DOMITIVS CALDERINVS IOANNI FRANCISCO LODOVICI PRINCIPIS MANTVANI FILIO SALVTEM.

ON fuissent tot exemplis editi commẽtarii nostri quos superiore æstate emi seramus: nisi tu magna ex parte impulisses: qui Martialis & ingenium amas: & iocos in sago ac castris aliquando legere statuisti: nam quum Homerus mã tuanus ciuis tuus: quem græcum Alexander perpetuum comitem habuit in ter tubas tantum canat: Nunc quoniam odium est a bellis illius lectione in termissa huius salibus: quem uerus iperator Maronẽ suũ appellabat animũ in æstiuis relaxabis: Hæreditaria.n.tibi studia sunt: nec ab his discedere potes: nisi cũ maioribus tuis: tum Lodouico patre doctissimo principe te indignum filium fateri uelis: sed quũ domesticam laudem ac nobilitatẽ facile sustineas humanitate: prudentia: rei militaris industria: studio quoque litterarum: quæ a domo tua omni tẽpore cultæ & ornatæ fuerunt dignum te præstas Gonzaga familia: Francis coque in primis cardinali fratre qui dignitate: omnium in se beniuolentia: singulari uirtute quod accepit a familia nominis uel illustrauit uel certe integrum propagabit in posteros. Vnum illud abs te magis atque magis peto & si pateris contendo ut si forte inscripta incideris: quibus laborum nostrorum ac cusatio contineatur: loca d̃ quibus disputabitur conferas: nec quod ego dixerĩ ex calumniatoribus audias potius q̃ ex commentariis nostris cognoscas. Quosdã.n.hæc nostra lucubratio ita offendit ut de suis rationibus actũ putent: nisi calũniis: iurgiis: contumeliis me de laudis possessione deiecerint: & cum multis apertissimisque rationibus nostra probari intelligant: ea ab se accepta & mihi tradita fuisse insigni mendacii uanitate affirmãt. Quãti se faciunt dii boni: q̃ se & sua amant sine riuali. Remitto illis oẽm reprehensionem: Modestiæ enim meæ qua eoꝝ insolentiam iam diu sustinui me adhuc non pœnituit: sed eos libero eo metu & dolore. Ex iis.n.quæ olim iactabant tantum affuit: ut quicq̃ probari: ut ne ea quidem in commentariis nostris usq̃ confutare libuerit: ne in araneas: ut ĩ ꝓuerbio est arietẽ agere uiderer. Quid.n.falsum eẽ demonstrare oportuit laureolum apud Martialem minimũ: esse syrios tumores callum seruorum: lacertum saxetanũ.i.inter saxa uersãtem: Vare paretonias lata uoce: pro latia uitæ: Mẽsis sorptita secũdis pro scriblita: clemẽs eliconis ĩ oras ꝓ clicaonis oras: quæ cuperet partius esse sua: pro quæ cuperet pactius esse sua: sed quid ego ista consector quæ pene ĩfinita sũt: paratus est: ita me deus amet: ad editionem libellus: quo supra ducenta eorum errata: & ea quidem cum puerilia: tum aperta collegimus: quod altera epistola facturum pollicitus sum: edidissẽque nisi Ioannis Lodouici tuscani: & Marci Lucii Facini consilio usus essem: quoꝝ uterque & doctissimus & mei amãtissimus me iniuriæ obliuisci maluit q̃ ulcisci. Id quũ ad optimarum artiũ scientiam & humanitatẽ q̃ profitemur pertinere uideatur: secutus sum eorũ uolũtatẽ ac iudicium: quod ẽt ea de causa libenter passus sum: ne Laurentium Medicem meum offenderem: q pro sua grauitate sapientia & calumniatorum leuitatem aspernatus esset: & in me desiderasset facilitatem: ad quã ipse natus est & institutus. Itaque ualebunt isti. Tu quid ad Laurentium nostrum scripserim leges: ac mihi aderis testis earum laudum: quæ ĩ homine eximiæ profecto: ac ferme innumerabiles sunt. Cui non solum me non pœnituit has uigilias dicasse: sed meæ erga illum obseruantiæ immortali & fidei nulla ex parte satisfactum esse arbitror. Laurentii causa suscepti sunt hi commentarii Laurentio dicati: Laurentii est Domitius: Vale.

Domitius In Volumen Dicatum Laurentio

Odisti uigiles liber lucernas:
Et signum calami seuerioris:
Clarus conspicuæ nitore uestis:
Egressus foribus tumens uagaris:
Nec turbæ metuis subire nasum:
Docto quæ potuit placere Syllæ.
Sed currunt pueri salariorum:
Istas qui lacerent tibi lacernas:
Et thynnis faciant nouos cucullos:
Quid demum trepidus redire tentas:
Clausa est ianua. Iam liber ualebis.

Domitii Calderini Veronensis Commentarii In.M.Valerium Martialem Ad Clarissimum Virum Laurentium Medicem Florentissimum Petri Medicis.F.

Domitius Calderinus Veronensis Laurentio Medici Salutem.

N omni ciuitatis admistratione præclare actũ arbitrari soleo Laurenti:Si quis cum maiorum splendore & opibus:tum suis laudibus:ita ex omni numero existat:ut ad eum & gratia apud ciues & apud omnes auctoritate publicarum ratio nũ consilia deferantur:quod non modo Plato excellẽti doctrina philosophus: & diuino ingenio uir in sua illa republica exquisitissima:quam supra mortaliũ conditionem constituebat optare uisus ẽ:sed omnis ãtiquitas immortali studio & industria semper est prosecuta. Nam in græcorum exercitu quem Aristoteles ad ciuita tis formam præclaro Homeri ingenio & carmine ex omni primum memoria instructum fuisse scribit:nisi primas tribuissent ducibus uel intestinis seditionibus labefactati: uel di uturna oppugnatione fessi rebus infectis in patriam aliquãdo reuertissent. Nec iis in locis in quibus bene institutæ.r.p.uestigia postea apparuisse memoriæ proditum est:domestica amplitudo & hæreditarium nomen defuit:quod a cũctis priuata pietate & publico consẽ su maxime obseuaretur:Barcinii carthaginẽ:dorii cretam:reges lacedæmonem:Alcmæonii athenas sublatis simultatibus in officio sæpe insigni auctoritate continuerunt: atque ea una re suis profuerunt plurimum & communem tutati sunt utilitatem. Id cum maxĩe optandum sit liberæ ciuitati:tum quenq̃ id dignitatis assequi & præstare ut sine imperio suorum hominum uoluntate & consilio ipse potissimũ colatur: diuini cuiusdã animi & singularis uirtutis esse existimo. Nã ut a rege discedamus: quẽ Plato tãto præstãtiorẽ esse humano genere oportere scribit:quãto diuina natura ipse sit inferior:ut eum optare quidẽ debeant omnes: sperare possit nemo:Quem tandem populus liberatis tuendæ & conseruandæ studiosus amplectatur potius q̃ qui accepta a maioribus ornamẽta omnia: opes: gratiam:uirtutis laudem ad æquabilem suorum societatẽ conferat. Nihil sibi assumat se orsum:oĩa publica causa uelit & cupiat. Hunc quicũque populus nactus fuerit ciuem:eũ & perbeate agere contenderim:& perpetua libertate fruiturum facile suspicari licet. Hæc tu oĩa Laureti adeo cumulate præstas populo flarentino: ut minus mirandum sit: si publica eius commoda:quorum accessio maxima facta est:intra paucos annos æterna tranq litate constituta in dies summa cum laude augentur. Nam cum tibi sũma omnia contigerint quecũque uel ab amplissimorum maiorum gloria uel a fortunæ commodis proficisci solent:ea animi facilitate:uirtute:sapientia cũ tuis uiuis:ut non modo pristinã domus tuæ dignitatẽ in te residere patiãtur:sed maiorẽ ut optent:& deferant quotidie. Fatentur enim te Cosmi aui tui cuius nomẽ ĩmortale nullis unq̃ litterarum monumentis satis cele brabitur:& Petri patris uiri præstãtissimi ita hæredem esse:ut quũ optandũ esset te alteꝝ imitari:alterũ uix sperare auderent:utriusque ingenium & uirtutes clarissimas singulari moderatione susceptas in te uno intueãtur. Illud uero admirantur plurimũ:ꝙ cũ Cosmi senis grauitatẽ & sapientiã sustineas:nil tamen de comitate remiseris:quæ ista ætate iuue nili qua es: maxĩe oĩbus iucunda esse solet:hinc illud nimirũ est consecutus quod semper habitum est difficillimum ut idem te ament & colãt. In senatu consiliorum auctorem sæ pe retineant. Domi consuetudinem expectãt tuam:ubique amplectantur & suis laudibus extollant. Omni uero iniuria in tantis opibus ita abstines:ut aliquãdo tibi ĩferri ob id unũ doleas uehementer ꝙ scilicet uereris:ne propulsando offendas. Omne enim studium cogitationem animum ad beneficientiam contulisti tuorum primum ciuium: quod officii ratio postulat:tum externorum omnium:Omnique orbis emporio homĩes habes non ma gis qui tua gerant negocia quæ maxima & honestissima sunt: q̃ qui multos officiis & liberalitate tibi deuinciãt:ita quos nũq̃ uidisti hoĩes & principes ex tota europa & magna Asiæ parte tibi se debere profitenť. Nemo unq̃ de te aut tuis benemeritus pauciora accepit q̃ uo lebat:multi plura tua munificentia q̃ sperabant. Moderationem uero animi illud maxĩe declarat:ꝙ cũ ciuium eximia in te beniuolentia & studio amplissimo loco sis: ita te intra tuũ ordinẽ & dignitatis conditionẽ contines:ut quũ nihil tibi arroges:reiicias ĩ alios q̃plu rima. Quibus moribus non modo patriæ carus & iucundus sẽper fuisti ciuis: Sed uel nostri uel externi principes aut tuã ineunt amicitiã:aut certe exoptant. Eos ut omittã singulos:Petrus antistes diui Xysti:quem opibus & gratia apud pont.maxi.florentissimũ esse in telligis:quũ superioribus diebus pontificum suffragiis præsul florẽtinus declaratus esset:

nullam in eo rem commodiorem duxit: q̃ ꝙ ea pietatis necessitudie & religione tecũ con-
iunctus esset: cuius uiri & principis iudicium maximi faciendũ esse non ignoras. Nã q̃uis ĩ
credibili quodã fauore ĩgẽtes diuitias & honores sit consecutus: quãtos & ãtea paucissimis
in eo genere contigisse legimus: & nostra ætate meminimus: memini tamẽ eum se præstat:
ita omnis bonas artes ad pristium decus & gloriã reuocare studet: ut quẽ nunq̃ ad eũ locũ
peruenturum cogitauimus: ampliore dignum fateamur: habeamusque gratias fortunæ ꝙ
tantã ingenii & uirtutis laudẽ nostra memoria in mediũ & lucem publicam produxerit.
Ego quoque quod ad me attinet ita tua omnia admiror & laudo: ut ea non modo sẽpiter
na fore confidam: sed si in his augendi locus est cumulatissima esse cupiam. At tuã enim
beniuolentiam comparandam nec maiorum imagines quæ nullæ sunt: nec diuitias quaꝝ
iam diu spectator potius fui q̃ possessor: affero: sed obseruantiam fidem animi uoluntatẽ
egregiam quæ tu in his probare soles potissimum: qui in tuorum numerum & ordinẽ asci
scuntur. Quũ ita affectus essem audiremque superiori ãno Romæ ex sermone qui de te
institutus fuerat inter cæteras laudes tuas: quæ maxime & ferme innumerabiles sunt: in-
genii acumen quoddam & extẽporalẽ urbãitatẽ laudari sũmopere: nihil tibi maius quod
quidem efficere ualeam præstari posse arbitratus sũ: quã si .M. Valerii Martialis epigrã
mata interpretarer. Qui. n. apud nostros aut urbanius laudet: aut in eo genere scribat ele
gantius: Est nemo plane: ut pro certo habeã .M. Ciceronẽ qui cordubenses poetas peregrĩ
nũ quiddã sonare scribit: aliquid de sententia sua remissurum fuisse: si hũc unum hispa
num aliquando ei legere contigisset: ita enĩ linguæ urbanitate eruditus ẽ: ut & si illic non
est natus: tamen non alibi q̃ in urbe didicisse uideatur. Sermo in eo quotidiano usui ꝓpi
or quam affectatæ sublimitati: sed dũ suas rebus singulis appellationes r̃ddit: & uerba fin
git noua: non nunq̃ & in obscena incidit sæpissime: ea tamen obiurgatione: ut alienæ potĩ
us turpitudinis: quã eius uitæ testimonium accipias. Vita enĩ tã aperte noĩat q̃ ĩprudenter
commisit qui reprehenditur. Sales præterea arguti: Et qui repente moueant plurimum.
In rebus uero uel minimis enarrandis tanta est copia quantam uix res ipsa capiat: in quo
ad ingenii usque ostentationem uersatur. Nusquam obscurior quã ubi peculiarem sibi as-
sumit elocutionem. Latent uerborum inuolucro plerũque aculei: quos modo admouet
modo emittit. Ambiguitate in primis suspensum auditorem circũscribit: quem uni intẽ
tum parti altera occupat. Denique delectat omnes: alienat neminem. nam eum quoque q
dicto læditur: risu retinet. Tanta uero in eo est rerum cognitio: quantam ĩ nullo apud no
stros esse contenderim: ut diuus quoque Hieronymus librum hunc in manus aliquãdo sũ
pserit. In his explicãdis multa uel ex græcorum latinorumque disciplina uel nulla studii ĩ
termissione me animaduertisse affirmauerim: quæ iam pridem aut incognita habebant̃
aut certe parum recte tradita fuerant: in quo facile redargui patiar ab æquo iudice qui
opus nostrum legens aliter statuerit. Idem efficere studui superiore triẽnio quo Romæ pu
blica mercede docui in Sillio Cicerone: siluis Papinii aliisque: quos ꝓfessi sumus scripto
ribus: Quãtum uero in eo sim assecutus aliorum sit iudicium: Illud certe prædicare non
desistam & constantissime tueri in iis. M. Valerii commentariis: quos olim tuo nomine su
scepi & nuper dicaui tibi si minus ingenii et doctrinæ: laboris certe et ĩdustriæ nostræ lau
dem existere. Quinque habui codices uetustissimos & eos quidem admodum emẽdatos:
Sed quædã occurrebãt aliquãdo adeo uel ãbigua uel remota: ut una tãtũ dictio ꝑ complu-
res dies sæpe me suspẽsũ habuerit. Postremo non defuit q lucubrationẽ nostrã maledictis
ĩterpellaret. Quidã. n. in meã de quodã loco sẽtẽtiã edita epistola grauissime inuectus est.
cui quid responderim: in fine huius operis leges. Multa condonaui familiaritati q̃ mecũ
olĩ coniunctus fuerat: nihil tamen remisi de rationibus nostris q̃s oĩ ut arbitror ex pte uel
ipsi q reprehẽderat ꝓbauimus. In toto uero ope eadẽ leges aliquãdo r̃petita: nulla qdẽ ob
liuione: sed consilio. Nolui. n. siqs qd de uno tãtũ epigrãmate sẽtirẽ fortasse quæreret ali
quãdo: eũ alibi scripta d̃siderar̃. Ita nec te offẽdent: nec lectorẽ ĩconstantẽ hẽbũt. Hos igr̃
commẽtarios ab hoĩe tibi d̃ditissimo accipies & quũ ꝑ tuas licuerit occupationes uel solus
leges: uel una cũ uiro doctissimo Gẽtile Vrbinate. Qui cũ Martialis argutias epigrãmate
expriat: non poterit non iis d̃lectari: ĩ qbus tã suũ agnoscet ĩgẽiũ q̃ illius admirabit̃. si q̃ ue
ro aliquãdo uel eadẽ uel his similia ĩ aliquoꝝ manibus eẽ audies: nihil ẽ cur mireris ma
gnope. Nã auditores quædã huius generis cũ ĩprudẽti mihi quotidiana sirrupuerũt consu
etudie: tũ a docẽte publica ꝓfessione exceperũt: quæ aliquãdo ĩ lucẽ ꝓlatũ iri facile conii
cio: ĩuersa qdẽ illa atque haud scio an ẽt sub alterius nomie. Non. n. desunt qui nostras si
bi uigilias & labores uendicare studeant. Sed in illis complura eẽ non dubito: quæ castiga
tione indigeant: Sunt enim non tam uerbis nostris tradita q̃ alieni studii calore suscepta.

Itaque hoc uno exemplo & perfici debebunt si ichoata erūt ac rudia: & facile refelli pote runt: si omnino aliena uidebūtur. Nā tuo iure ad te pertinēt omnia: cuius unius causa hæc a nobis peruestigata & eleborata fuerunt. Vale.

Vita Martialis in commentarios: quos Domitius Calderinus edidit.

Arcus Valerius Martialis in hispania bilbilim patriam habet: quod ipse cum ali bi: tum eo carmine idicat: Nec me mea tacebit bilbilis. Est autē oppidum non ignobile in celtiberia & strabonis testimonio & sertorii pugna: qui illic aduersus Metellum dimicauit Salone fluuio proximo ex ferri tēperatura iclyto: quod ipse non tacu it: uidebis inquit altam liciane Bilbilim Equis & armis nobilem prætерea. Quā salo ferri temperatior ambit. celtiberū se profitetur Vir celtiberis non tacende gentibus nostræque laus hispaniæ: Parentes romana appellatione Frontonem & flacillam nominat: Obscu ros quidem ac filii tantum testimonio uix cognitos. Litterarum causa Romæ cū ageret: i gēium nulli studiorū generi accommodarī potuit: q̄uis alii ad causas agēdas: alii ad carmē heroicū & iustum poema hortarent: præterq̄ epigrāmatis scribēdis ocii & epicureæ sectæ q̄ ueram uitam appellat. Supra Horatium Catullū aliosque poetas studiosus tenui supel lectile contentus: suos hortos in Ianiculo admiratur q̄uis tenues: ac nomentanum iactat: in prædii donati ab amico exiguitatem festiuo carmine iocatur. Cū iam ætate ad senectu tem ingrauescentem rerū urbanarum tedio affectus rediit in hispaniam peragrata prius gallia cesalpina. Vnde quartum librum emisit. Ita. xi. epigrāmaton editis triēnio tacuit. Demum hortante Prisco amico: qui & ipse i patriam ab urbe redierat. xii. addidit: In quo Neruæ & Traiano assentatur clam damnatis Domitiani temporibus: quibus seruili ferme adulatione blanditus fuerat non suo magis igēio q̄ ipatoris arrogātia: q diuinā adoratio nē a suis exegit. Amicos coluit poetas Stellam i primis & Siliū italicum. Nec publicis caru it honoribus equestri donatus dignitate: prætura & iure trium liberorum. In hispania obi it non sine plinii etiam mœrore: qui epistola quadam sua cum poeta familiaritatem testa tus eum & deflet & laudat summopere. Acri ingenio epigramma composuit: Cuius lex est ut iocandi cauillandi deridendi licentia lasciuiat: nudis uerbis prope satyricum: urbanita te ciuile. Denique nihil sit quod aut felle non aspergat: aut risu non condiat. Assurgit non nunq̄ in magnitudinem heroicam sed praro: ut illud Tanta tibi est recti reuerētia Cæsar & æqui. Heroicis tamen numeris abstinet q̄uis id & solere & posse fieri contendat. Inserū tur uerba græca imitatione Pytholeonis Rhodii qui primus ita scripsit epigramma. Luci lius reprehenditur q in satyra idem fecerit. Verba sunt nec figuris poeticis sublimia: nec humilitate quotidiana depressa: ita mediam quandam elocutionem seruantia: ut propri um retineāt locū. Corpus epigrāmatis sua constat dimēsione: q̄ si uersuū numero præter grediaris optatū amittas leporem. Affectus sæpe tētat quos omnis ultima effūdit periodo. Nec ita a Martiale seruata sūt: ut & græcos superauerit: q̄uis apud illos uix singulis epigrā matis claruerint pauci & solus in hoc scribendi genere apud latinos elaborasse ac pfecisse uideatur. In lasciuioribus habet auctores Augustum Cæsarem: q libello epigrammaton magna licentia lusit: & Lucanum quem pharsalia sua intermissa in eo lasciuisse osten dit: Marsum præterea Pedonem Getulicum & catullum. Ipse opus suum in hūc ordinem redegit quo legitur præter primum librum: qui totus in spectaculis laudandis uersatur. Nam nec in antiquis codicibus prima fronte ponitur: nec absurdum iudicari debet diuer sis locis & temporibus edita singulis spectaculis epigrammata in unū tandem librum re dacta fuisse.

Plinii Secundi Epistola ad Cornelium priscum.

Audio Valerium Martialem decessisse: & moleste fero. Erat homo ingeniosus: acutus acer: & qui plurimum in scribendo: & salis haberet: & fellis: nec candoris minus. prosecutus eram uiatico secedētem: dederam uersiculis quos de me composuit. fuit moris antiqui eos qui uel singulorum laudes: uel urbium scripserant: aut honoribus: aut pecunia ornare. Nostris uero temporibus ut alia speciosa & egregia: ita hoc in primis exoleuit. Nam postquā desiuimus facere laudanda: laudari quoq; ineptum putamus. Quæris qui sint uersiculi quib; gratiam rettulerim remitterē te ad ipsum uolumen: nisi quosdam tenerem. Tu si placuerint: hi cæteros in libro requires. Alloquitur musam. Mandat ut domum meam in exquiliis quærat: adeatq; reuerenter.

Sed ne tempore: non tuo disertam.
Pulses ebria ianuam uideto.
Totos dat tetricæ dies mineruæ.
Dum centum studet auribus uirorum
Hoc quod sæcula posteriq; possint
Arpinis quoq; comparare chartis.
Seras tutior ibis ad lucernas.
Hæc hora est tua dum furit lyæus:
Dum regnat rosa: dum madent capilli:
Tum me uel rigidi legant Catones.

Merito ne eum qui hæc de me scripsit: & tunc dimisi amicissime: & nūc amicissimum defunctum esse doleo. dedit enim mihi quantum maxime potuit: daturus amplius si potuisset: Tametsi quid homini potest dari maius q̄ gloria: laus: & æternitas? Aeterna quæ scripsit non erunt fortasse. ille tamē scripsit tanquam futura. Vale.

ARBARA Pyramidum. Hoc primo epigrammate assentatur Domitiano: cuius amphitheatrum operis magnificētia & dignitate omnibus ædificiis scribit anteponendum: quæcūque antiquitas admirata est. Id destinauerat Augustus media urbe: Vespasianus extruxit: Titus filius dicauit maximo apparatu uno die quinque milibus ferarum occisis: ut Eusebius & Tranquillus scribunt. Dicauit autem quoniam publica ædificia numinibus consecrabātur. Cur autem huius laudem tribuit Domitiano: cum illud neque extruxerit neque dicauerit: ratio est: ꝙ Domitianus ex quo puer capitolium defendit una cū Sabino patruo putauit sibi deberi imperium: qđ ab ipso acceperant. Quare poeta uult quæcunque gesta sunt uel a Vespasiāo uel a Tito ad Domitianū referri: cuius imperiū ut supra dictum est fuisse assentando inuit. Præterea imperantibus patre & fratre non destitit se prīcipē imperii gerere. Ego tamē existimauerim hoc Tito īperanti scriptū fuisse: cui uera laude nūc affētatur.

IN AMPHI THEATRVM CAESARIS.

ARBARA PYRAMIDVM SILEAT MIRACVLA MEMPHIS:
Assiduus iactet: nec babylona labor.
Nec triuiæ templo molles laudentur honores.

Pyramides: Lapides erant erecti miræ magnitudinis in acutum tendentes: dicti ab ipsa figura: quæ flammam imitatur igneam: nam πυρ dicitur ignis: unde Pyramis Reges Aegyptii primi excogitauerunt id genus ædificii: uel ut ne pecuniam succesoribus relinquerēt: uel ne plebs ociosa esset: Cū multæ essent in Aegipto: tres maxime impleuerūt orbem fama & admiratione: quæ erant in parte Africæ inter memphim & deltam in monte sterili: quarum amplissimam. lx. hominum milia. xx. annis construxisse dicuntur: auctores sūt Strabo Plinius Solinus. Miracula Pyramidum: ita & a Plinio dicuntur: quoniam ad admirationem potiusq̄ ad usum constructæ erāt. Strabo in ultimo scribit se uidisse cumulos reliquiarum: quæ remanserant ex cibis operarum. eodem uersu poeta utitur alibi: Barbara Pyramidum Cæsar miracula ride. Memphis: regia ægyptiorum ab Ogdoo rege ædificata: Cuius filia Memphis nomen dedit. Puella ea est cum qua Nilus sub imagine tauri dicitur concubuisse. Vrbis ambitus erat. c. &. l. stadiorum septum apidis habebat: & templum ueneris: auctor est Strabo & Diodorus. Babylon: urbs caput caldæarum gentium ambitus. ccc. &. l. stadiorum: ædificata a Semiramidæ rgina æmulatione Ninæ urbis: quā Ninus eius uir construxerat. accersita sunt teste Diodoro ex omni regno terdecies centena hominum milia ad opus iuuandum: Clytarchum & Alexandrum secuti scriptum reliquerunt quolibet anni die stadium urbis fuisse absolutum. Assiduus labor: multorum annorum. Iactet: extollat & laudet. i. cesset laus & ostētatio babylonis. Triuiæ templo. i. Dianæ. De templo Dianæ ephesiæ intelligit: quod erat in panorio portu ad ephesū ī Asia. græcæ fuit admirationis & magnificentiæ: ut Plinius. cc. &. xx. annis structum a tota Asia ī solo palustri: ne terremotibus quateretur. Colūnas habebat. c. &. xxxvii. ex quibus. xxxvi. erant cælatæ miro artificio. Ctesiphon fuit architectus: ut alii Archiphron. Sunt qui scribant primum Dianæ templum fuisse minus: secundum maius: quo incēso ab Herostrato tertium ædificatum aiunt ornamentis mulierum ad id collatis: Molles honores. i. luxuriosi & asiatici honores: quoniam præter ædificium multa erant: ut scribit Plinius: quæ nihil ad speciem naturæ pertinebant: sed ad luxum tantū. Quid alii hoc loco suspicentur: non percipio: ego ut dixi molles honores interpretor: quoniam ut dixi erāt in eo multa ornamenta ad luxum & molliciem potius pertinentia: q̄ ad ædificii solidam laudem: ut uerba Plinii indicāt. Molles honores. i. luxuriosa ornamēta: nam āphitheatꝝ sua sublimitate & ædificii præstantia admirādū ē: non propter luxum aliquem reꝝ: qui in eo sit queādmodum in templo Dianæ ephesiæ. Erāt præterea in eo eunuchi sacerdotes: qui Mezabolizi dicebantur: cum quibus uirgines aliquas sacras esse oportebat: ut scribit Strabo.

Ara frequens: De templo Iouis Ammonis intelligit: qđ apud Nasamones populos libyæ erat. Iuppiter lingua ægyptia ammun dicebat: unde corrupto nomine Ammonem dixerunt afri: auctor ē Herodotus. Prætermittunt opiniones Seruii & Diodori. Pausanias scribit Ammonē dictū ab Ammone pastore: qui primus ei illic templū erexit. Multæ aræ erāt huic deo dicatæ: auctor est Plinius in africa: quod & Virgilius testat̄ i quarto: Tēpla Iouis centū latis īmania regnis.: Centū aras posuit. Mausolea: mausoleū sepulcrū fuit Mausoli regis cariæ ī alicarnasso: quæ prius zephira dicebatur: conditū ab Artemisia coniuge: & enumeratum inter orbis miracula: hac una de causa ꝙ erat colūna in qua sculpēda claruerunt q̄tuor excellētissimi sculptores. s. Scopas Briax Thimotheus: Leocares: cīgebāt. xxxvi. colūnis. Certabatur etiā illic a poetis: unde extabat tragœdia a Theodecte auctor Gellio quæ Mausolus īscribebat Mausoleū & non mauseoleū dicit̄. Propertius: Nec mausolei diues fortuna sepulchri. Vacuo aere: qa aer non habitat̄: & uacuus perpetuum epitheton est aeris. Cares: populi subditi Mausolo. Mausoli meminit Demosthenes in oratione ꝓ libertate rhodiorum.

Dissimuletque deum cornibus ara frequens.
Aere nec in uacuo pendentia mausolea
Laudibus immodicis cares in astra ferant.
Omnis cæsareo cædat labor amphitheatro.
Vnum pro cunctis fama loquatur opus.

Ad eundem Cæsarem.

Hic ubi sydereus propius uidet astra colossus:
Et crescunt media pægmata celsa uia.
Inuidiosa feri radiabant atria regis:
Vnaque iam tota stabat in urbe domus.
Hic ubi conspicui uenerabilis amphitheatri
Erigitur moles: stagna Neronis erant.
Hic ubi miramur uelocia munera thermas:

HIC ubi sydereus. Domitianus urbē distinxit: ut alibi a poeta laudat̄: nūc uero extollitur: ꝙ plura ædificia erexerit in eo solo loco & spacio: quod ædes Neronis occupauerant: & argute ait romam sibi redditam esse: quam prius tyrannus occupauerat: & nunc loca patere delitiis populi: quæ olim uni tantum domino seruiebant. Sydereus: altissimus. Propius astris. i. uicinius. hyperbole figura amica poetis: ut scribit Quintilianus.

Colossus: dicitur ingens statua ἀπο του κολουειν. i. ab hebetando aspectu: ut Suidas apud græcos iterprætatur: uel a Colosso primo cōditore ut Pompeius scribit: hic loq̄tur de Colosso Neronis. Nā Nero accersito zenodoto ex gallia: eius opera & artificio iussit sibi strui colossum. c. & xx. pedum: quæ statua eo mortuo dicata est soli mutato nomine: & erat in atrio olī eius domus. De hoc īquā loquit̄: quoniā ut Suetonius scribit erat ī atrio domus neronianæ: ut etiā hic: & quod ī dicat Mar. Inuidiosa feri radiabāt atria regis. Erat præterea colossus Domitiani in urbe equestri habitu: de quo alibi loquitur poeta: Inde sacra ueneranda petes palatia cliuo: Plurima qua sūmi fulget imago ducis. De eodem multa apud Papinium in prima silua. Pægmata celsa uia: Pægma significat compactum ædificium: quod uel statuis uel alio aliquo ludicro ornatum: interdum pueris confidentibus producebatur in scænam: hinc est ꝙ a Suetonio scribitur Claudium consueuisse obiicere bestiis etiam illos qui parum diligenter & prospere pægma in scænā ꝓduxissēt. C. priceps produxit in scænam pægma: in quo erant. c. & l. pondo argenti: ut scribit Plinius. Inde illud est iuuenalis: Et pægma & pueros inde ad uelaria raptos: qđ praue īterpretātes pægma ꝓ ludo accipiunt: cum machinā significet ut dixi. Atria feri regis: domus neroniana a palacio tādebat ī æsquilias: quā primo appellauit transitoriam: postea auream habentē porticus triplices miliarias: stagnū īstar maris: arua: uineta: siluas cū oī generꝫ pecudū & feraꝝ phystulas spargētes flores & ūguēta: cœnationē rotūdā: quæ ī modū cæli mouebat̄: aues argēteas: ī solaris lapidē sphengitē: quo ꝑpetuus dies illucescebat. Tacitus & multi rētulerūt: & Suetonius īcēsā fuisse urbē: ut tātā domū ædificaret. Inuidiosa: maxima & redūdātia delitiis. Radiabāt: īsplēdebāt ornamētis & colosso Neronis q in atrio erat occupata: & idē ex disticho: Roma domus fuit ueios migrate q̄rites: Si non & ueios occupat ista domus. Velocia mūera thermas: Titus celerit̄ struxit thermas ꝓpe āphitheatꝝ domitiāi ꝑpea uelocia mūera: emēda đprauatū locū apđ Suetoiū: q ita scriptus ē. thermis celebrit̄ extructis: ꝓ celerit̄

Superbus ager:quia domus Neronis complexa erat agros. Porticus claudia: olim & liuia dicta est:sed ædificante Nerone euersa fuit:restituta postea sub noie prisco a Domitiano. Porticus apud romanos ædificabant umbris & ambulationibus. Sunt qui de neroniana porticu:ego de liuia sentio:cuius meminerūt Cicero & Suetonius. Deficientis:finientis. Reddita sibi roma est:roma romā amiserat:quia non sua erat:sed Neronis:nūc a Domitiano est sibi reddita:& romanis.

Abstulerat miseris tecta superbus ager.
Claudia diffusas ubi porticus explicat umbras:
Vltima pars aulæ deficientis erat.
Reddita roma sibi est:& sunt te præside cæsar
Deliciæ populi quæ fuerant domini.

Ad eundem.

Quæ tam seposita est:quæ gens tā barbara cæsar.
Ex qua spectator non sit in urbe tua?
Venit ab orpheo cultor rhodopeius hæmo.
Venit & epoto sarmata pastus equo.
Et qui prima bibit:deprensi flumina nili.
Et quem supreme tethyos unda ferit.
Festinauit arabs:festinauere sabæi
Et cilices nimbis hic maduere suis.
Crinibus in nodum tortis uenere sicambri:

VE tam seposita:Domitianus edidit spectacula magnificētissima auctore Tranquillo: quæ ut celebriora uiderentur poeta ait totū orbē conflu xisse. Sed edidit epigrāma hac de causa: quoniā cum clamatū esset in spectaculis domino & deo feliciter ea uoce mirū i modū oblectatus ē Domitianus:Propterea poeta principi blandiēs ait diuersos fuisse populos in theatro: sed unā & eandē uocē extitisse: cū Domitianus dominus & pater patriæ appellaretur quasi dicat omnes illos fuisse subditos Domitiano: & multa merita consecutos:ut cū Domitianus pater patriæ appellaret:non ab diuersis populis:sed q̄si ab una & eadē uoce id testimonium accepit. Quod multi romanoꝝ confluxerint ad spectacula: indicat Trāquillus in Cæsare:ubi scribit tot conuenisse ad spectandum:ut plurimi aduenæ inter uicos & uias manserint:Plurimi præterea elisi inter quos duos fuisse senatores. Seposita:a regione nostra remota. Barbara:moribus. Rhodopeius: thracius.rhodope mons thraciæ.i. accola thraciæ. Sarmatæ: populi septentrionis pascunt pulte e milio: ut Plinius: aut lacte equino sanguine admixto. Epoto equo:id est sanguine equi cum pulte e milio. Deprensi nili:Nilus incerti ortus est: propterea poeta ait deprensi nili: nam deprehendunt ea quæ sunt occulta. Sunt qui putent Nilū oriri ab ultimis æthiopiæ finibus:longa est Plinii ex Iubæ testimonio disceptatio. Deprensi:tandem inuenti. Et quē supremæ tethyos unda ferit:De britannis potes intelligere:qui extremi hominū abluunt Oceano. Potes & de morinis qui sunt ad Oceanum gallicum. Virgilius: Extremique hominum morini.
Ferit:abluit. Arabs:arabia diuidit iudæā ab ægypto:quæ triplex est auctor Ptholæmeo felix petrea:& deserta. Arabs & arabus dicitur. Festinauit:ostēdit magnā famam fuisse ludorum. Sabæi:populi sunt in felici arabia:qui thus mittunt e regione appellata saba: quod significat mysterium. Cilices:populi asiæ minoris ad taurum montem crocum habent præstantissimum ad id antrum maxime quod coricum appellant:unde crocus coricius:Pli. & Strabo testes. Nimbis suis.i.croco:Nā croco trito & mixto uino dulci perfundebātur theatra:uase quod nimbū appellabant. Martialis in distichis de nimbo: A Ioue q̄ ueniet miscenda ad pocula largas Fundet nimbus aquas:hic tibi uina dabit: itellige uinū dulce croco trito immixto. Cū.n. bonus odor croco esset:& romani herba uti non possēt: ad coronas est enim apta:hoc quod diximus excogitarūt. Quod autē theatra spargebantur croco: testat Martialis alibi. Propertius: pulpita solēnes non oluere crocos. Ouidius: & Salustius i historiis:q de Metello scribens:& illius luxuriā designās:cū in hispaniā inqt prætor accipet ita scænis ad ostentationē structis:simul croco sparsa humus. Nībis suis.i. croceis. Sicambri populi ad Oceanū i germania sūt: qui & colorare crines:& calamistrare romanos impulerunt:oblectatos capillorum pulchritudine quæ sicābris erat natiua.

Aethiopes: duo genera æthiopum sunt. Aethiopes hesperii: & æthiopes ad meridiem: ut ex uersu Homeri in primo odysseæ cosmographi tradiderunt. Poeta: ut puto: loquitur de hesperiis qui remotiores sunt: & desertam magna ex parte regionē incolūt: dicti ab Aethiope Vulcani filio: ut Pli. tradit.

VRBa grauis paci: Initio principatus Domitiāus delatores grauissima pœna affecit: solitus dicere: Delatores qui non castigat irritat. Multi autem erant qui leuissima de causa & non nunq̄ ficta accusabant: cum ex fisco eis daretur pars pecuniæ: qua mulctabāt accusati: ꝑpterea Trāqllus appellat calūnias fiscales. Conuersus postea prīceps ad auaritiā & crudelitatē non modo non pūiebat dlatores: sed etiam fouebat: Nunc laudatur ꝙ eos expulerit: & īter cætera mūera data populo romano: ait etiam uitam hominum esse ascribendam principi: quā sublatis dlatoribus dedisse uidebatur. Turba: delatorum. Grauis: molesta: qa paci aduersabatur & quieti. Placidæ: epitheton qetis. Miseras opes. i. opes miserorum ciuium: nā opulēti timebāt delatores. Gætulis: gætuli Africæ populi: nam nocentes grauiore exilio mittebantur ī Africam: mitiore tibur: preneste: & in insulas campaniæ. Nec cepit harena nocentes. i. qui puniendi erant: in theatro puniebantur: ut harena. i. theatrum accipias. Cum autem mittendi essent in exilium pari. s. supplicio: quo ciues olim afficiebant: non sunt puniti in theatro: sed in nauigia impositi eiecti in exilium: quod Plinius multis uersibus in pagyrico testatur. Impensis uitā principis annumeres: Impensis. i. muneribus: nam præter alia munera: quæ tibi dedit prīceps: dedit uitam: quoniam eiecit delatores: qui tē uita priuabant. Malo tamen sentire hoc ēt epigrāma scriptum ī gratiam Titi imperatoris: nā is delatores primum cæsos fustibus ī harena: in asperrima insularum aduehi iussit. Suetonius in Tito: Inter aduersa temporum & delatores mandatoresque erant & licentia ueteri: hos assidue ī foro flagellis ac fustibus cæsos: ac nouissime traductos: per amphitheatri harenam: partim subiici in seruos: ac uenire imperauit: partim in asperrima insularum aduehi. Inde ait poeta: Nec cepit harena nocentes.

> Aꝗ aliter tortis crinibus æthiopes.
> Vox diuersa sonat populorū: est urbs tamē una:
> Cum uerus patriæ diceris esse pater.
>
> Ad Cæsarē ꝙ expulerit delatores.
>
> Turba grauis paci: placidæꝗ inimica quieti
> Quæ semper miseras sollicitabat opes.
> Tradita gætulis: nec cepit harena nocentes:
> Et delator habet: quod dabat exilium.
> Exulat ausonia: profugus delator ab urbe
> Impensis uitam principis annumeres.
>
> Blanditur Cæsari.
>
> Iunctam pasiphæn dictæo credite tauro
> Vidimus: accepit fabula prisca fidem.
> Nec se miretur Cæsar longæua uetustas.
> Quicquid fama canit: donat harena tibi.
>
> Blanditur Cæsari.

Vnctam Pasiphæn. Pasiphæ filia Solis & uxor Minois regis cræte amauit taurū: quoniam cum Minos pulcherrimum taurum consueuisset sacrificare Neptuno: mactauit deteriorem iratum numen Pasiphæn in turpem tauri amorem compulit: cum uellet concumbere cum belua: habuit bouem ligneam arte Dædali fabricatam: sub qua latēs coitu tauri potita est. Hoc spectaculum editum est a Domitiano: quod & si historia non tradidit: non potest tamen non uideri uerisimile: quoniam Tranquillus scribit Neronem hoc spectaculi genus edidisse. Accepit fabula prisca fidem idest facta est uerisimilis: & creditur uera. Longæua uetustas: id est antiquitas: quæ fabulas finxit. Non miretur: non extollat: quoniam tu omnia repræsentas: & facis esse uera spectaculis. Quicquid fama canit donat harena tibi. idest quæcunque fabulæ finxerunt & canunt: tu repræsentas in theatris uera actione.

Belliger.Domitianus:ut Tranquillus refert:edidit pugnas non modo uirorum: sed etiam mulierum:& uenationes:cum nuper esset prostratus leo a muliere. Martialis blandiens principi ait prostratum leonem ab Hercule non esse amplius dignum admiratione:cum in theatro Domitiani fœmina idem peregerit. Hác uenationem mulierum carpens Iuuenalis ait:Cum meuia tuscum Figat aprum:& nuda teneat uenabula mamma. De eadem pugna Papinius in siluis:Stat sexus rudis insciusque ferri: Vt pugnas capit improbus uiriles: Credas ad tanaim ferumque phasim Thermodoontiacas calere turmas: Sæuit & ipsa Venus:non satis est: q, tu edideris pugnas uirorum in spectaculis:sed edidisti pugnas mulierum. Nemea silua: inter philonté & agros iuxta Cleonas: ubi primo certamine leo ab Hercule est prostratus. Strabo. Fama:fabula. Prisca fides:i. prisca monumenta sileant. Munera:postquá tu edis spectacula.

Belliger inuictis quod mars tibi sæuit in armis
Non satis est Cæsar:seuit & ipsa Venus.
Prostratum nemees: & uasta in ualle leonem
Nobile & herculeum fama canebat opus.
Prisca fides taceat: nam post tua munera cæsar
Hæc iam fœminea uidimus acta manu.

Pœna Laureoli.

Qualiter in scythia religatus rupe Prometheus
Assiduam nimio pectore pauit auem.
Nuda calidonio sic pectora præbuit urso:
Non falsa pendens in cruce laureolus.
Viuebant laceri membris stillantibus artus:
Inq; omni nusquá corpore corpus erat.
Deniq; supplicium dederat necis ille paternæ:
Vel domini iugulum foderat ense nocens.
Templa uel arcano demens spoliauerat auro:
Subdiderat sæuas uel tibi roma faces.
Vicerat antiquæ sceleratus crimina famæ:
In quo: quæ fuerat fabula: pœna fuit.

De Dædalo.

Valiter in scythia. In spectaculis comœdiæ & nonnunq̃ tragœdiæ recitabátur: ut Tranquillus est auctor: qui cú alias de hoc traditum:scribit Caligulá egisse laureatú mimmum: in quo actor ruina se proripiens sanguinem uomit. Tragœdia erat qui inscribebatur laureolus a Laureolo:qui in eo introducebatur sublatus in crucem. Domitianus cú multos afficeret supplicio: uoluit nó sine uoluptate spectatorum eos interire: iussitque recitati uera repræsentatione íter cæteras tragœdias Orpheum & Laureolum: ita ut damnati repræsentantes personam Laureoli non ficta cruce sed uera penderent:& personam Orphei: ita ut non fictis mulierum manibus: sed a ueris lacerarentur. Cum hæc olim recitata esset a Lentulo ciue Romano in theatro: subeunte personam Laureoli: non ueram ut nunc: sed fictam: clamat Iuuenalis debuisse illum interire uero supplicio quo scilicet histrionicam exerceat: Laureolum uelox bene lentulus egit Iudice me dignus uera cruce. Ait igitur hunc qui nuper sub persona Laureoli pendebat uera cruce: iussu Domitiani superasse scelera Laureoli fabulosi: quoniam scilicet id supplicium quod in Laureolo fuit fabula: in ipso fuerit uerum. Laureolus: damnatus qui subibat personam Laureoli iussu Domitiani recitans tragœdiam. Neuius poeta scripsit in carcere Laureolum & Leontem ut Gellius scripsit. Vrso calidonio:idest britannico. Calidonia silua britanniæ: ad quam arma romana processerunt: unde sæui ursi mittebantur. Scythica rupe: idest caucasea. Prometheus enim religatus in caucaso monte fuit. Nimio pectore: idest renascenti. Auem assiduam: idest aquilam: Nota fabula extat de Prometheo: tragœdia Aeschili quæ inscribitur Prometheus.
Viuebant.i.palpitabant. Stillantibus membris: manantibus cruore. Inque omni nusq̃ corpore corpus erat:& nulla facies corporis erat in toto corpore.

Aedale Lucano: Hic Dædalus obiectus fuit feris & laniatus: alludens ad nomen poeta ait Dædalum nunc optasse habere pennas ut fabulæ finxerũt Dædalũ habuisse: Nã Dædalus mitionis filius fuit atheniensis: præclarus architectura & statuaria: Talaum sororis filium interfecit inuidia ĩgenii: quoniã ĩuenerat figuli rotã: & serã: dãnatus ab areo pagitis dicit̃ adhibitis alis euolasse in cretã: inde Δαιδαλος ingeniosus. Lucano urso: ex lucania ursi mittebantur in theatrum: ut Varro scribit feritate & magnitudine.

Ræstitit exhibitus.

Rhinoceroté primus ostẽdit ĩ spectaculis Pompeius: tum Augustus: nũc Domitianus. animal ẽ buxei coloris inimicum elephanto: cuius aluũ elimato cornu petit: ĩ pugna nuper fuerat ĩ theatro: & diu stupens ad pugnã non poterat iritari: quod ægre ferebat Domitianus: tandẽ facto impetu ĩ taurũ: illũ non secus extulit in altũ: q̃ si fuisset pila. Exhibitus: datus in spectaculum: nam exhibere est ĩ spectaculũ dare. Quæ non ꝓmisit prælia rhinoceros: uel quia tantũ pugnat cũ elephanto: nunc autẽ cũ tauro pugnauit: uel quoniam non uidebat̃ posse iritari ĩ pugnã: quod placet.

Pronus: inclinato cornu quod habet in naribus.

Cui pila taurus erat: Pilæ dicebant̃ uestes in globũ & speciẽ pilæ collectæ quæ obiiciebant̃ cornibus taurorũ: ut iritarent̃. Rudis antiquitas homines e stramine formabat ad id opus: teste Pediano: postea luxus in tãtũ auctus est: ut uestes purpureæ obiicerentur. Ouidius: Haud secus exarsit q̃ circo taurus apto: Cũ sua terribili petit iritamĩa cornu Phœnicias uestes: elusaque uulnera sẽtit. Iocãs igit̃ poeta ait tauꝝ cui pilæ solẽt obiici: nũc fuisse pilã rhiocerotì

Dædale lucano cum sic lacereris ab urso
Quam cuperes pẽnas nunc habuisse tuas.

De Rhinocerote

Præstitit exhibitus tota tibi cæsar harena
Quæ non promisit prælia rhinoceros.
O quam terribilis exarsit pronus in iras
Quantus erat cornu: cui pila taurus erat.

De leone qui gubernatorem offendit.

Læserat ingrato leo perfidus ore magistrum:
Ausus tam notas contemerare manus.
Sed dignas tanto persoluit crimine pœnas:
Et qui non tulerat uerbera: tæla tulit.
Quos decet esse hominũ tali sub principe mores:
Qui iubet ingenium mitius esse feris.

De urso.

Præceps sanguinea dum se rotat ursus harena:
Implicitam uisco perdidit ille fugam.
Splendida iam tecto cessent uenabula ferro:
Nec uolet excussa lancea torta manu.
Deprehendat uacuo uenator in aere prædam:
Sic captare feras aucupis arte placet.

De sue quæ ex uulnere peperit.

Inter cæsareæ discrimina sæua dianæ

Aeserat ingrato. Leo mãsuefactus ductus est in theatrũ: reuersus in pristinã feritatẽ lacerauit magistrũ. Iussu Domitiani telis confossus est. Laudat̃ princeps ꝙ humanos mores non modo uelit eẽ in homĩe: sed etiã in fera. Contemerare: uiolare. Tã notas manus .i. fãiliares. Tulit tela .i. passus est tela: qa confossus fuit telis iussu Domitiani ꝙ magr̃m uiolauerit. Quos: q̃les .i. mitissimos: cũ uelit feras hr̃e mitius ĩgeniũ: & mores humanos.

Ræceps sãguinea: Nouitate uenationis oblectatus ẽ Domitianus captis feris fisco. Iubet poeta ĩ affectationẽ uenatores peter̃ aerẽ: & uolucres: qđ aucupis ẽ: q̃ aucupes petãt feras. Implicitã uisco ꝑdidit ille fugã: qa non potuit fugere: ursus ĩplicitus uisco. Harena sanguinea .i. theatro sãguineo cõspso sãguĩe multaꝝ feraꝝ. Tecto ferro cessẽt uenabula .i. reponant̃ & recondãt̃ uenabula in uagina: quoniã iis opus non est: nam uisco feræ capiunt̃.

Nter Cæsareæ. Sus grauida icta ĩ uẽationibus editis a pricipe emisit filios ĩcolumes: ipsa mortua: nũc ait poeta non esse mirãdum ꝙ canunt fabulæ Bacchum deũ natum mortua matre: quoniam iam fera ita nata est. Cæsareæ Dianæ idest. cæsareæ uenationis.

Hasta leuis: quia si grauis fuisset percussisset filios. Exiliit partus.i.exilierunt filii. Lucina: dea quæ præest parturientibus & uenientibus in lucé. Triste iter.i.uulnerum. Bacchus natus fuit Semele fulminata nutritus intra femora Iouis.nota fabula.

Cta graui telo.Idem argumentum de sue grauida: Perdidit:& dedit uitá: perdidit qa mortua é. Dedit: qa pepit filios: Certa dextra: qa pcussit ut uoluit. Lucina: dea quæ præest parturiétibus:& uéiétibus i lucé: dictá siue a luco qué habebat i æsqliis romæ: siue a luce: auctores Varro & Plinius. Numé utriusque Dianæ.i.Lucinæ: quæ præest parturientibus: & Dianæ quæ præest uenátibus. Et q est soluta i.facta parés.Et qua pépta .i.mortua: nam Diana uenátibus ferarum dat cædé

Vs Fera.Idé argumétú. Maturi uentris: quia erat ,ppe partú:& tps pariédi: iccirco maturi. Pignora.i.filios. O quantú est subitis casibus ingeniú: Poeta ait i rebus quæ celeritate indigent:& subitæ sút: quandá excellenté & peculiaré ui ingenii existere: sententia est Thucydidis.Subita ingeniú experiunt & indicant. Ita laudat uenator: qui suem ut supra dictum é tam commode uulnerauit: ut uno momento & suem feram strauerit:& produxerit in lucem foetum.

Vmma tuæ. Duo Carpophori temporibus Domitiani fuisse leguntur: alter mango .i.puerorum diuenditor: alter iunior fortitudine clarus.Hunc Domitianus non parum amauit & fouit: q eius dextra in feris conficiédis oblectaret.ná & príceps eodé studio tenebat: adeo ut i secessu albáo cétéas aliquando feras ,pstrauerit.In Carpophoro igit laudando poeta Domitiáo assétat.Ita.n.nuper peregerat uenationem in spectaculo: ut multis feris occisis:& accepto præmio fortitudinis adhuc uigeret:& recens uideretur: quod præter aliorum morem contigit: nam qui perfecto certamine præmium acceperunt: fessi sunt: nec integras habent uires. Duo Meleagri fuerunt: alter de quo hic Martialis: alter qui secutus argonautas: Aeetam regem in littore interfecit. Sunt qui eundem putent. Appollonius alium. Fusus aper: idest interfectus: o Meleager aper fusus a te fuit summa tua gloria idest tu tantam ex apro consecutus es laudem: sed aper est portio idest pars laudis Carpophori: quoniam non solum interemit aprum: sed ursum leonem & pardum: & quod maius est post confectam uenationem: nam adhuc poterat: non erat defatigatus. Tres apri in portentis numerantur: erymantheus quem Hercules sustulit: Aper in olympo mysiæ in cuius uenatione cecidit filius Crœsi uulneratus ab Adrasto ut Herodotus: & aper Calidonius: qué iterfecit hic Meleager: Condidit uenabula.i.misit & abscondit: In urso præcipiti.i.irruéti contra se

Fixisset grauidam cum leuis hasta suem:
Exiliit partus miseræ de uulnere matris.
O lucina ferox hoc peperisse fuit.
Pluribus illa mori uoluisset saucia telis:
Omnibus ut natis triste pateret iter.
Quis negat esse satum materno funere bacchum?
Sic genitum numen credite: nata fera est.

De eadem.

ICTA graui telo: confossaq; uulnera mater
Sus pariter uitam: perdidit atq; dedit.
O quam certa fuit librato dextera ferro.
Hanc ego lucinæ credo fuisse manum.
Experta est numen: moriens utriusq; dianæ:
Quaq; soluta parens: quaq; perempta fera est.

De sue pregnante.

Sus fera iam grauior maturi pignora uentris
Emisit foetum uulnere facta parens.
Nec iacuit partus: sed matre cadéte cucurrit.
O quantum est subitis casibus ingenium.

De carpophoro.

Summa tuæ meleagre fuit quæ gloria famæ.
Quantum est carpophori portio fusus aper.
Ille & præcipiti uenabula condidit urso.

c

Primus.i.qui principatum & feritate & magnitudine obtinebat. In arce poli arctoi: i sil uis septentrionis. Nã septentrio maiores feras mittit & sæuieriores q̃ aliæ partes orbis: Hispania etiã dedit ursum i spectacula: sed eius feræ caput apud illos comburebatur: quoniam rabiem inesse putabãt. Molle ignota.i.incredibili magnitudine. Decuisse Herculẽ.i.parem esse: quia a nullo magis uidebatur posse superari: nisi q̃ ab Hercule: nam Hercules accersebat ad ea monstra: quæ ab aliis supari non poterãt. Poterat.i. adhuc hẽbat integras uires absoluta uenatione & præmio donatus.

Aptus abit. Taurus q per machinam uexit Domitianũ in altũ: ut cælo ĩpositus uideret: nam cum futurũ cælũ: & ĩmortalitatem sibi ipsi uellet repræsentare tauro insidens superiores scænæ partes ĩ speciem cæli confectas petiit æmulatione Herculis: cuius nomen etiã sibi ĩdiderat: nã Alcides appellabat: qui taurũ ex creta ĩ atticam ducẽs eius dorso insedisse dicit. Cum autem olim Iuppiter in formam tauri conuersus: Europẽ ĩ cretã uexisse ferat: Poeta ait maiorẽ laudẽ tauri qui nuper Alciden.i.Domitianũ in cælũ uexerit: q̃ illius qui uexit Europẽ: quoniã & si pars onus utrique fuisse uideat: tamẽ hic altius tulit. Opus artis.i. non fuit hoc artificiũ nõ scænicũ & fabulosum: sed opus pietatis: qa pie & uerẽ factũ fuit. Raptus: ex oculis spectatorũ. Alcidẽ.i. Domitianũ qui uoluit appellari Alcides. Duæ laudes tauri: altera q tulerit Europẽ: altera q tulerit Alcidẽ. Stema: nobilitatẽ. Confer: adæq̃: compa. Alt sẽsus ẽ & hic placet: ut ĩtelligas Domitianũ p mimmũ æmulatione Iouis q olĩ se in tauꝝ conuertit: sũpta forma tauri p machinã extulisse Herculẽ cuius nomẽ ĩposuerat ĩ cælũ: queadmodũ Iuppiter taurus factus uexerat Europẽ: ut sit sẽsus poetæ maiorẽ laudẽ esse Domitiani q tulerit Herculẽ in cælũ: quẽ altius tulit q̃ Iouis: q uexit Europẽ in cretã per æquora.

> Primus in arctoi: qui fuit arce poli.
> Strauit & ignota spectandum molle leonem
> Herculeas potuit: qui decuisse manus.
> Et uolucrem longo porrexit uulnere pardum
> Præmia cum laudis ferret adhuc pateram.

De tauro.

> Raptus abit media quod ad ethera taurus harenã:
> Non fuit hoc artis: sed pietatis opus.
> Vexerat europen fraterna per æquora taurus:
> At nunc Alciden taurus in astra colit.
> Cæsaris atq; Iouis confer nunc stẽma iuuentus.
> Par onus ut tulerint: altius iste tulit.

De supplice elephante.

> Quod pius & supplex elephas te cæsar adorat:
> Hic modo qui tauro tam metuendus erat.
> Non facit hoc iussus nulloq; docente magistro.
> Crede mihi numen sentit & ille tuum.

De tigride & leone.

> Lambere securi dextram consueta magistri
> Tigris: ab hyrcano gloria rara iugo:
> Sæua ferum rapido lacerauit dente leonem:
> Res noua non ullis cognita temporibus.

Vod pius. Elephas nup in spectaculo adorauerat Domitianũ: nam elephanti ut Plinius scribit: tantæ sũt docilitatis ut non modo submittere genua: & adorare: sed etiã regi porrigere coronas discant. Poeta uult uideri hoc factum esse non domitoris industria sed numine Domitiani: cuius sensu elephas submiserit genua.

Ambere securi. Tigris data est in spectaculis ab Augusto Cæsare: & nuper a Domitiano mansuefacta: sed cum leonem inspexisset eum lacerauit: uult hoc poeta factum uideri numine Domitiani: cuius uicinitate ausa sit id quod in siluis non audebat. Securi magistri: non metuentis feritatem beluæ domitæ. Hircano iugo: hircania scythiæ pars est: quæ pantheris: pardis: tigribus abundat: Lucanus: quas nemore hircano matrum dum lustra sequuntur: Altus cæsorum pauit cruor armentorum. Rara gloria.i. maxĩa gloria ferarũ quæ prima erat inter tigres magnitudine. Sæua: reuersa ad feritatẽ.

Tale nihil.i.congredi cum leone. Inter nos:ĩ theatro.Plus feritatis:numine Domitiãi.
Vi Modo:Ex superioribus Ouidii uersibus:quos adduximus: planum est tauros iri tari:& cum petunt aliquem deuitari eorum uulnera obiectis pilis: & uestibus: nuper taurus in theatro petiit elephantum cornu:a quo prostratus est. Insultat poeta tauro mortuo:ꝙ tandem potitus certo obstaculo:quod cum pilas peteret:maxime quærere uidebaẗ occubuerit. Flãmis:iracundia & irritatione:nam iflãmatum ira dicimus. Ardore cornuto potitus.i.potitus ardor & uehementia cornuum: nam inuenit obstaculum appellat cornutum ardorem uehementiam tauri. Sic:ut pilæ tollebantur. Occubuit:extinctus ab elephanto. Dum putat elephanta tolli:iactari posse. Sic:ueluti pilas obiectas:

Ausa est tale nihil:siluis dum uixit in altis:
Postquã inter nos est:plus feritatis habet.

De elephante.

Qui modo per totam flammis stimulatus harenam
Sustulerat raptas taurus in astra pilas:
Occubuit tandem cornuto ardore petitus:
Dum facilem tolli sic elephanta putat.

Assentatur Cæsari.

Dum peteret pars hæc myrinum:pars illa triumphũ:
Promisit pariter Cæsar utraꝗ manu.
Non potuit melius litem finire iocosam.
O dulce inuicti principis ingenium.

Ad Cæsarem.

Quicquid in orpheo rhodope spectasse theatro
Dicitur:exhibuit cæsar harena tibi.
Repserunt scopuli:mirandaꝗ silua cucurrit.
Quale fuisse nemus creditur hesperidum.
Affuit immixtum pecudum genus omne ferarum:
Et supra uatem multa pependit auis.
Ipse sed ingrato iacuit laceratus ab urso.
Hæc tamen ut res est facta:ita ficta alia.

De rhinocerote.

Sollicitant pauidi dum rhinocerota magistri:
Se que diu magnæ colligit ira feræ:
Desperabantur promissi prælia martis.
Sed tamen is rediit cognitus ante furor.

Vm peteret. Domitianus iter cætera spectacula reuocauit ĩ usum mũera quæstoria: ubi sua liberalitate fecit potestaté populi eligédi duo gladiatorum paria ex suo ludo quæ nouissime introducebãtur aulico apparatu.Cũ auté pronũciasset se unũ par daturum quod populus uellet:aliique poscerét Mirinum gladiatoré: alii triumphũ ipse ductis manibus in partes dissidétes promisit duo. Non potuit inquit poeta melius finire litem iocosam: q̃ tanta liberalitate & magnificentia.alibi dꝛ mirino:Nuper cum Mirio peteretur missio læso.

Vicquid in orpheo: Recitata est Orpheus tragœdia:ut supra Laureolus:ita ut damnatus repræsentaret personam Orphei: qui dicitur laceratus fuisse cyconum mulierũ manibus.Describit actioné huius tragœdiæ poeta:& ait ita ueram fuisse laniationem in eo:qui nuper repræsentauit ꝑsonam Orphei:ut de Orpheo fictum est. Orpheum scripsit etiam Lucanus:de quo Papinius in Neronem:Et noster tibi præferetur Orpheus. Exhibuit: repræsentauit. Rhodope: thraciæ mons. Miranda silua:ideſt pulcherrima:uel miranda ꝙ artificio ueniret ipse qui sub persona Orphei erat. Ingrato urso: quia eius cantu non lenitus est. Hæc res: de hoc Orpheo ita ut uera est: ita ficta alia.
Ollicitant.De Rhinocerote & urso. Dum ira feræ colligit se.i.dum inflammabaẗ: desperabantur prælia a magistris:quia non sperabãt posse irritari ad pugnã rhinocerotem.

Gemino ictu.i.forti & uehementi. Virgilius: Gemino dentalia dorso: uel quoniam rhinoceros habet duo cornua: ut apud Pausaniam solum legi: quorum alterum insigni magnitudine ex naribus extat: alterum superne erumpit exiguum quidem: sed ualidissimũ.

Orica: Laudatur Carpophorus: q ita stantes feras supauerit ut nup leo perterefactus eius dextram fugiens: coniecerit se in uenabula aliorum potius q̃ uoluerit eum expectare. Dorica: dorienses Althemene duce in cretam uenerũt per tempora troiana. & condiderũt.x.urbes. tertium genus hominum fuit: qui cretã habitarũt: unde cretenses dorici. Dorica uenabula.i.sagittas cretẽses: nã e creta optimi calãi ad sagittarum usum. Et teneri Carpophori.i.adhuc iuuenis. Facili: facile succisa. Bison: animal quod mittit germania deforme quidem prolixitate iubarum & reliquo corpore: sed ferum. Bubalus: urum intelligit: nã ex hercinia silua mittuntur uri specie & colore similes bobus magna uelocitate: & magnitudine paulo infra elephantum: neque homini neque feræ ĩspectæ parcunt. foueis capiũtur. Idẽ bubali dicuntur: q̃uis Plinius accuset imperitũ uulgus: q bubalos appellet cũ in Africa uri reperiantur: aut nulla aut exigua similitudĩe cum bubus. Corripe: tolle lentas moras.

Turba: spectatores consueuerunt pugnantem feram plausu excitare ad fugam: monet eos poeta nullũ esse remediũ feræ Carpophoro pugnãte: nã & stãtẽ sternit fugiẽtẽ adeo pterret: ut ruat ĩ tela aliorũ.

Nã q grauem gemino cornu sic extulit ursum:
Iactat ut impositas taurus in astra pilas.

De Carpoforo.

Dorica quam certo uenabula dirigit ictu
Fortis adhuc teneri dextera carpofori.
Ille tulit geminos facili ceruice iuuencos.
Illi cessit atrox bubalus atq bison.
Hunc leo cum fugeret præceps in tæla cucurrit.
I nunc & lentas corripe turba moras.

Quid Cæsar in aqua.

Siquis adest longis serus spectator ab oris
Cui lux prima sacri muneris ipsa fuit.
Nec te decipiat ratibus naualis enio
Et par unda fretis: hic modo terra fuit.
Non credis: spectes dum laxent æquora martem.
Parua mora est dices: hic modo pontus erat.

De leandro.

Quod nocturna tibi leandre pepercerit unda
Desine mirari: cæsaris unda fuit.
Cum peteret dulces audax leandrus amores:
Et fessus tumidis iam premeretur aquis:
Sic miser instantes aflatus dicitur undas:
Parcite dum propero: mergite dum redeo.

I Quis ades. Inf cætera tehatri mũera Domitiãus edidit naumachiã: ut scribit Trãqllus effosso lacu iuxta tiberĩ: q̃ spectauit ĩter ĩbres & niues. ũde exiit illđ epigrãma: Aspice q̃ dẽsũ tacitaq uellus aquaq Defluat in uultus Cæsaris inque sinus. pugna fuit prope iustaq classiũ excitatis undis in speciẽ pene fluctuũ maris. Mouet aduenam spectatorẽ: ubi ũdæ tantope concitãtur fuisse pauloãte terrã: quod si ei credibile non sit: expectet tãtisp dum cesset naumachia. Videbit enim ita quiescere fluctus: ut ẽt sit miraturus quo pacto in tã exiguo lacu tantæ essent procellæ pauloante: & utrũque tandẽ crediturus miraculũ. Si quis serus spectator incepta iã pugna & inceptis ludis. Lux: dies naumachiæ. Fuit prima i urbe.i.si ãte hũc diẽ nõ fuisti ĩ urbe. Enio: furor belli. Ratibus classe. Par fretis i.pellago.i.ne putaueris hic eẽ mare. Aequora laxẽt.i.dũ pugna naualis absoluit. Cũ uidebis sedatos fluctus dices hic pauloante erat pelagus & ita credes utrũque miraculum.

Vod nocturna. Fabulæ Læãdri natãtis ad Hero amicã ẽ præsẽtata ẽ ĩ theatro: sed tamẽ hic q repræsẽtabat fabulã euasit: q̃uis ĩ ea sit Læãdrũ submersũ esse fluctibus. Nocturna ũda.i.aq q̃ notasti nocturno tpe. Cæsaris ũda fuit: ppea pepcit. At ũda Neptũi non pepcit Læandro.

Aecula Carpophoꝝ. Laudatur iteꝝ Carpophorus: qꝑ solus plures feras ĩterfecerit q̃ oẽs q monstra domuisse dicũt. Nullũ opus. i. nullus labor fuisset hoĩbus ĩ monstris. Tulisset: natus eẽt. Marathon: urbs est non ꝑcul ab Athenis: ad quã Hercules abegit tauꝝ ex creta amatũ a Pasiphae: quem taurũ illic postea domuit Theseus: Plutarchus & Diodorus testes: marathon non timuisset: quia eum aprum Carpophorus interfecisset. Arcas menaliũ: de apro erimantheo intelligit: quem Hercules interfecit. Menalus mons Arcadiæ. Nec armata manus hydræ: de hydra lernæ intelligit: quam octo capita habentẽ Hercules oppressit. Vna mors. i. uno certamine superasset hydrã: quod Hercules nõ potuit. Chymera monstrum qđ Solinus montem ĩterpratatur fuisse: domitũ a Bellorophonte filio Glauci. Semel: uno ictu. Ignipedes: tauri euomentes ignem: custodiebãt uellus aureũ: eos sup̃auit Iason: ope Medeæ. Sine colchide. i. sine ope Medeæ: qđ non potuit Iason. Hesionem: filiã Laomedontis: obiectã monstro marino: & deuinctã saxo liberauit Hercules: cũ illac nauigaret una cum argonautis. Andromede: Cephei filiã fuit regis æthiopũ mõstro data eã liberauit Perseus pactus eius nuptias. Hæc erat ĩ Iope portu: Plinius: Ouidius: Propertius Exoluit duris cãtibus Andromedã. Pariter: eodẽ certamine. Hercules. xii. ꝑdormuit. At Carpophorus. xx. plus ergo egit. Vsit nereidũ: Assentaẽ prĩcipi. nã cũ Domitiãus maxĩe studuerit ut eius naumachia classes iustæ & ueræ uiderẽẽ: scribit oĩa ita repræsẽtata ac si ĩ mari res gesta eẽt ueris classibus: tãtique artificii fuisse hoc spectaculũ: ut ipsa Thetis aut docuerit hãc pugnã aut didicerit: q̃ si ĩuat ope mortali nõ potuisse ꝑfici. Docilis chorus nereidũ. i. doctæ puellæ repræsentãtes nereides magna docilitate & ĩgenio. Toto æquoẽ. i. tota naumachia. Pĩxit. i. distĩxit & circũscripsit ĩcessu. Fuscina: tridens Neptuni & ancorã & remos credidimus eẽ ueros adeo oĩa fuerũt bene repræsẽtata. Sydus laco: significat Castorẽ & Pollucẽ: q ꝓspera signa sunt nauigantibus: Ioue concedẽte eoꝝ meritis: ut Diodorus & Hyginius scribũt. Eoꝝ ortu occidit Helena sydus tẽpestuosũ & minax: ua: scribit Pli. Ora. Sic frẽs Helenæ: lucida sydera: Conspicuo: apto: aut docuit aut didicit. Vgusti laudes. Anteponitur naumachia Domitiani classi Augusti qua sup̃atus ẽ Antonius: quoniã non mõ sit pugnatũ: sed etiã nymphæ & alia maris numina repræsẽtata: & præterea ludi editi q ĩ terra solẽt spectari. Iubet igiẽ poeta omissa naumachia Claudii q oli erat celebris: & Neronis unã hãc celebrari. Placet ut potius ĩtelligas đ uera pugnt aduersus Anto. q̃ đ naumachia quã edidit Augustus: uel certe đ exercitatione classiũ Augusti ĩ lucrino lacu ĩtelligit ubi tota hyeme copias ad bellũ siculũ auctoẽ Trãquillo exercuit.

Blanditur Cæsari.

Sæcula carpophorum cæsar si prisca tulissent
 Iam nullum in monstris urbe fuisset opus.
Non marathan taurum. nemeæ frondosa leonem
 Arcas mænalium non timuisset aprum.
Hæc armata manus hydræ mors una fuisset
 Huic percussa foret tota chimæra semel.
Ignipedes posset sine colchide uincere tauros
 Soluere & hesionem: solus & andromeden.
Herculeæ laudis numeretur gloria plus est
 Bis denas pariter perdomuisse feras.

De Natatoribus.

Lusit nereidum docilis chorus æquore toto:
 Et uario faciles ordine pinxit aquas.
Fuscina: dente minax. nexu fuit ancora curuo
 Credidimus rerum: credidimusque ratem.
Et gratum nautis sydus fulgere laconum:
 Lataque perspicuo uela tumere sinu.
Quis tantas liquidis artes inuenit in undis:
 Aut docuit lusus hos thetis: aut didicit.

Laus Augusti.

Augusti laudes fuerant committere classes:
 Et freta nauali sollicitare tubã.

Quota pars est: hæc quasi dicat minima pars eorum quæ uidimus admiratione digna. Triton: Salaciæ & Neptuni filius: & eiusdē numinis tubicen. Feras: quia in mari edidit lusus ferarum: & uenationes. Domini: Neptuni. solum erat in mari: in quo ludi & uenationes exercebantur. Ire pedester: placet tamen ut intelligas illas feras natasse: quoniam Tranquillus scribit ita factum esse in naumachia Neronis. Sæuis ratibus: quæ illic erāt. Diues: plena ludorum. In circo aliquando dabantur ludi. Fucinus: Claudius edidit pugnam naualem in fucino marsorum lacu: ita ut renuentes pugnare ex littore: nunc adhortationibus: nunc minis in certamine impulerit: repræsentato etiam Tritone tubicine emergente ex medio lacu per machinā. Classis rhodia & sicula congressæ sunt auctor Suetonius. Fucinus: naumachia Claudii. Pigri Neronis: Nero dedit naumachiam aqua marina inducta: in qua natarunt feræ. Pigri: quia nulla exercitatio ferme in illis fuit: præsertim si conferātur naumachiæ Domitiani.

Cæsaris hæc nostri pars est quota. uidit in undis
Et thetis ignotas: & galathea feras.
Vidit in æquoreo feruentes puluere currus:
Et domini triton ipse putauit equos.
Dumq; parat sæuis ratibus fera prælia nereus
Abnuit in liquidis ire pedester aquis.
Quicquid & in circo spectatur & amphitheatro:
Diues cæsarea præstitit unda tibi.
Fucinus & pigri taceantur stagna neronis.
Hanc norit unam sæcula naumachiam.

PERO Me Securturū. Scribit hoc nūc: ut demum sit editurus librum. & hæc epistola apposita est libro confecto. Quisquis de se bene sēserit: id est quicunque sibi conscius non sit: & sit uir bonus: non poterit de me conqueri. Veris nominibus: id est nudis nominibus. Constet mihi fama uilius: id est detur mihi fama uiliore genere scribendi. Nouissimum: id est hoc ultimum scribēdi genus: & infimum: quia tantum in iocis uersat. Malignus interpres: id est absit qui omnia interpretatur in malam partem. Si meum esset exemplum: id est si ego essem primus: qui ī hoc genere scriberē: & essem exēplū posteris.

PERO ME SECVTVRVM in libellis meis tale temperamentum: ut de illis queri non possit: quisquis de se bene senserit cum salua infimarum quoq; personarum reuerentia ludāt: quæ adeo antiquis auctoribus defuit; ut nominibus non tantum ueris abusi sint: sed etiam magnis. at mihi fama uilius constet: & probetur in me nouissimum ingenium. Absit a iocorum nostrorum simplicitate malignus interpres. nec epigrammata mea scribat. Improbe facit: qui in alieno libro ingeniosus est. Lasciuam uerborum licentiam Id est Epigrammaton linguam excusarem si meum esset exemplū: sic scripsit Catulus: sic Marsus: sic Pedo: sic Gatulicus. sic quicunq; perlegitur. Si quis tamen tam ambitiose tristis est: ut apud illum in nulla pagina latine loqui fas sit: potest epistola: uel potius titulo cōtentus eē. Epigrāmata illis scribuntur: q̄ solēt spectarē florales,

Non itret Cato theatrū meū:reprehendit̃ sub ꝑsona Catoīs ille q cepit legere epigrāmata:& statī dānet ꝑpter lasciuiā.nā q accedit ad ea legenda:ait eū oportere esse certi d' con stātis aī eoꝝ lasciuia.Immo īquit allectus es:ad hæc legéda propter lasciuiam:persta igit̃.
Osses: alloquitur sæueros hoīes sub ꝑsona Catonis:ut hunc suum librum non aperiant: si ipsum ꝑlegere noluerint:ut Cato fecit:qui ex theatro recessit:ne meretricibus nudis impedimento esset quo minus ludi florales fierent. Legitur de Catone: qui cum ludi in honoré floræ deæ celebrarétur ab meretricibus nudis:ingressus é theatrum:quem cum mulieres uiderunt se nudare noluerunt:tanti uiri auctoritate ꝑmotæ.Cato tūc admonitus ab Cotta: r̄cessit ex ipso theatro:cui mulieres nudæ probari non poterant.Martialis igit̃ uult suum librum si aperit̃ etiam ab seueris hominibus perlegi constanter: cum ī eo permulta bona sint.

Non intret Cato theatrum meum: aut si intrauerit spectet. Videor mihi meo iure facturus si epistolam uersibus clausero.

AD Catonem.

Nosses iocosæ dulce cum sacrum floræ:
Festosq; lusus: & licentiam uulgi
Cur in theatrum Cato sæuere uenisti?
An ideo tantum ueneras: ut exires.

Ad Lectorem de se arrogāter.

Hic est: quem legis ille: quem requiris
Toto notus in orbe Martialis:
Argutis epigrammaton libellis
Cui lector studiose quod dedisti
Viuenti decus atq; sentiéti
Rari post cineres habét poetæ.

Ad Lectorem ubi libri.

Qui tecum cupis esse meos ubicunq; libellos:
Et comites longæ quæris habeŕ uiæ.
Hos eme: quos artat breuibus membrana tabellis.
Scrinia da magnis. me manus una capit.
Ne tamen ignores ubi sim uenalis: & erres
Vrbe uagus tota me duce certus eris.
Libertum docti lucencis quære secundum
Limina post pacis: palladiumq; forum.

Iocosæ:propter meretrices nudas: quarum iocis plurimi risus excitabant̃.
Ic é qué legis:lectori īdicat qs sit: simul ei agit gr̃as: ꝙ se uiuo legat epigrāmata cū nō nisi mortuoꝝ poetaꝝ libri legi soleant.carmé é faleuciū a Faleuco īuentoŕ:auctore Ausonio.Faleucū auctoré fuisse huius carmis. Argutis libellis.i.acutis carmībus. Epigrāmaton:é genitiuus græcus. Id decus.i. famā: ꝙ legit epigrāmata mea āte morté. Rari uel præstātes uel pauci:quoniam & si multi:scribunt tamen paucorum scripta leguntur post cineres.

Vi tecū:Docet hos ubi sūt libelli sui uenales. Quos libellos. Mébrana arctat.i.q exiguo uolumīe sunt compacti. Scriniū: uetustissimū uerbū..i.capsa erat in q̄ res preciosiores seruabātur: & Mithridates epistolas grauiores:& Darius unguéta seruarūt. Da magnis.i.repone magnos libellos in scriniis. Me manus una capit: libri q possūt capi una manu enchiridia dicuntur. Vbi sim uenalis.i.ubi sint uenales libri mei. Secundū secundus scriba fuit Othonis:auctore Plutarco:qui mortuo principe cum ad tépora Domitiani superuixisset:iuncta familiaritate cum Martiale eius carmina priusquam ederentur legebat: tāquam censor.Alibi.Martialis:Quod si legeris ista cum diserto sed nūquid sumus improbi secundo.Quod auté dicat se uenalem apud secundum:non mirum:nam bibliopollæ erant apud antiquos doctissimi:librosque nouos ab auctoribus rogabant :ut non minus censores essent q̄ uenditores.non placet intelligas de Plinio secundo. Libertum:Grammatice in libertis maxime floruit. Limina pacis:id est post templum pacis. quod condidit Domitianus prope porticum Liuiæ. Palladiumque forum: id est post forum iuxta quod erat templum Palladis:ut inquit Papinius.potes & de foro nuper condito a Domitiano intelligere:quod postea Neruæ est appellatum.

Facili sanguine: facilitate mortis. plus enim est bene agere in uita: q̃ se interficere: nam hoc cuiuis licet: & in promptu est.

Ellus homo: Bellus diminutiuum a bono. magnus & bellus non conueniunt. Deridet Cottam qui uolebat dici bellus: cum magnus esset. cum magno enim minimũ non conuenit.

Etit Venustus: Damnat & carpit Venustum auariciæ: quod uellet ducere Maronillã uetulam propter diuitias.

Tussit: id est cito moritura est. Tussit: uerbum respondentis Martialis.

Vm data: Ebrietatẽ Sextiliani equitis accusat. de quo paulo post: Sextiliane bibis. Equites ĩter iudices numerabãtur: lege cornelia. Legibus primum cautum fuit: ne supra. c. in conuiuiis consumere liceret: inde priuati præscriptũ est equitibus: cum chiũ & falernũ & reliqua uina reiecta moderatione Cæsaris & Crassi in magnum precium peruenissent: ne supra. x. numismata equestri epulo ĩpendere possent. nũc Sextilianus bis decies numismata solus bibebat. Calda. antiq utebãt̃ in mensa & gelida & calida aqua. Iuuenalis: Gelidæ calidæque minister.

Tur ad Herculei: De hoc Regulo multa apud Pliniũ in epistolis: & nonnũq̃ cũ eius reprehensione. hic causidicus habebat ad quartũ lapidem & nemus & porticũ: in q̃ cũ gestaret̃ paulo post statim eo egresso corruit: unde ĩ qt Regulum fuisse: curæ diis. Gelidas arces: nã tibur est cæli frigidissimi.

Herculei: qa Hercules tiburi colebat̃. Cana albula: albulæ aquæ sũt ĩ agro tiburtino: quæ maxĩe uulneribus medẽt̃ ut Plinius & Strabo. d̃ his Papinius: lũctis fornacibus amnis ridet anhelãtes uicio flumĩe liphas. q albulã hoc loco ꝑ tyberi accipiũt fallũt̃. Rudis: nõ elaborata & polita. Antiqs ũbras. i. tẽpora antiq. Quã pene: q̃ q̃si. Nimiꝝ: si non corruit: dũ illic erat Regulus. Timuit fortũa querelas: qa fortuna non potuisset sustinere nr̃am ĩuidiã & querelas nr̃as qa amamus te. Sũt tãti picula: sensus ẽ: placet factã esse iacturã in porticu collapsa: nam periculũ ipsum quod Regulus euaserit aperto testimonio: quod sit curæ diis: tãti est faciendum: ut iactura porticus placeat̃ debeat. Stantia tecta probare: id est si tecta porticus stetissent: non poterat ostendere deos esse: quibus curæ erat Regulus.

Nolo uirum facili redimit qui sanguine famam:
Hunc uolo laudari: qui sine morte potest.

Iocatur in Cottam.

Bellus homo & magnus uis idem Cotta uideri:
Sed qui bellus homo ẽ Cotta. pusillus homo est.

De Gemello & maronilla.

Petit gemellus nuptias maronillæ.
Et cupit: & instat: & precatur: & donat.
Adeo ne pulchra est: immo fedius nihil.
Quid ergo in illa appetitur: & placet. tussit.

Ad Sextilianum potorem.

Cũ data sint equiti: bis quinq; numismata: Quare
Bis decies solus sextiliane bibis?
Iam defecisset portantis calda ministros:
Si non potares sextiliane merum.

De Regulo.

Itur ad herculei gelidas qua tyburis arces:
Canaq; sulphureis albula fumat aquis.
Rura nemusq; sacrum dilectaq; iugera musis:
Signat uicina quartus ab urbe lapis.
Hic rudis æstiuas præstabat porticus umbras:
Heu quam bene nouum porticus ausa nefas.
Nam subito collapsa ruit cum molle sub illa:
Gestatus biiugis regulus esset equis.
Ni mirum timuit nostras fortuna querelas:
Quæ par tam magnæ non erat inuidiæ.
Nunc & damna iuuant: sunt ipsa pericula tanti:
Stantia non poterant tecta probare deos.

Asta suo: Duæ Ariæ fuerunt: altera mater: altera filia: mater damnato Peto marito fodit corpus gladio: eundemque ipsa tradens hac uoce memorabili usa dicitur. Vulnus quod feci non dolet: sed dolet quod tu facies: quod uerbum & fortis & pii animi mandatū est monumentis & epistola Plinii: & hoc carmine. Filia uxor fuit Peti Thraseæ quæ morituro marito exemplum matris meditabatur: ut Tacitus scribit: sed Thraseæ uerbis destitit. de matre nunc loquitur. Si qua fides. i. si mihi credere potes.

De Aria & pæto.

Casta suo gladium cum traderet aria Pæto:
Quem de uisceribus traxerat ipse suis.
Si qua fides: uulnus quod feci non dolet inquit:
Sed quod tu facies hoc mihi. Pæte dolet.

Ad Cæsarem.

Delitias cæsar lususq; iocosq; leonum:
Vidimus hoc etiam præstat harena tibi.
Cum prensus blando totiens a dente rediret:
Et per aperta uagus curreret ora lepus.
Vnde potest: auidus captæ leo parcere predæ:
Sed tamen esse tuus dicitur: ergo potest.

Ad Iulium.

O mihi post nullos Iuli memorande sodales:
Si quid longæ fides: canaq; iura ualent.
Bis iam pene tibi consul trigesimus instat:
Et numerat paucos uix tua uita dies.
Non bene distuleris: uideas quod posse negari:
Et solum hoc ducas: quod fuit esse tuum:
Expectant curæq; catænatiq; labores:
Gaudia non remanent: sed fugitiua uolant.
Hæc utraq; manu complexuq; assere toto:
Sæpe fluunt imo sic quoq; lapsa sinu.
Non est crede mihi sapiētis dicere uiuam:
Sera nimis uita est crastina: uiue hodie.

Ad Auitum.

Sunt bona: sunt quædā mediocria: sunt mala plura:
Quæ legis. hic aliter non fit auite liber.

Elicias Cæsar: Laudatur clementia Cæsaris ī leone: qui cum Cæsaris sit parcit lepori. Lusus & iocos: quoniam feræ non cedebantur a leone. Blando dente: non lædēti. Vagus: liber & solutus. Vnde potest: id est quomodo potest parcerē leporibus? Potest parcerē: quia refert clementiā tuā Cæsar.

Mihi post nullos: Iuliū sodalē ætate īgrauescentē hortat̄ ad ocium & uirtutē cū uoluptate. nā uera uita apud Martialē: nihil aliud est q̄ dare operā uirtuti cum honesta uoluptate: neque expectandū esse ait: cū labant̄ dies & incertū sit quid uesper uehat: ut Varro scribit. O mihi post nullos. i. O Iuli inter primos meos sodales. Longa fides: id ē longa amicitia. Iura cana. i. antiq̄ familiaritas. Iā tibi istat bis tricesimus cōsul. i. iā nactus sis. lx. ānū. antiqui terminabant uitā lx. annis. Tua uita numerat paucos dies. i. parū dedisti operā ocio: & uirtuti: & relaxationi aī. i. paucis diebus uixisti. Non bene distuleris. i. non sapienter facis & differs. Catenati labores: id est in speciē catenæ coniuncti: & ꝑpetui. Expectant: non abeunt. Assere: uendica tibi. Sæpe fluūt sic. i. asserta: & uēdicata gaudia sæpe fluunt: adeo gaudia sunt inconstātia. Viuā: differre uitam. Immo sic quoque lapsa sinu. i. dū loquor amisimus tēpus uitæ & uoluptates. Persius: Hora fugit: hoc quod loquor inde est: quasi. d. poteramus has horas non perdere.

Vnt bona: Dicit se nullo genere epigrammatis abstinere ut librum expleat: in quem sensum dixit: Edita ne breuibus pereat mihi charta libellis. aliter enim liber in iustā magnitudinem non uenit. Aliter: id est nisi omni genere epigrammatum congesto. Non fit liber: non crescit iusta libri magnitudo.

Ogit me: Respondet Tito hortanti ut declamaret potius: q̃ scriberet epigrammata: quoniam declamare esset res magna: negat hoc Martialis: cum etiam coloni sciãt agere causas: quasi uelit ostendere pauciores scribere epigrammata q̃ agere causas. Res magna est quam facit colonus: quia coloni sciunt agere causas ut interrogando legas: nam qđ affirmando legunt alii: non placet.

Vid te Tucca: Auaritiam Tuccæ carpit: qui cum falernum haberet: miscebat id uinũ uaticano uilissĩo: & ĩ hoc iocatur. Vinũ uaticanũ est uappa: uallis uaticanæ iuxta ædẽ Petri. De nobis facile est. i. iugulare nos quos fortasse odisti facile est & ferendũ. Amphora: uas est in hoc loco: alibi ẽ genus mensuræ: ut dicit̃ Cæsar centũ falerni amphoras die sui triũphi dedisse conuiuis. Cadus: eodẽ modo ut & idẽ dr̃ dedisse cẽtũ cados uini chii.

Ic mihi in Domitiũ cecilianũ scribit: eiusdẽ nominis fuit uir amicissimus Thraseæ. hic uocatis conuiuis boletos solus edebat: eius ĩ hospitalitatem carpit poeta: imprecaturque ut par est tanto uetri & gulæ: ut talẽ edat boletũ: qualem edit Claudius quo uenenatus extinctus fuit. đ quo Iuuenalis: post quem nil Claudius edit. Boletus in gulæ iritamenta uenit nouissimis tẽporibus. propterea alibi scribit Martialis boletos mittere difficile. Plinius appellat nouissimum iritamentũ gulæ. Quod autẽ dicit de Claudio: sequit̃ historiã etiã editã a Tranquillo: qui Claudiũ scribit uenenato boleto eẽ extinctũ. Tacitus tradit ueneno necatum ab Agrippina opera locustæ & ministerio Aloti prægustatoris: Demũ auxilio Xenophontis medici. Turba uocata spectante: id est spectantibus conuiuis. Imprecabor ut edas talem boletum: qualem edit Claudius quo periit.

Ad Titum.

Cogit me titus actitare causas.
Et dicit mihi sæpe magna res est.
Res magna est tite: quam facit colonus.

Ad Tuccam.

Quid te tucca iuuat uetulo miscere falerno:
In uaticanis condita musta cadis.
Quid tantum fecere boni tibi pessima uina:
Aut quid fecerunt optima uina mali.
Des nobis facile est: scelus est iugulare falernum:
Et dare campano toxica sæua mero.
Conuiuæ meruere tui fortasse perire:
Amphora non meruit tam preciosa mori.

Ad Aeliam.

Si memini fuerant tibi quattuor ælia dentes:
Expuit una duos: tussis & una duos.
Iam secura potes totis tussire diebus:
Nil istic quod agat. tertia tussis habet.

Ad Cecilianum.

Dic mihi quis furor est: turba spectante uocata:
Solus boletos ceciliane uoras.
Quid dignum tanto uentriq; gulæq; precabor?
Boletum clauem claudius edit edas.

De Porsena & Mutio scæuola.

Dum peteret Regem decepta satellite dextra:
Iniecit sacris se peritura focis.
Sed tam sæua pius miracula non tulit hostis:
Et raptum flammis iussit abire uirum.

Vm peteret regem: Tangit historiam Porsenæ & Scæuolæ quæ nota est. Regẽ: Porsenam. Satellite: id est scriba: nam Scæuola credidit se percussisse Porsenam. Iniecit se sacris focis: id est iniecit se igni qui ad aras sacras erat. Hostis pius: Porsena. Satellite: id est scriba occiso. Dionysius nescio quid addit nostrorum monumentis: sed nihil ad hunc locum. Hæc historia repræsentata est in theatro: & propterea scribit̃ epigrã-

ma. Alibi idem apertius de hac eadem historia repræsentata.

Vid nunc sæua: Idem argumentum quod supra de leone & lepore. Non timeat sensus est leones non sæuire in uilem prædam & imbecillam exemplo Cæsaris Domitiani: qui generosi & alti animi ne in hostem quidem paruum & infirmū arma mouet. Dacus puer: id est hostis puer. nam dacos domuit. q. d. in hostes debiles Cæsar non sæuit.

Nuitas nullum: Cotta habebat balnea & eos inuitabat: quos in balneis mentulatos inspexerat. Volebat enim subagitari. hi autem iuuenes mentulati: qui alios subagitabant drauci dicebantur uerbo græco quasi agentes Δρακω latine ago. Neque mirandum est in his seruatam esse uocē græcam: quoniam & in his qui patiuntur seruata est: nam pathici appellantur a παсχω quod ē patior. Mentulari autem ab his qui uolebant subagitari ex balneis eligebantur: ut alibi: Oculis deuorantibus draucos: hoc est: qui auidissime intuebat: & optabat. Scio me nudum displicuisse tibi quoniam uidisti me non satis mentulatum: ut tibi præstare operam possim.

Spicis incomptis: notat barbatum Cynædum: qui cum socraticus uellet uideri & asper: subagitabatur. hoc genus hominum carpit Iuuenalis: & socraticos Cynædos appellat: quo loco interpretando. nescio quid multi garriant. Supercilium: id est grauitatem. Et ipse qui es stoicæ disciplinæ ut alibi ad eundem: quod magni Thraseæ. & cætera.

De tuos: Hortat Faustinū: ut edat suos libros compositos: & asseqt laudem: cū possit uiuens eam assequi. Opus cultum docto pectore: id est ingenio tuo. Quod: opus nec damnent arces cecropiæ: nec nostri: nec græci: hoc est opus a græcis: & a latinis laudandum. Cineri gloria sera: ex sententia Epicuri: qui omnia soli uitæ tribuit. Quicquid inquit expectamus in uita est accipiendum.

Vrere quam potuit contempto mutius igne:
Hanc spectare manum porsena non potuit.
Maior deceptæ fama est & gloria dextræ:
Si non errasset: fecerat illa minus.

De Leone & lepore.

Quid nunc sæua fugis placidi lepus ora leonis?
Frangere tam paruas non didicere feras.
Seruantur magnis isti ceruicibus ungues:
Nec gaudet tenui sanguine tanta sitis.
Præda canum lepus est: uastos non implet hiatus
Non timeat dacus cæsaris arma puer.

Ad Cottam.

Inuitas nullum nisi cum quo cotta lauaris?
Et dant conuiuam balnea sola tibi.
Mirabar quare nunquam me cotta uocasses?
Iam scio me nudum displicuisse tibi.

Ad Decianum.

Aspicis incomptis illum deciane capillis?
Cuius & ipse times triste supercilium.
Qui loquitur curios assertoresq; camillos?
Nolito fronti credere. nupsit heri.

Ad Faustinum.

Ede tuos tandem populo faustine libellos?
Et cultum docto pectore profer opus:
Quod nec cecropiæ damnent pandionis arces?
Nec sileant nostri prætereantq; senes.
Ante fores stantem dubitas admittere famam?
Teq; piget curæ præmia ferre tuæ.
Post te uicturæ per te quoq; uiuere chartæ?
Incipiant. cineri gloria sera uenit.

Extiliane bibis:In Sextilianum bibacem:in quem etiam supra scripsit. Subsellia: sedes erant:& ad id alludit quoniam erat iudex.nam equites inter iudices numerabā tur. Bibis:quantum quinque subsellia.i.quātum quinque tui collegæ. Cuneus:multitudo in spectaculo quæ ordine non sedeat.Iuuenalis:Cuneis an habeāt spectacula totis. Quod securus ames.Hic accipit cuneum pro ea multitudine quæ stat ante subsellia iudicum. Prelis pelignis:id est non habes: nec petis uinum pelignū: quod pessimum est:alibi.Massica peligni mittūt turbata coloni:Non tu libertus sed bibat illa tuus. Vini opimi:id est uini opimiani.Vinū opimianū dictū est a.L.Opimio consule:q eo anno gessit consulatū: quo Gracchi seditionibus popularibus interierunt:nam eo anno cæli temperie:quæ coctura dicitur:magna uini copia & præstantia:quod uinum i cc.annos seruatum est: redactū in speciē mellis:tantæ æstimatiōis ut amphora centenis nummis ueniret. Adhibebātur aliis medicamenta :ut opimiana uiderentur.Alibi Martialis: Felix autūnus opimi. Cicero in oratore: & Plinius auctores. Massica cella: de falerno intelligit: quod nigrum est: qd massicum:alibi a poeta. De sinuessanis uenerunt massica prelis. Laletaīa: ꝓuincia est hispaniæ:quæ uinū turbidum: & uappā mittit: quāuis non procul sit a Tarracone: quæ habet optimum uinum: uel Fex laletana: hoc est pete uinum laletanum:nā eius erat magna copia:quod Plinius scribit.laletana inquit copia:Tarraconensia elegantia superant.Mendosa est dictio in codice Plinii recentiore Lusitana pro laletana.

Ad Sextilianum.

Sextiliane bibis quantum subsellia quinꝗ:
Solus aqua totiens ebrius esse potes.
Nec consessorum uicina numismata tantum:
Aera sed a cuneis ulteriora petis.
Non hæc pelignis agitur uindemia prælis:
Vua nec in tuscis nascitur ista iugis.
Testa sed antiqui fælix siccatur opimi:
Egerit & nigros massica cella cados.
A caupone tibi fex laletana petatur:
Si plusquam decies sextiliane bibis.

Ad Procillum.

Hesterna tibi nocte dixeramus
Quincunces puto post decem peractos
Cœnares hodie procille mecum.
Tu factam tibi rem statim putasti
Et non sobria uerba subnotasti
Exemplo nimium periculoso.
μισῶ μνήμονα συμπότην πρόκιλλα

De Acerra.

Hesterno fetere mero qui credit acerram:
Fallitur.in lucem semper acerra bibit.

Esterna nocte: Incaluerat mero Martialis hesterna nocte:iuitauitque Procillum ad cœnam sequentis diei:Procillus uenerat cœnaturus: dimittitur: hoc epigrammate ait enim poeta nimium periculosum esse exemplum:si ebriorum uerba pondus habeant & auctoritatem.denique uersu græco ait se odisse compotorem memorem uerborū:quæ inter pocula exciderint:notans figurate scelus tēpoꝝ suorū:nā poculo & uino nonnūquā extorquebant hæreditates:& testamentoꝝ falsæ signationes:qd alibi aptius indicat. Post x.pactos quincūces:quincūx ē genus mēsuræ. Peractos:exhaustos.i.postꝗ biberamus.x. quincūces. Tu factā rē tibi statī putasti.i.tu statī putasti eē factā & paratā cœnā. Verba non sobria.i.ebria. Subnotasti:tractū a notariis:q in fidē & obsignationem uerba aliena scribūt. Exēplo nimiū periculoso.i.hoc eēt nimiū periculosū exēplū:si quæ ab ebrio excidūt essent notāda μισῶ μνήμονα συμπότην Procille.i.o Procille odi memorē compotorem:hoc est qui tenet memoria quæ medio uini calore iactantur.

Esterno:Carpit Acerram:qui semper in lucem biberet.Vnde inquit qui putat Acerram fetere mero hesterno errat:nam semper bibit in lucem.

Ama refert:Fidétinus uerſibus Martialis uolebat uideri poeta: quos recitabat táquã ſuos.Martialis eum monet ut eos emat ne ſint ſui.Iocatur alibi:Nam quod emas poſ ſis dicere iure tuum.

Hirurgus fuerat:Chirurgus eſt medicus uulnerarius. Veſpillo:eſt ille qui effert corpora ad ſepulturam:a ueſpere dictus:quoniam maiores ea hora ſepeliebantur.

Diſtichon a quo ſit intellectum :non uideo:ut alia multa:ſed puto hunc eſſe uerum ſẽ ſum. Hippocrates incenſo templo Aeſculapii iſtituit medicinam quæ clinice uocatur:ut Varro in rebus diuinis ſcribit.Qui etiam exercebãt clinici dicebantur.alibi Martialis:Sotæ clinici filia labula: ea medicina ſumpſit nomẽ: απο τησ κλινησ qđ ẽ lectus:& quoniam lectus tã cadauerum eſt:q̃ ægrotantium:non inepte dicitur: qui effert cadauera clinicus.Clinici medici erant ĩ maiore precio: q̃ chirurgi Diaulus prius erat chirurgus: nunc factus erat ueſpillo:iocans Martialis ait. ex chirurgo Diaulum factum eſſe clinicum : Sed non potuiſſet aliter eẽ clinicus quam elatione cadauerum : ut ridendo dicat Diaulum factum eſſe ueſpillonem:ut ſe quoque clinicum profiteatur: Nam qui efferunt cadauera clinici quoque poſſũt appellari. Cœpit quod poterat clinicus eſſe modo:qa aliter non poterat:cum careret doctrina medici clinici.

Ad Fidentinum.

Fama refert noſtros te fidentine libellos:
Non aliter populo quam recitare tuos.
Si mea uis dici:gratis tibi carmina uittam:
Si dici tua uis: hæc eme:ne mea ſint.

De Diaulo medico.

Chirurgus fuerat : nunc eſt ueſpillo diaulus:
Cœpit quod poterat clinicus eſſe modo.

De Encolpo.

Hos tibi phœbe uouet totos a uertice crines:
Encolpus domini centurionis amor.
Grata pudens meriti tulerit cum præmia pili:
Quamprimum longas phœbe recide comas.
Dum nulla teneri ſordent lanugine uultus:
Dumq; decent fuſæ lactea colla iubæ:
Vtq; tuis longum dominuſq; puerq; fruatur:
Muneribus:tonſum fac cito : ſero uirum.

Ad Sabidium.

Non amo te ſabidi. nec poſſum dicere quare:
Hoc tantum poſſum dicere. non amo te.

De Gellia.

Amiſſum non flet cum ſola eſt gellia:patrem:
Si quis adeſt : iuſſæ proſiliunt lachrymæ.

Os tibi phœbe:Encolpus puer erat Auli pudentis centurionis . Centuriones autem proxima dignitate primipilares creabanť. Vouerat puer crines ſuos phœbo :cum primum dominus factus eẽt primipilaris:rogat phœbũ poeta:ut auditis pueri precibus cito faciat primipilarẽ Aulũ pudentẽ:ut puer iã tenera ætate tonſus colla cãdida domĩo ſeruet & oſtendat ſed tamẽ faciat eũ ſero uiꝝ.Ita fiet ut Aulus utať munerĩ phœbi diu & ipſe etiã puer : quoniã & hic fiet ſtatĩ primipilaris:ille ſero uir.Ita Aulus erit diu primipilaris: puer diu mollis. Encolpus:nomen fictũ κολποσ latine ſinus.i.ãplectendus. Vouet: antiqũi uouebãt crines & barbã phœbo:& poſtea in pixide mittebant:ita egit Nero :ita Earinus apud Papinium Aeſculapio. Pudens:id eſt Aulus pudens. Grata premia: id eſt primipilatũ : qđ erat uotum Encolpi pueri. Fac cito tonſum:ut Pudens fiat primipilaris. Sero uirum: id eſt ſero adultum ut Pudens optat.

Miſſum:Gellia lugebat patrem tantum quum aderant teſtes: Martialis inquit eam non lugere ſed eſſe ſtudium laudis & uelle laudari. Iuſſæ lachrymæ:iuſſæ ab Gellia. Iuuenalis: In ſtatione paratæ quo iubeant manare loco.

Non luget quisquis: inquit Martialis is non luget qui cupit laudari: sed is uere luget & dolet qui luget clam & sine teste.
Ncustoditis: Accusat Lesbiam: quod uellet spectari dum futueretur. Peccas: futu eris. Tua furta: stupra: & adulteria. Tibullus: Celari uult sua furta uenus. Latent: abscondita sũt. Meretrix: quæ ẽ turpior mœcha remouet spectãtes. Sera: qa hostiũ claudit. Summenii: summeniũ locus ĩ urbe ad circũ lupanaria: ũde meretrices dicebãt u xores sũmenianæ. plura ĩ commentariis in Iuuenalem diximus eo loco: Et ad circum iussas prostrarẽ puellas. Meniani autem dicebantur qui ex loco edito: quem Menianum dicebant: spectabant. Tranquillus: Pauci ex proximis menianis. Laide: Lais nobile græciæ scortum: cuius coitum ob precii magnitudinẽ: Demosthenes recusauit: nota illa uoce: non emo tanti pœnitere: reliquis nomen dedit. Laidis autem antiquitus tumulus erat corinthi: ĩscu pta læna arietem prioribus pedibus sustinentẽ: alterum eiusdem monumẽtum ĩ Thessalia: quo Hippostratum est: secuta eius amore capta a siccariis patria in Siciliã abducta fuit cũ puella eẽt: capta insula ab atheniẽ. duce Nitia diuendita corinthi: meretrices oẽs forma supauit. auctor Pausanias. Chione: nomẽ meretricis a cãdore sumptũ: nã χιον significat niuem. Hæc tamen nigra erat: ut alibi Iuuenalis Et dubitas alta chionẽ deducere sella. Monumenta: cellulæ: instar monumentorum: Deprehendi: in adulterio non uero te futui.

Non luget quisquis laudari gellia quærit:
Ille dolet uere: qui sine teste dolet.

Ad Lesbiam.

Incustoditis & apertis lesbia semper:
Liminibus peccas: nec tua furta tegis.
Et plus spectator: quam te delectat adulter:
Nec sunt grata tibi gaudia: siqua latẽt.
At meretrix abigit testem: ueloq; seraq;:
Raraq; summeni fornice rima patet.
Achione saltem: uel ab laide disce pudorem:
Abscondunt spurcas hæc monumenta lupas.
Nunquid dura tibi nimium censura uidetur:
Deprendi ueto te lesbia: non futui.

Ad Cornelium.

Versus scribere me parum seueros
Nec quos perlegat ĩ schola magister
Corneli queris: sed ii libelli
Tanquam cõiugibus suis mariti
Non possunt sine mentula placere.
Quid si me iubeas thalassionem.
Verbis dicere non thalassionis.
Quis floralia uestit: & stolatum:
Permittit meretricibus pudorem.
Lex hæc carminibus data est iocosis

Ersus scribere: Cornelius conquerebatur Martialem scribere uersus parum seueros & impudicos: qui non possent legi in scholis. Parũ seueros: hoc est impudicos. hi libelli huiusmodi quales ego scribo non possunt placere sine pruritu. Thalassio: deus nu ptiarũm: q ita a romanis ẽ appellatus: apud græcos Hymenæus: cuius laudes canebantur uersu lasciuo. Ait Martialis eiusdẽ laudes non posse cantari: nisi uersibus suis eique numini dicatis: qđ si iubeas me dicere Thalassionẽ. i. celebrare epithalamion. Florales ludi celebrabanẽ a nudis magna licentia: de quibus supra. Quis floralia uestit: id est quis petit ut ludi florales fiant a nudis: quasi dicat nemo. Stolatum pudorem: stola ut Porphyrio: & Marcellus scribunt matronæ utebantur ad imos pedes: quam instita assuta ambibat. de matronis Papinius: Stola mixta laborat: Oratius: Sunt qui nolint tetigisse nisi illas: Quarum subsuta talos tegit instita ueste. Ouidius: Ecquid ab hac omnes rigida submouimus artes: Quas stola contingi: sumptaque uitta uetat. Stolatum pudorem: id est pudorem conuenientem matronæ: ita nec tu debes aliquid præscribere iocis meis.

Pruriant:id est libidine lasciuiant:nā pruritus libidinis proprie est. Castrare:id est auferre uerba libidinosa:nam ut priapum decet esse bene mentulatum:& non castratum in quo sola mentula est in admiratione:ita libelli huiusmodi debent habere pruritum & lasciuiam qua sola placent. Gallo priapo.i.castrato:nam galli sacerdotes erant castrati.

I Lucane tibi:laudat amorem Lucani & Tulli fratrum: quē anteponit amicitiæ Pollucis & Castoris. Castor & Pollux interierūt:cum Lynceus & Idas spartam oppugnarent. Alii scribunt Castorem tantum extinctum ī bello lacedæmoniorū aduersus athenienses. Aliam fabulam tangit Ouidius ī fastis. Illud autem Homero auctore īter omnes conuenit:Pollucē concessisse uitam dimidiam frī mortuo:ut alternis diebus uiuerent:ut alii tradunt:ut senis mensibus uicissī:Hyginius quod scribit Castoris & Pollucis sydera alternis diebus lucere. Lædæi:Castor & Pollux filii Lædæ quæ lacæna fuit.

Nec possunt nisi pruriant iuuare.
Quare deposita seueritate
Parcas lusibus & iocis rogamus.
Nec castrare uelis meos libellos:
Gallo turpius est nihil priapo.

Ad Lucanum & Tullium.

Si Lucane tibi:uel si tibi tulle darentur
Qualia ledæi fata lacones habent.
Nobilis hæc esset pietatis rixa duobus:
Quod pro fratre mori uellet uterq; prior.
Diceret infernas si quis prior isset ad umbras:
Viue tuo frater tempore:uiue meo.

Bd Bassam.

Vētris onus misero:nec te pudet:excipis auro:
Bassa bibis uitro:carius ergo cacas.

Ad Fidentinum.

Quem recitas meus est o fidentine libellus:
Sed male cum recitas:incipit esse tuus.

Ad Decianum.

Si quis erit raros inter numerandus amicos:
Quales prisca fides famaq; nouit auos.
Si quis cecropiæ madidus latiæq; mineruæ
Artibus & uera simplicitate bonus.
Si quis erit recti custos:imitator honesti:
Et nihil arcano qui roget ore deos.
Si quis erit magnæ subnixus robore mentis:
Dispeream:si non hic decianus erit.

Ad Liuidum.

Qui ducis uultus & non legis ista libenter:
Omnibus inuideas Liuide:nemo tibi.

Entris onus:Aureo uase usos eē romanos nō tā frequens est historia: q̄ argenteo. Conquerit̄ eni Plinius fœmīas lauari uase argēteo: & eandē metalli materiē seruire cibis & sordibus. Messala autem orator scribit Antonium aureis uasis ad probra etiam usum eē. Bassa purgabat uentrē: & demittebat aluū uase aureo: & uitreo bibebat. Iocat̄ Martialis: & carpit Bassā carius cacar̄ q̄ bibere. Onus uētris.i. stercus. Misero auro: qa stercori seruiebat.

Vē recitas: Fidētinus recitabat uersus Martialis:sed cū recitabat ꝓpter raucitatem: & qđ male recitabat incipiebant esse eius uersus: & libellus: quoniam ipse malos solebat facere.

I quis erit:Laudat Decianum de quo supra. Doctus artibus Cecropiæ & latiæ Mineruæ: id est doctus artibus græcis & latinis. Ore arcano:qui clā precant̄ deos mala imprecantur. Persius:Dic clare ut audiat hospes. Dispereā:adiurantis est.

Vi ducis uultus:In inuidū:cui imprecatur ut nunquam inuidiæ causa desit. Idē īprecatur Ouidius in ibide. Inuideat nemo tibi:nā cui nemo inuidet:is miserrimus est.

Rbanus nimium. Cecilium qui urbanus uolebat uideri insulsis iocis carpit. ostendit que quidem iocari: sed non urbanius quam qui seruili dicacitate ludunt: quare non debet is sibi uideri quod ipsi soli uidetur & aliis minime. Vrbani dicuntur faceti ciuili ioco ab urbe. Ambulator: nam uiliores personæ transtiberim habitabant. Verna ambulator transtiberinus: Manlius Verna: Scurra transtiberinus fuit: auctore Porphyrione: ut accipias uerna pro cognomine: sed magis placet distinguas & dicas. Verna es: similis uernæ: ut alibi. Vernaculorum dicta sordidū dentem: Et fœda linguæ probra circulatricis. In quo aduertendum quod dixit hic ambulatorem dixisse illic circulatricem: nam uernæ solent scurriliter iocari. Sulphurata uasa: de huius permutatione meminit Iuuenalis: Et iam rupto poscentem sulphura uitro: nam qđ nonnulli de glutinio in uersū Iuuenalis aiunt falsum ē. & Papinius. Quique cōminutis commutat uitreis gregale sulphur. Cicer: de lupino potes intelligere. q aqua calida madidus uendebatur: quod genus leguminis & pueris & ociosis emitur. Coronæ: multitudini. Salarii: dicuntur qui salsamēta uendunt. Tomacla: pro tomacula. Iuuenalis: Candiduli diuina tomacula porci. Dicuntur a frequenti incisione: nā τεμω significat incido. Hoc genus cibi seruile habebat. In luxu autem ex porcis erant abdomina: testiculi uuluæ. Sincipitia uerna: quæ censoriis legibus aliquando fuerunt interdicta. Magister: id est mango gaditanarum puellarum. Alibi: Nec de gadibus improbis puellæ uibrabant sine fine prurientes Lasciuo docili tremore lumbos. Harum etiam meminit Papinius in saturnalibus.

Dicax ueteli: id est exoleti. Nam exoleti dicatiores esse solent actæ ætatis impudētia.

Galbam: Galba temporibus Augusti urbanitate cum Sarmento certauit: Sarmenti Oratius in satyra: & Plutarcus in Antonio meminerit scurræ ambo erant. Alibi: Ille suo felix Cæsare Galba. Iuuenalis. Quod nec sarmentus iniquas Cæsaris ad mensas nec uilis Galba tulisset. Caballus: scurra peritissimus fuit: gratusque iocorum urbanitate. hi tamen scilicet Galba & Tectius Caballus scurrilitate potius quam dignitate urbanitatis placuerunt. Nasum: ad iudicandum. Stolida procacitate: ille qui impudenter iocatur non est Tectius: sed Caballus: alludit cum nomīe Caballi: Brutumque hic accipit

Tectius: ita habet codex antiquus. Testius alii. Afferreque posse uidentur illud Iuuenalis: Quamuis iurato metuam tibi credere testi. Nam Testius Trebius is est dictus: alii legunt testi ut sit dandi. Testii præterea oratoris meminit Eusebius.

In Cecilium.

Vrbanus tibi cecili uideris.
Non es: crede mihi: quid ergo? uerna es.
Hoc quod trāstiberinus ambulator
Qui pallentia sulphurata fractis
Permutat uitreis: quod ociosæ
Vendit qui madidum cicer coronæ.
Quod custos dominusq; uiperarum:
Quod uiles pueri salariorum.
Quod fumantia qui tomacla raucis
Circunfert tepidis cocus popinis
Quod non optimus urbicus poeta.
Quod de gradibus improbus magister.
Quod bucca est ueteli loquax cinædi.
Quare desine iam tibi uideri:
Quod soli tibi cecili uideris.
Qui galbam salibus tuis & ipsum
Posses uincere Sestium caballum.
Non cuicunq; datum est habere nasum
Ludit qui stolida procacitate
Non ē Sestius ille: sed caballus.

Coniugis audisset: Portia uxor Bruti: qui Cæsarē interfecit filia Catonis audita morte uiri Bruti: poposcit ferrum ut sibi mortem consciscerct: quod cum ab amicis prohiberetur: ipsa clam sumptis carbonibus: & obstructo ore extincta est. hoc genus mortis tradiderunt: auctore Plutarco Nicolaus philosophus: & Valerius: quāuis alii aliter mortuā scribant: & īusitatum leti genus carmine prosequitur poeta. Bruti: qui cecidit in Philippicis. Mortē non posse negari: cupiā. Idem dixit Cato pater huius moriturus. si caput inquit parieti illisero: aut spiritum præclusero: facile mori possum. Et docuit: quoniam deceptis custodibus se interemit. E docuisse hoc: scilicet mortem non posse negari alicui. Nunc: deridet Martialis eos qui putant tantū posse mori ferro.

Da Portia.

Coniugis audisset fatum cum portia bruti
Et subtracta sibi quæreret arma dolor.
Non dum scitis ait mortem non posse negari
Credideram satis hoc uos docuisse patrem.
Dixit: & ardentes auido bibit ore fauillas.
I nunc & ferrum turba molesta nega.

In Mancinum.

Bis tibi triceni fuimus mancine uocati:
Et positum est nobis nil here: præter aprum.
Non quæ de tardis seruantur uitibus uuæ
Dulcibus aut certant: quæ melimella fauis.
Non pira: quæ lenta pendent religata genesta:
Aut imitata breues punica mala rosas.
Rustica lactātes nec misit fiscina metas:
Nec de picenis uenit oliua cadis.
Nudus aper sed: & hic minimus: qualisq; necari
A non armato pumilione potest.

Is tibi triceni: Mancinus. lx. conuiuas ī hospitali ostētatione elusit. nam his uocatis aprū apposuit nullo alio ferculorum gener̄ addito: neque quicquam inde distribuit: ait Martialis: qui inter conuiuas fuerat: spectatū aprum fuisse in mensa: ut in harena solet spectari. nam & harenæ spectatores: præter oculorum uoluptatem nihil ex feris habēt. Imprecatur igitur ne ipsi unquam aper apponatur: sed ipse apponatur tali apro: a quali fuit laniatus Caridemus. Here: antique ꝑ heri. Vuæ duracinæ: quæ a duricie acini dictæ sunt. hæ ut Columella & Plinius docent: aut suspēsæ asseruantur: aut ollis conditæ uinaceis circunfumantibus. De his in distichis: Non utilis cyathis & inutilis uua lyæo: Sed non potanti me tibi nectar ero. Melimella: poma quædam mustea dicebantur: q; celeriter mitescerent. Eadem nouissimis temporibus dicta sūt melimella a mellis sapore. Certant fauis: sapore & dulcedine. Non pira: pira ampulacea potes intelligere. nam hæc optime seruabantur. Longa religata genesta: id est longis uinculis. Genesta: genesta uirgulta dicuntur: unde pendentes fructus seruabantur. ut hic. Punica mala: id est granata mala. Imitata breues rosas: quæ cito occidunt. uel breues: quoniam minores rosæ maioris coloris sunt. an a similitudine magis: quia ut rosæ erumpunt ex foliis: ita mala punica: quæ optima sunt: cum mitescunt aperiuntur. Fiscina a ferendo dicta est: ut placet Varroni. notum instrumentum. Meta: pro lacte coagulato accepit a forma: ut puto metarum: nam meta in ludis instar rotundæ columnæ surgebat: in quam speciem lac coagulatum mitti uidemus. Oliua de cadis picenis: picenæ oliuæ & sidicinæ cibis optime seruabantur: tamen transmarinæ præstant. In distichis: Hæc quæ picenis uenit subducta trapetis: Incohat atque eadem finit oliua dapes. Nudus aper: aper mensis romanis appositus est exemplo Rulli: qui primus aprum integrum dedit conuiuis: pater Rulli fuit: in quem inuectus Cicero pro lege agraria. Iuuenalis: Quāta est guia: quæ sibi totos ponit apros. Postea & bini & terni onerarunt mensas. Nudus: sine aliis rebus. Pumilione: nanos græci: latini dixerunt pumiliones. Pumiliones nani dicuntur in delitias romanorum: quorum pugnam edidit Domitianus in spectaculis. Papinius in saturnalibus: Hic audax subit ordo pumilionum.

Inde datum :ex apro quia tantum est appositũ. Talia facta.i.tale scelus. Caridemus damnatus a Domitiano:dentibus apri discerptus est.

Asciuos :iocaẽ cũ stella:ait enim si multis uersibus & paucis scripsi lusus leonum:& idẽ bis feci:potes me punire ut apponas mihi bis leporẽ. Maior charta.i. multa carmina. Bis idẽ:repetitis epigrãmatibus:nã hoc argumento sæpe scripserat.

Dita ne breuibus:Breuibus libellis.i.paucis carmibus.nã liber paucorũ uersuũ facile interit. Dicaẽ potius τον λαπαμειβομενοσ certum iquit est non modo bis eadẽ scribere : aliis uersibus queadmodũ feci de lepore : sed etiã uti iisdem uersibus si opus fuerit:ut Homerus inculcat. τον λαπαμειβομενοσ decretum mihi est agere hoc ut iustã & integram libri magnitudinẽ absoluã in quẽ ferme sensũ :illud distichon exiit:sunt bona &.c.puto hos duos uersus debere hærere superioribus τον λαπαμειβομενοσ significat huic autem respondens:qđ Virgilius interpretatus:quẽ contra.

Vm dicis propero. Edili cinædi consilium & morem reprehẽdit: & impudentiam: qui ĩ coitu iubebat pædiconem properare:consulit Martialis si cito cupit absolui rẽ hortetur potius ne properet: quia ita peraget uelocius. Languet:cadit mẽtula. Propero:id est habeo negocium. Fac si facis:uerba Edili increpantis frigidum pædiconem .i.si uis facere fac & ꝑpera.

Ictibus his tauros. domitores leonum non potuere tauros: & lepores eunt & redeunt libere. Hoste:ex orẽ leonis. Nec nihil .i. aliquid refert ex nobilitate leonis:cũ celerior inde exeat.:nam uidetur inde sumpsisse uires. Sola harena:ubi non sũt feræ. Fide :securitate & numĩe.i.non ẽ tutior ĩ cauea ubi seruabaẽ q̃ ĩ ore leoĩs:qđ cũ mirũ sit dedit acumẽ uersui.

Et nihil inde datum est:tantum spectauimus oẽs
Ponere aprum nobis:sic & harena solet.
P onatur tibi nullus aper post talia facta
Sed tu ponaris cui caridemus:apro.

Ad Stellam.

Lasciuos leporum cursus:lususq; leonum
Quod maior nobis charta:minorq; gerit.
Et bis idem facimus nimium si stella uidetur
Hoc tibi:bis leporem tu quoq; pone mihi.

De Libro suo.

Edita ne breuibus pereat mihi charta libellis
Dicatur potius τον λαπαμειβομενοσ.

Ad Edilum.

Cum dicis propero:fac si facis edile:languet
Protinus:& cessat debilitata uenus.
Expectare iube.uelocius ibo retentus.
Edile si properas dic mihi ne properem.

De Leone & lepore.

Rictibus his tauros non eripuere magistri:
Per quos præda fugax itq; reditq; lepus.
Quodq; magis mirum:uelocior exit ab hoste:
Nec nihil a tanta nobilitate refert.
Tutior in sola non est:cum currit harena
Nec caueæ tanta conditur ille fide.
Si uitare canum morsus lepus improbe quæris
Ad quæ confugias ora leonis habes.

Ad licianum de hispaniæ locis.

Vir celtiberis non tacende gentibus
Nostræq; laus hispaniæ.

IR Celtiberis.Licianum uirum celtiberum proficiscentem in hispaniam :tedioque urbis se referentem ad ocium carmine prosequitur trimetro iambico:& dimetro:repetitaque locorũ illoꝝ amœnitate fastus urbanos accusat & ꝓbat Liciani consiliũ. Non tacende.i.celebrãde a me:q celtiber sũ:& a tuis popularibus. Nostræ:patriæ Hispaniæ.

Bilbilim altã:edito loco conditã & bellicosam. Sacrũ uada: habentẽ aquas sacras & multas. Veronem: fluuium. Vero fluuius est celtiberiæ ut Ptholomeus: & uerones populi: ut Strabo. Inepti homines legerunt uadauero coniuncta dictione: quum duo sint. Vade nota significatione: & Vero fluuius. Effractis niuibus. i. deliquatis niuibus. Botrodum oppidum est pascuis & siluis amoenũ. Pomona: dea fructuũ ꝓpter ubertatem pomorum quæ illic sunt. Tepida lene cogedi uada: Lene leniter. Cogedus flu. Remissum corpus. i. resolutum. Salone: salo fluuius est cuius tẽperatũ ferrum optimum est. Corpus relaxatur aquis calidis: frigidis astringitur. Voberta: silua & uilla. Franges: arcebis. Ilece: fons nobilis nomine prouinciæ: unde portus illecetanus. Nemeta: fons q frigiditate superat niues. Mugiet: insonabit. Tarraco: nobile oppidum est uino & præstantia uirorum: portu tamẽ caret. Laletania: prouintia est corrupto uerbo apud Strabonem. Apros uernas: natos illic & ante ianuã: Rumpes: superabis laxando equo. Forti: idest ueloci. Lunata nusquã pellis: idest nusquam uidebis nobiles: nam calceis lunatis utebantur nobiles. Iuuenalis: Nobilis & generosus: Appositam nigræ lunam subtexit alutæ Formam autem lunæ gestabant nobiles: ut Castor scribit: Indicantes post mortem lunam fore sub pedibus: præterea multæ causæ afferuntur: sed hæc maxime placet: quã Plutarchus exponit in quæstionibus ꝗ scilicet fuerit id institutum Euandri & arcadum: qui cum a luna se oriundos dicant: & lunares appellentur: ortum indicant calcei figura: quem morem nobiliores romani secuti sunt: declarantes se ab Euandro recta stirpe oriundos. Liburnum: genus uehiculi erat: & præco Liburnus: hic pro præcone. Iuuenalis: Primus clamãte Liburno Currite iã sedit: rapta ꝓperabat abolla. Cliens querulus: qa semp querunt clientes:

Videbis altam liciniane bilbilim
 Equis & armis nobilem.
Sterilemq; canum niuibus effractis sacrum
 Vada ueronem montibus.
Et delicati dulce boterdi nemus
 Pomona quod felix amat.
Tepida natabis lene congedi uada
 Mollesque nympharum lacus.
Quibus remissum corpus astringens breui
 Salone qui ferrum gelat.
Præstabit illic ipsa figendas prope
Voberca prandenti feras.
Aestus serenos aureo franges tago
 Obscurus umbris arborum.
Auidam rigens dircenna placabit sitim
 Et nemeta quæ uincit niues.
At cum december canus & bruma impotens
 Aquilone rauco mugiet.
Aprica repetes tarraconis littora
 Tuamq; laletaneam.
Ibi illigatas mollibus damas plagis
 Mactabis & uernos apros.
Leporemq; forti callidum rumpes equo
 Ceruos relinques uillico.
Vicina in ipsum silua descendet focum
 Infante cinctus sordido.
Vocabitur uenator: & ueniet tibi
 Conuiua clamatus prope.
Lunata nusquam pellis: & nusquam toga
 Olidæque uestes murice.
Procul horridus liburnus & querulus cliens
 Imperia uiduarum procul.

Pallidus:timore.Mercetur.i.emat alius laudem & sapiētiā. Miserere felicium.i. istorū qui se putant felices. Surra :causidicus fuit:& amicus Martialis.Palphurius Surra diceba tur cuius meminit Tranquillus in uita Domitiani:& Plinius in epistolis:& Martialis alibi non īpudēter:sēsus ē non īmerito ociū debet suas ptes uēdicar: cū fama suas ptes ē assecu ta: & ita laud at Licianum: qui cum sit famam assecutus:merito ocium & quietem petit.

I tibi mistyllus:Aemilianus coquum suum appellauerat Mistyllum a μιςυλλω quod ē tenuiter īcido. Versus ē Homeri in iliade : cuius initium est μιςυλλον ταρα ταλλα: quē locum ita trāstulit Virgilius:Pars in frusta secant. Alludens igit̄ ad initiū carmīs Homerici ait si tu appellas coquum Mistylon : ego deinceps appellabo Taratalla: quod ī carmine sequitur. secabant autem alia:hoc ē secabāt ī frusta alia:sed iocus est ex uoce dictionum Homeri: qa ita subsequūtur Mistylon Taratalla:In iliade & odyssea idem est carmen.

Non rumpet altum pallidus somnum reus:
Sed mane totum dormies.
Mercatur alius grande & insanum sophos
Miserere tu felicium.
Veroque fruere non superbus gaudio
Dum surra laudatur tuus.
Non impudenter uita:quod reliquum est petit
Quam fama:quod satis est:habet.

Iocus ex homero in cocum.

Si tibi mistyllus cocus æmiliane uocatur
Dicetur quare nō taratalla mihi.

Ad Leporem.

On facit: De lepore iterum: ambitiose q quæris laudē ex pugna & fuga cum leone. Non facit:non conuēit & placet. Nisi prima.i.maxima. In gētis fati.i.mortis a leone.

Non facit ad sæuos ceruix nisi prima leones
Quid fugis hos dētes ambitiose lepus?
Scilicet a magnis ad te descēdere tauris
Et quæ non cernunt:frangere colla uelint.
Desperanda tibi est ingentis gloria fati
Non potes hoc tenuis præda sub hoste mori.

Quintianum facit assertorem.

Ommēdo: Ad Quītianum conqueritur de recitatione suorū carminū qua Fidētinus uolebat uideri poeta:quem appellat plagiarium qui liberos libellos: & emissos pro suis tanq̄ seruos uendat. Plagiarius: ē qui hominem liberum pro seruo uendit: cuius rei pœna erat sācita lege fania. Præstes: defēdas & tuearis:est uerbū legis. Plagiarius: qui liberos libellos a nobis manu missos pro suis tenet: & q̄si in seruitutem trahit.

Commendo tibi quintiane nostros
Nostros dicere si tamen libellos.
Possum quos recitat tuus poeta
Si de seruitio graui queruntur:
Assertor uenias:satisque præstes.
Et cum se dominum uocabit ille:
Dicas esse meos:manuque missos.
Hoc si terq; quaterque clamitaris:
Impones plagiario pudorem.

Ad Fidentinum.

Vna est in nostris tua fidentine libellis

Na est in nostris: Fidentinus insertis carminibus Martialis uersus edebat: uolebatque uidri poeta:ut supra. Ait autem poeta dignosci uersus Fidentini :peiores que uideri uicinitate carminis Martialis:quod per multas similitudines et exēpla ostēdit.

Signata:quasi stigmate. Domini:quia uersus tui cognoscuntur iter meos: nam peiores sunt:tractum ab opificibus:quorum opera signo impresso dominum profitentur. Tra ducit:accusat. Bardocucullus:uestis erat gallica grossioris fili facta: compositione ex bar dis.qui poetæ sunt gallicani:& cucullo.Cucullus enim uestisgrossior capiti etiam tegendo apta.Bardi item dicuntnr stulti apud gallos:ut possit accipere bardocucullum uestem gal licam fuisse plebis:& uiliorum hominum:ut in distichis:Gallia sanctonico uestit te bardo cucullo: Cercopithecorũ penula nuper erat. Lyngo nicus:gallicus. nam lyngo nes sunt populi galliæ. Tyrianthinæ: uestes pre ciosissimi erant coloris: compositum est a tyriis: quæ purpureæ erãt: & ian thinus. Ianthinæ autẽ di/cebantur uiolaceæ:ut uno uerbo dixerit Martialis ty rianthinas: quas Plinius purpura uiolacea tinctas scribit. Vrbica tyrianthi na.i.urbanas uestes. Are tinæ testæ:aretium in ita/lia testis:Surrentum calici bus terram aptã habebãt: ut Samus uasis cibariis: au ctor est Pli.Alibi in disti/chis:Aretia nimis ne sper/nas uasa monemus.Lætus erat tuscis porsena fictili/bus. Sic: ridetur ut deri dentur tua carmina inter mea. Caister:fluuius asiæ qui multas aues deferens præter asiam paludem la bitur: & ephesum abluit: Illic multi sunt cygni.Vir gi.Atque asia circum Dul cibus in stagnis rimantur prata caistri. Lædæos olores: lædæos quoniam Iuppiter in forma cygni cum Læda concubuit: Papinius amiclæos dixit. Amiclæos ad frena citauit olores. Querelas cecropias:Philomelæ lugentis filium.Atthide Philomela:quæ attica & tragœdia est apud græcos Philochori: cuius meminit Macrobius: ea complexa Philo/melæ fabulam Atthis inscribitur: hoc est Philomela filia Pandionis atheniensis. Fer uet: celebratur. Indice: tu non eges accusatore aliquo: quoniam uersus tui coniuncti meis indicant te furem. Index: conscius rei socios accusat:atque id clam: accipitur non nunq̃ pro delatore. Vindice: uindices qui uindicant idest afferunt aliquem e seruitu te: ut hic de carmine quod Fidentinus pro suo possidebat: quum esset liberum: unde su/pra Plagiarius est dictus.

Pagina: sed certa domini signata figura:
Quæ tua traducit manifesto carmina furto.
Sic interposito uilis contaminat unco
Vrbica ligonicus tyrianthina bardocucullus.
Sic arretinæ uiolant crystalina teste:
Sic niger in ripis errat cum forte caystri:
Inter ledæos ridetur coruus olores:
Sic ubi multisona feruet sacer atthide lucus:
Improba cecropias offendit pica querelas:
Indice non opus est nostris nec uindice libris
Stat contra: dicitq; tibi tua pagina: fur es.

De amicorum iudicio.

Si quid fusce uacas adhuc amari:
Nam sunt hinc tibi sunt & hinc amici:
Vnum: si superest:locum rogamus
Nec me quod tibi sum nouus recuses.
Omnes hoc ueteres tui fuerunt.
Tu tantum inspice qui nouus paratur
An possit fieri uetus sodalis.

I quid fusce.Puto ad Cornelium Fuscum hoc scriptum epigramma: qui prefectus co hortium prætoriarum in dacis occubuit: magna erat apud Domitianum auctorita/te.alibi: Ille sacri lateris custos: martisque togati. & Iuuenalis: Qui uulturibus ser/uabat uiscera dacis Fuscus.Hunc rogat ut se ascribat numero suorum amicorum: neque aspernetur quãuis nouus sit: nam in parando amico inspiciendum est non an sit nouus: sed an fieri possit uetus amicus: hoc est an sit permãsurus in fide:quasi uelit indicare mul tos qui Fuscum amare uidebantur sequi fortunam potius q̃ officium. Vnum locum in amicicia:in tanta amicorum multitudine. Si qua parte uacas amari idest si in aliqua par te tibi locus uacuus est ut ameris & a me. Hoc:quia.s.noui fuerunt.

Ota tui: Fastus urbanos damnat laudansque ocium: infelicesque putat: qui urbis tedia possunt ferre. Fronto: huius meminit Tacitus: quem non modo Domitiāi temporibus: sed & Neronis fuisse testatur: & apud Iuuenalem: Frontonius platani. Clarū militiæ & togæ. i. Fronto uir præclarus & domi & foris. Vota hæc sunt: optat habere rus paruum quod ipse amet. Iuuenalis: Viue bidentis amans & culti uillicus horti. Ocia sordida: carentia luxu & splendore. Frigora saxi spartani. i. ædes potentiorū ornatas marmor laconico quod & præciosissimum & uiriditate cūctis Hilarius scribit Plinius. Picta: nā uena perinde ac pictura distiguitur. Marmur laconicum: uel certe quoniam cum phrygio coniūgebatur ad colorum & picturæ uarietatē. Papinius: Vixque locum eurotæ uiridi quū regula longa Sinada distinctā uariat. Et Pli. xxxv. na. hist. scribit inuentum etiā esse ut marmora pingerētur: de quo is loquit poeta ita itelligens de omnibus ædibus potentiorum: potes & de porticu Octauiæ intelligere: in qua Batracus & Saurus lacones tēpla struxerunt magna spe: & eorū nominibus porticus dicaretur: quod non sunt assecuti: sed tamen se artifices fuisse declarantes ranam & lacertā in epistolis sculpserunt: ut rana græce Batracum indicaret. At lacerta Saurum. Aue. i. summo mane salutat: nam romāi sūmo mane salutabātur a clientibus: & uilioribus personis. Iuuenalis: Sollicitus ne Tota salutatrix iā turba peregerit orbem. Quisq: est ne aliqs qui hæc præferat idest domos frigidissimas marmoribus. Cui licet. i. q potest. Cado rubro a colore testæ: & cadi in disthichis: si spumet rubra conchis tibi pallida testa. Pinguis: sine curis. Inæquales mensas sine ordine. Et cui nos emptus cinis. i. focus non emptus: nam ligna emebantur: ut Iuuenalis meminit: Et panis fumusque domi. Albus: sollicitus & anxius. Alibi timentem & anxium album dixit.

Ad Frontonem de uoto uitæ suæ.

Vota tua breuiter si uis cognoscere marci
 Clarum militiæ fronto togæq; decus.
Hoc petit esse sui nec magni ruris arator:
 Sordidaq; in paruis otia rebus amat.
Quisquam picta colit spartani frigora saxi
 Et matutinum portat ineptus aue.
Cui licet exigui nemoris rurisq; beati
 Ante focum plenas explicuisse plagas.
Et piscem tremula salientem ducere seta:
 Flauaq; de rubro promere mella cado.
Pinguis inæquales onerat cui uillica mensas:
 Et sua non emptus præparat oua cinis.
Non amet hanc uitam: quisquis me non amat: opto
 Viuat & urbanis albus in officiis.

Ad Cauponem.

Continuis uexata madet uindemia nimbis.
 Non potes ut cuperes uendere caupo merum.

Ad Flaccum qualem puellam.

Qualem flacce uelim quæris: nolim ue puellam:
 Nolo nimis facilem: difficilemq; nimis.
Illud quod medium est: atq; inter utrūq; probamus.
 Nec uolo quod cruciat: nec uolo quod satiat.

Ontinuis: Hoc epigrāma scribit autūnali tpe īter multos ībres iocās: ait. n. uinū ita iā mixtū eē: ut caupo q nūq uēdit mer. sed sēp miscet ēt si uelit non possit mer. i. purū uēdere exponas ipse. Vt cupes. i. ēt si cupes: ut alibi idē ut uelit. i. si ēt uelit: uel qđ magis placet hoc distichon dr ī cauponē rauenantē: ī quē alibi Callidus imposuit nup mihi caupo rauēnæ. Cū peterem mixtū uendidit ille mer. & subiiciatur hoc distichon post illud: & insultet poeta cauponi: qui iam non poterit uendere merum ut cuperet.

Valem: Laudat mediocritatem. uult. n. puellam quæ non sit nimis facilis nec nimis difficilis. Cruciet: negando idest retinendo me.

Ilia pro puero: In phœbum draucum: qui conductus ad hispidos rem fecerat: nuper emerat magno precio puerũ: quẽ Martialis ob æstimationis magnitudinẽ non ausus est mercari. Mangones: custodes & uenditores puerorum a græcis hippocomi ab equis tantum ornandis nos mangones a manu & ago: id enim est polire: quod & rbus oĩbus conuenit: & mangones faciunt: ut carius uendant. Plato in gorgia & Quint. auctor est unde mangonisare expolire dicimus: & proprie in rebus quas uẽdibiliores facere uolumus. Plinius fundum mangonisatũ dixit: & Varro piscias. Sed Phœbus: & Phœbi cuiusdã liberti mẽinit Tacitus: sed alius hic est Hoc q non emerim. Secũ: tacite conqueritur. In inuidiã meam. i. meũ contemptũ & odium. uerba Martialis ad mentulam. Da tu hoc ut acquiram. xx. sestertia opa tua: ut ego pluris emã q non erat bene mentulatus poeta. Alibi iã scio me nudum displicuisse tibi.

De pueri pretio.

Milia pro puero centum me mango poposcit.
Risi ego: sed phœbus protinus illa dedit.
Hoc dolet & queritᷣ: dolet hoc mea mentula meum.
Laudaturq; meam phœbus in inuidiã.
Sed sestertiolum donauit mentula phœbo
Bis decies: hoc da tu mihi: pluris emam.

Ad Flaccum de sportula.

Dat baiana mihi quadrantes sportula centũ.
Inter delicias quid facit ista fames.
Redde lupi nobis: tenebrosaque balnea grilli:
Tam male cum cœnẽ: cur bene flacce lauor?

De Lepore & leone.

Intres ampla licet torui lepus ora leonis:
Esse tamẽ uacuo se leo dente putat.
Quod ruet in tergum: uel quos ꝓcumbet in armos:
Alta iuuẽcorum uulnera uiget ubi?
Quid frustra nemorum dominum regemq; fatigas?
Nõ nisi delecta pascitur ille fera.

Ad Licinianum scriptores unde.

Verona docti syllabas amat uatis.
Marone felix mantua est

At baiana: Dabantur sportulæ a diuitibus cum aliis clientibus: tum his qui una lauabanᷣ quas sustulit Domitianus: & iussit non sportulã cliẽtibus: sed cœnam eadem mensa dari. Suetonius de Domitiano: Sportulã publicã sustulit reuocata cœnarum rectarum consuetudine. Nero autem sublatis cœnis olim sportulam instituerat: sed scribente hic poeta nondũ Domitianus eas sustulerat: sportula hæc ex balneis. c. q̃drantes: Sublatis sportulis balneorum clamat Martialis præ lætitia: Cẽtum miselli iã ualete quadrantes Anteambulonis congiarium lassi Quos balneator diuidebat Elixus Regis superbi sportulæ recesserunt. Sportula baiana ideſt sportula quæ in balneis dabatur. Baiana: quasi optima lauatione. Nam baiis optime aquæ ad lauandum. Ista fames ideſt centum quadrãtes & parua ista sportula: quæ me non satiat esurientem. Inter delicias ideſt inter delicatas lauationes. Lupus & Grillus balnea hẽbãt meritoria & publica paupibus accommodata.

Ntres ampla: Vacuo dente: quia nihil haberet intra dentes: tu neque armos neque tergum habes in quæ ruat. Vbi figet uulnera iuuencorum: ideſt quæ solet figere in iuuencis & tauris.

Erona: Trimeter & dimeter iambicus. Assignat suam patriã poetis: ut Caniũ: Decianũ: Licianũ: & se hispãos celebret. Docti uatis: Catulli. Syllabas: nũeros & uersus. Catullus Veronæ natus ẽ: ut Eusebius. Ipse tamẽ dicit sermionẽ penisulã lacus bẽaci ĩ agro ueronẽsi eẽ sibi pr̃iã. Virgilius natus ĩ ãde uico: ut Eusebius testatᷣ iuxta mãtuã. Vnde emendauimus deprauatũ Silii carmẽ ĩ octauo: Mãtua musaꝝ domus: atque ad sidera cãtu Eucta ãdio. nã achiuo & aonio mẽdose erat scriptũ: ꝓ ãdio: ita. n. carmẽ uirgilianũ ãdinũ dixit Siluius ab ãde pr̃ia poetæ ut Virgilius chalcidicũ Euphorionis: & siculũ Theocriti cecis

Aponum: locus iuxta patauium ubi nunc balnea: meminit Hostius Claudianus. Censetur: in precio est: nam qui erant in censu nobiles: qui non ignobiles: unde censeri in precio esse. Stella: non parthenopeus ut quidã male interpretati Papiniũ aiunt: sed patauinus poeta fuit: nam uersus de neapoli ad uiolantillam refert Papinius queadmodũ docuimus cum siluas interpretaremur At te.i.uiolantilla nascentem gremio mea prima recepit Parthenope. Flacco: Valerio flacco.alibi: Hacce ãtenorei spes & alũne laris. Apollodori.vi. fuerunt: primus athenien sis comicus: alter gelous: cuius comœdiæ erant Phi ladelphi: Sysyphus: Terti us tarsẽsis tragicus. Quar tus atheniensis item gram maticus discipulus Aristar chi. Quintus pergameũs rhetor præceptor Calidii & hic Augusti.& sit sextus quem nominat Martialis Naso: natus ĩ pelignis. Na sonis item meminit alteri us Cor.Tacitus: Emerita: Augusta dicebat̃ oppidũ hispãiæ. Bilbilis: ciuitas ĩ celtiberia patria Martialis

Censetur apona liuio suo tellus.
Stellaque nec flacco minus.
Appollodoro plaudit imbrifer nilus.
Nasone peligni sonant.
Duosque senecas: unicũque lucanum
Facunda loquitur corduba.
Gaudent iocosæ canio suo gades.
Emerita deciano meo.
Te liciniane gloriabitur nostra.
Nec me tacebit bilbilis.

De Leuina casta & ad baias adultera.

Aasta nec: Leuina ue nerat castissima uxor sed dũ uagat̃ modo bais: modo ad lucrinũ: ĩ adulte ri amorẽ incidit: quẽ secu ta est relicto coniuge: ait er go poeta Leuinam uenisse castissimã: sed abiisse me retricẽ: atque ita ridet ur bis mores: quos satyra inse ctatur Iuuenalis ubi ait: Et rusticã mulierem theatra libus ludis facile corrũpi posse: Sabinæ & patauinæ mulieres habitæ sũt exem pla castitatis.de patauinis Plinius in epistolis. Pene lope: uxor Vlyxis: quæ ca stissima: cuius pudicicia a procis non potuit corrũpi Helena: meretrix.
Cætera duo epigrãmata sunt clara de se.

Casta nec antiquis cedens leuina sabinis:
Et quãuis tetrico tristior ipsa uiro.
Dum modo lucrino: modo se permittit auerno:
Et dum baianis sæpe fouetur aquis.
Incidit in flammas: iuuenemque secuta relicto
Coniuge: penelope uenit: abit helene.

Ad Celerem.

Vt recitem tibi nostra rogas epigrammata: nolo.
Non audire celer: sed recitare cupis.

Ad fabullam ambitiosam in laude.

Bella es: nouimus: & puella: uerum est.
Et diues. quis enim potest negare?
Sed dum te nimium fabulla laudas:
Nec diues: neque bella: nec puella es.

Ad Cecilianum de.g.&.d.ficus.

Vm dixi ficos. Osten dit ficum duo significare & morbum: qui nascitur ex nimio pruritu: & fru ctum: sed tantum genere differre: quoniam pro fru ctu sit generis fœminini: pro morbo masculini. Hoc epigrammate utitur testimonio Prisciánus. licet a nostris redarguatur.

Cum dixi ficos rides quasi barbara uerba:
Et dici ficus ceciliane iubes.
Dicemus ficus quas scimus in arbore nasci
Dicemus ficos ceciliane tuos.

Rras. In Celerem & Findentinum hoc potest dictum uideri: quorum uterque poetæ carmia pro suis usurpabat: ut supra questus est poeta. Tomus: grossior papyrus ẽ ut & ex lino uel farciendũ tomentũ appellamus: cũ enim conficeref papyrus deligebãtur subtiliores partes: quæ preciosæ modo augustanæ: modo fanianæ modo aliter dictæ sunt grossiores ptes abscissas tomos appellabant: nã τεύω latie incido. Sophos: laus doctrīæ: nã græci doctũ eo uerbo laudant σόφοσ .i. doctus est: hãc uocẽ nẽtro genere ꝓtulit Mart.

Ad furem de libro suo.

Erras meorum fur auare librorum
Fieri poetam posse qui putas tanti?
Scriptura quanti constet: & domus uilis
Non sex paratur: aut decem sophos nummis?
Secreta quære carmina & rudes curas:
Quas nouit unus scrinioque signatas
Custodit ipse uirginis pater chartæ:
Quæ trita duro non inhorruit mento.
Mutare dominum non potest liber notus:
Sed pumicata fronte: si quis est nondum
Nec umbilicis cultus atque membrana:
Mercare tales ab eo nec sciet quisquam.
Aliena quisquis recitat & quærit famam
Non emere librum: sed silentium debet.

Quare carmina secreta: quæ non cognoscunt non mea. nã deprehenderis. Curas rudes. i. nouos uersus. Pater chartæ uirginis. i. auctor: Charta uirgo dicebaf quæ nondum edita erat: ut uirgo quæ nondũ peperit. Chartæ uirginis. i. noui libelli nõ dũ editi. Mẽto duro: hoc alibi Martialis ubi indicat chartã quæ a frequenti lectore habetur in manibus horridã fieri mento: hoc ẽ effici pilosã: & barbatã dũ usu atteritur. In distichis ne toga barbatos faciat uel penula libros. Quæ non dũ inhorruit mẽto. i. quæ nondum usu attrita barbã emisit: nã horrere pilis dicimus & horrere mento. i. emittere barbam.

Ad Chærulum.

Liber homo es nimium: dicis mihi chærule semper.
In te qui dicit chærule liber homo est.

Iber. liber significat hominẽ liberi animi: q nemini parcit: & liber significat hominẽ sine negociis. Hac uerbi allusione deridet Cherulũ. Nimium liber homo. i. nimiũ liberi animi: q nemini parcis. In te qui dicit Cherule liber homo ẽ: id est sine negociis: qa non ẽ dignus reprehensione alicuius: sed omnino contemnendus.

De Ruffo & næuia.

Quicquid agit Ruffus: nihil est nisi næuia ruffo.
Si gaudet: si flet: si tacet: hanc loquitur.
Cœnat. propinat. poscit. negat innuit: una est
Næuia: si non sit næuia: mutus erit.
Scriberet hesterna patri cum luce salutem
Næuia lux inquit: næuia lumẽ aue.
Hæc legit: & ridet demisso næuia uultu.
Næuia non una est: quid uir inepte furis?

Vicquid agit. Ruffus meretrico amore ardebat. Næuia erat quæ amabatur torquebatque Ruffũ: dum precio corrupta modo hũc modo illũ sequebaf: deridet poeta Ruffũ: q non aliter de Næuia loquebaf: & cogitabat q̃ si sparet se uoto potituꝝ. Ait enĩ non ẽ una: sed ẽ multiplex: dũ multis seruit: ut non possit spare se unũ habituꝝ illã ĩ potestate. Eodẽ argumẽto ĩfra epigrãma ubi Ruffũ frustra expectantẽ Næuiã deridet. Quicqd agebat Ruffus loquebaf de Næuia. Propinat ꝓpinabãt amico cũ ad poculũ conuiuã ĩuitabãt: ut illud Iuuenalis: Quãdo ꝓpinat uiro tibi ꝓpiabãt. Itẽ cũ amico absẽte noĩato bibebãt. Socrates apud Platonẽ hoc poculũ Criciæ ꝓpino. Vna: ẽ ĩ ore Ruffi. Demisso uultu: id est conniuentibus oculis. Non una est: sed publica & multiplex: conducitur enim a multis.

Oepit Maxime. Terentos locus in campo martio dictus q ara Ditis patris & Proserpinæ ibi terra conderetur. historiā habes apud Valerium maximum quomodo sit dicatus Loci meminit Papinius Aut instaurati peccauerit ara terenti. alibi etiam Martialis. Terrestria numina ut Bacchus Pan Satyri Fauni in delubro Plutonis collocabantur: qui terræ deus est: quemadmodum cælestia in templo Iouis: marina i templo Neptuni. Statua itaque paucos erat ad terentum iuxta aram Ditis. Canius perpetuo risu agitabatur: quod Martialis alibi iocando indicat: ubi post longas interrogationes quid ageret Canius subdidit: ridet. pan & satyri risu perpetuo lasciuiunt. cum uelit itaque ridetem Canium deridere ait: non ostendi amplius i terrento statuam panos: quæ ut dixi habitu ridētis figurabatur: sed Canium qui æque ridet ac Pan.

Ad Maximum.

Cæpit Maxime Pana: quæ solebatur
Nunc ostendere canium tarē tos.

Ad Librum.

Vade salutatū p me liber ire iuberis
Ad proculi nitidos officiose lares.
Quæris iter: dicam: uicinum castora canæ
Transibis uestæ: uirgineamque domum.
Inde sacro ueneräda petes palatia cliuo
Plurima qua summi fulget imago ducis.
Nec te detineat miri radiata colossi
Quæ Rhodiū moles uincere gaudet opus.
Flecte uias hac: qua madidi sūt tecta lyei:
Et cybeles picto stat coribāte tholus.
Protinus a læua clari sub fronte penates
Atriaque excelsæ sunt adeunda domus.
Hanc pete ne metuas fastus limēque superbum:
Nulla magis toto ianua poste patet.
Nec propior quā phœbus amat: doctæque sorores.
Si dicet quare: non tamen ipse uenit.
Sic licet excuses: quia qualiacunque leguntur
Ista: salutator scribere nō potuit.

Ade salutatū. Tedio lustrandæ urbis ad p agendas salutationes mittit librū: quē suo nomine iubet salutare Proculum amicum: simul nunciare causam quare ipse non salutet. Pro me: meo loco Lares: ædes proculi. Castora. i. templum Castoris & pollucis: quod in foro erat & q̄uis geminis fratribus esset dicatum: unius tantum Castoris dicebatur. Vestæ: templū Vestæ non pcul erat a palatio quod ex uerbis Papinii cognoscitur loco illo: Pulchrius an tacita uigilet face troicus ignis: atque exploratas iā laudat uesta ministras. Domum uirgineam idest templum Palladis: quod erat iuxta palatium. Papinius de statua Domitiani: Leuam tritonia uirgo Non grauat. Sacro cliuo: colle: Summi ducis: Domitiani: de statua equestri intelligit: de qua Papinius in prima silua: Mirus colossus radians & splendens. Quæ moles gaudet: gloriatur. Opus rhodium: idest colossum: qui erat. lxx. cubitorum altitudine: opus Charis. multa Plinius de hoc. Lyæi: idest Bacchi. Picto stat coribante tolus idest templum Cibelis. Stat erectum est. Coribante: sacerdote: Puro: castrato: uel picto uarietate uestium. Ianua patet: apertis foribus: nulla ianua benignior & hospitalior est & præsertim doctis. Propior: nulla est uicinior. Quam: domum phœbus & musæ ament. Sic licet excuses: idest sic potes me excusare. Salutator: quia si Martialis esset occupatus in salutandis amicis non scriberet hæc. .X. qualiacunque sunt: quasi dicat melius putat scribere carmina in ocio q̄ salutare.

Aeuia sex. Sodalitium est & solutus potus: quem antiqui agebant coronati numeratis litteris nominum amicorum: tot cyathos hauriebant. Papinius hūc morē tetigit: Oratius apertius in carminibus: porphyrio interpres cumulatissime: Nūc cauillatur ī meretrices: quarum pfidiā indicat. Ita enim bibit: ac si aliqua pollicita esset se uēturā cū nulla ueniat multis trientibus siccatis somnum petit. Næuia habet sex litteras ex diphthongo. bibamus sex cyathos in honorē Næuiæ. Tu mihi somne: poetæ somnum aliquando carmine aduocant: ut Ouidius & Papinius.

Ad somnum.

Næuia sex cyathis septem iustina bibatur
Quinque lycas: lyde quattuor: ida tribus.
Omnis ab infuso numeretur amica falerno
Et quia nulla uenit: tu mihi somne ueni.

Ad Fidentinum.

Nostris uersibus esse te poetam
Fidentine putas: cupisque credi?
Sic dentata sibi uidetur ægle
Emptis ossibus indicoque cornu
Sic quæ nigrior est cadente moro
Cerussata sibi placet licoris
Hac etiam ratione qua poeta es
Caluus cum fueris: eris comatus.

Ad Cecilianum.

Nullus in urbe fuit tota qui tangere uellet
Vxorem gratis ceciliane tuam.
Dum licuit: sed nunc positis custodibus: ingens
Turba fututorum est: ingeniosus homo es.

Ad Paulam.

Mæchus erat: poteras tamē hoc tu paula negare.
Ecce uir est: nunquid paula negare potes?

De lino.

Dimidium donare lino: quam credere totum
Qui mauult: mauult perdere dimidium.

Ostris uersibus. Egle caret dentibus & dentata uidebatur: emptis dētibus eburneis. Indico cornu. i. ebore & elephāte indo. Moro cadente. i. moro præmaturo. Cerussata. i. candidata: cerussa & ochra inter colores fictitios ponunt a Plinio: hic pallor & cādor uel statius uel mulieribus parabat. Placet sibi. i. uidetur candida. Alienis crinibus: emptis: poteris uideri comatus.

Vllus. Cecilianus habebat uxorem quam nollebat ab ullo tangi: & erat turpis: adhibuit custodes ac si esset pulchra: Eū deridet: quia conduxit fututores: cum adhibuit custodes: nam a custodibus conductis futuebatur. Idē custodes. Dum licuit. i. dum poterāt. Idem notat Iuuenalis: Pone seram cohibe: sed quis custodiet ipsos: cauta est & ab illis incipit uxor. Gratis: hoc uerbum īdicat de custodibus conductis intelligendum: qui iam non gratis futuūt quum sint mercede conducti: alter sensus non placet: ut dicas illud Nitimur in uetitum: & cætera.

Oechus erat. Paula cum olim haberet uirum faciebat sui copiam adultero: nunc sub lato uiro nupsit ei qui olim erat adulter. Accusat Martialis utrunque Paule factum & q olim adulterum haberet: & q nunc necato coniuge eum habeat uirum: mœchus erat qui tibi est nunc uir. Nunq̄ potes hoc negare: quasi uelit innuere q interemerit uirum: ut mœcho nuberet: ut infra de Proculina: Non nubis pculina: sed fateris uel potius. Nū quid potes negare: te scilicet futui ab isto: quod olim quum esses mœcha negabas.

Imidium. Iocatur in Linum non restituentem mutuum: Credere mutuo. q. d. idē est donare Lino quod credere: quando id non reddit.

Mihi curarū. Ad Valeriū Flaccū ſcribit ingemiſcens nullum eſſe premiū muſis: ſed in iudiciis tantū & cauſidicis pecuniā uerſari. Non uile.i.magnū. Curarū: cogitatio nū & uerſuū. Alumne: qui nutritus es. Laris antenorei.i.urbis antenoreæ: patauii: fuit enī patauinus.alibi: Cenſeť apona liuio ſuo tellus: Stellaque nec flacco minus. Quintilia/nus: Multū inquit nup in Flacco amiſimus. Huius extāt octo argonauticorū libri ad redi tum uſque heroū: reliquis uel amiſſis uetuſtate: uel poetæ morte interceptis: totū effinxit. In his Apolloniū rhodiū non modo argumēto: ſed ſingulis interdū uerſibus: ut ego ex Appollonii oper̄ quattuor libris facile aīadūerti Differ: intermitte. Ex iſtis: muſis. Aes: pe/cuniā. Arca Mineruæ: lo/quiť nunc de cauſidicis q in foro uerſanť: & lucranť ingentē pecuniā: quod ali/bi repetit: Nā ſi falciferi d̄/fēdere tēpla tonantis: Sollicitiſque reis uēdere uer/ba uelis: An de foro palla/dio: quod ſupra dixit con ditum a Domitiano: hoc magis placet q̄ qđ alii dixe rūt Mineruā tuliſſe leges: & ꝑpterea noīari hic a poe ta in iudiciis. Vna uero ſē tentia mihi ꝑbatur ut allu dat ad arcā pallatinā.i.im patoris. Nā pallas numen erat Domitiani: ut dicat poeta eos tātū q aſſentādo pallatia frequētāt: nūmos hr̄e. Arca Mineruæ.i.ar/ca Domitiani. Fœnerat oēs deos.i.a deo diues ē ut poſſit dar̄ nūmos ī fœnus oībus diis. Arbor Palladis nigra: a fructu. Inclinat comas: fructu ſuo. So/phos: laudē ſapiētiæ. Sē/per inane.i.ſine fructu. Permeſſus: fluuius & Ol/meus ex Elicone ī unū per mixti ī copaidē lacū delabunť: ut Strabo. Baſia.i.laudes īanes: de quo ſupra: Dū baſia ia/ctas. Crepāt: ſtrepūt: tractū ē a meretricibus: ꝙ cathedras dixit. Steriles: nullū fructū affe/rētes: nā cathedræ & ī ſchola poetarū erāt & modulator: & huiuſmodi ludis. Oratius. Diſci pularū inter iubeo plorare cathedras: quaſi dicat libri nr̄i tantū baſianť. In quē ſenſū uide/tur ſuperius locutus: Dum baſia iactas.i.dum gloriabundus baſia uenaris.

Ad Flaccum.

O mihi curarum pretium nō uile mearum
Flacce Anthenorei ſpes & alūne laris.
Pierios differ cantuſque chcroſque ſororū
Aes dabit ex iſtis nulla puella tibi.
Quid petis a phœbo: nummos habet arca mineruæ
Hæc ſapit: hæc omnis fœnerat una deos.
Quid poſſūt ederæ bachi dare: palladis arbor
Inclinat uarias ponder̄ nigra comas.
Præter aquas elycon & ſerta lyraſque deorum
Nil habet. & magnum ſemper inane ſophos.
Quid tibi cum cirrha? quid cum pmeſſidos unda?
Romanū propius diuitiuſque forum eſt.
Illic æra ſonāt: at circum pulpita noſtra
Et ſteriles cathedras: baſia ſola crepāt.

De Carino.

Pulchre ualet Carinus & tamen pallet.
Parce bibit Carinus: & tamē pallet.
Bene concoquit Carinus: & tamen pallet.
Tingit cutem Carinus: & tamē pallet.
Cūnum Carinus linguit: & tamen pallet.

De Feſto.

Indignas premeret peſtis cum tabida fauces
Inque ipſos uultus ſerperet atra lues.

Vlchre. De Carino cunnilingo. Parce bibit: temperate. Concoquit: digerit. Et ta men pallet: quaſi uelit oſtendere Carinum affectantem noua remedia ad colorandā faciem tētatis omnibus aliis lingere cunnum: atque ita poeta in ea cauillatur.

Ndignas. Laudať mors Feſti: qui cū morbo inſanabili laboraret correptis etiā fauci/bus decreuit mori. prius autem amicos conſolatus: mortem ſibi conſciuit. gratus erat Domitiano: ut nullo metu imperatoris uideatur ſe interfeciſſe: propterea maiore laude dignus ſit q̄ fuerit Cato: qui cum ſe interfecerit uidetur id egiſſe metu Cæſaris: cuius erat hoſtis. Peſtis tabida: contagioſa: morbus ille fuit quem Plinius mentagram appellat.

Siccis genis:non flens. Nec tamen.i.non sumpsit uenenum:ut multi affecti tedio aduersæ ualitudinis. Lenta fame.i.inedia: ut Silius tedio morbi:& Portius latro declamator: tedio quartanæ. Sancta morte.i.sanctitate mortis se romanũ præstitit. Via nobiliore: idest ferro q̃ ueneno aut inedia. Cæsar huius amicus erat:iccirco præferenda mors huius morti Catonis:qui inimicus Cæsaris erat.

Emper agis.lucuriosum & semper aliquid agentem Attalum. Agis causam: idest declamas. Agis res:idest obis negocia. Agis mulas: idest ducis mulas.Oratius Festinat caliolum: mulis: gerulisque redemptor.

Agas animam:idest mo-rere:& expira.nam Gelius scribit his uerbis: Hortensius cum has scripsi animã agebat idest moriebatur. Liuius de ueneno senatus campani: Hi cum animã egissent:omnes tamen pri usq̃ hostibus aperirentur portæ expirarunt. hic Liuius accepit ac si diceret anxie animam diu agitauerunt.

Seruo.Reprehẽdit Sosibianum: q pr̃em appellaret dominum: & hic Sosibianus erat libertus. seruus: & dominus correlatiua:sed tamen Sosibianus id agebat:uolens.blandiri patri queadmodum dominum & regem apud hũc poetã sæpe legimus.

Aec quæ puluere:De porticu reguli quæ cecidit stati:cũ ide Regulus discessisset. Post metum id est post q̃ diu ostenderunt querelas hominum se metuere si mortuus esses.

S Et labra. In mammeiã cuius os fetidũ obsellationẽ erat. Esse:comedere. Sequens epigrã ma est clarum.

Siccis ipsis genis flentes hortatus amicos
Decreuit stigios festus adire lacus.
Nec tamen obscuro pia polluit ora ueneno:
Aut torsit lenta tristia fata fame.
Sanctam romana uitam sed morte peregit:
Dimisitque animam nobiliore rogo.
Hanc mortem fatis magni præferre Catonis
Fama potest:huius Cæsar amicus erat.

Ad Attalum.

Semper agis causas: & res agis attale semper
Est non est:quod agas:attale semper agis.
Si res & causæ desunt:agis attale mulos
Attale:ne quod agas desit:agas animam.

Ad Canum.

Sportula Cane tibi suprema nocte petita est
Occidit puto te Cane:quod una fuit.

Ad Sosibianum.

E seruo scis te genitum:blandeque fateris
Cum dicis dominum sosibiane patrem.

De regulo.

Hæc quæ puluere dissipata multo
Longas porticus explicat ruinas
En quãto iacet absoluta casu.
Tectis nam modo regules sub illis
Gestatus fuerat:recesseratque
Victa est pondere cum suo repente
Et postquam dominum nihil timebat
Securo ruit incruenta damno.
Tantæ Regule post metum querelæ
Quis curam neget esse te deorum:
Propter quem fuit innocens ruina.

De Mammeia.

Os & labra tibi linguit mammeia catellus
Non minor merdas si libet esse cani.

Enderet excultos. Faceti præconis ingenium laudat: qui cum nuper uenderet agrum Marii: ne ille uideretur ob inopiam uendere: attulit causam quare uenderet: & eam causam ut nemo fecerit pretium. Inde: ob eam causam. Faceret pretium: offerret ali/quid. Hæret mario: non emitur ab ullo.

Icinus. Nouius nomen est fœneratoris: in annalibus nomē diuitis: & amici apud Martialem: cui cum nunc uicinus esset: eius consuetudine uti non poterat: ait ergo qui sit uicinus Nouio oporteȓ migrare si eum uelit uidere: si nolit oportere esse uici/num: & contubernalem. duorum Nouiorum me/minit Porphirio. Cui liceat: qui possit. Teren/tianus: sodalis Martialis gerebat consulatum ī ægypto. Tam procul: consue tudine. Est migrandum: idest oportet me uel illum longius abire si uolo uidere. Inquilinus: est qui in aliena domo conducta cū domino habitat.

E grauis. Fesceniæ imprudentiam excusat: quæ ut celaret odorem ui/ni deuorabat odores Cos/mi: sed ita mixtus fetor ui ni odoribus largius olebat cōsulit ergo ut omissis medicamentis simpliciter fa/teatur ebrietatem. Lu/xuriosa: prodiga quæ oble ctaris luxu Cosmi: pastilli dicuntur grandiores pillulæ: atque id præsertim in re unguentaria. Plinius cū de scabie loquitur ita ait: Et de eius medicamentis teritur ī mortario: deinde in pastillos diuiditur:
Fragres: ne emittas malū odorem. Ientacula: leuiora prandia dicta sunt: & quæcunque in paratis mē/sis apponebantur ganeata: Martialis usus ē pro pane dulciario apto ientaculis ī distichis: Surgite: iam uendit pueris ientacula pistor
Extremo baratro: idest ab infimo stomacho.

De quirinali.

Vxorem habendam non putat quirinalis:
Cum uult habere filios & inuenit.
Quo possit istud more. futuit ancillas.
Domumq; & agros implet equitibus uernis.
Pater familiæ uerus est quirinalis.

De Mario.

Venderet excultos colles cum præco facetus
Atq; suburbani iugera pulchra soli.
Errat ait: si quis Mario putat esse necesse.
Vendere nil debet. fœnerat immo magis.
Quæ ratio est igitur. seruos ubi perdidit omnis:
Et pecus: & fructus. non amat inde locum.
Quis faceret precium: nisi qui sua perdere uellet
Omnia? sic mario noxius hæret ager.

De Nouio micorspico.

Vicinus meus est: manuque tangi
De nostris Nouius potest fenestris.
Quis non inuideat mihi: putetque
Horis omnibus esse me beatum
Iuncto cui liceat frui sodale.
Tam longe est mihi: quam terentianus:
Qui nunc niliacam regit syenem.
Non conuiuere. non uidere saltem
Non audire licet nec urbe tota
Quisquam est tam prope: tam proculque nobis.
Migrandum est mihi longius uel illi.
Vicinus nouio uel inquilinus
Sit: si quis nouium uidere non uult.

Ad fesceniam.

Ne grauis hesterno fragres uescenia uino
Pastillos cosmi luxuriosa uoras.
Ista linunt dentes ientacula. sed nihil obstat
Extremo ructus cum uenit a barathro.

Diapasmata & malagmata differunt: ut Plinius auctor est: q diapasmata dicunt ungue ta ex siccis odoribus: Malagmata dicunt feces unguentorum. Virus: uenenu: & malus odor. Grauius: idest peius olet: uel uirus idest uitiu: quia ut apud Silium exposuimus in epistola ad Alex. uenenum pro uitio accipitur. Animae: idest spiritus.

Lcime. Epitaphium Alcimi pueri: cui tumulum consecrat inter buxos uineas: & i mediis pratis: optatque sibi tales sepulchri honores: cu morietur. Labicu: erat i uia latina non procul ab urbe oppidum uetustum: ut scribit Strabo finitimum erat pictis: & picti populi de quibus mihi uidetur Virgilius locutus cum ait: Et picta scuta labici: quod refert Seruius: de labico nusq extat. Via labicana a porta aesquilina auctore Strabone incipit: ubi Alcimus erat sepultus. Accipe non phario saxo. Phario: ita codex habet antiquus: & ita legendum est: nam de simite lapide aegyptio: qui postea pyropecilos e dictus itelligit: unde obelisci tumulis regu erigebantur: obelisci lapides acuti in speciem radii solaris: unde obelisci dicti: οβελισκοσ radiu & sagittā significat. Phario: non legendum est: quonia nec scriptio probat: nec ullus est usus. non enim e marmore pario erigebantur lapides sepulchris: de quibus uidetur sensisse poeta. Saxa micantia: idest obeliscum: qui uidetur micare in aere. Faciles: non prementes grauiter tumulum & terram. Accipe: haec loca & pignora nostri doloris. Viuet perpetuo: quia finientur haec: ut obeliscus. Peruenerit: idest cum expleuerit fatalem cursum.

Quid quod olet grauius mixtum diapasmate uirus.
Atq duplex animae longius exit odor.
Notas ergo nimis fraudes deprensaq furta
Iam tollas: & sis ebria simpliciter.

Ad Alcimum.

Alcime quem raptum domino crescentibus annis
Labicana leui cespite uelat humus
Accipe non phario nutantia pondera saxo:
Quae cineri uanus datruitura labor.
Sed fragiles buxos: & opacas palmitis umbras:
Quaeq uirent lachrymis humida prata meis.
Accipe care puer nostri monumenta doloris.
Hic tibi perpetuo tempore uiuit honor.
Cum mihi supremos lachesis peruenerit annos:
Non aliter cineres mando iacere meos.

Ad Cinnam.

Garris in aurem semper omnibus cinna
Garris & illud: teste quod licet turba.
Rides in aurem quereris arguis ploras:
Cantas in aurem: iudicas: taces: clamas.
Adeo nec penitus sedit hic tibi morbus:
Vt saepe in aurem cinna caesarem laudes.

Ad Bassam tribadē

Quod nunquam marib iunctam te Bassa uidebā:
Quodq tibi maechum fabula nulla dabat.
Omnis & officium circa te semper obibat
Turba tui sexus non adeunte uiro.
Esse uidebaris fateor lucrecia nobis.

Arris. In Cinnam cui detrahendi morbus adeo insederat: ut ne Caesarem: quod aperte posset laudaret: id autem clam agebat: & in aurem alterius non modo maledicētia: sed omne uerborum genus admonebat. Turba teste: idest praesentibis aliis. Morbus: garriendi. Sedit: fixus est.

Vod nunq. In Bassam tribadem. Tribades dicebantur mulieres quae alias fricabant: de his plura infra dicemus. Iuuenalis illarum libidinem accusat: Frictum crissantis adorat. Turba tui sexus. i. mulieres. Obibat: omne officiu perficiebat.

Fututor: erat tribas. Prodigiosa: portentosa libido. Commenta. i. fecisti dignum nostrum. Enigmate thebano. i. par monstrum thebano enigmati. Enigma thebanū proposuit Sphynx Oedipo: quis esset: qui prius quattuor pedibus mox duobus: postremo tribus: respondit Oedipus esse hominem: auctor est Diodorus. Ut dicatur: adulteriū ubi non ē uir: hoc est mirandum: Sequens epigramma est clarum.

Acpe mihi: in Mamurianum pauperem captum amore Cesti pueri Martialis. Grabatum lectum uilissimū. Curtum: mutilatū & fractū Chione & anthiope meretrices: quarū calices sunt semper immundi Cærea: flaua colore amisso. Gallica palla: non tamen galli oēs utebant̄ breuioribus uestibus: ut Strabo. Non culū fodiā: quoniā adeo paup ut cū non edas: culus non faciat officiū suū. Satur: prius exple stomachū: et postea pædica: q̄si dicat magis tibi necesse ē repire cibū: q̄ pueꝝ Eodem uerbo & sēsu usus est Catullus in passere: Aureli pater esuritionū. & cetera.

At tu pro facinus bassa fututor eras.
Inter se geminos audes committere cunnos
Mentiturq; uirum prodigiosa uenus.
Commenta es dignum thebano ænigmate monstrū
Hic ubi uir non est: ut sit adulterium.

Ad Lælium.

Cum tua non edas carpis mea carmina læli
Carpere uel noli nostra: uel ede tua.

Ad mamurianum.

Sæpe mihi queritur non siccis cestos ocellis:
Tangi se digyto mamuriane tuo.
Non opus est digyto: totum tibi cestō habeto:
Si deest nil aliud mamuriane tibi.
Sed si nec focus est: nuda nec sponda grabatti
Nec curtus chiones antiopes ue calix.
Cærea si pendet lumbis & trita lacerna:
Dimidiasq; nates gallica palla tegit.
Pasceris & nigræ solo nidore colinæ
Et bibis immundam cum cane pronus aquam:
Non culū: neq; enim est culus qui non cacat olim.
Sed fodiam digyto: qui superest oculum.
Nec me Zelotypum nec dixeris esse malignum.
Deniq; pædica mamuriane satur.

Abritio iūctus: Epitaphium Aquini & Fabritii: quorū uterque primipilaris fuerat: & quod raro solet accider̄ collegis amarunt inter se. Qui: Fabritius: ne lugeret amicum mortuum gaudet se priorem mortuum esse.

Testatur munera primi pili: quia uterque fuit primipilaris.

De Aquino.

Fabricio iunctus fido requiescit aquinus
Qui prior elisias gaudet abisse domos.
Ara duplex primi testatur munera pili.
Plus tamen est titulo quod breuiore legis
Functus uterq; sacro laudatæ fœdere uitæ.
Famamq; quod raros nouit amicus erat.

Antasti: In Eglen fellatricem: quā supra annum esse indicauit: Sic dentata sibi uidetur egle: simul hoc ostendit: olim cum iuuenis esset: male cātabat: nam coitus raucesce bat: nunc bene cātat: quod indicat eam fellare: & abstinere coitu: propterea os fetere: ait poeta basianda non es. alibi quoque fellatricem esse ostendit.

Ad eglen fellatricem.

Cantasti male: dum fututa es ægle
Iam cantas bene. basianda non es.

Vod clamas.Hoc potest uideri dictū in Helium causidicum:qui magna uoce in foro causas agebat:ut pterriti aduersarii eius acrimonia data pecunia eū corrūperēt:ut taceret:quod de Demosthene legit:qui corruptus pecunia causā:quā prius agebat in sequēti die deseruit inuoluto collo fascia:dicens se sināche laborare::& ita Demosthenes acceperat:ut taceret.

I non est.Scazon genus carminis ē qđ iambis constat:sed in penul.pede habet trocheū ubique præterit leges iambici carminis. claudicare dicit uerbo græco σκάζω significat claudico: meminit Ausonius epigrammate:Claudosque scazones. & Plinius ad Tranquillū: Caueas ne eos ipsos scazones inuenies: alloquit carmen suum poeta. Maternus:uir doctissimus:cuius meminit Plinius in epistolis: & Cornelius in dialogo:de cinædo socratico loquitur:de quo supra: Aspicis incomptis. Bæticatus:idest habens pannum non tinctum aheno idest sui coloris:nam ad bætim flu.hispaniæ oues habent lanam subrutuli coloris: ex q̄ uestes confectæ nullo alio colore tingebantur. Martialis in distichis ubi lacernæ bæticæ loquunt: Non est lana mihi mēdax nec mutor alieno: Si tyriæ placeāt me mea tixit ouis. Leucopheatus: pāni leucophi dicebāt albi: nullo medicamento coloris adhibito:sed a lana ipsa albescentes.Plinius cum de rubeta loquitur:secur eius alligatur ī panno leucopho. Coccinatos.i.gerētes uestes tinctas cocco. Amethistinas.i.uestes amethistini coloris. Amethistinus color a colore lapidis sūptus ē.Erat autē lanis purpuræ ebrietate ꝓfusis: fiebat ēt tyri amethistus. Natiua .i.pannos natiui coloris.

Ad Helium.

Quod clamas semp: qđ agentibus obstrepis heli
Non facis hoc gratis: accipis ut taceas.

Scazon ad maternum de penilingo.

Si non molestum est teq; non piget scazon
Nostro rogamus pauca uerba materno
Dicas in aurem: sic ut audiat solus:
Amator illæ tristium lacernarum
Et bæticatus atq; leocophæatus
Qui coccinatos non putat uiros esse
Ametisthinasq; mulierum uocat uestes
Natiua laudet.habeat & licet semper
Fuscos colores: galbanos habet mores.
Rogabit: unde suspicer uirum mollem.
Vna lauamur: aspicit nihil sursum:
Sed spectat oculis deuorantibus draucos
Nec ociosis mentulas uidet labris.
Quæris quis hic sit: excidit mihi nomen.

Ad Neuolum causidicum.

Cum clamant omnes loqueris tu Neuole semper:
Et te patronum causidicumq; putas.
Hac ratione potest nemo nō esse disertus.
Ecce tacent omnes neuole.dic aliquid.

Ad Flaccum.

Litigat: & podagra diodorus flacce laborat:
Sed nil patrono porrigit.hæc chiragra est.

Ad Calenum auarum.

Non plenum modo uicies habebas

Fuscos: sordidos. Galbani.f.gener dicunt apud græcos:Nos neutro ꝓtulimus ꝓ ueste & qdē preciosa.Iuue.Et galbana rasa. Galbanū itē frutex ē apud Pli.sed hic de ueste ē metaphora:nā ait poeta q̄uis corpus regat uestibus natiui coloris:tamen habet mores coccinatos amethistinos & galbinos.i.luxuriosos. Spectat:aspicit Clā:frequēter. Draucos:mētulatos:quos sibi optat ad opus.cetera duo epigrāmata sūt clara.

ON PLENVM. In Calenum qui cum prius pauper esset liberalis; nunc adeptus centies milia factus erat:auarus tante auaritiæ im-

precatur Martialis:ut miles milia habeat:quoniam si id contigerit:præ auaritia abstine-bit cibo. Septimas Kalendas: idest septem menses. Mortes:mortuoꝶ hæreditates. Ni-græ monetæ:nigra moneta dicebatur ex ære:ut fulua ex auro: neque probanda sententia illorum qui putarunt Flauios:idest Vespasianum & liberos signasse monetā fuluā: nā lon ge ante eorum tēpora. P. Decius tribunus militū donatus obsidionali corona mactauit tau rū:& cedit centū fuluos. Semel in anno:natali suo. Selibra plumbea:repetit quod dixit monetam nigram:cum ta men nulla ex plumbo fue rit percussa: dixit plumbe um ut deprimeret. Seli-bra genus numeri. i. ut li bra seruatis his noībus in numero pecuniæ: quoniā prius argentū:& auꝶ appē debatur. Vnde libripēdes dicebātur qui pendebant: ut Varro docet.

Sed tam prodigus atq; liberalis:
Et tam lautus eras calene:ut omnes
Optarent tibi centies amici.
Audit uota deus:precesque nostras
Atque intra puto septimas kalendas
Mortes hoc tibi quattuor dederunt.
At tu sic quasi non foret relictum.
Sed raptum tibi centies:abisti
In tantam miser esuritionem.
Vt conuiuia sumptuosiora
Toto quæ semel apparas in anno:
Nigræ sordibus explices monetæ.
Et septem ueteres tui sodales
Constemus tibi plumbea selibra
Quid dignum meritis precemur istis.
Optemus tibi milies calene
Hoc si contigerit fame peribis.

De afra uetula.

Mammas atq; tathas habet afra:sed ipsa tatharum
Dici & mammarum maxima mamma potest.

De Afro demetrio.

Illa manus quondam studiorum fida meorum.
Et felix domino:notaq; cæsaribus.
Destituit primos uirides demetrius annos.
Quarta tribus lustris addita messis erat.
Ne tamē ad stygias famulus descenderet umbras
Vreret implicitum cum scelerata lues.
Cauimus & domini ius omne remisimus ægro

Ammas:Hoc dictū ē in Afram: quæ puellæ uer bis utebatur. & Mammam matrem:tatam patrem ap pellaret cū ipsa esset anus Persius. At iratus māmæ lalare recusas. Maxia mā marū. A bauia & omnino auus. Cato de liberis edu-candis:quū cibum ac poti onem buas ac papas docet. & matrem mammam pa-trem tatam.

Lla manus: Demetri um cui epigrāmata sua di cabat deflet amissū: ait ta-men se prosecutum eē mo riētem:quo potuit mune-re hoc ē libertate: nam ex seruitute ipsum manumi sit. Illa manus:Demetrii fida meorū studiorū quia excipiebat carmina. No ta cæsaribus:Tito & Domi tiano: quibus epigrāmata mittebantur. placet enim aliqd scriptū fuisse ad Ti-tum q̄uis nihil in opere le gamus præter Naucissū. Destituit uirides annos idest iuueniles. Multi De metrii fuerunt. Nepos An thiochi Demetrius Calcedonius: orator alius hyzantinus philosophus. Tertius statu-arius. Quartus Aspondius Apollinis discipulus. Quintus Calatianus scriptor. Sextus Bizātinus itē. Septius sophista. Octauus tramithenus appellatus Ixion. Nonus Ciræneus Decius septius:& multi præterea īter quos poeta qdā iābicus:hic uero nomē serui. Messis quarta:idest quartus annus:Id est natus erat. xviiii. ānū. Cauimus:puidimus. Famulis: seruis qa māumisimus. Cū lues:morbus. Ius domini remisimus. i. donauimus libertatē.

Munere meo:libertatis. Sua premia :libertatem. Me patronum: nã serui mannmiſſi auctore Dionyſio dominnos a qbus fuerant manumiſſi: patronos uoce romana appellabant. Iturus liber:id eſt donatus libertate.

Vi pinxit: Venus iudicio Paridis ſuperauit Mineruam & Iunonem pulchritudine: nunc Venus fuit male picta:ait poeta pictorem uoluiſſe blandiri Mineruæ:ne ſcilicet pulchrior uideretur. Blanditus eſt Mineruæ:quia pinxit deformem Venerem: geſſit morem mineruæ :cum qua olim contẽdit de forma.

Munere dignus erat conualuiſſe meo.
Senſit deficiens ſua præmia:neq; patronum:
Dixit ad infernas liber iturus aquas.

A Lycorem.

Qui pinxit uenerem tuam lycori:
Blanditus puto pictor eſt mineruæ.

Ad Scæuolam.

Si dederint ſuperi decies mihi milia centum:
Dicebas nondum ſcæuola factus eques.
Qualiter o uiuam quam large quamq; beate:
Riſerunt faciles & tribuere dei.
Sordidior multo poſt hoc toga:penula peior:
Calceus eſt ſarta terq; quaterq; cute.
Deq; decem plures ſemper ſeruantur oliuæ:
Explicat & cœnas unica menſa duas.
Et ueientani bibitur fex graſſa rubelli:
Aſſe cicer tepidum conſtat:& aſſe uenus.
In ius o fallax atq; inficiator eamus:
Aut uiue: aut decies ſcæuola redde deis.

De Spectaculo.

Picto quod iuga delicata collo
Pardus ſuſtinet: improbæq; tigres
Indulgent patientiam flagello.
Mordent aurea quod lupata cerui:
Quod freno libyci domantur urſi:
Et quantum calydon tuliſſe fertur:
Par & purpureis aper capiſtris:
Turpes eſſeda quod trahunt uiſontes:
Et molles dare iuſſa quod choreas

I dederint ſuperi: Scæuolæ auaritiam accuſat:qui cũ olim nondũ haberet quadrigenta ſeſtertia: optans diuitias a diis: pollicebaẜ ſe fore liberalẽ modo decies centena haberet:nunc eas opes aſſecutus uiuebat auare & tenuiter. Nondũ iuſtus eques.i.cũ nondum haberes legitimum cenſum equeſtrẽ.i. q̃drin genta ſeſtertia. Faciles: exauditis precibus. Poſt hæc:id eſt poſt paratas diuitias. Penula:ueſtis contra imbres. De.x.oliuis:ſex ſeruantur. Duas cœnas: id eſt una & eadẽ menſa: & ueſceris & reliquas ſeruas in alteram & ſequentem menſam. Veientani rubelli: aut hic deprauatum eſt nomen: aut apud Plinium :hoc enim genus uini rubelli: non a ueientanis:& nomentanis mitti ſcribit: ubi uuæ ſũt rubentes:quas ut ipſe auctor eſt nonnulli dixerũt rubellas: quæ nimiam fecem habent:propterea ait martialis fex craſſa:deprauatus eſt Plinii codex: ueienti naſcebatur. Oratius:Veientanumque rubellum. Idem Perſius. Cicer tepidum:& madidũ. Inficiator & fallax: id eſt qui decepiſti deos: & q depoſitum negas: nam inficiator eſt: qui negat depoſitum. Viue:ſplendide & delicate.ſupra:Hoc fortuna placet poſthumus impoſuit.

Icto:Notus luſus leporum:& leonũ. Picto collo:nam picti ſunt pardi maculis. Indulgẽt patientiam.i.ferũt æquo animo flagella. Lupata:frenos aureos. Calydon: oppidum ætholiæ ubi Meleager interemit aprũ.Biſontes aĩalia iubata in germania ſũt.

Bellua nigra: elephas. Laxos rictus: aperta ora & peruia. Tenere: comprimere. Cui: Cæſari mitiſſimo & clementiſſimo.

In Nomentanis: Vinū nomentanū nouū peſſimum eſt: uetus optimo cuique uino conferendū: ut uel falernum uel chiū: uel ſetinum poſſis cōmode ac recte appellare: q̄ nouo in diſtichis: Nomentana meum tibi dat uindemia Bacchum: Si te quintus amat commodiora bibes. nomentanum agrum neglectum ad decem lapides Acilius Stenelius & palæmon grammaticus: ſua induſtria in ſummam fertilitatis laudem excoluerunt. Quicquid uoluit teſta anus: hoc eſt uetus: poteſt cum quouis certar̄. Alibi de falerno: quid uis nomen habere poteſt.

Ntro ponis aquam. Deridet Ruffum fruſtra expectantem Næuiā: de qua ſupra. Parcebat. n. uino: ut diutius poſſet expectare. Subinde: frequenter. Diluti: mixti uini. Sobrias nequitias: id eſt ſobrium coitum. Negauit: quaſi diceret eum abſtinere uino: cum amica non eſſet uentura.

Aepe mihi: Ad. L. Iulium ſodalem: affert cauſam quare non ſcribat aliquid magnum: qa nullum ſcilicet ſit premium: nec ocium. Aliquid magni: id eſt nolo uerſari in epigrammatibus. Flacco: Oratio: Mecœnas aluit Flaccum: & Maronem. Iuuat: quia cum fructu eſt.

Nigro bellua nil negat magiſtro.
Quis ſpectacula non putet deorum?
Hæc tranſit tamen ut minora: quiſquis
Venatus humiles uidet leonum:
Quos uelox leporum timor fatigat.
Dimittunt repetunt: amantq; captos.
Et ſecurior eſt in ore præda:
Laxos cui dare peruioſq; rictus
Gaudent & timidos tenere dentes:
Mollem frangere dum pudet rapinam:
Stratis cum modo uenerint iuuencis.
Hæc clementia non paratur arte:
Sed norunt cui ſeruiant leones.

Ad Ouidium.

In nomentanis ouidi quod naſcitur agris:
Accepit quotiens tempora longa merum.
Exuit annoſa mores nomenq; ſenecta:
Et quicquid uoluit teſta uocatur anus?

Ad Ruffum.

Introponis aquam ſubinde ruffe:
Et ſi cogeris: a ſodale raram
Diluti bibis unciam falerni.
Nunquid pollicita eſt tibi beatam
Noctem uenia? ſobriaſq; mauis
Certe nequitias fututionis.
Suſpiras. retices. gemis. negauit.
Crebros ergo bibas licet trientes:
Et durum iugules mero pudorem.
Quid parcis tibi ruffe? dormiendum eſt.

Ad Lucium Iulium.

Sæpe mihi dicis luci cariſſime iuli:
Scribe aliquid magnum: deſidioſus homo es.
Otia da nobis. ſed qualia fecerat olim:
Mecœnas flacco: uirgilioq; ſuo.
Condere uicturas tentem per ſæcula curas:
Et nomen flammis eripuiſſe meum.
In ſteriles campos nolunt iuga: ferre iuuenci:
Pingue ſolum laſſat: ſed iuuat ipſe labor.

Ad Gallum.

Eſt tibi ſitq; precor: multos creſcatq; per annos:
Pulchra quidem uerum tranſtiberina domus.
At mea dypſanas ſpectant cenacula laurus:
Factus in hac ego ſum iam regione ſenex.
Migrandum eſt ut mane domi te galle ſalutem:
Es tanti. uel ſi longius illa foret.
Sed tibi non multum eſt: unum ſi præſto togatum:
Multum eſt hunc unum ſi tibi galle nego:
Ipſe ſalutabo decima uel ſerius hora:
Mane tibi pro me dicat auere liber.

De Catella publi.

Iſſa eſt paſſere nequior catulli.
Iſſa eſt purior oſculo columbæ.
Iſſa eſt blandior omnibus puellis.
Iſſa eſt carior indicis lapillis.
Iſſa eſt deliciæ catella publi.
Hanc tu ſi quæritur: loqui putabis.
Sentit triſticiamq; gaudiumq;.
Collo nixa cubat: capitq; ſomnos.
Vt ſuſpitia nulla ſentiantur.
Et deſiderio coacta uentris
Gutta pallia non fefellit ulla:
Sed blando pede ſuſcitat: toroq;
Deponi monet: & rogat lauari.
Caſtæ tantus ineſt pudor catellæ.
Ignorat uenerem. nec inuenimus
Dignum tam tenera uirum puella.
Hanc ne lux rapiat ſuprema totam:
Pictam publius exprimit tabella.
In qua tam ſimilem uidebis iſſam:
Vt ſit tam ſimilis ſibi nec ipſa.
Ipſam deniq; pone cum tabella:
Aut utranq; putabis eſſe ueram:
Aut utranq; putabis eſſe pictam.

Ad Velocem.

Scribere me quereris uelox epigrammata longa:
Ipſe nihil ſcribis: tu breuiora facis.

St tibi ſit: Ad Gallũ cui pene idem ſcribit quod ſcripſit Proculo: ſe ſcilicet non iturum ad ſalutandum: ſed miſſurum mane librum: & poſt decimã ſe iturum. Trãſtiberina: procul. Vipſanas laurus: porticus Romæ quæ Vipſana dicebatur: cuius memĩt Tacitus huius nemus & lauros ſpectabat martialis a feneſtra
Eſt tanti precii: hoc officium ut te ſalutem: non ẽ multum ſi uenio comes: & me præſto comitem ſed multum eſt ſi me mihi ipſi nego: & amitto tempus: id eſt non uaco litteris: & ueræ uitæ

Sſa eſt: Publius ĩ delitiis habebat catellã de qua alibi: Publius exiguæ ſi flagrat amore catellæ. Iſſa inſula in ilyrico ẽ: unde non ꝓcul erat melita: ut Strabo ſcribit: & Plinius dedicati mittebãt canes: ĩde cães meliteos dictos putat Calimachus ut non incommode hanc catellam meliteã poſſit appellare. Nequior: laſciuior. Sentit triſtitiam: & gaudium: id eſt mœret & gaudet: ac ſi haberet ſẽſus humanos. Deſiderio uentris: ſcilicet emittendi.

Sequens epigramma eſt clarum.

Vm tibi sit:Regulus causas agebat:cum mittat ad eũ epigrãma Martialis:ait non esse reprehendendũ:q interpollet occupatũ in causis publicis:nam cum Regulus non minus habeat ingenii ut libris possit delectari:q pietatis:qua utit in causis defendendis:non iepte ei mittit libellus. Minor pietas.i.cũ habeas & igenium. Sophiæ:doctrinæ.

Vm te:Ludit in prisco nomine proprio:quod iocando accipit appellatiuum :ait enĩ salutabam te antea Prisce:& appellabam te dominum & regem uolens aliquid impetrare:quoniam non noueram te auarum :nũc quod mihi es cognitus :eris mihi priscus:id est te non colam:& te proprio nomine appellabo.

Væcunque:Docet ubi eius epigramma r ta emi possint. Inuidebis ocio:q noles terere tẽpus. Apinæ:dicũtur res tenues & uilissimæ. Alibi Martialis:Sunt apinæ tricæ & si quid uilius istis. Alii apinas dictas putant ab apino fructu : qui cortice fragili est: ut scribit Plinius. Alii ex prouerbio ludicro : quod erat apud antiquos apina & metaicra urbibus deletis cum enim rẽ uilissimam & nullius momenti uolebant significare apinam dixere : proptérea ait Plinius apinam euersam i ludicrum uerterunt:placet per sententiã. Illud sane constat rem exilem & uilissimam esse.

Per quem non licet : id est qui non sinit meas nugas perire:sed excipit & edíscit.

Os tibi:Epitaphium Antullæ in nemore consecrato a Fenio Telesphoro eius patre. Dignior ipse : pater q esset mortuus.

Vædam:In Procillũ inuidum. Ligustrũ: flos candidus. Graculo: graculi sunt aues quæ gregatim uolant:ut Varro:& Fabius dicti a uoce. Suspẽdia sæua cogitabis:præ inuidia. Cito: id est prima ætate. Sequens epigrãma est clarum.

Ad Regulum.

Cum tibi sit sophiæ par fama & cura deorum:
Ingenio pietas nec minor ipsa tuo.
Ignorat meritis dare munera : qui tibi librum:
Et qui miratur regule thura dari.

In Priscum.

Cum te non nossem dominum regemq uocabam:
Cum bene te noui:iam mihi priscus eris.

Ad Lectorem.

Quæcunque lusi iuuenis & puer quondam
Apinasque nostras quas nec ipse iam noui:
Male collocare si bonas uoles horas:
Et inuidebis otio tuo lector:
A ualeriano pollio petes quinto:
Per quem perire non licet meis nugis.

Ad Faustinum.

Hos tibi uicinos faustine thelesphorus hortos:
Fænius:& breue rus udaque prata tenet.
Condidit hic natæ cineres : nomenque sacrauit:
Quod legis antullæ. dignior ipse legi.
Et stygias æquum fuerat patrem isse sub umbras:
Sed quia non licuit:uiuat ut ossa collat.

In Procillum.

Quædam me cupit inuide procille
Toto candidior puella cygno.
Argento.niue.lilio.ligustro.
Sed quandam uolo nocte nigriorem
Formica.pice.graculo.cicada.
Iam suspendia sæua cogitabis:
Si noui bene te procille:uiues.

De Antulla.

Hoc nemus æterno cinerum sacrauit honore
Fænius & culti iugera pauca soli.
Hoc tegitur cito rapta suis antulla sepulchro:
Hoc erit antullæ mixtus uterque parens.

Ccurris: Lupercus auarus uolebat gratis habere epigrammata Martialis: poeta argu/to ioco eum ludit. Luperci cuiusdam meminit Tacitus in bello aduersus batauos. Ad pirum: locum ubi habitabat Martialis: potes ad pilam legere. Quod infra indicat: Sed tiburtinæ sum proximus accola pilæ. sed placet ad pirum: ut regio ad malum punicā dicebat auctore Suetonio in Domitiano. Forum Cæsaris: non Domitiani sed Augusti in quo Archesilaus uictor dicauit Venerem genitricem. Nido: alio uerbo dixit Oratius: Pila taberna meos habeat: uel pila libellos. ĩfra Martialis: Hos nido licet inferas uel imo.

Si cupit hunc aliquis: moneo. ne speret agellum:
Perpetuo dominis seruiat iste suis.

In Lupercum.

Occurris quotiens Luperce nobis
Vis mittam puerum subinde dicis
Cui tradas epigrammaton libellum:
Lectum quem tibi protinus remittam.
Non est quod puerum luperce uexes.
Longum est si uelit ad pirum uenire:
Et scalis habito tribus sed altis.
Quod quæris propius petas licebit:
Argi nempe soles subire letum.
Contra cæsaris est forum taberna:
Scriptis postibus hinc & inde totis
Omnes ut cito perlegas poetas.
Illuc me pete: nec roges atrectum:
Hoc nomen dominus gerit tabernæ:
De primo dabit alteroue nido
Rasum pumice purpuraque cultum
Denariis tibi quinque martialem.
Tanti non es ais: sapis luperce.

Ad Cecilianum.

Cui legisse satis non est epigrammata centum
Nil illi satis est ceciliane mali.

Marci Valerii Marcialis epigrammaton
Liber secundus.

Vid nobis inquis: Valerius Martialis Deciano suo amico secundum librum mittit: eum introducit consulentem: cur epistolam epigrāmatis proponat: cuius auctoritate commotus exit ĩ carmē omissa epistola. Quare tragœdi: comœdi: hoꝝ mos erat uti prologo: quē nunc Decianus appellat epistolam: ratio erat: quia eo prologo quo alloquebātur spectatores: nonnulla dicebant: quæ paulo post occupatione fabulæ dicerẽ non poterant: inde est qđ ait. Accipiant epistolā: idest utantur prologo. Loqui pro se: quia cum spectatoribus suo nomine non possunt postea occupatione.

Vid nobis inquis cum epistola?
parum ne tibi præstamus si legimus epigrammata? quid hic porro dicturus es: quod non possis uersibus dicere? Video quare tragœdi epistolā accipiant: quibꝫ ꝑ se loqui non licet. epigrammata

Curione: ministra epistola suorum sensuum. Curio ministrum significat. Et sua ligua id est satis pro se loqui potest sine Curione: id est ministro. Faciunt epistolam .i. possũt uti prologo: quod non faciunt tragœdi. Noli ergo: hic est sensus: queadmodũ si mim/mus rem ridiculam facit non est uelandus toga: Ita & epigrammata si suos iocos præstant non sunt uelanda epistola. Personæ saltanti .i. mimmo. Retiariũ ferula: & pueri uapulabant: & senũ gressus iuuabant. ea infirmissimũ est uirgultũ: Vnde prouerbiũ apud antiquos erat in eos: qui tenui & exiguo præsidio aduer/sus optime istructum pu/gnabant: eos pugnare feru la contra gladiatoré. hoc ait Detiaus: non est quod cogites: si male scripsisti te fore tutum aduersus ob trectatores hac epistola. nam hoc esset pugnare fe rula contra gladiatorem: q̃si .d. ista epistola aduer/sus obtrectatores paruum præsidium præstat: Vel gladiatores cum non pla/cebant uirgis cæsi explo/debãtur ex theatro: quod Oratius in satyra docet in terprete Porphirione. Sit igitur sensus uide an uer/bera quibus retiarii quum non placent afficiuntur: te delectent: quasi dicat si tu offendes nos ista epistola exploderis cæsus feru/la: ut retiarius: & ego non te defendam: immo una cum aliis clamabo proti/nus in te. Reclamant: tractum a spectatoribus q statim reclamant: si quid inepte dixeris. Quid diceres: si scires quam longa epistola usuri eramus uerba Martialis. Paginam: epigrammaton.

Er cẽtena: Alloquitur librum: cui dicit se adhibuisse breuitatem: ut nullo tedio perlegatur qđ ut assequi possit: ut in manus ueniat calente mero: ait tamen se uereri: ne ita quoque lon/gus uideatur. At nunc disci: docet commoda breuis libelli. Tertia: id est tertiũ com/modum. Si cui: si ab aliquo. Mixto: infuso. Quincunce sic: in ista breuitate. Hei mihi: ah q̃ a multis non legeris.

curione non egent. & contenta sunt sua idest mala lingua. In quacunque pagina uisum est epistolam faciunt. Noli ergo: si tibi uidetur: rem facere ridicu/lam. & in toga saltanti inducere personam. Denique uideas: an te delectet contra retiarium ferula. Ego in ter illos sedeo qui protinus reclamant. Puto meher/cule deciane uerum dicis. Quid si scias cum qua & quam lõga epistola negocium fueris habiturus? Ita/que qđ exigis fiat. Debebũt tibi: siqui in hunc librũ inciderit: quod ad primam paginã nõ lassi pueniẽt.

Ad Librum suum.

Tercentena quidem poteras epigrammata ferre:
  Sed quis te ferret: perlegeretque liber?
At nunc succincti quæ sunt bona disce libelli:
  Hoc primum est breuior quod mihi charta perit.
Deinde quod hæc una peragit librarius hora:
  Nec tantum nugis seruiet ille meis.
Tertia res hæc est: quod si cui forte legeris:
  Sis licet usque malus non odiosus eris.
Te conuiua leget mixto quincunce: sed ante:
  Incipiat positus quam tepuisse calix.
Esse tibi tanta cautus breuitate uideris:
  Heu mihi: quammultis sic quoque longus eris.

Ad Cæsarem domicianum.

Creta dedit magnum: maius debet africa nomen:
  Scipio quod uictor: quodque metellus habet.

Reta: Domitiaus post duplicẽ triumphũ de dacis populis germaniæ germanici co gnomen assumpsit: septembremque mẽsem appellauit germanicũ: qđ eo incepisset bellum. hoc cognomen anteponit Martialis laudi Metelli: qui a creta deuicta cretensis dictus: & cognomini Scipionis Africani: cui africa uicta nomen dedit: Denique triumphis quos Vespasianus & Titus duxerant ex iudæis: quoniam non solus Vespasi/anus aut Titus sed uterque arma illis intulerat. Triumphi uero Germanici solus sit pos/sessor: & dominus Domitianus. A Creta Metellus creticus dictus est. Ouidius in fastis.

Rheno domito:id est populis germanis:nam Germanicus frater Tiberii inde cognomē assumpsit. Et puer:quo pacto debuit dici Germanicus Domitianus puer: uicit ne germanos:nimirum est ex historia:uel ut ītelligas eum patrem secutum esse:qui ante susceptum imperium duas ualidissimas germaniæ gentes deuicit:penetrauitque usque in britāniam:uel quod magis placet:quoniam cum iuuenis esset adhuc una cum Antonino & Mutiano batauos germaniæ populos in leges & ditionem coercuit.Bataui autem habent insulam in rheno ad centum milia passuum. De hac historia Silius:At tu transcēdens germanice facta tuorū. Iam puer auricomo pformidate batauo: illic tamen britanno legimus: quod nihil refert: nam codices plerique habent batauo & eadem fuit expeditio. Idumeos:ex iudæis quasi dicat iudæi fuerunt uicti armis fraternis & patris. At solus uicisti germaniam:

Nobilius domito tribuit germania rheno:
Et puer hoc dignus nomine cæsar eras.
Frater idumeos meruit cum patre triumphos:
Quæ datur ex catis laurea tota tua est.

Ad Sextum.

Sexte nihil debes: nil debes sexte fatemur:
Debet enim si quis soluere sexte: potest.

Exte: Sextus iactabat se nihil cuiquam debere martialis hominis iactantiam ioco subsannat: aitque se id credere: quoniam is tantum debet: qui potest soluere.

In Amianum.

Quam blandus es amiane matri.
Quam blanda est tibi mater amiane.
Fratrem te uocat: & soror uocatur.
Cur uos nomina nequiora tangunt.
Quare non iuuat hoc quod estis esse?
Lusum creditis hoc: iocumque: non est.
Mater quæ cupit esse se sororem
Nec matrem iuuat esse nec sororem.

Vam blandus: Amianus habebat rem cū matre: q̄ blāditur tibi mater. Nomina nequiora.i. hæ blanditiæ placet. Nec sororem: sed uxorem.

Ad Decianum.

Ne ualeam si non totis deciane diebus:
Et tecum totis noctibus esse uelim.
Sed duo sunt quæ nos distinguunt milia passum:
Quattuor hæc fiunt: cum rediturus eam.
Sæpe domi non es: cum sis quoque sæpe: negaris:
Vel tantum causis: uel tibi sæpe uacas.
Te tamen ut uideam: duo milia non piget ire:
Vt te non uideam: quattuor ire piget.

E ualeam: Iuerat salutatum Detianum sæpenumero: qui ad duo milia passuum distabat: sed ille uel aliis negociis: occupatus negabat se esse domi: uel aderat: ait poeta sibi non esse molestum ire duo milia passuum ut eum uideat: sed sibi graue esse ire quattuor: & eum non uidere: amittereque laborem. Ne ualeam: id est peream. Vacas tibi: indulges ocio.

Ad Seuerum.

I nunc edere me iube libellos:
Lectis uix tibi paginis duabus
Spectasses cato coleon seuere.

Nūc: In delicatum & seuerum lectorem: quem duabus paginis fessum dicit iam oscitare: & spectare ultimam partem libri: propterea eos sibi male consulere: qui suberit ut epigrāmata quæ oli recitabat & habebātur in admiratione redigat i libellos & emittat.

Oscitationes: id est distractiones oris: quod est signum fastidientis. Spectas deschatocolicon: id est ultimam paginam: & finem libelli. Vitelliani: erant pugillares: quibus res amatoriae & lasciuae scribebantur. In distichis: Nondum hos legerit puella: Nouit quid cupiant uitelliani. Rapta: raptim haec sunt singula redacta in librum. Macer: breuis.
Supiniores: id est ignauiores nunquam uidi maiorem ignauiam. Bouile uenienti ex aricia occurrunt: paulo citra locum ubi erat templum bonae deae: ea uia celeberrima erat: & sacris aricinis & amoenitate locorum celebrem fuisse ostendit Iuuenalis: Dignus aricinos qui mendicaret ad axes. Propterea poeta sumpsit metaphoram a uiator cursuro bouillas.
Pedianus aut: aedes camoenarum erat ad portam trigeminam condita: ut alii annales habent: a Fuluio nobiliore: ut alii ab Octauio tibicine. Iter iunger quaeris: iter iungunt hi qui per interualla quiescunt in cursu. Camoenas: ad aedem musarum. Bouillas: si quit cursurus uis subsistere ad portam. Aedem autem camoenarum primus Numa erexit auctor Liuius in primo ab urbe: & Plutarchus.
Eclamas: In Attalum qui artes omnes attingebat nulla erudiebatur. Martialis quaerit quomodo debeat appellari: cum pariter omnes artes attingat: & ita ut nullam assequatur: & ediscat ut ab ea possit accipere nomen: Ficto igitur nuper uerbo dicit eum deber appellari Ardelionem: Nam ardeliones sunt qui studio quodam ardent in rem omnem & nullam prosequuntur. Declamare est ficte orar ad exercitationem. Mimmi poemata: qualia scripsert Laberius Publius Philistio: in his solus risus quaerebatur. hi poetae mimmographi dicuntur. Ardelio: nomen studii: & non doctrinae ab ardendo: id est festinando. Ardeliones ad omia festini & curiosi: sed ut dixi nouitate nominis iocatur. Sequens epigramma est clarum.

Et longas trahis oscitationes.
Haec sunt quae relegente me solebas
Rapta scribere: sed uitellianis.
Haec sunt singula quae sinu ferebas
Per conuiuia concta. per theatra.
Haec sunt: aut meliora siqua nescis.
Quid prodest mihi tam macer libellus:
Nullo crassior ut sit umbilico:
Si totus tibi triduo legatur?
Nunquam deliciae supiniores.
Lassus tam cito deficis uiator.
Et cum currere debeas bouillas:
I ter iungere quaeris ad camoenas.
I nunc edere me iube libellos.

In Attalum.

Declamas belle: causas agis attale belle:
Historias bellas: carmina bella facis.
Componis belle mimmos: epigrammata belle:
Bellus grammaticus: bellus es astrologus.
Et belle cantas: & saltas attale belle.
Bellus es arte lyrae: bellus es arte pilae.
Nil bene cum facias: facis attamen omnia belle.
Vis dicam quid sis? magnus es ardelio.

Ad Lectorem.

Siqua uidebuntur chartis tibi lector in istis
Siue obscura nimis: siue latina parum:
Non meus est error: nocuit librarius illis:
Dum properat uersus annumerare tibi.
Quod si non illum sed me peccasse putabis
Tunc ego te credam cordis habere nihil.
Ista tamen mala sunt: quasi nos manifesta negemus?
Haec mala sunt: sed tu non meliora facis.

Cripſi:In Næuiam iocus eſt.nam dare abſolute apud Martialem modo eſt dare precium:modo dare coitum.ut illud res perridicula eſt uis dare ſcilicet coitum nec dare uis ſcilicet precium:exigebat precium Martialis a Næuia pro coitu. Non dabit ergo: ſcilicet coitum.Interrogatiue immo dabit ſcilicet precium ut emat a me coitum: quaſi dicat ſi uoluerit a me coitum omnino ſoluet:aliter enim nolo.

Aſia dimidio: Poſthumus male olebat conſcius huius rei dimidio labro oſcula dabat occurrentibus amicis. Martialis dicit ſe nō ægre ferre:ſi dimidio tantum labro oſculatur: ſed ſe facere poteſtatem ut dimidium adimat. Poſthumus:nomen fictum eſt apud poetam:ut indicat. Quis ſit poſthumus ī meis libellis non dicam. Licet demas: potes demere: hoc etiā dimidiū. & id facile pateat.

De næuia.

Scripſi:reſcripſit nil næuia. nil dabit ergo:

Sed puto quod ſcripſi legerit: ergo dabit.

In Poſthumum.

Baſia dimidio quod das mihi poſthume labro:

Laudo:licet demas hinc quoque dimidium:

Vis dare maius adhuc & inenarrabile munus?

Hoc tibi habe totum poſthume dimidium?

In Selium.

Quod fronte ſelium nubila uides rufe,

Quod ambulator porticum terit ſerus

Lugubre quiddam quod tacet piger uultus:

Quod pene terram tangit indecens naſus:

Et dextra pectus pulſat & comam uellit:

Non ille amici: fata.luget aut fratris.

Vterque natus uiuit: & precor uiuat.

Salua eſt & uxor ſarcinæque ſeruique.

Nihil colonus uillicuſque decoxit.

Mæroris igitur cauſa quæ eſt.domi cœnat?

In Poſthumum.

Eſſe quid hoc dicam.quod olent tua baſia myrrhā:

Quodque tibi eſt ſemper non alienus odor.

Hoc mihi ſuſpectū eſt:qđ oles bene poſthume ſēp:

Poſthume non bene olet:qui bene ſemper olet.

Ad Sextum.

Et iudex petit & petit patronus.

Soluas cenſeo ſexte creditori.

Vod fronte: Ad Ruffum cœnipetam.Ita habet inſcriptio antiqua: id eſt ſectantem & petentē aliam cœnam. Nubila: torua & mœſta. Porticum ſeram:id eſt ſerus terit porticum. Piger:torpens tacet quiddam lugubre: quiddam inſigne luctus. Indecens:turpis terit terram demiſſo uultu. Ita enim eſt habitus lugētis. Decoquere:ſi abſolute dicatur eſt fugere ob æs alienum.ſi cum accuſatiuo ſignificat penitus conſumere. tractum a rebus: quæ conſumuntur coctione.

Yrrha:ſuauiſſimi odoris arborem habet.ut nonnulli dixere ī eadem ſilua cum thure.& cum alia unguenta: ex diuerſis rebus conſtarent:ſola myrrha habebatur pro unguēto. Non alienus:id eſt ſemper habes odorem alienum & accerſitū. Hoc mihi ſuſpectum:quia nō bene olet ſemper:quia non habet bonum odorem & naturalem.erat enim fellatoris uitio olidum:ſed id odoribus emendabat.

T iudex:Cauillatur In Sextum qui adeo gloriatur illa iactantia ſe nihil cuiq̄ debeř: ut iuſtis etiam creditoribus ambagibus litium rem creditam negaret:nunc in litigātem aduerſus creditorem iocatur:& ait poeta Sexte dū unum creditorem uis ſubterfugeř tres habes:nam & iudex petit:& patronus & creditor:fuerit prudentius creditori ſoluere: ut duos deuites:q̄ unum ſubterfugere:ut in tres incidas.

Il intentatū: In Selium cœnipetam: qui loca urbis ubi hominū conuētus esse solent: discurrebat: ut ab aliquo inuitaret: poeta īocatur dū singulis in locis anxium: & sollicitū cœnæ ostēdit. Europæ: ex oībus urbis locis cāpus martius habitus dignus ē: auctor Strabone: in quo præclarissima picturarū aliorūque ædificiorū opera collocarent: uel loco saltē uicino. Non procul igit a campo martio erat fabula Europes picta in porticu quēadmodū uecta est a Ioue uerso in taurū: eratque prope locus buxo consitus exercitatioī & cursui aptissimus. Alibi Martialis: Sed curris uineas tantum prope uirginis undas: aut ubi sidonio taurus amore calet. Achilleos pedes: id est celeritatē tuorum pedum. nā Achilles hoc epitheto frequenti carmine celebratur ab Homero ποδας ωκυς αχιλλευς uelox pedibus Achilles stulte alii exponūt pedes achilleos: id est carmina d̄ Achille. Amici igitur Pauli currentis Selius uelocitatem laudabat: ut ita uenaretur cœnam. Sine fine: supra q̄ decebat. Si nihil fecit: id est si nihil potuit assequi. Phillirides: Chiron: Phillirae & Neptuni qui erat in fabula argonautarū pictus. Aesonides: Iason filius Aesonis. Argonautæ picti erāt in cāpo martio ī amœnissima porticu: & ambulatiōe: quæ multis frequētabat. alibi Martialis: An spacia carpit lentus argonautarū. Memphitica:

In Selium.

Nil intentatum selius nil linquit inausum:
Cœnandum quotiens iam uidet esse domi.
Currit ad europen & te pauline: tuosque
Laudat ahilleos sed sine fine pedes.
Si nihil europæ fecit: tum septa petuntur:
Si quid phillirides præstet & æsonides.
Hinc quoque deceptus mēphitica tēpla frequentat:
Assidet & cathedris mœsta iuuenca tuis.
Inde petit centum pendentia tecta columnis:
Illinc pompeii dona nemusque duplex.
Nec fortunati: spernit nec balnea fausti:
Nec grylli tenebras: æoliamque lupi.
Nam thermis iterum cunctis: iterumque lauatur:
Omnia cum fecit sed renuente deo:
Lotus ad europes tepida buxeta recurrit:
Si quis ibi serum carpat amicus iter.
Per te perque tuam uector lasciue puellam:
Ad cœnam selium tu rogo taure uoca.

Isis templum habuit Romæ proximum ei campo: qui erat coniunctus campo martio. Iuuenalis: Calidaque petitas a meroe potabit aquas: ut spargat in æde Isidis antiquo: quæ p̄xima surgit ouili. Sacra autem illa celebrabantur magna hominum frequentia: & inde sæpenumero scortationes: & lenocinia parabantur. Memphitica: ægyptia: quia ex ægypto Iuuenca: Isis quæ olim iuuenca fuit. Mœsta: epitheton Isidis propter mortem mariti Osiridis. Centum columnas: porticum uipsanam intelligit: ut alii pompeianam. Versus sunt Ouidii & plures Proper. Illud historia tradit hanc fuisse ingenti sumptu ædificatam: & nobilem inter cætera ornamenta industria antiphili pictoris: qui illic pīxit Cadmum & Europē. Dona: Pompeii. hi maxime ornarunt urbē ædificiis Pompeius. Iulius Cæsar: Augu. & eius familiares Octauia: Pompeius theatrum struxerat præter porticus & multas inambulationes. Duplex nemus: quid garriūt: nonnulli de curia Pompeii nonne uel Strabonis uerba sunt satis: qui scribit hortos nemorosos circa hæc loca fuisse: ut intelligas. Nemus duplex: id est latum: uel uerba Liuii: quod magis placet: qui scribit locum in urbe fuisse: qui dicebatur inter duos lucos: & quidem amœnū. Non spernit: id est descendit. Fortunati. N. P. Aeoliā. i. balnea uentosa. Renuente deo. i. non fauente. Buxeta: loca consita buxis: ad Europam porticum: buxetum dictum est quercetum: cornetum: Ilicetum: Fagutal a fago. Vnde fagutalis Iuppiter. Tepida: quia post meridiem illic inambulabant ad exercitationem. alibi: An delicatæ sole rursus Europæ īter tepentes post meridiem buxos. Voca: ad cœnam: id est ad me uitam Selio: nam si cœnabit cum Ioue discedet e uita: quod urbaniter dicit: quum aliud dicere uideatur.

Vod nulli:Potes accipere Hermi calicē fuisse uenenatum: uel quod magis placet os fetidum fuisse ob fellationem: nam hoc sensu solet in fellatorem iocari: ut in Sabidium: cuius flatu ait escam merdam esse factam. hic nulli propinabat calicem quod uidebatur superbi hominis: sed eum humane agere scribit Martialis: ne perdat compotorem ueneno: uel fetore potius animæ ex fellatione.

Oilus: Zoilus ut opes lecti ostentaret: se ægrotū simulabat: ait Martialis non opus eē medico ad leuandū morbum sed uilioribus stragulis. Stragula: ut Varro scribit dicebāt omīa quæ lecto sternebant. Coccina: id ē stragula tincta cocco. Torus: lecti ornamētum erat ex lino. maximi precii habebatur: si ex illo gosipio lino ægyptio esset confectus: nam linum illud candore & subtilitate præstat. Tinctus: non placet cictus: nam cinctus nō est lecti ornamentum sed uestis muliebris. nunc poeta de stragulis loquitur.

Legatur ergo uel tictus: ut repetas torus: hoc ē qd faciet torus tinctus. Sindone olenti: id ē purpura: uel tigus: nam tigus ornamenti genus erat appellatione barbara: auctor Varro. Sindon est genus lini subtilissimi: ut legas quid tigus faciet confectus: sindone lino subtilissimo.

Olenti: scilicet bene.

Machaones: medici dicti a Machaone filio Aesculapii. Sume mea stragula: quoniam ea noles ostentare: sunt enim uilissima: & ita fies sanus: hoc ē nō simulabis te ægrotare.

Onstrix: In tonstricē quandam: quæ non solum tondebat: sed pecunia homines radebat. grādem enim coitus mercedem poscebat. Qua pendent flagella: nam illic erant flagella eorum qui puniebant alios. Oratius: Metuens pendentis habenæ tortores: qui damnatos flagris afficiebant. Obsidet sutor: in argileto erant multæ sutrinæ.

Apto: In Maximum: qui uolebat esse dominus Martiali: cum ipse aliis seruiret. Captare: est blāditiis & seruilibus officiis aliquid quærere: ut scurræ: & alii. Anteambulo dr̄ qui ambulat ante dominū honoris gratia: hoc est usus uerbo Tranquillus: qd̄ perraro inuenies: atque haud scio an usq̄ præterq̄ in uita Vespasiani: ubi scribit matrē solitam appellare eū anteambulonē frīs. Vicarius. i. nolo uices serui sustinere. i. nolo eē secūdus seruus: nā q aliis seruiūt seruiētibus sunt seruoꝝ uicarii. Rex. i. dominus: nā rex apd̄ Oratiū Iuuenalē: & hūc poetā dr̄: qui colit a clientibus ut patronus seruorum. Vnus. L. Columella præter hos poetas in procemio hoc uerbo ita usus est: q̄ regis inqt somnos aucupari

In Hermem.

Quod nulli calicem tuum propinas:
Humane facis herme. non superbe.

In Zoilum.

Zoylus ægrotat: faciunt hanc stragula febrem:
Si fuerit sanus: coccina quid facient?
Quid torus a nilo: quid sindone tinctus olenti:
Ostendit stultas quid nisi morbus opes?
Quid tibi cum medicis: dimitte machaonas omnis:
Vis fieri sanus stragula sume mea.

Ad Amianum.

Tonstrix subure faucibus sedet primis
Cruenta pendent qua flagella tortorum:
Argique lætum multus obsidet sutor
Sed ista tonstrix amiane non tondet.
Non tondet inquam: quid ergo facit radit.

In Maximum.

Capto tuam: pudet heu: sed capto maxime cœnam:
Tu captas alias. iam sumus ergo pares.
Mane salutatum uenio: tu diceris isse:
Ante salutatum: iam sumus ergo pares.
Sū comes ipse tuus: tumidique anteambulo regis:
Tu comes alterius: iam sumus ergo pares.
Esse sat est seruum: iam nolo uicarius esse:
Qui rex est regem maxime non habeat.

Elicem:In Zoilum simulantem aduersam ualitudinem:ut supra dictum & accipié tem amicos mensa:quæ ægrotantibus solet parari. Debet:oportet eum esse ægrotũ qui tecum cœnet:nam conuiua ad cliuum aricinum est mendicus corpore læso. Quem tua cœna felicem facit:id est cui placet tua cœna:& ea se putet felicem: nam cibis quidem lautis erat parata:sed iis qui solent dari ægrotantibus. Vnde cauillatur cœnam eam esse aptam ægrotis: & eos qui ægroti mendicãt ad cliuum aricinum se putaturos felices ea cœna. Basia: id est malo manum quam basia: quia male olent. Quid: ob illud epigramma: Basia dimidio. Cœpit utroque: dare ut illud ulciscatur.

Nondum: non dicã nomen Posthumi & quid sit quia poterit uindicar sub specie amicitiæ dando basia mihi: quæ male olent. Cætera quattuor epigrãmata sunt clara.

I det: In Candidum de quo alibi: Candide κοινὰ φιλων. Is amplissimis uerbis pollicebatur se fore omnis aduersæ fortunæ comitem. Martialis poeta ait se nolle amicum qui tantum in calamitate sit comes: sed eum qui si factus fuerit diues det aliquid. Tristem reatum: si fueris reus. Reo: scilicet te. Exulis: tui. Dat: fortuna. Hoc: si fortũa dat. Partem: id est dimidium. Multum est: id ẽ. posses dicere nimium esse dare dimidium. Das aliquid? interrogatiue quasi dicat non.

As nũquam: Galla meretrix. quæ non stabat promissis. unde inquit: si semper contrarium facis: nega mihi & dabis.

In Zoilum.

Felicem fieri credis me zoile cœna:
Felicem cœna zoile deinde tua?
Debet aricino conuiua recumbere cliuo:
Quem tua felicem zoile cœna facit.

De Paulo.

Carmina paulus emit. recitat sua carmina paulus:
Nam quod emas: possis dicere iure tuum.

In Posthumum.

Basia das aliis: aliis das posthume dextram:
Dicis utrum mauis elige: malo manum.

De Eodem.

Quid mihi uobiscum ẽ o phœbe nouemque sorores
Ecce nocet uati musa iocosa suo.
Dimidio nobis dare posthumus ante solebat:
Basia: nunc labro cœpit utroque dare.

De Eodem.

Non dicam licet usque me rogetis
Quis sit posthumus in meo libello
Non dicam: quid enim mihi necesse est
Has offendere basiationes:
Quæ se tam bene uindicare possunt.

In Candidum.

Si det iniqua tibi tristem fortuna reatum:
Squalidus hærebo pallidiorque reo.
Si iuuat patria damnatum excedere terra:
Per freta per scopulos exulis ibo comes.
Dat tibi diuitias: & quid sunt ista duorum?
Das partem: multum est. candide: das aliqd?
Mecum ergo miser es: quod si deus ore sereno:
Annuerit: felix candide solus eris.

Ad Gallam.

Das nunquam: semper promittis galla roganti:
Si semper fallis: iam rogo galla nega.

Vod querulum: Propter tussim Bithinnicus sperabat Næuiam morituram: quoniã tussim uehementius agitabatur: sed fallitur: quoniam Næuia meretrix ita solet blan diri. Spirat: anhelat. Blanditur: scilicet tibi auaro: nam tu caperis iis blanditiis: quũ inde speres cito morituram.

Audanté: Cœnæ cum retia tendit. i. cum captat cœnam. Accipe: audi. Effecte: ple/ ne. Facta est iam tibi cœna: quia cœnabis mecũ. Hæc uolui te dicere: uerba eius: q laudatus est a Selio. Tacet lege: nõ tace. Ita habet codex antiquus: id est cũ audit Selius cœnã sibi esse paratam: statim silet qua/ si assecutus quod uolebat & timens ne loquendo of fendat.

Ad Bithinicum.

Quod querulum spirat quod acerbum neuia tussit:
Inq; suos mittit sputa subinde sinus:
Iam te rem factam bitinice credis habere?
Erras. blanditur neuia: non moritur.

De Selio.

Laudantem selium cœnæ cum retia tendit:
Accipe siue legas: siue patronus agas.
Effecte. grauiter. cito. nequiter. euge. beate:
Hoc uolui. facta est iam tibi cœna: tacet.

In Sextilum.

Rideto multum qui te sextile cinædum:
Dixerit: & digitum porrigito medium.
Sed nec pædico es: nec tu sextile fututor:
Calda uetustina nec tibi bucca placet.
Ex istis nihil es fateor sextile: quid ergo es?
Nescio. sed ut scis res superesse duas.

Ad Ruffum.

Ruffe uides illum subsellia prima tenentem:
Cuius & hinc lucet sardonicata manus.

Ideto: In Sextillum masturbatoré & fel/ latoré: Is contracta fronte & stoico supcilio nolebat uideri mollis Martialis io caẽ: & quasi uideaẽ assen/ tari ait Sextillũ non debe re uereri: q; aut cinædus: aut pædico: aut fututor: aut cunnilingus habeatur sed tamé duas res supesse: quæ uel ab hispido & seue ro possint effici: hoc é fel/ lare & masturbari. Rideto. i. derideto illũ q te ap/ pellauerit cinædũ. Porrige digitũ mediũ: erat in diciũ contumeliæ: nã digi tus ille ĩfamis dicebaẽ: seu uerpus: quoniã eo iudæi delapsa intestina reconde bant. Iuuenalis: Medium que ostéderet ungné. i. me diũ digitũ. Calda bucca id est uulua: quia non es cunnilingus. Duas res: id est fellationem: & masturbationem. Masturbari a uerbo græco tractum est: nã græci μαςρoπευω dicunt lenocinio & bládiciis conciliare. Vnde mastur bari dixerunt latini ꝑ eo qđ est uirilia ĩpudenter tractare. Fellare: ab hædis & agnis tra/ ctũ: qui fellare dicunẽ ubera matris: cũ lac sugunt. hoc uerbo usus est Varro in re rustica: ĩ agnis Solinus frequẽtatiuo scilicet fellito: In hædis & Plinius. Dicitur autem non a felle a nimali: quod sentire est ridiculum: sed a uerbo græco quod est os contami/ nare: ita interpretatur Suidas testimonio etiam Aristophanis.

Vffe: In eũ q ex seruili conditiõe puenerat ad equestré dignitaté: insigniaque equestria gerebat: poeta facete iocaẽ. ait. n. si nescis qs ille sit q ĩdutus & pictus ẽ equestribus ĩsigni bus: amoue splenia & ornaméta illa: legesque ĩ fronte qd sit. & apte alludit ad picturã. nã dicimus plegeẽ oculis ea q̃ picta sũt: ut apd Virg. hic aũt habebat notas legédas ĩ fronte. i. stigmata. Illũ terenté pria subsellia: nã ĩter subsellia iudicũ eqtes sedebãt: ut supra dictũ ẽ. & Plinius: & Strabo sunt auctores. Sardonicata manus: id est habens annulũ ligatum sardonice: & hoc est signum equitum: qui annulo donabantur. sardonice autem gemma in maxima fuit auctoritate: annulo præferri Policratis: q cũ & ab Herodoto & a latis nr̃is memoriæ sit commendatus. Gemmã sardonicé habuisse scribiẽ: dicitur & sardonicus. Iuuenalis: Gemmaque princeps sardonicus: cuius tyron epotauere lacernæ. i. cuius lacer/ næ totiens tinctæ sunt: primũ tantũ bis tingebantur purpuræ: dicebanturque dibaphæ:

qualibus usus est Lentulus Spinter primus: postea sæpius tinctæ fuerunt maiore honore & impendio. Et uides: illũ cuius lacernæ lucent bis tinctæ: Lacernæ sup induebantur togæ. Toga cœa: quæ ex Coea insula confecta erat. utebant etiã uiri: uincebant tamen albedine a mulieribus bombicem assyriam gestãtibus. Pinguis: uncta. Marcelliano: unguento confecto a Marcello: nam unguenta: aut a locis sumunt appellationem: ut Rhodia & Mendesia: aut a magistris ut Cosmiana & Marcelliana: aut a succis immixtis: ut Nardi nardina: opobalsama. E uulso pilo: nã euellebãt pilos ut molliores uiderent unde & instrumentum appellarũt uolsellas: ut Varro. Lingula: uinculum erat calciamẽti: quã alii dixerũt ligulã. Ligula præterea aliud significat: qđ in distichis declarabit. p uiculo calciamenti Pompeius posuit: & usus est Iuuenalis: ligulam dimittere. Sedet: apposita ẽ. Non hesterna: non heri sed singulis horis concinata. Plãta lunata. i. calceis lunatis qđ erat nobilitatis idiciũ: ut supra dictũ ẽ. Aluta: coccina: pellis rubẽs. Pigit: apte format: & pedem non lædit. Splenia: sunt q lenia dicãt. id uerbũ est apud poetã in distichis: & apđ Festum. sed placet ut splenia legat. Erant autẽ pãni bombicini odoribus & unguento pfusi. Vides inquã illum cui splenia. Numerosa: id est per numerum & ordinem composita. Linunt: obliniunt. Stellantem frontem: id est radiantẽ: quia

Quæq; tiron totiens epotauere lacernæ:
Et toga non tactas uincere iussa niues.
Cuius olet toto pinguis coma marceliano:
Et splendent uulso brachia trita pilo.
Non extrema sedet lunata ligula planta:
Coccina non læsum pinguit aluta pedem.
Et numerosa linunt stellantem splenia frontem:
Ignoras quid sit? Splenia tolle: leges.

In Caium.

Mutua uiginti sestertia forte rogabam:
Quæ uel donanti non graue munus erat.
Quippe rogabatur fidusq; uetusq; sodalis:
Et cuius laxas arca flagellat opes.
Iis mihi diues eris: si causas egeris inquit:
Quod peto da Cai: non peto consilium.

Ad Marianum.

Sæpe ego christillam futui: det quam bene: quæris:
Supra quod fieri nil mariane potest.

In Ponticum.

Lis mihi cum balbo est: tu balbum offendere nõ uis
Pontice: cum licino hic quoq; magnus homo est.

uidebat radiare uel notis insignitam. Amoue splenia: quæ cooperiunt stigmata & notas. & alludit ad hominem pictum notis. Leges: cognosces esse seruum.

Vtua: in Calũ auarũ q cũ ab eo rogaret mutuũ Martialis: consuluit ut ageret cãs si uolebat eẽ diues. Vel etiã. i. non modo non debuit mihi recusare in mutuum: sed etiã non esset molestum nimis si donasset. Flagellat: arctat & continet. alibi in eundem: l tibi dispereas gaure pusillus homo es.

Aepe ego christillã: Codex antiquus habet Christinũ. Quod bene det: iocat in hoc dare bene: cũ eni ille iterrogat itelligit q̃ humaniter det: hic respondet itelligit dare largiter: id ẽ largo femore. Supra qđ fieri nil mariane potest: id ẽ nonposset dar largius.

Is mihi: Epigrãma ẽ in Balbũ: q uolebat uideri domius: cũ multis seruiret: multosque timeret. Balbus erat ditissimus ficto tamen noĩe a Martiale: nã qcunque hic noĩant supra tpa Domitiani fuert. Licinus: ditissimus fuit siue intelligas tonsorẽ: de quo illud distichon: Marmoreo Licinus tumulo iacet: at Cato: puo: Põpeius nullo credimus eẽ deos. siue is sit de quo Persius: nũc licini i cãpos nũc Crassi mittit i ædes. hic ponit p diuite.

Patrobas: alio uerbo repperi Patrobũ Paulũ iuersis syllabis nunc a poeta. is fuit libertus Neronis qui tanto studio pallestræ tenebatur: ut harenam a nilo usque iuberet sibi afferri in theatrũ: qua spargeretur: Plinius auctor ẽ. Confinis: qui habet agros uicinos mihi.

Vexat:id est semper arripit mihi aliquid. Laronia:de qua Iuuenalis:Non tulit ex illis toruum laronia quendam.hæc diuitias & hominum gratiam cum esset uidua & orba assecuta est:ut quotiens nominatur:potens & diues introducatur:ut hoc loco. Abnegat: depositum. Orba.i.caret filiis. Diues anus: uidua.Omnia hæc faciebant spem hæreditatis Balbo. Sit liber:nulli seruiat quod dixit superius:Esse sat ē seruū:& non uicariū.

Vr:Poeta uult ostendere Philenem habere uultum similem priapo :qui caluus :ruffus:luscus est : & hæc non aliā habebat frontis imaginem:propterea qui eam basiabat non dabat oscula sed uidebatur fellare:hoc est ore mentulam tractare

Vexat sæpe meum patrobas confinis agellum:
Contra libertum cæsaris ire times.
Abnegat:& retinet nostrum laronia seruum:
Respondes:orba est:diues:anus:uidua.
Non bene:crede mihi:seruo seruitur amico:
Sit liber dominus qui uolet esse meus:

In Philenem.

Cur non basio te?phileni?calua es.
Cur non basio te?phileni ruffa es.
Cur non basio te?phileni lusca es.
Te qui basiat phileni fellat.

In Gallam.

Cum placeat phileros tota tibi dote redemptus:
Tres pateris natos galla perire fame?
Præstatur cano tanta indulgentia cunno.
Quem nec casta potest iam decuisse uenus.
Perpetuam dii te faciant philerotis amicam:
O mater:qua nec pontia deterior.

Ad Phœbum.

Cum sint crura tibi simulent quæ cornua lunæ:
In rhitio poteras phœbe lauare pedes.

Philenis :nomen meretricis:ductum ab meretrice : in quam Philocrates poeta scribit. Calua:& mentula:quæ calua est sine capillis.

Vm placeat:In Gallā quæ Phileroti prostrabat : cui omīa bona dederit a priore marito relicta:unde factum erat ut tres filii prioris mariti fame perirēt :ait poeta eam nihilo meliorem eē Pontia: quæ duos filios uenēo necauit:cum hæc tres patiatur fame perir̄. de Galla alibi : Munera post septē nupsit tibi Galla uirorū. Fuit itē Atria Galla:cuius meminit Tacitus. Fame: collata omni pecunia.

Phileros :adulter. Redemptus : ad coitum precio conductus. Tota dote:quam habebas sub priore marito. Indulgētia: adeo indulgens tuo cūno. Casta Venus:legitimus coitus:id est quem etiam legitimus coitus non deceret. Dii te perpetuam : Phileros ueneficus erat :& coniuges omnes necabat ueneno. Alibi:Septima iā Phileros uxor tibi conditur agro.Plus nulli Phileros quam tibi reddit ager. Quasi igitur prædicens futurum interitum Gallæ : Martialis a Philerote uenefico optat ex commiseratione : ut sit perpetua id est longo tempore amica Phileroti. Ipsa Pontia:deterior quæ duos necauit. De Pontia Iuuenalis:Tu ne duos una sæuissima uipera cœna Tu ne duos? Sunt qui afferant testimonium ex epigrammate uetusto quo illa scelus fatetur. Fuit altera Pontia : quam Octauius sagitta amauit ardentissime necauitque cum non obsequeretur:nec posset abduci a fide coniugii. Deterior:quia tu pateris tres perire fame.

Vm sint:O Phœbe cum habeas curua crura tu potes lauari in rhidio.Nam rhidium geometricæ dimensionis uas ab angusto fundo in oris latitudinem exiens : uel alludit ad Phœbum:& Lunam.de hoc alibi dictum est a nobis. Libet addere alteram sententiam imbricum canale est in tectis quo aqua effluit ut Festus scribit. Iocans igitur poeta: ait. Cum phœbus habeat uarra & obtorta in exteriorem partem crura ita ut pedes coniūgantur : quod in eiusmodi hominibus uidemus eum posse lotio pedes abluere commode appellat autem imbritium effluentem urinam tanquam ex canali. Alibi. Incipit in medios meiere uerpa pedes. Ita leges:Imbritio poteras.

Ectere in cinædum socraticum: cuius generis homines multo carmine insectatur q sint cinædi socratici. Iuuenalis: Hispida membra quidem & duræ per brachia setæ.
Mitrarum: mitris utebantur phrygii & molles homines: quod phrygio obiicitur apud Virgilium: Et tunicæ manicas: & habent redimicula mitræ. Nec sit tibi barba mitrarū: id est nec pendeant redimicula mitrarum. Virgilius in quarto: Mæonia mētum mitra crinemque madentem. Iuuenalis: Ite quibus grata est picta lupa barbara mitra. Potes ergo ita accipere: id est nec pendeant tibi redimicula mitrarum: uel non sit tibi barba mollium hominum q mitris utuntur: quod placet reorum: id est prolixā: qualem rei habent. Nimirum uirum: id est horridum: nec parum uirum sed uolo teneas medium.
Vulsa mens: id est habes mores luxuriosos: & mētem mollem: ut supra cum perstaret in metaphora dixit galbios habes mores. i. luxuriosos.
Vicquid: In Cecilianum qui inuitatus a Martiale præ auaritia & ĩgluuie multa ex mēsa subrepta domum mittebat: ait poeta se non parasse eas res in sequentem diem: sed in præsenti mensa: & se uelle eum conuiuā hodie non cras. Verris: rapis ex omni parte. Suminis: porcini: nam sumina ingenuæ gulæ habebātur: & abdomīa: quorum adeo fuit auidus Publius mimorū poeta: ut post libertatem nunquam sine abdomine cœnauerit. de sumine in distichis: Esse putas nondum sumē sic ubere largo effluet: & uiuo lacte pupilla tumet. Imbricem: id est lumbum: nec inepte fortasse intellexeris de ea parte quæ aprunos dicebatur. Ea manebat in medio discerpto apro inter partes. Attagena: auis Ionica: quæ cum soleat canere capta obmutescit: masculino genere protulit Oratius: Non auis afra non attagē Ionicus. inter raras aues habebatur: Martialis: Inter sapores fertur alitum primus Ionicarum gustus attagenaꝝ. Mullus piscis lautæ olī mensæ. Lupū laneū intelligit captū inter duos pontes. olī enī obtinebat principatū inter pisces. Laneus a cādore & mollitie carniū. Idē Oratius ĩ sermonibus. Alica: genus præstātissimi tritici erat qđ leborini potissimum campi ex Campania mittebant & incognita ætate Pompeii ab alendo dicta. Stillantē: præ pinguedine: & sua alica pastū. i. madēte cibo & pīguedine ciborum. Nos turba ociosa: id est nos ociosi. Non uocaui te cras: id est nolo te conuiuam cras: sed hodie caue uerbum ĩuocas & scribas. Vocabo: pro uocaui: nam ex hoc existit epigrammatis iocus quod ait non uocaui te cras: id est cœnam paraui ut edas hic: non ut serues in crastinum.
Vid: Ager nomentaneus olim erat incultus auctore Plinio. miranti lino & roganti: quid ex eo haberet respondit quod illum non uideat: quia molestus erat Martiali. & id satis amplum fructum præstabat.

In Pannicum.

Pectere te nolim: sed nec turbare capillos:
Splendida sit nolo: sordida nolo cutis.
Nec tibi mitrarum: nec sit tibi barba reorum:
Nolo uirum nimium pannice nolo parum.
Nunc tibi cura pilis: & sunt tibi pectora setis:
Horrida: sed mens est pannice uolsa tibi.

In Cecilianum.

Quicquid ponitur hinc & inde uerris.
Mammas summinis: imbricemq; porci.
Communemq; duobus atagenam.
Mullum dimidium: lupumq; totum.
Muranæq; latus: femurq; pulli.
Stillantemq; halica sua palumbum.
Hæc cum condita sunt madente mappa
Traduntur puero domum ferenda.
Nos accumbimus ociosa turba.
Vllus si pudor est: repone cœnam:
Cras te ceciliane non uocabo.

In Linum.

Quid mihi reddat ager quæris line nomentanus:
Hoc mihi reddit ager te line non uideo.

Occina. Mulieres in adulterio deprensæ cogebant prodire in publicum toga indutæ. ostendit hoc alibi Martialis iocans de spadone: Thelyn uiderat in toga spadonē: Dānatam Numa dixit esse mœcham. Si aliter intelligas nullus est sensus dignus Martiale: & ignoras hūc morē fuisse apud antiquos: quod potuit te docere Oratius interprete Porphirione eo uersu: Quid interest in matrona ancilla ue pecces ue togata. Porphirio: Togatæ autem in publicum procedere cogebant fœminæ adulterii admissi conuictæ. Idem etiā interpretat Acron hisdem uerbis quibus Porphirio: quāuis alias addat opiniones. Iuuenalis ex sententia Martialis loquens ut est a nobis expositum ita ait: Est mœcha Iabulla. Dānet si uis etiam carphinia talem Non sumet damnata togam. Ait igit cum uestes mittas mœchæ famosæ: earumque magnificentia cupias placere: Nulla est quæ aptius mitti possit q̄ toga: notans. s. hominis imprudentiā: qui mœchæ famosæ matronales uestes mitteret: & morē antiquitatis: quo togatæ mœchæ ducebantur in publicum.

De muneribus mœchæ

Coccina famosæ donas & ianthina mœche:
Vis dare quæ meruit munera: mitte togam.

In Tongilium.

Vri tongilius male dicitur hemitritæo.
Noui hominis mores: esurit atque sitit.
Subdola tenduntur crassis modo retia turdis:
Hamus & in mulum mittitur atque lupum.
Cecuba sicentur: quæque annus coxit opimi.
Condantur parco fusca falerna uitro.
Omnes tongilium medici iussere lauari.
O stulti febrem creditis esse: gula est.

In Maximinam.

Ride si sapis o puella: ride.
Pelignus puto dixerat poeta.
Sed non dixerat omnibus puellis:
Quanuis dixerit omnibus puellis:
Non dixit tibi: tu puella non es:
Et tres sunt tibi maximina dentes:
Sed plane piceique buxeique.
Quare si speculo: mihique credis:
Debes non aliter timere risum:
Quam uētum spanius: manumque priscus:
Quam cretata timet tabella nimbum.

Rri. Hemitritæū est genus febris tertianæ ut Celsus exponit. Tongilius erat gulosus: & ut bene coenaret simulabat ægrotationem. Subdola: dolosa. Annus opimi. i. uinum opimianum: quoniā. L. Opimio cons. fuit tēperies cæli quæ coctura dicitur auctore Pli. iccirco coxit. Parco uitro: exiguo uase quali utuntur ægrotantes.

Ide. In Massiminam quæ cum anus esset & iam paucos haberet dentes & eos quidem rubiginosos: risu & blanditiis imitabatur puellas: quasi secuta Ouidii præceptum in arte: qui ait puellas risu nonnunquam conciliari: poeta consulit ne accipiat illud tanquam sibi dictum: cum potius risu offendat: q̄ blandiatur: & suum secuta consilium ploret potius q̄ rideat. Plane picei: idest penitus coloris picei ac per hoc nigri. Spanius: & Priscus elegantiorum nomina sunt: quorum cum alter numeros crinium & ordinem affectaret: uentum timebat: alter politioribus uestibus uteretur manu nolebat tangi. Alibi de homine Bello: Pallia uicini qui refugit cubiti. Cretata fabulla: & de hac Fabulla supra locutus est poeta quam nunc cretatam dicit non a terra creta: ut puto: nam creta non præstat cutem muliebrem nitidiorem: seu ꝑpter terrā chiā quæ si Plinio credimus uultui accommodatissima est: ꝙ aūt dicit Fabullā cū est cretata timere aquā: ratio est: quoniā auctore eodem terra selinusia in speciem cretæ lactei est coloris: & eundem præstat usum quem terra chia: sed aqua celerrime abluitur.

Cerussa: inter ficticios colores est: admittit mirum in modum calorem: ut sole aut igne calefacta torreat: timet solem ob calorem quo fucus torretur. Indue uultus magis seueros: Heccubæ: quæ uxor Priami: quæ introducitur a poetis moesto & seuero uultu. Nurus: idest Andromachæ. Mimmi: poemata sunt ex quibus solus risus quæritur: tantæ olim auctoritatis in ludis: ut cum Laberius poeta bene egisset mimmum suum donatus sit annulo aureo: & ductus sessum ĩ quattuordecim, auctor Tranquillus. Macrobius meminit: Appositis etiam uersibus Laberii ex procemio mimmi. Philistio in hoc genere magnam laudem est consecutus. claruit temporibus Augusti auctore Eusebio. Is mimmum dedit: qui inscriptus ẽ philogelon idest studiosus risus: adeoque ipse risisse dicitur: ut extinctus sit. Plura apud græcos ex Suida. Vita mimos: cum recitantur in theatro mimi: ne cogaris ridere: & item uita conuiuia: ubi sunt moriones qui concitabant risũ.
Laxat: aperit. Virgilius Laxatque fores. Risu pspicuo: idest aperto ut perspicuantur dentes. Fratrem: de Electra intelligere potes: quæ introducitur flens Orestem apud Euripidem. Vacare tragicis musis: idest spectare mimmos tragicos: in quibus nihil est præter luctum.
Moestæ matri: Heccubæ: dum de ea agitur fabula. Lugenti uirum: Andromachæ.

Cerussata timet sabella solem.
Vultus indue tu magis seueros
Quam coniunx priami: nurusque maior
Mimos ridiculi philistionis
Et conuiuia nequiora uita.
Et quicquid epida procacitate
Laxat perspicuo labella risit:
Te mœstæ decet assidere matri:
Lugentique uirum: piumque fratrem.
Et tantum tragicis uacare musis.
At tu iudicium secuta nostrum
Plora: si sapis o puella: plora.

In Zoilum.

Zoile quid solium subluto podice perdis?
Spurcius ut fiat zoile merge caput.

In Candidum.

Cãdid ια τῶν φίλων κοινα παντα hec sũt tua cãdid
Quæ tu magniloquus nocte dieque sonas.
Te lacedæmonio uelat toga lota galeso:
Vel quam seposito de grege parma dedit.
At me quæ passa est furiosi cornua tauri.

Oile. Zoilus non est recens nomen apud Martialem: est & nomen tutoris apud Liuium: & oratoris apud Strabonem: & apud Vetruuium calumniatoris homerici. hic de eo loquitur qui erat fellator. Solium uas erat in thermis quo lauabantur qui nolebant in thermis sudare. Huius meminit sæpenumero in medicina Celsus tanto olim luxu factum est: ut esset argenteum: quo mulieres lauabantur Fastidiebant enim solia nisi essent argentea. Perdis: contaminas ut spurtius sit merge caput: quo fellabat, nam lingua fellatrix erat spurcior inguinibus: quum ea sæpius uteretur ad libidinem: q̃ inguine.
Andide. In Candidum: qui Martiali uolebat uideri amicus: usurpabatque sæpenumero prouerbium grecorum τα τῶν φίλων κοινα παντα: idest omina amicorum communia: tamen nihil præstabat: Quæ uerba: idest omnia communia.
Galesa toga: ex lana: nam præstantissima illic est lana apud Galesum fl. tarentinum Lacedæmones condiderunt Tarentum duce Phalanto. Seposito grege: idest electo.
Est passa cornua tauri: idest lacerata cornibus tauri quæ in theatro iactabantur.

Pila:pilæ erant effigies laneæ quæ suspendebant̃ ĩ compitis diis inferis ut illi contẽti eiusmodi imaginibus uiuis parcerẽt:nã tot erãt illæ effigies quot circa compita liberi:serui:mulieres habitabãt:inde tractũ ẽ ut uestes quæ obiiciebant̃ tauris ĩ theatro pilæ dicerent̃:quoniã petebant̃ a tauris:tanq̃ effigies hominũ:& illis laceratis qui obiecerat:non lædebat̃. Vel pilæ dictæ ꝙ in globum & speciẽ pilarũ conuolutæ iactabant̃. Vestes iactari solitas supra Ouidii uersu ostẽdimus. Pila prima:hoc loco accipit̃ ꝓ effigie lanea compitali. Ait igit̃ Martialis adeo uilẽ eẽ uestẽ suã ut ne pilæ quidẽ compitali conueniret. Nã illis imaginibus d̃teriores uestes induebant̃: Iccirco suã illis comparat: prima dicit̃ quoniã in principiis uiarũ.i.compitis pẽdebat. Alibi eũ q male pila lusit senẽ ait factũ primã pilã.i. pãnosũ: hoc magis placet q̃ qđ sequit̃ pilã accipi pro ꝑte pontis: ad quã solebãt petere obolũ mẽdici: non placet inquã quoniã sylla-ba negat:nã pila ĩ ponte ꝓ-ducit̃:pila hic corripit̃. Terrã cadmi.i.tyron. Agenoreas:tyrias & purpureas.

Noluerit dici quam pila prima suam.
Misit agenoreas cadmi tibi terra lacernas.
Non uendes nummis coccina nostra tribus.
Tu libycos indis suspendis dentibus orbes.
Fulcitur testa fagina mensa mihi.
Immodici tibi flaua tegunt chrisendeta muli.
Concolor in nostra gammare lance rubes.
Grex tuus iliaco poterat certare cinædo.
At mihi succurrit pro ganymede manus.
Ex opibus tantis ueteri fidoque sodali
Das nihil & dicis candide.

In Sextum.

Emis seu puerum:togam ue pexam.
Seu tres uel puto quattuor ue libras.
Sextus protinus ille fœnerator
Quem nostis ueterem meum sodalem
Ne quid forte petam:timet cauetque.
Et secum:sic ut audiam:susurrat.
Septem milia debeo secundo.
Phœbo quattuor:undecim phileto.
Et quadrans mihi nullus est in arca.
O grande ingenium mei sodalis.
Durum est sexte negare:cum rogeris.
Quanto durius antequam rogeris.

Libycos orbes.i. mẽsas citreas: nã atlas mons libyæ citro abũdat: unde mẽsæ fiebãt tãti precii:ut quæ fuerãt Galli Asinii dicantur emptæ.xi.libris. Mulieres obiiciebãt earũ luxũ maritis:cum mariti eis margaritas exprobabãt. Orbes:dicunt̃ quoniã ex orbibus dimidiatis fiebãt tanto artificio:ut ne commissura qdẽ cerni possit. In his mensis utebant̃ Romani pedibus eburneis:propterea dentes elephantini tale habent distichon:Grandia taurorũ portant qui corpora quærunt.An libycas possint sustinuisse trabes.i. mẽsas citreas. Dẽtibus indis.i.elephãtinis:qa ex India elephanti mittebant̃. Testa:pedibus terrenis & fictilibus. Muli:pisces magni precii duas libras ferme non excedebãt:q̃uis in mari rubro ab.L.Mutiano ter cons.testimoniũ sit.lxxx.libraꝝ mulũ captũ fuisse:qđ rarissimũ ẽ. Chrysendeta:erãt lances grãdiores auro obliti. Immodici:maximi. Flaua:ꝓpter auꝝ. Cammarus:genus locustæ cibi uilissimi qđ ostẽdit Iuue. Sed tibi dimidio constrictus cammarus ouo Ponit̃ exigua feralis cœna patella. Concolor:eiusdẽ coloris cũ lãce. Grex.i.pueri q astãt mẽsæ tuæ. Iliaco cinædo Ganymedi.

Mis seu.Sextus amicus Martiali erat fœnerator:& quoniã dubitabat ne aliqd Martialis posceret:dicebat se debere multis. Togã pexã:duo genera togarũ:altera rasa: altera pexa dicebat̃.potes & accipere togã pexã.i.rasã:sed non placet.magis placet ut toga pexa dicat̃ uilli grossioris. Vnde pexati dicunt̃ hic toga induti. Libras:argẽti. Cauet:& prouidet. Secum: intra labia:sed ita susurrat ut possim audire. Phœbo: Phoebus libertus apud Tacitum:& Phœbus balnea habebat:ut apud Iuuenalem.hic alius erat.

Non tectus: nam pauperes habēt tecta uilissima: & humilia quæ cernui intrant. Partho: duæ erāt tribus apud parthos: quarū altera affiniū; altera magorū dicebāt: qui ut scribit Appianus libertatē populis ꝓmittebant: seruitutēque propulsaturos morte. Inde fiebat ut nullo fœdere eorum pax sanciri posset: nemini enim seruire patiebantur.

Vid de te. In Linū: qui cū draucos sequeret uxor dedit pueꝝ spadonē custodē: ne posset ab eo pædicari. Satis ꝓbauit. i. ostendit. Certis indiciis. i. ueris & apertis argumētis. Nasuti dicuntur qui habēt iudicium & astutiā.

Malignius: qa dedit spadonem non bene mentulatum: qualem cupis. Alibi quoque eundē fellare ait: Pædicatur oros: fellat Lyus.

Is te sexte. Sextus cōmuni familiaritatis cōsuetudine uixerat cū Martiale: nūc nihil dabat: aut si quid dabat: dabat sportulam: & tantum quantū diuites solebant clientibus suis dare: ait poeta sibi in animo fuisse amare Sextū .i. æquali fœdere & amicicia eius rebus uti: nunc cū sportulam tantum accipiat: facturū quod iubet Sextus qui non amari uelle uidebat: sed coli. Vis coli: uis me tibi esse clientem.

Volebā amare. i. uolebā amice uiuere tecum. Si te colo. i. si ero cliens. Non amabo: non prosequar te amore: quū nil des nisi qđ clienti datur.

Entibus: Galle tua uxor dicitur esse auara: & spoliare prouinciā: sed mendacia sunt: quia solet dare scilicet coitum. Nam dare absolute modo precium dicitur: modo coitum: hic coitum: quod urbane dictum quum ad liberalitatem muneris uideatur referre.

Si tua non tectus tecta subire potes.
Hæc tibi si uis est si mentis tanta potestas.
Liberior partho uiuere rege potes.

In Linum.

Quid de te line suspicetur uxor:
Et qua parte uelit pudiciorem
Certis indiciis satis probauit.
Custodem tibi quæ dedit spadonem.
Nil nasutius hac: maligniusque est.

Ad sextum.

Vis te sexte coli: uolebam amare.
Parendum est tibi: quod iubes coleris.
Sed si te colo sexte non amabo.

De uxore galli.

Gentibus in libycis uxor tua galle male audit
Immodicæ fedo crimine auariciæ.
Sed mera narrantur mendacia: non solet illa
Accipere omnino: quid solet ergo? dare.

In Fictum diuitem.

Hic quem uidetis gressibus uagis lentum
Amethistinatus media qui secat septa:
Quem non lacernis publius meus uincit.
Non ipse codrus alpha penulatorum:
Quem grex togatus sequitur & capillatus.

Ic. In Saufellum: quem paulo post nominabit eodem ferme argumento. Is comitatu sella & insignibus conductis etiam fœnore se patronum agebat. Secat media septa. i. hic amethystinatus: qui ambulat per media septa: quæ erant in campo martio: uel medios cancellos: qui sunt circa subselia. Vagis gressibus: idest temere inambulans. Publius: meus mihi non placet ut intelligas Publium habuisse multos lacernatos secum: sed multas lacernas uestes. Codrus Cremitius: fuit historicus: de quo Suetonius in Augusto: debes hic alium Codrum accipere. Alpha: idest princeps penulatorum: qui multas penulas habebat. Penula: uestis qua & serui & clientes utebantur aduersus nymbos. alibi: Aut meus ante omnes Codrus haberet equum. Togatus grex: idest grex anteambulonum. nam toga indumentum erat anteambulonis. Capillatus: idest grex seruorum: quod Iuuenalis apte distinguit: Respicit hoc primum qui litigat an tibi serui Sint comites: an te post sella togati Ante pedes.

Recens:noua sella. Linteis.i.loris:nam sella lora & lintea habebat.Iuuenalis:Conducit sellam puluinar. Oppignerauit annulū insigne equestre:ut illud Iuuenalis: Post cuncta nouissimus exit annulus. Claudii: fœneratoris.

Exatus.Pexati dicunt̃ toga pexa induti qua utebant̃ hyeme uilo densiore:propterea lanæ histriæ & liburnæ:ut Plinius scribit:cū potius sint similes pilis:q̃ lanæ non sunt aptæ pexis uestibus. Pexatus.i.tu habens uestes pexas. Mea sunt:quas uero tu habes conduxisti a fœneratore

Recensque sella linteisque lorisque.
Oppignerauit ad modo claudi mensam:
Vix octo nummis annulum unde cœnaret.

In Zoilum.

Pexatus pulchre rides mea zoile trita.
Sunt hæc trita quidem zoile:sed mea sunt.

De cœnatione micæ.

Mica uocor:quid sim cernis cœnatio parua.
Ex me cæsareum prospicis ecce tholum.
Frange toros:pete uina:rosas cape:tinger̃ nardo.
Ipse iubet mortis te meminisse deus.

In hylum.

Vxorem armati futuis puer hyle tribuni
Supplicium tantum dum puerile times.
Ve tibi dum ludis:castrabere:iam mihi dices
Non licet hoc: quid tu quod facis:hyle licet?

In maledicum.

Cum tibi uernarent dubia lanugine malæ:
Lambebat medios improba lingua uiros.
Postquam triste caput fastidia uespilionum:
Et miseri meruit tædia carnificis:

Ica uocor. Domitianus ædificauit cœnationē aureā auctor̃ Eusebio:quā a paruitate micā appellauit In laudem principis hortatur poeta conuiuas ad risū & unguentum ex relaxatione:quoniam ipse deus.i. Domitianus delitias parauerat tanq̃ uiuere iuberet uerbum ē in fine epigrammatis dememinisse:hoc ē obliuisci. Ita habet codex uetustissimus:cū manu librariorum hactenus legerim meminisse neque me hoc offendit nouū uerbū apud martialē:quū do minenū sit: & multa quæ ipse fixit.At si legis te meminisse quod placet:ita leges ut illud Persii: Viue memor leti: fugit hora: hoc quod loquor idē ē: & illđ Virgilii: Mors autē uellēs uiuite ait uenio. Mica uocor: loq̃t̃ cœnatio. Tholum Cæsaris: idest ædes cæsareas. Ex me:cum me uides; uides tholum cæsaream. Frange torum: idest accumbe; nam torus lectus erat apud antiquos a torno:ut placet Varroni quoniam ĩ promptu erat.Sternebantur ergo tori qui frangebantur hoc est confundebantur:cum sederent discumbentes. Cape rosas: quia in conuiuiis erant sparsi rosis. Nardo:idest unguento nardino:quod idem appellabatur foliatum. Meminisse mortis:idest dare operam uoluptati q̃ diu potes:cum cito sis moriturus.

Xorem.Hylus puer habebat rem cum uxore tribuni:quod eo licentius ceperat agere: quoniam nuper fuerat lata lex a Domitiano:ne mares castrarentur: sed fiebant spadones:ut essent in delitiis. Armati tribuni:Tribunus enim armatus est. Supplicium: puerile:idest pædicationem. Ve tibi dum ludis:idest dum temere agis & ludis quia castraberis. Non licet:lata lege a Domitiano:qua mares castrari ꝓhibuit: de hac lege Papi. in Earino & apud Tranquil. Quod facis:nec licet moechari:Nam Domitianus tulit legē ne liceret moechari.Suetonius auctor:nam adulteria compescuit:Ita & Hylus carpitur qui spe pædicationis erat adulter:ut alibi de Thelesina:& duæ Domitiani leges enarrantur.

VM tibi.Hoc dictum in maledicum: qui cum esset iuuenis & fellaret: postea in tantam fellationis libidinem uenerat: ut mortuis non parceret: affectus tedio fellationis: maledicebat omnibus. Vernarent male: idest pulularent & cum primum cepisti sentire libidinem. Meruit: idest potuit tandem assequi fastidia uispilonum. Tedia carnificis:idest poscebas damnatos:reiectus a uespilionibus.

Vteris ore aliter:quia non fellas sed maledicis. Rubigine:idest liuore. Quodcunque datur nomen:maledicis & bonis & malis. Sequens epigramma est clarum.

Ola tibi. Milichus sexcenta sextertia quæ sola:hẽbat dedit Ledæ meretrici:q̃uis eam non amaret. Mar. in eo docet qd sit luxuria:nã ĩquit si esses diues:& tãtũ dedisses meretrici:quã amares eẽt luxuria:nũc dicis te non amare:& hæc ẽ luxuria. s. non amare: oĩo cũ dederis. c. sestertia:quasi uelit ostendere luxuriã esse extremũ quiddã:non magis ĩ effũdendis diuitiis aliquo affectu:sed ẽt cũ eas effundas non tangi aliqua uoluptate. Tulit:abstulit: Redempta:conducta. Si diues amares tanti. i. si propter amorẽ diues tantũ dares. Hæc quoque luxuria:cũ dederis diuitias:& eã non ames.

Vm modo. Taurus itẽ fuit præter hunc de quo scripsit Mart. tẽporibus Neronis:cuius abneptem Statiliam Messalinã duxit princeps uxorẽ. hic dicebat se multa facturũ. Fingis:componis & istruis te ad cãs agẽdas. Pelias frater Nelei patris Nestoris fuit. Pelias alter patruus Iasonis:de quo hic sẽtit Iam tibi desinerẽ:idest tã diu dubitasti quid esses ut si hactenus exercuisses aliquã artẽ:& iã nunc desineres:serum uideretur non modo seꝙ est ad ĩcipiẽdũ: sed ad desinendũ. Si qd animi:ingenii. Si schola dãnatur:si non uis ꝓfiteri Marsia:qui cũ contẽdit uincitur: tractũ a fabula. Is Marsia:qui semꝑ uĩcitur in causidicis. Iam potes esse nihil:deliberando qs sis consũpsisti ætatem omnem:& iam non es aptus alicui arti.

Vr Saleranus erat auarus cui mortua uxor erat:& plorabat. Extulit:ad fũus. Secũdilla ab ordĩe nomẽ:duxit:ut apd Iuuẽalẽ Quĩtillus. Grande crimẽ fati. i. grãdis culpa mortis. gaudebat saleranus morte uxoris:q̃uis dolere uideref:& cũ bene optare uideatur Martialis imprecatur. Nam optat uiuam uxorem aduersus uotum mariti:q mortua lætabatur:erat enim locupletatus.

Vteris ore aliter:nimiaque rubigine captus
Adlatras nomen:quod tibi cũque datum est.
Hæreat inguinibus potius tam noxia lingua.
Nam cum fellaret:purior illa fuit.

In Labianum.

Quod pectus:quod crura tibi: quod brachia uellis:
Quod cincta est breuibus mentula tonsa pilis.
Hoc præstas labiane tuæ:quis nescit amicæ.
Cui præstas culum quem labiene pilas?

In Melichum.

Sola tibi fuerant sestertia meliche centum
Quæ tulit e sacra læda redempta uia.
Meliche luxuria est:si tanti diues amaris.
Non amo iam dices:hæc magæ luxuria est.

In Taurum.

Dum modo causidicũ:dum te modo rhetora fingis:
Et non decernis taure:quid esse uelis:
Peleos. & priami transit:uel nestoris ætas:
Et fuerat serum iam tibi desinere.
Incipe tres uno perierunt rhetores anno:
Si quid habes animi:si quid in arte uales:
Si schola damnatur:fora litibus omnia feruent.
Ipse potest fieri marsia causidicus.
Eia age rumpe moras:quo te spectabimus usque?
Dum quid sis dubitas:iam potes esse nihil.

In Saleranum.

Cur tristiorem cernimus saleranum?
An causa leuis est?extulit inquis uxorem.
O grande fati crimen:o grauem casum.
Illa illa diues mortua est secundilla.:
Centena decies quæ tibi dedit dotis.
Nollem:accidisset hoc tibi salerane.

Nus. Tanta erat insolentia mulierum: ut cum deformes essent adhiberentque ancillas quæ crines componerent offensæ dum se in speculo inspicerent uel naso: ut Iuuenalis ait: uel aliquo alio frontis uitio pulsarent ancillas. totus hic locus apud Iuuenalem est illic Taurea: hic Lalage Ponitur: illic Psecas: hic Plecusa. Imprecatur insolentiæ mulieris aptum supplicium: ut est in fine. Annulus: cincinus: ita apud Iuuenalem: Altior hic quare cincinus. Peccauerat: non erat in ordine. Non bene fixus: sustentatus. Incerta acu: extra locum posita: nam acu utebātur. In destichis Figat acu tortas sustineatque comas. Lalage: nomē mulieris fictum: quod prius usurpauit oratius. significat autem loquacem. Hoc facinus: idest hunc errorem. Plecusa: nomen ancillæ fuit una inter ministras Dianæ: ut est in metarmophosi Ouidii dicta a pleco: quod est plico. Comis sectis. i. laceratis. Iuuenalis: Laceratis ipsa capillis Nuda humero psecas infelix. Tristis capillos: non est culpa capillorum. Salamandra: animal est figura lacerti: cuius ore uomitur sanies lactei coloris: quæ omni parte corporis pilos decutit si fuerit admota. dixit autē notæ: nota & macula coloris inficiat: quoniam non modo decutiūtur pili: sed etiam supposita cutis ī maculas uitiliginis mutatur: auctor Plinius. Sæua nouacula: culter tonsorius ē. Nouacula sæua: ut dolorem incutiat. Digna: speculo fiat imago tuo. i. ut fiat digna uerberibus: nam speculo ipso pulsauerat ancillam. Id genus pulsationis ī risu erat apd̄ antiquos. Iuuenalis: Præbebis uertice raso. Pulsandum quandoque caput.

In Lalagem.

Vnus de toto peccauerat orbe comarum
Annulus: incerta non bene fixus acu.
Hoc facinus lalage: speculo quod uiderat: ulta est.
Et cecidit sectis icta flegusa comis.
Desine iam lalage tristes ornare capillos:
Tangat & insanum nulla puella caput.
Hoc salamandra notet: uel sæua nouacula nudet.
Vt digna speculo fiat imago tua.

In Posthumum.

Occurris quocūque loco mihi posthume clamas
Protinus: & prima est hæc tua uox: quid agis?
Hoc si me decies una conueneris hora
Dicis: habes puto tu posthume nil: quod agas.

Ad Olum.

Quod te nomine iam tuo saluto
Quem regem & dominū prius uocabam
Ne me dixeris esse contumacem.
Totis pilea sarcinis redemit
Reges & dominos habere debet:
Qui se non habet: atque cōcupiscit
Quod reges dominique concupiscunt.
Seruum si potes ole non habere:
Et regem potes ole non habere.

VOD TE. In olum quem prius salutauerat dominum: & postea salutauerat nomine proprio. Contumacem: superbum. Redemi pilea: idest redemi libertatem: nam manumissi raso capite sumebant pilea. Sarcinis redemi: quibus scilicet contentus. Viuo liber: quasi dicat contentus meis sarcinis non indigeo domino: sed uiuo liber. Qui se non habet: idest qui non potest imperare animo suo. Quod concupiscunt domini & reges: idest diuites: nam diuites ampliores cupiunt opes. Si potes non habere seruum: idest si potes esse contentus nullo ministerio serui poteris carere domino. Nam qui uult diuitias habet dominum: & assentando seruit: ut habeat diuitias.

Nuitum. Claſſicus uolebat uideri inuitus cœnare foris. Apitius: quod tu agis & Apitius agebat: non eſt recens exemplũ. M. Apitius de quo plura in Siliũ diximus nepotũ: .i. guloſorum omniũ altiſſimus gurges fuit. Is cũ audiuiſſet grandiores caricas naſci in libya nauigauit illuc: ſed cũ falſum deprehendiſſet: deteſtatus lybiã: & libycos: iuſſit gubernatorẽ ſoluere e portu ita ut lybiã amplius cernere non poſſet. hic primus ĩdicauit linguã phenicopteri eſſe optimi ſaporis. Cogor: ab amicis inquit Claſſicus reſpondet Mart. ue℞ eſt cogiť & Selius quia libido ueſtra cogit uos. Attedius Melior tẽporibus Domitiani tãtæ elegãtiæ fuit ĩ menſa: ut nitidus meruerit appellari. Papinia. Stat quæ ꝑſpicuas nitidi melioris opacet Arbor aquas.

Recta cœna dicebať ſuo ordine & apparatu ad differẽtiã ſportulæ: nam hæc opponuntur recta cœna: & ſportula: ut apud Suetonium reperies. Grandia uerba: nega q̃a dicebas te ire inuitũ. Vires. i. ſi tãta ẽ tui animi poteſtas ut poſſis tibi ipſi impare: ut alibi expoſuimus: Non ſcribat laberi uirum putabo.

In Claſſicum.

Inuitum cœnare foris te claſſice dicis:
Si non mentiris claſſice diſperearm.
Ipſe quoque ad cœnam gaudebat apitius ire:
Cum cœnaret erat triſtior ille domi.
Si tamen innitus uadis: cur claſſice uadis?
Cogor agis: uerum eſt: cogitur & Selius.
En rogat ad cœnam melior te claſſice rectam
Grandia uerba ubi ſunt? ſi uir es: ecce nega.

In Cotilum.

Non uis in ſolio prius lauari
Quenquam cotile: cauſa quæ niſi hæc eſt:
Vndis ne fouearis irrumatis?
Te primus licet abluas: neceſſe eſt
Ante hic mentula q̃ caput lauetur.

On. Accuſat ĩpruden tiã Cotili q̃ ne contamĩareť aq̃s contamĩatis ablutione mẽtularũ: nolebat queq̃ ante ſe lauari cũ tamẽ ante ipſe mentulã lauaret: erantque aquæ irrumatæ: quibus lauabať: nã iis mentulam lauerat.

Foueris: lauaris. Irrumatis: contaminatis aquis ablutione mẽtula℞: nã irrumare ẽ mẽtulã ori alterius ĩſerere: q̃d in aq̃s facere uidebať q̃bus mentulã lauabat. Licet: q̃uis te primũ abluas. i. q̃uis te primũ abluas: tamẽ neceſſe ẽ mentulã prius demittas ĩ ſoliũ . i. uas aq̃rũ plenũ: ĩ quo ſe loturi ad umbilicũ uſque obruti aq̃s ſtabãt. Ita igiť prius inguina lauabanť q̃ caput. unde aquæ anteq̃ ablueręt caput erãt mentula irrumatæ.

Ad Cecilianum.

Candidius nihil eſt te ceciliane: notaui
Si quando ex noſtris diſticha pauca legis.
Protinus aut marſi recitas: aut ſcripta catulli.
Hæc mihi das tanquam deteriora legas.
Vt collata magis placeant mea: credimus illud.
Malo tamen recites ceciliane tua.

ANDIDIVS nihil eſt: ideſt nihil eſt alienius ab inuidia. ironia eſt. Deteriora: carmina mea. Tua: quia nihil ſcribis: ita inuidum eludit.

In Poſthumum.

Heſterna factum narratur poſthume cæna:
Quod nollem: quis enim talia facta probet?
Os tibi præciſum: quantum non ipſe latinus
Vilia panniculi percutit ora ſono.

Eſterna. Verecũdis: & tanq̃ alienis uerbis accuſat Poſthumũ ꝙ fellauerit Ceciliũ abutẽs ãbiguitate uerbi: nã præcidere ẽ incidere & laceraŕ ut ſupra: Præciſa ẽ tibi mẽtula Glypte: & præcidere ẽ pædicare: tractũ a præciſo: nã præciſũ & omaſũ ſũt duo ĩteſtina auctore Marcello. Qui fellat: uideť præcidere. i. pædicare os alterius. O Poſthume narrať os tibi fuiſſe præciſũ. i. te fellaſſe cũ ſub ambiguitate uerbi uideať ĩtelligere os fuiſſe tibi inciſum. Tanto ſono: ꝑſtat in metaphora. Panniculi: mimi. Ceciliũ: grandẽ & hiſpidũ.

Quod mirũ:quasi dicat mirũ est quum tam seueræ frontis sit eum esse fellatorẽ. hoc dicit quũ aliud uideatur intelligere. Habet testes:ambiguũ est.intelligit enim testiculos.q.d.potuit præcidere os & irrumare:cum uideatur dicere pro testimoniis. Ita & illud Virgi. Magnis ista testibus agetur.

Inctum.In Saufellũ quẽ suppresso nomine superius etiã notauit. Is conducta sardonice ut ait Iuuenalis agebat.Plinius meminit Materni in epistolis. Cinctum: circundatum.circũ quia hẽat ante ambulones tanta turba cĩctus ẽ q̃ta Regulus causidicus. Is enim obtinebat magnum nomen:qua æmulatione Plinius non nihil scribit liuide. Deducere ẽ e domo in forũ comitari. Reducere e foro domum. Reũ tonsum cum effecit ut aliquis reus liberaretur qui tondebatur liberatus. Ad alta templa: & uadit ad ꝓsoluẽda uota. Nũq̃ sit tuus.i.habeas tantũ comitatũ qui conductus est. Fusiculenus: & Fauẽtinus nomina sunt fœneratorũ erãt comites & togati.q.d. fœnore istã turbam alit.

Quodque magis mirum est:auctorẽ criminis huius
Cecilium tota rumor in urbe sonat.
Esse negat factum:uis hoc me credere:credo.
Quid?quod habet testes posthume cecilius.

In Lyrim.

Quod faciat uult scire lyris:quod sobria fellat.

In Saufellum.

Cinctum togatis post & inde saufellum.
Quanta reduci regulus solet turba:
Ad alta tonsum templa cum reum misit
Materne cernis inuidere nolito.
Comitatus iste sit precor tuus nunquam.
Hos illi amicos & greges togatorum
Ruriculemus præstat & fauentinus.

De Leone.

Verbera securi solitus leo ferre magistri
Insertamque pati blandus in ora manum?
Dedicit pacem subito feritate reuersa:
Quanta nec in libycis debuit esse iugis.
Nam duo de tenera iuuenilia corpora turba
Sanguineam rastris quæ renouabat humum.
Sæuus & infelix furiali dente peremit.
Martia non uidit maius harena nefas.
Exclamare libet crudelis perfide prædo.
A nostra pueris parcere disce lupa.

De Mario:

Argenti libras marius tibi quinque reliquit:
Cui nihil ipse dabas:is tibi uerba dedit.

Erbera. In leonem q cum mansuefactus uideretur repente ad feritatem reuersus duos pueros qui uertebant glebas harenæ discerpsit: apte exclamat in hunc Martialis. Securi magistri:nihil metuentis.Ferre:æquo anĩo. Dedicit:exuit tãta feritas est ei reuersa: quanta non debuit esse feris ex siluis libycis. Sanguineã harenã idest theatrũ cruentatum cæde ferarũ. Martia harena:romanorum theatrũ ĩ quo multi solent necari. A lupa nostra: quæ non modo pepercit romulo & Remo:sed nutriuit:Loq̃ de fera quæ aluit Romulũ & Remum:eius imago ænea cũ pueris erat incomitio Plu.& Pli.auctores sũt

Rgẽti.Nonnulli codices hẽnt Isse:ut sit ꝓpriũ nomen:qđ non displicet.sẽsus ẽ:Marius collebat ab aĩco:q nihil tamẽ dabat:& ipse hæreditatẽ Marii captabat:moriẽs Marius rebus iã oĩbus distributis:addidit ĩ extrema pte testamenti se relinquere.vi.libras argenti huic amico:quod negatum cum mane esset:poeta iocatur in captatorẽ Marii:& ait eũ non debere irasci:nam plus accepit.q̃ dederit:Nihil inquit dabas Mario:Marius dedit tibi uerba. Iocatur ex uerbis quæ opponit. Nihil dare:& dare uerba:nam cum idem sit:tamẽ dare uerba:uidetur esse aliquid si uocem audias non sensum.

Osconi. Cosconiū carpit: qui non ratione sed numero sensebat uersus: & epigrammata uel longa uel breuia: docetque poeta multorum uersuū epigramma: si bene compositum sit: non posse uideri longū: sed disticha Cosconii male composita esse longa. Vtilis ungendis axibus: quia uiā quācunque putabis esse longā: & ita ualde unges rotas & axes ī uia breui: ut spaciū celerius superes. Plinius de quodam emplastro: Antiqui maxime axibus uehiculorum perungendis ad faciliorē circūactum rotarū utebant: Sic si tu iudicabis epigrāmata eē longa multitudine carminū: ita breuem uiā putabis esse longā Hac ratione: qua tū censes epigrāmata mea eē longa. Ita dices colossum esse longū: qui longus esse non potest cū habeat ꝓportionem suā. Puer Bruti: pulcherrimus fuit sed exiguæ staturæ: ut non debeat uideri paruus: cum haberet suorū membrorū suā proportionē. In distichis: Gloria tam parui non ē obscura sigilli: Istius pueri Brutus amator erat. Plinius: Appollodorus puerū fecit quē amando Brutus philippensis cognomine suo illustrauit. Duplex pagina. i. paginæ habēt unum epigrāma. Marsus & Pedō duabus paginis unū tantū opus absoluūt: an hoc dicitur: qđ placet: q̄ q̄uis duabus paginis inserant uaria epigrāmata: tamē adeo recte componunt suauitate multa epigrāmata: unū iudicari possint. Ignoras: non aīaduertis epigrāmata in quibus nihil est super flui: non debēt uideri longa: sed tua disticha: quia habent uerba inania & īcomposita longa esse uidentur.

In Cosconium.

Cosconi qui longa putas epigrammata nostra
Vtilis ungendis assibus esse potes.
Hac tu crediderís longum ratione colossum:
Et puerum bruti dixeris esse breuem.
Disce quod ignoras: marsi doctique pedonis
Sæpe duplex unum pagina tractat opus.
Non sunt longa: quibus nil est quod demere possis.
Sed tu cosconi disticha longa facis.

Ad Cecilianum.

Aestiuo serues ubi piscem tempore quæris:
In thermis serua ceciliane tuis.

In Nasicam.

Inuitas tunc me cum scis nasica uocatum:
Excusatum habeas me rogo: cœno domi.

De Fannio.

Hostem cum fugeret: se fannius ipse peremit.
Hic rogo: non furor est: ne moriare: mori.

In Zoilum.

Laxior hexaphoris tua sit lectica licebit:
Cum tamen hæc tua sit zoile sandapila.

Estiuo. Cecilianus thermas ædificauerat: quæ erāt nullius caloris: in eas iocaſ poeta. In thermis tuis serua: quæ sunt frigidissime non modo hyeme: sed etiam æstate.

Nuitas. O Nasica tu uocas me ad cœnam: cum scis me ab aliis uocatum tu non uis me uenire. Propterea non egebas aliqua excusatione: uel ꝙ Mart. inuitet se cum dicat non esse inuitatum: sed domi cœnare ut possit ire.

Ostem. Hoc non magis dictū est in Fanium q̄ in Catonem Hannibalem: & Neronē: & multos: qui idem fecerunt. de Fanio Cepione loquiſ qui deprehensus in coniuratione aduersus aug. sibi mortem consciuit.

Axior. Zoilus āplā lecticā sibi confecerat. Maxīæ lecticæ dicebāſ octophora: qbus delicati & maximi uiri utebāſ. hoc uerbū apud Ciceronē ē & Trāquillū ī Gallicula: quē scribit adeo delicate īcessisse non nūq̄: ut octophoro ueherēſ: aliæ lecticæ hexaphora dicebāſ: ꝙ a sex seruis ueherēſ: de quo piphrasticos Iuuenalis ē locutus cū ait: Cū iā sexta ceruice feraſ: Hic atque īde patēs. Sādapila erat feretꝝ uilioꝝ tātūmodo cadaueꝝ: q̄uis legamus Domitianū sādapila elatū fuisse: nā huiusmodi hoīes mortui apđ poetā dicunſ pauperes scilicet: & ignaui. & alibi: Non debes fieri mortuus hexaphoro. & alibi: Vis sine febre mori & alibi. Hoc rogo dic non est cinna perire cito. Sequens epigramma est clarum.

Oedasti. Ad eundē mœchū mariti. Requirūt eni se. i. ipsi reminiscunt: quis ipse non dicat. Vindicatū a libidie uxoris liberatū uel ultū. Irrumare: nā uxor erat fellatrix. Ollis. Sertorius siculus erat: Is lingebat cunnos. Martialis ait Philoctetem olim fuisse pathicum: quoniā Venus irata ob mortē Paridis eo pruritu & dedecore hominē affecit sed uerisimile est Sertoriū non interfecisse Paridem amicum Veneris: uerum filiū ipsum Ericem: de quo tantum Venus sumat supplicii ut lingat cunnos: nam Venus hostē ulciscit turpis amoris desiderio iniecto. Hereos pœantius id ē Philoctetes filius pœantis Ouidius: Non te pœantia proles. Expositum lemnos modo cum crimīe haberet. Non tamen mansit in lemno philoctetes: sed cum Hercule uenit inde ī apuliam ubi condidit petiliam: & unde Appollodoro teste misit colonos in ciciliam. Mollis: pathicus: Sic uita est. i. sic sumpsisse suppliciū dicitur. Erix: filius Veneris & Butæ. Ex hoc: Sertorio. Videtur credibile est. Ericem interfectum ab Sertorio: cum supserit grauius supplicium Venus: ut lingat. i. cūnos: quod turpius ē: q̄ cinædū: ut erat Philoctetes.

Ad Ponticum.

Abscissa seruum fugias: quid pontice lingua?
Nescis tu populum: quod tacet ille: loqui.

In seuum maritum.

Fædasti miserum marite mœchum.
Etsi qui fuerant prius queruntur.
Truncis naribus auribusque uultus:
Credis te satis esse uindicatum.
Erras: iste potest & irrumare.

De Sertorio.

Mollis erat facilisque uiris poeantius heros:
Vulnera sic paridis dicitur ultra uenus.
Cur lingat cunnum siculus sertorius: hoc est.
Ex hoc occisus ruffe uidetur eryx.

De præposteris donis.

Vimine clausa leui niueæ custodia coptæ?
Hoc tibi saturni tempore munus erit.
Dona quod æstate misi tibi mense decembri
Si quæris? rasam tu mihi mitte togam.

Ad Classicum.

Quod nec carmine glorior supino:

Imine. Cocta in delitiis erat romanorum eadem decocta dicebatur. refrigierabatur niuibus: ut gratior esset. Iuuenalis: Frigidior geticis petitur d̄ cocta pruinis hoc est quod conqueritur his uerbis Plinius: Ad frigidas potus uas petitur in nubila. i. i niues Id fuit inuentum Neronis propterea ipse quasi peculiari inuento carens ingemiscit apud Tranquillum: Hæc est decocta Neronis: nunc erant saturnalia mittebantur xenia idest hospitalia munera amicis: Martialis mittit colum niuarium: hoc epigrammate: colum niuarium erat saccus ex uimine panno ue unde uinum aut aqua decocta attenuabatur: ut esset frigidior. de hoc plura in distichis. Pli. Hi niues illi glatiem potant: pœnasque montium in uoluptatem gulæ uertunt: seruatur algor æstibus: & cogitaturque ut alienis mensibus nix algeat: decoquunt alias: quas mox & illas hyemant. Tempore Saturni: ī saturnalibus. Custodia: tegimen. Clausa septa: & compacta: leui uimine. Toga rasa: æstiuo tempore utebantur. Si quæris: conuenires: hoc uas coctæ quod mittitur appellabatur colum niuarium id est in quo depositis niuibus refrigerabatur decocta.

Quod nec. In palæmonem scribit. qui ut lectores carminum illecebris alliceret: uersus magno labore componebat: & affectabat in his nouitatem numerorum: nam modo scribebat iotadicum carmen: modo inserebat uerba græca: modo choliambum edebat ait poeta insani esse hominis laborare in iocis: & quærere remotiores numeros: ut nouitatis uenere: & lepore delectet: se negligere huiuscemodi laborē: neque uelle quærere multitudinem lectorum tantis laboribus: & tam morosa cura. Tam malus: propterea malus poeta: q̄ non glorior. Carmine suppino id est molli & eneruato.

Sotadem cinædum:oratio cinædica originem habuit a Cleomaco pugile:qui in cinædi cuiusdam & ancillæ:quæ a cinædo alebatur amorem incidit:cinædicosque mores:& orationem est imitatus Sotades:Primus elaborauit hoc scribendi genus:postea Alexander ætholus sed hi pura tãtum oratione:postea Lysias cantum adhibuit.Ennius hoc genus carminis usurpauit cipriо boui merendum.dictum carmen a Sotade auctore:cinædum ea de causa:quam diximus de Cleomacho.Supra hoc carminis genus cum poeta damnet urbaniter iocatur se scilicet non legere retro carmen cinædicum:alludeus q cum cinædicum sit ante non debet legi. Cinædicum sotadem.id est non utor eo carmine:quo Sotades auctor orationis cinædicæ usus est. Eccho græcula id est uox græca inserta:nam iserebãt poetæ uerba græca carmini: ut maior esset lepos Id tãq̃ nimium molle reprehenditur in Lucillio.Pitholeũ rhodius non probatur:q sæpius græculas uoces inseruit.hoc agit Martialis:se raro & apte. Eccho græcula idest reboatio & pronũciatio græcula. Choliambon:ĩ carmine iambico magna est acerbitas:quali usus est Bibaculus infensus ĩ primis Catoni grammatico. Archilochus eodem genere usus est:postea fuit excogitatum a mollioribus poetis:ut diffracto eo rigorẽ iãbico alterum genus ĩstituere retur:quod iãbicum erat: sed fractũ: unde dictũ est

Nec retro lego Sotadem cinædum:
Nusquam græcula quod recantat echo:
Nec dictat mihi luculentus athis:
Mollem debilitate galiambõ.
Non sum classice tam malus poeta.
Quid si per graciles uias petauri
Inuitum iubeas subire ladam?
Turpe est difficiles habere nugas:
Et stultus labor est ineptiarum.
Scribat carmina circulis palæmon:
Me raris iuuat auribus placere.

In Phœbum.

Dicis amore tui bellas ardere puellas:
Qui faciem sub aqua phœbe cacantis habes.

In Mamercum.

Nil recitas & uis mamerce poeta uideri:
Quicquid uis esto:dum modo nil recites.

In Gaurum.

Quod nimio gaudes noctem producere uino
Egnosco: uitium gaure catonis habes.

χωλιαμβος claudius iambus. Athis:ut alii sentiunt nomẽ proprium poetæ est: quod nusq̃ repperi:sed ut puto Athis hic puer amatus a Cibelle:ponitur pro molli & eneruato poeta:nam & ipse mollissimus fuit sectis testibus:quod alibi indicat Martialis:cum ait:Et concubino mollior celeneo.de eodem carmine Persius.Claudere sic uersum didicit bere cynthius athis. Petauri:dicti agiles homines a petãe quod est uolo.hi p circulos se immittunt:nascunturque sub delphine:ut Maternus scribit. Marcellus petauristas appellat. & alios esse putat:sed Materni interpretatio cum Martiale conuenit. Lada:cursor fuit Alexandri uelocissimus:sensus est poetæ:possum esse bonus poeta etiam si non sector numeros sotadicos:& choliambicos:quẽadmodũ Lada cursor omnino uelocissimus erat: etiã si non immitteret se per circulos:quod poterant agere petauri.de Lada scribit Solinus in colectaneis:& eiusdem meminit Catullus.

Icis.Deridet phœbum:qui dicebat puellas ardere sui amore:cũ habeat os nantis sub aqua. Iocatur cum ardore & aqua:hic erat pallidus & turgidus.

Il.Mamercus male scribebat. Dummodo nil recites:idest ne offendas nos tuis ineptiis.

Vod.Gaurus gaudebat ebrietate. Cato uticẽsis:cuius uirtus:ut oratius:non nũq̃ ĩcaluit mero:q̃uis Plut.id uelit uideri accidisse non Cato.ebrietate:sed magna negociorũ cura.

Nullo Apolline.i.nullis musis.i.sine gratia Apollinis & musarum. Hoc Ciceronis: quia male scribebat carmina. Antonius: accusatur a Cicerone quod uomuerit in senatu multis uicibus. Luxuriaris: nam Apitius multas miriadas: ut græci scribunt luxu consumpsit. Quod fellas: quasi dicat in multis aliis uitiis habes auctores: In fellatione quem habes: Ita iocatur in turpem hominem.

Vintiliane moderator. Nam ut ipse scripsit. xxiii. annos erudiendis iuuenibus impendit. docuit etiam nepotes Domitiani. primus Romæ mercedem publicam e fisco accepit: ut scribit Eusebius. Vagæ: iuuentutis. Romanæ togæ: nobilitatis: & iuuentutis. Propo uiuere pauper quod spretis diuitiis indulgeo anio. Nec utilis annis: inutiles annis dicuntur qui nullam partem annorum in uera uita. i. animi relaxatione & quiete ponunt. Nemo uiuere satis properat. i. adeo anni labuntur cito: ut non possimus uideri nimium properare ad ueram uitam. i. quietem: quasi dicat nemo potest reprehendi: quod nimium temporis uelit dare quieti. Imagines: maiorum qui aliquid præclari gesserant collocabantur in atrio: ut apud Silium exposuimus. Rudis herba id est herba sine ullo condimento: uel imparatus hortus. Verna seruus id est habeam tantummodo unde possim alere seruum. Coniunx non doctissima & Iuuenalis doctam coniugem scribit molestam: Quæ uolu it palæmonis artem. Ita descripta est Epicuri uita: quam poeta maxime probat.

Carmina quod scribis musis & apolline nullo
Laudari debes: hoc Ciceronis habes:
Quod uomis antoni: quod luxuriaris apici:
Quod fellas: uitium dic mihi cuius habes.

Ad Quintilianum.

Quintiliane uagæ moderator summe iuuentæ
Gloria romanæ quintiliane togæ.
Viuere quod propero pauper nec inutilis annis
Da ueniam: properat uiuere nemo satis.
Differat hoc: patrios optat qui uincere census:
Atriaque immodicis artat imaginibus.
Me focus & nigros non indignantia fumos
Tecta iuuant: & fons uiuus: & hærba rudis.
Sit mihi uerna satur: sit non doctissima coniunx
Sit nox cum somno: sit sine lite dies.

Ad Cæsa. Do.

Rerum certa salus terrarum gloria Cæsar:
Sospite quo magnos credimus esse deos.
Si festinatis totiens tibi lecta libellis
Detinuere oculos carmina nostra tuos.
Quod fortuna uetat fieri: permitte uideri
Natorum genitor credar ut esse trium.
Hæc si displicui fuerint solatia nobis.
Hæc fuerint nobis præmia: si placui.

Ad uxorem.

Natorum mihi ius trium roganti
Musarum pretium dedit mearum
Solus qui poterat: ualebis uxor.
Non debet domini perire munus.

Ecorum. petit a Domitiano ius trium natorum: quod qui habebant: cum aliquid populo uiritim diuidebantur his dabatur portio pro tribus liberis alendis. In lege agraria testatur hoc appianus. Hoc ius institutum est in monumentum: & laudem auctore Dionysio trium oratorum: qui tergemini pugnauerunt aduersus Curacios albanos pro imperio romano. Claudius etiam dedit mulieribus ius quattuor natorum. Quo sospite id est sano & saluo. Fortuna uetat: quia non habebat tres filios. Credar: quia non erat. & Pli. scribit se a competitore superatum: quod ille ius trium natorum haberet præter alia ornamenta: nam qui id ius habebant anteponebantur carentibus liberis.

Atorum. O uxor iam ualebis id est discedes. Munus domini non debet perire: quia debeo esse contentus munere Cæsaris: & non debeo quærere amplius liberos.

Lus pudoris.i.si in medium non uenit:

Oc Tibi quicquid id est lon. Tedio urbis discesserat Martialis in galliam cis alpinam: unde hunc librum mittit: nam q ait secūdo uersu: Gallia romanæ nomine dicta togæ: ego de gallia cisalpina itelligo ob tertium epigramma ex quo satis discitur inde mitti librum. Primum lectorem alloquitur: & īdicat ubi liber sit compositus: neque se mirari ait si fortasse plus placeat superior: q compositus fuerat in urbe quoniā quæ domi nascuntur gratiora sunt externis Romanæ togæ: alludit ad galliam togatā quæ ab ancone incipit: cum ut puto uelit indicarē galliam cisalpinam. Romanæ: tu legis hunc: nam hunc mittebat librum in urbem. Liber uerna.i.natus domi ī urbe Vincere gallum.i.qui mittitur ex gallia. Vincere: gratia superare.

Ad Regulum.

Primus ubi est inquis: cum sit liber iste secundus.
Quid faciam: si plus ille pudoris habet?
Tu tamen hunc fieri si mauis regule primum
Vnum de titulo tollere iota potes.

M. Valerii Martialis liber tertius.

Ad lectorem de libro Gallicano.

Oc tibi quicquid id est: longinquis mittit ab oris.
Gallia romanæ nomine dicta togæ.
Hunc legis: & laudas librum fortasse priorem.
Illa uel hæc mea sunt: quæ meliora putas.
Plus sane placeat: domina qui natus in urbe est.
Debet enim gallum uincere uerna liber.

Ad librum suum.

Cuius uis fieri libelle munus:
Festina tibi uindicem parare:
Ne nigram cito raptus in culinam
Cordilas madida tegas papyro.
Vel thuris piperisque sis cucullus:
Faustini fugis in sinum: sapisti.
Cedro nunc licet ambules perunctus
Et frontes gemino decens honore.

Vius. Alloquitur librum: & hortatur eū ut sibi paret patronum ad uersus obtrectatorēs: & laudat Faustinum. Cuius uis fieri munus.i.cui uis mitti: Imitatio Catulli: Cui dono lepidum nouū libellum. Vindicem parare.i.defensorem. Tegas cordillas: hi uersus sunt apud Persium aliis numeris: Scūbros metuētia carmina nec tus.h Cordillæ idem pisces sunt qui thini nam thinni simul ac nati sunt matrem sequunt̄ autūno redeuntes ex ponto in magnum mare cordillæ dicuntur: cum se immiscerit cēo pelaides πηλόσ eni latine cenum post annum appellantur thinni. Cordillas: pisciculos. Papyro madida: nam neglectæ papyri ī hunc usum adhibebant̄ siue scriptæ essent damnatis carminibus siue non scriptæ: sed tunc erat illud genus papyri: qd̄ emporeticum dicitur deprauata dictione apud Plinium amphoreticum. Cucullus: tegmen thuris & piperis uenditi. Faustini: alibi meminit. Sapisti: optimum cepisti consilium. Cedro: oleo cedrino quod seruabat chartas: Luxurieris id est luxuriose orneris umblicis pictis.

Luxurieris.i.luxuriose orneris umbilicis pictis. Index:titulus. Coccū mittebat gallia præcipuum:licet Pisidia & aliæ prouinciæ mitterent:unde uestes coccineæ fiebant præcipuo colore & ingēti precio. Illo uindice:patrono Faustino. P robum:probum posuit ꝑ seuerissimo castigatore:nam.M.V.probus emendandis libris soli nec ulli alii grammatices parti deditus: reliquit non mediocrē siluam obseruationum sermonis antiqui.

Omam:Alloquitur librum.Duæ erant uiæ æmiliæ:altera quæ flamminiam excipiebat: d e qua hic loquitur: Altera quam strauit Scaurus per Pisas & Lunam in sabatios usque. Forum Cornelii:mutato nomine nunc imola dicitur. Fatere multa: id est nimis multa paucis uerbis. Vanæ togæ: uel uariæ: quia ut scribit inter togatos ambulabat:id ē inter anteambulones:ex quo nihil accipiebat quod eēt libero homine dignum: & propterea togam uagam uanam dixit: uel uanæ togæ Romanorum togatorum:qa uani & nullius emolumēti erant in clientes: placet prior sententia. Exierat poeta: id est quoniam erat poeta exiuit. Cum cytharœdus erit redibit: quia cytharœdi in pretio sunt Romæ non poetæ. Ita figurate tēpora sua notat.

Pictis luxurieris umbilicis.
Et te purpura delicata uelet.
Et cocco rubeat superbus index.
Illo uindice nec probum timeto.

Ad Librum suum.

Romam uade liber:si ueneris unde requiret:
Aemiliæ dices de regione uiæ.
Si quibus in terris: qua simus in urbe rogabit:
Corneli referas me licet esse foro.
Cur absim quæret breuiter:tu multa fatere:
Non poterat uanæ tædia ferre togæ.
Quando uenit dicet:tu respondeto poeta:
Exierat:ueniet cum citharædus erit.

Ad eundem.

Vis comendari sine me cursurus in urbem?
Parue liber multis:an satis unus erit?
Vnus erit: mihi crede satis. cui non eris hospes:
Iulius:assiduum nomen in ore meo.
Protinus hunc adeas: primique in limine tecti:
Quos tenuit daphrus: nunc tenet ille lares.
Est illi coniunx:quæ te manibusque sinuque
Excipiet:tu uel si puluerulentus eas.
Hos tu seu pariter:siue hanc illum ue priorem
Videris:hoc dices:Marcus auere iubet.
Hoc satis est.alios commendat epistola: peccat
Qui commendandum se putat esse suis.

Is commendari: Ad librum iterum. An unus multis satis eris: hospites dicuntur amici externi propterea ait tu non eris Iulio amicus externus sed popularis & ex ipsa urbe. Nomen in meo ore: quia sæpe eum celebro carminibus meis. Primi in limine tecti:domus nostræ:quia uicinus erat Iulius Martiali. Daphnis græce:latine laurum.Martialis lauros habuit uicinas ad porticum uipsanam: quod dixit: At mea uipsanas spectant cœnacula lauros: propterea uicinum hominem qui domui suæ lauretum illic olim habebat ficto nomine appellat daphnidem.Daphnis præterea olim fuit Mercurii & Nymphæ filius qui & ipse ita est appellatus: quoniam in silua laurorum in Sicilia esset natus. Is amisit oculos cum ebrius immemor minarum nymphæ si cum aliqua alia rē haberet:regis filiam stuprasset. Hos pariter:Iulium & uxorem.

Ormosam:In mulierem:quæ rugas medicaminibus celabat uultus:corpus deforme lauabat. faciebat hoc ut formosa uideretur cum tamen ipsum corpus proderet faciem esse deformem. Lædis: aquas lauando. Deam: aquarum. Aperi:detege faciem. Nigro medicamine:ut uideamus an sis formosa. Aut tunicata laua:ne corpus quod cernimus non formosum doceat faciem esse deformem.

Vx tibi:Marcellinus die natali patris deposuit primam barbam:ait Martialis duplicem esse cām celebrādi diei: quod eo & pater natus sit: & filius deposuerit primam barbā lanuginem: nam lanugo hæc deponebatur magna celebritate conuiuiorum & ludorum: & indicium erat uitæ initæ uirilis ætatis. Hæc prima:hoc die natus est pr̄ tuus. Libat:id est decidit: quia deposuisti primam barbam. Ille dies: licet dederit iocundam uitam patri:quia eo natus est: nunquam præstitit amplius quam quod reddit te uirum. Vel patri: accipe absolute ut dicat: nullus pater plus accipit ab eodem die: ut & natalem suum celebret & depositam filii lanuginem.

Entum:Domitianus sportulas sustulit:dabātur autem centum quadrātes pro sportula his: q una lauabantur: quod supra indicauit:Dat baiana mihi lætus Martialis & insultans diuitibus:qui exigua sportula & interdum cibo comites conducebāt: ait eos non debere amplius sperare comites exiguo cibo: sed esse recto & legitimo salario. Elixus:de coctis aquis balneorum. O fames amicorum:id est o diuites qui cogebatis amicos esurire tenui sportula. Quid cogitatis regis superbi: id est diuitis: ut supra: Tumidoque anteambulo regi. Stropharum: potes legere: id est alimentorum:quasi dicat amplius non dantur cibi in sportulam: quod non placet. lege stropharum: nam strophæ præstigiæ & occultæ fraudes sunt: ut appellet sportellā strophas: quasi rem fallacem:& cuius dulcedine multi decepti tempus frustra terebant. Plinius in epistolis hoc uerbo utitur:Hic iquit dixi strophas facis. & alibi Martialis:Iam stropha talis abit.

Haida:Cum luscam & deformem possit amare:Ipse non habet duos oculos: nam cæcus est.

Consilium Deformi.

Formosam faciem nigro medicamine uelas:
Sed non formoso corpore lædis aquas.
Ipsam crede deam uerbis tibi dicere nostris:
Aut Aperi faciem: aut tunicata laua.

Ad Marcellinum.

Lux tibi post idus numeratur tertia maias:
Marcelline tuis bis celebranda sacris.
Imputat æthereos ortus hæc prima parenti:
Libat florentes hæc tibi prima genas.
Magna licet dederit iocundæ munera uitæ:
Plus nunquam patri præstitit illa dies.

De Sportula.

Centum miselli iam ualete quadrantes
Anteambulonis congiarium lassi
Quos diuidebat balneator elixus.
Quid cogitatis o fames amicorum?
Regis superbi sportulæ recesserunt.
Nihil strofarum est:iam salarium dandum est.

In Quintum.

Thaida quintus amat quam thaida thaida? luscam.
Vnum oculum thais non habet: ille duos.

In Cinnam.

Versiculos in me narratur scribere cinna:
Non scribit cuius carmina nemo legit.

Onstituit: Philomusus prodigus erat & a patre accipiebat duo milia singulis mensibus ne consumeret hæreditatem una prodigalitate. postea pater moriens constituit hæredem: & non reliquit duo milia in toto asse: ergo pater exhæredauit: qa non dabit amplius singulis mensibus duo milia per omnes dies quoad uixit: uel exhæredauit: quia tantum dedit: ut nihil moriens relinquere potuerit quod placet. Egestas crastina: id est cū uno die tantum consumeres ut in sequenti nihil superesset. Ex asse: tota hæreditate in qua non erant duo milia: pater exhæredauit: quia nō dabit amplius duo milia singulis mēsibus ut dabat: sed quum minus illa daret: tunc te exhæredabat: quia nihil inde super fuit.

In Philomusum.

Constituit philomuse pater tibi milia bina:
Menstrua: per quæ omnes præstitit illa dies.
Luxuriam premeret cum crastina semper egestas:
Et uitiis essent danda diurna tuis.
Idem te moriens hæredem ex asse reliquit.
Exhæredauit te phelomuse pater.

Ad Quintum.

Si tua nec thais nec lusca est quinte puella:
Cur in te factum distichon esse putas?
Sed simile est aliquid: pro laide thaida dixti:
Dic mihi quid simile est thais & hermione;
Tu tamen es quintus. mutemus nomen amantis:
Si non uult quintus thaida sextus amet.

In Fabullum.

Vnguentum fateor bonum dedisti
Conuiuis here: sed nihil scidisti.
Res salsa est bene olere: & esurire.
Qui non cœnat: & ungitur fabulle
Hic uere mihi mortuus uidetur.

Nguentum: Corpus mortuorū lauabat. Ennius: Corpusque lauāt frigētis & ungūt: tū Fabullus acceperat conuiuas: ut ungerent ut moris erat. Sed nihil scidisti: ad comedendū. Salsa: pfaceta est. Mortuus: qa mortui ungunt & non comedūt.

In Næuiam.

Dum non uis leporem dum non uis carpere mulum
Et plusquam patri næuia parcis apro.
Accusas rumpisque coquum: tāquam omnia cruda:
Attulerit: nunquam sic ego crudus ero.

Vm: Crudus significat cibū non coctum. crudus item significat hominē q bene non cōcoxit. In hoc iocat Martialis accusat auaritiam Næuiæ. Parcis: abstines ab apro. Rūpis: laceras. Hoc pacto: non apponēdo aliqd. Nunq̄ ero sic crudus. i. nunq̄ accidet ut bene non concoxerī nihil edēdo. locatur ī hoc uerbo crudus.

De Tutio.

Romam petebat exuritor Tutius:
Profectus ex hispania.
Occurrit illi sportularum fabulla:
A ponte rediit miluio.

De Codro.

Plus credit nemo quam tota codrus in urbe:
Cum sit tam pauper: quomodo cæcus amat?

Lus credit: Credere ē mutuo dare pecuniā. Cicero: Per amicos tuos q ei credidissent. Credere itē est habere fidē. locatur ī hoc Martialis. Credit mutuat. fallit lectorē ambiguitate uerbi: lector acceperat credere p dare pecunias mutuo. Martialis acceperat credere pro adhibere fidem. nam cæcus qui amat multum credit. Cum sit tam paup quo modo? interrogatio ē quo modo mutuet? respondet Cæcus amat: iccirco multum aliis credit.

As: Prouerbiũ erat apud antiquos in eũ qui rẽ tentaret & supra uires: Teneto te intra pelliculã. hoc usurpat Oratius ĩ sermonibus: & nũc dicit a Martiale ĩ cerdonẽ aptissi me. nã cerdo ad tantas peruenerat opes ut gladiatoriũ munus ederet in theatro de quo ali bi: Frange miser calamos & rumpe thalia libellos: Si dare sutori calceus ista potest. Cer dones: a lucro dicti: nam κερδοσ apud græcos lucrũ apud nos significat. Regulæ: prin ceps sutorũ. Sicca. i. gladius. Gladiato℞: ipsi gladiatores. Corio tuo. i. pelle tua. Lu derc: dare gladiatores. In tua pellicula. i. ĩtra tuã artẽ. Iuuenalis: Quondã hi cornicines & municipales harenæ perpetui comites: notæque p oppida buccæ. Munera nũc edunt. & cætera.

In Cerdonem.

Das gladiatores sutorum regule cerdo:
Quodque tibi tribuit subula: sica rapit.
Ebrius es. nec enim faceres id sobrius unquam:
Vt uelles corio ludere cerdo tuo.
Lusisti. satis est: sed te: mihi crede: memento:
Nunc in pellicula cerdo tenere tua.

In Sabidium.

Circunlata diu mensis scriblita secundis:
Vrebat nimio sæua calore manus.
Sed magis ardebat sabidi gula: protinus ergo:
Sufflauit buccis terque quaterque suis.
Illa quidem tepuit: digitosque admittere uisa est:
Sed nemo potuit tangere: merda fuit.

In Maximum.

Perfrixisse tuas questa est præfatio fauces:
Cum te excusaris maxime: quid recitas?

De Vipera in ore ursæ.

Proxima centenis ostenditur ursa columnis

Ircunlata: Dictio hæc deprauata ẽ in nouis codicibus oĩ ex pte: ĩ uetustissimis non oĩno: nã uetusti codices sic habẽt scri bitita: qđ ita emendandũ censeo scriblita. nã scriblita auctore Varrone in menipea: Est genus cibi liqui dioris. Varro: Impone in scrupea scriblitã. hoc ma gis placet q̃ aut ĩtrita: aut sorptita: quoniam ut mi hi uidetur uoces sunt: altera ĩusitata altera nõ con ueniẽs: neque si seqmur elemẽta uetustiorũ codicũ ĩ hoc uerbo apte coagmentari possũt: tamẽ si placet sorptita ẽ poculũ sorbile & cibus sorbilis. In Sabidium scribit fellatorem: & male olentem cuius flatu scriblita allata mensis malum cœpit odorem: a scriblita fit scriblitare: quod est infirmis & nutantibus gressibus insistere. Se cundis mensis: id est inter bellaria. Circunlata diu: quia calebat. Vrebat manus: con uiuarum ita ut non posset tangi. Merda fuit: propter anhelitum Sabidii fellatoris ma le oluit ut merda. Antiquus codex ut dixi ita habet Circunlata diu mẽsis scriblita secun dis. Sed qui male emendarunt inuerterunt pro scriblita uel sorptita uel intrita scriben tes. His commentariis aliorum ineptias dissimulaui: quod licuit ubique. Nam neque tã damno libenter aliena quam mea omnibus probare studeo: cuius consilii adhuc me non pœnituit quãuis lacessitum scriblita legendum existimo. Nam scriblita: quod ex antiqs codicibus facile apparet est placentæ genus: quod docet Cato his uerbis in re rustica: Scri blitam sic facito ĩ balteo tractes caseum: Ad eundem modum facito uti placentã sine mel le: coquitoque. Ita leges: Circunlata diu mensis scriblita secundis.

Erfrixisse: Idem sensus est uerborum Catonis in Albinum scribentem historiam: nã Albinus se excusauit: quod græcus homo scriberet latinam historiam: maluisti inqt deprecari culpam quam ea carere. Perfrixisse: nimio frigore factas raucas. Iuuenalis: Et si perfrixit bene cantas. hic malus erat recitator.

Roxia: Platanon locus erat platãis cõsitus: ut daphnon lauris. hic erat iuxta porticũ ui psanã: hẽbat feras marmoreas miro sculptas artificio cũ puer nup manũ ĩmisisset in os ur sæ marmoreæ illic delitescẽtis uiperæ morsu periit. Colũnis cẽtenis. i. porticus uipsanæ.

Fictæ:feræ marmoreæ: Mersit:immisit. Tentat:palpando experitur. In cæco ore.i. intra os latebat. Viuebat:ducebat spiritum. Anima deteriore.i.flatu & spiritu uenenato. O facinus:simul deplorat necẽ pueri & uitã feræ marmoreæ admirat. Falsa:qa non erat marmorea ut uidebat.falsa res est quod uidet.q.d.erat uipera cum uideretur ursa.

Ic musa:De Canio:& ĩ eũ iocat qui nulla alia re magis occupatus erat q̃ risu:de quo supra:Cepit maxime pana qui solebat. Chartis uicturis.i.imortalitati. Tẽpora claudianorũ.i.Claudii & eius maiorũ.hãc historiã scripsit Plinius:sed non extat

Exornant Fictæ qua platonana feræ.
Huius dum patulos alludens tentat hiatus:
Pulcher hylas:teneram mersit in ora manum.
Vipera sed cæco scelerata latebat in ore:
Viuebatque anima deteriore fera.
Non sensit puer esse dolos:nisi dente recepto:
Dum perit:o facinus ausa quod ursa fuit.

De Canio.

Dic musa quid agat canius meus ruffus?
Vtrum ne chartis tradit ille uicturis
Legenda temporum acta claudianorum?
An quæ neroni falsus astruit scriptor.
An æmulatur improbi iocos phædri
Lasciuus eligis:an seuerus herois.
An in cothurnis horridus sophocleis?
An occiosus in schola poetarum:
Lepore tinctos attico sales narrat?
Hinc si recessit porticum terit templi.
An spatia carpit lentus argonautarum
An delicatæ sole rursus europæ
Inter tepentes post meridiem buxos?
Sedet. ambulat ue liber acribus curis.
Titi ne thermis an lauatur agrippæ.
An impudici balneo tigillini.
An rure tulli fruitur atque lucani.
An polionis dulce currit ad quartum:
An æstuantes iam profectus ad baias.
Piger lucrino nauiculatur in stagno.
Vis scire quid agat canius tuus: ridet.

Falsus scriptor: an laudat ea quæ nonnulli scriptores adulãtes Neroni laudarint.hæc duo ĩterrogauit: quoniam & Neronis: & Claudii memoria inuisa erat Domitiano. Aemulatur:imitando in numeros ducit. Phedrus eximiæ formæ a Platone ĩtroducitur in eo dialogo qui ita inscribitur: ubi longa oratione & Phedri uerbis de amoribus disputatur.
Lasciuus Canius: id est lasciuiens in elegis. An seuerus:scribit ne heroico carmine:an uersat horridus in cothurnis sophocleis:id est in tragico carmine. Schola poetarũ: locus ubi poetæ recitabãt.
Lepore attico:id est attica puritate & elegantia.
Hinc:a schola poetarũ.
Terit porticum:deambulat ne in porticu. An carpit spacia.i.an deãbulat in porticu argonautaꝝ in cãpo martio:an rursus: quia sæpe illuc accedebat.
Tepentes buxos.i. inter buxetũ.i. deambulat ne ĩ porticu Europæ. Titi thermis:nam Titus thermas construxerat:an lauatur ĩ thermis agrippæ. Tigillini ĩpudici:nã p ĩpudicitiam Tigillinus multa a Nerone ẽ consecutus: quẽ ad omne corruperat. Ipse obscuris parentibus fœda pueritia turpi senecta apd̃ aquas sinuessanas periit iussu Othonis muliebriter:nã secuit fauces nouacula. Tulli & Lucani:duorum fratrum:de quibus supra:Si lucane tibi uel si tibi tulle darent. Pollionis quartũ:Quartum nomen proprium loci amœni ẽ ad quartum lapidem. Iam:æstiuo tẽpore. Nauiculat.i.nauigat:nã nauiculari est ociosa cimba uehi. Ridet:ita ante notat:Cepit maxime pana q solebat.Ita suspensum hactenus lectorem in risum prouocat.

Roſcriptum: Antium Reſtionem proſcriptum famulus: quem ipſe in compedibus & fronte notatum ſecutus eſt fugientem: aliis ſeruis diripiētibus bona domini. Is collocatum dominum in loco abdito aluit: Senem in quem inciderat interemit: coniecitque in rogum ardentem: oſtendit his qui uenerant ad Reſtionem capiendum illic ardere. Proſcriptum: Reſtionem. Inuidia: id eſt infamia domini: quod fuerit ſeruatus ab eo ſeruo: quē ipſe habebat in compedibus: quem fronte ſignauerat. hiſtoria eſt apud Macrobium.

In Crudelem Dominum.

P roſcriptum famulus ſeruauit fronte notatus:
Non fuit hæc domini uita: ſed inuidia.

Ederas: Apitius habebat ſeptem milia. ſex conſumpſerat luxu: & cū adhuc centum ſupereēnt ueritus ne poſſet explere: gulam ea pecunia uenenū bibit: quod forta ſſe a multis poterat laudari tanquā fortiter feciſſet: ad quod Martialis ait: nihil potuiſſe fieri guloſius. nam cū cæteri uncta ſectentur ꝓpter gulā: ipſe quod plus eſt bibit uenenū gulæ cauſa. Tu grauatus: quod ſolum ſcilicet centum ſuper eſſent: ut: tanquam. Ferres famem & ſitim: id eſt tanquam laborares fame & ſiti bibiſti uenenum.

De Apitio.

Dederas apici bis tricenties uentri:
Sed adhuc ſupererat centies tibi laxum
Hoc tu grauatus ne famem & ſitim ferres.
Summa uenenum potione duxiſti.
Nil eſt apici tibi guloſius factum.

Mnia: In eum qui obſonia appoſita conuiuis retro porrigebat pueris: ſi inquit Martialis in animo tibi eſt retro porrigere obſonia: debes & mēſam parare pueris non nobis. A pedibus: lecti ubi diſcumbunt pueri: Serui enim ad pedes diſcumbebant. alibi: retro flexus ad pedum turbam: id eſt ad ſeruos. & alibi: Ad pedes īplet lagœnā: id eſt ex menſa ſeruorum.

In Inuitatorem.

Omnia cum retro pueris obſonia tradas:
Cur non menſa tibi ponitur a pedibus.

Itæ nocens: Erat aruſpex: qui uolebat immolare caprum Baccho: ſed quoniam carnes hirci fetent niſi caſtretur: Iuſſit ut ruſticus reſecaret teſtes capri: Apparuit hernia aruſpicis: ruſticus eam reſecauit. Stabat ut mactaret: & placebat deo. Roſa: corroſa uitæ. Aruſpex tuſcus: qui e tuſcia uenerat: nam e tuſcia uenerat aruſpicina. Teter odor: id eſt nocens odor hircorum. Hernia: pellis teſticulorum. Iuuenalis: Quibus incendi frigidus æuo Laomedontis & neſtoris hernia poſſit. Aras: uirides e ceſpite: Ruſticus ſecuit herniam aruſpicis: putauit hunc eſſe ritum ſacrorum.

De Tuſco haruſpice.

Vitæ nocens roſa ſtabat moriturus ad aras:
Hircus: bacche tuis uictima grata ſacris.
Quem tuſcus mactare deo cum uellet haruſpex:
Dixerat agreſti forte rudique uiro.
Vt cito teſticulos & acuta falce ſecaret:
Teter ut immondæ carnis abiret odor.
Ipſe ſuper uirides aras luctāntia pronus:
Dum reſecat cultro colla: premitque manu.
Ingens iratis apparuit hernia ſacris.
Occupat hanc ferro ruſticus: atque ſecat.
Hoc ratus antiquos ſacrorum poſcere ritus:
Talibus & fibris numina priſca colli.
Sic modo qui tuſcus fueras: nunc gallus haruſpex:
Dum iugulas hircum: factus es ipſe caper.

I temperari: locatur in Sabineum rhetorem: qui tantum uentum emittebat podice: ut possit refrigerare balnea calidissima. Iulianus amabat balnea tepida.

Rædia: In Candidū qui nihil dabat amicis: & uolebat omnia solus habere: de quo supra est conquestus: Candide κοινὰ φίλων: sed non habebat uxorem solus: cui insultat hoc epigrámate. Solus habes: id est nihil ex iis das amicis: sed solus omnibus tuis rebus uteris præter uxorē. Iuuenalis: Gentis uitio nunq̄ partit amicū solus habes. Myrrina: uasa mittebant ab oriente: & a nonnullis locis parthorum: sed præcipua ex acarnania erāt disticta maculis. nonnulli dixerūt myrrinū esse humorē concretū sub terra: unde hæc uasa ducebant. Massica: id ē falernū. Cecuba opima. i. uina opimiana.

Vnq̄: Idē ferme sensus est superioris epigrammatis: Inuitas nullū nisi cum quo cotta lauaris: Reuocas: ad cœnā. Inuitas alios. i. draucos. Mihi non ē cor: decipit lectorē: nā uidetur dicere mihi non ē cor: hoc ē prudētia: quia te inuito: cū itelligat non ē animus ad te pædicandū. Nec tibi pudor: fallit itē lectorē: uidetur enī dicere: quia me non inuitas: at intelligit quia uis pædicari.

Vriculā: In nestorē fellatorē: q cū garriret in auriculā Marii male olebat auricula ꝓpter grauē odorē Nestoris. alibi eodē sensu de ampulla unguenti in cūnilingū: qui cū eā olfecisset: dixit poeta factam esse garum.

As: In Zoilū scribit: q ex seruili conditione peruenerat ad equestrē dignitatem. Saturne tibi: i saturnalibus: ut Apollodorus scribit: Saturnus q toto anno fuerat in cōpedibus soluebat. Papinius i saturnalibus uocat saturnū: Saturnus mihi compede lex soluta: cū Martialis uelit ostēder Zoilū fuisse seruū: nūc in saturnalibus scribit distichon: quo ait Zoilū dicare compedē Saturno: dedicat tibi has catenas. Cum gemina compede: quas appellat annulos priores: sed nunc habet annulos equestres: nam Zoilus ex seruo factus erat eques: At catenæ fuerant ei fugitiuo priores annuli. Reorum autem uincula quum soluti essent & seruorum dicabantur Saturno ea ratione qua supra dictum de compedibus Saturni.

Vnt tibi: In Ruffinū q scænis artibus & uili misterio ꝑuenerat ad ingētes diuitias & q̄si suæ cōditiōis oblitus amicos iā cepat aspnari: monet Mar. eū nō oportere efferri diuitiis cū āpliores Didimus spado & philomelus cytharœdus sint consecuti. q. d. & si diues sit nō tamē eius conditionē immutari & aboleri potuisse. Multa iugera. i. habes multos cāpos.

Ad Faustinum.

Si temperari balneum cupis feruens
Faustine: quod uix iulianus intraret:
Rogo lauet uti rhetorem sebineum
Neronianas is refrigerat thermas.

In Candidum.

Prædia solus habes: & solus candide nummos:
Aurea solus habes myrrina solus habes.
Massica solus habes: & opimi cecuba solus:
Et cor solus habes: solus & ingenium.
Omnia solus habes: hoc me puto uelle negare:
Vxorem sed habes candide cum populo.

In Gallum.

Nunquam me reuocas uenias cum sæpe uocatus:
Ignosco nullum si modo galle uocas.
Inuitas alios. uitium est utriusque quod inquis:
Et mihi cor non est: & tibi galle pudor.

In Nestorem.

Auriculam mario grauiter miraris olere:
Tu facis hoc: garris nestor in auriculam.

In Zoilum.

Has cum gemina compede dedicat cathænas:
Saturne tibi zoilus: annulus priores.

Ad Ruffinum.

Sunt tibi confiteor diffusi iugera campi:

Vrbani:id est tuæ ædes occuparũt multa iugera soli amplitudine sua. contra Martialis de casa sua:Et casa iugeribus non onerosa suis. Numerosæ arcæ plenæ:id est habes multos debitores obæratores. Aurea mensa:id est honesta uasis aureis.Didimus spado fuit: qui supposita aliis uxore ingentes diuitias est adeptus. Alibi:Si spado didimus & corresus non esset. Philomelus cytharœdus:nam φλιοσ amicum significat:μέλοσ cantum.alibi latius meminit.

Portula:Ad Gargilianum: quem extrema inopia laborantem interrogat quomodo uiuat: quamuis inquit dicas te uiuere summa cum ratione: tamen adeo inops es: ut uiuendi nullam rationem habeas. Nulla sportula datur: quia sublata ẽ a Domitiano:nam Domitiãus sportularum usum: ad rectas cœnas redegit. Tu recumbis conuiuia: gratis: id est sine ulla alia mercede: nam qui olim sportulam accipiebãt nũc una cœnabant cum diuitibus: sed nulla alia mercede data. Vnde est togula: harum usum ad rectas cœnas redegit:id est unde habes togulæ precium. Vnde es uir chiones:id ẽ unde habes ut soluas coitum meretricis.Iuuenalis Et dubitas alta chionem: deducere sella. Licet dicas te uiuere cum summa ratione id est moderatione. Intelligebat Gargilianus:quod uiuis:quia erat indignus uita in tanta inopia. Iocus est:nam ratio moderationem significat: ut Gargilianus accipiebat: & causam:ut Martialis accipit. Nulla facis cum ratione:id est nullam habes uiuendi causam in tanta inopia:deberes potius mori.

Vrbanique tenent prædia multa lares.
Et seruit dominæ numerosus debitor arcæ:
Sustentatque tuas aurea mensa dapes.
Fastidire tamen noli ruffine minores:
Plus habuit didymus. plus philomelus habet.

Ad Gargilianum.

Sportula nulla datur gratis conuiua recumbis:
Dic mihi quid romæ gargiliane facis?
Vnde tibi togula est:& fuscæ pensio cellæ?
Vnde datur quadrans:unde uir es chiones?
Cum ratione licet dicas te uiuere summa:
Quod uiuis nulla cum ratione facis.

In Matriniam.

Non possum uetulam quereris matrina possum:
Et uetulam: sed tu mortua:non uetula es.
Possum hecubam:possum niobem matrinia: sed si:
Nondum erit illa canis: non erit illa lapis.

De Piscibus sculptis.

Artis phidiacæ toreuma clarum
Pisces aspicis:adde aquam natabant.

In Fabianum.

Quod nouus & nuper factus tibi præstat amicus:
Hoc præstare iubes me fabiane tibi.

On possum:In Matriniam decrepita ætate:quæ Martialem accusabat: quod se uetulam non posset subagitare. Non possum:concumbere cum uetula:tu mortua es adeo extremæ ætatis es: ut mortua uidearis. Hecuba: si nondum erat canis: id est possum concumbere cum Hecuba antequam conuersa foret in canem: & item cum Niobe: antequam in saxum: quasi dicat:tu non anus es: sed aut canis:aut saxum deposita mulieris figura.

Rtis:Phidias sculptor atheniensis claruit minoribus simulacris sculpendis. Toreumata dicuntur uasa sculpta.laudantur pisces hoc disticho in uase sculpto. Adde aquam natabunt:adeo bene sunt sculpti.& laudat præstantiam sculpturæ.

Vod:Ad Fabianum amicum ueterem:quem & si iam diu colueratːtamen non habebat mitiorem. Præstare hoc tibi:id est officia quæ exigis a nouo amico.

Horridus: incultus: nam qui properabant ad salutandum: non poterant se colere. Iuuenalis: Ligulam dimittere. Agrippæ. M. Agrippa habebat thermas. Thermis. Titi Vespasiani: quas celeriter extruxit. Per. xxx. decembres. i. xxx. annos. Vt semper tyro. i. nouus miles. Toga mea trita & consumpta: & mea quã nunq̃ meruisti. Meruisse rudẽ: tractũ est a gladiatoribus: nam gladiatores ingrauescente ætate rude donabantur: ut apud Oratium in epistolis & Iuuenalem: qua rude accepta non cogebantur amplius pugnare: sed publica alebantur pecunia. Sensus est putas me nõ de meruisse rudem: ut me alas sine officio.

Horridus ut primo semper te mane salutem:
Per mediumque trahat me tua sella lutum:
Lassus ut in thermas decima uel serius hora:
Te sequar: agrippæ cum lauer ipse titi.
Hoc per triginta merui fabiane decembres:
Vt sim tiro tuæ semper amiciciæ.
Hoc merui fabiane toga tritaque meaque:
Vt nundum credas me meruisse rudem.

In Irascentes amicos.

Irasci tantum felices nostis amici:
Non belle facitis: sed iuuat hoc facere.

Rasci: Irato Fabiano ex superiore epigrammate ait martialis amicos diuites uel sine causa solere irasci pauperibus: non quia id sit honestum: sed quoniam utile est: nihil enim postea dant. Felices diuites nostis: id est tantũ scitis irasci. Iuuat hoc facere: quia nihil postea datis amicis: q̃bus estis irati.

Ad Sextum.

Quæ te causa trahit: uel quæ fiducia romam:
Sexte: quid aut speras: aut petis inde: refer:
Causas inquis agam Cicerone disertius ipso:
Atque erit in triplici par mihi nemo foro.
Egit atestinus causas & ciuis utrũque:
Noras: sed neutri pensio tota fuit.
Si nihil hinc ueniet: pangentur carmina nobis:
Audieris: dices esse maronis opus.
Insanis omnes gelidis quicunque lacernis:
Sunt tibi: nasones uirgiliosque uides.
Atria magna colam uix tres aut quattuor ista:
Rex aluit: pallet cætera turba fame.
Quid faciam suade: nam certum est uiuere romæ:
Si bonus es: casu uiuere sexte potes.

Væ te causa: Interrogat Sextum quare ueniat ĩ urbem: & ostendit bonũ uirum nihil certi habere: unde uiuat. Triplici foro: triplex enim forũ erat in urbe: latium: romanũ: & uetus. nec potest alludere ad tria fora dicendi quibus oratores utũtur: nam prior sententia melior est & plane confirmata. Tuta neutri: hoc est neutri potuisset tuto credi pensio domus: uel tota id est neuter tantum habuit: ut totam pensionem soluere posset. Hinc: ex causis. Pangentur carmina: id est componam carmina. Gelidis lacernis: id ẽ tristis lacernis. Atria magna: magnorum principum. Ista res: colere atria. Certum est uiuere Romæ: id est decreui & constitui uiuere Romæ. Casu: fortuna & non certo instituto: nam boni uiri officium in pretio non est: nec certum bono uiro præsidium est: sed malis. Mali igitur certo premio uiuunt: boni pendent ex casu: ut aliquid assequantur: nam bonarum artium nullum est certum præmium.

De Licori.

Iliaco similem puerum faustine magistro:
Lusca licoris amat: quam bene lusca uidet.

Vtua: Thelessinus magnus uolebat uideri cũ diues ter quinquagena mutua dedisset: Martialis ait eum non esse magnum uirum: ꝙ det mutuo: sed esse magnum ꝙ restitu at: quasi dicat plus esse ꝙ a paupere ter quinquagena restituantur: quã ꝙ dentur mutuo a diuite. Quod recipis: quia restituo diuiti. hinc nostra sententia confirmatur: ut pusilli a Martiale dicantur qui nihil dant amicis: Gaure pusillus homo es: nam hic uolebat ma/gnus uideri quia daret.

In Thelessinum.

Mutua quod nobis ter quinquaginta dedisti:
Ex opibus tantis: quas grauis arca premit.
Esse tibi magnus thelessine uideris amicus:
Tu magnus quod das: immo ego: quod recipis.

In Pollam.

Lomento rugas uteri quod condere tantas:
Polla tibi uentrem non mihi labra linis.
Simpliciter pateat uitium fortasse pusillum:
Quod tegitur: maius creditur esse malum.

Qualem Puellam uelit.

Ingenuam malo: sed si tamen illa negetur:
Libertina mihi proxima conditio est.
Extremo est ancilla loco: sed uincet utranque:
Si facie nobis: hæc erit ingenua.

Ad Chionem.

igná tu cur sis indignaque nomine: dicam:
Frigida es: & nigra es: non es: & es chione.

De Lacerta celata.

Inserta phialæ mentoris manu ducta.
Lacerta uiuit & timetur argentum.

In Lentinum.

Mentiris iuuenem tinctis lentine capillis:

Omento: Lomentũ de farina fabæ hoc lo co intelligo. De candido præterea medicamine qđ ex argento fiebat lomẽtũ dicebatur. auctor est Pli. Polla hoc medicamine sli nebat uentrem: ut puella uideretur: potes inquit ex polire uentrem lomento: unde alii fortasse q cunni lingi sunt allici possũt ad cunnum tuum lingendũ. ego autem non uiscabo il lic labra: non enim sũ cun nilingus. de lomento ĩ di/stichis. Propterea consu/lit Martialis: ut lomentũ omittat. alibi idem est sen sus. Non linis labra mi/hi: hoc est non propterea ego illic admouebo labra ubi linerent & uiscarent.

Ngenuam: Ait Mar/tialis in puella optã da non iã habere ratione nobilitatis & conditiõis q̃ formæ. & ĩqt: non tã opto puellã ĩgenuæ conditiõis q̃ formæ. Ingenui dicũt quoꝝ maiores nõ seruiue rũt: nec ipsi. Ingenuã. i. ingenuæ conditionis. Li bertina: libertinus dicitur q habuit maiores seruos: ipse liber. & secundo loco opto libertinam: postero ancillam: sed serua utranque uincet & libertinam & ingenuam si fuerit pulchra ex epicuri sententia est proxima uoluptate tangi: contempta inani lau/dis specie.

Igna tuo: Chion significat niuem: unde hæc mulier dicta est Chione. ait Martialis eã quidem esse Chionem: quia frigida est ut nix: sed non eẽ Chionẽ: quia nigra ẽ: & non candida ut nix: frigida scilicet in coitu: nam blandicias non habebat.

Nserta: Mentor argẽto cælando maxĩe claruit: ut Plinius. Iuuenalis: Rare sine mẽtore mensæ. i. sine poculis mentoris. laudat artifex qui sculpsit lacertã in populo argenteo. Inserta. i. insculpta phialæ. Pli. de stratonico sculptore: Quique satyꝝ ĩ phiala grauatũ somno collocauisse uerius q̃ celasse dictus ẽ stratonicus. Ducta: efficta. Viuit: adeo bene sculpta ẽ. Et timet argentũ: qa tã bene sculpta lacerta est: ut uiua uideatur: & nocitura.

Entiris: Licinus canus tinxerat capillos: ait Martialis eum quidem posse fallere aspe ctum hominum: sed non posse decipi senectutem: uel Proserpinam: quæ exacta ætate detrahet medicamina illa nigra eius capiti. Ingeniose medicamen illud poe/ta appellat laruam. Mentiris iuuenem: id est simulas te esse iuuenem.

Tam subito coruus: id est niger tanquam coruus. Personam: quam medicamine simulas. Detrahet: nam & si uideris iuuenis: quum senex fueris morieris. Hominum aspectus falli potest: naturæ lex non potest.

Occurrit: Accusatur Ligurinus ꝙ male & ītempestiue recitet: adeo ut cū bonus uir sit ea sola de causa fugiatur ab hominibus. Quacunque uenis est fuga.i.quacūque uenis oēs fugiunt. Quid sit scire.i.cupis scire causam. Nimis poeta es.s.nimiū uis uideri poeta recitando. Periculosum: quia molestū omnibus. Dypsas genus serpentis cuius morsus hominem siti necat. Medio sole: ex plaga meridionali: quia illic sunt grauiora uenena: uel pusta medio sole: quoniā perpetuo apricatur. Scorpius improbus uenenosus. Piscina: locus erat domi: ubi frigida lauabantur. docet hoc Cicero: Latiorem inquit piscinam uoluissem ubi iactata brachia non offēderent. Vir bonus: hoc enī unū uitiū occupat omēs.

Fugerat: in fabulis dicit solē auertisse cursum: ne sceleratā Thieste cœnā inspiceret: ubi filii appositi ab Atreo fratre fuerunt.

Fugimus: ne cogar audire te recitātem. Tace.i. nihil recites. alibi poeta ī cœna iucunda pollicetur non affuturum crassū uolumen.

Tam subito coruus qui modo cygnus eras
Non omnis fallis: sit te proserpina canum
Personam capita detrahit illa tuo.

In Lygurinum.

Occurrit tibi nemo quod libenter
Quod quacunque uenis fuga est: & ingens
Circa te lygurine solitudo
Quod sit scire cupis: nimis poeta es.
Hoc ualde uitium periculosum est
Non tigris catulis citata raptis
Non dypsas medio perusta sole.
Nec sic scorpius improbus timetur.
Nam tantos rogo quis ferat labores
Et stanti legis: & legis sedenti.
Currenti legis: & legis cacanti.
In thermas fugio: sonas ad aurem.
Piscinam peto: non licet natare.
Ad cænam propero: tenes euntem.
Ad cœnam uenio: fugas sedentem.
Lassus dormio: suscitas iacentem.
Vis quantum facias mali uidere?
Vir iustus: probus: innocens timeris.

De Eodem.

Fugerit an mensas phœbus cœnamque thyestis:
Ignoro fugimus nos lygurine tuam.
Illa quidem lauta est: dapibusque instructa supbis:
Sed nihil omnino te recitante placet.
Nolo mihi ponas rombum mulum ue bilibrem
Nec uolo boletos: ostrea nolo: tace.

Ad Cosconium.

Omnia quod scribis castis epigrammata uerbis:

Omnia quod scribas: In Cosconiū q æmulatione scribendorum epigrammatum cum Martiale certabat. Illius epigrammata modo accusabat qđ longa essent: cui respondet poeta: Cosconi qui lōga putas modo damnabat quod parum pudica eēnt: ait poeta se laudare Cosconii epigrāmata: quod legi poterāt uirginibus: & pueris īgenuis: cum nihil inesset obscœnum: sua tamen non esse oīno repudianda: cum a nequioribus & lasciuioribus puellis legantur: quasi dicat plures esse qui sua legant quam Cosconii: ob eum pruritum qui in omni pagina est.

Nulla mentula.i.nulla mentio mentulæ. Vacat luxuria:id est sine pruritu.. Neq: lasciui. Faciles:lasciui. Torquet qui tangitur libidine.

Xigis:Ad Candidum amicum:quem cum non comitaretur Martialis mittebat ei libertum:ait poeta plus in ea re.i.comitando ei libertum posse præstare: q̃ ipse ualeat: quoniam ipse sit ad seruilia munera ineptus:ait tamen se omnia ei præstiturũ: quæ libertus præstare non poterit:hoc est laudẽ & immortalitatem. Operam togatam.i.togati hõmis:nã anteãbulones erãt togati. Vmbone.i.obiecto corpe suo ꝓ umbone.

Mugiet.i.clamãdo sæpe te laudabit. Lis erit:si habebis litẽ:faciet conuitia.

Clamabit: i aduersariũ tuũ. Quicqd:imortalitatẽ propter meos uersus.

Apena grandi:Ridet Bassum euntẽ ex urbe onustũ fructibus rusticanis: nã rus sterilissimũ emerat solius amœnitatis pretio:q̃uis inqt censeã eũ uenire in urbẽ non uenit: sed uadit rus:nã rusticarũ reꝝ copiã in rus afferebat: quæ a rure in urbẽ solent.

Fluit grãdi gutta:ꝓpter fontes:unde & fontanalis dicta est: & fontanalia id est sacra fontiũ illic fiebãt coronatis pueris: & fontibus.auctor est Pompeius. Illic erat præterea saxum quod cũ romani uellent impetrare pluuias a Ioue ĩ urbem ferebant. dicebaẗ Manalis.auctor Festus Iuuenalis:Madidamque capenam. Almo: fluuius ẽ ad portam capenam: quo simulacrum Cibeles lauabatur a sacerdotibus.& lotam paruo reuocant almone cibelem.Lucanus. Lauabanẗ præterea cultri samii qbus galli furtes inter se digladiabantur: quãuis essent samii: tamen a poeta ferrum dicitur: ut supra etiam: Demens cum ferro quid tibi: cũ de cultro samio loqueretur.

Oratiorum: Oratii tergemini ob pugnam aduersus Curatios ad hanc portam sepulti nomen dederunt: ut porta capena tergemĩa eẽ diceret. Herculis fanũ:illic erat tẽplũ Herculis.auctor Macrobius quẽ nũc pusillũ appellat:quoniam domitianus appellabaẗ Hercules maior.alibi:Maior quæ gesserit audi:hoc est Domitianus Hercules maior. Feruet:celebratur: Illic: in rheda. Caules nobiles:caulis pompeianus proceriore fructice est gratus ob teneritatem.

Inque tuis nulla est mentula carminibus?
Admiror. laudo. nihil est te sanctius uno:
At mea luxuria pagina nulla uacat.
Hæc igitur iuuenes nequam: facilesque puellæ:
Hæc senior: sed quem torquet amica: legat.
At tua cosconi ueneranda que sanctaque uerba:
A pueris debent uirginibusque legi.

Ad Candidum.

Exigis a nobis operam sine fine togatam:
Non eo: libertum sed tibi mitto meum.
Non est inquis idem: multo plus esse probabo:
Vix ego lecticam subsequar: ille feret.
In turbam incideris: cunctos umbone repellet:
Inualidum est nobis ingeniumque latus.
Quid libet in causis narraueris ipse tacebo:
At tibi ter geminum mugiet ille sophos.
Lis erit: ingenti faciet conuitia uoce:
Esse pudor uetuit fortia uerba mihi.
Ergo nihil nobis inquis præstabis amicus?
Quicquid libertus candide non poterit.

De Basso.

Capena grandi porta qua pluit gutta
Phrygiumque matris almo qua lauat ferrum
Oratiorum qua uiret sacer campus:
Et qua pusilli feruet herculis fanum:
Faustine plena bassus ibat in rheda.
Omnis beati copias trahens ruris.
Illic uideres frutice nobili caules.

Vtrunque porrum:sectiuum & capitatum. Sessilesque lactucæ:lactucæ in tanto precio fuerunt ut homines in ualeria familia lactucini sint dicti. Lactuca autem a lacte est dicta:quoniam quæ dicebatur micorus. sola enim fuerat in usu ea habet copiam lactis. tertium latucarum genus sessile dicitur siue laconicum. Pigro uentri:quia betæ laxant aluũ Betæ apud antiquos uerna dicebanť & autũnalis. græci candidã & nigrã dixerunt. Gallici canis:nã gallici canes uelocissimi sunt & ex lupis concipi putanť:auctor Pli. Lacteũ: lactentem. Nondũ uicta faba:cuius dens non poterat corrodere fabã. Nec feriatus. i. ociosus: nam & ipse aliquid ferebat. Rus ibat. damnat uillam:nam Bassus rus emerat:in quo nil erat præter lauros. In hoc infra derideť:Baiana nostri. & derideť Bassus: ꝙ cũ rus iret rusticana illuc ferret secum ut ostendat uillæ sterilitatem.

Et utrunque porrum: sessilesque lactucas.
Pigroque uentri non inutiles betas.
Illic coronam pinguibus grauem turdis.
Leporemque læsum gallici canis dente.
Nondumque uicta lacteum faba porcum.
Nec feriatus ibat ante carrucam
Sed tuta fœno cursor oua portabat.
Romam petebat bassus. imo rus ibat.

De Ollo.

Pauperis extruxit cellam:sed uendidit ollus
Prædia:nunc cellam pauperis ollus habet.

Auperis:Ollus ut ædificaret ẽpta cella pauperis extructis ædibus pauper factus ẽ. Martialis ait eum nunc habere cellam pauperis. Nunc cellam pauperis habet:quia prædia uẽdidit:ipse iam pauper.

In Inuitatorem.

Veientana mihi misces ubi massica potas:
Olfacere hæc malo pocula quam bibere.

Eientana:Hic qui inuitauerat: miscebat conuiuis ueientana & ipse massica potabat. Olfacere:malo olfacere in mẽsa tua ꝗ bibere.

In Lygurinum.

Hæc tibi non alia est ad cœnam causa uocandi:
Versiculos recites ut lygurine tuos.
Deposui soleas:affertur protinus ingens:
Inter lactucas oxygarumque liber.
Alter perlegitur. dum fercula prima morantur:
Tertius est:nec adhuc mensa secunda uenit.
Et quartum recitas:& quintum denique librum:
Putidus est totiens si mihi ponis aprum.
Quod si non scombris scelerata pœmata donas:
Cœnabis solus iam lygurine domi.

Aec:Ad Ligurinum: De quo supra:qui inuitabat ut tantum recitaret carmina sua. Origanum: herba est: quæ post uicesimum diem pululat initio mensæ dabať. Morantur:feruntur. Secunda mensa. i. nondũ secunda mensa uenit: & tertius liber recitatur: iocatur cũ secundo. Aprum:si totiens apponis mihi aprũ: ego fastidirem. Est putidus: putidum putabo. Scombri pisces erant sulphurei coloris ex Hispania presærtim mittebantur:uendebantur cucullo papyraceo. Scelerata:quia molesta.

Ad Gallam.

Cum faciem laudo cum miror crura manusque:
Dicere galla soles:nuda placebo magis.
Et semper uitas communia balnea nobis:
Nunquid galla times ne tibi non placeam?

Vm:Galla formoso corpore uolebat uideri:dicebatque se posse placere magis nudã: eius uanitatem redarguit Martialis urbanitate.

Mpta: Tongilanus ducentis nummis emptam domum amiserat incendio. mos erat apud romanos ut orbis damno affectis ob aliquod incendium pecuniam afferrēt: nūc Tongilianus decies centena acceperat cum tantū ducenta amisisset in domo cremata. nonnulli domos comburebant: ut collata pecunia plus aliquid lucrarentur. Iuuenalis: Et merito iam suspectus tanquam ipse suas incenderit ædes. Casus nimium frequens. i. incendiū quod sæpe accidit in urbe. Collatum decies: quia habes decies centena.

T uultu: Poenitet poetam habuisse rē cū Cloe: cum tam male dederit. ait que melius sibi fuisse masturbari quam subagitare tale scortum. Tota te poteram Cloe carerē: id est poteram masturbari melius.

It cisterna: Rauenna inter paludes condita laborabat penuria aquarum: copiam habebat uini. pluris aqua uendebat q̃ uinum. Malo. i. magis opto. Callidus caupo: uenditor uini. Imposuit mihi: id est decepit me. Mixtum uinum: id est dilutum uinum. nam carior erat aqua. Lege Strabonem de palludibus illic & de uinetis.

Vod quacūque: Gellia uolebat uideri bene olere multis unguentis cum alioquin esset turpis Martialis inquit aliud exigitur a te. exigitur enī forma. Cosmum: unguentarium. Nugis peregrinis: id est rebus fucosis hesternis. Cinnama fusa: lapsa per terram. Sic eo pacto quo tu oles.

Aiana: Villam emerat Faustinus in qua rerum rusticarum: nulla copia desiderabatur. nam omnia affluebant. Inuidiose poeta singula munera commemorat: ut tantomagis uillam Bassi derideat: in qua nihil præter arbores steriles & amœnas uisebatur: adeo ut quotiens in uillam se conferret Bassus: quæ a rure essent petenda illuc afferret. derisus est superiore epigrammate. Baiana: domus rusticana ad Baias. Ociosis myrtetis: id est sterilibus: uel ociosis ad ocium ī requiem comparatis. Platano uidua: id est sterili sine fructu. platani erant in usu apud romanos: uel in uilla: uel in hortis urbanis ad umbras inambulationum: quem usum docuerunt Athenæ. Illic enim primum uisæ sunt platani. xxxvii. cubitorum umbris luxuriantibus: in philosophorum ocio. Propterea Iuuenalis cum de recitatione poematum loqueretur ait Frontonis platani conuulsaque marmora clamant: quoniam ut supra dictū est earum arborum umbræ ad ocium litterarum primum sunt inuentæ.

Ad Tongilianum.

Empta domus fuerat tibi tongiliane ducentis:
Abstulit hanc nimium casus ī urbe frequens.
Collatum est decies: rogo non potes ipse uideri:
Incendisse tuam tongiliane domum.

Ad Cloen.

Et uultu poteram tuo carere
Et collo manibusque: curribusque
Et mammis natibusque clunibusque
Et ne singula persequi laborem.
Tota te poteram cloe carere.

Ad gallam.

Cum dare non possim: quod poscis galla rogantē:
Multo simplicius galla negare potes.

De Caupone Rauennate.

Sit cisterna mihi quam uinea malo rauennæ:
Cum possim multo uendere pluris aquam.
Callidus imposuit nuper mihi copo rauennæ:
Cum peterem mustum: uendidit ille merum.

In Gelliam.

Quod quacūque uenis cosmum migrare putamus:
Et fluere excusso cinnama fusa uitro.
Nolo peregrinis placeas tibi gellia nugis:
Sic puto posse meum: sic bene olere canem.

De Villa Faustini.

Baiana nostri uilla basse faustini

Buxus in delitias uenerat romanorum adeo tonsis foliis in uarias animalium formas re digeretur: propterea appellatur tonsilis. Ingrata: sterilia. Spacia: solū latum & amplū. sensus est uilla Faustini non est ordinata: ut occupet magnum spacium sola amœnitate. Vero rure.i.uera rusticitate. Barbaro: inculto horrido. Hic: in uilla Faustini. Farta ceres.i.congesta. Autumnis senibus.i.maturis fructibus. Fragrat: bene olet. Testa: antiqui seruabant uuas & fructus in testis: ut Pli. Varro & Columella scribunt. Putator: uitiū. Seras: tardas.i.uuas duracinas & serotinas: qa sero maturescūt. Immi nēte bruma.i. īcipiēte hyeme. Prurit: ardet in pugnā. Fronte inermi: non dum cornutus. Cortis: cors uel coors est spatium illud domi ubi seruantur altilia: tamen hoc pro pte domus profertur. per syncopam Varro neutrū profert figuratum. Anser argutus: clangore: quod epitheton meruit excitatis uigilibus capitolii. anser autē in corte seruabat ob iecur: nā ut alii Scipio: ut alii Metellus: ut nonnulli M. Seffius primus docuit iecur anseris optimi eē saporis. Gēmei pauones: id ē picti in speciē gēmarū quos gratos eē dixit Oratius: Quoniā multo uenierat auro: Et picta pandāt spectacula cauda: deridēs uanitatem gulæ romanæ. Debet nomen: id ē quæ sortita est nomen a pēnis: rubētibus auis: hoc ē phœnicopterus: nam φοινικοπτερος latine significat purpuram: & alam. habēt enī alas purpureas: huius lingua esse gratissimi saporis & cibi primus ostendit Apitius. A Celso inter mediocres aues numeraſ. Perdix picta: maculis distīcta. Numidicæque guttæ.i.galliæ numidicæ guttatæ: de qbus Papinius: quas udo numidæ legūt sub austro. In distichis: Ansere romano q̄uis satur Hannibal esset: Ipse suas nunq̄ barbarus edit aues. Illud dr̄ quoniā hæ aues ī cānas fuerāt assumptæ nouissimis tēporibus. eædē dicūſ meleagrides si Plinio credimus: sed Columella distinguit: aitque numidicas haberē cristā rubrā: meleagridas cæruleā: cū diciſ afra auis hæc intelligitur. Iuuenalis: Nec latus afræ nouit noster tyrūculus. Oratius: Non afra auis non attagen ionicus. Erāt aūt gallinæ hæ guttis distīctæ. Colchi: patria medeæ: ꝓpterea ipii dicunſ īpietate medeæ phasiani a phasi fl. colchoꝝ. Rhodias fœmias: galliæ rhodiæ præstātiores aliis hēbanſ. Galli premunt: calcant. Peristeriones.i.turres columbarū. Gemit: gemere proprie columbi est.

> Non ociosis ordinata myrtetis:
> Viduaque platano: tonsilique buxeto
> Ingrata lati spacia detinet campi.
> Sed rure uero barbaroque lætatur.
> Hic farta premitur angulo ceres omni
> Et multa fragrat testa senibus autumnis.
> Hic post nouembres imminente iam bruma
> Seras putator horridus refert uuas.
> Truces in alta ualle mugiunt tauri
> Vitulusque inermi fronte prurit in pugnam
> Vagatur omnis turba sordidæ cortis
> Argutus anser: gemmeique pauones
> Nomenque debit quæ rubentibus pennis
> Et picta perdix: numidicæque guttæ.
> Et impiorum fasiana colchorum.
> Rhodias superbi fœminas premunt galli
> Sonantque turres plausibus columbarum.
> Gemit hinc palumbus inde cæreus turtur.
> Auidi secuntur uillicæ sinum porci
> Matremque plenam mollis agnus expectat
> Cingunt serenum lactei focum uernæ
> Et larga festos lucet ad lares silua.
> Non segnis albo pallet ocio copo.

Turtur cæreus: id est pinguis. Porci auidi esurientes. Villicæ mulieris. Plenam: plenis uberibus redundantem lacte. Lutei: sordidi. Larga silua: copia lignorum.
Lucet: ardet: coniicitur in focum: Albo ocio: sine labore & controuersia: Vel albo ab effectu: quia reddit hominem album curis: ut supra: Viuat in urbanis albus & officiis.

Palæstritæ: erãt q ludebãt palestra: & ungebant & habebant in familia. Non pdit oleũ sed aliqd agit. Subdolũ rete. i. dolosum: quia retia ad dolũ tendunt. Auidis turdis: cupidis ciborũ ut intelligas eos falli escas. Trahit piscẽ: linea: filo & hamo: Nã ea dr linea & lineola. Cassis: galea: sed hoc loco instrumentũ ligneũ quo feræ capiunt. Impeditã. i. captis pedibus. Facilis: non magni laboris & curæ. Hilares: amoenas. Pædagogo. i. non indigẽtes pædagogo. ut ur bani pueri. Eunuchus: qui itẽ erat in familia delicatus. Fruitur ope: aliqd agit etiã ipse ianis sine mũeribus: ut in urbe. Cana mella: albentia: cũ cæris cum fauo. Metãque lactis. i. lac coagulatũ in recentẽ caseum. Sassina: patria Plauti lacte abũdabat. Silius: sassia diues lactis silua sassinate. i. e pascuis sassinæ. Glires: dormiendo crescunt. Hispidæ matris. i. hædũ filiũ capellæ. Capones nõ amare coactos. i. castratos. Texto cisto: canistro. Grãdes uirgines: adultæ. Proborũ: simplicium. Dona matrũ: uerbũ est rusticanæ puellæ quæ munera matris semper affert placet magis exponas oua gallinarũ: ut etiã alibi apd hunc poetã. Facto opere lætus: nã gestire facto opere rustici ẽ. Crastinas mẽsas: contra illud: Explicat & coenas unica mẽsa duas. Oẽs uescunt: non reiecti seruis ut in urbe fit: quod laudat etiã i saturnalibus. Domitiani. Papi. Vna uescit oĩs ordo mẽsa. Minister satur: hic in uilla. Non nouit inuidere: quoniã & ipse satur ẽ. Iuuenalis de seruo ĩ urbe: Ecce alius q̃to porrexit murmure panem. At tu: ad hoc spectãt quæ supra dicta sunt. Famẽ: uillã sterilẽ. Mũdam: lautam & amoenam. Lauros meras: id est solas lauros sine fructu. Furẽ: quia nihil est quod eripi possit. Vinitorẽ: uillicum: noluit dicere uillicum: quia uilla non erat. Farre urbano: allato ex urbe. Ociosus: relaxatus curis. Pictam: non naturalem.

Nec perdit oleum lubricus palæstrita:
Sed tendit auidis rete subdolum turdis.
Tremula ue captum linea trahit piscem.
Aut impeditam cassibus refert damam.
Exercet hilares facilis hortus umbras.
Et pædagogo non iubente lasciui.
P arere gaudent uillico capillati.
Et delicatus opere fruitur eunuchus.
Nec uenit inanis rusticus salutator.
Fert ille cæris cana cum suis mella:
Metamque lactis sassinate de silua.
Somniculosos ille porrigit glires.
Hic uagientem matris hispidæ foetum
Alius coactos non amare capones.
Et dona matrum uimineo ferunt texto:
Grandes proborum uirgines colonorum.
Facto uocatur lætus opere uicinus
Nec auara seruat crastinas dapes mensa
Vescuntur omnes. ebrioque non nouit
Satur minister inuidere conuiuæ.
At tu sub urbe possides famem mundam.
Et turre ab alta prospicis meras laurus:
Furem priapo non timente securus.
Et uinitorem farre passis urbano.
Pictamque portas ociosus ad uillam.
Ollus. oua. pullos. poma. caseum. mustum.
Rus hoc uocari debet: an domus longe?

De Sutore & Fullone.

Sutor cerdo dedit tibi culta bononia munus
Fullo dedit mutinæ: nunc ubi copo dabit.

Vtor: Cerdo dederat munus gladiatoriũ: quod supra dixit poeta. Is erat bononiẽsis: nũc fullo mutinẽsis dederat itẽ munus gladiatoriũ: succẽsus Martialis clamat. Cerdo ẽ qcunque quærit lucrũ ex aliqua arte. iccirco addit sutor. Iuuenalis: Munera nunc edunt.

Vm uocor. Lata erat lex a Domitiano ut sublatis sportulis amici ad rectam cœnam uocarentur hac lege coactus Ponticus iã non dabat sportulã Martiali: sed inuitauit apposuit autẽ uilissimos cibos: sibi optimos. Conquerit̃ poeta fraudem fieri legi: cum non detur sportula: dari cœnam a Pontico non meliorem sportula: cum tamen legem tullerit imperator: ut melius cœnarent clientes q̃ olim solebant acceptis sportulis. Non tam uenalis id est non conducendus sportula ut ante. Eadem cœna. i. iidem cibi. Ostrea satura

In Ponticum.

Cum uocor ad cœnam non tam uenalis ut ante
Cur mihi non eadem: quæ tibi cœna datur?
Ostrea tu sumis stagno saturata lucrino.
Sugitur inciso mutilus ore mihi.
Sunt tibi boleti: fungos ego sumo snillos.
Res tibi cum rombo est: at mihi cum sparulo.
Aureus immodicis turtur te clunibus implet:
Ponitur in cauea mortua pica mihi.
Cur sine te cœno: cum tecum pontice cœnem?
Sportula quod non est prosit: edamus idem.

In Cinnam.

Esse nihil dicis quicquid petis improbe cinna
Si nil cinna petis: nil tibi cinna nego.

In Quintum.

Centenis quod emis pueros & sæpe ducenis
Quod sub rege numa condita uina bibis.
Quod constat decies tibi non spaciosa suppellex.
Libra quod argenti milia quinque rapit.
Aurea quod fundi precio carruca paratur.
Quod pluris nulla est: q̃ domus empta tibi.
Hæc animo magno credis te quinte parare?
Falleris: hec animus quinte pusillus emit.

ta lucrino: ostrea ĩ lacu lucrino de pasta optimũ habebant saporem: quod docuit Sergius Orata: postea domita britannia ex eo littore non inferioris saporis ostrea mittebantur. Inde ait Iuuenalis: Circeis nata forent an Lucrinum ad saxum rutupino ue edita fundo. Mitillus: de genere poliporum ẽ hic non tãtum seruit gulæ: est enĩ nullius saporis: sed crassitudini gingiuarum & aliis sordidis ulceribus medet̃ auctor Plinius. Sumitur mitillus. i. comedo mitillum. Ore inciso: ac si haberem os ĩcisum & ulceratum. Inciso ore: & os mihi sumenti inciditur ob testæ duritiem. Fungos suillos: nascebantur suilli una cum boletis ĩ radicibus roborum: nullo sapor̃ digni mensa. Res est cum rombo. i. tu comedis rombos. Sparulus: piscis exiguus & uilissimus. Clunibus ĩmodicis: obesis & latis. Sine te: quod non licet per legem Domitiani tu facis fraudẽ cœnæ. Prosit hoc idest hoc sit factũ in utilitatem clientum: nã uoluit imperator ut aliquid plus ederemus: & prohibuit dare sportulam.

Entenis. In Quintum: qui magno animo uolebat uideri empta luxuriosa supellectile: ait Martialis hoc non esse uerum: neque propterea eum esse magni animi: cum sibi illa emat: nam magni esset animi aliquid donare amicis. alibi in Gaurum nihil sibi donantem: Gaure pusillus homo es. Sub numa: idest uina uetustissima. Non spaciosa: id est exigua. Carruca: currus significat: carrucæ autem ex argento quoque cælabatur. Pli. Carrucas quoque ex argento cælari inuenimus. Nero nunq̃ paucioribus mille carrucis iter fecisse dicitur. Mula: in tanto erat pretio ut Popeia Neronis uxor mulas habuisse dicatur indutas soleis aureis: Pretio fundi idest tanto pretio quanto fundus emeretur. Pusillus animus tuus idest tu qui habes animum pusillum: propterea fieri potest hæc non parentur magno animo: placet magis Quinte animus pusillus: qui nihil dat amicis: omnia sibi ĩpẽdit. Emit hæc. q. d. magni animi est donare non sibi emere. In Gaurũ: Gaure pusillus homo es.

Otile. In cotilum qui cum bellum se appellari gloriaretur: putabat id nomen ad formã tantum & corporis dignitatem pertinere: Mart. docet eum hominem esse bellum qui molles & effœminatos mores habeat: & cum describit quid sit bellus homo Cotilũ ridendo designat. Digerit: componit. Flexos: calamistro. Cantica qui nili: ex omnibus cantilenis mollissimæ erãt & ægyptiæ & gaditanæ ad saltationẽ & impudicos motus puellarũ. Cantica nili. i. ægyptios cantus. Susurrat: leuiter canit. Volsa: depilata. Cathedras: ad sellas fœminarũ meretricũ. Qui refugit pallia uicini cubiti: ꝓpter elegantes uestes: ut supra: Quã uentũ spanius manũ timet priscus. Curris per conuiuia. i. qui adest ubicũque fiunt conuiuia. Hirpinus: nobilissimus equus fuit uictoriis & maioꝝ gloria unde natus erat. sensus ergo poetæ est: ille ẽ bellus homo qui hirpino referente premiũ discurrit ꝑ totã urbẽ: & narrat unde equus duxerat originẽ: Iuuenalis Sed uenale pecus corithæ posteritas & hirpini. Petricosa: trica significat tenue & molestũ impedimẽtũ: cũ ergo poeta uelit ostẽdere bellũ hominẽ eũ esse q sit occupatus leuioribus in rebus: ait bellum hominem esse rem petricosam: idest plenã leuioribus impedimentis.

In Cotilum.

Cotile bellus homo es: dicunt hoc cotile multi:
Audio: sed quid sit dic mihi bellus homo?
Bellus homo est flexos qui digerit ordine crines
Balsama qui semper: cinnama semper olet.
Cantica qui nili: qui gaditana susurrat
Qui mouet ĩ uarios brachia uolsa modos.
Inter fœmineas tota qui luce cathædras
Desidet: atque aliqua semper in aure sonat.
Qui legit hinc illinc missas: scribitque tabellas
Pallia uicini qui refugit cubiti.
Qui scit quam quis amet: qui per conuiuia currit
Hirpini ueteres qui bene nouit auos.
Quid narras: hoc est hoc est homo cotile bellus.
Res petricosa ẽ cotile bellus homo.

Ad Cassianum.

Sirenas hilarem nauigantium pœnam:
Blandasque mortes gaudiumque crudele:
Quas nemo quondam deserebat auditas:
Fallax ulyxes dicitur reliquisse
Non miror: illud cassiane mirare
Si fabulantem canium reliquisset.

Ad Diadumenum.

Quod spirat tenera malum mordente puella:

Yrenas. Laudat Canium gaditanum cuius confabulationẽ ne Vlyxẽ quidẽ qui præteruectus est syrenas ait potuisse effugere si adesset. Vlyxes ꝑuulgata historia cum esset nauigaturus iuxta sedes syrenũ admouit cæras auribus sociorum: ipse apertis auribus iussit se uinciri ad malum nauis: ne suauitate cantus cogeretur exilire: docuerat id Circe: Ita surdis sociis ipso iuncto malo nauis non flexit cursum: quãuis syrenes noto carmine usæ sint: quod Cicero ex Homero transtulit: O decus argolicum quin puppim flectis Vlyxe. Homeri longum extat carmen in odyssea. Fallax Vlyxes: epitheton: perpetuum Vlyxes ab Homero dicitur πολυμητις: i dest uarii & multiplicis animi. Hillarem pœnam: nam trahebantur nauigantes suauitate carminis in scopulos: & naufragium faciebant. Blandas mortes: quia suauitate cantus in mortem trahebantur. Gaudium crudele: quia magno constabat. Non miror: si Vlyxes relinquebat syrenes: sed magis mirarer si reliquisset Canium gaditanum poetam. Ante: Canio suo gades.

Vod spirat. Ad Diadumenum: cuius oscula mirum in modũ olere dicit: sed auaritiã carpit ꝙ scilicet auare det: ait ergo cũ bene oleãt hæc basia: multo plus habitura suauitatis una facilitate. s. Diadumenus nomẽ est elegantioris iuuenis cum hoc est fictum: cuius effigiem Policletus sicyonius expressit molliore iuuenta: eaque uenit centũ sestertiis.

Aura:odor:nãodor eſt aer uapore percuſſus. Canet:cum emittet flores. Ouis: multi codices habent apis:ut de thimo intelligas:cuius odor ſuauiſſimus eſt. Auis:de phoenice potes intelligere quæ nidos conſtruit ex cynamomo:& caſia.placet ut legatur.Ouis:nã fru/tices uerno tempore morſu gregis fracti ſuauem emittunt odorem. Arabs meſſor:meſſo rem arabiæ felicis intelligit:nam caſſia inde mittebatur. Succinum:latine electrum dici tur:gummi populorum quod cum candidum eſt præſtantiſſimum habet odorem: unde Domitius Nero quodã car mine crines uxoris ſucci/nos dixit: quaſi ſuauiſſi/me olentes: ſuccinum præ terea eſt genus unguenti odorati. Eoo thure:ideſt ſabæo & orientali. Gle/ba ꝙ æſtiuo:odor terræ cõ mendatus a Cicerone:præ ſertim in unguẽtis: ut ſcri bit ipſe in ſuo oratore: eo loco optimus eſt: ut antiq dicebant ubi cornua arcus cæleſtis uidebantur deſi/nere poſt imbrem Pli.au/ctor. Nardo: crines nar do ungebantur. Sine in uidia: una & ſola. Faci/litas:plus odoris daret.

Quod te corytio quæ uenit aura croco.
Vinea quod primis floret cum cana racemis
Gramina quod redolent: quæ modo carpſit ouis.
Quod myrtus: quod meſſor arabs: qđ ſuccina trita.
Pallidus eoo thure quod ignis olet.
Gleba quod æſtiuo leuiter cum ſpargitur imbre:
Quod madidas nardo ſparſa corona comas:
Hoc tua ſæua puer diadumene baſia flagrant.
Quid ſi tota dares illa ſine inuidia?

In.M.Antonium.

Par ſcelus admiſit phariis antonius armis.
Abſcidit uultus enſis uterque ſacros.
Illud laurigeros ageres cum læta triumphos:
Hoc tibi roma caput: cum loquereris erat.
Antoni tamen eſt peior q̃ cauſa photini.
Hic facinus domino præſtitit ille ſibi.

Ar ſcelus:. Ait graui/us fuiſſe ſcelus Anto/nii triumuiri: qui iuſſit in terfici Ciceronẽ: q̃ fuerit Photini qui Pompeiũ iuſ ſus necauit. Photinus id ĩ gratiã Ptholomei fecit:hic ut ſuam animi libidinem: & crudelitatem expleret. Photinus inter eos fuit qui impulerũt Ptholomeum ut Pompeium necaret: ta/men Achillæ datum eſt ne gocium:qui comitem aſſũ pſit Septimium: is primus fuit percuſſor. Phariis ar mis: ideſt ægyptiis & ſicæ ægyptiæ. Vterque Pho/tinus & Antonius. Illud duo capita habebas roma altero coronato utebaris: cum triumphabas: altero facundo: cum loquebaris. Ingens utriuſque laus.

De pigris nautis.

Ceſſatis pueri nihilque noſtis.
Veterno reſinaque pigriores:
Quorum per uada tarda nauigantes
Lentos digitis ad celeuma remos.
Iam prono phætonte ſudat æthon:
Exarſitque dies: & hora laſſos
Interiungit equos meridiana.
At uos tam placidas uagi per undas
Tutæ luditis otium carinæ.

Eſſatis. Applaudit hoc epigrammate pueris nauigantibus in naumachia inter ludos Domitiani: quaſi ergo e medio feruore ſpectantium clamat e ripa nauma/chiæ. Ceſſatis: tardi eſtis ad nauigandum. Reſina: genus gummi. Veter/nus: ſignificat hydropeſin. Virgilius: Nec torpere graui paſſus ſua regna ueterno. Ni/hil noſtis:ideſt nihil ſcitis. Ad quorum:ſpectatorum. Celeuma: clamor nauticus: & hortatio. Tingitis lentos remos.i.ignoratis qui uos ſpectent:nullãque ſpectatorũ rationẽ hẽtis. Aethon:equus ſolis. Prono:inclinato. Exarſit:in meridie. Interiũgit.i.recreati quiete:nã puenit ad meridiẽ. Tuta:qa nulla ptãs excitabaſ. Luditis otiũ.i.abutimi otio.

Argonautas: ambiguitas ē uerbi. nam argonautæ possunt dici illi primi qui argo ī pontū deduxerūt. & argonautæ si componant̄ ab argos qđ significat tardū: & nautis: significabit nautos tardos.

Vc est. Scripturus lasciuiora abigit matronas pudicas: præserti Bassam: quæ ignorāti pauloante Martiali tribadē esse Lucrecia uidebatur. In hac parte quæ sequit̄ gymnasia numerat ea loca in quibus uiri nudabantur: Stadiū: ubi ad cursū & palæstrā athlætæ nudātur. Exuimur: deponimus uestes. Terpsichore: musam hanc nominauit: quoniā ei dictatæ sunt choreæ & saltationes. In quibus iam poeta uersabitur τερπουαι oblector: χορόσ chorus: nostra terpsichore. Saucia: madida. Schemate: idest figura. periphrasis est mētulæ ægyptii primum ceperunt colere pudenda: quoniam Osiri inuento sola uirilia defuerunt: sed ne desiderarentur ad honorē sepulturæ Isis iussit ut pudenda circunferent̄ præcedebat inquit Herodotus tibicem sequebātur matronæ canentes dionysia. hunc morem acceperunt matronæ romanæ: & mensæ augusto mētulam deferebant cum sacrorum pompa in ædem Veneris extra mœnia: & q̄uis meretricum esset illud solenne: tamen non licebat alicui præterq̄ matronæ castæ id sacrum tractare: & deponere in sinu Veneris Schemate: idest figura & obscura. Nunc legis: placet enim obscœnitas ut supra in Cosconium.

Non nautas puto uos: sed argonautas.

Ad matronas.

Huc est usque tibi scriptus matrona libellus
Cui sint scripta rogas interiora: mihi.
Gymnasium thermæ: stadium est hac parte recede.
Exuimur: nudos parce uidere uiros.
Hic iam deposito post uina rosasque pudore
Quid dicat nescit saucia terpsicore.
Schemate nec dubio: sed aperte nominat illam
Quam recipit sexto mense superba uenus.
Custodem medio statuit quam uillicus horto
Opposita spectat quam proba uirgo manu.
Si bene te noui: longum iam lassa libellum
Ponebas: totum nunc studiosa legis.

Ad ceruinum.

Mæchus es aufidiæ qui uir ceruine fuisti
Riualis fuerat qui tuus: ille uir est.
Cur aliena placet tibi: quæ tua non placet uxor?
Nunquid securus non potes arrigere?

In Neuolum.

Mentula cum doleat puero: tibi neuole culus
Non sum diuinus: sed scio quid facias?

Ad Laufellam.

Vis futui nec uis mecum laufella lauari:
Nescio quod magnum suspicor esse nefas.
Aut tibi pannosæ pendent a pectore mammæ:
Aut sulcos uteri prodere nuda times.
Aut infinito lacerum patet inguen hiatu.
Aut aliquid cunni prominet ore tui.
Sed nihil est horum: credo pulcherrima nuda es.

Oechus. Ceruinus repudiauerat uxorē: quam duxit: is qui pauloante erat moechus: quo facto ipse quoque habebat rem cum eadem muliere. Securus: nūquid oportet te ire in periculum ut arrigas.

Aufella: Nolebat uideri nuda: sed tamen futui uolebat: inquit Mart. aut est insulsa: aut est turpissima. Pannosæ. i. uenali sanguine rugæ: nam pannæ dicuntur maculæ uenaꝝ eminētiū. Sulcos. uteri. i. rugas. Prominet īterdū. i. defluūt carnes: quod scribit Celsus accidisse tēporibus suis prīcipi foemiæ: q̄bus arefactis ītra paucas horas expirauerit

Fatua es.i.insulsa es:& non habes illū leporem meretricū:& ꝑpterea non uis lauari:nam quæ insulsa sunt quo magis lauantur eo fiunt insulsiora. Fatui cibi dicuntur:q carēt sale.
Ormis. In phœbum fellatorē. Mutionatis.i.bene mentulatis:Muto:mentulā significat:ut apud Oratium:Mutoni querenti. Lucilius:Mutoni lachrymas tū læua absterfit amica. Stat:quia non potes arrigere.erat enim fellator.
Silotro. Psilotrum unguentū erat ad depilandū corpus.ex uariis rebus fiebat modo ex thinni sanguine:felle & iecore: modo ex sanguisugis coctis ī uase fictili & illitis aceto: modo ex aliis: tamen ut scribit Pli. Euellebant pili: post psilotrum adhibebatur ne pulularēt. Gargilianus mollis & cinædus faciem & pilos qui fuc crescentes comis formā capillorum offendūt:unguēto decutiebat. Iocat in hūc poeta ita ut eum ostendat esse mollē. Calua: significat os capitis: auctor ē Liuius qui scribit caluā detracta carne & crinibus fuisse poculum barbarorum diebus festis. hic pro toto ore accipitur. Dropax:unguētum ad pilos euellendos.
Nunquid.i.an es adeo timidus ut non audeas ferre nouaculam. Vngues:omnino te oportet uti ferro: Lutum uenetum: erat terra quæ ex cypro aduehebatur adhibito aceto: &. xl. diebus sub terra impacta reducta: quæ postea in solem optimum faciebat psilotrum. Traducere: uexare. Cunno: alludit ad mollem: & cinædum.
Nunquid times tonsorē quasi dicat tonsorem non times: sed hoc agis ut diutius sis mollis & pædiceris.

Si uerum est: uitium peius habes: fatua es.

In Phœbum.

Dormis cum pueris mutoniatis
Et non stat tibi phœbe: quod stat illis
Quid uis me rogo phœbe suspicari:
Mollem credere uirum uolebam.
Sed rumor negat: esse te cinædum.

In Gargilianum.

Psilotro faciem lauas & dropace caluam
Nunquid tonsorem gargiliane times?
Quid faciem tingis: nam certe non potes illos
Resina ueneto nec resecare luto.
Desine: si pudor est miseram traducere caluam.
Hoc fieri cunno gargiliane solet.

In Lupercum.

Stare luperce tibi iam pridem mentula desit
Luctaris demens tu tamen arrigere.
Sed nihil erucæ faciunt bulbique salaces:
Improba nec prosunt iam satureia tibi.
Cœpisti puras opibus corrumpere buccas:
Sic quoque non uiuit sollicitata uenus.
Mirari satis hoc quisquam: uel credere possit?
Quod non scit magno stare luperce tibi.

In Bassam.

Arrigis ad uetulas fastidis basse puellas:
Nec formosa tibi: sed moritura placet.

Tare. Stare est constare. Stare est erectū esse. Iocatur in uerbo Martia. mentula inquit quæ stabat idest quæ non arrigebatur: nūc stat magno: hoc est constat magno precio.. Eruca: incitat Venerem: propterea ponebatur una cum lactuca: quæ frigidissima est: ut alterius uis alteram temperaret. Bulbi genus herbæ capitatæ: cuius cum multa sint genera: Vnum est quod epimenidum dicitur optimi in africa saporis: ut locus ille. Iuuenalis: præter sententiam multorum exponatur: Et ueteres afrorum epimenida bulbi. incitant autem Venerem. In distichis: Cum sit anus coniunx & sint tibi mortua membra: Non aliter bulbis q̄ satur esse potes. Salaces: incitantes Venerem. Satureia: eadem est qua tymbra: incitat Venerem: eandem uim habet q̄ nasturcium. Puras buccas: puerorum. Non uiuit: suscitatur. Non stat.i.mentula quæ non arrigitur. Stare magno.i.multum constare. Sequēs epigrāma est clarum.

Hic rogo non furor est: nō est hæc mentula demēs?
Cum possis hecubam: non potes andromachem.

In Bæticum.

Nec mulus nec te delectat bætice turdus.
Nec lepus est unquam nec tibi gratus aper.
Nec te liba iuuant: nec sectæ quadra placentæ
Nec libye mittit: nec tibi phasis aues.
Capparin & putri cepas alece natantes.
Et pulpam dubio de petasone uoras.
Teque iuuant gerres & pelle melandria cana
Resinata bibis uina: falerna fugis.
Nescio quod stomachi uitium secretius esse
Suspicor: ut quid enim bætice coprofagis.

Ad Paulinum.

Minxisti currente semel pauline carina
Meiere uis iterum: iam palinurus eris.

Ad sertorium.

Rem peragit nullam sertorius: inchoat omnes
Hunc ego cum futuit: non puto perficere.

Ad Apicium.

De nullo quereris: nulli maledicis apici:
Rumor ait linguæ te tamen esse malæ.

In Bæticum.

Quid cum fœmineo tibi bætice galle baratro?
Hæc debet medios lambere lingua uiros.
Abscisa est quare samia tibi mentula testa:
Si tibi tam gratus bætice cunnus erat?
Castrandum caput est: nam sis licet inguine gallus:
Sacra tamen cybeles decipis: ore uir es.

Ec mulus. In Bethicum cunnilingum: quem poeta ex genere ciborum: quibus utebatur aperte ostēdit esse cunnilingum: nam ea tantū edebat quæ saporē haberent proximum liquori uuluæ. Liba: panes dulciarii sacris primum inuenti. Quadra: pars & quadra mensa. Placentæ: panes cinericii quibus utebantur antiqui loco mensæ. Capparin: semen notum. Alec: liquamen salsum. Oratius: Quo fæce primus & alec: Pli. Alec imperfecta nec colata: erat enim conditum. Res cœpit tamen ex inutili pisciculo minimoque confici. Pulpam: non modo carnē sine ossibus sed etiā sine pingui. Petasone dubio: uel dubio cuius ps iam fetet & cariosa est: qd placet: uel dubio. i. bono. Geres: ex genere locustarū sunt pisces uilissimi & salsi. uide Pli. xxxii. naturalis historiæ. Meladria: pars thinni ꝓpinqua caudæ uilissima: ē enim sine pingui: nam in thinno ceruix & abdomē commēdātur. Saprofagis: hoc ē comedis res fetidas: & olētes nā σαπρον significat putidum: φαγω. Inxisti. Palinurus gubernator classis troianæ submersus est numine somni oppressus. hic Palinurus accipit ob deriuationē græcam: nam παλιν significat iteꝝ: ουρεω meiere. locatur poeta igitur ī iteꝝ. meientē. Eris palinurus. i. diceris Palinurus E Nullo. In Apitium Esse bonæ linguæ dicitur qui nulli detrahit: contra malæ linguæ dicitur qui lingua abutitur: uel fellatione: uel lingendis cunnis. Quamuis o Apici nulli detrahas: tamen rumor est te esse malæ linguæ: hoc te fellare & cunnum lingere. Vid. In bethicum: qui abscisis testibus: & factus sacerdos Cibeles cunnos lingebat: de quo supra ait poeta eum non debere sectari muliebria quia dum mulieres sectatur: uidetur esse uir: quod non permittunt sacerdotales leges Cibeles. O Bethice galle: idest castrate. Medios uiros: idest debes fellare: ne uir uidearis: dum sectaris fœminas. Samia testa: idest cultro: nam samia terra optima erat cultris sacerdotum Cibelis: ante satis multa. Castrandum caput est: quoniam lingua tanq̄ mentula sectaris mulieres. Ore uir es: quia lingis cunnum & præstas officium uirile lingua.

Onuiua zoili. In zoilum molle & plane effœminatum. huius pocula ebrietate ructus fellationem describit. Sumœnianas. i. inter meretrices quæ submœnianis artificiis iuxta circu pstrabant. Iuuenalis: Et ad circum iussas prostrare puellas. Bibat: sobrius cu sitit. Testa curta: uase mutilato & fracto. Lædæ: meretricis: quæ spurca erat: ut alibi: Quod spurcæ moriens lucerna lædæ. Contendo: affirmauerim. Hoc. i. cœnare inter meretrices. Galbanatus: indutus galbano ueste muliebri. Lecto: triclinii. Occupato: que totum occupabat. Effultus: sustentatus. Suggerit dentiscalpia fiebãt aut ex lentisco aut ex penna. In distichis: Lentiscum melius: sed tibi frondea cuspis: Defuerit: dentem penna leuare potest. Dentrificiu autem dicebatur quicqd medicaminis adhibebat: fricandis & terendis dentibus: in quo genere arabius lapis esse dicitur. Pinnas rubentes. i. pennas phœnicopteri. Lentiscus frutex e semp uiridis: cuius Cicero meminit: & Pli. sentetiam Ciceròis refert. Vetilat leuiter mouet: Aestuanti sudati. Prassino: uiridi. i. flabello color prassinus significat uiridis. πρασοινου significat uiride infra prassinam togam dicet. i. uiridem. Mitrea uirga: indiciu libidini: e eni Veneris Tractatrix: utebant hoc remedio atiqui ut Celsus meminit ut iuberet puerq fricare humores: que Martialis tractatore appellat: & ancillam id faciente tractatricem: nam tractare e frequenter tangere. Eunuchus spado nouit qd uelit zoilus cum crepat digitis: nam uas urinarum crepitu digitorum poscebatur: ita loquitur matella in distichis: Cum poscor crepi

In zoilum.

Conuiua zoili quisquis potest esse
Sumenianas cœnet inter uxores:
Curtaque ledæ sobrius bibat testa.
Hoc esse leuis puriusque contendo.
Iacet occupato galbanatus in lecto
Cubitisque trudit hinc & inde conuiuas
Effultus ostro sericisque puluinis.
Stat exoletus suggeritque ructanti
Pinnas rubentes cuspidesque lentisci.
Et æstuanti tenue uentilat frigus
Supina prasino concubina flabello.
Fugatque muscas myrtea puer uirga.
Percurrit agili corpus arte tractatrix.
Manumque doctam spargit omnibus membris.
Digiti crepantis signa nouit eunuchus
Et delicatæ suscitator urinæ
Domini bibentis ebrium regit penem.
At ipse retro flexus ad pedum turbam
Inter catellas anserum exta lambentes
Partitur apri glandulas palæstritis.
Et cocubino turturum nates donat.
Ligurumque nobis saxa cum ministrentur
Vel cocta fumis musta massilianis
Opimianum morionibus nectar
Crystallinisque myrrinisque propinat.

tu digitorum & uerna moratur: O quotiens pellex culcitra facta mea est. Pedum turbam turba pedum dicuntur pueri: quoiam ad pedes dominorum discumbebant: ut intelligas superius distichon hoc pacto: Omnia cu pueris tradas obsonia retro: Cur non mensa tibi ponitur a pedibus: idest cur non paras mensam seruis & non nobis. Partitur glandulas: glandula pars apri iuxta ceruicem: eadem dicitur glandium: ut est in legibus sumptuariis: quæ glandia sincipitia uerina mensis intercidunt. Propinat: dat. Nectar opimianum idest uinum opimianum quod nectar uidetur. Moriones: dicebantur pueri qui simplicitate & securitate mentis seu stoliditate risum domino mouebant: ducebantur aute ad mesa diuitu. Inde Pli. cu amicu iuitat: Morione non hebis. Saxa liguru. i. uina nata i liguria sterili. Fumis massilianis: uina i massilia galliæ artibus officinaq adulterabat: modo fumo mo aloe: ut sapore mutaret & colore. q hoc uio alibi: Fumea massiliæ poner uia potes.

Cosmianis ampulis.i.unguento preciosissimo Cosmi. Capillare.i.unguētū ad capillos inuentum. Mœchæ pauperis:quod solebat emi a mœchis paupibus. Muricæ:ampulla ī speciem muricis:nam muricum testæ unguenta seruabant:Pli.auctor est. Perditus.sepultus. Septunce:scilicet uini. Nutibus:propinamus inuicem. Ronchis:illo stertente.
Malciones:dicuntur molles & eneruati omnino & luxu perditi:quasi malciones:nā malcio apud græcos significat mollem.Oratius inde malcinū dixit mecoenatē. Vindicare.i. liberare te a conuiuio:& tedio huius mensæ: quia tu irrumator es: & aderis qa fellat. Codex antiquus ita habet uersum:Nec uindicare te Ruffe possumus fellat.quod placet: sensus ē: quem proposuimus.

Et cosmianis ipse fusus ampullis.
Non erubescit muricæ aureo nobis
Diuidere mœchæ pauperis capillare.
Septunce multo deinde perditus stertit
Nos accubamus & silentium ronchis.
Præstare iussi nutibus propinamus
Hos malchionis patimur improbi fastus.
Nec uindicare ruffe possumus: fellat.

In Coclitem.

Vt faciam breuiora mones epigrammata cocles
Fac mihi quod chione:non potui breuius.

T Faciā. Iubebat Cocles Martiali ut faceret breuiora epigrammata. Ipse ait se hæc scribere longiore carmīe:cum paucis uerbis non possit impetrare a diuitibus aliquid: ergo si mihi feceris:qđ facit Chione:idest si dederis silebo nam ut alibi ait a Chione conducebatur:ut futueret
Non potui breuius:scilicet dicere tibi ut des.

In Tongilionem.

Quid narrat tua mœcha?non puellam
Dixi tongilion:quid ergo?linguam.

Vid. Ad Tongilionem qui fellator erat & lingua fellatoris est mœcha:cum uarias admittat mentulas.

Ad maritum.

Quis tibi persuasit nares abscindere mœcho?
Non hac peccatum est parte marite tibi.
Stulte quid egisti:nihil hic tua perdidit uxor
Cum sit salua tibi mentula deiphobi.

Vis.Maritus abscidit nares mœcho: ait Martialis oportuisse abscidere mentulam:qua peccauerat. Hac parte:idest naribus:sed peccauit mentula. Nihil perdidit:laceratis naribus. Appellat hunc Deiphobum naribus laceratis:alludens ad illud:Deiphobumque uidet lacerū crudeliter ora: Ora manusque ambas. & cetera.

Ad castam matronam.

Ne legeres partem lasciui casta libelli:
Prædixi & monui:tu tamen ecce legis.
Sed si panniculum:si spectas casta latinum:
Non sunt hæc mimis improbiora:lege.

In chionem.

Narrat te rumor chione nunquam esse fututam.
Atque nihil cunno purius esse tuo.
Tecta tamen non hac qua debes parte lauaris.
Si pudor est:transfer subligar in faciem.

Arrat.Ad Chionem. Subligaria dicebātur uestes quæ coxas usque ad umblicum a genibus contegebant.his utebantur mimmi in theatro.Iuuenalis:Et subligar acci.Chione hoc induta descendebat in balnea:si id agit propter pudorem commodius eo posse contegere faciem:nam uultus pudoris sedes:si tectus fuerit liberius agimus:quasi ea una tantum pars pudorem sentiat.In faciem:alludit ad deformitatem mulieris quæ debebat tegi.hic sensus placet.

Vnt. Gemini lingunt diuersa inguina: quia alter fellat: alter lingit cunnum. Magis: propter hoc.

Vlt Galla. Vult non uult dare. Galla deformis erat: uolebatque futui a Martiale: sed nihil dare uolebat. Deformes autem fututorem precio concilient necesse est. Vult dare. s. coitum: & subagitari a me Galla. Non uult dare. s. pecuniā. Nec possum dicere quid sibi galla uelit: hoc est qua de causa faciat hoc. est enim deformis: ꝙ uult. s. futui. non uult. s. dare pecuniam. Idē est sēsus quodam disticho alibi: Vis futui gratis cum sis deformis anusque.

Res perridicula est: uis dare nec dare uis.

In fratres fellatores.

Sunt gemini fratres diuersa sed inguina lingunt
Dicite dissimiles sint magis: an similes?

Ad Phœbum.

Vtere lactucis: & mollibus utere maluis.
Nam faciem durum phoebe cacantis habes.

De Galla.

Vult non uult dare galla mihi: nec dicere possum
Quod uult & non uult: quid sibi galla uelit.

De Misitio.

Cum peteret patriæ misitius arua rauennæ
Semiuiro cibeles cum grege iunxit iter.
Huic comes hærebat domini fugitiuus achillas
Insignis forma nequitiaque puer.
Hoc steriles sensere uiri: qua parte cubaret
Quærunt: sed tacitos sensit & ille dolos.
Mentitur: credunt somni post uina petuntur
Continuo ferrum noxia turba rapit.
Exciduntque senem spondæ qui parte iacebat:
Nanque puer pluteo uindice tutus erat.
Suppositam fama est quondam pro uirgine ceruā.
At nunc pro puero mentula supposita est.

Vm. De puero quem uoluerunt castrare sacerdotes Cibeles: sed decepti loco castrarunt senem. Misitius iunxit iter dedit se comitem. Grege semiuiro. i. sacerdotibus castratis. Nequitia: moribus lasciuioribus. Steriles: idest castrati. Mentitur: designat locum ī quo dormiebat. Pluteo: sponda lecti. Virgine: Iphigenia quæ eadem Iphyanassa: ut Lucretius: & Homerus scribunt. Lucretius: Iphyanasseo turparūt sanguine fœdæ.

Ad gallum.

Vt patiar mœchum rogat uxor galle: sed unum
Huic ego non oculos eruo: galle duos:

T patiar. Vxor mea o Galle rogat ut patiar mœchum ad eam accedere ego si deprehēdero mœchum faciam spadonem quo scilicet abutar: non autem eruam duòs oculos aut nares excīdam ut alii faciunt. Moechum: scilicet te. de hoc Gallo supra: Subdola famosæ: erat enī Gallus mollis & moechabatur. Vnum: idest castro & facio spadonem eū quem deprehendam.

In Vetustinam.

Cum tibi tricenti consules uetustina
Et tres capilli: quatuor ue sint dentes.
Pectus cicadæ: crusculumque formicæ
Rugosiorem cum geras stola frontem:
Et aranearum cassibus pares mammas:
Cum comparata rictibus tuis ora
Niliacus habeat crocodillus angusta.

Vm. In Vetustinam decrepita ætate cupientem futui. Tricēti consules: idest cum agas trecētos annos. Pectus cicadæ aridum & asperum ut cicadæ. Sotola: uestis mulieꝝ rugosa. Cassibus. i. retibus

Rauenna:in paludibus condita & illic multæ ranæ Garriant:coaxent. Culex adriaticus:ad littora adriæ. Orthopygium:clunem.orthopygium.i.rectā clunem.depygis apud Oratium dicit mulier sine clune. Vincat:superet macie. Senem cynicum:nam cynici & sordidi & ob philosophiæ studium macilenti. Sicut bustuariæ:erant anus:quæ ad deploranda funera conducebant cum in balnea intrabant extinguebatur lucerna:uel ne uideretur earum deformitas:& balneorum nomini detraheretur:uel in contemptum quasi non esset dignæ lucerna. Balneator: custos & magister balneorum. Bustuarias mœchas: quæ olī mœchæ fuerant: nam ex genere ad uilia senescentes munera deueniunt. Cum sit tibi bruma augusto mēse.i. cū frigeas augusto. Exhausti annis non timent pestilentiam deficiente calore quo pestilentia incēditur. Sensus est & si laborares pestilentia non posses calere: nam regelare est contracta gelu dissoluere calore: ut apud Columellam:Regelare hortos & agrū. Post ducentas mortes: maritorum. Prurire quid si sarrire uelit saxum:sarrire.i. aperire ut placet Varroni. eodem uerbo Catullus utitur. Sensus est si forte uir aliquis constituerit animo sarrire saxum.i. futuere te saxeam:quis posset illū appellare maritū: aut te uxorem:cum Philomelus: cui pauloante nupseras senex appellauerit te auiā. Si sathire legis dicatur a sathis quod mentulā significat. Vnde sathiri dicti proni ī libidinem: Macrobio auctore: ut dicas quid si aliquis uelit sathire: idest arrigere ad saxum: sed placet prior. Exigis:optas. Tuum cadauer: te mortuam. Scalpi: non dixit futui:cum non sit amplius mulier. A coride triclinio lectus:nuptiaꝝ. Acoris nomē sacerdotis est curātis funera:ut Corines apud Vir. Vstores: ædificatores pyrarū dicebant. Idē uerbū apud Catullum. Thedæ cū aqua præferebantur nouis nuptis:unde thedæ pro nuptiis aliquando. Fax.q.d.digna es rogo:non nuptiis.
Vnq̄.In Neuolū cinædū.Curi. grauissimus fuit dētatus. Vterque cæsar.i.Ti. & Do.

Meliusque ranæ garriant rauennates.
Et adriaticus dulcius culex cantet.
Videasque quantum noctua uidet mane.
Et illud oleas quod uiri capellarum
Et anatis habeas orropygium macre.
Senemque cynicum uincat osseus cunnus.
Cum te lucerna balneator extincta
Admittat inter bustuarias mœchas:
Cum bruma mensem sit tibi per augustum.
Relegare nec te pestilentia possit:
Gaudes ducentas nuptum ire post mortes.
Virumque demens cineribus tuis quæris
Prurire quid si sarrire uelit saxum.
Quis coniugem?quis te uocabit uxorem?
Philomelus:auiam quam uocauit nuper?
Quod si cadauer exigis tuum scalpi.
Sternatur a coride triclinio lectus.
Thalassionem qui tuum dicet solus.
Vstorque tedas præferat nouæ nuptæ.
Intrare in istum sola fax potest cunnum.

In Ruffum.

Esse negas coctum leporem:poscisque flagella:
Mauis ruffe coquum scindere quam leporem.

In neuolum.

Nunquam dicis aue:sed reddis neuole semper
Quod prior & curius dicere sæpe solet.
Cur hoc expectas a me rogo neuole dicas?
Nam puto nec melior neuole:nec prior es.
Præmia laudato tribuit mihi cæsar uterque.
Natorumque dedit iura paterna trium.
Ore legor multo:notumque per oppida nomen

Rogo:non expectato:cum alii tantũ habeant famã & nomen post cineres. Sedeo i.xiiii. gradu. Occeanus:erat præfectus sedentibus in theatro ut ordine sederent. Te suscitat. iubet te discedere. Mihi:meis precibus. Sed pædicaris:ideo prior:nam ita in priore loco collocaris:ut podice excipias mentulam. Iocatur uerbo:nam prior ad dignitaté toto epigrãmate dictum est hactenus:nunc ioco refertur ad locum eius qui pædicatur: qui priori loco stat. Ceues:moues nates. Prior es:priorem locum obtines.

Non expectato dat mihi fama rogo.
Est & in hoc aliquid: uidit me roma tribunum:
Et sedeo qua te suscitat oceanus.
Quot mihi cæsareo facti sunt munere ciues
Nec famulos totidem suspicor esse tibi.
Sed pædicaris: sed pulchre neuole ceues:
Iam iam tu prior es neuole: uincis aue.

In Gargilium.

Lingis: non futuis meam puellam:
Et garris quasi mœchus: & fututor.
Si te prendero gargili tacebis.

Ingis. In Gargilium q uolebat uideri mœchus cũ adhuc esset puer mollis:& cunnilingus. per turbane miatur se eum irrumaturum si deprehenderit. Tacebis: alludit ad illud quod dixerat garris:& ad fellationem:nam qui irrumantur dicuntur fellare:& loqui non potest ore mentula irrumatoris obstructo. Tacebis:idest irrumabo te: idem minatur Priapus in obscuro carmine: Pædicaberis irrumaberisque.

Ad Ruffum.

Ne legat hunc chione mando tibi ruffe libellum.
Carmine læsa meo est: lædere & ipsa potest.

Elegat. Læsa idest carmine superiore Chione. Potest: nam dabat pecuniam ut subagitaretur: ut supra: Fac mihi quod Chione. hæc erat illa frigida es & nigra. Pædicare potes tuo culo: adeo tuus culus est macer & acutus tã quam mentula.

In sabellum.

Sit culus tibi quam macer requiris?
Pædicare potes sabelle culo.

Ad cerdonem.

Irasci nostro non debes cerdo libello.
Ars tua non uita est carmine læsa meo.
Innocuos permitte sales cur ludere nobis
Non liceat: licuit si iugulare tibi?

Rasci. In Cerdonem de quo supra conquestus est q dederat munus gladiatorum. Ars tua: non uita é læsa a me: quia non dixi i uitam tuam sed in artem. Licuit iugulare:idest si potuisti exhibere gladiatores iugulandos in theatro. Iuuenalis: Et uerso pollice uulgi Quem libet occidunt populariter.

Ad Ruffum.

Cursorem sexta tibi ruffe remisimus hora
Carmina quem madidum nostra tulisse reor.
Imbribus immodicis cælum nam forte ruebat
Non aliter mitti debuit iste liber.

VRSOREM. Deprimit honorem carminum suorum & superioris libri: quem ait se misisse per maximos imbres ad Ruffũ amicũ: quoniam hi omnes uersus essent delendi. Infra: Pumice librum: Spongia muneribus conuenit illa meis. Nam carmina inducta solet dicere digna esse aquis ante: Vis puto cum libro marce natare tuo.

Aesaris alma dies & luce. Ad.viii. Kalendas nouēbres natus Domitianus: eum diem celebrat, Martialis hoc epigrāmate: precaturque ut diutissime ī terris sit imperator. Alma dies Cæsaris: o dies natalis Cæsaris. Ida: silua cretæ. Tulit: Produxit in lucem: Iouem dictæū: quia in creta est educatus Iupiter. Duplex ida: cretensis & phrygia. Numerosior pilo æuo.i.perfice plures annos ætate Nestoris. Nite hoc uultu.i.nite hac serenitate.

Multus annosus: & amplissimus in auro albano: aurum albanum appellat aureā coronam Cæsaris: & apparatum quo utebatᷣ in sacris Mineruæ institutis ab ipso in albano quot annis: ubi dabat ludos scænicos: & oratoꝝ: & poetaꝝ certamina. Tranquillus auctor. Tritonida: Palladem: quæ erat numen familiare Domitiano: ut ait Fabius. Plurima quercus hoc dicit quoniā singulis annis etiam in quīquatriis Mineruæ corona querna donabatur a Domitiano: quod Martiali. aperte ostēdit ad Collinū: O cui tarpeias licuit contigere quercus: & de eadem re infra ē epigrāma. Plurima quercus.i.donet multas coroās quernas. Hic colat ingēti redeuntia sæcula: ludi sæculares cētenis quibusquæ annis instaurabantur. Domitiaūs eos celebrauit nō supputata ratione tēporū a Claudio: qui paucis āte annis eos celebrauerat sed ab Augusto. Hic colat sæcula.i.sæculares ludos redeuntes anno centesimo.

Lustrum est spacium.v. annorum quo olympia solebant instaurari. Cū aūt centesimo āno redeant sæculares appellat poeta illus temporis ingens lustrum. Sacra terentos: sacra ad terentum campi martii trigesimo quoque anno innouabantur. alibi Martialis cum sexagenariam diceret ait: Bis mea romano spectata est uita terento. Terentus romuleus: campi martii. Debita: quia hæc debētᷣ terris. Improba: nimia. Pro tanto deo: Domitiano: nā deus & dominus uoluit appellari

M. Valerii Martialis epigrāmaton. iiii.

De natali Domitiani.

Aesaris alma dies & luce sacratior illa:
Conscia dictæum quæ tulit ida iouem:
Longa præcor pylioque ueni numerosior æuo:
Semper & hoc uultu uel meliore nite.
Hic colat albano tritonida cultus in auro:
Perque manus tantas plurima quærcus eāt.
Hic colat ingenti redeuntia sæcula lustro.
Et quæ romuleus sacra terentus habet.
Magna quidem superi petimus: sed debita terris
Pro tanto quæ sunt improba uota deo.

De Oratio.

Spectabat modo solus inter omnes
Nigris munus Oratius lacernis.
Cum plebs & minor ordo maximusque
Sancto cum duce candidus sederet.
Toto nix cecidit repente cælo.
Albis spectat oratius lacernis.

Pectabat. Domitianus edidit nauales pugnas: quas spectauit inter maximos ībres. Cādidis utebātur uestibus ī spectaculis.i. lacernis albis. quæ in spectaculis sumebantur. Solus Oratius minimus cū lacernā albā non haberet: alio habitus colore uenit ī spectaculū niue autē cadente uestis facta ē alba: in quo poeta & risum mouet: & imperatori assentatᷣ: cuius mores ait oēs oportere sequi. Spectabat: nauales pugnas. Plebs: ordo plebeius. Mīor equester. Maximus senatorius. Cum sancto duce: cum diuo Cæsare. Candidus.i. candidis lacernis. Lacernæ candidæ in distichis: Amphitheatrales nos commendamur ad usus.

Spice. Ab eadem tempestate sumitur huius epigrammatis argumentum. laudaturque Cæsar q tantos imbres negligere potuerit: nã ut scribit Suetonius p maximos imbres spectauit pugnam naualem: & ne hoc uideatur factum Ioue irato: ait poeta se suspicari filium Cæsaris: quẽ infantem amisit his niuibus lasciuire cum patre. Densum uellus aquarum tacitarum. i. nimium periphrasis. Tamen: quis cadat. Nix indulget Ioui: obsequit cælo & non discedat. Aquas concretas pigro frigore. i. niues. Sidus hyperborei solitus laxare: cum a pueritia didicerit in expeditione præsertim aduersus batauos i germania. Laxare: ferendo fatigare. Sidus hyperborei bootæ: Bootes idem dicitur Arctophylax filius fuit Calistus: ut alii sentiunt hic fuit Icarus qui sumpta una a Bacho repletos utres imposuit in plaustrum: & inde ut putauit Iginius dictus ẽ Bootes: idest ductor plaustri. siue ille siue is fuerit uetustas tradidit relatũ fuisse in cælũ & esse iuxta ursam. Hyperborei: septentrionalis. Dissimulare: dissimulando negligere. Helice: eadem dicta ẽ cynosura: & ursa minor: ea fuit una ex nutricibus Iouis: quæ sua pietate meruit cælum. In septentrione autem est: immo ut nonnulli sentiũt hæc & ursa maior dicuntur septentriones.

Helicen: idest niues helices septentriones. Pueri Cæsaris: idest filii Cæsaris mortui quem ex Domitia susceptum adhuc infantem amisit: meminit huius Papinius cum prædicit deificationem Domitiano: ibit in amplexus natus fraterque paterque.

De niuibus.

Aspice quam densum tacitarum uellus aquarum
Defluat in uultus cæsaris inque sinus.
Indulget tamen ille ioui: nec uertice moto
Concretas pigro frigore ridet aquas.
Sidus hyperborei solitus lassare bootæ
Et madidis helicen dissimulare comis.
Qui siccis lassiuit aquis: & ab æthere ludit
Suspicor has pueri cæsaris esse niues.

In Bassam.

Quod siccæ redplet palus lacimæ
Crudarum nebulæ quod albularum
Piscinæ uetus aura quod marinæ
Quod pressa piger hircus in capella
Lassi bardaici os quod euocati
Quod bis murice uellus inquinatum
Quod ieiunia sabatariorum
Mœstorum quod hanelitus reorum

Vod siccæ. In Bassam male olentem. Lacunæ siccæ: nã siccata lacuna olet grauiter. Nebulæ: sulphurei uapores. Albularũ: albulæ erant aquæ in agro tiburtino crudæ ut meminit Strabo & Pli. odore sulphureo. supra: Hic ubi sulphureis albula fumat aquis. Vetus aura piscinæ marinæ: ex aquis marinis. Bardiacus euocati. Euocati erant iuuenes ex equestri ordine delecti: qui manẽte usu annulorũ: constituti sũt ad custodiã cubiculi Imperatori loco militũ: hi cũ excubias præstabãt bardiaco ueste utebaut: lanificio grossiore p pe simili bardocucullo. hæ uestes male olebãt quoniã i his cubabãt: & inter sordida ministeria utebant: nã q bardiacus puer sit: nec mihi uidet conuenire: nec unq legi. Bardiacus non puer est: ut ego sentio sed sagũ ex uillis caprorũ textũ: quo milites in castris utebant. Vir. Iucanaque menta Cyniphii tondent hirci setasque comãtes: Vsũ in castrorũ ac miseris uelamina nautis. Idẽ scribit Columella de capro: & Iuuenalis de milite: Discit ab hirsuta iaculũ torquere capella. i. ex sago pilis caprorũ texto: ut in Iuuenalis commẽtariis quos composuimus a nobis scriptum est. Quod Bardiacus idest sagum ex uillis caprorum olet: nam hircinũ fœtorem redolet. Lassi euocati: militis lassi & laboriosi. Ex hoc Lentulus lanista cognomen accepit: nam dictus est Lentulus bardiacus. Euocati: excubãtis lassi ex cubiis. Inquinata bis murice. i. bis tincta: male olet. Sabbatarii: iudæi dicũt qui sabbata colũt: Recutitaque sabbata palles: horũ halitus cũ fœteat semper: ante cibũ præsertim grauissimi ẽ odoris. Rei: mœsti curis agitari habẽt malũ anhelitũ & odorẽ mala cõcoctione.

Moriens: extincta. Ceroma: unguentum erat ex luto & oleo. Pli. auctor: Male olebat si oleum sabinum: quod plurimum habet amurcæ adhibitum fuisset: erat auté palæstritaꝝ.
Vir bonus. Consulit Fabiano: ne ad urbẽ accedat cum sit bonus uir: ut etiã Sexto con suluit. Nec leno. Iuuenalis. Nemo me ministro fur erit. Commensator: parasytus Iuuenalis: Si potes illa pati quæ nec sarmentus iniquas. Tristi uoce: afferente tristitiam. Præcones erãt ĩ pretio qđ ĩfra ẽ: Si duri puer ĩgenii uꝛ præconẽ iubeas uel architectũ. Cor rũpeꝛ uxorẽ. i. non potes eẽ mechus. Inães fũos. i. uarios titulos: & assentatorias appellationes: unde Alexã. auctore Spartiano fumo petire iussit qui inani quadã ostentatione apud ipsum magna gratia uideri uolebat: uulgato disticho: Fumo iam perit: q fumos uenditabat. Circa pallatia. i. turbæ pallantiæ.
Casus: tibicem fuit: alibi poeta chorauleẽ appellauit Casus choraules. hic tẽporibus Galbæ floruit donatus supra coenã ab eo non parua pecunia cum placuisset auctor est Tranqllus: & copiosus Plutarchus in Galba. Glaphyrus nomẽ cytharoedi & apud Iuuenalem Accepis uxorem de qua cytharœdus Echion: Aut Galphyrus fiat pater: nã cytharœdi nunc erãt ĩ precio: quod supra ait: Veniet cum cytharedus erit:
Vnde uiuas. i. unde acq̃res & comparabis uictum.
Hoc nihil est: nihil ꝓderit esse te fidũ. Sic istis uirtutibus. Philomelus: diues ut Philomelus: qui diues factus cythara: de quo supra: Plus hũit Didimus plus Philomenus habet.
Redi. In Massilianũ: qui cũ improbus eẽt uolebat uideri castus & pudicus. Teneræ frontis. i. modestæ. In domo Stellæ puto de Argino ĩtelligi puero Stellæ formosissimo: q amatorios domini uersus canebat. nã quod nonnulli opinãꝛ dictũ de Martiale non placet. alibi poeta de formosis Stellæ ministris scribit: & de argino in primis.

Quod spurcæ moriens lucerna ledæ
Quod ceromata fece de sabina
Quod uulpis fuga: uiperæ cubile
Malles: quam quod oles: olere bassa.

Ad Fabianum.

Vir bonus & pauper: linguaque & pectore uerus
Quid tibi uis urbem qui fabiane petis?
Qui nec leno potes: nec commessator haberi:
Nec pauidos tristi uoce citare reos.
Nec potes uxorem cari corrumpere amici:
Nec potes algentes arrigere ad uetulas:
Vendere nec uanos circa pallatia fumos:
Plaudere nec cano plaudere nec glaphyro.
Vnde miser uiues homo fidus certus amicus?
Hoc nihil est: nunquam sic philomelus eris.

In Massilianum.

Credi uirgine castior pudica
Et frontis teneræ cupis uideri:
Cum sis improbior massiliane
Quam qui compositos metro tibulli
In stellæ recitat domo libellos.

Ad Hilum.

Cur here quod dederas hodie puer hile negasti?
Durus tam subito qui modo mitis eras.
Sed iam causaris barbamque annosque pilosque:
O nox quã longa es quæ facis una senem.
Quid nos derides? here qui puer hile fuisti.
Dic nobis hodie qua ratione uir es.

Ad Euphemum.

Prima salutantes atque altera continet hora:

Rima. Rogat Euphemum structorem mẽsæ Domitiani: ut ex suis carminibus ea quæ sunt iocosa ostendat imperatori tantum cum cœnauerit: que sunt seueriora ante coenam. Prima: & altera hora: idest prima & secunda salutabant antiqui amicos potentes.

Tertia hora:agitabantur lites. Varios labores.i.uaria opera exerceat. Octaua & nona exercebant palæstritæ; Frangere toros extructos:accumbere. Decima post mensas: ut meos libellos ostendas Imperatori. Dapes ambrosias.i.diuinas. Laxat.i.relaxat animũ: exhilarat. Ingenti manu.i.diuina. Iocos.i.meos libellos ostẽdere Domitiano. Metire: .i.caute eas. Licenti gressu.i.casto carmine & casto gressu. Ad Iouẽ.i. Domitianũ. Matutinũ.i.ante cœnã:quasi dicat ante cœnã o musa oportet sanctiore carmine accedas:post cœnam locus est iocis lasciuioribus.

Exercet raucos tertia causidicos.
In quintam uarios extendit roma labores.
Sexta quies lassis: septima finis erit.
Sufficit in nonam nitidis octaua palæstris:
Imperat extructos frangere nona toros.
Hora libellorum decima est eupheme meorum:
Temperat ambrosias cum tua cura dapes.
Et bonus æthereo laxatur nectare cæsar:
Ingentique tenet pocula parca manu.
Tunc admitte iocos: gressu timet ire licenti
Ad matutinum nostra thalia iouem.

In Labullam.

Sotæ filia clinici labulla
Deserto sequeris clitum marito
Et donas & amas.

Ad Faustinum.

Dum nouus est nec adhuc rasa mihi fronte libellus:
Pagina dum tangi non bene sicca timet:
I puer: & caro perfer leue munus amico
Qui meruit nugas primus habere meas.
Curre: sed instructus comitetur punica librum
Spongia: muneribus conuenit illa meis.
Non possunt nostros multæ faustine lituræ
Emendare iocos: una litura potest.

In An. saturninum.

Dum nimium uano tumefactus nomine gaudes:
Et saturninum te miser esse pudet:
Impia parrhasia mouisti bella sub ursa:

Otæ. Sotes erat pater Labullæ eruditus clinice medicina:de qua supra est dictum. Labulla tanq̃ altera Hippia secuta ẽ Clytum relicto coniuge. Sotes:significat parcum. ꝓdigam mulierem hac allusione uerbi ridet poeta. ἔχεις ἀσώτως .i.ꝓdiga es:nã ludit his dictionibus Sotæ filia & asota es.

Vm.Puerum alloq̃t ut ferat librũ ad Faustinum amicum emendãdum: Vade o puer Pagina characteres. Instructus affer:quod est necessariũ. Spongia punica: quoniã ex affrica præstatioẽs spongiæ mittebãt: uel pumica .i.leuitatis puĩcæ & officii.

Vm.L.Antonius præses superioris germaniæ mouit bellum ciuile ĩ Domitianũ fiducia duarũ legionũ. Imperator absẽs id confecit mira felicitate resoluto ponte nam rheni inundatione copiæ barbarorum ad eũ transituræ ꝓhibitæ sunt. Eodẽ die quo uictus est aquilla tanq̃ nũtia uictoriæ Domitiani statuam amplexa est. Saturninum:Suetonius auctor: Is tertium tribunus plebis ut Glautiã ministrũ prætorẽ haberet uexata iam diu repu. Mumiũ competitorẽ cura uit necandũ ĩcãpo martio: denique senatus statuit ut turbulentus & seditiosus tribunus tolleretur e medio.datum igitur negcium est Mario qui Glauciam & Saturninum in capitolio obsessos dedit necandos populo.ait poeta puduisse.L.Antonium meditari in urbe seditiones ut Saturninus fecit:& propterea iuisse ĩ germaniã ut illinc arma moueret.M.itẽ Antonius mouerat olĩ ciuile bellũ ĩ Augustũ ut poeta hoc nomen attulisse animos.L.Antonio. Sub ursa parrhasia: idest sub septentrione in germania. Vano nomine.M.Antonii:quia frustra mouit bellum ut tu. Saturninum:idest q̃uis esses animo Saturninus & moueres urbanas seditiones.

Tulit arma: Augusto. Phariæ coniugis: Cleopatræ. Excideras animo.i.eras ne adeo oblitus. Freti:actiaci.i.maris ad actium promontorium in quo superatus.M. Antonius ab Augusto. Ille.M.Antonius collatus tibi erat Cæsar:adeo tu es inferior Antonio.

VIII. Thais meretrix nulli negabat:& quod grauius erat fellabat poeta ait si ista prodigalitas meretricia tibi nullum affert pudorē:ꝙ omnibus das:saltē te pudeat ꝙ das fellationē turpe genus libidinis. Negare nihil est fellare.hoc enim significat apud Martialē alibi: Qui nil negat hic aticina fellat.præterea Nil mihi galla nega.alibi: At quondā mihi galle nil negabas.Thaidē fuisse fellatricem illic dixit Nemo ē: Thais senex ad irrumdū

III. Rogat Siliū ut legat uersus suos. Premis:insectaris. Periuria: idest perfidiā punicā. Leues: fœdifragos. Magnis africanis.i. ducis triūphū Scipionis. Seueritate:grauitate carminis heroici:in quo seuerus uersaris:uel seueritate supcilio censorio. Alea: ludus. Vagus liber: nam serui in saturnalibus omnes erant liberi & uagi. Ora. Age libertate decembri. Fritillus:ut alueolus:idem Porphirio in Oratiū putat. Madidos: perfusos:tractū ab ebriis. Remissa:relaxata. Contracta: cum ducit uultus ī seueritatē. Passerem:carmen scriptum de passere amicæ Catulli.

Laudia.Laudat connubium Claudiæ & Auli pudentis: optatque ut faustum sit. Meo pudenti: amico meo. Macte esto: cum alicuius factū probamus utimur hoc uerbo macte. Macta hostia dicitur quando mola est supra infusa. Cinnama: potes hoc intelligere de unguento: quod ex nardo balamino amomo fiebat. Miscenť tam bene.i. tā bene conueniūt. Theseis fauis:inter cætera uina medicata erit uinū quod mellitites dicebatur a melle in musto immixto: ab aliis dictum est piperatum:nam & piper adhibebatur:ab aliis communi uerbo conditum Catone & Plinio auctore. Theseis fauis.i.melli attico:nam mel atticū reliqua omnia gloria superat.

Qualia qui phariæ coningis arma tulit.
Exciderat ne adeo fatum tibi nominis huius.
Obruit aciati quod grauis ita freti.
An tibi promisit rhenus: quod non dedit illi
Nilus: & arctois plus licuisset aquis:
Ille etiam nostris antonius occidit armis
Qui tibi collatus perfide cæsar erat.

In Thaidem.

Nulli thai negas: sed si te non pudet istud:
Hoc saltem pudeat thai negare nihil.

Ad Silium.

Sili castalidum decus sororum
Qui periuria barbari furoris
Ingenti premis ore: perfidosque
Fastus annabilis: leuesque pœnos
Magnis cedere cogis africanis
Paulum deposita seueritate
Dnm blanda uagus alea decem ber
Incertis sonat hinc & hinc fritillis:
Et ludit rota nequiore talo
Nostris otia commoda camænis:
Nec torua lege fronte: sed remissa
Lasciuis madidos iocis libellos.
Sic forsan tener ausus est catullus
Magno mittere passerem maroni.

De nuptiis pudentis & claudiæ.

Claudia ruffe meo nupsit peregrina pudenti
Macte esto tedis o hymenæe tuis.
Tam bene rara suo miscētur cinnama nardo:
Massica theseis tam bene uina fauis.

Melius:aptius. Vlmi:dicuntur mariti uitium. Lothos:arbor præcipua libyæ: cuius floris suauitate homines rerum omnium obliuisci dicuntur:unde lothopagi populi :qui ea præsertim abundant:ut Homerus Strabo Plinius scribunt. Myrtus:ad littora crescit non magis ob aquam q̃ propter calorem:quoniam agri littorales cæteris regionibus sunt calidiores. Candida concordia:cui deæ Vespasianus templum erexit:candida sine perturbatione. Aequa tam pari iugo.i.uicissim ament & pari ardore.

Nec melius teneris iunguntur uitibus ulmi:
Nec plus lothos aquas: littora myrtus amat.
Candida perpetuo reside concordia lecto:
Tamque pari semper sit uenus æqua iugo.
Diligat ipsa senem quondam: sed & ipsa marito:
Tunc quoque cum fuerit non uideatur anus.

Ad Cecilianum.

Mille tibi nummos hesterna nocte roganti:
In sex aut septem ceciliane dies.
Non habeo dixi: sed tu causatus amici
Aduentum: lancem paucaque uasa rogas.
Stultus es: an stultum me credis amice? negaui:
Mille tibi nummos: milia quinque dabo.

In Gallum.

Priuignum non esse tuæ te galle nouercæ:
Rumor erat. coniunx dum fuit illa patris.
Non tamen hoc poterat uiuo genitore probari:
Iam nusque pater est: galle nouerca domi est.
Magnus ab infernis reuocetur tullius umbris.
Et te defendat regulus ipse licet.
Non potes absolui: nam quæ non desinit esse:
Post patrem: nunquam galle nouerca fuit.

Ad Paulum.

Facere in lyciscam paule me iubes uersus:
Quibus illa lectis rubeat & sit irata:
O paule malus es: irrumare uis solus.

De Puero clacie occiso.

Qua uicina pluit uipsanis porta columnis:
Et madet assiduo lubricus imbre lapis:
In iugulum pueri: qui roscida templa subibat:
Decidit hiberno prægrauis unda gelu.
Cumque peregisset miseri crudelia fata:

Ille: Cecilianus petierat mutuo a Martiale mille nummos. Martialis negauerat: Rursus petiit uasa sex milium. Causatus: cām afferens. Quinque milia.i.uasa quinque milium quæ pluris sunt.

Riuignū: Gallus habebat rem cū nouerca uiuo patre: quod & si poterat dissimulare: q̃ diu uixit pater: tamen nunc patefecit: nā patre mortuo eam tenebat domi præter morem: quoniā posteaq̃ erat priuignus gallus debuit discedere: sed tunc cum uelit domi manere tāquā nouerca & uxor patris apte dinoscitur eā nūquam fuisse nouercā. Rumor erat.i.aiebat eē priuignū: uiuo genitore: quia ipsa erat coniunx. Nusq̃: quia mortuus ē. Absolui hoc iudicio: nā Cicero in causis ita floruit: ut appellatus fuerit rex iudiciorum auctor. Quintilia. hic Regulus causidicus fuit: De quo Pli. auctor. Desinit esse: quæ adhuc nouerca: quia habebas rem semper cum illa.

Acere: In Lyciscā meretricē fellatricē: eiusdē meretricis nomen apđ Iuuenalē: Nomē mētita Lyciscæ: & simul ī Paulū irrumatorē. Rubeat ira excādescat & irata sit mihi. Irrumare uis solus: & ita ostēdit alterā eē fellatricē & alterū irrumatorem.

Va: De morte pueri iugulati stillicidio cōgelato conquerit̄ poeta ꝗ & aq̃ ueluti & ensis iugulare didicerit. Vnda congelata.i.stiria. Subibat: īgrediebat̄. Colūnis: uipsāis: a uipsāo consule. Lapis lubricus: fluēs.

Mucro:glacies tanq̃ mucro. Tabuit:concaluit in sanguine uulneris calidi.

Anc:Endromides erant uestes hirsutæ & longiore pilo:quibus utebantur in gymnasio & theatro ad munera harenæ exercenda. Iuuenalis. Endromidas tyrias & fœmineũ ceroma Quis nescit? Iam mittebant ex Gallia industria textorũ qui illic præstantissimi habebant seruato tamen pristino noĩe:nã endromides dicebant græca appellatione quis Gallia eas mitteret. Martialis:Endromidẽ mittit:non expresso noĩe ad quem quãuis nonnulli putent eẽ Sequanicũ quod potius ẽ apellatiuum & iungitur cũ textricis. Sequanicæ:id est gallicanæ. Barbara:ueniens ex Gallia. Gelido:decembri nam usus huius uestis erat hyemali tẽpore in gymnasio. Ceroma:unguẽtũ erat:ut supra ex oleo & ceno:quo utebant iuuenes ad robur lacertorũ eo se exercẽtes:nã non satis fuit petere harenã a Nilo in palæstra:unde Patrobo liberto Neronis afferebat:nisi ceromata excogitassent qbus ut ait Plinius. Iuuẽtus uires corporis exercendo animi uires pdebat. Iuue. de hoc genere gymnasii ĩtelligit ut puto cum ait:Cũ lassata graui ceciderũt brachia massa:sunt qui locum putent in quẽ sensum uidetur loqui Pli. Athlætas inqt suos:& ceromata imagibus exornãt:sed supior sentẽtia placet. Seu teris lẽtũ ceroma.i.seu luctaris:nã inuicẽ terebãt palestritæ luctãtes. Trigon:genus pilæ paganicæ:quæ eadẽ

Tabuit in calido uulnere mucro tener.
Quid non sæua sibi uoluit fortuna licere:
Aut ubi mors non est: si iugulatis aquæ.

De Endromyde.

Hanc tibi sequanice pinguem textricis alumnam.
Quæ lacedæmonium barbara nomen habet.
Sordida sed gelido non aspernanda decembri:
Dona peregrinam mittimus endromydem.
Seu lentum ceroma teris tepidum ue trigona:
Siue harpasta manu puluerulenta rapis.
Plumea seu laxi partiris pondera follis:
Siue leuem cursu uincere quæris atham.
Ne madidos intret penetrabile frigus in artus:
Neue grauis subita te premat iris aqua:
Ridebis uentos hoc munerẽ tectus & imbres:
Nec sic in tyria sindone tutus eris.

De Cærelia & gellia.

Dicit se uetulam:cum sit cærelia puppa:
Puppam se dicit gellia: cum sit anus.
Ferre nec hanc possis: possis coline nec illam:
Altera ridicula est: altera putidula.

dr̃ pila trigonalis. Harpastũ:genus ludi erat ut ait Suidas:sũt q putẽt eẽ genus uehiculi:cuius cursũ iuuenes ad exercitatiõe lacertis reprimebãt:memĩt huius gymnasii Pli.i.vii. & Seneca ĩ declamatioĩbus d̃ harpasto ĩ distichis:hæc rapit antæi uelox ĩ pulueṝ draucus. sed puto eẽ pilã. Follis:gẽus pilæ q̃ & iuuenes & senes piter ludebãt. Augustus Cæsar ea maxĩe delectabat ĩfra:Folle decet iuuenes ludeṝ folle senes. Plumea:ex plumea farciebat:uel ex pilis. Athas:puer fuit:q uipsano cõsule a meridie ad uespeꝝ.lxxv.milia passuũ cucurrit magna oĩum admiratione.memĩt historiæ Pli.omisso pueri noĩe. Athas aũt nomẽ ueloci cursori conueniẽs:nã Athæ dicunt qui uix sũmis pedũ uestigiis terrã contingunt.

Iris:cælũ & serenitas. Sidone cultus:sidones erãt uestes cãdidæ ex lino:qbus magi utebãtur:& erant subtilissimæ.cũ autem compareṫ sindonem endromidi:aperte discit endromidẽ quoque ex lino fuisse:sed grossiorem.supra:Quid sindone tinctus olenti.

Icit:Cærelia erat puella & dicebat se uetulam. Gellia erat anus & dicebat se puppam.

Altera:Gellia quæ anus & uolebat uideri puella. Putidi & putiduli dicuntur qui sibi ipsis displicent.hoc Ci.uno loco:displicebã mihi. Alibi dixit:Eram putidulus. Cũ aũt quisquam sibi ipsi displicet contrahit frontem & caret omni hilaritate. Propterea ait poeta alteram mulierem cupientem uideri puellam adeo gestire:ut sit ridicula & non puella alteram cupientem uideri anum non uideri solum anum:sed putidulam.

Vllos:In Celiũ impium qui contemptis diis magna audacia commissis sceleribus di ues euaserat: Dũ hoc negat.i.dum ita scelera exercet:ac si nulli essent dii.
Rimos:Cleopatra uxor Martialis:cum primo thalamo fugisset in lacus:Martialis eam ĩsecutus osculatus est reliqua aquis ꝓhibentibus. Placãda:qa nondũ mãsuefacta. Gẽma:qa in gẽma rosæ inspiciunť.Potes etiã intelligere de pictura qua ita Cleopatrã latentẽ sub aquis expressã fuisse dicit:ut ipse tanq̃ in uerã insiluerit. Vm:Lustricus Brutianus græce eruditus iam cũ Callimacho elegiarũ scriptore editis uersibus græcis certabat. Increpat musam Mart. ꝙ dum cessat iã Lustricus Brutianus græco carmĩe superarit Callimachũ:hortatur que ut exeat:& cũ Brutianus latine scribere cœpit: ipsum faciat illi secundũ laude poematis. Dedit palmã de se.i.cessit Brutiano.Brutiãi memĩt Pli.ĩ epistolis. Lepoř cecropio satur uersu græco. Luserit sales:id ẽ iocos latinos.
Emula: Laudat loca quædã uenetiæ: ubi se domiciliũ fixurũ senectuti ait: si quãdo poterit uindicare se in libertatẽ.
Altinũ:oppidũ uenetiæ Phaethontei:ad padũ.
Euganeos lacus: amœnitatẽ siluæ laudat ĩ qua dicit uerisimile fuisse dyradẽ quæ nunq̃ nubeř solet ductã fuisse ĩ uxorẽ a Fauno deo siluarũ: ꝙ cum ait præcipuã loci amœnitatẽ ostẽdit. Antenoreo: in silua patauĩa. Ad lacus: nã xxiii.lacus illic olĩ recẽsebãť. Aquileia: urbs extra uenetiã. Lædæo timauo ꝙ ait cillaꝝ illic bibisse extra historiã ẽ: nã Cillarus relictus ẽ in Iaconia a Castore quãdo nauigauit cũ argonautis.Papini.ĩ The. tua furto ꝓlapsa propago Cillare:cũ scythici diuer sus ad hostia ponti castor amiclæas remo mutauit habenas.sed cursum argonautaꝝ ostẽdit: cũ qbus erat Castor: nã argonautæ duxerũt nauẽ p saũ:histꝝ:nauportũ:& ignoto quodã amne ĩ adriaticũ iuxta tergeste.diligẽtiores auctores trádideř hũeris delatã fuisse p hæc loca:q̃uis Cornelius nepos scribat hi strũ confflueř ad hostiũ padi mari ĩteriecto:ꝙ uerius q̃ flumĩs undis mitescit.elegãter igiť

De Celio.

Nullos esse deos inane cælum
Affirmat celius: probatque quod se
Factum dum negat. hoc uidet beatum?

De Cleopatra uxore.

Primos passa toros & adhuc placanda marito:
 Merserat in nitidos se cleopatra lacus.
Dum fugit amplexus: sed prodidit unda latenrem:
 Lucebat totis cum tegeretur aquis.
Condita sic puro numerantur lilia uitro:
 Sic prohibet tenues gemma latere rosas.
Insilui: mersusque uadis luctantia carpsi
 Basia: perspicuæ plus uetuistis aquæ.

Ad Thaliam.

Dum tu lenta nimis: diuque quæris:
Quis primus tibi: qui ue sit secundus.
Gratum quis ue epigramma comparabit
Palmam callimachus thalia de se
Facundo dedit ipse brutiano
Qui si cecropio satur lepore
Romanæ sale luserit mineruæ:
Illi me facias precor secundum.

De Diaulo medico.

Nuper erat nunc est uespillo diaulus:
 Quod uespillo facit: fecerat & medicus.

De Littoribus altini.

Aemula baianis altini littora uillis:
 Et phætonthei conscia silua rogi.
Quæque antenoreo dryadum pulcherrima fauno:
 Nupsit ad euganeos sola puella lacus.
Et tu lædeo felix aquileia timauo:

eum curfum defignat cum ait cillaꝝ equũ Pollucis qui una cum frē inter argonautas erat illic bibiffe. Septenas aquas:propter feptem hoftia Timaui.

Vod:In Pofthumum amicũ qui factus diues deferuerat Martialē:& aut nihil aut paꝝ dabat:cũ tamen uellet coli affidue. Quod non uidi.i.ꝙ non falutaui te mane.

Aepe:Ad Cæfarem. Negat:laudandos effe libellos. Non fola uoce:id eft non fola uoce laudafti me:fed dedifti etiam ius trium natorum:fecifti etiam me tribunum Prætorē. Magis ut doleat.i.queādmodum legifti libellos meos illo inuito tanto magis ut inuidus doleret. Ita da tāto magis ut rumpatur.

Onafti:In Cloem meretricē; quæ donabat ueftes Luperco nomīe ꝓprio.Luperci autē noīe cōmuni agebāt ludos nudi. Virgi.nudofque lupercos ad quod alludens monet Martialis ne tantũ donet fuo Luperco; nam fi perrexeris inquit donare; ludus lupercus te nudā reddet. Tenero iuueni:qui fubagitat te. Hifpanas: bæticas quia inde optimæ lanæ afferebantur. Calefo:canufinam togam. Indos fardonycas; nā ex India mittebantur præcipui.ut Plinius fcribit. Smaragdus:in precio olī fuit. Nero pugnas gladiatorum fmaragdo fpectare folebat.Cum autem duodecim genera fmaragdi fint:nobiliffimi fũt fcythici; quia nullis maior ē aufteritas nec minus uitii Dominos flauios; nam flauii erant nummi a flauiis imperatoribus fignati:hoc eft Vefpafiano Tito & Domitiāo. Glabraria:glabriones dicuntur q̄ funt fine pilis:& glabrarias oues appellat Varro in re agraria carentes lana. Cloe glabraria erat ;quia expilata erat.Feftus idem & Plinius.

Hic ubi feptenas cyllarus haufit aquas.
Vos eritis noftræ portus requiefque fenectæ:
Si iuris fuerint otia noftra fui.

Ad Pofthumum.

Quod te mane domi toto non uidimus anno:
Vis dicam:quantum pofthume perdiderim.
Tricenos puto bis uicenos ter puto nummos:
Ignofces togulam pofthume pluris emo.

Ad Auguftum.

Sæpe meos laudare foles augufte libellos:
Inuidus ecce negat. non minus ergo foles.
Quid quod honorato non fola uoce dedifti:
Non alius poterat quæ dare dona mihi.
Ecce iterum nigros contorfit liuidus ungues:
Da cæfar tanto tu magis ut doleat.

Ad Cloen.

Donafti tenero Cloe luperco
Hyfpanas tyriafque coccinafque
Indos fardonicas fcythas fmaragdos:
Et lotam tepido togam galefo:
Et centum numeros nouæ monetæ:
Et quicquid petit ufque & ufque donâs:
Væ glabraria uæ tibi miffella:
Nudam te ftatuet tuus lupercus.

Ad Pudentem.

Obftat care pudens noftris fua turba libellis:
Lectoremque frequens laffat & implet opus.

Bftat:Ait poeta fe quidem cupere fcribere; quod etiam dixit fuperius; Edita ne breuibus; fed nihil aliud offendere gratiam carminum fuorum; quam copiam:nā quo rarior res eft: eo folet effe carior:fed tamen fe propterea nolle defiftere ;cum in hac copia unum poffit effe remedium:ut fcilicet lector quēcunque libellum perlegerit eum folum eē putet.fcribit autē ad Aulũ Pudentem amiciffimum. Turba fua:multitudo. Noftris libellis obftat.i.nocet gratiæ noftroꝝ carminũ. Opus frequēs.i.frequētia epigrammata.

Rara iuuant:& exemplo ostendit. Hyemali tempore:& ex ægypto & postea ex agro romano rosæ in urbē mittebantur. Erant præterea rosæ quæ dicebantur hybernæ fictæ bracteis:id ēst foliis auri & argenti.alibi diximus. Sic:raritate. Commendat: gratiorē facit. Non semper aperta:id est clausa aliquando. Numeratur:inter poetas. Marsus:Domitius:cuius ille uersus extat in Orbilium sæuum uerberatorem puerorum. De quo etiā Iuuenalis. Si quos orbilius ferula scuticaque cecidit. hic scripsit bellum Herculis in amazones: quod amazonidē inscripsit: idem descripsit Homerus ut tradit plutarcus. Sic:hoc pacto.

Rara iuuant:primis sic maior gratia pomis:
Hybernæ pretium sic meruere rosæ.
Sic spoliatricem commendat fastus amicam:
Ianua nec iuuenem semper aperta tenet.
Sæpius in libro memoratur persius uno:
Quam leuis in tota marsus amazonide.
Tu quoque de nostris releges quæcunque libellis:
Esse puta solum. sic tibi pluris erit.

Ad Piscatorem.

Baiano procul a lacu monemus:
Piscator fuge: ne nocens recedas:
Sacris piscibus hæ natantur undæ.
Qui norunt dominum manumque lambunt.
Illam: qua nihil est in orbe maius.
Quid quod nomen habent & ad magistri
Vocem quisque sui uenit citatus.
Hoc quondam libys impius profundo:
Dum prædam calamo tremente ducit.
Raptis luminibus repente cæcus:
Captum non potuit uidere piscem.
Et nunc sacrilegos perosus hamos:
Baianos sedet ad lacus rogator.
At tu dum potes innocens recede:
Iactis simplicibus cibis in undas.
Et pisces uenerare dedicatos.

Aiano:Ex historia:nā in piscinis Cæsaris Domitiani auctore Plinio pisces uocati ad nomen uenire solebant: Quo argumento docet idem auctor pisces habere auditū: sed præcipuum mugilem salpam cromī lupum. A lacu baiano: a piscina Cæsaris: quæ erat baiis. Nocens:damnatus. Sacris: quia sunt Domitiani dei. Dominum:Domitianū Magistri:custodis. Libis impius: quia uiolauit sacros pisces. Calamo: canna hamo. Rogator: mendicus. Ad lacus baianos:iuxta piscinam. Cibis simplicibus:non dolosis sine hamo. Dedicatos:Cæsari Domitiāo deo dicatos: nam deus dicebatur.

Ad Hippodamum.

Quod cupis in nostris dicique legique libellis:
Et nonnullus honos creditur esse tibi.
Ne ualeam si non res est gratissima nobis:
Et uolo te chartis inseruisse meis.
Sed tu nomen habes auersum fonte sororum:
Impositum mater quod tibi dura dedit.
Quod nec melpomene quod nec polymnia possit:

Vod:Hippodamus rogabat Martialem ut aliquid scriberet & de se: Eum deridet quod habeat nomen rebelle musis & non conueniens carminibus. hisdem ferme uerbis utitur in Carinum: cuius nomen dicit esse musis rebelle. Auersum fronte sororum:a musis. Dura mater:rusticana. Quod nomen nullo genere carminis dici posset.

Pia calliope:an propter filiū Orpheū in quo lugendo pietatis nomen meruit: an quod melioribus numeris præeſt.prior ſententia placet. Belle:concinne uenuſte.

T latet:In electro nonnunq̄ uiſebantur formicæ:culices:lacertæ:quæ recenti adhærentes ab indureſcenti claudebantur:quo argumento nonnulli utuntur ad oſtendē dum electrū aliquando fieri liquidū.nunc laudat a Martiale apis incluſa. Gutta phaethontide.i.ſuccino & electro quod naſcitur ex lachrymis ſororū phaethontis. Nectare ſuo:melle. Tulit pretium mortis:laborū tantoꝝ in melle faciendo.

Lena : Ad Soſibianū. Soſibianus uolebat uideri poeta multis libris cōpoſitis:cum nullos ederet dicebat autē ſe expectare: ut hæredes ederent:ipſo mortuo.At īquit poeta poſtea q̄ libros habes perfectos:tempus eſt te legi: id eſt morere ut libri emittātur:& oportebat te iā mortuum eſſe ut legereris. Argute cū aliud dicere uideatur hoc ſignificat.

Rontibus:Dammæ ī ſpectaculis Domitiani cum in ſiluis ſint fugaces:inter ſe concurrentes: ceciderunt: quod ne miꝝ uideatur Martialis ait factum numine Domitiani cui cū tauri inter ſe pugnātes & uiri præſtent ſpectacula:Ipſe quoque ſuū præſtare uoluerunt: inde ait alio epigrammate: Vis dāmis Cæſar parcere mitte canes:ſcilicet ut intelligāt tibi non placere:ut pugnēt quaſi diceret in tuam pugnauerunt gratiam. Molles: olim imbelles. Canes:qui erant in theatro. Venator: qui uenerat ī theatrum. Nihil:reſtare uenabulo in quod ſæuiret. Tauri ſic pugnant: id eſt ſic ceciderunt in gratiam tuam inter ſe pugnātes. Sic uiri: & ſic ipſæ dammæ uoluerunt.

Entum:Apher ut nihil daret Martiali: quotiens occurrebat ei: numerabat debitores: & futuros reditus. Iam ait non potes euadere quin des aliquid:nam cum non dederis hactenus ob liberalitatem tuam: nunc ſaltē debes dare in præmium moleſtiæ qua me afficis quotidie enumerans tuos debitores.

Nec pia cum phœbo dicere calliope.
Ergo aliquod gratum muſis tibi nomen adopta:
Non ſemper belle dicitur hippodamus.

De Ape electro incluſa.

Et latet & lucet phæthontide condita gutta:
Vt uideatur apis nectare clauſa ſuo.
Dignum tantorum precium tulit illa laborum:
Credibile eſt ipſam ſic uoluiſſe mori.

Ad Soſibianum.

Plena laboratis habeas cum ſcrinia libris:
Emittis quare Soſibiane nihil.
Edent hæredes inquis mea carmina. quando?
Tempus erat iam te ſoſibiane legi.

Ad Attalum.

Sordida cum tibi ſit:uerum tamen attale dicit:
Quiſquis te niueam dicit habere togam.

De Pugna dammarum.

Frontibus aduerſis molles concurrere dammas:
Vidimus & fato ſorte iacere pari.
Spectauere canes prædam ſtupuitque ſuperbus:
Venator cultro nil ſupereſſe ſuo.
Vnde leues animi tanto caluere furore?
Sic pugnant tauri:ſic cecidere uiri.

Ad Olum.

Cana eſt barba tibi.nigra eſt coma :tingere barbam
Non potes: hæc cauſa eſt: ſed potes ole comam.

Ad Afrum.

Centum coranus & ducenta mancinus:
Trecenta debet titus:hoc bis albinus.
Decies ſabellus: alterumque ſeranus.

Solidum:id est integre. Ter ducena .lx. numeres aliquid:id est des & soluas.

Argenti:Carinus multa pocula habebat & uarie sculpta hisque gloriabatur. Argētum purum dicitur argentum illaboratum & argentū purū quod ad nullos spurcos usus adhibetur:ut Pompeius scribit. Carinus erat cunnilingus cū ergo potaret his poculis non poterāt uideri pura. quia os fetidū erat:sed iocās Martialis ambiguitate uerbi: ait eū non habere argentum purum:quū Carinus intelligat. i. illaboratum:Martialis fallit & intelligit eum non habere ea pocula pura:quia cū sit cunnilingus: non possit nisi spurce illis uti. Granianа: pocula ab auctoribus & magistris officinarum nomina sumebant. inde alia clodiana: alia firmana: alia graniana a granio sculptore. Linunt auro: hoc ē illud genus poculorum d̄ quo Plinius iam figuras in poculis circunlini auro quærimus. Aurum: calaicū subtile erat: huic usui accommodatū. Anaglypta: pocula excisa in asperitatem dicūtur nam anaglypho significat sculpo. Purum: quia nullum purum habeñ potes: cum sis cunnilingus: nam omīa spurca reddis ore:& usu. Fuisse Carinū cunnilingum ante indicauit eo uersu: Cunnum lingit Carinus:& tamen pallet.

Ex insulis fundisque tricies solidum.
Ex pecore redeunt ter ducenta parmensi:
Totis diebus afer hoc mihi narras.
Et teneo melius ista quam meum nomen.
Numeres oportet aliquid: ut pati possim.
Quottidianam refice nauseam nummis.
Audire gratis afer ista non possum.

Ad Gallam.

Galla nega satiatur amor: nisi gaudia torquent:
Sed noli nimium galla negare diu.

Ad Carinum.

Argenti genus omne comparasti:
Et solus ueteres myronis artes:
Solus praxitelis manus: scopæque.
Solus phidiaci toreuma cæli:
Solus mentoreos habes labores.
Nec desunt tibi uera glautiana:
Nec quæ callaico linuntur auro.
Nec mensis anaglypta de paternis.
Argentum tamen inter omne miror:
Quare non habes Carine purum.

Ad Posthumum.

Atria pisonum stabant cum stemmate toto:
Et docti scenicæ ter numeranda domus.
Prætulimus tantis solum te posthume regnis:
Pauper eras & eques: sed mihi consul eras.
Tecum ter denas numeraui posthume brumas:
Communis nobis lectus & unus erat.
Iam donare potes: iam perdere plenus honorum:
Largus opum. expecto posthume quid facias.

Tria: Posthumus uetus Martialis amicus nam una uixerant triginta annis: nūc factus diues: nihil dabat. Conqueritur poeta quod exacta iā ætate alium dominum quærere non possit:& Posthumus nihil mittat. Toto stemate: cū omnibus imaginibus quæ in atriis seruabantur. Ter numeranda. hoc propter duos Senecas dicit:& unum Lucanū: nā tres ex ea domo docti fuerunt. Ter numeranda: id est trium uirorum laude illustrata. Alibi: Duos Senecas unicunque Lucanum facunda loquitur corduba. Regnis domini: nam poeta regem dominum sæpenumero appellat. Consul: non aliter te colebam: quam fuisses consul. Ter denas brumas. i. xxx. annos. Perdere: adimere aliq̄d tibi. Largus opum: affluēs opibus.

Imposuit mihi:id est decepit me quia non dat & ita decepit cum sperauerim daturum. sed poeta fallit & intelligit q Posthumus factus erat diues cum nunquam esse deberet ita decepit me:uel imposuit tibi fortuna quod eum diuitem fecisti & diuitiis non bene utit. huiusmodi hominé fallacé & decepisse deos:uel fortuná dicuntur.alibi in ius: O fallax atque inficiator eamus:cum de homine diuite & auare uiuente loqueretur.

Vid: Sensus acutus est:& apertus in malum recitatoré & raucum. Auribus nostris ne audiant te male recitanté. Vellera: p uellera intelligit focale: ná recitaturi ne clamore obstrepentiú terrerent adhibebát auribus genus ligamis qd focale appellarunt. Fabius: Quinti. Focalia & ligamina auriú sola excusare potest ualitudo.hæc ait cú d recitaturis scriberet. hoc uerbo usus é Oratius in sermonibus:& poeta in distichis: Si recitaturus dedero tibi forte libellum. Hoc focale tuas asserat auriculas. Nostris auribus: ne quid de te audiamus. Focale a faucibus: quibus hæret dicitur.

I quis: Ad Flaccú de electione pueri: qué uelit in oris niliacis ægypti. Nequicias: bládicias. lasciuiores. Molles comæ.i.demissæ. Tortas: Crispas. Aemula: certantia. Pæstú: oppidú in Lucania ubi rosæ bis in anno pueniebant. Cæteris sit uir.i.cæteris neget. Mihi uni puer.i.det mihi. Amazonicus: puer Flacci talis erat: fictú nomé uel pter Hippolitú filiú Amazonis pulcherrimú uel ab αμα.i.simul: & ζέω .i.uiuo.i.puer uitæ comes.

On dixi: locat in Coracinú: qué cú mollé ille dixisset iratus é: quasi eú appellasset cinædú: iurat Mart.se eú nó appellasse cinædú: sed dixisse id qd parum est & quod ipse non negabit: hoc est cunnilingum. Pontiæ lagœnam: Pontia uenefica erat. Infra de dapibus ab ea missis: Has ego non mittam Pontia: sed nec edam. lagœna nonnunquá ueneficio ministerium præstabat. Infra de eo qui necauerat uxorem ueneno: Diceris hac cælebs factus tamen esse lagœna. Iuro per lagenam Pontiæ: id est per Pontiam ueneficam: Nam per res contrarias solemus aliquando iurare. Iuro per calicem Metylli: idem iusiurandum: ut de Pontia: nam Metyllus ueneficus.

Nil facis. & serum est alium mihi quærere regem:
Hoc fortuna placet: posthumus imposuit.

In Male recitantem.

Quid recitaturus circundas uellera collo:
Conueniunt nostris auribus illa magis:

Ad Flaccum.

Si quis forte mihi posset præstare roganti.
Audi: quem puerum flacce locare uelim:
Niliacis primum puer hic nascatur in oris.
Nequitiam tellus scit dare nulla magis.
Sit niue candidior: nanque in mareotide fusca:
Pulchrior est quanto rarior iste color.
Lumina syderibus certent: mollesque flagellent:
Colla comæ: tortas non amo flacce comas:
Frons breuis; atque modus breuiter sit naribus úcis:
Pestanis rubeant æmula labra rosis.
Sæpe & nolentem cogat: nolitque uolentem:
Liberior domino sæpe sit ille suo.
Et timeat pueros. excludat sæpe puellas:
Vir reliquis: uni sit puer ille mihi.
Iam scio nec fallis: nam me quoque iudice uerum é:
Talis erat dices noster amazonicus.

In Coracinum.

Non dixi Coracine te cinædum.
Non sum tam temerarius: nec audax:
Nec mendacia qui loquar libenter.
Si dixi coracine te cynædum.
Iratam mihi pontiæ latronam:
Iratum calicem mihi metelli.

Syrios tumores:ĩ syria auctore Luciano colebatur dea:cuius sacerdotes in sacrificiis iter se digladiabantur:quẽadmodũ coribantes in sacris magnæ deæ. Ipse sentit fuisse Iunonẽ quæ ita illic colebatur:extat eius oratio:quæ inscribit de dea syria. Dea item syria Romæ colebatur:ut meminit Tranquillus in Nerone.uel per syrios tumores.i.per sacra Isidis syriæ:quæ Romæ colebatur:nam per hæc duo numina grauissime iurabant per Cybelem & Isidem.alibi:non per mystica sacra dindimenes:Nec p niliacæ bouẽ iuuencæ.i.Isidis:ubi ita coniunxit Cybelem & Isidẽ ut hoc loco. Tumores dixit:quoniam epitheton syrorũ.alibi syros tumentes appellauit:& alibi Agrippæ tumidus negociator iuratur. Itẽ per Isidẽ apud Iuuenalem nã sistro ferire putabatur. hæc unica sententia mihi placet:ĩ qua scio multos delirasse Furores berecinthios.i.cybeleios:nã in sacris deæ sacerdotes furebant.

Iuro per syrios tibi tumores.
Iuro per berecinthios furores:
Quod dixi tamen hoc leue & pusillum est.
Quod notum est.quod & ipse non negabis.
Dixi te coracine cunnilingum.

De Vesbio monte.

Hic est pampineis uiridis modo uesbius umbris:
Presserat hic madidos nobilis una lacus.
Hæc iuga quam nysæ colles plus baccus amauit:
Hoc nuper satyri monte dedere choros.
Hæc ueneris sedes lacedæmone gratior illi:
Hic locus herculeo nomine clarus erat.
Cuncta iacent flammis:& tristi mersa fauilla:
Nec superi uellent hoc licuisse sibi.

Ad Phœbum.

Hæc tibi pro nato plena dat lætus acerra:
Phœbe palatinus munera parthenius:
Vt qui prima nouo signat quinquẽnia lustro:
Impleat innumeras burrus olympiadas.
Fac rata uota patris:sic te tua diligat uxor:
Gaudeat & certa uirginitate soror.
Perpetuo sic flore mices:sic denique non sint:
Tam longæ bromio quam tibi phœbe comæ:

Ic ẽ:Puto hoc epigrãma factũ in gratiã Titi Vespasiani:nam auctorẽ Trãquillo ĩperante Tito ĩter tristia quæ acciderunt hæc sunt conflagratio uesuii montis in Cãpania:& incendiũ in urbe triduo:& totidẽ noctibus. Marti. igiẽ deplorat conflagrationẽ montis:ut seruiat ĩperatoris affectui. Veseuius mons ĩ cãpania emittebat incendia superioribus temporibus:ut Strabo scribit.& qd mirum uideaẽ:erat uitibus consitus:poeta appellauit uesuiũ a cõflagratione:nã uesuia dicũẽ fauillæ. Silius: Sic ubi ui cæca tandẽ deuictus ad astra euomuit pastus p sæcula uesuius ignes. Lacus:torcularia. Satyri:comites Bacchi. Sedes Veneris:quia illic templum Veneris:& templum Herculis erat:qui interfecerat gigantes. Cuncta:omnium ornamenta huius montis. Mersa tristi fauilla:nã fauillæ post incendiũ diu fuerant.

Aec tibi: Parthenius cubicularius Domitiãi filiũ hẽbat Burrũ:cuius natalẽ celebrat q tũ iã annũ nati.Mart.adhibet preces hoc epigrãmate ĩ grãm Parthenii. Alibi poeta cũ rogat Partheniũ:sic Burrus cito sentiat parẽtẽ. Palatinus:præfectus cubiculo Domitiani Acerra:uase turis.acerra uas erat ubi ponebaẽ tus:& ubi reponebãẽ reliqæ sacrorũ. Nouo lustro.i.prio. Signat:nũerabãẽ sæcula apđ romãos a consulibus:ut Marcello consule.apđ græcos ab olympicis ludis:q qnto quoque ãno celebrabãẽ ut dicerẽt pría olympiade: secũda olympiade,latini dixerẽ lustrũ.poeta in gratiã Parthenii q̃si optet longiorẽ uitã puero incipit numerare annos non a consulibus q singulis annis creabanẽ: sed ab olympiade:q nunc puer absoluebat quintum annum:& amplius ẽ spacium olympiadis q̃ consulis. Ratum:uocabulum sacerdotale ẽ in sacris:nam rata dicebantur quæ dii probabant. Vxor Daphne: ita codex antiquus habet. Soror:diana. Certa uirginitate:flore iuuentutis.i. sic semp sis iuuenis. Bromio:Baccho:nam certabant pulchritudine comarum.

Aturnalia:Sabellū deridet & reliquos patronos quorum merces exigua erat Romæ:nisi di
uites eēnt.nā plebs fulgorē diuitiarū in patrono sequebatur potius q̄ doctrinā.Iuue.idē:
Quod uocis preciū:siccus petassunculus & uas:Pelamidū:aut ueteres afrorū epimenida
bulbi aut uini tyberi deuecti qnque lagoenæ. Saturnalia.i.dona missa ī saturnalibus.ab
amicis & clientibus munera mittebantur. Beatiorē:ditiorē. Semodius:dimidius modi-
us. Tres selibræ:una cū dimidia libra. Lucanica:dr̄ quia ī Lucania primū inuenta a mi
litibus.Varro. Veter fa-
liscus:qa in faliscis inuen
tus ut Varro. Syra lagoe-
na defruti:duo genera e-
rāt uini cocti:quoniā mu-
stū coquebatur ad tertiā p̄tē
dicebatur epsema:a latinis
sappa:alio uerbo syreum:
Quādo excoquebatur ad di
midiā p̄tē dicebatur defru-
tū.Marti.utriusque fecit
mentionē cū ait Lagoena
syra:& syrei:& d̄fruti hoc
magis placet q̄ si dicas la-
goenā syrā.i.uitri:qd̄ in sy
ria sit inuentū. Ficus li-
bycæ:antiq excogitarunt
p̄uas arbores post autūnū
fimo contegerē una cū ficis
quæ ī eis deprehensæ hye
me non potuerāt p̄uenire
ad maturitatē eas d̄tectas
mitescēte cælo remittebāt
in lucē & solē:ita ficus ma
turescebat ante alias illius
anni:& hæ appellabantur fi
cus hybernæ ipso ēt tactu
frigidissimæ.Pli.auctor ē
p̄pterea appellauit poeta
testā gelatā. Cato primus
appellauit hāc ficū africa
nā:unde ait Mart:ficus li-
bycæ.non.n.alia ficus po-
tuisset mitti in saturnali-
bus cum nulla maturesce
ret.de coctano ficu nō po
test hoc loco ītelligi. Bulbi:hi bulbi dicebantur epimenida.ut Iuue.Et ueteres afrorum epime
nida bulbi. Piceno:cado:e piceno olī optimæ oliuæ mittebantur secūdis mensis:auctor
Pli. Synthesis:uestis erat saturnalitia:& synthesis uas dicebatur uilioris materiei:qꝺ multa
īterpellarēt:queādmodū dicius uas & materiā uenatā:qa uenæ īntercedāt & īterpellēt.Syn
thesis aūt dicta:qa non pura sit materia sed cōposita & īmixta:queādmodū pura uasa cri
stallīa dixerunt contrario uerbo asyntheta.Pli.auctor ē. Saguntus:terrā hēbat aptā uasis ut
samos. Septenaria:capax septūcis. Rotæ hispanæ.i.rotæ sagūtinæ. Mappa.i.gausape.
Gausape aūt utebātur milites ī lectis:postea uestes toga:lati claui cepit texi ī modū gausape.
Inde ī distichis ē penula gausapīa:unde fit ut ītelligā hoc loco genus uestis potius q̄ figurā
lati claui in capite mantilis.

De Sabello.

Saturnalia diuitem sabellum:
Fecerunt.merito tumet sabellus.
Nec quenquam putat esse prædicatque:
Inter causidicos beatiorem.
Hos fastus animosque dat sabello:
Farris semodius fabæque fressæ.
Et thuris piperisque tres selibræ:
Et lucanica uentre cum falisco.
Et nigri syra defruti lagoena:
Et ficus libycæ gelata testa.
Cum bulbis cocleisque caseoque:
Piceno quoque uenit a cliente.
Parce cistula non capax oliuæ.
Et crasso figuli polita ceno.
Septennaria sinthesis sagunti.
Hispanæ luteum rotæ toreuma.
Et lato uariata mappa clauo.
Saturnalia fructuosiora:
Annis non habuit decem sabellus.

De Phæthonte.

Encaustus phæthon tabula tibi pictus in hac est:
Quid tibi uis dipyron qui phæthonta facis?

Ncaustus:Encaustice ē genus picturæ qd̄ adiumēto ignis fiebat ut ī cæra & ī ebore:unde
nomē accepit:nā encaustice significat iustricē:qa cōburit.Phaethon hoc generis picturæ
nūc erat ī tabella:ait poeta pictorē inique facere:q cū semel fuerit cōbustus Phaethon itē
rū eū comburat. Encaustice.i.ignitis instr̄is eū pingēdo. Dipyron bis combustū & dipi
rum e præterea erat instr̄m quo pictores utebātur:ut scrib.Pli. Encaustus:encaustice pictus.

Escis: Flaccus appellabat carmīa Mart. lusus & iocos: ait se scribere mores hominum: ic circo non possit appellari iocus. Ludit: fabulose scribit. Sæui thereos. i. q scribit tra gœdiā de Thereo. Vessica: tumor qa tantū in uita quotidiana uersanť. Sirma: erat ge/ nus uestis quæ ī grauioribus poematis recitādis trahebať ab histrionibus. Sirma præterea locus: qui Pausania auctore Sirma antigone dicebať. Iuuenalis. Sirma uel antigones. Le gunt ista: quoniā ad uitam quotidianā pertinent.

In Papilium.

Præcidi gaudes: præcisus papile ploras.
Cur quæ uis fieri papile: facta doles?
Pœnitet obscenæ pruriginis? an magis illud
Fles: quod præcidi papile desieris.

Ad Flaccum.

Nescis: crede mihi: quid sint epigrammáta flacce:
Qui tantum lusus illa: iocosque putas.
Ille magis ludit qui scribit prandia sæui:
Thereos. aut cœnam crude thyeste tuam.
Aut puero liquidas aptantem dædalon alas:
Pascentem siculas aut polyphemon oues.
A nostris procul est omnis uesica libellis:
Musa nec insano syrmate nostra tumet.
Illa tamen laudant omnes: mirantur: adorant:
Confiteor: laudant illa: sed ista legunt.

Ad Thaidem.

Quid me thai senem subinde dicis?
Nemo est thai senex ad irrumandum.

In Cecilianum.

Cum tibi non essent sexmilia ceciliane?
Ingenti late uectus es hexaphoro.
Postquam bis decies tribuit dea cæca: sinumque:
Ruperunt nummi: factus es ecce pedes.
Quid tibi pro meritis & tantis laudibus optem:
Dii reddant sellam ceciliane tibi.

In Edilum.

Gestari iunctis nisi desinis ædile capris:
Qui modo ficus eras: iam caprificus eris.

Vid: Thais fellabat: & appellabat eū senē: q̄si uellet inueř eū non posse futueř: iqt Mart. nemo se nex ad irrumādū: iccirco potero præstař ꝙ uis hoc ē potero te fellatricē irrūa/ re: nā q non arrigūt irrūa re possūt. alibi ī non arri/ gentē: Summa pete. i. os.

Vm tibi: Ceciliāus cū paup ēēt splēdide ui/ uebat: adeo ut ēt hexapho ro nōnūq̄ ueherer: factus diues ī tantā auaritiā reda ctus ē: ut hexaphoro āpli/ us nō ueheret: sed iret pe des. Mart. hoc cauillando deridet: & optat: ut ꝓ tāta laude fragilitatis dii red/ dāt hexaphoꝶ Ceciliano. hoc ē in pristinā pauptatē relabať: cū ueherer hexa/ phoro. Ingēti hexaphoro i. sexta ceruice ut ait Iuue: hexaphorū uehiculū: qđ portabať sex seruis meri/ tis & laudibūs: ironice ca/ uillať ī eū ac si id faceret ī laudē fragilitatis. Sellā. i. hexaphoꝶ. i. pristinā con ditionem cū hexaphoro gestaretur.

Estari: Edilus turpi quæ stu lucrabať: nā fuerat ci nædus ut supra: cum dicis ꝓpero fac si facis: adeo ut nūc gestareť lectica seruos appellabat mutatis nomi bus capros: Mart. moř suo ī noīum mutationē iocať ut supra: Si tibi mistyllus coquus æmiliāe uocať: si/ mul morbum edili notat ꝙ ex nimio pruritu factus erat ficosus: ait ergo in edilū nisi desistat seruos appellař capros foř ut cū ipse ficus sit ob morbū paulo post sit caprificus cōposito noīe a capris & ficu. uel ita ītellige capræ meretri ces dicūť a fœtore. Orati: Sed nimis arcta premūt olidæ conuiuia capræ: gēus erat concubi tus quo tres una serie catenati coibāt: qđ alibi Mar. notauit Quo symplegmate. &. c. edilus eodē utebať: in quo iocatur poeta: ꝙ quū Edilus paulo ante cinædus ficosus: nunc capraꝶ id est meretricum concubitu utatur: iā caprificus composito noīe possit appellari notans & pristinā libidinem edili: & nouam coitus muliebris affectionem. hanc puto conuenire.

Vnc: In eũ qui sordibus tantũ & nulla alia uirtute uolebat uideri philosophus. Cynicus: ait eum non esse cynicum sed canẽ: hoc est animal brutum cũ nihil habeat præter sordem. dixit aũt eum canẽ ut in ratione nomis perstaret: nam philosophi cynici a κυνὸς quod canem significat dicti sunt: nam canino ritu contempta hominũ opinione sola naturæ necessitate contenti uidebant sordidi. hi tamen suã sectam & doctrinã profitebãtur. hunc ergo canẽ appellat: quoniam nihil cynicũ habet præter habitũ: quo etiã cynicos ipsos superat: ad eo ut canis uideat. Idem est quod dixit in philosopho: Palliũ uideo: philosophũ nõ uideo: & Augustus cynicũ obloquentẽ canẽ appellauit. Pallados: cultæ a domitiano nostro. q. d. sectatur mẽsas & cibos ut canis.

Tẽpli uoui: nup erecti a Domitiano sub nomĩe flauiæ gentis. Pera: saculus & baculus est cynicorum. Diogenes auctor huius sectæ. pera in distichis: Ne mendica ferat barbati prãdia nudi: dormiat & tetrico cum cane pera rogat.

Stat: hirta est. Cadit. i. dimittit usque ad pectus.

Abolla: uestis erat tragica & grauiorũ personaꝝ: hac purpurea cũ eẽt indutus Ptolomeus: & in theatro cõuertisset oculos spectatoꝝ in se: Neronẽ offẽdit. hic ponit ꝓ ueste tantũ. Cærea: i specie cæræ uel flaua ut mel flauũ dicimus. Vxor grabbati: q̃ utitur pro lodice nulla alia re tectus nisi ea ueste.

Latratos: latratu mẽdicatos ab eo more canis.

Ad Cosmum.

Hunc quem sæpe uides inter penetralia nostræ:
Pallados & templi limina cosme noui.
Cum baculo peraque senem: cui cana putrisque:
Stat coma: & in pectus sordida barba cadit.
Cærea quem nudi tegit uxor abolla grabatti:
Cui dat latratos obuia turba cibos.
Esse putas cynicum deceptus imagine falsa:
Non est hic cynicus cosme. quid ergo? canis.

Ad Colinum.

O cui tarpeias licuit contingere quærcus:
Et meritas prima cingere fronde comas.
Si sapis: utaris totis coline diebus:
Extremumque tibi semper adesse putes.
Lanificas nulli tres exorare puellas
Contingit. obseruant quem statuere diem.
Diuitior crispo: trasea constantior ipso:
Lautior & nitido sis meliore licet.
Nil adicit penso lachesis: fusosque sororum:
Explicat. & semper de tribus una necat.

Non est cynicus. i. non habet philosophiã cynicã: sed est canis. i. brutum animal.

Cui tarpeias: Ad Colinũ donatũ in quĩquatriis Mineruæ corona querna ab ĩperatore. hunc cytharœdũ fuisse coniitio: nã cytharœdi uictores corona querna ab ĩperatore donabant. alibi poeta de ĩperatore: Perque manus tãtas pluria quercus eat. In quĩquatriis. n. coronæ premiũ dabat. Iuue. Cũ farre & uino uestã ianũque rogabat an capitolinã deberet pollio quercũ sperare: & fidibus ꝓmittere. hũc hortat Mart. ad uerã uitã omisso splendoris palatini ãbitu: cũ ei oĩno sit moriendũ. Tarpeias quercus. i. q potuisti asseq quercũ palatinã. Prima frons: uel pria frons dicat quercus: qa sit dicata Ioui: uel pria data ab ĩperatore. Vtaris totis diebus. i. totos dies consume ĩ uera uita. Puta semp adesse extremũ diẽ i. semp puta te morituꝝ. alibi: Ipse iubet mortis te meminisse deus. Nulli contigit. i. nullus unq̃ potuit. Exorare: placare. Tres puellas: Clothon: Lachesin: & Atropon. Lanificas: lanificio dispẽsãtes uitã humanã. Obseruãt: non prætereũt. Crispo: sunt q intelligãt de Crispo passieno uitrico Nerois q ditissimus fuit adeo ut eius hæreditate auctore Trãquillo Nero sit ditatus. potes & ĩtelligeř de uibio Crispo: đ quo hæc Tacitus: Vibius crispus potentia diuitiis ĩgenio inter claros magis q̃ ĩter bonos. Thrasea: de Peto thrasea supra & đ eius ĩ morte constãtia. Attedius melior nitidus erat laudatissimus: cuius memĩt Papi. ĩ siluis. Explicat: euoluit & exciso filo fusũ reponit. Negat uitã: ẽt si aliæ duæ uellẽt cõcedeř.

Vci:Ad Lucium poetam hispanum:qui numeris cum Oratio contendebat:quem sibi propofuerat superandum. poeta Lucio appellato recenset oppida Hispaniæ patriæ. Graium:graius fluuius Hispaniæ proximus Tidæ. Tide autẽ a Tideo & Olo condita: q cũ græcis illuc profectus est: & nomen dedit flu. ut graius a grais diceretur: sed postea deprauato nomine dictus est granius. Silius: Et quos nunc granius mutato nomine graium: Oeneæ miseræ domus. Arpis disertis: id est Oratio appulo uenusino. Generatus: generatus est illic poeta qui natus est inter urbes græcas.

Ad Lucium.

Luci gloria temporum tuorum:
Qui gaurum ueterem tagumque nostrum
Arpis cedere non sinis desertis:
Argiuas generatus inter urbes.
Thebas carmine cantet aut mycenas:
Aut claram rhodon. aut libidinosæ
Lædeas lacedæmonis palæstras.
Nos celtis genitos & ex hiberis
Nostræ nomina duriora terræ
Grato non pudeat referre uersu.
Sæuo bilbilin optimam metallo
Quæ uincit calybasque noricosque:
Et ferro plateam suo sonantem:
Quam fluctu tenui: sed inquieto
Armorum salo temperator ambit.
Tutelamque chorosque risamorum
Et conuiuia festa carduarum.
Et textis peterem rosis rubentem.
Atque antiqua patrum theatra ripas.
Et certos iaculo leui sueuos.
Turgentisque lacus petusieque
Et parue uada pura touenisse.
Et sanctum durateonis illicetum:
Per quod uel piger ambulat uiator.
Et quod fortibus excolit iuuencis,
Curuæ manlius arua matinesse.
Hæc tam rustica delicate lector
Rides nomina? rideas licebit.
Hæc tam rustica malo quam britannos.

In gargilianum.

Munera quod senibus uiduisque ingentia mittis:

Celebret: palæstras lædæas. i. laconicas: a Læda uxore. Tindari: quæ amyclis habitabat. & hoc ꝑpter Pollucem & in laconica præsertim exercebãt de quo extat elegia Propertii. Lacedæmonos libidinosæ: propter Helenam: quæ inde fuit rapta: uel ꝑpter Venerẽ: quæ illic colebatur. Grato: erga patriam Bilbilim. Chalybes & norici populi sũt illustres ferri præstãtia. Nori iuxta Pannoniam: chalibes in ponto. Sonantẽ: officinis multis. Salo. fl. cuius aquis ferrum tempe ratur. Inquieto: sonãte. Tutelam. opp. celtiberiæ. Rixamori: populi celtiberiæ. Carduæ. oppidum. Poteron: locum. Suelos: populos optios ioculatores. Petusiæ: oppidũ cum lacu eiusdẽ nominis. Vatinessa: urbs cum fluuio eiusdem noĩs Illicetũ sanctũ. i. siluam uenerandã: uel certe oppidũ si placet: unde portus illecetanus. Buratonis: montis. Bituntum. opp. sterile.

Vnera: In Gargilianũ captatorẽ: q cũ tantũ senibus & uiduis donaret a qbus speraret hæreditatem: uolebat uideri liberalis. Martialis negat hoc ait que eum esse auarissimũ: quoniã plura expectet: q̃ donet. Idem sensus est Isocratis in eos qui aliqd donant regibus: ait enĩ non donare: sed auarius uẽdere q̃ qui se negociatores ꝓfitentur passim mercem uendentes.

Munificum: liberalem. Viduis: & senibus: morituri paulo post. Indulget: dat escā. Callida: plena fraudis. Feras stultas: simplices. Largiri in malam partem accipitur Illi dicuntur largiri qui aliquid donant: ut maiora assequantur: sed proprie qui corrumpunt muneribus: unde largitio: sed donare est hominis liberalis. Dona mihi: nā quod dabis mihi plane donabis: quia nihil possum dare tibi.

Vm nos: Ad Faustinum æstiuantem tyburi ex Bais scribit: unde ait se profecturum cū Baiæ nō solū astro solari caleant: sed etiam aquarū feruore. Hyemandum ait igitur esse Baiis: æstiuandum Tyburi. Coloni argiui: id est Catilli: qui condidit Tybur. Oratius: Tybur argeo positū colono. & alibi poeta: Argolicæ quod posuere manus. Feruent: calent: qa sol est in leone. Lasciui: puellis illuc confluētibus. Fontibus puniceis: lapidibus ex costis mananti bus. Igne suo: feruorē suarum aquarum. Vincitis: superatis æstuatione.

Vis te munificum gargiliane uocem.
Sordidius nihil est: nihil est te spurcius uno:
Qui potes insidias dona uocare tuas?
Sic auidis fallax indulget piscibus hamus:
Callida sic stultas decipit esca feras.
Quid sit largiri: quid sit donare docebo:
Si nescis: dona gargiliane mihi.

Ad Faustinum.

Dum nos blanda tenent lasciui stagna lucrini:
Et quæ puniceis fontibus antra calent:
Tu colis argiui regnum faustine coloni:
Quo te bis decimus ducit ab urbe lapis.
Horrida sed feruent nemæi pectora monstri:
Nec satis est baias igne calere suo.
Ergo sacri fontes & littora sacra ualete:
Hympharum pariter nereidumque domus.
Herculeos colles gelida uos uincite bruma:
Nunc tyburtinis cedite frigoribus.

In Gallam.

In tenebris luges amissum galla maritum:
Num plorare pudet te puto galla uirum?

De Vipera electro inclusa.

Flentibus eliadum ramis dum uipera serpit:
Fluxit in obstantem succina gemma feram.
Quæ dum miratur pingui se rore teneri:
Concreto riguit uincta repente gelu.
Ne tibi regali placeas cleopatra sepulchro:
Vipera si tumulo nobiliore iacet.

Lentibus: Electrum eo preciosius erat quo liquidius inclusum aliqd animal habebat: ut muscam apem culicem: nam illic perpetuo uiuere uidebantur. Nunc laudat guttam succini: qua erat īclusa uipera: & laudem sumit ab historia: nā Cleopatra admota aspide: & mammillæ & brachio sibi mortem consciuit: ait ergo poeta Cleopatram se non debere nimium efferre magnificētia sepulchri quo una cū Antonio condita est: inchoato prius ab ipsa postea perfecto iussu Augusti cum uipera: qua extincta est nobiliore tumulo spectetur. Gemma succina: id est gutta electri quæ gemma uidebatur. Obstantem: contra euntem. Ramis heliadum: populorum: in quas uersæ sunt filiæ Helii: id est solis: Nam ἥλιος sol. Flentibus: mananti bus. Gelu: gumi electri. Rore pingui: id est gumi uiscoso. Placeas tibi: id est ne nimium te efferas.

Rdea. Poeta deflet Curatiũ: q dũ Tyburi æſtiuaret & fugiens æſtus urbanos mortuus eſt: ait ergo nuſq̃ poſſe uitari morte & non loca uel differre uel accelerare fatũ: ſed ipſã certã rerũ ſorte: quã nemo uitare poteſt. Confundantur ergo loca cũ ſit nullũ fati diſcrimen. Ardea. opp. ſupra laurentũ diſtans a mari. lxxx. ſtad. condita a Danae. Solſtitio: æſtiuo. Rura pæſtana: lucaniæ. Ager: baianus ut ſupra: Horrida baiani. Sardinia: peſtilens inſula eſt quod Florus indicat cũ ait: Furius ſardiniã peſtilentẽ ſortitus: & Silius: ſerpentũ tellus pura ac uiduata ueneno: ſed triſtis cælo & multa uiciata palude. ſenſus eſt cũ fati neceſſitas aduenerit: etiã ſi ĩ locis amœnis fueris non aliter morieris q̃ ſi ĩ locis peſtilentibus eſſes. Poſuit tybur pro loco ſalubri ſardiniam pro peſtilenti.

De Curitio.

Ardea ſolſtitio peſtanaque rura petantur:
Quinque cleonæo ſydere feruet ager.
Cum tyburtinas damnet curatius auras:
Inter laudatas ad ſtyga miſſus aquas.
Nullo fata loco poſſis excludere: cum mors:
Venerit in medio tybure ſardinia eſt.

In Mancinum.

Donaſſe amicum tibi ducenta mancine
Nuper ſuperbo lætus ore iactaſti.
Quartus dies eſt in ſchola poetarum:
Dum fabulamur: milibus decem dixti
Emptas lacernas munus eſſe pompillæ
Sardonicas auro lineiſque ter cinctum.
Duaſque ſimiles fluctibus maris gemmas
Dediſſe baſſam celiamque iuraſti.
Here de theatro pollione cantante
Cum ſubito abires: dum fugis: loquebaris
Hæreditatis tibi trecenta ueniſſe.
Et mane centum: & poſt meridie centum
Quid tibi ſodales fecimus mali tantum.
Miſerere iam crudelis: & ſile tandem.
Aut: ſi tacere lingua non poteſt: iſta
Aliquando narra: quod mancine uelimus.

De Lycori.

Tybur in herculeum migrauit nigra lycoris
Omnia dum fieri candida credit ibi.

Onaſſe: In Mãcinum: qui cũ eſſet oĩbus moleſtus: oẽſque eũ odio haberẽt: narrabat quottidie fortunatũ aliqđ ſibi accidiſſe: quaſi amicis narraret. at ĩquit Martialis noli o Mancine cruciare ſodales q te oderũt uerbis: uel ſaltem narra qđ uellemus audire: hoc ẽ dic te aliqđ potius amiſiſſe q̃ lucratũ eẽ. Lichnici: lapides erãt a lucernaꝝ ſplẽdoꝛ dicti: quẽ præ ſe ferebãt: contra lychnites dꝛ marmur: qđ lucernaꝝ nomĩe ſub terra fodiebaꝛ. Varro auctor & Pli. codex antiquus habet Lichnũque terunctũ. ego aũt legendũ puto punctũ hoc ẽ nitidũ & maxĩe ſplẽdentẽ: nã λικνοσ græce: latine dꝛ lucerna: unde & lapſis ipſe lichnus dꝛ. Lichnus autem ſiue lucerna quo magis uncta ẽ eo plus flãmæ emittit: Ex ea igiꝛ metaphora lichnũ perunctũ id eſt ſplendidũ: & flãmas lucernæ perunctæ emittentẽ in diſtichis: non norat parcos uncta lucerna patres. Gẽmas: ſmaragdos: an dicit ſmaragdos cæruleos: an lapillos rubri maris ſimiles ſunt undis & harenis placet đ ſmaragdis. Pollione: cytarœdo. Cãtãte: nec placet ĩtelligeꝛ p Pollionẽ poetã excellentẽ q claruit tẽporibus Auguſti notus carmĩe uirgilião: Pollio & ipſe facit noua carmĩa. nã huius Pollioĩs cytarœdi đ quo hic loqꝛ: memĩt Iuue. An capito linã deberet Pollio quercũ ſperare: & fidibus promittere. Pollio ergo hic cytarœdus.

Ybur. Ebur frigidiſſimo cælo tyburtĩo miro cãdore ſeruabaꝛ. auctor ẽ Pli. ſilius: ſẽper que nouũ qđ tyburis aura paſcit ebur. deridet Lycoridẽ quæ cũ non faceret quæſtũ in urbe ob deformitatẽ migrauit tybur ut cãdeſceret: eius profectionem deridet cauillando.

Vm: Bauli uicus potius quã oppidum in littore Campaniæ non procul a Baiis. Nero simulata reconciliatione cum matre eam reuocauit a baulis baias ad quinquatria simul celebranda. Inde eam remisit data naui sub simili & machinosa quæ repente corrueret in mediis aquis. illa quidem corruit: sed mater enatauit ad littus incolumis. Lagerinus ut Tacitus: Lagerinus ut Suetonius nunciauit Neroni incolumem matrem: quo nũcio est in terfectus sũmisso celeriter percussore: qui matrem necaret eo spacio maris quod iacet inter baias & baulas.

Iacet nuper cerelia mẽsa: id est iussæ quondam a Nerone.

De Cærelia.

Dum petit a baulis mater cærelia baias:
Occidit insani crimine mersa freti.
Gloria quanta perit uobis. hæc monstra neronis:
Nec quondam iussæ præstiteratis aquæ.

VIIi: Laudat hortos Tulli Martialis: quos anteponit omnibus aliis. Astris: cælo. Aestimare: prospicere diligenter. Albanos colles: id est algidum: nã algidum mons in albano præcipui nominis. Tusculos: id ẽ tusculum. Fidénæ ante urbẽ conditam: Fidénæ stabãt condita una cũ Collacia: Anténis: Lauino. Silius ꝑtulit numero singulari: Modo Roma minaẽ quondam fidéna. Rubræ: oppidum non longe ab urbe Nemus Annæ perennæ nemus aricinũ: ubi Anna soror Didonis colebatur: quod Silius docet: & Ouidius in fastis. Perenna: a perpetuitate dicta: sub quo nomĩe illic erat ipsa. in fastis: Amne perenne latens: anna perenna uocor Cruore uirgineo: quoniam cædebantur pueri illic flagellis ex ritu thoanteo: quod placet. uel cruore uirgineo: id est sanguĩe hostiarum: quæ mactantur Dianæ uirgini. Salaria: uia ducebat in sabinos a sale dicta ut Plinius scribit. Patet: cernitur illic Essedo tacente: qa non audiebatur currus strepitus. Helcyariorum: trahentium naues funibus: nã Elcyo græce latine traho. Miluius: pons ad quẽ trahebantur naues.

De Hortis Martialis.

Tulli iugera pauca martialis
Hortis hesperidum beatiora.
Longo ianiculi iugo recumbunt.
Lati collibus eminent recessus:
Et planus modico tumore uertex
Cælo perfruitur sereniore:
Et curuas nebula tegente ualles
Solus luce nitet peculiari.
Puris leniter admouentur astris
Celsæ culmina delicata uillæ.
Hinc septem dominos uidere montes:
Et totam licet extimare romam:
Albanos quoque tusculosque colles.
Et quodcunque iacet sub urbe frigus.
Fidénas ueteres breuesque rubras.
Et quod uirgineo cruore gaudet:
Annæ pomiferum nemus perennæ.
Illic flammineæ salariæque
Gestator patet essedo tacente.
Ne blando rota sit molesta somno:
Quem nec rumpere nauticum celeuma:
Nec clamor ualet helciariorum.
Cum sit tam prope miluius sacrumque:
Lapsæ per tyberim uolent carinæ
Hoc rus seu potius domus uocanda est.
Commendat dominus. tuam putabis
Tam non inuida: tamquam liberalis
Tam comi patet hospitalitate:

Alcinous:pietate hospitalitatis laudatur:suscepit Vlyxem Nausicaa filia a littore eum ducente:quod multo carmine cecinit Homerus. Molorchus:Herculem hospicio susce pit. Setiam: nobilem uino non procul ab urbe. Istis:scilicet nostris prædiis.
Gisti:Linum deridet qui quāuis semper ruri uixerit & nullos senserit urbanos labo res:tamen ex diuite erat factus pauper. ait ergo poeta quāuis o Line ruri uixeris ubi nullos sumpsisti labores:tamen fecisti rem difficilem hoc est factus es pauper. nam facere rē difficilem ē subire munus laboriosū:res significat rē domesticā. Difficultas dicit paupertas.res ergo domestica dr̄ difficilis quādo est exigua. Fecisti rē difficilē:hoc ē substātiā domesticam ad paupertatē redegisti:cū altero sēsu uideatur loqui. Fecisti rē difficilē.i.laboriosam.
Municipalē:rusticanā.
Quo.i.qua uita municipali. Nil potest eē dulcius.i.nil iocūdius. mēdose in recentiore codice ē uilius p dulcius. dulcius aūt habet codex antiquus:& ad hoc uerbum argute refert poeta: Fecisti rem difficilem. Rubens cadus: fictilis a colore. Argolica:græca: nam e Delo & e Delphis mittebāt pulchri pueri:infra appellabit delphicū cinædū. Fluit:nauigat tibi. Fecisti rē difficilē.i.redegisti substantiā in paupertatē.Ita.n.intelligit q̄uis dicere uideat i uita municipali dulcissima fecisti rē grauē & laboriosam:& ex hac illusione risum mouet.
Rætorem: Gaurus petierat a prætore ut daret sibi.C.sestertia ut posset iusti census eques comitari Domitianum: negauit prætor quoniam erat daturus.C. milia Scorpo aurigæ:de quo infra Martialis:huic Caligula consulatum destinauerat præter multa munera: & īfra poeta conqueritur Scorpum accepisse multa una hora:ait poeta ingratum esse prætorē: qui uult dare equo Scorpi: & non dare equiti.

Credas alcinoi pios penates.
Aut facti modo diuitis molorchi:
Vos nunc omnia parua qui putatis.
Centeno gelidum ligone tybur:
Vel preneste domate: pendulamque.
Vni dedite sætiam colono.
Dum me iudice præferantur istis:
Tulli iugera pauca martialis.

De Phileni.

Oculo philenis semper altero plorat.
Quo fiat istud quæritis modo?lusca est.

Ad Linum.

Egisti uitam semper line municipalem:
Qua nihil omnino uilius esse potest.
Idibus & raris togula est excussa kalendis:
Duxit ad æstates sinthesis una decem.
Saltus aprum.campus.leporem tibi misit inemptū:
Silua grauis turdos exagitata dedit.
Raptus flumineo uenit de gurgite piscis:
Vina rubens fudit non peregrina cadus.
Nec tener argolica missus de gente minister:
Sed stetit inculti rustica turba foci.
Villica uel duri compressa est nupta coloni:
Incaluit quotiens saucia uena mero.
Nec nocuit tectis ignis:nec syrius agris:
Nec mersa est pelago:nec fluit ulla ratis.
Supposita est blando nunquam tibi tessara tallo:
Alea sed parcæ sola fuere nuces.
Dic ubi sic decies mater quod auara reliquit.
Nusquam est.fecisti rem line difficilem.

In Prætorem.

Prætorem:pauper centum sestertia gaurus:
Orabat cara notus amicicia.
Dicebatque suis hæc tantum deesse trecentis:

Domino:Domitiano. Male diuitiis:quia male utitur diuitiis. Ah pudet ingratæ:in gratæ in amicos & eos quibus debet dare. Cætera epigrammata sunt clara.

Nihil:Amianus uiuo patre per luxum multa consumpserat quemadmodū supra Philomusus:idem enim ferme est argumentū :nā Amianus & Philomusus constitutam a patre pecuniam accipiebat:tantum autem assumpserat ut pater moriens nihil habuerit quod relinqueret præter tritam uestem:ut recentes codices habent:ut antiquiores præter aridam uestem ut intelligas cathedram quæ linteis & loris uinciebatur :placet magis : ut secutus fidē antiqui codicis aridam restem eius:id est rudē : quā gladiatores emeriti accipiebant:ut intelligas Amiani patrem gladiatorem emeritum fuisse: incredibile accidisse ait Martialis: ut Amianus prodigus qui paulo ante luxuriabatur: & ut id licentius agere posset optabat patris mortem nunc patrem uiuum optat: quia scilicet plus a uiuo habebat quam a mortuo nunc acceperit. Vltimis cæris : id est testamēto.

Exigis: Quintus postulabat a Martiale libellos. Triphon:enim proprium bibliopollæ. Sanus:sana mente. Fatue: stulte ut ego donem.

Vt posset domino plaudere iussus eques.
Prætor ait scis me scorpo thalioque daturum:
Atque utinam centum milia sola darem.
Ah pudet ingratæ pudet ah male diuitis arcæ:
Quod non das equiti uis dare prætor equo.

Ad Sextum.

Inuitas centum quadrantibus : & bene cœnas:
Vt cœnam inuitor sexte:an ut inuideam?

Ad Fabianum.

Omnis quas habuit fabiane licoris amicas:
Extulit:uxori fiat amica meæ.

Ad Pamphilum.

Tu setina quidem semper: uel massica ponis
Pamphile:sed rumor tam bona uina negat.
Diceris hac factus celebs quater esse lagæna:
Nec puto.nec credo pamphile. nec sitio.

De Amiano.

Nihl amiano præter aridam uestem:
Moriens reliquit ultimus pater cæris.
Fieri putet posse quis marunille:
Vt amianus mortuum patrem nolit.

Ad Sophronium.

Quæro diu totam sophroni ruffe per urbem:
Si qua puella neget:nulla puella negat.
Tanquam fas non sit: tanquam sit turpe negare:
Tanquam non liceat:nulla puella negat.
Casta igitur nulla est: castæ sunt mille. quid ergo
Casta facit: non dat.non tamen illa negat.

Ad Quintum.

Exigis ut donem nostros tibi quinte libellos:
Non habeo .sed hebet bibliopola triphon.
Aes dabo pro nugis & emam tua carmina sanus:
Non inquis faciam tam fatue:nec ego.

Vm grauis:Laudat libertatem Vestini: qui damnatus a Nerone tãtũ temporis postu lauit quantum satis esset ad distribuendas opes suas amicis: hoc facto quamuis iuuenis moreretur:putauit se mori senem:quasi maximum uitæ munus absoluisset. De supplicio Vestini:& eius causa satis sit referre uerba taciti quæ hæc sunt:cum scriberet de Nerone:Opperiebatur ut Vestinus in crimen traheretur odium ex nimia sodalitate: dum hic ignauiam principis deridet:ille ferociam animi feretur: recens causa ꝙ Statiliam Messalinam sibi matrimoĩo iunxerat:haud ignarus inter adulteros esse Cæsarem: tum narrat eum uocatum fuisse a militibus ad tribunum:accitum statim medicum qui uenas soluerit conuiuis: qui cum Vestĩo erant:non nihil prouecta nocte amissis: hoc qđ scribit Martialis de opibus diuisis:Tacitus prætermisit nec meminit Trãquillus.

Grauis:id est moriturus

Sorores:parcas. Vltima pensa:id est ultimum filum uitæ suæ. Stamĩa pulla:id est nigra:nã parcæ dicũtur trahere fila nigra infelicibus. Defunctus: sibi relicta cura đ se.

Vota tam pia: quia non rogabat uiuere pro se:sed pro amicis:quibus impartiretur opes.

De Vestino.

Cum grauis extremas uestinus duceret horas:
  Et iam per stygias esset iturus aquas:
Vltima uoluentes orauit pensa sorores:
  Vt traherent parua stamina pulla mora.
Iam sibi defunctus caris dum uiuis amicis:
  Mouerunt tetricas tam pia uota deas.
Tum largas partitus opes a luce recessit:
  Seque mori post hoc credidit ille senem.

De Dammis.

Aspicis imbelles tentent qua fortia dammæ:
  Prœlia:tam timidis quanta sit ira feris?
In mortem paruis concurrere frontibus audent.
  Vis cæsar dammis parcere?mitte canes.

De Nigrina.

O felix animo:felix nigrina marito:
  Atque inter latias gloria prima nurus:
Te patruos miscere iuuat cum coniuge census:
  Gaudentem socio participemque uiro.
Arserat euadne flammis iniecta mariti:
  Nec minus alcesti fama sub astra ferat.
Tu melius certe meruisti pignore uitæ:
  Vt tibi non esset morte probandus amor.

Spicis:Eodẽ argumento supra est epigramma de dammis:quæ inter se concurrentes ceciderũt præbentes Cæsari specta culum. Fortia prælia pugnas. Tentent: mediten tur. Mitte canes: pugnant tua gratia Cæsar:at si iudicaueris:eis tibi non placere ut pugnent: desistent.

Felix:Laudatur Nigrina quæ mortuo patre diues facta omnes diuitias communicauit cum uiro quamuis dotem olim dedisset: plus inquit Martialis hoc esse q̃ quod egerunt Euadne & Alcestis:quarum utraque incredili in maritum amore se in rogum iniecit audita coniugis morte:nam Nigrina uiuens amorem suum testificata est:illarũ utraque moriens. Iuuat te:id est uis. Census:diuitias quæ uenerunt a patre. Arserit:esto ꝙ arserit. Alcestis:filia regis thessaliæ uxor Admeti mater Eumeli:qui auctore Homero xi. nauibus ad Troiã nauigauit:cũ datũ esset oraculũ Admetum interiturũ nisi aliquis ex propinquis sponte obiret:ipsa se in rogũ iniecit. Oui. Si mea mors redimẽda foret: quod abominor eẽt:Admeti coniunx quã sequereris erat. Iuue. Spectãs subeũtẽ fata mariti Alcestẽ. Euadne:Martis filia ex Thebe Asopi uxore uxor Capanei audita coniugis morte se ĩ rogũ iniecit:ita apud Oui. loquẽs: Accipe me Capaneũ cineres miscebimus ĩquit. Pignore: monumẽto testificatione certæ uitæ:nã uiuens uoluisti testificare amorẽ tuũ. Vt tibi non esset morte ꝓbãdus amor. i. uoluisti hoc ut tibi non sit opus testificari amorẽ morte.

llia: Ad amicũ q miserat sex milia cum Martialis eũ bissena rogauerit. Inqnit Mart. ut bissena habeat se uelle petere. xxiiii. milia: nã dat dimidiũ: ita dat. xii. quæ perierat: Vnquam: In Zoilum inuidum: petit diuitias Martialis ut earum inuidia se suspendat nam inuidi pingebantur apud antiquos stringentes sibi guttur & suffocantes se: ita liuor in euocatione Silii describitur apud inferos. Causa quæ est? interrogat se. Noui uoti: quia opes petas. Pendentem: suspensum inuidia.

Ondita: In Afrum senem: & iuuenis munera subeuntẽ in officiis: erga diuites ait poeta cum sit turpe omnibus sectari id institutũ uitæ: hoc ẽ anxie salutare: uenerari: colere palatinos: seni uero esse turpissimum. hæc officia qui anxie præstat dr̃ ardelio: nã ardeliones dicũtur qui studiosius ad omnia accurrunt nulla in re permanentes. Lx. messis id ẽ cũ sis natus. lx. annũ. Vlla cathedra. i. nullus diues est quem mane non salutes: uel cathedra mulierum diuitum. Oratius: ĩter discipularũ iubeo plorare cathedras. Et nullis tribunis fas: id ẽ nullus potest. Saturiosque modos codex antiquus habet sigeriosque modos: sed Tranquillus scribit Saturium: & non sigerium. Saturio erat decurio cubiculariorũ Domitiãi. Parthenius cubicularius. Si legis sigerios emendetur dictio eadem apud Tranquillum: ut ꝓ saturio scribatur sigerius: conueniant enim necesse est Tranquillus: & Martialis: quando de cubiculariis uterque loquitur. Sonas: loqueris. Ardelione: cursore ambitioso: Ab ardeo: id est festino: ita poeta uerbum fecit.

In Auarum amicum.

Milia misisti mihi sex bis sena petenti:
Vt bis sena feram: bis duodena petam.

In Zoilum inuidum.

Nunquam diuitias deos rogaui:
Contentus modicis meoque lætus.
Paupertas ueniam dabis recede.
Causa est tam subiti nouique uoti:
Pendentem uolo zoilum uidere.

In Afrum.

Condita cum tibi sit iam sexagesima messis:
Et facies multo splendeat alba pilo:
Discurris tota uagus urbe: nec ulla cathedra est:
Cui non mane feras irrequietus aue.
Et sine te nulli fas est prodire tribuno:
Nec caret officio consul uterque tuo.
Et sacro decies repetis pallatia cliuo:
Sydereosque modos: partheniosque sonas?
Hæc faciant sane iuuenes: deformius afer:
Omnino nihil est ardelione sene.

Ad Mathonem.

Hospes eras nostri semper matho tiburtini:
Hoc emis: imposui: rus tibi uendo tuum.

In Mathonem.

Declamas in febre mathon: hanc esse frenesim:
Si nescis: non es sanus amice mathon.

Ospes: Matho emit uillam Martialis ad quam sæpe accedebat. Imposui: decepi te. Tuum rus: quia eo tanquam tuo utebaris.

Eclamas: In Mathonẽ qui disertus uolebat haberi: cũ laborans febre declamaret. Ait Marti. eũ insanire: non eẽ locũ ĩ febre declamatiõis: nisi forte id ageret cã prouocandi sudoris & non ostendendæ eloquentiæ: Matho respondit declamare in febre magnam rẽ esse: maior inquit Martialis esset si posset tacere: cum dolor cogat eum clamare. Quum exurat uiscera febris: id est res magna o Matho tacere: hoc est difficile silere: quasi diceret uideris potius ingemiscere propter dolorem quam declamare. Phrenesis: insania.

Hemytriteus: id est laborans febre hemytriteo.
Os: Rogat Ruffum ut hos quoque libellos commendet Venuleio: rogatque ut legat. at si fuerit difficile legere duos libellos: plicetur alterius libri charta: ut unus tantum uideatur liber & eo lecto alter tradatur. Ita fiet ut non duo sed unus uideatur legi. Imputet: ascribat & tribuat. Aure non tetrica: id est non graui censura.
Ecuro: In Neuolum qui uel minima rerum felicitate ita efferebatur: ut omnes contẽneret. Idem si quid paulum male cessisset: & propterea esset anxius: summisse: & humiliter donabat: uenerabatur inuitabat. Ait Martialis se optare cũ aliter non exerceat Neuolus uirtutem: eum esse semper sollicitum. Securo: cum nihil times. Sollicito: cum aliquid times.
Nec quisquam liber: id est nullum putas liberum & notum præ arrogantia. Ita mouet elatum alterius fortunæ.

Declamas æger: declamas hemytritæos:
Si sudare aliter non potes: est ratio.
Magna tamen res est erras. cum uiscera febris:
Exurit: res est magna cacare mathon.

De Fabulla.

Epigramma nostrum cum fabulla legisset:
Negare nullam quo queror puellarum:
Semel rogata bis terque neglexit
Preces amantis. iam fabulla promitte:
Negare iussi: pernegare non iussi.

Ad Ruffum.

Hos quoque commenda uenuleio ruffe libellos:
Imputet & nobis otia parua: roga.
Immemor & paulum curarum operumque suorũ:
Non tetriga nugas exigat aure meas.
Sed nec post primum legat hæc: summum ue triẽtẽ:
Sed sua cum medius prœlia bacchus amat.
Si nimis est legisse duos tibi charta plicetur
Altera: diuisum sic breue fiet opus.

In Neuolum.

Securo nihil est te neuole peius eodem:
Sollicito nihil est neuole te melius.
Securus nullum resalutas: despicis omnes:
Nec quisquam liber: nec tibi gratus homo est.
Sollicitus donas dominum: regemque salutas:
Inuitas: esto neuole sollicitus.

In Thaidem.

Non est in populo: nec urbe tota:
A se thaida qui probet fututam.
Cum multi cupiant: rogentque multi.
Tam casta est rogo thais: immo fellat.

In Ponticum.

Nos bibimus uitro: tu myrra pontice. quare?
Prodat perspicuus ne duo uina calix.

On est: In Thaidem fellatricem in quam etiam supra est illud distichon: Quid me Thai senem subinde dicis? q̃ probet se non futuisse Thaidẽ: sed irrumasse. Immo fellat: ergo irrumabatur Thais & non futuebatur.

Os bibimus: In Ponticum qui conuiuis aliud uinum dabat: q̃ ipse biberet: ait Martialis eũ uti mirino uase: quod fuscis maculis est distinctũ: & dare uasa uitrea conuiuis: ne si ipse quoque uitro biberet diuersum uinum notaretur. Ne calix perspicuus: id est nisi tu biberes uitro. Prodat & indicet te non bibere idẽ uinum.

I uis auribus:Monet libellum ut paret sibi patronum Apollinarem:ut supra est:meus scazon. Candidius:magis alienum ab inuidia. Tunicas:cucullos. Salariorum:puerorum uendentium salsamenta. Arande:plicande.

Vlla:Miserat carmina Septitiano Martialis in Xeniis:Xenia autem erãt munera:quæ in saturnalibus amicis mittebantur:ab hisdem qui acceperant remittebantur munera:quæ apophoreta dicebantur. Qui ergo Xenium miserat apophoretum expectabat sed Martialis nihil ĩ apophoretis a Septitiano acceperat. Dissimulator: apud Martialem ille etiam dicebatur qui postulantem aliquid amicum: simulabat se non intelligere. infra: Dissimulas:facies me puto causidicum. Et iam fuere:id est iam præteriere saturnalia: quæ quinque diebus durabant. Scrupulum:est genus ponderis: quod apud Plinium sæpe potes inuenire:argẽti scrupula: nam mittebantur ligula argentea: Coclearia certo pondere. Mappæ: & mittebantur in saturnalibus. Muria:genus liquminis salsi: & preciosissimi. Antipolitani thinni: Nam muria illic erat optima quemadmodum clazomene nobiles erant garo:& uas muriæ mittebatur in saturnalibus. Infra ita loquitur: Antipolitani fateor sum filia thinni. Antipolis iuxta urbem erat in ianiculo in Hispania ad littus gallicum. In Asia: de qua puto intelligendum. Cottana:paruas ficus syriæ. Syriæ autẽ paruæ erãt. Breue uimẽ: breuis cista. Dissimulator: quia simulas te non ĩtelligere quid uelim:nam misi munus ut munus acciperẽ: sed tu dissimulas: non mittam igitur amplius cum sciam te esse dissimulatorem.

Ad Librum suum.

Si uis auribus atticis probari:
Exhortor:moneoque te libelle:
Vt docto placeas appollinari.
Nil exactius eruditiusque est.
Sed nec candidius benigniusque.
Si te pectore: si tenebit ore:
Nec ronchos metues malignorum
Nec scombris tunicas dabis molestas.
Si damnauerit:ad salariorum:
Curras scrinia protinus licebit.
Inuersa pueris arande chartæ.

De Bassa.

Infantem secum semper tua bassa fabulle
Collocat:& lusus deliciasque uocat.
Et quod mireris magis:infantaria non est:
Ergo quid in causa est?pædere bassa solet.

In Dissimulatorem septitianum.

Nulla remisisti paruo pro munere dona:
At iam saturni quinque fuere dies.
Ergo nec argenti se scrupula septitiane
Missa:nec a querulo mappa cliente fuit.
Antipolitano nec quæ de sanguine thynni:
Testa rubet:nec quæ coctana parua gerit.
Nec rugosarum uimen breue picenarum:
Dicere te posses ut meminisse mei.
Decipies alios uerbis uultuque benigno:
Nam mihi iam notus dissimulator eris.

De Rusticatione.

Rure morans quid agam: respondeo pauca.togatus
Luce deos oro:famulos post arua reuiso.
Partibus atq; meis iustos indico labores.
Inde lego:phœbumque cio:musamque lacesso
Hinc oleo corpus frico:mollique palæstra.

He iã: Alloquit librum: monetque iam esse quiescendũ. Ohe uerbũ peculiare Oratii: Satur est quũ dicit Oratius ohe. Usque ad umbilicos.i.ad finem: ut Porphirio sẽtit. Sceda: tabula rudis: quæ papyro supinducta conficiebat. Pli. de papyro: Supina tabula sceda supinducitur papyrus: Ex hoc igitur ait scedã excedis: & quod excedebat scedã iam putabat. Vult enĩ notare librũ nimiũ crescere. Non sit res peracta: tanq̃ non expleueris lectorem: sed ea res perfecta. Prima pagina.i.etiam pagina lectorem tedio expleuisti. Deficit: lassus est.

Stringo libens: animo gaudens: ac fœnore liber.
Pondero poto. cano. ludo. lauo. cœno. quiesco.
Dum paruus lychnus modicum consumit oliui:
Hæc dat nocturnis nox lucubrata camænis.

Ad Librum.

Ohe iam satis est: ohe libelle.
Iam peruenimus usque ad umbilicos:
Tu procedere adhuc & ire quæris.
Nec summa potes in sceda teneri:
Sic tanquam tibi res peracta non sit.
Quæ prima quoque pagina peracta est.
Iam lector queriturque: deficitque.
Iam librarius hoc & ipse dicit.
Ohe iam satis est: ohe libelle.

Epigrammaton. M. V. Martialis Liber Quintus.

Oc tibi palladiæ seu collibus uteris albæ
Cæsar & hinc triuiam prospicis inde thetym
Seu tua ueredicæ discunt responsa sorores.
Plana suburbani qua cubat unda freti.
Seu placet æneæ nutrix: seu filia solis.

Oc tibi palladiæ seu collibus. Dicat hic quintus liber Domitiano: ut eum cum fuerit in secessu solutis curis perlegat: orat tantũ ut accipiat librũ: & ipse putabit lectũ esse. Merito mittitur hic Domitiano: quoniã nihil ẽ auribus principis indignum: Sales lasciui absunt. Albæ palladiæ: albã palladiã appellat quoniã Domitiãus quĩquatria Mineruæ illic isti tuerat instituto etiã collegio sacerdotum. Uteris collibus albæ: id ẽ siue uersaris Albæ. Triuiam: id est arthemisiũ templũ Dianæ ad aritiam: quod ex monte albano prospiciebatur. Tetym: id est mare: nam & maris ex monte albano est ꝓspectus. Ueridicæ sorores: id est fortunæ antiatinæ: id est siue es Antii: ubi colebatur fortuna sub duarum sororũ imagine: auctor ẽ Macrobius ĩ saturnalibus: meminit Tranquillus. earũ templum opulentũ fuisse scribit Porphyrio. Responsa: danda mortalibus. Discunt: nam minora numina a superioribus numinibus discere dicunt responsa danda mortalibus. Virgilius: Nam cætera Iuno Me uetat. Suburbani freti: nam Antium conditum est medio saxo abluente mari: ut quasi in suburbio fretum esse uideatur. Aeneæ nutrix: hoc est si ue es Caietæ: Nam Caieta a nutrice Aeneæ nomen accepit: ut nostris placuit scriptoribus quamuis Strabo Caietam dictam putet: quoniam lacones curua omnia Caieta dicunt. Sinum caietanum curuum appellarunt. Antium sine portu erat aptum secessui & principibus: præsertim concessum ad uacationem rerum urbanarum: ut Strabo. Seu filia solis id est es circeis: Nam circei a Circe solis & Persæ filia dicti sunt: quamuis Diodorus præter Homeri & Apollonii sententiam Circem filiam Aeetæ & Echates fuisse tradat.

Anxur: ligua uolscorum: Terracina latine dicitur: eadē trachinia: quis Liuius aliter scri bat superioris sententiæ auctore Pli. Aquis salutiferis: ob paludē: quæ ante terracinam erat a duobus fluminibus confectam non parua aquarū salubritate. Candidus anxur: di citur: dicitur candore saxorū. Oratius neutro genere proferens: Impositū late saxis cāden tibus anxur. Quo sospite. s. Cæsare. Credimus Iouē esse gratū: non immemorē benefi ciorum sibi collatorum: quoniā oli Cæsar puer capitolinū Iouē defēdit una cū patruo Sabino. ut alibi: Prima suo gessit pro Ioue bella puer. quod Silius in tertio tetigit: Et præterea nuper Cæsar Ioui templum erexerat. Galla credulitate: quia Strabo tribuit gallis credulitatem: & creduli sunt præter cæteros: præterea stolidi: ut galla legas: id ē stolida. Atronæ: Ad matronas honestas & pueros scribit: & dedicat hūc librum: Nequiciæ procaciores: id est scurrilitatis. Sale nudi: id est impudentes ioci. Quintus iocatur: id est quintus liber iocatur una cum domino nam in hoc libro domius uersatur. Germanicus: Domitiāus: qui id sibi nomē assumpsit populis germaniæ deuictis. Puella cecropia: de Domitia uxore potes intelligerē: sed placet intelligas de Pallade: quam colebat. Alii sentiunt de Iulia filia Titi Vespasiani: quam Domitianus ardentissime amauit. Ore non rubenti: sine rubore. Ccola: Datis obsidibus Domitiano a dacis: Degis Regulus iter eos cū Domitianum uidisset mea īquit sors qui sum obses melior est q̄ fratris q ē liber in dacis: quoniā mihi licet prope intueri Germanicū: quem ille tā longe colit. Nostræ ripæ: tyberis: qui a dacis tibi missus. Lætus: Degis. Mea sors: quamuis sim obses. Degis: proprium nomen obsidis.

Siue salutiferis candidus anxur aquis.

Mittimus o rerum felix tutela: salusque:

Sospite quo gratum credimus esse Iouem.

Tu tantum accipies: ego te legisse putabo:

Et tumidus falsa credulitate fruar.

Ad Lectores.

Matrone puerique uirginesque

Vobis pagina nostra dedicatur:

Tu quem nequitiæ procatiores

Delectant nimium: salesque nudi

Lasciuos lege quattuor libellos.

Quintus cum domino liber iocetur:

Quem germanicus ore non rubenti

Coram cecropia legat puella.

Ad Domitianum.

Accole iam nostræ degis germanice ripæ:

A famulis istri qui tibi uenit aquis:

Lætus & attonitus uiso modo præside mundi:

Affatus comites dicitur esse suos.

Sors mea qua fratris melior: cui tam prope fas est:

Cernere: tam longe quem colit ille deum.

In Myrtalem.

Fœtere multo myrtale solet uino

Sed fallat ut nos: folia deuorat lauari.

Merumque cauta fronde non aqua miscet?

Hanc tu rubentem prominentibus uenis

Quotiens uenire paule uideris contra

Dicas licebit: myrtale bibit laurum.

Oetere: Myrtale ebria solebat mero admiscerē folia lauri ne uinū oleret sed id ad ebrietatē quoque uitādā erat aptū. nā Theophrasto auctore laurus ebrietati aduersaf. Iocat poeta ī myrtalē: postea q̄ īqt nō uult uideri bibisse uinū quotiēs uideris eā rubicūdo ore dicas bibisse laurum. Decipiat nos. i. ut occultet odorē. Prominētibus uenis: nā id existit in ebrio. Licebit dicas: poteris dicerē. Bibit laurum: idē. n. erit ac si diceres bibit uinū & ebria ē.

Exte: Mittit librum ad Sextum scribam & consiliarium Domitiani: rogatque ut eum collocet inter leuiores poetas. nam libris de bello gesto capitolino a Domitiano olim conueniũt grauiora poemata. Mineruæ palatinæ: qui musas & studia palatina exerces. Nascentes: id est primas curas Domitiani. Inter carmina belli capitolini: id est inter opera scripta de bello capitolino gesto a Domitiano.

I non est: Versus phallecius est: mittit carmina Domitiano: sed rogat Partheniũ cubicularium ut librum prĩcipi afferat: cum tempestiuum erit: neque porrigat: sed legat uidente Domitiano: qui cum sit studiosus litterarũ statĩ poscet libellum: fingit se esse ante hostiũ: & accersere ꝑ musas Parthenium: uel eas alloquatur: & quæ sequuntur sint mandata ad Parthenium. Parthenius colebat musas iccirco uestrum. Sic: uerba Martialis obtestantis ad Parthenium: qui præfectus cubiculi erat Domitiãi: auctore Trãquillo. Finiat: absoluat tuam uitam. Inuidia fauente: id est inuidis etiam fauentibus: nam ei qui honestum gratiæ locum retinet illi etiam qui inuidẽt fauent: ut sit sensus: sic sẽper retineas istum gratiæ locum: Burrus: natus Parthenii & proprium uiri nomen apud Tacitum. Iouis sereni: apto uerbo in metaphora usus est: nã cum dixisset Iouis addidit sereni: Nam serenus Iuppiter dicitur. Iniquas preces: quia multa petam: & iniusta precer. Vmbilicus: ut Porphyrio interpretatur: erat ornamentum: quod extremis partibus librorum addebat: uel ex osse: uel ex ligno: unde dicitur res ꝑuenit ad umbilicum: id ẽ ad finem. Cedro: nam libri auctore Vetruuio oleo cedrino tincti non timent nec tineas nec cariẽ: & Hemina in annalibus: scriptũ reliquit libros Numæ repertos a Cn. Terentio sub ianiculo non fuisse consumptos: quoniam cedrati essẽt. Alii codices pliniani habent Cærati.

Ad Sextum.

Sexte palatinæ cultor facunde mineruæ:
Ingenio frueris qui propiore dei.
Nam tibi nascentes domini cognoscere curas:
Et secreta ducis pectora nosce licet.
Sit locus & nostris aliqua tibi parte libellis:
Qua pedo qua marsus, quaque catullus erit.
Ad capitolini cælestia carmina belli:
Grande cothurnati pone maronis opus.

Ad Musas.

Si non est graue nec nimis molestum
Musæ parthenium rogate uestrum.
Sic te serior & beata quondam
Saluo cæsare finiat senectus:
Et sis inuidia fauente felix.
Sic burrus cito sentiat parentem:
Admittas timidam breuemque chartam
Intra limina sanctioris aulæ.
Nosti tempora tu iouis sereni:
Cum fulget placidus suoque uultu:
Quo nil supplicibus solet negare.
Non est quod metuas preces iniquas.
Nunquam grandia nec molesta poscit:
Quæ cedro decorata purpuraque
Nigris pagina creuit umbilicis.
Nec porrexeris ista: sed teneto.
Sic tanquam nihil offeras: agasque.
Si noui dominum nouem sororum
Vltro purpureum petet libellum.

Valiter:Laudatur Domitianus:q multa ædificia incendio assumpta instaurauerit re/nouatã esse urbẽ sub Domitiano:factamque nitidiorẽ ut phœnix nitidior est: cũ renouatur.nã comburit se phœnix:& ex cineribus alter phœnix nascit. Apte poeta renouatã urbem ab incendio comparauit phœnici:quæ ipsa arsit:auctor est Tranquillus huius in/staurationis in Domitiano:Manilius togatus scribit uiuere annos phœnicẽ.cccccc.&.lx.& consecratã esse soli in Arabia:conuersionẽ magni anni fieri cũ moritur:nam extrema se/necta comburit se surculis turis:& aliis ramis odora/tis. Exuta.i. deposuit se/nectã cariem. Sũpsit uultus.i.iuuentutẽ innouati/onẽ. Sui præsidis: Domitiani. Vna auis:sola auis phœnix:& semp sola est.

Nostræ querelæ: nõnulli codices habent notæ:ut dicas Vulcane parce:& noli iactare amplius querelã tuã oĩbus q.s.Venus uxor tua concubuerit cũ Marte auctore generis romani.si legis nostræ.i. noli ãplius agitare nostras querelas.

Turba Martis: nã habemus genus a marte: quem odisti: sed habemus etiã a Venere genus quã amas.

Cathenis lẽniacis: qbus deprehẽdisti Venerẽ cum Marte ĩ adulterio.Homerus auctor ĩ primis. Amet te patiẽter:quãuis sis claudus & deformis.

Dictũ: Phasis libertus cũ legitimũ eqtis cẽsũ nõ haberet lacernis purpureis uolebat uideri eques: & cum nuper Domitiãus iussisset seruari legem Othonis:ne cui liceret sedere ĩ.xiiii.gradu:nisi equestrẽ censum haberet: hic ĩ theatro iactabũdus laudabat legẽ q̃si ipse eẽt eques: sed Lectius cui ordĩs theatralis cura erat demandata iussit eũ surgere. Phasis:nomẽ ꝓprium liberti: sumptum a phasi fluuio queãdmodũ Tanais libertus Mecœnatis olĩ sumpsit a Tanai. Domini.i.Domitiani. Domitiãus cũ epistolã dictaret sic ĩcepit dominus deusque nr̃ ita iubet.unde ĩstitutũ ẽ ut ita appellaret. Purus.i.sine colluuiõe plebis. Commodius licet sedere.i.reddita ẽ dignitas eqtibus. Illas lacernas:nã solis lacernis poterat uideri eques:sed cẽsum non habebat.

Anguebam:Symmachus medicus:cuius alibi meminit multis discipulis comitibus accessit ad Martialem febre laborantem.discipuli autem illi erant iuniores manibus gelidis:ait poeta sibi allatam fuisse maiorem febrem tactu illorum adolescentium: q̃ prius haberet.captus enim est amore. Nunc habeo:scilicet febrem ardore amoris.

Ad Vulcanum.

Qualiter assirios renouant incendia nidos:
Vna decem quotiens sæcula uixit auis.
Taliter exuta est ueterem noua roma senectam:
Et sumpsit uultus præsidis ipsa sui.
Iam precor oblitus nostræ uulcane querelæ:
Parce: sumus martis turba.sed & ueneris.
Parce:pater sic lemniacis lasciua cathenis:
Ignoscat coniunx: & patienter amet.

De Phaside.

Edictum domini deique nostri:
Quo subsellia certiora fiunt.
Et puros eques ordines recepit:
Dum laudat modo phasis in theatro
Phasis purpureis ruber lacernis.
Et iactat tumido superbus ore.
Tandem commodius licet sedere.
Nunc est reddita dignitas equestris.
Turba non premimur:nec inquinamur
Hæc & talia dum refert supinus.
Illas purpureas & arrogantes
Iussit surgere lectius lacernas.

In Symmachum.

Languebam :sed tu comitatus protinus ad me
Venisti centum symache discipulis.
Centum me tetigere manus aquilone gelatæ:
Non habui febrem symmache:nunc habeo.

Sse quid: Conqueritur poeta inuidia hominū fieri: ut mortuis tantum poetis tribuat honos: & hoc accidere ait quoniā eadem inuidia perturbati homines uetera nouis semper anteponunt. eadē est sententia Quint. qui scribit iudiciū de uiuis auctoribus liuore p turbari. & Ouidii: Pascit in uiuis liuor: post fata quiescit. Sua tēpora. i. auctores suorū tēporū. Pompeii umbrā. i. porticū Pompeii. Domitiano: cuius porticū dicit præstātiorem eē pompeiana: nā ꝙ Domitiāus cōdiderit porticū nulla quidē extat historia tradita uel a Trāqllo: uel a Tacito: sed ab Eusebio tātū ī tpribus qđ uix potueri reperire.

Iulia tēpla Catulli: itelligit capitoliū instauratū a Sylla & dedicatū a catullo quarto. n. constructū ē capitoliū a Tarqnio qđ Oratius dedicauit: Euersū bellis ciuilibus īstaurauit Sylla dedicauit Catullus: bellis uitelliāis īstaurauit Vespasiāus: eo moriente īcensū īstaurauit Domitiāus. ait ergo poeta præ inuidia hoīes anteponere porticū Pompeii porticibus domitiani: & capitoliū dedicatū a Catullo capitolio instaurato a Domitiāo. Sic: ꝓpter inuidiā: Iulia templa. i. capitoliū. alibi de filio Reguli: Iulia tecta placent. i. tecta capitolina.

Vmbrā Pompeii. i. porticū Pompeii. Saluo marone: cū p fles legere Maronē. Menādro: qttuor Menādri fuerē. menāder athenien. auctor ueteris comœdiæ: Menāder laodicenus sophista: Menāder byzātinus historicus: menander filius Diopitis auctor nouæ comœdiæ. Strabo: & ī sani ī mulieres amoris hic suo tpe non fuit habitus ī pretio: nā ut scribit Quīt. Philemon prauis iudiciis sui tpis ē prælatus. Corinua: nomē puellæ fictū ab Ouidio: nā duæ fuerē Corinnæ utraque thebana & carmībus liricis erudita: adeo ut iunior cū Pindaro contēdisse dicat: huius tumulus ī boetia erat ipsius effigie: uitta coronata in monumētū superati Pindari: auctor Pausanias: Inde Ouidius puellæ suæ nomen honestū indidit.

Ad Regulum.

Esse quid hoc dicam: uiuis quod fama negatur:
 Et sua quod rarus tempora lector amat:
Hi sunt inuidiæ nimirum regule mores:
 Præferat antiquos semper ut illa nouis.
Sic ueterem ingrati pompeii quærimus umbram:
 Et laudant catuli iulia templa senes.
Ennius est lectus saluo tibi rome marone:
 Et sua riserunt sæcula mæonidem.
Rara coronato plausere theatra menandro:
 Norat nasonem sola corynna suum.
Vos tamen o nostri non festinate libelli:
 Si post fata uenit gloria: non propero.

De Stella.

Sardonycas smaragdos adamantas iaspidas uno:
 Portat in articulo stella seuere meus.
Multas in digitis: plures in carmine gemmas:
 Inuenies: id est hæc puto culta manus.

De Eadem.

Quod nutantia fronte pertinaci:
Gestat pondera masclion superbus.
Aut grandis linus omnibus lacertis:
Septem quod pueros leuat: uel octo.
Res non difficilis mihi uidetur.

Ardonycas: Laudat carmē Stellæ: quo dicit eū consecutū multas gēmas: An intelligit Violantillā amicā dedisse ei gēmas: quā opusculo cōposito Asteriden appellauit: & in cuius gratiā defleuit colūbā: an itelligit ab aliis etiā habuisse a Domitiāo ut puto: cuius uictoriā sarmaticā cecinerit ut mox dicemus. Smaragdos. s. ī fine abiicias demum facias collisionem uocalium. Plures in carmine gemmas. i. uenustatē & florem uerborum.

Vod: Masclion Ninus eodem argumento epigrāma est de stella: sed qui nominet duos Masclionē & Ninum prodigiosa ostentatione uirium. horum nomina quod alibi non repperi: sed mihi fit uerisimile: eum intelligere de Athanato: qui eius temporibus floruit. Is quinquagenario plūbeo thorace indutus: & cothurnis quingētoꝝ pondo calciatus

per harenã ingrediebatur:& de Fufio faluo:qui duo centenaria pondo pedibus totidẽ manibus & hũeris contra fcalas ferebat:hoc genus geftandi dedit Iuue. Corbuloni. Decem puellas.i.gemmas decẽ puellarum:alii fentiunt precium decẽ puellarum:quod placet.

Vm:In Califtratũ qui fibi folis diuitiis placebat:ait enim & fi non diues eft tamẽ fe eũ effe qui non poteft effe Califtratus:fed quilibet e uulgo poteft effe quod ẽ Califtratus. nã oẽs diuites effe poffunt:poetæ pauci. Non male notus:quia uirtute cognitus. Legor frequẽs.i.mea epigrãmata leguñt ã multis. Et dr̃ hic ẽ:ut illud Perfii: Pulchrũ ẽ digito monftrari: & dicier hic ẽ. Tua tecta cẽtenis colũnis.i.habes fuperbas ædes. Opes libertinas: an ꝙ fuerit libertus: an opes ĩgẽtes:nam libertos ĩperatorios fupra cæteros mortales ditiffĩos effe fcribit Pli. fuperaffeque ciues ditiffĩos: ut Narciffũ: Palantẽ:& Califtũ:qd̃ placet.unde Tacitus ad Senecã ex Nerone: Pudet referre libertios:q ditiores fpectanť. Opes libertĩas.i. ingẽtes opes. Gleba fyenes:Syenes opp.ægypti qd̃ fertile erat.alibi poeta: Mitte tuas opes accipe nilerofas. Parma: opp.galliæ cifalpinæ. Hoc qd̃ tu id ẽ diues. Et fũ.f.poeta.

I tecũ:Vita apd̃ Mart. ut fupra dictũ eft accipiť ꝓ eo tpe:quo ĩ uolupta te honefta uerfamur: neque qſq̃ dr̃ uiueṝ apd̃ hũc poetã:nifi q relaxato aĩo moleftioribus curis honefte uoluptati uacat. Supba ftemata:imagĩes. Geftatio:locus ubi antiq geftabãť. Virgo:aq̃ uirgis. Bonos foles.i. bonos dies. Imputanť.i. afcribũtur tempori noftro:q d̃ datũ erat ad uiuendum.

Edere:Renouata lege theatrali a Domitião multi qui prius temeritate fua promifcue fedebãt: in plebeiam turbam retrudebantur:cum cenfum equeftrem non haberent: nunc deridetur Manneius qui ex ordine equeftri deiectus in ultimum ordinem :& uix fedens extrema parte fubfellii altero genu uidebatur ftante cum altero federe :tamẽ adhuc iactantibus dicebat fe de fententia equitum federe dimidium dimidia uero parte. Lectio: magiftro theatralis ordinis iubente fe ftare. In primo gradu:decimoquarto.

Vno cum digito uel hoc uel illo
Portet ftella meus decem puellas:

In Calliftratum.

Sum fateor femperque fui calliftrate pauper:
Sed non obfcurus: nec male notus eques.
Sed toto legor orbe frequens: & dicitur hic eft:
Quodque cinis paucis hoc mihi uita dedit.
At tua centenis incumbunt tecta columnis:
Et libertinas arcã flagellat opes.
Magnaque niliacæ feruit tibi gleba fyenes:
Tondet & innumeros gallica parma greges.
Hoc ego tuque fumus: fed quod fum non potes eẽ:
Tu quod es: e populo quilibet effe poteft.

Ad Martialem.

Si tecum mihi care martialis
Securi liceat frui diebus:
Si difponere tempus ociofum:
Et ueræ pariter uacare uitæ:
Nec nos atria: nec domos potentum
Nec lites tetricas forumque trifte
Nofcemus: nec imagines fuperbas.
Sed geftatio: fabulæ: libelli:
Campus: porticus: umbra: uirgo: thermæ
Hæc effent loca femper: hi labores.
Nunc uiuit neuter fibi: bonofque
Soles effugere atque abire fentit.
Qui nobis pereunt & imputantur.
Quifquam uiuere cum fciat moratur?

De Manneio

Sedere primo folitus in gradu femper

Tum:ante legem promulgatā. Occupare:capere ordines promiscue. Trāstulit:castra alludit ad equitē.i.discessit cum soleret sedere prius inter primos. Caput cucullo:an qa eum pudebat & nolebat agnosci:an quia uelis theatralibus ipse non tegeret ueste tegebat Indecēs:sine dignitate. Et se stare lectio.i.altera parte stare iussu Lectii:quasi hoc ama re diceret in Lectium:cui ex dimidia parte satisfacere uolebat.risus est poetæ.

Eria:Conqueritur Martialis ꝙ cum multi delectent eius carminibus nihil donent:& dissimulent se intelligere qd petat his iocis:intereaque omittat alias artes: præferti agendaꝝ causaꝝ unde multū posset lucrari. Amice mihi:ātiquus codex habet nō mihi:sed malo:qđ placet ut dicat: es cā dāno meo. Seria.i. res grauiores. Quāti stet mihi:q̄ti mihi constet amor tuus meoꝝ carminū nā dū seruio tibi omitto alias res. Metreta:sunt qui putāt metretam ꝑ genere uasis & cadi accipi:Quo uerbo usus ē Iuue.ut.s.metretā accipiat ꝑ amphora uinaria uel potius ꝑ uino. supra:Septenaria sythesis sagūti:sed fuerit absurdū accipi metretam ꝑ genere sordidæ pecuniæ:ut illyria hēbat nūmos quosdā peculiares:quos appellabat uictoriatos:afferebatque Romā gratia commercii. Tēpla falciferi tonātis.i.saturni:nā Saturnus numē reoꝝ erat:ī cuius tēplo seruabat ærarium romanoꝝ:ꝑpterea poeta cū de reis loqt huius meminit hoc magis placet q̄ si dicas defēdere tēpla tonantis.i. publicū fiscū tueri. Conuiua libellus.i.uix adhibeor ī cōuiuiis. Gratis:sine precio. Pagia.i.carmen q.d.si daret non placeret Alexis:puer datus Virgi.a Mecœnate:mūera erat Alexis quæ Mecœnas dederat Virgi. Dissimulas:simulas te non ītelliger qd uelī:ut supra:Iā notus dissimulator. Facies me causidicū:id est coges me descendere ad causas agēdas:cum nihil des:nihil enim dabis ut uideo.Alibi: Nec legis & laudas quæ tibi fama perit.

Tunc cum licebat occupare manneius:
Bis excitatus terque transtulit castra.
Et inter ipsas pene tertius sellas:
Post caiumque luciumque consedit.
Illinc cucullo prospicit caput tectus:
Oculoque ludos spectat indecens uno
Et hinc miser deiectus in uiam transit
Subselliоque semifultus extremo
Et male receptus altero genu iactat:
Equiti se sedere letioque se stare.

Ad Cæs. Do.

Quintus nostrorum liber est auguste iocorum:
Et queritur læsus carmine nemo meo.
Gaudet honorato sed multus nomine lector:
Cui uictura meo munere fama datur.
Quid tamen hæc prosūt quāuis uenerantia multos?
Non prosunt sane:me tamen ista iuuant.

Ad Lectorem.

Seria cum possim quid delectantia malim:
Scribere?tu causa es lector amice mihi.
Qui legis & tota cantas mea carmina roma:
Sed nescis quanti stet mihi talis amor.
Nam si falciferi defendere templa tonantis:
Sollicitisque uelim uendere uerba reis:
Plurimus hispanas mittet mihi nauta metretas
Et fiet uario sordidus ære sinus.
At nunc conuiua est comessatorque libellus:
Et tantum gratis pagina nostra placet.
Sed non hac ueteres contenti laude fuerunt:
Cum minimum uati munus alexis erat.
Belle inquis dixti.satis est laudabimur usque:
Dissimulas facies me puto causidicum.

Nunq̃ ſicca:non contaminata luto. Mulorũ:uix poſſum ſuperare multitudinem mulorũ.Iuuenalis:ſtantis conuitia mandræ.Codex antiquus habet murorũ: quod non placet ut mandras murorũ intelligas ſaxa paſſim iacentia:qđ inſequens uerſus uidet ꝓbare. Ttahi multo:eadem incommoda commemorat Vmbritius apud Iuue. Coruſcat longe abies. Labores:poſt mille pericula ſuperata. Madentis:pluuia.Iuue.Et multo ſtillaret penula nymbo. Vix tanti paulũ:ſenſus ẽ tot labores ſum perpeſſus cũ pueni domũ tuã: ut etiã ſi te domi inuenirẽ id uix ſatis eſſet præmii laboribus quaſi .di. quanto grauius oportet eẽ:ꝙ poſt tot labores te non inueniam. Officioſus:qui diligenter colit amicũ. Tu non potes eẽ meus rex: id ẽ nolo te dominũ. Niſi dormieris:niſi mane domi quieſcas.q.d.nolo dominũ aliis ſeruire:quod alibi dixit:Qui rex eſt regẽ Poſthume non habeat:nã intelligo Paulũ egreſſum fuiſſe mane ut alios ſalutaret.

Et nunquam ſicco ſordida ſaxa gradu.
Vixque datur longas mulorum uincere mandras:
Quæque trhai multo marmore ſune uides.
Illud adhuc grauius. quod te poſt mille labores:
Paule:negat laſſa ianitor eſſe domi.
Exitus hinc operis uani:togulæque madentis:
Vix tanti paulum mane uidere fuit.
Semper inhumanos habet officioſus amicos:
Rex niſi dormieris:non potes eſſe meus.

Ad Baſſum.

Herbarum fu eras indutus baſſe colores:
Iura theatralis dum ſiluere loci.
Quæ poſtquam placidi cenſoris cura renaſci:
Iuſſit. & oceanum certior audit eques.
Non niſi uel cocco madida uel murice tincta:
Veſte nites: & te ſic dare uerba putas:
Quadringentorum nullæ ſunt baſſe lacernæ:
Aut meus ante omnes codrus haberet equum.

De Hermete.

Hermes martia ſæculi uoluptas:
Hermes omnibus eruditus armis:

Erbarũ:In Baſſum qui reuocata lege de theatrali equitũ conſeſſu a Domitiano:ut ipſe quoque eques uideret ſumpſit lacernas purpureas:cum tamen non haberet cenſum equeſtrẽ: ait poeta equitẽ nullũ exiſtimari ꝓpter lacernas: cũ nullæ lacernæ ualeãt q̃dringẽta.q.d. nõ ueſtes requiri ad iuſtũ eq̃tem:ſed cenſũ q̃dringẽtorũ ſeſtertioꝝ:nam ſi ueſtibus dignitas equeſtris eẽt concedẽda:Cordus quem ſupra appellauit principẽ penulatorum eques eſſet: cum tamen non habeat cenſum equeſtrem: ita utrunque ſubſannat. Herbarum: eodem ferme argumento dictum eſt ſupra in Phaſidem:Illas purpureas & arrogantes Iuſſit ſurgere Lectius lacernas. Colores herbarum: an uirides colores dicit: ueſtibus enim uiridibus nonnulli utebantur: quod teſtatur Papinius in Glautia liberto Melioris cum de eius ueſtibus loquitur: Nunc herbas imitare ſinu. An qđ magis placet ad differentiam purpuræ: quæ tingitur ſanguine muricis & coccineæ: quæ cocco pomo fruticis: denique & aliarum ueſtium precioſarum: nam precioſiores ueſtes aliis medicamibus uiliores herbarum fucis inficiebantur. Iura.xiiii.gradus. Siluere:erant abrogata. Quæ:iura equeſtris ordinis. Renaſci:reuocari in uſum:nam reuocauit legẽ Othonis.Iuuenalis:Exeat inquit ſi pudor eſt:& de puluino ſurgat equeſtri: Cuius res legi non ſufficit. Oceanum:præfectum ſubſelliorum & magiſtrum ordinis equeſtris. Certior eques:non plebe immixta. Dare uerba:decipere Oceanum. Sic:ueſtibus iſtis. Cordus:quem ſupra dixit principem penulatorum.

Ermes:Hermetem gladiatorẽ laudat eruditum omniũ genere armorũ: quẽ in omni parte certamis bene uerſantẽ ait ſolum eſſe oĩa & ter unũ:alludẽs ad Hermetẽ termegiſtũ quẽ græci ter maximũ dixerũt Lactãtio auctore:nã id ſignificat termegiſtus a uarietate diſciplinarũ. Martia uoluptas.i.armorũ uoluptas oĩbus armis.i.oĩ genere pugnæ.

Magister: lanista magister gladiatorum? Turba: perturbatio. Sui ludi: idest suæ disciplinæ: & suorum gladiatorum. Helius gladiator & uictor aliorum. Cadit: uincitur. Aduolans: gladiator. Hermes suppositititius: idest qui solus sibiipsi succedit: cũ alii aliis fessis soleant succedere. Locariorum: an locarii dicuntur illi qui locant foros ad spectandum: ut dicat Hermetem diuitias esse locariorum: cum multi confluant ad eum spectandum conductis locis a locatoribus, an locarios eos dicit qui ad ludos instruendos instrumẽta aliqua locare solent.

Hermes & gladiator & magister:
Hermes turba sui tremorque ludi:
Hermes quem timet elius sed unum:
Hermes cui cadit aduolans sed uni
Hermes uincere: nec ferire doctus
Hermes suppositititius sibi ipsi:
Hermes diuitiæ locariorum.
Hermes cura laborque ludiarum.
Hermes belligera superbus hasta
Hermes æquoreo minax tridente
Hermes casside languida timendus
Hermes gloria martis uniuersi
Hermes omnia solus: & ter unus.

De Cherestrato.

Quadringenta tibi non sunt cherestrate surge
Lætius ecce uenit: sta: fuge: curre: late.
Ecquis io reuocat discedentemque reducit.
Ecquis io largas pandit amicus opes?
Quẽ chartis famæque damus: populisque loquẽdũ
Qui stygios non uult totus adire lacus,
Hoc rogo non melius: quam rubro pulpita nimbo
Spargere: & effuso permaduisse croco.

Vel iocariorum diuitiæ qui diligitur ab iis qui ludis delectantur: ut sequit̃ de mulieribus: quod magis placet. Ludiæ: dicuntur uxores gladiatorum & amicæ. de Hyppia Iuuenalis: Quid uidit propter qđ ludia dici Sustinuit: Cura & labor ludiarũ: uel amat̃ a ludiis hoc est a mulieribus: quæ gladiatoribus delectabantur. Iuuenalis: Ferrum est quod amant. uel ludias accipit hoc loco psaltrias: & id genus mulierũ quæ in theatra procedũt. Superbus hasta: & hasta pugnat Hermes. Tridente æquor: idest fuscina. nã gladiatores qui retiarii dicebantur utebantur fuscina tridẽte Neptuni aduersus gladiatorem galeatum & mirmillonem appellabant. In cuius galea erat piscis. id genus certaminis inuenit primus Pithacus aduersus Phrinonen. Galea timendus: idest bonus mirmillo: & optimus retiarius. Ter unus: idest Hermes aliter Termegistus: idest ter maximus: alludit cum nomine Hermetis qui dicebatur termegistos.

VADRINGENTA. Eodem ferme argumento supra est epigramma: Prætorem pauper. C. sestertia Gaurus. conqueritur enim de promulgata lege theatrali ordine a Domitiano nonnullos qui equites olim erant imminuto censu. nunc ita excitari de consessu equestri: ut nemo sit qui commoueatur & tantum donet quantum deest ad iustum censum: cum tamen aurigis multa darẽt: quod supra etiam conquestus: Quod non das equiti uis dare prætor equo. ait ergo neminem ita laudatum iri: neque fore carmine suo immortalem. Cherestratus: pauper eques. hi duo uersus sunt amici monentis: ut surgat cũ non sit eques ueniente Lectio: ut illud Iuue. Exeat inquit si pudor est. Quadringenta non sũt. i. non habes censũ equestrẽ. Surge: ex. xiiii. gradu. Sta: fuge curre: uoces amicorũ sũt psequentiũ Cherestratũ consternatũ. Ecquis: uerba Martialis conquerẽtis. Reuocat: donatũ cẽsu equestri. Io: uox blandiẽtis. Quẽ. i. qs est q uelit celebrari carmine nr̃o. Qui non uult dare lacus: hoc ẽ q non uult oĩo mori: ut non celebret̃ carmine nostro ob eius in aliquẽ liberalitatẽ. Nymbo rubro: uase illo fundẽte crocũ mixtũ uino.

Scorpus: auriga. de quo supra: scis inquit scorpo talioque daturum. & alibi: cum sermo fabulæque lassæ de scorpo fuerint: & incitato. & alibi: Cum scorpus unus. xv. graues horas feruentis auri uictor afferat saccos. Quod ait nasum: uis hoc dictum esse per contemptũ a poeta: ut eum notauerit a corporis deformitate: quoniam scilicet scorpus habuerit per/grandem nasum. Is cum uellet imaginem dicere dixerit: tu das hæc ut eius nasus eiusque imago splendeat ubique per urbem. Aurea: placet magis intelligas de habitu oris: quo utebantur: nam oris indumentum fulgebat in auriga. Silius de auriga: Cinyphio rector radiabat fronte peloro: Camphasus.

Frustra: ut supra dixit male diuitis arce. q. d. dantur diuitiæ ut his utamur ad liberalitatem: sed tu cũ non des frustra sunt datæ. Dissimulator est: ut supra dictum est qui cum ab eo aliquid petitur simulãs se non intelligere non mouetur. Quæ fama: idest qualis fama. Perit tibi: uel tu legis hæc: & laudes mea carmina. Sed tibi hæc fama perit: idest non das aliquid: & hanc famã negligis. Alibi: Facies me puto causidicum: quia scilicet nihil dabis.

Quam non sensuro dare quadringenta caballo:
Aureus ut scorpi nasus ubique micet.
O frustra locuples: o dissimulator amice
Hæc legis & laudas quæ tibi fama perit?

Ad Codrum.

Quod alpha dixi codre penulatorum
Te nuper aliqua cum iocarer in charta:
Si forte bilem mouit hic tibi uersus
Dicas licebit beta me togatorum.

In fictum equitem.

Ingenium studiumque tibi moresque genusque
Sunt equitis: fateor cætera plebis habes.
Bisseptena tibi non sunt subsellia tanti:
Vt sedeas uiso pallidus oceano.

In Mamercum.

Vt bene loquatur sentiatque mamercus
Efficere nullis aulæ moribꝫ possis:
Pietate fratres curios licet uincas
Quiete neruas: comitate drusones:
Probitate marcos: equitate mauricos
Oratione regulos: iocis paulos.
Rubiginosis cuncta dentibus rodit.
Hominem malignum forsan esse tu credas:
Ego esse miserum: credo cui placet nemo.

Vod alpha. Iratus est Cordus: ꝙ de eo supra dixit alpha penulatorum si inquit poeta iratus es Corde potes ulcisci: nã appella me beta penulatorum: idest secundum: nã B. est secunda littera: solet uocari ex ordine litterarũ & carminis nonnunquam ut supra: Si tibi mistyl. coquus æmiliane uocatur.

Ngenium. In equitem pauperem qui ex lege nuper renata cum deiceretur ex ordine equestri: quoniam censu careret conquerebatur: ꝙ cum esset eques ingenio moribus studio genere eiceretur: Martialis respondet eum quidem esse equitem illis dotibus: sed in reliquis hoc est in censu haberi plebeium: ꝙ cum ipse intelligat non debet tanti facere consessum equestrem: ut sedeat illic: & ueniente Oceano palleat timore ne detrudetur. Cætera: in censu es plebeius. Bissteptena: idest. xiiii. gradus. Non sunt tanti tibi: idest non tanti facienda a te.

T bene. In Mamercum maledicum: cui cum nemo placeat & in omnes inuehat: aliqs fortasse putauerit esse maledicũ & malignũ: sed poeta ait eum cui nemo placeat miserum debere uideri: & non malignum. Mamercum enim proprium est osci matrẽ Mamercum appellant. Curii: pii fuere: Neruæ quieti. poeta tribuit cuique familiæ suã ꝓbitatẽ.

I quando. Ex uulgari opinione auctore Plinio putabant eum qui ediſſet carnes leporinas ſeptem diebus formoſiorem fieri: & uideri. Gellia hoc dicebat Martiali cum mitteret leporẽ ipſa deformis. Nunquam gellia ediſti leporem: adeo deformis es. Arro. In ſaturnalibus mittit carmina Varroni: ita enim codices habent: quæ in grandiore carmine uerſantem rogat: ut ſi relaxare animum cupit non legat potius aut Catullum aut elegiacos numeros: quam uerſus ſuos: niſi forte malit nucibus ludere: q̃ legere ineptum carmen. Inficiande: non reſpuende. A cothurno ſophocleo ideſt a ſtillo tragico: quoniam in eo ſtillo claruit ſophocles. Galabra lyra: ideſt enniana: alii oratianam intelligunt: cũ Oratius ipſe ait ſe dubios fines incoluiſſe: & non plane dignoſci an calaber ſit an appulus Scæna catulli facundi: ideſt amœna & plena uoluptatis lectio. Fumoſo decembri. i. ſaturnalibus. Sub menſe: ideſt apte mittuntur in ſaturnalibus. Oratius: Age libertate decembri.

Ad Gelliam.

Si quando leporem mittis mihi gellia dicis
Formoſus ſeptem marce diebus eris.
Si non derides: ſi uerum lux mea narras:
Ediſti nunquam gellia tu leporem.

Ad Varronem.

Varro ſophoclæo non inficiande cothurno:
Nec minus in calabra ſuſcipiende lyra:
Differ opus: nec te facundi ſcæna catulli
Detineat: cultis aut elegia comis.
Sed lege fumoſo non aſpernanda decembri
Carmina: mittuntur quæ tibi menſe ſuo.
Commodius niſi forte tibi: potiuſque uidetur
Saturnalitias perdere uarro nuces.

De ludo puerorum cum iuuencis.

Aſpice quam placidis inſultet turba iuuencis:
Et ſua quam facilis pondera taurus amet.
Cornibus hic pendet ſummis: iugus ille per armos
Currit: & in toto uentilat arma boue.
At feritas immota riget: non eſſet harena
Tutior: & poſſent fallere plana magis.
Nec trepidant greſſus: ſed de diſcrimine palmæ
Securus puer eſt ſollicitumque pecus.

De Criſpo.

Quadrantem criſpus tabulis fauſtine ſupremis
Non dedit uxori: cui dedit ergo? ſibi.

In Cauſidicum.

Carpere cauſidicus fertur mea carmina: qui ſit
Neſcio: ſi ſciero ue tibi cauſidice.

Spice. Spectaculũ taurorum pugnantium inſidentibus pueris ei proximum uidetur: quod theſſali equites in theatro auctore Tranquillo domantes feros tauros: quibus inſidebant inde que deſilientes cornibus deducebãt ad terram: ſed hic de pueris epigramma eſt. Placidis iuuencis: mãſuetis. Sua pondera: ideſt pueros inſidentes. In toto boue: ideſt per omnem partem bouis. Harena: theatrum. Tutior pueris magis fallere ueſtigia puerorum: ideſt facilius laberentur per harenam q̃ cũ tauris inſidunt. Eſt ſecurus: ideſt non eſt ſollicitus neque anxius de futura uictoria: ſed pecus.

Vadrantem. Criſpus luxu omnia perdiderat moriens nihil reliquit uxori: ait poeta non eſſe mirandum: ſi nihil dederit uxori: quoniam omnia ſibi ideſt ſuo uentri dederat. Supremis tabulis: ideſt teſtamento. Sibi: ideſt uentri ſuo dedit.

Anc. Amisit Herotionem puellam natam domi ex seruis mortuam prosequitur hoc epigrãmate alloquens Frontonem & Flacillam parentes suos: quibus umbram puellæ commendat: nam illi iam erant extincti. Ora prodigiosa. i. Cerberi tricipitis. Herotion a sanitate amoris nomen finxit Mart. nam heros herotos significat amorem. Fuit impletu ra: idest impleuisset. Frigora sextæ brumæ: idest sextum annum. Patronos: Flacillam & Frontonem qui ei sunt ueteres patroni. Garriat: pueriliter exprimat. Ore blæso: balbu tienti. Illa: puella non fuit tibi grauis: quia cũ cal cabat te leuissima adhuc erat puella.

Vum sibi. Euclidem græcum deridet: qui ut sederet gradu. xiiii. mẽ tiebatur & diuitias: & ge nus: sed dum contenderet cum Lectio: qui eum exci tabat e. xiiii. gradu deflu xit repente clauis ex sinu: nam omni carebat familia Euclides ipse sibi famulus erat: & ianitor: unde depre hensum est ab omnibus eũ mentiri. Patrensibus: pa træ peloponnẽsi oppidum hic indiderat nomen a pa tria fundis. Corinthio suburbano: idest ex agro co rinthio in suburbio. Læ da pulchra: idest dicebat se ducere genus a Læda la cæna. Suscitanti: eum sur gere cogenti. Nunquam fuit nequior: quæ eo tem pore indicauerat dominũ carere familia: cum diuiti as iactabat.

Vella. In Petum qui lugẽtem Martialem mortem Herotionis accu sabat: monebatque eũ de bere esse forti animo suo exemplo: qui quãuis uxo rem locupletem amisisset tamen non lugebat. nihil inquit poeta fortius est no stro Peto: qui quãuis. cc. se stertia morte uxoris tetige rit: tamen uiuit: neque an gitur: propterea hoc ironi ce dictum est: & per cauil lum. ostendit enim Mar tialis eum non lugere: quia lætetur potius uxoris mor te ob magnam hæredita tem: quã doleat. Puella: Herotion. Cygnis senibus. iam morituris: tunc enim optime canunt: uel senibus. i. canis ꝓpter candorẽ: nã hoc epitheton est ꝑpetuũ apud hũc poetã. Galesi phalẽtini. i. Tarẽtini.

De Herotionte.

Hanc tibi fronto pater genitrix flacilla puellam
Oscula commendo deliciasque meas.
Pallida nec nigras horrescat herotion umbras
Oraque tartarei prodigiosa canis.
Impletura fuit sextæ modo frigora brumæ:
Vixisset totidem ni minus illa dies.
Inter tam ueteres ludat lasciua patronos:
Et nomen blæso garriat ore meum.
Mollia nec rigidus cespes tegat ossa: nec illi
Terra grauis fueris: non fuit illa tibi.

De euclide.

Cum sibi redire de patruelibus fundis
Ducenta clamat coccinatus euclides
Corithioque plura de suburbano
Longumque pulchra stemma repetita læda
Et suscitanti letio reluctatur
Equiti superbo nobili locupleti.
Cecidit repente magna de sinu clauis.
Nunquam fabulle nequior fuit clauis.

Ad Faustinum.

Laudatus nostro quidam faustine libello
Dissimulat quasi nil debeat: imposuit.

De Herotionte puella.

Puella senibus dulcior mihi cygnis
Agna galesi mollior phalantini
Concha lucrini delicatior stagni.
Cui nec lapillos præferas erythreos
Nec modo politum pecudis indice dentem
Niuesque primas: liliumque non tactum
Quæ crine uincit bætici gregis uellus

Maris erithræi: rubri maris: ideſt margaritas: qui ruffus erat in ſpeciem auri: quo colore oues bæticæ habent lanã. Nitella: erat mica pulueris auri inter harenas. hoc uerbo uſus eſt Solinus in collectaneis: ut dicas puellam uiciſſe colorem harenæ rheni crinibus: quæ harena eſt aurifera. Si legis mitella exemplo Virgilii: Graia redimita mitella: dices puellã ſuperaſſe dignitatem criniũ germanorũ: qui & torti ſunt: ut ſupra: Crinibus in nodum torti uenere ſicambri: & mitella aurea tegunt. Iuuenalis: Reticulũque comis auratũ ingentibus implet. placet ut intelligas nodos rheni cincinnos: & capillos germanorũ & nitellam auream micantem in harenis. Fragrauit: redoluit. Atticarum: cæraꝝ ideſt mel hymetiũ. Gleba ſuccinorũ ideſt electri: quia fragrat cum frãgitur electrum. Sciurus: animal eſt magnitudine gliris pilo ſubruffo: cauda totum corpus tegens: unde ſuum nomen accepit: nam σκια umbram ſignificat & ουρα caudam: nam cauda umbram ſibi facit.

Erit frequens: ideſt ita uilis erit ut multæ phoenices eſſent. Sed tamen uiuo: hic ſenſus placet ut intelligas Pætũ amiſſa uxore locuplete ſimulaſſe luctum: cum tamen lætaretur: & uſum eſſe hoc uerbo apud Martia. q. accuſantem eũ ꝙ lugeret cum ipſe uiuat amiſſa uxore. Ducenties: ſeſtertia: & tamen uiuit: alludit ad hoc uerbum uiuo quod ſupra dixerat Pætus ſimulans dolorem morte coniugis.

Rhenique nodos: aureamque nitellam
Fragrauit ore quod roſarium pæſti
Quod atticarum prima mella cærarum:
Quod ſuccinorum rapta de manu gleba
Cui comparatus indecens erat pauo.
Inamabilis ciris & infrequens phænix
Adhuc recenti tepet herotion buſto.
Quam peſſimorum lex auara fatorum
Sextam peregit hiemẽ: nec tamen totam
Noſtros amores gaudiumque luſuſque.
Et eſſe triſtem me meus uetat pætus.
Pectuſque pulſans pariter & comam uellens.
Deflere non te uernulæ pudet mortem.
Ego coniugem inquit extuli: & tamen uiuo.
Notam ſuperbam: nobilem: locupletem.
Quid eſſe noſtro fortius poteſt pæto?
Ducenties accepit: & tamen uiuit.

In Calliodorum.

Calliodorus habet cenſum: quis neſcit? equeſtrem
Sexte: ſed & fratrem calliodorus habet.
Quadringenta ſecat: qui dicit ſic americe.
Vno credis equo poſſe ſedere duos?
Quid cum fratre tibi: quid cum polluce moleſto?

Alliodorus. Contendebat ſibi eſſe oportere locum in equeſtri ordine cũ haberet quadringenta: poeta ait hunc quidem habere quadringenta: ſed habere & fratrem diuiſum: igitur cenſum non ſatis eſſe duobus equitibus: conſuluit præterea ut ſi equitis locum uult retinere imitetur Caſtorem & Pollucem ut ſcilicet alternis diebus ſedeat cum fratre: non poſſe enim ambos eodem tempore ſedere tanquã equites. Cenſum equeſtrem: ideſt quadringenta. Sicamerize: prouerbium græcum tractum a fratribus diuidentibus bona: qui eo uſque minima quæque diuidi poſtulant: ut ficorum partem diuidi uelint: non poteſt igitur inquit poeta qui fratrem habet uideri ſolus habere totũ cenſum: cum frater noto illo uerbo uti ſoleat in diuidendis bonis συκαμεριζε ideſt diuide ficos. alii codices habent ita iſamerize: ideſt æqua portione diuide: quod placet. Qui dicit: ille frater qui dicit ſitamerize: ideſt diuide ficos: multo magis petet diuiſionem quadringentorum. Pollux: pugil: Caſtor domitor equorum fuit: hoc eſt alter pugili: alter equeſtri certamine pugnabat. Bis hoc repetitũ eſt ab Homero uno uerſu: & a noſtris poetis uerſum in latinã uocẽ. ponit igit hoc modo Mart. Pollucem pro fratre: Caſtorẽ pro equite. Moleſto. ſ. tuæ dignitati.

Tu eras Castor.i.tu potuisses haberi eques. Si non esset Collux:hoc est si non haberes fratrem. Solœcismū facis:unus enim sedetis:solœcismus est:quia dici latine non potest unus sedetis:in quo urbaniter iocatur. Lædæ:Castorem & Polluce:qui inuicē succedunt ita facias tu Calliodore sedeatis alternis diebus:hoc simplicius ē:q̄ si acerbitatē dicti imis/ cueris:ut intelligat poeta Calliodoꝝ oportere mori & descendere ad iferos:aut certe frēm idē facere:si alteruter uult esse eques:ut alter alteri succedat:ut iuicem succedūt Castor & Pollux.

Non esset pollux:si tibi castor erat.
Vnus cum sitis:duo calliodore sedetis.
Surge solœcismum calliodore facis.
Aut imitare genus lædæ:cum fratre sedere
Non potes:alternis calliodore sede.

In carinum.

Supremas tibi tricies in anno
Signanti tabulas carine misi
Hybleis madidas thymis placentas.
Defeci:miserere iam carine:
Signa rarius aut semel fac illud.
Mentitur tua quod subinde tussis.
Excussi loculosque sæculumque
Cræso diuitior licet fuissem:
Iro pauperior forem carine:
Si concham totiens meam comesses.

Ad arthemidorum.

Pinxisti uenerem colis arthemidore mineruam:
Et miraris opus displicuisse tuum.

In dimidium.

Spadone cum sis euiratior fluxo

Vpremas. Captaue/ rat hæreditatē Cari/ ni Martialis a quo ut scri/ beret hæres misit sæpenu mero liba:eo præsertim tē pore:quo conderet testa/ mentum:quod tricies uno anno iam fecerat:nunc tus si uidebatur moriturus ut .s.mitterent iteꝝ munera Martia: ait se nihil habere amplius quod mittat:ꝙ si uelit habere placentas con dat semel testamentū:& non totiēs.i.moriat. Pla centas madidas:unctas. Hyblæis thymis.i.melle siculo. Signāti supremas tabulas.i.testamentū. De feci.i.exhaustus sum:quia non habeo amplius quod mittā. Miserere inopiæ meæ.i.morere tandem. Conchis:faba uiridis:de qua in distichis:Si spumet rubra conchis tibi pallida testa:Lautoꝝ cœnis sæpe negare potes.Ita puto legē dū apud Iuue. Cuius con/ chæ tumes. Irus:notus est carmine Homeri i odyssea hic olī Arneus dicebat:ꝯpo stea dictus ē Irus a garulita te mendicādi:nā ηρεω græce latine ē loqui.eū binominē appellauit Ouidius:Fortuna bi nominis Iri.Proceri q̄dē corporis & ignaui hūc fuisse Homerus testat:plura i ibi diximus. Cresus rex lydiæ ditissimus:cuius diuitias cū alii multi exponūt tamē Herodotus i primis Comesses.i.cōedisses totiēs conchē uilis precii cibū quotiēs placētas & lyba q̄ preciosa st.

Padone.In Didimū spadonē hic contēdebat sibi locū deberi i eqtū consessu:diuitias aūt compauerat ducta uxore:quā alii subagitabāt.diuitē fuisse alibi testat poeta:Plus habuit Didimus plus Philomelus habet:spadonē itē:Si non foret spado Didimus & Core sus:poeta ait se iā h̄re exploratū Didimū non posse sedere inter maritos an inter eqtes pos sit se uisurū:p qđ ostēdit eū nimiū arrogāter poscere locū iter eqtes cū sedere non possit i ter maritos spado & castratus. Loqueris theatra.i.supbo ore usurpas sermonē de theatro. Gradus:ordinē sedēdi. Edicta:ad hoc potissimū rettulit:qđ edixit Domi. ne qs i.xiiii. gradu sederet nisi eqtes. Trabeas:rubras uestes. Idus:dies festos:nā idus festos Iouis noīe antiqtas sāxit:auctor ē Macro.i saturnalibus:qđ eē itellexit poeta:cū supra dixit:Idibus & raris sūpta ē tibi toga Kalēdis. Fibulæ:īdumēta erāt histrionū:qbus uirilia tegebant:hic ꝓ uestibus theatralibus.placet legas fabulas.i.actiones scænicas. Census:reditus tanq̄ eēs dignus eques. Fluxo spadone:an fluxo ꝓ ꝓprio noīe accepit:an spadonē fluxū itelligit eū q̄ mollis spado sit.Fluxi enī molles dicunt a luxu uel a fluēdo. Euiratior:effœminatior.

Concubino celenæo.i.Athi phrygio puero Cybelis. Celenæo:celene opp.Phrygiæ.Papi. Nosset & illustres satyro pendére celenæ. Gallus:sacerdos castratus. Entheæ matris:Cybeles:quæ sacerdotes in furoré uerteret:nã in sacris sacerdotes Cybelis ululatu requirebãt Athim:quẽ olim Cybeles amauerat.Enthei aũt dicunt deo pleni.i.furentes.Papi. Musam entheã appellauit.Licet enthea uati exuperet piplea sitim. Videbo:cogitabo an possis sedere inter equites:nam inter maritos non potes:quoniã es spado:erat enim ordo maritoꝝ in theatro ab Augusto olĩ constitutus:quod Trãquillus scribit: unde & poeta ex hoc iocatur.

Et concubino mollior celeneo
Quem sectus ululat matris entheæ gallus
Theatra loqueris: & gradus: & edicta.
Trabeasque & idus fibulasque censusque.
Et pumicata pauperes manu monstras.
Sedere in equitum liceat an tibi scãnis.
Videbo dindime:non licet maritorum.

Amicis esse donandum.

Callidus effracta nummos fur auferet arca
Prosternet patrios impia flamma lares.
Debitor usuram pariter sortemque negabit:
Non reddet sterilis semina iacta seges.
Dispensatorem fallax spoliabit amica.
Mercibus extructas obruet unda rates:
Extra fortunam est:quicquid donatur amicis:
Quas dederis: solas semper habebis opes.

De thaide & lecania.

Thais habet nigros: niueos lecania dentes
Quæ ratio est: emptos hæc habet illa suos.

In dentonem.

Quid factum est rogo:quid repente factum:
Ad cœnam mihi dento quod uocanti
Quis credat: quater ausus es negare.
Sed nec respicis: & fugis sequentem.
Quem thermis modo quærere & theatris
Et conclauibus omnibus solebas.
Sic est:captus es unctiore cœna.
Et maior rapuit canem culina.
Iam te sed cito cognitum & relictum
Cum fastidierit popina diues
Antiquæ uenies ad ossa cœnæ.

Callidus. Notũ argumentũ ex his uerbis laudat munificentiã:& eas opes perpetuo seruari affirmat: quæ amicis dãtur cũ omnes aliæ diuitiæ incertis fortunæ casibus eripi possint. Debitor: apud quem habueris pecunias: & qui debet tibi. Extra fortunam:extra casus fortunæ. Quæsiuit acumen ex his duobus uerbis dat & habere: nam quod das non uideris habere: & tamen habes:ut ait poeta qđ das amicis.

Thais. Duæ meretrices habebant dentes nigros:altera candidos: altera scilicet lecania emptis enim utebatur: ut candidos haberet: quasi dicat si Lecania haberet suos nigros haberet etiam ipsa.

Quid factum. In Dentonem qui cum paulo ante soleret captare cœnam Martialis quãuis parua esset: & frugi nunca ditioribus impetrata cœna Martialem aspernabatur: ait poeta quamuis Dento aspernetur meam cœnã: tamen non deposuit illud studium mensæ captandæ sed hoc agit ritu canis: qui pinguiores & unctiores culinas solent semper sequi. Sed nec respicis me: & fugis me sequentem. Conclauibus: nã conclaue cœnationem significat ut Cicero docet cœnationibus. Sic est:ut cogito. Ad ossa: permanet in translatione canis:sperneris enim ab illis.

Icis.Bassa tribas erat:& fututor:ut poetæ uerbo utamur:q supra dixit:Esse uidebaris fateor Lucretia nobis:At tu proh facinus bassa fututor eras:cũ sit puella:inqt Marti. quare dicit se puellã qa non est:est enĩ fututor:nã q̃uis uera dicere uideat cũ dicit se puellã dicit id qđ non est:quia non puella est:sed fututor:& se uirũ agit sæpe quũ sit fœmina.

Asia.Inuitũ & recusantẽ Diadumenũ osculabat:& precibus nonnũq̃ impetrabat osculũ dicit se hoc agere de industria:nã ita assequit oscula & puer non amat Martialẽ:ut aliqd possit postulare tanq̃ ei amicus. Cædo:uincor a te. Non timeas me: ut non recuses oscula mea. Nec ames:nec sis amicus: & ppterea exigas aliqd:nã si amaret tanq̃ amicus semper aliquid exigeres.

Vnq̃.Philo iurat se nunq̃ domi cœnasse: quod uerũ est:quoniã non coenat quãdo non est uocatus ab aliis.q.d. non est qđ semp inuitet ita ut nunq̃ possit domi coenare: sed quoniam coena abstinet: quando non est uocatus.

Id non. De eadem re supra est epigramma hos tibi phœbe uouet. Illic puer nouerat se dicaturũ crines Phoebo: cũ primũ Aulus pudens ad primipilarẽ dignitatẽ perueniret: nũc creatus est primipilaris:puer dãnatus uoti condit crines Aulo non phibẽte:sed tamẽ dolẽte. Quid non cogit amor. Virgilii imitatio. Sic cessit habenis.i.dedit currum. Questus: conquestus đ phætonte. Hylas talis raptus: an rettulit hoc ad id qđ Hercules monuerat: ne iret aq̃tum:sed cũ ille peteret ob amorẽ cessit: An intelligit cũ raptus fuit ab Hercule: nã pr̃ Thiodamas in bellũ aduersus Herculẽ qui eius boues necauerat Hylã filiũ sequentẽ monuit:ut domi

In bassam.

Dicis formosam dicis te bassa puellam:
Istud quod non est: dicere bassa solet.

Ad Diadumenum.

Basia dum nolo: nisi quæ luctantia carpsi
Et placet ira mihi plus tua: quam facies.
Vt te sæpe rogem cedo diadumene sæpe
Consequor hoc: ut me nec timeas: nec ames.

De Philone.

Nunquam se cœnasse domi philo iurat: & hoc est
Non cœnat: quotiens nemo uocauit eum.

De encolpo.

Quid non cogit amor: secuit nolente capillos
Encolpus domino nec prohibente tamen.
Permisit fleuitque pudens: sic cessit habenis
Audaci questus de phætonte pater.
Talis raptus hylas: talis deprensus achylles.
Deposuit gaudens matre dolente comas
Sed tu nec propera: breuibus nec crede capillis.
Tardaque pro tanto munere barba ueni.

Ad Labienum.

Vidissem modo forte cum sedentem
Solum te labiene: tres putaui
Caluæ me numerus tuæ fefellit:
Sunt illinc tibi: sunt & hinc capilli.
Quales nec puerum decere possint
Nudum est in medio caput: nec ullus

maneret ipso id postulãte pr̃ cessit:unde raptus ẽ ab Hercule uictore: q ea ĩ pugna fuit uulneratus usus enĩ ope Deianyræ uxoris. Auctores sũt Sophocles ĩ trachiniis:& iterpres Apollonii in argonauticis.Probus dixit tantũ hylã Thiodamãtis filiũ fuisse reliq̃ historia omissa:Et Propertius Hylã Thiodamanteũ appellauit a pr̃e. Depręsus Achilles:Achilles latuit apđ lycomedẽ:ne accederet ad troiã nr̃a historia nec enodat.Breuibus capillis:q.s.sit ppea grãdis.Nã grãdiores & exoleti breuiores hñt crines. Pro tãto munere:q̃to psecutus est.

Idissẽ Deridet Labienũ:q caluã duobus ĩ locis capillis fultã & opertã hẽbat:reliq̃ area nuda:& cũ unũ eẽt caput tria uideret:monet ut uitet porticũ Philippi ubi pictus ẽ hercules:nã si eũ uiderit putabit gerionẽ:q tricorpor dr̃ fuisse:& eũ necabit.Caluæ:tui capitis

Longa area: spacio. Panarea: Domitianus in saturnalibus auctore Trãquillo equitibus & senatoribus panaria distribuit: Obsonia plebi sportellis. Panarium auctore Varrone loculus dicitur in quo panis seruatur. hanc historiam canens Papi. ait Hi panaria candidasque mappas Subuectant epulasque lautiores: Philippi: Martii: Philippus q téporibus Augusti condidit ædé Herculis: quéadmodũ. L. Carnificius ædé Dianæ. huius ædis meminit & Ouidius i fastis extréi opis uersibus: & Trãql. i Augu. Peristi: nã te necabit putãs Gerioné.

In longa pilus area notatur.
Hic error tibi profuit decembri
Tunc cum prandia misit imperator
Cum panariolis tribus redisti.
Talem gerionem fuisse credo:
Vites censeo porticum philippi.
Si te uiderit hercules: peristi.

In Charopinum.

Cœno domi quotiens nisi te charopine uocãui
Protinus ingentes sunt inimiciciæ.
Meque petis stricto medium transfigere ferro:
Si nostrum sine te scis caluisse focum:
Nec semel ergo mihi furtum fecisse licebit:
Improbius nihil est hac charopine gula.
Desine iam nostram precor obseruare culinam.
Vtque aliquando meus det tibi uerba coquus.

Ad Ruffum.

Hic qui libellis pergrauem gerit leuam
Notariorum quem premit chorus leuis
Qui codicillis hinc & inde prolatis
Epistolisque commodat grauem uultum
Similis catoni tullioque brutoque
Exprimere ruffe fidiculæ licet cogant
Aue latinum χαρε non potest græcum
Si fingere me istud putas: salutemus.

In Posthumum.

Quæ mihi præstiteris memini: semperque tenebo.
Cur igitur taceo posthume tu loqueris?
Incipio quotiens alicui tua dona referre
Protinus exclamat: dixerat ipse mihi.
Non belle quædam faciunt duo: sufficit unus
Huic operi: si uis ut loquar: ipse tace.
Crede mihi quãuis ingentia posthume dones

Oeno domi. Protinus: statim petis me transfugere ferro: auget eã gulã. Sine te: te non inuito. Improbus: insatiabilis Det uerba tibi. i. decipiat te: dicens me non cœnare domi: cum tamen coené: iocus est ex elocutione. Dare uerba: nã q̃uis uideatur significare suppeditarẽ uerba significat decipere. Idem supra: Cui nihil ipse dabas hic tibi uerba dedit

Ic qui. In Pontilianũ cuius mores agrestes & inhumanitaté accusat: qui nunq̃ resalutat. infra dicit: Sæpe salutaris nunq̃ prior ipse salutas: Sic erit æternum Pontiliane uale Leua: sinistra. Libelli: libelli erant scripta quæ mittebantur principi ad aliquid impetrandũ: & libelli erant scripta iudiciaria. Eschines Demosthené ita incedenté cũ eiusmodi libellis deridet ea oratiõe quæ iscribit de falsa legatione. Premit: obsidet undique. Grauẽ uultũ. i. superciliũ. Fidiculæ: dicũt tormenta a fide. i. chorda qua uinciebantur qui erãt in questione.

Væ. In Posthumũ: q collata Martiali munera apud oés prædicabat ait poeta se silere non ob i gratitudiné: sed qa ista cõmemoratio beneficii non potest cõmode a duobus fieri ab altero: & beneficiorũ gratiã tali exprobratione perire. Tenebo: i memoria. Ipse. i. Posthumus Dixerat: mihi te præstitisse hæc beneficia. Si uis ut loquar: te dedisse mihi beneficia.

Pereunt: amittunt gratiam.

Olchida. In Bassum qui cum male scriberet & malum faceret poema: sumpserit tragicam materiam: & scribebat fabulam Medeæ Thyeste Niobes uersæ in saxum: Andromaches uxoris Hectoris: consulit poeta ut sumat potius Deucalionis materiã uel Phæthontis: alludens ad incendium: & per iocum ostendens eius poemata digna esse aut aqua aut incendio. Colchida: fabulam Medeæ. Thyestem: fabulam: Thyeste. Deucalion: tempore diluuii fuit: & ponit eum pro diluuio: nam ineptum carmen sæpenumero dicit aquis dignum. Alibi: Non aliter mitti debuit iste liber. alibi: Vis puto cum libro marce natare tuo.

Xtẽporalis. In Apollodorum: qui quoscũque salutaret scribebat ob imbecillitatem memoriæ: de quo supra: Quintum pro decimo: nunc utrũque suo salutat nomĩe Scripsit & edidicit: nunc autem salutauit Calphurnium recto nomine: miratur uim ingenii martialis irrisione: mirandum inquit est: Apollodorus factus est extemporalis. Extemporales oratores respondebant proinde ac si essent meditati: præceptũ extat Quint. de oratione extemporali paranda.

Dic mihi. In aquilã pictam Ioue insidente: quem ipsa hiáti rostro respiciebat. O regina: idest o aquila quæ es regina uolucrum. Tonantẽ: uerbum aquilæ. alibi eiusdem meminit.

Vi. Notat figurate tẽpora sua mart. nam cum bonis artibus non sit locus: consulit lupo ut tradat filium erudiendum: aut citharœdis: aut choraulis. At si uidetur duri ingenii faciat eum aut præconem: aut architectum. Nihil sit illi: idest nihil habeat commune. Rutilium: illũ intelligo qui tantæ æstimationis apud romanos fuit: ut eius opus ædificiorum iusserit in senatu recitari Augu. Architectum: architecti magistri ædificiorum dicuntur neque ars contemnenda est: sed hoc ut puto inuidiose dixit poeta cum Domitianus ad instauranda ædificia plurimum impenderet: & propterea architecti in precio essent poetis contemptis.

Auctoris pereunt garrulitate sui.

Ad bassum.

Colchida quid scribis quid scribis amice thyestem?
Quid tibi uel niobe basse uel andromache?
Materia est: mihi crede: tuis aptissima chartis
Deucalion: uel si non placet hic phæton.

De rhetore.

Extemporalis est meus rhetor.
Calphurnium non scribit & salutáuit.

De aquila.

Dic mihi quem portes uolucrum regina tonantem?
Nulla manu quare flumina gestat: amat.
Quo calet igne deus: pueri cur mittis aperto
Respicis ore iouem: de ganymede loquor.

Ad lupum.

Cui tradas lupe filium magistro
Quæris sollicitus diuque rogas.
Omnes grammaticosque rhetorasque:
Deuites moneo nihil sit illi
Cum libris ciceronis: aut maronis
Famæ rutilium suæ relinquat.
Si uersus facit abdices poetam:
Artes discere uult pecuniosas.
Fac discat citharædus aut choraules.
Si duri puer ingenii uidetur:
Præconem facias: uel architectum.

Vm Voco. Cinna cum uocabatur a Martiale dominus: putabat id fieri dignitate sua: & merito at Martialis quotiens aliquid uolebat ab aliquo impetrare eũ dominum & regem appellabat: inquit igitur non appello te dominũ ꝙ eo nomine sis dignus: sed ut impetrem aliquid: quod etiam facio in meo seruo: cũ uolo aliquid ab eo blandiendo impetrare Placere tibi. i. noli te efferre. Regem & dominũ appellabant aliquid captãtes: Ita alibi ait se appellasse Priscum sperans aliquid quum non nosset eum auarum.

Ad cinnam.

Cum uoco te dominum: noli tibi cinna placere:
Sæpe etiam seruum sic resaluto tuum.

Ad posthumum.

Cras te uicturum: cras dicis posthume semper:
Dic mihi cras istud posthume quando uenit?
Quam longe cras istud ubi ẽ: aut unde petendum.
Nunquid apud parthos: armeniosque latet?
Iam cras istud habet priami uel nestoris annos.
Cras istud quanti dic mihi posset emi?
Cras uiues: hodie iam uiuere posthume serum est.
Ille sapit quisquis posthume uixit heri.

Ad stellam.

Quod non argentum quod non tibi misimus aurũ:
Hoc facinus causa stella diserte tua.
Quisquis magna dedit: uoluit sibi magna remitti:
Fictilibus nostris exoneratus eris.

Ad detractorem.

Allatres licet usque nos & usque:
Et gannitibus improbis lacessas:
Certum est hanc tibi pernegare famam:
Olim quam petis in meis libellis.
Qualiscunque legaris ut per orbem
Nam te cur aliquis sciat fuisse?
Ignotus pereas miser necesse est.
Non deerunt tamen hac in urbe forsan
Vnus: uel duo: tresue: quattuorue.

Ras. In posthumum qui eam uitam quam supra scripsit Mart. differebat: eodem argumẽto supra ẽ epigrãma: Sera nimis uita ẽ crastina uiue hodie. Victuꝝ cras. i. discessuꝝ a curis & datuꝝ operã honestæ uoluptati. Quanti posset emi. q. d. facile posset comparari abs te.

Vod non. Vasa fictilia ante argẽti & auri usum ĩ precio erãt: nec usquequaque repudiata sũt iuẽtis uasis aureis: & argenteis nã patia fictilis ꝑmãsit mẽsæ: unde tripatenea est dictũ ut Fenestella Id aũt erat una patina murenaꝝ altera lupoꝝ: tertia missionis piscis. et Vitellius. cc. sestertiis patinã parasse dicit fornace extructa in cãpis. Rhegiæ & cumanæ patinæ præstãtiores erant reliqs: nunc Mart. misit Stellæ patinã fictilẽ: & causam ostendit quare neque auꝝ neque argentũ miserit: qđ ẽt supra dixerat: Odi dolosa munera & malas artes. Do plus: ego iqt Mart. tibi plus dedi Stella ꝙ fictile uas misi: ꝗ si misissẽ aut argẽtũ aut auꝝ: nam si ea accepisses coactus esses rõne gratitudis paria aut maiora mittere: nũc cũ patinã fictilẽ accepis exigui precii: eris liber onere remittendi aliqd. Tua cã: ꝑpter te. Exoneratus: liberatus onere remittendi.

Llatres. In maledicum cuius nomen negat se carmine unꝗ indicatuꝝ. licet ille perpetua maledicentia eũ lacessat: uult eni ꝑire ignotũ & miseꝝ. hoc conuenit ĩ Mamercũ: de quo supra ẽ epigrãma: Vt bene loquaꝛ sentiatque Mamercus. Est mihi certũ. i. constitutũ ẽ mihi. Gãnitibus. i. maledictis. Lucretius: Gãnitu uocis adulter. Iuuenalis trahẽs uerbum de uoce uulpis: Appula gannit Sicut in amplexu. Pernegare: nunꝗ concedere. Fuisse: te uixisse: quia nihil distat a morte silentium uitæ: ut Hannibal apud Silium: Quantum etenim distant a morte silentia uitæ. Ignotus: non notus carmine meo.

Qui uelit rodere tuam pellem caninam: ideſt qui te ulciſcatur maledictis. Vngues perſtat in metaphora. Scabie: ab iſto tuo pruritu iurgiorum & rixarum.

Riſpulus. Marianum imprudentiæ accuſat: qui putet quendam iuuenem mollem & Criſpulum procuratorem eſſe uxoris cũ ſit adulter. Criſpulus. i. iſte comatus. Premit ſellam. i. incumbit ſellæ uxoris: nam mulieres ſella utebantur. Martialis: inter fœmineas tota qui luce cathedras Deſidet. Oratius: Diſcipularum inter ibeo plorare cathedras. Iuuenalis de mulieř: Conducit comites. ſellam ceruical amicas. Currit: fluit Violata nullo pilo. i. expilata. Certi: dicuntur fideles. certi item qui ſuper cilio grauitatem tuentur. certi præterea: quos nulla ratio rei gerendæ fallit: ut certum ſagittatorem dicemus dirigentẽ ſagittam in ſignum: & ita accepit hoc loco Martialis. Chius aufidius: duo fuerũt aufidii inter alios: alter Aufidius Luſcus: qui ex decuria ſcribarũ factus ẽ prætor: alter fuit mœchus notiſſimus: de quo Iuuenalis: Notior aufidio mœchus notiſſimus celebrare ſolebas: qđ taceo: & de hoc eodem loqtur Mart. in hunc ſenſum Aufidius Chius mœchus notiſſimus non eſſet procurator aptior hoc: neque maiorem ſeueritatem præſe ferret: q̃ præferat iſte tuus Criſpulus o Mariane: ut per hoc oſtẽdat Criſpulũ eſſe mœchũ: ut Aufidius fuit. Procuratorẽ: grauitatẽ ꝓcuratoriã. Alapis latini: nã Latinus pulſando Pãniculũ riſum mouebat: ut ſupra: Quanto non ipſe Latinus Vilia panniculi percutit ora ſono. Succeſſurũ pãniculo. i. loco Panniculi pulſatũ iri a Latino: ut moueat riſum & ſis morio. Res tuas agit: ideſt res mariti: quia eſt mœcus tuæ uxoris: riſus eſt ex inuerſa elocutione: nam agere res ẽ negocia obire ut Marianus accipiebat Criſpulum agere res uxoris: Agere item res: alterius eſt partes ſuſtinere: & locum ſubire ut Martialis accipit mœchum agere res mariti.

Pellem rodere qui uelint caninam
Nos hac a ſcabie tenemus ungues.

In Marianum

Criſpulus iſte quis ẽ: uxori ſemper adhæret
Qui mariane tuæ: criſpulus iſte quis eſt?
Neſcio quid dominæ teneram qui garrit in aurem:
Et ſellam cubito dexteriore premit.
Per cuius digitos currit leuis annulus omnes?
Crura gerit nullo qui uiolata pilo.
Nil mihi reſpondes? uxoris res agit inquis
Iſte meæ: ſane certus & aſper homo eſt.
Procuratorem uultu qui præferat ipſo:
Acrior hoc chiuis non erit aufidius.
O quam dignus eras alapis mariane latini
Te ſucceſſurum credo ego pãniculo.
Res uxores agit: res nullas criſpulus iſte:
Res non uxoris: res agit iſte tuas.

Ad hoſpites.

Iure tuo nr̃is maneas licet hoſpes in hortis:
Si potes in nudo ponere membra ſolo.
Aut ſi portatur tecum tibi magna ſuppellex
Nam mea iam digitum ſuſtulit hoſpitibus.

Vre tuo. Conſũpta ſuppellectile ĩ hortis frequẽti hoſpitio ꝓponit hoc carmen ualuis hortoꝝ: quo hoſpitẽ uẽtuꝝ monet ſi uelit ĩ hortis pnoctare afferat ſupellectilẽ: quoniã eã quã olĩ hẽbat iã ẽ attrita. at ſi inqt uti uolueris paremus hoſpitiũ cõi ſũptu: ego emi hortos tu affer ſupellectilẽ. Licet maneas: potes manere. In nudo ſolo. i. ĩ humo ſine ſupellectile. Digitũ. qđ ẽ qđ dicit mea ſupellex ſuſtulit digitũ hoſpitibus: nonnulli ſignũ libertatis ſoniãt: ut dicat mea ſupellex ſuſtulit digitũ hoſpitibus. i. liberata ẽ ab hoſpitibus qa uĩdicaris ĩ libertatẽ mos ſit tollẽdi digiti: at hoc non placet. Illb potius ſẽtio qđ tractũ ẽ a ueteri auctore: nã cũ res uẽdebãt: & alienabãt: q emebat declarãs ſe uictorẽ ẽptionis tollebat digitũ: ſit ergo ſẽſus mea ſupellex ſuſtulit digitũ hoſpitibus. i. hoſpites totã meã ſupellectilẽ abſũpſerũt tãq̃ ſuã: nã ſi dixeris hic liber ſubſtulit digitũ Titio hoc ẽ faciat ut Titius tolleret digitũ ꝓ ſe: idẽ ẽ ac ſi diceres hic liber ẽ ẽptus Titio. auctores Cicero & Pompeius

Culcitra nec inanis: nam culcitræ referciebantur tomento: poeta ait sibi non modo esse plenam sed ne uacuam quidem. Fascia putris: hoc dicit propter lectum qui ante fascia aut reste solebat sustentari: ut Prophyrio eo loco ubi ait Oratius: Tenta cubilia: & Cicero defert ad coniectorem quendam somniasse se onustum pondere & fascia lecti sui cubicularis. Iacet: demissa est ad terram. Tamen: cum nulla sit supplex & habeo hortos communes. i. communi sumptu paremus hospitium. Instrue: para suppellectilem.

Nulla tegit fractos nec inanis cul citra lectos
Putris & abrupta fascia reste iacet.
Sic tamē hospitium nobis commune duobus
Emi hortos plus est: instrue tu: minus est.

Ad Ponticum.

Quid sentis inquis de nostris marce libellis:
Sic me sollicitus pontice sæpe rogar.
Admiror: stupeo: nihil est perfectius illis:
Ipse tuo cedet regulus ingenio.
Hoc sentis inquis: faciat tibi sic bene cæsar:
Sic capitolinus iupiter: immo tibi.

Ad suos ministros.

Sextantes caliste duos infunde falerni:
Tu super æstiuas alcine funde niues.
Pinguescat nimio madidus mihi crinis amomo:
Lassenturque rosis tempora sutilibus.
Iam uicina iubent nos uiuere mausolea:
Cum doceant ipsos posse perire deos.

Quid. Deridet Ponticū cuius libros non nunq̄ laudabat assentādo cum tamen aliter sentiret quod iocando declarat. Sentis: iudicas. Admiror assentator. Regulus: cuius Pli. meminit in epistolis. Immo tibi: sic benefaciat Cæsar quia non bene sentio: nam. Immo tibi: sunt uerba Martialis auertentis adiurationem.

Extātes. Reuocat animum in uoluptatē: & quasi nuper inspexisset in campo martio pyramides uocat Calistum & Alcymum pueros suos: uinū & algentes aquas infundere iubet: quasi daturus operam uoluptati. Papinius dixit: lunge puer cyatos & enumerar̄ labora: tamē iubet afferri unguentum: & rosas: quia omnino instituerit adire ad relauationem & uoluptatem: cum per mausolea sepulchra ĩperatorum: qui nuper ĩspexit non modo cognouerit ipsos mortales extingui: sed etiam ipsos imperatores: qui uolunt dii appellari. Supra est hortatus amicum in hunc sensum: Sera uita nimis est crastina: uiue hodie. Alcymus: puer quem supra extinctum dixit & sepultum in labicana uia: nunc nomine continet. Aestiuas niues: quibus calda refrigerabatur: ut supra: & Iuue. Frigidior geticis petitur decocta pruinis: uinum collabatur. Nimio amomo: unguento: Rosis sutilibus: duo genera coronarum: aliæ pactiles: aliæ sutiles dicebantur. Sutiles coronæ fiebant ex foliis primum rosarum: demum inolescente lusu ex folio nardi. has coronas nominauit Martialis in cœna plena uoluptatis: quoniam sutilibus coronis tantum utebantur ad sacra saliorum & solennes cœnas. Rosaria corona in tanto indicio uoluptatis erat: ut cum Fuluius argētarius secundo bello punico conspectus esset e pergula spectare in forum coronatus rosacea corona in carcerem sit ductus. Mausolea tam uicina: quia mausolea tantum in caria esse solebant auctore huius operis Arthemisia uxore Mausoli: nunc autem erant etiam in campo marrio: nam Tranquillo auctore Aug. alterum uolumen rerum suarum uoluit tabula ænea describi ante mausoleum: & Strabo de eodem: In summo positū est Cæsaris Augusti simulacrum ex ære fabricatum: sub aggere ipso sunt eius loculi: & cognatorum: & necessariorum: hoc igitur docebat deos posse perire: quia illic erant dei: idest imperator cum familia sepultus. Viuere: dare operam honestæ uolputati. Tam uicina quæ sunt in campo martio. Deos: idest imperatores: qui dei uolunt uideri.

Stra. Laudat spectaculum editum crocodillorum: quod Domitianus crocodillū dederit in harena ut scribit poeta: nundum comperi. illud historia habet Augustū dedisse crocodillum in spectaculo: & auctor est Strabo in ultimo crocodillos allatos romā in spectaculū præbuisse uoluptatē tentiritis hominibus. i. qui tentirā insulam ægypti īcolunt feras insectantibus: nam ut colatur ī ægypto crocodillus ab omnibus soli tentiritæ & oderūt & persequuntur: & in hoc spectaculo fides ē habenda Martiali de Domitiano. Apte comparat deificationem Herculis deificationi futuræ Domitiani: quoniam appellabatur Hercules maior. Ceroma castigatū. i. palæstritam Antæū subactū Libycæ palæstræ: Antæi libyci. Eryx: filius Veneris & Butæ: qui necabat hospites occisus ab Hercule. Cacus: filius Vulcani interfectus ab Hercule. Nec rectas: per caudam. Quota pars. q. d. minima pars est tuorum laborum interficere hæc monstra in theatro tuo. Quod maiora: monstra: nā Domitianus multas feras conficiebat ī albano: sed hæc puto referri ad spectaculum & Carpophorum: quē supra ita laudauit. Tua hasta. Carpophori. Pugna triplex: quia Gerion tricorpor & tribus generibus telorum utebatur. Licet: idest suo arbitrio commoueret antiquitas hydram: cum maiores sint crocodilli. Feris niliacis quid facit. qua ex parte potest comparari hydra crocodillis.

Ad Cæsarem.

Astra polumque dedit: quāuis obstante nouerca
Alcide nemeæ rerror & arcas aper.
Et castigatum libycæ ceroma palestræ
Et grauis in siculo puluere fusus erix.
Siluarumque tremor tacita qui fraude solebat
Ducere nec rectas cacus in antra boues.
Ista tuæ cæsar quota pars spectatur harenæ?
Dat maiora nouus prœlia mane dies.
Quot grauiora cadūt nemæo pondera monstro?
Quot tua mænalios collocat hasta sues.
Reddatur si pugna triplex pastoris hiberi:
Est tibi qui possit uincere gerionem
Sæpe licet graiæ numeretur belua lernæ
Improba niliacis quid facit hydra feris?
Pro meritis cælum tantis anguste dederūt
Alcide cito dii: sed tibi sero dabunt.

In Pontilianum.

Sæpe salutatus nunquam prior ipse salutas
Sic erit: æternum pontiliane uale.

De hirundine.

Hibernos peterent solito cum more recessus
Atthides: in nidis una remansit auis.

Aepe salutaris. Distichon est in eū de quo supra dixit: Libellis prægrauem gerit leuam: Is est Pontilianus qui nunq̄ resalutabat: agrestem autem hominem & inurbanum hoc disticho eludit. Vale est uerbum salutantis in discessu: Vale æternum pontificale est uerbum quo in mortuos utebantur. Id Euander in Palātem usurpauit apud Virgilium. Ancipiti igitur uerbo iocatur poeta: & quasi uideatur recusare se salutatum amplius Pontilianum: ait tu eris uale æternum cum tamen intelligat tu mihi eris mortuus: nam ut diximus uale æternum dicebatur in mortuum. Sic: hoc pacto cum nunq̄ salutes. Eris uale æternum: idest apud me tāq̄ mortuus eris.

Ibernos. Hirundines ex nido domestico euolantes unam illic reliquerunt: reuersæ primo uere lacerarunt eam quæ remanserat: hoc cum domi Martialis acciderit: edidit poeta epigramma: & ait debuit quidem lacerari hirundo: sed tūc cū filiū Ithym discerpsit: nā Progne quæ hirūdo ē facta si credimus fabulis Ithym filiū Thereo pr̄i ī mēsā apposuit: Ex fabula iocās epigrāma conficit. Attides: hirūdines a Progne quæ atheniēsis fuit.

Nefas:scelus quæ remanserat. Suæ uolucres:eiusdem generis aues hirundines. Profugam:hirundinem. Mater:Prognæ.

Rcton.Plebeiæ & impudicæ mulieres flauos crines gestabat:pudicæ nigros. Iuuenalis cũ mulieré introducit cupienté celare indiciũ pudicitiæ:Et nigrũ flauo criné abscondente galero.Mart.ĩpudicæ Lesbiæ misit comã germanicã.ob hoc inquit misi ut scires q̃to magis tui crines sint flaui.Comã:crines:Scires:cognosceres. Magis flaua:coma germanica ut ostendat ĩpudicitiã:uel certe dicit lesbiæ crines eẽ magis flauos germaniacis: ut ostẽdat eẽ comméticos: q̃bus dũ Lesbia similitudiné germanicorũ æmulatur & nimiũ affectat reddidit eos adeo flauos: ut iã palã eẽt eẽ commentitos & non ueros.

Deprehendere nefas ad tempora uerna reuersæ
Et profugam uolucres diripuere suæ.
Sero dedit pœnas: discerpi noxia mater
Debuerat: sed tunc cum lacerauit itym.

Ad Lesbiam.

Arctoa de gente comam tibi lesbia misi:
Vt scires quanto sit tua flaua magis.

In.M.Antonium.

Antoni phario nil obiecture pothino
Et leuius tabula q̃ cicerone nocens:
Quid gladium demens romana stringis in ora?
Hoc admisisset nec catilina nefas.
Impius infando miles corrumpitur auro.
Et tantis opibus uox tacet una tibi.
Quid prosunt sacræ preciosa silentia linguæ?
Incipient omnes pro cicerone loqui.

De Syrisco.

Infusum sibi nuper a patrono
Plenum maxime centies syriscus
In selariolis uagus popinis

Ntoni.In gratiã Ciceronis exit epigrãma: dãnato Antonio cuius scelere Cicero fuerat interfectus os & caput romanũ. non ẽ inq̃t Mart. q̃ speres silentiũ tuis sceleribus Antoni:nã & si Ciceroné sustulisti:q tua accusabat scelera:tamé oẽs miserãtes illius necesse ĩcipiét ĩ te loq̃ pro uno Cicerone. Obiectare nihil.i.q nihil potes exprobrare Potio ægyptio q pompeiũ ĩteremit:tu.n. es sceleratior. Romana ora.i.ĩ Cicerone lingua romana: unde supra dixit: Hoc tibi roma caput cũ loquereris erat. Tabula: ꝓscriptione:nã una cũ Lepido & Octauio multos proscripsit:& minus sceleris admisit:q̃ ĩ uno Cicerone qué ĩteremit.Catilina:dãnatus a Cicerone cons.coniurationis.hoc non admisisset Catilina:q̃uis hostis Ciceronis. Impius miles:Pompilius Lenas picenus deféſus ĩ cã capitis ꝑcussor Ciceronis. Auro ĩfãdo: auro scelerato:& una uox Ciceronis.Tibi.i.in tuam gratiam. Silentia preciosa:precio comparata a te. Loqui ĩ te ꝓ Cicerone:Cicero ĩ te ĩuectus ẽ editis philippicis:nũc omnes accusabunt.

Infusũ.Syriscus ꝑ multorũ ãnorũ ĩdustriã séties sestertia ab eo a quo fuerat manuissus cõpillauerat.Is uagus & errabũdus ĩter fugitiuos caupones nautas:ut Iuuenalis ait:totã ré absũpsit:nũq̃ discũbẽs una mẽsa:adeo ut nũc ne uolẽs qdé posset discũbere:cũ preciũ cœnæ non hẽret:magna ĩq̃t poeta luxuria ẽ comesse cẽties sestertia:sed maior adhuc non discũbere:cuius uerbi ãbiguitate ita ludit:nã cũ uideaſ dicere maior ẽ luxuria non discũbere:qa Syriscus uagus totũ cẽties consũpserit nusq̃ discũbens:Ipse ĩtelligit maior luxuria ẽ non accubare.qđ ita cẽties consũpserit:ãplius non possit accubare. Syriscus:nomé ductũ a syro:poetæ ꝑ syros seruos ĩtelligũt:ut Vir.syricã seruã. Quãto maior nec adhuc accubaſ potes simpliciter ĩtelligere ut dicas magna ẽ gula comesse centies:sed longe maior q̃ nusq̃ accubãdo:aut discũbendo Syriscus cẽties consũpserit. Vagus ꝑ popinas sellariollas:sellaria dicũſ loca domestica ad sedẽdũ tãtũ parata.Plinius:Sellaria domus aureæ Neronis:& qdé loca ad libidiné & segnitié.Trãquillus ĩ Tiberio:Secessu uero caprẽsi sellariũ excogitauit sedé arcanarũ libidinũ. Popinæ sellariosæ:dicunſ ĩ q̃bus desidẽt hoĩes ignaui ad libidiné:& luxũ:Salariollis nõ placet ratione syllabæ:nã primã corripit.Infusũ datũ a pꝛono

Quattuor balnea:quæ autem balnea ĩtelligi:licet coniicere fuisse neroniana Girli Titi Agrippæ:quanto maior gula est consumpsisse ita centies ut nusq̃ accubaret.

Vmida. Vocat Faustinum in agrum trebulanũ in campania:ubi tantã aeris temperiẽ esse dicit:ut si eam senserit sit existimaturus Tibur esse domicilium hybernũ calidũ cum tamen frigidissimũ habeatur æstate. Leone cleonæo.i.augusto mense quo sol est ĩ leone. Cleonæo:cleone opp.peloponnensi in uia quæ agro corinthum ducit pulchris moenibus:Inde Homerus cleonas excellere moenibus canit. Ibi hercules leonem ĩteremit:qui in cælo eẽ fertur:unde cleonæus dicit. Idem dicitur nemæus: nã nemæa est iuxta cleonas ĩ qua argiui nemæa sacra p agebãt: de quibus carmĩa extãt Pindari: Scribit Strabo:meminit Iginius. Trebula:opp.ĩ campania non procul à baiis. Alget: Friget. Cancri mẽsibus:iulio Exige:exple. Messes longas.i. longam æstatem. Iã postq̃ sẽseris trebulanum cælũ. Hybernum tibur: .i.tu tam frigidam existimabis trebulam ut existimes tibur domicilium hybernum.i.utendũ hyeme

Vi potuit. In poetam ut puto qui in fabula Bacchi nati dixit Ioue eẽ matrem Bacchi:quoniam ĩmaturo tempore natum ĩtra femora fouisset: hunc Martialis deridet:hic ĩqt qui rem sibi lepidam uidetur dixisse appellando Iouem matrem Bacchi:iam poterit dicer̃ Semelem patrem.

Circa balnea quattuor peregit.
O quanta est gula centies comesse.
Quanto maior adhuc nec accubare.

Ad Faustinum.

Humida qua gelidas submittit trebula ualles
Et uiridis cancri mẽsibus alget ager.
Rura cleonæo nũquam temerata leone
Et domus æolio semper amica noto.
Te faustine uocat:longas his exige messes
Collibus:hibernum iam tibi tybur erit.

De origine Bacchi.

Qui potuit bacchi matrem dixisse tonantem:
Ille potest semelem dicere ruffe patrem.

Ad Theodorum.

Non donem tibi cur meos libellos
Oranti totiens: & exigenti
Miraris theodore:magna causa est.
Dones tu mihi ne tuos libellos.

De Pompeio & filiis.

Pompeios iuuenes asia atque europa: sed ipsum
Terra tegit libyes: si tamen ulla tegit.
Quid mirum toto si spargitur orbe: iacere
Vno non poterat tanta ruina loco.

On donem. In Theodorum:cui ait se non mittere suos libellos: ne ille suos inconditos & ineptos mittat. Exigenti:postulanti. Ne dones tu mihi tuos.s.libellos ineptos.alibi malum poetam indicat in domus incendio.

Ompeios. In gratiam & laudem Pompeiorum:quorũ gloriã tãtã fuisse scribit:ut non potuerint uno loco cadere:sed debuerint a tribus partibus orbis sepeliri. Cneus magni filius occubuit ĩ hispania ad mundam partem europæ:Sextus in asia ad miletum:Cneus pater in ægypto sepultus ad cassum montem:hic tamen non est in africa:sed poeta ẽ abusus finibus orbis ut integro satisfaceret acũmi. Asia:milctum oppo.asiæ. Tegit:Sextum Europa:munda hispaniæ opp.tegit Cneum.F.Si tamen ulla tegit:quoniam Pompeius dictus est esse insepultus uel ex eo disticho:Marmoreo in tumulo Licinus iacet:at cato paruo:Pompeius nullo: An argutius Martialis loquitur:ut hoc referat ad immẽsam Pompeii gloriam & dicat eum non tegi:idest eius famam non posse celari. Tanta ruina:triũ Pompeiorum.

Væ legis. Iuliã legẽ in adulteros reuocauit Domitianus: de qua alibi poeta: Iulia lex populis ex quo Faustine renata ẽ: Quintus qui ante legẽ ꝓmulgatã erat adulter: adulteram duxit uxorẽ ueritus suppliciũ legis. Legitima uxor dr̃ quæ iur̃ & ritu nuptiali nupsit & legitima a lege dr̃. hoc uerbo cauillat̃ poeta: aitque alii appellãt uxorẽ legitimã quæ ritu nupsit & iur̃: Tu tuã potes legitimã appellar̃ qa nupsit tibi cã legis Iuliæ. erat. n. tibi mœcha

Rofecit. Mithridates rex Ponti sanguine anatis ponticæ ĩmixto qbusdã medicamentis remediũ aduersus uenenũ sumebat: auctor̃ Leneo Pompeio quẽadmodũ scribit Gellius: adeo ut cũ nũq̃ sumeret uenenũ ĩter epulas nulla ex parte læderet̃. Immo & eiusdẽ generis remedio nomen dedit ut appellet̃ mithridatiũ. locat̃ in Cinnam poeta male coenantẽ: quẽadmodũ inquit Mithridates sumpto sanguine anatis ponticæ quæ uenenis uescit̃ parauit sibi corpus tutũ aduersus uenenum: Ita & tu tenui cœna paras remediũ aduersus famẽ: nam assuefacis te esuritioni: Ita ut postea esuritio non possit tibi nocere.

Profecit: assecutus est poto ueneno. Cauisti: prouidisti.

Arratur. P rouerbiũ erat apud antiquos ut is qui loqui non posset diceret̃ oleum ore gestare. eodẽ quidã usus est in Marullũ uolentẽ neminẽ audire: sed inuerso: ut dixerit Marullum non gestare oleum ore: sed auribus: qa nunquam uellet alios audire: sed semper loqui.

Ad Quintum.

Quæ legis causa nupsit tibi lælia quinte:
Vxorem potes hanc dicere legitimam?

Ad Cinnam.

Profecit poto mithridates sæpe ueneno:
Toxica ne possent sæua nocere sibi.
Tu quoque cauisti cœnando tam male semper:
Ne posses unquam cinna perire fame.

Ad Marullum.

Narratur belle quidam dixisse marulle
Qui te ferre oleum dixit in auriculam.

Ad Toranium.

Si tristi domicenio laboras
Torani: potes esurire mecum
Non deerunt tibi sessiles ꝓpinquæ.
Viles cappadocæ grauesque porri
Diuisis cibium latebit ouis.
Ponetur digitis tenẽdus ustis
Nigra coliculus uirens patella.
Algentem modo qui reliquit hortum.

I tristi. Ad Toranium alterũ eiusdem nominis mangonẽ: hoc est uenditorem puerorum fuisse & Pli. n. vii. naturalis historiæ scribit: & Tranquillus in Octauio: huncin uitat ad tenuẽ coenã: quã infra quoque describit ad socios. Laboras: anxius es. Domicoenio: nouũ est uerbũ a poeta compositũ ex domi & coena. i. coena domestica. Esurire: non uesci: sed leuiter gustare. Cappadocæ: lactucæ erant quẽadmodũ aliæ purpureæ crispæ græcæ: de his Columella: Cappadocãque premit ferali mensa lupercus. Si soles. i. si tibi mos est. προπινειν. i. prægustare ante coenã. Viles: at uiliores sunt quæ pierides dicunt̃.

Eandem coenã alibi describit & inchoat a lactucis hoc uersu: Attulit & uarias quas habet hortus opes: In quibus est lactuca sedens: & sectile porrũ: infra est epigrãma: Grauis porri: grauis concoctionis: ut scribit Dioscurides. Cibium: hoc erat genus cibi ex cibio pisce genere pulmenti salsi: cibium autem plinius scribit esse pelamidem concisam: & ouis & ruta. Infra Martialis in hunc sensum: Secta coronabunt rutatos oua lacertos: Et madidum tinni de sale sumen erit. Coliculus: siue cauliculus delicatissimus erat Apicii luxuria: per quem est fastiditus Druso Cæsari. uel ut alii codices habent Blanditus: quod placet. Botellus genus condimenti: quod ita conficit Apitius: Botellũ sic facies ex oui uitellis coctis: nucleis pineis concisis tum addit talia. Puls: ex farina alicæ oleo & aliis rebus ut docet Apitius in quinto: erant autem pultes suis appellationibus distinctæ: nam aliæ dicebantur iulianæ aliæ tractogalæ & cætera.

Premes:nam coronabant pultes. Lucanica uel botello:in distichis de botello:Pultibus hic niueis grata corona dat. Marcentes:præmatutæ:ut marcida uina apud Pa.i.præmatura:& marcida uina largiuntur. Pyra quæ ferũt nomen syrorũ.i.pyra syra ex eadẽ syria zinzipha allata sunt a sexto Papyrio Augusti tẽporibus. Docta neapolis: studiis litterarũ quæ illic erant auctore Strabone. Vinum bonum facies bibendo: hac sola re q tu bibes uinum bonũ esse ostendes:quod non est. Nimio uino epoto uomitio reddebatur:inde sequebatur appetitus: & auiditas cibi: quod tetigit Iuuenalis in muliere de quo sextarius alter Ducitur:ante cibum rabidam facturus orexin. Feruens cicer coctum.Lupini emebant: aqua tepenti & apti mensæ:ut Pli. Vultu tuo:non comparato in gratiã alterius ut cogeris apud Vironẽ Leget: ut Lygurinus. Prurientes:lasciuientes. Condilius: & condiliũ significat annulũ: condillus item in musicis dicitur digitorũ curuatura usque ad dimidiũ orbem.de hoc ĩtelligit. uel parui condili .i.exigui foraminis. Claudiam amatã a te: Catullus eiusdẽ sectæ cœnabis inqt sed non sine candida puella.Nam epicurei omnes in uoluptatẽ cœnæ adhibent puellã.ut Oratius & alii. Tu cupis priorẽ:uis eã primum omniũ adesse: nam amas.locat aũt ex eo quod dixerat sequeris: & subdit quasi opponens priorem. Ndecies. In zoilũ eodem ferme epigrãma te quo supra alterũ accusauit simulãtẽ febrẽ:ut ostẽtaret stragula:hic aũt eadẽ ex cœna surrexerat undecies: & totiens mutauerat synthesim uestẽ saturnalitiã hac excusatione ne cũ sudaret sudor remaneret: & postea læderet uento:at Mart.ĩquit quare ego non sudo: nimirũ qa unã tantũ synthesim habeo.q.d. non habeo q̃ possim ostentare:si placet sniam alterã accipe: q zoilus bene cœnaret & propterea sudaret Martialis autem tanq̃ pauper contẽptus in extremo lecto accubans male cœnabat: sed placet ut dixi prior sensus:ut ostendat illud non fieri necessario:sed ut ostentet uestes.

Et pultem niueam premens botellus:
Et pallens faba cum rubente lardo.
Mensæ munera si uoles secundæ:
Marcentes tibi porrigentur uuæ.
Et nomen pira quæ ferunt syrorum.
Et quas docta neapolis creauit:
Lento castaneæ uapore tostæ.
Vinum tu facies bonum bibendo.
Post hæc omnia forte si mouebit:
Bacchus quam solet esuritionem:
Succurrent tibi nobiles oliuæ
Piceni modo quas tulere rami
Et feruens cicer: & tepens lupinus.
Parua est cœnula: quis potest negare?
Sed finges nihil audies ue fictum.
Et uultu placidus tuo recumbes
Nec crassum dominus leget uolumen
Nec de gadibus improbis puellæ:
Vibrabunt sine fine prurientes:
Lasciuos docili tremore lumbos.
Sed quod non graue sit nec infacetum
Parui tibia condili sonabit.
Hæc est cœnula claudiam sequeris
Quam nobis cupis esse turpiorem.

In Zoilum.

Vndecies una surrexit zoile cœna:
Et mutata tibi synthesis undecies.
Sudor inhæreret: madida ne ueste retentus
Et laxam tenuis læderet aura cutem.
Quare ego non sudo: qui tecum zoile cœno?
Frigus enim mangu tu synthesis una facit.

Non totam. Seuero librum suũ emendandum commendat: quem rogat ut patiatur hanc tēporis iacturam libro legēdo: quem sperat fore emendatissimũ: nec unq̃ interiturũ si adhibuerit Secundũ alteꝝ censorē. Donas: ascribas muneri. Imputes facies me debitorē. Exigis: percenses & examinas. Durũ est: occurrit tacitæ obiectioni. q. d. Seuerus ego uolo relaxare animũ & nolo emēdare nugas tuas. Domino: Mart. auctori. Sisiphus: pumilio fuit. M. Antonii intra bipedalē staturã: sed hic de sisipho illo intelligit: qui apud inferos est & saxũ uoluit. dicunt enim poemata adire inferos & interire cum non legunt: alibi de imortalitate carminis: Pigra ꝑ hunc fugies infernæ flumina lethes. Lassi: fessi quoniã uoluit saxũ. Lima: instrumentũ fabrile ẽ quo terit ferrũ: hic pro censura. Momorderit: elimauerit. apta methaphora: nam & lima dicit habere dētes: & ꝓpterea mordet.

Ad seuerum.

Non totam mihi si uacabis horam:
Dones & licet imputes seuere.
Dum nostras legis exigisque nugas
Durum est perdere ferias rogamus.
Iacturam patiaris hanc ferasque
Quod si legeris ipsa cum diserto:
Sed nunquid sumus improbi: secundo
Plus multo tibi debiturus hic est:
Quam debet domino suo libellus.
Nam securus erit: nec inquieta
Lassi marmora sisyphi uidebit:
Quem censoria cum meo seuero
Docti lima momorderit secundi.

Emper eris pauper. Notat figurate tēpora sua: quibus adeo in pretio erant diuitiæ: ut ne patroni qui diserti conducerent a clientibus nisi fuissent diuites: quod accusauit Iuue. & munera orbis tãtũ diuitibus mittebant.

Ad Aemilianum.

Semper eris pauper: si pauper es æmiliane:
Dantur opes nullis nunc nisi diuitibus.

Vid promittebas. In Gaurũ fœneratorē qui ut uideret magnus & liberalis cũ promisit Martiali se daturum. cc. milia intelligens in foenus: mox martialis petiit duo milia sine foenore: ille non dedit. poeta solet appellare eos qui sibi congerũt diuitias nihil amicis impartiētes pusillos: quod supra dixit in Quintum: Hæc animus Quĩte pusillus emit: Ait ergo in Gaurũ cũ promittas. cc. milia in foenus: crede mihi non magni animi es ut cupis uideri sed pusilli. Non poteras dare .s. sine foenore. Dispereas: conficiare in tuis diuitiis. Pusillus: pusilli animi: quia non das aliquid amicis & non es magni animi ut uolebas uideri.

In Gaurum.

Quid promittebas mihi milia gaure ducenta
Si dare non poteras milia gaure decem?
An potes & non uis: rogo non est turpius istud?
I tibi dispereas gaure: pusillus homo es.

Ad Dindimum.

Insequeris fugio: fugis insequor: hæc mihi mens est
Velle tuum: nolo dindime nolle: uolo.

Ad Gallam.

Iam tristis nucibus puer relictis

Nsequeris. Eodem sensu epigrammatis usus est in diadumenum. Consequar: hoc ut me nec timeas: nec ames. dindimus erat spado. Tuum uelle: idest te petentem aliquid. Nolle: recusantem osculari: nam ex eo nihil petes.

Am tristis. De Galla conquerit quæ totis saturnalibus cũ amicis munera mitti soleãt nihil ipsi miserit: minat se idem missurũ martiis Kalendis idest nihil cũ saturnalia fœminarũ celebrant. Nucibus relictis: permittebant lusus in saturnalibus pueris nuces:

uiris alea: quod utrūque ꝓhibebatꝰ post saturnalia: nā & pueri reuocabanꝰ a magistris: & aleatores mulctabanꝰ ab ædilibus. Tristis: mœstus qa diutius ludere uellet. Vdus: uino ingurgitans: quoniā q inter pocula uersanꝰ udi dicunꝰ: ī qbus locis aleatores erāt ī primis. Proditus: cognitus: qa auscultās ædilis admouebat aurē ꝓprius si uacui essent aleatores. Fritillo: alea. Fritillus simū alueolus idē significāt. Arcana: qa in locis reconditis & ar canis est. Popinæ: dicunꝰ uiliores tabernæ. Parua & minora: ego ītelligo de xeniis & apo phoreis: nā xenia intellige banꝰ non magni qdē pre/ tii: sed tamen maioris q̃ apophoreta: & apophore ta erāt minora. Vr̄a satur nalia: saturnalia celebra/ banꝰ a uiris. v. diebus men se decēbri: quo tp̄e dabant cœnas seruis: tanq̄ agentes gratias opæ toto anno præ stitæ: auctor ē in saturnali bus Macrobius: contra Ka lēdis martiis mulieres ser uos coena accipiebāt: tanq̄ exhortātes eos ad insequē tis anni operā. mittebanꝰ ergo munera uiris mēse decēbri mulieribus mēse martio. auctor ē Tranquil lus in Vespasiano: nā Ve/ spasianum scribit dedisse apophoreta & uiris ī satur nalibus: & mulieribus Ka ledis martiis. de eisdē Ka/ lendis Oratius: Martiis cæ lebs quid agam Kalendis. Quod dedisti. i. nihil.

Clamoso reuocatur a magistro
Et blando male perditus fritillo.
Arcano modo raptus e popina
Aedilem rogat udus aleator.
Saturnalia transiere tota
Nec munuscula parua nec minora
Misisti mihi galla quæ solebas.
Sane sic abeat meus december.
Scis certe puto uestra iam uenire
Saturnalia martias kalendas.
Tunc reddam tibi galla: quod dedisti.

M. Val. Mart. Epigrammaton sextus.

Extus mittitur. Sextū libꝝ emit tit Martialis: cu ius initio impa toris nomē uenerat: dū ait emēdandū esse: ut audeat uenire in manus Cæsaris. Ego hoc epigrāma credo ad amicum scribi: q̄uis alii dicāt ipsū se alloq. Terse ris: elimaueris. Aure dili gēti. i. diligēti cēsura. Ma gnas: impatorias.

Extus mittitur hic tibi libel lus:
In primis mihi care martia lis:
Quem si terseris aure dili genti:
Audebit minus anxius: tre mensque:
Magnas cæsaris in manus uenire.

Adulatorium.

Lusus erat sacræ connubia fallere tedæ.
Lusus & in meritos execuisse mares.
Vtraque tu prohibes cæsar: populisque futuris
Succurris: nasci quos sine fraude iubes.
Nec spado iam nec mœchus erit te præside quisq̄.

Vsus erat. Hoc epigrā/ mate agit gr̄as Domi/ tiano: ꝙ īter cætera īnstitu ta & reuocata lege Iulia su stulerit adulteria: & nouo instituto ꝓhibuerit spadones fieri. Erat lusus: habebaꝰ pro lusu. Fallere connubia: face re adulteria. Execuisse mares: idest castrare & reddere spadones. hoc uoluit etiam in græ cia Periander corinthius. s. ut mares castrarentur. sed vi duarum concharum nauis fuit re/ tenta: quæ illud edictum afferebat hoc ꝓhibuisse Domitianum. Tranquillus est auctor: & Papinius in siluis de Farino: Nondum pulchra ducis clemētia cœperat hortu Intactos ser uare mares nunc frangere saxo: Atque hominē mutare nefas. Sine fraude: sine adulterio.

Spado mœchus erat:ſpado ducebat uxorem non ſibi:ſed aliis:unde ipſe erat adulter ſuæ uxoris:ut de Othone ſcriptum eſt eo diſticho:Cur otho mentito ſit quæritis exul honore: Vxoris mœchus ceperat eſſe ſuæ:nam Nero cum ea rem habebat.de ſpadone conqueritur Iuuenalis:Cum tener uxoré ducat ſpado.i.non ſibi:ſed aliis.uel quod magis placet ſpado erat mœchus:quoniã mulieres ſpadonibus oblectabanť.Martialis:Cur tantum eunuchos habeat tua gellia quæris Pannice:uult futui gellia non parere.Idẽ in Paulũ. erant igiť ſpadones adulteri:& ita ĩ commentariis in Iuuenalẽ ſcripſimus.

At prius:o mores:& ſpado mœchus erat.

De filio Do.

Naſcere dardanio promiſſum nomen iulo
Vera deum ſoboles:naſcere magne puer.
Cui pater æternas poſt ſæcula tradat habenas
Quique regas orbem cum ſeniore ſenex.
Ipſa tibi niueo trahet aurea pollice fila
Et totam phrixi iulia nebit ouem.

Adulatorium.

Cenſor maxime:principumque princeps:
Cum tot iam tibi debeat triumphos:
Tot naſcentia templa:tot renata:
Tot ſpectacula:tot deos:tot urbes:
Plus debet tibi roma:quod pudica eſt.

Ad Cecilianum.

Ruſtica mercatus nummis ſum prædia multis:
Mutua des centum ceciliane rogo.
Nil mihi reſpondes:tacitum te dicere credo
Non reddes:ideo ceciliane rogo.

Aſcere dardanio.Domitianus Iuliam Titi fratris filiã amauit ardentiſſime:quã tandẽ frequentibus abortiuis coegit perire:nunc parturiebat:Martialis uoto quodã & precibus ꝑſequiť partũ.alloqtur puerũ naſciturum hoc uerſu Promiſſum a fatis:nã Aſcanio ſiue Iulo ꝓmiſſũ erat ad genus romanũ te naſciturũ. Deũ:qa Domitianus dominus & deus appellabať. Habenas rerum.i.imperiũ. Ipſa tibi: ſenſus eſt Iulia trahet tibi fila aurea:ex diſciplina hetruſcorũ quotiens aut ouis aut aries purpureo aureoue colore aſpergereť:portendebat principi cũ felicitate rerũ omniũ largitatẽ. hoc ſcribit Macrobius ex oſtentario tuſco:& Virgilius indicauit eo uerſu cum uellet portendere felicitatem principi Auguſto:Ipſe ſed in pratis aries iam ſuaue rubenti Muricæ:iam.c.m.v.l.Eandem felicitatem portendit Seneca Neroni:Aurea formoſo deſcendunt pollice fila.Cum igitur Martialis uelit.oſtendere puerum hunc fore felicem:ait arietini uelleris in aureũ colorem mutari:ut fabula eſt de ariete phryxi: Iuliam diſpenſaturam fila ſeu deducturam.hic puer potius mihi uidetur filius Iuliæ & Domitiani q̃ Domicillæ ſiue Auguſtæ:nam illum ſuſcepit in ſecundo conſulatu:nondum imperator hic imperatori Domitiano naſcitur. Tibi:in portentũ tuæ felicitatis uenturæ.

Enſor.Eadem laude ꝑſequiť imperatorẽ qui reuocata lege Iulia ſuſtulerit adulteria & mares caſtrari ꝓhibuerat:qua etiã ſupra eũ extulit epigrãmate: Luſus erat. nũc ait ex omnibus meritis in urbẽ Romã collatis hoc eſſe præſtantiſſimũ:ꝙ induerit pudicitiã. Cenſura Domitiani:carmen eſt phalletium. Maximus cenſor:Domitianus inceſtã uirginum ueſtalium puniuit:multaque correxit auctore Sue.unde iure maximus cenſor dicitur. Naſcẽtia:quæ nũc ædificanť. Et renata:quæ ædificata & inſtaurata ſunt. Vrbes: tot adiectas imperio romano:nã Domitianus cattos & dacos populos germaniæ adiecit imperio romano.ædificia Domitiani hæc referunť:capitoliũ inſtauratũ:forũ tranſitorium: porticus duplex:ſtadiũ quoꝗ alteꝗ iſſũ:alterũ ſerapiũ dictũ eſt:tẽplũ flauiæ gẽtis mica aurea: minerua calchiœca::cuius numinis meminit Pauſanias de tẽplis.Papi. Et quæ tibi tẽpla dicamus Ipſe colas. Quod pudica.i.ꝙ ĩduit pudiciciã ꝓhibitis ſtupris & adulteriis.

Vſtica.Apertum eſt argumentum:& acumen ex uerbis apparet. Sũmere:emi. Centum mutua:ſeſtertia. Ideo Ceciliane rogo:quia non ſum redditurus.

Omœdi. Libidine mulierũ usque eo progressus erat amor ut iã amarent mimmos & histriones: hoc carpit Iuuenalis longo carmĩe cuius initiũ: Ast aliæ quotiens aurea recondita cessant: tum sequitur: Hunc diligit Helia pauper: Soluitur his magno comœdi fibula: ex hoc Paulæ amor nimius in comoedos ostendit: hoc ẽ histriones comoediarũ: nam amabat quattuor: cũ tamen in nulla scæna possunt loqui plures tribus: & si quartus histrio introducit: his non loquitur: sed tantum subauscultat quæ dicũtur hoc præcepit Oratius Nec quarta loqui persona laboret. Is cum non loquat græco uerbo appellatus est cophon prosopon. i. muta persona: auctor est Diomedes grãmaticus uetustissimus. poeta inquit cum tres comoedi sint q̃ttuor amat Paula amat κωφον πρόσωπον mutam personam: quasi dicat omnes amat quotquot sunt.

Vlia lex. In Thelesinam quæ cum esset olim adultera metu legis Iuliæ nup reuocatæ a Domitiano aduersus adulteros: nupsit: sed tanta libidine alieni uiri tenebatur: ut intra. xxx. dies decem maritos habuerit: quod cũ ueneficio fieri suspicetur poeta ait minus sceleris sibi cõmittere uideri eã quæ aperte est moecha: q̃ quæ totiẽs nubit. Lux. xxx. dies tricesimus. Renata: reuocata quæ olim promulgata a Iulio fuerat. Populis: orbi Pudicitia ẽ. i. i. d. ex quo reuocata lex Iulia. Quæ nu. t. a. ẽ. le. nã lex ꝓhibet mutare uirũ: sed quæ totiens mutat uirorũ: non ẽ uxor sed adultera: nã adultera quoque uirũ mutat. Minus of. minus displicet. Moecha sim: apte adulterium profitente: nam ueneficium non exercet.

Ad Lupercum.

Comœdi tres sunt: sed amat tua paula luperce
Quattuor: & cophon paula prosopon amat.

De Thelesina.

Iulia lex populis ex quo faustina renata est:
Atque intrare domos iussa pudicicia.
Aut minus: aut certe non plus trigesima lux est:
Et nubit decimo iam thelesina uiro.
Quæ nubit totiens: non nubit: adultera lege est.
Offendor mœcha simpliciore minus.

Ad Seuerum.

Prætores duo: quattuor tribuni:
Septem causidici: decem poetæ:
Cuiusdam modo nuptias petebant.
A quodam sene: non moratus ille
Præconi dedit eulogo puellam
Dignum quid fatuus seuere fecit.

Petit latenter a Do. Pecu.

Pauca iouem nuper cum milia forte rogarem:
Ille dabit dixit: qui mihi templa dedit.
Templa quidem dedit ille ioui: sed milia nobis
Nulla dedit: pudet & pauca rogasse iouem.
At q̃ non tetricus: q̃ nulla nubilus ira:
Quam placido nostras legerat ore preces.

Rætores. Sensus idẽ est q supra cum sua tpa notans consuluit Lupo ut iuberet filiũ fieri uel citharoedũ uel choraulẽ: & si uideret duri ĩgenii præconẽ: aut architectũ: nã hæ artes erant pecuniosæ. Laudat igit senem qui repudiatis prætoribus causidicis tribunisque poetis filiam in matrimonium collocauit præconi. Eulogo: Eulogus nomen proprium præconis est: sed tamen fictũ. nam Eulogus dicitur qui bene loquitur: quod præconi conuenit. Dignum quid f. se. fe. interrogatiue. Fatuo. s. homine. q. d. prudenter fecit: ꝙ locauerit filiam præconi qui in maiori pretio est q̃ aut tribuni: aut prætores.

Auca. Petierat pecuniam ab imperatore: quam non dederat: iterum petere turpe uidebat: ex ingenio igitur ait se ĩterrogasse Palladẽ q̃re Do. non dederit: eã respondisse si nõ dederit nõ ppea eũ negasse. q. d. paulo post daturũ Iouẽ. Ille dabit. i. Domit. Vel pudeat. i. pudeat me ꝙ ẽt pauca peticri a Ioue cũ non dederit: uel pudeat Iouẽ nõ dedisse: & rogare hæc pauca ab ĩperatore: rogare. n. uidet illũ cũ ipse non det: sed illũ p se daturũ dicat.

Diademata:iura sua:nam dacos in deditionem accepit:promisitque ut suo uterentur iu re.hoc Papinius laudat:Qui nec in extremos facilis sæuire furores: Das cattis dacisque fi/dem. Datis sup.uenientibus in deditionē. It& re.vi.cap.i.triumphos. O uirgo: o Pallas. Conscia no.to.consiliarii Domi.nam pallas erat numē familiare Domitiani ut Quī: uidebaturque imperator eius consilio uti. Si negat hoc uul.tam benigno.q.d. hic uultus est dantis & non negantis. P osita gorg.Aegidem pallas non habebat in capitolio:quod factum erat in assentationē Domitiani cuius statua habebat ægidem: propterea cum alibi interrogaretur pallas quare ægidem non haberet: respondit Cæsar habet: uel posita ægide: quoniam quum mitis designatur deponit ægidem: ut apud propertium & Siliū: Silius de pallade compta ad iudicium paridis: Iam bellíca uirgo Aegide deposita atque assuetum cassīde crinem Inuoluit. Putas eē negata:quæ non sunt data.q.d.dabit paulo post.

Talis supplicibus tribuit diademata dacis
Et capitolinas itque reditque uias.
Dic precor o nostri: dic conscia uirgo tonantis.
Si negat hoc uultu: quo solet ergo dare?
Sic ego: sic breuiter posita mihi gorgone pallas.
Quæ nondum data sunt stulte negata putas?

Ad Leuinum.

In pompeiano dormis leuine theatro.
Et quereris si te suscitat oceanns?

In Marcum.

Quod non sit pilades hoc tempore: non sit orestes
Miraris? pilades marce bibebat idem.
Nec melior panis turdusue dabatur oresti.
Sed par atque eadem cœna duobus erat.
Tu lucrina uoras: me pascit aquosa peloris.
Non minus ingenua est & mihi marce gula?
Te cadmea tyros: me pinguis galea uestit.
Vis te purpureum marce sagatus amem.
Vt præstem piladem: aliquis mihi præstet orestem.
Hoc non fit uerbis marce: ut ameris: ama.

De Fabulla.

IN Pompeiano. Suscitare ē aliquē sedentē excitare.supra Mart. Et se deo q̄ te suscitat oceanus. suscitare itē est dormientē expgefacere. Leui.ex.xiiii.gradu iussus est abire ab Oceano præfecto theatri. illic eni sedeř non poterat cū censū equestrē non haberet.hic ī theatro sæpenumero dormitabat: cū ergo conquerať se suscitari de sede.q.Mart.suscitare aliter accipiat ī secunda significatione: respondet non miror ꝙ doleas te suscitari ī theatro:nā illic sæpe dormitas. Suscitat:expergefacit te.Hic sēsus magis placet ut dicat o Leuine tu dormis ī tumultu theatri pompeiani:& conquereris te suscitari a solo Oceano quod uidetur uerisimile:nam si tumultus non potest te suscitare:longe minus solus Oceanus.Cauillatur autem hoc uerbo:nam Leuinus intelligebat te suscitari:idest excitari ex sede:Mart.respondet iocans quasi intellexerit suscitari hoc est expergefieri.

VOD non. In Marcum qui mirabatur ætate sua non existere par amicorum: quales Pilades & Orestes fuerunt:& hoc obiiciebat Martiali ꝙ se scilicet non amaret:ostendit non sua: sed Marci culpa fieri: cum ipse opibus fruatur:& nihil ei det nam oportet omnia amicorum esse communia. Non sit pi.& or.idest ꝙ non sit unū par amicorum quales Pilades & Orestes. Peloris:genus conchilii nihil habens intra se præter aquosum quendam liquorem,Oratius:Lucrina peloris. Tyros cad.idest purpura. Gallia pin.idest pingue sagum gallicum.nam gallia saga mittebat grossioris uilli. Sagatus:indutus sago. Hoc non sit uer.sed opibus communicatis. Ama: communicatis opibus. Vt a.ut te pro opibus communicatis prosequar amore.

Vrat. Fabulla emerat crines: & iurabat eos esse suos. Mart. ait eã non peierare: nam supra dixit: Nã qđ emas possis dicere iure tuũ. locus est in uerbo. Suos: Fabulla iurabat crines esse suos. i. natiuos crines. Mart. iquit non peierare suos ipse intelligẽs ab ea emptos.

Vis te. Ardẽtissime amauit Iuliã Titi fr̃is filiã Domi. cuius statuã elygdo marmore cãdissimo iussit fieri: & ut ardorẽ amoris fateret̃ ĩ manu statuæ sculpi ceston. i. balteũ. Veneris: nã Iuno apud Homerũ cũ uult Iouẽ conciliare eũ pcutit balteo: & quoscũque pcusserit eos uenus uertit ĩ amorẽ. Iuliæ igit̃ amore ĩcẽsus Domitianus ei iubet inesse balteũ q̃si ĩdicaret se eo eẽ pcussũ. epigrãma ẽ in hãc statuã. O Iulia: filia Titi.

Cælo: instr̃o lapicidarũ. Phidiaco: quale erat Phidiæ q diis effĩgẽdis aptior q̃ hoĩbus & ex ebor̃ potissimũ claruit Mineruæ simulacro athenis: & statua Iouis olympiaci. nũc appellauit atticũ senẽ Pap. Palladiæ ar. non placet a Palladio sculptore potius a pallade dea artificii: nam solemus præstãtiora opa referre ad artificiũ palladis. Ita apud Papi. An te palladiæ talẽ germanice nobis Effinxere manus. Lygdus: marmor ĩ tauro reptũ auctore Pli. amplitudine q̃ lãces & crateres non excederet: prius tamen ex arabia aduehebat̃. Cãdida lyg. i. statua ex lygdo. alibi: Totã nitere lygdon. Non ta. loquẽti. Decor ui. i. naturalis pulchritudo. Ma. t. o Iulia. Nodo acid. balteo uenereo. Non as. blãda. Rapuit: Iulia tãtũ ardorẽ hẽt: & ĩcutit hic balteus: ut uideatur mihi sublatus collo cupidinis. hoc sẽsu utit̃ ĩ dist. Vt mar. si Venus uult conciliar̃ Martẽ: & Iuno Iouẽ utat̃ isto balteo: quo tu impatorẽ incẽdisti Iulia: Nã apđ Homerũ ĩ. xviiii. Il. ĩtroducit̃ Iuno petẽs ceston a Vener̃: quo uolebat uti ad conciliãdũ Iouẽ: ad qđ alludẽs Mart. iã inqt Iuno non a Vener̃ Venus aliũde qua a te balteũ petat: quo uris Do. deũ nostrum.

> Iurat capillos esse quos emit suos
> Fabulla: nunquid paule perierat?

De statua Iuliæ.

> Quis te phidiaco forma tam iulia cælo
> Vel quis palladiæ non putet artis opus.
> Candida non tacita respondet imagine lygdos:
> Et placido fulget uiuus in ore liquor.
> Ludit acidalio sed non manus aspera nodo
> Quem rapuit collo parue cupido tuo.
> Vt martis reuocetur amor: summique tonantis
> A te iuno petat ceston: & ipsa uenus.

In Laberium.

> Versus scribere posse te disertos
> Affirmas laberi: quid ergo non uis?
> Versus scribere qui potest disertos
> Non scribat laberi: uirum putabo.

De formica electro inclusa.

> Dum phæthontæa formica uagatur in umbra:
> Implicuit tenuem succina gutta feram.
> Sic modo quæ fuerat uita contempta manente
> Funeribus facta est nunc pretiosa suis.

In Cinnamum.

> Cinnam cinname te iubes uocari.

Ersus scriber̃. Laberius fuit scriptor mĩmorũ: is mortuus ẽ decĩo mẽse post necẽ Cæsaris alter Laberius de quo Mart. hæc. Is dicebat se posse scribere optimos uersus: sed nolle. hoc ait poeta non eẽ uerisimile: nẽo enĩ est q cũ possit scribere nolito stẽtare suã scribẽdo doctrinã: nã tãta ẽ gloriæ cupiditas ut q didicerit nullo pacto uelit later̃. Disertos: eruditos uersus. Putabo uirũ. i. fortissimi aĩ præt̃ cæteros: q poterit se cohiber̃ a scribẽdo & q põt scriber̃ uersus: & non scribat. q. d. nẽo ẽ adeo uir q abstiner̃ possit: nec tu posses si scires scriber̃.

Vm phæthontea. Laudat pr̃em electri ĩquo erat ĩclusa formica: supra idẽ ẽ frequẽs argumẽtũ. Electrũ: gutta & gumi ex populo. Ferã te. i. exilẽ formicã. Vmbra pha. sub populis ĩ q̃s uersæ sũt sorores phætontis. Cõtẽpta: q nullius precii erat. Manẽte uita: dũ uiueret.

Innã. Cinnã deridet: q cũ cĩnamus uocaret̃: Cinnã mutilato noĩe uolebat appellari. Si antea inqt fuisses dictus Furius: eadẽ noĩs mutilatione dicereris fur. Vis uocari Cinna: æmulatione Cinnæ prisci: qui magnã obtinuit auctoritatẽ apud romanos.

Ancta. Priscū patrē Salonini nup mortui ī hispania consolat᷑: ait. n: Saloninū nō eē plane mortuū: sed uiuere ea parte qua semper optauit: hoc est imortali uirtutis noīe & fama: Alterius Salonini mentio in bucolico Virgilii. Qui te. i. filius tuus.

On de ui. In Posthumū causidicū ieptū qui nihil ad ꝓpositā cām dicebat: & nup conductus a Martiale: ut defenderet cām triū capellaꝝ: quas amiserat furto: cœpit cānensem pugnā & bellū aduersū Mithridantē recitare. At Mart. clamat dic tādē o causidice de meis capellis. Vi: illata.

Nō est hic rogo cinna barbarismus:
Tu si furius ante dictus esses
Fur ista ratione dicereris.

Ad Prisciam de salonino.

Sancta salonini terris requiescit hiberis
Qua melior stigyas non uidet umbra domos.
Sed lugere nefas: nam qui te prisce reliquit
Viuit: qua uoluit uiuere parte magis:

In Posthumum.

Non de ui neque cæde nec ueneno:
Sed lis est mihi de tribus capellis
Vicini queror has abesse furto
Hoc iudex sibi postulat probari:
Tu cannas mithridaticumque bellum
Et periuria punici furoris.
Et syllas: mariosque: mutiosque.
Magna uoce sonas: manuque tota
Iam dic posthume: de tribus capellis.

In Ppœbum.

Mutua te centum sextertia phœbe rogaui:
Cum mihi dixisses exigis ergo nihil.
Inquiris: dubitas: contaris: meque diebus
Teque decem crucias: iam rogo phœbe nega.

De Hiantide & stella.

Perpetuam stellæ dum iungit hiantida uati
Læta uenus: dixit plus dare non potui.
Hæc coram domina: sed nequius illud in aurem

Has abesse: subtractas eē Sonas cānas: cladē cānēsē bellū mithridaticū gestū a Lucullo: Sylla: & Pompeio contra mithridatē. Syllas: bellū gestū inter syllā & mariū. Mutios. i. bellū Porsenæ: ī quo Mutius sceuola manū amisit igni.

Vtua. In Phœbū fœneratorē: queadmodū ī Gauꝝ supra conquestus ē: nā hic pollicitus ē se datuꝝ martiali quā uellet pecuniā: intelligens. s. i fœnus: Mart. nūc poposcerat pecuniā sine foenore. Ille non dabat neque audeat oīo negare: quid opus īgt ē diutius crucieris: & hēas me sollicitū: tandē nega. Exigis er. ni. uerba phoebi hortantis martialem: ut aliquid peteret.

Erpetuā. Stella poeta amauit Violātillam quā longis precibus nunq̄ potuerat placar᷑. cruciatusque ē miser longo amore: nūc celebrāt᷑ nuptiæ tādē Stellæ Violātillæ. poeta edit hoc epigrāma uolēs demōstrare icredibilē stellæ amorē i Violātillā: aitque hoc cōnubio non stellā eē flectēdū: qa iā diu cupit: sed potius flectēdā eē Violātillā quæ hactenus dura & iexorabilis carmē Pap. idicat đ uiolātilla: Redeūt aīo iā dōa precesque Et lachrymæ uigilesque uiri ꝓpe lumīa questus: præterea: Iāque coepit flectere corda libēs: Et iā sibi dura uideri. Hiāthida. Violātilla latine grecæ dicit᷑ hiantis ab ιον uiola & ανθος flos: hoc ē uiola: & flos: ūde latine Violāt. Pap. uiolātillā appellauit: Quo stellæ uiolātillæque ꝓfessus cātaret᷑ hymē: eadē dicta Asteris ficto noīe a stella: nā stella ita iā apellait a suo noīe: stella. n. h. dr᷑ aster. ge. ma. ide deductū fœ. asteris hoc ē aīca asteros. i. stellæ: Pa. asteris āte dapes nocte asteris aste. ortu. Læta ue. & fauore Veneris celebratas nuptias fuisse scribit Pa. plus da. no. po. c. dedi qđ mihi potissimū erat: & ita apđ Pap. Grādē qdē rarūque uiris quos ipsa ꝓbaui. Pierius uotū iuuenis cupit: Domina: Violātilla. Sed nequs: isultat amori Stellæ cū Venus moneat ne relinquat Violantillā: quā nullo pacto erat relicturus.

Ne pec.ali.i.aliquã aliã sequaris. Frugi:continentẽ.Iupiter:& Mars inter deos erãt adulteri:ut Iuue.Adeo senuerunt Iupiter & Mars. Loro ar.i.balteo quo incutiebatur amor q balteus:dicit etiã flagellũ.Oratius ad Venerẽ:Sublimi ferias cloem flagello. Duos.i.Violantillã etiã quæ hactenus fuit dura ut mutuo amore diligat Stellam.

Vod nubis.Proculina adulterũ habuerat:cui nunc nupsit metu legis Iuliæ: de qua satis supra. Non nu.inquit poeta Proculina:sed fatet se esse moechã.q.d.fruebat eodẽ uiro ante nuptias.in eodẽ sensum supra ẽ dict. Mœchus erat poteras tamen hoc paula negar. & cætera Non nu.non accipis uirum:quia antea habebas. Notare: punire. Fateris:te scilicet cum hoc fuisse mœcham.

II. Deridet Carisianum:qui cum synthesim non haberet ĩ saturnalibus:qua ueste reliqui utebant:togã gestabat. Toga autem in saturnalibus deponebatur: & sumebatur synthesis:de q̃ ĩ distichis: Cum toga per quinas audet requiescere luces: Hos poteris cultus sumere iure tuo:nunc gestabat togam Carisianus:nõ q̧ lasciuus esset: sed quia non hẽbat synthesim: propterea deridetur.

V Qui. Deum hortorum rogat:ut suos hortos custodiat ĩ iaiculo.

Tare.Lesbiam impudicam esse supra ostẽdit cum dixit: Arctoa de gente comam. hæc blãda quidem erat:sed d̃formis iccirco ait eius faciem aduersari blãditiis & eius cupiditati. Contra te:quoniã sua deformitate non finit tuas blanditias exaudiri.

Arcelline. Marcellinum tyronem Domitiani in germania monet: ne in medios ẽses ruat:sed dispensato calore iuuenili ita pugnet:ut patri uiuat:& imperatori operam præstet. Soboles syn.idest uera proles:qui imitaris parentem animo & moribus. Horrida ursa:maior. uel ad feritatem:uel ad mores gentis germaniæ quæ horrida est. Iugo pa.hoc dixit quoniam ursa parrasia fuit:idest arcas:ea fuit Calisto. Iugo:regione septentrionali.

Tu ne quid pecces exitiose uide.
Sæpe ego lasciuum martem furibũda cecidi.
Legitimos esset cum uagus ante toros.
Sed postquam meus est:nulla me pellice læsit.
Tam frugi iuno uellet habere iouem.
Dixit: & arcano percussit pectora loro.
Plaga iuuat: sed tu iam dea parce deo.

In Proculinam.

Quod nubis proculina concubino:
Et mœchum modo: nunc facis maritum:
Ne lex iulia te notare possit:
Nõ nubis proculina: sed fateris.

De Carisiano.

Nil lasciuius est carisiano.
Saturnalibus ambulat togatus.

Ad Priapum.

Tu qui pene uiros terres: & falce cinædos
Iugera sepositi pauca tuere loci.
Sic tua non intrent ueteli pomaria fures
Sed puer: aut lõgis pulchra puella comis.

In Lesbiam.

Stare iubes nostrum semper tibi lesbia penem.
Crede mihi non est mentula quod digitus.
Tu licet & manibus blandis & uocib9 instes:
Contra te facies imperiosa tua est.

Ad Marcellinum.

Marcelline boni soboles sincera parẽtis
Horrida parrasio quem tegit ursa iugo
Ille uetus ꝓ te patriusque quid optet amicus
Accipe: & hæc memori pectore uota tene.

Cauta:ꝑuida uirtus. Ferũ Martẽ:periculosũ & multos absumẽtẽ.hic Marcellinus fuit hispanus: cui tanq̃ ex eadẽ patria amanter consuluit Mart. Tu po.e.mi.i.si tu prudenter pugnaueris:poteris opitulari patriæ:& fortiter diu agere ꝑ imperatore.

Ericlitaẽ.Hoc argumentũ ex multis superioribus notũ est.Iocatur poeta in lingentẽ cũnũ. Periclitaẽ ca.i.i periculo capitis ẽ. Esse reũ.i.trahi ĩ iudiciũ. Lingit:iocus ẽ nã cũnilĩgi capite agũt:iccirco hic capite periclitaẽ:& ita suspensũ auditorẽ cricũscripsit.

Cauta sit ut uirtus:ne te temerarius ardor
In medios enses sæuaque tela ferat.
Bella uelint:martemque ferum rationis egentes.
Tu potes & patriæ miles & esse decus.

De Sotade.

Periclitatur capite sotades noster
Reum putatis esse sotadem:non est.
Arrigere desit:posse sotades lingit

Ad Nepotem.

Bis uicine nepos:nam tu quoque proxima floræ
Incolis:& ueteres tu quoque ficelias.
Est tibi quæ patrii signatur imagine uultus
Testis maternæ nata pudiciciæ.
Tu tamen annoso nimium ne parce falerno.
Et potius plenos ære relinque cados.
Sit pia:sit locuples:sed potet filia mustum.
Amphora cum domina nunc noua fiat anus.
Cecuba non solos uindemia nutriat orbos.
Possunt & patres uiuere:crede mihi.

Epitaphium Glauciæ.

Libertus melioris ille notus.
Tota qui cecidit dolente roma.
Cari deliciæ breues patroni.

Is uicine. Nepos ut ego possũ argumentum colligere hactenus caruerat liberis:& captatores certatim ei mittebãt falernum & alia ei munera:ut scriberenẽ hæredes:nunc sustulit filiã & iam carens mũneribus captatorũ abstinebat falerno olĩ misso Mar.eum consolatur:hortaturque ut det operã uoluptati:& bibatur falernũ satis.n.futuꝝ: Filia & pia & locuplex erit:ꝙ si cupiat habere falernũ nusq̃ de futuꝝ:nã si filia nunc coepit potare mustũ:post aliquot ãnos idẽ erit optimũ uinũ.& falernũ:q̃uis non mittant captatores:deni que ait non solũ hi qui carent liberis debent bibere falernũ:& dare operã uoluptati:sed & illi qui hẽnt filios possunt idẽ facere ut tu. Nepos:nomẽ ꝓpriũ:ut Iuue.Mollã uersare nepotis. Bis ui.i.in duobus locis mihi uicine. Ficelias:ficeliæ locus erat ĩ urbe apđ Põpeiũ ẽ fregellæ quoniã hoĩes urbis fregellæ eũ locũ tenuerũt.est tibi nata i.hẽs filiã.signaẽ ima.uul.pa.ne.suspitõ sit adulterii

Tu.ta.an.hoc dolebat Nepos ꝙ muneribus captatoꝝ careret:ut Iuue. Tollere dulcẽ Cogitat hæredem cariturus turture magno. Parce:abstineas ãnoso falerno:quod miserunt captatores:q̃uis habeas filiam. Relinque po.ca.ple.ae.q̃.s.uino. Idem alibi: Vnguentum hæredi nunq̃ nec uina relinquas.ille habeat nũmos:hæc tibi tota dato. Locuples sit idest habeat diuitias. Cecuba uim.i.cecubum uinũ.nascebatur autem ĩ populetis palustribus sinus amyclan iuxta pontinas paludes.periit incuria colonorum:& angustia loci:sed maxime fossa quam fecit Nero nauigabilem a sinu baiano hostiam usque hoc uinum tenuit prĩcipatum secundas partes falernum. Solos orbos:carentes liberis. Patres:qui liberos habent ut tu. Possunt ui.dare operam uoluptati:& relaxare animum:nam uiuere ut sæpe ẽ dictum ita accipitur apud Martialem.

Ibertus.Attedius Melior habuit puerum natum ex serua domi nomine Glauciam:cuius ingenium longo carmĩe testatus est Papi.dum illius mortem deflet:quẽadmodũ hoc loco Mart. Libertus:nam statim manumisit eum Attedius delectatus ingenio moribus. Cecidit:mortuus est. Delitiæ bre.quia.xii.anno mortuus est. Patronus dicebatur quia manumiserat.Patronus & libertus correlatiua ut dominus & seruus.

Humatus:sepultus. Extra urbem sepultus erat in uia flammina.Papi.Plebs cuncta nefas: & præuia flerunt Agmina flammino quæ limite miluius ager Transuehit. Innocens pu. idest qui pudorem præ se ferebat non ex culpa. Velox inge.quia iam recitabat uersus Homeri & Menādri ut Papi. Docere felix:idest pulcherrimus. Bissenis messibus uix applicabat.xii.annum:Papi.Herculeos annis æquare labores:idest.xii.annos:Cœperat assurgens
Qui fles:sensus est uiator qui commoueris miseratione pueri opto nihil unq̄ in uita habeas flendum.

On. Epigramma in eundem. Auaræ ca. catastæ loca erant ubi uē/debātur pueri a uerbo græco κατιςαω q̄ est expono Persius:Cappadocas rigi/da seruos uinxisse catasta. Tibullus:Nota loquor re/gnumque tenet quem sæ/pe coegit Barbara gypsatos ferre catasta pedes.hic aūt Glaucias non erat emptus ex grege seruorum:sed domi natus:quod indicauit etiam Papi.Non te barba/ricæ uersabat turba cata/stæ. Non do:de ple. non ex plebe:nam populus alexandrinus in sacerdotes & plebem diuidebantur: idest plebei erāt serui: alii liberi Sue.in Vespasiano: Quidam e plebe. De eadē re Taci. Quidam e plebe alexandrina.& Iuue. cum uellet indicare Crispinū esse seruilis conditionis: Cum pars niliacæ plebis. Munera:manumissionis: & suauitatem libertatis. Immodicis:his qui nimiū sapiunt ante ætatē. Rara se.i.raro perueniunt ad senectutem:Ita Papi.primū enim Glauciam nostrum cuius gratissimam infan/tiam & qualem plerūque infelices:idest cito morituri sortiuntur.Apud te complexus amabam.Quint.Facilis obseruatum est occidere celerius festinatam natiuitatem. Cupias non pla.hoc est eos quos ames non cupias habere multa in se propter quæ placeant:quia cito cadent quæ nimium omnibus placent.

Hoc sub marmore glaucias humatus.
Iuncto flamineæ iacet sepulchro.
Castus moribus:integer pudore:
Velox ingenio:decore felix.
Bissenis modo mensibus peractis:
Vix unum puer applicabat annum
Ni fles talia:nil fleas uiator.

De eodem.

Non de plebe domus:nec auaræ uerna cacastæ:
Sed domini sancto dignus amore puer.
Munera cum posset nondum sentire patroni:
Glaucia libertus iam melioris erat.
Moribus hoc formæque datum:quis blandior illo
Aut quis apollinio pulchrior ore fuit?
Immodicis breuis est ætas:& rara senectus
Quicquid amas:cupias non placuisse nimis.

In Pætum.

Sex sestertia si statim dedisses.
Cum dixti mihi sume:tolle:dono.
Deberem tibi pæte pro ducentis.
At nunc cum dederis diu moratus.
Post septem puto uel nouem kalendas.
Vis dicam tibi ueriora ueris:
Sex sestertia pæte perdidisti.

Ex sestertia.Intelligas Pætū ꝓmisisse se donaturū sex sestertia:quæ si cito donasset:
Mart.ut ait putaret se ei debere:non ꝑ sex sestertiis:sed pro ducentis:nunc autem cū sero dederit amisit gratiam muneris:quia putabat Mart.se nihil ei deberi. Perdidisti: quia nullas habeo gratias.qui cito dat bis dat.placet intelligas eum accepisse in foenus ducenta:pro quibus iam debere sex sestertia:si Pætus stati dedisset:sed quum post septem:K. dederit:nam amisit sex sestertia.

Vm dubitaret. Otho quis per omnem uitam mollissime uixisset: adeo ut muliebres munditias sectaret: tamẽ cũ ad Bebriacũ uictus esset a Vitellio ausus est sibi consciscere mortẽ. huius fortitudinẽ laudat & anteponit Catoni hac ratione Cato interfecit se uticæ rebus iam afflictis: & desperatis: Otho cũ haberet multas copias: & quotidie augerentur ex dalmatia & mysia post bebriacũ: præterea milites ardentissimos ad dimicationem: adeo ut uictoriã potuerit sperare: mori uoluit dãnans bella ciuilia: præterea ut scribit Tacitus egregiam famã morte est consecutus. anteponat igitur mors Othonis catonianæ, quoniã Otho se interfecit ne bella ciuilia amplius gererentur se duce. Cato autẽ mortẽ sibi consciuit copiis destitutus & metu ne ĩ manus hostiles ueniret: & non studio ponendorum ciuilium bellorum. longa ẽ oratio Othonis apud Tacitũ ad milites in xviii. Enyo: furor belli ciuilis inter Vitelliũ & Othonẽ. Pausanias ex carmine Homeri putat Enyo deã una cum Pallade præesse bellis: & ea curare. Dãnauit ma. ci. i. detestatus est bellum ciuile. Certa: forti manu. Maior: Cæsare a quo uictus erat. Dũ mo. fuit maior Othone. q. d. non: quia fuit laudabilior mors Othonis: qui uoluit depõere bella ciuilia morte sua: q̃ mors Catonis: q se interfecit metu hostiũ.

De morte Othonis.

Cum dubitaret adhuc belli ciuilis enyo.
Forsitan: & posset uincere mollis otho:
Damnauit multo saturum iam sanguine martem:
Et fodit certa pectora nuda manu.
Sic cato dum uiuit sane uel cæsare maior.
Dum moritur: nunquid maior othone fuit?

In Charidemũ.

Vxorem charideme tuam scis ipse: sinisque
A medico futui: uis sine febre mori.

In sabellum.

Nil miserabilius matho pædicone sabello
Vidisti: quo nil lætius ante fuit.
Furta fugæ mortes seruorum incendia luctus
Affligunt hominem: tam miser & futuit.

Ad Diadumenum.

Basia da nobis diadumene pressa: quot inquis?
Oceani fluctus me numerare iubes.
Et maris ægei sparsas per littora conchas
Et quæ cecropio monte uagantur apes:
Quæque sonant pleno uocesque manusque theatro
Cum populus subditi cæsaris ora uidet.

Xorem. In Charidemũ est epigrãma siue distichon: qui cum sciret uxorem habere rẽ cũ medico id pmittebat. poeta iocãs in eũ ait optare mortem sine febre. nulla. n. cã ẽ cur pmittat uxorẽ a medico subagitari: nisi fortasse qa nolit ægrotare ũq̃ amore medici & fide erga ipsũ. Vel mo. si. fe. i. expilari: nã oĩa dabũt medico: nã paupes mortuos Mar. sæpe appellat: uel uis mori sine febr. i. nũq̃ uis ægrotare: ppea cõduxisti medicũ hoc munere

Il miserabilius. Hoc uerbũ miserabilius totũ declarat epigrãma: si fuerit itellectũ miserabile dicit Sabellũ hoc ẽ dignũ sũma cõmiseratione: nõ solũ qa magnã iacturã fecerit ĩiuriã fortunæ & ĩcõmodis domesticis: sed cũ ãte amaret & potiret pueris: nũc pp magnã calamitatẽ ẽ ad mulieres detrusus. Fugæ: seruorum. Tã mi. lege p ĩterrogationẽ ut dicat Matho tã miser ẽ ꝙ. s. tot amiserit: respondet. Mar. huic grauius qddã ĩesse ꝙ. s. cogat. Et fu. uerbũ Mart. respondentis. i. hoc additur calamitati ꝙ cogitur futuere mulieres.

Asia. Diadumenũ fuisse elegãtis oris apud ãtiquos ut testat Pli. q̃ scribit hũc fuisse effictũ a Policleto leuiter iuuenẽ: & eã effigiẽ uẽditã. C. talẽtis. ide Mar. dedit nomẽ molli puero: huius suauia alibi laudat: & nũc exigit iocãs ĩ Catullũ pauca optasse q potuerit addere numerum. Quot ĩqs: conchæ eiiciũt fluctibus. Monte ce. i. hymeto monte atticæ. Sonãt: applaudũt. Subiti Cæ. repẽte ĩgrediẽtis. Arguto: bene canẽti. Lesbia: hæc noĩe proprio dicebat Clodia: sed fictũ nomẽ a Catullo ut Ticides poeta Metellã dixit pro Perilla: unde Ouidii filia nomen sumpsit.

Nolo quod dedit: quia numerata dedit. Notum est carmen Catulli.

Eptem clepsydras. Locus ē fabii Quint. qui hunc morē confirmat his uerbis: Bibere autem interagendum: quod multis moris fuit: & est: quibusdam procul absit a meo oratore. Cecilianus: causidicus inepte orans poposcerat a iudice septem clepsydras idest septem horas: nam dicentibus in foro ex more atheniēsium præscriptum erat tempus. uerbum extat Demosthenis aduesus Eschinem: ex quo hic mos apertus est. Ita enim ait dic Eschines aliquid aduersus hæc si potes: & ego partem meæ aquæ: idest clepsydræ tibi concedam. Cecilianus concessis septem clepsydris ad dicendum ī media actione feruens potabat. Optat Mart. ut potet aquam clepsydrarum: hoc est ut tandem finiat: nam clepsydra uas erat qđ aqua fluēte horas designabat ut nunc harena. Arbiter: iudex. Clepsydras septem: idest spacium septem horarum. Semisupinus: fessus recumbens. Aquam: calidam: quia calidam potabant antiqui. Iuue. Calidæ gelidæque minister: an ꝙ magis placet calidam aquam intelligit: ꝙ diu manserat in uase ut iam temperet. De cle. hoc est ex aqua clepsydræ ut tandem finias.

Nolo quot arguto dedit exorata catullo
Lesbia: pauca cupit qui numerare potest.

In Cecilianum.

Septem clepsydras magna tibi uoce petenti
Arbiter inuitus ceciliane dedit.
At tu multa diu dicis: uitreisque tepentem
Ampullis potas semisupinus aquam.
Vt tandem facies uocemque sitimque rogamus.
Iam de clepsydra ceciliane bibas.

De Filio Reguli.

Aspicis ut paruus nec adhuc trieteride plena
Regulus auditum laudet & ipse patrem.
Maternosque sinus uiso genitore relinquat:
Et patrias laudes sentiat esse suas.
Iam clamor: centumque uiri: densumque corona
Vulgus: & infanti iulia tecta placent.
Acris equi soboles magno sic puluere gaudet:
Sic uitulus molli prœlia fronte cupit.
Dii seruate precor matri sua uota patrique.
Audiat ut natum regulus: illa duos.

In Cinnam.

Pater ex marulla cinna factus es septem.
Non liberorum: nanque nec tuus quisquā
Nec est amici filius ue uicini.
Sed in grabatis tegetibusque concepti
Materna produnt capitibus suis furta.
Hic qui retorto crine maurus incedit

Spicis. Regulus causidicus susceperat filiū huius ingenium & felicitatem optat Mart. Reguli ingenium inuisum fuit Plinio laudatum a martiale. Regulus par. filius. Plena tri. nondum finitis annis. Auditum pa. orantē Regulum patrem. Sinus ma. idest gremium matris Laudes su. pertinere ad se. Clamor: clientum. .C. uiri erant iudices ad quos quæ pertinerent scripsit Cicero in oratore. Iulia te. capitolium. Acris equi: sensus ē Oratii Fortes creantur fortibus & bonis: & sumpsit exemplum ab equo. Cupit præ. idest meditatur. Molli fronte: inhermi nondum cornuta: ut Virgilius & Silius. Natum: audiat agentes causas. Illa duos: patrem & filium.

Ater ex Marulla. Adulteria uxoris Cinnæ iocando commemorat: nam Cinna habebat pater. vii. liberoꝝ: cū nullū ꝓcreasset: simul sordes adulterioꝝ accusat: ꝙ morionē pistorem seruos mulier sectet. Non libe. simul alludit eos esse seruos: qui nati sunt ex seruis non sūt liberi. Grabatis: lectulis. Produnt: indicāt. Suis ca. ore. Maurus niger.

Cogisantræ:serui mauri. Nare si.depressa. Panici:serui dantis operã palæstræ:nã pa/ læstritæ in familia erant. Dãma erat pistor tẽporibus Domitiani:& erat lippus hoc ẽ stillã tibus oculis.alibi sordidus dicitur a Martiale. Cinæda fronte.i.ĩpudica. Nefas non est: quia non ẽ filius tuus. Moriones:dicebãtur q simplici stoliditate mentis & deformi ore risum mouebant:dicti quoniã græce μωροι dicunt stulti. In distichis:Non mendax stu/ por ẽ nec fingit arte dolosa:Quisqs plus iusto non sapit ille sapit.Morionis mẽtionẽ fecit Plinius in epistolam:Cœ/ nabis inquit sine morione. Choraulæ:tibicinis.Car pus:nomen fictum & uilli co conueniens:nã καρπος fructus est. Hybridarum hybridæ auctore Porphy/ rione in Oratium dicunt qui ex imparibus parenti/ bus nascuntur:ut canes ex uenatico & gregario:& hy bride qui ex apro & sue na scuntur Pli.auctor ẽ.poe/ ta infra eodem uerbo usus est dum iocaretur de sue nato ex apro & sue dome/ stico.hybridæ hi pueri di/ cuntur qui nati erant e ser uis hominibus:& ciue mu liere. Alii codices habent niobidarum:ut referas ad numerum filiorum Nio/ bes:sed placet prior scrip/ tura.

Sobolem fatetur esse se cogisantræ.
At ille sima nare turgidis labris
Ipsa est imago pannici palæstritæ.
Pistoris esse tertium quis ignorat:
Quicunque lippum nouit & uidet dãmam.
Quartus cinæda fronte candido uultu:
Ex concubino natus est tibi lygdo.
Præcide si uis filium:nephas non est.
Hunc uero acuto capite:& auribus longis.
Quæ sic mouentur:ut solent asellorum
Quis morionis filium neget gyrthæ.
Duæ sorores illa nigra & hæc ruffa
Croti choraulæ uillicique sunt carpi.
Iam lubridarum grex tibi foret plenus:
Si spado coreusus dindimusque non esset.

Ad Lycorim.

Fœmina præferri potuit tibi nulla lycori.
Præferri glyceræ fœmina nulla potest.
Hæc erit hoc quod tu non potes esse:quod hæc est
Tempora quid faciunt:hanc uolo:te uolui.

Oemina. Vtranque amauerat Mar.Lyco ridẽ & Glycerem:alteram aspernabatur quia anus & alterã amabat quia iuuẽis.

In Raucum poetam.

Qui recitat lana fauces & colla reuinctus:
Hic se posse loqui:posse tacere negat.

Vi recitat. Focale li/ gamẽtum auriũ:qđ oratores sumebãt laneum ne interagẽdum strepitu perterrerentur:dictum fo cale a faucibus. iocãdo illi inquit qui sumpto focali recitant:duo inter pugnã/ tia ostẽdunt:& ꝗ non pos sunt loqui:cum habeant colla reuĩcta:& ꝗ non pos sint tacere cum loquãtur. Focalis:meminit Quĩt. & Ora. Negat se pos.lo. quia ligat tanq̃ sit raucus. Et negat se posse tacere:quia loquitur.

De Hetrusci thermis.

Hetrusci nisi thermulis laueris
Illotus morieris oppiane
Nullæ sic tibi blandientur undæ.
Nec fontes aponi rudes puellis:

Etrusci.Laudat balnea Claudii Hetrusci quæ etiã carmĩe Papi.celebrantur.Oppinia nus qdã mali erat coloris ut ifra:Mali erat coloris uersus scribere cœpit Op.hũc iocãs hortat ut lauet se claudii Hetrusci thermis:atque ita nactus occasionẽ eas describit.Illotus non lotus.Blãdiet:erũt iocũdæ.Fonte apõi:iuxta patauiũ:& nũc extãt. Rudes:rusticani.

Sinuessa:balnea habebat auctore Strabone quibusdã morbis acommodata.scribit Tacitus Narcissũ libertum Claudii eius cæli temperie:& balneis morbo fuisse leuatũ. Mollis amœna:nam ille ager amœnus est. Passer:iocus ad orã inferi maris in cãpania. Iuue.Dic passer cui tot montes tot appula seruas Rura: Anxur.i.terracinenses aquæ. Supbus:ĩ saxo conditus.urbs olim capta est ex anxure monte uicino:ut Liuius scribit. Vada Phœbi: an cumanũ littus ĩtelligit:ubi erat templũ phoebi quoniã auctor Papinio auspiciis phoebi cumæ fuerũt:& templũ illic Phoebi erat:quod cognoscas ex carmĩe Virgi.& Silii:hoc placet:an ĩtelligit balnea Phoebi:de quibus Iuue. Baiæ:ĩ littore cumano multa hẽbãt balnea & in primis aquas possideas quas possidius libertus claudii Cæsaris aperuit. Prĩcipes:primũ locũ tenẽtes ĩter balnea. Vacat:iã laxũ & apertum ẽ ibi ĩ thermis Claudii.Tardius:q̃ a thermis Claudii. Onyx:marmor coloris unguiũ:unde nomen sũpsit. tamen hoc genus marmoris nõ fuisse in his thermis canit Papi. Moeret onyx longe queriturque exclusus ophites.

Non mollis sinuesa feruidique
Fluctus passeris: aut superbus anxur.
Non phœbi uada principesque baie
N usq̃ tam nitidum micat serenum
Lux ipsa est ibi longior: diesque
Nullo tardius a loco credit.
Siccos pinguis onyx anhelat æstus.
Illic taigeti uirent metalla.
Et certant uario decore saxa
Quæ phryx & libys altius cecidit.
Et flamma tenui calent ophitæ.
Ritus si placeant tibi laconum
Contentus potes arido uapore
Cruda uirgine martiaque mergi.
Quæ tam candida: tam serena lucet.
Vt nullas ibi suspiceris undas.
Et credas uacuam nitere lygdon.
Non attendis: & aure me supina.
Iam dudum quasi negligenter audis.
Illotus morieris oppiane.

Taigeti me.i.marmor laconicũ:quod uiride ẽ. Papinius:Hic & amyclæi cæsum de monte lycurgi:qd ĩuro. Taigetũ:ꝓmontorium laconiæ ut meminit Herodotus. Metalla:tam uẽæ ferri q̃ lapidis. Phryx .i.populus phryx marmor sinadicũ: nã sinada urbs phrygiæ iuxta se hẽt planitiẽ oleis consitã:docimã uicũ:unde lapides effodiunť:quos ĩcolæ appellant docimitæ.alii dixerũt marmor sinadicũ:colũnæ inde afferebãť uarietate similes alabastritæ:ubi ergo reperies marmor phrygiũ:expone marmor sinadicũ:hoc marmor pĩgebať purpura ĩuẽto romanoꝝ. Libys:populus:& ĩtelligit marmor nomadicũ libyæ qđ flauũ ẽ. Recidit: altius effodit. Vario de.qa phrygiũ distinguebať purpura:Nomadicũ erat flauũ. Ophites:lapis maculis serptẽũ distictus:unde nomẽ accepit:nã οφισ significat serpentẽ:ũde ophites

Virgo:aqua erat quæ in urbẽ inuehebatur ab octaui lapidis diuerticulo:ea quoniã declinabat herculaneũ riuũ dicta ẽ uirgo.q.fugiens Herculẽ:Virgo haustiui: martia acommodata natatui.Martia aq̃ itẽ erat quæ oli dicebať aufeia:eius fons picoma.Martia dicta quoniam primũ ab Anco Marco rege postea a Qu.Martio prætore: demum a Marco Agrippa ductu instaurato inuecta est in urbem. Ritus la.mos erat laconum ut natarent lauarentque aqua frigida quod & Seruius in Virgili.est suspicatus: & Plutarchus in uita Alcybiadis scribit.Sensus est Oppiane si non uis lauari in thermis: potes sudare arido uapore.hoc est ubi non sunt aquæ:sed tantum sudatur. Arido:nam color ille ex uaporibus igneis fit qui aridi sunt: & postea potes te immergere in aquam uirginem frigidam & in martiam: nam Claudius duxerat riuum in balnea sua aquæ uirginis & martiæ. Quæ: uirgo tam nitida. Lygdon ua.sine aquis nitere Lygdon:idest marmor lygdinum sine aquis nitere: quoniam lygdus est marmor candoris eximii: Martialis pro uase & statua foeminino genere protulit. Supina:negligente.

Vm tibi:Laborauerat aduersa ualitudine Mart.sed cũ iã conualesceret: secesserat in agrum nomentanum:scribit hoc ad Castricũ qui erat baiis:indicatque se iam uix posse ambulare & tamen sibi satis eẽ putat:ꝙ possit eẽ piger.i.ꝙ euaserit & possit exigua spacia pambulare. Confirmãt confirmari dicũť q recupant ualitudinẽ conualescẽtes. Cicero: nondũ satis suũ confirmatus. Confirmãt.i pristinã restituũt ualitudinẽ. Ocia ruris.i. secessus agri nomẽtani. Nympha:aqua. Cana: a colore qa sulphurea. Aquis sul.i.aqs baianis. Non one.su.iu.i. quæ pa℞ spacii occupauit Hoc:casa & ociũ nomentanũ. Soles.i.dies baiãus. & secessus. Quondã: olĩ cũ bene ualerẽ. Laudatas ad undas.i.ibam baias ubĩ sũt laudatæ aquæ: nã balnea baiana dicũť a Mart. aquæ laudatæ,ut alibi: Inter laudatas ad styga missus aqs. Faciles re:qđ facile possũ acceder exiguo uiæ spacio. Scilicet e.pi. id est si possum hoc parũ spacii ambulare.

Ad Castricum.

Dum tibi felices indulgent castrice baiæ:
  Canaque sulphureis nympha natatur aquis:
Me nomentani confirmant otia ruris:
  Et casa iugeribus non onerosa suis.
Hic mihi baiani soles mollisque lucrinus:
  Hic uestræ mihi sunt castrice diuitiæ.
Quondam laudatus quocunque libebat ad undas:
  Currere:nec longas pertimuisse uias.
Nunc urbi uicina iuuant:facilesque recessus:
  Et satis est:pigro si licet esse mihi.

In Calliodorum

Festiue credis te calliodore iocari:
  Et solum multo permaduisse sale.
Omnibus arrides:dicteria dicis in omnes:
  Sic te conuiuam posse placere putas.
At si ego non belle:sed uere dixero quiddam:
  Nemo propinabit calliodore tibi.

In lectoriam.

Lusistis:satis est:lasciui nubite cunni:
  Permissa est uobis non nisi casta uenus.
Hæc est casta uenus.nubit lectoria lygdo.
  Turpior uxor erit:quam modo moecha fuit.

Ad Catianum.

Vapulat assiduo ueneti quadriga flagello:
  Nec currit:magnam rem catiane facit:

Estiue: In Calliodorũ qui iocis & scurrilitate uenabať cœnas:os aũt fœtebat fellatione: si inquit Mart. dixero unũ đ te nõ satis festiue sed uere:hoc ẽ si dixero te fellatorẽ: nẽo ad poculũ te inuitabit: nã fellatoris os male olet. Permaduisse multo sale: .i.multis facetiis. Arridere: ẽ ridentẽ risu ꝓsequi. Dicteria:dicunť dicta urbana:græce dicunť apohtegmata. Belle: nõ festiue Nemo ꝓpinat tibi.i. nẽo inuitabit te ad poculum: quum sis tam fœtido ore ob fellationem.

Vsistis: Lygdus mollis cõcubius duxerat mœchã: duæ ergo mœchæ erãt coniũctæ:de Lygdo supra:ex concubio natus ẽ tibi lygdo:poeta ridet ꝙ lex Iulia hoc pacto serueť:nã dũ ĩqt ꝓhibẽus adulteria:duo adulteri coniũgũť. Nubite la: hoc erat edictũ legis Iuliæ. Non ẽ p.uobis nisi casta uenus. Lectoria:mœcha. Turpior uxor erat:nã ãbo erant adulteræ:uel certe ꝙ placet notat turpitudinẽ lectoriæ: q̃ spadonẽ olĩ hr̃et adulte℞ & nũc uig℞:turpius ĩqt ẽ nuber spadoni q̃ tãtã adulterã & mœchã eẽ. hic illa ĩdignatio.Iuue.cũ tener uxorẽ ducat spado.ita.n.& illũ & hũc locũ sumus ĩterpretati

Apulat: Venetus auriga erat:non poterat peruenire ad metam ante alios pigris eqs: quamuis uapularent.Turba spectatorum putabat eos facer magnam rem qui ad metam uenirent ante alios.poeta iocans ait quadrigã Veneti sibi uideri magnã rem facere:ꝙ cũ uerberetur assidue: non currat.de Veneto alibi sæpe de Prassino:Conuiua meus: uenetoque loquať. Vapulat:uerberať. Facit magnã rẽ:ꝙ.s.uapulãdo ad metam non ueniat:

Ympha: Anteq̄ plane conualuisset Mart. bibit aquā ex fonte Stellæ: uouitque porcam uirginē Dianæ: ut alii sentiūt: quod magis placet Proserpinæ ut Macrobius ex senten/tia Cornelii recitat porca uictima erat Proserpinæ uouit inq̄ porcā: si aqua illa furti hau/sta eū non læderet: nūc penitus confirmatus psoluit uotū & rogat fontē: ut sine ullo nocē di metu largas aquas præbeat: cum iam satisfecerit necata porca suo crimini: qđ olim æger bibisset: optat demū ut nunc bene ualens hauriat fontē quēadmodū olim æger biberat.

Domestica: itra parietes.

Ab antris: antiquus co/dex habet ab anna. Anna soror Didonis ad Aritiam consecrata erat. supra ē dictū & satis cecinit Ouidi/us & Silius. Coniunx numæ. i. egeria quæ illic nu/men hēbat fontē. Ab āna. i. ab Aritia in q̄ colebatur Diana. Nona de gre. ca. illac. n. fluebat: an alludit ad nouē aquaꝝ ductus: q ī urbē inuehebāt: q iis noi/bus dicebāt teste Frontio Appia: Anio uetus: martia Tepula: Iulia: Virgo: Au/gusta: Claudia: Anio no/uus: postea ad tpra usque Dioclitiāi. x. & . viii. aquaꝝ ductus creuerīt: & apte poe ta has. ix. aquas. ix. musis compauit: cū diceret hāc īgredi in domū poetæ. po tes & accipe dictū qđ ma/gis placet ꝑpter egeriam: quæ una iter. ix. musas fu it quorūdā sentētia: aucto re Plutar. Marcus: Mart.

Exoluit se uotis. i. psol/uit uota. Virgīe porca. i. intacta: nā & sterilis uacca

Ad Hiantida nympham.

Nympha mei stellæ quæ fonte domestica puro:
Laberis: & domini gemmea tecta subis.
Siue nume coniunx triuiæ te misit ab amne:
Siue camænarum de grege noua uenis.
Exoluit uotis hac te sibi uirgine porca:
Marcus: furtiuam quod bibit æger aquam.
Tu contenta meo iam crimine gaudia fontis:
Da secura tui. sit mihi sana sitis.

In Pomponium.

Quod tam grande sophos clamat tibi turba togata:
Non tu pomponi: cœna diserta tua est.

De Priapo.

Non sum de fragili dolatus ulmo:
Nec quæ stat rigida supina uena.
De ligno mihi quolibet columna est.
Sed uiua generata de cupresso:
Quæ nec sæcula centies peracta.
Nec longe cariem timet senectæ.
Hanc tu: quisquis es o malus: timeto.

mactat apud Homerū Proserpinæ. Aquā furtiuā. i. clam bibit ex aqua tua. Tu contēta meo crimīe. i. cū iā satisfecerī tibi de meo crimīe: qa mactaui porcā. Sana sitis. i. utinam ita sanus sitiā nunc ut olim æger sitiebā. optat potum alibi ægrotans: Setinum dominæ ꝗ niues densique trientes: Quando ego uos medico non prohibente bibam.

Vod: Pomponius mala carmina scribebat: quæ cū uellet laudari cœnam dabat amicis hoc carpit Persius: Calidū scis ponere sumē. Idē tangit Ora. in arte poetica: qđ igitur laudenī carmīa Pomponii dicit poeta carmīa non eē erudita sed cœnā. q. d. laudātur car mīa ꝑpter coenā. Turba togata. i. romana uel leuioꝝ hoīum turba qđ placet: nā poeta di cit sæpe se esse inter togatos: cū est comes alicuius. Clamat grāde sophos. i. assētatorie lau dat: græca est assentatio: qui dicit σοφος. i. doctus est: nam græci immodice laudabant: quod Iuue. carpit: Laudare paratus. & cætera. supra: Audieris cum grande sophos.

On sū: Epigrāma hoc affixit poeta ī hortis custodi priapo. Priapus nomē ē urbis & por tus iuxta dardaniā urbē: condiderīt Milesii: ut alii putāt illis deus eodē noīe colit ex sa/cris sumptis a corīthiis: qui Priapum Orneum colunt: ut eius sacra ornea uocant: Filius fu it patris Liberi & Veneris: ut Diodo. ut Strabo nymphæ: huic cū cæteris Bacchi comitibus sacra celebrāt ad Alebedum iuxta Colophonem. ūde ipse Silenus & reliqui comites Ale/bedi dicuntur. Virgilius. Huc Alebede ueni. huius numīs originem tradiderunt ægyptii: qui pudenda Osyridis coluerunt pro deo: quem dixerūt Priapum. Is non modo inter ur/bes colitur: sed etiam ruri fructuum fures castigat. Alloquitur custos Priapus.

Nam si:id est ficosus fies o fur. Inserta tibi colūna mea cupressea :ficus enī genus mor bi:id est qui orit ex frequenti pædicatione:ex quo iocans alludit ad arborem.

Vod conuiuaris:In Lupercum iocatur qui nunquam eum inuitauerat: Nam inquit sum tibi iratus & noui qua ratione te ulciscar. Quid facies:inquit Lupercus ueni- am & ita tuam auariciam ulciscar. Conuiuaris:conuiuia facis. Irascar:tibi. Licet: quamuis me sæpe uoces.

Nam si uel minimos manu rapaci:
Hoc de palmite læseris racemos
Nascetur: licet hoc uelis negare.
Inserta tibi ficus in cupresso.

Ad Lupercum.

Quod conuiuaris sine me tam sæpe luperce:
Inueni noceam qua ratione tibi.
Irascar licet usque uoces: mittasque rogesque:
Quid facies inquis: quid faciam? ueniam.

Epi. Pantagathi.

Hoc iacet in tumulo raptus puerilibus annis
Pantagathus: domini cura dolorque sui.
Vix tangente uagos ferro resecare capillos:
Doctus: & hirsutas excoluisse genas.
Sis licet inde sibi tellus placata leuisque:
Artificis leuior non potes esse manu.

Oc iacet: Pantagathū tonsorem laudat qui nuper erat mortuus cuius manus facilitatem & leuitatem tātam fuisse scribit. ut terra quamuis cupiat ei esse leuissima:non tamen possit esse leuior q̄ manus fuerit. Pantagathus:seruus erat. Rapti: dicuntur qui moriuntur:annis puerilibus. Vagos:inæq̄les. Vix ferro tangente: forpice. Excoluisse:expolire. Genas hirsutas: id est barbatam faciem.

De Andragora.

Lotus nobiscum est hilaris: cœnauit & idem:
Inuentus mane est mortuus andragoras.
Tam subitæ mortis causam faustine requiris:
In somnis medicum uiderat hermocratem.

Otus:Hermocrates medicus fuit:q plurimos imperitia necabat.In hūc scribit poeta ait enim Andragorā una lotum fuisse in balneis: & cœnasse hilarem: sed inuentum mane domi mortuum:quare inquit hoc accidit:nimirum uiderat in somnio Hermocratem:q. tantæ est perniciei:ut non modo si medetur:sed etiā si cernitur aliquo pacto interficiat.

De Sextiliano.

Tantos & tantas si dicere sextilianum:
Aule uetes: iunget uix tria uerba miser.
Quid sibi uult inquis: dicam quid suspicer esse:
Tantos & tantas sextilianus amat.

Ad Papilum.

Mentula tam magna est: tantus tibi papile nasus:
Vt possis quotiens arrigis olfacere.

Antos: Sextilianus hæc uerba sæpenumero usurpabat:tantos & tantas: hoc acciderē ait qui amet mutoniatos. Tantos & tantas:draucos ut diximus amabat: hoc est prægrandes iuuenes:qui hispidos & barbatos præcidebant. Tantos:id est prægrādes pueros. Tantas:id est mentulas,hoc etiam supra notauit poeta: Dormis cum pueris mutoniatis: in Phœbum.

Ecti podicis: Impudicũ fuiſſe Carinũ duobus epigrãmatis ſupra oſtẽdit: quoꝝ utrun/que ĩdicauit eũ pudenda muliebria lingua ſectari: Catamitũ indicat: hoc eſt puerum meritorium tanta libidine: ut nullum faciat finem pruriginis: q̃uis iam inutilis ſit.

Vm coleret: Idẽ ſenſus ẽ apd Iuue. Diligiť nemo nũc niſi conſcius. Theleſinus q̃ diu caſte & pudice adoleſcẽtes amicos coluit nihil ẽ aſſecutus: cũ primũ aũt cœpit curarẽ tur pes pueros: & illoꝝ libidĩs conſcius eẽ: factus ẽ diues. Iuue. Nil tibi debere putat nil cõferet unq̃ pticipẽ q te ſecreti fecit honeſti. Pudica baſia: & caſta failiaritas nihil poteſt præſtare: ſed ſi fueris cõſcius alienoꝝ ſceleꝝ euades diues. Baſia pura: caſtos cõgreſſus amicorũ. q. d. optet ĩter turpes uerſari

Vod ſẽp: In Coracinũ cuius anhelitũ fœtidũ unguẽtoꝝ odores emẽdabãt. poeta optat nil potius olere q̃ olere unguẽta. q. ĩdicaret eũ unguẽta ſumerẽ qa male oleat: & ĩ Poſthumũ idẽ ẽ ſẽſus: Poſthume nõ bene olet q bene ſemp olet. Nos: me. Niger: unctus. Nido ſupbæ alitis. i. nido phœnicis: nam phœnix moritura & ex caſia & thuris ſurculis nidũ cõficit queãdmodũ auctoꝛ Pli. ſcripſit Manilius. Mendo ſũ alterutꝝ codicem arbitror Pli. aut Hero. nã Pli. ita ſcribit: Cinamomũ & caſias: fabuloſa narrauit antiqtas: prĩceps Herodo. auium nidis & præſertim phœnicis ĩ quo ſitu Liber pr̃ ſit educatus: eaſque de cuti ĩ rupibus inuiis fruſto carnis allato: aut plũbatis ſagittis: hæc Pli. Herodo. eo loco ubi ſcribit de cinamomo de phœnice nullã mẽtionem fecit: ſcribit tamẽ arabes hoc cogitaſſe ut coactũ cinamomũ ĩ nidũ decutiãt: obiiciũt aſinoꝝ aut boũ mortuoꝝ corpa ſecta ĩ fruſta. quæ aues nidis ĩferẽtes nidos ea mole diſſipãt: atque ita cadẽtes ſurculi ab arabis colligũť. de plũbatis ſagittis nullũ extat Herodo. teſtioniũ: ꝙ Pli. ſcribit: Caſia ĩtra paludes in arabia colligiť aduerſus duo ueſptilionũ genera pugna. Nicerotiana: unguẽta erãt a magr̃o tabernæ Nicerote: ut coſmiana a Coſmo. Nicerotes aũt unguentarius fuit. huius Laberius meminit ut mox diceť. Plumbea dicunť unguẽta non tam a colore ut mihi qđ placet: q̃ a confectione ipſa: nã in uaſis plũbeis ĩn umbra coquebãtur auctore Plinio: quoniam ſol erat ei inimicus. Fragras: redoles. Plumbea: decocta in uaſis plumbeis.

Vod tibi: In ſenẽ hiſpidũ fellatorem: hic ut alienus a libidĩe uidereť: oſtẽtabat ſetas & mẽbra hiſpida: at poeta ĩnqt alia corpis pte eũ poſſe eẽ turpẽ & libidinoſũ & leuius crimen futurũ ſi depilato corpore ſuſpitionẽ præbuerit ꝙ ſit cinædus: nã id qđ agebat erat ſceleratius. Charidemus: dr̃ qui delectať fama populari. Dare uerba: decipere. Crede

In Carinum.

Secti podicis uſque ad umbilicum
Nullas reliquias habet carinus:
Et prurit tamen uſque ad umbilicum.
O quanta ſcabie miſer laborat:
Culum non habet: eſt tamen cinædus.

De Theleſino.

Cum coleret puros pauper theleſinus amicos:
  Errabat gelida ſordidus in togula.
Obſcenos poſtquam cœpit curare cinædos:
  Argentum: menſas: prædia: ſolus emit.
Vis fieri diues bithinice: conſcius eſto:
  Nil tibi: uel minimum: baſia pura dabunt.

In Coracinum.

Quod ſemper caſia: cinnamoque:
Et nido niger alitis ſuperbæ
Fragras plumbea niceroniana:
Rides nos coracine nil olentes.
Malo quam bene olere: nil olere.

In Charidemum.

Quod tibi crura rigent ſetis & pectora uillis:
  Verba putas famæ te charideme dare.
Extirpa: mihi crede: pilos de corpore toto.
  Teque pilare tuas teſtificare nates.
Quæ ratio eſt inquis: ſcis multos dicere multa:

mihi:sequere consilium meum: Multa dicere: loqui uaria. Fac putent te pædicari: nam quod putant te fellatorem esse: turpius est.

Entiris: In Phœbū iā canū: sed dissimulātē canitiē unguēto non erit inqt opus tondeṝ: nā sola spongia poterit caput tuū o Phœbe detergere. Pictis: unctis ut nigri essēt. Radere: detergeṝ. spongia tergēdis mēsis utebāt antiq: qd distichon iudicabit: spongia itē piscis erat tribus generibus: ut Pli. scribit hærens lapidibus: ita ut uix auelli possit: sed hic de spongia nō pisce itelligit.

Fac pædicari te charideme putent.

In Phœbum.

Mentiris fictos unguento phœbe capillos:
Et tegitur pictis sordida calua comis.
Tonsorem capiti non est adhibere necessum:
Radere te melius spongia phœbe potest.

Ad Aulum.

Cernere parrasios dum te iuuat aule triones:
Comminus & scythici sydera ferre poli.
O quam pene tibi stygias ego raptus ad undas:
Elysiæ uidi nubila fusca plagæ.
Quamuis lassa tuos quærebant lumina uultus:
Atque erat in gelido plurimus ore dolor.
Si mihi lanificæ ducunt non pulla sorores:
Stamina: nec surdos uox habet ista deos:
Sospite me sospes latias reueheris ad urbes:
Et referes pili præmia clarus eques.

In Baccaram.

Et dolet & queritur sibi non contingere frigus:
Propter sexcentas baccara gausapinas.
Optat & obscuras luces uentosque niuesque:
Odit & hibernos si tepuere dies.
Quid fecere mali nostræ tibi sæue lacernæ:
Tollere de scapulis quas leuis aura potest?
Quanto simplicius: quanto est humanius illud:
Mense uel augusto sumere gausapinas.

Ernerṝ: Ad Aulū pudentē amicū militātē i germania huius supra bis meminit cū de Encolpo puero loqueret: nūc significat se cōualuisse ex grauissimo morbo: quo illo absēte laborauit. Sibi aūt eē i uotis ut ille primipilaris reuertat sospes: nā Aulus pudēs primipilū maxīe affectabat qd cēturioībus dabat cū rē bene gessissēt dignitate equestri etiā si q̄drin gēta sestertia non possiderēt. Plagæ: regioīs. Triones parhasios: septētrionē in germaīa ab ursa parhasia. Sidera: pigra boetes & ursa: qa nunq̄ nobis occidūt. Pigra: nunq̄ nobis occidētia. Lassa: languētia. Plurimus pudēs: ita codex ātiquus habet & ita ē legēdū nō aūt pudor Pudēs. i. nomē Auli pudētis. Plurimus: sæpissime erat ī ore. s. mihi: hoc ē sæpe te lāguēs noīabā. Clarus eques: i equestrē dignitatē ascitus. Pulla: stamina parcæ ducūt ifelicibus sēsus ē si non sū oīno inuisus diis & ifelix. Vox: meum uotū. Surdi: dicūt dii quādo non audiunt uota.

T dolet: Bacharis significat nardū rusticū: auctor ē Pli. hic Bachara nomē ē ꝓpriū. Gausapia penula: erat toga q̄ gestabat sub latoclauo: ut alii scribūt erat tūica laticlaui: ea texebat ī modū gausape miro cādore uilloꝝ gestabat hyeme. Bacchara multas gausapias hēbat & optabat ꝑpetuā hyemē his ostētādis: Mar. trita & lacerata tūica accusat Bacharā ꝙ sibi bene idutō frigus optet: cū idē noceat poetæ habēti tritas lacernas. Frigus: hyemē & dies frigidos. Sexcētas: nō sexcētas sed multas: nā sexcētū nomē erat ī ꝓmptu uolētibus significaṝ magnū numeꝝ. Cic. sexcēta icōmoda sū ꝑpessus ī tuēda rep. Gausapias: uestes. Luces obscuras. i. nubilos dies. Hybernos: hyemales. Si tepuere: si icalueṝt sole. Nr̄æ lacernæ: tritæ. Scapulis: hūeris. q̄to tu humāius faceres si ferres gausapias media æstate ut tu caloṝ laborares: q̄ optaṝ hyemē ꝑpetuā. Distichon de penula gausapia: Tā mihi cādor īest uilloꝝ grā tā ta ut me uel media sumeṝ messe uelis hoc ē tu optares ferṝ media messe q̄uis sim hyberna.

Audat: Oderat iuidos poeta: qđ supra indicauit in Zoilum: pendentem uolo Zoilum uidere. Et alibi: Omnibus inuideas liuide nemo tibi: & nunc ait sibi placere carmina sua nulla alia re magis q̃ ꝙ eorum iuidia quidam cruciatur. Mea Roma: mihi amica & beniuola. Rubet: hi sunt affectus inuidentis. Oscitat: ore hiscit. Hoc uolo: hoc premium. Nostra placent: ut hic rumpatur inuidia.

Em: Pompili dicūť quidā th ini q nauibus plenis uelis eūtibus a gubernaculis nusquā discedūt. Pompilus nomē ꝓpriū ē hoc loco: qui carmē qdē scribebat: sed tamē sine ulla uenere aut lepoř cū eēt igeniosū multi putabāt fore imortalē. poeta hoc negat: Quoniā non solū īgeniū ꝑpetuitatē donat: sed qdā lepos & gr̃a quæ aberat a carmine Pōpili Rē factā: uerbū a Mart. alibi etiā usurpatū: nā dicit eū hr̃e rē factā: q usque eo ī negocio suo est ꝓgressus ut putet se consecutuꝝ reliquū sine cōtrouersia. supra: Et factā tibi rē stati puta sti. hi duo uersus dicūť ex sentētia uulgi. Vsipioꝝ: Ptholomæus usipū deprauata dictione ꝑ usipiū poīt ad histꝝ Accolæ aūt histri fuerunt hostes đ qbus scribit Tacitus Domitiāi: Daci: Catti: Sarmatæ: posuit usipios hoc loco: q īter eos hostes sūt. Leue: īconstās: qa sæpe defecerūt. Flauorū: a crinibus. Sic ualeat: ut pōpilus legeť. Famæ: imortalitati. Tineas: pascunt cū obiiciūt chartas non legēdas. Blatra nomen sūpsit a græco uerbo qđ ē noceo. Coci soli: cum redimūt pip. Chartis: libris.

Geniū: leporē & gratiā natiuā. Genius itē rerū gerēdaꝝ deus: ut scrib. Pōp.

Misit: Apianus erat captator apđ græcos poeta ē q de piscibus carmīe elegātissīe scripsit: quē imitatus ē Ouidi. apđ latinos opis eodē argumento: ut apđ Pli. legīus. Sillāus: factus ē orbus amisso unico filio quē hēbat. Inqt poeta argute filiū mortuū non eē cadauer: sed patrē: qa multi captatores ad ipsū tāq̃ aues aduolabāt. Sillāus: ditissīus. Vnicū. i. filiū quē hēbat q mortuus ē. Vulturis: uultur cadauera sectať præter cæteras aues: ut illđ Ennii: Vulturis ī siluis miseꝝ mādebať homonē. Cuius uulturis. i. cuius captatoris: nā captatores ꝑinde ac uultures sūt: aduolātes ad cadauer.

Cis te captari: Mariāus captatorē scripserat hæredē. hūc igeīose carpit poeta. captabāť q blāditiis & muneribus alliciebanť ut illud maius darent. Tu scis quid uelit captator: nam cupit te cito mori. Supremis tabulis: testamēto. Esse tuo loco. i. succederē tibi.

In Inuidum.

Laudat: amat: cantat: nostros mea roma libellos:
Meque sinus omnis: me manus omnis habet.
Ecce rubet quidam: pallet: stupet: oscitat: odit.
Hoc uolo: nūc nobis carmina nostra placent.

De Pompillo.

Rem factam pompillus habet faustine legetur:
Et nomen toto sparget in orbe suum.
Sic leue flauorum ualeat genus usipiorum:
Quisquis & ausonium non amat imperium.
Ingeniosa tamen pompilli scripta feruntur:
Sed famæ non est hoc: mihi crede: satis.
Quammulti tineas pascunt blatrasque diserti:
Et redimunt soli carmina docta coci.
Nescio quid plus est quod donat sæcula chartis:
Victurus genium debet habere liber.

Ad Apianum.

Amisit pater unicum silanus
Cessas mittere munera apiane?
Heu crudele nefas: malæque parcæ:
Cuius uulturis hoc erit cadauer.

Ad Marianum.

Scis te captari: scis hunc qui captat auarum:
Et scis qui captat: quid mariane uelit.
Tu tamen hunc fabulis hæredem stulte supremis:
Scribis: & esse tuo uis furiose loco.
Munera magna quidem misit: sed misit in hamo:

Et piscatorē piscis amare potest.q.d.qui decipitur non debet amare auctorem fraudis. Tua fata:tuā mortē. Des nihil:ut illud plorat Iachrymis amissa pecunia ueris. Irascū tur apud Iuue.qui non sunt scripti bonis consūptis: Ducit iratis plaudēdū funus amicis. Vm sis: In puerū mollē:qui scripserat epigrāma in Martialē:hūc hexametris īsectat. Permittis tibi:tāta uteris licētia aī ut committas emēdare meos libellos:quos fama no uit qui ab oībus probati sunt. Nugas:carmīa mea. Felices:quæ legunt & laudē habent.

Et piscatorem piscis amare potest.
Hiccine deflebit uero tua fata dolere?
Si cupis ut ploret:des mariane nihil.

In Detractorem.

Cum sis nec rigida fabiorum gente creatus:
Nec qualem curio dum prandia portat aranti
Hirsuta peperit rubicunda sub ilice coniunx.
Sed patris ad speculum tonsi matrisque togatæ
Filius:& sponsam possit te sponsa uocare:
Emendare meos:quos nouit fama libellos
Et tibi permittis felices carpere nugas:
Has inquam nugas:quibus aurem aduertere totam
Non aspernantur proceres urbisque forique
Quas & perpetui dignantur scrinia sili
Et repetit totiens facundo regulus ore:
Quique uidet propius magni certmina circi
Laudat auentinæ uicinus sura dianæ.
Ipse etiam tanto dominus sub pondere rerum
Non dedignatur bis terque reuoluere cæsar.
Sed tibi plus mentis:tibi cor limante minerua
Acrius:& tenues fixerunt pectus athenæ.
Næ ualeam si non multo sapit altius istud:
Quod cum panticibus laxis: & cum pede grandi
Et rubro pulmone uetus nasisque timendum
Omnia crudelis lanius per compita portat.
Audes præterea:quos nullus nouerit:in me
Scribere uersiculos:miseras & perdere chartas
At si quid nostræ tibi bilis inusserit ardor.
Viuet:& hærebit:totoque legetur in orbe.

Curio:dentato marito: qui ex aratro fuit creatus consul: sed sis filius pr̄is. Tonsi ad speculū.i. cinædi. Nā ad speculū cinædi tondebāt:ut Iuue. Ille te net speculū pathici gesta men othoīs. Matris togatæ.i.mœchæ famosæ: Nā mœchæ depræhēsæ cogebāt toga indutæ p̄cedere in publicū. Et sponsam: ut supra :nam cinædi sūt sponsæ uiro℞. Totā aurē.i.diligēter audire. Sili perpetui: īmortalem famā consecuti. Dignant: accipiūt. Silius declamauit ī foro ad mediā ætatē. Sura :ad Surā scribit Pli. hic doctissīus fuit dictus: Palphurius Sura: & coronatus ē in certamīe oratorū.coronati autē honesto loco ī ludis sedebāt.cū autem hoc certamīe quo fuerat uictor ī circo esset: poeta ait Surā hr̄e honestū illic locū:unde spectet certamīa.placet supior sēsus potes etiam intelligere ex Auētio monte eū spectat se certamina:nā illic hītabat.pātices ītestino℞ ptes sūt & q̄dē sordidæ.Festus ita scribit:pātices sūt uentris fluxus. Diana:in auētino colebat:Cuius postibus cornua boū affigebāt: cū aliis eius tēplis tātū cer uo℞ pēderēt. Magni circi: ī quo coronā assecutus erat. Tāto pondere rerū .i.in tātis negociis. Sed tu plus mētis habes:quā alii. ironia ē. Pectus fixerūt: uulnerauerunt doctrina. Tria carmina:quæ sequunt. Quid cū panticibus: scripta fuerunt ab hoc puero quæ inserit Mart.& deridet ut Persius Neronis carmē: Torua mimalloneis iplerūt cornua bombis.& Ora.carmē Furii bibaculi:Furius hybernas cana niue cō spuit alpes.& alibi mali scriptoris:Fortunā Priami cantabo & nobile bellū. Multo altius multo eruditius ē. Audes præterea.quū tale carmē scribas. Inusserit:urendo signauerit.

Stigmata: signa & notæ quas habuerit carmen meum. Cinnamus: qui scit expolire cu tem. placet magis ut accipias pro fullone. Vafra arte: fullonaria. Erit ursus: ueniet ad feritatem. Fatiges dentes: translationem a cane sumpsit.

Exametris: Tucca reprehéderat superius epigrãma: q& longum esset: & hexametris compositũ. Alterũ. s. ut constet hexametris poeta ait sibi licere: & hoc solere fieri. In alteꝝ. s. q sit longũ paciscit cũ Tucca ut sola disticha legat: epigrãmata aũt longa tã liceat Tuccæ transire q̃ sibi scri bere. Tuccæ nomen con uenit cẽsori: nam & Octa uius in emendãdo carmie uirgiliano Tucca usus di citur auctore Eusebio. So let fieri: ut epigrãmata sit hexametris. Conueniat nobis: hoc est hoc pactum sit inter nos.

Amæ: Præconis Ge liani imprudentiam accusat qui puellam uen dens ut eius pudicitiam & blanditias ostentaret ita ĩ stitutam ut negaret: face retque uendibiliorem ter osculatus est. at qui paulo ante promiserat sexcenta noluit dare. Vult enim in nuere Gelianũ fuisse fœ tido anhelitu: uel cunni lingum uel fellatorem: nã ĩ eius generis homĩes hoc ioci genere sæpe utitur ut in escam in quam Sabidi us suffiauerat fellator: sed nemo potuit tangere merda fuit: Et in Posthu mum sæpe. Suburra: in suburra erant impudicæ mulieres: quod supra ĩdi cauit: Tonstrix suburræ faucibus sedet primis.

Licere dicuntur res ue nales: quando certatĩ præ mia offeruntur: dũ uen duntur sub hasta: & licita tores dicuntur qui eãdem rem affectantes pollicen tur precium. Purã: quia negabat negantem: ita enĩ docuerat. Profecerit: id est sit assecutus. Negauit: noluit dare offensus osculo Geliani: nam erat fœtido anheli tu ob fellationem.

Stigmata nec uafra delebit cinnamus arte.
Sed miserere tui: rabido nec perditus ore:
Fumantem nasum uiui tentaueris ursi.
Sit placidus: licet & lambat: digitosque manusque:
Si dolor: & bilis: si iusta coegerit ira.
Vrsus erit: uacua dentes in pelle fatiges:
Et tacitus quæras quam possis rodere carnem.

A d Tuccam.

Hexametris epigramma: facis scio dicere tuccam:
Tucca solet fieri: denique tucca licet.
Sed tamen hoc longũ ẽ: solet hoc quoq tucca licere:
Si breuiora probas disticha sola legas.
Conueniat nobis ut fas epigrammata longa:
Sit transire tibi: scribere tucca mihi.

De Præcone puellam uendente.

Famæ non nimium bonæ puellam
Quales in media sedent suburra
Vendebat modo præco gellianus.
Paruo cum precio diu liceret.
Dum puram cupit approbare cunctis:
Attraxit prope se manu negantem:
Et bis terque quaterque basiauit.
Quid profecerit osculo requiris?
Sexcentos modo qui dabat: negauit.

Ad Pannicum.

Cur tantum eunuchos habeat tua gellia quæris:
Pannice? uult futui gellia: non parere.

Vt tantum: Eunuchi spadones dicti sunt auctore Donato: a græco σπάω quod si gnificat extraho. Adhibebantur custodiendis lectis matronarum: nam in eum usum emebantur: imprudenter factum ostendit poeta & accomodatum esse consilio mulierum uolentium futui nec parere: ut nunc in Gelliam iocatur: nã Eunuchi procreare non pos sunt & si rem habent. Tanta erat mulierum libido: ut spadones quoque adulteros habe rent: quod alibi conqueritur: At prius o facinus & spado mœchus erat.

Lete nefas: Castricus puerū amiserat baiis ubi erat: ut supra: Dū tibi felices indulgēt Castrice baiæ. huius poeta mortē deflet. Nayades: nymphæ aquaꝝ. Lucrinus. iuxta baias. Tethys: mare. Eutichus: nomen ē pueri: alibi nomē asinarii: q primo mane occurrit Augu. unde bonū accepit omē. nā Eutichus significat fortunatū auctor Tran. Dulce la. tuū. i. q lateri semp hærebat. Alexis: alter Alexis ut Virg. Hylas raptus est in bithia secutus ceruā immissā a Iunone: ut Theocritus scribit ab omnibus nymphis: ut Onasus in. i. amazonicoꝝ a nulla nympha raptus submersus ē ut Apollonius canit ab una nympha: eius noīe lacus ē quē lustrātes quot ānis bithini hylā uocāt. Hermaphroditus: ueneris & Mercurii. f. quē Salmacis nympha dilexit. is utrūque habebat sexū: ūde eius generis hoies Hermaphroditi dicti sunt: & alio uerbo adrogyni: q olī in portentis hēbant postea ī delitias recepti: ut Pli. Sollicitata: allecta. Viri: Euthici.

De Morte eutychi pueri.

Flete nefas uestrum sed toto Flete lucrino:
Naiades: & luctus sentiat ipsa thetis.
Inter baianas raptus puer occidit undas:
Eutychus: ille tuum castrice dulce latus.
Hic tibi curarum socius blandumque leuamen:
Hic amor: hic nostri uatis alexis erat.
Nunquid te uitreis nudum lasciua sub undis:
Vidit: & alcidæ nympha remisit hylam.
An dea fœmineum iam negligit hermaphroditum?
Amplexu teneri sollicitata uiri?
Quicquid id est subitæ quæcūque est causa rapinæ:
Sit præcor & tellus mitis: & unda tibi.

De Bassa.

Non miror quod potat aquam tua bassa catulle:
Miror quod bassi filia potat aquam.

Ad Martianum.

Sexagesima martiane messis
Acta est: & puto iam secunda cottæ
Nec se tædia lectuli calentis
Expertum meminit die uel uno.
Ostendit digitum: sed impudicum:
Alconti: dasioque: symmachoque.
At nostri bene computentur anni
Et quantum tetricæ tulere febres.
Aut langor grauis: aut mali dolores:
A uita meliore separentur.
Infantes sumus: & senes uidemur.
Aetatem priamique nestorisque
Longam qui putat esse martiane
Multum decipiturque: falliturque.

On miror: Bassa Bassi filia aquā potabat: cum pr̄ fuisset ebrius hoc miratur Mar. nā & cū Dioge. ebriū ī foro uidisset: Illius inquit pater ebrius fuit: simul inqt eā fuisse fellatricē. ita dixit alibi in Lesbiā Qua tibi parte opus ē Lesbia sumis aquam.

Exagesima: Cottæ uitā iocundissimā admirat ꝓ cū. lxii. annū expleuerit: unq̄ ægrotauerit: & hanc fuisse uerā uitā scribit: non enī multi anni ostendunt aliquē diu uixisse: sed uitæ iocūditas & carentia morborū. Messis acta. i. annus absolutus. Calētis le. in febre. Alcon: alcontius alio uerbo dictus ē. Oratius Alcontē dixit. Alcon maris expers pro seruo Oratii uerbū cū Mart. conuēit. Pli. nō conuenit q scribit alcontium uulneꝝ medicū a claudio .c. sestertiis condēnatū exulē missū ī galliā deīd restitutū. Dasius: nomē me dici hoc loco. dasii etiā cuiusdā memīt Liuius ī secundo bello pūico. Simachus: medicus. de quo supra cū uenit ad Martialē ægrotantē comitatus. c. discipulis. Digitū īpudicū: deridet & contēnit: nā ostēdere mediū digitū q infamis dr̄ opprobriū erat. Computēt: nūerent. Sumus infantes: id est parū uiximus ac si essemus infantes: quia febres & dolores occuparunt uitæ tempus.

Vita non uiuere: hoc ē non ē consumere annos. Valere: esse sanus & in uoluptate agere.
Dere. Eū deridet q Thelesinā ancillā oli uēdiderat: sed eius postea amore captus eā redemit: pulchre īquit factū: nā quæ paulo ante diuēdita fuerat tanq̄ ancilla: nunc redimit ꝓ domina: placet potius ut itelligas eā non fuisse iterū emptā: sed magno interdū precio conduci a domio priore. Crusmata ad sonitus bæticos. Crusmata dicunt sonitus cibalorū & instrumētoꝝ quæ digitis pulsant: nā κρουω ē uerbero & pulso: unde crusma.

Modis gaditanis: nā puellæ gaditanæ peculiarem saltationē habebāt. Pelias frater Nelei fuit: Neptuni & Tyro filius ex eadē matre. ex Cretea nati sūt Amithaō: Pheretus: Eson Pelias alter Iasonis: q ad decrepitā ætatem uixit: d̄ quo itelligit ad rogos hectoreos: id est ī medio merore. Redimit dominā: precio impetrat tanquā a domina. Redēptores dicunt qui suscipiunt opera conficienda. Redimere item est assequi precio: ut hic.

On: Custos hortorū alloquit ex agro hilari ceretani dispēsatoris: cū tantū dispensatorē dicat. ego Publium itelligo: & Palatinū. Cerelim: agilinam dixerunt: sunt q dispensatorē accipiant ꝓ artifice qui custodē effinxit: quod placet. Parcite iu. nolite aliquid furari.

Edio: Senem deridet qui non secus ungebat crines & reliquum corpus colebat: quam si iuuenis: ut aut iuuenile os indicaret: cū nullos haberet dentes: dentiscalpio utebatur ridens hoc significat Esculano ne uidens dentiscalpium deceptus putet eum dentes habere. Imus: in imo loco. Segmenta: dicuntur quisquiliæ rerum sectarum. Segmenta item dicebantur colli ornamēta: quæ senatus romanus aurea pmisit mulieribus: in gratiā Volumniæ: quæ Coriolanum repressit imminentem patriæ. segmēta præterea fasciolæ. Iuuenalis: Segmēta & longos habitus. Nonnulli codices habent semitatus: id est distinctus & expolitus: Vt Catullus: Omnes pusilli & semitatii mœchi. at segmentati fasciolis obuol uti dicuntur & per translationem segmentati unguento obliti dicūt. Caluā triphilē. i. triū capillorū.

Non est uiuere: sed ualere uita.

De Thelesina.

Edere lasciuos & bætica crusmata gestus:
Et gaditanis ludere docta modis.
Tendere quæ tremulum pelian: hecubæq; maritū:
Posset ad hectoreos sollicitare rogos.
Vrit & excruciat dominum thelesina priorem:
Vendidit ancillam: nunc redimit dominam.

De Cilice fure.

Fur note nimium rapacitatis
Compilare cilix uolebat hortum.
Ingenti sed erat fabulle in horto:
Præter marmoreum nihil priapum.
Dum non uult uacua manu redire.
Ipsum surripuit cilix priapum.

De Priapo.

Non rudis indocta fecit male falce colonus:
Dispensatoris nobile cernis opus.
Nam ceretani cultor notissimus agri:
Hos hilarus colles & iuga lenta tenet.
Aspice quam certo uidear non ligneus ore:
Nec deuota focis inguinis arma geram.
Sed mihi perpetua nunquam moritura cupresso
Phidiaca rigeat mentula digna manu.
Vicini moneo sanctum celebrate priapum:
Et bis septenis parcite iugeribus.

Ad Esculanum.

Medio recumbit imus ille qui lecto
Caluam triphylem semitatus unguento

Fodit fcalpit. Lentifcus erat arbor:ex qua fiebant dentifcalpia. Tonfis:politis.
Vm mittis:Ad Pontiam ueneficam: cuius meminit Iuuena. Tu ne duos una fæuif fima uipera cœna: Tu ne duos? Hæc mittebat Martiali fæpenumero munera efcu/ lenta;ideft apta efui:dicebatque fe mittere fuas bucellas: at poeta inquit has ego non mit/ tam amicis:nec edam:quia puto ineffe uenenum. Bucella genus cibi conditi eft:fed mi/ hi Aug. uidetur accepiffe bucellas pro exiguo frufto panis his uerbis: In balneo demum poft horam primam no/ ctis duas bucellas mandu/ caui. & alibi poeta primi/ tiuum protulit:horret ca/ ninas canis improbi buc/ cas:ut exponas tuas bucel las:id eft quas tibi paraue ras. Nec mit.amicis.Nec edam.q.ego puto īeffe ue nenū: quod nec mihi uo/ lo fumere:nec tradeř ami cis.

Foditque tonfis ora laxa lentifcis.
Mentitur efculane:non habet dentes.

In Pontiam.

Cum mittis turdumque mihi: quadram ue placētæ:
Siue femur leporis:fiue quid his fimile.
Buccellas mififfe tuas te pontia dicis:
Has ego nec mittam pontia: fed nec edam.

Epi. Tufci.

Ille facri lateris cuftos martifque togati:
Credita cui fummi caftra fuere ducis.
Hic fitus eft fufcus. licet hoc fortuna fateri:
Non timet hoftiles iam lapis ifte minas.
Grande iugum domita dacus ceruice recepit:
Et famulum uictrix poffidet umbra nemus.

In Afrum.

Cum fis tam pauper quam nec miferabilis irus:
Tam iuuenis: quam nec parthenopæus erat.
Tam fortis: quam nec cum uinceret arthemidorus:
Quid te cappadocum fex onus effe iuuat?
Rideris multoque magis traduceris apher:
Quam nudus medio fi fpatiere foro.
Non aliter monftratur atlas cum corpore gibo:

LLe facri: Domitia/ nus duas expeditiōes fufcepit in dacos populos germāniæ:in priore Appi us Sabinus confularis op/ preffus eft: Alteram com mifit Cornelio Fufco qui erat præfectus cohortium prætorii data ei belli fum ma:hic mortuus eft eo in bello.inde inquit Iuuena. Fufcum præbuiffe uifce/ ra laniāda uulturibus da/ cis.poeta epithaphium ei cōponit. Ille cu. ille præ fectus prætorii:& q cufto/ diebat latus Domitiani. Martis to. id eft cohorti um prætorii.nam cohor/ tes prætorianæ non uerfā tur in caftris fed in urbe. Caftra fummi ducis: do mitiani. Credita:com/ miffa.O fortuna: quæ iui difti Fufco:potes hoc fateri:q̄uis mortuus fit uicit tamē:quia domuit dacos. Dacus popu lus germaniæ. Nemus famulum:domitum & redactum in deditionem.

Vm fis:Afrum carpit qui pauper iuuenis fortis a fex feruis geftabatur:quum tantum diuitis fit fenis & imbecillis.hoc multo maiorem ait rifum commouere q̄ fi nudus ī cederet per mediū forū. Effe onus:portare humeris. Cappadocia: finitima Armeniæ. unde ferui mittebanť ut e Syria. Irus:pauperrimus fuit. Parthonopeius:unus ex feptē ducibus:q ad thebas fuerūt profecti:iunior & oīum pulcherrius.longū de hoc extat Papi nii carmē in thebaide.Pulchrior haud ulli trifte ad difcrimē ituro frons fuit. Arthemi/ dorus:pugil. Cū uinceret:ætate florēte. Traduceris:fubfānaris. Atlas:fenfus poetæ ē tanta admiratione & rifu fpectari Afrum:quanta fpectantur res nouæ in ludis. ut Atlas q cælum dicitur fuftinere:fi gibo corpore & curuo fuerit repræfentatus:ut fi elephas per fta dium incederet infidente mauro.Hanc nouitatem fpectaculi quæfiuit Nero.In cuius lu/ dis notiffimus eques romanus infidens elephanto per medium catradomum cucurrit: & apte fpectacula ab Atlante & elephanto fumpfit: cum in Afrum fcribat: & ex Africa ele/ phantes mauri fint. Compare gibo:id eft cum pari gibi magnitudine.

Nigra belua:id est elephas.hexaphorum non nisi ditissimorum erat lectica & sex ser/uis gestata.de hac.Iuue.Et sexta ceruice feratur.An alludit ad ludos Neronis:in quibus fu erunt camellorum quadrigæ:& uotissimus eques romanus ut proposui elephanto est ue/ctus:ut per gibos camellos intelligat:qui gibum habent dorsum:& quod sequitur de equi te romano non aliter Atlas magnus ridetur:cum gibo camello compare idoneo ad eū ge/standum. Sandapila:feretrum erat populare.pauperes nunquam gestabantur nisi mor tui.Sensus ergo est non de bes gestari nisi mortuus fueris:at si fueris mortuus d̄ bes gestari sandapila:non hexaphoro. An placet ut mortuum accipiat ꝓ pauper̄ & ignauo. Mortuus: pauper & ignauus non debes gestari hexaphoro:id ē lectica ditissimorum hominū.alibi d̄ lectica ignaui:Quum tua sit sandapila est.

Quæque uehit similem belua nigra libyn.
Inuidiosa tibi quam sit lectica requiris:
Non debes ferri mortuus exaphoro.

Ad Aulum de lusco.

Potor nobilis aule lumine uno
Luscus phryx erat alteroque lippus:
Huic dicit medicus bibas caueto
Vinum:si biberis nihil uidebis.
Ridens phryx oculo ualebis inquit.
Misceri sibi protinus deunces
Sed crebros iubet. exitum requiris.
Vinum phryx.oculus bibit uenenum.

Otor:Claruerūt potu nonnulli:ut Torquatus mediolan.qui tres uini congios:uno spiritu potare dicebatur:Plinio auctore. Lippus:cui oculi stillabant. Valebis: peribis. Oculis bibit uenenum:quia periit.

Ad Lupum.

Tristis es:& felix.sciat hoc fortuna:caueto:
Ingratum dicet te lupe:si scierit.

Ristis:In Lupum:q arrogantiam sibi palam deberi arbitrabatur:quā haberet:monet Mar. eum esse fortunatū:& fortunam accusaturam ipsū ingratitudinis:si senserit eum tristem:& hoc pacto auaritiam hominis:& nimia atque immodica appetentem animum accusat. Tristis:mœstus:sci erit te esse tristem.

De Rosis ad Cæ.missis.

Vt nouā dona tibi cæsar nilotica tellus:
Miserat hibernas ambitiosa rosas.
Nauita derisit pharios memphiticus hortos:
Vrbis ut intrauit limina prima tuæ.
Tantus ueris honos & odoræ gratia floræ:
Tantaque pestani gloria ruris erat.
Sic quacunque uagus gressum oculosque ferebat:
Textilibus sertis omne rubebat iter.
At tu romanæ iussus iam cedere brumæ:
Mitte tuas messes:accipe nile rosas.

T noua:Rosæ olim mittebantur ex ægypto hyemali tempore.In gratiam autem Domitiani iam erat excogitatum:ut in urbe quoque hyeme ꝓuireret.Virebant etiā ꝑpetua hyeme in Hispania ad Carthaginē nouā:ex italicis milesiæ palmā ferebant sero prouenientes antequā ueræ rosæ seruarentur:ex ramentis & segmentis cornuum tinctis coronæ conferebantur imitantes ueros flores:& hæ appellabantur hybernæ:nunc poeta ab ægypto ait desiderari in urbem frumentum:non rosas quæ iā poterant mitti illuc ex urbe. Memphiticus:ægyptus uisus est deridere. Hortos pha. ægyptios. Ambitiosa:quærens laudem nouitate florum. Noua dona:id est inusitata:nam nouæ rosæ hyeme erant noua dona. Floræ:deæ florum. Pæstani ruris:id est rosacei. Omne iter:id est omnis pars urbis. Iussus iam cedere:id est qui cogeris cedeř. Hyemi romanæ:id est rosis romanis:quæ hyeme sunt & proueniunt.

Ratus:De ſolio ſupra. hoc ligneo uſus eſt Augu.quo pedes & brachia iactabat:idque ap pellauit duretã uerbo hiſpanico Charidemus erat fellator:& cũ inguina in ſolio laua ret:ita aquas iactabat ut uidereť uelle eas pollutas eẽ:& ĩmundas iis qui poſtea ſe lauarent eodẽ loco.Ego ĩquit poeta nollẽ Charidemũ ſic lauare caput:ut lauat inguiná. at ſi lauat caput fœdius ẽ ob fellationẽ. Sic:tãto ĩpetu. Subluis:iactas lauãdo ĩ ſolio uaſe:qđ erat ĩ balneis: Malo laues inguina:qa puriora ſũt ore tuo.Vrbane fellatorem indicat.

In Charidemum.

Iratus tanquam populo charideme lauaris:
Inguina ſic toto ſubluis in ſolio.
Nec caput hic uellem:ſic te charideme lauare.
Et caput ecce lauas:inguina malo laues.

Ad Ruffum.

Quidam me modo ruffe diligenter
Inſpectum uelut emptor aut laniſta:
Cum uultu digitoque ſubnotaſſet.
Tu ne es tu ne ait ille martialis?
Cuius nequitias iocoſque uouit:
Aurem qui modo non habet ſeueram?
Subriſi modice:lenique nutu:
Me quem dixerat eſſe non negaui.
Cur ergo inquit habes malas lacernas?
Reſpondi quia ſum malus poeta.
Hoc ne ſæpius accidat poetæ:
Mittas ruffe mihi bonas lacernas.

Ad Cæſarem do.

Quantum ſollicito fortuna parentis hetruſco:
Tantum ſumme ducum debet uterque tibi.
Nam tu miſſa tua reuocaſti fulmina dextra:
Hos cuperem mores ignibus eſſe iouis.
Si tua ſit ſummo cæſar natura tonanti:
Vtetur toto fulmine rara manus:
Muneris hoc utrunque tui teſtatur hetruſcus:
Eſſe quod & comiti contigit: & reduci.

Vidã: Iocať cũ Ruffo cuius fata paulo poſt deflebit: ait ſe ĩterrogatũ eẽ a quodã an eẽt mart.po eta:& cũ annuiſſet:mira tũ cur habuiſſet tã malas lacernas: reſpondit quia e rat malus poeta. At ne co gar inquit hoc ſæpius fate ri mitte o Ruffe bonas la cernas. Laniſtæ:erãt qui habebant familias gladia toꝝ. Mãgones:qui habe bãt ſeruos uenales. Emp tor: mango. Inſpectum: me uelut emptor:tanquã uellet emere ſeruũ. Aut laniſta:q uellet emere gla diatorẽ. Batauã aurẽ:Ba taui inſulã tenẽt in rheno hos domuit Domiti. pría ætate:cũ poeta barbarum uellet noĩare:batauum di xit:qui & barbarus erat:& hoſtis fuerat Domit. aurẽ batauã.i.barbarã & hoſti lẽ. Inſpectũ diligenter: inſpiciebanť aũt diligẽter cũ emerentur ſerui. Inde illud legimus Auguſtum miſiſſe amicos per urbem q matreſfamilias & adul tas ætate uirgines denuda rent:atque pſpicerẽt tanq̃ Toranio magone uenden te:ne hoc accidat hoc ſæ pe mihi:id eſt ne cogar di ci malus poeta: mitte bo nas lacernas.

Vantum:Duos Clau dios Hetruſcos patrẽ & filium temporibus Do mitiani fuiſſe & Papi. Et Mart.teſtanť:pater leui ſuſpitione ab ĩperatore in exiliũ ẽ miſſus:quẽ filius ẽ comitatus: nunc reſtitutus eſt.laudaturque carmine hoc ĩperatoris clemẽtia. Parẽtis Hetruſci:pŕis. Hetruſco:filio ſollicito de exilio:quoniam patrem comitatus eſt:& proſecutus ſingulari pietate. Fulmina miſſa.i.exiliũ.i.reuocaſti ab exilio Hetruſcũ patrẽ. Hos mores: talẽ clemẽtiã. Ignibus Iouis.i.fulmĩbus. Hetruſcus filius:q fuerat pſecutus patrẽ in exilium Eſſe:hoc utrũque tui mũeris contigit filio eẽ comiti:& patri eẽ reduci:nec prohibuiſti fi lium eſſe comitem:ut tuo munere pius fuiſſe uideať:& reduxiſti ab exilio patrem auditis precibus filii ut hoc ipſum etiam abs te acceperit.Meminit Papi.in ſiluis.

Ctophoro: Sanus prudentē significat & mētis constitutæ. & sanus significat beneualē tem. Philippus gestabat Octophoro cū sanus esset. poeta sanū esse negat hoc est prudentē: nā ancipiti uerbo iocat. Octophoro: lectica gestata ab octo seruis: si sanū credis. i. prudentē & habere mentē constitutā: potius placet exponas si credis sanum. q. d. non est sanus sed mortuus ignauus & pauper: quod supra dixit: Non debes ferri mortuus.

Ditus: Ruffus uix absoluto. xxv. anno ī Cappadocia mortuus ē. huius īteritus deplorat poeta: cū ei eēt amicissimus: nec spero te āplius lecturum: qa mortuus es. Tellus ca. i. cappadocia. Tibi a te. Orbata: priuata re carissima. Aemilia: hanc æmiliam strauit. M. scaurus. Tota æmilia uia uicia. Occidit: extīcta est. Quita præmia alphei. v. lustrorū. i. xxv. annū. alpheus flu. iuxta pisā & Elidē ī peloponneso: ubi ludi olympici sigulis lustris celebrabāt. Amici: absentis. Thura: nā amicorū cineribus thura dabāt puta hæc carmīa eē thura absentis amici: id est habe.

Etinum: Aestuabat siti poeta ægrotās. Nullas ergo diuitias optat potius q̄ setinū & niues. Setinum uinū optimū & recentissimū erat ex Setia missum. Niues dominæ: appellat niues domīas ab affectu rē. n. optatā blādioribus uerbis nūcupamus. Bibebāt niues: qa his refrigerabat decocta: & īde etiā uina expressa liqta quæ bibebāt. Ingratus: erga naturam. Mida: rex phrygū fuit ditissimus filius gordii. Gordius aūt ab agricultura ad imperium est euectus. Ab eius nomine inter phrygiā minorē & maiorē erat gordiæ urbs: in qua seruabat plaustrum quod olī Gordii fuerat. Illic gesta sunt quæ de nouo dissoluto ab Alexādro scribit Curtius. Mida aūt habuit aures asini: cū electus iudex Marsiā phœbo prætulisset. de eo scripsit Herodotus in. i. & Trogus in. xi. Hermes in prīcipio misiæ ex monte didimenæ sacro fluit suo alueo accipit hilum & pactolū flumina lydiæ: quæ tandē in phocaicū mare erūpunt. ut Strabo & Herodotus: uehit auri harenas: ut Pactolus: unde Crœsi diuitiæ auctæ sunt: Silius: Nec qui profundit auro. Atque illati hermi flauescit harenis. Tagus: notissīa Strabonis & Pli. & nostrorū omniū auctoritate: olī aureas harenas habebat in Hispania. Libare: ē leuiter gustare: & libare dicunt qui aliis propinant. poeta optat totū setinū: & omēs niues: & dicit se promissurū ut qui ei propinat habeat ingentes diuitias: bibatque ille calidam & totā frigidam relinquat Mart. Et potet cali. hic sensus magis placet: ut detestet ministrantē sibi ægrotanti aquā calidā: & dicat is qui mihi libat ægrotanti aquam calidā: possideat messes libycas & ingentes diuitias: & ipse istam aquam bibat: quasi dicat: ego uolo carere potius ingentibus diuitiis: & potare frigidam. Libet: propinet.

De Philippo.

Octophoro sanus portatur auite philippus:
Hunc tu si sanum credis auite: furis.

Flet mortem ruffi.

Editus est sextus sine te mi ruffe camoni:
Nec te lectorem sperat amice liber.
Impia cappadocum tellus & numine læuo:
Visa tibi cineres reddit & ossa patri.
Funde tuo lachrymas orbata bononia ruffo:
Et resonet tota planctus in æmylia.
Heu qualis pietas: heu quam breuis occidit ætas:
Viderat alphei præmia quinque modo.
Pectore tu memori nostros euoluere lusus:
Tu solitus nostros ruffe tenere iocos.
Accipe cum fletu mœsti breue carmen amici:
Atque hæc absentis thura fuisse puta.

In Bibentes aquam.

Setinum: dominæque niues densique trientes:
Quando ego uos medico non prohibente bibam?
Stultus & ingratus nec tanto munere dignus:
Qui mauult hæres diuitis esse midæ.
Possideat libycas messes: hermumque: tagumque:
Et potet calidam: qui mihi laudat aquam.

li: Tantā facultatē benefaciēdi in Domitiano esse ostendit: ut nihil aliunde debeat petere q̄ aut a se aut a diis: se uero debere optare: ut ab ipso & diis: & ita optat.

Ane: Sportula.c. quadrantum dabaƭ a diuitibus his qui ipsos colebant: Mart. solitus colere Cecilianum casu eum salutauit suo noīe. cū ex more deberet dominū appellare: ꝓpterea eo uerbo amisit sportulā. Libertas: ꝙ ausus sim appellare te uero nomine: & non dominum. Abstulit. c. quadrantes. i. sportulam quæ erat. c. quadrantum.

Ad Cæsarem.

Dii tibi dant & tu cæsar quæcunque m ereris:
Dii mihi dent & tu: quæ uolo: si merui.

Ad Cecilianum.

Mane salutaui uero te nomine casu:
Nec dixi dominum ceciliane meum.
Quanti libertas constet mihi tanta requiris?
Centum quadrantes abstulit illa mihi.

De Panareto potore.

Cum peteret seram media iam nocte matellam:
Arguto madidus pollice panaretus.
Spoletina data est: sed quam siccauerat ipse:
Nec fuerat soli tanta lagœna satis.
Ille fide summa teste sua uina remensus:
Reddidit œnophori pondera plena sui.
Miraris quantum biberat cepisse lagœnam:
Desine mirari ruffe merum biberat.

In Zoilum.

Sancta ducis summi prohibet censura uetatque
Mœchari gaude zoile non futuis.

In Amianum.

Cælatus tibi cum sit amiane.
Serpens in patera myronis arte:
Vaticana bibis: bibis uenenum.

De Gellia.

Mœchum gellia non habet nisi unum.
Turpe est hoc magis: uxor est duorum.

Vm peteret: In Panaretū ebriū: qui superiore nocte lagœnā āplius biberat: & cum posceret paulo post matellā: data est ei testa spoletina: quam exhauserat eam totā repleuit lotio: cū plus bibisset: quare etiā plus non minxit: quia scilicet nihil indiderat aquæ: iccirco minus mixit: nā merū bibētibus minus lotii fit. Madidus: ebrius Matellā. i. scaphiū. Arguto pol. i. digito resonāti Crepitu enim digitorum poscebatur matella. supra Digiti crepantis signa nouit eunuchus: & delicatæ suscitator urinæ. Matella ita loquitur in distichis.
Cum poscor crepitu digitorum & uerna moratur.
O quoties pellex culcitra facta mea est. Spoletina: testa: anteponebatur spoletinum musto setino.
Oenophorū: uas ē uinarium. Lagænā cepisse. i. capacem fuisse quantū biberat: nam supra dixerat plus bibisse.

Ancta: In Zoilū fellatorē: i quē & supra dixit: Nec uidicare te Ruffe possumus fellat. hunc ait non oportere grauiter ferre promulgatā legē aduersus adulteros: quoniā ipse non sectabaƭ mulieres sed fellabat. Non futuis: sed fellas. Summi ducis: Domitiani imperatoris.

Aelatus: Amianus habebat pateram in qua sculptoris arte erat effictus serpēs: & ea bibebat uinum uaticanum: quod pessimum est. cū inquit serpens sit in patera & illic uinū uaticanum: qui inde bibit uenenū alludens ad uinum pessimum: & serpētis effigiem bene expressam. Arte mironis: Miron claruit argento effingendo & sculpto.

Oechum: Gellia cum unum tantum haberet moechum dicebat se non esse nimium accusandam quia unum tantum haberet. at Martialis inquit hoc turpe est: sed turpius quod est uxor duorum: nam lepide describit moecham. Moecha inquit est compluriū uirorum uxor: & quæ unum habet moechum uxor duorum est.

Am male: Thaidē male olentē & conantē emēdare fœtorē unguentis deridet iocando aitque nulla ratione posse tegi qn insitū sibi fœtorem exhalet: & q̄uis habeat unguēta non olet ea: sed tandē olet. Thaida.i.natiuū Thaidis fœtorē. Fullones dicunt q pannos purgāt: utunt aūt urina quā colligūt locatis amphoris in angulis ut turba illic meiat. inde Titius ætate Lucillii i oratione: qua legē fanniā suasit ita describit ebrios: Ludūt alea stu diose: unguēta delibuti scortis stipati. & paulo post: Dū eunt nulla est i angiportu amphora: quā non impleant. erat etiā usus lotii i purpura tigenda. Auari: qa diu seruat lotiū. Testa: amphora. Recēs hircus: nā cum hircus ex amore reuertit grauius olet. Ora leonis: leonis āhelitus fœtidus ē. ut scribit Lucretius & Pli. testat. Trāstiberina: erat uilior pars urbis: ibi sepeliebant scurræ: & uilissima quæque misteria fiebant. Cutis: pellis trāstiberia. Detracta: cani. Pullus: gallinæ. Abortiuo ouo.i. i ouo qd nondū puenerat ad formatū fœtū. Garo: faciebāt ex ītestinis pisciū & cæteris abiiciēdis macerātis: dictū quoniā e pisce oli fiebat quē græci garon appellāt: postea factū est e scombris tanta æstimatione: ut nullus liquor præter unguēta eēt in maiore precio. Garū optimū mittebant hæc loca Clazomene Pompeii Leptis. Garo corrupto nihil est fœtidius. Virus fallax.i. hunc fœtorē q pueniebat ex baratro.i. ex miro stomacho Creta acida.i. luto uene to: nā terra ex cypro affere bat quæ mixto aceto & occultata sub terra & in solē tepentē educta medicamē

De Thaide.

Tam male thais olet quam non fullonis auari:
Testa uetus: media sed modo fracta uia.
Non ab amore recens hircus: non ora leonis:
Non detracta cani transtiberina cutis.
Pullus abortiuo nec cum putrescit in ouo:
Amphora corrupto nec uitiata garo.
Virus ut hoc alio fallax permutet odore:
Deposita quotiens balnea ueste petit.
Psilotro nitet aut acida latet oblita creta:
Aut tegitur pingui terque quaterque faba.
Cum bene se tutam per fraudes mille putauit:
Omnia cum fecit: thaida thais olet.

De Calpetiano.

Ponuntur semper chrysendeta calpetiano:
Siue foris: seu cum cœnat in urbe domi.
Sic etiam in stabulo semper: sic cœnat in agro:
Non habet ergo aliud: non habet immo suum.

Epigrammaton. M. Val. Mar. Liber Septimus.

Ccipe belligere crudum
thoraca mineruæ
Ipsa medusex quem timet ira deæ.

tū conficiebat cuti expoliēdæ & uellendis pilis. Pingui faba.i. lomento: nā farina fabæ dr lomentū qd rugas extēdit. ppterea dixit supra: Lomento rugas uteri quod condere tētas. Mille fraudes.i. per mille falsas artes. Se tutam: non exhalare grauem odorem.

Onuntur: In Calpetianum pauperē: qui alienis uasis mercede conductis aureis cœnabat: quod poeta indicat. putatis inquit Calpetianū uasis aureis uti ubique: qa alia non habeat: at aliud est non habet sua uasa: cogit uti alienis. Stabulū: māsionem in suburbio appellat. Agrum: uillam: non habet suū: utit alienis quæ mercede conducit. Inde semp utit uasis aureis. alibi in gestantē annulos: Dactylothecam inquit non habet.

Ccipe belligeræ crudū thoraca. Aegidē sūpsit Domitiāus: hoc ē munimētū pectoris gorgoneo ore sculptū: qle gestabat Minerua. id appellat lorica quādo ē in pectore hoīs mortalis: i pectore deæ ægis. Consecrat pectori iperatoris ægidē hoc carmīe Thoraca.i. munimētum pectoris. Deæ meduseæ.i. Mineruæ qa gestat caput Medusæ: uel qa interfecerit Medusā: ut Igi. scribit. Quo tumet ira: hoc est quo Pallas irata utitur.

& Virgi.appellauit ægidem arma turbatæ palladis:Gorgoneũque caput turbatæ palladis arma.& cũ benigne alloquit̃ aliquẽ dicit̃ deponere ægidẽ.supra: sic breuiter posita modo gorgone pallas. Hæc cæsar:ex loro enim erat. Dum uacat:uacua est. Pectore diuino sacro:pectore tuo diuino.

Nuia.Sarmatæ populi auctore Herodoto: qui a mæotide pallude incipiẽtes ad septẽ trionẽ tendũt.xx.dierũ itineribus:Idẽ a græcis sauronatæ dicunt̃ ut pli.scribit.tanta his iest barbaries ut ne nomen quidẽ pacis intelligãt Lentulus eos tumultuãtes ad danubiũ repressit. Sagittis utunt̃. Laudat loricam Cæsaris Mart.& eã putat felicẽ ꝙ diuino pectori sit adhæsura: simul rogat ut cito triũphali uesti imperatorẽ restituat.Nã Domitianus necessario suscepit expeditionẽ ĩ sarmatas de qbus domitis noluit triumphare: laureã tantũ intulit Ioui capitolino. Inuia:ĩpenetrabilis. Sarmaticis.i.sarmatarũ hostiũ. Magis fida.i. certa. Tergore:lorica qa e tergore fiebat lorica. Getico:Martis q in geticis colit̃. Cuspidis æthol æ.i.lanceæ: nam ætholi lanceas inuenerũt: ut scribit pli. uel cuspidis ætholæ.i. teli meleagri ætholi.q.d. ne Meleager quidẽ q aprũ illũ fabulis portẽtosũ iteremit: hãc loricã penetrare posset:qđ placet Texuit:loricæ fiebant ex corio:adeo aũt durã loricã cæsarianã scribit poeta: ut ex ungulis aprorũ non ex pelle sit confecta. hoc magis placet:q̃ ꝙ nonnulli suspicant̃ de apro calidonio Securã:nihil timẽtẽ. Sacrum pectus Cæs.Domi.i.

Dum uacat hæc: cesar poterit lorica uocari.
 Pectore cum sacro sederit: ægis erit.

Ad loricam domitiani.

Inuia sarmaticis domini lorica sagittis
 Et martis getico tergore fida magis.
Quam uel ad etholæ securam cuspidis ictus:
Texuit innumeri lubricus unguis apri:
Felix sorte tua: sacrum cui tangere pectus
 Fas erit: & nostri mente calere dei.
I comes: & magnos illæsa merere triumphos:
 Palmatæque ducem sed cito redde togæ.

Ad Pontilianum.

Cur non mitto meos tibi pontiliane libellos?
 Nec mihi tu mittas pontiliane tuos.

De Opiano.

Esset castrice cum mali coloris:
Versus scribere cœpit opianus.

Ad Cæsarem Do.

Si desiderium cæsar populique patrumque
 Respicis: & latiæ gaudia uera togæ
Redde deum uotis poscentibus: inuidet hosti
 Roma suo: ueniat laurea multa licet.
Terrarum dominum propius uidet ille tuoque
 Terretur uultu barbarus: & fruitur.

comes o lorica. Illæsa:non penetrata. Merere:assequere. Palmatæ togæ.i.uesti triũphali:quod Seruius est suspicatus.hæc ortũ habuit a pictis uestibus: quæ apud Homerũ sunt. Palmata dicebatur:quoniã pars palmæ.i.uictoriæ ĩ ea ĩtexebat̃: ut ab Helena pictis uestibus apud Homerũ acu certamina inserunt̃:eadẽ dicebat̃ triũphalis.Ex Pli.est historia.

Vr non.Idem dixit i Theodorum supra. Cur.i. quæ causa est:quare non mitto tibi meos libellos causa est ne mittas tuos:qui inepti sunt.

Sset.Poetæ erãt macilẽti.Iuue.Vt dignus uenias hederis & imagine macra. Oppia.cũ morbo & natura ipsa eẽt pallidus:putauit se posse uideri poetã: si scriberet uersus cũ pallorẽ poeticũ iã hẽret.supra: Illotus morieris Oppiane.In hũc iocat̃ Mart.ostendẽs illi pallorẽ natiuũ ĩeẽ:& eũ dẽ scribeȓ malũ carmẽ:ad qđ se contulit hac una đ cã qa.s. pallet.

I Desideriũ.Reuocat Cæsarẽ ex sarmatis po.ro.ita iã poscẽte. Redde deũ.i. redde te q deus es. Si respicis đsideriũ.i.si uis satisfaceȓ đsiderio ro.po. Hosti:sarmatis: apđ quos es. Multa laurea ueniat.i.multus triũphus. Alludit ad laureã: quã solã de sarmatis ĩtulit Ioui capitolino neglecto triũpho. Terreť:dũ uicit̃ cultu tuo & fruit̃:& ide oblectat̃. n

CQuid. Audito rumore uentu℞ Cæsarem canit epigrāma. Ecquid.i.an conuersus ad nos. Ab oris hyperboreis: a septētrione. Certus auctor abest.i.non apparet usq̄ q id nūciauerit. Chartæ uictrices.i.litteræ lauro circūdatæ: nā litteræ auctore Pli. de triū pho lauro circūdebanť. Publica gaudia.i.quæ sunt publica gaudia. Cuspidæ laurigera gestante lau℞. Io.uox ē ꝓsequētis triūphū. Sonas īuictus.i.diceris īuictus. Vt maior fiducia sit.i.ut cum maiore fiducia possimus uti lætitia ueni tu nūcius triūphi sarmatici.

De fama reditus Do.

Ecquid hiperboreis ad nos conuersus ab oris
Ausonias cæsar iam parat ire uias?
Certus abest auctor: sed uox hoc nunciat omnis.
Credo tibi: uerum dicere fama soles.
Publica uictrices testantur gaudia chartæ
Martia laurigera cuspide pila uirent.
Rursus io magnos clamat tibi roma triumphos:
Inuictusque tua cæsar ī urbe sonas.
Sed iam letitiæ quo sit fiducia maior:
Sarmaticæ laurus nūtius ipse ueni.

Yberna. Iterum popu li gaudia & curā testa tur absente Cæsare: & mox uenturo ait in spectaculis animis hominū meditan tibus de Cæsare oculos nul la frui uoluptate: neque in spicere qs uictor sit. Peu ce: cum hister in pontum euoluať sex mixtis flumi nibus iuxta primū hostiū est insula peuce in quā oli Syrnius rex aufugit aucto re Strabone insequēte Ale xandro. Arctos: hyberna idest septentrio. Peuce: insula ad histrum. Et hi ster calens: ponit oīa hæc loca pro accolis. Rhenus improbus: quia ter defecit domitis accolis. Fracto cornu ter: ter ītelligo: quo niā Domitianus puer do muit Batauos incolētes in sulam rheni: & bis dacos & cattos eiusdem germaniæ populos. Perfidæ: sæpius rebellātis. Abesse non po tes nostris uotis: ob nostra uota non potes abesse ab urbe: quia te animo prose quimur: & amplectimur tanquam præsentem.
Parens orbis: quia Domi tianus fuit appellatus pa ter patriæ. Passerinus & Tigris nomina sunt athlæ tarum. Turba magni cir ci: idest spectatores magni circi. In eundem sensum infra erit epigramma.

Ad Cæsarem do.

Hyberna quāuis arctos & rudis peuce
Et ungularum pulsibus calens ister
Fractusque cornu iam ter improbo rhenus:
Teneat domantem regna perfidæ gentis.
Te summe mundi rector: te parens orbis.
Abesse nostris non tamen potes uotis:
Illic & oculis: & animis sumus cæsar:
Adeoque mentes omnium tenes unus.
Vt ipsa magni turba nesciat circi
Vtrum ne currat passerinus an tigris.

Vnc. Iterum lætatur uenturo Cæsare: ait que sua carmina non esse intempestiua triumpho: cum triumphi soleant ha bere ludos & iocos. Vi ctor: expugnatis sarmatis.

De reditu Do.

Nunc hilares si quando mihi: nunc ludite musæ
Victor ab othrysio redditur orbe deus.
Certa facis populi tu primus uota december.
Iam licet ingenti dicere uoce uenit.
Felix sorte tua: poteras non cedere iano.
Gaudia si nobis: quæ dabat ille: dares.

Orbe odrysio: a partibus septentrionalibus mense decem bri nunciatum est redire Cæsarem: iccirco december faciebat uota certa & rata. O de cember felix: quia attulisti nuncium de Cæsare. Poteras non cedere iano: idest poteras esse prior dignitate si Cæsar rediret mense tuo sicut Iani mense. Gaudia: de aduentu Cæsaris. Festiua conuiuia: supra expositū ē: Consueuere iocos urī quoque ferre triūphi.

Festa coronatus ludet conuitia miles:
Inter laurigeros cum comes ibit equos.
Fas audire iocos: leuioraque carmina cæsar.
Sit tibi: si lusus ipse triumphus amat.

De Cassellio.

Cum sexaginta numeret cassellius annos
Ingeniosus homo est: quando disertus erit?

In Olum.

Pædicatur oros: fellat linus: ole quid ad te:
De cute quid faciat ille uel ille sua.
Centenis futuit matho milibus: ole quid ad te:
Non tu propterea: sed matho pauper erit.
In lucem cœnat sertorius: ole quid ad te:
Cum liceat tota stertere nocte tibi.
Septingenta tito debet linus: ole quid ad te
Assem ne dederis: credideris ue lupo.
Illud dissimulas ad te quod pertinet ole:
Quodque magis curæ conuenit esse tuæ.
Pro togula debes: hoc ad te pertinet ole.
Quadrantem nemo iam tibi credet: & hoc.
Vxor mœcha tibi est: hoc ad te pertinet: ole.
Poscit iam dotem filia grandis: & hoc.
Dicere quindecies poteram: quid pertinet ad te
Sed quid agas: ad me pertinet ole: nihil.

Ad Pudentem.

Cogis me calamo manuque nostra
Emendare meos pudens libellos.
O q̃ me nimium probas amasque
Qui uis archetypas habere nugas.

Ad Faustinum.

Sic me fronte legat dominus faustine serena:
Excipiatque meos qua solet aure iocos:
Vt mea nec iuste quos odit pagina læsit:
Et mihi de nullo fama rubore placet.
Quid prodest: cupiant cum quidam nostra uideri

Festiua conuitia: idest festiue iocabitur in Imperatorem. Lusus: iocos festiuos.

Vm. Cassellius ingeniosus uolebat uideri LX. annum iam natum. at si est inquit igeniosus nũc: quando erit disertus: quando tandem discet. Quando disertus erit: idest quando discet: nam uolebat uideri doctus: quum diceret se ingeniosum.

Ogis. Vasa archetypa erant preciosissima: ea erant manu uetustorũ artificum confecta. Res archetypa dicit̃ quæ manu auctoris est facta: non ducta exemplo sed stans aliis in exemplum. Aulus Pudens petiit a Martiale ut manu sua emendata carmina daret. locatur poeta. Nugas: uersus uiles. Archetypas: emendatas a me.

Ic me legat. Dolet quẽdam maledicum scripsisse carmen sub suo nomine plenum mordacitatis: a qua ipse semper horruit: & in decimo idẽ conqueritur: Vernaculorum dicta sordidum dentem. Iurat suũ non esse carmen quód sub eius nomine circunfertur. Sic: iurantis. Dominus: Domitianus. Ea aure: benignitate auris. Iuste quos odit: idest merito odio habeo. De nullo rubore: reprehensione alicuius: quia qui reprehenditur rubet: ut Iuuenalis: Rubet auditor.

Sanguine lycābeo.i.acerbitate iābica:nam Archilochus in Lincābē generum suū scripsit carmen:quo illum compulit ad laqueū. Negant ferre radios Phoebi.i.non potest aperte uti suo carmine.inde post dicentur clancularii. Ludimus:iocamur. Innocuis:non detrahentibus famæ alicuius. Genius:deus rerum gerendarum:ut Pompeius.& famæ deus:ut supra:Victurus genium debet habere liber.Gregem castalium:musas. Instar:quæ mihi loco numinis est. Candidus:simplex sine liuore.

Vm.lycoris migrauerat tybur: iocās poeta dixit eā illuc migrasse ut fieret candida: quia audiuerat ebur cælo tyburtino ex uetustate reparari: nūc & reuersa est & nigra:ut supra:Tybur in herculeū migrauit nigra lycoris. Antiqui dentis: idest uetusti eboris: quod fit ex dēte elephantis.ex eiusdem beluæ aliis ossibus fit: sed minoris æstimatione.auctor Pli.

Ccidit. Suspēdit ani mum lectoris usque ad exitum epigrammatis: ait enim puellā suā amisisse lusus:& delitias:& quoniā amica Catulli passerē delitias suas amiserat: & Violantilla columbā: quā stella defleuit: putauit auditor tale aliquid amisisse amicā Mar.at aliud est qđ ultimis uersibus declarat. Orba nequitiis sui passeris.i.priuata passere. Hiātis: Violantilla amica stellæ. Cantata: celebrata eo carmine qđ inscriptum est Asteris: & itē eo carmine qđ inscriptū est columba. Lux mea:amica mea non capit nugis.i. non delectatur leuioribus rebus. Nugæ sūt res nullius precii.& Cicero ad Atticū homines nullius precii dixit nugas: ut Metrodorus & reliquæ

Si qua lycambeo sanguine tela madent.
Vipereumque uomant nostro sub nomine uirus.
Qui phœbi radios ferre diem que negant.
Ludimus innocuis uerbis: hoc iuro potentis
Per genium famæ castallidumque gregem.
Perque tuas aures magni mihi numinis instar
Lector inhumana liber ab inuidia.

De lycoride.

Dum tyburtinis albescere collibus audit
Antiqui dētis fusca lycoris ebur.
Venit in herculeos colles?quid tyburis alti
Auro ualet: paruo tempore nigra redit.

De sua puella.

Accidit infandum nostræ scelus aulæ puellæ.
Amisit lusus deliciasque suas.
Nō quales teneri plorauit amica catulli
Lesbia nequitiis passeris orba sui.
Vel stellæ cantata meo quam fleuit hiantis
Cuius in elysio nigra columba uolat.
Lux mea non capitur nugis nec amoribus istis
Nec dominæ pectus talia damna mouent.
Bisdenos puerum numerantem perdidit annos:
Mentula cui nondum sexquipedalis erat.

Ad Arginum puerum.

Quis puer hic nitidis absistit hiantidos undis:
Et fugit ad dominam naida nunquid hylas?

nugæ Istis moribus.i.istis delitiis:& ī mores hūanos educatis bestiis. Mouēt: ad dolorē. Sesqpedalis.sesq idecliabile significat unū & dimidiū:addit cuius noī: adeo ut Tacitus sesqplagā ꝓ una plaga cū dimidia dixerit.Ci.ī oratore suo:Pes q adhibet ad numeros partit ī tria:ut necesse sit partē pedis aut æqualē eē alteri pti:aut altero tāto:aut sesqmaiorē. Sesqpedalis dr unius pedis cū dimidio.Amita Martialis delitias sua sesqpedales coniiciebat futuras:cū puer ad legitimā puenisset ætatē:ꝓpterea doluit sibi ereptū esse ante tēpus: quod nonnulli garriūt sesquipedalē formā hoc loco.i.perfectā:nec conuenit nec uerū est.

Vis puer.Domi Stellæ fons erat:& elegantiores ministri:proximo nemore colebatur Hercules in primis:nunc laudatur Arginus.de eadem re infra est epigramma: Fons dominæ regina loci quo gaudet hiantis. Quis puer:idest qui assistit aquis Violantillæ: cuius ædes celebrantur carmine Papinii. Nayda:a qua Hylas raptus exiuit ex aquis.

O bene quod silua colitur tirynthius ista:
Et quod amatrices tam prope seruat aquas:
Securus licet hos fontes argine ministres
Nil faciunt nymphæ: ne uelit ipse caue.

Ad Regulum.

Aera domi non sunt superest hoc regule tantum
Vt tua uendamus munera: nunquid emis?

Ad bibliothecam Iulii Mar.

Ruris bibliotheca delicati
Vicinam uidet unde lector urbem
Inter carmina sanctiora si quis
Lasciuæ fuerit locus thaliæ:
Hos nido licet inseras uel imo
Septem quos tibi misimus libellos
Auctoris calamo sui notatos:
Hæc illis precium facit litura.
At tu munere delicata paruo
Quæ cantaberis orbe nota toto
Pignus pectoris hoc mei tuere
Tulli bibliotheca martialis.

In Gallam.

Cum tibi sit facies de qua nec fœmina possit
Dicere: cum corpus nulla litura notet.
Cur te tam rarus cupiat: repetatque fututor
Miraris? uitium est non leue galla tibi.
Accessi quotiens ad opus: mistisque mouemur
Inguibus: cunnus non tacet: ipsa taces.
Dii facerent ut tu loquereris: & ipse taceret
Offendor cunni garrulitate tui.
Pedere te mallem: nāque hoc nec inutile dicit
Symmachus: & risum res mouet ista simul.
Quis ridere potest fatui popysmata cunni:
Cum sonat hic: cui non mentula mensque cadit.
Dic aliquid saltem: clamosoque obstrepe cūno.
Et si adeo muta es: disce uel inde loqui.

De fragmento Argos.

Fragmento quod uile putas & inutile lignum

Tirynthius: Hercules. O quam bene factum est: quia non permittet raptū Argini. Licet ministres: ideſt potes ministrare nobis. Securus: quia Hercules te defendet.

Era domi. In Regulū qui uilissima munera donauerat: quē hoc disticho redarguit: cū ostendit adeo uilia esse munera ut nullum sit precium.

Aera domi non sūt: ideſt non habeo pecunias. Nū quid emis: an emeres tu.q. diceret non: quia adeo sūt uilia: ut nemo faciat preci um.

Vris Bibliotheca. Reponit libros in bibliotheca ut alii sentiunt sua: quod placet: ad Ianiculū ut alii intelligūt. Amici alloquitur bibliothecam: Videt: uidet uicinam urbē: quod supra dixit: Vnde totam licet æstimare romam. Vno nido: dicebant nidi librorum: ubi reponebantur: aut terni: aut quaterni. Supra: De primo dabit altero ue nido. Lasciuæ thaliæ: lasciuo carmini Notatus: ideſt auctographus: nam libri exscripti manu auctoris dicuntur auctographi. Litura: castigatio: nam libri castigati manu auctoris erāt in maiori precio. Paruo munere dedicata: ideſt consecrata paucis libris.

Ragmentum. Tabulam uetustate consumptam carmine celebrat contra imperitū uulgus: a quo contemnebatur. puto hāc tabulam uel additam fuisse libro Mar. uel foribus domus: ait autem hanc esse partem argo nauis & esse sanctiorē quacunque naui integra.

Prima carina.i.argo:aut certe quod placet æmulatione Catulli hoc edit carmen:qui me taphorice phasellum suũ decantat. Maris ignoti:mortalibus. Argonauis ex orno arbore fuit confecta:ut scripsit Alexander Cornelius:ea similis arbori ferenti uiscũ:nec aqua:nec igni potest corrũpi. Cyneæ:duo scopuli sunt contra bosporũ thraciũ. Idẽ dicti sunt symplegades:quia uident concurrere simul & inuicẽ discedere ꝑ aspectu nauigantiũ: per eas transiuerũt argonautæ:quod Apollonius Flaccus:Orpheus:& quicunque argonautica scripserunt tradũt: fauore tamen & ope palladis & Iunonis. Lucanus: Vt pagasæa ratis peteret cũ hasp idos undas: Cyneas tellus emisit in æquora. Ruinæ cyaneæ.i. symplegades. Tristior ira.i.tempestas. Cesserit.i. uideat consumpta uetustate: Salua rate: .i.integra rate.

Haec fuit ignoti prima carina maris.
Quam nec cyaneæ quondam potuere ruinæ
Frangere:nec scythici tristior unda freti.
Sæcula uicerunt sed quãuis cesserit annis:
Sanctior est salua parua tabella rate.

In santram.

Il est. In Santram qui alienas captabat cœnas:& reliquias omnes colligebat: quod erat gulosi: simul eas uenditabat: qđ erat auari & miseri. Vocatus:inuitatus. Cœnam rectam: ad differẽtiã sportularum: nam & si in sportulis dabatur cœna:tamen nõ erat recta cœna. Recta enim erat quæ dabatur domi a diuite. Tranquillus: Sportulas ad rectas coenas redegit. Glandulas apri: cũ.lx. sapores ex apro conficerentur: glandula siue glandia erãt inter cæteros parte gutturis tanti saporis ut lege sumptuaria fuerint prohibita. Lumbus porci qui erat in medio:si in tres partes diuidebatur. Peierare:falso iurare se non habuisse turdũ:ut ei det. Cirros:carnes cirrinæ dicunt:qs pariũt ranæ ĩformes & exiguæ:eiusdẽ similitudĩs carnes ostreoꝝ sũt:& cirri dicũt. Cirri præterea dicũt nodi:ĩfra dicet loꝝ cirratũ.& Persi. Iuuenes cĩcinatos appellat cirratã turbã. Liuidos cirros. Pli. uidet accipe ꝑ minutioribus pedibus pisciũ:nã cũ de polipis scriberet:duo inqt longissimi pedes sũt:q se uelut ãchoris stabiliũt:cæteri cirri qbus uenant. Liuidos: a colore. Buccis:frustis. supra dixit buccellas. Linit:maculat. Vuæ ollares: ut apud. L. Columellã:& Varronẽ dicebant quæ ollis seruabant. Mala punica:eadẽ granata dicũt: sortita nõia qa apud pœnos maxĩe florẽt:& inde ea accepit italia. Vuluæ excauatæ:exesæ & exesis carnibus. Ita ut sola pellis remaneret. de uulua hæc Apitius: Vuluæ sic fiũt: Piper tritum & ciminũ capita porrorũ. Boletus debilis:nam cito finit:uel fragilis. Spondilos: spondilũ est genus ferulæ ex syria. Spondili itẽ ossa quædã pectoris. Sũt qui humerorũ intelligant. Pli. scribit primũ spondilũ dorcadis reddere facilẽ aditũ potentiorũ si gestatus fuerit. Tepẽti sinu:calido ob cibos. Et turturẽ truncũ.i.carentẽ capite. Trunca cadauera dicũt sine capite. Analecta:dicũt reliqæ. eodẽ uerbo utit ĩ distichis đ scopis:Ocia sed scopis nũc analecta dabũt. ꝓprie aũt reliqæ:quæ sũt sub mẽsa:& colligũt:nã analigome ẽ colligor. potes accipe analecta fuisse instra ad colligẽdas reliqas ex pauimentis: qbus.s. ꝑ scopis utebant:nã ut scribit Pli. Purgamẽta cœnæ euerri solẽt in pauimẽto ueluti relicta.

Nil est miserius nec gulosius santra
Rectam uocatus cum recurrit ad cœnam
Quam tot diebus noctibusque captauit.
Ter poscit apri glandulas:quater lumbum.
Et utranque coxam leporis:& duos armos.
Nec erubescit peierare de turdo.
Et ostreorum rapere liuidos cirros:
Dulci placenta sordidam linit mappam.
Illic & uuæ collocantur ollares.
Et punicorum pauca grana malorum:
Et excauatæ pellis indecens uuluæ
Et lippa ficus:debilisque boletus.
Sed mappa cum iam mille rumpitur furtis.
Rosos tepenti sphontilos sinu condit:
Indeuorato capite turturum truncum.

Longa dextra.i.demissa manu qcquid non comederũt canes. Præda esculenta.i.nec fur ta rerũ esculentarũ. Ad pedes:ex mensa seruorũ:qui ad pedes discũbũt.supra hoc apertũ ẽ eo disticho:Oĩa cũ retro pueris obsonia tradas:Cur non mensa tibi ponitur a pedibus. Vi no mixto:nam serui uinum bibebãt mixtum aqua.

Aec est.Natalẽ Lucani poetæ & certum fuisse:& eo mortuo celebratũ:uel Papinii car men testat:qui phallerio uersu natalitia illius sacra decantat.Lucani ꝓpriũ diẽ fre quẽtet: idẽ ait duobus epi grãmatis: Mart.Polla Lu cani uxore diẽ celebrante.

Colligere longa turpe nec pudet dextra
Analecta:& quicquid canes reliquerunt
Nec esculenta sufficit gulæ præda:
Misto lagænam replet ad pedes uino:
Hæc per ducentas cum domum tulit scalas:
Seque obserata clusit anxius cælla
Gulosus ille:postero die uendit.

De natali Lucani.

Hæc est illa dies quæ magni conscia partus:
Lucanum populis:& tibi polla dedit.
Heu nero crudelis nullaque inuisior umbra:
Debuit hoc saltem non licuisse tibi.

De eodem.

Vatis apollinei magno memorabilis ortu
Lux redit:aonidum turba fauete sacris.
Hæc meruit cum te terris lucane dedisset
Mixtus castaliæ bætis ut esset aquæ.

De eodem.

Phœbe ueni:sed quantus eras:cum bella canenti
Ipse dares latiæ plectra secũda lyræ.
Quid tanta pro luce precer:tu polla maritum
Sæpe colas:& se sentiat ipse coli.

In Maledicum.

Cum iuuenale meo quæ me committere tentas.
Quid non audebis perfida lingua loqui?

Conscia magni partus.i. partus Lucani:polla dedit Lucanũ populis:quasi diceret populi debent naturæ:quæ produxit in beneficiũ & gratiã populorũ.& idẽ Papi.de Bæti. Lucanũ potes imputare terris.

Polla: uxor Lucani laudata multo carmine Papinii. Lucanus conscius coniurationis ĩ Neronẽ: cuius princeps fuit Piso multas insignesque familias pr̃no genere complexus ut scribit Tacitus:Socii præterea Rubrius Flauius:Sulpitius Asper:Plautus Lateranus ĩterfectus ẽ dep̃hẽso criẽ. Coniurauit aũt ĩ Neronẽ quoniã prĩceps ĩuidẽs ꝓhibebat poetæ carmĩa ostẽtari populo. Inuisior: sẽsus ẽ nullus ẽ interfectus a te o Nero cuius nece dignus sis maiori odio & magis inuisus q̃ nece Lucani. Idẽ sensus ferme ẽ in Antoniũ: Et leuius tabula q̃ Cicerone nocẽs. Hoc non licuisset tibi: hoc saltẽ debuisti ue reri:si nũq̃ aliud scelus po tuisti horrere: uel debuit tibi adẽpta eẽ facultas isti us facinoris perpetrandi.

Atis.Idẽ ẽ argumẽtũ.

Lux memorabilis.i.dies natalis memorãdus. Sacris:nataliciis. Bætis:fl. hispaniæ: Lu canus cordubẽsis hispaniæ bæticæ. Bætis:meruit:assecutus ẽ ut nũmeraret inter fontes ca stalios:quoniã tulit poetã. Dedisset te terris.i.ꝓduxisset.O phœbe:nã numĩa qbus sacri ficamus inuocamus. Secũda plectra.i.secundã laudẽ canimus:prima fuit Virgi.Papi. an teponit Lucanum etiã Virgi.Ipsa te latius æneis uenerabit canentẽ. Sentiat se coli: maius non potuit precari coniugi amanti maritum:q̃ ut eius officiũ ab illo sentiretur.

Vm Iuuenale.In maledicũ.Duo Iuuenales hisdẽ tẽporibus floruerũt alter consul cu ius meminit Tacitus:alter poeta cuius satyra extat.Sũt q suspicent hoc dici de consule: sũt q de poeta.ego ꝺ poeta:nã Iuue.ut ex ãtiquorũ mõumẽtis ĩ eius cõmẽtariis recitauimus Satyra paucorũ uersuũ nõ absurde cõposita ĩ Paridẽ pãtomimũ:poetãque eius semestribus militiolis tumẽtẽ:genus scripturæ ĩdustriose excoluit:& tamẽ bene diu ne modico qdẽ auditorio qcqd cõmittere ausus ẽ. Recitauit tãtũ Quĩt.aliiique Mart.& quũ Mart.superius

epigrāma edidiſſet:quo eſt conqueſtus quendā ſcribere uerſus maledicos ſub ſuo noīe: ſuſpicatus eſt Iuuenalis id de ſe ſcribi a Martiale quodā præſertim delatore ita affirmante: in quē nunc ſcribit:& malæ linguæ imprecatur. Committere me.i.ducere me.ī inimicitias dicūtur committi quādo cogimur inter nos dimicare:& contēdere:& committuntur feræ quando coguntur ſimul pugnare. Pilades:filius Strophili phocenſis Oreſtē Agamēnonis filium unice dilexit:adeo ut ne inſanū quidem deſereret: Affuit inſano iuuenis phoceus Oreſti. Et pilades fuit pā tomimus tēporibus Augu ſti pirithous Ixionis filius rex lapitharū: & Theſeus amicitiā ī marathone iiuerūt:cū Theſei fama adductus Pirithous emiſiſſet taurū ut illius uires experiret. Inde iūcta ex ea amicitia Deidamia in uxorē ducta pirithous Theſeum ad nuptias duxit. hæc plutarchus:aliter Herodotus. Siculos frēs: non palicos ītelligit:đ qbus multa Macrobius: non Damonē & phitiā:q non fuerūt frēs: ſed Amphinomū & Anapiam frēs Cataneos qui piiſſimi fuerūt in parentes:adeo ut Neptuni ira īminēte excidio eos humeris extulerūt Silius:Et catane generaſſe pios celeberrima frēs: auctor eſt Strabo: & Plutarchus ī orōne ad Apolimū. Pauſanias eorū memīt:nomen non expreſſit. Atridas: Agamēnonē & Menelaū. Maius nomen q̄ fuerit Amphinomi: & Anapiæ: Quod facis.i. imprecor ꝙ ſemper hæreas inguinibus:quod ſupra etiam dixit: Hæreat inguinibus potius tam noxia lingua.

Te fingente nefas:piladen odiſſet oreſtes
Theſea pirithoi deſtituiſſet amor.
Tu ſiculos fratres:& maius nomen atridas:
Et lædæ poteras diſſociare genus.
Hoc tibi pro meritis & talibus imprecor auſis
Vt facias illud:quod puto lingua facis.

In malum poetam.

Dulcia cum tantum ſcribas epigrammata ſemper
Et ceruſſata candidiora cute.
Nullaque mica ſalis:nec amari fellis in illis
Gutta ſit:o demens uis tamen illa legi.
Nec cibus ipſe iuuat morſu fraudatus aceti
Nec grata eſt facies cui gelaſinus abeſt.
Infanti melimela dato:fatuaſque mariſcas.
Nam mihi:quæ nouit pungere:chia ſapit.

Scazonta mittit ad Apollinarem.

Apollinarem conueni meum ſcazon
Et ſi uacabit:ne moleſtus accedas
Hoc qualecunque cuius aliqua pars ipſe eſt
Dabis:hoc facetum carmen imbuant aures.
Si te receptum fronte uideris tota.

Vlcia.In eū q cādore carmīs nulla aūt dicacitate aut urbanitate īſerta uolebat placere eandē ciboꝝ & epigrāmaton conditionē eē ſcribit poeta ut placere nequeāt niſi addita mica ſalis aut aceti. Sēſus ē Qui. Acoris cibus palatū delectat & eius generis ſcripta. Cādidiora:ſēſus cādidioris. Cute ceruſſata.i.pelle expolita ceruſſa. Mica:granū. Salis.i.urbanitatis Nec amari fellis.i.mordacitatis. Fraudatus:carēs. Morſu aceti.i.aliq̄ pte aceti Gelaſinus:ruga contracta ex riſu dicit̄.ꝓ ruga accipit̄ qualis in media fronte eminet. Cui abeſt Gelaſinus.i.quæ non corrugat̄ aliqua ex pte. Melimella:poma muſtea dicebant̄ a celeritate maturitatis:eadē melimella dicunt̄ a ſapore mellis. Mariſcæ: ficus mariſcas nomīat Cato:& repetit P li. Cato ficus mariſcas ī loco cretoſo aut apto ſerit. erāt aūt dulcis ſaporis potius q̄ grati. Melimella::dulcia epigrāmata dāda ſūt īfantibus. Fatuas carentes ſapore ſalis. Chia ficus:erat quam ex diſciplina Cloacii nominat Macrobius: ea habet ſaporē acerbiuſculū:propterea delectat. Ficus chia.i.epigrāma mordens.

Pollinarem. Scazon carmen iambicū claudicans:de quo ſupra eſt dictū:uel alloquit̄ ut ſe conferat ad Apollinarē ſi uult eſſe tutus aduerſus malignos. O ſcazon:o meū carmen iambicū. Vacabit:erit uacuus negociis. Cuius carminis ipſe aliqua parte & emēdatione ſua & hæc eius gratia ſcribo ubi nominat̄. Imbuāt:dent primā limā:& honorē.

Fauore noto:quo solet. Flagret:incesus sit
Vscæ. Dexter amicus Mart. ei miserat aprum integrum. Mart. diu apro inspecto & cogitato sumptu futuræ culinæ eum remisit: uult enim cibos qui minori precio condiantur. Populator glandis tuscæ: idest qui populabaris glandes tusciæ. nam apri uescunt glande. Secunda fama: idest qui potes esse in admiratione. Apro ætolo: calidonio. Dexter: amicus meus. Inuidiosa: supra conditionem meam. Festa culina. i. agens diem festū

Noto rogabis ut fauore sustētet.
Quanto mearum scis amore nugarum
Flagret: nec ipse plus amare te possum.
Contra malignos esse si cupis tutus
Apollinarem conueni meum scazon.

De Apro a se occiso.

Tuscæ glandis aper populator: & ilice multa
Iam piger: ætole fama secunda feræ
Quem meus intrauit splendenti cuspide dexter:
Præda iaces nostris inuidiosa focis.
Pinguescant madidi læto nitore penates.
Flagret & exciso festa culina iugo.
Sed coquus ingentem piperis consummet aceruum:
Addet & arcano mista falerna garo.
Ad dominum redeas: noster te non capit ignis
Conturbator aper: uilius esurio.

Ad Fuscum.

Sic tyburtinæ crescat tibi silua dianæ:
Et properet cæsum sæpe redire nemus.
Nec cartesiacis pallas tua fusce trapetis
Cedat: & immodici dent bona musta lacus.
Sic fora mirentur: sic te pallatia laudent:
Excolat & geminas plurima palma fores.
Ocia dum medius præstat tibi parua december
Excipe sed certa quos legis aure iocos.
Scire licet uerum res est hæc ardua. sed tu
Quod tibi uis dici: dicere fusce potes.

Iugo: idest silua excisa. Sed coquus: nunc pœnitet Martialem: cum reminiscitur exigere multū sumptum. Piperis: piper adhibebatur apro condiēdo falerno mixto garo: arcanum œnogarum dicitur. nam œnogarum erat garum mixto uino. Apitius spōdilos ex simplici oeno garo factos: & alibi addes oenogarum in tubera & piper. Arcano autem garo idest exiguo: quia falerni potio superabat garum. οινοσ uinum & γαρον garum significat: unde oenogarum. Ad dominū: Dextrum: Noster ignis idest nostra culina non est capax tui. Conturbator: conturbatores apud Martialem dicuntur qui pecuniam in uarios sumptus exigunt: & qui diuersa requirunt: ut alibi: Conturbatorque macelli. Conturbatorem igitur appellat aprum: hoc ē piper & oenogarum & magnum sūptū exigentē. Exurio uilius: uolo uiliores cibos.

Ic tiburtinæ. Fuscū rogat ut sua carmīa accipiat mēse saturnalitio & dicat quid sētiat. Certa aure: censoria aure. Dum medius december. i. saturnalia. Nemus cæsum sæpe redire: idest germinare Tua pallas: tua oliua. Sēsus ē & ager tuus plus olei ferat: q̄ solet bæticus: nam hispania bætica oleo abundat. Italia obtinet palmā. Vena frana: liciana contendūt. Post italiam histria & bætica. Trapetum dicitur mola torcularis. τραπευω significat uoluo. Lacus imundici. i. pleni. i. solia per que labuntur musta. Fora: quia Fuscus erat causidicus. Plurima palma: idest undecūque afferatur palma & uictoria scire libet uerum. Sed tu quod: sensus ē cupio scire ue℞ quid sentias de meo carmīe: quod si hoc tibi uidet̄ difficile quia quereris ne me offendas: potes dicere mihi quod tibi uis dici: hoc ē tu potes me laudare: queādmodum tu uis laudari: cū alicui ostendis carmina.

Eſtille. Miſſurus carmina Voconio Victori poetæ: alloquitur Teſtillum illius puerũ in quo laudando Voconius erat occupatus: rogat ut paulisper a poetæ latere diſcedat dum ſua illi carmina legit caſtiganda. Dulce tormẽtum: dulcis cura. Victoris: eſt cognomen poetæ: ſed menda librariorum ſcriptum erat. Victuri: Verſus autem hoc eodem epigrammate indicat mendam: Carmina uictori dum lego pauca meo. Notior: nobilior carmine poetæ. Sic: precantis eſt & optantis. Poſitis capillis: tonſis. Tuo uictori: poetæ tuo. Marſi. qui poeta captus Melenis amore compoſitos de ea uerſus oſtendebat Virg. melenis fuſca epitheton conueniens: nã μελαινα ſignificat fuſcam: ideſt quemadmodũ marſus potuit oſtendere maroni cantanti Alexi ſuos: ita meos debeo poſſe oſtender Voconio: q̃uis tui amore ardeam.

As cattis. argumentũ eſt epigrammatis in Geliam: quæ inuſitato genere concubitus uenerei uidebatur oblectari: cum romanum hominem nullum admitteret: ut illud. Qua ratione facis. nõ modo interroget quare id faciat: ſed quo pacto id faciat. Iudæi: recutiti dicuntur quoniam iudæis pueris cutis inguinis recidebatur. poſtea cum cutis ſuccreſceret dicebantur recutiti. q. noua cute tecti. Oratius appellauit iudæos appellas: hoc eſt cute & pelle carentes. hoc indicio Domitianus cum exigeret tributum e iudæis ſenem inſpici iuſſit. Alani inter ſarmatas ſunt: nam ut ſcribit Pli. primum omnium ſũt ſcythæ degeneres a ſeruis orti: Trogoditi: Alani: Toxalani. aduerſus Alanos popoſcit opem. Volgeſus rex parthorum a Veſpaſiano: optauitque Domitianũ mitti: ſed non ĩpetrauit. Torus: concubitus: Equo ſarmatico nã alani habẽt equos ſarmaticos: cũ ſint ĩter ſarmatas. Sunt aũt laboris patentiſſimi: adeo ut centena milia &. l. continuo curſu conficiant aliquando: ut Pli. ſcribit.

Ad Teſtilum puerum.

Teſtile uictoris tormentum dulce uoconi
Quo nemo eſt toto notior orbe puer.
Sic etiam poſitis formoſus amere capillis:
Et placeat uati nulla puella tuo.
Paulisper domini doctos ſepone libellos:
Carmina uictori dum lego pauca tuo.
Et mecœnati maro cum cantaret alexim:
Nota tamen marci fuſca melenis erat.

In Celiam.

Das cattis: das germanis: das celia dacis:
Nec cilicum ſpernis cappadocũque toros.
Et tibi de pharia menphiticus urbe fututor
Nauigat: a rubris & niger indus aquis.
Nec recutitorum fugis inguina iudæorum:
Nec te ſarmatico tranſit alanus equo.
Qua ratione facis: cum ſis romana puella:
Quod romana tibi mentula nulla placet?

Ad Regulum.

Raucæ cortis aues: & oua matrum
Et flauas medio uapore chias.
Et fœtum querulæ rudem capellæ
Nec iam frigoribus pares oliuas.
Et canum gelidis olus pruinis
De noſtro tibi rure miſſa credis.
O q̃ regule diligenter erras.

Aucæ cortis. Ad Regulum cui miſerat munera empta in foro: cum eadem Regulus ex agro ſuo uberius haberet. Cors pars domus ubi altilia ſeruabantur. Aues raucæ cortis: ideſt aues raucas cortiles. Oua matrum: galinarum. Chias ficus: melius tamen ſeruabantur ficus Liuiæ Pompeiæ: q̃ chiæ. Flauas medio uapore: temperato uapore aridas. Fœtum: hædum. Rudem: nouum iuuenem & ignorantem coitum. Non pares frigoribus. i. oliuas frigore rugoſas. Non pares. i. uictas. Olus canum: herbam canam. Diligẽter: ideſt o q̃ diſſimulanter erras: quia fingis te non intelligere hoc.

Nisi me.i.nisi uictum meum. In tota suburra:ubi res uendũtur. Quicquid umber.i. tuus uillicus umbri ruris.

Tice.Pomponius Atticus primus cognomen cum doctrina reportauit ab athenis:ut ait Cicero:quod in eius familiam est propagatum:nam ex eo dicti sunt Attici ad Atticum nunc scribit Mart.temporis sui dantem operam philosophiæ.hoc tamen dãnat in eo ꝙ publica uitet gymnasia:& potius cum uult sudare currat:q̃ aliud exercitatiõis genus uelit peragere.hic sensus nõ placet:quem nonnulli hactenus secuti sunt. ego qd sentiam dicam ĩ calce huius epigrammatis. Attice facundæ:idest doctæ gentis:nam ille primus cognomen ex athenis rettulerat.

Conticuisse: carere eloquentia. Ingẽtem domũ idest atticorum. Turba cecropiæ Mineruæ.i. turba studiosorum:omnis sapiens: idest omnis doctus amat te. Magister:gymnasii. Colit: alios iuuenes. Fracta aure.i. clamoribus. Vnctor.i. aliptes. Sordidus: auarus. Rapit opes:spoliat iuuenes opibus. Follis: genus pilæ. Suet.de Augusto: Ad pilã: & folliculum est reuersus. Paganica:pila. Ictus stipitis: exercebãtur tyrones in campo martio incursãtes ad palum: quod Salustius scribit in historiis & qui tradiderunt præcepta de re militari:eodẽ exercitationis genere: qui erant intraturi thermas. Iuue. Aut quis non uidit uulnera pali. Quem cauat assiduis sudibus scutoque lacessit. Ictus hebes: quia non resistit nec sentit stipes. Lento ceromate: ceroma erat genus unguẽti ex ceno & oleo quo utebãtur palæstritæ. Vari. qui habent leuiter obtorta crura:& uara sunt brachia palæstritarum:cum aduersarium amplectantur ut hic. Arpastum:genus pilæ. Puluerulenta:quia per terram iactabatur. Calet amore sidonio:idest in porticu europæ.hæc duo loca patebant ad cursum:ut supra. Area gymnasii:Quod dictum est ex communi sensu.ego autem ita sentio laudari. Atticum ꝙ deuitet exercitationes pertinentes potius ad luxum:q̃ ad rectam ualitudinem.& relicto gymnasio cursu exerceatur & dicat eos qui exercentur in gymnasio esse pigros:ueram autem exercitationem esse cursum. Cum liceat currere:quemadmodum Atticus:& ita legas. Ludere per omnes uarias artes:quibus area seruit:hoc est quæ in gymnasio exercentur. Est pigritia:pigritiæ & desidiæ.i. Cum liceat currere:idest cum cursu possis exercere: quod Atticus faciet.

Nil nostri nisi me ferunt agelli.
Quicquid uillicus umber: aut colonus
Aut tusci tibi: tusculi ue mittunt:
Aut rus marmore tertio notatum:
Id tota mihi nascitur suburra.

Ad Atticum.

Attice facundæ renouas qui nomina gentis:
Nec sinis ingentem conticuisse domum:
Te pia cecropiæ comitatur turba mineruæ:
Te secreta quies te sophos omnis amat.
At iuuenes alios fracta colit aure magister.
Et rapit immeritas sordidus unctor opes.
Non pila: non follis: non te paganica thermis
Preparat: aut nudi stipitis ictus hebes.
Vara nec iniecto ceromate brachia tendis.
Non harpasta uagus puluerulenta rapis.
Sed curris niueas tantum prope uirginis undas
Aut ubi sidonio taurus amore calet.
Per uarias artes: omnis quibus area seruit
Ludere cum liceat: currere pigritia est.

In Cinnam.

Sordidior cœno cum sit toga: calceus autem
Candidior prima sit tibi cinna niue.
Deiecto quid inepte pedes perfundis amictu?
Collige cinna togam: calceus ecce perit.

Vo possit. Carinus quem impudicum fuisse supra ostendit: balnea extruxit: quæ cum essent in omnium admiratione: ait poeta non mirum esse ab homine pessimo rem unam esse benefactam: quando Nero omnium pessimus thermas pulcherrimas ædificauit: simul respondet calūniatoribus: ꝙ uisus sit anteponere neronianas thermas ædificiis Domitiani. Duorum inquit impudicorum ædificia confero: Nero thermas ædificauit: gymnasiumque: quæ ut frequentarētur senatores & equites oleo donauit ad id necessario. Tranquillus. Ore rācido inuido. Persius: Rancidulum quiddam balba de nare locutus. Domini: Domitiani. Balneis cinædi: Carini īpuri præfers thermas neronianas. Verba calūniatoris arguentis poetam. Tot muneribus. i. tot ædificiis. Domini domitiani. Præfero balneis cinædi: scilicet Carini: hoc est duos impuros comparo: uerba sunt poetæ respondentis calumniatori.

Nguina. Lecania cū in balnea ueniret iubebat sibi astare seruum, obligatis pudendis subligaculo. Subligaculo autē utebantur: cum alii: tū histriones indumento a genibus ad umblicum non modo ut partes illas uelarent: sed ut etiam inguina comprimerent a libidine: nam frequenti coitu raucescebāt. hoc demonstrat infra Mart. Lecania autē hunc seruum uolebat uti subligaculo in balneis: cū alii nudi essent hac de causa ut suspicatur Marti. ut postea secretius lauaretur ab eodem seruo recenti ad opus. i. futueretur a seruo qui in aliis latus non fatigasset. Sed meus: sensus est quare mecum lauaris: & cum seruo meo: qui sumus sine subligaculis: Immo seruus ne præputium qdem tegit: non legas bis: sed altero loco. Iudæum pondus. i. inguina iudæa. i. circūcisa & aperta: ut iudæus ē. Fœmineos recessus. i. occultā lauationē. Tua aqua. i. tuo riuo. i. tuo spermate. Virg. i obscœ carmine: Quam non petieris ore fouebis aquam. i. sperma.

Ad Seuerum.

Quo possit fieri modo seuere
Vt uir pessimus omnium charinus
Vnam rem bene fecerit requiris:
Dicam sed cito: quid nerone peius?
Quid thermis melius neronianis?
Non deest protinus ecce de malignis
Qui sic rancidulo loquatur ore:
Vt quid tu domini deique nostri
Præfers muneribus neroniana?
Thermas præfero balneis cinædi.

Io. Matronam.

Inguina succinctus nigra tibi seruus aluta
Stat quotiens calidis tota foueris aquis.
Sed meus: ut de me taceam: lecania seruus
Iudæum nulla sub cute pondus habet.
Sed nudi tecum iuuenesque: senesque lauamur.
An sola est serui mentula uera tui?
Ecquid fœmineos sequeris matrona recessus:
Secretusque tua cunne lauaris aqua?

Ad stellam.

Cum pluuias madidumque iouem perferre negaret
Et rudis hibernis uilla nataret aquis.
Plurima quæ posset subitos effundere nimbos:
Muneribus uenit tegula missa tuis.
Horridus ecce sonat boreæ stridore december
Stella tegis uillam: non tegis agricolam.

Vm pluuias. Stella miserat tegulas Mart. ut tegeret uillā in hyeme: Mart. poscit quē admodū tegit uillā: ita tegat agricolā. i. Martialē. i. mittit togā. Tegulæ balneis acommodatæ māmatæ dicebantur: reliquæ tectis domoꝶ. Nimbos: pluuias. Ioue madidū. i. cælum madidum. Non tegis agricolam. i. non das mihi togam ut tegar.

Osti. Quæstor Domitiani in exercitu nouitate quadã signi indicabat Percussori: cum uellet aliquẽ interfici emũgebat nasum. signũ aũt ab aliis dari solet ut theta inscribe ret: ꝑpterea theta dicit signũ mortis. Persius: Et potis ẽ uitiũ mortis præfigere theta. hũc quæstorẽ uolentẽ emungere nasum collegæ ꝓhibuerũt. Iocatur poeta: ꝗ qui paulo ante in perabat necẽ aliis: nunc non potuerit emũgere nares. Mortiferꝝ signũ necis ẽ theta: Opere preciũ: iuuat. Iuguli: necis. Stiria: ut palæmon iterpretatur ẽ gutta pendens quæ nondũ cecidit. Inuiso naso: qa cũ tãgebat nasũ erat indiciũ necis. Non licuit: qa tãq̃ imperaturus necẽ aliis ꝓhibitus ẽ emũgere nares.

Ad Castricum de theta.

Nosti mortiferum quæstoris castrice signum.
Est operepretium discere theta nouum.
Exprimeret quotiens rorantem frigore nasum
Letalem iuguli iusserat esse notam.
Turpis ab inuiso pendebat stiria naso
Cum flaret madida fauce december atrox.
Collegæ tenuere manus: quid plura requiris?
Emungi misero castrice non licuit.

De Poliphemo.

Tantus es & talis nostri polipheme seueri
Vt me mirari possit & ipse cyclops.
Sed nec sylla minus: quod si fera monstra duorum
Iunxeris: alterius fiet uterque timor.

Antus. Poliphemus & sylla erant serui se ueri ut nõ mõ aliis possẽt incutere terrorẽ: sed ipsi i ter se timerent. Tantus: tam magnus. Talis. i. tã deformis. Cyclops. i. Poliphemus. Sylla: serua se ueri. Fera monstra: idest ambos. Vterque timor. i. alter alterum timebit.

De Celio.

Discursus uarios: uagumque mane
Et fastus: & aue potenriorum.
Cum perferre patique iam negaret:
Cœpit fingere celius podagram.
Quam dum uult nimis approbare ueram
Et sanas linit obligatque plãtas:
Inceditque gradu laborioso.
Quantum cura potest: & ars doloris
Desiit fingere celius podagram.

Iscursus. In Celium qui dũ recusaret laborẽ salutãdi cœpit fingere podagrã: & ita finxit ut paulo postea cœperit laborare. Ridet poeta tantam fuisse artem Celii: ut non modo fictam podagram: sed ueram expresserit. Fingere podagram: se laborare podagra. Discursus: eodem uerbo utitur Iuue. Gaudia discursus. Vagum mane: idest matutini tẽporis labores: quo tẽpore omnes uagabantur ad salutandos diuites. Aue: salutationem. Desit fingere. quia ueram habebat podagram. Plantas sanas: idest pedes non laborantes. Gradu laborioso: quia ita icedit ut uideatur dolere.

Epi. patris Hetrusci.

Hic iacet ille senex augusta notus in aula:
Pectore non humili passus utrunque deum.
Natorum pietas sanctis quem coniugis umbris

Ic iacet. Hetruscus q ab exilio lachrymis filii fuerit restitutus: ut supra dictũ ẽ: nunc moritur: poeta epitaphium componit: quo laudat pietatẽ filii superstitis: ita amissum patris lugentis ut non nonagenariũ senẽ: sed pmem iuuenem ante tempus ereptum lugere uideretur. Ille senex: Hetruscus i aula augusta Domitiani. Passus utrũque deum. i. Claudium & Neronẽ: nam Hetruscus pater seruus fuit Claudii: a quo eadẽ conditione traditus ẽ Neroni: ut Pap. i siluis aperte docet. Pap. terribilẽ affatu passus uisusque tyrãnũ Inanẽque suis. præterea: Nõdũ stelligerꝝ senior dimissus i axẽ Claudius i lõgo trãsmittit hẽre nepoti. Nõ hũili pectore: magno aĩo. Coniugis uxoris.

Ambo: casus græcus ē ꝓ ambos: ut illud Virg. Si duo Præterea. Fraudata iuuenta: mortua ante tēpus. Ter senas olympiades.i.nonagesimum annum.

Osmicos. Cosmici dicuntur ornati. Sempronius Tucca cum esset ornatus uolebat uideri formosus: dictitans se esse cosmicum. poeta ait non modo res bonas: sed ēt malas posse ornari: hoc est ipsum quoque esse malum: quis cosmicus esset.

Rimū. Cinna nec dabat Martiali quod poscebat dari: nec negabat oīo: sed diu hēbat ipsum suspensum: & sollicitū. Primū ē ut præstes .i. prima gratia ē tui beneficii ut præstes. Sed tu nec præstas: ideo non diligo te Nec cito Cinna negas: propterea odi te.

Vneribus. Castricus & eruditissimus poeta & diues fuit: Mart. cum alii amicis munera mitterent: ipse mūeꝝ loco mittere solebat carmina: neutrū poterat efficere in Castricū qui nec agebat muūeribus: nec carminibus: paulo tamen ante dederat epigrāma ad poetā: nūc affert cām quar miserit: ait.n. & hoc accidisse ut Alchynoo pomorum copia reliquos mortales superanti aliqs aliquando miserit poma. Muneribus: sensus ē horū uersuū Castricū non posse superari muneribus aut carminibus. Sic etiā eadē temeritate. In utroque sumus tenues: laboramus inopia munerū & carminū. Vincique parati: facile cedimus. Inde: cum non possumus mittere bona carmina. Alcynous: Nausitoi: filius celeberrimus carmīe Homeri ī odyssea: corcyrā in qua erant populi phæces īsigni iusticia rexit: tanta pomarioꝝ copia

Miscuit: elysium possidet ambo nemus.
Occidit illa prior uiridi fraudata iuuenta:
Hic prope ter senas uidit olympiadas.
Sed festinatis raptum te credidit annis
Aspexit lachrymas quisquis hetrusce tuas.

Ad sempronium.

Cosmicos esse tibi sempronī tucca uideris:
Cosmica sempronī tam mala q̄ bona sunt.

In Cinnam.

Primum est ut præstes: si quid te cinna rogabo
Illud deinde sequens ut cito cinna neges.
Diligo præstantem non odi cinna negantem.
Sed tu nec præstas: nec cito cinna negas.

Ad Castricum.

Muneribus cupiat si quis contendere tecum:
Audeat hic etiam castrice carminibus.
Nos tenues in utroque sumus: uincique parati.
Inde sopor nobis: & placet alta quies.
Tam mala cur igitur dederim tibi carmina quæris:
Alcinoo nullum poma dedisse putas.

Ad Ouidium.

Maximus ille tuus ouidi cæsonius hic est:
Cuius adhuc uultū uiuida cæra tenet.
Hunc nero damnauit: sed tu damnare neronem
Ausus es: & profugi: non tua fata sequi.

& fertilitate: ut auctore Homero præmaturis fructibus noui statim succederent. Papinia. Quid bifera alcynoi laudem pomaria: Ouidius: Phæcum felicibus obsita plantis Iura petunt. Huius filia Nausicaa nudum & naufragum ex littore Vlyssem domum produxit. Dederim: ausus sim dare.

Aximus ille. Maximus Cæsonius singulari amicitia cum Anneo Seneca iūctus: missus est a Nerone in exiliū. Ouidius eum secutus est non ueritus principis indignationē: & contēpta gratia qua apud illum ualebat. idem amicum amissum tabella expressum hēbat apud se: cuius picturæ hoc additur carmen a Martiale. Viuida: ueris liniamētis expressis Hunc: Cæsoniū. Dānare Neronē: ausus ē sequi dānatū: & negligere Neronē apud quē gratia ualebas: nā dānare ē condēnare. Dānare itē ē aliqd tāq̄ detestādū omittere. ut supra de Othone: Dānauit multo saturatū sanguine martē: & ita hic accipitur. Non tua fata.i. nō tuam sortem felicē apud Neronē.i. maluisti sequi malam sortem amici: q̄ tuam felicem.

Magnus comes:qui magnus eras apud Neronē.Freta ſcyllæ.i.æquora ſicula.Scylla ſcopulus maris ſiculi naufragiis & periculis inſignis. Maximus cæſonius: ꝓconſulatū africæ geſſit temporibus Neronis. Præſens & uentura turba.i. præſentes & poſteri. Noia uictura .i.fata īmortalia præſtabūt meū carmen. Legi poſt mortē. Quod ille Senecæ:nā maximus Cæſonius non dubitauit Senecā dānatū a Nerone ꝓfiteri ſibi eſſe amicū. Tēporibus ēt Claudii dānatus eſt Sene.ſed mox ab exilio reſtitutus:ut ſcribit Tac.

Aequora per ſcyllæ magnus comes exulis iſti
Qui modo nolueras conſulis ire comes.
Si uictura meis mandantur nomina chartis:
Et fas eſt cineri me ſupereſſe meo:
Audiet hæc:præſens uenturaque turba:fuiſſe
Illi te:ſenecæ quod fuit ille ſuo.

Ad eundem.

Facundi ſenecæ potens amicus
Caro proximus aut prior ſereno:
Hic eſt maximus ille:quem frequenti
Felix littera pagina ſalutat.
Hunc tu puer ſiculas ſecutus undas
O nullis ouidi tacende linguis
Spreuiſti domini furentis iras.
Miretur pyladem ſuum uetuſtas
Hæſit qui comes exuli parentis:
Quis diſcrimina comparet duorum
Hæſiſti comes exuli neronis.

Ad Priſcum.

Commendare tuum dum uis mihi carmine munus:
Mæonioque cupis doctius ore loqui:
Excrucias multis pariter me teque diebus:
Et tua de noſtro priſce thalia tacet.
Diuitibus poteris muſas elegoſque ſonantes
Mittere:pauperibus munera plena dato.

Ad Licinium.

Doctorum licini celeberrime ſumme uirorum:
Cuius priſca graues lingua reduxit auos
Redderis heu quanto fatorum munere nobis

Acundi.Serenus Carus:Statius Anneus: ut Tacitus:Senecæ amiciſſimi fuerūt:eodē argumēto ē epigrāma:quo ſupius præponit amicitiam Ouidii maxīo amori Piladis ī Oreſtem.hoc carmē additur picturæ Cæſonii. Salutat frequenti pagina .i. ad quem totiēs ſcripſit Seneca. Amicus potens:qa plurimum ualebat apud Neronem. Proximus caro:amore in ſenecā. Aut prior ſereno.i.q pari amore cum caro diligebat:aut uehemētiore q̄ ſerenus ſenecam. Domini:Neroīs. Vetuſtas:ātiqāuitas. Exuli parentis:Pilades ſecutus ē Oreſtē:qui matre interfecta in exiliū abiit furiis agitatus: Exuli: Oreſti. Parentis. Clitēneſtræ matris cæſæ a ſe. Duorū Piladis & Ouidii. Exulē Neronis:Pilades nihil timebat:At Ouidius Neronem debebat uereri plus igitur eſt.

Omēdare. Priſcū accuſat:q pollicitus ſe miſſurū munus Martiali id differebat:cupiens una mittere carmē.at poeta inquit ibi paupi mittendū eē munus expolitū:diuitibus pulchros uerſus. Excrucias hēs me anxiū expectantē munus. Ore mæonio:Homeri ore. Placet: concīnat. De noſtro.i.d nr̄o dāno. Pexa munera .i.pulchra:an pexa dicit: ut referat hoc ad ueſtē pexam.i.referta & plena ſine ullis illecebris:ut tractum ſit a pexis ueſtibus hyemalibus grandioris pili.placet prior ſententia.

Octorum.Licinium Suram conualuiſſe lætatur:de quo in aduerſa ualitudine deſperatum erat.ſimul monet amicum:ut cum euaſerit periculum mortis: reliquam uitā agat uoluptate & relaxatione aī nullo die prætermiſſo. Līgua priſca:imitata priſcos:Auos graues.i.iſtituta & doctrinā ātiquoꝝ.Quanto munere.i.grato munere mortalibus.

Gustata lethes aqua: hoc est gustato. Fl. infernali: nam animæ ad superos rediture ī noua corpora: ut cecinit poeta potāt aquā lethei fluminis. Perdiderāt metū. i. uota suscepta p te non putabant se deberi. & persolui: quia non putabāt euasurū. Tristitia secura: deposita cura te euasurū flebat. Peractis lachrymis. i. iustas lachrymas omnes emiserūt tāq̄ si mortuus esset. Regnator taciti auerni. i. pluto. Non tullit inuidiā. i. non potuit pferre loquellas hominū lugētiū te. Colos raptas. i. pensa. Ipse restituit colos raptas parcis: quas deposuerāt sorores. Mors falsa. i. falso existimata de te. Frueris posteritate. i. ita uiuis nūc inter eos qui tibi sunt posteri: quia habebaris mortuus. Viue: da operam relaxationi aī. Velut rapto: nam qui uiuūt rapto maiori studio & diligentia res aptas amplectūtur: hoc ē consume oēs dies: ac si eos raperes. Gaudia fugitiua. i. gaudia quæ cito labuntur. ut supra: sæpe fluent imo sic quoque lapsa sinu. Vita reuersa: iterum data tibi. i. nullū diē uoluptatis prætereas.

Vm mensas. Instituerant antiqui coenam quā appellabāt āmbulatoriā ministris circūferentibus uasa. Si pauperes īuitabāt rarius ad eos accedunt: ministri ditioribus seruiētes hanc igitur coenā pauper Mart. damnat. Pro mensis: loco mensarum. Gabata: uasa concaua dicta: quia sunt cauata. Lances patinæ minus excauatæ: Transcurrunt: ministri circūferētibus. O lauti: o diuites. Habete uobis: has epulas. Offendimur coena: qa non uescimur.

Ons dominæ. Violātilla magnificas habebat ædes: quæ a Papinio in epithalamio Stellæ describuntur: Lecta deæ sedes ueris nec sordet ab astris. in his fons erat Pap.

Gustata lethes pene remissus aqua.
Perdiderant iam uota metum: securaque flebat
Tristitia: & lachrymis iamque peractus eras.
Non tulit inuidiam taciti regnator auerni:
Et raptas fatis reddidit ipse colos.
Scis igitur quantas hominum mors falsa querelas
Mouerit: & frueris posteritate tua.
Viue uelut rapto: fugitiuaque gaudia carpe:
Perdiderit nullum uita reuersa diem.

De Annio.

Cum mensas habeat fere ducentas:
Pro mensis habet annius ministros.
Transcurrunt gabate uolantque lances.
Has uobis epulas habete lauti?
Nos offendimur ambulante cœna.

Ad fontem hiantides.

Fons dominæ regina loci quo gaudet hianthis
Gloria conspicuæ delitiumque domus.
Cum tua tot niueis ornetur ripa ministris
Et ganymedeo luceat unda choro.
Quid facit alcides silua sacratus in ista:
Tam uicina tibi cur tenet antra deus?
Nunquid nympharum notos obseruat amores.
Tam multi pariter ne rapiantur hyle?

Ad Seuerum.

P arua suburbani munuscula mittimus horti
Faucibus oua tuis: poma seuere gulæ.

Perspicui uiuūt in marmore fontes: proximo nemore consecrato Herculi: argumentū supra est expositum. ait poeta apte hoc factum ut Hercules sit proximus: ne. s. multi niuei ministri rapiantur a nymphis: ut Hylas raptus fuit. Domus conspicuæ. i. domus Violātillæ Luceat: accipiat lucem. Choro ganymedo: ministris similibus Ganymedi. Obseruat: custodit. Notos: quo nouit amores nympharum.

Arua. Seuero misit & oua & poma: sed ne uideretur gulosum amicum existimare. ait se mittere poma ut uescatur: oua: ut raucam uocem aperiat & ut faucibus mederetur & ut uox fieret clarior: nam ulceratis faucibus oua medentur auctore P linio.

Ercari: Vrbicū monet ut si uelit audire suos uersus: neque eos emere: eat ad Pompeiū Auctū: qui omnes memoria tenebat. Mercari: emere nostras nugas. i. nostros libellos: Sedet: habet domiciliū in prima æde Martis: quod templū reliqua superat magnificētia Martis ultoris: templū ædificauit Augu. Cæsar: quod uouerat in bello philippēsi aduersus Brutū & Cassiū ultorē appellauit: quoniā id bellū susceperat ad ulciscendā mortē Cæsaris patris. Iure madidus: sordibus. sunt qui legunt iure madens. i. iure peritus: sed non placet. Limatus: habēs limatā & attritā togā. In uario usu togæ. i. dū oībus ī rebus utitur eadem toga. Non lector meus. i. non legit modo mea carmina. Sed liber est: hic sic tenet memoria mea carmīa ac si esset liber. Absentes: non īspectos. Vt nulla littera: idest ne minima quidem syllaba pereat. Denique: si uellet poterat uideri scripsisse: id est posset uideri auctor carminum adeo bene memoria tenet meos uersus. Sollicites: id est ꝓuoces ad recitanda carmina. Non satis ante uacabit. i. nō uacuus erit omnino negociis Iuue. Si uacat & placidi & cætera. Quinti. Marsus & pedo legendi: si uacet: id ē si ocium sit.

Ad Vrbicum.

Mercari nostras si te piget urbice nugas:
Et lasciua tamen carmina nosse libet:
Pompeium quæras: & nosti forsitan auctum:
Vltoris prima matris in æde sedet.
Iure madens uarioque togæ limatus in usu:
Non lector meus hic urbice: sed liber est.
Sic tenet absentis nostros cantatque libellos:
Vt pereat chartis littera nulla meis.
Denique si uellet poterat scripsisse uideri.
Sed famæ mauult ille fauere meæ.
Hunc licet a decima: nec enim satis ante uacabit
Sollicites: capiet cœnula parua duos.
Ille leget: bibe tu: nolles licet: ille sonabit:
Et cum iam satis est dixeris ille leget.

Ad Auctum.

Gratum est quod celeri nostros legis aucte libellos:
Si tamen & celerem quod legis aucte iuuat.
Ille meas gentes & celtas rexit hiberos:
Nec fuit in nostro certior orbe fides.
Maior me tanti reuerentia turbat & aures:
Non auditoris: iudicis esse puto.

Ratū: Celer magistratū habuerat in celtiberia. Idē post reditum ī urbem ex Pompeio aucto audiebat carmina Mart. monet poeta Auctum se magnopere uereri aures Celeris: quoniā nō uideatur auditor sed iudex celtiberorū: nā & Mart. erat celtiber. Si tamē iuuat. i. ꝓbatur a Celere: nā si offenderet nollet recitari. Celtas hiberos: id ē celtiberos nam celtæ cum tenuissēt ripas hiberi sunt celtiberi nominati. Certior: sanctior. Maior reuerentia: quia rexit celtiberos. Iudicis: alludit ad id quod fuerat iudex in Hispania.

In Vmbrum.

Omnia misisti mihi saturnalibus umber:
Munera: contulerant quæ tibi quinque dies.
Bissenos triplices: & dentiscalpia septem:
His comes accessit spongia: mappa: calix.
Semodiusque fabæ cum uimine picenarum:

Mnia: Vmbrum causidicum deridet: qui quæcunque munera clientibus in saturnalibus acceperat miserat Martiali. Ea autem erant uilissima & nullius ferme precii. eiusmodi munerum uilitatem Iuuenalis satyrico carmīe insectaꝣ. Vix octo serui potuerūt ferre munera Mart. facilius inquit poeta unus puer potuisset mihi ferre. v. libras argenti. Quīque dies: qa saturnalia durabāt. v. diebus. Triplices pugillares: de qbus dicemus ī distichis. Spongia accessit comes. i. uenit comes. Vimīe picenaꝝ. i. cū cistella oliuarum.

Sapæ laletanæ: appellat uinū laletanū sapā: quia erat fæcosum: habebatque plurimū fæcis. supra. A caupone tibi fex laletana petat. de hoc uino ut puto itellexit cum dixit: Plurimus hispanas mittet mihi nauta metretas. Iuue. dixit d uino misso causidicis: uinū thyberi deuectū. Coctana: coctanū ficus ē ex syria. Pli. ita scribit: Syria i ficoꝝ genere habet caricas & minores eius generis quæ coctana uocant. Itē pruna i damasco monte nata. Canis prunis. i. rugosis. & supra. Acuta senibus testa. Cū damascenis: Ex syria mittebant serui: ic circo Iuuenalis: Quo pruna & coctana uento. i. uenit uenalis seruus. Ficus libyca: in hyemē producebat: artificio mortalium frigidissima ipso etiam tactu. supra: Et ficus libycæ gelata testa. Fuisse nummorum. xxx. i. fuissē precii. xxx. nummorum.

Et laletanæ nigra lagœna sapæ.
aruaque cum canis uenerunt coctana prunis:
Et libycæ fici pondere teste grauis.
Vix puto triginta nummorum tota fuisse
Munera: quæ grandes octo tulere syri.
Quanto commodius nullo mihi ferre labore.
Argenti potuit pondera quinque puer.

In Nasidianum.

Semper mane mihi de me mera somnia narras:
Quæ moueant animum: sollicitentque meum.
Iam prior ad fecem sed & hæc uindemia uenit:
Exorat noctes dum mihi saga tuas.
Consumpsi salsasque molas: & turis aceruos:
Decreuere greges: dum cadit agna frequens.
Non porcus: non cortis aues: non oua supersunt:
Aut uigila: aut dormi nasidiane tibi.

Emper mane: Nasidienus captabat oli munera a Martiale blāditiis: sed cū poeta iā aspernaretur: excogitauit nouū aucupii genus. solebat enim dicere se uidisse sōnia plena terroris Marti: ad quæ placanda postulabat modo tus modo agnā: modo porcū: poeta respondet. Iā prior uindemia. i. prius illud aucupiū quo uteba ris apud me. Venit ad fæcē. i. defecit. Sed & hæc & etiā hoc nouū aucupiū defecit. Saga: mulier maga. Exorat: placat tuas noctes. i. tua somnia horrenda de me. Cōsūpsi dādo tibi. Molas salsas: molā salsā. i. pecuniā pro mola salsa ad sacra. Decreuere: sūt īminuti. Cadit: iterficit ꝑpter sōnia. Aues cortis. i. aues cortiles. Dormi tibi. i. ī tuam pernitiē & non in meam.

In Chrestum.

Nulli munera Chreste si remittis.
Nec nobis dederis remiserisque
Credam te satis esse liberalem
Sed si reddis apicio: lupoque
Et gallo ticioque celioque
Lingas non mihi. nam proba & pusilla est:
Sed que de solymis uenit perustis:
Damnatam modo mentulam tributis.

Vlli munera: Chrestus acceptis muneribus ab amicis nihil remittebat: sed irrumatoribus fellando satisfaciebat: si iquit poeta ita satisfacis oībus: satisfacies etiā meis mūeribus: quæ misi tibi fellādo. Non me: sed seruū meū q̄ iudæus ē. Si nulli remittis: si nulli reddis. Nec mihi remiseris: patiar mihi non remitti. Sed si remittis: si satisfacis. Lupo galloque: sūt irrūatores. Lígas. s. mētulā. Proba. s. mentula mea. De solymis pustis. i. a iudæis. i. serui mei q uenit e iudæa. i. ex ægypto. supra: sed meus ut d me taceā lecaīa seruus iudæū nulla sub cute pōdus hēt. Dānatā mō mētulā tributis: mētula dānata tributis dr: quoniā cū Domitiāus exigeret tributa iudæoꝝ: multi ne soluer cogerēt dissimulabāt originē negātis se eē iudæos: sed si differebāt ispiciebāt an esset circūcisi: & ita deprehēdebāt. Interfui iqt Tran. adolescētulus cū senex nonagenarius ispiceret a quæstoribus & frequēti cōcilio an eēt circūsectus: nā circūsecti dānabāt ad soluenda tributa. mētula igit dānata tributis dr concisa. i. iudæa: quoniā eo iudicio dānabāt ad tributa.

Stra:Laudat Rabirium architectum:qui ædem flauiæ genti erexit:eam enim ædificari uoluit Domitiāo. Tranquillo teste.uel Domitiani domum struxit:de qua infra:quod placet. Cepisti:arte complexus es. Domū parrhasiam.i.domū palatinā.hoc eni placet potiusq̄ ædē flauiam. Domus palatina:dicit parrhasia ab Euandro arcade.Silius: Aspice montis apex uocitata palatia regi Parrhasia.Virgil.Parrhasio dictū panos de monte lycei.Non placet quod suspicant nonnulli domū Domitiani dici parrhasiā:quia ī germania:sub Parrhaside ursa multa gesserit:unde Germanicus est dictus.Spoliorum illorū meminit Plinius in laudibus Traiani. Parrhasius item proprio nomine fuit pictor. Pisa:ciuitas in peloponneso non procul ab Elide:quæ habuit Iouis olympici imaginem fictā a Phidia. Parauit:cogitauit dare. Manus has:Rabirii. A nostro tonante:id est Domitiano.Phidias illuc simulacrum Iouis effixit:quod cum est dicatum tonitru Iuppiter signum dedit sibi placere:ut scribit Pausanias.

Ad Rabirium.

Astra polumque tua cepisti mente rabiri:
Parrhasiam mira qui struis arte domum.
Phidiaco si digna ioui dare templa parauit:
Has petat a nostro pisa tonante manus.

De Achila.

Castora de polluce gabinia fecit achilas:
Pyxagathos fuerat:nūc erit hippodamus.

Ad Gallam.

Iam sex aut septem nupsisti galla cinædis:
Dum coma te nimium pexaque barba iuuat.
Deinde experta latus madidoque simillima loro:
Inguina:nec lassa stare coacta manu.
Deseris imbelles thalamos:mollemque maritum:
Rursus & in similes decidis usque toros.
Quere aliquem curios semper fabiosque loquētem:
Hirsutum:& dura rusticitate trucem.
Inuenies sed habet tristis quoque turba cinædos:
Difficile est uero nubere galla uiro.

De Ceciliano.

Non cœnat sine apro noster tite cecilianus:
Bellum conuiuam cecilianus habet.

Astora:Gabinia mulier Achillam iuuenem pugilem donauit tantis opibus ut esset eques. Castor fuit hippodamus:id est equorum domitor. Pollux:eius frater fuit pugil.Versus Homeri hisdem uerbis bis repetitur: κασορα ι ιππόδαμοι καὶ πυξάγαθον πολυδευκέα:hoc est Castora domitorem equorum:& Pollucem pugnis fortem:hoc uersu iocatur poeta. Fecit castora:id est equitem:id est equestri censu donauit. De polluce.i.pugile. Nunc erit hippodamus:id est erit eques:alludens ad Castorem hippodamum.

Am sex:Nullum esse ait:qui non sit mollis siue hispidus sit:siue iunior: Galla cum elegantiores & formosiores uellet decepta elegantia formæ officium mariti non reperiebat.at inquit poeta.non modo hoc in formosis continget tibi o Galla:sed si hispidū habueris:talem reperies:nam omnes sunt cinædi.Iuue.hispida mēbra quidem & duræ.& cætera. Dum coma:id est dum sequeris formam. Imbellem:nequeuntem coire. Mollem maritum:id est effœminatum. Quære aliquem loquētem fabios:id est graue. Tristis turba.i.censoria & grauis turba. Vero uiro:quia omnes sunt sponsæ tā hispidi q̄ pulchri:& leues.Iuuenalis.Quis enim non uicus abundat Tristibus obscenis?

On cœnat:Cecilianus assiduis mensis & cœnis uolebat sibi apponi aprum:quamuis alios non inuitaret.poeta ait quāuis Cecilianus alium non inuitet:tamen cum habet aprum habet conuiuā.q.d.aper blande ei consumit cœnā:& tantū amittit q̄tū si haberet conuiuam. Bellum.insidiosum:quia aper consumit.hoc placet potius:ut de Apro hoīe intelligas īfra poeta memit ut uelit decipi lectorē:ut cū de Bruto priore uersu deridens tenuem mensam Ceciliani:nam aper alienas cœnas sectabatur:ut alibi ostendit.

Arpeiæ: Cū Cæſarē habeat: dicit ſe Ioue non indigere: neque ſe debere petere aliqd ab eo: nā quod ei neceſſariū eſt: poteſt Cæſar ſuppeditare: debet tantū rogare Iouē p Cæſare: ut. ſ. diu terris imperet. Succenſueris. i. iraſceris mihi. Aulæ tarpeiæ: capitolii. Quē credimus tonantē. i. eſſe ueꝝ deū. Saluo duce: dū ſeruas Domitianū icolumē: Debeo rogare Cæſarē pro me: quia ipſe poteſt mihi ſuppeditare quæ ſunt neceſſaria. Te pro Cæſare. i. debeo ei optare incolumitatem a te.

Ad Iouem.

Tarpeiæ uenerande rector aulæ.
Quem ſaluo duce credimus tonantem.
Cum uotis ſibi quiſque te fatiget:
Et poſcat dare quæ dei poteſtis:
Nil pro me mihi iuppiter petenti.
Ne ſuccenſueris uelut ſuperbo.
Te pro cæſare debeo rogare.
Pro me debeo cæſarem rogare.

Bſtulerat: Domitianū laudat ꝙ iſtauratis ædificiis uicos urbis reddiderit laxiores & expeditos q paulo ante fuerūt occupati tabernis opificum: ut nūc tandem ſit urbs: quæ paulo ante erat taberna. Inſtitor: reꝝ uiliū uenditor. Nullū limen. i. nullus iſtitor ſeruabat limen ſuū: ſed confundebantur domus. Semita: callis. Nulla pila: ad pilas enī res uēdebāť. Orati. Nulla taberna meos habeat: uel pila libellos. Lagœnis cathēatis: uaſis clauſis. Iuue. Poſtq̄ omis ubique fixa cathēatæ ſiluit cōpago tabernæ. Medio luto: occupata uia. Nouacula cæca: gladius tonſorius non uiſus. Strigiť: nudať. q. d. tonſores non tondēt ī media turba. Menas duxit prius tonſorē e ſicilia. Seruant ſua limia. i. ſtāt intra ſuas caſas. Fuit magna taberna: erat tota una officina.

Ad Cæſarem Do.

Abſtulerat totam cetarius inſtitor urbem:
Inque ſuo nullum limine limen erat.
Iuſſiſti tenues germanice creſcere uicos:
Et modo quæ fuerat ſemita facta uia eſt.
Nulla cathenatis pila eſt præcincta lagœnis:
Nec prætor medio cogitur ille luto.
Stringitur in denſa nec cæca nouacula turba:
Occupat aut totas nigra popina uias.
Tonſor: copo: coquus: lanius ſua limina ſeruant:
Nunc roma eſt: nuper magna taberna fuit.

Eclulis: Amillus đ hoc Iuue. Quot diſcipulos iclinet Amillus. Sine teſte: ābiguū eſt uerbū: & cū uideať dicere remotis arbitris id ſignificat qđ res iſta magnis teſtibus ageť. Quod facit ſine teſte. i. pathicus & fellator. i. pædicabať & fellabat: quod utrūque ſine teſtibus fit: alteꝝ natibus: alteꝝ ore.

In Amillum.

Recluſis foribus grandes præcidis amille:
Et te deprehendi: cum facis iſta: cupis.
Ne quid liberti narrent: ſeruique paterni:
Et notet obliqua garrulitate cliens.
Non pædicari ſe qui teſtatur amille:
Illud ſæpe facit: quod ſine teſte facit.

Erpetui nūq̄: Laus eſt Silii poetæ. Perpetui: Silii: ſemp uicturi. Volumina. i. ſecundū bellū punicū. Latia toga: id eſt rebus geſtis romanorū. Pierios receſſus: putas ne ſolum Silium in poetica uerſatum.

De Silio.

Perpetui nunquam moritura uolumina ſili:
Qui legis & latia carmina digna toga.
Pierios tantum uati placuiſſe receſſus:
Credis: & aoniæ bacchica ſerta comæ.

Non ante attigit.i.non ante ꝓposuit sibi imitandū Maronē:& contulit se ad carmen. Impleuit magni q̃ Ciceronis opus:qa fuit causidicus & declamauit.hos duos proposuit sibi imitādos Maronē carmine & Ciceronē in causis:& utriusque habuit prædia. Grauis hasta.c.uirorū.c.uiri erāt iudices apud quos quotidianæ lites & ciuiles agebant a causidicis.supra de filio Reguli:Iā clamor centūque uiri. Hasta grauis:nā bona adiudicabāt his qbus debebāt:queadmodū & res quæ sub hasta uendunt adiudicant emptori. Hūc:eloquētiā Silii. Plurimus cliens.i.plurimi cliētes defēsi ol i in foro. Postq̄:eo anno quo Nero īterfectus ē. Silius consulatū gerebat: collega Attico:ut scribit Tacitus. Emeritos:accepta rude ex causis forēsibus Phœbo:carmini. Ingētē annū:quo est īterfectus Nero:qa tanto tyranno liberatus ē totus orbis. Sacer:consecratus in libertatē. Asserto.i.uēdicato in libertatē ex tāto tyranno. Celebrat helicona.i.carmen. Pro foro.i.pro causis:nā bellū secundū punicū carmīe scribebat.xvii. libris quos editis commētariis sumus interpretati.

Sacra cothurnati non attigit ante maronis:
Impleuit magni quam ciceronis opus.
Hunc miratur adhuc centum grauis hasta uirorum:
Hunc loquitur grato plurimus ore cliens.
Postquam bissenis ingentem fascibus annum:
Rexerat:asserto qui sacer orbe fuit.
Emeritos musis & phœbo tradidit annos:
Proque suo celebrat nunc helycona foro.

In Cinnamum.

Qui tonsor fueras tota notissimus urbe:
Et post hæc dominæ munere factus eques:
Sicanias urbes ætnæaque regna petisti:
Cinname:cum fugeres tristia iura fori.
Qua nunc arte graues tolerabis inutilis annos:
Quid facit infelix & fugitiua quies.
Non rhetor:non grammaticus:ludi ue magister:
Non cynicus:non tu stoicus esse potes.
Vendere nec uocem sagulis plausumque theatris:
Quod superest:iterum cinname tonsor eris.

In Gargilianum.

Lis te bisdecimæ numerantem frigora brumæ:
Conterit una tribus gargiliane foris.
Ah miser & demens:uiginti litigat annis:
Quisquam? cui uinci gargiliane licet?

De Labieno.

Hæredem fabius labienum ex asse reliquit:

Vi:Hic Cīnamus mihi ille uidet ī quē inuehit Iuue. Patricios oēs opibus cū ꝓuocet unus. Is enī muneř mulieris ex tōsore factus erat eques:nūc missū in siciliā in exiliū īsectat poeta ridēs iterū fore tonsorē:cū amissis opibus exilio nullū aliud præsidiū ad uitā tuendā habeat. Domīæ:amicæ. Aetnæia regna:sicula. Cū fugeres tristia iura.i.graue & triste iudiciū in te. Inutilis:nulla arte honestiore præditus. Quies infelix:appellat qetē infelicē: quia in exilio infeliciter erat futurus in ocio. Magister ludi:gladiator. Vendere uocem:id est non potes esse histrio in theatris siculis: qa ignoras histrionicam. Quod superest:quod solum habes.

Is te bis:Gargilianū imprudētiæ accusat:qui.xx.annis litigauerat cū facile posset cedere a tātis curis:& leuius eēt simul uinci q̄.xx.annis litigare. Conterit:consumit te. Tribus foris:nā tria fora litigādi erant.ut supra dixit:Atque erit in triplici par mihi nemo foro. Cui licet uīci.i.q tantū imperiū in animū suū habet ut possit eo uti & cedere quū uoluerit non debet tam diu litigare:sed cedere.qui aliter agit stultus est.

Aeredem:Labienus captauerat ingentibus muneribus hæreditatem Fabii.Fabius autem absumptis bonis moriens eum reliquit hæredem:sed pauciora erant bona:quā fuerit precium munerum.hūc poeta deridet. Ex asse:id est bonis uniuersi patrimonii.

Plus meruisse ait: plus merere est aliquem dignum esse maiore precio. plus item merere est aliquẽ dignũ esse maiore supplicio: ut dicat Labienus ait se plus meruisse: cũ ītelligat Labienus meruisse maiores opes: poeta ītelligit Labienus merebat plus. i. dignus erat maiore malo: quia per fraudem captabat hæreditatem.

Aedicabat: Mulieres uirili concubitu uicissim abutebanť: has dãnat Iuue. carmīe satyrico: Lenonũ ancillas posita aufeia corona ꝓuocat. & paulo post: Ipsa medullinæ frictũ crissãtis adorat. latino uerbo fricatrices possũt appellari tribades. τριβω significat. Frico græco usus est Mart. præter hunc nullus auctor Porphi. excepto: q ĩ uerba illa Oratii: Et mascula sappho. Sappho igt dicta ẽ mascula: uel ꝙ dedit operã poeticæ: qđ ẽ uiri & maris: uel ꝙ tribas fuit. Tribadẽ autẽ fuisse carmẽ ĩdicat qđ extat. Philenis meretrix fuit: q ut ex epitaphio græcis uersibus cõscripto cognosciť carmine Philocratis poetæ lacerať. negat. n. ex tumulo se unq̃ ea cõmisisse quæ scripserat Philocrates: rogatque ne poetæ fides adhibeať. scripsit hæc uaria genera cõcubitus notata eo uersiculo Ouidii: nec quæ cõcubitus non tacuere suos: idẽ disciť in obsceno Virgilii carmine: ubi figuras Philenis tãgit. Inde ĩpudicã & famosã tribadẽ appellat Mart. Sæuior: intẽperãtior & magis inflãmata:

Plus meruisse tamen se labienus ait.

In Philenem.

Pædicat pueros tribas philenis
Et tentigine sæuior mariti
Vndenas uorat in die puellas.
Harpasto quoque subligata ludit
Et flaui scitaphæ grauisque draucos.
Alteres facili rotat lacerto:
Et putri lutulenta de palæstra
Vncti uerbere uapulat magistri:
Nec cœnat prius aut recumbit ante
Quam septem uomuit meros deunces:
Ad quos fas sibi tunc putat reuerti:
Cum coliphia sedecim comedit.
Post hæc omnia cum libidinatur:
Non fellat: putat hoc parum uirile:
Sed plane medias uorat puellas.
Dii mentem tibi dent tuam phileni
Cunnum lingere quæ putas uirile.

Tẽtigine: pruritu libidioso. Vorat: lingẽdo & tribãdo. Subligata: subducta ueste. Ludit arpasto: arpastũ genus erat pilæ: q ludus ad uiros attĩebat. Et flauescit aphe: hoc est ludit palæstra. palæstritæ. n. aspergĩe harenæ flauescebãt luctaturi. Aphe græce latĩe significat tactũ. aphe igiť. i. tactu harenæ. Oui. ĩ hũc locũ cũ scribit luctã Acheloi aduersus Herculẽ: Inque uicẽ fuluæ tactu flauescit harenæ. Flauescit aphe. i. luctať & palæstras mulieris carpit. Iuue. Endromidas tyrias & fœmineum ceroma Quis nescit? Graues draucos: drauci ut supra ẽ expositũ erãt grãdiores adolescẽtes agẽtes ĩn hispidos: ut pathici domini q patiebanť. Iactare pueros alterno brachio: ĩ more erat gymnasii & exercitationis supra uersus hoc ĩdicauit: Aut grãdis linus oĩbus lacertis: Septẽque pueros leuat uel octo. Rotat iactat. Facili lacerto. i. robustis brachiis. Qui legũt alteras non placet. Quid aũt sint alteres diceť ĩ distichis. Lutulẽta: uncta ceromate cõfecto ex luto. De palæstra putri: Putrẽ palestrã ꝓpter unguẽta: qđ placet: uel ꝓpter malũ olei odorẽ. Magistri ũcti. i. aliptæ. In sensũ hoꝝ duoꝝ uersuũ Iuue. ita scribit: Callidus & cristæ digitus ĩpressit aliptes: Ac summũ dominæ femur exclamare coegit. Quã uomuit septẽ deunces: uomitione utebãť mulieres ut ĩ maiorẽ esuritionẽ excitareť. Iuue. Tãdẽ illa uenit rubicũdula totũ Oenophorũ sitiens. & paulo post Bibit & uomit. Colyphia: panes erãt palæstritarũ mẽbris confirmandis: quẽadmodũ gladiatores auctore Pli. carica utebantur. Colyphia. Iuuenalis: Luctãtur paucæ: comedunt colyphia paucæ. κωλη græce latine membrum: υφι fortitudinem.

Vorat: lingẽdo & tribãdo. Dii mentem: prouerbium est in insanos. Virile: ad uirum pertinere: hoc ẽ quæ cum uirilia officia exerceas, cunnũ etiã lingis. q. id quoque sit uirile.

Ommendare:Ad Instantium Ruffum scribit:cuius in fra meminit Bætis oliuifera. hunc rogat ne socero suo qui est grauis supercilii lasciuos iocos legat. Commendare:laudare. Seria:grauia. Admittit:probat & patitur. Curio & fabritio: etiam grauissimis censoribus. Curium aspernatum aurum legimus Fabritium censoré grauissimũ Iuue. Fabritius notet: Gelius Liuius & Pli. meminerunt.

Aec:Canius poeta gaditanus habuerat Theophilam puellam:cuius & pudicitiam & carmẽ laudat poeta. Theophila hoc significat amicã diis. Voce attica: id est uoce græca. Hortus atticus: id ẽ acadæmia fuit locus extra Athenas: in qua docuit philosophiã Plato dicta ab Acadæmo heroe: ut laertius Diogenes ex testimonio antiquorũ scribit. sunt q intelligant hortum atticum:id est hortũ Epicuri. nam Epicurus auctore Pli. primus Athenis hortos colere instituit. Papin. Mallet deserto senior gargetius horto. Suam: discipulam. Per has aures: id ẽ quodcũque opus Theophila tibi emendauerit. Viuet:id est erit ꝑpetuum. Tam non fœmineum sapit: id est tam est erudita & graui & exquisita doctrina. Parthenis: an uiolant illã neapolitanã dicit:quod non placet. propriũ nomen est mulieris doctæ:cuius nullũ extat monumentũ. Fingẽtem: anteponiť Theophila Sappho:quoniã non sit inferior doctrina:& superet pudicitia. Sappho filia fuit Euriguli & Laidis. capta amore est Phaonis: hac de cã ut putarũt: quoniã centũ capita herba est habẽs duplicẽ radicẽ: alterã masculã alterã fœminã ea dum auelliť si mascula contigerit uiro:Is uel inuitus amať a mulieř. Euenit aũt Phaoni. Pli. auctor ẽ:locus tamẽ ẽ deprauatus. Ita.n. Phaonẽ & Lesbium pro & Phaonẽ Lesbiũ. Castior:nã illa amauit Phaonem:& tribas fuit.

Psarum:Amica mulieri accipitur in bonam partem:amica uiro in malam. Philẽis tribas appellabat mulierem amicam:quod non poterat accipi nisi in malam partẽ: cum ipsa esset tribas:& partibus uiri uteretur. Tribas tribadum:id est quæ tribas tribades. Recte uocas amicam:quoniam uiri officio uteris in eam.

Icosa:Ficus ꝓ morbo accipiť & ficus pro fructu. domi cuiusdam pauperis res mira acciderat:ut cũ oẽs domestici haberẽt ficos morbũ:solus ager careret ficis fructu. Dispẽsator:magister domus. Turpi ulcere.i.fico. Iocus est ex ambiguitate uerborum.

Ad Ruffum.

Commẽndare meas instanti ruffe camænas:
Parce precor socero:seria forsan amat.
Quod si lasciuos admittit & ille libellos:
Hæc ego uel curio fabricioque legam.

De Theophila.

Hæc est illa tibi promissa theophila cani:
Cuius cecropia pectora uoce madent.
Hanc sibi iure petat magni senis altus in hortis:
Nec minus esse suam stoica turba uelit.
Viuet opus quodcunque per istas miseris aures:
Tam non fœminium: nec populare sapit.
Non tua panthenis nimium se præferat illi:
Quamuis pierio sit bene nota choro.
Carmina fingentem sappho laudauit amatrix:
Castior hæc:& non doctior illa fuit.

In Philenem.

Ipsarum tribadum tribas phileni:
Recte quam futuis uocas amicam.

De Familia ficosa.

Ficosa est uxor:ficosus & ipse maritus:
Filia ficosa est:& gener atque socer.
Nec dispensator:nec uillicus ulcere turpi:
Nec rigidus fossor:sed nec arator eget.
Cum sint ficosi pariter iuuenesque senesque:
Res mira est:ficos non habet unus ager.

Ratus:Paulũ rogat causidicũ:ut magna uoce carmina quæ sub eius nomie conferunt plena maledictis testetur non esse Mart. hoc sibi accidere supra conqueritur: Sic me fronte legat dominus Faustine serena.& infra: Vernaculorum dicta sordidum dentem. Atro ueneno: maledictis. Patronam uocem: id est tutricem. Gratus december: id est saturnalia sint tibi fructuosa. nam causidici a clientibus in saturnalibus donabant. Triplices pugillares uani: nullius precii. Grandis reus: est diues cliens. Scyphos auorũ: id est pocula archetipa: quæ in precio habebant. Paulus: latronũ ludo delectabatur. Capit: oblectat. Nouiũ nomen propriũ q optime ludebat. Mandris sparsis. i. latronibus. Vitreo latrone: nã uitrea erant in pirgo. Ouidius: Siue latrocinii sub imagĩe calculus ibit: Fac pereat uitreo miles ab hoste tuus: Sic fauor arbiter coronæ unctæ: id ẽ turba uncta in gymnasio fauens. Det tibi palmam: id est uictoriã & premiũ. De nudo trigone: id est de trigonali pila qua nudi exercebãtur. Sunt qui locũ intelligant ut supra: Seu lentum ceroma teris leutumue trigona: quod est uanum. Polybi: nam polybus in gymnasio summa erat admiratione: cum manu sinistra fortissime pila trigonali certaret. hanc fortitudinem sinistre negat Plinius in mulieribus contingere. sinistræ uero fortitudo in trigonali requirebatur. In distichis ita loquitur: Si me nobilibus scis expulsare sinistris: Sum tua: si nescis.& alibi: Captabit sinistra dextra leuaque trigonem.

Esquiliis: Ad Maximum quem cũ multis in locis domicilium haberet nusquam poterat reperire ut salutaret. Colle Dianæ: auentino: Nam illic erant templa Dianæ auentinæ. Vicus patritius: uici in urbe uaria habebant nomina: ut patritius a patritiis: Africus quia pœni captiui illic fuerunt custoditi: Cyprius quoniam sabina lingua significat bonum:& sabini illuc habitarũt a bono omine Cyprium appellarunt. Idem dictus sceleratus ob factum Tulliæ: quæ carpentum duxit per ora patris. In patricio uico florales ludi celebrabantur. spectat autem capitoliũ uetus. Capitolium uetus dicebatur: quoniam illic erat sacellũ Iunonis & Mineruæ antiquus æde postea extructa in capitolio. de hoc loco supra intellexit: Qua uidet antiquum rustica flora Iouem. auctor est Varro. Cybeles uiduæ: propter Athim suum: quo non potuit potiri: uel uiduæ propter gallos sacerdotes castos. Nouum Iouem: ad differentiam illius sacelli: quod dixit uetus.

Ad Paulum.

Gratus sic tibi paule sit december
Nec uani triplices: breuesque mappæ
Nec turis ueniant leues selibræ
Sed lances ferat: aut scyphos auorum.
Aut grandis reus: aut potens amicus.
Seu quod te potius iuuat capitque
Sic uincas nouiumque publiumque
Mandris & uitreo latrone nudos.
Sic palmam tibi de trigone nudo
Vnctæ det fauor arbiter coronæ.
Nec laudet polybi magis sinistras.
Si quisquam mea dixerit malignus
Atro carmina quæ madent ueneno.
Vt uocem mihi commodes patronam:
Et quantum poteris sed usque clames:
Non scripsit meus ista martialis.

Ad Maximum

Aesquiliis domus est: domus est tibi colle dianæ:
Et tua patritius culmina uicus habet.
Hinc uiduæ cybeles: illinc sacraria uestæ:
Inde nouum ueterem: prospicis inde iouem.
Dic ubi conueniam: dic qua te parte requiram:
Quisquis ubique habitat maxime nusq̃ habitat.

Ad Mercurium.

Ylenes:Carus & Norbana coniuges diẽ celebrabāt: quo matrimonio coniūcti fuĩt. poeta rogat Mercuriū cuius numini hæc sacra dabāt: ut is dies redeat semp felix & lætus utrique coniugi. Inuocatur aūt Mercurius ex ægyptia disciplia. nā ægyptii caduceū Mercurio dāt ĩ speciẽ draconū maris & fœmīæ coniūctorū: ita & pte media ĩuicē alligent nodo quē uocāt Hercules. deide uariis flexioibus totū caduceū ambiāt hoc ad geniturā hominū spectare putabāt. Cū ergo pro arcto uinculo Cari & Norbanæ sacra peragant: Inuocatur Mercurius hac caducei forma.

Cylenes cælique decus facunde minister:
Aurea cui torto uirga dracone uiret:
Sic tibi lasciui non desit copia furti:
Siue cupis pasce: seu ganymede coli.
Maternæque sacris ornentur frondibus idus:
Et senior parca mole prematur auus.
Hunc semper norbana diem cum coniuge carpo:
Læta colat: primis qua coiere toris.
Hic pius antistes sophiæ sua dona ministret:
Hic te ture uocet fidus & ipse ioui.

In Anum deformem.

Vis futui gratis cum sis deformis anusque:
Res perridicula est: uis dare nec dare uis.

Ad Philomusum.

Quod te diripiunt potentiores:
Per conuiuia portichus theatra.
Et tecum quotiens ita incidisti
Gestari iuuat & iuuat lauari.
Nolito nimium tibi placere:
Delectas philomuse non amaris.

In Tuccam.

xigis ut nostros donem tibi tucca libellos:
Non faciam: nam uis uendere: non legere.

In Papillum.

Cum saxetani ponatur cauda lacerti:
Et bene si cœnas conchis inuncta tibi est.
Sumen: aprum: leporem: boletos: ostrea: mulos:

Cylene: arcadiæ mons ē solū natale Mercurii. Minister: nūcius. Virga aurea: caduceū. Viret: uidetur uirere. Furti lasciui: id est adulterii. Idus maternæ. i. idus Maiæ. Maia mater fuit Mercurii. Maia itē uxor Vulcani: sed Piso uxorē Vulcani Maiestā non Maiā dicit appellari. A matre Mercurii mensis maius est dictus: q̄uis Macrobius fabulosas antiquorū opiniones de hoc afferat: eo mense maiæ & mercurio rē diuinā oēs mercatores faciebāt. Auus. athlas pater maiæ. Mole parca. i. puo pondere: Nā dicitur sustinere cælū. Hic: duæ ĩqt causæ sunt q̄re debeas ānuere ꝙ & Carus colit eloquētiā cuius tu es deus: & idē mĩster ē Iouis nostri. i. Domitiāi ut tu Iouis fidus: ut tu fidus es tonāti. Antistes: sacerdos lr̄arū.

Is gratis: Vis dare: facere tui copiā. Nec uis dare preciū. q. d. si uis dare coitū opus ē des precium: cū sis deformis anusque.

Vod te: Philomusus cū a multis ĩuitaretur: elatus ē supbia. q. amaret ab oībus: at ĩquit poeta eum non amari sed delectare alios. Diripiūt: certatim ĩuitant. Delectas: nā scurræ delectāt non amantur.

Vm saxetani: Pāphilus quē supra dixit ueneficū fuisse mittebat mūera: sed ea nō placebāt ob ueneni suspitionē: ergo & ĩprudēs erat q frustra mitteret mūera & genio carebat. genio caret q nō placet. supra: Victurus geniū debet hr̄e liber. caret itē genio q spernit uoluptates. nō hēbat igitur geniū Pāphilus: uel qa non placebat: uel qa meliora mūera amittebat. Cū saxetani lacerti: lacertus genus piscis q minimus ē ad saxetū bæticæ. Pli. hæc colla siue Parrianus surra: saxetanus a patria bætica. cū sequitur lacertoꝝ noīa: nemo ē q non debeat suspicari mūera tua eē uenenata: cū tu male cœnes. Conchis: ē fabatia uiridis: ut infra dicetur: & piscis. Cū ē legumē nisi multo oleo pfundatur: nullius ē saporis. ĩfra: Si spumet rubra conchis tibi pallida testa: lautoꝝ cœnis sæpe negare potes. Cōchis ĩuncta: sine oleo.

Habes nec cor:id est imprudens es:quia male cœnas & mittis bona munera: prodis enī te quia nemo est qui non possit suspicari fraudem cum mittas meliora & deterioribus ue≠ scaris. Nec genium:fraudas enim te uoluptate.

Otaui:locus antiqua uina a consulibus nomen sumebant: nuper poeta cum consule cœnauerat q mustū apposuerat. Vinū consulare:uidet dicer uetus:sed nouū dicet.

Vatenus:Marcellinus cuius supra meminit militabat ī germania: huic hortatur poeta faustinū ut mittat sua carmīa :cū præserti iā bella sileāt:q̄ si uis inquit gratiora esse carmīa mea: illi mitte puerū ingenuū. cū autē tibi mittā carmīa: ut grata sint mittā pasto≠ ralē puerū: Nā Faustinus rure tyburtino ita delecta bat:ut nihil illic nisi fru≠ ctuosū uellet:quod supra indicauit:Baiana nr̄i. uil≠ la basse Faustini Non oci≠ osis ordinata myrtetis.

Tryones odrysios.i.sep≠ tentrionē.Odrysii populi thratiæ. Māgonis mityle næi non græci.i.delphici. & mitylenæi pueri forma commēdabātur. Lacon puer lacedæmonius. mos erat apud lacedemonios: ut ephebi quo asperiores in bellū essent in ara Dia≠ næ uerberarent. Non cæsus: qui nondū puenit ad ætatē qua sit cædēdus.

Histro captiuo: id ē ger mania deuicta. Tyburti nas oues: nā solo ruris fru ctu delectaris :neque uis a liquid quod ad id non pti neat.

Riginta: Lausus lecto Mart.libro ait se tri≠ ginta repperisse epigrāma ta non probanda. Bonus significat non modo non paruū sed etiā magnū: ait ergo poeta si totidē repe≠ rirentur epigrammata bo na in eius libro librum fo re bonum:id est magnum. Bonus.i.magnus:uel liber bonus est si dimidia parte poterit bonus iudicari.placet hæc sententia.alibi:Sunt bona:sunt quædam mediocria:sunt mala plura.

Enopili:Menopilus cum iudæus esset:ne inguina circumsecta deprehenderentur & propterea cogeretur ad tributum iudaicum quod imperator exigebat: prægrandi fi bula eas partes uelabat.Nuper autem cum in palæstra luderet delabente subligacu≠ lo se iudæum prodidit. Fibula:subligaculum. Penem:caudam dixerunt antiqui: In de pro mentula:Pompeius. Comœdis:comœdiarum histrionibus.Nemo inquit Cice ro sine subligaculo prodit in scænam.

Mittis habes nec cor papile :nec genium.

Ad Seuerum.

Potaui modo consulare uinum:
Quæris quam uetus atque liberale:
Ipso consule conditum: sed ipse
Qui ponebat: erat seuere consul.

Ad Faustinum.

Quatenus othrysios iam pax romana triones
Temperat: & tetricæ conticuere tubæ.
Hunc marcelino poteris faustine libellum:
Mittere: iam chartis: iam uacat ille iocis.
Sed si parua tui munuscula quæris amici
Commendare :ferat carmina nostra puer.
Non qualis geticæ satiatus lacte iuuencæ:
Sarmatica gelido ludit in amne rota.
Sed mitylenei roseus mangonus ephebus:
Vel non cæsus adhuc matre iubente lacon.
At tibi captiuo famulus mittetur ab istro:
Qui tyburtinas pascere poscit oues.

Ad Lausum.

Triginta toto mala sunt epigrammata libro:
Si totidem bona sunt: lause liber bonus est:

De Menopilo.

Menopili penam tam grandis fibula uestit:
Vt sit comœdis omnibus una satis.
Hunc ego credideram: nam sæpe lauamur in uno:

Parcere suæ uoci.i.ita uelle suã uocẽ seruare.Subligaculo enĩ histriones utebant:ut & pudenda uelarẽt:& rẽ uenereã cohiberẽt:ne frequẽti concubitu raucescerẽt.hoc ĩdicat Iuue. si mulier gaudet cãtu nullius fibula durat. Vocẽ uendẽtis prætoribus:hoc ẽ si cãtore delectat:tot adhibet illecebras ut nulla fibula possit cãtoris inguina reprimere:qn soluat ẽt periculo uocis amittẽdæ.& alibi:Soluit his magno comœdi fibula:sunt q̃ Chrysogonum cãtare uetãt. Verpus erat iudæus:ꝓpterea nolebat inspici:ne cogeretur soluere tributũ.

Sollicitum uoci parcere flacce suæ.
Dum ludit media populo spectante palæstra:
Delapsa est misero fibula:uerpus erat.

De Eutrapelo.

Eutrapelus tonsor dum circuit ora luperci:
Expingitque genas altera barba subit.

Ad Librum.

Dum meã cecilio formatur imago secundo:
Spirat & arguta picta tabella manu:
I liber ad geticam peucem:istrumque tacentem:
Hæc loca perdomitis gentibus ille tenet.
Parua dabis caro sed dulcia dona sodali:
Certior in nostro carmine uultus erit.
Casibus hic nullis:nullis delebilis annis:
Viuet apellæum cum morietur opus.

Ad Sabellum.

Quod non insulse scribis tetrasticha quædam:
Disticha quod belle pauca sabelle facis:
Laudo:nec admiror:facile est epigrammata belle:
Scribere:sed librum scribere difficile est.

In Sextum.

Ad natalitias dapes uocabar
Essem cum tibi sexte non amicus.
Quid factum est rogo quid repente factum
Post tot pignora nostra post tot annos
Quod sum præteritus uetus sodalis?
Sed causam scio.nulla uenit a me

Vtrapelus:Eutrapeli uerbo græco latine dicũt urbani & Eutrapeli dicũt etiam q supra annoꝝ rationẽ grãdi corpore crescũt:citoque moriuntur:ĩ quo uoce latina caremus:hic ꝓpriũ ẽ tõsoris nomẽ. Subit:succrescit. Expungit:expilat. Subit altera:qa diu occupatus erat ĩ ornando:adeo ut altera barba subiret.

Vm:Cecilius seruus imaginẽ Mart.hẽbat expressã pictura:qd & Auitus fecerat.ut ĩfra:Non te celabis sublimi pectoꝛ uates.poeta gr̃as agit carmĩe eiusque imaginẽ hoc uersu ait foꝛ ĩmortalẽ:& diuturnioꝛẽ pictura. Peuce:ĩsula ad hostiũ dãnubii. Tacẽtẽ histꝛ.i.congelatũ Spirat:uiuere uidet. Hæc loca:peucẽ & histꝛ. Hic uultus ĩ hoc libro. Apelleũ:opus pictura excellentissimi pictoris q̃lis fuit Apelles.Opus apelleũ ĩtelligit de ope cuiuscunque pictoris excellẽtissimi. Opa autẽ apellis hæc celeberrima erãt:Venus exiens ex mari dicata ĩ delubro Cæsaris:de q̃ locutus ẽ Oui. Si uenerẽ chous nũq̃ pinxisset apelles:Mersa sub æquoreis illa lateret aquis. aliã ĩchoauit & superasset priorẽ:nisi mors ĩtercepisset.pinxit præterea Alexã fulmen in templo Dianæ ephesiæ.Apelles chous fuit:uixit olympiade centesima duodecima:ut Plinius tradit.

Vod non:Hic uolebat uideri poeta ꝙ tantum ederet disticha aut tetrastica. Scribere librum:id est facere multa epigrammata.

D natalitias:Sextus ignotos etiam homines ad diem natalem suum celebrandum inuitabat ut mitterẽt ei munera:Martialis sæpius inuitatus nihil miserat.nũc igit non ĩuitatus ẽ iocãs accusat Sexti auaritiã & fraudes. Natalitias.i.ad conuiuiũ natale. Quid factum:quid accidit. Præteritus:non inuitatus.Præteriti dicebantur illi ex competitoribus magistratuũ qui ferebant repulsam. Pignora:confirmationes amicitiæ.

Postulanti:ita cupienti. Quidā codex antiquus habet argenti postulati. & ita est legēdū nā argentū postulatū seu pustulatū dicit puriſſimū. hoc docet Trāquillus in Nerone: ubi scribit imperatorē exegiſſe argentū postulatū & aurū obrizum. Aurū obrizum dicitur ꝙ sæpius excoctū puriſſimū est. auctor Pli. Mart. Ibi & pustula felix: de phiala: nam pustula bractea est argenti pustulati. Negociat': quia non dat aliqd tua sportula sed facit negociatione & lucrat': non est igit' sportula sed negociatio. Poscis munera: hoc ē expectas munera: inuitas ad dapes. Iam dices: postquā uides me nihil mittere. Vapulet uocator. i. Mart. non inuitabis amplius: sed tāq̄ edacē repelles: quia iam te noui uel uapulet uocator: nam uocator dr̄ qui inuitat: & uocatio inuitatio hoc uerbo antique usus Catullus Mei sodales conquerunt in triuio uocationes.

Argenti tibi libra postulanti.
Nec leuis toga: nec rudes lacernæ
Non est sportula: quæ negotiatur.
Poscis munera sexte: non amicos.
Iam dices mihi uapulet uocator.

De Se.

Si meus aurita gaudet lagopice flaccus:
Si fruitur tristi canius æthiope.
Publius exiguæ si flagrat amore catellæ
Si chronius similem cercopythecon amat.
Delectat marium si perniciosus icheumon:
Pica salutatrix si tibi lause placet.
Si gellidum collo nectit glacilla draconem:
Lusciniæ tumulum si thelescina dedit.
Blanda cupidinei cur non amet ora labycæ.
Qui uidet hæc dominis monstra placere suis.

De Suis libris.

Fertur habere meos: si uera est fama: libellos:
Inter delitias pulchra uienna suas.
Me legit omnis ibi senior iuuenisque puerque:
Et coram tetrico casta puella uiro.
Hoc ego maluerim: quam si mea carmina cantent:
Qui nilum ex ipso protinus ore bibunt.
Quam meus hispano si me tagus impleat auro:
Pascat & hybla meas: pascat hymettos apes.

Si meus: Si īquit mōstra a domīs amāt': q̄re non licet mihi domino amare seruū Labyrtā: imo magis licet. hoc ait poeta quoniā turpe uidebatur domīo amare aut seruū aut āncillā: hoc etiā defendit Oratius in carmībus: Ne sit tibi amor ancillæ pudori. Lagopice: ancilla nomen duxit a clūibus leporis. id. n. indicat græca compositio potest & aspectu leporis. Canius: poeta gaditanus. Catellæ exiguæ: nam Publius delectabatur catella quæ Iſſa uocabat'. Cercophithecus: simia caudata dr̄ compositione etiā ipsa Ex india mittit' capite nigro: pilo asinīo: diſſimili uoce aliis. Simia ita loqt' apd̄ Marti. Si mihi cauda foret cercophithecus erā. Iuuena. effigies sacri nitet aurea cercophiteci. Icheumon: aīal ex ægypto qd̄ aduersus amphesibenā dimicatuꝝ mergit se limo sæpius: & siccat sole ubi sæpius id fecit exit munitū ī certamē. Marius: hisdē tpibus fuerūt Marius Celsus & Marius Priscus: ut Pli. & Taci. meminert. Pica salutatrix: qa format uocē hūanā. Nectit dracone. i. habet ī delitiis draconē: qd̄ ne mirū sit Tiberius & Cæsar auctore Tran. serpētē draconē ī delitiis habuit quē māu sua cibabat. Luscinia tātæ ē docilitatis: ut Domit. tpibus ī aula impatoris eēt luscinia: q̄ uerba græca & latīa effīgebat. Facit tumulū. i. dolet & luget. Qui uidet: ego q uideo hæc monstra ātedicta. locus ē. erat. n. deformis Labyrta.

Ertur: Gloriatur cum audierit libros suos lecticari Viennæ in gallia. Vienna autem oppidum galliæ ad Rhodanum situm erat: cuius nomen extat: licet mœnia sint collapsa. Ex ipso ore: id est in ipso ortu. Ortus autē nili incertus est: licet nonnulli scribant in extremis Aethiopiæ eſſe montibus. Supra: Et qui prima bibit deprensi flumina nili. Meus tagus: ex Hispania. Hybla hymettus: hæc loca apta melli.

Non nihil:id est aliquid. Blandæ linguæ:assentatoriæ. Credam iam puro lause ti bi:hoc dictum est ironice in Lausum qui ut supra dixit carpebat eius libros:& ait cũ uien na legat meos libros nimirum credam tibi o Lause reprehendenti.q.d.iam te contemno.
Felix:Corona sutilis ex rosa sumebatur in cœnis solẽnibus & saliorũ: cũ nunc Apol linari cœnã solutam celebret:mittit ei coronam rosaceam. Felix rosa: quia cingis tẽpora Apollinaris. Olim:diu multis annis. Venus:cui dicata est.

Non nihil ergo sumus:nec blandæ murmure linguæ
Decipimur.credam iam puto lause tibi.

Ad Rosam.

I felix rosa mollibusque sertis
Nostri cinge comas apollinaris.
Quas tu nectere candidas:sed olim
Sic te semper amet uenus: memento.

Ad Creticum.

Iactat inæqualem matho me fecisse libellum:
Si uerum est:laudat carmina nostra matho.
Aequales scribit libros caluinus & umber:
Aequalis liber est cretice qui malus est.

Ad Iuuenalem.

De nostro facunde tibi iuuenalis agello
Saturnalitias mittimus ecce nuces.
Cætera lasciuis donauit poma puellis:
Mentula custodis luxuriosa dei.

In Baccharam.

Si quid opus fuerit:scis me non esse rogandum:
Bis nobis dicis bacchara terque die.
Appellat rigida tristis me uoce secundus:
Audis:sed nescis bacchara quid sit opus.
Pensio te coram petitur:clareque palamque:

Actat:Inæqualis li ber dicit: cuiusp s probanda est pars laudanda.Inæqualis item qui uarietate rerum est di stinctus:quod probatur ĩ poemate:nisi enim uarie tas insit non oblectat. Ma tho Mart. librũ inæqualẽ dicebat:quũ priore signi ficatione acciperet:respõ det suũ librum laudari a Mathone: quoniã bonus liber non sit nisi inæqua lis.i. uarietate distinctus.
Si uerũ.i.ꝙ meus liber sit inæqualis. Critici:di cuntur iudices qui aliena carpũt.Oratius:Vt critici dicũt: idem dicti sunt ho meromastici ex historia: quoniã Zoilus olim teste Vetruuio hoc sibi nomen assũpsit dũ carperet Ho merũ. Vnde reliqui alie norũ operꝵ cẽsores ex illo dicti sunt homeromastici A Catone appellant uitili gatores:quoniã tanq̃ uiti liciũ obtendentes morosa censura nihil prætermit tũt intactũ.festiue aũt di xit Pli.Vitiligatores fuis se appellatos:quoniã d̃ ui tio litigarent:ita urbane ĩ terpretatus est Cato: cum tamen a uitilitio uinculo dicant.Caluinus & Vmber scribebant æquales.i.oĩo malos:ubi nulla est pars bona. Se neca.l.inæqualẽ oratorẽ appellat.i.partim bonũ.Expone illud Et beryllos inæquales:ap positio itẽ est:nã berylli inserebant phialæ:qđ Strabo de indis in poculis scribit ĩæquales: nã in sexangularẽ figurã poliebant berylli:ut repercussu angulorũ color excitaret:iccirco inæquales.Sed plura in commentariis.Iuue.quos propediem edemus una cum commen tariis siluarum Papi. Silii:& epistolarum ad Atticum.

E nostro:Nuces saturnalitiæ dicũt:quoniã in saturnalibus his pueri ludebãt: eædẽ ap pellatæ sunt iuglãdes:nuptias ad maritũ comitãtes ut nonnulli putarũt:quoniã cadẽ tes ex arbore tripudiũ faciãt:ut alii doctius scribũt:quoniã nucleũ & fœtũ multiplici cor tice tueãt:qđ fœcũditati muliebri conuenit.mittebant ergo nuces a Mart.Iuuenali: & cã afferi quare alia poma non mittat:quoniã alia poma Priapus donauit puellis.

I quid:Baccharam dissimulatorem accusat:qui hortatus Mart.ut si quid opus es set peteret:postea cum illum audiret conquerentẽ dissimulabat se intelligere qua re indigeret. Secundus:creditor. Appellat:sollicitat me. Rigida:aspera uoce.

Nescis quid sit opus: id est dissimulas scire qd sit opus. Clara lectio est: ut Celsus quæ potest ab oībus audiri. Hoc opus: sensus ē postq̄ non intelligis & dissimulas te scire qd sit opus: opus ē ut sis mutus & non loquaris ut nequeas dicere mihi quid sit opus. Hoc opus ē subito fias ut sidere mutus: sidus genus morbi est quo īprouiso & subito lingua amittitur unde siderati dicuntur auctore Pli. eo morbo laborantes. infra: Sidere percussa ē subito tibi Zoile lingua. Fias mutus subito sidere: id est morbo improuiso.

Arnia: Quintus hēbat agr̄ confinē agro. Martia. hēbat narniensē agrū: ī quo non uersabat̄: coqueret poeta Quītū abesse: cuius uicinitate Agellus nomētanus sibi erat ī precio Narnia oppi. alias dicebat̄ Nequinū. Amnis. i. nar: unde Narnia. Vix adeunda ē: quæ uix potest adiri. Abducere: distrahet̄. Lenta mora: diu. Perdis: auffers causam amandi eum recessū & uoluptatē: quā ego capiebā ꝓpter Quītū uicinū. Parce mihi: nam irata uidebat̄ eē Narnia: cū nō redderet Quintū. Perpetuo ponte: quia habebat pontē quo maxime gloriatur.

Nguētū: Onix significat lapidem coloris unguiū. Onix itē significat āpullā marmoreā: ut Porphyrio īterpretat̄. Papilus erat cūnilīgus: qđ qui exercēt salsū habēt anhelitū: ut supra dixit ī Bæticū: Teque iuuant gerres & pelle melādria cana. Halitu igit̄ Papili dicit unguētū factum eē gar̄ salsum. Parua onix. i. ampulla.

Ruma ē: Linū moēt ne se basiet hyemali tp̄re: cū sēp sit mucidus: nā hic cū uellet ābitiosus uideri: & amicus omibus naribus fluētibus obuios oēs basiabat. Niuali: osculo mucido. Læsus: ꝑcussus. Rudis: īdocta. Dulcior: iroīa Glacies liuida. i. mucus. Cilix: apđ cilices & syrios capellæ & hirci uestiūtur uillo tōsili: unde uestes fiebāt q̄s nūc cilicia appellamus. Cynips: flu. ē īter duas syrtes auctore Herodo. & Pli. q ex tumulo labit̄: quē cariton appellauit. Illi sūt magni hirci: unde dicūt̄ hirci cyniphii. Virg. nec minus īterea barbas īcanaque mēta cyniphii tondēt hirci: cyniphex ēt segetes dicūt̄ a copia q̄ illic ē. Ouidi. cyniphex segetes citius nūerabit aristas.

Audis: sed nescis bacchara quid sit opus.
Esse queror gelidasque mihi tritasque lacernas:
Audis: sed nescis bacchara quid sit opus.
Hoc opus est subito fias ut sydere mutus:
Dicere ne possis bacchara quid sit opus.

Ad Narniam.

Narnia sulphureo quam gurgite candidus annis:
Circuit: ancipiti uix adeunda iugo.
Quid tam sæpe meum nobis abducere quintum:
Te iuuat: & lenta detinuisse mora?
Quid nomentani causam mihi perdis agelli:
Propter uicinum: qui preciosus erat.
Sed iam parce mihi: nec abutere narnia quinto:
Perpetuo liceat sic tibi ponte frui.

De Papilo.

Vnguētum fuerat: quod onyx modo parua gerebat:
Olfecit postquam papilus: ecce garum est.

In Linum.

Bruma est: & riget horridus december.
Audes tu tamen osculo niuali.
Omnes obuios hinc & hinc tenere.
Et totam line basiare romam.
Quid possis grauiusque sæuiusque
Percussus facere atque uerberatus.
Hoc me frigore basiet nec uxor.
Blandis filia nec rudis labellis:
Sed tu dulcior elegantiorque:
Cuius liuida naribus caninis
Dependet glacies: rigetque barba.
Qualem forcipibus metit supinis:

Marito cyniphio.i.hirco. Gallũ recentẽ:an recentem gallũ dicit:quoniã hi quibus genitalia amputant primis diebus animã habent grauissime olentẽ:an quod non displicet quoniam Bæticus gallus cuius supra meminit cunnis lingendis cæteros anteibat. Recentem:qui nuper lingebat. In mensem aprilem:quia tunc non eris mucidus.

Onditus:Epitaphiũ Vrbici infantis. Tres Vrbici fuerunt:Vrbicus Pompeius:cuius meminit Tacitus. Vrbicus cuius Iuue. Vrbicus infans:cuius hoc epitaphiũ. Genus:maiores Nomen:ortũ. Trieteris:est spaciũ triũ annorũ Tetricæ deæ::id est parcæ inexorabiles & seueræ. Blæsa lingua:quæ non omnino intelligit. Sup esse:id est diutius te uiuere. Nisi serior Nestore.i. nisi peracta longiore ætate q̃ ætas Nestoris. In eundem ferme sẽsum est uersus de Glaucia: Qui fles talia:nil fleas uiator.

Osti: Mittit librũ Cæsio Sabino Vmbro monetque quanti facere debeat manus Cæsii:quia q̃uis uni uideatur mitti: tamẽ ab omnibus legitur: nam Cæsius copiã omnibus faciet. Vmbriæ montanæ: quæ in montibus sita est. Auli pudentis:amici. Vel:etiam. Proximũ: secundo loco. Turni: poetæ. Turnus & Memor fratres poetæ fuerunt:quorũ meminit Sidonius. Frequẽs amator:id est o quot erunt qui te amabunt.

Tonsor cyniphio cilix marito:
Centum occurrere malo cunnilinguis
Et gallum timeo minus recentem.
Quare si tibi sensus est pudorque
Hybernas line basiationes
In mensem rogo differas aprilem.

Epi. Vrbici pueri.

Conditus hic ego sum bassi dolor urbicus infans:
Cui genus & nomen maxima roma dedit.
Sex mihi de prima deerant trieteride menses:
Ruperunt tetricæ cum mala pensa deæ.
Quid species:quid lingua mihi:quid profuit ætas:
Da lachrymas tumulo qui legis ista meo.
Sic ad letheas nisi nestore serior undas:
Non eat: optabis quem superesse tibi

Ad Librum suum.

Nosti si bene cæsium libelle
Montanæ decus umbriæ sabinum
Auli municipem mei pudentis.
Illi tu dabis hæc uel occupato:
Instent millæ licet premantque curæ
Nostris carminibus tamen uacabit
Nam me diligit ille: proximumque
Turni nobilibus leget libellis
O quantum mihi nominis paratur.
O quæ gloria quam frequens amator.
Te conuiuia:te forum sonabit.
Edes:compita:porticus:tabernæ.
Vni mitteris:omnibus legeris.

Ad Castorem.

Omnia castor emis:sic fiet ut omnia uendas.

Ad Crispinum.

Sic placidum uideas semper crispine tonantem:
Nec te roma minus quam tua memphis amet.

Mnia:Castor cũ pauper esset magno precio omnia emebat:uaticinatur fore Mart.ut etiam omnia uendat:si uoluerit parare uictum. monostichon est.

Ic placidum: Ante iperatores Crispini: fuerunt multi: temporibus imperatorum tres: Crispinus præfectus prætorii Claudii: Crispinus filius Neronis ex Popeia: Crispinus temporibus Domitiani claruit gratia principis: in hũc inuectus est Iuuenalis. Crispinus tyrias humero reuocante lacernas.

& ſupra meminit Martialis:Neſcit cui tyriam dederit Criſpinus abollam:nunc Martialis ſuum libellum ei commendat.erat ægyptius. Lector candidus:alienus ab inuidia.Non nihil:id eſt aliquid laudis præſtat temporibus. Parrhaſia:id eſt palatina. Frui aurē Cæſaris:id eſt nonnunquam audiuntur & leguntnr audiente Cæſare. Memphis: patria tua in ægypto. Marſo:poeta. Catullo:qui fuit temporibus Cæſaris Auguſti. Mādo: commendo. Cætera:præmium dandum:quaſi dicat quum hæc dixeris:reliqua a Domitiano expecto.

Carmina parrhaſia ſi noſtra legentur in aula:
Nanque ſolent ſacra cæſaris aure frui.
Dicere de nobis ut lector candidus aude:
Temporibus præſtat non nihil iſte tuis.
Nec marſo nimium minor eſt:doctoque catullo:
Hoc ſatis eſt, ipſi cætera mando deo.

.M.Val.Mar.Liber Septimus explicitus eſt.
Octauus Sequitur.

Mnes quidē libelli mei. Octauum librum dicaturus Domitiano: profitetur ſe omnem uerborum laſciuiam declinaturū.Gratulatur enim imperatori: qui nuper ſarmatas deuicerat.Tantam autem materiam ſibi propoſitam eē ait:ut ad poema ornandū nullo ferme ingenii labore opus fuerit: ait tamē ſe mediis laudibus alia inſeruiſſe:ne ſolum eſſet carmen & perpetuum de laudibus quod īperatoris autes fatigaret. Domine:o Domitiane. Famam perpetuitatem:Fama enī carmini idem eſt quod uita homini. Supplicant tibi id eſt dicati ſunt:propter hoc quia tibi dicati ſunt. Occaſione fruitur pietatis:id eſt te ſæpius adorat: cum tibi totus ſit dicatus. Minus laborandum: id eſt minus oportet laborarare. Duo poema faciunt ingenium & materia. Subinde:frequenter. Omnis uerſus:epigramma. Fatigare:numero & multitudine. Satiarī:nos narrantes. Viris ſupremæ fortunæ: ut ab Auguſto:qui libellum epigramaton edidit. Maior:qa continet uictoriam de ſarmatis. Allegata:miſſa. Meminerit: hæc pars.

Mperatori Domitiano Cæſari Auguſto Germanico Dacio Valerius Martialis ſalutem. Omnes quidem libelli mei domine: quibus tu famam: ideſt uitam: dediſti: tibi ſupplicant: & puto propter hoc legentur hic tamen qui operis noſtri octauus inſcribitur:occaſione pietatis frequentius fruitur. minus itaque ingenio laborandum fuit in cuius locum materia ſucceſſerat: Qua quidem ſubinde aliqua iocorum miſtura uariare tentauimus: nec cæleſti uerecūdiæ tuæ laudes ſuas: quæ facilius te fatigare poſſunt quam nox ſatiare: omnes uerſus īgererent. Quamuis aūt epigrammata ſeueriſſimis quoqꝫ & ſupremæ fortunæ uiris ita ſcripta ſint: ut nimiam uerborum Licentiam affectaſſe uideantur: ego tamen illis non permiſi tam laſciue loqui quam ſolent. cum pars libri & maior & melior ad maieſtatem ſacrimoniis tui allegata ſit: meminerit non niſi religionis purificatione luſtratus accedere ad templa debere. Quod ut cuſtoditurum me lecturi ſciant: in ipſo libello huius nomine: profiteri breuiſſimo placuit epigrammate.

Aurigeros. Hactenus Venerem uidetur coluisse: carminis licentia: & lasciuia uerborũ nunc pro Venere Palladem inuocat: cuius nomen colebatur a Domitiano: & dea erat pudicitiæ. Laurigeros penates: idest triumphalem domum recenti uictoria de sarmatis. Sanctius: maiori pudore. Venus nuda: est lasciua & impudens uerborum licentia.

Astorum. Reuertentem ex sarmatis Domitianum uictorem mense ianuario: Ianus: ut ait poeta: doluit se non posse cernere pluribus oculis: promisitque ei longissimam Nestoris ætatem: sed tamen non satisfactum est deside rio populi optantis: ut non modo annos Nestoris ui- uat Domitianus: sed etiam ipsius Iani. Ianus dicit pa- rens fastorum: quoniã ini- tium præbebat anni. Fasti aũt per singulos annos scri bebant. Histri: sarmatasq́ qui ad Histrum habitant.

Tot uultus: Ianus duos uultus ut nonnulli scribũt quattuor habuit. Plures oculos. i. ut posset cernere Domitianum. Omni lin gua. i. quaterna. Addas tuam ætatẽ: quia non satis putat populus Romanus habere uitam Nestoris.

Ad librum suum.

Laurigeros domini liber intrature penates:
Disce uerecundo sanctius ore loqui.
Nuda recede uenus: non est tuus iste libellus.
Tu mihi tu pallas cæsariana ueni.

Ad Ianum.

Fastorum genitor parensque ianus.
Victorem modo cum uideret histri.
Tot uultus sibi non satis putauit.
Optauitque oculos habere plures.
Et lingua pariter locutus omni
Terrarum domino deoque rerum
Promisit pylam quater senectam
Addas iane tuam pater rogamus.

Ad musam.

Quinque satis fuerant uel sex septemque libelli
Et nimium: quid adhuc ludere musa iuuat?
Sit pudor & finis: iam plus nihil addere nobis
Fama potest. teritur noster ubique liber.
Et cum rupta situ messale saxa iacebunt:
Altaque cum licini marmora puluis erunt:
Me tamen ora legent: & secum plurimus hospes
Ad patrias sedes carmina nostra feret.
Finieram: cum sic respondit nona sororum:
Cui coma & unguento sordida uestis erat.
Tu ne potes dulces ingrate relinquere nugas?
Dic mihi quid melius desidiosus ages?
An iuuat ad tragicos soccum transferre cothurnos
Aspera uel patribus bella tonare modis?
Perlegat ut tumidus rauca te uoce magister:
Oderit & grandis uirgo: bonusque puer.
Scribant ista graues nimium: nimiumque seueri:

Vinque satis. Introdu cit musam eum hor- tantem: ut scribat epigram mata: ne uideatur alia cau- sa: q̃ honesta scribere. Lu dere carmine: lasciuire.

Sit pudor: carmine. Et finis: nil plus addeř potest fama: q̃ addidit. Teritur consũit. Messala: orator stematis domestici studio sissimus: magnificas habu it ædes: quæ cum domo Li cinii Crassi certabant. Si tu. uetustate. Infra de eo dẽ: Marmora messalæ fin dit caprificus. Marmora Licinii ædes marmoreæ li cinii Crassi. Persius: In Li cinii ædes. Hic est ille qui cognomento dictus est di- ues: primus omniũ roma- norum: postea decoxit: ir risione tamẽ occurrentiũ salutabaŕ diues: Qui ĩ par thos iuit non fuit appella tus diues primus: sed hic.

Nona. i. una ex musis. Sor dida: oblita unguẽto. Soc cũ: grandẽ uocẽ. Soccus genus calciamẽti quo utebãŕ comici: cothurno tragici. Tragicos co thurnos: altũ gẽus scribẽdi. Paribus modis. i. uersibus heroicis. Rauca uoce: magno hiatu.

Lucerna: quia pœmata quandoque scribunt ad lucernã. Licet: esto. Angusta auena: i fimo carmine. Vincat tubas multorum: idest magis hæc legant: q̃ heroica.

Vantus. Multa tẽpla erexit Domitianus diis: adeo ut quantũ debeat ĩperatori soluere non possint: ut altero epigrãmate dixit. Impatore igitur reuertente ait non modo populũ romanũ lætari: qui fruitur uultu Cæsaris: sed & ipsos deos: qui multa accipiunt ab imperatore. Aras latias: romanas. Suscipit: facit gaudia q tu sis reuersus. Faciunt sacra idest sacrificãt læti tuo aduentu.

Quos media miseros nocte lucerna uidet.
At tu romano lepidos sale tinge libellos.
Agnoscat mores uita legatque suos.
Angusta cantare licet uidearis auena:
Dum tua multorum uincat auena tubam.

Ad Cæsarem domitianum.

Quantus io latias mundi conuentus ad aras
Suscipit: & soluit pro duce uota suo.
Nam nõ hæc dominum germanice gaudia tantum:
Sed faciunt ipsi nunc puto sacra dei.

Ad Macrum.

Dum donas macer ãnulos puellis:
Desisti macer ãnulos habere.

In euctum.

Archetypis uetuli nihil est odiosius eucti
Ficta saguntino cymbia malo luto.
Argenti furiosa sui cum stemmata narrat
Garrulus: & uerbis mucida uina facit.
Laomedonteæ fuerant hæc pocula mensæ:
Ferret ut hæc muros struxit apollo lyra.
Hoc cratere ferox commisit prælia rhetus
Cum lapithes: pugna debile cernis opus.
Hi duo longæuo censentur nestore fundi
Pollice de pylio trita columna nitet.

Vm. Macer poeta fuit ueronensis: cuius meminerũt Oui. & Eusebius. Fuit itẽ macer equestris ordinis tẽporibus Domitiani q muneribus datis puellis ĩminuerat censũ equestrẽ: adeo ut ãplius eques eẽ nõ posset: cũ q̃dringẽta nõ haberet. Qui aũt priuabatur dignitate equestri deponebat annulũ ĩsigne ordinis equestris: Ait ergo Martialis Macrũ donasse tot ãnulos puellis: ut quẽ ipse gestabat annulũ equestrẽ coactus sit deponere. Iuue. Talibus a dominis post cũcta nouissimus exit Annulus. Desisti: qa ĩminuisti censum equestrẽ: & deposuisti annulum.

Rchetypis. Euctus uasa habebat argentea: quæ uetustissima eẽ prædicabat: & cũ diu ĩ enarrãdis uasorũ laudibus fuisset occupatus: apponebat ĩ hisdẽ præsentis anni uinũ. Deridet igitur poeta uetustissimis poculis bibentẽ nouũ uinũ. Archetypa uasa dicunt uetustissima & primi exẽpli. Cimbia: uasa. Luto saguntino: nã fictilia uasa conficiebant terra saguntina. Iuuenalis: Pugna saguntina feruet commissa lagoena. Martialis alibi: Hispanæ luteum rotæ toreuma. De terra saguntina testimonium extat plinii. Mucida uina: idest uerbis suis facit mucida uina. Ferret hæc: acciperet hæc pocula: nam Apollo: & Neptunus ædificarunt troiam: pacti a Laomedonte pocula cum lapythis. In pugna centaurorum nobilissimum craterem fuisse legimus: quo Euritum Theseus interemit: Oui. Forte fuit iuxta signis extantibus asper Antiquus crater: quem uastum uastior ipse Sustulit ægides. Craterem item Hileo dat Virgilius eadem in pugna: Et magno hileum lapythis cratere minãtem. Martialis dat Rheto, ut Flaccus in primo argonauticorum: Multoque infamis hiaco Rhetus: & paulo post: Crateres mensæque uolant. Debile: imminutum fractum. Vasa argentea aliis supponebantur tanquã nidi. Plinius de poculis: Ad sustentanda obsonia inter addidimus altera: & interest q̃plurimum lima perdiderit. Censentur: in precio sunt.

Longæuo Nestore: propter uetustatem ductam usque a Nestore. Columna: idest fundum: quo sustinetur poculum. Trita: usu. Pollice manu Nestoris.

Aeacides: Achilles. Misceri: propinari iussit Patroclo. Ipse bibit: tres ad Achillē oratores uenerunt: Vlyxes: Aiax: Phœnix: in quorū aduentu Achilles ita loquif patroclū maiorem iam craterē Menœtii filii appone: & exhilara frontē: poculūque appone singulis: nā amicis simi homines meas ædes subuenerunt. Et bibit: ipse merū: bibit eni Achilles. Homerus innuit phœnici & Aiaci: & bibit Bitias notus carmine Virgiliano: Tum bitiæ dedit increpitans. Astyanacta: uinum nouū. In cyathis priami. i. in scyphis archetypis.

Hic scyphus est in quo misceri iussit amicis
Largius æacides & bibit ipse merum.
Hac propinauit bitiæ pulcherrima dido
In patera phrygio cum data cœna uiro est.
Miratus fueris cum prisca toreumata multum
In priami cyathis astynacta bibes.

In Cinnam.

Hoc agere est causas hoc dicere cinna diserte
Horis dinna decem dicere uerba nouem.
Sed modo clepsydras ingenti uoce petisti
Quattuor: o quantum cinna tacere potes.

Ad Ianum.

Principium des iane licet uelocibus annis:
Et reuoces uultu sæcula longa tuo:
Te primum pia tura rogent: te uoce salutent.
Purpura te felix: te colat omnis honos.
Tu tamen hoc mauis latiæ quod contigit urbi
Mense tuo reducem iane uidere deum.

Ad Quintum.

Soluere dodrantem nuper tibi quinte uolebat
Lippus hylas: luscus uult dare dimidium.
Accipe q̄ primum: breuis est occasio lucri
Si fuerit cæcus: nil tibi soluet hylas.

De Basso.

Emit lacernas milibus decem bassus
Tirias coloris optimi lucrifecit.
Adeo bene emit inquis: imo non soluit.

Oc est. Cinna uolebat disertus causidicus uideri: & cū tandē inciperet agere cās uix. x. horis absoluerat nouē uerba: a iudicibus itē petiit quattuor horas: quod spaciū cū uideat datū ad dicendū: poeta urbaniter ait Cinnā ĩpetrasse longū spatiū horarum quo possit silere. Sed modo. i. cū nondū absoluisses x. horis. Quattuor clepsydras: idest quattuor horas. Potes tacere: quasi dicat melius fuerit tā diu silere: q̄ agere cās. Vel certe potes silere: quoniā non agis cās dicēdo sed siles: adeo pauca dicis & urbane eū silere ait tam lente loquentem.

Rincipium. Ianuario mensi nihil maius in esse ait: cū & initiū anni sit & tūc fasces consulares sumanf q̄ ꝙ eo reuersus est Domitianus e sarmatis uictor. Hoc maius: qđ contigit. Reducē: incolumem & uictorem Domitianū. Velocibus: cito labentibus. Tuo uultu: tuis enĩ calendis renouantur anni. Te primum pia tura: nam ianuario sacra peragebant ut felix annus esset. Purpura felix: idest cons. qui fasces sumebant mēse ianuario.

Oluere. Hylas factus lippus idest oculis stillantibus uoluit soluere nouem partes creditæ pecuniæ Quinto: mox amisso altero oculo uoluit dare partē dimidiā: consuluit Martialis ut anteq̄ alterum oculū amittat accipiat dimidiū: nam cū nuper morbo oculorum subtraheret tres uncias: mox luscus tres: Verendum est ne totū neget amisso utroque oculo. Dodrantem: idest nouem uncias. Luscus: factus. Vult dare dimidiam: sex uncias. Occasio lucri est breuis: quia cito peribit alter oculus. Cæcus: amissis duobus oculis.

Mit. Bassus. x. milibus nummū emit lacernas: sed cū non esset soluturus: poeta ait eū lucratum esse has uestes. Lucri fecit: idest lucratus est. Adeo bene emit. i. adeo uiliter emit: Interrogatio est: cui ita respondet. Immo non soluit: quod maius est.

Eruenisse: Redeuntem Domitianum tanto applausu populus in circo excepit: ut sarmatæ unde uenerat potuerint exaudire clamorem: quodque magis est mirandum: occupati oculi imperatore inspiciendo non uiderũt equos qui in circo iam quater cucurrerãt Rhenus. fl. germaniæ. Vrbem: romam. Ille Rhenus: idest accolæ rheni: Læticiæ nouæ te ueniente. Histrum: accolas histri. Nemo: nullas spectator. Missos quater: septies. n. mittebantur equi a carceribus in circo: sed cum Domitianus uellet centum missos uno die perfici: iussit ut quinquies tantum singuli mitterentur. In eundem sensum supra: Adeoque mentes omnium tenes unus: Vt ipsa magni turba nesciat circi: Vtrum ne currat passerinus an tigris. Longa gaudia: idest plausus longi.

Nec te sic Cæsar: idest nũquã amauit tantum quantum nunc: quasi dicat ad cumulum amoris peruenisti: & nullus locus relictus est ut amari possis amplius. Vt uelit ipsa: etiam si roma uelit plus non potest amare.

Xorem. In eos qui locupletem uxorem ducunt: nam hi nubunt uxori: ut illud Plauti: Dotem accepi libertatem uendidi Locupletis uxoris insolentiam satyra insectatur Iuuenalis. Nolo nubere uxori: quia oportet me parere. Inferior: nobilitate & opibus. Pares: in amore: & concordia: nisi mulier sit inferior nobilitate & opibus.

Orio. Moriones dicebantur qui naturali quadã stoliditate & deformitate oris oblectabant, hi adhibebantur cœnis diuitũ: propterea Plinius cũ inuitat amicũ ad frugalem cœnam: Cœnabis inquit sine morione. Morio nomine ipso significat stultum. Martialis morionem emerat adductus nomine: ut ipse iocatur: putans eum esse stultum. sed cum haberet domi uidissetque eum non angi: non cruciari: non uexari aliquo furore: esse mente tranquilla: simplicitate quadam naturæ: poeta iudicauit eum sapientem: propterea repetit a Gargiliano precium datum: quoniã uendiderit sapientẽ pro stulto. Ita quoque de morione loquitur in disthichis: Quisquis plus iusto non sapit ille sapit. Nam uerã uitã putat esse in tranquillitate mentis: & rerum contemptu. Sapit: nam poeta more Epicuri putat sapientiam summam esse: quali est morio.

Allida. Horti pẽsiles erãt apud antiquos q rotis pmouebantur i solẽ ab holitoribus: rursus hibernis diebus specularibus tegebantur ne uẽtus læderet. Pli. de cucumeribus Tiberii: Nullo non die contigit pẽsiles hortos non pmoueri rotis ab holitoribus i solẽ: prorsus hibernis diebus intra speculariũ munimẽta reuocãtibus. Amicus Martiali pensiles hortos ita texerat: cũ poeta haberet cellã apertã uẽtis: ait ergo se melius futurũ hospitẽ arboris: q̃ talis amici: quia tegitur saltem specularibus. Specularia: lapides speculares. Admittunt diem sine fæce: nam excludunt uentos & brumam. Nemus tenerum: idest hortulos.

Ad Cæsarem domitianum.

Peruenisse tuam iam te scit rhenus in urbem:
Nam populi uoces audit & ille tui.
Sarmaticas etiam gentes: histrumque getasque
Letitiæ clamor terruit ipse nouæ.
Dum te longa sacro uenerantur gaudia circo:
Nemo quater missos currere sensit equos.
Nullum roma ducem: nec te: sic cæsar amauit.
Te quoque iam non plus: ut uelit ipsa: potest.

Ad priscum.

Vxorem quare locupletem ducere nolim
Quæritis: uxori nubere nolo meæ.
Inferior matrona suo sit prisce marito:
Non aliter fiunt fœmina uirque pares.

Ad Gargilianum.

Morio dictus erat uiginti milibus emi
Redde mihi nummos gargiliane sapit.

In crudelem amicum.

Pallida ne cilicum timeant pomaria brumam:
Mordeat & tenerum fortior aura nemus.
Hibernis obiecta notis specularia puros
Admittunt soles: & sine fæce diem.

Non tota fenestra:sed partim aperta.

Vm noua.Domitianus edomitis sarmatis noluit triũphare:sed lauream tãtũ rettulit Ioui capitolino.Poeta ait tantã fuisse populi lætitiã:ut hæc laurea non sit minor triũ pho:& laudandũ eẽ animũ Impatoris:q confidat se non fore minori ueneratione apud su os hac laurea:q̃ si triũphasset. Memorabit:celebrabit. Et ditãt latias tertia dona tribus. Ita & codex antiquus habet & ẽ legendũ.Latinæ feriæ dicebant dies:qbus fœdus ictũ ẽ a la tinis cum populo romano Hisdẽ diebus licebat popu lis latinis petere carnẽ ex monte albano a ro.po.ex sacris. Ci.in orõne ꝓ Plan co hoc idicat:dũ paucitatẽ hominũ i qbusdã munici piis ostẽdit his uerbis:Qui bus e municipiis uix q car nẽ latinis petãt iueniunt.

At mihi cella datur:non tota clausa fenestra:
In qua nec boreas ipse manere uelit.
Sic habitare iubes ueterem crudelis amicum:
Arboris ergo tuæ tutior hospes ero.

Ad Domitianum.

Dum noua pannonici narratur gloria belli
Omnis & ad reducem dum litat ara iouem.
Dat populus:dat gratus eques:dat tura senatus
Et litant latiæ tertia dona tribus.
Hos quoque secretos memorauit roma triumphos
Nec minor ista tuæ laurea pacis erat.
Quid tibi de sancta credis pietate tuorum?
Principis est uirtus maxima nosse suos.

In Ciperum.

P istor qui fueras diu cipere:
Nunc causas agis:& ducenta quæris
Sed consumis:& usque mutuaris.
A pistore cipere non recedis:
Et panem facis:& facis farinam.

Ad sextum.

Egi sexte tuam pactus duo millia causam:
Misisti nummos quot mihi mille:quid est?
Narrasti nihil inquis:& a te prodita causa est
Tanto plus debes sexte:quod erubui.

Victoria sarmatica tertia erat: de q̃ hic loquit bis iã domitis cattis & dacis. Tertia igit dona.i.sacri ficia quæ tertia iã uictoria fiebãt. Ditabãt tribus lati as.i.populos latinos:qa iã tertio carnes dabant. Au ctores sunt Macrobius:& Varro.Latinæ aũt feriæ in pompa triũphali indicebã tur. Triumphos secretos: laureã appellat triũphũ se cretũ quasi ea uoluerit Im perator triumphũ celare. Tuæ pacis:quã dedisti ro manis pdomitis sarmatis. Pannonici:sarmatici. Nosse suos:pspectos hre aĩos suoꝝ & eos cognoscer. Credis tibi:de pietate san cta tuorũ erga te. Istor. Ciperus iũci ge nus ẽ apud Pli.hic est ꝓpriũ nomẽ:Hic ex pistor factus fuerat causidicus:lu crabaturque multum: sed conuiuis liguritoribus: ne bulonibus multa dabat.Fa cere panẽ & farinã dicit pistor:qui pinsit far & coquit panẽ & farinã. Facere item panẽ & farinã dicit qui liberalitate siue prodigalitate sua aliis panem & farinã subministrat. Cũ igitur Ciperus nunc multos pascat prodigalitate sua:æque pistor uidet ac olim erat: cum panẽ & farinã pistor faciebat.Huc spectat totũ hoc epigramma: ut ostendat Ciperũ qui li beralis uolebat uideri multos alendo:non agere id ex liberalitate: ut scilicet det panẽ & fa rinam multis:sed ueteri more & instituto pistoris.Pistor a pinsendo farre dictus:olimque tantum farinam faciebat:panem ipsi quirites & mulieres:sententia est Attei Capitonis.Po stea receptum fuit:ut idem & panem coqueret:propterea ait Et facis panem & facis farinã: nam utrunque ad pistorem pertinebat. Mutuaris:accipis ab aliis ut ostendat prodigalita tem. A pistore:ab instituto & opere pistoris non discedis dum multos pascis.

Gi.locus est ꝙ cã amissa plus sibi debeat q̃ si uicisset:nã laus fuisset loco parti alicuius premii. Pactus duo milia.i.ꝓmisisti mihi duo milia. Erubui:tuli illũ pudorẽ ꝓpter te.

lc tua ceri. Cerinium deridet qui dicebat se posse edere epigrāmata sed nolle: ne Martialis æmulus uideref: poeta ita respondet ut ostendat se id non sentire: quoniā nemo sit tā amicus qui uelit cedere ingenio & nolit doctior uideri. Supra in eundē sensū: Versus scribere qui potest disertos Non scribat laberi uirū putabo: hæc dicit deridendo. Vel mecū pari laude: uel mecū maior. i. maiori laude. Amici: Martialis sic pari respectu amicitiæ. Flacci calabri. i. Oratii. Idem Virgilius noluit scribere eo scribendi genere ut cederet amico. Pindarus Scopæ lindii filius poeta thebanus lyricorū princeps: ut scribit Fabius: tantæ æstimationis ut & macedoniæ regibus carus & Alexander thebis captis edixerit pindari domū ne comburite. Id enim fuit Alexandri uerbū: licet nonnulli græci scribant ea uerba ædibus pindari fuisse ascripta. Inuētus est mortuus cū cœpisset dormire ī gymnasio: in gremio pueri dilecti. Cessit: laude. Romani cothurni. i. tragœdiæ romanæ. Horatius Scriberis uario. Variū scribit Quintilianus cuius tragœdia Thiestes cuilibet græcorū conferri posset. Frequens amicus: idest multi amici.

Aup. Amici monostichon. Cinna ita erat paup ut uellet uideri dissimulare diuitias: at inquit Martialis: ita est neque magnope laboret in hoc simulando oportet.

Vm. Varrus flu. est qui disterminat italiam a narbonēsi gallia: hic nomen est proprium uiri: is componebat ducentos uersus eodem die: qua in re non erat sapiens. Est enī inanis cuiusdā ingenii tot

Ad Cirinium.

Sic tua cirini promas epigrammata uulgo:
Vt mecum possis uel prior ipse legi.
Sed tibi tantus inest ueteris respectus amici:
Carior ut mea sit q̄ tua fama tibi.
Sic maro nec calabri tentauit carmina flacci:
Pindaricos posset cum superare modos.
Et uario cessit romani laude cothurni:
Cum posset tragico fortius ore loqui
Aurum & opes & rura frequens donauit amicus
Qui uelit ingenio cedere: rarus erit.

De Cinna.

Pauper uideri uult cinna & est pauper

Ad Varum.

Cum facias uersus nulla non luce ducentos:
Vare nihil recitas: non sapis: atque sapis.

Ad Luciferum.

Phosphore redde diem: quid gaudia nostra moraris.
Cæsare uenturo phosphore redde diem.
Roma rogat: placidi nunquid te pigra bootæ
Plaustra uehunt: lento quod nimis igne uenis.
Ledæo poteras abducere cyllaron astro:
Ipse suo cedet nunc tibi castor equo.
Quid cupidum titana tenes: iam xanthus & æthon

uersus effundere: tamen hoc iactabat ita ut uellet laudari: sed non recitabat: in hoc erat sapiens. Sapientia enim erat quærere laudem hac iactantia si poterat: sed tamen nihil recitare: quoniam recitando nullam potuisset assequi laudem. Nulla non luce: idest quotidie. Non sapis: non es doctus poeta. Sapis: quia nihil recitas. Ad Luciferum.

Hosphore. Venturo Cæsare noctu conqueritur diem sero redire: quo die Domitianus erat in urbem ingressurus. Phosphorus Lucifer stella quæ diem præcedit. Moraris: retardas. Nostra gaudia: aduentus Cæsaris. Lento igne: tarda stella. Abducere cyllaron: ut celerius uenires: ut satisfaceres populo romano. Hic equus est stellificatus: dicatus erat romæ ad forum in æde Castoris. Papinius: Et puer aspiciens lædeus ab æde propinqua Cyllarus. Titana: solem. Tenes: moraris solem cupientē uenire: & satisfacere lætitiæ populi. Xanthus: ꝙ flauus sit. Aethon: quia uideatur ardere.

Equi solis uolunt frena.i.uolunt currū. Mēnonis alma parens: Aurora mater Mēnonis. Vigilat: iam diu cupiens exire. Luci nitidæ: ueniente Domitiano. Non cedunt.i.non dant locum. Luna: quæ nondū discessit e cælo: quia ipsa etiā uult uidere Cæsarē. Non deerit dies populo: idest populus uidebit te etiam media nocte.

Nuitas. Hibrida dicit ex īparibus parentibus natus: ut Porphirio interpretatus est Horatium: canis natus ex uenatico: & gregario hybrida. Itē auctore Plinio dicit foetus apri & suis domesticæ: & hoc etiā conuitiū ī homines dicit: eoque usus ē Cicero in Marcū antoniū. Porcū: suē domesticū. Das uerba si derides: ut hoc.s.ostēdas Sse. Verberauerat coquū: qui male cœnā parauerat: inqt Martialis si coquus non ē uerberandus q̄ cœnā malefecerit inquit: qua cā erit uerberandus: q̄si dicat nulla alia de cā debet uerberari. Cædo: uerbero.

Iqd. Blāde rogat Domitianū ut mittat pecuniā nec debeat ferre aīo iniquo. Improba: insaturabilis Permitte: æquo aīo sinas te rogari a me. Qui rogat: qui supplicat.

Idisti. Opianus mali erat coloris: neque cō ualescere poterat. supra: Esset castrice cū mali coloris: Versus scribere cœpit Opianus. Mart. sæpe ægrotauerat: sed cōualuerat: ut supiore carmīe ostēdit: locat igit ī Opianū: qui ppe tuo male hēbat: neque unq̄ conualescebat. Male.i. male habentē uidebo te. Sæpe scilicet male habentem: semp enī male habes.

On tot. Dederat spectaculo Domitianus multas tigres. Tigrum primus ostendit Augustus Romæ mansuefactā: Claudius quattuor: plures nunc Domitianus. Poeta ait eum superasse Bacchum: qui gemina tantum tigride dicitur triumphasse. Plinius scribit elephantes duxisse Bacchi currū: & pompeium ita esse æmulatum triumpho suo. Tigres autem fuisse indicat Silius duobus in locis: Qualis odoratis descendens Bacchus ab indis. Raptor: foetus enim tigridis rapitur ea absente totus: reuersa ad uacuum cubile cum id sensit raptoris fugientis uestigia persequitur. ille passim relictis catulis morat feram referentē singulos ad cubile: tandē cum ad flumen aliquod uel ad littus puenit: naui est tutus gestaque secū qui supersūt. Albus: pallens præ metu. Supra: Viuat & urbanis albus in officiis. In æquo hyrcano: nam in hyrcania & india sunt tigres. Gangeticus: Indus: a gange fluuio. Timuit tot: nam numerosus est parthus tigridis. Aeois armis: idest indis.

Fræna uolunt: uigilat mēnonis alma parens:
Tarda tamen nitidæ non cedunt sydera luci:
Et cupit ausonium luna uidere ducem.
Iam cæsar uel nocte ueni sint astra licebit
Non deerit populo te ueniente dies.

In Gallicum.

Inustas ad aprum ponis mihi gallice porcum:
Hibrida sum: si das gallice uerba mihi.

Ad rusticum.

Esse tibi uideor sæuus nimiumque gulosus:
Qui propter cœnam rustice cedo coquum.
Si leuis ista tibi flagrorum causa uidetur:
Ex qua uis causa uapulet ergo coquus?

Ad Cæsarem Domitianum.

Si quid forte petam timido gracilique libello
Improba non fuerit si mea cartha: dato.
Et si non dederis cæsar: permitte rogari:
Offendunt nunq̄ tura precesque iouem.
Qui fingit sacros auro uel marmore uultus:
Non facit ille deos: qui rogat ille facit.

In Opianum.

Vidisti semel opiane tantum
Aegrum me male: sæpe te uidebo.

Ad Cæsarem Domitianum.

Non tot in æois timuit gangeticus aruis
Raptor in hyrcano qui fugit albus equo.

Ouas: ísolitas. Tigres nouæ erãt nũc ĩ spectaculis: nã raro uisæ fuerãt: cũ tamẽ uariæ feræ ex genere pardo℞: & similes tigridi sæpe spectatæ fuerĩt: nã Scaurus ædilis. c. & .l. ostendit: Pompeius. cccc. & .x. Augustus. cccc. & .xx. Delitias: spectaculi. Tua harena: id ẽ tuũ spectaculũ. Triũphos erythræos .i. indicũ triũphũ. Victoris: dei Bacchi: nã tertius Bacchus de indis triũphauit auctore Diodoro. Ageret indos captiuos .i. cũ triũpharet de indis.

Vnera. Gaurũ monet orbũ & diuitẽ ut captatores contẽnat: q cũ mittant munera non amãt: sed optãt mortẽ

Locupleti: tibi diuiti: ait uidet dicere morere: Si sapis: si cor habes & pcipis.

Ic toga. Parthenius præfectus cubiculi domitiani togã candidã Martiali misit: quam poeta laudat: sed iocãs ostẽdit sibi ꝺ esse lacernã: quoniã lacerna sua trita non bene conuenit tã pulchræ togæ. Alloquit togã: & rogat cuius lanæ preciosissimæ uelit existimari. Amici facũdi .i. parthenii q doctus erat: ut alibi inqt poeta: Nec musis uacat aut suis uacaret. Cuius gregis ẽ: cuius uelleris. Fama: laus. Phalãti ledæi .i. laconici tarenti: nã tarẽtini ducũt originẽ a laconicis duce phalãto. Herba appula .i. pascua apuliæ. Saturat: irrorando alit. Galesus: fluuius labit e calabris: fluit ꝑpe tarentũ Canusinæ & tarentinæ lanæ ĩ precio habebant. Bætis tartessiacus .i. bætis hispanus q bæthis tartessus dicebat. ut Strabo: Aq̃ bæthica lanæ fiũt fuluæ. Stabuli hiberi .i. pecudũ hispaniæ. Multifidũ: timauũ lanæ patauíæ ĩ precio erãt: qꝺ Strabo scribit: & ĩ distichis ẽ. Non ꝓcul aũt a patauio timauũ eẽ error qdã recepit: placet magis hoc q̃ ut ĩtelligas ꝺ lanis histriæ aut tergestinis. Nũerauit: alludit ad nume℞ hostio℞ timaui: q octo habet. Astrifero: cælesti. Relatus enĩ ẽ in cælũ Cyllarus. supra: Hic ubi septenas Cyllarus hausit aq̃s. Non decuit: non par fuit. Liuere: ĩfici. Amyclæo ueneno: purpura laconica. de purpura laconica Papi. Quis purpura sæpe Oebalis: & tirii moderator liuet ahẽi. Et ĩ carmibus Hora. Nec purpuras laconicas trahũt cliẽtes. Sũt q de cocco ĩtelligãt potius q̃ purpura: quoniã ĩ laconica nascat: sed placet ꝺ purpura. Miletus: tribus ĩ locis ẽ caput ioniæ: unde milesia uellera dicta sũt a Virgilio non a lanæ præstãtia: sed a color. Lanas enĩ solitas fuisse illic tingi hic uersus ĩdicat: & Hora. ĩ epistolis. Textã mileti uitabit chlamydẽ. Vincis: supas. Lilia: candore. Ligustra nõdũ ꝺlapsa: quæ ceciderũt: Vir. Alba ligustra cadũt. Ebur albet: qa frigore asseruat illic frigiditate. Sparthãus olor .i. olor ledæus. Paphiæ colũbæ: dicatæ Veneri. Gẽma .i. unio Vnionẽ soli romani appellarũt: reliquæ etiã gẽtes margaritas: gẽmæ ĩ conchis oriũt: q̃ colligunt ab urinãtibus: & clariores sũt ex mari rubro. Eruta: euulsa. Aemula: ferme paria.

Quot tua roma nouas uidit germanice tigres
Delitias potuit nec numerare suas.
Vicit erythræos tua cæsar harena triumphos:
Et uictoris opes diuitiasque dei.
Nam cum captiuos ageret sub curribus indos:
Contentus gemina tigride bacchus erat.

Ad Gaurum.

Munera qui tibi dat locupleti gaure senique:
Si sapis & sentis: hic tibi ait morere.

De partheniana toga.

Dic toga facundi gratum mihi munus amici
Esse uelis cuius fama decusque gregis.
Appula ledæi tibi floruit hærba phalanthi
Qua saturat calabris culta galesus aquis.
An tartesiacus stabuli nutritor iberi
Bæthis in hesperia te quoque lauit aqua?
An tua multifidum numerauit lana timauum:
Quem prius astrifero cyllarus ore bibit?
Te nec amyclæo decuit liuere ueneno:
Nec miletus erat uellere digna tuo.
Lilia tu uincis nec adhuc dilapsa ligustra
Et tyburtino monte quod albet ebur.
Spartanus tibi cedet olor: paphiæque columbæ.
Cedet erythræis eruta gemma uadis.

Primis niuibus:idest intactis. Candidiora suo parthenio:idest animo sui parthenii:q misit. Babylonis:Babylonii uarios picturæ colores auctore Pli.uestibus acu itexebant: Vestes autem pictæ dictum apud Home℞ sunt:Vnde triũphales deductæ sunt. Texta:uestimenta. Picta:distincta. Variantur:ornantur:& pinguntur. Acu semiramia :babylonia Nam semiramis regina babylonis fuit. Aeolus pater Athamantis patris phryxi:& Helles ex nepte:unde pecus æolium:quare aries quo phryxus nepos Aeoli uectus est in pontum: licet alii scribant arietem fuisse isigne nauis: qua nauigauit phryxus:alii pædagogum phryxi:quem Gābrus rex scytarum excoriari iussit:accepto in munus phryxo ab Aeeta. Fabula optinuit ut arietem brutũ putemus:cuius uellus fuerit aureum. Non mirer me:hoc ē non placeret magis: Auro athamantæo.i. phryxi filii athamantis. O q̃tos risus aliis mouebit nostra lacerna trita. tacite petit lacernam.

Sed licet hæc primis niuibus sint æmula dona:
Non sunt parthenio candidiora suo.
Non ego prætulerim babylonica picta superbe
Texta:semyramia quæ uariantur acu.
Non athamantheo potius me mirer in auro:
Aeolium dones si mihi phryxe decus.
O quantos risus pariter spectata mouebit
Culta paletina uestra lacerna toga.

De distichis.

Disticha qui scribit puto uult breuitate placere:
Quid prodest breuitas:dic mihi si liber est?

De spectaculo scæuolæ.

Qui nunc cæsareæ lusus spectantur harenæ
Temporibus bruti gloria summa fuit.
Aspicis ut teneat flammas pœnaque fruatur
Fortis:& attonito regnet in igne manus.
Ipse sui spectator adest:& nobile dextræ
Funus amat:totis pascitur illa sacris.
Quod nisi rapta foret nolenti pœna parabat
Sæuior in laxos ire sinistra focos.
Scire piget post tale decus:quid fecerit ante
Quam uidi satis est hāc mihi nosse manũ.

Isticha. Fatetur se decipere lectorem: qui scribat disticha:& ita teneat lectorem breuitate: sed tamen tot scribat ut librũ conficiat:uel quod placet ostēdit causā quare scripserat longum epigrāma. nam cum librum absoluere uelimus inquit quid refert disticha ne scribamus an longiora epigrāmata. nam ꝙ me hortaris scribere disticha:uis ut placeam breuitate:sed nulla potest eē breuitas cũ faciamus librum. Si liber est:si tēdo ad iustũ librũ:& si multa disticha legere te oportet.

Vi nunc.Ita puniebantur damnati: ut ante est dictum a Domitiano:ut pereuntes uel tragœdiam repræsentarent:ut supa de Laureolo:& Orpheo:uel aliqua ex historia: damnatus repræsentat uirtutem. Scæuolæ uera imitatione:nam & ipse sibi manum comburit imperatoris iussu:poeta de hoc spectaculo edit epigramma. Bruti: maiorum: & Porsenæ:nam Brutus fuit post porsenam. Teneat:id est qui damnatus est repræsentet Scæuolam. Fruatur pœna:idest fruatur laude pœnæ. Regnet:perstet ipse damnatus. Adest spectator sui: idest spectat laudem suam. Illa dextra. Totis sacris: idest totis focis sacrorum:nam Scæuola : ut Liuius: combussit dextram ad aram sacrorum in castris Porsenæ. Quod nisi: & hoc erat repræsentandum ex historia Mutii: ut ille abduceretur ab igne cum pararetur etiam sinistram comburere.supra: Sed tam sæua pius miracula non tulit hostis: Et raptum flammis iussit abire uirum. Nolenti: recusanti. Sæuior: maiore uirtute q̃ fuerat dextra scæuolæ. Laxos: extinctos pene.. Piget scire: id est nolo scire. Quid ante: nam ob scelus damnatus erat: & ob scelus laudem consecutus comburendo manum fortiter. Nosse manum: dignam laude. Nihil enim ante dignum laude fecit.

Escio. Deto ducta uxore petiit ius triũ liberoꝝ: uel quod aliud ipse genus libidinis se ctaret: uel quod mariti officiũ non posset præstare: ut iocatur Mart. de iure triũ liberorum. Supra dictum. Non belle fateris: quia uideris fateri te sectari aliud genus libidinis: & non posse arrigere. Iura paterna: id est ius triũ liberorum. Libellis supplicibus. i. supplicationibus longe ab hispania.

Era ꝑ tacitum. Aertullæ frater in exilio erat in sardinia: qui ut restitueret soror sæpe ĩperatorẽ rogauerat: nuper ea sedente & sparsis auibus in theatro. Nam id spectaculi genus edidit Domitianus: quod Papinius in saturnalibus testatur & olim ediderat Nero. Columba in gremium decidit: neque inde uoluit euolare. Colũbæ autem fuerunt nunciæ grauioribus rebus alligatis pedibus epistolis: quod in obsidione mutinensi accidisse antiquorum monumenta testantur: emissa columba a Decio Bruto obsesso in castra consulum. Eundem mortem ostendit Iuuenalis: Tã q̃ præcipiti uenisset epistola penna: Ex hoc casu theatri nactus occasionem poeta & Aertullæ pietatem laudat rogantis Domitianum ꝓ fratre: & poeta quoque rogat dum ita scribit. Aues quæ spargebãtur in theatro missiles dicũtur. Casus luserat: hoc est hoc uideretur sine numine accidisse. Inobseruata: idest non retenta: postea quæ manebat in sinu: non retenta est: factum numine Domitiani. Permissa fuga. i. facta potestate euolandi. Exulis: ubi frater exulat. Piæ: laboranti pro fratre. Flectere: exorare. Vota: sororis & alioꝝ.

In Dentonem.

Nescio quid de te nõ belle dento fateris
Coniuge qui ducta iura paterna petis.
Sed iam supplicibus dominum lassare libellis
Desine: & in patriam serus ab urbe redi.
Nam dum tu longe deserta uxore diu que
Tres quæris natos: quattuor inuenies.

De columba Aretullæ.

Area per tacitum delapsa sedentis in ipsos
Fluxit aretullæ blanda columba sinus.
Luserat hoc casus: nisi inobseruata maneret
Permissaque sibi nollet abire fuga.
Si meliora piæ fas est sperare sorori:
Et dominum mundi flectere nota ualent.
Hæc a sardois tibi forsitan exulis oris
Fratre reuersuro nuntia uenit auis.

Ad Paulum de phiala.

De prætoritia folium mihi paule corona
Mittis: & hoc phialæ nomen habere iubes.
Hac fuerat nuper nebula tibi pegma perunctum

E prætoritia. Paulus Martiali amico misit phialam in saturnalibus. Phialam autem solere mitti ĩ saturnalibus ex disticho cognoscitur: q̃uis calaico rubeam generosa metallo: Glorior arte magis quod meus iste labor. Phiala erat uas commune aquæ & uino elaboratum: imprimis argentea: aut aurea. Iuuenalis: Viro tenet Phialas tibi non committitur aurum. A paulo nunc missa tam subtilis & exilis lamæ erat: ut nullius ferme precii esset: in quo poeta pauli auaritiam deridet: qui ingenio uidetur excogitasse quo pacto mitteret exiguum munus: cum posset & minus mittere: & nihil si uolebat. Corona prætoritia: id est corona in ludis data: nam coronæ fiebant ex bracteis uel auri uel argenti in speciem florum: quæ in ludis dabantur. Primus Crassus argento & auro folia imitatus in ludis suis coronas dedit. Prætores autem præerant certaminibus theatri: unde munera prætoritia quæ dantur in ludis theatri. Suetonius de Nerone: Magistros certamini præposuit consulares: sorte sede prætores. Iuuenalis de præfectis ludorum: Nullius fibula durat Vocem uendentis prætoribus. Est igitur tam subtilis q̃ bractea coronæ prætoritiæ. Pægma perunctum: argento incrustare pægmata mos fuit apud antiquos: sed id fecit in magnum luxum. C. princeps: propterea Tranquillus ut supra de pægmate in Claudio. Perunctũ: incrustatũ. Hac nebula: idest hoc folio & lama subtilissima argẽti.

Pallida unda:quia crocus spargebatur ĩ theato uino dulci mixtus:auctor est Plinius.Cũ autem loqueretur Virgilius de uino dulci ex tmolo monte ait:Non te uides croceos ut mit tat tmolus odores:India mittit ebur.Croceos odores intelligit uinũ dulce:quod miscebat croco spargendũ in theatro:nam quod probus & alii exponunt ꝓ croco falsum est: nã præ stantissimum crocum ex cilicia:non autem ex tmolo mittebatur.De uino autem & uinetis tmoli multa extant testimonia.Misceri uino crocum indicat etiam Oratius. Coritioque

Pallida quam rubri diluit unda croci.
An magis astuti derasa est ungue ministri
Bractea de fulcro quod reor esse tuo?
Illa potest culicem longe sentire uolantem:
Et minimi penna papilionis agi.
Exiguæ uolitat suspensa uapore lucernæ:
Et leuiter fuso rumpitur icta mero.
Hoc linitur sputo iani careota calendis:
Quam fert cum paruo sordidus asse cliens.
Lenta minus gracili crescunt colocasia filo.
Plena magis nimio Lilia sole cadunt.
Nec uaga tam tenui discursat aranea tæla:
Tam leue nec bombix pendulus urget opus.
Crassior in facie uetulæ stat creta fabullæ.
Crassior offensæ bulla tumescit aquæ.
Fortior intortos seruat uesica capillos

croco sparsum stetit. Sue tonius:Sparso p uias iden tidem croco. Diluit:ablu it:cum in theatro fundere tur. Lama grossior est:& ex ferro aut huiusmõi me tallo:bractea ẽ plicabilior & ex auro potissimũ: aut argento.Virgilius:leuiter crepitabat bractea uento. Iuuenalis: Bracteolam de Castore. Lecti siue tricli nia incrustabantur argẽto quod Carbilius eques ro manus primus ĩstituit:po stea lecti mulierum omni no operiebãtur. Ait poeta hanc phialam esse bracteã derasam ex lecto pauli un gue ministri furacis: nam a furãtibus seruis non nũ q̃ deradebantur ungue. Tranquillus de Calligula Romæ publico epulo ser uum ob detractam lectis argenteam lamã carnifici tradi iussit. Fulcro:lecto sponda. Sentire: nam concutitur. Agi:agitari. Vapore:leui afflatu. Volitat:impellitur. Cariota:est spe cies palmarum.auctor est plinius.idem testatur Strabo libro ultimo his uerbis:Duplex est palma cariota & reliqua thebaica durior suauior gustatu:dicta cariota a cara:quod signifi cat caput: nam ex ea fiebant uina iniqua capiti. Mittebantur calem.iani in distichis:

Aurea porrigitur iani cariota calendis. Erat autem aurata imitatione uanitatis græ corum:qui quem fructum putarunt gratissimi saporis esse fecerunt aureum in templo Apollinis delphici raphanum aureum: betam auream:rapum plumbeum: pro uarieta tate metalli saporem fructus indicantes.dicuntur etiam cariotides. Papinius: prægran des cariotides cadebant. Sputo:tam subtili:aureo:crasso. Asse: prauo precio. In di stichis de cariota. Sed tamen hoc munus pauperis esse solet. Colocasia: herba est quæ in nilo nascitur foliis latissimis:quam non nulli cyamon dixerunt.ducitur dentibus tanq̃ lana:& quidem subtilis. In distichis:Niliacum ridebis olus lanasque sequaces. Impro ba cum morsu fila manuque trahes. Lenta colocasia: nam flexibilia sunt. Lilia: non candida:sed purpurea magis. Plena:grossiora hac phiala. Bombix prius bombilis di ctus:inde necidalus:demum bombix araneorum: modo texit telas in assyria: quas pam phyle Platis filia in cœa insula & retorqueri & texi docuit:unde uestes bombicinæ fiebant: quibus mulieres romanæ pellucebant. Creta: id est terra silinusia siue chia: quæ facie bat ad poliendam cutem qua utebatur Fabulla. Bulla:erat ornamentum pueri ingenii in speciem cordis:remediis quibusdam inclusis aduersus inuidiam. Bulla item signifi cat aquam tumescentem. Varro in re rustica: Vita nostra bulla est.de hac intelligit mar tialis. Offensæ aquæ:percussæ. Crassior:grossiore superficie q̃ phiala quam mihi mi sisti. Vessica:tegmentum & mitellam capitis significat subtilissimam: qua germanorũ crines contegebantur.

Bataua spuma.i.germanico sapone.Sapo aũt gallo℞ ẽ inuentũ ad crines colorandos:Cũ autẽ sit ĩ præcipuo usu germanis spuma germana dicta est. In distichis:Caustica theutonicos accendit spuma capillos.Captiuis poteris cultior eẽ comis. Spuma bataua.i.saponis qua illinũtur crines. Mutat:nã colorat crines. Pullus:cygnus. Ouo lædeo.i.ouo cygni nam pellis inest cũ aliis ouis cygnorũ qua pulli uestiunt. Splenia: flameola subtilissima ut supra est dictum.Splenia tolle leges quæ ita capiti componebantur ut dum a fronte ad utráque genã ducunt:reliquantque uultus spacium apertũ:cornua lunæ effingant. Fronte lunata: id ẽ ita composita ut uideatur cornuata tanq̃ luna. Coclearе:mittebat ĩ saturnalibus.Infra:Sũ cocleis habilis sed nec minus habilis ouis. Nũquid scis potius cur cocleare uocer. Mittere nihil:quod melius fuisset q̃ excogitare hoc ut pauca mitteres.

Et mutat latias spuma bataua comas.
Hac cute lædeo uestitur pullus in ouo:
Talia lunata splenia fronte sedent.
Quid tibi cum phiala:ligulam cum mittere possis?
Mittere cum possis uel cocleare mihi?
Magnanimis loquimur:cocleam cũ mittere posses
Denique cum posses mittere paule nihil.

In Iactatorem.

Archetypum myos argentum te dicis habere:
Quod sine te factum est hoc magis archetypũ ẽ.

In pessimos coniuges.

Cum sitis similes paresque uita
Vxor pessima:pessimus maritus
Miror non bene conuenere uobis.

Ad Cæsarem domitianum.

Regia pyramidum cæsar miracula ride
Iam tacet æoum barbara memphis opus.
Pars quota parrasiæ labor est mareoticus aulæ?
Clarius in toto nil uidet orbe dies.
Septenos pariter credas assurgere montes
Thessalicum breuior pelion ossa tulit.
Aethera sic intrat:nitidis ut conditus astris
Inferiore tonet nube serenus apex.

Rchetypũ.Archetypa uasa dicebantur uetustissima:& quoniã erãt ĩ precio:archetypa etiam significabant preciosa.In furẽ:siue captatorẽ hoc ẽ distichon:qui archetypa uasa habebat:nulla sua pecunia comparata. Vas dicitur factũ sine te:hoc ẽ sine sũptu tuo:& sine te factũ dicit:hoc ẽ nondũ te nato hic iactabat se hẽre archetypa. Myos:id est uasa ab ipso Mye sculptore facta. Mart.respondet eo magis esse archetypa intelligens eo esse maioris precii: quoniã sine eo facta sunt:itelligens sine eius sumptu cũ ille posset intelligere martialẽ dicere magis archetypa:id est uetustiora & sine eo facta:id est ãteq̃ natus esset. Myos:artificis sculptoris:quẽadmodum archetypum:id est mẽtoris ĩ distichis.Mys seruus fuit Pythagoræ.Mys præterea Agragas:Betus eodẽ tẽpore claruerunt argento celando. Myos opera erant in æde Liberi patris rhodi Sylenus:Cupido.

Vm sitis.Miratur coniuges pessimis moribus non conuenire:cum ita oporteat eos eẽ concordes:quemadmodum & boni conueniunt. Conuenire uobis:idest non eẽ concordes.

Egia Pyramidũ.Laudat ædes Domitiani:quæ ædificatæ fuerunt a Rabirio:magis.n. placet:quod supra dixit Rabiriũ struxisse ædes Domitiani q̃ ædẽ Iouis capitolini. Ride:cotẽne. Regia miracula pyramidũ:nam pyramides sunt structæ a regibus. Aeoum opus:id est orientale. Labor mareoticus:idest pyramides ægyptiæ. Quota pars:idest minima pars Domitiani. Credas:credere posses. Pariter assurgere:idest superimponi. Ossa breuior:minor:idest cum montes a gigantibus fuerunt superimpositi:ut raperent cælum:domo palatina. Apex:sũmitas aulæ palatinæ. Serenus qui in serenum consurgit.

Et prius:ſumma loca primo ſole illuſtrant̃:tantæ altitudinis hanc aulā eſſe dicit poeta: ut ſol naſcens prius eius apicē attingat:q̄ montem Circes filiæ ſuæ:nā Circæ ſolis filia fuit ut cecinit Virgilius:ut Diodorus Aeetæ & Echates:hæc cū regē ſarmatarū cui nupſerat ueneno ſubſtuliſſet:expulſa a popularibus in italiā uenit:quis qui paꝝ recte Homeri uerba i terpretantur:eā ignotam Oceani inſulam tenuiſſe putent. Circeū autem montē ita ſcribit Vlyxes apud Homeꝝ:E ſpecula inquit uidi inſulā quā ingens pontus ambit: Sita ē ipſa terra:uidi autem ī medio fumum. Virgilius: Atque hic æneas ingētē ex æquorē lucū proſpicit. Præterea Inacceſſos ubi ſolis filia lucos ſeruat. Apollonius & Theophraſtus memierūt Arcano lumine:aliis mortalibus:quia ātē q̄ Sol aſpiciatur ab aliis apex domus Domitiani illuſtratur.

Et prius arcano ſatietur lumine phœbi
Naſcentis circæ q̄ uidet ora patris.
Hæc auguſte tamen quæ uertice ſydera pulſat
Par domus eſt cælo: ſed minor eſt domino.

Ad policarmū.

Quod gaietano reddis polycarme tabellas
Milia te centum num tribuiſſe putas.
Debuit hæc inquis: tibi habe polycarme tabellas
Et gaietano milia crede duo.

Vod.Policarmus cū uellet liberalis uideri reddidit tabellas Gaietano qui debitor erat: ut illæ tabellæ teſtabant̃:ſed nunq̄ ſoluturus. Mart. negat hoc fuiſſe liberalis animi dediſſe .x. milia quæ non erat habiturus: quod ſi uult liberalis uideri credat duo milia & ſeruat tabellas.c.miliū quas reſtituerat. Reddis tabellas: quibus debebat.c.milia. Crede.i.mutua duo milia quæ donabis. nā ille nūq̄ reſtituet:ita eris liberalis.

Ad meliorem.

Qui præſtat pietate pertinaci
Senſuro bona liberalitatis
Captet forſitan:aut uicem repoſcant?
At ſi quis dare nomini relicto
Poſt manes tumulumque perſeueret
Quærit quid niſi parcius dolere?
Refert ſis bonus: an uelis uideri?
Præſtas hoc melior ſciente fama
Qui ſolēnibus anxius ſepulti
Nomen non ſinis interire bleſi.
Et de munifica profuſus arca
Ad natalicium diem colendum
Scribarum memori piæque turbæ
Quod donas facis ipſe bleſianum
Hoc longum tibi: uita dum manebit.
Hoc & poſt cineres: erit tributum.

Vi præſtat. Melior duos habuit pueros: quoꝝ alter Bleſus dictus ē alter Glaucias. Bleſū prius amiſit: quē pudice amabat: deinde Glauciā: quē educabat ut leniter deſideriū Bleſi amiſſi. Bleſus apud inferos his uerſibus Glauciā agnoſcit: ut ē apđ papiniū: mox ubi delitias & rati pignus amici ſenſit & amiſſi pueꝝ ſolatia Bleſi. Tollit humo. Attedius melior diem natalem Bleſi etiam mortui ſingulis annis celebrabat: hoc laudatur a poeta. Qui præſtat: ſenſus eſt ille qui præſtat uiuo amico aliquid: agit id ut aliquid expectet. at qui mortuo facit: id præ amore tantum agit: non ut captet hæreditatem ab amico. Noīni relicto: ideſt mortuo amico. Dolere partius: niſi ut conſolet̃ dolorem amici. Refert: magna eſt differentia. Nomen Bleſi.i. memoriā Bleſi. Solennibus diebus natalíciis celebrandis. Piæ turbæ: celebrantiū natalē. Scribarū: quia Bleſus erat đ turba ſcribarum: huius Oratius. Facis bleſianum: quia nihil inde expectas: ſed totum id poſſidetur a bleſo: & bleſianum eſt.

Vi. In laudem domus de qua supra: Decet: par est. Sacrum nectar: idest diuinum poculum. Oro uelis: oro ut sero uelis ire in cælum in cœnatione Iouis. At si properas o Iupiter. i. si uis cito habere Domitianum conuiuam.

On. Minatur se priapum custodem hortorum combustorum: nisi custodierit siluam unde possit ministrare alimenta foco. Palmitis beati: idest magni uineti. Rari: exigui & præclari. Ex quo: nemore. Tu es natus: es factus. Defecerit hoc: nemus. Et ipse lignum es: & ipse poteris comburi quasi dicat, tu ardebis.

Ristis. Alibi iocatur in Athenagoram ubi plura de eo dicentur. Non misit munera: saturnalitia. Medio mése brumæ: idest mése decembri: quo mittebantur saturnalia munera.

I te sportula. Inuitat Mathonem ad balnea: sportulam dabant. c. quadrantes. Supra: Dat baiana mihi quadrantes sportula centum: & alibi: Centum miselli iam ualete quadrantes: Quos balneator diuidebat elexus. Iocatur poeta in Mathonem: cui pollicetur se daturum sportulam suam. i. nihil. De nostro centies: idest de nostra sportula. c. quadrantum. Corrũperit: corruptum te non uocauerit. Licebit laueris idest poteris lauari. De nostro céties: idest de sportula. C. quadrantum: quã nos damus: ea autem nulla est.

Emp. Christilla maritos necabat. Fabius uxores: optat poeta: ut hi coniugẽtur: nam peribũt ambo. hoc accidit: ut tales coniuges coniungerentur temporibus Augusti: cum mulier septẽ maritos uir totidem uxores occidisset tunc quoque compositũ epigramma: cum Bito Bacchus: Bitus & Bacchus gladiatores fuerunt: qui multos sustulerant: & tandem congressi mutuo uulnere ceciderunt. Effert: efferri cadauera dicuntur ad sepulturam. Facem funeream: ad differentiam tædæ nuptialis. nam & in nuptiis & funeribus adhibebantur. Committe hos duos: idest fac ut hi duo uictores congrediãtur Libitina: sandapila.

Ad Domitianum.

Qui paletinæ caperet conuiuia mensæ:
Ambrosiasque dapes non erat ante locus.
Hic haurire decet sacrũ germanice nectar:
Et ganymedea pocula mixta manu.
Esse uelis oro serus conuiua tonantis
At tu si properas iupiter: ipse ueni.

Ad priapum.

Non horti neque palmitis beati
Sed rari nemoris priape custos:
Ex quo natus es: & potes renasci
Furaces moneo manus repellas.
Et siluam domini focis reserues.
Si defecerit hoc: & ipse lignum es.

Ad Faustinum.

Tristis athenagoras non misit munera nobis
Quæ medio brumæ mittere mense solet.
An sit athenagoras tristis faustine uidebo:
Me certe tristem fecit athenagoras.

Ad Mathonem.

Si sportula maior ad beatos
Non corruperit: ut solet: licebit
De nostro matho centies laueris.

In Fabium & christillam.

Effert uxores fabius: christilla maritos:
Funereamque toris quassat uterque facem.
Victores committe uenus: quos iste manebit
Exitus: una duos ut libitina ferat.

Itulle. Titullū monet ut det aliquando operā ueræ uitæ: hic autē adeo āxius erat quærendis diuitiis: ut cum duæ horæ mane datæ essent ad salutandū: ut supra. Prima salutantes atque altera continet hora: ipse tertiam quoque occuparet: cū tertia data eēt causidicis: quinta uariis laboribus supra: Exercet raucos tertia causidicos: In quintā uarios extēdit roma labores: simul monet amicū eū quærere diuitias his qui nullas habebunt gratias: sed læti eius laboribus fruentur. Viue: da operā quieti: & laxationi semp. Hoc serum. i. uiuere quia nunq̄ nimis cito fit. Conteris limina: id est adis limia. Vdus: madidus. Osculis urbis: nā oscula dabantur salutatis Sparsus: uagus. Ante equos omnes. i. ante omnes iudices: nā iudices equites erant testantur hoc leges antiquorum: & Plinius plurimis uerbis. Aedemque Martis: Intelligit tertium forum: extruxit Augustus cū templo martis. Suetonius Ex quibus præcipua: forū cū æde martis ultoris. causa fori extruendi fuit hominum & iudiciorum multitudo: quæ uidebatur non sufficientibus duobus etiā tertio indigere. Colossū Augusti: ītelligit statuam Apollinis: quæ ad bibliothecā erat iuxta forum. Iuuenalis: sportula deīde forū iurisque peritus Apollo. Tertias & quintas. i. tertiā & quintā decuriā iudicū: nam quintam decuriam addidit. C. princeps: cum quartam addidisset Augustus: & ita ītelligas Titullū consumere tertiā horā in foro discurrentē per oīa subsellia iudicū: ut salutaret. Congere: collige. Palleat: argento. C. paginæ calendarum. i. centū libri debitorum. Papyro: utebanť ad rogū: ut magis arderet: nam & papyro utuntur ægyptii auctore Plinio ad ignē. Pluteū tabulam: & scamnum. Prima nocte: qua mortuus fueris.

Ad Titullum.

Titulle moneo uiue semper: hoc serum ē
Sub pedagogo ceperis licet: serum est
At tu miser: titulle nec senex uiuis.
Sed omne limen conteris salutator
Et mane sudas urbis osculis udus
Foroque triplici sparsus ante equos omnis
Aedemque martis: & colosson augusti:
Curris p omnes tertiasque quintasque
Rape: congere: aufer: posside: relinquendum est.
Superba densis arca palleat nummis
Centum explicentur paginæ calendarum
Iurabit hæres: te nihil reliquisse
Supraque pluteum te iacente uel saxum
Fractus papyro dum tibi torus crescit:
Flenteas superbus basiabit eunuchos.
Tuoque tristis filius: uelis: nolis.
Cum concubino nocte dormiet prima.

Ad Flaccum.

Priscus ab ætneis mihi flacce terentius oris
Redditur hanc lucem lactea gēma notet.
Defluat & lento splendescat turbida limo:
Amphora centeno consule facta minor.
Continget nox quando meis tam candida mensis
Tam iusto dabitur quādo calere mero.

Riscus. Priscus Terentius ex sicilia reuersus amicus martiali causā dat nouæ uoluptatis: iubetque Martialis promi amphorā uini uetustissimi. In omni. n. lætitia hoc epicurei agebāt: quos poeta sectatur. Idē agit Oratius ī carminibus: Nūc ē bibendū: nūc pede libro pulsanda tellus: & alibi alloquitur amphorā: O nata meuū consule Manilio: eadē uoluptate fruetur ut ait: cum Flaccus amicus fuerit reuersus ex cypro. Gemma lactea. i. candidus lapis. Aetnæis oris: idest ab oris siculis. Gemma lactea: felices dies: gemma lactea: & candido lapide. infelices atro notare & ad summum uitæ dinumerare est tharcum inuētum: sed & cretenses idem egerunt. Oratius: Crassa ne careat pulchra dies nota. Defluat: hauriatur. Lento limo: nam amphoræ erant fictiles. Splendescat: poliatur. Tam cādida: tam plena uoluptatis. Mero tam iusto calere: idest quando potero tam iuste ebriari.

Cytheria: dicata Veneri: nam illic Venus colebatur ad phaon: & palepahon.

Vanta. Cesto eam formam inesse ait: ut pudorem quendam uirginalem præ se ferat: adeoque careat omni suspitione libidinis: ut nec Diana eum timeat: nec Athis puer præponi posset a Cybele: & basia posset dare Ioui sine Iunonis suspitione: quod non potuit Ganymedes. Quanta est infantia formæ: idest piæ simplicitatis infantilis indoles. Casti or Hyppolito: castitatem Hyppoliti & fabulæ & historiæ testatur: qui nouercalem concubitum repudiauit. Diana: quæ repudiat adolescentes: & Actæonis oculos ulta est. Tres Athes fuerunt: duo filii Crœsi: quorum natu maior in uenatione ab Adrasto: auctore Herodoto iterfectus est. Iunior imminente percussore patri os aperuit ante mutus in hæc uerba homo ne interfice Crœsum. Athis itē puer phrygius dilectus est a Cybele: qui deæ immemor & datæ fidei: cum Sagaritide nympha priores amores uiolauit: unde uel statim in furorem uersus: ut scribit Ouidius: uel cū aquas galli fluminis potasset: ut Catullo placet: pudēda abscidit: sensus poetæ est Cybelem malle Cestum puerum non mutilatum ueluti Athim: sed totum: q̄ Athim ipsum. Mallet te habere phryga: idest mallet te habere phrygū: idest non mutilatum. Tu poteras succedere lecto ganymedeo: sine suspitione Iunonis.

Cum te flacce mihi reddet cythereia crypros:
Luxriæ fiet tam bona causa meæ.

Ad Cestum.

Quanta tua est probitas: quāta est præstātia formæ
Ceste puer puero: castior hyppolito.
Te secum diana uelit: doceatque natare
Te cybele secum uellet habere phryga.
Tu ganymedeo poteras succedere lecto.
Securus domino basia sola dares.
Felix quæ tenerum uexabit sponsa maritum:
Et quæ te faciet prima puella uirum.

In uarie se tondentem.

Pars maxillarum tonsa est tibi: pars tibi rasa est.
Pars uulsa est: unum quis putet esse caput?

De Abolla crispini.

Nescit cui dederit tyriam crispinus abollam:
Dum mutat cultus induiturque togam.
Quisquis habes hūeris sua munera redde precamur:
Non hoc crispinus te: sed abolla rogat.
Non quicunque capit saturatas murice uestes
Nec nisi delitiis conuenit iste color:
Si te præda iuuat: fedique insania lucri
Quo possis melius fallere: summe togam.

Ars maxillarum. Exquisitæ elegantiæ hominem deridet: qui in facie expolienda uolsellis: forpicibus: & culto utebatur: cum alii tantum cultris essent contenti: alii forpicibus: & iuniores uolsellis: sed cum cuiuslibet ætatis instrumentis utatur: non potest unum caput uideri. Tonsa: forpicibus quibus uti solent grandiores adolescentes. Rasa: cultro: quo utuntur uiri. Vulsa: uolsellis: quibus utuntur iuniores. Vnum caput: & non triplicis ætatis: simul eum ostendit esse insanum.

Escit. Crispinus de quo supra satis multa: nuper furto amiserat abollam: cum togam sumeret. furem hortatur Marialis ut abollam restituat: quæ cum sit magni precii: nō poterit non deprehendi ubique: ꝙ si uult furto impune frui: sumat potius togam quæ facile poterit latere. Abolla: utebantur externi reges: ea erat magni splendoris: & precii: hoc indicat Suetonius: quod supra dictum est. Tyriam: purpuream. Iuuenalis: Crispinus tyrias humero reuocante lacernas. Quisquis habes: o fur: accipe togam quæ poterit latere in te. Fallere: non deprehendi. Lucri fœdi: idest furti.

Vanta:Domitianus congiarium populo dedit:& íter spectacula epulum largissimũ cum ciues sportulam nummorum tantum expectarent:quam alias habuerant: eo epulo ipse primus cœpit uesci ciuibus omnibus & omni ordine discumbente:hoc carmine celebrat Papinius. Datũ aũt fuit ob recẽtẽ uictoriã de sarmatis: anteponit hoc mensæ Iouis:qua reliquos deos accepit post triumphũ giganteũ. Tuas laurus.i.tuã laurũ: non appellauit triumphum: nã laurum tantũ intulit Ioui capitolino. Omnibus superis:nam omnes dii pariter accubuerunt. Nostra gaudia: quæ declaramus ex laurea sarmatica. Omnis ordo: id est equestris senatorius Vescitur: omnis ordo: idem uersus apud Papinium: Vna uescitur omnis ordo mensa:parui:fœmina:plebs:eques:senatus. Promissa sportula:uidebaris daturus sportulam: ut bis antea consuesti: de disti cœnã præter consuetudinem ita lege. Recta data est:id est cœna ad differentiam sportulæ:cœna recta dicebat suo apparatu ab amico domi. in sportula dabantur quadrãtes: unde obsonia ad coenam domum referebantur. Suet:sportulas ad coenas rectas redegit: de Domitião

Ad Cæsarem domitianum.

Quanta gigantei memoratur mensa triumphi:
Quantaque nox superis omnibus illa fuit.
Qua bonus accubuit genitor cum plebe deorum:
Et licuit faunis poscere uina iouem.
Tanta tuas celebrant cæsar conuiuia laurus:
Exhilarant ipsos gaudia nostra deos.
Vescitur omnis eques tecum: populusque patresq;:
Et capit ambrosias cum duce roma dapes.
Grandia pollicitus quanto maiora dedisti:
Promissa est nobis sportula Recta: data est.

De Phiala ruffi.

Quis labor in phiala docti myos an ne myronis?
Mentoris hæc manus est: an polyclete tua?
Liuescit nulla caligine fusca: nec odit:
Exploratores nubila massa focos.
Vera minus flauo radiant electra metallo:
Et nimium felix pansula uincit ebur.
Materiæ non cedit opus: sic alligat orbem:
Plurima cum tota lampade luna nitet.
Stat caper æolio thebani uellere phryxi:
Cultus: ab hoc mallet uecta fuisse soror.

Vis labor: Phialã missam a Ruffo carmine celebrat. Phialæ:uasa argentea elaborata. Myos:sculptoris. Hæc manus mentoris: qui primus claruit argẽto celãdo. Policletus:statuarius fuit Ageladis discipulus: q q̃tũ reliquos superauit in forma hominũ ad ueritatẽ effingendã:tãtũ abfuit ab auctoritate reddẽda formæ numinũ:quod datũ est Phidiæ & Alcameni. Liuescit:liuida ẽ. Nulla caligĩe:fumi ex igne. Et liuescit nulla caligine fusca. Nã ex electro constabant phialæ non sucino dico:sed qđ ex auro fiebat argento addito:ex quo Helena sacrauit calicẽ in tẽplo Mineruæ lidiæ. Odit focos exploratores.i.nec signa habet foci quo exploratũ ẽ eius argentũ.nã electri natura ẽ ad lucernaꝝ lumina clarius argẽto splẽdeẽ.Ita locũ illũ Iuue:fumus ĩterpretati Viro tenet phialas:appositio ẽ crustas heliadũ.i.quæ cõstãt ex lamina heliadũ electri.subtilissima.n. materia & ut ita dicã crusta electri phialæ erãt formatæ.Mar.de prætoritia foliũ mihi paule corona mitris:& hoc phialæ nomẽ hře iubes. Electra:cãdida siue nigra ĩ precio nõ sũt.fulua ꝓbanẽ.ut Pli.ea ĩgenti luce radiãt:tamẽ minus pura sũt hac phiala. Flauo metallo:electro. Pustula:bractea ex argẽto purissimo:ũde argentũ pustulatũ supra:Argẽti tibi librã pustulati:quẽadmodum micã nitellã dicimus in auro & argẽto. Felix:elaborata. Opus artificũ in phiala. Non cedit:uicit a materia. Stat caper:in hac phiala erat caper: nã in phiala sculpebãẽ nonnũq̃ capri quoniã aĩal insensũ baccho:& obscena interdũ. Stratonicus ĩ phiala satyꝝ sõno grauatũ collocauit.đ capro Iuue.Argẽtũ uetus & stãtẽ extra pocula capꝝ. Vellere æolio:aureo q̃le habuit aries Phryxi filii Athamãtis filii Aeli. Soror:helle:quæ ĩ mare se deiecit.

Tonsor cyniphius: cilix q̃ tondet capellas. Amor aureus. i. cupido in auro effictus. Lothos. i. tibia. Vel palladia: ꝙ ea sit usa Pallas: uel ꝙ lothos in africa nascitur: non procul a tritone lacu Palladis. Sic: eodem more. Methinna: oppidum Lesbi: patria Arionis: ut scribit Strabo. de Arione historia est apud Herodotũ in primo. & apud Aulum Gellium. Non tacitũ onus: sed sonantẽ Arionẽ. Onus: Arionẽ. Languida: placida. Imbuat: id ẽ primo uino tingat. Munus: phialã. Certa manus: quæ recte mĩstrat id quod uult. Puer cupido. Det: quando hilarius bibebãt antiqui tot cyathos sumebãt: quot litteræ erãt nominis amicorum. supra: Neuia sex cyathis: septem iustina bibat. Instantis littera: id ẽ numerus elementorũ. Instans auctor fuit muneris: quia ille misit hanc phialam. Si theletusa: quãdo expectabant amicas parcius bibebãt: quoad illæ uenirent: supra de Ruffo dixit. Dominæ: thetusæ. Tuo triente: id est ego potabo quattuor cyathos: id est epotis quattuor cyathis. Si dubium est: an sit uẽtura amica. Vtrũque nomen: id est Instantem: & Ruffũ. i. xi. cyathos.

Hunc nec cyniphius tonsor uiolauerit: & tu
Ipse tua pasci uite liee uelis.
Terga præmit pecoris geminis amor aureus alis:
Palladius tenero lotus ab ore sonat.
Sic mityleno gauisus arione delphin:
Languida non tacitum per freta uexit onus:
Imbuat egregium digno mihi nectare munus:
Non grege de domini: sed tua ceste manus.
Ceste decus mense misce setina: uidetur
Ipse puer nobis: ipse sitire caper.
Det numerum cyathis instantis littera ruffi:
Auctor enim tanti muneris ille mihi.
Si theletusa uenit: promissaque gaudia portat:
Seruabor domine ruffe triente tuo.
Si dubia est: septunce trahar, si fallit amantem:
Vt iugulem curas: nomen utrunque bibam.

De Aspro.

Formosam plane sed cæcus diligit asper:
Plus ergo ut res est: quam uidet: asper amat.

Formosam: Cæcus amabat puellam formosam: formosa inquit ẽ sed utrunque res sit: plus amat q̃ uidet: an hoc alludit ad illum cæcum Iuuenalis: Qui nunquam uisæ flagrabat amore puellæ: Cuius etiã meminit Pli. ĩ epistolis: sed placet hũc eẽ alium quemadmodũ supra est: Codrus qui cæcus amabat.

Ad Cedicianum.

Tonsorem puerum sed arte talem:
Qualis nec thalamis fuit neronis:
Drusorum cui contigere barbæ.
Aequandas semel in genas rogatus:
Ruffo cediciane commodaui:
Dum iussus repetit pilos eosdem:
Censura speculi manum regente:
Expingitque cutem: facitque longam.

Onsorem: Tonsorẽ Ruffo miserat: quem ille tã diu detinuit barba tondẽda: ut qui imberbis erat: sit reuersus barbatus huius tonsoris mollitiem anteponit puero Neronis qui duos habuit in delitiis Sporum: quem habitu iustæ sponsæ duxit uxorem: & Doriphorum cui ipse nupsit: quem Tranquillus appellat Doriphorum. Tacitus Pythagoram his uerbis: Pythagoræ ex grege contamĩatorum nupsit. & infra: Qualis Pythagoras dabat Neroni: Suntque qui legant: Thalamus Neronis: ut thalamus sit tonsoris nomen: Sed non placet. Talem artem: tondendi. Barbæ drusorum: id est Neronum. In genas æquãdas: id est barbam æquandam. Barbatus est reuersus: & indicat detinuisse: & menses & annum. Censura speculi: id est speculo censore.

Epaphæresis:numerus crinium excogitatus a mollioribus:qui conficiebatur succisa uariis in locis coma:cum alienum ab hac mollitie ostendit Scipionem Silius:ita canit. Martia frons facilesque comæ:nec pone retroque Cæsaries breuior:intelligens ut puto de hac epaphæresi. Longam.i.dum diu tondes.

Vditur:Domitianus conficiendis feris delectabat:quod testatur Tranquillus:idem assumpserat sibi nomen Alcidæ maioris:cuius factũ ut imitaretur nuper in harena prostrauit leonẽ:quod oli Nero facerẽ statuerat:feræ magnitudinem admirat: Et fortitudinẽ iperatoris laudat poeta. Tantus:id est tantus timor. In harena ausonia:in theatro Domitiani. Per auia massyla: id est per saltus massyliæ: partis libyæ:& leuitate equorum & ferarum multitudine nobilis. Pallidus: timens. Sine mẽte pecus: id est attonitũ. Iura:id ẽ supercilium. Nomas picta marmore itelligit hũc leonem superasse omnes numidicos leones:nomas enim græce:latine numidia est. Picta marmore: propter marmor quod ex numidia afferebat. Id genus marmoris.M.lepidus collega Catulli in consulatu primus romæ ostẽdit Nomas picta marmore: id est numidici leones eligerent hunc regem:& darent coronam:nã quod de figura marmorea romæ aiunt:nec conuenit:nec uerũ est.supra tamen.Est locus marmoreis feris distictus Exornãt pictæ q̃ platanona feræ:sed nõ conuenit. Lunatæ:tortæ. Stetit:ihorruit. Iubæ:iubati eni leones generosiores habebãt. Quã decuit:q̃ par fuit. De magna morte:manu imperatoris. A iugis Cybeles:nã currus Cybeles uehit leonibus:quod Virg.cecinit & Lucretius:Hanc ueteres graium docti cecinere poetæ Sedibus in curru biiugos agitare leones. Frater:Titus qui relatus est in numerum deorũ. Vel pater:id est Vespasianus. Ab astro herculeo.i. a leone interfecto ab Hercule:qui in cælo est astrum.

Detonsis epaphæresim capillis:
Barbatus mihi tonsor est reuersus.

Ad Eundem de leone.

Auditur quantum massyla per auia murmur:
Innumero quotiens silua leone furit.
Pallidus attonitos ad plena mapalia pastor:
Cum reuocat tauros:& sine mente pecus.
Tantus in ausonia fremuit modo terror harena:
Quis non esse gregem crederet?unus erat.
Sed cuius tremerent ipsi quoque iura leones:
Cui diadema daret marmore picta nomas.
O quantum per colla decus quem spargit honorem:
Aurea lunatæ cum stetit unda iubæ.
Grandia quam decuit latum uenabula pectus:
Quantaque de magna gaudia morte tulit.
Vnde tuis libye tam felix gloria siluis:
A cybeles nunquid uenerat ille iugis.
An magis herculeo germanice misit ab astro:
Hanc tibi uel frater uel pater ipse feram:

In Catullam.

Formosissima quæ fuere uel sunt:
Sed uilissima quæ fuere uel sunt.
O quam te fieri catulla uellem:
Formosam minus:aut magis pudicam.

Ad Flaccum.

Temporibus nostris ætas cum cedat auorum:

Ormosissima:In Catullam quæ cum ob elegantiam formæ a multis appeteretur:habebatur uilissima:optat poeta ut aut minus formosa fiat ne a tot appetatur:aut magis pudica ne sit uilis.

Emporibus:Reddit rationem Flacco miranti quare in pristinam dignitatem Romare stituta a Domitiano:non adsint quoque antiquorum poetarum igenia:quia scilicet desunt Mecœnates qui dent munera. Cedat:uincatur magnificentia.

Cũ suo duce: Domitiano. Tanta tuba: quanta cecinit Virgilius. Tityrus: persona sum pta est a Theocrito & Virgilio. Id aũt significat hircũ magnũ lingua libyca si Probo credi mus: sed Straboni placet tityros fuisse Bacchi sacerdotes: ut Silenos: satyros: bacchas: lenas thiades: minalones: nayades: nymphas. Tityrus autem carmine hoc est Virgilius. Miseræ cremonæ: alludit ad carmen Virgilii: Mantua ue miseræ nimium uicina cremonæ.

Mecœnas: fuit ordinis equestris: & a tuscis regibus ducebat originem. Alexis: fictũ nomen: ita enim non appellabatur sed dicebatur Alexander: sed ut carmi conueniret nomen est mutilatum: & cum poeta lasciuũ carmen scribit in hunc appellat se Coridoné. Domini: Virgilii. Marmorea: candida in speciẽ marmoris. Piguis galathea: id est pingue carmẽ de galathea. Attonito: amore Alexis. Testylis: nomen mulieris: cuius & Virgilius & Theocritus meminit. Excidit: ex animo discessit. Arma uirumque: alludit ad carmen Virgilii. Qui modo uix culicem opere: quod extat: ubi culicis pastoris morté defiet. Rudi ore: impolito carmine. huius meminit Papinius: Ante annos culicis maroniani. Varros: qui téporibus Cæsaris habuit quem amaret. Marsus: amauit Melenem.

Creuerit & maior cum duce roma suo.
Ingenium sacri miraris abesse maronis:
Nec quenquam tanta bella sonare tuba.
Sint mecœnates: non deerunt flacce marones:
Virgiliumque tibi uel tua rura dabunt.
Iugera perdiderat miseræ uicina cremonæ:
Flebat & abductas tityrus æger oues.
Risit tuscus eques: paupertatemque malignam
Reppulit: & celeri iussit abire fuga.
Accipe diuitias: & uatum maximus esto:
Tu licet & nostrum dixit alexin ames.
Astabat domini mensis pulcherrimus ille:
Marmorea fundens nigra phalerna manu.
Et libata dabat roseis carchesia labris:
Quæ poterant ipsum sollicitare iouem.
Excidit attonito pinguis galathea poetæ:
Thestylis & rubas messibus usta genas.
Protinus italiam concepit & arma uirumque:
Qui modo uix culicem fleuerat ore rudi.
Quid uaros marsosque loquar: dictataque uatum:
Nomina: magnus erit quos numerare labor.
Ergo ero uirgilius si munera mecœnatis:
Des mihi. uirgilius non ero marsus ero.

Ad Cæsarem. Do.

Magna licet totiens tribuas maiora daturus:
Dona: ducum uictor: uictor & ipse tui:
Diligeris populo non propter præmia cæsar:
Propter te populus præmia cæsar amat.

Agna: Congiarium ter dederat Domitianus: quod ne uideatur fecisse ut alienos populi animos conciliaret: ea enĩ ferme de causa congiarium dari solebat: poeta ait non allici populum ad amoré imperatoris muneribus: sed allici ad amorem munerum dignitate imperatoris qui donat. Non propter præmia: id est congiarium. Totiens: te uictor. Ducum: qui omnes duces uincis. Et uictor tui: ille se ipsũ dicitur superare: nihil agit præter rationem: & appetitum domat. alibi: Ardua res hæc est opibus non tradere mores. An uictor sui ipsius Domitianus: quia iam non habet cum quibus contendat: sed secum certat: & se quottidie superat uirtute: quod & de Crasso scribit Cicero: qui quotiens dixit alios superauit eo die se ipsum.

Res habuit:Picens adeo senex erat:ut condito tumulo suo expuerit: tres dentes ceciderunt in sinu. Nouissima fragmenta:id est ultimos dentes. Picens:item apud Iuuenalem: Tum Picens accipe dixit. Laxi oris:eneruati & languentis. Licet:conceditur Præstitit officium:quia sepeliuit ipse suos dentes.

Vm tibi:Artemidorus nomē compositū est:significatque Dianæ donū:quo nomine erat superbus & elatus :at poeta ait cum crassas habeat lacernas:non modo Artemidorum:sed sagarim posse appellari a sagis:hoc est uestibus uilioribus quas gestabat.

De Picente.

Tres habuit dentes pariter quos expuit onnes:
Ad tumulum picens dum sedet ipse suum.
Collegitque sinu fragmenta nouissima fracti
Oris:& aggesta contumulauit humo.
Ossa licet quondam defuncti non legat hæres:
Hoc sibi iam picens præstitit officium.

In Artemidorum.

Cum tibi tam crasse sint artemidore lacernæ:
Possum te sagarim iure uocare meum.

In Luscum furem.

Aspicis hunc uno contentum lumine: cuius
Lippa sub attrita fronte lacuna patet.
Ne contemne caput:nihil est furacius illo:
Non fuit austolici tam piceata manus.
Hunc tu conuiuam cautus uitare memento:
Tunc furit:atque oculo luscus utroque uidet.
Pocula solliciti perdunt ligulasque ministri:
Et latet in tepido plurima mappa sinu.
Lapsa nec a cubito subducere pallia nescit:
Et tectus lænis sæpe duabus abit.
Nec dormitantem uernam fraudare lucerna
Erubuit fallax:ardeat illa licet.
Si nihil inuasit:puerum tunc arte dolosa:
Circuit:& soleas surripit ipse suas.

In Claudiam.

Summa palatini poteras æquare colossi:
Si fieres breuior claudia sexquipede.

Spicis: In Luscum furacem:quem ad furta duos oculos habere ait. & iocatur dum singula eius furta commemorat.
Lacuna:concauitas oculi euulsi. Lippa:stillans & manans. Ne contemne caput :quia habebat unum oculum. Autolyci: Autolycus filius Mercurii fur notissimus: Eleonem oppidum Parnassi ut Homerus & Crates scribunt: tenuit :cū ꝓxima loco furto ĩfestaret. Sectius scribit Autolycū non potuisse tenere Eleonē in parnasso: cum illic non sit Eleo oppidum:sed Neo. Tam piceata:quia capit qcquid attingit:ut pix : tunc cum est conuiua. Ligula:instrumentum argenteum est:de qua in distichis.
Subducere: subfurari.
Fraudare uernam lucerna:id est non erubuit eripere lucernam uernæ. Soleas: sensus est si non potest furari aliquid alienū furantur soleas puero suo quas commisit custodiendas:nam cœnaturi deponebant soleas.alibi: Deposui soleas affert ꝓtinus ingens. Puerū: seruū suū. Arte dolosa :id ē furto.

Vmma:Claudiā tantæ magnitudinis esse ait :ut si uoluerit esse par colosso Domitiani:eam oportet sic esse minorem sexquipede. Tam portentosæ magnitudinis fuerunt apud antiquos:Gabara nouē pedum: Pusio & Secundilla nouem pedum cum dimidio. Aequare:par esse. Colossi pallatini:de statua equestri Domitiani:quæ erat iuxta pallatium:potes & de colosso apollinis intelligere:qui fuit erectus ab Augusto in parte pallatii. Sexquipede:pede uno cū dimidio:de sexquiliora:sexquiplaga:sexquipede alibi diximus.

luet Carinus: In Carinum inuidũ: qui uirtuti non inuidebat: sed uel exiguis diuitiis nunc rumpebatur Martiale possidente mulũ suum & suburbanũ: cum ille eēt ditissimus: imprecatur poeta tātæ inuidiæ ut ipse possideat mulum & suburbanũ: hoc ē ad eandem deueniat conditionē. Carinus contrariũ nomen est inuidenti. nā Carinus significat lætũ. Liuet: rumpitur inuidia: inuidere liuentis est. Vnde pendeat: id est unde se suspē dat. hic enim exitus est inuidi. Et cedro perunctus: id est oleo cedrino: nam ut preciosi libri & bona carmina seruabantur. Rus æstiuum: id est rus ad æstiuandum. Mulis: non ut ante conductis sed meis. & mulum conductum scribit Oratius in sermonibus. Opto habeat mulos & suburbanum. i. opto amittat diuitias quas habet: & sit nostræ conditiōis ac fortunæ: cui inuidet. i. sit pauper.

In Carinum.

Liuet carinus: rumpitur: furit: plorat:
Et quærit altos unde pendeat ramos:
Non iam quod orbe cantor & legor toto.
Nec umbilicis quod decorus & cedro:
Spargor per omnes roma quas tenet gentes.
Sed quod sub urbe rus habemus æstiuum:
Vehimurque mulis: non ut ante conductis:
Quid imprecabor o seuere liuenti?
Hoc opto mulas habeat & suburbanum.

Cribit: Consules & duces in charta transuersa scribebāt: auctor ē Tranquillus. sed scribere hic ī charta aduersa: ut puto accipitur pro eo quod ē scribere in pagina & in tergo. Picēs tam longa scribebat epigrammata: ut & tergũ impleret: neque placebat: poeta ait non esse mirandum: si cum in charta aduersa scribat: aduerso quoque deo faciat uersus: designans loquacitatem Picētis. Aduerso deo: id est nulla gratia. nam illi scribunt carmina deo aduerso: qui non placent. alibi: Carmīa quod scribis musis: & Apolline nullo.

De Picente.

Scribit in auersa picens epigrammata charta:
Et dolet: auerso quod facit illa deo.

De Aulo.

Thestylon aulus amat: sed nec minus ardet alexim:
Forsitan & nostrum sic Zacinthon amat.
I nunc & dubita uates an diligat ipsos:
Delicias uatum cum meus aulus amet?

In Clytum.

Vt poscas clyte munus exigasque:
Vno nasceris octies in anno.
Et solas puto tres ue quattuor ue
Non natalitias habes calendas.
Sit uultus tibi lenior licebit:
Tritis littoris aridi lapillis.

Hestylon: Aulus is tā tum uatibus blandiebatur: quorum pueros amabat: hoc prodit Martialis. Thestylon: puerum Voconii. Delitias uatum: qui sunt delitiæ poetarum.

T poscas: Mittebantur munera amicis: cum diem natalem celebrabant: Clytus ut frequentiora munera colligeret: nouies celebrabat diem suum natalem in anno: poeta monet nisi destiterit tam multos natales celebrare: se non putaturum eum esse semel natum: hoc est non missurum uel semel munus. Nasceris: diem natalem celebras. Non natalitias calendas: id est singulis mensibus celebras natalem: exceptis tribus uel quattuor. Tu nobis uideris senex: cum celebraueris totiens natalem. Licebit: quamuis.

Moro caduco:præmaturo:ut supra. Massam:metam: Alligati:coagulati. Cruda innupta. Sit pudor:pudeat te. Modus finis. Nasci semel: unum tantum celebrare natalem in anno. Non putabo te natum semel:id est ne ipso quidem die natali munus mittam.

Ic ubi:Domitianus auctore Tranquillo post uictoriam sarmaticam cũ multos arcus cum quadrigis & insignibus triumphorum per regiones urbis erexisset:maximum si bi poni uoluit: hunc cele brat poeta carmine. Fuit etiam conditum tẽplum Fortunæ reducis:quod re ducem seruasset impera/ torem. Fortuna uariis no/ minibus templa habebat. nam erat ædes fortunæ re ducis. & ut Plutarchi uer/ ba ex quæstionibus recite mus:Euelpedis atropeæ,p togeniæ uiscatæ: Breuis hæc condita est Seruio tul lo. Erat & templum malæ fortunæ in æsquiliis. Fe lix area: locus paratus ad ædificandum: Vel felix: id est ampla. Vel quia con ditum postea illic templũ Iubar:radios. Arcus ouans:triumphalis. Stat erectus est. Gemini cur rus: Nam arcus habebant quadrigas:uel propter du plicem triumphum: quẽ hactenus reportauerat ex dacis. Ipse aureus:id est statua Domitiani aurea: Non enim passus est poni sibi statuam nisi auream: & argenteam ut Tranquil lus tradit. Sufficit: par est. Immensis iugis:qua drigis. Vrbem Martis: dei bellorum. Hos adi/ tus:id est triumphales: id est ut imperatores agãt ta/ les triumphales.

Sit moro coma nigrior caduco
Vincas mollicie tremente plumas.
Aut massam modo lactis alligati:
Et talis tumor excitet papillas.
Quales cruda uiro puella seruat:
Tu nobis clyte iam senex uideris.
Tam multos quis enim fuisse credat:
Natales priami ue nestoris ue:
Sit tandem pudor & modus rapinis:
Quod si ludis adhuc: semelque nasci:
Vno iam tibi non sat est in anno:
Natum te clyte nec semel putabo.

Ad Domitianum.

Hic ubi fortunæ reducis fulgentia late:
Templa nitent: felix area nuper erat.
Hic stetit arctoi formosus puluere belli:
Purpureum fundens cæsar ab ore iubar:
Hic lauro redimita comas & candida uultu:
Roma salutauit uoce manuque ducem.
Grande loci meritum testantur & altera dona:
Stat sacer edomitis gentibus arcus ouans.
Hic gemini currus numerant elephanta frequenter:
Sufficit immensis aureus ipse iugis.
Hæc est digna tuis germanice porta triumphis:
Hos aditus urbem martis habere decet.

De Conss. Silii.

Augusto pia tura uictimasque:
Pro nostro date silio camœne.
Bissenos iubet en redire fasces:

Vgusto:Silius poe/ ta tertium consula tum accepit a Do/ mitiano: comparat eum poeta consulem tertium cum Pompeio:qui tres consulatus gessit:& decus Silli anteponit rebus omnibus quas tribus illis consulatibus gessit Pompeius:hac una ratione: quoniam Domitianus dederat tertium consulatum longe maior senatu & Cæsare: qui dederunt tres consulatus Pompeio. Augusto:Domitiano. Bissenos fasces:consulatum.

Noto consule: id est ad Siliū qui bis fuerat consul. Sonare: pulsare. Nobili uirga: fores a magistratibus uirga lictorū pulsabant. Papinius de conuentu ad Stellam: Et multa pulsantur limina uirga. Liuius in sexto ab urbe: Forte accidit ut lictor Sulpitii cū is de foro domū se reciperet: fores ut mos est uirga percuteret. Plinius l. vii. naturalis historiæ scribit Pompeiū consulē prohibuisse lictorē pulsare fores Possidonii ueneratione tanti uiri.

Purpura felix: Pompeii. Tertiusque consul. i. tertius consulatus. Quod optet: id est ut optet datum fuisse consulatum a te. Numerare: consulatus sic datos a Domitiano. Ianus pacificus: id est annus. Quorum pacificus: ter ampliauit: iunge cum inferioribus: ut referas ad consulatus Silii. Pacificus: ad differentiam pompeianorum: qui in armis uersati sunt: id est Silius mauult sic: id est sine bellis numerare suos consulatus frequentes: hoc est sæpe tales habere: quorum nomina Ianus pacificus ter ampliauit: nam ter consul fuerat

Nato consule nobilique uirga:
Vatis castaliam domum sonare.
Rerum prima salus & una cæsar:
Gaudenti superest adhuc quod optet:
Felix purpura tertiusque consul.
Pompeio dederit licet senatus
Et cæsar genero sacros honores.
Quorum pacificus ter ampliauit
Ianus nomina: siluis frequentes:
Mauult sic numerare consulatus.

In Cecilianum.

Horas quinque puer nondum tibi nunciat & tum:
Iam conuiua mihi ceciliane uenis.
Cum modo distulerint raucæ uadimonia chartæ:
Et floralicias lasset harena feras.
Curre age & illotos reuoca caliste ministros:
Sternantur lecti ceciliane sede.
Caldam poscis aquam: sed nondum frigida uenit:
Alget adhuc nudo clausa colina foco.
Mane ueni potius. nam cur te quinta moretur?
Aut cur non sero ceciliane uenis?

Ad Entellum

Quis corcyræi uidit pomaria regis:
Rus entelle tuæ præferat ille domus.
Inuida purpureos urat ne bruma racemos:
Et gelidum bachi munera frigus edat.
Condita perspicua uiuit uindemia gemma:
Et tegitur felix nec tamen uua latet.

Oras quinque: Cecilianum intempestiuum conuiuam accusat: q inuitatus debebat ad nonam horam uenire: nam tunc cœna parabatur: imperat extructos frāgere nona toros: sed ante quintā properauerat: monet ut celerius etiam ueniat: uel serius nona: ita enī non cœnabit. Puer nunciat: nā pueri nunciabant horam dominis. Raucæ ceræ: id est libelli forenses. Distulerint uadimonia: peregerint iudicia: nam tertia hora in foro uersabantur. Feras floralitias: feræ ab ædilibus paratæ ad aliquem ludū lassabātur qrta hora usque in quintā ad iugum patritiū: ubi florales ludi exercebātur: uel quia mēse aprili prætores ludos edebāt feris ad megalesia: quo tempore & floralia fiebant: unde floralitiæ feræ dicuntur: hoc est editæ in spectaculum eo mense quo floralia agebantur. hæc una sententia mihi placet. Calida: id ē cocta utebantur in conuiuio. Alget: id est est sine igne. Nudo foco: carente lignis.

Sero: uel post nonam: uel sero præcedentis diei: nam ita quoque non cœnabis.

Vis corcyræi: Laudat rus Entelli tectū lapidibus specularibus: qles hortos habuit Tyberius: & supra cōmemorauit. Corcyræi regis: alcinoi q regnauit in īsula corcyra. Videmia: racemi uuaꝝ. Gēma pspicua. i. lapidibus specularibus. Nec tamen latet: sed cernit

Bombicina:ex ueste bombicina. Mulieres bombicina:uiri cœa pellucebant. Lapidibus specularibus:quibus uuæ seruabant. Sterilis hyems:alibi sterilis. Iubetur ferre autumnum:id est fructus autumnales.

Iraris:Vacerra significat stipitē ad quem alligantur equi. Vacerra item significat uecordē & insanū.hic nomen propriū est cuiusdā qui mortuos tantū poetas laudabat: ait poeta se nolle laudari id est nolle mori:ut ab hoc laudetur.Idē uersus est supra:si post fata uenit gloria non propero. Miraris:laudas.

Fœmineum lucet sic per bombycina corpus:
Calculus in nitida sic numeratur aqua.
Quid non ingenio uoluit natura licere:
Autumnum sterilis ferre iubetur hyems.

In Vacerram.

Miraris ueteres uacerra solos:
Nec laudas nisi mortuos poetas.
Ignoscas petimus uacerra. tanti
Non est ut placeam tibi: perire.

De Nerua.

Quanta quies placidi tanta est facundia neruæ:
Sed cohibet uires ingeniumque pudor.
Cum siccare sacrum largo parmessida posset:
Ore:uerecundam maluit esse sitim.
Pieriam tenui frontem redimire corona
Contentus:famæ nec dare uela suæ.
Sed tamen hunc nostri sit temporis esse tibullum:
Carmina qui docti nota neronis habet.

In Posthumianum.

Quattuor argenti libras mihi tempore brumæ:
Misisti ante annos posthumiane decem.
Speranti plures:nam stare aut crescere debent:
Munera:uenerunt plusue minusue duæ.
Tertius & quartus multo inferiora tulerunt:
Libra fuit quinto septitiana quidem.

Non est tanti: id est non tanti facio perire ut placeam tibi: hoc est non tanti facio istam laudē: ut morte tibi placere uelim.

Vanta:Neruæ coccei ingenium & carmen laudat:quē præstātissimū ait esse poetā si uoluisset aperte se poetam fateri:sed præ modestia silet:aut certe tenue carmen scribit in quo tamen a Nerone dictus est alter Tibullus.

Permessis: siue pmessus fluuius ē: qui ex parnasso labitur:unde etiā Olmeus defluit. Verecundā sitim:id est uoluit parum gustare. Frontem pieriam:id est poeticam. Tenui corona:id est hederacea:nam poetæ heroici corona querna utebantur ꝓpterea si placet supra: dū scribit ad Collinū: O cui tarpeias licuit contingere quercus: nam ille de poetis erat coronatus a Domitiano:corona autem hederacea elegi & tenuiores poetæ utebantur. Propertius: Ennius hirsuta cingat sua dicta corona: Mi folia ex hedera porrige Bacche tua. Nec dare uela:id ē non sequi famā.Nero scribit esse alterum Tibullū Neruam.Nero enim carmina componebat:quod multis negantibus Trāquillus affirmat ex pugilaribus:quos uiderat.

Vattuor:Argentum mittebatur in saturnalibus:Posthumianus.x. ante annis solebat mittere Martiali quattuor argenti libras:sed singulis annis tantum detraxerat ut iam non haberet hoc decem anno quod posset detrahere: rogat poeta ut ad quattuor libras reuertatur. Tempore brumæ:hyemis id est saturnalibus. Stare:permanere in eodē numero aut quantitate qua solet. Libra septitiana:libra:as:pondus:assipondium itē erat. nam.xii.uncias ualebat.Secundo autem bello punico:cum res ad penuriam argenti redacta esset:patres persoluturi stipendiū militibus libram minorem esse uoluerunt:adeo ut sustentario pondere finiretur ex duabus untiis.libra item decem quæ decem untias ualebat. Septitiana:maioris ponderis q̄ octo untiarum:bes seu des octo untias significat.

Scutula:uasculum est:quod mensura par est octo unciis. Ad scutulam bessalem:id est octo unciarũ. Cotila:uasculũ est:quis nonnulli interpretãtes carmen Homeri de medico q cibũ cotila poscebat ĩ odyssea:cotilã concauitatẽ manus exponant.capit aũt cotila sex uncias ut supra scutula octo:Cotillus aũt collis ẽ idæ ut Demetrius:ex quo labũt Scamander Granicus & Esapus.Octauo ãno misisti ligulã:instrm argẽteũ. Sextãte:duabus unciis.

Ondũ:Libellum alloquitur:quem dono dat arcano amico reuertenti narbonem in galliã. Murice:purpura.i.narbo ciuitas Galliæ. Votieni:poetæ pris. Annuos fasces:mgratus. Quod:reuerti narbonẽ. Talibus uotis:non minore desiderio. Meus:libellus:ut possẽ sequi amicũ.

Nstãti:Notũ argumentũ:cynthia amica Propertii uero noĩe Hostia dicebat.Corinna fictũ erat apd Ouidi.cũ puellã cæsareã uellet noĩare.duæ aũt fuert Corĩnæ thebanæ:q̃rũ utraque fuit eruditissima carmine:& propterea suam puellam appellauit Corinnam Ouidius.

Plomachus:Oplomachi dicebant q armati pugnabãt ĩ speciem iustæ dimicatioĩs. οπλον arma significat:μαχη pugna:unde oplomachus:& caligula Proculũ:quẽ ab eximia magnitudie colossũ appellabat oplomacho obiecit & bis uictorẽ iussit iugulari. In malũ medicũ ẽ distichon:q cũ oli oculis mederet hoĩes necabat ĩperitia nũc factus oplomachus id ẽ faciebat. Opthalmicus dr:q oculis medet.

Vm repetit:Galli sacerdotes cybelis mortui uidebant posse appellari sectis uirilibus:nup aũt q ex gallia uenerat in urbẽ:cũ offensus lapide nocte ceci disset:nõ habuit q ignoto opitularet:puer q molem corpis non poterat toller. uespilioẽs prætereũtes rogauit:ut feretro dominũ susciperẽt:quod illi cadauere deposito fecerũt:qd in gallos dicitur sacerdotes:inquit poeta in hunc mihi optime uidetur conuenire:ut dicamus o Galle mortue. Lingonus:lingones populi Galliæ:Dixit lingonum cum alii dixerint lingonem.

Bessalem ad scutulam sexto peruenimus anno:
Post hunc in cotula rasa selibra data est.
Octauus ligulam misit sextante minorem:
Nonus aculeolos in cocleare tulit.
Quod mittat nobis decimus iam non habet annus:
Quattuor ad libras postumiane redi.

Ad Librum suum.

Nondum murice cultus asperosque:
Morsu pumicis aridi politus.
Artanum properas sequi libelle:
Quem pulcherrima iam redire narbo.
Docti patria narbo uotieni.
Ad leges iubet annuosque fasces:
Votis quod paribus tibi petendum est.
Continget locus ille:& hic amicus:
Quam uellem fieri meus libellus.

Ad Instantium.

Instanti:quo nec sincerior alter habetur:
Pectore nec niuea simplicitate prior.
Si dare uis nostræ uires animosque thaliæ:
Et uictura petis carmina:da quod amem.
Cinthia te uatem fecit lasciue properti:
Ingenium galli pulchra lycoris erat.
Fama est arguti nemesis formosa tibulli:
Lesbia dictauit docte catulle tibi.
Non me pelignus nec spernet mantua uatem:
Si qua corynna mihi:si quis alexis erit.

In malum medicum.

Hoplomachus nunc es fueras ophthalmicus ãnte:
Fecisti medicus:quod facis hoplomachus.

De Gallo lingono.

Dum repetit sera conductos nocte penates:

Recens:qui nuper uenerat. A recta & flamminia:flamminia uia notissima est:recta itē uia:quæ in flamminiam ducit a recto oppido. idem uerbum est apud Tib. Macer:seruus Casus:fortuna. Inscripti:uespilones ad id munus electi. Permutatur onus:quia susce perunt gallum & reliquerunt cadauer. Galle mortue:id est hic mihi uidetur recte dici gallus mortuus:nam & gallus erat:& quamuis uiueret tamen pro mortuo ferebatur: cum id gallis sacerdotibus dicatur:alludit ex nomine galli.

Lingonus a recta flaminiaque recens.
Expulit offenso uitiatum pollice talum:
Et iacuit toto corpore fusus humi.
Quid faceret gallus: qua se ratione moueret?
Ingenti domino seruulus unus erat.
Tam macer ut minimam possit uix ferre lucernam:
Succurrit misero casus opemque tulit.
Quattuor inscripti portabant uile cadauer:
Accipit infelix qualia mille rogus.
Hos comes inualidus submissa uoce precatur:
Vt quocunque uelint corpus inane ferant.
Permutatur onus: stipataque tollitur alte
Grandis in angusta sarcina sandapila.
Hic mihi de multis unus lucane uidetur:
Cui merito dici: :mortue galle potest.

In Gallicum.

Dic uerum mihi marce dic amabo:
Nil est quod magis audiam libenter.
Sic & cum recitas tuos libellos:
Et causam quotiens agis clientis.
Oras gallice me: rogasque semper:
Durum est me tibi quod petis negare.
Vero uerius ergo quid sit audi:
Verum gallice non libenter audis.

Ad Liberum amicum.

Liber amicorum dulcissima cura tuorum:
Liber in æterna uiuere digne rosa.
Si sapis: assyrio semper tibi crinis amomo
Splendeat: & cingant florea serta caput.
Candida nigrescant uetulo crystalla falerno:
Et caleat blando moris amore torus.

Ic mihi: Festiue galli co ostendit eum male agere causas: & male scri bere: nam ille poscebat ut uerum diceret: Martialis quid sentiret de se respon deret eum non libenter au dire uerum:id est non au dire se uituperari libenter Amabo: obsecro aduer bium. Dic uerum: uer ba Gallici. Sic: respon det Martialis. Verum non audis:quasi diceret si uoluero dicere uerū: non audies me libēter: nam te non laudabo.

Iber: Ad Liberum a micum pugilem: ad quem infra est epigrāma: Liber amiclæa frontem re dimite corona. Hunc hor tatur ad epicuream animi relaxationem: hoc est ad rosas ad amomum ad ui num. hoc enim pacto uitā fieri longiorem ostendit: & qui dimidiū ætatis ita uixerit:plus temporis ui xisse quam dii dederint. Liber:nomen propriū. Aeterna rosa:id est in p petua uoluptate. Splen deat:niteat. Amomo:nā crines spargebantur amo mo assyrio. Nigrescat: nam falernum nigrum e rat. Caleat amore:nul lum enim conuiuium aut hic:aut Oratius: aut qcun que Epicurum sectatur si ne amorum delitiis cele brat. Vita est facta longi or:id est producta est uita huic qui tali uoluptate fruitur.

Sic:tali uoluptate. Finitus:id est mortuus. Vel medio æuo:sensus est:anni longiores q̃ dii dediderint fieri possunt uoluptatibus:numero enim dierum non terminat uitã poeta sed uoluptate.

Vos cuperet:Stella poeta celebrauit Domitiani sarmaticã uictoriã carmine. Papinius de Domitiani animo erga Stellã:Dacas quæ est gloria maior:Exuuias laurosque dabit celebrare recẽtes:non contẽtus ea laude carminis ob pietatẽ in principẽ: hoc laudatur a Mar. non sine laude stellæ quẽ diligebat. Trium phi hiperborei.i.uictoriæ sarmaticæ. Victoria phlegræa:an Iouis q gigãtes fulminauit: an potius Herculis:qd placet: qui auctore Strabone gigãtes phlegræos supauit in cãpania:placet inquã hoc: quoniã hi duo triũphi Herculis.s.& Bacchi celebrant a Silio: coniũcto carmĩe:Silius: q̃ lis odoratis descendens liber ab indis ægit pãpineos frenata trigide currus aut cũ phlegræos cõfecta mole gigãtũ Incessit cãpis tanges tirynthius astra. Quos ludos.i.q̃les uellet ẽ se celebrari Hercules. Põpa: ĩdicus triũphus. Putat domitiãus. Illi:Domitiano. Non ẽ satis:ad liberalitatẽ. Oĩs dies habet sua dona.i.spectacula. Diues linea.i.diues cauea diuitũ: & cũeus. Cessat:his spectaculis. Panaria:distribuit Domitiãus senatoribus & equitibus:plebi sportulas cũ obsonio. In sequẽti die auctore Tran. oĩs generis missilia sparsa sũt: ut etiã Papi. canit: qcqd nobiles põticis nucetis fœcũdis cadit aut iugis idumes. Cessat:qn diripiat q̃ spargũt

Qui sic uel medio finitus uixit in æuo:
Longior huic facta est: quam data uita fuit.

De Ludis stellæ.

Quos cuperet phlegræa suos uictoria ludos:
Indica quos cuperet pompa lyee tuos.
Fecit hyperborei celebrator stella triumphi:
O pudor o pietas: & putat esse parum.
Non illi satis est turbato sordidus auro:
Hermus: & hesperio qui sonat orbe tagus.
Omnis habet sua dona dies: nec linea diues
Cessat: & in populum multa rapina cadit.
Nunc ueniunt subitis lasciua numismata nimbis.
Nunc dat spectatas tessara larga feras.
Nunc implere sinus securos gaudet: & absens
Sortitur dominos: nec laceratur auis.
Quid numerem currus terdenaque præmia palmæ:
Quæ dare non semper consul uterque solet.
Omnia sed cæsar tanto superantur honore:
Quod spectatorem te tua laurus habet.

In Fabullam.

Omnes aut uetulas habes amicas:
Aut turpes: uetulisque fediores:
Has ducis comites: trahisque tecum:
Per conuiuia: porticus: theatra.

In populũ:magna ps missiliũ cecidit ĩ populũ. Tessera:significat cubũ ut Gellius: sed a nobis aliter exposita ẽ alibi. Tessera itẽ erat gẽus mẽsuræ:quæ ĩ muner pricipis maxĩe commemorat:ĩde fit ut tessera hic ꝑ muner accipiat. tessera itẽ erat symbolũ ĩter milites. Auis:aues sparsæ sũt a Domitião:qd olĩ egerat Nero. Papi. Inter quæ subito cadunt uolatu: Immẽsæ uolucꝝ ꝑ astra nubes. Securos:nihil curãtes. Papi. Desũt q rapiãt:sinusque pleni gaudẽt. Absẽs:libera uolãs. Sortit:designat oculis dominũ ad quẽ deuolet. Palmæ:uaria præmia ludoꝝ ꝓposita sũt a Domitião:certamĩa mulieꝝ:pumilionũ:curruũ:pugilũ. Vterque cons:non mõ alter sed uterque. Oĩa:hæc omĩa cãtata sunt a stella & repetita a Mar. ut adderet hoc qd.s.oĩa hæc superãt hac una re:q̄ Domitiãus ea spectauerit:ꝓpterea puto potius simpliciter ĩtelligendũ epigrãma:ut dicat Stellã cecinisse hæc oĩa: sed præ pudore & modestia putare se nõ satisfecisse magnitudini reꝝ. Tua laurus.i.tua uictoria sarmatica:nã de sarmatis laureã tantũ intulit Ioui capitolino:ut scribit Tacitus.

Mnes:Fabulla cum anus esset:ne collatis puellis rugæ proderentur:uetulas semp habebat comites:eam deridet Martialis.

Sic:hoc pacto. Formosa:id est formosa uideris:aut puella:quia uideris pulchrior inter has comites.

Anctorum:Laudatur Domitianus q pugiles commiserit in theatro:repræsentat enim antiquorũ simplicitatẽ.nam ante armorũ usum pugnis certabant. Mori:memoria excidere. Veteres ritus:morẽ ueterem:mos uetus ut pugiles sine armis pugnarent:quod a lacedæmoniis acceptum fuit:profitentibus ludi auctorem Pollucẽ.Lucretius: Arma antiqua manus ungues denteſque fuerũt. Sic: hoc pacto. Casa: humilis ædes. Habet numen:est in ueneratione. Sub Ioue tã culto.i.sub Ioue capitolio culto tua magnificentia.

Casa:Iouis antiq erat in capitolio uetere ut Varro.

Renouas quæ sunt:præsentia sæcula. Quæ fuerunt.i.prisca & antiq.

On:Gellia uniones tã pdite diligebat ut negaret se plius uicturã: si eos amitteret:optat manũ furacẽ Annei Sereni: ut unionibus subreptis Gellia occidat. Sacra mystica dĩdimenes.i.Cybeles:per cuius sacra antiq iurabãt: ut supra:Iuro p berecynthios furores.Dindimene ,pprio noie: postea Cybele: ut placet Diodoro a mõte dicit: ut Straboni & nr̃is placet. Boue:Isidẽ. Iuuencæ niliacæ.i.Isidis: sacra Isidis romæ erãt & per eã iurabãt:ut supra dixius in eũ locũ.Iuro p syrios tumores. Vniones:grandiores margarithæ appellatæ sũt bello iugurthio a rõanis tãtũ:ut Helius scribit.

Acrius:uehemẽtius. Duobus natis:filiis. Annei sereni:sũt q hũc dicãt lique fecisse unionẽ aceto in cœna Cleopatræ:sed falsũ ẽ ipsa.n.cleopatra eos lique fecit aceto:qd & Esopus histrio fecerat:ut luxũ oĩum mortaliũ superaret:expertus an unioẽs palato eẽnt grati: ego Anneũ Serenũ furem intelligo:quod nomen conuenit.Nam Tacitus scribit Anneum Serenum damnatum repetondarum.

Ante:Hoc epigrãmate ĩperatori assentat:q poetis fauebat. Deũ:te Domitiane. Rebus:admĩstratione imperii. Parua:exilia.deprimit.n.se. Libellos querulos:epithetum libellorum.nam eiusmodi libelli:aut paupertatẽ: aut aliquid aliud conqueruntur.

Sic formosa fabulla: sic puella es.

Ad Domitianum.

Sanctorum nobis miracula reddis auorum:
Nec pateris cæsar sæcula cana mori.
Cum ueteres latiæ ritus renouantur harenæ:
Et pugnet uirtus simpliciore manu.
Sic priscis seruatur honos te præside templis:
Et casa tam culto sub ioue numen habet.
Sic noua dum condis reuocas auguste priora:
Debentur quæ sunt:quæque fuere tibi.

In Gelliam.

Non per mystica sacra dyndimenes:
Nec per niliacæ bouem iuuencæ.
Nullos denique per deos deasque:
Iurat gellia: sed per uniones:
Hos amplectitur: hos deosculatur.
Hos fratres uocat: & uocat sorores:
Hos natis amat acrius duobus.
His si quo careat misella casu:
Victuram negat esse se nec horam.
Heu quam bene nunc papiriane:
Annei faceret manus sereni.

Ad Domitianum.

Dante tibi turba querulos augustæ libellos:
Nos quoque qd̃ domino carmina parua damus.
Posse deum rebus pariter musisque uacare:
Scimus: & hæc etiam serta placere tibi.
Fer uates auguste tuos:nos gloria dulcis:
Nos tua cura prior deliciæque sumus.

Non quercus te sola:an hoc dicit non quercus: id est corona querna de ciuibus seruatis. & amplificato imperio conuenit tibi:an refert hoc ad carmen heroicũ:quoniã heroici po etæ corona querna cingebant:quod Iuppiter uaticinat apud Silium. Huic sua musæ sa/ cra ferent meliorque lira cui substitit hebrus:Cui uenit Rhodope Phœbo mirãda loquet Idem Quintilianus testatur in.x.ut sit sensus:Carminis heroici laus non te sed & corona tenuiorum poetarum:qualis sum hederacea tibi conuenit. Quintilianus:Nos tamẽ sacra litterarum colentes feras Cæsar:si taciti præterius Virgiliano uersu testat. Inter uictrices hederã tibi serpere lauros. Distinguat potius hoc pacto. Non quercus.i.non corona querna: de seruatis ciuibus. Nec laurea phœbi:id ẽ nec laurea maiorum poetarum sola decet te. Fiat nostra ciuica .i. fiat corona de nobis tenuioribus poetis seruatis ex hedera: nã ex hedera ut diximus coronabãt tenuiores poetæ. Propertius: Ennius hirsuta cingat sua dicta corona:Mi folia ex hedera porrige Bacche tua.

Non quercus te sola decet:nec laurea phœbi:
Fiat & ex hedera ciuica nostra tibi.

Liber Nonus.

Væ mihi toranni frater carissime: epigramma extra ordinem paginarum est ad Stertinium clarissimum uirum scripsimus:q imaginem meam ponere in bibiliotheca sua uoluit. De quo scribendũ tibi putaui : ne ignorares auitus iste quis uocatur. Vale & para hospitium.

Ad Auitum.

Non te celabis sublimi pectore uates:
Cui refert serus præmia digna cinis.
Hoc tibi sub nostra breue carmen imagine uiuat:
Quam non obscuris iungis auite uiris.
Ille ego sum nulli nugarum laude secundus:
Quem non miraris:sed puto lector amas.
Maiores maiora sonent:mihi parua loquuto:
Sufficit in uestras sæpe redire manus.

De Templo flauiæ gentis.

Dum Ianus hyemes domitianus autunnos:
Augustus annis commodabit æstates.

On Te celabis: Stertinius: quẽ alio noĩe Auitũ appellat: imagine Mart. ĩ bibliotheca collocauerat. Auctorũ olim imagĩes: aut in æde camœnarũ:aut in priuatis bibliothecis collocabãt. L. Actius poeta maximã sibi statuã posuit ĩ æde camœnarũ:cũ ipse breuissimæ eẽt staturæ. & a studiosis tãtũ hæ imagines collocabant ut quisque nomẽ auctoris diligebat:sed multi labẽtibus moribus romãĩs: cum nullã operam uirtuti præstarẽt non uerebãt auctorũ imagĩes penes se hre. Inde exit illud satyricũ:q̃q̃ plena oĩa gypso Crisyppi inuenias. Mart & agit gratias Stertinio & edit carmẽ subscribẽdũ statuæ suæ Non te celabis.i.non latebis apđ posteros:& non indiges imagine. Non obscuris.i.nobilibus. Laude nugarum.i.iocorum & tenuioris carminis.

Vm Ianus:Flauiæ gentis templum condidit Domitianus: huius meminerunt Eusebius & Tranquillus & Papinius:Et quæ tibi templa dicamus Ipse colas. Vaticinatur poeta templum hoc fore perpetuum:sed diuturnitatem ex his rebus colligit: quibus principi assentatur. Luce romana:id est imperio romano. & Papinius:Stabit dũ terra polusque:dum romana dies. Dum Ianus accommodabit hyemes: id est dum erit Ianuarius. Dum Domitianus autumnos:Nam october mẽsis dictus Domitianus: quod eo natus sit:appellatus etiam Germanicus september:a cognomento Domitiani:qui deuicerat Germaniam. Dedit autem nomen Domitianus:quoniam eo mense susceperat imperium. Dum lux germanicarum calendarum :id est mensis septembris.

Rheni famuli: id est germanorum famulorum: & Germaniæ deuictæ. Iuliæ nomen: inter deas rettulit Iuliam neptem: quam perdite amauerat Domitianus: eique sacra instituit singulis annis. Dulce numen: dulce id est gratiam Domitiani.

Auper: Huius generis amicos reprehendit Iuuenalis: qui cum amicæ multa donent: pauperem amicum negligũt: optat talem amicum fieri sacerdotẽ Cybeles: nã uirilia ipsa tantæ ingratitudis causam afferunt. Cũ sis paup amicitiæ: id est pauper i amicum.

Dum grande famuli nomen asseret rheni:
Germanicarum magna lux calendarum.
Tarpeia summi saxa dum patris stabunt:
Dum uoce supplex: dumque ture placabit.
Matrona diues dulce iulium numen:
Manebit altum flauiæ decus gentis.
Cum sole & astris cunque luce romana:
Inuicta quicquid condidit manus: cælum est.

In Lupum.

Pauper amiciciæ cum sis lupe: non es amice:
Et queritur de te mentula læsa nihil.
Illa siligineis pinguescit adultera cunnis:
Conuiuam pascit nigra farina tuum.
Incensura niues dominæ setina liquantur:
Nos bibimus torti pulla uenena cadi.
Empta tibi nox est fundis: non tota paternis:
At sua desertus rura sodalis arat.
Splendet erythreis perlucida moecha lapillis:
Ducitur addictus te futuente cliens.
Octo syris suffulta datur lectica puellæ:
Nondum sandapilæ pondus amicus erit.
I nunc & miseros cybele præcide cinædos:
Hæc erat hæc cultris mentula digna tuis.

Ad Domitianum.

Quantum iam superis cæsar cæloque dedisti:
Si repetas: & si creditor esse uelis.
Grandis in æthereo licet auctio fiat olympo:
Coganturque dei uendere quicquid habent.
Conturbabit atlas & non erit uncia tota:
Decidat tecum qua pater ipse deum.

Siligineis cunnis: ex siligine priapi fiebãt & inguina etiã muliebria. Siligineus priapus in distichis est his uersibus: Si uis eẽ satur nostrũ potes esse priapũ: Ipse licet rodas inguia purus eris. Cunnis siligineis. i. cunnis factis ex siligĩe siligo præstãtioris farinæ genus est: ex qua gratiores panes & faciliores ad coctionem auctore Celso huius panis etiã meminit Iuue. In Virrone. Pinguescit: fit pinguis. Incensura niues: quæ uidebant̃ incendere niues: nã niuibus quæ erãt in delitiis colabatur uinũ. Incẽsura aũt apta metaphora ab igne: Nã falernũ rubens ardere uidetur & incẽdere niues: p quas colo niuario attenuatur. Pulla uenena. i. uina nigra. Cadi torti: appellat cadũ tortũ amphoram habentẽ uinũ expressũ torculari ad fæcẽ. Nox est empta: non tota: qa nõ mansisti tota nocte cum amica. Non sua rura: sed aliena. Lapillis erythreis. i. unioibus. Addictus: id ẽ annexus: Annexus dr̃ qui ære alieno alicui addictus ẽ. Addicere aũt ẽ uerbũ prætoris solẽne cũ aliquem condẽnaret: tamen ducitur a creditore. Sub fulta: gestata. Octo syris: id est seruis: id ẽ Octophorum. Præcide: castra. Tuis cultris: ut abscindantur: cum tot mala inde eueniant.

Vantum: Recensentur hoc epigrammate ædificata opera a Domitiano plura quã historia tradiderit: uel Eusebii: uel Tranquilli. & ait poeta cælum tantum debere Domitiano: ut non posset uno die soluere. Conturbabit: totũ cælũ: ut supra dictũ est. Decidat: decertet: computet tecũ: & summam faciat. Auctio: subhastatio cæli.

Capitolinis templis:hoc dicit quia templum Ioui cuſtodi erexit. Tarpeiæ frondis: hoc dicit propter capitolium:quod incenſum inſtaurauit.Frondē autē tarpeiā rettulit ad laurum:quæ in capitolio erat iuxta quercum unde coronæ certaminibus dabātur.alibi: Tarpeias Diodorus ad coronas:O cui tarpeias licuit contingere quercus. Matrona tonātis: Iuno pro geminis culminibus. Pallada:Domitianus templum Palladis chalciœcæ erexit. Tuas res agit:nam Pallas erat numen familiare Domitiani. Alcidē:templū Herculis. Pios laconas:id ē Caſtorem & Pollucem:q mutua pietate alterni uiuunt in cælo. Templa flauia:id eſt gentis flauiæ quæ condidiſti tu. Ad forum latium erat ſtatua equeſtris Domitiani iuxta templa flauiæ gentis. Expectes & ſuſtineas:id ē differri patiaris.

Pro capitolinis quid enim tibi ſoluere templis?
Quid pro tarpeiæ frondis honore poteſt?
Quid pro culminibus geminis matrona tonantis?
Pallada prætereo:res agit illa tuas.
Quid loquar alcidem:phœbumque pioſq; laconas?
Addita quid latio flauia templa polo?
Expectes & ſuſtineas auguſte neceſſe eſt:
Nam tibi quod ſoluat:non habet arca iouis.

Vreolis: Aeſchilus cū ad Gallam metricem iret:cogebatur dar̄ denos aureolos:aliis aut duos: Aut quattuor ſoluentibus nam fellabat Galla irrumātem Aeſchilum. Qui fellat loqui non poteſt: ex hoc iocatur poeta:ut alibi Si te pendero Gargili tacebis. Si totidem addideris:id eſt duos. Tacet: qa tu irrumas:ergo cum ſit ꝓſtituti pudoris: uendit incommodū non pudorē: afficitur aūt incommodo dum fellat: qa loqui non poteſt. Quid ergo? interrogantis.i. quare cum ſit proſtituti pudoris: exigit tantum? Tacet: reſpondet Mart.id eſt non pudorem tibi uendit tanti: ſed tacendi īcommodum: nā cogitur ſilere: & ita feſtiue īdicat Aeſchilum irrumatorem.

In Aeſchilum.

Aureolis futui cum poſſit galla duobus:
Et pluſquam futui ſi totidem addideris.
Aureolos a te cur accipit æſchile denos?
Non fellat tanti gallia:quid ergo:tacet.

In Paulam.

Nubere uis priſco:non miror paula ſapiſti:
Ducere te non uult priſcus:& ille ſapit.

Ad Domitianum.

Tibi ſumme rheni domitor & parens orbis:
Pudice princeps gratias agunt urbes.
Populos habebunt.parere iam ſcelus non eſt.
Non puer auari ſectus arte mangonis.
Virilitatis damna moeret ereptæ:
Nec quam ſuperbus computet ſtipem leno:
Dat proſtituto miſera mater infanti.
Qui nec cubili fuerat ante te quondam:
Pudor eſſe per te cœpit & lupanari.

Ibi: Promulgata lege a Domitiano: ne ſpadones fierent infandæ libidinis diuerticulum inuentum:nā pueri intra ſeptimum annum proſtituebantur:quod imperator edicto prohibuit:hoc laudatur a poeta. Domitor rheni: id eſt o germanice. Pudice:quia adulteria prohibuiſti. Non eſt ſcelus parere:ſcelus uidebatur eſſe parere filium:aut proſtituendum:aut caſtrandum:aut certe parere ex adulterio. Sectus puer:ſpado factus. Leno:qui conducebat infantes proſtituendos a matribus. Lupanari: in lupanari erat libertas:ut poſſet ſe unuſquiſque proſtituere:ſed tu illic quoque noluiſti licere omnia. Cubiculis:uxoribus:quia erant ante te promiſcua adulteria. Lupanari: id eſt noluiſti eſſe in lupanari infantes proſtitutos.

Icere. Reduci: reuerso incolumi. De libycis gentibus: e libya. Non uacat: occupatus est: id ē satis est me uenisse ter & q̃ter. Non uis auere: tanq̃ unius. Vale: ut mortuus Anq. Idem argumentum. Raptus ab ubere. i. intra septimū annū. In uagitu: hoc dicit in cōmiseratione pueri: qui non sentiebat coitū. Sexus nr̄i: uirilis. Prostituisse: publice mares. Immatura: libidine. Pœnas infandas: cruciabantur enim libidine uiro℞ Ausonius pater: Domitianus. Ephebis: pueris. Sæua libido: uirorum: qui uolebant habere eos in delitiis.

In affrum.

Dicere de libycis reduci tibi gentibus affer
Continuis uolui quinque diebus aue.
Non uacat aut dormit dictum bis terque reuerso
Iam satis est: non uis affer auere: Vale.

Ad Domitianum.

Tanquā parua foret sexus iniuria nostri
Fedandos populo prostituisse mares.
Iam cunæ lenonis erant: ut ab ubere raptus
Sordida uagitu posceret æra puer.
Immatura dabant infandas corpora pœnas:
Non tulit ausonius talia monstra pater.
Idem qui teneris nuper succurrit ephœbis
Nec faceret steriles sæua libido uiros.
Dilexere prius pueri iuuenesque senesque:
At nunc infantes te quoque cæsar amant.

Ad Bithinicum.

Nil tibi legauit fabius bithinice: cui tu
Annua: si memini: millia sena dabas.
Plus nulli dedit ille: queri bithinice noli:
Annua legauit millia sena tibi.

In Cantarum.

Cœnes cantare cum foris libenter:
Clamas & maledicis & minaris.
Deponas animos truces monemus:
Liber non potes: & gulosus esse.

In paulam.

Nubere uis prisco: non miror paula sapisti:
Ducere te non uult priscus: & ille sapit.

De Earino domitiani.

Nomen cum uiolis rosisque natum
Quo pars optima nuncupatur anni

Il tibi. Bithynnicum captatorem deridet: qui quot annis Fabio orbo & diuiti sena milia dona/bat: moriens Fabius nil reliquit Bithynnico: at. M. tibi sena milia reliquit: quia scilicet non dabis amplius quæ solebas dare uiuo. Legauit: reliquit tibi testamētum. Ille: Fabius. Dedit reliquit: quia reliquit illa annua sena milia quæ dabas.

Oenes. Cantarus & alienas sectabat cœ/nas: & omnes carpebat: monet Martialis: ut assentet: si uult gulæ seruire. Foris apud alium. Liber: liberi animi.

Vbere. Paula uolebat nubere prisco diuiti: sapit inquit Martialis: at priscus eam meretricem renuit: minus etiam ipse sapit. Sapisti: cepisti consilium bonum.

Omen. Earinus libertus fuit Germanici: qui pocula Imperatori miscebat: spado paucis die/bus ante legem promulga/tam de eunuchis. Dicitur autem Earinus quasi uer/nalis: nam ἔαρ græce: lati/ne uer. mediam syllabam ita corripit: ut & tertiam & primam: adeo ut numeris carminis inseri non possit hoc conqueritur Martialis q̃ cum uelit nominare Earinum non possit. Nomen: Earinus: natus a uere Quo uere: nam uernalis pars optima est.

Hyblam: flores hyblæos siciliæ: nam uere & hyblam siciliæ: & hymettum atticæ aues populantur. Superbæ alitis: idest phœnicis: quæ ex surculis turis: & lignis odoratis conficit nidum. Puer Cibeles: idest Athis. Quod nomen. Parrasia: idest palatino: ab Euādro: parrasio ut Silii & Virgilii carmine alibi demonstrauimus Contumax: aduersaria uersus ē Homeri cuius initium. αρεσ αρεσ βροτολοιγε. uerba autem sunt Apollinis in Martem ubi ares in primo pede producit primam: & eadem dictio in secunda corripit: græci ergo abutuntur licētia. Tam disertis: non licet nobis latinis eadem licentia uti.

Omen. Idem argumentum. Teneri anni: idest ueris. Breue uer: idest flores uernales in hymetto. Harundine: acidalia: idest uenerea. Sua acu: mensis aprilis est dicatus Veneri: quo uer floret. Lapillis erythreis: unionibus. Gemma heliadū idest gemma sucini. Grues: quæ. V. litteram faciūt: unde uer.

I daret. Au. Idem argumentum: Oporinos significat autūnalem Chimerinos hyemalem: Thermos æstiuum.

Vnc. Gulosum amicum esse non posse ostendit: quippe qui cibos sectetur: non fidem amicitiæ. Erit noster: idest si coenem tam bene: ueniet ad me.

Hyblam quod sapit atticosque flores
Quod nidus olet alitis superbæ.
Nomen nectare dulcius beato
Quo mallet cybeles puer uocari:
Et qui pocula temperat tonanti:
Quod si parrasia sones in aula
Respondent ueneres cupidinesque.
Nomen nobile molle delicatum
Versu dicere non rudi uolebam
Sed tu syllaba contumax repugnas.
Dicunt earinon tamen poetæ
Sed græci quibus est nihil negatum.
Et quos ares ares decet sonare.
Nobis non licet esse tam disertis
Qui musas colimus seueriores:

De eodem.

Nomen habes teneri quod tempora nuncupat anni
Cum breue cecropiæ uer populantur apes.
Nomen acidalia meruit quod arundine pingi
Quod citherea sua scribere gaudet acu
Nomen erythreis quod littera facta lapillis
Gemma quod heliadum police trita notet.
Quod penna scribente grues ad sydera tollant
Quod decet in sola cæsaris esse domo

De eodem.

Si daret autūnus mihi nomen oporinos essem.
Horrida si brumæ sydera chimerinos.
Dictus ab æstiuo therinos tibi mense uocaret
Tempora cui nomen uerna dedere: quis est.

In fictos amicos.

Hunc quem cœna tibi quem mensa parauit amicū
Esse putas fidæ pectus amicitiæ?
Aprum amat & mulos & sumen & ostrea: nō te.
Tam bene si cœnem: noster amicus eris.

Nſcripſit.Cloem:meretricium nomen apud Horatium ĩ carminibus:oſtendit ſeptẽ uiros necaſſe:quod illa uolens oſtendere pietatem ſuam prodidit.ſcripſit enim cele/braſſe exequias ſeptem uirorum:quo teſtimonio nihil eſt apertius eam ſeptem uiros necaſ ſe. Celebrata.i.ſolennia & iuſta. Quid ſimplicius:ideſt quid apertius iſta confeſſione. Onſilium.Earinus miſit comam detonſam cum ſpeculo & pixide gemmata.Aeſcula pio pergameo:quod ita teſtatur Papinius in tertio libro: cum Earinus petiiſſet: ut capillos ſuos quos cum gemmata pixide & ſpeculo ad pergameum Aſclepiũ mittebat uerſibus dedicarem: Nero etiam ita capillos ſuos dedicauit. Qui ſignat tempora: ideſt Earinus. Deo pergameo: ideſt Aeſculapio.

De Cloe.

Inſcripſit tumulo ſeptem celebrata uirorum
Se feciſſe cloe: quid pote ſimplicius?

De coma Earini.

Conſilium formæ ſpeculum dulciſque capillos
Pergameo poſuit dona ſacrata deo.
Ille puer tanto domino gratiſſimus aula
Nomine qui ſignet tempora uerna ſuo:
Felix quæ tali cenſetur munere tellus
Nec ganymedeas mallet habere comas.

Ad Aeſculapium.

Latonæ uenerande nepos qui mitibus hærbis
Parcarum exoras penſa breueſque colos.
Hos tibi laudatos dominorum uoce capillos
Ille tuus latia miſit ab urbe puer.
Addidit & nitidum ſacratis crinibus orbem
Quo felix facies iudice tota fuit.
Tu iuuenile decus ſerua: ne pulchrior ille
In longa fuerit q̃ breuiore coma.

Atonæ.Ad Aeſculapium de hiſdem capillis. Latonæ nepos:qa Aeſculapius filius phoebi filii Latonæ:Earinus pergameus erat:ut Papinius oſtẽdit Exoras:precibus rogas. Nitidum orbẽ:ideſt ſpeculum. Tuta: bene culta.

Ad Cæſ. Domitianum.

Eſt mihi ſitque præcor longum te præſide cæſar
Rus minimum parui ſunt & in urbe lares.
Sed de ualle breui: quas det ſitientibus hortis
Cura laboratas antlia tollit aquas.
Sicca domus queritur nullo ſe rore foueri:
Cum mihi uicino marſia fonte ſonet.
Quam dederis noſtris auguſte penatibus undam
Caſtalis hæc nobis: aut iouis imber erit.

St mihi. Domitianũ rogat: ut riuum producat domum ſuã ex aqua martia: quæ erat proxima: hoc eſt ut det pecuniam: qua poſſit aquam illam deriuare: cum nulla re indigeat niſi aqua ad domus amœnitatem:eo autem erit gratior: quoniã data a Domitiano aut ex caſtalio mõte uidebiť: aut a Ioue miſſa. Antlia: inſtrumentũ eſt ad aquam hauriendam nam antleo græce: latine ſignificat haurio. Laboratas:ex labore hauſtas. Foueri:irrorari.

In ſabellum.

Laudas balnea uerſibus trecentis
Cœnantis bene pontici ſabelle
Vis cœnare ſabelle: non lauari.

Audas.Sabelli gulam accuſat: qui multis uerſibus laudauerat balnea pontici: non quia probaret: ſed ut iuitaretur ad cœnam ea aſſentatione.

Aec. Natus est Domitianus ĩ septima urbis regione ad malum punicã: domum postea conuertit ĩ templũ flauiæ gentis. Huius ædificii felicitas laudat̃ a poeta: alterã domũ qua latuerat apud Corneliũ iuxta uelabrũ bello uitelliano: Ioui custodi dicauit patre imperante: casu expresso in marmore auctore Tacito: mox eidẽ numini consecrauit: seque in gremio collocauit. Domini: Domitiani. Quæ patet: in templũ flauiæ gentis. Reptãtes serpentes per humũ. Hic duæ insulæ numina texerũt: Creta iouẽ infantẽ: ubi natus est: rhodos Neptunũ: quẽ ĩfãtẽ a Rhea mr̃e cõmẽdatũ: Thelechies filii: mari: una cũ Caphrina Oceani filia educarũt. Hic ĩ templo. Rhodos aluit Neptunũ & creta iouẽ cælo: ita hæc domus aluit Domitianũ ĩ utilitatẽ orbis. Curetes: ex terra orti: ut alii uolũt ab Ideis dactylis: nouẽ fuerũt q̃ Iouẽ infantẽ delatũ ad antq̃ sacrũ lacte & melle aluerũt: domus uestigia ubi hæc acta sũt: cũ nemore cupresseo extat̃ ferebat̃ ĩ creta tẽporibus Diodori. Semiuiri phryges: exitus huius epigrãmatis satis ostẽdit Mart. loq̃ de domo ĩ qua latuit ĩ bello uitellia no: malo tamen sentir̃ de domo natali. Redis. Diuitias se optare ꝓfitet̃: non ea q̃ cã qua reliq̃ optant: ad corporis. s. uoluptatẽ: sed potius ad munera: & ædificia quod utrũque magni uiri animo ingentẽ uoluptatem affert. Rogare opes a diis Vulgus: uulgares hoĩes & crassa turba: idest plebei Gleba setina: idest ager setinus: unde uina optima nascuntur. Conficiat: consumat multos ligones. Ager tuscus sonet: obstrepet. Compede innumera: idest multis ergastulis: nam serui in ergastulis fodebant agros: præsertim in ætruria. Iuuenalis. Certe in lucanos aut tusca ergastula mittas. Vt maurusiaci: sed placet magis mauri libycis. Mauri orbes dicuntur mensæ citreæ rotundæ: que ex atlante monte magis æstimatione romæ fiebant tanto artificio: ut dimidiatis orbibus coniũctis commissura non appareret: historia est Plinii: sed & Strabo scribit mensas nonnunq̃ ex uno ligno mauritaniæ confici romæ. Libyci dentes dicuntur dentes elephantini qui citreas mensas sustinebant: iccirco illud in distichis quærunt: An possint libycas substituisse trabes. Lamma aurea: folium aureum. Nostris toris: idest in nostris tricliniis: nam lecti in triclinio incrustabantur lammis aureis: & argenteis: ut supra: De fulcro quam reor esse tuo. Terantur: usu: ut scilicet habeam chrystallina pocula: nam crystallina in maximo erant precio: adeo ut trulla centum & quinquaginta milibus sestertiorum empta fuerit a matrefamilias; & duo calices crystallini in delitiis Neronis fuerunt quos mortuus fregit.

Ad Domitianum.

Hæc quæ tota patet tegiturque & marmore & auro:
  Infantis domini conscia terra fuit.
Felix quæ tantis sonuit uagitibus: & quas
  Vidit reptantes: substinuitque manus.
Hic steterat ueneranda domus: quæ præstitit orbi
  Quod rhodos astrifero: quod pia creta polo.
Cretenses texere iouem crepitantibus armis
  Semiuiri poterant qualia ferre phryges.
At te protexit superum pater: & tibi cæsar
  Pro iaculo & parma fulmen & ægis erat.

Ad auctum.

Artemidorus habet puerum sed uendidit agrum:
  Agrum pro puero calliodorus habet.
Dic uter ex istis melius rem gesserit aucte:
  Artemidorus amat: calliodorus arat.

Ad pastorem.

Credis ob hoc me pastor opes fortasse rogare
  Propter quod uulgus crassaque turba rogat.
Vt setina meos consummat gleba ligones:
  Et sonet innumera compede tuscus ager.
Vt mauri libycis centum stent dentibus orbes:
  Et crepet in nostris aurea lamma toris.
Nec labris nisi magna meis chrystalla terãtur:
  Et faciant nigras nostra falerna niues.

Canusinati.i.canusina lana induti. Serui ditissimorũ hominũ & principũ currum gestabant. Tranquillus de Nerone: Nunq̃ minus mille carrucis fecisse iter tradit̃: soleis mularũ argenteis: canusinatis mulionibus. Assere: currus: & lecticæ ligno ꝑminẽti cui serui colla subiiciũt. Iuue. Ferit assere. Cato in re rustica asserculũ dixit lignũ non teres: sed in latitudinẽ nominauit extentũ. Linat: contaminet. Lacernas.i.habeã lacernã. Massileũ: massili populi libyæ: idem massesili dicti sũt: cũ sint numidæ: auctore Strabone equos habent: quos uirga non freno gubernant. Vir. numidas in frenos iccirco appellauit. Silius: Hic passim exultãt numidæ gens inscia freni. Quis iter geminas ꝑ ludũ mobilis aures Quadrupedẽ flectit non cedẽs uirga lupatis. Aedificare & donare magni animi est.

Vt canusinatus nostro syrus assere sudet:
  Et mea sit culto sella cliente frequens.
Aestuet ut nostro madidus conuiua ministro:
  Quem permutatum nec ganymede uelim?
Vt lutulenta linat tyrias mihi mulla lacernas
  Et massilleum uirga gubernet equum
Est nihil ex istis: superos ac sydera testor
  Ergo quid? ut donem pastor & ædificem?

Ad carum.

O cui uirgineo flauescere contigit auro
  Dic ubi palladium sit tibi care decus?
Aspicis en domini fulgentes marmore uultus:
  Venit ad has ultro nostra corona comas.
Albane libare potest pia quercus oliuæ:
  Cinxerit inuictum quod prior illa caput.

Ad eundem.

Quis palatinos imitatus imagine uultus
  Phidiacum latio marmore uicit ebur:
Hæc mundi facies: hæc sunt iouis ora sereni:
  Sic tonat ille deus cum sine nube tonat.
Non solam tribuit pallas tibi care coronam:
  Effigiem domini: quam colis: illa dedit.

In Afrum.

Dantem uina tuum quotiens aspeximus Illum
  Lumine nos afer turbidiore notas.
Quid rogo? quod scelus ẽ mollẽ spectare ministrũ?
  Aspicimus solem: sydera: templa: deos.

Cui. Carus Centurio donatus ẽ ab Impatore corona oleagina aurea. eã enim coronam ĩ albano donabat Domitianus. Infra. Cuius iuleæ capiti nascãt̃ oliuæ: Destinet æthereus cui sua serta pr̃. Olim ex olea dabat̃ his qui triũphũ ꝓcurarẽt. Carus igit̃ tãtæ coronæ reuerẽtia Domitiani statuã magno artificio effictã ea coronauit. Auro uirgineo.i.corona aurea palladia. Decus palladiũ.i.corona quã donauit Domitianus. Papi. de eadẽ corona: Palladio tua me manus ĩduit auro. Comas: illius imaginis. Vltro: discessit a me: & iuit in comas Domitiano: nam hi duo uersus sunt ex ꝑsona Cari respondẽtis. Libare cedere. Vel liuere inuidere: ut alii habẽt codices. Illa olea. Pia quercus: Ioui dedicata. Prior: potius q̃ quercus: uerba sunt. M. his duobus uersibus ultimis. Vis. Idẽ argumentũ ĩ statuã Domitiãi quæ apud Carũ erat. Phidias: ebore cælãdo oẽs supauit Ioue præsertĩ olympio: nã deos effinxit nemo melius auctore Plinio. Illa pallas: dedit tibi hãc imaginẽ: hoc est nullus potuisset dar̃ tibi effigiẽ tuã ueris liniamẽtis expressã: nisi Pallas quæ & artificii ẽ dea: & quotidie uersat̃ cũ Do. Idẽ uersus Papi. An te palladiæ talẽ germanice nobis Effinxere mãus. Non tribuit solã coronã: nã & ex olea erat palladis arbor̃: & ĩ eius deæ qnquatriis fuerat coronatus: ꝓpterea Pallas eã coronã dedisse uidebat̃ sed eã inquit non solũ tribuit: dedit etiã istã imaginẽ.

Antem. In Afrũ qui puerũ suũ non patiebat̃ inspici a conuiuis. Notas: designas. Lumĩe toruo.i.toruo aspectu. Ilus fuit filius Herculis: sed hic miscebat pocula: qđ pulchriores ministri apud antiquos præstãt æmulatione Ganymedis q Iouis pincerna dicit̃.

Auertã: ironice nimirũ. Tanq̃ gorgon.i.medusa quæ uertebat hoies in saxa. Phinea: accusatiuus græcus: hic ex cõi illa fabula dicit̃ cæcatus ira numinũ quoniã filios suasu Harpalices occæcasset. Grauior historia habet phineũ Ideã filiã Dardani scitharũ regis adeo adamasse: ut eius suasu filios ex Cleopatra supplicio destinauerit: quo tpe Hercules cũ argonautis phineũ obtrũcauit: & eius socios: sed ut dixi uulgata historia ẽ cæcũ fuisse: & harpiis quæ dapes fœdabãt filiorũ Boreæ beneficio liberatã: Oedipodem cæcũ fuisse uulgata tradit historia: sed Diodo. scribit cognito scelere concubitus mr̃ni a filiis eũ prohibitũ egredi domo.

Vdet. Carmen Neruæ iterum laudat: de quo supra. Pallia glaucina.i.uestes uiles Cosmo: q habet uestes purpureas. Colono: pæstano: illi q pæstũ colit refertũ rosis in lucania. Mella corsica: In pside: & mauritania uel uenenatũ gignit̃: ĩ corsica uero uenenatũ ob multitudinem herbarũ: quæ illic sũt amaræ Apibus hyblæis.i. homini habẽti mel hyblæum: qđ præstãtissimũ est. Lupo: pisce preciosissimo & optimi saporis: q capit̃ ĩter duos pontes: hoc est qđ scribit Quintilianus: Et in grandioribus cœnis uiliores nonnũq̃ cibi delectant. Nero: q ad te scripsit q te alterũ Tibullũ appellauit Opus lasciuũ: elegiacum. Tuas aures.i.tuũ iudiciũ.

Vm de. Chrestũ: qđ nomẽ unctũ & mollẽ significat accusat: q ĩ cultu corporis muliebres đlitias sectabat̃: & suorũ tempoꝝ mores quottidie notabat magnis uociferationibus: sed cũ catonianã & cẽsoriã lĩguã hr̃et: merito silebat scelus suũ: pudet enĩ catonianam fari talia scelera: erat enĩ cinædus socraticus & faciẽ colebat: ut pædicaret̃ a draucis. Mentulã parẽ collo uulturino: nã eneruata ẽ & mollis breuibus pilis: ut uultures nullas ferẽtes plumas ĩ collo. Culis ꝓstitutis.i.cinædorũ. Leuius: politius. Volsellæ: instrumenta ad depilandum corpus auctore Varrone. Seuæ: nam dolorem faciunt: quum uellunt pilos. Coleos: græce significat uaginam: unde & colei testes. Refibulauit: id est maiore fibula cinxit crescente penne. Rixaris cũ theatro.i. damnas theatrũ & sæculum. Quod facis: nam seruis drauco: & pædicaris.

Auertam uultus tanquam mihi pocula gorgon
Porrigat: atque oculos oraque nostra tegam.
Trux erat alcides sed hylam spectare licebat.
Ludere mercurio cum ganymede licet.
Si non uis teneros spectet conuiua ministros
Phineas inuites afer & œdipodas.

De Nerua.

Audet facundo qui carmina mittere neruæ
Pallia donauit glaucina cosme tibi.
Pæstano uiolas & cana ligustra colono
Hyblæis apibus corsica mella dabat.
Sed tamen & paruæ nonnulla est gratia musæ
Appetitur posito uilis oliua lupo.
Nec tibi sit mirum modici quod conscia uatis
Iudicium metuat nostra thalia tuum.
Ipse tuas etiam ueritus nero dicitur aures
Lasciuum iuuenis cum tibi lusit opus.

In Crestum.

Cum depilatos creste coleos portes:
Et uulturino mentulam parem collo:
Et prostitutis læuius caput culis:
Nec uiuat ullus in tuo pilus crure:
Purgentque seuæ cana labra uolsellæ
Curios camillos quintios numas ancos
Et quicquid usq̃ legimus pilosorum
Loqueris sonasque grandibus minax uerbis
Et cum theatro sæculoque rixaris.
Occurrit aliquis inter ista draucus: &
Iam pedagogo liberatus: & cuius
Refibulauit turgidum faber penem
Nutu uocatum ducis: & pudet fari

Lingua catoniana:ideſt quum tanquã alter Cato de moribus loquaris: non audes fateri turpitudinem tuam:nam tua lingua talia non loquitur.

VIce.Epitaphium latini mimmi:cuius meminit Tranquillus in Domitiano.Is recitã dis diei fabulis riſum principi prouocabat. Decus ſcenæ:nam in ſcæna riſum moue bat. Plauſus tuus:cui applaudebas o ſpectator. Qui potui feciſſe ſpectatorem: ideſt alli cere in theatrum. Soluere:ad riſum. A noſtro theatro: id eſt mea uita nullos mores theatrales habuit obſce nos. Scænicus:mimmus arte: non uita & moribus. Domino:Domitiano. Deus: tanquam deus co gnoſcebat me exercentem ſcænicam: & tamen bene moratum. Mimmi di cuntur phœbi paraſiti: qa ſeruiunt poetis. Vel di cite me: ideſt eſto dicatis me. Paraſitum phœbi: nam in palatio colebatur Apollo ingẽti coloſſo.Ora tius:Scripta palatinus quæ cunque recepit Apollo. La tinus frequentabat palati um:& paraſitus habebatur honeſto nomine dicit ſe fu iſſe paraſitum:non palatii ſed Apollinis: alludens ad poetas:quorum ſcripta mĩ mi recitant. Laurigeri: epitheton phœbi & poeta rum. Famulum Iouis: quia plus eſt ſeruiſſe Ioui Domitiano q̃ eſſe paraſi tus phoebi:quaſi dicat hãc artem exercui propter do minum:& non alia de cau ſa.

Catoniana creſte quod facis lingua.

Epitaphium latini.

Dulce decus ſcænæ ludorum fama latinus
Ille ego ſum plauſus delitiæque tuæ:
Qui ſpectatorem potui feciſſe catonem:
Soluere qui curios fabricioſque graues.
Sed nihil a noſtro ſumpſit mea uita theatro:
Et ſola tantum ſcænicus arte feror.
Nec poteram gratus domino ſine moribus eſſe:
Interius mentes ſuſpicit ille deus.
Vos me laurigeri paraſitum dicite phœbi:
Roma ſui famulum dum ſciat eſſe iouis.

Epitaphium philenis.

Sæcula neſtoreæ permenſa phileni ſenectæ
Rapta es ad infernas:tam ciro ditis aquas.
Euboicæ nondum numerabas longa ſibyllæ
Tempora: maior erat mẽſibus illa tribus.
Heu quæ lingua ſilet:non illam mille cataſtæ
Vincebant:nec quæ turba ſerapin amat.
Nec matutini cirrata caterua magiſtri
Nec quæ ſtrymonio de grege ripa ſonat.

Aecula. Epitaphium in Philenim: cuius ui ta ſupra deſcripta eſt: & nunc loquacitas recenſetur: optat poeta ut leui terra tegatur: ut canes cadauer poſſint effodere. Permenſa: quæ es menſa. Sæcula neſtorea: ideſt tria ſæcula: quaſi.ccc. annorum. Rapti: dicuntur qui ante tempus moriuntur. Tam ci to: ironice dictum eſt. Euboicæ:cumanæ.Sibylla cumana a Virgilio dicitur Deiphobe: aliis nominibus a Varrone: a phœbo impetrauit ut quot harenas manu complecteretur: tot annos uiueret: icc irco anni pulueris euboici dicuntur anni Sibyllæ. Quæ lingua: ideſt q̃ loquax lingua. Cataſtæ: loca ſeruorum uenalium a κατιςασ: quod eſt expo no: Illic puerorum garritu ingens erat ſtrepitus: quem ſtultius uincebat garrulitate.

Nec quæ turba ſerapin amat:ideſt turba quæ colit Serapin: an intelligit eos: qui colunt ſacra Iſidis:qui repræſentantes Oſyrim inuentum clamant.Iuuenalis:Exclamare libet po pulus quod clamat oſyri Inuento:non placet: ſed potius placet ut intelligas ſtrepitum eo rum qui noctu dieque cimbis nauigant ad ſacra Serapidis: quæ in ægypto coluntur: ea enim foſſa auctore Strabone plena ſemper eſt mulieribus & uiris impudenter canentibus. Eundem ſtrepitum exponit Silius: Vt ſtrepit aſſidue phrygiam ad nilotica Iothon Mem phis: amycleo paſſim laſciua canopo. Cirrita caterua: ideſt caterua puerorum. Per ſius: Ten cirratorum centum dictata fuiſſe. Cirrati autem capillis cirratis dicuntur: ideſt tortis. Grege ſtrymonio: ideſt gruibus: grues enim obſtrepunt.

Deducere lunā.i.excantare lunā. Rombo thes:rombus instrm est icantatoriū:cuius figurā describit Theocritus:eo fila torquebant:Propertius & Ouidi.In amoribus meminerūt. Lucanus magicā uertiginē appellat:Traxerūt torti magica uertigine fili. Iuuenalis: Vna laboranti poterit succurrere lunæ.

Appadocū.Cappadocia pars mīoris armeniæ ut placet Appiano:uel ipsa minor armenia:ut Ptholomeus:Inde maritū mortuū delatum Nigrina uxor sepeliuit:eius pietas laudat. nā non secus defleuit maritū cū humaret: q̄ cū audiuit mortuū. Sæuis oris.i.sæua regione cappadociæ. Vias longas: non satis.i. non eē longiores uias ut diutius possit continere ossa mariti sinu. Vrnā sanctā.i.sepulturam.

Vm.Vibius Crispus: cuius memit Trāquillus ī Domiti. & Tacitus:comes Impatoris ī expeditione sarmatica uouit anserē marti ꝓ duce reduci:nā anser dicatus ē Iunoni:ut Li. īdicat ī obsidione capitolina tāti meriti apud romanos ex quo custodes capitolii excitauit clāgore aduersus gallos:ut anseꝝ alimenta a cēsoribus sigulis ānis locarent:nūc anserē argēteū dicauit ad pedes Martis porrigētē octo numismata rostro: Inde sūpto argumēto poeta ait: Anserē ostēdere non eē āplius opus ferro ī toto orbe ope Domiti. cū pecuniā det deo ne mactet ferro. Marti: sed tamē ut dixi dicata est Iunoni. Arctois.i.bello germāico. Pēdet extat hæc numismata. Litat:Marti ꝓ tuo reditu Cæsar. Opus ferro.i.nusq̄ esse opus ferro pace data a te & tuis armis.

Anc.Palliolū habitus ācillaris erat.Iuue.Dorida nullo cultā palliolo: ex īnia Cato.hoc scribit: q ad ꝓstitutas accedendū putauit omissis matronis: & lautioribus.Burdigalus nomē diuitis fictū a burdigalia oppido aqtaniæ ide sū psit nomē:quoniā burdigali dicunt q̄si bardigalli.i. stulti galli.Vult enim non modo diuitem significare sed stultum.Gallus hoc loco syllabā in compositione mutauit.

Quæ nunc thessalico lunam deducere rombo:
Quæ sciet hos illos uendere lena toros:
Sit tibi terra leuis mollique tegaris harena
Ne tua non possint eruere ossa canes.

De antistio.

Cappadocum sæuis antistius occidit oris
Rusticus:o tristi crimine terra nocens.
Rettulit ossa sinu cari nigrina mariti:
Et questa est longas non satis esse uias.
Cūque daret sanctā tumulus:quibus inuidet urnā:
Visa sibi est rapto bis uiduata uiro.

De Velii uoto.

Dum comes arctois hæreret cæsaris armis
Velius:hanc marti pro duce uouit auem.
Luna quater binos non tota peregerat orbes
Debita poscebat iam sibi uota deus.
Ipse suas anser lætus properauit ad aras.
Et cecidit sanctis hostia parua focis.
Octo uides patulo pendere numismata rostro
Alitis hæc extis condita nuper erant.
Quæ litat argento pro te non sanguine cæsar
Victima:iam ferro non opus esse docet.

Qualem uelit amicam.

Hanc uolo quæ facilis:quæ paliolata uagatur.
Hanc uolo quæ puero iam dedit ante meo.
Hanc uolo quam redimit totam denarius alter.
Hanc uolo quæ pariter sufficit una tribus.
Poscentem nummos & grandia uerba sonantem
Possideat crassi mentula burdegalæ.

Ad Flaccum.

Audierit in quo flacce balneo plausum
Morionis illic esse mentulam scito.

Vpiter.In creta erant uestigia domus:qua educatus est Iupiter infans:testatur Diodorus. Erat præterea sepulchrum eiusdem numinis cum inscriptione:ut scribit Lactantius:nuper inquit poeta cum Iupiter templa a Domitiano erecta uidisset in capitolio: nam ædem flauis imperator erexerat: dixit filiis suis: ab imperatore plus tributum esse a Domitiano patri Vespasiano:q̃ sibi a suis qui tumulum in creta erexerant. Idæi busti:id est falsum tumulum in creta:quia illic non est sepultus. Ita etiam appellat Papinius in thebaide. Augusti. augusteædificati. Sororem dianam. Arcas:idest Mercurius filius Iouis & maiæ. Plus: quia obsequitur patri. Monumenta gnosia: id est cretensia. Patrem Cæsaris: ex hoc ego sensum epigrammatis ita intelligo:iterum enim dicam:ut laudentur templa flauia:quæ domitianus dicauerat patri fratri & suis: ait igitur Iupiter plus dedisse Domitianum patri suo Vespasiano: cui tantum templum consecrauit:q̃ Phœbum:Dianam: Mercurium sibi: qui tumulum tantum in creta sibi construxerant:hæc una sententia mihi probatur.

In laudem Domitiani.

Iupiter idæi risit mendacia busti:
Dum uidet augusti flauia templa poli.
Atque inter mensas largo iam nectare fusus
Pocula cum marti traderet ipse suo.
Respiciens phœbum:pariter phœbi que sororem
Cum quibus alcides & pius arcas erat.
Gnosia uos inquit nobis monumenta dedistis:
Cernite q̃ plus sit cæsaris esse patrem.

In philomusum.

Artibus his semper cœnam philomuse mereris
Plurima dum fingis:sed quasi uera refers.
Scis quid in arsacia pacorus deliberet aula
Rhenanam numeras sarmaticamque manum.
Verba ducis daci chartis mandata resignas:
Victricem laurum q̃ uenit:ante uides.
Scis quotiens phario madeat ioue fusca syene:
Scis quota de libyco littore puppis eat.
Cuius iuleæ capiti nascantur oliuæ
Destinet æthereus cui sua serta pater.
Tolle tuas artes:hodie cœnabis apud me
Hac lege:ut narres nil philomuse noui.

Rtibus.philomusum captatorem cœnæ & deridet: & monet: ne loquacitate sua qua cœnas solet captare: ueniat sibi conuiua. Pacorus: nomen regis parthorum:cuius etiam meminit Plutarcus in Antonio. Arsates item rex parthorum fuit: quem alii a scythis oriundum:alii a bactrianis scribunt. Arascidæ reges parthorum:non autem persarum:ut putauit Seruius. Temporibus Domitiani Volgesus parthis imperauit. Pacorum:igitur pro quocũque rege parthorum posuit. Arsacia:particha. Manum rhenanam:id est cenomanos & sarmatas simul deuicit Domitianus consentientes:ut Papinius scribit in epicoedio ætrusci. Resignas:aperis. Cattis:nam Catti & Daci coniurauerant aduersus domitianum: idest ita narras ac si uidisses litteras scriptas a duce dacorum Cattis. Laurum uictricem:id est uictoriam futuram. Syene:in ægypto subdita solstitio æstiuo aquarum penuria laborat:puteos perpendiculares habet nulla umbra. Lucanus:Nam quis cancro torrente syenem ibit. Fusca:a colore incolarum. Phario Ioue:id est pluuia ægyptia. Quota pupis:id est quot naues:nam carthaginenses classe imminebát romanis:hoc autem quod ait si Plinio credimus uidebat Strabo ex lilybæo promontorio siciliæ. Oliuæ iuleæ:id est coronæ oleaginæ dandæ a Cæsare:nam uictores in quinquatriis albanis oleagina corona auro expressa donabatur:ut mox ostendemus. Destinet:animo proponat dare.

Iderat: Earinus comam deposuerat: ut supra: cum Ganymedes ex cælo hoc despexis-set: poposcit a Ioue: ut etiam liceret sibi deponere crines: quoniam esset barbatus: q̄ autem facere id Iupiter negauerit poeta indicat. Phryx puer: id est Ganymedes. Posito nunc crine: id est qui paulo ante deposuerat comam. Alterius Iouis: Domitiani. Latet id est iam subest meis capillis. Vocat uirum: dicit me esse egressum a pueritia. Ipsa re id est necessitas negat hoc. Qui misceat nectar: id est puer formosus: nam formosi tantū ad id eligebantur.

De Ganymede & ioue.

Viderat ausonium posito modo crine ministrum
Phryx puer alterius gaudia nota iouis.
Quod tuus ecce suo cæsar permisit ephebo
Tu permitte tuo maxime rector ait.
Iam mihi prima latet longis lanugo capillis:
Iam tua me ridet iuno uocatque uirum.
Cui pater æthereus puer o dulcissime dixit:
Non ego quod poscis: res negat ipsa tibi.
Cæsar habet noster similes tibi mille ministros:
Tantaque sydereos uix capit aula mares.
At tibi si dederit uultus coma tonsa uiriles:
Quis mihi: qui nectar misceat alter erit?

Vm sis. Gallam anū meretricem ornantē faciem medicamentis deridet: nā uolebat dare sexcenta: q̄uis ita ornata: uiro quem posset allicere ad se At inquit poeta q̄uis illa sit condita multis medicamentis & sit mētula lusca: tamen eam inspici qualis sit. Media suburra: id est ex medicamētis: quæ emūtur in suburra. Absentes: alienis medicamentis: accersitis nigrescant. Serica: uestes sericas. Tua facies: quam præ te fers & pulchritudo quam tibi paras non manet tecum: cū dormis. Vesperi enim dormitura ea deponis ornamenta. Inter tuos auos: adeo senex est cunnus. Promittis: scilicet fututoribus. Surda est: non arrigitur. Et licet sit lusca nam unum tantum habet oculum.

In gallam.

Cum sis ipsa domi mediaque ornere suburra:
Fiant absentes & tibi galla comæ.
Nec dentes aliter: quam serica nocte reponas:
Et lateas centum condita pyxidibus.
Nec tecum facies tua dormiat innuis illo
Quod tibi prolatum est mane supercilio.
Et te nulla mouet cani reuerentia cunni:
Quem potes inter auos iam numerare tuos.
Promittis sexcenta tamen: sed mentula surda est.
Et sit lusca licet: te tamen illa uide.

Vmma. Agathinum laudat: qui parmam in theatro ita iactabat: ut nusq̄ caderet: sed modo crinibus exciperetur: modo pede magna spectatorum omnium admiratione. Ludas summa pericula: constructio græca est qui dant accusatiuum his uerbis: id est ludas in summo discrimine: & tentes difficillima quæque. Sedet: hæret. Pulpita: theatri. Sint lubrica: in quibus uestigia non possint consistere. Nimbo corycio: croco. nam croco uino dulci mixto spargebantur theatra uase quod appellant nimbum.

Ad Agathinum.

Summa licet uelox agathini pericula laudes:
Non tamen efficies ut tibi parma cadat.
Nolentem sequitur: tenuesque reuersa per auras
Vel pede uel tergo clune uel ungue sedet.
Lubrica corytio quāuis sint pulpita nimbo

Vela obtédebātur ī theatro ad arcendū solem:& uentū. Lētulus spinther primus id ostē dit ludis apollinaribus; Cæsar item totū forum romanū texit; Marcellus fo℞ Augusti℞ ubi lites exercebantur: ne litigantes sole aut uento offenderentur. Vela dicuntur data uentis quando ducuntur recta in altum. Negantur uero uentis quando iacent. Vela theatri ne/gata erant uētis quando iacebant. Iccirco uersus Martialis alibi: Et pompeiano uela nega ta noto. Ita accipio ut etiam hūc locum: non autem uela negata idest uela iā iutilia theatris quoniam & si noua sunt ta men negantur uētis: dum ita operiunt theatrum ut uentū non excipiant: sed iacent excepta. Vnda ui num sparsum cum croco. Artifici: agathino. Vt peccare uelis. i. errare ut ca dat parma tibi.

Et rapiant celeres uela negata noti.
Securos pueri neglecta perambulat artus
Et nocet artifici uentus & unda nihil.
Vt peccare uelis cum feceris omnia: falli
Non potes: arte opus est ut tibi parma cadat.

De natali Cæsoniæ.

Prima palatino lux est hæc orta tonanti
Optasset cybele qua peperisse iouem.
Hac & sancta mei genita est cæsonia ruffi
Plus debet matri nulla puella suæ.
Lætatur gemina uotorū sorte maritus:
Contigit hunc illi quod bis amare diem.

Rima. Nono calēdas nouēbris natus est do mitianus: eodē die Cæso/nia ruffi nata erat. Ruffus igit̄ eundem diem natalē & uxoris & domitiani cele brat. Hæc lux: nono ca/lendas nouembris. Ci/bele: Rhea mater deorum Ruffi: sanctonici gallici sanctones populi galliæ. Debet: quia nata fuit eo/dem die quo Domitianus Bis: duabus de causis.

De uoto philenis.

Tarpeias diodorus ad coronas
Romam cum peteret pharo relicta
Vouit pro reditu uiri philenis.
Illam lingeret ut puella simplex
Quam castæ quoque diligunt sabinæ
Dispersa rate tristibus procellis
Mersus fluctibus obrutusque ponto
Ad uotum diodorus enatauit
O tardus nimis & piger maritus
Hoc in littore si puella uotum
Fecisset mea: protinus rediissem.

Arpeias. Multi fue/runt Diodori: zonas: orator diodorus; gramma ticus; Diodorus qui histo/riam edidit temporibus Tiberii: Diodorus citarœ dus temporibus Vespasia ni: cuius arte princeps de/lectatus eum donauit & i/gēti pecunia: & multis do/nis aureis. Cum romam inquit poeta nauigaret ex ægypto: Philenis uxor uo/uit si maritus incolumis rediret se passurā: ut sim/plex puella sibi lamberet cunnum. Reuersus est: sed naufragus: o tardum maritum ait Martialis: nā si puella mea tale uotū fecisset: statim a littore ip so essem reuersus. Osten dit enim puellam suam immunda fœmora habere: & indigere purgante lingua. Tarpe/ius fuit citarœdus Vespasiani auctore Tranquillo. Pharo: ægypto. Tristibus procellis: tristi naufragio.

In ponticum.

Pontice quod nunquā futuis: sed pellice læua
Vteris: & ueneri seruit amica manus.
Hoc nihil esse putas: scelus ē mihi crede: sed ingens
Quantum uix animo concipis ipse tuo.

Ontice. Masturbari a uerbo græco tractum est: nam μαςρoπεύω significat lenocinio conciliare: unde impudice tractare membra uirilia dictum est masturbari.

Oratius ut tres: Sequimus albanus habuit geminas filias:quarum altera nupsit Oratio romano:altera Curatio albano:utraque trigeminos peperit Oratios:scilicet trigeminos:& curatios:ut & historia Dionysii tradit:& Pli.in.vii.fieri posse ratione naturæ affirmat.

Ampis.Stella optabat summopere consolatum a Domitiano:rogat poeta Apollinem poetarum numen:ut Domitiano suadeat hoc efficiat:ut Stella habeat consulatum: uouet iuuencum auratis cornibus:ex huius desiderio:Ita Venus uaticinatur apud Papinium de stella apud Violantillam loquens: lãque parens latius cuius præno scere mentem. Fas mihi purpureos habitus iuueni que curule. Indulgebit ebur. Campis murinis: chrissa oppidum est:iuxta theben ciliciæ: templum Apollinis sminthei: cuius meminit Eustachius ĩ pri mũ iliados:meminit præterea strabo: ambigitque an idem sit Apollo cilleus & smintheus. Illud autẽ constat smintheum dictũ a muribus uel consecratis: uel illic abũdãtibus: quos smintheas appellant.Con firmat hoc Eustachius ex mure:quem ait fuisse insculptum statuæ simulacri illius:nec mirum a muribus appellatum Apollinem:nam & Hercules conopios apud cereos colit̃: quoniam conopas idest culices extinxerit. Boecii pronopionem Apollinem colunt: quoniam culices quos ipsi pronopas uocant

Nempe semel futuit: generaret oratius ut tres
Mars semel: ut geminos ilia casta daret.
Omnia perdiderat si mastrubatus uterque
Mandasset manibus gaudia fæda suis.
Ipsam crede tibi naturam dicere rerum
Istud: quod digitis pontice perdis: homo est.

Ad apollinem.

Campis diues apollo semuranis
Sic semper senibus fruare cygnis
Doctæ sic tibi seruiant sorores:
Nec delphis tua mentiatur illi.
Sic pallatia te colant amentque
Bis senos cito me rogante fasces.
Det stellæ bonus annuatque cæsar:
Felix tunc ego debitorque uoti:
Casurum tibi rusticas ad aras
Ducam cornibus aureis iuuencum.
Nata est hostia phœbe: quid moraris?

sustulerit.Smintheus igitur Apollo latine dicitur murinus a mure:& Campi murini dicuntur campi Apollinis sminthei. Quod autem nonnulli legunt campis murinis a mu rina urbe æoliæ:non conuenit:nam eam illic fuisse urbem Homerus quidem strabo & Ptholomeus scribunt:sed illic cultum Apollinis non reperio. Præterea a murina diceretur campus mirineus non autem mirinus.syllabam a primitiuo mutat a mure murinus corrupit:quod dandum est poetæ in uerbo quod recens pro smintheo deriuauit:q̃uis Plinius ordeum murinum dixerit a muribus. Sic murinis:ita scriptum est in antiquissimis codicibus:sed recentiores deprauati. Semurinis habent. Legatur igitur sic sis diues o Apollo campis murinis idest sic religiosissime colaris in campis smintheis tibi dicatis Homerus:Smintheu præclare tendi dominator Apollo. Senibus cignis:nam cigni senes dicati sunt Apollini:auctore Cicerone in tusculanis quæstionibus:quoniam uaticinantur si bi mortem cantu:uatum autem deus est Apollo. Et cum futura prædicere putentur corui:eadem de causa Apollinis numini sunt dicati. Sorores:musæ. Delphis:sacerdos tua quæ delphis est:& delphis dicitur. Doctæ:an propter fortunam:quæ fortuna etiam prædicebat sub imagine duarum sororum. Papinius:Et prænestinæ poterant migrare sorores. Erant & sorores dodoneæ:sed placet de fortunis potius. Palatia colant:nam ĩ parte palatii erat colossus Apollinis. Debitor uoti:idest reus uoti. Cornibus aureis:id ẽ fron te aurata:nam auctore plinio hostiarum cornua inaurabantur. Vnde illud Virgilii aurata fronte pro auratis cornibus accipiendũ est. Moraris:cessas rogare Domitianũ ut det consulatum stellæ.

Ic. Vindex Ciuis temporibus Domitiani notus carmine Papinii habebat poculũ: quod tenebatur manu Herculis ex ære. Id poculum apte appellat Papinius Herculem epi trapegion: nam epitrapegia dicuntur uasa quæ sunt apta mensis. Lysippus opus effinxerat: fuerat autem prius hoc Alexandri: & de eo loquitur Plutarcus: cum ait nondum empto Herculis scypho: postea peruenerat ad Hãnibalem: tertio ad syllam. Papinius: pellæus ha bebat Regnator lætis numen uenerabile mensis. De Hãnibale: Mox nasamoniaco decus admirabile regi. De Sylla Conuiua sibyllæ Cœnabat semper. sibyllæ: ideſt syllæ: nam qui primus est sylla: ut docuit Macrobius Laudatur ergo Hercules epitrapegius a Martiale. quemadmodum a Papinio: hic describit poculũ. Porrecto leone: cum pelle leonis strata supra saxũ Aere exiguo: & ita Papinius paruitatem admiratur. Dextra: quia in manu habebat pateram. Non est recens fama: ideſt non est nuper sculptus. Cæli nostri: ideſt artificii nostrorum temporum. Lysippi: Papinius de eodem: Seseque uidendum Indulsit Lysippe tibi. Tyranni pellæi: Alexandri. Numen hoc: ideſt poculum: ĩ quo Hercules erat sculptus. Iacent: prius iacuit in babylonia: postea delatus est in ægyptum: nam Ptholomeus ægyptius urnam abstulit Perdicæ qua reliquias Alexandri in macedoniam gestabat: ut Strabonis nostrorumque monumẽtis accepimus: collocauit autem in linteolo aureo: quem Coctas syrus subripuit. Puer: nouem annorum. Iurauerat hunc: hoc falsum est: nam ita iurat apud Silium: Hanc mentem periuro nostri per numina Martis per manes regina tuos. Voluit autem hoc ostendere Martialis possessum fuisse ab Hãnibale. Hic: Hercules. Syllam ponere: ideſt dictaturam: & hoc falsum est: nam Sylla dictaturam deposuit: exterritus quadã umbra in somnis: quæ eum uocabat: ut Appianus scribit: uel ut idem tulit sponte ciuili metu: sed ingeniose poeta uoluit ostendere per hoc fuisse possessum a Sylla. Variæ aulæ: modo Alexandri: modo Syllæ. Priuatas domos: ideſt priuatam domum Vindicis sine imperio.

De statu herculis.

Hic qui dura sedens porrecto saxa leone
Mitigat exiguo magnus in aere deus.
Quæque tulit spectat resupino sydera uultu
Cuius leua calet robore: dextra mero.
Non est fama recens nec nostri gloria cæli
Nobile lysippi munus opusque uides.
Hoc habuit numen pellæi mensa tyranni:
Qui cito perdomito uictor in orbe iacet.
Hunc puer ad libycas iurauerat hannibal aras
Iusserat hic syllam ponere regna trucem.
Offensus uariæ tumidis terroribus aulæ
Priuatos gaudet nunc habitare lares.
Vtque fuit quondam placidi conuiua molorchi:
Sic uoluit docti uindicis esse deus.

De eadem statua.

Alcidem modo uindicis rogabam
Esset cuius opus laborque felix.
Risit: nam solet hoc: leuique nutu
Græce nunquid ait o poeta nescis?
Inscripta est basis: indicatque nomen
Lysippum lego: phidiæ putaui.

Lcidem. Idem argumentum. Vindicis: amici. Nescis græce: ideſt nescis litteras græcas. Basis: fundamentum cuiusque rei. Lysippu genitiuus græcus lysippu. Phidiæ putaui: dicit poeta se putasse opus phidiæ ob excellentiam operis. nam phiadas simulacris deorum maiestatem addidit supra cæteros opifices: in eoque obtinuit palmam ut Plinius scribit.

lles.Marcellinū popularē ſuū euntem in ſcythiā hoc epigrāmate ꝓſequiť: Caucaſus mons eſt indiæ:ea parte qua uergit in ſcythiā: ī eo Prometheus Iapeti & Aſiæ filius ad ſaxū religatus poenas formati hoīs dabat:aquila uiſcera corrodente.Liberatus aūt eſt ſagittis Herculis:qđ nunq̄ pmiſit Iupiter niſi ea conditione:ut annulū ferreū geſtaret indiciū uinculorū:unde nonnulli annulorū originē ductā uolunt.Scribit hoc aperte probus: ſub obſcure Pli.in uerbis.Itē annulus Promethei indiciū ſupplicii.Monet amicū Martialis inſpectuꝝ ſaxa caucaſi:ad q̄ ſi poterit credere religatū Prometheū:poterit ēt ſibi pſuadere eūdē finxiſſe hominē primū.q.d.utrūque eē fabuloſū:de Marcellio ſupra. Triones hypboreos.i.ſeptētrionē. Et eſto ꝙ tuleris.i.ptuleris. Sydera pigra.i.urſā miorem & maiorē. Pigra: quæ non occidūt. Fabulas montis .i.fabuloſus caucaſus. Videris īmēſis: diſſuadet ne eat. Saxa:caucaſea. Conclamata:contuſa clamoribus Promothei. Ille:Promotheus. Et licet poteris tā ſupra hominē ē potuiſſe pferre caucaſū montē: q̄ finxiſſe hominem.

Ad Marcellinum.

Miles hyperboreos modo marcelline triones
Et getici tulerit ſydera pigra poli.
Ecce prometheæ rupes & fabula montis
Quam prope ſunt oculis nunc adeunda tuis.
Videris immenſis cum conclamata querelis
Saxa ſenis: dices durior ille fuit.
Et licet hoc addas: potuit qui talia ferre
Humanum merito finxerat ille genus.

In Gelium.

Gelius ædificat ſemper: modo limina ponit
Nunc foribus claues aptat: emitque ſeras.
Nunc has nunc illas mutat reficitque feneſtras:
Dum tamen ædificet quidlibet ille facit.
Oranti nummos ut dicere poſſit amico
Vnum illud uerbum gelius ædifico.

Elius.Geliū nihil donātē accuſat:q ſemp aliqđ edificabat:ut hac excuſatione petētes aliquid amicos reiiceret. Limina lapides q ſuſtinēt ſupiores ptes hoſtii: ūdeˀ ſublimis. Quidlibet ēt rē minimā.

In panicum.

Democritos zenonas inexplicitoſque platonas
Quicquid & hirſutis ſqualet imaginibus.
Sic quaſi pythagoræ loqueris ſucceſſor & hæres
Præpendet mento nec tibi barba minor.
Sed quid & hircoſis ſerum & turpe piloſis
In molli rigidum clune libenter habes.
Tu qui ſectarum cauſas & pondera noſti
Dic mihi præcidi panice dogma quod eſt.

Emocritos.Pannicus quotidie de grauioribus philoſophoꝝ ſectis diſputabat:cū eſſet molliſſimus:& draucis ſeruiret:ait poeta ſe extimare eū eē doctiſſimū philoſophum:& ſtoicū & epicureū & acadæmicum:de qbus quotidie loquebať: ſed tamē cupeř intelligere colere draucos qđ dogma ſit.Democritus auctor epicureæ:zeno auctor ſtoicæ:plato acadæmicæ. Implicitos:reconditæ doctrinæ. Pythagoræ:unde manauit philoſophia. Perpēdet:ꝓlixa ē. Hicroſis:hicroſi homines uirilitate male olētes. Catullus: Vale ſub alaꝝ trux habitare caper. Iuuenalis: Hiſpida membra quidem:& illud. Et de uirtute locuti Clunem agitant.

In gallicum.

Hæredem cum me partis tibi gallice quartæ
Per tua iurares ſacra caputque tuum.

Aeredem.Gallicus dixerat Martiali ſcripſiſſe hæredem in quartam partem bonorū: quod & putans & ſperans poeta:miſit multa munera:demum aprum:ad quem multis a Gallico inuitatis ipſe quoque fuit conuiua:ſed ne coſta ei quidem data eſt:quid inquit ſperem de tuo teſtamento Gallice:cum de meo nihil dederis.

Quis dānet libenter sua uota.i.quis ē q nolit credere sua uota & id quod optat. Fouimus: substituimus missis minoribus. Aprū laurentē: ex agro laurente. Calidon: urbs ætoliæ .i. putaueris hunc esse aprū illū quē interfecit Meleager. Callida: astuta quæ uenať con uiuiū. Hæsi: adductus fui. Quadrāte.i. quarta pte bonorū tuorū. Vncia nulla uenit ad nos refert quia dixit quadrantem.

Aec est. Togā missā a parthenio: Parthenius significat q habet uirginalē aspectū: iam tritam ita commiserať: ut aliā petat. de hac toga su pra. De toga facundi mihi gratū munus amici. Par theniana: missa ē a Parthe nio. Facūdi: de quo alibi Nā qs ab aonio largius am ne bibit. Auctoris: Par thenii. Tribules: paupes appellanť: q extra censū sūt a sola tribu appellati: Contribules autē dicunť eiusdē tribus. Martialis ni ueā togā appellat tritā. su pra: Quisqs te niueā dicit habere togam. Parthe niana: idest digna prathe nio. Mea est. digna me paupere.

Credidimus: quis enim damnet sua uota libēter:
Et spem muneribus fouimus usque datis.
Inter quæ rari laurentem ponderis aprum
Misimus ætola: de calydone putes.
At tu continuo populumque patresque uocasti:
Ructat adhuc aprum callida roma meum.
Ipse ego: quis credat: conuiua nec ultimus hæsi:
Sed nec costa data est cauda ue missa mihi.
De quadrante tuo qui sperem gallice: nulla
De nostro nobis uncia uenit apro.

De partheniana toga.

Hæc est illa meis multum cantata libellis
Quam meus edidicit lector amatque togam.
Partheniana fuit: quondam memorabile uatis
Munus: in hac ibam conspiciendus eques
Dum noua: dum nitida fulgebat splendida lana
Dumque erat auctoris nomine digna sui.
Nunc anus & tremulo uix accipienda tribuli
Quam possis niueam dicere iure tuo.
Quid non longa dies: quid non consumitis anni?
Hæc toga iam non est partheniana: mea est.

In Gaurum.

Ingenium mihi gaure probas sic esse pusillum
Carmina quod faciam quæ breuitate placent.
Confiteor: sed tu bis denis grandia libris
Qui scribis priami prælia: magnus homo es.
Nos facimus bruti puerum: nos langona uiuum
Tu magnus luteum gaure giganta facis.

Ngeniū. Gaurus mar tialis īgeniū laudabat sed ita ut pusillū diceret: & in breui carmīe uersari: poeta ait eū facere maius opus q scribit bellū troia nū .xx. libris: sed maiorē eē laudē suā q faciat puer̨ Bruti: & lagonem uiuos: q̄ Gauri: q facit gigātē luteū Puer Bruti paruæ admo dū staturæ fuit: & fictilis fi ebat. In distichis: gloria tā parui non ē obscura sigilli istius pueri brutus amator erat. Huius meminit Pli. scribit enī Brutū huic pue ro amādo cognomē dedis se a Syllanione cognomīe īsano fictū fuisse æneum. Lagon & caius: pane dul ciario effingebanť: sparge bāťque ī theatro diebus sa turnalitiis: a Lagone fecit dīminutiuum Papinius Molles caioli: lagunculique: paruæ staturæ pueri hi sunt ī historia Lagonis pueri meminit Pli. in statuariis: Luciscus inquit Lagona puerum subdolæ ac fuca tæ uernilitatis: hi autem eiusdem exiguitatis fuerunt. Canopas: duorum pedum & palmi in delitiis Iuliæ neptis Augusti: Andromeda liberta Iuliæ Augustæ: Lucius adolescens mīor bipedali mensura īmensa uoce. Sysiphus pumilio Marci Antonii. Puer̨: Bruti qui solet esse fictilis. Et lagona: qui solet effingi pane dulciario: & fictili ope: aut æneo: ut apud Pli nium. Facimus inquit res paruas uiuas: tu res magnas luteas & plane mortuas.

Vod.Lucanus extinctus est:de quo supra:Si Lucane tibi epitaphium est. Ante mo-ri:ante fratrem. Minor natu:Castor senis mensibus.Castor & pollux sibi inuicem succedebant in cælo:sensus poetæ est:tanta est pietas tua erga fratrem Lucane:ut etiam si posses redire ad superos:ut frater tibi succederet ritu Castoris & pollucis nolles: imo mo-neas Castorem:ut eadem pietate i pollucem fratrem utatur:sinatque eũ uiuere:ipse apud inferos permaneat. Alter nus:uice sua.

De Lucano & Tullo.

Quod semper superos inuito fratre rogasti:
Hoc lucane tibi contigit ante mori.
Inuidet ille tibi: stygias nam tullus ad undas
Optabat:q̃uis sit minor:ire prior.
Tu colis elyseos nemorisque habitator amæni
Esse tuo primum nunc sine fratre cupis.
Et si iam nitidis alternus uenit ab astris
Pro polluce mones castora:ne redeat.

I.Qu.Ouidius natus erat mense aprili: Martialis mense martii. Quod: quam rem: ut amem tuum natalẽ æque ac meum. Lapillis.Persius: Hunc macrine diem numera meliora lapillo.

Ad Quintum.

Si credis mihi quinte:quod mereris
Natales ouidi tuos apriles.
Vt nostras amo martias calendas
Felix utraque lux diesque nobis.
Signandi melioribus lapillis.
Hic uitam tribuit:sed hic amicum
Plus dant quinte mihi tuæ calendæ.

Ad eundem.

Natali tibi quinte tuo dare parua uolebam
Munera:tu prohibes imperiosus homo es.
Parendum est monitis:fiat quod uterque iubemus:
Et quod utrunque iuuat:tu mihi quinte dato.

I Mihi Picena. Munera cortis sunt gallinæ:& alia altilia .ea non ferme mittebantur nisi a rusticis:mittuntur autem nunc a Mariale caro cognato suo. Qua in re ne subrusticus uideatur causas affert quare mittat: q\̃a scilicet non habeat alia: mittit autem hæc: quoniam dies festus cognatos celebrat: nam cognati quodam die conueniebant: mittebantque mutuo munera eum diem charistia appellantes a χαρισ: quod significat gratiam: ad gratiam enim & amorem seruandum id agebãt Ouidius auctor est in fastis:fringuillæ aues. Voce:fringuare. Martius in Cassina:Quid fringuatis Venat: amœnus est: & uer agit. Arguto: canoro Picæ:aui:nam pica salutatoria est: ut in distichis. Et apud Persium. Sæpe propinquus:idest sæpe accipies: tanq̃ propinquus: nam die etiam quo charistia non agentur: mittam munera.

Ad cognatum.

Si mihi picena turdus palleret oliua.
Tenderet aut nostras silua sabina plagas.
Aut crescente uadis traheretur arundine præda
Pinguis: & implicitas uirga teneret aues.
Cara daret solenne tibi cognatio munus
Nec frater uobis nec prior esset auus.
Nunc sturnos inopes fringuillarumque querelas
Audit: & arguto passere uernat ager.
Inde salutatus picæ respondet arator.
Hinc prope summa rapax miluus in astra uolat.
Mittimus ergo tibi paruæ munuscula cortis
Qualia si recipis: sæpe propinquus eris.

Vce:locatur in Stellam & Flaccum poetas:quibus die propinquorum statuerat mittere turdos:sed tam multi poscebāt ut tutius putet non mittere duobus:q̄ multos offendere. Propinquorum:affinium cum charistia aguntur. Demereri:est beneficio conciliare. Columella:Demerenda est uxor aliquo beneficio rustico. Merebor ueniam: id est a nemine accusabor.

Plendophorus:Splendophorum Domitiani tyronem euntem in Libyam carmīe prosequitur:appellans Cupidinem ut tela paret digna tanto puero. Armiger: tyro. Remitto tibi clipeum: id est sino ut non des clipeum. Tutus:illæsus uulneribus. Parthenopeus:filius Meleagri & Atlantæ formosissimus qualis describitur a Papinio ī quarto thebaidos: Iturus ad bellum thebanum:pulchrior haud ulli triste ad discrimen ituro Frons fuit in siluis: qualis bellis: iā casside missa: Parthenopeus erat. Lubrici:dicuntur uultus iuuenum. uel a similitudine locorū lubricorum: Vel qa multos in errorem impellant. Lubricum ætatis a Quintiliano dicitur:cum nondum quis ad ætatem peruenit adultam: sed facile labi potest.

Ad Flaccum.

Luce propinquorum qua plurima mittitur ales:
Dum stellæ turdos dum tibi flacce paro.
Succurrit nobis ingens onerosaque turba:
In qua se primum quisque meumque putat.
Demeruisse duos uotum est:offendere plures:
Vix tutum:multis mittere dona:graue est.
Qua possum sola ueniam ratione merebor:
Nec stellæ turdos:nec tibi flacce dabo.

De Splendophoro.

Splendophorus libycas domini petit armiger urbes:
Quæ puero dones tæla cupido para.
Illa quibus iuuenes figis mollesque puellas:
Sit tamen in tenera leuis & hasta manu.
Loricam clypeumque tibi galeamque remitto:
Tutus ut inuadat prælia nudus eat.
Non iaculo:non ense fuit læsusue sagitta:
Casside dum liber parthenopeius erat.
Quisquis ab hoc fuerit fixus morietur amore:
O felix:si quem tam bona fata manent.
Dum puer es redeas:dum uultus lubricus: & te:
Non libyæ faciat:sed tua roma uirum.

In Edilum.

Nil est tritius edili lacernis:
Non anse ueterum corinthiorum.
Nec crux compede lubricum decenni:
Non rupte recutita colla mulæ.
Nec quæ flāmineam secant salebræ:
Nec qui littoribus nitent lapilli.
Nec tusca ligo uinea politus:

IL: Ansæ dicunt̄ partes:quibus uasa capiuntur:uetera corinthia dicit:quoniam es corinthiū quod in maximo precio habebatur iam pene obsoluerat: & noua uasa ex alio ære fiebāt. Nec crus compede: crus serui in ergastulis. Lubricum attritum. Decenni compede:id est uinculis decē annorum. Recutita:noua cute restituta. Mulæ ruptæ:iam deficientis. Recutiti etiam dicuntur iudæi circumsecti. Persius: Recutitaque sabbata palles. Salebræ:saxa eminentiora.& orationem incultam salebras dixerunt auctore Festo. Lapilli:supra:Tritis littoris aridi lapillis. Vinea tusca: in ergastulo ætruriæ.supra:Et sonet innumera compede tuscus ager.

Tribulis:Et tremulo uix accipiéda tribuli. Muliones:dicebãť essedarii. nã primi muli fuerũt qui currũ ueherét.Iccirco apud Suetoniũ mulionibus canusmatis:id est essedariis expone. Dens apri:nam dentes aprorum crebra elimatione atteruntur.

Ympha.Cesius sabinus umber amicus erat.M.supra:Nosti si bene Cesiũ libelle montanæ decus umbriæ sabinum:hic domũ fonte amœnissimo excoluerat: poeta mittit carmina emendanda:alloquiturque fontem Cesii:sed tamen ex hoc dicit omnes posse intelligere quanti faciat carmina sua:cũ ea mittat ad fonté quasi mergéda. Pio munere.i.munere suæ pietatis. Sarsina:oppidum umbriæ lactis abundans.

Sollicitos:qui timent iudiciũ Cesii. Fueris unda pegasis.i. ego putabo te fontem pegeseum. Nympharum:aquarũ. Quid debeat fieri libris:ut immergant:ná ut sæpe est dictũ quũ carmen deprimit aqs mergendũ dicit:quanti inquit mea carmina faciam quæ nũc mitto:ex hoc potest cognosci quod ea dico nymphis id est aquis:de qbus hoc epigrammate é locutus.

Nec pallens toga mortui tribulis:
Nec pigri rota quassa mulionis.
Nec rasum cauea latus bisontis
Nec deus iam senior ferocis apri.
Res una est tamen: ipse non negabit:
Culus tritior edili lacernis.

Ad Nympham.

Nympha sacri regina lacus cui grata sabinus:
Et mansura pio munere templa dedit.
Sic montana tuos semper colat umbria fontes:
Nec tua baianas sasina malit aquas.
Excipe sollicitos placide mea dona libellos:
Tu fueris musis pegasis unda meis.
Nympharum templis quisqs sua carmina donat:
Quid fieri libris debeat ipse monet.

In Mamurram.

In septis mamurra diu multumque uagatus:
Hic ubi roma suas aurea uexat opes.
Inspexit molles pueros oculisque comedit:
Non hos quos primæ prostituere casæ.
Sed quos arcanæ seruant tabulata catastæ:
Et quos non populus nec mea turba uidet.
Inde satur mensas & opertos exuit orbes:
Expositumque alte pingue poposcit ebur.
Et testudineum mensus quater exaclinon:

N septis:Mamurra téporibus Cæsaris floruit natus formiis:ut Cornelius scribit:& eques romanus.hic laceratus é carmine Catulli ueronensis. In qué carmen extat. Hic Mamurra alius derideť a M.ꝙ gloriabũdus obierit oĩa septa ubi erát res uenales preciosissimæ:singulorũque precia poposcerit: tanq̃ empturus.sed tandé discedés emerit duos calices:& ipse tulerit secũ carens puero. In septis:id é campo martio. Roma aurea:id est diuites romani.

Vexat opes:expédit:iactat. Pueros molles:qui uenales erant. Primæ casæ:id est tabernæ expositæ & uiles. Prostituere:habent uenales. Catastæ:officinæ. Mea turba:id é pauperes. Satur:inspectis pueris. Opertos orbes.i.mensas citreas. Poposcit:a magistro. Ebur:dentes eburneos:quibus mensæ sustentabantur. Pingue:lubricum. Testudo:animal notũ. Testudo item genus ædificii.Cicero: Galbam omibus exclusis commentatum in quadam testudine cum seruis litteratis fuisse. Operiebantur autem lecti discubitorii testa testudinis secta in lãmas: quod Caius Aruilius Pollio primus instituit. Fenestella scribit temporibus Tyberii triclinia testudinea uenisse in usum: antea fuisse lignea:& rotunda. Exaclinon: significat lectum discubitorium: qui sex capiat: ut triclineum qui tres. Testudineum: dicitur a forma:ut dixi testudinis:Nam antea erant rotunda: postea quadrata: demum testudinea:simul testudineum a lãmis testæ testudinis quibus operiebatur.

Suo citro:id est suæ mensæ citreæ. Corinthium æs:ut dictum est in magno erat precio sed postea promiscuum fuit:ut quæ corinthia non essent corinthia tamen dicerentur:unde porticus Romæ a Cneo Octauio structa ad circum flaminium corinthia dicta est a capitulis columnarum æneis q̄uis corīthia non essent. Polycletus in statuis usus est ære non corinthio sed deliaco:auctor est Plinius:iccirco culpatur hic a Mamurra. Consuluit nares:an uasa ærea essent corinthia. Culpauit:quia erant ex ære deliaco:quo ille est usus ut scribit Pli. Turbata: uiciata modico uitro. Myrina:uasa humor erat dēsatus sub terra ī speciē uitri maculosi:& nonnihil cōmendabaſ odore auctore Pli. Calathus: significat calicē uinariū. Virg. Vina nouū fundā calathis aruisia nectā. & in distichis:calathi: Nos satyrus nos bacchus amat. Veteres: archetypos. Et uirides:& ponderauit calices gēmatos. Calices enī apud antiquos smaragdo inserta ornabanſ. de his in distichis gēmatū scythicis ut liceat ignibus aurꝫ. Scythicis ignibus.i.smaragdis:nam smaragdi scythici r̄liquos superāt:cū habeāt maiorē asperitatē & minus uitii. Virides gēmas.i.smaragdos. Ab aure niuea:de elenchis & crotalis ītelligit nā crotala grādiores margarithæ ex cōchis auribus mulierꝫ addebanſ ut sonitu delectarēt. Virgili. Crispū sub crotalo docta mouere latus. Idē Pli. de margaritis. Veros: non uiciatos. Sardonice:usus ē primus superior Africanus. Fecit preciū:obtulit preciū. Hyaspides: lapides tātæ magnitudinis:ut Pli. testeſ se uidisse hyaspidem duodecim unciarum:Vnde imago Neronis thoracata sit expressa. Lassus:longa lustratione. Ipse tulit:quia carebat puero. supra: Nunquam nequior fuit clauis.

Ingemuit citro non satis esse suo.
Consuluit nares:an olerent æra corinthon:
Culpauit statuas & polyclete tuas.
Et turbata breui questus crystallina uitro:
Myrrina signauit seposuitque decem.
Expendit ueteres calathos:& siqua fuerunt:
Pocula mentorea nobilitata manu.
Et uirides picto gemmas numerauit in auro:
Quicquid & in niuea grandius aure sonat.
Sardonicas ueros mensas quæsiuit in omnes:
Et precium magnis fecit iaspidibus.
Vndecima lassus cum iā discederet hora:
Asse duos calices emit:& ipse tulit.

De Corona rosea.

Seu tu pestanis genita es:seu tiburis aruis:
Seu rubuit tellus tuscula flore tuo:
Seu prenestino te uillica legit in horto:
Seu modo campani gloria ruris eras:
Pulchrior ue nostro uideare corona sabino:
De nomentano te putet esse meo.

De Platano cordubensi.

In thartesiacis domus est notissima terris:
Qua diues placidum corduba bætin amat:
Vellera natiuo pallent ubi flaua metallo:

Eu tu:Poetis rosaceæ coronæ mittebāſ ad mēsā exhilarādā:ita nūc mittiſ corona a. M. Cesio:cui dicit fore gratiorē si putauerit rosā illā natā eē ī suo agro nomētano:erat.n. amicus Cesius Sabinus:putet te de nomētano meo: Ruris cāpani:ubi erant pulchræ.

N Thartessiacis:Platanū celebrat carmen quæ dr̄ plantata fuisse in agro cordubensi a Cæsare. de hac nihil in historia extat q̄uis legamus platanū fuisse ī licia modo domicilii concauam:& caliculæ ī agro ueliterno:& ī creta sub q̄ ferūt Iuppiter cū Europa concubuisse:& delphis quæ sata dr̄ māu Agamēnonis hæ sūt platani mēorabiles. de platano aūt cæsariana nihil extat præter hoc carmē. Thartessiacis:hispanis. Bætis thartessus dictus ē:ut Strabo scribit. Corduba:oppidū bæticæ. Amat:proximū habet. Lanæ bæticæ:fului sunt in speciē auri sine ullo medicamēto. Metallo natiuo.i.naturali & insito colore.

Bractea: lammina auri. Linit: uidetur linire & inaurare. Pecus: hesperium. i. oues hispanas. Stat: surgit. Dextera felix: uictrix: Auctoré: plantatoré. Syrinx: nympha arcadiæ: quã Pan persecutus est usque ad ladoné flu. ubi illa ope aliarum nympharum conuersa est in calamos palustres unde Pan phistulã composuit. Sera phistula. i. syrinx. Lyæo Baccho celebrante conuiuia. Mero effuso: id est affuso uino: nam platani auctoribus Plinio & Macrobio uino aluntur: adeo ut Hortensius petierit a Cicerone dié actiois commutari: quoniam ipse erat eo die iturus in tusculanũ ad platanos suas uino irrigãdas. Externis: non usitatis. Dicere nemorosas: qa sponte ꝑueniebãt. Perpetuos honores. i. perpetuam uiriditaté: non manus Põpeii uicti: sed Cæsaris uictoris.

Inctis: Philenis qd ageret: illi duo uersus docuerunt: Dii mentem tibi dét tuã Phileni cũ nos lingere quæ putas uirile: hæc purpureis uestibus utebaẽ quæ male olebãt apd antiquos. supra: Quod bis murice uellus inquinatũ. utebaẽ igiẽ iis Philenis: non ꝑpter coloré sed propter odoré: cui lingendis cunnis erat assueta.

D cœnã: locus é Phœbũ pasci mẽtula: quoniã eius cã inuitaẽ a cinædis: q ita pasciẽ non potest habere purũ os: nã hic mẽtula uidebatur pasci & mẽtulam deglutire.

Erculis: Germãicus strauit uiã appiã ea ꝑte qua paludes ĩtercludebãẽ: uel harenæ: ut scribit Papi: & quæ nũc solidũ diem terebat: Horarũ uia facta uix duaꝝ: carmen é Papi. Hercules aũt traiecturus armẽta Geryoĩs uiã. vii. stãdioꝝ muniuit iuxta auernũ ad littus: germãicus Hercules maior appellabaẽ. In hoc ꝑe præsertĩ Herculé appellat: quoniã ita appiam quã Papi. domitianam nomĩat strauerat: quẽadmodũ Hercules olĩ uiã herculeã ad auernũ. poeta nũc tãtũ hic tẽpli Domitiani memĩt: in quo sub noĩe Herculis colebaẽ. & alibi: Appia q̃ simili uenerãdus ĩ Hercule Cæsar. Papi. solus longiore carmĩe stratã uiã prosequiẽ. Erat auté hoc templũ ĩ hac uia ad octauũ lapidé. Descẽdere: quia colebaẽ sub noĩe magni Herculis: qué uult assentãdo uideri eé inferioris numĩs q̃ sit Domitiãus.

Et linit hesperium bractea uiua pecus.
Aedibus in mediis totos amplexa penates:
Stat platanus densis cæsariana comis.
Hospitis inuicti posuit quam dextera felix:
Cœpit & ex illa crescere uirga manu.
Auctorem dominumque nemus sentire uidetur:
Sic uiret: & ramis sydera celsa petit.
Sæpe sub hac madidi luserunt arbore fauni:
Sæpe sub hac latuit rustica fronde dryas.
Dumque fugit solos nocturnum pana per agros:
Terruit & tacitam fistula sera domum.
Atque oluere lares comessatore lyeo:
Creuit: & effuso lætior umbra mero.
Hesternisque rubens delecta est hærba coronis:
Atque suas potuit dicere nemo rosas.
O dilecta deis o magni cæsaris arbor:
Ne metuas ferrum sacrilegosque focos.
Perpetuos sperare licet tibi frondis honores:
Non pompeiane te posuere manus.

De Phileni.

Tinctis murice uestibus quod omni:
Et nocte utitur & die philenis
Non est ambitiosa: nec superba.
Delectatur odore: non colore.

In Phœbum.

Ad cœnam inuitant omnes te phœbe cinædi:
Mentula quem pascit non puto purus homo est.

De Statua. Do.

Herculis in magni uultus descendere cæsar:
Dignatus latiæ dat noua templa uiæ.

Regna triuiæ:nã sacerdotes triuiæ aricinæ reges dicebantur:ut apud Flaccũ in argonautis:Immitis aritia regi:Et Papinium in siluis.Et Tranquillus regem nemorensem appellat illum sacerdoté in Caligula.Longa extat apud Straboné historia de seruis inter se pugnãtibus.de eo sacerdotio Ouidius ĩ fastis memĩt. Regna nemorosa:quia Diana dicebat illic nemorensis. Hunc maiorem.i.Domitianũ. Securus homo.i.nihil magni cogitans aut optans. Illi:id est Herculi minori:quasi dicat magna hic petuntur:ab Hercule minore parua.

Qua triuiæ nemorosa petit dum regna uiator:
Octauum domina marmor ab urbe legit.

De Eadem statua.

Ante colebatis uotis & sanguine largo:
Maiorem alcidem:nunc minor iste colit.
Hunc magnas rogat alter opes rogat alter honores:
Illi securus uota minora facit.

Ad Herculem de eadem statua.

Alcide latio nunc agnoscende tonanti:
Postquam pulchra dei cæsaris ora geris.
Si tibi tunc isti uultus habitusque fuissent:
Cesserunt manibus cum fera monstra tuis:
Argolico famulum non te seruire tyranno:
Vidissent gentes:sæuaque regna pati.
Sed tu iussisses eurystea:nec tibi fallax:
Portasset nesi perfida dona lichas.
Oetei sine lege rogi securus adisses:
Astra patris summi:quæ tibi pœna dedit.
Lydia nec dominæ traxisses pẽnsa superbæ:
Nec styga uidisses tartareumque canem.
Nunc tibi iuno fauet:nunc te tua diligit hebe:
Nunc te si uideat nympha remittet hylam.

Ad Fabullum.

Vxor cum tibi sit formosa pudica puella:
Quid tibi natorum iura fabulle trium.
Quod petis a nostro supplex dominoque deo:
Tu dabis ipse tibi:si potes arrigere.

In Eschilum.

Lasciuam tota possedi nocte puellam:
Cuius nequitias uincere nemo potest.

Lcide:Idé argumentũ Agnoscende: digne ut agnoscaris. Hercules Romæ erat in foro boario triumphalis:ita dictus: quoniã p dies triumphi habitu triũphali induebatur. Erat item eius colossus in capitolio. Argolico tyrãno:Euristeo regi argolico Euristeus Stelleni filius fuit: q Perseo successit in regnũ mycenarum: sed argiuũ tenuit.occubuit ad maratoné in prælio aduersus filios Herculis: q seruitutẽ patris ulciscebat: caput eius corinthi ẽ sepultũ:reliquæ ptes corpris targeti. auctor ẽ Strabo. Lychas: q ptulit tibi tunicã a Deianira sanguine Nessi uenenatũ. Securus: sine ulla ui. Oetæi rogi.i. rogi quo combustus ẽ ĩ oeta monte. Pœna:mors grauis: quia uiuus combustus fuit. Lydia:Hercules omphale paruit: in cuius gratiã neuisse dicit. Styga: nec adiuisses ĩferos. Hebe: Iunonis filia sine patre: uxor data Herculi post deificationẽ ut scribit Homerus.Hebe quæ fuit filia Iunoĩs & habuit odio te: amasset te. Videat:te. Isto ore:cæsariano. Xor: Hic petebat ius trium natoꝝ a Domitiáo: cũ haberet pulcherrimã uxoré:idé supra dictũ é in Dentoné: Nescio quid de te non belle dẽte fateris. Deo aduerso: Domitiano nolente permittere.

Asciuam:Eschilus erat irrumator:quod supra dixit:Aureolos cur accipit Eschile denos:nuper Martialis ait se poposcisse irrumationẽ a puella:q illa quidé pollicita ẽ: sed poeta renuit cum pauper sit:nam fellatricibus maius dabatur premium:monet Eschilum:qui non dubitat id precii dare:ut hanc accipiat etiã si uelit. Nequitias: blanditias.

Poposci puerile.i.nates. Quiddã improbius.i.irrumationẽ. Pura fuit:eã non attigi. ne cogerer maius dare. Mala conditione.i.magno precio:ut supra soluerat.

Vid tibi: Accusat uociferationem magistri triuialis:qui mane pueros obtundebat uerberibus & uoce:qui cum interpellet ei somnum paciscitur:ut tantum accipiat si uelit silere q̃tum lucratur pro sua uociferatione. Virginibus:quæ erudiũtur. Horatius: Discipularum inter iubeo plorare cathedras. Rupere silentia.i.cecinere. Medio equo:statuas equestres ponebant sibi ipsis causidici in uestibulis suarũ ædiũ:ut a clientibus conducerentur & haberentur in precio. Nemo enim conducebatur ad causas agẽdas ut conqueritur Iuuenalis: nisi stẽmata & statuas haberet i uestibulis:notat igitur mores suo℞ temporũ Martialis:aitque sceleratum magistrum ludi tãto murmure obstrepere: quanto resonat officina fabrorum:cũ statuam equestrẽ facit causidico. Iuue. Emilio dabitur quãtũ petit & melius nos egimus: quare huius.n.stat currus Aeneus:alti quadriiuges i uestibulis: Atque ipse feroci bellatore sedẽs curuatum hastile minatur Eminus: & statua minatur prælia lusca Equo medio:equestri statuæ. Parma:nomẽ ꝓprium pugilis.pugiles autẽ & aurigæ hẽbant suas factiones ut memĩt Trãquillus: magnũ ergo uictorẽ factiosi sequebantur. Peruigilare:usque ad lucẽ. Vincẽti parma:placet de Agathino ĩtelligas:q sæpe parma uincebat in theatro.

Fessus mille modis illud puerile poposci:
Ante preces totas primaque uerba dedit.
Improbius quiddam ridensque rubensque rogaui:
Pollicita est nulla luxuriosa mora.
Sed mihi pura fuit:tibi non erit æschile:si uis:
Accipe & hoc munus conditione mala.

In Magistrum ludi.

Quid tibi nobiscum est ludi scelerate magister?
Inuisum pueris uirginibusque caput.
Nondum cristati rupere silentia galli:
Murmure iam sæuo uerberibusque tonas:
Tam graue percussis incudibus æra resultant:
Causidicum medio cum faber aptat equo.
Mitior in magno clamor furit amphitheatro:
Vincenti parmæ cum sua turba fauet.
Vicini somnum non tota nocte rogamus:
Nam uigilare leue est:peruigilare graue.
Discipulos dimitte tuos:uis garrule quantum:
Accipis ut clames:accipere ut taceas?

In Policarmum.

Cum futuis policarme soles in fine cacare:
Cum pædicaris quid policarme facis?

In Cecilianum.

Dixerat o mores o tempora tullius olim:
Sacrilegum strueret cum catilina nefas.
Cum gener atque socer diris concurreret armis:
Mœstaque ciuili cæde maderet humus.
Cur nunc o mores:cur nunc o tempora dicis:
Quod tibi non placeat ceciliane quid est?
Nulla ducum feritas:nulla est insania ferri:
Pace frui certa lætitiaque licet.

Ixerat: In Cecilianũ ẽ epigramma: qui ut se bonũ uirum iactaret usurpabat Ciceronis uerbum: O tempora:o mores. Cicero autem eo uerbo usus ẽ aduersus Catilinam coniuratum in patriam:& cũ arma ciuilia mouerentur M.in affẽtatione Domitiani ait Cecilianum sibi suis moribus displicere non alienis. Strueret:moliretur. Nefas:excidium patriæ. Cicero in Catilinam:O tempora:o mores. Senatus hoc ĩtelligit:consul uidet:hic tamen uiuit. Gener & socer:Pompeius & Cæsar. Cæde.i.sanguine ciuili. Nulla feritate ducũ:ut fuit sub Cæsare & Pompeio.

Sordent tibi:id est uidentur sordida & displicent. Tui mores:perditi.

Assili:Leo & Aries adeo conuenerant:ut & terroris aries & feritatis leo obliti eodē uescerent cibo. Leonē mansuetū temporibus Domitiani fuisse:& epigrāma alibi docuit: & Papinii carmen testat:maiore merito utrūque dignū ait poeta:ut hic pro leone nemeo inter astra sit:Ille pro ariete Phryxi. Iugi massili:nā massilia habebat ingentem famā leonum. Posuere.i.mites facti sunt. Venti ponunt quando cessant:& feræ ponunt cū mitescunt. Cauea:locus erat quo feræ seruabantur. Dapes socias.i.coniūctas Licet ipse uideas.i. tu ipse potes uidere. Fœtu nemorum.i.præda ferarum qua solent uesci leones. Rudis agna satiat feram id est leonē. Terror nemeæ.i.leo nemeus: qui inter astra est:quem auctore Hyginio: illic collocauit antiquitas: uel ꝙ sit princeps ferarū: uel ꝙ prio certamine interfectus sit ab Hercule inermi. Portitor Helles:aries qui traiecit Hellem auream pellē habuit ut hesiodus & Pherecides scribunt: unde in reliquos fabula manauit. Heratostene autem auctore eā detraxit Iason: mox inter astra euolauit: hanc nonnulli scribunt esse in Orchomeno Boetiæ oppido. Hermippus auctor est arietem inter astra illū eē qui Libero patri p exusta Libyæ ducenti exercitum fontem indicauit.

Non nostri faciunt tibi quod tua tempora sordent:
Sed faciunt mores ceciliane tui.

De Leone & Ariete.

Massili leo fama iugi:pecorisque maritus:
Lanigeri mirum qua posuere fide.
Ipse licet uideas cauea stabulantur in una:
Et pariter socias carpit uterque dapes.
Nec fœtu nemorum gaudent: nec mitibus hærbis:
Concordem satiat sed rudis agna feram.
Quid meruit terror nemees:quid portitor helles:
Vt niteant celsi lucida signa poli.
Sydera si possent pecudesque feræque mereri:
Hic aries astris:hic leo dignus erat.

Ad Liberum amicum.

Liber amyclea frontem redimite corona:
Qui quatis ausonia uerbera grata manu.
Clausa mihi texto cum prandia uimine mittas:
Cur comitata dapes nulla lagena uenit.
Atqui digna tuo si nomine munera ferres:
Scis puto debuerint:quæ mihi dona dari.

In Sutorem.

Dentibus antiquas solitus producere pelles:
Et mordere luto putre uetusque solum.
Prenestina tenes defuncti rura patroni:
In quibus indignor si tibi cella fuit.
Rumpis & ardenti madidus crystalla falerno:
Et pruris domini cum ganymede tui.

Iber: Ad Liberū pugilē:cuius supra meminit is miserat res aptas prādio in cista:nihil autem uini: cū tamē eius noīe munus dignū sit uinū. Corona amyclea.i.laconica:hoc ꝓpter Pollucē:qui amiclæus fuit:& inter pugiles tenuit principatum: qđ uersus Homeri ostēdit: & pugna illa bebricia cātata ab Apollonio:& Flacco inter nostros. Graia uerbera:quia ducebant originem ab amyclis: patria Pollucis. Texto uimine:id est cista:an oliuas dicit:ut supra: Oliuarū breue uimē picenarū:Quicquid uis accipe missum in cista. Tuo noīe:quia tu appellaris Liber:ad Liberum Bacchum alludit. Dona.i.uinum:quod dignum est Baccho.

Entibus:In Cerdonem sutorē:qui factus erat diues morte patroni:adeo ut munus gladiatorium ediderit:quod supra indignatus poeta conquestus est. Pelles antiquas.i. uetera coria. Vetus solū:an solum intelligit terram in corio:quæ dum fit madida resoluitur in speciem luti. Putre:resolubile. Ardēti:quia ardere uidetur. Pruris: lasciuis.

At me litterulas stulti docuere parentes:
Quid cum grammaticis rhetoribusque mihi?
Frange leues calamos: & scinde thalia libellos:
Si dare sutori calceus ista potest.

De effigie Camoni.

Effigiem pueri tantum pictura camoni
Seruat: & infantis prima figura manet.
Florentes nulla signauit imagine uultus:
Dum timet ora pius muta uidere pater.

De Balneo Tuccae.

Non silice duro structuli ue cemento
Nec latere cocto quo semyramis longam
Babylona cinxit tucca balneum fecit
Sed strage nemorum pineaque compage
Vt nauigare tucca balneo possit.
Idem beatas lautus extruit thermas.
De marmore omni quod caristos inuenit:
Quod phrygia siue afra quod nomas mittit.
Et quod uirenti fonte lauit eurotas.
Sed ligna desunt: subiice balneum thermis.

De effigie Camoni.

Hæc sunt illa mei quæ cernitis ora camoni:
Hæc pueri facies primaque forma fuit.
Creuerat hic uultus bis denis fortior annis:
Gaudebatque suas pingere barba genas.
Et libata semel sommos modo purpura cultus:
Sparserat: inuidit de tribus una soror.
Et festinatis incidit stamina pensis:
Absentemque patri rettulit urna rogum.

Litterulas: ad contemptum est usus hoc diminutiuo. Leues: uel ut sit epithetum calamorum: uel ut nihil habeant emolumenti.

Effigiem: Camoni uigesimum annum natum pater amiserat: mos autem erat ut carorum pignorum defunctorum imagines domi seruarentur. Pater autē Camoni noluit effigiem eius ætatis qua mortuus est: sed fecit infantem. Causam affert poeta: quia scilicet si uideret .xx. annorum adolescentem pictum nihil loquentem: recordaret mortuū quod acerbū eēt: sed si uidet īfantē non exprimentē uerba: non miraf. Id. n. est infantis non loqui. Tātum: solū. Prima figura: id ē primæ ætatis figura. Florētes uultus .xx. annorū. Muta: nihil loquētia.

Non silice: Tuccā deridet: q balneū aquaꝝ frigidarū: hoc est casā ad quā aquæ frigidæ deriuabanf ex ligno cōstruxerat thermas aūt aquaꝝ calidarū: hoc ē ubi erāt calefaciēdæ aquæ ex marmor sine lignis: poeta ait oporter ut balneū subiiciaf thermis: ad quas calefaciēdas thermæ habebāt locū aquarū frigidaꝝ: qđ carmen Papinii ostēdit in balneis ætrusci: & poeta supra: Ritus si placeat tibi laconū: Contentus potes arrido uapor. Cruda uirgine martiaque mergi. Strage nemorū: id ē strue lignoꝝ. Pinea compage .i. coniunctis tabulis pineis. Caristos: op. euboicæ insulæ: inde marmora caristia. Papi. undosa caristos. Sinas: uicus phrygiæ: ūde marmor sinadicū mitte baf. Nomas numidia afri cæ puiciæ .i. marmur numidicum: supra: marmor picta nomas. Eurotas: flumē laconiæ: ut scribit Callimachus fōtes agit ex mōte mænalio: confundit alpheo: rursusque discedit. ripæ eius tauro monte obūbranf. In laconia aūt marmur uiride effoditur: quod cūctis est hilarius: & eurotā Papinius posuit pro marmore laconico: Vix locus eurotæ ripis. Fronte uirenti: nam illud est uiride marmur.

Aec: In laudem eiusdem Camoni. Prima forma: infantia. Creuerat: erat adultus. Suas genas: in qbus pululabat. Purpura: lanugo illa purpurea. Inuidit una soror: ut supra: De tribus una negat: id est lachesis. Festinatis pensis: immaturis.

Ne loquatur: id est quod ex pictura non appareat eum mortuū anno.xx. Certe chartæ meæ: hoc indicabunt. & meum carmen testabitur.

Vod: Optimum carmen trimetrum iambicum: subdito dimetro: Deridet Priscū: qui longo carmine descripserat quodnam esset bonum conuiuium. Id em fecerat olim Varro in menipeis: Quid opus inquit est tam longo carmine: ego uno uerbo dicam illud est optimum conuiuium: in quod non admittitur choraules: hoc est ubi assit sobrietas & quieta mensa. Choraules: citharœdus.

Sed ne sola tamen puerum pictura loquatur:
Hæc erit in chartis maior imago meis.

De Conuiuio Prisci.

Quod optimum sit disputat conuiuium:
Facunda prisci pagina.
Et multa dici multa sublimi refert:
Sed cuncta docto pectore.
Quod optimum sit quæritis conuiuium:
In quod coraules non uenit.

Ad Picentinum.

Funera: post septem nupsit tibi galla uirorum:
Picentine sequi uult puto galla uiros.

Ad Domitianum.

Oderat ante ducum famulos turbamque minorem:
Et pallatinum roma supercilium.
At nunc tantus amor cunctis auguste tuorum:
Vt sit cuique suæ cura secunda domus.
Tam placidæ mentes: tanta est reuerentia nostri:
Tam pacata quies: tantus in ore pudor.
Nemo suos: hæc est aulæ natura potentis:
Sed domini mores cæsarianus habet.

De Gellio.

Duxerat exuriens locupletem pauper anumque
Vxorem: pascit gellius & futuit.

Ad Aulum.

Lector & auditor nostros probat aule libellos:
Sed quidam exactos esse poeta negat.
Non nimium curo: nam cœnæ fercula nostræ:
Malim conuiuis q̄ placuisse cocis.

Vnera: Venefica uenefico nupserat. Post funera septem uirorum: interfectorū ueneno: Vult sequi uiros: quos necauit: nam & ipsa ī terficietur a te qui uenificus es.

Derat: Laudat Domitiāi familiam: cuius moribus tota ciuitas amica sit: cum antea imperatoriæ familiæ supbiā soleret odisse: hoc aūt factum ait moribus prīcipis qui talis est. Turbā minorem: id est domū palatinam: palatinum supercilium. Tuorum: tuæ familiæ ut sit. Cuique cura domus: id ē ita diligūt ciues tuam familiam: ut pluris faciāt tuos famulos quā suos. Reuerentia nostri: id est tātum ueremur nos ciues tuam familiam: Nemo habet suos mores: sed tuos o Cæsar.

Vxerat: Gellius olī pauperrimus uxorē duxerat locupletē: & anum: ita eam pascit. & aliis utitur ad coitum: locus est: nam cum uideatur dicere Gelliū pascere uxorem & futuere: intelligit eum ex dote comparasse familiam cinædorū: quā pascit & futuit.

Ector: Carmina Martialis a lectoribus laudabantur: sed a quodam poeta uituperantur: poetam comparat coquo: nam hic carmina: ut ille dapes parat: lectorem & auditorem conuiuis: Nam hi carminibus fruuntur: ut conuiuæ dapibus. Ex hac metaphora existit acumen poetæ: & ait se optare fercula suæ cœnæ placere potius conuiuis: q̄ coquis. Lector: quicunque legit & audit nostros libellos. Exactos: polites.

Ixerat: locatur in Cinnam: cui astrologus prædixerat mortem intra paucos menses: hic ne quid hæredi relinqueret: omnia absumpserat falsa fuit astrologi fides: uiuebatque pauper Cinna: at poeta ait astrologum non mentitum esse: nam periit: cum omia absumpserit quibus uitam sustentabat. Luxuriosus: deditus luxui. Tuum bis decies. i. uicies sextertia. Tabuit: consumptum fuit. Hoc est perire: nam pauperes mortuos solet appellare. M.

Nter: Germanicus harena histrionibus interdixit: concessit tantũ artẽ ut domi exercerẽt: auctor est Tranquillus. Agit grãs principi Mart. q̃ noluerit offendi aures spectatorũ obscenis histrionũ dictis.

Vicit clara munera: id ẽ superauit spectacula imperatorũ dignitate. Spectant: id est relati sunt inter spectatores: nam histrioẽs iam spectabãt alios ludos in theatro: non ipsi artem suam illic exercebant.

Vm tua: Norbanum sibi amicum alloquitur cui recitata olim diuersis temporibus epigrammata cum aduersus. L. Antonium militet pro Domitião in germania: nunc in libellum redacta mittit. Sancta fides: id est tu fidelissimus. Sacrilegos furores: id est contra. L. Antoniũ.

Rheti: & uidelici populi sũt coniũcti noricis. Arctos. i. homĩes colentes germaniam. Oris uindelicis: in septentrione. Esse raptum: iteriisse: nã ægrotauerat Martialis. Nec nescio: quia nouerat me.

Bis iuncta trieteride: id est iam sex annis.

Anguidior: Paulũ dissimulatorem accusat: qui quotiens uolebat iuitare: simulabat se languer ut amici non uenirent: cũ autem inuitabatur accedebat propere: Nescio quo fato sit inquit: ut mea cœna Paulo languẽti det pedes quibus acceleret. Abstinet suis conuiuis: quia eos non admittit. Sportula mea: id est mea cœna. Dedit tibi pedes: ut scilicet uenires.

In Cinnam.

Dixerat astrologus periturum te cito cinna:
Nec puto mentitus. dixerat ille mihi.
Nam tu dum metuis. nequid post fata relinquas:
Hausisti patrias luxuriosus opes.
Bis quartum decies: non toto tabuit anno:
Dic mihi: non hoc est cinna perire cito.

Ad Cæsarem. Do.

Inter tanta tuæ miracula cæsar harenæ:
Quæ uincit ueterum munera clara ducum:
Multum oculi: sed plus aures debere fatentur:
Se tibi. quod spectant: qui recitare solent.

Ad Norbanum.

Cum tua sacrilegos contra norbane furores:
Staret pro domino cæsare sancta fides.
Hæc ego pieria ludebam tutus in umbra:
Ille tuæ cultor notus amiciciæ.
Me tibi uindelicis raptum narrabat in oris:
Nescia nec nostri nominis arctos erat.
O quotiens ueterem non inficiatus amicum:
Dixisti meus est iste poeta meus.
Omne tibi nostrum: quod bis trieteride iuncta:
Ante dabat lector: nunc dabit auctor opus.

De Paulo.

Languidior nostri si quando est paulus atili:
Non se conuiuis abstinet ille suis.
Tu langore quidem subito fictoque laboras:
Si mea porrexit sportula paule pedes.

De Filio Sillii.

Festinata sui gemeret cum fata seueri:

Estinata: Consolatio est Silii Italici lugentis filium mortuum ab exemplo: q̃ non modo mortalium hominum: sed deorum etiam filii mortui sint.

Potens ore ausonio.i.facundus. Non semel:non uno tantũ genere: nã declamauit: & carmina cecinit. Linon:& Linus meus est mortuus. Tu quoque habes uulnus.i. habes luctũ amissi filii Orphei. Iuppiter tarpeius:tonans Iuppiter:palatinus Domitianus:quorũ utriusque filii Iouis Sarpedon & Domitiani infans in secundo consulatu mortui sunt. Nefas:tantũ scelus. Exonerare possis.i.merito debes exonerare.i.leuare deos accusatione. Obnoxia:parentia subdita. Fatis:nam fata immutabilia dicuntur.

Sillius ausonio non semel ore potens.
Cum grege pierio mœstus phœboque querebar:
Ipse meum fleui dixit apollo linon.
Respexitque suam:quæ stabat proxima fratri:
Calliopen:& ait tu quoque uulnus habes.
Aspice tarpeium pallatinumque tonantem.
Ausa nefas lachesis læsit utrunque iouem.
Numina cum uideas duris obnoxia fatis:
Inuidia possis exonerare deos.

Ad Lupercum.

Septem post calices opimiani:
Denso cum iaceam triente blesus.
Affers nescio quas mihi tabellas:
Et dicis modo liberum esse iussi.
Zenas:seruulus est mihi paternus:
Signa:cras melius luperce fiet.
Nunc signat meus annulus lagenãm.

Ad Ruffum.

Dum me captares mittebas munera nobis:
Postquam cœpisti das mihi ruffe nihil.
Vt captum teneas:capto quoque munera mitte:
De cauea fugiat ne male pastus aper.

Ad Stellam.

Lege nimis dura cõuiuam scribere uersus:
Cogis stella:licet scribere nempe malos.

Ad Flaccum.

Sic in gramine floreo reclinis:
Qua gemantibus hinc & inde riuis.
Curua calculus excitatur unda:
Exclusis procul omnibus molestis.
Perfundas glaciem triente nigro:
Frontem sutilibus ruber coronis
Sic uni tibi sit puer cinædus.

Eptẽ: Luper cũ itẽ accusat supponentẽ falsas testamenti tabulas:& rogantẽ Martialem ebriũ ut testamentum signet. at inquit poeta nunc non signat meus annulus testamentum sed lagenam ut ostendat se potu & ebrietate occupatũ. Diodorus uocat̃: quẽ iussi eẽ liberũ his tabulis. Blesus:balbutiens. Signat lagenã: quia ebrius sum:& sum occupatus in uini lagenis signandis. Ita eludit prauum hominẽ:& scelus suorum tẽporum notat.

Vm: Amicum muneribus conciliauerat Martialem Ruffus: a quo cũ iã coleretur:nihil mittebat:mõnet posse fieri ut fugiat mor̃ belluæ quæ nõ pascit̃ in cauea. Postq̃ cepisti me.i. postquã cepisti me:ut te colerem.

Ege:Hoc distichon ẽ ex medio conuiuio: iubente Stella ut Martialis carmen componeret discumbens:tu hoc ĩquit poeta iubes Stella nimis dura conditiõe & ut absoluat distichon:nã ad dapes properabat licet ĩquit etiã uersus malos facer̃:ut intelligas Mart. hactenus ꝑgressũ aliq̃diu substitisse: demũ ꝓperãtẽ ad epulas effutisse reliq̃.s.licet uersus scribere nempe malos.

Ic in gra:Flaccus ĩ cypro erat:qd̃ supradixit:Cũ te Flacce mihi redderet cythereia cypros:hũc amicũ monet:& ꝑ uoluptatẽ epicuream quam sequitur rogat declinet æstus cyprios Nam ægrotationẽ & mortem afferunt sæpe.

Obſerues: diligenter uites. Crepantes menſes: id eſt menſe auguſto. Iuba leonis: id eſt quando ſol eſt in leone. Gramine florido: id eſt in herba floribus diſtincta. Glaciem: ex niuibus & glacie aquæ congelabant uinum. Coronis ſutilibus: roſaceis. Paphus duplex in Cypro: nam eſt paphus & palepaphus: id eſt antiqua paphus: utraque ſacra Veneri erat. Inde modo paphia: modo palephia dicitur. Calendæ martiæ: Veneri ſeruiebant: quoniam colebantur a mulieribus. colebantur autem quoniam tunc primum Iunonis ædes cœpit coli. Plurima quadra: placente in quadras ſecabantur in ſacrificiis cultro: quem ſecepiſtam appellabant. Hoc libum quo in ſacrificiis utebantur ſectium appellabant auctore Feſto.

Et caſtiſſima pruriat puella:
Infamem nimio calore cypron:
Obſerues moneo: præcorque flacce.
Meſſes area cum teret crepantes.
Et fului iuba ſæuiet leonis
At tu diua paphi remitte noſtris:
Illæſum iuuenem remitte uotis.
Sic martis tibi ſeruiant calendæ:
Et cum ture: meroque uictimaque:
Libetur tibi candidas ad aras:
Secta plurima quadra de placenta.

D Cœnam: Hoc apertũ eſt argumentum: ſed dictũ eſt ĩ illud conuiuiũ: quo Domitianus poſt uictoriam ſarmaticam totam romã accepit. Inuitator Cæſaris: qui inuitaret numen Domitiani.

Adulatur Domitiano.

Ad cœnam ſi me diuerſa uocaret in aſtra:
Hinc inuitator cæſaris: inde iouis.
Aſtra licet propius: pallatia longius eſſent:
Reſponſa ad ſuperos hæc referenda darem.
Quærite qui malit fieri conuiua tonantis:
Me meus in terris iupiter ecce tenet.

Væ mala: Condylum ingemiſcentẽ diuturno ſeruitio conſolatur: dum oſtendit plura eſſe incommoda: q̃ ſerui domini: non tamen hoc dicit ex animo ſed ut derideat Caium Condyli patronum: cuius & uitia: & incommoda refert. Lecticula: paruũ lectũ ſignificat: qua uel in bello uel pauperes domi iacebãt Liuius de Scipione: Scipio lecticula in aciem dilatus conflixit. Securos: non perturbaturos. Phœbus fœnerator. Tortores: dicebantur: qui plectebãt ſeruos domi quando peccabant ĩ dominũ. Quod ſenſus eſt: hæc commoda uidentur eſſe in domino tuo: quod uomit mane & lingit cunnum ſed tu non malles illa commoda: q̃ tria illa ſuperiora incommoda: hoc eſt ſalutationẽ æs alienum: podagrã: id eſt chiragram: Eſſe tuus Caius ter: id eſt habere illa tria incommoda: quæ habet Caius tuus.

Ad Condilum.

Quæ mala ſunt domini: quæ ſerui commoda neſcis:
Condile: qui ſeruum te gemis eſſe diu.
Dat tibi ſecuros uilis tege ticula ſomnos:
Peruigil in plumã caius ecce iacet:
Caius a prima tremebundus luce ſalutat:
Tot dominos: at tu condile nec dominum.
Quod debes cai redde inquit phœbus: & illinc:
Cinnamus: hoc dicit condile nemo tibi.
Tortorem metuis: podagra chiragraque ſecatur
Caius: & mallet uerbera mille pati.
Quod nec mane uomis: nec cunnum condile lingis:
Non mauis: quam ter caius eſſe tuus.

Ddere quid:potus est solutus in uenerationem Domitiani:In cuius nominis litteras pari numero cyathos potat.Eundem potum supra celebrauit Næuia sex cyathis. Immortale:quod non corrumpitur. Rosa sutilis:id est corona ex rosis quotiens bibebant aptabant coronam capiti:ut sit ut æquemus litteras illius. Qui posuit nobile opus hoc est templum sacræ gentis flauiæ. Germanicus:a germania deuicta:hoc nomẽ æquatur numero poculorum. Opus:id est ædem flauiam:id est Domitianus. Orbe odrysio: id est a septentrione:id est germanicus in quo nomie sunt decem litteræ.

Ad Calatissum.

Addere quid cessas puer immortale falernum:
Quadrantem duplica de seniore cado.
Nunc mihi dic quis erit:cui te calatisse deorum:
Sex iubeo cyathos fundere:cæsar erit
Sutilis aptetur decies rosa crinibus ut sit:
Qui posuit sacre nobile gentis opus.
Nunc bis quina mihi da bassia:fiat ut illud:
Nomen ab othrysio quod deus orbe tulit.

De Hippocrate.

Santonica medicata dedit mihi pocula uirga:
Os hominis mulsum me rogat hippocrates.
Tam stupidus nunquam nec tu puto glauce fuisti:
Chalcea donanti chrysea quid dederas.
Dulce aliquis munus pro munere poscit amaro:
Accipiat:sed si potat in elleboro.

De Athenagora.

Alphicus ante fuit:cœpit nunc olphicus esse:
Vxorem postquam duxit athenagoras.

Antonica:Absinthium & santonicũ dicebatur a santone oppido galliæ:& ponticum a ponto uinum fiebat:quod appellabant absinthitem ab absinthio immixto libra ĩ quadraginta sextariis musti.hoc cum aliis medicamentis aptum erat:tũ potabatur ab eo qui esset uictor in feriis latinarum:q bus quadrigæ in capitolio certabãt.Hippocrates medicus tanquam bene consulẽs Martiali:miserat absinthitem & poposcerat ut tã tundem mulsi mitteret. Mulsum erat uinum melle conditum hoc deridet. Hippocrates:medicina primus claruit.secuti sũt Dyocles:Praxagoras:Cryssippus:hic alter ẽ. Os hominis:uerbum Ciceronis id est o hominem ignauũ & imprudentem. Virga santonica:id est absinthio santonico: Tam stupidus:hoc est ex septem Homeri in iliade:ubi arma permutantur a Glauco:qui dat aurea cum Diomede:qui dedit ænea. Tam stupidus:tam stolidus non fuisti o Glauce:Homerus hoc Glauco Saturnius mentem abstulit Iuppiter:qui cum Diomede tytide arma permutauit aurea æneis. Chryssea:aurea Diomedi donanti. Eleborum:malos humores emendat:& insaniam hominis:olim potabatur ad aciem ingenii perpurgandam:iccirco Carneades responsurus libris Zenonis eleborum candidum sumpsit.Sumebatur autẽ tutissime in Anticyra insula.Ouidius:I.bibe dixissem purgantes pectora succos Quicquid & in tota nascitur anticyra.Oratius:Si tribus anticyris caput insanabile.Inquit igit̃ Martialis:si quis popo scerit munus dulce pro amaro dabo:si tamen uult potare cum eleboro quasi dicat nemo nisi stultus indigens eleboro:posceret mulsum pro absinthite.

Lphicus:Athenagoras cuius etiam supra meminit:Me tristem fecit Athenagoras fuerat chirurgus:ducta uxore cepit lingere cunnum:in hoc aperto nomine iocatur poeta:cum alibi mutare soleat nomina.ut supra.Non dicam licet usque me rogetis Quis sit posthumus in meis libellis:Et supra in nomine Auiti idem fecit. Vt autem ex mutatione litterarum risum moueret simul & derideat Athenagoram:non appellat eũ chirurgum:sed alphicũ quasi medicũ uitiliginũ.nam ἀλφοσ græce latine significat uitiliginem:unde alpheus flu.dictus ẽ:ꝙ eius aqua uitiligines sanat.Mutato igitur primo elemẽto alphicus inqt fuit Athenagoras:sed ducta uxor̃ factus olphicus:olphacit cunnũ;

Nomen athenagoræ:nomen:utrum credis illum esse Athenogaram & me appellasse uero nomine ille est:nec fictum est nomen:quia nescio quid significet Athenagoras ut potuerim hoc fingere. Non ego pecco:quia aperte eum nomino:& qui alphicum & olphicū nouis nominibus dixi:sed uester græcus quia olphacit.nam peccarē est errare:ut ipse de se intelligit:peccare itē sceleratum aliquid committere:ut dicit in Athenagorā cunnilingū.

Linicus: Clinici dicebantur medici qui ægrotantibus medebantur:ad differentiam eorum qui in gymnasiis beneualentes curabāt.herodes clinicus & fur subripuerat uas ægro:quē curabat:cum esset deprehensus ne uideretur furari sed consulere morbo illius:dixit stulte quarē bibis Trulla:diminutiuum: est a trua uase:quo aqua lauatrina in culinam inferebatur:fiebat ex ære corinthio magno precio & argēto. Corinthiam fuisse testatur Plinius:Argenteam Cicero in Verrem. Truleum uas eiusdem formæ: sed maius. Trullam uas ad bibendum.

Nomen athenagoræ credis calistrate uerum?
Si scio dispeream quis sit athenagoras.
Sed puto me uerum calistrate dicere nomen:
Non ego:sed uester peccat athenagoras.

De Herode.

Clinicus herodes trullam subduxerat ægro:
Deprensus dixit stulte quid ergo bibis?

Ad Iulium.

Rumpitur inuidia quidam carissime iuli:
Quod me roma legit.rumpitur inuidia.
Rumpitur inuidia:quod turba semper in omni:
Monstramur digito:rumpitur inuidia.
Rumpitur inuidia:tribuit quod cæsar uterque:
Ius mihi natorum:rumpitur inuidia.
Rumpitur inuidia:quod rus mihi dulce sub urbe ē:
Paruaque in urbe domus: rumpitur inuidia.
Rumpitur inuidia:quod sum iucundus amicis:
Quod conuiua frequens:rumpitur inuidia.
Rumpitur īuidia: quod amamur quodq; ꝓbamur:
Rumpatur quisquis rumpitur inuidia.

Vmpitur: Monstramur digito:ut illud Persii:Pulchrum est digito monstrari & dicier hic est. Vterque Cæsar:Titus & Domitianus. Sub urbe:in Ianiculo. Quod conuiua frequens: quod sæpe inuitor. Rumpatᷣ: ut illud Virgilii Rumpantur ut ilia codri.

Ad Ouidium.

Vindemiarum non ubique prouentus:
Cessauit ouidi:pluuia profuit grandis.
Centum coranus amphoras aquæ fecit.

Ad Atticum de.M. Antonio.

Marcus amat nostras antonius attice musas:
Charta salutatrix si modo uera refert.

Indemiarum: Coranus auarus in penuria ui ni uasa omnia diluerat multa aqua.In hūc iocatur:Ouidi.non ubique prouentus uini cessauit.

Grandis pluuia profluit:de hac pluuia supra distichon extat. Coranus:Corani meminit Oratius alterius.

Arcus.M.Antonius tolosanus & litteris & forma insignis fuit.alibi:Talis erat Marcus mediis Antonius annis:amicus Martiali optabat eius carmen legere:quod cum poeta ex litteris cognouisset:misit illi libellū addito hoc epigrāmate. Charta salutatrix: dicebatur charta augusta qua utebantur in epistolis scribendis:sed hic pro epistola.

Palladiæ:ubi studia coluntur. Tolosa:oppidum galliæ in isthmo :ubi a mari narbonē si oceanus repellitur:Ex hoc oppido in prouerbio fuit aurum tolosanum in eum qui infelix esset:siue ut Timagines scribit:quoniam tolosani socii fuerunt gallorum : qui templū delphicum spoliarunt:ut Trogus scribit:& relatos in patriā thesauros Scipio abstulit tāta infelicitate:ut quicunque fuerint participes miserrime uixerint : siue ut Possidonius tradit:quoniam romani lacus locarunt tolosanos:in quibus moles argenteas redēptores iuenerunt : unde dictū aurū tolosanū. Gellius auri tolosani memīt ut equi seiani. Amica quies:pacis ad differentiā.M.Antonii :q turbulētus fuit. Absentis amici.i.mei. Auctor:ego qui mitto ad te.

Marcus palladiæ non inficianda tolosæ:
Gloria:quem genuit pacis amica quies.

Ad Librum.

Tu qui longa potes dispendia ferre uiarum:
I liber absentis pignus amicitiæ.
Vilis eras:fateor si te nunc mittere tento:
Grande tui pretium muneris auctor erit.
Multum crede mihi refert:a fonte bibatur:
Qui fluit:an pigro quem stupet unda lacu.

In Bassum.

Denariis tribus inuitas:& mane togatum:
Obseruare iubes atria basse tua.
Deinde hærere tuo lateri:præcedere sellam:
Ad uetulas tecum plus minus ire decem:
Trita quidem nobis togula est uilisque putrisque:
Denariis tamen hanc non emo basse tribus.

Adulatur Domitiano.

Appia quam simili uenerandus in hercule cæsar:
Consecrat ausoniæ maxima fama uiæ.
Si cupis alcidæ cognoscere facta prioris:
Disce:libyn domuit:aurea poma tulit.
Peltatam scythico distinxit amazona nodo:
Addidit arcadio terga leonis apro.
Aeripedem siluis ceruum:stymphalidas undis:
Abstulit:a stygia cum cane uenit aqua.

Enariis: Bassū accusat: q uelit se coli: cum det cœnā uel sportulā triū denarioꝝ:tu fortasse inquit das paruū preciū:qa mea toga est trita & uideor inhonestus comes. At quæcunque est:non emiť a me tribus denariis: quot tu auarus das. Togatū anteābulonē præcedere sellā.i.anteambulare. Plus minus decem.i.circiter decem.

Ppia quam: Huius templi ad octauū lapidem cuius etiā supra meminit: cā fuit ꝙ Domitianus coleret sub imagine Herculis: ob uiā appiā stratā ab eo in qua erat alloqť appiā poeta:& antepoīt gesta Domitiani gestis Herculis. Appia:qa ab Appio cæco strata est.Tres uiæ nobiles:ualeria:latina:appia: sed appia reliq̄s superabat. Papinius:Appia longarū teriť regina uiaꝝ. Consecrat: sacrā facit suo tēplo. Prioris:antiq Herculis thebāī. Domuit libyn.i.Anteum cuius uxor dicta ē Tigena i libya:sed tamē hic labor non numerať īter duodecī a Diodoro siculo. Aurea poma: hoc dicit ꝑpter aurea poma hesperidū.de q̄bus dū Diodorus historiā refert multa dicit. Peltatā:amazona.Imperio Euristei balteū menalippæ amazoni Hercules detraxit : non sine graui pugna ad themischirā op.in q̄ ceciderūt Aella:philippis:parthoe clara.vii.uictoriis Eribie:Celeno:phœbe:arthemis:& aliæ multæ:anthiopē rapuit quā dedit theseo. Amazona:menalippē. Pelta:scuto lūato. Scythico:fuerūt & amazoēs libycæ. Addidit leoīs terga.i.īterfecit leonē:cui abstulit tergus & sibi addidit:& aprū arcadicū in erimātho: ceruā habētē aurea cornua & uelocissimā ut alii scribūt retibus cepit:ut alii dormiētē occupauit:ut alii lōga īsectatiōe fessā apprehēdit quā rettulit euristeo.Stymphalus lacus arcadiæ palustris:ūde labiť erasinus flu.illic tot aues cōuenerāt ut totius regiōis fluctus popularēť hercules iussu euristei eas substulit tabulæ æneæ tīnitu & sagittis.Vndis:stymphalo lacui.

Hydram lerneá:reparantem capita succisa ope Iolai oppressit. Lerna est iter argos & micenas: quæ cum lustrata & purgata esset: recepta est in prouerbiũ: lerna malorũ.i. lustratio malorum. Vetuit: igne adhibito. Fœcundá mortibus.i. ex morte crescenté. Reparari: reuiuiscere. Boues hesperias.i. armenta Gerionis. Geriones autem fuisse tres filios Chryssi scribit Diodorus. In amne tusco: in tyberi. Alcides minor.i. Hercules thebáus.

Asseruit: ex bello uitelliano. Domitianus puer una cũ Sabino patruo fugit in capitoliũ: unde uitelliani eiecti sũt: sed pugna conserta uitelliani uictores irruperunt in capitoliũ alios trucidarũt Atticũ & Sabinũ in uinculis duxerunt. Sabinũ mortuum ad gemonias traxerunt: Domitiáus dilapsus fuga latuit apud Cornelium ad uelabrũ habitu sacerdotis isiaci: historiá supra memorauimus. Iuppiter apud Siliũ: Neu te terruerunt Tarpei: culminis ignes: sacrilegas iter flammas seruabere terris. Asseruit: liberauit eiectis uitellianis. Malis regnis.i. a uitelliáis. Solus: hoc dicit in gratiá Domitiani: q creatus íperator: iactabat se dedisse íperiũ patri: & fratri & illos sibi reddidisse. Iuleas habenas.i. íperium romanũ. Tertius: post patré & fratré. In suo orbe: íperio. Cornua histri perfidi.i. germaniá. Ter: nam bis superauit dacos & cattos: semel sarmatas.

Sæpe: Volgesus parthorũ rex petiit auxiliũ a Vespasiano contra alanos simul rogauit ut unus ex liberis Vespasiái mitteret. Domitianus contẽdit ut mitteretur ipse studio & cupiditate triũphi parthici: sed id recusatũ: ne reliqui orientis reges idé peterẽt. Recusatũ autem hoc fuit sæpe: qa hoc sæpe contẽdit muneribus Domitianus. Sæpe recusato.i. cũ sæpe recusatũ eẽt. huius elocutióis frequẽs usus est apud Curtiũ: & Silius eá usurpauit. Rettulit nomen. qa dictus germanicus. Ocia ferro: quia Germaniam uicit. Astra suis: quia dedit templa Flauiæ gẽti. Sidera cælo: qa suos rettulit inter sidera & patrem fratré filiũ & uxoré. Serta Ioui: qa lauream coronam intulit Ioui capitolino ex uictoria sarmatica: auctor est Tranquillus. Numen Herculis: non sufficit tantis actis. Commodet ora patri tarpeio.i. sumat Domitianus imaginem Iouis: cuius unius numen tantis gestis par est.

Fæcundam uetuit reparari mortibus hydram:
  Hesperias tusco lauit in amne boues.
Hæc minor alcides: maior quæ gesserit audi:
  Sextus ab albana quem colit arce lapis.
Asseruit possessa malis pallatia regnis:
  Prima suo gessit pro ioue bella puer.
Solus iuleas cum iam retineret habenas:
  Tradidit inque suo tertius orbe fuit.
Cornua sarmatici ter perfida contudit istri:
  Sudantem getica ter niue lauit equum.
Sæpe recusatos parthos duxisse triumphos:
  Victor hyperboreo nomen ab orbe tulit.
Templa deis: mores populis: dedit otia ferro:
  Astra suis cælo sydera serta ioui.
Herculeum tantis numen non sufficit actis:
  Tarpeio deus hic commodet ora patri.

Ad Phœbum.

Quadringentorum reddis mihi phœbe tabellas:
  Centum da potius mutua phœbe mihi.
Quære alium: cui te tam uano munere iactes:
  Quod tibi non possum soluere phœbe: meum est.

De Geminis fratribus.

Quæ noua tam similes genuit tibi læda ministros:
  Quæ capta est cygno nupta lacæna alio.

Vadringentorum: Idem argumentum tabellas scriptas quibus apparet me debere tibi. Potius da centum: ut te putem liberalem.

Væ noua: Laudatur Asili & Pieri geminorum forma: ut magis similes sint q̃ Castor & Pollux: & formosiores Helena: q̃ si eos Paris uidisset cum rapuit Helenam: & fuissent tales Castor & Pollux eos Helena dimissa rapuisset. Noua læda: alia soror.

Tindaris:ideſt forma Helenæ. Therapnæis amyclis:Caſtori & Polluci: nam therapnæ oppidum laconiæ.amyclæ patria Caſtoris & pollucis. Dona promiſſa: ideſt dona Veneris:ideſt Helenam.

I nimius uideor ſeraque coronide longus.Decimũ librũ editũ ad iudiciũ & emẽdationẽ præcipiti ardore emiſſũ reuocauit:ſuſpenſũque habuit lectorẽ diutius:dũ & carmen iam editũ emendat:& nouũ inſerit. Cũ eundẽ librũ iterũ ſit editurus: initio liber ipſe expectantẽ lectorẽ monet: ne ſuſpiceť nimis longũ fore: ꝙ diu in manibus fuerit.ꝙ ſi id exiſtimat: & noua caſtigatione creuiſſe arbitratur: monet ut pauca legat: Ita enim fiet ut breuis uideatur. Coronis:hemiſtichium Homeri huius uerbi uſum dedit:nam ita ſcripſit de eo: qui arcũ perfecerat:auream autem coronam addidit ideſt extremitatem. In uſum autẽ receptum eſt: Vt coronis diceretur quicquid additur in fine. poeta ĩgitur appellat coronidem id quod addidit noua emendatione.maleque ſunt interpretati: qui coronidem pro fine totius operis intellexerunt:nam hoc uerbum rettulit non ad omẽs inſequẽtes libros: ſed ad id quod huic decimo addiderat: Ita autem fuiſſe caſtigatũ librum inſequẽs epigramma indicat. Homerus roſtratas naues coronidas appellat:nam roſtra nauibus addita dicuntur:uidentur & appendices. Euſtachius hoc uerbo uſus eſt in primum iliados. Sera coronide:ſera appendice. Ero libellus: uidebor tibi libellus. Fac me breuem:ideſt legito pauca. Quam cupis ipſe.i.quãtũ uis tu ipſe

Dat faciem pollux hiero: dat caſtor aſillo:
Atque in utroque nitet tyndaris ore ſoror.
Iſta terapnæis ſi forma fuiſſet amyclis:
Cum uicere duas dona minora deas.
Manſiſſes helene:phrygiamque rediſſet ĩ urbem
Dardanius gemino cum ganymede paris.

I nimius uideor ſeraque coronide longus
Eſſe liber: legito pauca: libellus ero.
Terque quaterque mihi finitur carmine paruo
Pagina facta: tibi quam cupis eſſe breuem.

Ad lectorem.

Feſtinata prior decimi mihi cura libelli:
Elapſum manibus nunc reuocauit opus.
Nota leges quædam: ſed lima raſa recenti
Pars noua maior erit: lector utrique faue.
Lector opes noſtræ: quem cum mihi roma dediſſet
Nil tibi quod demus maius habemus ait.
Pigra per hunc fugies ingratæ flumina lethes:
Et meliore tui parte ſuperſtes eris.

ESTINATA. Idem eſt ferme argumentum:ſed poeta loquitur indicans ſe decimum librum emendaſſe.hoc accidit: quoniam ſub mortem Domitiani hunc libellum abſoluerat:Neruæ ſucceſſoris temporibus non edidit: Traiano euecto ad imperium emiſit. Feſtinata: properata. Elapſum:quod exciderat. Nota: quæ olim legiſti in prima editione. Vtrique:primo carmini:quod non indiguit emendatione:& quod nuper emendaui. Pigra:cenoſa. Fugies flumina lethes:Ille uitat flumina lethes:qui celebratur:& non fama mandatur obliuioni:nam λΗθΗ ſignificat obliuionem: & aquæ letheæ obliuionẽ ducere dicuntur.contra qui in nulla permanet memoria hominum:dicitur ad inferos deſcendere. Supra idem dixit eodem ſenſu:Nec laſſi marmora ſiſyphi uidebit:de libro non iterituro. Eris ſuperſtes:uiues. Meliore pte tui:fama ĩgenii.

Marmora messalæ: Et senior: & iunior stemmatis domestici studiosissimi fuerunt: adeo ut alienas imagines atriis suis misceri passi non sint. apte igitur poeta Messalam pro quocũ que: qui imagines auorũ ostentat. hic dicebat Messala Coruinus: de quo puto scripsisse Iuuenalem de statuis loquenté: Nasumque minoré Coruini. Marmore auté caprifico findebant. Iuuenalis de monumentis marmoreis: Ad quæ discutienda ualent sterilis mala robora fici. i. caprifici. Mulio: auriga. Crispi: ponit Crispũ pro quocunque diuite siue a Vibio Crispo: de quo Tacitus: siue a Crispo Victrico Neronis: de quo Tacitus. Nec præsunt sæcula: non uetustate pereunt poemata: nã sæculis non cædunt.

Marmora messalæ findit caprificus & audax
Dimidios crispi mulio ridet equos.
At chartis nec furta nocent: nec sæcula prosunt
Solaque non norunt hæc monumenta mori.

Ad priscum.

Vernaculorum dicta sordidum dentem
Et fæda linguæ probra circulatricis
Quæ sulphurato nolit empta ramento
Vatiniorum proxineta fractorum
Poeta quidam clangularius spargit
Et uult uideri nostra: credis hoc prisce?
Voce ut loquatur psitacus cothurnicis
Et concupiscat esse canus ascaules.
Procul a libellis nigra sit meis fama
Quos rumor alba gemeus uehit penna.
Cur ego laborem notus esse tam praue?

Ernaculorum. In eũ poetam est epigramma: qui Martialis nomen mentitus carmina emittebat plena maledictis: & pene satyrico genere: de quo supra é conquestus: Quid prodest cupiant cum quidam nostra uideri: Si qua lycambæo sanguie tela madent: Vipereumque uomunt nostro sub nomine uirus. Multis autem argumentis probare nititur se non esse tam fœdi carminis auctorem. Poeta clancularius dicitur qui tenebris delectatur: neque audet suum nomen profiteri ad clanculum: In eundem sensum supradixit: Qui phœbi radios ferre diemque negant. Verna: nam uernæ intemperãter iocant & inepte. Inde fit ut non damné prioré nostrã sententiã: Non es crede mihi quid ergo? uerna es: ut simpliciter uernã illic intelligas. i. seruũ. Denté sordidũ. i. impurã reprehensionem: nam qui carpũt: genuinũ denté agitare dicunt. Vt illud: Et genuinum fregit in illis. Probra fœda: contumelias. Linguæ circulatricis: circulatores dicunt qui uerborum copia quæstum facientes proximi sunt scurris: hi magna uerborum licentia uti solent: quod supradixit: Hoc quod transtyberinus ambulator: hoc est circulator. Proxeneta: negociator. Vatiniorum uasorum: uitreorum: nam Vatinius beneuentanus calices uitreos faciebat. In distichis: Vilia sutoris calices munimenta Vatini Accipe. Is fuit distorti corporis sutrinæ alumnus: ediditque munus gladiatorium beneuenti auctore Tacito. Nolit empta: idest nolit emisse. Ramento sulphurato: idest lignis sulphuratis: nam sulphurata ligna uitreis fractis permutabãtur. Psitacus: bonus poeta. Psitacus supra omnes alites humanas uoces reddit: ut Plinius scribit. celebratur carmine Ouidii & Papinii: Humanæ solers imitator psitace linguæ. Coturnix: indocilis est. Apte igitur se psitacum appellat quasi salutatoré & bene sermocinantem: & poetam clancularium coturnicem indocilem ad uoces humanas. Canus: choraules fuit: hoc est tibicen. hic mire placuit Galbæ a quo donatus est multis nummis ex priuata pecunia cum eum supra cœnã delectasset Huius memĩt etiã plutar. & Tranqllus. Ascaules significat eũ q tibia ex utre utit: quæ quidé uiliorũ est psonarũ & plebis. Trãquillus Vtricularius dixit ĩ Nerone uerbũ ex græco latinũ faciés. Vouerat se pacta uictoria ludis & hydraulé & choraulé & utriculariũ. Sensus é putas ne me uelle uideri auctoré istius carmĩs: qđ tantũ differt a nřis numeris: quãtũ cedit ascaules Cano egregio tibicini. Nigra fama. i. male parta. Rumor gémeus: fama clara nõ obscura. Vehit: ĩ æstimationé & laudé. Alba péna: felici péna & pura: hoc é q sua puritate laudant nullius fama dilacerãte: qđ supradixit. Gaudet honoratus multo sed noĩe lector Notus esse: assequi famã. Tã praue: tanto alienæ famæ detrimento & hominum odio.

Cum ſtare gratis ſilentium poſſit:hoc eſt cum iſtud odium maledici carminis & detrimentum alienæ famæ ſilendo poſſim uitare.

Vi legis.Mamurra Martialis carmen aſpernabatꝰ:ꝙ in rebus quotidianis uerſaretꝰ: ꝙ nihil dignũ haberet poetico ingenio & fabuloſo.Poeta hanc non eſſe cãm ait cur Mamurra carmen non legat:ſed id accidere quoniã nolit morũ reprehenſionẽ legere:quæ in epigrãmate eſt:conſcius ſuæ turpitudinis:nã quicquid carpitꝰ putaret in ſe dictũ. Oedipodem .i. fabulã Oedipodæ & tragœdiã ſcriptã. Thyeſten:tragœdiam Thyeſtæ: auctore Fabio Quintiliano Varrus magna laude ſcripſit: Filius Pelopis & Hippodaniæ cui Atreus frͤ Tantalũ filiũ epulandum appoſuit. Caligantẽ: rettulit ad hiſtoriã fabuloſã: nã caligantẽ lucẽ ſcribunt poetæ ea cœna.ſupra: Fugerit an phoebus menſas coenãque thyeſtæ. Colchidas.i.tragoediam Medeæ: quã etiã Ouidius compoſuit. Hilas: raptus a nymphis & ab Hercule. egloga extat Theocriti quæ inſcribitꝰ argonautica. Parthenopeus.i. hiſtoria de Parthenopeo filio Meleagri & Atalantæ qui unus fuit ex ducibus thebanis. Athis: puer Cibelis. Endymion:primus curſũ lunæ deprehendit:unde eſt dictus amicus lunæ: qđ ſcribit Pli.eundẽ dormientẽ luna amplexu dicitꝰ fouiſſe.Ci.Endymion:ſi fabulas audire uolumus:neſcio qđ ĩ latino obdormiuit:qui ẽ mons cariæ nondũ opinor exprectus: unde auctore interprete Apollonii latmius ſomnus dicitꝰ longiſſimus a ſomno Endymionis: q in latino obdormiuit. Puer exutus pẽnis:Icarus filius Dædali. Hermaphroditus:filius Veneris & Mercurii fuit. Aquas amatrices,i.ſalmacẽ.Salmacẽ fontẽ ĩ caria ſcribit Strabo falſo calumniatũ:ꝙ eius aqua molles hoĩes redderet.Vetruuius huius fabulæ reddit rationẽ:aitque loci amoenitate id exiſtimatũ fuiſſe:plura ſũt apud illũ uerba. Ludibria:luſus fabularũ. Miſeræ chartæ:quæ ſeruit fabulis. Centauros:fabuloſos filios Ixionis & nubis Gorgonas:heſperides: Vt Lycophron ſcribit erant Meduſa: Euryale: Steno: Gorgonesq;: Gorgon:Enio:Pephredo:ſed noĩa hæc confundunꝰ: & p Gorgonã Meduſam accipimus. Harpiyæ filiæ Plutonis: Vt flaccus canit Thiphonis:ſed Orpheus Thiphonẽ ipſũ Plutonem appellat carmine eo noĩe inſcripto. Hominẽ ſapit.i.uitã hoĩs: & ea continet quæ ad hominẽ ſpectãt. Nec te ſcire:ſenſus ẽ non legis carmẽ meũ:ne in eo tuos agnoſcas mores: ꝙ ſi fabuloſa te delectãt:lege opuſculũ Callimachi in Ibim:nã illic reperies fabuloſe multa dicta:ſimul reprehẽſionẽ morũ:ſed nec illa leges:quoniã etſi fabuloſis oblectaris: tamẽ ea oĩno reformidas:ſi qua reprehenſio coniũcta eſt.Illa ergo legis qa hæc fugis:non qa illis delectaris. Callimachus grãmaticus:Callimachus itẽ poeta ſcripſit in Apolloniũ rhodiũ diſcipulũ ſuũ:quẽ ibim appellauit:carmen pobſcurũ: qđ Ouidius apud nos inſcriptione & genere carminis imitatus ẽ:multa a Callimacho dicunꝰ in ibim fabuloſa:ut ab Ouidio dũ illius mores inſectaꝰ:illud opuſculũ appellat Mart.ethea:nam ηθοσ morẽ ſignificat & totũ illius opuſculũ in moribus uerſatur. Legas ethea Callimachi:ſed nec illud leges: quia illud etiã ẽ in moribus. Ita codex antiquus habet. Sunt qui legant:Nec te ſcire iuuat ethea Callimachi.i.tu non uis legere librũ Callimachi de moribus:quod non placet:nam Callimachus nullã obtinuit præcipuã laudẽ:aliquo opere edito de moribus:ut cum poeta uellet nominare eius operis auctorẽ:hoc ẽ de moribus:Callimachum dixerit:potiuſq; Ariſtotelẽ:ſed ut dixi inteligendum eſt de opere Callimachi in ibim.

Cum ſtare gratis cum ſilentio poſſim.

Ad lectorem.

Qui legis oedipodem caligantemque thyeſtem
Colchidas & ſyllas: quid niſi monſtra legis?
Quid tibi raptus hylas: quid pthenopeus & athis:
Quid tibi dormitor proderit endymion?
Exutus ue puer pennis labentibus: aut qui
Odit amatrices hermaphroditus aquas.
Quid te uana iuuant miſeræ ludibria charte?
Hoc lege quod poſſis dicere iure meum eſt.
Non hic centauros non gorgonas arpyaſque
Inuenies: hominem pagina noſtra ſapit.
Sed non uis mamurra tuos cognoſcere mores
Nec te ſcire: legas ethia calimachi.

Visquis. In eundem poetam: In quem supra: Vernaculorum dicta: licet nonnulli imprudenter putauerint hoc scriptũ esse in eum: qui in Martialem scripserat. hic enim non ĩuectus est in Martialem: sed in alios sub martialis nomine: cui poeta extrema supplicia imprecatur. Stolæ. i. matronarum. nã matronæ stola utebantur: auctores sunt marcellus & Porphirio. Ouidius: Ecquid ab hac omnes rigida submouimus arte. Quas stola contingi: sumptaque uitta uetat. Versu impio: satyrico. Per pontes: ubi sunt mendici. Et cliuos colliũ. Rogatores mendicos: Raucos assidua uoce mẽdica. Buccas: frusta: supradictũ est. Caninas: dãdas canibus. Improbi: hoc dicit quoniã panes magno discrimine apponebant: alii ostrearii. artolagani. speusici. alii furnacei aquatici seu parthici. Caninas igitur buccas. i. dandas seu obiiciẽdas canibus: quẽadmodũ apud Varronẽ dat paupibus. Solidæ. nã mucida frusta fariæ dura sũt. Iuue. Quæ genuinũ agitẽt non admittentia morsũ. Longus decẽber. i. longa hyems: male indutus. Fornix: paupes obstructo fornice aliqd domiciliũ sibi componebãt. Extendat: faciat longum: quãdo non defendit. In sponda orciniana. i. sandapila. Orciniana: significat thecã ex lignis rudibus & ĩpolitis: periphrasis est sandapilæ: ερκοσ significat septum: unde lectus orcinianus. Sãdapila dicit ex uiminibus. Litem canũ: uolentiũ discerpere cadauer. Aues noxias: idest sectãtes cadauera: ut uultures coruos & miluos. Pannus: uestis: ita enim in paupere dicit: unde pannosus. Sisyphi inquieti: non quiescentis. Ouidius: Aut petis aut urges rediturũ sisyphe saxum Aeoli filius fuit qui isthmum peloponnesi latrociniis infestauit. Vnde Isthmus sisyphius dictus a Silio: Quã quæ sisiphio fundauit nomẽ ab Isthmo Garuli senis. i. Tantali: qui ꝓtulit secreta iouis mortalibus. Ouidius: Quærit aquas in aquis & poma fugacia captat Tantalus. hoc illi garula lingua dedit. Iouis filius fuit ex Plote: tenuitque paphlagoniam imperio. Delasset: exerceat omnia supplicia ficta a poetis.

Elices. Traianus de dacis & scithis triũphauit uicto rege Decibale: daciã ꝓuinciã fecit: eius ex germania reditũ optat poeta. Vrna: sors. Ducẽ: Traianũ. Vrna: hoc dicit in laudẽ Traiani: q quæ ab aliis Impatoribus olĩ arbitrio constituebant: ad urnã & sortes redegit. Ita laudat a Pli. Sors & urna fisco iudicẽ assignat: licet reiicere: licet exclamar. Hũc nolo: timidus ẽ. Intelligit igit poeta sorte datũ eẽ militibus: ut sequerẽt Traianũ non coactum imperio. Nuru latia: mulieribus euntibus ad spectaculum Traiani uenientis.

In maledicum poetam.

Quisquis stolæue purpuræue contemptor
Quos colere debet: læsit impio uersu.
Pontes per urbis erret exul & cliuos
Interque raucos ultimus rogatores.
Oret caninas panis improbi buccas.
Illi december longus: & madens bruma
Claususque fornix triste frigus extendat.
Vocet beatos clamitetque felices
Orciniana qui feruntur sponda.
Et cum supremæ fila uenerint horæ
Diesque tardus: sentiat canum litem.
Abigatque moto noxias aues panno.
Nec finiantur morte supplicis pœne
Sed modo seueri sectus æaci loris
Nunc inquieti monte sisiphi pressus:
Nunc inter undas garruli senis siccus.
Delasset omnes fabulas poetarum
Et cum fateri furia iusserit uerum
Prodente clamet conscientia: scripsi.

De aduentu Cæsaris.

Felices quibus urna dedit spectare coruscum
Solibus arctois syderibusque ducem.
Quando erit ille dies quo campus & arbor & omnis
Lucebit latia culta fenestra nuru.

Dulces moræ: interuenientis: nam extra portam expectabantur: ueteri instituto apparãdi triumphi.

Ympharũ. Traianus in germania p rhenũ nauigauit. Pli. de Traiano: Rhenus & Danubius tantũ illud decoris nostri uehere gaudebãt. hũc noie tybris rogat poeta: ut restituat Imperatorẽ. Bibunt: liquefactas accipiũt. Contumeliosi: quia calcat. Aureus: ꝓpter aureã harenã. Receptis cornibus: alterũ cornu habebant transrhenani: alterum erat in imperio romanorum.

Vtraque ripa: utroque cornu ideſt ſic aſſerto & uĩdicato in poteſtatem utroque cornu ſeruias romanis quod cuperes.

Quando more dulces longuſque a cæſare puluis
Totaque flaminea roma uidenda uia.
Quando eques & picti tunica nilotide mauri
Ibitis & populi uox erit una: uenit.

Ad rhenum.

Nympharum pater amniumque rhene
Quicunque othryſias bibunt pruinas
Sic ſemper liquidis fruaris undis
Nec te barbara contumelioſi
Calcatum rota conterat bubulci.
Sic & cornibus aureus receptis
Et romanus eas utraque ripa.
Traianum populis ſuis & urbi
Tybris te dominus rogat remittas.

De Paula.

Nubere paula cupit nobis: ego ducere paulam
Nolo: anus eſt: uellem ſi magis eſſet anus.

De Se.

Vndenis pedibuſque: ſyllabiſque
Et multo ſale: nec tamen proteruo
Notus gentibus ille martialis:
Et notus populis: quid inuidetis?
Non ſum andremone notior caballo.

Ndenis. Iocatur in famam ſibi communẽ cũ ſcurris: ego inquit ſum notus omnibus: ſed cur in uideatis mihi cũ Caballus urbanitate ſua me notior ſit. Multo ſale: multis facetiis. Non tamen proteruo: quia abeſt a maledictis. Teſtius: Andremon Caballus dictis: & urbanitate magnam famam eſt aſſecutus. Eſt præterea Andremon ĩ fabula maritus Dryopes puellæ compreſſæ a phœbo quaſi dicat qui ſcurrilius iocatur notior ẽ: notans tempora ſua.

In paulum.

Cum tu laurigeris annum qui faſcibus intras
Mane ſalutator limina mille teras.
Hic ego quid faciam? quid nobis paule relinquis
Qui de plebe numæ denſaque turba ſumus?
Qui me reſpiciat dominum regemque uocabo:
Hoc tu ſed quanto blandius ipſe facis.
Lecticam ſellamque ſequar: nec ferre recuſo.
Per medium pugnas: ſed prior ire lutum.
Sæpius aſſurgam recitanti carmina: tu ſtas
Et pariter geminas tendis in ora manus.

Vm tu. In Paulum commiſerans pauperum conditionẽ: ꝙ iam nobiliores ita omnẽ captationis genus occupauerint ut pauperibus locus non ſit. Intras annũ faſcibus. i. q geris conſulatũ. De plebe Numæ: Numa fuit pauper iter reges. i. ſumus paupes & ignobiles. Dominũ & regem: hæc duo uerba ſũt pauperum blandientiũ diuitibus. Pugnas: faciens iter. In geminas manus: hoc datur aſſentatori: ut a facie iactet manus. Iuuenalis. Nocte dieque poteſt alienum ſumere uultum. A facie iactare manus laudare paratus: Si bene ructauit ſi rectum minxit amicus.

Esse clienti:seruire. Vestra purpura.i.uos nobiliores. Nostros togatos.i.nos pauperes. Iā togatis non est opus:quia purpurati eadē officia præstant. Dimisit:ab officiis exclusit.
Il aliud.In Calliodorū:qui uix exiguo munere dato se Pirithoo aut piladi parē prædicabat:quorū alter cū Theseo:alter cū Oreste inter paria amicorū numeraṫ. At poeta negat muneribus quemq̄ posse uideri uerū amicū:nam ueris amicis communia oīa esse oportet. Matellā.i.scaphiū uas urinariū. Porcos pirithoi: antiqui heroes habebant porcos: ut Vlysses apud Homerū.

Vt multum:ad summū: uerbum Martialis. Plura negat: quia non uult reliqua esse communia.

Emiliæ gentes.Domitiū pfecturū in æmiliā & uercellas hoc epigrāmate dimittit inuitus: qđ cū ei sit amicus sed tamē pmittit hoc: cū cupiat eū recreari ex urbanis laboribus una saltē æstate: simul ostēdit hūc multis eē carissimū. Gentes æmiliæ:ubi bononia. Vercellas: apollineas: Vercellis Apollinē cultū fuisse nondū legi:licet tamē sentire cultū illic fuisse:uel ex hoc loco:Martialis. Sunt qui sentiāt uercellas dici apollineas propter aurum quod effodiebatur:quod placet: nā Eustachio auctore aurū dicatum est Apollini: argentū Lunæ. fuisse autē fossum illic aurum testatur Plinius. Padi phæthontei: In quē phæton cecidit. Perusta:attrita. Iugo urbano seruitute urbana. Tanti est:tantum ualet apud me
Quam formosus: q̄ placebis. Cū peregrinus eris idest cum ueneris. Albis amicis: qui in urbe mansérunt. Pallida turba:amicorum. Roma: amici romani. Niliaco ore: ægyptii fusci sunt.

Icit. Manium una educatum a primis annis alloquitur:cuius gratia se in patriam redire fatetur:quod libenter facit:cum non modo in patria causa Mannii esse uellet: sed in scythia si opus esset. Simplicibus annis:idest puerilibus. Prætextata amicitia:idest puerili: nam pueri ante.xiiii. utebanṫ prætexta. Oras auriferas.i.hispaniā. Pendentia tecta.i.bilbilim quæ i edito est.

Quid faciet pauper: cui non licet esse clienti?
Diuisit nostras purpura uestra togas.

In Calliodorum.

Nil aliud loqueris quam thesea perithoumque:
Teque putas piladi calliodore parem.
Dispeream: si tu piladi præstare matellam
Dignus es: aut porcos pascere perithoi.
Donaui tamen inquis amico milia quinque:
Et lotam ut multum terque quaterque togam.
Quid quod nil unq̄ piladi donauit orestes?
Qui donat: q̄uis plurima: plura negat.

Ad Domitium.

Aemyliæ gentes & apollineas uercellas
Et phætonthei qui petis arua padi.
Ne uiuam nisi te domiti permitto libenter
Grata licet sine te sit mihi nulla dies.
Sed desiderium tanti est: ut messe uel una
Vrbano releues colla perusta iugo.
I precor & totos auida cute combibe soles
Quam formosus eris dum peregrinus eris.
Et uenies albis non agnoscendus amicis:
Libabitque tuas pallida turba genas.
Sed uia quem dederit: rapiet cito roma colorem:
Niliaco redeas tu licet ore niger.

Ad Manium.

Dicit ad auriferas quod me salo celtiber oras
Pendula quod patriæ uisere tecta libet.
Tu mihi simplicibus mani dilectus ab annis
Et prætextata cultus amicitia.
Tu facis: in terris quod non est alter iberis
Dulcior & uero dignus amore magis.

Mapalia:casæ getulorum:quæ calamis teguntur. Pœni sicci:quia pœni carent aquis. Casas scyticas:quæ in plaustris sunt:ut Strabo. Roma erit.i.uidebitur nobis ubicunque fuerimus propter mutuum amorem.

Vm.Cathedralitii homines dicunt molles. Supra:Inter fœmineas tota qui luce cathedras Desidet.tales ministros habebat Tucca:& multa præterea ad luxũ.sed captus amore mœchæ quotidie suspirabat.Scis inquit poeta:quare male habes o Tucca:qa est tibi bene:nã ditissimus es. Ad lumina nocturna.i.tu nocturnus. Fastosæ:supbæ:& spernentis te. Madet:lachrymis tuis. Rheda:currus erat quo extra urbẽ utebant.sequebat ĩquit Asconius uxor Clodii cũ rheda

Libys eques:hoc est equus massyleus.erat enĩ in delitiis equus massyleus. In longo puluere:dũ egredieris ex urbe. Triclinia strata:paratam coenationem.

Tuo unguento:uel croci uel unguẽto quo uteris in coena. Baias nolanas.i.uillam tuã amoenissimã.

Trientes setini.i.cyathi uini setini. Venus in meliore pluma:quæ dormit ĩ pluma olorina:& tu in eadem dormis.

Tecum ego uel sicci getula mapalia peni
Et poteram scythicas hospes amare casas.
Si tibi mens eadem:si nostri mutua cura est
I quocunque loco roma duobus erit.

Ad Tuccam.

Cum cathedralitios portet tibi rheda ministros
Et libys in longo puluere sudet eques.
Strataque non unas cingant triclinia baias
Et thetis unguento palleat uncta tuo.
Candida setini rumpant crystalla trientes
Dormiat in pluma nec meliore uenus.
Ad nocturna iaces fastosæ limina mœchæ:
Et madet heu lachrymis ianua surda tuis.
Vrere nec miserum cessant suspiria pectus
Vis dicam male sit cur tibi tucca:bene est.

In Crispum.

Cedere de nostris nulli te dicis amicis
Sed sit ut hoc uerum:quid rogo crispe facis?
Mutua cum peterem sestertia quinque negasti:
Non caperet nummos cum grauis arca tuos.
Quando fabe nobis modium farrisque dedisti?
Cum tua niliacus rura colonus aret.
Quando breuis gelidæ missa est toga tẽpore brumæ
Argenti quando missa selibra mihi est?
Nil aliud uideo quo te credamus amicum:
Quam quod me corã pedere crispe soles.

De Apro.

Dotatæ uxori cor arundine fixit acuta
Sed dum ludit aper:ludere nouit aper.

In Caium.

Si donare uocas promittere nec dare cai:
Vincam te donis muneribusque meis.
Accipe callaicis quicquid fodit astur in aruis:
Aurea quicquid habet diuitis unda tagi.

Edere. Ad Crispum.

Te non cedere ĩ amore.i.non uinceris in amore erga me. Non capet:non posset continere. Cũ tua niliacus.i.cũ habeas rura fertilissima.

Otatæ.Aper diuitem uxorẽ ludo simulato sagitta necauit:uidet fortasse uobis id commisisse per errorẽ:qa nesciret ludere:ĩmo sciuit ludere:nã factus est diues morte uxoris

Dotatæ:locupleti. Dotata:ut Marcel.scribit:cuius uir rei copia dicit afluẽs.

I donar. Caiũ deridet q solis pmissis uolebat uideri amicus:& liberalis. Si inqt pmittere ẽ donare ego pmittã tibi multo plura q̃ tu mihi:quæ accipies quo modo tu das mihi. Astures fodiũt aurũ ĩ gallatia.Silius.Astur auarus:Visceribus lacerat telluris mergitur imis:Et redit infelix effosso concolor auro.

Alga erythrea:idest in fundo maris erythrei:nam Plinio auctore margaritæ ab indis uri nantibus in fundo maris rubri colligunť. Auis unica.i.phœnix. Aheno agenoreo: idest uase purpuræ.

Aturnalitio.Sternebať uia appia a Domitiano:ut supra dictũ est: cui operi præfectus erat Macer:ad hũc poeta in saturnalibus solebat carmen mittere:nunc eo occupato al loquiť musã quasi recusantẽ illuc accedere. Frustra cupis:qa non impetrabis hoc a me:qa omnino mittã te. Tributo:i.carmine qđ soleo mittere in saturnalibus. Solẽnes:quos soleo mittere singulis annis. Nugas:uersus Obticuisse:siluisse. Mẽsorum: mensores dicũtur qui de spaciis itinerũ scripserunt:& ratione uiarum In quo fuerunt Diognetus & Beton lolius: Itẽ Vispus nonnulla de uiis apud nos tradidit.horũ libros legebat nunc Macer:ut appiæ muniendæ rationẽ pcipere t. Vacat:dat operam. Appia quid facies: quasi dicat negligetur appia.

Quicquid erithrea niger inuenit indus in alga
Quicquid & in nidis unica seruat auis.
Quicquid agenoreo tyros improba cogit aeno
Quicquid habent omnes: accipe quomodo das.

De Macro.

Saturnalitio macrum fraudare tributo
Frustra musa cupis: non licet ipse petit.
Solennisque iocos nec tristia carmina poscit:
Et queritur nugas obticuisse meas.
Mensorum longis sed nunc uacat ipse libellis
Appia quid facies: si leget ista macer?

De Mario.

Ec.Nimium studium colendorum diuitum carpit:nam usque eo processit pauperum affẽtatio: ut etiam si nihil miserint diuites tamen eos colant. In quo genere Marium auarum accusat: qui multos togatos habebat: cum nihil is mitteret: & ꝙ grauius ẽ Marius cum sit pauper:ner possit dare colitur in quo non modo hominem deridet: sed etiam togatos eum sequẽtes. Spondet:pro comitibus. Sterilem: nihil reddentem. Fatuæ togæ:idest fatui togati qui steriles amicos colũt non modo diuites: sed etiam pauperes.

Nec uocat ad cœnam marius: nec munera mittit
Nec spondet: nec uult credere: sed nec habet.
Turba tamen non deest: sterilem quæ curat amicũ:
Heu q̃ præfatuæ sunt tibi roma togæ.

Mittit librum suum ad Plinium.

Nec doctum satis & parum seuerum
Sed non rusticulum nimis libellum
Facundo mea plinio thalia
I perfer: breuis est labor: peractæ
Illic orphea protinus uidebis
Alium uincere tramitem suburræ.
Vdi uertice lubricum theatri
Mirantesque feras: auemque regis
Raptum quæ phryga pertulit tonanti.
Illic parua tui domus pedonis

Ec doctum. Plinium Secundum hoc epigrammate laudat:cuius rei Plinius ipse in epistolis meminit.Mittit autem librũ legendũ & monet ut eius domũ quærat in æsquiliis. Parũ seuerũ: uersantẽ in iocis. Breuis est labor.i.tibi tantum peragendũ est iter. Subire: ut peruenias in æsquilias. Lubricũ theatri:erat enim Orpheus prope theatrũ.uel igiť ex stillicidiis theatri uel ex unguento theatrali lubricus & udus erat. Mirantis:sonum Orphei. Auem regis:aquilam.hæc est illa imago in quam supra est epigramma:Dic mihi quem portes uolucrum regina tonantem. Pedonis:ille est pedo cuius meminit Iuuenalis: sic Pedo conturbat: Matho deficit.pedonis poetæ meminit Ouidius:Sydereusque pedo:sed hic alter est.

Celata penna minore:q̄ illa qua Ganymedum sustulit Ioui. Ianuam:Plinii. Non tuo tempore.i.itempestiua:& ante calices. Dat totos dies Mineruæ tetricæ.i.litteris seueris.

.C.uirorum:erat enim patronus apud centum uiros qui erant iudices:ut ipse in epistolis scribit. Tua hora:rettulit ad illud quod supra:Non tuo tempore. Rosa:nam rosacea corona in luxu erat. Tunc: eo tempore sparso Lyæo.

Cribere.Sextum deridet:qui obscuritate poematū doctus uolebat uideri:& probari. ait enim se malle scribere carmía:quæ & grāmaticis placeāt:& sine grāmaticis pbenť:hoc ē itelligant a lectoribus:q̄ quæ doctissimo iudice & iterprete idigeant. Fuisse non nullos scribit Quītilianus aucto re Liuio:q discipulos iuberent orationem obscurare quod dānat. Claranus & Modestus iuriscōsulti fuerūt doctissimi:q cū legū iterpretatione uersenť hos duos noīauit cū uellet acutissimos īterpretes noīare. Cína cornelius. Cina:cuius non nulla carmía extāt pobscure scripsit. Sic:ista obscuritate. Sine grāmaticis.i.sine interprete.

Celata est aquilæ minore penna
Sed ne tempore non tuo disertam
Pulses ebria ianuam uideto.
Totos dat tetricæ dies mineruæ
Dum centum studet auribus uirorum
Hoc quod sæcula posterique possint
Arpinis quoque comparare chartis
Seras tutior ibis ad lucernas
Hæc hora est tua:dum furit lyeus
Cum regnat rosa:cum madent capilli:
Tunc me uel rigidi legant catones.

Ad sextum.

Scribere te quæ uix intelligat ipse modestus
Et uix claranus:quid rogo sexte iuuat?
Non lectore tuis opus est:sed apolline libris
Iudice te maior cinna marone fuit.
Sic tua laudentur:sane mea carmina sexte
Grammaticis placeant & sine grammaticis.

In philenem.

Cur spleniato sæpe prodeam mento
Alba ue pictus sana labra cerusa
Phileni quæris:basiare te nolo.

De.M.Antonio.

Iam numerat placido felix antonius æuo
Quindecies actas primus olympiadas.
Præteritosque dies:& tutos respicit annos.
Nec metuit lethes iam propioris aquas.
Nulla recordanti lux est ingrata grauisque:
Nulla fuit cuius non meminisse uelit.
Ampliat ætatis spatium sibi uir bonus:hoc est
Viuere bis:uita posse priore frui.

Vr spleniato.Philenī deformē:cuius uultū mētulæ comparauit supra eo epigrāmate:Non basio te Phileni ruffa es: monet q̄re spleniis utať:& labris cerussatis:ne.s.eam basiet Mento spleniato.i.mētō tecto spleniis. Cerussa.i. unguento.

Am numerat. Anto. primus dictus tolosanus:cuius memit Tranql. in Vitelio: & supra poeta marcus amat nr̄as:marcus palladiæ nō ificiāda tolossæ gloria. Epicuꝶ secutus relaxationi aī idulgebat:ī quo a poeta eiusdem sectæ laudať. Iā:hoc die natali nā celebrať natalis. Primus:cognomē est: nā dicebať Anto.primus auctore Sueto. Placido æuo:placida uita. Quīdecies olympiadas.i.lxxv.ānos r̄spicit dies præteritos:q acta uita delectāť. Nulla dies īgrata.i.nullus dies displicet. Cuius non meminisse uelit.i. cuius recordatione nōn delectatur. Posse frui priore uita:id est posse capere uoluptatem uitæ præteritæ.

Atales. Celebrat natalē suum & cū. lvii. annū expleuerit: ut alii codices habent. xviii. annos: ut alii xxvii. adhuc optat: calendis martiis natus. Lux formosior: pulchrior. Et puellae: etiam quibus solent mitti munera hoc die ab amicis: mihi natalem celebranti mittunt munera Martiis autē calendis munera mitti solebant foeminis: ut supra ex Tranquillo recitauimus. .L. liba: id est. l. sacrificium. Bis annis: id est bis nouenos: ut alii codices habent ter nouenos. Nondū piger nimia senecta: id est nondum decrepitus. Pactis tribus aureis uitae: Si legis supra ter nouenos: conuenit fortasse: quod nonnulli ex uulgo dicūt de numero aureo: qui ī nouenū numerꝶ diuidit̄: ut dicat tribus aureis hoc ē xxvii. ānis ꝑfectis. Si legis bis nouēos: quod placet tribus aureis ītellige. i. tribus ꝑtibus uitae aureis: quae sunt īuenta uirilitas: & senectus. haec. n. tres sunt aureae: & his solis uidemur uiuere cū īsātia: nec aetas decrepita ullā uiuendi uoluptatē habeant: hoc īquā placet quoniā optima aetas aurea dicta ē: deterior argētea: pessima ferrea. uel aureis: a numero elementorꝶ noīs: nā sex sūt. Ita ter fiēt. xviii. ita solet a nominū lr̄is numerꝶ ducere. Posthac: q̄dā codex āntiquus habet post hoc: nec morā nec diē rogabo. alii ita hn̄t: post hoc horā ego nec diē rogabo: q̄d placet.

Ad calendas martias.

Natales mihi martiae calendae
Lux formosior omnibus calendis.
Qua mittunt mihi munus & puellae
Quinquagesima liba septimaque
Vestris addimus hanc focis acerram
His uos: si tamen expedit roganti
Annos addite ter precor nouenos.
Vt nondum numia piger senecta
Sed uitae tribus aureis peractis
Lucos elysiae petam puellae.
Post hunc nec horam nec diem rogabo.

De Mutio.

In matutina nuper spectatus harena
Mutius: imposuit qui sua membra focis.
Si patiens fortisque tibi durusque uidetur:
Abderitanae pectora plebis habes.
Nam cum dicatur tunica praesēte molesta:
Vre manum: plus est dicere: non facio.

De Varro.

Varre parethonias latia modo uite per urbes
Nobilis: & centum dux memorande uiris.

N Matutina. Repetitū ē spectaculū mutii Idē suppliciū magna animi constātia subiuit: nonnulli mirabāt̄: poeta inq̄t eū fortiorē uideri potuisse si non peccasset. Abdera urbs thraciae condita ab Abdera Diomedis sorore: eadem instaurata a clazomeniis uenientibus ex asia: & dicta clazomene: patria fuit Democriti. Matutina harena: matutino tp̄e. Plebis abderitanae: an dicit insanus es: nā Cicero in natura deorꝶ insaniā abderitāīs insitā affirmat. an dixit plebis abderitanae ꝑ thracia: hoc ē tu es crudelissimus: quales sunt thraces: ut conueniat cum illo Oratii: Quale mollire posset impia thracum pectora. Est plus dicere. i. plus laudis est. Tunica molesta. i. satellitibus & apparitoribus molestis. Vel tunica molesta praesente: q̄ tunica qua deceptus est Mutius in scriba in spectaculo repraesētabatur. Non facio: ut ostendat laudem animi esse: & non corporis: an rettulit hoc ad inocētiam: quod placet: nā qui Mutium repraesentabat: scelere dānatus fuerat: cuius laus fuisset maior: si non commisisset aliquid cur damnaretur.

Arre. Varrum centurionē in aegypto extinctum hoc epigrammate deflet: & celebrat. Vite latia. i. centurionatu: nam centuriones uitem latiam gestabant. Pli: Cēturionū in manu uitis. Lucanus de Sceua centurione: Latiā longo gerit ordīe uitē. Siluis: Nā uitis honore Perfunctus latiae subito stiularat agrestis. Iuuenalis: Post haec nodosam sumebat uertice uitem. & lege sancitū est supplicium militi: qui castigare se uolenti cēturioni uitem tenuisset. Parethonias: aegyptias. Centum uiris: quia centurio praeerat centum uiris.

Frustra promissa:quia omnes sperabamus te rediturum. Tura pinguia: nam uaporē pinguem emittunt. Nile fallax:qui non reddidisti Varrum. Nunquid potes hoc negarē ut non demus carmen uicturum.

Atali.Diodori supra facta est mentio & tradita historia. Is enim Vespasiani temporibus citharœdus imperatoris gratia floruit:nunc celebrat natalem: aliter ut sentio Diodorus magno quidem conuiuio & mensa:adeo ut & senatus discumberet: & equester ordo:tamen ita ab omnibus uel negligebatur: uel habebatur odio: ut nemo ei munus mitteret:cū aliis diem natalem celebrantibus dona ab amicis mitti solerent.festiue igitur poeta in hunc iocatur. Accubat discumbit conuiua:nā promulgata lege Othonis a Domitiano ad minorem numerum redacti sunt equites:cum pauci essent: qui censum haberent equestrē quando ita loquuntur timidi in distichis: Ante frequens:sed nunc rarus nos donat amicus. Nemo natum semel putat:id est nemo mittit tibi munus: ut supra: Natum nec semel te putabo:id est nemo tibi ullū munus in tuo natali.

At nunc ausonio frustra promissa quirino
Hospita lagæi littoris umbra iaces.
Spargere non licuit frigentia fletibus ora:
Pinguia nec mœstis addere tura rogis.
Sed datur æterno uicturum carmine nomen.
Nunquid & hoc fallax nile negare potes?

Ad Diodorum.

Natali diodore tuo conuiua senatus
Accubat:& rarus non adhibetur eques.
Et tua tricenos largitur sportula nummos.
Nemo tamen natum te diodore putat.

Ad Ianum.

Annorum nitidique sator pulcherrime mundi
Publica quem primum uota precesque canunt
Peruius exiguos habitabas ante penates:
Plurima qua medium roma terebat iter.
Nunc tua cæsareis cinguntur limina donis:
Et fora tot numeras iane:quot ora geris.
At tu sancte pater tanto pro munere gratus
Ferrea perpetua claustra tuere sera.

Ad sextilianum.

Quam mihi mittebas saturni tempore lancem:
Misisti dominæ sextiliane tuæ.
Et quam donabas dictis a marte calendis:

Nnorum. Epigramma est ī laudem Traiani qui templum Iano dederit addito quarto foro. ædes Iani olim a Numa cōdita fuit. Domitianus forum quod transitorium appellauit iuxta extruxit. hoc uerbo græco a Tranquillo & metodium appellatur:addito autem quarto foro a Traiano transitorii fori usus cessauit. Quē ianum. Primum: nam calendis ianuarii publica sacra celebrantur Iano:cū sit anni principium. Peruius:uel quod referat ad forum transitoriū :quod diximus conditum a Domitiano:uel Peruius hians frequentibus rimis laxus. Tot fora:id est quattuor fora. Bifrontem Ianum formauit antiquitas quasi superum & inferum ianitorem:ut Macrobius scribit ex sententia. Bassi:eundem quadriformem quasi complexum quattuor mundi climata. Tanto munere:quantum dedit Traianus. Claustra ferrea:hoc est ianuas tuas ferreas ut sint clausæ:id est da nobis pacem.nota est historia fabulosa uel ex ouidio uel ex Macrobio.

Vam mihi.Iocatur ī Sextilianum non sine fellis aspergine.eum enim accusat:q̄ amore puellæ captus ei mittat omnia munera:quæ olim solebat mittere sibi in saturnalibus:& die eius natali. Iam inquit amas:& poteris puella gratis:quam redimis meis muneribus. Dominæ tuæ:id est puellæ tuæ:cuius amore captus es. Tempore saturni: id ē in saturnalibus:In quibus mittebantur munera amicis.

Syntheſis praſina.i.uiridis:uerbo græco uſus eſt:nam praſinos ſignificat uiride:& ſupra uirgá praſiná dixit. Viridé auté ueſté in uſu fuiſſe & hic indicauit:Herbaꝝ fueras ídutus baſſe colores.huius coloris erat præſerti faſcia pectoralis:Papinius:Núc herbas imitaṝ ſinu Iuuenalis:Viridé thoraca iubebit auferri.i.ídumétum pectoris:ná θωραξ græce ſignificat pectus.De nr̄a toga.i.ex q̈ emebas ſyntheſí amico calédis martiis quia ea die natus é Mart.

De noſtra praſina eſt ſyntheſis empta toga.
Iam conſtare tibi gratis cepere puellæ
Muneribus futuis ſextiliane meis.

De littore formiano.

O temperatæ dulce formiæ littus
Vos cum ſeueri fugit oppidum martis
Et inquietas feſſus exuit curas
Apollinaris omnibus locis præfert.
Non ille ſanctæ dulce tybur uxoris
Nec tuſculanos algidos ue ſeceſſus
Preneſte nec ſicantium ue miratur.
Non blanda circe dardanis ue caieta
Deſiderantur nec marica nec lyris
Nec in lucrina loca ſalmacis uena
Hic ſumma leni ſtringitur thetis uento
Nec languet æquor uiua ſed quies ponti
Pictam phaſelon adiuuante fert aura
Sicut puellæ non amantis æſtatem
Multa ſalubre purpura uenit frigus
Nec ſeta longo quærit in mari prædam
Sed a cubiculo lectuloque iactatam
Spectatus alte lineam trahit piſcis.

Temperate. Phormianá uillam Apollinaris amiciſſimi celebrat hoc epigrammate: ſimul accuſat occupationes urbanas:qbus fit ut táta amœnitate rarius utaṫ Apollinaris. O phormiæ tépate.i. cæli tépati. Phormiæ a lacóibus códitæ ſút dictæ ab ορμισεως .i.ſtationis felicitatæ:& inter loca amœna nũerauít Papi.oppidú. Martis ſeueri.i.romani. Inqetas curas ab effectu: tuſculú amœniſſimú erat uinetis floribus & frequentibus uillis. Papi.cedát telegoni cedát laurétia turni Iugera. Iugera telegoni.i.tuſculú cõditú a Telegono. Algidos colles.i.albanú:& præneſte íter loca amoena. Domus fortunaꝝ ná illic duæ fortunæ colebáṫ ſub imagine duaꝝ ſororú Silius: Fortunæ præneſte ſacrú. Papi.Et præneſtinæ poterát migraṝ ſorores. Antiú datú erat receſſui prícipiú ut ſcribit Stra.cú ex laboribus urbaís reſpirarét: Blá da Circe.i.circei dicti a circe.Papi.cedát uitreæ iuga pfida Circes. Caieta dardanis:troiana:ná dicta eſt caieta a nutrice Aeneæ:q̄uis Stra. aliter ſétiat:a curuitate ení putat appellatá caietá:ná lacones curua caieta appellát Papi.:Sedes phrygio:quas debet alúno Mitis anus. Marica:a marte Latini dicta.Nec liris deprauata dictio apud Stra.& ꝑ liris eris ſcriptú é médoſe.labiṫ aút ex apéninis montibus præterfluit flagellas deriuaṫ í lucú ſacrú:qué minturnéſes religioſiſſime colút:huius ripæ præſerti quæ ſilera dicebáṫ:ut Ci.ſcribit ꝑ lege agraria amoeniſſimæ erát. Salmacis loca í uena lucrina:ego puto hoc referri ad amoenitaté lacus lucrini:ná ſalmacim fuiſſe ad lacú lucrinum nondú repperi. Salmacú tantú í caria fuiſſe nr̄oꝝ monuméta teſtanṫ:fonté cuius aquis homines molleſcerent:& effoeminarenṫ:q̄uis Strabo ueritaté hiſtoriæ ſecutus falſo id exiſtimari ſcribat:& Vetruuius rationé pquirat altius. Lucrinú lacú molles homíes potuiſſe reddere amoenitate & nitore ſuo:nemo eſt qui neget:cum molles baias legamus: mollé lucrinú:& totú illud litus molliſſimú. Apte igiṫ poeta cú lucrinú uult ſignificare mollé & amoenú:ait Salmacé nympá í eo ſe lauiſſe:de cuius nymphæ fõtæ hi extát uerſus Ouidii:Vnde & pulchritudiné & mollitié ítelligas:Quiſqs í hoc fontis uir uenerit exeat íde.Semiuir:& tactis ſubito molleſcat í undis. Præterea uidet hic ſtagnú lucétis ad imum Víque ſolú lymphæ. Nec ſalmacis.i.amoenitas lucrini. Hic í phormiáo.Stringiṫ:uẽtilatur. Summa Thetis.i.máris ſuperficies. Sed uiua.i.mouetur. Venit frigus ſalubre id é uentus ſalubris. Non amantis æſtatem:id eſt nequeuntis ferre caloré. Lineá:filú hami.

Aeoli renum.i.uentos. Rombos:pisces. Lupos uernas:pisces illic natos. Murena deli cata:in nonnullis piscinis pisces ita erant assuefacti a magistro:ut uocati ad cibos uenirent: nec in piscinis tantū:sed in mari multis in locis:In eloreoppido siciliæ:non procul a syra/ cusis. In labra Iouis gnidii fonte anguillæ idem faciebant. Licinius Mutianus ut scribit Plinius tradidit murenas euocari sibilis:quoniā solitæ coire cū colubris ea uoce alliciantur

Nomenculator:dicitur ille qui apud magistratū ꝓfitetur nomina hominū:& noīatim uocat. Muli senes:aut se nes propter barbam:quod placet:aut quia diu fuerāt in piscina. Quot dies phormianos:id est amoe/ nos:quasi dicat multos. Imputat:ascribat Apol linari. Hærenti:neque/ unti discedere a negociis urbanis. O uinitores id est o uillici. Seruiunt uo bis:quia uos soli fruimini

Si quando nereus sentit æoli regnum
Ridet procellas tuta de sua mensa
Piscina rombum pascit & lupos uernas
Natat ad magistrum delicata munera
Nomenculator mugilem citat notum
Et adesse iussi prodeunt senes nulli.
Frui sed istis quando roma permittis?
Quot formianos imputat dies annus
Negotiosis rebus urbis hærenti:
O uinitores uillicique felices:
Dominis parantur ista seruiunt uobis.

In Calliodorum.

Addixti seruum nummis here mille ducentis
Vt bene cœnares calliodore semel.
Nec bene cœnasti:mullus tibi quattuor emptus.
Librarum cœne pompa caputque fuit.
Exclamare libet:non est hoc improbe non est
Piscis:homo est:hominem calliodore uoras.

Ddixti: Calliodorū deridet:qui seruum uendiderat:ut bene cœna ret trecentis nummis: qui bus multum emit propter gulam:& una cœna trecē/ tos nummos absumpsit. In gulam inuehitur poeta Addicere: est plus pre/ cii pollicenti & uendere & alienare. Pompa:& ca/ put:quia tota illa pecunia emisti mulum. Hominē seruum.

De imagine.M.Antonii.

Hæc mihi quæ colitur uiolis pictura rosisque
Quos referat uultus ceciliane rogas.
Talis erat marcus mediis antonius annis
Primus in hoc iuuenem se uidet ore senex.
Ars utinam mores:animumque effingere posses
Pulchrior in terris nulla tabella foret.

Ad numacium gallum.

Simplicior priscis numaci galle sabinis:
Cecropium superas qui bonitate senem.
Sic tibi cum soceri claros retinere penates
Perpetua nate det face casta uenus.

Implicior.Nota con/ questione Numatiū rogat:ut quos uersus lege/ rit maledicos suo inscrip/ tos nomini:contendat nō fuisse scriptos a Martiale. Venio nonnunq̄ in su/ spitionem Iuuenalis car/ men notari quia ita satyrā scribebat:ut nemo dico q dem auditorio eam com/ mittere unq̄ ausus sit. Simplicior:studiosior ueræ uirtutis. Sabinus: nam sabini simplicitate: omnes & bonitate supera runt. Senem cecropium: Epicurium :qui idem Gargetius dictus est a gargeto pago in quo est natus auctore Laertio:placet intelligas:senem cecropium id est Epicurum:quia ipse poeta epicureæ sectæ est. Casta uenus: pudor uxoris. Numatius cum socero uiuebat. Sic:id est sic tu uiuas:constanti amore cum uxore tua domi soceri.

Viridi erugine:id est liuore & maledictis. Vt facis:quemadmodum cœpisti. Contendas:constanter testeris. Seruare hunc modum:hanc reuerentiam. Parcere personis nominibus personarum abstinere.

Ii Tibi.Romulus cum plebeios uellet esse tutos a patriciis:iussit ut unusquisque eligeret sibi quem uellet patricium patronum: Officia autem clientis in patronum & patroni in clientem præscripsit:tunc primum clientulæ & patrocinia instituta sunt: non tamen recēti exemplo: nam thessali ante romanorum tempora clientes suos habebant: quos appellabant penetas:id est pauperes: & athenienses thetas:id ē seruos mitiores. Romani dixere clientes quasi se colentes: cliens patronum: nec patronus clientem poterat accusare: auctor est Dionysius halicarnasseus

Domitianus autem: ut Tranquillus scribit: promiscua quadam lege libertinos æquauerat militibus romanis:maximis quibusdam officiis iter eos communicatis. Quod autē recitauimus de cliēte: idē erat de manumisso siue ꝺ liberto:qui patronum accusare non poterat:nuper Traianus libertos in suos fines redegit:& sua iura restituit patronis:ut scilicet si liberti in officio non essent: reuocari possent in seruitutem. factum imperatoris laudatur hoc epigrammate. Et uelint eē rata id est firma. Rata uerbum augurale: nā aues dicuntur facere rata: quæ firma faciunt alis & garritu. Patrono spoliato:

Vt tu si uiridi tinctos erugine uersus:
Forte malus liuor dixerit esse meos.
Vt facis: a nobis abigas: nec scribere quemq̄
Talia contendas carmina qui legitur.
Hunc seruare modum nostri nouere libelli
Parcere personis dicere de uiciis.

Ad Traianum.

Dii tibi dent quicquid princeps traiane mereris
Et rata perpetuo quæ tribuere uelint.
Qui sua restituis spoliato iura patrono
Libertis exul non erit ille suis.
Dignus es ut possis totum seruare clientem.
Vt liceat tantum uera probare potes.

De sulpitia.

Omnes sulpitiam legant puellæ
Vni quæ cupiunt uiro placere.
Omnes sulpitiam legant mariti
Vni qui cupiunt placere nuptæ.
Non hæc colchidos asserit furorem
Diri prandia nec refert thyestæ
Sillam biblida nec fuisse credit:
Sed castos docet & pios amores:

nam patronus erat spoliatus iure suo:cum pauloante libertus esset æquatus domino.Exul a suis libertis:exul erat pauloante:quia nullum ius in suos libertos habebat:& poterat accusari. Dignus es:ciuis romanus pauloante non retinebat totam dignitatem amisso iure in libertos:propterea non erat integer parte sublata:nunc autem factus est totus:& integer restituto iure in libertum.ciuem romanum appellat clientem imperatoris. Restituisti: inquit poeta ius suum patrono:ut maior sit laus tua o Traiane:ꝙ habeas clientem ciuē tuū romanum integrum:quem seruas.minor enim laus tua esset si eum amissa dignitate seruares. Totum: integra dignitate. Vt liceat:modo detur occasio. Potes probare eē uera id est potes ostendere.

Mnes sul.Sulpitiæ carmen:& pudorem laudat:cuius meminit etiā Sidonius.hec uxor Caleni carmen scripserat pure & simpliciter. Sulpitiam:carmen sulpitiæ:quæ scribit de amore coniugum. Prandia thyestæ:qui apposuit natum fratri epulandum. Nec credit.i.non credit fuisse ueram fabulam de scylla:cum Sulpitia adeo casta & pudica sit:ut hoc non potuerit existimare contigisse foemīæ.Biblys:amauit Caunum frēm:filia Mileti & Cyanes:conuersa tandem in fontem sui nominis cum defleret amores suos repudiatos.

Lusus:inter coniuges. Nequiorem:studiosiorem lusuum & iocorum inter coniuges. Aegeria nympha:cuius congressum Numa Pompilius uolebat uideri numinis alicuius monitu tradere leges romanis. Eadē a nonnullis dicta ē una ex nouē musis:ad quod uisus est alludere supra:Siue Numæ coniunx Triuiæ te misit ab Anna:Siue camœnaꝝ de grege nona uenis:& hoc potes addere. Antro:nā Aegeria antꝝ habebat in nemore arcino:Vt Liuius. Esset doctior:q̄ fueris. Phaon amaret:ostendit pulchriorē Sulpitiā Sappho:& potuisset conciliare te Phaoni. Frustra amaret:qa phaon nihil a Sulpitia haberet.

Lusus:delitias:facetiasque.
Cuius carmina qui bene extimarit
Nullam dixerit esse sanctiorem.
Tales egeriæ iocos fuisse.
Vdo crediderim numæ sub antro
Hac condiscipula uel hac magistra
Esses doctior & pudica sappho
Sed tecum pariter :simulque uisam
Durus sulpitiam phaon amarat
Frustra nanque ea nec tonanti uxor
Non bacchi nec apollinis puella
Erepto sibi uiueret caleno.

In Mūnam.

Improba massiliæ quicquid fumaria cogunt
Accipit ætatem quisquis ab igne cadus.
A te mūna uenit:miseris tu mittis amicis
Per freta:per longas toxica sæua uias.
Nec facili precio sed quo contenta falerni
Testa sit aut cellis setia cara suis.
Non uenias quare tam longo tempore romam
Hæc puto causa tibi est:ne tua uina bibas.

Ad Maternum.

Iuris & æquarum cultor sanctissime legum:
Veridico latium qui regis ore forum.
Municipi materne tuo ueterique sodali
Callaicum mandas si quid ad oceanum.
An laurentino turpes in littore ranas
Et satius tenues ducere credis acos:
Ad sua captiuum q̄ saxa remittere mullum
Visus erit libris qui minor esse tribus.
Et fatuam summa cœnare pelorida mensa
Quosque tegit leui cortice concha breuis.
Ostrea baianis q̄ non liuentia testis:
Quæ domino pueri non prohibente uorent.

Mproba. Mūnā tenētē uina mala deridet massiliēses.n.colorē & ætatē uini mō fumo:mō aloe adulterabāt:auctore Pli. Supra ē expositū:& dicet̄ i distichis. Fumaria:loca ubi condiebāt̄ uina fumo Improba:adulterātia uinū. Accipit ætatē.i.uidet̄ uetus. Miseris amicis:qbus mittis. Nec facili præcio:sed magno & difficili. Setia:uinum setinum.

Vris. Ad maternum:cuius meminit supra & Pli.ī epistolis Iā affectus tedio reꝝ urbanaꝝ:& lecesurus ī patriā rogat amicū an uelit aliquid mādari simul comparat amœnitatē hiberiæ cū italiæ sterilitate. Iuris:īperfecta ē oro sed ītelligas sū discessurus Ore ueridico:non mentiēte. Aci:pisces sunt qui græce dicūt̄ belones.hi pariūt confracto uētre multitudīe partus:exigui præcii remittere tāq̄ contēnēdū. Sua saxa:hispaniæ. Minus tribus libris:romæ ī maxīo erat precio:si pueniebat ad duas libras: ut Pli.post cuius tēpora eūdē piscē maioris ponderis fuisse auctor ē Macro. Peloris:genus conchæ. Fatuā sine pondere. Sūma mēsa.i.lautissima mēsa.Ostrea non liuētia:non īferiora:non īuidētia.Ostreis baianis:nā illa res dicit̄ alteri liuere:quæ ē peior altera. Papinius: Rupesque nitent:quis purpura sæpe. Oebalis:& tyrii moderator liuet aheni.

Olidam:male olentem quando fugit. Præda:uulpes. Humida lina:retia. Impediēt iplicabunt. Superbus:tanq̄ aliquid magnū cepisset. Martes:genus uulpis:cui fortasse ac commodari potest:quod Aristoteles scribit cinadon. Ad mare:ad laurentū. Ab urbano macello:id est ex urbe. Callaicum:discedo inquit si quid mandas in hispaniam.

Molles. In gratia Sulpitiæ hoc scriptum est dum Calenum coniugē felicē uocat ꝙ xv. annis cū tali uixerit uxore:& nullū diē periisse ait:quo uerā uitā non egerit. O molles:o iucūdos. Iugalis:matrimoīales. Notata:signata tanq̄ felix. Caris lapillis:margaritis. Littoris Littoris idici.i.maris rubri. O quæ prælia:locus ꝓpertii:Quā multa apposita narramus uerba lucerna:Quātaque sublato lumine rixa fuit. Nibis nicerotianis.i.unguento. Nicerotis aūt pigūetarius syrus fuit. Laberius: Et quæcūque syrus nicerotes solet: & quicqd croci casiæque cinamique udus cæsariæ spirat delicatus arabs:Hoc totam uobis nūc ad scænā affero. Vixisti:uerā uitam egisti.nā tantū uiuūt q ueră agūt uitā. Computaẽ: ascribiẽ sibi tāq̄ præstita a te. Solos numeras dies mariti.i.solū uixisti eo tēpoř quo fuisti maritus.

Onsule. In Lesbiam anum quā dicit non esse natam aliquo consule ut alii computabant suos ānos:sed temporibus Numæ.uel potius fuit ficta a promotheo luto hoc est ceno promothei: qui finxit hominem ex luto. Tu fuisti prima mulier: quā finxerit:adeo anus es.

Ense. Proculeia maritū dimiserat facto diuortio: nullā aliam ob causam:ut uaticinaẽ poeta:nisi ꝙ factus erat prætor: & ludis megalesibus multa erant impendenda quæ uxorem oportuisset suppeditare. simul igitur & paupertatem prætoris notat:quæ sola uxore pendebat: & nouū proculeiæ consilium. Veterem:quē diu habuisti.

Hic olidam clamosus ages in retia uulpem:
Mordebitque tuos sordida preda canes.
Illic piscoso modo uix educta profundo
Impedient lepores humida lina meos.
Dum loquor ecce redit sporta piscator inani.
Venator capta marte superbus adest.
Omnis ab urbano uenit ad mare cœna macello:
Callaicum mandas si quid ad oceanum.

Ad Calenum.

O molles tibi quindecim calene
Quos cum sulpitia tua iugales
Indulsit deus & peregit annos.
O nox omnis & hora quæ notata est
Caris littoris indici lapillis.
O quæ prœlia:quas utrinque pugnas
Felix lectulus:& lucerna uidit
Nymbis ebria nicerotianis.
Vixisti tribus o calene lustris
Aetas hæc tibi tota computatur
Et solos numeras dies mariti.
Ex illis tibi si diu rogatam
Lucem redderet atropos uel unam
Malles q̄ pyliam quater senectam.

In Lesbiam.

Consule te bruto quid iuras lesbia natam:
Mentiris:nata es lesbia rege numa.
Sic quoque mentiris:nāque ut tua sæcula narrant
Ficta prometheo diceris esse luto.

Ad Lupum.

Semper cum mihi diceretur esse
Secreta mea polla cum cinædo:
Irrupi lupe non erat cinædus.

In proculeiam.

Mense nouo iani ueterem proculeia maritum

Habere res suas: Verba sunt ex ritu diuortii: ut apud iurisconsultos: nam coniuges dis/sidentes alter alteri dicebant res tibi habeto tuas: res tibi agito tuas. Erat prætor: & cum sit prætor noluisti eum. Purpura megalesis: dicitur qua prætores in megalesibus uti so/lent. nam megaleses ludi a prætoribus celebrabantur in honorem magnæ matris mense a prilis: quos ludos curant purpura induti pene triumphali. Iuuenalis: Interea megalesiacæ spectacula mappæ Idæum solenne colūt similique triumpho Prædo caballorum prætor sedet purpura. Sacrū po pulare: megalesia appel/lat sacra popularia: hoc ē gratissima populo: nā his populus romanus maxīe delectabatur: quod Iuue/nalis notauit: Nam si defi ceret mœstam attonitam que uideres hanc urbem. Tulisset: absumpsisset. Sed est lucrum: ne istā pecuniam amittas in ma/rito prætore.

Deseris: atque iubes res sibi habere suas.
Quid rogo quid factum ē: subiti quæ causa doloris?
Nil mihi respondes: dicam ego prætor erat.
Constatura fuit megalensis purpura centum:
Milibus ut nimium munera parca dares.
Et populare sacrum bis milia dena tulisset:
Discidium non est hoc proculeia: lucrum est.

Ad Dindimum.

Tam dubia est lanugo tibi: tam mollis: ut illam:
Alitus: & soles: & leuis aura terat.
Celantur simili uentura cydonia lana:
Pollice uirgineo quæ spoliata nitent.
Fortius impressi quotiens tibi basia quinque:
Barbatus labris dindime fio tuis.

Ad Phileroten.

Septima iam phileros tibi conditur uxor in agro:
Plus nulli phileros quam tibi reddit ager.

Ad. Qu. Ouidium.

Quinte calidonios ouidi uisure britannos:
Et uiridem thetym oceanumque patrem.
Ergo numæ colles & nomentana relinques
Otia: nec retinet rusque focusque senem.
Gaudia tu differs, at non & stamina differt
Atropos: atque omnis scribitur ora tibi.
Præstiteris caro: quis non hoc laudet: amico:
Vt potior uita sit tibi sancta fides.
Sed reddere tuis tandem mansure sabinis:
Teque tuas numeres inter amicicias.

In deliciatum lectorem.

Si quid lene mei dicunt & dulce libelli:
Si quid honorificum pagina blanda sonat:
Hoc tu pingue putas: & costam rodere mauis:
Ilia laurentis cum tibi demus apri.
Vaticana bibas: : si delectaris aceto:

Vinte: Qu. Ouidiū in Britanniā profici scentē monet ut aliquādo uelit se ad ocium conferr̄ & uiuere: præsertim cum satis sit quod olim Maxi/mum Cesonium exulem secutus ē: non ueritus Ne/ronis indignationem. O uidi: Ouidius quidem est apud Plutarcum: sed eun dem esse non arbitror. hu ius supra meminit. Cali donia: silua britāniæ: quo arma romana processert. Patrem: Oceanum qui ambit terram: uel ūde re/liqua maria deriuant̄ me diterranea. Reddere: re stituaris. Inter amiciti/as: id est uelis frui amiciti/is.

I Quid: Malum in/terpretem sui carmi nis accusat: qui ita legat: ut si quid esset ī his quod felle careret: repre/henderet tanquam pigue & crassum: Obscena autē laudaret. Rodere costā id est uis maledicum car/men. translatio ab apro. Apri laurentis: qualem mittit laurentum. Bi/bas uaticana: id est quæras malos poetas.

Noſtra lagœna: id eſt noſtrum carmen. perſtat enim in metaphora.

Mnia: Ita Matho laudabat carmen: ut diceret belle ſcriptum eſſe frigide laudans. Huius liuorem cum notet poeta: ait o Matho tu uis dicere omnia belle: id eſt uitupera aliquando: ſi piget laudare. Sũt qui referant hoc ad ſtudium Mathonis: qui conabatur orationem ſemper belle componere: In quo Martialis eum deridet. placet prior ſententia.

Non facit ad ſtomachum noſtra lagœna tuum.

In Mathonem.

Omnia uis belle matho dicere: dic aliquando:

Et bene dic neutrum: dic aliquando male.

Ad Martialem amicum.

Vitam quæ faciunt beatiorem:

Iocundiſſime martialis hæc ſunt.

Res non parta labore: ſed relicta.

Non ingratus ager focus perennis.

Lis nunquam: toga rara: mens quieta.

Vires ingenuæ: ſalubræ corpus.

Prudens ſimplicitas: pares amici.

Conuictus facilis ſine arte menſa.

Nox non ebria: ſed ſoluta curis:

Non triſtis torus: attamen pudicus.

Somnus qui faciat breues tenebras

Quod ſis eſſe uelis: nihilque malis?

Summum nec metuas diem nec optes.

Itam: Per munera uitæ beatæ ſe ipſũ alloquitur: & ex ſententia Epicuri hæc ſcribit. Parta: quæſita. Non ingratus: non nimium fertilis. Toga rara: id eſt rarum officium erga diuites. ſequebantur enim togati diuites. Vires ingenuæ: non portentoſæ. Salubre: quia non aduexet aduerſa ualitudine. Pares amicos: ut non habeas ſuperiores. Facilis: non quæſitus magno labore. Breues tenebras: id ẽ ſit tibi somnus ſuauis: ut nox uideatur breuis: Summũ diem: id eſt mortem.

Parat conuiuium.

Nunciat octauam phariæ: ſua turba iuuencæ:

Et pilata redit iamque ſubitque cohors:

Temperat hæc thermas nimios prior hora uapores:

Halat: & in modico ſexte nerone calet.

Stella: nepos cani cerealis flacce uenitis:

Septem ſigma capit: ſex ſumus: adde lupum.

Exoneraturas uentrem mihi uillica maluas:

Attulit & uarias quas habet hortus opes.

In quibus eſt lactuca ſedens: & ſectile porrum:

Vnciat: Inuitat amicos in balnea: & cœnam pollicetur frugalem: ſed ingenuo ſtomacho. Iſis Romæ colebatur iuxta campum martium. Iuuenalis: Antiquo quæ proxima ſurgit ouili. Huius ſacerdotes habitu lineo cum ſiſtris ſacra celebrabãt: repræſentantes indagationem filii: quem olim amiſſum: ut Herodotus & Lactantius ſcribunt & anxie perquiſiuit & fleuit: timens ne quid ei accideret: quod patri euenerat Oſyridi. Hora octaua hæc ſacra erant abſoluta. Sua turba: ſacerdotum. Iuuencæ phariæ: Iſidi. Pilata: ſiſtrata. Redit: ab indagatione. Immodico Nerone: id eſt immodice æſtuãtibus neronianis thermis. Septẽ ſigna: alludit ad cœnationẽ: nã nonnullæ cœnationes ſex capiẽbãt: aliæ ſeptẽ: aliæ octo. de ſtipadio ĩ diſtichis: Accipe lunata ſcriptũ teſtudĩe: ſigna octo capit. ueniat quiſqs amicus erit. Adde lupum: qui erit ſeptimus. Sedens: ſeſſilis: quæ eadem dicitur laconica. Sectile porrum: ad differentiam capitati.

Ructatrix:codex antiquus habet ſtupratrix.mentam græci mintam olim dixerunt: gratiſſimi eſt ſaporis:ut ſcribit Plinius in ruſticis præſertim dapibus.in hanc uerſa eſt puella amata a Plutone.ſi ructatrix legis:dicitur quia facit ructare. Si ſtupratrix quod placet ex codice antiquo:alludit ad nomen diminutiuum mentula. Herba ſalax:ego puto ꝗ eruca intelligi quæ facit homines ſalaces.Columella:Excitet ut ueneri tardos eruca maritos.

Oua ſecta:erat genus condimenti ex ouis & liquamine ſalſo.ſupra:Diuiſis cibium latebit ouis. Cibiū ſignificat pelamidem conciſam.

Nec deeſt ructatrix menta:nec hærba ſalax.
Secta coronabunt rotatos oua lacertos:
Et madidum thinni de ſale ſumen erit.
Paruus in his una ponetur cœnula menſa:
Hædus: inhumani raptus ab ore lupi.
Et quæ non egeant ferro ſtructoris ofellæ:
Et faba fabrorum prototomique rudes.
Pullus ad hæc cœniſque tribus iam parua ſuperſtes:
Addetur: ſaturis mitia poma dabo.
De nomentana uinum ſine fece lagœna:
Quæ bis frontino conſule prima fuit.
Accedent ſine felle ioci:nec mane timenda:
Libertas.& nil quod tacuiſſe uelis.
De praſino conuiua meus uenetoque loquatur:
Nec faciant quemquam pocula noſtra reum.

Ruta: ab urendo dicit̃: eius manipulus uicē liquaminis ſalſi & olei nonnunquam præſtat. Lacertos: igitur piſces dicit rutatos id eſt ruta conditos:& muſtum rutatum legimus datū a Cornelio Cetego:populo Romano in conſulatu. Sumen thynni:piſcis:Nam ſumen thynni ĩ precio erat: cauda miniē: quia caret pingui. Onix: accipitur pro ſalino apud Horatium: quãuis ſit ampulla marmorea: Vt Porphirio interpretatur.

Vna cœnula: quia totus abſumetur. Raptus:ſemilaceratus a lupo. Structores: ut apud Iuuenalē: dicebantur:qui menſas & cibaria curabant: At non nunquam ſcindebant. Ofella ſignificat panem medicatum.A Varrone autē numerat̃ inter carnes conditas. Faba quibuſdam herbis condita fabrilis dicebatur Columella:Quæque fabis: habilis fabrilia miſcet. Prothotomi:dicuntur primi caules q̃ ſucciduntur:ut uerbū ipſum indicat: Nam πρωθον ſignificat primum:& τεύω incido.Columella:& iam prothotomos tempus decerpere caules. Perna:petaſo. Superſtes cœnis tribus: id eſt quæ reliq̃ fuit. Sine fæce:prothopum dicitur uinum: quod primum defluit ſponte:nec exprimitur. Bis plena:iocatur dicit ſe daturum uinūex lagena:quæ fuit plena bis Frontino conſule ut nouum indicet uinum.Imitatio eſt Horatii:Vina bibes iterū tauro diffuſa. Non timenda mane: hoc eſt cuius te non pœniteat mane ſequenti:Vt ebrios pœnitet libertatis loquendi. Praſſino & ueneto: de duobus aurigis cariſſimis imperatori. Quenquam reum:hoc eſt ſi quid dictum fuerit inter pocula neminem accuſabimus.

In Cottam.

Cum potes ametiſtinos trientes
Et nigro madeas opimiano
Propinas modo conditum ſabinum
Et dicis mihi cotta uis in auro:
Quiſquam plumbea uina uult in auro?

Vm potes:Cotta aureo uaſe uina peſſima propinabat:cum ipſe opimianum & falernum biberet:ait nihil imprudentius factum: Nam quis acciperet uina plūbea in uaſe aureo:ut Martialis ait:Per plumbeum uinum peſſimum intelligit.plumbeum autem dixit:ut in metaphora permaneret.Nam uas aureum dixerat. Color amethyſtinus:purpureus eſt: qualis eſt ſetino & falerno:Poſuit trientes pro poculo. Opimiano:id eſt uino condito Opimio conſule: quod diu ſeruatum eſt.De hoc alibi multa diximus.

Rangat: Scorpum aurigam. xxvii. anno extinctum deflet: Nã aurigæ & imperatoribus & populo fuerunt gratissimi: ut incitatus caligulæ: Prassinus Neroni: Scorpus Traiãο. Victoria tristis: mœsta morte Scorpi. Palmas idumæas. Idumæ prouincia est syriæ: eiusdem nominis oppidum est phœniciæ: palma arbor illic luxuriat: copioseque ꝑuenit. ut Trogus & Plinius scribunt. Lucanus: Arbusto palmarum diues idumæ. Virgilius: Primus idumæas referam tibi mantua palmas. hæc arbor dicata est numini uictoriæ: quoniã aduersus impositum pondus renititur. Vt Gellius scribit ex auctoritate Aristotelis. Frangat palmas idumæas. i. arbores sibi dicatas. Flammis iniquis: rogo Scorpi iniquo. Iungis nigros equos: infernales. permansit ĩ officio aurigæ. Illa meta: ad quam ueniebas in certaminibus cur fuit etiam tam ꝑpe uitæ tuæ: quasi dicat cur etiam tã cito uenisti ad metam uitæ.

De Scorpo.

Frangat idumæas tristis uictoria palmas:
 Plange fauor sæua pectora nuda manu.
Mutet honor cultus & iniquis munera flammis:
 Mitte coronatas gloria mœsta comas.
Heu facinus prima fraudatus scorpe iuuenta:
 Occidis: & nigros tam cito iungis equos.
Curribus illa tuis semper properata breuisque:
 Cui fuit & uitæ tam prope meta tuæ.

Ad Faustinum.

Sydera iam tyrius phryxei respicit agni:
 Taurus: & alternum castora fugit hiems.
Ridet ager: uestitur humus: uestitur & arbos:
 Ismarium pellex attica plorat ithim.
Quos faustine dies: qualem tibi roma rauennam:
 Abstulit: o soles: o tunicata quies.
O nemus: o fontes: solidumque madentis harenæ:
 Littus & æquoreis splendidus anxur aquis.
Et non unius spectator lectulus undæ:
 Qui uidet hinc puppes fluminis: inde maris.
Sed nec marcelli pompeianumque: nec illic:
 Sunt triplices thermæ: nec fora iuncta quater.
Nec capitolini summum penetrale tonantis:

Ydera: Faustinum accusat: q accepto magistratu ab imperatore præsit rauennatibus: nec fruatur recessu suo teracinẽsi. describit autem uer: & ex astrorum ratione & ex floribus terræ. Taurus tyrius: qui uexit Europem: qui est in cælo qui respicit sydera. Agni phryxei. i. qui uexit Phryxũ & hellẽ id est iã sol uenit in taurũ per quod notat aprilem. Alternum castora: id ẽ geminos: nam sibi hoc antiquitas suasit: Castorẽ & Pollucem esse illud sydus quod geminos appellant: quãuis auctore Higino aliit tradiderũt esse Triptolemum & Iasonẽ: alii Herculem & Apollinẽ. Pellex attica: philomela quæ primo uere canere solet. Ithĩ ismarium: thracem filium Terei & Prognes. Thucidides scribit in secundo historiarũ Tereum illũ cui nupsit Progne: nõ fuisse regẽ thraciæ: ut nostræ fabulæ tradiderũt: sed daulidis oppidi phocensiũ: unde eodẽ auctore philomela dr̃ daulias. Eundẽ tamen a thracibus ortũ non negat. emẽdandus est error apud Strabonẽ. Ille enim cũ sentẽtiam Thucididis rettulisset: neque eũ noĩasset sed dixisset nonnullos ita scribere subdidit. Thucidides uero ad megara hæc gesta fuisse: cũ ut dixi extẽt uerba Thucididis affirmantis actam fabulam ad daulida non ad megara. Emendeẽ igitur hoc pacto. Ita Thucidides: Alii ad megara gesta scribunt. O tunicata quies: in qua quiete solemus uti sola tunica. Aequoreus: qa ad mare. Non unius undæ: nam & fossam habebat iuxta se teracina & mare. Fluminis: nã & fossa contigua teracinæ: ut Strabo: frequens erat nauigatio: quæ fiebat aquis pluuialibus. Et fluuius proximus erat. Item fluuius quem Vfentem nostri appellarunt deprauata dictione Aufidum Strabo dixit. Neque Marcelli: theatrum cuius scæna restituta Vespasianus ludos edidit. Thermæ triplices: dicuntur quæ triplici serie ædificantur.

Templa flauiæ gentis: quæ condidit Domitianus. Quæ tua sunt. i. tuos honores.

Helim: Mœchæ in adulterio deprehensæ toga indutæ in publicū procedere cogebantur. hoc satis supra est demonstratum. Festiue igitur poeta ait Numā dixisse spadonē qui effœminatus est: cum eum uidisset togatum. Esse mœcham damnatam: nam mulier in toga non conspiciebatur: nisi in adulterio fuisset deprehensa.

Lle ego: Alterum epitaphium Scorpi. Circi clamosi gloria: nam ī circo aurigæ certabant. Rapti: dicuntur qui ante legitimum tēpus moriuntur. Nona trieteride. i. xxvii. anno. Palmis uictoriis.

Quæque nitent cælo proxima templa suo.
Dicere te lassum quotiens ego credo quirino:
Quæ tua sunt tibi habe: quæ mea redde mihi.

De Spadone.

Thelin uiderat in toga spadonem:
Damnatam numa dixit esse mœcham.

Epitaphium Scorpi.

Ille ego sum scorpus clamosi gloria circi:
Plausus roma tui delitiæque breues.
Inuida quem lachesis raptum trieteride nona:
Dum numerat palmas credidit esse senem.

In Olum.

Mensas ole bonas ponis: sed ponis opertas:
Ridiculum est: possum sic ego habere bonas.

In Marullam.

Arrectum quotiens marulla penem:
Pensauit digitis diuque mensa est.
Libras. scrupulas. sextulasque dicit:
Idem post opus & suas palæstras.
Loro cum similis iacet remissus:
Quanto sit leuior marulla dicit.
Non ergo est manus ista sed statera.

In Gallum.

Totis galle iubes tibi me seruire diebus:
Et per auentinum ter quater ire tuum.
Eximit aut reficit dentem casellius ægrum:
Infestos oculis uris higine pilos.
Non seccat & tollit stillantem fannius uuam.
Tristia soxorum stigmata delet heros.
Enterocellarum fertur podalyrius hermes:
Qui sanet ruptos dic mihi galle quis est.

Ensas: Olus mensaꝝ laudem iactabat: sed his opertis amicos accipiebat: nam & mensæ sua habebant repositoria. poeta eum deridet: ꝗ uelit homines ita fallere: nam ego qui habeo pessimas mensas: possē uideri hoc commento habere bonas. Sic: ista fraude.

Rrectum: Obolus & scrupulus idem ē: ut Dardanus scribit. Vterque: continet sex siliquas.

Otis: Galli auaritiā accusat: & aliorum simul diuitum. Enumerās enim medicos qui in urbe sunt: dicit oī generi morbi suum medicum adesse præterquam ruptis: Rupti autem dicuntur quodā morbo laborantes: sæpe apud Plinium & Celsum. locatur hoc uerbo igitur poeta & cum uideatur loqui de morbo: Intelligit ruptos id est fessos laboribus colēdorum diuitum. Nam rupti dicuntur etiā dfessi: & laceratis uestibus supra: Rumpes inqt equo leporem. & rumpere latus dicitur fatigari. Flauius: medicus. Vuam. i. morbum qui in gutture nascitur. Stillante: epiphora. Podalyrius: filius Aesculapii. Enterocellæ: significat morbum intestinorum defluentium in testiculos. sunt præterea Hidrocellæ eiusdē generis: & ramex: Vnde ramicosus. Qui sanet ruptos: id est fessos: & laceratas habentes uestes: cū uideatur intelligere de illis: qui laborant eo morbo.

Rgenti:Sextus in saturnalibus cũ soleret mittere librã argenti:nunc mittit selibram piperis.iocaẽ in hunc Martialis. Tanti.i.nolo selibrã piperis pro libra argenti.

Nxuris:Ad Frontinũ scribit:cui solebat esse comes in agro quẽ uariis in locis hẽbat: & cãm affert quare nunc non possit amplius esse comes:se tamen q̃uis comes non sit: nõ minus eũ amare q̃ solebat. Placidos recessus:anxurinos. Nemus rheginũ:nã ut Diodorus scribit & Strabo repetit:precibus Herculis illac trãseuntis factũ est ut in agro rhegino cicadæ uocẽ non habeant: cũ in littore lucrino proxio sint resonãtes:ũde Eunonii citharœdi locris statua erecta est cicada citharæ insidente a qua adiutus est:cum in certamĩe descendisset in locũ chordæ quæ est fracta. Cãcro feruẽte:mẽse iulio. Lacus flumineos:an propter eũ lacũ quẽ ante teracinã duo flumina efficiebant. uel quod placet de oĩ lacu q ingressu flumĩs augetur nã is est amœnior. Sterili:nihil assequẽte. Pascimur:sustineũs & colimus Lares:ĩ ianiculo: sed nõ solus ille te amat:q te frequẽtat: sed etiã ego qui te non colo. Etiã non officiosus:q̃uis non sim tibi comes:Tranqllus: senatores circũsteterunt sellã Cæsaris officii gr̃a.i.comitatus & Martialis alibi: Viuat & urbanis albus in officiis.

Onsũpta:Delicatũ lectorẽ monet non esse aptũ suis carmĩbus: quemadmodũ conuiua ẽ molestus:q delicatos tantum cibos ꝑquirit.Is.n.in quem scribit fastidiosi stomachi breuiora tantũ epigrãmata legebat. Lẽma:genus ẽ argumẽtationis:meminit Laertius in zenone.Ci.id appellauit uerbo latino comprehensionẽ.Lẽma apud Mart.significat inscriptionem epigrãmatis:qua totus sẽsus comprehẽdiẽ:hic accipiẽ pro argumẽto. Consumpta uno lemmate.i.uno epigrãmate. Omni macello.i.ex oĩbus obsoniis: Forũ ubi obsonia uẽdunẽ: macellũ dr̃. Mattea:condimẽtũ ẽ carniũ unctũ a uerbo græco:ut concessit Varro: Nam matto significat oblino.Inde uerbum est apud Aristophanẽ:qui gulosum appellat matteolicũ.i.mattea sectantẽ.Tranquillus genere fœminino ꝓtulit in Caligula: matteas ĩquit uenenatas multis misit. Sola mattea.i.sola uncta. Lectore guloso:perstat ĩ metaphora:

Qui sine pene:nonnulli codices habẽt pane.penẽ antiqui caudã dixerũt. Hoc est eum uolo:q non modo delicatiores ꝑtes appositi aĩalis comedat:sed & qui caudam nonnunq̃ sumat.q.d.nolo lectorem qui totũ opus legat.& ad penem hoc est ad caudam perueniat. hæc placet.Alii codices habent pane:ut hoc sit dictum in gulosum.Et Martialis uelit lectorem:qui non tantũ matteis sed & pane unã uescatur:quem gulosiores aspernantur.

Ad Sextum.

Argenti libram mittebas: facta selibra est:
Sed piperis tanti non emo sexte piper.

Ad Frontinum.

Anxius æquorei placidos frontine recessus:
Et propius baias littoreamque domum.
Et quod inhumanæ cancro feruente cicadæ:
Non nouere nemus flumineosque lacus.
Dum colui doctas tecum celebrare uacabat:
Pierides:nunc nos maxima roma terit.
Hic mihi quando dies meus est:iactamur in alto:
Vrbis:& in sterili uita labore perit.
Dura suburani dum iugera pascimus agri:
Vicinosque tibi sancte quirine lares.
Sed non solus amat: qui nocte dieque frequentat:
Limnia:nec uatem talia damna decent.
Per ueneranda mihi musarum sacra:per omnes:
Iuro deos:& non officiosus amo.

In delicatum lectorem.

Consumpta est uno si lemmate pagina transis:
Et breuiora tibi non meliora placent.
Diues & ex omni posita est instructa macello:
Cœna tibi:sed te matia sola iuuant.
Non opus est nobis nimium lectore guloso:
Nunc uolo:qui fiat non sine pene satur.

Vra:In Munnam pedagogum triuialem: qui cum supra duos rusticanos discipulos non haberet:petiit ius a Cæsare trium discipulorum:adductus eorum exemplo qui iura trium natorum petebant.hunc deridet poeta.

Ic:Epitaphium est Herotionis puellæ: quã supra & commendauit parentibus mortuis. Vmbra festinata:morte imatura. Hyems sexta.i.sextus annus. Regnator: dominus. Nostri agelli:ubi sepeliuimus puellã. Iusta annua.i.exequias solennes. Exiguis umbris: puerilibus.

Sic solus hic tumulus sit flebilis.i. sic nullus tuorũ moriat̃.alibi:Quid fles talia? nil fleas uiator.

Vdi magister: In ludi magistrũ: cuius uociferatioibus offendebat̃.supra: Quid tibi nobiscũ ludi scelerate magister? hũc rogat ne pulset pueros æstiuo præsertim tempore.

Chorus mẽsæ delicatæ: .i.chorus pulchrioꝝ ministroꝝ. Calculator: q docet numeros & arithmeticã. Notarii: dicebant̃ q excipiebãt uerba aliẽa quorũ memit Plutarcus ĩ Catone.horũ manus uelocitas erat ĩ precio. ĩ distichis Currãt uerba licet manus ẽ uelocior illis. Albæ luces:& cãdescẽtes dies. Flãmeo leone:mense iulio.

Pellis scytæ.i.lorũ factũ in scuticã.ipsa.n.scutica a scytos:qđ est coriũ dicit̃.

Marsias celenæus: q uapulauit ab Apollĩe. Celenæus:a celenis urbe phrygiæ eius patria.Papinius. No sset & illustres satyro pendente celenas.

Armora:Matronæ nomẽ ĩ quã hoc erat epitaphiũ nõ extat. huius pudicitiã laudat quæ.x.filiis supstes unũ nouit maritũ. Saxis mausoli.i. mausoleo:qđ Artemisia coniugi suo erexit. Pyramidũ:q̃ ægiptiis regibus erigũtur. Bis romão terento.i. lx. expleui annũ. Nam.xxx. quoque ãno sacra celebrabant̃ in cãpo martio ad locũ quẽ terẽton appellabãt alibi:Hic colat albano: Et quæ romuleus sacra terẽtus habet. Et nihil ꝑdidit:q̃a totã bene collocauit uitam. Clauserũt:filii.n.parentis mortui lumina claudebant. Vna mentula.i.uni marito seruiui.

De Munna.

Iura trium petiit a cæsare discipulorum:
Assuetus semper munna docere duos.

Epitaphium Herotionis.

Hic festinata requiescit herotion umbra:
Crimine quam fati sexta peremit hiems.
Quisquis eris nostri post me regnator agelli:
Manibus exiguis annua iusta dato.
Sic lare perpetuo:sic turba sospite solus:
Flebilis in terra sit lapis iste tua.

Ad Magistrum ludi.

Ludi magister parce simplici turbæ
Sic te frequentes audiant capillati:
Et delicate diligat chorus mensæ.
Nec calculator: nec notarius uelox:
Maiore quisquam circulo coronetur.
Albæ leone flammeo calent luces:
Tostamque feruens iulius coquit messem
Cirrata loris horridis sectæ pellis
Qua uapulauit marsyas celenæus
Ferulæque tristes sceptra pedagogorum
Cessent. & idus dormiant in octobris.
Aestate pueri si ualent:satis discunt.

Epitaphium nobilis matronæ.

Marmora parua quidem sed non cessura uiator:
Mausoli saxis pyramidumque leges.
Bis mea romano spectata est uita tarento:
Et nihil extremos perdidit ante rogos.
Quinque dedit pueros totidem mihi iuno puellas:
Cluserunt omnes lumina nostra manus.
Contigit & thalami mihi gloria rara:fuitque:
Vna pudiciciæ mentula nota meæ.

Ad Pollam.

Contigeris regina meos si polla libellos:
Non tetrica nostros excipe fronte iocos.
Ille tuus uates helyconis gloria nostri:
Pieria caneret cum fera bella tuba.
Non tamen erubuit lasciuo dicere uersu:
Si nec pædicor: cotta: quid hic facio?

In Carmenionem.

Cum te municipem corinthiorum:
Iactes carmenion negante nullo:
Cur frater tibi dicor ex hiberis.
Et celtis genitus tagique ciuis:
An uultu similes uidemur esse?
Tu flexa nitidus coma uagaris.
Hispanis ego contumax capillis.
Leuis dropace tu quotidiano.
Hirsutis ego cruribus: genisque.
Os blæsum tibi: debilisque lingua est:
Nobis filia fortius loquetur.
Tam dispar aquilæ columba non est:
Nec dorcas rigido fugax leoni.
Quare desine me uocare fratrem:
Nec te carmenion uocem sororem.

De Theopompo.

Quis rogo tam durus: quis tam fuit ille superbus:
Qui iussit fieri te theopompe cocum?
Hanc aliquis faciem nigra uiolare culina:
Sustinet: has uncto polluit ungue comas.
Quis potius ciathos: aut quis crystalla tenebit:
Qua sapient melius mista falerna manu.
Si tam sydereos manet exitus iste ministros:
Iupiter utatur iam ganymede coco.

Epitaphium Vetulæ.

Pyrrhæ filia: nestoris nouerca:
Quam uidit niobe puella canam:
Laertes auiam senex uocabit.
Nutricem priamus socrum thyestes

Ontigeris: Polla uxor Lucani superstes marito iterfecto a nerone monetur a Martiale ne accusat epigrammata lasciua: cum eius maritus lasciuũ aliquãdo carmen composuerit quod inserit. Regina: diues. Nostri heliconis. i. carminis latini.

Vm te: In Carmenonem mollem & effœminatum: qui Martialem appellabat fratrẽ cum nulla ex parte esset ei similis: ego inquit appellabo te sororem: notans mollitiem & turpitudinem hominis. Municipem: ciuem corinthium: an uultu similes sumus ut propterea me appelles fratrem. Dropace: unguento ad expilãdos pilos. Os blæsum: molle & blandiens. Debilis: fracta & effœmiata. Dorcas: est genus capreæ uelocissimæ: ut Pli. scribit. Sororem: nam tu fœmina es ego sum uir.

Vis: In Theopompũ cuius amore captus. Vncto igne: id est nidore. Quis: nam qui propinabant erãt pulchriores. Iste exitus: scilicet culinæ.

Yrrhe: In Politiã eodem ferme argumẽto quo supra scripsit ĩ Vetustillam: cuius pruritus nulla ætate potuerat extĩgui: eius autem decrepitã ætatem festiue & fabulosã designat. Hæc tandẽ mortua sepulta est cum coniuge Melantione. Pyrrhæ filiæ duæ: Prothogenia & Melanthia. Nouerca Nestoris: nullam nouercam Nestoris legimus: Clorem tantum matrem: sed hoc ex poetæ irrisione dicit.

Cornicibus superstes:quæ superabit ætate omnes cornices:quæ diutissime uiuunt.

Vm tibi:Impudicam Leliã accusat:quæ uoculis græcorũ utebatur uiro blandiẽs.idẽ carpitur a Iuuenale ζωη και ψυχη modo sub lodice relictis uteris i turba. hæc uerba meretricia esse ostendit:nam imitantur Laidem corinthiam quæ ita solebat loqui sed tamen Lelia nunq̃ poterit uideri Lais cum sit deformis q̃uis illius uerbis utatur. Ephesos:ciuitas Ioniæ eadẽ smirna dicta:patria Hiponactis poetæ:Parrasii & Apellis pictorum & Alex.oratoris. Rhodos insula pamphilii maris.

Mitylene: ciuitas inter methymnam & maliam ẽ duos portus habẽs: patria Pithaci:Alcei poetæ lyrici Anthimenidæ fratris: & Sapphus. Nunquã lita: id est quæ nunq̃ habuit sibi fucatum colorem. Aetruscis:mulieribus quæ colorãtur. Aricina: regio. sunt qui referant ad duos uicos in urbe:id est ad uicum tuscum:& regionem aricinam:quæ loca erãt in urbe:quod non placet.

Hersilia:uxor fuit Romuli rapta una cũ aliis sabinis:quæ ut Iuba scribit: sexcentæ.lxxx.tres fuerũt Alii scribunt Hersiliã uenisse in sortem Hostilio.

Cum sis ciuis Hersiliæ & Aegeriæ:id est quæ fuerunt pudicissimæ. Nunquam.quasi dicat quid opus est codias & facias gratum opus:satis blanda es: dum crissas: si quidẽ formosa es. Totam corinthon:id est totam linguã corinthiorum. Non omnino eris lais: quia tu deformis es: & illa pulchra fuit.

Iam cornicibus omnibus superstes:
Hoc tandem sita prurit in sepulchro
Caluo plotia cum melanchione.

In Læliam.

Cum tibi nõ ephesos nec sit rhodos aut mitylene:
Sed domus in uico lælia patritio.
Deque coloratis nunquam lita mater ætruscis:
Durus aricina de regione pater.
ζωη και ψυχη congeris usque:
Proh pudor ersiliæ ciuis & ægeriæ.
Lectulus has uoces:nec lectulus audiat omnis:
Sed quem lasciuo strauit amica uiro.
Scire cupis quo casta modo matrona loquaris:
Nunquid cum crisas blandior esse potes?
Tu licet ediscas totam referasque corynthon:
Non tamen omnino lælia thais eris.

De Polla.

Custodes das polla uiro:nec accipis ipsa:
Hoc est uxorem ducere polla uirum.

Ad Potitum.

Quod mihi uix unus toto liber ẽxeat anno:
Desidiæ tibi sum docte potite reus.
Iustius at quanto mirere quod exeat unus:
Labantur toti cum mihi sæpe dies.
Nunc resalutantis uideo nocturnus amicos:
Gratulor & multis:nemo potite mihi.

Vstodes:Almo effœminatus uxorem habebat:quæ spadonibus delectabatur: sed timens mollitiem uiri: ne scilicet ipse subagitaretur a spadonibus:adhibebat ei custodes. Hoc inquit poeta facere: quia duxit uirum uxorem:& cum uideatur dicere nupserat uiro suo tanquam uxori cum adhibeat ei custodes ipse intelligit duxit uirum uxorem id est cinædum. Das custodes: quia times ne subagitetur. Non accipis ipsa:quia subagitabatur a spadonibus:quod supra dixit:Irrupi lupe non erat cinædus.

Vod apud Potitum conqueritur de occupationibus urbanis:qui mirabatur quare uix unum librum toto anno composuisset. Ego sum reus tibi:id est ego accusor a te. Exeat mihi:componatur a me. Mihi:nil agendo & scribendo. Gratulor: multis:aut magistratum adeptis:aut aucta supellectile.

Luciferá dianá:nonnulli intelligunt Dianá auentiná:quæ una cú Lucifero in auentino colebat:& eadé Lucina dicebat quasi afferés lucé pariétibus:cui deæ matronæ supercilia consecrabát ubi uetustissimus lucus erat. Vnde Plinio placet datú eé nomé deæ:ut supra: Lucina a luco dicat. Alii palatiná intelligút:quæ noctiluca dicebat: quoniá eius téplú ut Varro noctu í palacio lucebat. Choreæ reduces:placet ut ítelligas comites multos reducé tes Vironé:& diuité. hoc magis placet:q̃ ítelligas choreas ꝓ saltatoribus. Poeta:ut Ligurinus & alii:sæpe oportet audire carmina. Impune: sine damno. Petunt balnea:ut sequar sportulam. Centú q̃drantes. nam ea sportula dabat í balneis. Visqs: Laudat pietaté Rabirii q condidit parentes senes eodé tumulo. & eos q̃uis ultima ætate extincti eént non secus deflebat q̃ si iuuenes amisisset. Condidit: sepeliuit. Clausit: absoluit: ꝑfecit. Bis sex lustra. i. lx. annú. Bina funera: duo corpa. Improbius: ísatiabilius. Rustra: Dánatis tépo/ribus Domitiani ser/uit Traiano: sub quo assentationi & blanditiis nullú locú esse affirmat: neque eé amplius opus appellaŕ eú dominú & deú: sed imperatoré. Frustra: qa nó utor amplius uobis. Attritis labris: diuturna afféta/tione í Domitiáo. Dominú & deum: ut dixerat supra. Edictú domí deique nŕi. Parthos: parthi regé suú supstitiose uenerabát adorabátque & osculis pedú & seruilibus supplica/tioíbus: ímo & eú adituri terrá ore tágebát ut auctor est Xenophon. Iccirco su/pra liberum dixit poeta: q tanq̃ deus a suis suspicieba tur. Picti: dicútur reges parthoꝝ: quoniá pictis uestibus utebát auctore Pli. ut & agathirsi thraces di/cút picti a Virg. qa quo ditiores erát ut scribit Mela eo luxuriosius se se tinge/bát: sed picti parthi: qa uestibus pictis utunt. eosdé poeta appellat pileatos uel qa mitris utunt uel qd placet a similitudíe seruoꝝ q testant libertaté cú pileú sumút: ut ostédat eos eé conditiois seruilis & libertinæ. Ad parthos. q. d. locus é uobis apud parthos: non apd Traianú. Prioribus: qbus uti solebas in Domitiano.

Nunc ad luciferam signat mea gemma dianam:
Nunc me prima sibi: nunc sibi quinta rapit.
Nunc consul prætor ue tenet: reducesque choreæ:
Auditur toto sæpe poeta die.
Sed nec causidico possis impune negare:
Nec si te rhetor grammaticus ue rogent.
Balnea post decima lasso centumque petuntur:
Quadrantes: fiet quando potite liber?

De Rabirio.

Quisquis læta tuis & sera parentibus optas:
Fata: breuem titulum marmoris huius ama.
Condidit hac caras tellure rabirius umbras:
Nulli sorte iacent candidiore senes.
Bis sex lustra tori: nox mitis & ultima clusit:
Arserunt uno funera bina rogo.
Hos tamen ut primis raptos sibi quærit in annis:
Improbius nihil his fletibus esse potest.

Adulatorium.

Frustra blandiciæ uenitis ad me
Attritis miserabiles labellis
Dicturus dominum deumque non sum.
Iam non est locus hac in urbe uobis
Ad parthos procul ite pilleatos.
Et turpes humilesque supplicesque
Pictorum sola basiate regum.
Non est hic dominus sed imperator:
Sed iustissimus omnium senator.
Per quem de stygia domo reducta est:
Siccis rustica ueritas capillis.
Hoc sub principe si sapis caueto:
Verbis roma prioribus loquaris.

Ittera. A. M. Antonio missam togam laudat: quæ eo ipsi fuit gratior: quoniã & ille appellabatur Marcus: & uidetur bene iudicasse de eo: nam pulchrum est laudari a laudato uiro: & donari. Censor: qui laudabat paupertatem. Mecœnas: qui ut Seneca scribit luxuriosas uestes habuit: in quo male audiuit. Victima litat: placat deos: quasi dicat non quicunque cedit uictimam: placat deos.

Am parce: Indignatus est: ꝙ Scorpus auriga nuper una hora lucratus sit quindecim saccos auri: cum ipse non habeat ĩ sportula supra cẽtum quadrantes tota die: quare damnatis opibus iã optat somnum. Gratulatori lasso: id ẽ mihi: qui sum lassus. Togatulos: qui præcedunt. Centum plumbeos: inuidiose dixit plumbeos. Victor: ex certamine Circi. Auri feruentis: nam uidetur ardere. Nilus spicifer: fertilis annonæ. Vua: nã setia est inter pontinas paludes: optimũque fert uinum.

Ilia: locus ẽ in Gallam: quæ annis in cõtemptum uenerat: cum olim magno prostraret precio: eadem cum gratis inuitet Martialem: negligitur. Non erat: tunc cum iuuenis erat. Nimis magni: non admodum indigna uidebat eo precio.

Ad Marcum.

Littera facundi gratum mihi pignus amici:
Pertulit ausoniæ dona seuera togæ.
Qua non fabricius sed uellet apitius uti:
Vellet moecenas cæsarianus eques.
Vilior hæc nobis alio mittente fuisset:
Non quacunque manu uictima cæsa litat.
A te missa uenit possem nisi munus amare:
Marce tuum poteram nomen amare meum.
Munere sed plus est: & nomine gratius ipso:
Officium docti iudiciumque uiri.

Ad Romam.

Iam parce lasso roma gratulatori
Lasso clienti, quamdiu salutator
Anteambulones & togatulos inter
Centum merebor plombeos die toto.
Cum scorpus una quindecim graues hora:
Feruentis auri uictor afferat saccos.
Non ego meorum præmium libellorum.
Quid enim merentur apulos uelim campos.
Non hybla non me spicifer capit nilus:
Nec quæ paludes delicata pontinas.
Ex arce cliui spectat uua setini.
Quid concupiscam quæris ergo dormire.

De Galla.

Milia uiginti quondam me galla poposcit:
Et fateor magni non erat illa nimis.
Annus abit bisquina dabis sestertia dixit:
Poscere plus uisa est: qua prius illa mihi.
Iam duo poscenti post sextum milia mensem:
Mille dabam nummos noluit accipere:
Transierant binæ forsan trinæ ue calendæ:
Aureolos ultro quattuor ipsa petit.
Non dedimus. centum iussit me mittere nummos:

Summa.c.denariorum. Iunxit nos:habuit nos in officio & seruitute. Sportula: arida exigua.

Oc fortuna:Notat tépora sua amare:q̄ muliones ditissimi fiant:poetæ esuriant.posuit aūt incitatū pro quocūque auriga.Huius meminit Trāquillus in Caligula: nā equo dedit marmoreā imaginē:præsepe eburneū:purpuræ tegmenta:monile e gemmis:domū familiā supellectilē aurigæ:cui etiā consulatū destinauerat.ponit item Meuiū pro quocūque poeta.Meuii aūt meminit Virgilius: Qui Bauium non odit: amet tua carmīa Meui.& Eusebius in tēporibus. Non ciuis syriæ:non libertinæ cōditionis.i.non seruus. Nam e syria serui ueniebant uenales. Ve parthiæ: notat libertos sui temporis: qui e libertina conditione fiebant eqtes. Catastis capadocis: e cappadocia mittebantur serui. De plebe remi:romanus & natus romæ. Cucullo:ueste ueneti coloris. Meuius item ut scribunt:qui tradiderunt de psonis horatianis tātæ fuit gulæ ut ingens pr̄imoniū absumpserit calendis Ianu.dānauerit in capitolio se optare quadringēta milia æris alieni: causam quærēti respondit:quoniam octigenta haberet: sed hic pro poeta accipitur.

Equius: In Carū medicū:qui imperitia multos necauerat: nuper autē mortuus ē febre.Dolet poeta eum esse extinctū tam cito:cū fuisset diu cruciādus:qđ poterat fieri si saltē fuisset quartana. Fecit nefas:qđ eum extīxerit tā cito.

Bis: Aemilius Macer poeta fuit ueronēsis:q Augusti tēporibus ī asia mortuus ē:ut Eusebius scribit eodē noīe Macer temporibus Domitiani rexit Hispaniā:nūc in dalmatiam mittebaf:quē abeuntē poeta ī hispaniā rediturus hoc epigrāmate ꝓsequif.alibi de mistrata hispania:Non ignorat onus q scit succedere Macro. Salonæ:op.dalmataꝝ & emporiū ad littus.dalmatæ aūt.l.oppida habuisse dicunf:ex qbus Priamonē:Niniā: Sinotium :& nōnulla præterea Augu.deleuit:auctores sūt Strabo & Appia. Littoreas salonas.i.ī dalmatiā Potestas:hoc est oīs magistratus quo fungeris. Pauperior laus:hoc ē ex tuis magistratibus redis pauperior. Terræ auriferæ.i.dalmatiæ ferētis auꝝ: ūde metallū dalmaticū auꝝ dr̄.Papi.robora dalmatico lucēt satiata metallo.Sinu uacuo.i.nihil furatū aut populatū:

Sed uisa ēst nobis hæc quoque summa grauis:
Sportulla nos iunxit quadrantibus arida centum:
Hanc uoluit puero: diximus esse datam.
Inferius nunquid potuit descendere fecit:
Dat gratis ultro.dat mihi galla nego.

De Meuio.

Hoc fortuna tibi uidetur æquum:
Ciuis non syriæ ue parthiæ ue
Nec de capadocis eques catastis:
Sed de plebe remi numæque uerna.
Iocundus.probus.innocens.amicus.
Lingua doctus utraque: cuius unum est:
Sed magnum uitium.quod est poeta.
P ullo meuius alget in cucullo:
Cocco mulio fulget incitatus.

De caro medico.

Nequius a caro nihil unquam maxime factum est:
Quam quod febre perit:fecit & ille nefas.
Sæua nocens febris saltem quartana fuisset.
Seruari medico debuit illa suo.

Ad Macrum.

Ibis littoreas macer salonas
Ibit rara fides amorque recti.
Et secum comitem trahet pudorem:
Semper pauperior redit potestas.
Felix auriferæ colone terræ.
Rectorem uacuo sinu remittes:
Optabisque moras: & exeuntem.

Vdo gaudio lachrimosa lætitia; Petemus celtas:& hiberos:id est ibimus bylbili celtiberiæ. Minor Catullo:alludit ad Marcum ueronensem:qui Catullo populari suo fauebat: Sic sim tibi:id est sic ego cedam uni Catullo tuo iudicio.

D lapidem:Fabula uulgari uanitatem Otacilii pauperis contendentis cũ Torquato diuite rerum omniũ magnificentia deridet:uaticinaturque fore ut ita rumpat Otacilius uolens æquari Torquato:quéadmodũ rana dirupta est:cũ uocem bouis uellet emittere. Cucumã: appellat cucumã fornaculã exiguã uix cucumã uas excedenté Daphnona.i.nemus laurorũ: ut platanona supra dixit nemus platanorũ.multa aũt erãt laureta in urbe ut scribit Plini.omniũ nobilissimum in Auentino: & celeberrimũ in uia flamía ad octauũ lapidem í uilla Cæsarũ:quæ ad gallinas dicebat: ex quo laureto triũphãtes coronabãt & ramum manu gestabãt.

Lorat: In Herotem eo dé argumento quo supra scripsit in Mamurrã: cupienté ornatissimã supellectilé emere: cũ pecunia careret.supra In septis Mamurra diu multũque uagatus: & sub eodé noíe alios ité notat idé cupiétes Myrræ maculosæ:maculis distinctæ: nam myrra hũor condensatus q ducebat í uasa maculis disticta & magni precii:unde myrrina pocula. Citrũ:mensã citriã. Tota septa:qcqd uédit í septis. alibi: In septis Mamurra diu multũque uagatus.

Vm:Phillis nomé lenæ é apd Properti.hic meretricis í quã iocat recenti facto: Nã cũ duo piter ad eã uenisset & uter prior futueret disceptarét pmisit se daturã utrique pariter & dedit: nã utraque pte é occupata.ego potius ítelligo iocũ eé í uerbo sustulit nã sustulit significat í altũ tulit: sustulit ité surripuit:alter igit surripuit tunicã:alter potitus é coitu: & ita utrique dedit alteri coitũ & alteri tunicã. Sustulit pedé.i.eã compressit:alibi de ea quæ futueret:Tollũturque pedes o medicina grauis.

Vdo dalmata gaudio sequeris.
Nos celtas macer & truces iberos:
Cum desiderio tui petemus.
Sed quæcunque tamen feretur illic:
Piscosi calamo tagi notata.
Macrum pagina nostra nominabit.
Sic inter ueteres legar poetas.
Nec multos mihi præferas priores:
Vno sed tibi sim minor catullo.

De Torquato & Otacilio.

Ad lapidem torquatus habet prætoria quartum:
Ad quartum breue rus emit otacilius.
Torquatus nitidas uario de marmore thermas:
Extruxit:cucumam fecit otacilius.
Dispofuit daphnona suo torquatus in agro
Castaneas centum:seuit otacilius.
Consul torquatus:uici fuit ille magister:
Nec minor in tanto uisus honore sibi.
Grandis ut exiguam bos ranam ruperat olim:
Sic puto torquatus rumpet otacilium.

De Heroe.

Plorat heros quotiens maculosæ pocula myrræ:
Inspicit:aut pueros nobilius ue citrum.
Et gemitus imo promit de pectore:quod non
Tota miser cœnat:septa feratque domum.
Quam multi faciunt quod heros:sed lumine sicco:
Pars maior lachrymas ridet:& intus habet.

De Phyllide.

Cum duo uenissent ad phyllida mane fututum:
Et nudam cuperet sumere uterque prior.
Promisit pariter se phyllis utrique daturam:
Et dedit: ille pedem sustulit:hic tunicam.

I Quid: Gallum rogat ne exigat a se operam togatam: hoc est ne uelit se comitē cum ea in re magnam faciat iacturam ocii: & Gallus nullam capiat utilitatem. Cruces ingenuas: ad differentiam cruci seruorum: nam cum ingenui simus: uidemur tolli in crucem: quemadmodum crux est supplicium serui: ita hic labor est crux nobilium. Vanos: nullam afferentes utilitatem. Nocent: quia facio ocii iacturam.

Aros: Eodem argumēto supra scribit in senem: qui admotis temporibus capillis medio caluitio: Gerio uidebatur: hoc est habere tria capita: Nūc notat Marinum eadē accusatione: qui cum omnia fecerit: tamen caluitio proditur.

Hinc & hinc: utroque latere capitis. Redeunt: ex caluitio. Redduntur sibi: in locum suum: Cyris: id est nodis grandibus Almyrotem: Almyrotes significat Marinum: locatur igitur: aitque capillis redeuntibus ad tempora Almyrotem: hoc est Marinum uideri sedere īter duos comatos. Caluitium: comparat Marino seni: tēpora comata Splendophoro: & Theophoro pueris comatis: & elegātibus: quorum utriusque meminit Martialis. Caluo comato: id est sene: qui uelit uideri comatus: quū caluus sit.

Ad Gallum.

Si quid nostra tuis adicit uexatio rebus:
Mane uel a media nocte togatus ero.
Stridentesque feram flatus aquilonis iniqui:
Et patiar nymbos: excipiamque niues.
Sed si non fias quadrante beatior uno:
Per gemitus nostros ingenuasque cruces.
Parce præcor lasso: uanosque remitte labores:
Qui tibi non prosunt: & mihi galle nocent.

Ad Marinum.

Raros colligis hinc & hinc capillos
Et latum nitide marine caluæ
Campum temporibus tegis comatis:
Sed moti redeunt iubente uento.
Redduntur que sibi: caputque nudum
Cirris grandibus hinc & inde cingunt.
Inter splendophorum theophorumque:
Cide stare putabis hermerotem.
Vis tu simplicius senem fateri:
Vt tandem uidearis unus esse
Caluo turpius est nihil comato.

De Ladonte nauta.

Iam senior ladon tyberinæ nauta carinæ:
Proxima dilectis rura parauit aquis.
Quæ cum sæpe uagus premeret torrentibus undis:
Tybris & hiberno rumperet arua lacu.
Emeritam puppim ripa quæ stabat in alta:
Impleuit saxis opposuitque uadis.
Sic nimias auertit aquas quis credere posset:
Auxilium domino mersa carina tulit.

Am: Ladon fluuius est in arcadia ut alii scribunt ī thessalia pater Daphnes: ut cecinit Papinius: ut alii filiam Penei scribūt: hic nauta est: qui paratis hortis iuxta thyberim nauim mersam apposuit aduersus inundationes fluuii: Vnde opem tulit suo fundo: ea naui mersa quæ antequā mergeretur nihil faciebat lucri: in hoc iocatur poeta. Carinæ tyberinæ: quæ uelaturam faciebat in tyberi. Vagus: inundans. Emeritam: quæ iam cessabat in ripa. Vadis: id est inundationi fluuii. Auxilium: quia iugera seruauit.

Emo:Laurus pila optime lusit dum iuuenis esset factus senex pauper uidebatur. Prima pila:lacerata ueste.primæ pilæ dicebantur effigies laneæ:quæ in compitis suspendebantur: ut supra dictū est:primæ dictæ ut placet:quoniā in pricipio & capitibus uiarū pēdebāt:his addebantur uestes laceratæ. Caluit:incensus fuit. Pilæ:lusoriæ. Prima pila:hoc est uidetur illa prima effigies lanea:quæ appendebatur in compitis adeo laceratas habet uestes.

De Lauro.

Nemo noua caluit sic inflammatus amica:
Flagrauit quanto laurus amore pilæ.
Sed qui primus erat lusor dum floruit ætas:
Nunc postquam desit ludere: prima pila est.

De Afro.

Miraris quare dormitum non eat afer:
Accumbat cum qua ceciliane uides.

De natali Restituti.

Octobres age sentiat calendas
Facundi pia roma restituti
Linguis omnibus & fauete uotis.
Natalem colimus: tacete lites
Absit cæreus aridi clientis:
Et uani triplices breuesque mappæ.
Expectent gelidi iocos decembris.
Certent muneribus beatiores:
Agrippe tumidus negotiator.
Cadmi municipes ferat lacernas
Pugnorum reus ebriæque noctis
Cœnatoria mittat aduocato.
Infamata uirum puella uicit.
Veros sardonicas: sed ipsa tradat.

Iraris:Afer ob deformitatē uxoris noctē ducebat insomnē qđ cum ob aliam causam uideretur facere :poeta indicat uerā rationem: Cum qua:q̄si diceret cum deformi.

Ctobres:Natalem restituti patroni celebrat hoc carmine: ad hūc scribit Plinius in epistolis Cum autem diem natalē celebranti munera mitti soleāt: optat Martialis ut amplissima munera mittantur Restituto :non parua & exigui precii:qualia ī saturnalibus ei afferebātur a clientibus tanquam patrono:nam clientes munera patronis afferebant: ut Macrobius tradit. Pia: studiosa sacrorum. Kalendas octobres:quæ sunt dies natalis restituti causi dici. Fauete linguis :id ē silete: ut Macrobius interpretatur in Virgilio. Cærei:mittebantur in saturnalibus non satis explorata causa monumentis antiquorum.Alii enī scribunt missos fuisse ut satisfieret oraculo quod iusserat τα φωτα dari Saturno:φωσ autem significat lumen & uirum:& alii huius īstituti originem referūt ad publicum tribunum plebis:qui cum patroni grauiora munera exigerent a clientibus:iussit ut cærei tantum mitterentur ditioribus: Aridi: id est pauperis. Triplices tabellæ:quæ habent tria folia. Iocos decembris.saturnalia:nunc calēdis natalibus Restituti. Agrippa:dr̄ quicūque in pedes nascitur quod mali ominis est:ut Nonius Plinius Solinus scribunt.Hoc nomine fuit rex qui tenuit iudæam palæstinam ut ex historia Iosephi percipi licet. Tumidus negociator:hoc est epitheton syrorum:nam syri tumidi dicuntur:inde ueni in hanc opinionem :quod supra dixit Iuro per syrios tibi tumores ita esse intelligendum: Hoc est iuro per sacra Isidis syriæ: Nam sanctissimum erat iusiurandum per Isidem :ut supra: Nec per Niliacæ bouem iuuencæ :Et per sistrum Isidis ille iurat apud Iuuenalem. Cœnatoria: dicebantur uestes: quibus intercœnandum utebantur: propterea ita loquuntur in distichis:Nec fora sunt nobis:nec sunt uadimonia nota.Hoc opus est pictis accubuisse toris. Reus pugnorum: id est ebrius qui aliquem nocturno tempore pulsauerat: Nam ebrii olim Romæ occurrentibus pugnos inferebant ;ut illud Iuuenalis:Aut dic aut accipe calcem. Infamata:accusata adulterii.

Senex :alter Euctus.

Mnes: In Cottam fu rem : qui cū alii alia officia diuitibus præſtarēt ipſe loculos tantum uole/bat geſtare: & tales: ſed ut furaretur aliquid: Valde inquit poeta officioſus eſt Cotta:qui loculos tātum prætorum uelit geſtare.

Officioſus:ironia:quia ipſi tantum tibi ſeruis nō alteri officium præſtas: & alludit ad officia ipſa: id eſt magiſtratus: quorum fiſcum gerebat.

Vno labor: Laudat effigiem Iunoīs ſcul/ptam a Polycleto : quāuis hanc imaginem non repe riam inter Polycleti anti/qui opera:cuius duo pue/ri talis ludentes nudi: qui Aſtragalizontes dicebātur in Titi imperatoris æde e/rant:& Hercules Antæum ſuſpendens a tellure: & a/lia præterea opera: ſed de altero Polycleto loquitur

Deas:Mineruam & Ve nerem.

Vid Vellis: Expilas: laceſſis:prouocas.

Cineres: ita appellat cun num. Mater: Heccuba.

Leoni mortuo: a fœto/re oris:qui ſimilis eſt cun/no :Vel quod placet pro/uerbium ē: cum uolumus aliquem excitare: qui mo ueri non poteſt.

Ari:Diſceſſurus ī Hi ſpaniam commēdat rus & domum Mario ami co. Atina:oppidum La tii iuxta pontinas paludes eiuſdem nominis in Boe/tia. Tonantis:Iouis.ha/bebat in hortis aram Iouis & Siluani: cui pinus eſt de di cata: & fructus Cybeli.

Mirator ueterum ſenex auorum.
Donet phidiaci thoreuma cæli.
Venator leporem colonus hædum:
Piſcator ferat æquorum rapinas.
Si mittit ſua quiſque: quid poetam
Miſſurum tibi reſtitute credis?

Ad Cottam.

Omnes perſequeris prætorum cotta locellos:
Accipis & ceras: officioſus homo es.

De ſtatua Iunonis.

Iuno labor policlete tuus & gloria felix:
Phidiacæ cuperent quam meruiſſē manus.
Ore nitet tanto: quanto ſuperaſſet in ida:
Iudice conuinctas non dubitante deas.
Iunonem polyclete ſuam niſi frater amaret:
Iunonem poterat frater amare tuam.

In Ligellam.

Quid uellis uetulum ligella cunnum?
Quid buſti cineres tui laceſſis?
Tales munditiæ decent puellas.
Nam tu iam nec anus potes uideri.
Iſtud crede mihi ligella: belle:
Non mater facit hectoris: ſed uxor.
Erras ſi tibi cunnus hic uidetur
Ad quem mentula pertinere deſit.
Quare ſi pudor eſt: ligella noli:
Barbam uellere mortuo leoni.

De Almone.

Omnes eunuchos habet almo: nec arrigit ipſe:
Et queritur: pariat quod ſua polla nihil.

Ad Marium.

Mari quietæ cultor & comes uitæ:
Quo ciue priſca gloriatur atina:
Has tibi gemellas barbari decus luci
Commendo pinus: iliceſque faunorum:
Et ſemidocta uillici manu ſtructas:
Tonantis aras horridique ſiluani:
Quas tinxit agni ſæpe ſanguis & hædi:

Dominam uirginem:id est Dianam. Matrem principem:quoniam calendis martiis sū natus. Nemus floræ:omnes nymphæ fugiunt Priapum.

I prior:Flauius Clemens patruelis fuit Domitiani:hic alter Clemens est coniunx Atestinæ Sabinæ:cui carmina mittit. Regio helicaonis:dicitur regio patauina. Inepte igitur hunc locum deprauarunt & imprudenter scripserunt heliconis pro helicaonis:qđ ne facerent potuerunt admoneri disticho:ubi Ianæ patauinæ ita loquuntur: Nos helicaonia de regione sumus:quare dicta sit helicaoia illic dicemus. Si tu prior āte me:nam ego cogito illuc: Euganei populi sunt dicti a nobilitate: nam nobilioribus Herculis sociis duxerunt genus quasi euganei: unde Plinius auctor. Picta arua:id est uineta pata uina. Suta tecta. Charta noua:nondum edita.

Nec sordida mento:id est nondum barbata: ut i distichis exponemus & supra diximus.

On:Mittit amico poma non nata in agro suo nomentano: sed nata in suburra:hoc est empta. nam & supra dixit. Quicquid alteri ager dat sibi nasci in media suburra. Serpens massilus:id est hesperidum qui seruabat poma aurea hesperidum. Alcynous:rex phæacum habuit pulcherrimum agrū Germinat: producit mihi fructus. Mala plumbea:nullius precii:alludit ad aurea mala.

Nfantem:Ludens ostendit Gallam esse fellatricem: Quod supra dixit:Non fellat tāti Galla:Quid ergo?tacet: natū enim infantem & maritus negauit esse suum:& adulter:ait poeta cum maritus & adulter negent filiū natum suum esse: aperte negant se futuisse: quasi.d. Irrumarunt te fellantem. Futuisse:sed irrumasse.

Aepe:Laudat ocium patriæ suæ ubi poterit uiuere puo precio: quo Romæ non potest. stultū igitur est colere diuites:cum locus possit tibi suppeditare id quod ipsi non dant. Auitus mirabatur quare uellet reuerti in patriam cum fuerit Romæ.xxxiiii.

Dominamque sancti uirginem deam templi.
Et quem sororis hospitem uides castæ
Martem mearum principem calendarum.
Et delicatæ laureum nemus floræ:
In quo t priapo persequente confugit.
Hoc omne agelli mite paruuli numen
Seu tu cruore siue ture placabis:
Vbicunque noster martialis est dices.
Hæc ecce mecum dextera litat uobis:
Absens sacerdos:uos putate præsentem:
Et date duobus:quicquid alter optarit.

Ad Clementem.

Si prior euganeas clemens helyconis in oras:
P ictaque pampineis uideris arua iugis.
P erfer atestinæ nondum uulgata sabinæ:
Carmina purpurea sed modo suta toga.
Vt rosa delectat metitur quæ pollice primo:
Sic noua nec mento sordida charta iuuat.

Munusculum pomorum.

Non mea massilus seruat pomaria serpens:
Regius alcinoi nec mihi seruit ager.
Sed nomentana securus germinat hortus:
Arbore:nec furem plumbea mala timent.
Hæc igitur:media quæ sunt mihi nata suburra:
Mittimus autūni cærea poma mei.

Ad Gallam.

Infantem tibi uir iam galla remisit adultum:
Hic puto non dubie se futuisse neget.

Ad Auitum.

Sæpe loquār nimium gentes quod auite remotas
Miraris latia factus in urbe senex.

Sitia: hispaniæ est: Ptolemeus scribit iuxta Alauonam Beatum: me uideri diuitem.
Luxuriantur: possunt afferre luxum. Pascitur ager: ut supra pascimus iugera. Pascitur: substentatur. Maligno: quia emunt ligna. Conturbator: ut dixit conturbator aper qui multa requirit: & sollicitudinē & curam. Quattuor autumnis: id ē quattuor annis.
Vm: locus est in felicitatem suam: ꝙ scriptus hæres a moriente: cuius funus curabatur: causam conualescendi dederit: nam ille liberatus est a morbo. Papyrus adhibebatur rogo mortuorū: ut arderet facilius: quod docuerunt ægyptii: q papyro ad ignē utunt: ut scribunt Plin. & Strabo. odores itē spargebant: ut myrrha: & casia: & alia. Papinius: sed quid ego exequias & ꝓdiga flāmis Dona loquar: mœstoque ardentia funera luxu Quid cilicū flores qd munera gramīs indi: Polinctores: dicebant qui curabāt funus: ut Nonius ex Varronis & Plauti testimonio docet & Cassius in annalibus polincere dixit procurare funus: Numa īquit constituit ut pisces q squāmosi non eēnt ni polincerent: patrimonia ad conuētus publicos: & collegia facilius emerent. Polinctore: uespillone. Vespillo tamen dicitur q effert cadauer.
Ddat: Publius ægre ferebat mistros pulchros inspici a Mart. cōuiua: qua de re supra cōquestus ē in afrū: hi inquit ministri non conueniūt tuis moribus nā si uolueris eos adesse: necesse ē īspiciāt.
Vetus citrū. i. mēsam citriā. Præsta: fac adesse.
Hircosi: male olentis.
Dolor: quo afficeris dū spectantur ministri.
I romana: In imaginem Socratis: cuius grauitatem si os romanū esset: non græcū: similem eē dicit seueritati: q̄ Iulius Ruffus in satyra scribēda utitur. laus est igitur Iulii Ruffi: qui tāq̄ alter Socrates uitia carpat: cuius meminit Plinius in epistolis.
Romana: id est si romanus fuisset Socrates.

Auriferumque tagum sitiam: patriumque salonem:
Et repetam saturæ sordida rura casæ.
Illa placet tellus: in qua res parua beatum:
Me facit: & tenues luxuriantur opes.
Pascitur: hic ibi pascit ager. tepet igne maligno:
Hic focus: ingenti lumine lucet ibi.
Hic preciosa fames conturbaturque macellus:
Mensa ibi diuitiis ruris operta sui.
Quattuor hic æstate togæ pluresue teruntūr:
Autumnis ibi me quattuor una tegit.
I cole nunc reges: quicquid non præstat amicus:
Cum præstare tibi possit auite locus.

De Numa.

Dum leuis arsura struitur libitina papyro:
Dum myrrham & casiam flebilis uxor emit.
Iam scrobe: iam lecto: iam polinctore parato:
Hæredem scripsit me numa: conualuit.

In Publium.

Addat cum mihi cecubum minister
Ideo resolutior cinædo.
Quo nec filia cultior: nec uxor
Nec mater tua: nec soror recumbit:
Vis spectem potius tuas lacernas
Et citrum uetus indicosque dentes.
Suspectus tibi me tamen recumbam
Præsta de grege sordidaque uilla
Tonsos: horridulos: rudes pusilos
Hircosi mihi filios subulci.
Perdet te pudor hic: habere publi
Mores non potes hos: & hos ministros.

De Figura Socratis.

Si romana forent hæc socratis ora fuissent:
Illius in satyris qualia ruffus habet.

In commiſcentem uerſus operi. M.

Quid ſtulte noſtris uerſibus tuos miſces?
Cum litigante quid tibi miſer libro?
Quid congregare cum leonibus uulpes
Aquiliſque ſimiles facere noctuas quæris?
Habeas licebit alterum pede ladæ:
Inepte fuſtra crure ligneo curres.

De Capitolino.

Elyſio redeat ſi forte remiſſus ab agro:
Ille ſuo felix cæſare galba uetus.
Qui capitolinum pariter galbamque iocantes:
Audierit: dicet ruſtice galba tace.

De Phileno.

Qua factus ratione ſit requiris
Qui nunquam futuit pater philenus:
Gaditanus auite dicat iſtud
Qui ſcribit nihil: & tamen poeta eſt:

Ad Bilbilatonos agros.

Municipes auguſta mihi quos bilbilis agri:
Monte creat rapidis quos ſalo cingit aquis.
Ec quid læta iuuat ueſtri uos gloria uatis?
Nam decus & nomen famaque ueſtra ſumus.
Nec ſua plus debet tenui uerona catullo:
Meque uelit dici non minus illa ſuum.
Quattuor acceſſit trigeſima meſſibus æſtas:
Vt ſine me cereri ruſtica liba datis.
Mœnia dum colimus dominæ pulcherrima romæ:
Mutauere meas itala regna comas.
Excipitis reducem placida ſi mente: uenimus:
Aſpera ſi geritis corda: redire licet.

Ad Librum.

I noſtro comes: i libelle flauo
Longum per mare ſed fauentis undæ:
Et curſu facili tuiſque uentis.
Hiſpanæ pete taraconis arces.
Illinc te rota tollet: & citatus

Vid: Noto argumẽto conqueritur quendã poetã inſerere carmĩa ſua uerſibus ĩeptis quos cõponebat: de quo ſupra ẽ conqueſtus in Fidentinũ: ſed tamen eũ non magis poſſe eſſe bonũ poetã ait: q̃ poſſet currere ſi alterꝝ pedem ligneũ hr̃et: alterũ Ladæ uelociſſimi curſoris.
Quid tibi eſt? qd habes.
Litigante: quia meũ carmẽ non conuenit tuis uerſibus. Lada: curſor Alexandri: qui pendẽtibus ueſtigiis uix harenam ſignabat. huius memĩt Solinus & Catullus ueronenſis.

Lyſio: Laudat Capitolinum ſcurram: quem Galbæ anteponit: qui cæſarianis temporibus floruit notus carmine Iuue. Si potes illa pati quæ nec ſarmentus ĩiquas Cæſaris ad menſas: nec uilis Galba tuliſſet. Suo Cæſare: Auguſto: quod placet. q̃uis nonnulli de Tiberio ſentiant.

Va: locus eſt in Philenum & Gaditanum quorum alter adulterio uxoris habebat filios: alter alieno carmine ſibi uendicato uolebat uideri poeta Sit factus pater: id ẽ habeat filios.

Vnicipes: Reuerſurus ĩ patriam alloquitur populares ſuos: & quærit: an poſt. xxxiiii. quos in urbe conſumpſerat uelint ſe ĩ urbem accipere: & an humanitatem didicerĩt qua cum carerent ipſe romam uenit. Municipes: populares. Tenui: uerſanti ĩ lyrico carmine. Ruſtica id eſt dum agitis uitam ruſticanam.

Noſtro: Dat libellũ Flauo amico eunti ĩ patriam: & mandat ut ueteres ſodales ſalutet: & ſibi agrum paret ad ocium. Taraconis: Taraco nobile oppidum ſine portu: & nobile uino.

Quinto essedo.i.quinta mansione. Tuum parentem.i.me qui te edidi. Iam timidus: similis locus est apud Iuuenalem. Vmbritii: dum a mulione uocaretur. Laxauit: aperuit emissis multis nauibus. Non moratur unus.i.omnes adsunt præter te: Vel non moratur unus id est unius expectatio non solet retinere nauim: quin discedat.

Vo quo libet ociose tendis: Exiturum undecimū librum alloquitur: quasi properantem in palatia: quo uiuo Domitiano solebat mitti: præfecto cubiculi Parthenio: qui poetæ carmina īperatori reddebat: eumque monet ut potius ad turbā ociosam se conferat occupato Parthenio supplicū libellis. Ociose: ocii īdigens. Syndone non quottidiana: sed festa. Irreuolutus: non lectus: Non enim legeris. Vacat: impartitur ocium. Parthenius enim doctus erat: ut supra: nam quis ab aonio largius amne bibit? Manus minores: id est satis sit tibi si legeris a minoribus Parthenio. Porticus quirini: habebat enī iuxta porticū quirini: Quod supra dixit: Vicinosque tibi sancte quirine lares: Eo loco conueniebant homīes negociorum componendorum causa: & nonnunquā agebantur illic sponsalia. Vt Iuuenalis indicat: officiū cras primo sole mihi peragendum in ualle quirini tamē sequitur: Nubit amicus. Pompeius: porticus pompeiana: porticus europæ: & porticus argonautarum in campo martio: supra: Hinc si recessit porticum terit tēpli: An spatia carpit lentus argonautarū an delicatæ sole rursus europæ. Puella agenoris: porticus europæ. Dominus primæ carinæ: id ē Iason. Leuis: alludit ad argo: quæ dicta est a celeritate.

Altam bilbilin & tuum salonem
Quinto forsitan essedo uidebis.
Quid mandem tibi quæris: ut sodales
Paucos & ueteres: & ante brumas
Triginta mihi quattuorque uisas
Ipsa protinus a uia salutes.
Et nostrum admoneas subinde flauum
Iucundos mihi nec laboriosos
Secessus spacio paret salubri:
Qui pigrum faciant tuum parentem
Hæc sunt iam tumidus uocat magister
Castigatque moras: & aura portum
Laxauit melior: uale libelle
Nauem: scis puto: non moratur unus.

Epigrammaton Val. Martialis Liber. xi.

Vo tu quo liber ociose tendis
Cultus syndone non quottidiana:
Nunquid parthenium uidere tentas?
Vadas & redeas irreuolutus.
Libros non legit ille sed libellos.
Nec musis uacat: aut suis uacaret.
Et qui te satis extimas beatum
Contingunt tibi si manus minores.
Vicini pete porticum quirini:
Turbam non habet ociosiorem
Pompeius: uel agenoris puella:
Vel primæ dominus leuis carinæ.
Sunt illic duo tresue: qui reuoluant
Nostrarum tineas ineptiarum.

Sponſio: ſponſionem appellat depoſitionem pugnorum: Vter eſſet futurus uictor: An incitatus: an Scorpius: nam hi duo aurigæ omnium ſermone celebrantur: ſunt qui hoc ad ſponſalia referant: ſed non placet.

Riſte: Dimittit oēm frontis ſeueritatem: cantaturus carmen ſaturnalitiū ueteri licētia: principe Nerua. Dux: Catonis ſtoici. O filia: id eſt o cenſura. O faſtus perſonati: id eſt o uos qui erigitis ſuperciliū & frontē tanq̄ perſonā: & laruā ſeueram ſumitis. quū alia frons leuis & mollis ſubſit.

Sed cum ſponſio fabulæque laſſæ
De ſcorpo fuerint & incitato.

Ad Lectores.

Triſte ſupercilium durique ſeuera catonis
Frons & aratoris filia fabritii.
Et perſonati faſtus & regula morum
Quicquid & in tenebris non ſumus ite foras.
Clamant ecce mei io ſaturnalia uerſus:
Et licet & ſub te præſide nerua licet.

Ad Lectores.

Lectores tetrici ſalebroſum ediſcite ſanctram:
Nil mihi uobiſcum eſt: iſte liber meus eſt.

De ſuis libellis.

Non urbana mea tantum pipleide gaudent
Ocia: nec uacuis auribus iſta damus.
Sed meus in geticis ad martia ſigna pruinis:
A rigido teritur centurione liber.
Dicitur & noſtros cantare britannia uerſus:
Quid prodeſt: neſcit ſacculus iſta meus.
At quam uicturas poteramus pangere chartas:
Quantaque pieria prælia flare tuba.
Cum pia reddiderit auguſtum numina terris:
Et mecœnatem ſi mihi roma daret.

Precatur deos pro Nerua traiano.

Sacra lareſque phrygum quos troiæ maluit hæres:
Quam rapere arſuras laomedontis opes.
Scriptus es æterno nunc primum iupiter auro:
Et ſoror & ſummi filia tota patris.

Ectores: Santra poeta fuit: qui grauitate cenſoria carmen ſcripſit: duris numeris: lepore nullo complexus philoſophorum dogmata: quorū etiā imagines coluit. Ediſcite: mandate memoriæ. Nihil mihi uobiſcum ē: nolo uos lectores.

On: Auaritiam ſuorum temporum notat: ait enim ſe poſſe ſcribere grande carmen: ſi fata dediſſent alterum Mecœnatem: quemadmodū Neruā alterum Auguſtū: conceſſerunt. Pypleis: dicitur muſa: nam pyeria: olympus: lebetrum: pypla: loca Thratiæ ſunt: quorū incolæ migrarunt in Parnaſſum: & hiſdem nominibus loca dicarūt. auctor eſt Strabo: Eadem dicitur pyplea. Papinius: Licet en thea uates exupet pyplea ſitim. Vrbana ocia: id eſt homines urbani in ocio. Teritur: uſu & lectione conſumitur. Geticis pruinis: nā illic in expeditiōe erat Traianus. Britannia albium dicebatur ab albis montibus: hoc nomē ſibi uſurpauit: cum reliquæ inſulæ uicinæ britanniæ diceretur: ut Plinius tradit formæ triangularis ex dimenſione Diodori. Domitorem non ſenſerunt: nec Bacchum: nec Herculem: neque ullum ante Cæſarem. Neſcit iſta: quia nihil pecuniæ mittunt. Auguſtum: id eſt Neruam alterum Auguſtum.

Acra: Optat felicitatem Neruæ & perpetuum imperium una cum ſenatu: primum rogat Veſtam: cuius ſacra ex Troia allata fuerunt ab Aenea: unde ignis ueſtalis dicitur troicus a Papinio. Silius: Et uos uirginea lucentes ſemper in ara: Laomedonteæ troiana altaria flammæ. Heros Troiæ: id eſt Aeneas. Auro æterno: id eſt æterna auri imagine. Soror: O Iuno. Filia: o Minerua. Tota: quia ex ſolo capite eius nata eſt.

Tertia nomina fastis purpureis: uel quia tribus annis regnauerit: quod non placet: Vel ad tria nomina Iani alludit: qui Ianus Patultius: & Clusius dicebatur: ut Ouidius ostēdit. magis placet distinguas: ut de consulatibus Neruæ intelligas: qui tertium iam agebat consulatum: quemadmodum Domitianus septimum consulatum gessit.
Anta. Neruā antiquis nominibus morū sanctimonia anteponit. O Cæsar: Nerua. Sed Numa pauper erat: propterea minus in eo mirandū est ꝙ coluerit rectum. Non tradere.i. magnæ continētiæ ē inter diuitias. Crœsos: diuites. Numā.i. esse conditioīs Numæ & aī. Ingentia numīa.i. q sūt ī magna admiratione. Vacuare.i. educere ūbras ab elysiis. Camillus q urbē defēdit a gallis ab exilio reuocatus quo fuerat missus: ꝺ prehēsis duabus portis æneis ut scribit Plutar. eius domi ex præda ueiētana: nr̄i exiliū illud ascribunt prædæ malæ diuisæ. Is secūdus Romulus ē appellatus: ꝙ ut ille cōdiderit: ita hic seruauerit ūrbē. Fabritius: missū aurū a Pyrrho repudiauit: īmortali aī continētia. Brutus: qui reges eiecit. Gaudebit: patieſ te eē īperatorē: qꝺ nō passus est sub Tarquinio. Sylla cruētus: nam ī bello supra.c.milia hominū deleuit auctore Appiano: nonagita senatores.xv.cōsules: equestris dignitatis.ii. milia & sexcētos: dictaturā deposuit sponte quæ in eo erat īperiū: Corn. Isaurico & Claudio Pulchro cons. secessitque Puteolos ad ociū. Crassus: q iuit in parthos ut cōueīat cū cæs. & Pōp. Cato ꝑpetuus hostis Cæs. Cato uticensis: ut Cæsar scribit in cōmenta. Erit cæsariāus.i. Cæsaris nr̄i studiosus: ut Iuliū Cæsarem odio habuit.

Et qui purpureis iam tertia nomina fastis:
Iane refers: neruæ uos precor ore pio.
Hunc omnes seruate ducem: seruate senatum:
Moribus hic uiuat principis ille suis.

In laudem Neruæ traiani.

Tanta tibi est recti reuerentia cæsar & æqui:
Quanta numæ fuerat: sed numa pauper erat.
Ardua res hæc est: opibus non tradere mores:
Et cum tot cresos uiceris esse numam.
Si redeant ueteres: ingentia nomina: patres:
Elysium liceat si uacuare nemus.
Te uolet inuictus pro libertate camillus:
Aurum fabritius te tribuente uolet.
Te duce gaudebit brutus tibi sylla cruentus
Imperium tradet cum positurus eris.
Et te priuato cum cæsare magnus amabit:
Donabit totas & tibi crassus opes.
Ipse quoque infernis reuocatus ditis ab umbris
Si cato reddatur: cæsarianus erit.

Ad Romam & Dindimum.

Vnctis falciferi senis diebus
Regnator quibus imperat fritillus
Versu ludere non laborioso
Permittis: puto pill eata roma
Risisti: licet ergo nec uetamur
Pallentes procul hinc abite curæ
Quicquid uenerit obuium loquamur.
Morosa sine cogitatione
Misce dimidios puer trientes.

Nctis: Saturnalitiū potū exercet: lusurus lasciuū carmē. O roma pileata: nā serui ī saturnalibus pilea sumebāt libertatē agētes qnque diebus. Pileata: libera. Versu non laborioso: sed facili & lasciuo. Diebus ūctis: rettulit ad cōmessatioēs & ebrietatē eoꝝ dieꝝ. Senis falciferi: saturni q habet falcē. Fritillus: ludus aleæ. Regnator: qa īpune exerceſ. Fritillus: alueus: fimū: idē significant: ut Porphirio interpretaſ. Curæ pallētes: qbus hoīes pallēt. Morosa: difficili. Nolumus cogitaſ: an sit bene dictū. Dimidios: qa q nolebāt iocari non poscebāt plenos triētes: sed dimidios: ut diutius eēnt ī iocis:

Pythagoras: maritus fuit Neronis: nã ei ex grege contaminatorum nupsit Nero: ut Tacitus scripsit: iusto ritu nuptiaꝝ celebrato. eundẽ Tranquillus appellat Doriphorũ. Polycletus sityonius Doriphoꝝ ære expressit uiriliter puerũ. Doriphori aũt dicebant q hastas gestabant. Xv. poetæ. i. multa poemata cũ caluero mero. Catulliana: multa quot poposcit Catullus: da mihi basia mille: deinde. C. deinde. iiii. altera: da secunda centũ. Donabo passerẽ. i. scribã carmẽ in laudẽ tuã quale scripsit Catullus: qd passer inscribit ĩ amicæ consolationẽ quæ passerẽ amiserat: tãto ẽ maior passere catulli: q̃to etiã opus Stellæ de columba Violãtillæ amicæ: quod columba inscribitur.

Quales pythagoras dabat neroni
Misce dindime: sed frequentiores:
Possum nil ego sobrius: bibenti
Succurrunt mihi quindecim poetæ:
Da nunc basia: sed catulliana:
Quæ si tot fuerint: quot ille dixit:
Donabo tibi passerem catulli.

In Paulam.

Iam certe stupido non dices paula marito:
Ad mœcum quotiens longius ire uoles.
Cæsar in albanum iussit me mane uenire:
Cæsar circeos: iam stropha talis abit.
Penelope licet esse tibi sub principe nerua:
Sed prohibet scabies ingeniumque uetus.
Infelix quid ages: ægram simulabis amicam:
Hærebit dominæ uir comes ipse suæ.
Ibit & ad fratrem tecum matremque patremque:
Quas igitur fraudes ingeniosa paras?
Dicet & hictericam se forsitan altera mœcha:
In sinuesano uelle sedere lacu.
Quanto tu melius: quotiens placet ire fututum:
Quam uerum mauis dicere paula uiro.

De basiis sui pueri.

Lassa quod externi spirant opobalsama drauci:
Vltima coricio quæ cadit aura croco.

Am certe: In Paulã mœchã: de q̃ supra: Comœdi tres sunt: sed amat tua paula luperce Quattuor. hæc tẽporibus Domitiani maritũ fallebat excusatõe speciosa quotiẽs ad adulteriũ se cõferebat: nã modo dicebat se uelle ire in albanũ iussu Cæsaris: qui illic quinq̃tria celebrabat: mõ circeios nunc mortuo Domitiano & sublata oĩ excusatione sĩpliciter uiro fatebat se uelle ire ad adulteriũ. Stupido: hebeti ĩprudẽti. Iã stropha talis abit stropha significat dolosã excusationẽ. supra: Nihil stropharũ eẽ iã salariũ dãdũ est. Pli. hic ego aliquã strophã inueniã. Abit: sublata ẽ. Licet tibi eẽ penelope. i. debes seruare pudicitiã. Scabies: pruritus tuæ libidĩs. Ingeniũ uetus. i. ĩueterata natura: ergo tuo ĩgenio es mœcha & nõ iussu ĩperatoris. Ingeniosa: quæ solebat uti stropha.

Hictericam: Hictericus morbus est quẽ Celsus arcuatũ uocat siue regium. Regium autẽ ut ipse interpretat: quoniã luxurioso cubiculi apparatu: & regiæ magnificentiæ aspectu curat. Lacu sinuessano: Sinuessana balnea: qbus Narcissus libertus Claudii morbo leuatus est: ut scribit Tacitus. multis morbis medebantur: ut auctor est Strabo.

Assa: Odorem basiorum pueri odoramentis omnibus anteponit. Balsamum iudeæ peculiare est: omniũque unguentorũ odorẽ superat. Opobalsamũ succus balsami eximiæ suauitatis: qui tã tenui gutta colligit: ut Alex. illic res gerẽte toto die uix concha ĩpleret. Opobalsama: unguẽta suauissima. Externi: nã mitylenæi pueri & ex toto oriẽte petiti ĩ precio erãt: & ipsa unguẽta fuerẽt externa: Exoticaque dicebãt: ut e Iulii Cæsaris & Licinii crassi edicto apparet: q unguẽta exotica uẽdi ꝓhibuerẽt. Lassa: uel attritu: nã unguẽta attritu fragrãt: qd placet: uel lapsa ꝓ labentia: nã opobalsama labunt. Crocus: ad coricum omnia superat: secundũ cilicũ: tertium centuripinum siciliæ: quartum phlegræum.

Capsa hyberna: quæ hyeme asseruant. Præla: ioculi erant qbus compressæ uestes continebant; supra eodē uerbo usus est: In numeris pellucent præla lacernis. Serica: uestes sericeæ: nā sericeis utebant mulieres: quæ nascebant in arboribus serum. Regelata: concalefacta: nā fragrant. supra: Quā nec pestis regelare: & Columella eodē utit uerbo. Opes sicanias. i. mella hyblea. Alabastra: pixides unguentariæ. Alabastrites genus marmoris p lucidi: ut Plinius scribit Alabastrum ampulla unguentariæ: queadmodū onix: dures marmor & onix: ampulla marmorea. Comis diuitibus unguentatis. Oīa misce: quæ odorem mittūt: non solum singula superat odor basiorum: sed etiam omnia simul si propter basia. uis scire nomen. Nimiū: alludit ad illud: quoniā non tātum uis scire: ut basia carpas sed etiā ut abutaris.

Larus: Memor & Turnus poetæ fuerīt & fratres: quoꝶ memīt Sydonius: alter scripsit tragœdiā uel qđ magis placet heroicū carmē: alter satyrā. laudant ergo imagies utriusque pictæ in eadē tabella. Apellæa arte: excellētissimi pictoris. Fronde iouis corona querna: q̄ coronabant poetæ heroici. Romāi cothurni. i. tragœdiæ qđ non placet: Vel fama romani cothurni. i. carminis heroici: qđ carmē surgit in magnificentiā tragicā. Vnde Ilias Homeri tragœdia dicta ē ut Eustachius scribit: ob magnitudinē & cædes. Frater erat: laudat pietas Turni: q uoluit scriber satyrā & abstinere carmīe heroico: cum posset eo eē clarus ne. s. frī Memori æmulus uideret q carmē heroicum scribebat: ut legas p interrogatione & respondeas. Frater erat: id ē ne æmulus uideretur fratri.

Olle Sardanapallum non sine felle deridet: q ex gēmatis & aureis poculis scaphiū urinaꝶ conflauerat amicæ: dignus īquit est q bibat gēmis. In scaphio gēmato: nam potabit lotiū. Tepidi nili. i. uasa crystallina: quæ ex ægypto afferebant. infra: Cū tibi niliacus portet crystalla cataplus Toreumata: uasa; Secura manu: qa non timebis ne fragrant. Labris maiorum. i. usu. Antiquus honor: fictiliū uasoꝶ. Dignus es potare illo uase: quia potabis lotium. Vs: In obscuros natales Zoili seruilis conditionis olim ius trium natorum petebat: cum ipsius parentes essent ignoti.

Poma quod hiberna maturescentia capsa:
Arbore quod uerna luxuriosus ager.
De palatinis dominæ quod serica prælis:
Succina uirginea quod regelata manu.
Amphora quod nigri: sed longe fracta falerni:
Quod qui sicanias detinet hortus apes.
Quod cosmi redolent alabastra focique deorum:
Quod modo diuitibus lapsa corona comis.
Singula quid dicam: non sunt satis omnia misce:
Hoc fragrant pueri basia mane mei.
Scire cupis nomen: nil præter basia dicam
Iuro tibi nimium scire sabine cupis.

De statua Memoris.

Clarus fronde iouis romani fama cothurni
Spirat apellea redditus arte memor.

De Turno.

Contulit ad satyras ingentia pectora turnus:
Cur non ad memoris carmina? frater erat.

Ad puerum suum.

Tolle puer calices: tepidique toreumata nili:
Et mihi secura pocula trade manu.
Trita patrum labris & tonso pura ministro
Antiquus mensis restituatur honor.
Te potare decet gemma, qui mentora frangis
In schaphium mœchæ sardanapallæ tuæ.

In Zoilum.

Ius tibi natorum uel septem zoile detur:
Dum matrem nemo det tibi: nemo patrem.

Visquis: Epitaphium est Paridis pantomimi: qui in aula Domitiani gratiosus erat: eius amore captam Domitiā uxorem Domitianus repudiauit eiusque discipulū quoniā persimilis magistro uidebatur necauit. Teris flaminiam: id est quisquis ambulas p flaminiā uiā. Ioci nili: id est ægyptii. Decus: dum uixit. Dolor: mortuus

Aeredes: In breuem colonum male colentem agrum: monet hæredes ne eum mortuum sepeliant: quoniam cum terra sepulta sit optanda leuis ipsi grauis est. quippe cuius cultum omnino aspernatus est. Grauis: molesta: non potest ferre terram.

Epi. Paridis.

Quisquis flammineam teris uiator:
Noli nobile præterire marmor
Vrbis delitiæ salesque nili.
Ars & gratia: lusus & uoluptas
Romani decus & dolor theatri:
Atque omnes ueteres cupidinesque
Hoc sunt condita quo paris sepulchro.

De Colono.

Hæredes nolite breuem sepelire colonum:
Nam terra est illi quantulacunque grauis.

De libro suo.

Sunt chartæ mihi quas catonis uxor:
Et quas horribiles legant sabinæ
Hic totus uolo rideat libellus.
Et sit nequior omnibus libellis,
Qui uino madeat: nec erubescat:
Pingui sordidus esse cosmiano.
Ludat cum pueris: amet puellas.
Nec per circuitus loquatur illam
Ex qua nascimur omnium parentem
Quam sanctus numa mentulam uocabat:
Versus hos tamen esse tu memento.
Saturnalicios apollinaris:
Mores non habet meus libellus.

Ad Lectores.

Qui grauis es nimium potes hinc iam lector abire:
Quo libet: urbanæ scripsimus ista togæ
Nam mea lampsacio lasciuit pagina uersu:
Et tartesiaca concrepat æra manu.
O quotiens rigida pulsabis pallia uena:
Sis grauior curio fabricioque licet.
Tu quoque nequitias nostri lususque libelli
Vda puella leges: sis patauina licet.

Vnt: Cantaturus saturnalitium carmen pfitetur se cecinisse: quæ possint legi a pudicis: sed post hac lusurum licentia saturnalitia: monet tamē Apollinarem censorem: ne putet eosdem mores in esse poetæ: qui uidebūtur in carminibus: cum fateatur nullos iesse mores carmini suo. Sunt mihi chartæ: id ē iam edidi carmina. Cosmiano: unguento. Illam parentē: matrem mentulam. Saturnalitios: datos saturnalibus.

Vi grauis: Eodem argumento monet lectorem grauem: ut nunc discedat. Quo libet: quocunque uis. Togæ urbanæ: leuioribus personis nā togati sequebātur diuites. Lampsatio: lampsacus olim Pithiusa dicebatur: non procul a priapi oppido: cuius regionē consuetudo Aduastiam appellauit: & eodem nomine Homerus: In eo tractu erant uites magna fertilitate: q̄ de causa illic colebantur a comitibus Bacchi sacra: & Priapus. Item Horneus suum illic cultum habebat. Vnde uersus lampsatius dicitur qualiter Priapus colitur: dicimus & lāpsacenum. Tartessiaca: hispana: Nam hispana lasciuia sonorum & tympanis reliquas antecellebat. supra.

Edere lasciuos ab bætica crusmata gestus. Licet sis patauina: licet sis pudica: quales fuerunt patauinæ: quarum pudorem testatur Plinius in epistola: cum scribit de muliere pudica: eam patauinis quoque mulieribus frugalitatis exemplum esse posse. Lucretia: pudica puella.

On: Dicit se edisse carmina: non modo quæ legenda sint noctu: sed etiam die. supra
Tunc admitte iocos gressu metire licenti: Ad matutinum nostra thalia Iouem.

Onasti: Iocatur cũ Lupo amico: qui exiguum prædium donauerat: a quo mallet accepisse prandium. Maius in fenestra: nã plebs urbana in fenestris hortulos habebat: quod Plinius his uerbis testatur: Iam quoque in fenestris suis plebs urbana imaginem hortorum quotidiana oculis rura præbebant. Costi: qđ nascitur in India. nam costum radix est eximii odoris: foditurque in petale insula Gangetis. Piper crudum acre: Vel piper crudum: id est pendens de ipsa arbore & nondum torrefactum: primum appellatur longum: alterum album: tertium nigrum.

Eruca: qua caules eduntur. Culex: qui alitur salicetis. Talpa: fodit hortos: & facit cuniculum.

Est tota: collocatur: & consumitur in nido. Coclea: genus mensuræ exiguæ quæ tota uix opobalsamo implebatur: ut scribit Plinius indicans eẽ mẽsuram. Nuce picata: alludit ad uas picatum: Nã Cato docuit esse uasa picanda.

Erubuit posuitque meum lucretia librum:
Sed coram bruto: brute recede: leget.

Ad Sabinum.

Non omnis nostri nocturna est pagina libri:
Inuenies & quod mane sabine legas.

In Lupum.

Donasti lupe rus sub urbe nobis:
Sed rus est mihi maius in fenestra:
Rus hoc dicere rus potes uocare?
In quo ruta facit nemus dianæ
Argutæ tegit ala quod cicadæ:
Quod formica die comedit uno:
Clausæ cui folium rosæ corona est:
In quo non magis inuenitur hærba
Quam costi folium: piper ue crudum:
In qno nec cucumis iacere rectus
Nec serpens habitare tota possit.
Erucam male pascit hortus unam.
Consumpto moritur culex salicto:
Et talpa est mihi fossor atque arator:
Non boletus hiare non mariscæ
Ridere: aut uiolæ patere possunt.
Fines mus populatur & colono
Tanquam sus calidonius timetur:
Et sublata uolantis ungue prognes
In nido seges est hirundinino:
Et cum stet sine falce mentulaque
Non est dimidio locus priapo.
Vix implet cocleam peracta messis:
Et mustum nuce condimus picata:
Errasti lupe littera sed una.
Nam quo tempore prædium dedisti:
Mallem tu mihi prandium dedisses.

Aesaris Augusti: Totum est idem epigramma: sed duo tantum primi uersus & duo ultimi sunt Martialis: sex inserti Octauii Augusti. Augustus libellum epigrammaton edidit: quæ balnei tempore meditabatur: ex eo hoc recitatur epigramma a Martiale: ut ostendat lasciuiam carminis imperatori quoque Augusto placuisse in epigrãmate. Post primã simultatẽ cũ Antonio cum utriusque milites poscerent: ut necessitudie aliqua coniũgeretur: actum est ut Augustus duceret Claudiã filiam Fuluiæ uxoris Antonii: quã susceperat ex. P. Clodio priore uiro: eã intactã reliquit: orta simultate iter ipsum & Fuluiã socrũ: Simultatis causa non exponit a Trãqllo: docet Augustus hoc epigrãmate: ait. n. Fuluiã socrũ poposcisse ab eo coitũ in ultionẽ Antonii coniugis: q mimmã cytheridẽ amabat sed se id recusasse quoniã anus erat. Latia: nuda & apta. Glaphyrã: .i. mimmã cytheridẽ: Nã Glaphyrus nomẽ ẽ cytharœdi apud Iuue. de quo: Cytharœdus echion: aut Glaphyrus fiat pater: & apud Mart. Plaudeř nec cano plaudere nec Glaphyro. apte igiť mimmã cytheridẽ appellat Glaphyram quã Antoniũ ꝑdite amasse Plutarchus & Pli. testãť & Ci. ad͛o ut iũctis currui leoĩbus eã ꝑ italiã circũtulerit: fecit demũ diuortiũ nihilque ut Cice. scribit egit hoẽstius ĩ uita Antonius q̃ ꝙ cũ mimma fecit diuortium. Fuluia: socrus mea: Signa canãt. i. pugnemus. Absoluis uersus. M. uerba sũt ĩ uersus Augusti

Ad Lectorem grauem.

Cæsaris augusti lasciuos liuide uersus
Sex lege: qui tristis uerba latina legis.
Quod futuit glaphyram antonius: hanc mihi pœnã
Fuluia constituit: se quoque uti futuam.
Fuluiam ego ut futuam: quid si me manius oret:
Pædicem: faciam? non puto si sapiam.
Aut futue aut pugnemus ait: quid quod mihi uita:
Carior est ipsa mentula: signa canant.
Absoluis lepidos nimirum auguste libellos:
Qui scis: romana simplicitate loqui.

In Gallam.

Quæris cur nolim te ducere galla? diserta es:
Sæpe solœcismum mentula nostra facit.

In Lydiam.

Lydia tam laxa est equitis quam culus aheni:
Quam celer arguto qui sonat ære trochus.
Quam rota transmisso: totiens impacta petauro
Quam uetus a crassa calceus udus aqua.
Quam quæ rara uagos expectant retia turdos:
Quam pompeiano uela negata noto.

Væris: Notantur mulieres a Iuuenale: ꝙ litterarum censura usque eo processerint: ut etiã doctissimos rhetoras in contentionem uocaret: ut Iuuenalis: Celso dictare paratæ. Galla eo genere erat quã poeta deridet: ait enim se eam nolle ducere uxorem: quoniã eius mentula faciat sæpe solœcismum: quem ipsa diserta castigaret: hoc est non legitime semper coit: alludit ad litteras & ad coitum illegitimum.

Ydia: Lassi hoĩes fessi dicunť: lassæ itẽ res dicunť attritæ: ĩ Lydiã est epigramma: cuius lassitatẽ & deridet & detestať ea offensus proximo coitu. Equitis aheni: alii referunt ad militẽ armatũ q͛d non placet: alii quod sentio ad instrumentũ illud quo uas in igne sustentať. Nã eques non modo apud antiquos sessorẽ sed & equũ significabat: cuius uice fũgi uideť tripos: cũ sustineat ahenũ: Lydia. i. femur lydiæ. Trochus: significat rotã ĩ cuius similitudinẽ factũ ferrũ nũc admittit pilas ligneas. de ea rota loquiť. Celer: qa celeritate uertiť: ut ĩ disticho: Iste trochus pueris at mihi cãtus erit. Petaurus: dicebať q corpus emittebat ꝑ circulos. Idẽ petaurista appellať a petane q͛d significat uolo: auctor est & Marcellus: Firmus ĩ astronomico. Petauro trãsmisso. i. dum petaurus trãsmittit corpus. Crassa aq̃: cenosa. Noto põpeião: nõ dicas q̃ ãplius non sũt utilia theatro põpeião: ꝙ uelis tegebať: nã uela dicũť negata uẽtis: q̃ndo non surgẽtia ĩ altũ eos excipiũt sed iacẽt: quẽad modũ tegẽtia theatrũ. eodem epitheto usus ẽ supra: Et rapiant celeres uela negata noti.

Armilla: sinistrarum ornamentum. Delphitico: quales delphi mittunt. Leuconicum: genus lanæ: quo culcitræ farciebātur. Bracha: erat genus uestis qua Britanni utebātur: auctor est Diodorus. Onocrotallus: auis simillima cygno: a quo non distingueretur: nisi eis faucibus inesset alterius uentris similitudo. quicquid eni comedit in fauces congerit: diuque continet: cū tamen sint miræ capacitatis: ut auctor est Plinius.

Ollia: Conqueritur ꝙ quidam non modo pædicet puerum: sed etiam eius inguina tractet īter opus: quibus sollicitandis efficit: ut cito pueri uiri fiant. Galesi: pueri. Duro ore: barbato mento. Præcipitant: ante tēpus. Inde: ex hoc. Placet: quia non audet prodire in lucem. Vna puellis: anterior: uiris posterior. Tua parte: posteriore tibi concessa.

Vbere: Syllam prouocātem poetam ad nuptias aspernatur: quoniā non speret se habiturum uxorem quæ possit perferre mores suos: quos exponit. Nulla non lege: omni conditione. Instaret: prouocaret: ut se acciperē in uxorem. Mihi: non alteri. Siue erit tuus: id est eunuchus & spado.

Vm: Noto argumento rogat Labullum: ne operam togatam a se exigat: cum magnam faciat ocii & carminis iacturam: & poema amittat sequens cœnam.

Quam quæ delphytico lapsa est armilla cinædo:
Culcitra lingonio quam uiduata suo.
Quam ueteres bracchæ britonis pauperis: & quam
Turpe rauennatis guttur onocrotali.
Hanc in piscina dicor futuisse marina:
Nescio: piscinam me futuisse puto.

In Pædiconem masturbantem.

Mollia quod niuei duro teris ore galesi
Basia: quod nudo cum ganymede iaces.
Quis negat hoc nimium: sed sit satis: īguina saltem
Parce fututrici sollicitare manu.
Læuibus in pueris plus hæc: quam mentula peccat:
Et faciunt digiti præcipitantque uirum.
Inde tragus celeresque pili mirandaque matri
Barba: nec in clara balnea luce placent:
Diuisit natura mares: pars una puellis:
Vna uiris genita est: utere parte tua.

In Syllam.

Nubere sylla mihi nulla non lege parata est:
Sed syllam nulla ducere lege uolo.
Cum tamen instaret: decies mihi dotis in auro:
Sponsa dabis dixi. quid minus esse potest?
Nec futuam quamuis prima te nocte maritus:
Communis tecum nec mihi lectus erit.
Complectarque meam: nec tu prohibebis amicam:
Ancillam mittes sed mihi iussa tuam.
Te spectante dabit nobis lasciua minister
Basia: siue meus siue erit ille tuus.
Ad cœnam uenies: sed sic diuisa recumbes:
Vt non tangantur pallia nostra tuis.
Oscula rara dabis nobis: & non dabis ultro:
Nec quasi nupta dabis sed quasi mater anus.
Si potes ista pati si nil perferre recusas:
Inuenies qui te ducere sylla uelit.

Ad Labullum.

Dum te prosequor & domum reduco:
Aurem dum tibi præsto garrienti.
Et quicquid loqueris facisque laudo.

Quot uersus poterant labulle nasci.
Hoc damnum tibi non uidetur esse
Si quod roma legit: requirit hospes
Non deridet eques: tenet senator.
Laudat causidicus: poeta carpit.
Propter te perit: hoc labulle uerum est
Hoc quisquam ferat? ut tibi tuorum
Sit maior numerus togulatorum.
Librorum mihi sit minor meorum.
Triginta prope iam diebus una est
Nobis pagina uix peracta. sic est
Cum cœnare domi non uult poetà.

Ad Thelesphorum.

O mihi grata quies o blanda thelesphore cura:
Qualis in amplexu non fuit ante meo.
Basia da nobis uetulo puer uda falerno:
Pocula da labris facta minora tuis.
Addideris super hæc ueneris si gaudia uera
Esse negem melius cum ganymede ioui.

In Linum.

Illa salax nimium: nec paucis nota puellis:
Stare lino desit mentula lingua caue.

Ad Flaccum.

Ferreus es si stare potest tibi mentulla flacce:
Cum te sex cyathos rogat amica dari.
Vel duo frusta rogat cybili: tenuem ue lacertum:
Nec dignam toto se botryone putat.
Cui portat gaudens ancilla paropside rubra:
Alecem: sed quam protinus illa uoret.
Aut cum perfricuit frontem: posuitque pudorem:
Succida palliolo uellera quinque petit.
At mea me libram foliati poscat amica:
Aut uirides gemmas: sardonycas ue pares.
Nec nisi prima uelit de tusco serica uico:
Aut centum aureolos: sic uelut æra: roget.
Nunc tu uelle putas hæc me dare dona puellæ:
Nolo: sed his ut sit digna puella uolo.

Nasci: id est componi a me. Persequor: dum se quor te. Præsto: accommodo. Damnum: quod carmina non scribam.
Poeta carpit: notat mores poetarum: qui aliena carmina carpunt: quibus quoniam bona inuident. placet magis ut carpit ex ponas frequenter capit: & suffuratur. Sic: hoc pacto dum prosequor te: & capto cœnam.

Mihi: Thelesphorū puerū nil præter amplexum permittenté allo quitur inter brachia. O blanda cura: o amor. Vda falerno: id est basia sine cura.
Lla: Vaticinat Linū cum fuerit salacissimus fututor fore cunnilingum: quoniam desiit arrigere. Sagax: luxuriosa.
Caue lingua: quia erit cunnilingus: & te īferet se moribus.
Erreus: Flacū ancillā & paruo prostrantem precio amantem deridet: fieri enim nō posse putat ut quæ paruum exigit precium sit iocundi coitus.
Orat: pro coitu. Garū liquamen ex garo pisce. Cibium significat concisam pelamidem: ut Plinius de genere thynni. Botrione: botrion liquamis genus salsi: inde botellus genus farcimis. Gaudēs: tanq̄ putet rem magnam.
Perfricuit: dicuntur perfricuisse fronté qui deposuere pudorem. Plinius ī procemio naturalis historiæ: Perfricui frontem: & nihil profeci. Foliatum: dicebatur unguentum qđ item dicebatur nardinū: & erat magni precii. De tusco uico: nam in uico tusco uestium bombicinarū textura commēdabatur.

Anguida: Philix nutrix fuit Domitiani: eadẽ anus lena: sub quo noie nũc deridet mulier quæ deformis & anus inguina poetæ solicitabat: cũ excitari non possent: docet quo pacto possit arrigere. Iugulor.i.pollice: q̃a cadit mẽtula. Vix.x.horis: adeo cadit mens.

S. In Zoilum fellatorem: quem sæpe supra nominauit hoc nomine: ut supra: Nec te uindicare possumus: fellat: hic conquerebatur os causidicorum & poetarũ male olere: cum referret hoc ut puto ad male dicta. Respondet poeta peius olere fellatori notãs hominis turpitudinẽ: quasi male olere aliter ipse accepisset.

Nuasit: Iocat ambiguitate uerbi præcido: nã & icidere significat & frangere podicẽ: alterũ tractum est a cædo: alterũ a præciso intestino: medicus inquit phreneticus inuasit Hilã sicca & eũ præcidit: cũ uideat dicere uulnerauit: intelligit pædicauit: ꝓpterea subdit: medicus nõ phreneticus sed sanus qui tã bonũ cepit consiliũ. Sicca: gladius est latronis: unde siccarii dicti sunt: sicca itẽ numerat inter ferramẽta chirurgica.

Treus: Cecilium deridet: q amicos accipiebat uarietate ciboꝝ: q oẽs confecti erãt ex cucurbita & cũ uarias epulas uideat apposuisse: solã dedit cucurbitã. Ceciliusatreus: tanq̃ alter Atreus q Tantalũ Thiestæ fratri filiũ epulandũ apposuit: Atreus laniator cucurbitaꝝ. Edes: gustabis: gustare est leui cibo lenire stomachũ intra satietatẽ. Cœna.i. prima & secũda cœna. Epidipnidas: dapes epidipnides dicũt quæ post dipnon.i. cœnã opponũt. Hinc: ex hac cucurbita. Farreas: ex farre: nã placẽtæ farreæ in maiore erant precio.

Multiplices tabellas: Nã tabellæ dicuntur duplices & triplices a numero foliorum. & tabellæ mittebant in saturnalibus. Cariotides: & cariotæ dicuntur fructus: hæ inauratæ mittebant amicis: Papini'. Et latente palma prægrandes cariotides cadebant. Notas theatris: quia in theatris spargunt. Minutal: piscem marinũ significat: quem ita condit Apitius: ut addat liquamen oleum uinum coctum & reliqua. Minutal item genus cibi confecti ex uariis leguminibus. Varium: ex uariis rebus confectũ. Hinc: ex cucurbita. Botellus: genus farciminis ut Festus scribit.

Ad Phyllidem.

Languida cum uetula tractare uirilia dextra
Cœpisti: iugulor pollice phylli tuo.
Nam cum me uitam cum me tua lumina dicis:
Horis me refici uix puto posse decem.
Blanditias nescis: dabo dic tibi milia centum:
Et dabo setini iugera culta soli.
Accipe uina domum: pueros: chrysendeta mensas:
Nil opus est digitis: sic mihi phylli frica.

In Zoilum.

Os male causidicis: & dicis olere poetis:
Sed fellatori zoile peius olet.

De Phrenetico medico.

Inuasit medicus sicca phreneticus eucli:
Et præcidit hilam. hic puto sanus erat.

In Cecilium.

Atreus cecilius cucurbitarum
Sic illos quasi filios thyestæ
In partes lacerat: secatque mille.
Gustu protinus has ædes in ipso:
Has prima feret: altera ue cœna.
Has cœna tibi tertia reponet.
Hinc seras epidipnidas parabit.
Hinc pistor fatuas facit placentas:
Hinc & multiplices struit tabellas:
Et notas cariotidas theatris.
Hinc exit uarium coco minutal:
Vt lentem positam fabamquẽ credas.
Boletos imitatur & botellos.

Menæ:pisces sunt q colorẽ mutãt:ut Pli.tradit:nã hyeme cãdidæ sunt:æstate nigriores: eoꝝ maria strumis medẽt. Libres:põdus libræ trahẽtes:ut bilibres dicimus duaꝝ libraꝝ Capilliana:ruta a capillamẽtis herbaꝝ & folioꝝ. Gabatas:hæ supra dicuntur gabatæ: id est lances concauæ.

Ec toga:In Nestorẽ eodẽ argumento: quo supra dixit:quendã uelle uideri pauperẽ & esse.Is enĩ cũ nihil haberet uolebat dici pauper quasi sponte id genus uitæ delegisset: at ĩquit poeta eũ non posse pauperẽ appellari cum nihil habeat: & hoc pacto nouã hominis ostentatiouẽ eludit. Teges:est pauperis domiciliũ. Palude bibula:ex herba palustri.

Et caudam cybili: breuesque mænas.
Hinc cellarius experitur artes.
Vt condat uario uafer sapore
In rute folium capelliana.
Sic implet gabatas paropsidesque:
Et leues scutulas cauasque lances
Hoc lautum uocat: hoc putat uenustum:
Vnum ponere ferculis tot assem.

In Nestorem.

Nec toga: nec focus est: nec tritus cimice lectus:
Nec tibi de bibula sarta palude teges.
Nec puer: aut senior: nulla est ancilla: nec infans:
Nec sera: nec clauis: nec canis atque calix.
Tu tamen affectas nestor dici atque uideri:
Pauper: & in populo quæris habere locum.
Mentiris: uanoque tibi blandiris honore:
Non est paupertas nestor habere nihil.

De Prasino.

Sæpius ad palmam prasinus post fata neronis:
Peruenit: & uictor præmia plura refert.
I nunc liuor edax dic te cessisse neroni:
Vicit nimirum: non nero: sed prasinus.

De Apro

Aedes emit aper: sed quas: nec noctua uellet
Esse suas: adeo nigra uetusque casa est.
Vicinos illi nitidus maro possidet hortos:
Cœnabit belle non habitabit aper.

Ad Fabullum.

Ignotos mihi cum uoces trecentos
Quare non ueniam uocatus a te
Miraris: quererisque: litigasque.
Solus cœno fabulle non libenter.

Affectas:refert ad quãdam ostentationẽ. Vano non profuturo. Non est pauptas sed mendicitas.

Aepius: Laudat uictoria Prasini aurigæ: qui cũ tẽporibus Neronis uinceret multos habebat fautores:non deerãt tamen q dicerẽt eum reportare uictoriam:quoniã multi fauerẽt ob Neronẽ a quo diligebat:nũc mortuo Nerone uicit ut tota uictoria ipsi debeatur. Cessisse Neroni: id est fauisse Prasino ob Neronem.

Edes:In Aprũ pauperem:& alienas sectantem cœnas: qui casam humilẽ:& nigrã emit: iuxta hortos Maronis pulcherrimos:ut illic sæpe cœnaret de hoc non tanq̃ de puero ut nonnulli putarũt:sed de paupere:& alienã mẽsam sectãte illud distichon factũ uideri potest:Non cœnat sine apro noster Tite ceciliãus.:quo uersu cũ uideat dicere Cecilianũ oĩbus mensis habere aprum animal:deceptum lectorẽ in sequenti uersu frustrat & ait bellũ conuiuã Ceciliãus habet:quo intelligit aprũ pauperẽ illi eẽ conuiuã.Bellũ aũt ironice: hoc est illepidum. Cœnabit belle:in hortis Maronis.

Gnotos: Respondet Fabullo ignotos homines inuitanti quare ad cœnã non eat etiam ipse inuitatus: quoniam scilicet cum inter ignotos cœnaret:uideretur solus cœnare.Festiue se solum appellauit inter ignotos.

Aius:Soteria:hoc est uota ob Caium Iulium Proculum :qui conualuerat : celebrat soluto potu poscens cyathorum numerum parem litteris nominum amici. Signat: id est facit hanc lucem felicem. Desperasse:quod desperauerim. Minus gaudet: ego tanto magis gaudeo salute quo plus desperaui & timui. Hypne:hypnos græce latine significat somnum. Conuenit ergo nomen puero ministranti Bacchum somni ducem :& auctorem. Bessem:uas octo mensurarum.

De Caio proculo.

Caius hanc lucem gemma mihi iulius alba:
Signat:io uotis redditus ecce meis.
Desperasse iuuat:ueluti iam rupta sororum
Fila:minus gaudent:qui timuere nihil.
Hypne quid expectas piger: immortale falernum
Funde:senem poscunt talia uota cadum.
Quincunces & sex cyathos bessemque bibamus:
Caius ut fiat iulius & proculus.

Oile: In Zoilum qui ex seruo ad equestres annulos peruenerat: ut supra exposuimus: has cum gemina compede de dicat cathenas Saturne tibi Zoilus annulos priores Hic tāti ponderis annulū hunc gestabat:ut aptius olim potuerit esse cathena eius pedibus: quam nunc annulus digito. Nonnulli auctore Plinio auri pōdus in annulis ostentabant: Alii leues bracteas inserebāt gemmarum precium ostētantes. Eam bracteam appellauit aurum æstiuum. Iuuenalis tangens hoc annulorum genus: Ventilet æstiuum digitis sudātibus aurum: Nec sufferre queat maioris pondera gēmæ Perdere:occultatur:qa non est in tanto precio gēma cum additur nimium auri. Tuis cruribus: pro compede: Erat enī seruus fugitiuus.

In zoilum.

Zoile quid tota gemmam præcingere libra
Te iuuat: & miserum perdere sardonica.
Annulus iste tuis fuerat modo cruribus aptus:
Non eadem digitis pondera conueniunt.

In Charidemum.

Cunarum fueras motor carideme mearum:
Et pueri custos:assiduusque comes.
Iam mihi nigrescunt tonsa sudaria barba:
Et queritur labris puncta puella meis.
Sed tibi non creuit: te noster uillicus horret:
Te dispensator: te domus ipsa pauet.
Ludere nec nobis nec tu permittis amare:
Nil mihi uis & uis cuncta licere tibi.
Corripis: obseruas: quereris: suspira ducis:
Et uix a ferulis abstinet ira manum.
Si tyrios sumpsi cultus: unxi ue capillos:
Exclamas nunquam fecerat ista pater:
Et numeras nostros astricta fronte trientes:
Tanquam de cella sit cadus ille tua.
Desine: non possum libertum ferre catonem:
Esse uirum iam me dicet amica tibi.

Vnarum:Charidemum pædagngum suum & libertū: a quo obiurgatur: cum iam sit uir. Mearum cunaꝝ monitor: qui me infantē monuisti:uel mouitor:qa mouisti cunas mihi infanti. placet prior scriptura. Sudaria:uerbum Catulli. Pannos lineos: qui excipiunt cadētem barbam a tonsore. Sed tibi non creui: id est nondum putas me satis adoleuisse. Catonem:q utatur censura Catonis.

Ormosam:Lupercum captum amore Glyceræ irrumatorem esse ostendit: & Glyceram fellatricem urbano ioco:dum ait Lupercum nuper dixisse se iā mense toto non futuisse amicam:quia dentes doleret:nam si dentes & os ægrum impedimento erat quo minus illa coiret:satis apertum est indicium esse irrumatorem.

Vlio:Venditum mulionem supra uiginti milibus nummum conqueritur:& quasi miranti magnitudinem precii:iustam tam grauis uenditionis causam uellet afferre: subdit eum fuisse surdum ob hoc cum minoris debuerit uendi:ipse idem commemorat: quasi fuerit iusta causa tam grādis precii. Surdus erat: elu dit auctum.

De Luperco.

Formosam glyceram amat lupercus:
Et solus tenet:imperatque solus:
Quam toto sibi mense non fututam
Cum tristis quereretur: & roganti
Causam reddere uellet seliano:
Respondit glycere dolere dentes

De Mulione surdo.

Mulio uiginti uenit modo milibus aulæ:
Miraris pretium tam graue:surdus erat

De Amynta.

Indulget pecori nimium dum pastor amyntas:
Et gaudet fama luxuriaque gregis:
Cedentes oneri ramos:siluamque fluentem
Vicit:concussas ipse sequutus opes.
Tristæ nemus diræ uetuit superesse rapinæ:
Damnauitque rogis noxia ligna pater.
Pingues lygde sues habeat uicinus iollas:
Te satis est nobis annumerare pecus.

In Cecilianum.

Viuida cum poscas epigrammata: mortua ponis
Lemmata:quid fieri ceciliane potest?
Mella iubes hyblæa tibi uel hymettia nasci:
Et thyma cecropiæ corsica ponis api.

Ndulget:Lygdum formosum pastorē suum per casū monet recentem:ne uelit concēdere arbores capitis periculo ad glandes decutiendas: Nam Amyntas pastor :dum saginandis suibus incūbit :ex arbore glādifera quam conscendit: cecidit:eiusque pater siluæ ligna succidit iussit ad rogum filii. Amyntas: nomen pastorale est :sumptum a Theocrito & usurpatum a Virgilio. Cedentes:honustos glādibus Opes cassas: id est glandes deiectas. Nemus triste:cuius casu perierat filius. Diræ rapinæ: filii. Damnauit rogis ligna: id est rogis dedicauit. Ligna noxia :e quibus cecidit Amyntas. Annumerare:id est reddere numerum.

Iuida:Cecilianum auarum accusat:q poetæ epigrammata dixerat non esse uiuida:Hoc enim fieri dicit Martialis eius causa qui nihil donat: Nam uita carminis ex argumento ducitur :referatur hoc quod magis placet quod parum uiuidum esset: quia de Amynta mortuo est scriptum: Ex hoc iocans poeta dicit:non mirandum esse si non est uiuidum: cum de mortuo sit compositum :& eius culpa hoc accidisse: qui ad argumentum proposuerit. Lemmata mortua:id est argumenta de mortuo. Thymum:florem significat gratissimum apibus: quod circa solstitia nascitur:cum large florescit :protendit mellis prouentum:ex attica translatum est:adeoque promiscue nascitur:ut in Narbonensi agro lapidoso maxima copia proueniat. auctor est Plinius.Thymum tamen atticum principatum tenuit:& æternum epitheton inde sortitum est. Virgilius:Cecropiumque Thymum:in insula Corcyræ in amaritudinem pūgit. unde corsica mella eundem seruant soporem.

Eprensum:Imprudentiã uxoris accusat:quæ ipsum deprehenderat dũ pædicaret:ob iurgansque se pueri partes posse præstarẽ affirmabat. Posito arcu:nam ipse arcum ge stabat:Hylas pharetram:ut Apollonius longo carmine scribit. Megara:Creontis filia fu it Herculis uxor.Megaram dici non Megeram carmen Homericum testatur in Manium euocatione Homerus & Megaram Creontis magnanimi filiam:quam habuit Amphitry onis filius roboris indomiti. Fugitiua:dum conuersa est in laurum. Oebalius puer:Hia cynthus Lacedæmonius: quem dilectũ disco Phoe bus interemit per impru/ dentiam uersus autem est in florem sui nominis.In eundem florem Aiax con uersus est: cum iudicio ar morũ superatus sibi mor/ tem consciuit.Inde idem flos dicitur flos œbalius: ab Aiace.Columella: Et male damnati mœsto de sanguine surgunt Aeacis flores. Briseis patrony/ micũ est:proprio nomine dicebatẽ Hippodamia: ut scribit Eustachius dilecta est ab Achille. Leuis ami cus:Patroclus:nam Achil les Patroclũ amauit:qui e patria opũtia iussus ẽ exu lare: cũ affinẽ œanthem per imprudentiã necasset unde œanthiũ sacellũ:& fons œanthius in siluis. Erat idẽ necessitudĩe con iunctus cũ Achille ut colli git Eustachius: cũ quo ẽst educatus post exiliũ.pmi serat aũt Menœtio pr̃i Pa trocli achilles se post expe ditionẽ troianam eum do mũ reductuꝝ. Dare ma scula .i. noli existiare tibi aliquid masculum esse.

In Vxorem.

Deprensum in puero tetricis me uocibus uxor
Corripis:& culum te quoque habere refers.
Dixit idem quotiens lasciuo iuno tonanti:
Ille tamen gracili cum ganymede iacet.
Incuruabat hylam posito tyrinthius arcu:
Tu megeram credis non habuisse nates?
Torquebat phœbum daphne fugitiua:sed illas
Oebalius flammas iussit abire puer.
Bryseis multum quamuis auersa iaceret:
Aeacide propior leuis amicus erat.
Parce tuis igitur dare mascula nomina rebus:
Teque puta cunnos uxor habere duos.

Ad Senem orbum.

Orbus es:& locuples:& bruto consule natus:
Esse tibi ueras credis amicitias.
Sunt ueræ:sed quas iuuenis quas pauper habebas:
Qui nouus est mortem diligit ille tuam.

In Cantharum.

Intrasti quotiens inscriptæ limina cellæ
Seu puer arrisit siue puella tibi.
Contentus non es foribus uelloque seraque:
Secretumque iubes grandius esse tibi.
Oblinitur minimæ si qua est suspitio rimæ:
Punctaque lasciua quæ terebantur acu.
Nemo est tam teneri:tam sollicitique pudoris:
Qui uel pædicat canthare:uel futuit.

Rbus es:Imprudẽtiã or borũ oĩum & diuitũ ac cusat:q captatores putant sibi esse amicos. Natus cõ sule Bruto.i.es decrepitæ ætatis. Nouus:nuper fa ctus amicus:nam is capta/ tor est:& spe obuẽturæ hæ reditatis tibi blanditur.

Ntrasti:In Cantarũ irrumatorem:quem eo uitio laborare ex coniectura ostendit.nã siue mulierẽ adiret:siue puerũ non patiebatẽ:uel minimã rimã hiare: adeo ut uelox foramina acu facta obstruenda curaret:nemo inquit poeta:qui uel pædicat: uel legitimũ init coitum mulieris tam anxio pudore afficitur:sed irrumator. Cellæ:fornicis meretri cis:noĩbus inhabitantiũ inscribebatur.Iuuenalis:Titulum mentita lycisCæ. Velo:quo circũdantur centones. Terebrantur:perforantur. Lasciuia: lasciuenti & passim pun gente. Solliciti:anxii. Qui pædicat:aut futuit sed qui irrumat.

Am nisi:Memium monet ut cum arrigere non possit fiat irrumator:nam supra dixit Nemo est Galla senex ad irrumandum. Verpi:dicūt iudæi circuncusi:eodē habitu est mētula. Pānucea:a pāno fit pannuceus.a.um.diminutiuū pānicula:auctor ē Pompeius:uel a pāno:quod placet uena eminētiore:cuius diminutiuū ē pānicula:nā & mulier mammæ:& mēbra senilia iuuenili humore exhausta pānucea fiunt:hoc est uenosa. supra: Aut tibi pannosæ dependent pectore mammæ. Lacessis: insequeris. Sūma petas.i.os: & fias irrumator.alibi:Nemo est thai senex ad irrumandum.

In Meuium.

Iam nisi per somnum non arrigis: & tibi meui
Incipit: & medios meiere uerba pedes.
Truditur: & digitis pannucea mentula lassis:
Nec leuat extinctum sollicitata caput.
Quid miseros frustra cunnos culosque lacessis?
Summa petas: illic mentula uiuit anus.

In Blataram.

Omnia fœmineis quare dilecta cateruis
Balnea deuitat blatara: ne futuat.
Cur nec pompeia lentus spatiatur in umbra:
Nec petit inachidos limina? ne futuat.
Cur lacedæmonio luteum ceromate corpus
Perfundit gelida uirgine? ne futuat.
Cum sic fœminei generis contagia uitet
Cur lingit cunnum blatara? ne futuat.

Mnia.Blattaram deridet:qui cū omnē mulierum turbā deuitaret: & lingeret cunnos: causa inquit est ne cogatur futuere Vmbra pompeiana:idest porticu Pompeii. alibi:Sic ueterē īgrati Pompeii quærimus umbrā. Limīa inachidos.i. porticū Europæ filiæ Inachi.alibi: Aut ubi sidonio taurus amorē calet Lacedæmoniū: dicit̄ ceroma:quoniā palestrā lacedæmonii inuenerūt: & eo ceromate se ungebāt. Virgine.i.aquis gelidis uirginis:nā martia aqua:ut Pli. scribit natatu: uirgo tactu præstabat.

De silio.

Silius hæc magni celebrat monumenta maronis
Iugera facundi qui ciceronis habet.
Herædem dominumque sui tumulique larisque
Non alium mallet: nec maro: nec cicero.

In Phyllida.

Nulla est hora tibi qua non me phylli furentem
Despolies: tanta calliditate rapis.
Nunc plorat speculo fallax ancilla relicto
Gemma uel a digito: uel cadit aure lapis.

Ilius.Silius poeta prædiū Virgilii ī neapolitano habuit:ut scribit Plinius in epistola: habuit itē uillam Ciceronis littoralem: quæ occurrebat a Lucrino Baias uenientibus. ibi Tullius olim instaurauit monumentum:& locū appellauit academiā: academiæ atheniensis æmulatione: eo mortuo proruperunt illic fontes calidi: qui oculis medebantur. Possedit eundem locum Vetus Antistius.fontes celebrati sunt carmine liberti Ciceronis: cuius hi duo sunt postremi: Vt quoniam totum legitur sine fine per orbem: Sint oculis plures quæ medeantur aquæ. Vtrunque autem prædium uoluit habere Silius:quoniam & Ciceronem olim fuerat imitatus in causis agendis: & postea in carmine punico Virgilium: hoc igitur in laudem Silii dicitur. Celebrat: nam coluit diligentissime tumulum Virgilii:ut ait Plinius. Tumulum:ad Virgilium. Lares:ad Tullium refertur.

Vlla est.Philim multa quotidie ab eo poscentem monet:ut cum ei quæcunque petiit donauerit & ipsa det fellationem. Nulla est hora:idest nulla hora labitur. Relicto attrito:res relictæ consumptæ dicuntur imitatione græcorum qui apolebmena dicūt. Lapis:de crotalo siue de eleuco:quod placet. Possunt:dicuntur posse.

Lucri fieri:uili precio emi. Siccus onyx:ficcũ diapafma:nam conftat ex ficcis odoribus: ut Pli.tradit. Proferẽ:ante oculos fertur meos ut emam. Cariofa:multorum annorum.
Expiet:purget fomnos de te aduerfos. Indixit cœnam:te uelle cœnare tecũ apud Cice/ronem eft eadem fignificatione:condicere cœnã.Condicere autem eft prifca lingua denũ ciare. Nil mihi galla nega.i.patere te irrumari:nam nil negare apud poetam id fignificat ut ante expofuimus.Id autẽ perfacere te hoc loco dixit.Nam aliud uidetur dicere: cum ta men hoc dicat.

Am prope.Laudaẽ Silius q͡ emerit prædiũ uirgilianũ:cũ aũt fibi non minus uẽdicauerit Virgilium quẽ carmine expreffit imitãdo. Defertos cine/res:quoniã tumulus erat ĩ agro. Tulit:accepit & affe cutus eft.

Anta.In fabulofa ẽ hiftoria Titius Iouis: & Helaræ filius:dictus filius terræ: quoniã mr̃ natũ in/fantẽ fpecu occultauit: ex q̃ cũ adultus ꝓdierit: fabulã dedit q͡ ex terræ uifceribus natus effet: eã fecutus Virgilius Terræ oĩpotẽtis alũnũ dixit.Vnde fpecus helaricia diciẽ non ꝓcul a patria Aepei qui ligneum equũ ftruxit: hic alter ẽ Titius quẽ mafturbatorẽ fuiffe oftẽdit poeta elocutione ait enĩ lauari hũc fuis thermis:quæ q̃uis grãdes fint: angufte lauãt mentulã Titii:eodẽ elocutionis generẽ fupra ẽ ufus: Secretufque tua cũne lauaris aqua. Et columnã: etiã in priapo dicunt poetæ.Lauaẽ angufte quia mafturbatur.

Onabis belle.Inuitat Iulium Cerealẽ his ferme appofitis ferculis: quæ fupra promifit amicis:Nunciat octauiam phariæ fua turba iuuencæ: & hoc amplius:q͡ nihil recitaturum promittit:fed audi turum bellum giganteum:quod amicus confcripferat: Bello: feftiue cum relaxatio/ne animi. Conditio melior:fi non habebis meliorem cœnam. Octauam:nam ea hora lauabatur Martialis. Stephani:meminit Tranquillus in Domitiano: is balnea ftru/xit. Porrum:duo genera habet fectile:& capitatum: Sectile dicitur fila habere: quæ Plinius appellat incifuras:& in diftichis: Fila tarentini grauiter redolentia porri Edifti: quotiens ofcula claufa dato. Nero omnibus æftatis menfibus porro uefcebatur uocis gratia:Mella equeftris ordinis:cum a Tiberio principe damnatus accrefceretur: fuccum porri ad trium denariorum argenteorum pondus haufit: quo expirauit. Si fupra id pondus fumatur:dicitur non effe noxius.Cordila:id ẽ fetus thynni:Lacertus:genus pifcis.

Nunc furtiua lucri fieri bombycina poffunt:
Profertur cofmi nunc mihi ficcus onyx.
Amphora nunc petitur nigri cariofa falerni:
Expiet ut fomnos garrula faga tuos.
Nunc ut emam grandem lupum: mulum ue bilibrẽ
Indixit cœnam diues amica tibi.
Sit pudor & tandem ueri refpectus & æqui:
Nil tibi phylli nego: nil mihi phylli nega.

De filio.

Iam prope defertos cineres & fancta maronis
Nomina: qui coleret pauper & unus erat.
Silius arpino tandem fuccurrit agello
Silius? & uatem non minus ipfe tulit.

De Titio.

Tanta eft quæ titio columna pendet:
Quantam lampfaciæ colunt puellæ.
Hic nullo comitante nec molefto
Thermis grandibus & fuis lauatur
Augufte titius tamen lauatur.

Ad Iulium cerealem.

Cœnabis belle iuli cerealis apud me
Conditio melior fi tibi nulla: ueni.
Octauam poteris feruare: lauabimur una:
Scis qua fint ftephani balnea iuncta mihi.
Prima tibi dabitur uentri lactuca mouendo
Vtilis: & porris fila refecta fuis.
Mox uetus: & tenui maior cordila lacerto:

Rutæ:ut supra rutatos dixit lacertos. Massica:potes ad massam lactis referre: hoc est caseum:nam caseus fumo uelabrensi commendabatur ex uelabro regione urbis. Vnde caseus uelabrensis in distichis est. Potest referri quod magis placet ad uinum. Igne enim & fumo condire uina docuit Massylia galliæ. Oliuæ picenæ:cibis accommodatæ in gustu:nã dabatur quicquid ante cibariorum lances propter gustum dabatur:quod supra uerbo græco dixit propinin:gustare. Aues cortiles:idest gallinas. Aeterno:immortali. Proxima uicina laude.

Sed quam cum rutæ frondibus oua tegant.
Altera non deerunt tenui uersata fauilla
Et uelabrensi massa recocta foco.
Et quæ picenum senserunt frigus oliuæ:
Hæc satis in gustu: cætera nosse cupis?
Mentiar ut uenias: pisces conchilia sumem
Et cortis saturas atque paludis aues.
Quæ nec stella solet rara nisi ponere cœna:
Plus ego polliceor: nil recitabo tibi.
Ipse tuos nobis relegas licet usque gigantes
Rara uel æterno proxima uirgilio.

De Claudia rufina.

Claudia ceruleis cum sit rufina britannis
Edita cur latiæ pectora plebis habet.
Quale decus formæ: romanam credere matres
Italides possunt: atthides esse suam.
Dii bene quod sancto peperit fecunda marito:
Quot sperat generos: quotque puella nurus.
Sic placeat superis ut cõiuge gaudeat uno
Et semper uatis gaudeat illa tribus.

Laudia. Claudiã britannam utraque lingua eruditã laudat: simul & ipsi & marito optat felicitatem. Pectora: mores. Cærulei: dicuntur insulani: Vnde & ipsa Circe uitrea dicta est ꝙ coleret circeios insulam: Vitreæ iuga perfida Circes: Papinius. Nurus: ex filiis. Tribus natis: priuilegio trium natorum. Ius etiã quattuor natorum dabat̃ mulieribus: triũ uiris. Optat autem poeta non ut tantũ tris natos habeat sed ut tot habeat liberos ut trium liberorum priuilegio suo iure utatur: nam qui aut nullum filium: aut tãtum duos haberet non utebat̃ iur̃ trium filiorum: de quo satis multa ante dicta sunt.

In zoilum.

Vnguenta & casias & olentem funera myrrham
Turaque de medio semicremata rogo.
Et quæ de stygio rapuisti cinama lecto
Improbe de turpi zoile redde sinu.
A pedibus didicere manus peccare proteruæ:
Non miror furẽ qui fugitiuus erat.

Nguenta. In zoilũ furem quem & furti accusat: cũ nuper odoramenta ad funus parata subripuerit: & seruum fugitiuum esse indicat: quod bis iam testatus est superiore carmine. Turpi: infami & furaci. Lecto stygio: idest capulo: nam capulus lectus stygius est. A pedibus: nam olim cum seruus esses fugisti: & fuisti ĩ compedibus.

Ad Vrbicum.

Hortatur fieri quod te lupus urbice patrẽ

Ortatur. Lupus nouã artẽ captãdi dicebat: & blãdiẽs hortabat̃ Vrbicũ orbũ & diuitẽ: ut quæreret liberos: cũ tamẽ id minime uellet. Poeta in hũc iocat̃: hortaturque Vrbicum ut moriatur: tanꝙ suscepisset liberos: hoc est nihil relinquat. Lupo: nã si morieẽ tanꝙ pater uidetur usus consilio Lupi. Fieri patrẽ: te quærere uxorẽ ex qua filios suscipias

Quod minus: quoniam ipse uellet esse hæres: Videri uelle quod nolis: id quod in damnum tuum sit. Vt facias: ut accipias uxorem. Sic: ita condito testamento.

Vod nimium. In Cheremonem: qui mortem laudabat: in quo uolebat uideri sectari sapientiam stoicorum: qui mortem contemnunt: & de contemnenda morte præcipiunt: cũ id ageret desperatione & ex rei domesticæ difficultate: nulla inquit laus est Cheremon si i ista miseria mortem optas: maior laus fortitudinis fuerit ei qui inopiam magno animo ferre potest. Stoice: qui stoicus uis uideri.

Tegetes: habebant paupe res. Nudi: sine culcitra & nullo apparatu. Magnus homo: ironice loquitur.

Agedum: esto hortantis est. Roseo: iuuenili. Perdere nihil: idest semp animum relaxare. Est facile nullius laudis est. In rebus angustis: idest inopia.

Qui miser: idest qui inopiam non moleste fert.

Iraris docto. Inuitat Seuerum ad cœnam misso carmine: Seuerus & doctus erat: ut uersu non indigeret: & diues ut non desideraret alienam coenam duabus inquit de causis potes mirari o Seuere: & ꝙ mitto tibi carmina docto: & ꝙ te uocem ad coenam diuitem: at dii cum ambrosia satientur: accipiunt etiam uinum nostrum: ꝙ si coenam & carmía quæ habes: non amas & accipis: quid poterimus dare. quasi dicat si tantum ea daremus quibus indiges: nihil possemus dare: cum omnia habeas.

Ne credas: nihil est quod minus ille uelit.
Ars est captandi quod nolis: uelle uideri:
Ne facias optat: quod rogat ut facias.
Dicat prægnantem tua se cosconia tantum.
Pallidior fiet iam pariente lupus.
At tu consilio uidearis ut usus amici:
Sic morere: ut factum te putet esse patrem.

In Cheremontem.

Quod nimium laudas cheremon stoice mortem:
Vis animum mirer: suspiciamque tuum.
Hanc tibi uirtutem fracta facit urceus ansa:
Et tristis nullo qui tepet igne focus.
Et teges atque cimex: & nudi sponda grabati:
Et breuis atque eadem nocte dieque toga.
O q̃ magnus homo es: qui fece rubentis aceti:
Et stipula: & nigro pane carere potes.
Lingonicis agedum tumeat tibi culcitra lanis:
Constringatque tuos purpura texta toros.
Dormiat & tecum quicum modo cecuba miscet
Conuiuas roseo torserat ore puer.
O quam tu cupias ter uiuere nestoris annos:
Et nihil ex ulla perdere luce uoles.
Rebus in angustis facile est contemnere uitam:
Fortiter ille facit: qui miser esse potest.

Ad Seuerum.

Miraris docto quod carmina mitto seuero:
Ad cœnam quod te docte seuere uocem.
Iuppiter ambrosia satur est: & nectare uiuit:
Nos tamen exta ioui tura merumque damus.
Omnia cum tibi sint dono concessa deorum:
Si quod habes non uis: ergo quid accipies?

Vm me. In Thelesphorũ qui in media palæstra cum incitatũ poetá uideret: grandẽ stipem poscebat: conqueriť hoc fieri ꝙ si tonsor iminente nouacula libertatẽ & diuitias rogaret: Martialis promitteret: sed tonsus non modo nil daret: sed & iam uerberaret. Idẽ non faciet Thelesphoro: sed ne quid poscat ei os obstruet: quia eũ irrumabit. Permittunt in me: qa magná licentiá habent. Theca: repositoriũ nouaculæ. Nil faciá: non uerberabo te. Lota lana: pectinis scilicet ne aliqd possis postulare dicet λειχάζειν .i. irrumationẽ. Cupidæ auaritiæ. i. tibi cupido & auaro. eo uerbo græco usus ẽ Aristophanes: uel dicet ρω αι ερ .i. bene uale: & dimittet sine premio quod te auarũ cruciabit. Mẽtula lota lana. i. cũ pacto ope absterfa fuerit mentula. Lucilius: Mutoni lachrymas a leua abstersit amica.

In Thelesphorum.

Cum me uelle uides tecumque thelesphore sentis
Magna rogas: puto me uelle negare: licet?
Et nisi iuratus dixi dabo: subtrahis illas
Permittunt in me quæ tibi multa nates.
Quid si me tonsor cum stricta nouacula superest:
Tunc libertatem diuitiasque roget.
Promittam: nec enim rogat illo tempore tonsor:
Latro rogat: res est imperiosa timor.
Sed fuerit curua cum tuta nouacula theca
Frangam tonsori crura manusque simul.
At tibi nil faciam: sed lota mentula lana
Leica zin cupidæ dicet auariciæ.

De Carino.

Senos carinus omnibus digitis gerit
Nec nocte ponit annulos.
Nec cum lauatur: causa quæ sit queritis?
Dactilothecam non habet.

De chione & phlogide.

Sit phlogis an chione ueneri magis apta requiris:
Pulchrior est chione: sed phlogis ulcus habet.
Vlcus habet priami: quod tendere possit alutam:
Quodque senem pylium non sinat esse senem.
Vlcus habet quod habere suam uult quisque puellã
Quod sonare criton: non quod hygia potest.
At chione non sentit opus: nec uocibus ullis:

Enos Carinus. Dactylotheca significat repositoriũ compluriũ gemmarũ. primus Scaurus priuignus Syllæ id romæ ostẽdit: Pompeius mithridati cõtriũpho attulit: qđ Varro prælatũ scribit fuisse dactylothecæ Scauri. Cæsar eius generis sex dicauit in æde generis genitricis. Dactylothecæ nomẽ ductũ ẽ ab ãnulis reponẽdis: tamẽ ut dixi compluriũ gẽmarũ est repositoriũ: quæ ꝑ arbitrio domini ĩ annulis concludi poterãt. Carinus sex annulos hẽbat conductos: quos die noctuque gestabat. id cũ alii luxui & magnificentiæ ascriberẽt: poeta ait eũ id agere: quoniam plures non habebat: nec dactylothecam. Videť significare eum non habere repositorium annulorum: cum intelligat nonhabeř plures gẽmas: sed eas conductas: ex aliena dactylotheca: ut illud Iuuenalis:
Educta paulus agebat Sardonyce.

It Phlogis. Vtrũque nomen factum est. Phlogis ab ardore: nã phlox significat flãmã Chione frigus a χιον quod niuẽ significat. Alutá languentẽ: mentulá. Non sinat: non possit excitare. Peliam: Iasonis patrem. Criton: medici nomen est masculi & mentulam habentis. Hygea: filia Aesculapii medica. Eustachius quidẽ in Homero & Diodorus & nostri duos tantũ filios Aesculapio dedere: Machaonem & Podaliriũ. At interpres Lyophoronis usus testimonio Appollodori & Plinius In pictura Hygeã: Elgen: Panen: Calasũ Aesculapii filias eẽ testať: quas Socratẽ pixisse cũ pře Aesculapio Pli. affirmat. Hygea autẽ nomen conuenit medicæ: Hygia enim græce latine significat rectã ualitudinem. opponit autem Critonem: & Hygeam ut ostendat illam indigere uiro masculo: non fœmina

Marmoream: cum non moueretur.

Ingua. In Maneium lingentem femur: cuius supra meminit. Vrbane autem ait eius linguam dum nuper muliebri īguini hæreret: menstrui profluuio obturpuisse adeo ut posthac non sit futura uteris ueteri libidini. Mœchus ore: dum fellat. Maritus lingua: dum hæret femori mulieris. Summemianis: meretricibus. Nudum: uel inopem uel remotis arbitris quod placet. Per tubos: tubi dicuntur cannæ plumbeæ quibus aqua deducitur. Tubos: appellat inguina muliebria.

Conscia: quasi rem uerā sciret. Morbus indecens: sanguis menstrualis. purus dicitur non contaminatus aliqua labe: ad corpus refertur. Purus item cum de animo dicitur: est non contaminatus ullo uitio: hic uerborū ambiguitate utitur poeta. Non mirādum: nam ut scribit Plinius tam malefici humoris est ut iactæ segetes eo marcescant: apes immoriantur aspectu mulieris eo laborantis: speculum hebetetur. Purus non potest esse contaminatus scilicet eo menstruo: Nec impurus: quoniam id sceleris non poterit amplius committere.

Esbia. Agere gratis aliquis dicitur: qui operē precium non exigit: gratis item agit qui nihil soluit: hanc ancipiti uerborum significatione Lesbiam poeta deridet: quæ iurabit se nunq̄ gratis fuisse fututam intelligens se non fecisse copiam sui nisi magno precio: poeta ex altera uerbi significatione ait uerum esse quod Lesbia dicit: nunq̄ enim fuit fututa gratis: quoniam oportuit eam soluere precium his quos uolebat fututores.

Pectas nos. Philomusum mutoniatos pueros in balneis spectantem & interrogantem magna cura quare eos Martialis habeat puros: cinædum esse ostendit. Pædicant curiosos festiue eum cinædum esse ostendit: cum sit tam curiosus in mutoniatis inspiciendis. Curiosus enim dicitur qui magna cura aliquid perquirit.

Adiuuat: absentem marmoreamque putes.
Exorare dei si uos tam magna liceret
Et bona uelletis tam preciosa dare.
Hoc quod habet chione corpus faceretis haberet
Vt phlogis & chionem ꝑ phlogis ulcus habet.

De maneio.

Lingua maritus mœchus ore maneius
Suminianis inquinatior buccis.
Quem cum fenestra uidit a suburana
Obscena nudum lena fornicem clausit:
Mediumque mauult basiare q̄ summum.
Modo qui per omnes uiscerum tubos ibat
Et uoce certa consciaque dicebat
Puer an puella matris esset in uentre
Gaudete cunni: uestra nanque res acta est:
Arrigere linguam non potest fututricem.
Nam dum tumenti mersus hæret ī uulua
Et uagientes intus audit infantes
Partem gulosam soluit indecens morbus
Nec purus esse nunc potest: nec impurus.

De lesbia.

Lesbia se iurat nunquam gratis esse fututam
Verum est: cum futui uult: numerare solet.

In philomusum.

Spectas nos philomuse cum lauamur
Et quare mihi tam mutoniati
Sint leues pueri subinde quæris.
Dicam simpliciter tibi roganti
Pædicant philomuse curiosi.

Escio. Faustus cũ haberet commertiũ cũ adolescentibus: nolitque id palã fieri: dabat lr̃as ad puellas: ut cũ his commune aliqd hr̃e uideret: eũ urbaniter redarguit poeta inquiens nescio qd scribas puellis: sed rẽ illã scio: ꝙ puellæ nõ scribũt tibi: hoc est turpitudiné tuã inter pueros. Hoc scio. i. commertiũ tuũ. Ipse enim abutebat̃ pueris: & pueri eo. Excenti. Iustinus solitus Martialẽ inuitare ad diem natalẽ: eum nunc prætererat. dc. inuitatis: ꝓmittens daturũ cœnã in sequẽti die: cũ poeta munus mittere soleret ueteri instituto natalẽ celebrãti: & ipse præteritus a Iustino munus differt ĩ diẽ crastinũ: mittãt inqt sexcenti ĩuitati munera tibi hodie: cras ego mittã: quoniã cras me ĩuitasti. Iustinus crastinam cœnã ꝓmittebat in sequentis diei. Poeta crastinum munus pollicetur qđ nũq̃ ẽ futuꝝ: ut supra: Dic mihi: cras istud posthume quãdo uẽit: cũ uideat̃ polliceri crastinũ munus. i. in sequẽtis diei. Ad officiũ lucis: ad celebrãdũ diẽ natalẽ. Postera. i. cœnam sequẽtis diei. Sexcentis hodie. i. dc. mittãt hodie munus: quos inuitasti.

In Faustum.

Nescio tàm multis quid scribas fauste puellis
Hoc scio: quod scribit nulla puella tibi.

In iustinum.

Sexcenti cœnant: a te iustine uocati
Lucis ad officium quæ tibi prima fuit.
Inter quos memini non ultimus esse solebam:
Nec locus hic nobis inuidiosus erat.
Postera sed festæ reddis solennia mensæ:
Sexcentis hodie: cras mihi natus eris.

In Vacerram.

Et delator es: & calumniator
Et fraudator es: & negociator
Et fellator es: & lanista miror
Quare non habeas uacerra nummos.

In maronem.

Nil mihi das uiuus dicis post fata daturum:
Si non es stultus: scis maro quid cupiam.

Ad mathonem.

Parua rogas magnos sed nõ dãt hæc quoque magni
Vt pudeat leuius te matho: magna roga.

Epi. Canis lydiæ.

Amphitheatrales inter nutrita magistros
Venatrix: silius aspera blanda domi.
Lydia dicebat domino fidissima dextra
Qui non erygones mallet habere canem.

T Delator es. uacerra cõquerebat̃ ꝙ nũmos nõ hẽret: poeta tpa sua notãs miraẽ quare pecuniam non hẽat: cũ tã malas exerceat artes: qbus solis pecunia quærebat̃. Calũniator: falsas accusationes reperis. Lanistæ: dicebãt̃ q emebãt pueros nutriẽdos ad gladiaturã. Mãgones ad uẽdẽdũ dicti a manu & ago: hoc ẽ expoliẽdis pueris ut maiore ueniãt. Inde mãgonizar̃ tractũ ẽ: quod significat expolire ad fallẽdũ ẽptorem: agrosque mãgonizatos legimus: & mangonizata baln ea pud Plinium: & Varronem.

Arua rogas. Mathonem agendis causis nihil iam lucrantem: & ne minimam quidẽ stipem consequentem a diuitibus deridet: simul monet ut pudorem suæ repulsæ leniat magnarum rerum petitione: nam nimis ignominiæ fuerit si in magnis tulerit repulsã de Mathone Iuuenalis: Sic pedo conturbat: Matho deficit: id est pauper fit.

Mphitheatrales. Epitaphium Lydiæ canis: quæ discerpta fuerat ab apro in uenatione theatri. Nutrita: loquitur canis: Magistros qui præsunt theatris. Erigone mortuum patrem Iccarum repperit cane duce: cui Imera erat nomen. hæc dolore obitus paterni sibi mortem consciuit: Imera item dominæ mortuæ spiritu parentauit: ut alii scribunt coniecit se in puteum: quem anigrum appellant: hoc ẽ sine humore. nemo enim post canis fabulam eius aquis usus est numinum miseratione. eius effigies in cælum relata est.

Cephalum:canis datus est custos Europæ a Ioue:quem laborantem procris sanauit:Inde canem meruit dono.ex creta igitur Cephalus coniunx Procri mortua uxore duxit Thebas Ibi erat fera insuperabilis canibus:ut Ouidius cecinit. Vt autem ex testimonio Istrii scribit Iginius erat uulpes insuperabilis canibus:Cephalus:lelapa ita enim appellabatur canis emisit in uulpem. Cum autem & numine Iouis canis esset insuperabilis & Themidis uulpes utrunque in marmur conuertit Iuppiter:ut alii scripserunt canis in cælum est relatus. Cani: Dulichio: id est itacensi cani Vlyxis.

Canes Vlyxis apud Eumeum subulcum redeuntem dominum post .xx. annos agnouit: ut scribit Homerus:qui eosdem blādientes Thelemacho introduxit. Ille appellabatur Argus.hunc in fimo reperit Vlyxes reuersus plenum pediculis. longum extat Homeri carmen in odyssea.mortuus est extrema ætate confectus. Erimante: quem interemit Hercules. Calidon:quē Meleager. Tertius aper in Lydia ubi periit Athis filius Crœsi:ut scribit Herodotus.

Nec qui dictea cephalum de gente secutus
Luciferæ pariter uenit ad astra deæ.
Non me longa dies:nec inutilis abstulit ætas:
Qualia dulichio fata fuere cani:
Fulmineo spumantis apri sum dente perempta:
Quantus erat calydon aut erymanthe tuus.
Nec queror infernas q̄uis cito rapta sub umbras:
Non potui fato nobiliore mori.

In Tuccam.

Vendere tucca potes centenis milibus emptos
Plorantes dominos uendere tucca potes.
Nec te blanditiæ:nec uerba rudesque querelæ:
Nec te dente tuo saucia colla mouent?
Ah facinus tunica patet iguen utrūque leuata:
Inspiciturque tua mentula facta manu.
Si te delectat numerata pecunia uende
Argentum:mensas:myrrina rura domum.
Vende senes seruos:agros & uende paternos:
Ne pueros uendas:omnia uende miser.
Luxuria est emere hos:quis enī dubitat ue negat ue:
Sed multo maior uendere luxuria est.

ENdere. Tuccam accusat:q teneros emebat pueros:eosdem exoletos uendebat. Dominos pueros olim amatos a te: ut dominam amicam dicimus. Rudes:pueriles Luxuria: in eadem significatione est supra.

Non amo iam dices: hæc quoque Luxuria est. nam luxuriam appellat non modo nimium rerū appetitum: & luxum: sed etiam immodicum contēptum earum rerum qbus uti debes.

De Læda.

Hictericam uetulo se dixit esse marito:
Et queritur futui læda necesse sibi.
Sed flens atque gemens tanti negat esse salutem:
Seque refert potius proposuisse mori.
Vir rogat ut uiuat uirides nec deserat annos:
Et fieri quod iam non facit:ipse sinit.
Protinus accedunt medici medicæque recedunt
Tolluntur que pedes:o medicina grauis.

ICTericam. Iocus est in Lædam fallentem maritum noua arte: ait enim se esse hictericam: neque ulla arte posse sanari nisi futuatur. Tanti:id est se tanti facere salutem. Tolluntur:in uenerem.ut supra. Sustulit ille pedes:sustulit hic tunicam.

Rauci. In natam blandam & exiguo uerbo appellantem mētulam exoleti sui pipinā. nam pipere est minorum pullorum uocem emittere. Vnde pipillo frequentatiuum quod passeri dedit Catullus: Ad solā dominā usque pipillabat. Poeta ait tantæ magnitudis esse: ut si priapus conferatur: possit Gallus uideri: hoc est castratus. non nulli codices habēt bipennem: hoc est duplicem pennem: sed placet prior sententia: licet syllaba mutata sit.

Enturum. Conqueritur se decipi sæpenumero a Lygdo puero: cui imprecatur: ut pileo tegat mentulā. Vmbella indumentū capitis erat: quo solis radii arcebātur: huius erit distichon. obscena metaphora abusus est: nā per dominā luscā & si aliud uidet intelligere mentulā significat. Tegas umbella .i. tegas natibus mētulam: uel ore: tanq̄ umbella: nā erat fellator: ut alibi: At quondā mihi Lygde nil negabas. i. fellabas.

Vrādū. Medico riuali. i. qui eundē amat quē ipse. Gallus: iocus ē ī Gallo: & græco: & significat sacerdotem Cybelis.

Heca tectus. Eodem argumēto supra scripsit ī Lecāiam: Inguina succintus tibi nigra seruus aluta Stat quotiens calidis tota foueris aquis. Nā & hæc Celia lauabaē inter uiros nudos inguinibus solū seruum uidebat sibi astare fibulatū: quod cū alia de cā facere uideretur: poeta indicat eam ita egisse: ut seruum ad coitum recentem haberet: nam fibula non modo uelādis inguinibus sed etiam coercendo īpetu libidinis utebantur. Aena nigra: nam ex aluta nigra erat fibula: ut supra: nigra seruus aluta. Vt quid facias: nā citharœdus & coraules & comoedus ad uocem seruandam fibula utitur: quoniam nimio coitu raucescit. Ne uidearis inuidere: uolētibus. s. uti magno pene serui tui. Remitte cōcede ut non utaē fibula

De nata.

Drauci nata sui uocat bipennem
Collatus cui gallus est priapus.

In Lygdum.

Venturum iuras semper mihi lygde roganti:
Constituisque horam: constituisque locum.
Cum frustra iacui longa prurigine tentus:
Succurrit pro te sæpe sinistra mihi.
Quid precor o fallax meritis & moribus istis
Vmbellam luscæ lygde feras dominæ.

De Bacchara.

Curandum penem commisit bacchara græcus
Riuali medico: bacchara gallus erit.

In Celiam.

Theca tectus ænea lauatur
Tecum celia seruus: ut quid oro
Non sit cum citharœdus aut coraules?
Non uis ut puto mentulam uidere:
Quare cum populo lauaris ergo:
Omnes an tibi sumus spadones?
Ergo ne uidearis inuidere:
Seruo celia fibulam remitte.

Ad Pætum.

Soluere pæte decem: tibi me sestertia cogis:
Perdiderat quoniam bucco ducenta tibi.
Ne noceant oro mihi non mea crimina: tu qui
Bis centena potes perdere: pende decem.

In Vacerram.

In omnibus uacerra quod conclauibus
Consumit horas: & die tota sedet.

Oluere: Quæ mutuaueras. Bucco: dispensator. Non mea: sed Bucconis.

N Omnibus. In Vacerrā qui ut cœnā captaret: oēs inibat cœnationes: & in ꝓximo loco simulabat se demittere aluum: ut aliqua permanendi causa esse uideretur: & parata cœna inuitaretur a domino. Conclaue: locus ad cœnandum: ut est apud Ciceronem.

Cœnaturit:cupit cœnare.

Tere. Consulit amico ducturo uxorem:qui hactenus nullum cum fœminis habuerat commercium:ut ante nuptias discat muliebrem palæstrã a perita meretrice: quoniã a sponsa uirgine & rudi eã discere non poterit. huc spectat epigrãma ut derideat eũ qui cogitat de ducenda uxore. Flamea:ĩdumẽta capitis:qbus ĩ nuptiis matronæ utebant̃ ad uelandũ pudorẽ. Lucanus: Flamea sollicitum præuelatura pudorẽ. Tondebit:faciet tonsos tuos cinædos:ne tibi placeant. Peregrina.i. si nescieris uti cunno:ut sit tibi ignota. Suburranæ meretrici:nam ĩ suburra erãt meretrices: ut ante. Faciet te uirum:docebit officium uirile.

Cœnaturit uacerra:non cacaturit.

Ad Victorem.

Vtere fœmineis complexibus utere uictor:
Ignotumque sibi mentula discat opus.
Flamea texuntur sponsæ iam uirgo parata est
Tondebit pueros iam noua nupta tuos.
Pædicare semel cupido cupit illa marito:
Dum metuit teli uulnera prima noui.
Sæpius hoc fieri nutrix materque uetabunt:
Et dicent uxor:non puer iste tibi est.
Heu quantos æstus quantos patiere labores:
Si fuerit cunnus res peregrina tibi.
Ergo suburranæ tyronem trade magistræ
Illa uirum faciet:non bene uirgo docet.

D primum. Petus malos miserat mulos poetæ: quem ad primum lapidem inuitauerat: ut uix decima hora eo peruenerit:cum pigritia accusaretur a Peto:ait culpam illius esse: qui tam pigros mulos rhedarios miserit: qualibus scilicet Petus ipse utebatur:ita eum deridet.

Ad pætum.

Ad primum decima lapidem quod uenimus hora:
Arguimur lentæ crimine pigritiæ.
Non est ista quidem:non est mea sed tua culpa:
Misisti mulas qui mihi pæte tuas.

Ittus. Iocatur cum flacco qui petierat ut uillam baianam uersibus laudaret:ait enim se male indulgere Genio:q̃ uersibus baianis:pluris enim se facit q̃ baias:quas Flaccus uerbis magnificis aureum littus appellabat. Baias: totiens inculcatum est in contemptum Flacci. Vtrunque: indulgere Baiis & mihi. Detur: ut faciam hoc. Quid:o quãtum Martialis & Baiæ: id est ut ego mihi indulgeã: & tamen Baias laudem:& in ea uersuum cura uoluptatem capiam.

De Bais.

Littus beatæ ueneris aureum baias
Baias superbæ blanda dona naturæ
Vt mille laudem flacce uersibus baias.
Laudabo digne non est satis:tamen baias.
Sed martialem malo flacce quam baias.
Optare utrunque pariter improbi uotum est.
Quod si deorum munere hoc tibi detur:
Quid gaudiorum est martialis & baiæ.

Vm sene. Egles uicem dolet: quæ & spadoni nupserat:& adulterum senem habebat: ut neuter uiri officium præstare posset: optat misera alterum spadonem fieri uirum:alterum senem fieri iuuenem. Sicca:carens officio uiri. Operi:uenereo. Anus:propter ætatem.

De spadone & sene.

Cum sene communem uexat spado dindimus eglẽ:
Et iacet in medio sicca puella toro.
Viribus hic operi non est: hic utilis annis:

Vterque labor:uterque laborans. Citherea: Venus:quæ geniali toro præes.
Sinuessanis. Philostratus multa apud græcos scripsit:sed hic cum i balneis sinuessa nis esset tantum uini potauit: ut ebrius factus scalarum lapsu pene extinctus sit: quo facto periit Elpenor. Elpenor enim Vlyxis socius:cuius cadauere manes euocati sunt ab Vlyxe ebrius factus apud Circem:lapsusque e scalis periit.hoc mortis genus notat Ouidius in Ibim:ipse apud Homerum in carmine infernali Vlyxi narrat. Nocte iubente.i.nocturno tempore ita iam exigẽte.

Ergo sine effectu prurit uterque labor.
Supplex ille rogat:pro se miserisque duobus:
Hunc iuuenem facias hunc citherea uirum.

De philostrato.

A sinuessanis conuiua philostratus undis
Conductum repetens nocte iubente larem.
Pene imitatus obit seuis elpenora fatis:
Præceps per longos dum ruit usque gradus.
Non esset nymphæ tam magna pericula passus:
Si potius uestras ille bibisset aquas.

Ad sosibianum.

Nemo habitat gratis:nisi diues & orbus apud te:
Nemo domum pluris sosibiane locat.

Ad antiochum tonsorem.

Qui nondum stigias descendere quærit ad undas:
Tonsorem fugiat si sapit antiochum.
Alba minus seuis lacerantur brachia cultris:
Cum fugit ad phrygos enthea turba modos.
Mitior implicitas alcon secat enterocellas:
Fractaque fabrili dedolat ossa manu.
Tondeat hic inopes cynicos & stoica menta:
Collaque pulueread nudet equina iuba.
Hic miserum stithica sub rupe promethea radat.
Carnificem nudo pectore poscet auem.
Ad matrem fugiet pentheus:ad mænadas orpheus:
Antiochi tantum barbara tela sonent.
Hæc quæcunque meo numerasti stigmata mento
In ueteli picta qualia fronte sedent.
Non iracundis fecit grauis unguibus uxor:
Antiochi ferrum est & scelerata manus.
Vnus de cunctis animalibus hircus habet cor
Barbatus uiuit:ne ferat antiochum.

In zoilum.

Sidere percussa est tibi subito zoile lingua

Emo habitat.Sosibianus nouo genere captationis utebatur:nam orbis & diuitibus partem domus suæ gratis habitandã dabat:quod cum ex liberalitate uellet uideri facere:poeta indicat eum auarissime agere: quippe qui eo munere hæreditatem petat longe maioris precii q̃ sit iusta pensio. Pluris locat:quoniam ita hæreditatem captas.

Vi nondum. In Antiochi tonsoris iperitiam:a quo cum nuper tõderetur crebris incisuris notatus est. Brachia tondebantur:qui inter se lacerantur in sacris Cybellis. Enthea:deo plena. Al con:medicus uulnerarius Entherocellas:irestina. Dedolat:apta ossa. Pentheus ad matrem: Agauẽ a qua laniatus fuit. Orpheus:lãiatus a ciconibus Mendas:mulieres furẽtes:nam μένω est furere. Qualia:quales incisuræ. Picta fronte: id est rugosa. Habet cor: id ẽ est sapiens.

Idere. Sidus est genus morbi: ut supra est dictum:quo linguæ usus amitti solet.supra:hoc opus est subito fias ut siderε mutus. Vnde siderati quibus urina pulli asinini nardo admixto per coniũctionem medetur. zoilus fellator erat quod frequẽti carmine indicauit: nũc amissa ligua coget futueŕ.

Lingere:fellare est apud hunc poetã.supra:Lingas non mihi:nam pba & puella ẽ. Dũ lingis.i.dum fellas:uel cunnum lingis quod placet:nã supra idem est epigrammatis argumentum in eũ qui dum cunnum lingeret:linguam amisit adeo ut præterea nec purus esse nec impurus posset. Certe nunc:postq̃ lingendi usum amisisti.

Eniat.In Parthenopeum qui tussim simulabat:ut conditis cibis uesceret:quod supra in aliũ scripsit. Nucleos:conditos. Dulces:mellitos. Non sinit pueros eẽ truces.i. quo pueri lugẽtes placant Est gula.i.propter gulam id agis.

Iues eras. Charidemus cũ olĩ diues eẽt pædicabat:nũc factus pauper ut amissa bona istaurare ret anus sectabat. hoc enĩ genus lucri propositũ erat bene mentulatis:qđ carpit Iuuenalis: Vetulæ uessica beatæ:nã illud ĩ uniuersũ dicitur & non de una.

Vltis iam.Carisianũ deridet:qui cum pædicaretur nolebat uideri pædicari:sed festiue crimẽ suum prodidit per imprudẽtiam:nam cum multis iam diebus diceret se non pædicasse:& causam quærerent sodales: dixit se habere uẽtrem solutum: qđ ipsum impedimento erat cinædo:non pædiconi.

Ntactas. Ad pollam: quæ mittebat recentes rosas & intactas. poeta optat ut rosas uexatas potius mittat eius delicias redolentes:an simul alludit festiue ad eunuchos pulcherrimos:quos Polla habebat:ut supra dictum est

Armina. Chrestillũ deridet: qui ut lasciuum carmen aspernari uideretur:& seuerum laudare Lucilii:Lucretii:Acii:Pacuuii poetarum rudimenta:& quibus ut scribit Quintilianus lepos:& ultima manus defuit:uersus extollebat.sed tamen ut inquit poeta cum quis generis carmina legeret:non ignorabat quid saperet mentula:per quod ostendit eum fuisse fellatorem:& inter antiquos poetas sectari recentes mores. Salebras:duriciem. Metrophanes:hic uersus est Lucilii:quem luculentum fluere scribit Oratius:& carpit:ꝙ græca uerba inferat carmini.fuit autem satyrarum auctor:sed hoc carmen est in Metrophanem Columellam tumullatum eius seruum:ut ita legatur:Lucilli columella situs est hic Metrophanes.Columella Metrophanes:nomen est proprium. Lucilli:scilicet seruus.

Dum lingis cunnum.zoile nunc futues.

In parthenopæum.

Leniat ut fauces medicus:quas aspera uexat
Assidue tussis parthenopeæ tibi.
Mella dari:nucleosque iubet dulcesque placentas:
Et quicquid pueros non sinit esse truces.
At tu non cessas totis tussire diebus:
Non est hæc tussis parthenopæe:gula est.

Ad Caridemum.

Diues eras quondam sed tunc pædico fuisti:
Et tibi nulla diu fœmina nota fuit.
Nunc sectaris anus o quantum cogit egestas
Illa fututorem te carideme facit.

De Carisiano.

Multis iam lupe posse se diebus
Pædicare negat carisianus.
Causam cum modo quærerent sodales
Ventrem dixit habere se solutum.

Ad pollam.

Intactas mihi quare mittis polla coronas:
A te uexatas malo tenere rosas.

In Crestillum.

Carmina nulla probas molli quæ limite currunt:
Sed quæ per salabras altaque saxa cadunt.
Et tibi mæonio quod carmine:maius habetur
Lucili columela hic situs metrophanes.

Terrai:genitiui antiquorum :quibus utitur semper Lucretius Accius:& Pacuuius scriptores tragœdiarum clarissimi sententiarum grauitate:ut scribit Fabius:& pondere uerborum:sed his defuit expolitio:non eorum culpa sed temporum:quibus studia adhuc erãt inculta. Sapiat:quia es fellator:& mentulam lingis lasciuisque nostrorum temporũ moribus inter seueros antiquorum uersus uteris.

Eolidos canace:In Canacem epitaphium quæ ulcere serpentis in ora extincta est.

Attonitusque legis terrai frugiferai
Accus & quicquid pacuuiusque uomunt.
Vis imiter ueteres crestille tuosque poetas:
Dispeream si scis:mentula quid sapiat.

Epi.Canaces.

Aeolides canace iacet hoc tumulata sepulchro:
Vltima cui paruæ septima uenit hiems.
Ah scelus ah facinus properas quid flere uiator?
Non licet hic uitæ de breuitate queri:
Tristius est leto leti genus:horrida uultus
Abstulit:& tenero sedit in ore lues.
Ipsaque crudeles ederunt oscula morbi:
Nec data sunt nigris tota labella rogis.
Si tam præcipiti fuerant uentura uolatu:
Debuerant alia fata uenire uia.
Sed mors uocis iter properauit cludere blandæ:
Ne posset duras flectere lingua deas.

Aeolidos: alludit de Canace filia Aeoli sororẽ Macarei: Ah facinus:genus morbi. Tenero:puellari.
Oscula:id est os ipsum.
Non sunt data: quia partem assumpsit morbus.

In Zoilum.

Mentitur qui te uitiosum zoile dixit:
Non uitiosus homo es zoile: sed uitium.

De Theodoro.

Pierios uatis theodori flamma penates
Abstulit hoc musis:hoc tibi phœbe placet.
O scelus o magnum facinus crimenque deorum:
Non arsit pariter quod domus & dominus.

Ierios: In Theodorũ malum poetam : in quem supra. Huius ædes incendio assumptæ sunt: De quibus cum uideatur conqueri Martialis quasi amicus Theodoro:exit in imprecationem : & cõqueritur quod dominus non arserit. Pierios: poeticos
Dominus:malus poeta ante dixit se huic suos libellos mittere nolle: ne ille suos mittat ineptos.

In uerpum æmulum.

Quod nimium liues nostris & ubique libellis
Detrahis :ignosco:uerpe poeta sapis.
Hoc quoque non curo:quod tu mea carmĩa carpas:
Corripias:& sic uerpe poeta sapis.
Illud me cruciat solymis quod natus in ipsis:
Pædicas puerum uerpe poeta meum.
Ecce negas iurasque mihi per templa tonantis:

Vod: In poetam iudæum qui Martialis puerum pædicabat. Verpe:iudeæ. Carpas:suffureris ut supra:poeta carpit:id est suffuraẽ.
Corripias: frequenter rapias. Solymi :populi finitimi Liciæ. Vnde iudæorum gens deducta est eos Bellerophon expugnauit :ut Homerus meniit: & longa est disceptatio apud Homeri interpretes: de quibus Solymis poeta ĩtellexit. Strabo de finitimis Liciæ uidetur sentire
Iuras per templa tonantis:id est iuras per numen romanũ quasi non sis iudæus.

Anchiala:urbs est Ciliciæ littoralis condita a Sardanapallo:ut Aristobolus scribit: In q̄ est statua lapidea conditoris:quæ dextræ manus digitos complicat: cum monumēto litteris assyriis īscripto:Sardanapallus Anacindaraxis filius Tharsum & Anachialim uno die condidit:Ede bibe lude:& cū te mortalē noris:præsētibus exple deliciis animū:post mortē nulla uoluptas.placet igit̄ intelligas Anchialū numen Sardanapalli:quod Solymis finitimū est:immo littoralē hanc Ciliciæ partē Solymi aliquando tenuerunt:ut scribit Iosephus. Iura per Anchialum:id est per numen Sardanapalli:quo simul ostēdit eius mollitiē & patriā. Quod nonnulli sentiunt de Anchialo puero hactenus non legi.

Non credo:iura uerpe:per anchialum.

Ad Flaccum.

Incideris quotiens in basia fellatorum:
In solio puto te mergere flacce caput.

In Germanum.

Martia non rhenus salit hic germane:quid obstas?
Et puerum prohibes diuitis imbre lacus?
Barbare non debet submoto ciue ministro
Captiuam uictrix unda lauare sitim.

In Thelesinam.

Vna nocte quater possum:sed quattuor annis
Si possum peream te thelesina semel.

Ad Bassum.

Effugere non est basse basiatores
Instant:morantur:persequuntur:occurrunt.
Et hinc & illinc usque quaque quacunque:
Non ulcus acre pustulæ ue lucentes:
Nec triste mentum sordidique lichenes:
Nec labra pingui delibuta ceroto:
Nec congelati gutta proderit nasi.
Et æstuantem basiant & algentem.
Et nuptiale basium reseruantem.

Nciderís: Festiue idē esse docet basiari a fellatore:qui mentulas ore abluit:& mergere caput in solium uas balneorū: ubi mentulæ lauantur. Puta te mergere caput: id est abluere caput.

Artia: Ex Martia de qua satis supra diximus:Germanus riuulum deduxerat in ædes. Vnde nuper repulerat puerum romanum:poeta conqueritur martia aqua interci di ciuem romanum a barbaro cum aqua sit romana:& ciui debeat seruirē potius quam captiuo. Salit:labitur saliens. Obstas:resistis. Imbre: irrigatiōe & unda diuitis large fluentis. Vnda uictrix aqua martia romana. Captiuam sitim: id est tuam qui es captiuus. Submoto:repulso.

Na nocte: In Thelesinam deformem:ad quam non poterat arrigere:quod ut ostendat non sua culpa accidere:sed Thelesinæ hoc scribit. Possum:scilicet futuere aliquam: non possum te semel quattuor annis.oppositis dictioībus acumen ē semel & quater.iiii.annis & una nocte.

FFugere:Basiatorum oculis offendebatur Martialis nonnulli enim blandientes solebant obuios amicos osculari:Martialis hoc longo reprehendit epigrammate: consulitque Basso ut eos sibi faciat amicos quos nolit basiare:ostendens se malle amicitiā aliis in rebus esse q̄ in basiis: quibus scilicet offenditur.optes īquit eos amicos qui te non basiēt id enim est gratius quam basiari. Non est effugere:fieri nullo pacto potest ut possis effugere basiatores. Vlcus:deterebit eos. Pustulæ:ulcera parua. Triste mentum sordidi ue lichenes: idem dixit ut puto: Nam lichenes ulcera oris erant: quæ multorum intuitus occupabant:furfurem cutis excitātia:is morbus incognitus fuit ad medium usque Tiberii principatum: quo tempore Perusinus quidam eques scriba quæstorius: eo morbo laborans: quo in Asia correptus fuerat multos contagione fœdauit: eum appellarunt nomine latino Mentagram: quoniam a mento oriebatur. Ceroto: puto de Cerussa intelligi:Nam labra cerussata dixit in Philenim ad emendationem ulcerum proderit: quo minus te basient. Basium nuptiale.i.munda basia:quæ obstructo ore seruabant sponsæ.

Non te cucullis auferet caput tectum
Lectica: nec tuta pelle ueloque.
Nec uendicabit sella sæpius clausa
Rimas per omnis basiator intrabit.
Non consulatus ipse non tribunatus
Seuique fasces nec superba clamosi
Lictoris abiget uirga basiatorem.
Sedeas in alto tu licet tribunali.
Et ecuruli iura gentibus reddas.
Ascendet illa basiator: atque illa
Febricitantem basiabit & flentem.
Dabit oscitanti basium natantique
Dabit & cacanti: remedium mali solum est
Facias amicum: basiare quem nolis.

In Lesbiam.

De cathedra quotiens surgis iam sæpe notaui
P ædicant miseram lesbia te tunicæ.
Quas cum conata es dextra conata sinistra
Vellere: cum lachrymis eximis & gemitu.
Si constringantur gemina simplegade culi:
Et nimias intrant cyaneasque nates.
Emendare cupis uitium deforme: docebo:
Lesbia nec surgas censeo nec sedeas.

Ad Flaccum.

Habere amicam nolo flacce subtilem:
Cuius lacertos annuli mei cingant.
Ouæ clune nudo radat: & genu pungat.
Cui serra lumbis: cuspis eminet culo.
Sed idem amicam nolo mille librarum.
Carnarius sum: pinguiaris non sum.

Ad Flaccum.

Thaida tam tenuem potuisti flacce uidere?
Tu puto: quod non est: flacce uidere potes.

In Lydiam.

Non est mentitus qui te mihi dixit habere
Formosam carnem lydia non faciem.
Est ita si taceas: & si tam muta recumbas
Quam silet in cera uultus & in tabula.

Cucullis: indumēto capitis. Afferet: uendicabit te. Lecticæ pellibus & uelis sternebantur præsertī nuptiales & ritu antiquo sponsi i pelle lunata sedebant: sed hic de quacūque lectica intelligo. Consulatus: si etiam fueris cōsul Abiget: submouebit. Sella curuli. potes intelligere uel de prætorē uel consule Quem nolis. i. amicum a quo non basia exigimus. id enī fit amoris testimoniū: ꝙ scilicet te nō basiet.

E Cathedra. Ficosā Lesbiam & pinguem deridet: cuius uestes natibus hærebant: quotiēs surgeret. Miseræ tunicæ: uiscatæ. Pædicant: hærent culo. Symplegades: scopuli qui inter se concurrere uidentur: idem dicunt cinacæ & minyæ a Martiale ob cursum quē illac minyæ id ē argonautæ tenuerunt. Nates appositæ: appellauit geminam symplegadem. Vel nimias. i. præpingues: sed magis placet ut legas minyas. Nec sedeas: sed iaceas natibus supis.

Abere. Obiurgat Flaccum: qui exilē & nullius pene corporis amicā diligat. Pungat: præ macilentia. Sera: species seræ Eminet: uidetur eminere. Carnarius: corpulentia aliqua delector.

Haida. Idem argumētum: miratur oculos Flacci incidisse in eam quæ uix inspici potest: quā cum uiderit dicit eū etiā posse uidere incorporeū īdicans corpore carere eius amicam: quasi dicat amica tua non habet corpus.

On est. Post recentē Lydiæ cōcubitū hoc scribit: quam formosam carnem habere fatetur sed non faciem: nam caret illecebris & insulsa est.

Carnem: formosum corpus. Aedilis: præfecti templis curandis: si qua imago in templis aut sudasset aut esset locuta putabant portentum. Lydiam immobilem & illecebris carentem appellat imaginem.

Anta tibi. Sophroniũ muliebri & molli ore miratur potuisse fieri patrem: non referens hoc magis ad oris mollitiem: q̃ ad probitatem animi. Fieri patrem: idest habere rem cum uxore: simul innuit eum raro cum mulieribus uersatum.

Xor uade. Dimittitur uxor a poeta: & fit diuortium allatis causis iustissimi discidii. Curius dentatus arator. Tatius: rex sabinorum qui castissimi habebantur. Surgere: e mensa. Rumpe latus: dicuntur operam ueneri dãtes. Fascia: pectoralis: qua utebantur mulieres. Patet: satis nuda est: quasi dicat nunq̃ tam nuda est quĩ magis nudam esse optem. Opus nostrum coitum. Motu: crissatione. Sederat equo. Huius generis coitus meminit Ouidius in arte: sed contrario sensu: nã Hectorem dicit insedisse Andromache equo hectoreo: utebatur Hectore tanq̃ equo: nã ipsa supra erat. tantæ erant illæ illecebræ Andromaches: ut serui uidentes masturbarentur. Sis lucretia: idest utaris moribus lucretiæ: Thaida: uolo: te habere mores Thaidis & lasciuos.

Sed quotiens loqueris carnem quoque lydia perdis:
Et sua plus nulli quam tibi lingua nocet.
Audiat edilis ne te uideatque caueto:
Portentum est: quotiens cœpit imago loqui.

Ad sophronium.

Tanta tibi est animi probitas orisque sophroni:
Vt miret fieri te potuisse patrem.

In uxorem.

Vxor uade foras: aut moribus utere nostris
Non sum ego nec curius: nec numa: nec tatius.
Me iocunda iuuant tractæ per pocula noctes:
Tu properas pota surgere tristis aqua.
Tu tenebris gaudes: me ludere teste lucerna:
Et iuuat admissa rumpere luce latus.
Fascia te tunicæque tegunt obscuraque palla:
At mihi nuda satis nulla puella patet.
Basia me capiunt blandas imitata columbas:
Tu mihi das auiæ qualia mane soles.
Nec motu dignaris opus nec uoce iuuare:
Nec digitis tanquã tura merumque pares.
Masturbabuntur phrygii post hostia serui:
Hectoreo quotiens sederat uxor equo.
Et q̃uis itaco stertente pudica solebat:
Illic penolope semper habere manum.
Pædicare negas dabat hoc cornelia graccho
Iulia pompeio: portia brute tibi.
Dulcia dardanio nondum miscente ministro
Pocula: iuno fuit pro ganymede ioui.
Si te delectat grauitas: lucretia toto
Sis licet usque die: thaida nocte uolo.

Ad Garricum.

Mittebas libram: quadrantem garrice mittis
Saltem semissem garrice solue mihi.

Ad Maximum.

Albi maxime si uacabit hora
Hoc tantum lege: nanque & occupatus
Et non es nimium laboriosus:
Transis hos quoque quattu or: sapisti.

Xplicitum. Deridet Septitianum qui legendum librum Martialis susceperat: non studio quidem legendi: sed ut sui quoque a Martiale legerentur: hoc cum poeta intelligat restituto libro scribit. Cornua: usque ad umbilicos: qui quidem ex cornu fiebant: ut scribit Porphirio.

Vamuis. Vltima manus ē undecimi libri ubi se plura potuisse scribere monet: si quis esset qui munera daret: & leuaret difficultatem domesticam. Lupus: usurarius. Diaria: quotidianum uictum dicunt & quidem seruorum: ut hic Martialis accipit & Horatius: Cum seruis urbana diaria rodere mauis. Diaria: item erant libri quibus res quotidianæ continebantur. Solue usuram: dandam lupo & diaria pueris: idest seruis.

Ad septitianum.

Explicitum nobis usque ad sua cornua librum:
Et quasi perfectum septitiane refers.
Omnia legisti: credo: scio: gaudeo: uerum est:
Perlegi libros sic ego quinque tuos.

Ad lectorem.

Quamuis tam longo possis satur esse libello
Lector: adhuc a me disticha pauca petis.
Sed lupus usuram puerique diaria poscunt:
Lector solue: taces: dissimulasque: uale.

M. Valerii Martialis liber duodecimus.

Cio me patrociniū debere contumacissimæ trienni desidiæ: quæ absoluenda non esset inter illas quoque occupationes urbicas: quibus facilius consequimur: ut molesti potius: q̄ officiosi esse uideamur: ne dū in hac prouintiali solitudine. Vbi nisi etiam intēperanter studeamus: & sine solatio & sine excusatione secessimus. Accipe ergo rationem in qua hoc maximum & primum est quod ciuitatis aures: quibus assueueram: quæro & uideor mihi in alieno foro litigare. Si quid est enim in libellis meis quod placeat: dictauit auditor illam iudiciorū subtilitatem. Illud materiarum ingenium: bibliothecas: theatra: conuentus: in quibus studere se uoluptatibus non sentiunt ad summam omnium ea quæ delicate reliquimus: desideramus quasi destituti. Accedunt his municipalium rubigo dentium & iudicii loco liuor:

Cio me. Tribus ānis in ꝓuincia tacuerat: nunc prisco amico ueniente scribere incipit. primum autem causam affert silentii sui: deinde in gratiam amici se intermissum opus reuocaturum pollicetur: & additurum librum. Scio: sensus est scio me deber̄ defendere silentii mei contumaciā cuius sum reus. Quæ: desidia. Absoluenda est. excusanda. Inter urbicas occupationes: si etiam fuissem in rebus urbanis occupatus. Molesti: erga diuites quos colimus. Vbi: in q̄ ꝓuincia. Secessimus. i. uidemur secessisse. Quæro aures. i. desidero aures quibus placeant mea carmina: quasi dicat hic nullæ sunt. Alio foro: idest uideor habere causam ubi non sint mei iudices. metaphora est a litigantibus: qui nisi ad suos & præscriptos iudices citentur forū declināt: & litem intermittunt: ita Martialis tanquā apud non idoneos lectores silebat. Auditor: iudiciū auditoris subministrauit materiam scribendi se. Studere omnibus sæculis: non uident se fore īmortales. Ad summam omnium. i. postremo. Accedit: additur. Rubigo: ruditas. Municipium: meoꝝ

& unus aut alter mali:in pusillo loco multi aduersus quos difficile est habere quotidie bonum stomachū. Ne mireris igitur abiecta ab indignante: quæ a gesti ente fieri solebant:ne quid tamen & aduenienti tibi ab urbe & exigenti negarem. Cui non refero grati/ am:si tātum ea præsto quæ possim: imperabo mihi: cui indulgere consueueram & statui paucissimis die bus ut familiarissimas mihi aures tuas exciperem ad uentoria sua. Tu uelim ista quæ tantum apud te nō periclitantur diligenter æstimare:& excutere non gra ueris:& quod tibi difficillimum est:de nugis nostris iudices liuore seposito:ne romam: si ita decreueris: non hispaniensem librum mittamus: sed hispanū.

Ad priscum.

Retia dum cessant latratoresque molossi:
Et non inuento silua:quiescit apro.
Ocia prisce breui poteris donare libello:
Hora nec æstiua est:nec tibi tota perit.

Ad sua carmina.

Quæ modo littoreas ibatis carmina pyrgas
Ite sacra:iam non puluerulenta uia est.

Ad librum suum.

Ad populos mitti qui nuper ab urbe solebas:
Ibis tu romam nunc peregrine liber.

Vnus aut alter:ratio est præterea quare non scripserim:quoniā q̄uis pauci essent ī hoc lo co qui carperent mea carmina:tamen non possent non uideri multi in loco exiguo: eo qa scilicet non minus hic unus offenderet:q̄ multi in urbe. Aut alter.i.duo. Imperabo mi/ hi .i.præter consilium meum conferam me ad scribendū. Refero gratiam.i.cuius meri/ tis non uideor satisfacere. Quæ possum:cum multa plura debeam. Indulgere:relaxare animum. Sua aduentoria:epistola aduentoria dicitur:quæ amico uenienti occurrit. Pe riclitant̄:non sūt ī piculo ut deleāt̄ Seposito nitore non desiderata expolitio/ ne. Quod ē difficilimū: cū tu sis nitidissimus & de beas iure tuo exiger̄ nitorē Hispaniēsis liber:q roma na līgua ī hispania ē com positus hispaniēsis dicit̄: hispanus q ī hispania lin/ gua hispana est cōpositus. Petit igit̄ ne desideret ele gātiā:ut plane uideat̄ mit tere hispanū.i.ruditate & līgua hispana cōpositū ex hispania:& nō hispaniēsē .i.līgua romana cōpositū.

Etia.Prisco Terētio cuius gratia ad carmē reuersus est libellū cōmē dat legēdū: quē unius ho ræ spacio plegi posse ait: quæ quidē hora si minus erit plena uoluptatis: cer te non tota perdetur: ut ostendat carmē suum non usquequaque contemnen dum esse. Donare ocia: impartiri tempus. Mo/ lossi: populi epiri sunt no biles oraculo Iouis dodo/ næi: quod apud ipsos est: inde & uenationibus canes apti mittebantur:ut a spar tha peloponnesi spartha/ ni & a melita melitæi qui erant in delitiis: ut scribit Callimachus: præter spar thanos & molossos tertiū genus addit Varro ī re ru stica pastorale. Quiescit ab indagine uenatorum. Hora: quam consumis in legendo libello. Aestiuam horam:dicimus datam relaxationi animi: & plenam uoluptatis. Perit tibi:male collocatur:quia aliquam càpies uoluptatem.

Væ modo.Librum alloquitur quem ut olim ex urbe mittere solebat:ita nunc ad ur bem mittit. Pyrgi:urbs in tyrheno littore:unde ad triginta stadia frequentissimū fuit ceretanorū emporium:meminit Virgilius:Et pyrgi ueteres intempestæque grauiscæ. de hoc oppido ītelligo potius q̄ aut d̄ turribus ligneis:aut de turri capitonis:quæ ī hispania ē in media petra:q̄uis pyrgos significat turrim:pyrgos autē mittebant̄ carmina:ut inde mit terentur ad urbes ꝓximo portu uel emporio. Modo:cum essem in urbe.

Ad populos.Idē argumētū.cōmēdat libꝝ hispanū Stellæ poetæ.Nup:supioribus ānis.

Tetrici:quoniã eius aquis ferrum tẽperatur:uel tetricos:accolas. Hospes.externus. Fratres:libellos. Domus remi:roma. Noui templi:nouum templũ palatium appellat:qđ redditum dicit esse musis fauore Neruæ imperatoris:qui poetas amplectabatur:& apte:nã poetarũ scripta in æde Phœbi palatini erant & recitabantur:eadẽ dicta ædes musarum ĩ palatio:ut Horatius scribit. Reddita:fauore Neruæ. Prima suburra:prima parte suburræ. Mei consulis:Stellæ:nam consulatũ adeptus erat:ꝓ quo supra Phœbũ sic rogat: Cãpis diues apollo sic murinis.

Auriferi de gente tagi tetricique salonis
Dat patrios manes:quæ mihi terra potens.
Non tamen hospes eris:nec iam potes aduena dici:
Cuius habet fratres tot domos alta remi.
Iure tuo ueneranda noui pete limina templi:
Reddita pierio sunt ubi templa choro.
Vel si malueris prima gradiere subura:
Atria sunt illic consulis alta mei.
Laurigeros habitat facundus stella penates
Clarus hianteæ stella petitor aquæ.
Fons ibi castalius uitreo torrente superbit:
Vnde nouem dominas sæpe bibisse ferunt.
Ille dabit populo patribusque equitique legẽdum:
Nec nimium siccis perlegit ipse genis.
Quid titulum poscis?uersus duo tresue legantur:
Clamabunt omnes te liber esse meum.

Ad priscum.

Quod flacco uarioque fuit summoque maroni:
Mecænas atauis regibus ortus eques.
Gentibus & populis hoc te mihi prisce terenti
Fama fuisse loquax:chartaque dicet anus.
Tu facis ingenium:tu si quid posse uidemur
Tu das ingenuæ munera pigritiæ.

Ad Cæs.

Longior undecimi nobis decimique libelli
Artatus labor est:& breue rasit opus.
Plura legant uacui quibus ocia tuta dedisti:
Hæc lege tu cæsar:forsan & illa leges.

In commendationem neruæ.

Contigit ausoniæ procerum mitissimus aulæ

Sititor aquæ hiantheæ: hoc est qui diu optauit Hiantidẽ coniugẽ in cuius ædibus fontẽ fuisse & Papi. carmine testati sumus: & Mart.ipse ĩdicauit: simul alludit ad fontẽ parnassi: nã hiantes populi thraciæ parnasum icoluerunt:Vnde fons hiantheus parnassius dici potest. Vbi apud Violantillã. Torrente.uitreo.i.aquis uitreis. Siccis sine lachrymis desiderio mei. Titulũ nomen auctoris.

Vod Flacco prisco gratias agit:ꝙ tanq̃ alter Mecœnas eũ ad poeticẽ reuocauerit. Loquax:celebris fama. Charta anus: carmĩa futura antiq̃ apud posteros. Dicet:narrabit & testabit. Atauis regibus alludit ad carmẽ Horatii: Mecœnas atauis edite regibus.Vir.& Varrus incognitũ Horatiũ mecœnati conciliauerũt:qđ ipse testatur optimus olĩ Virg. Varrius post hunc dixere qd eẽm. Ingeniũ desidiæ.i.otii litterarii: contra illiberalis desidia est ignauia.

Ongior.Decimum qđ supra dixit & undecimũ emẽdauit: q̃uis iã eẽnt emissi: multaque detraxit rogat Cæsarẽ ut utrũque ĩ breuitatẽ noua emẽdatiõe redactũ legat:reliquatque legẽdũ ĩtegra his q̃bus ipse opibus suis & liberalitate ociũ dedit: sed cũ doctus sit fortasse etiã ꝯtracta epigrãmata leget. Longior:q erat ualđ lõgus. Artatus:noua emẽdatiõe. Vacui carẽtes negociis. Nec rđacta:ĩ breuitatẽ.

Ontigit.Cõgratulat᷑ poetis & uirtuti ꝙ pricipẽ doctũ & uirtute præditũ roma hẽat: simul assẽtãdo ait populos romanorum socios optar᷑:ut roma sẽp hẽat talẽ ducẽ & neruã:qa sẽp uiuere non põt diutissime. Contigit:diuinitus datus ẽ. Aulæ ausoniæ:ĩpio romano.

Frui helicone: libere uacare musis. Cauta: prudens & sapiens & non temeraria: Iam redeunt: in sæcula nostra. Metus: hoc dicit in Domitianũ: quẽ metuebant olim. Tuæ: quæ tibi parent. Macte animi: laus Neruæ quẽ optimum fore uaticinatur principem: cũ ei data sit potestas benefaciendi: qua olim q̃uis careret: tamen multis prodesse non dubitabat: etiã sub Nerone crudeli pricipe. Macte: magis aucte & felix. Quẽ: qualẽ animũ. Quos: quales mores. Hilaris: alioquin stoicæ frontis esset. Census: exercere liberalitatẽ: nam qui liberalitatẽ exercẽt dicunt extendere diuitias: quoniam ut supra dixit: Quas dederis solas semp habebis opes. Breues: cito interituros. Quæ dei. i. dare potes quæ dei rogati uix dare possunt. Principe duro: Nerone: in cuius aula uersabaris. Esse bonus: exercere liberalitatẽ: Oto. Caluã Triphilẽ appellauit supra. i. trium capillorũ. hãc urbaniter Ligiæ inesse scribit. Ligia uero nomen fuit unius ex syrenibus: hæc alia est. Trima: trium annorum. Errarũ dea. Traianũ laudat: cui tã longam uitã fore ait: & tantũ iesse roboris iuuenilis & lacertorũ: ut roma plane confidere possit omnes populos aspectu tãti ducis pteritos uẽturos sponte ĩ deditionẽ Secundũ: ꝓximũ ĩ laude. q. d. es extra omnẽ compationẽ. Computaret: aĩo colligeret. Militẽ: robur militis. Parthorũ ꝓceres hi omẽs sũt populi: q sæpius hostes erant populo ro. parthi lingua scythica dicunt exules ut Trogus: nã ex oriẽtali scythia migrantes uenerẽt ĩ assyriã: ibique locatis domiciliis Parthi dicti sunt nobiles morte Crassi & pugna adeo tuti: ut maximos exercitus romanos sæpe uel eluserint: uel deleuerint. Seres: Claudio imperante opera liberti Annii amicitiam cum populo romano iniuerunt: magnitudinem humanam non excedunt: rutilis comis: cæruleis oculis: nullum cum externis commertium linguæ habentes: arbores lanigeras habent: unde uestes romanis mulieribus texebant: quibus pellucebant. Ferri item & pellium præstantia abundant: supra centum annos uiuere dicuntur: quemadmodum æthiopes macrobii. Seres lingua illa significat sylius nobiles: sauromatæ a græcis dicuntur: a nostris sarmatæ auctore Plinio. getæ histrum flumen accolentes finitimi sunt Dacis: quorum sermone utuntur: sed notiores ipsi fuerũt græcis: quoniam in utramque ripam cuagabantur: Possum ostendere Cæsarem: idest habeo quem admiremini: & possitis uenerari: hic iuuenis mihi satis est ad totum orbem in officio continendum.

Nerua: licet toto nunc elycone frui.
Recta fides. hilaris clementia: cauta potestas
Iam redeunt: longi terga dedere metus.
Hoc populi gentesque tuæ pia roma precantur
Dux tibi sit semper talis: & iste diu.
Macte animi quem rarus habet morumque tuorũ
Quos numa quos hilaris posset habere cato.
Largiri præstare breues extendere census:
Et dare quæ faciles uix tribuere dei.
Nunc licet: & fas est: sed tu sub principe duro
Temporibusque malis ausus es esse bonus.

De Lygia.

Toto uertice quot gerit capillos
Annos si tot habet lygia trima est.

In commendationem traiani.

Terrarum dea gentiumque roma
Cui par est nihil & nihil secundum.
Traiani modo læta cum futuros
Tot per sæcula computaret annos
Et fortem iuuenemque martiumque
In tanto duce militem uideret
Dixit præside gloriosa tali
Parthorum proceres ducesque serum
Traces: sauromatæ: getæ britanni
Possum ostendere cæsarem: uenite.

Alma. Traianus de dacis & scythis triũphauit auctore Eusebio: hyberos præterea sau romatas arabas in fidẽ accepit: agit gratias poeta ꝙ eius triũphis & uictoriis ita sedata sit hispania ut in quietissima uiuat pace. nã palmã accipio ꝓ uictoria q̃uis suspicari liceat proprium nomen esse præfecti prouinciæ: quod placet intelligas. Peregrina: hispana. Iugo placido: imperii tui. Tuos mores: placidos: docuisti uiuere moribus tuis.

Abet. Affricani diuitis auariciã carpit: qui cũ multa haberet: plura seruilibus officiis aucupabať. Nimis. i. supra q̃ necesse sit. Satis quantũ optat: omnes plura cupiunt q̃ habeant.

Ad Cæsarem.

Palma regit nostros mitissime cæsar hiberos:
Et placido fruitur pax peregrina iugo.
Ergo agimus læti tanto pro munere grates
Misisti mores in loca nostra tuos.

De Affricano.

Habet affricanus millies: & tamen captat
Fortuna multis nimis dat: satis nulli.

Mittit librum ad Parthenium.

Parthenio dic musa tuo nostroque salutem
Nam quis ab aonio largius amne bibit?
Cuius pipleo lyra clarior exit ab antro
Quem plus pierio de grege phœbus amat.
Et si forte sed hoc uix est sperare: uacabit
Tradat ut ipse duci carmina nostra roga
Quattuor & tantum timidũque breuẽque libellum
Commendet uerbis: hunc tua roma legit.

Arthenio. Parthenio præfecto cubiculariorũ quẽ supiore carmine sæpe appellauit: commendat librũ reddendũ Impatori Tuo: qui te colit: nam doctus erat. Quis bibit plus. i. qs est doctior. De grege pyerio. i. inter poetas. Vacabit. i. uacuus erit negociis. Breuẽ: pauca continẽtem. Hũc tua roma legit uerba Parthenii ad Imperatorẽ. Deo: Imperatori. Mando cætera. i. reliqua in arbitrio Imperatoris relinquo: ut scilicet det aliquid: quasi dicat quũ duo mihi optem in hoc: idest commendationem & munus: tibi tribuo partes commendationis munus expecto ab Imperatore.

In Posthumum.

Omnia promittis cum tota nocte bibisti
Mane nihil præstas posthume mane bibe.

Mnia. In Posthumũ ebrium qui madidus uino omnia promittebat: sobrius nihil præstabat: optat poeta ut cum nunq̃ sit liberalis: nisi cũ sit ebrius bibat etiam mane. nam si nocte ebrius promisit & mane ebrius dabit.

Ad auctum.

Genus aucte lucri diuites habent iram
Odisse quam donare uilius constat.

Ad priscum.

Partius utaris moneo rapiente ueredo
Prisce: nec in lepores tam uiolentus eas.
Sæpe satisfecit predæ uenator & acri
Decidit excussus nec rediturus equo.
Insidias & campus habet: nec fossa nec ager

Enus aucte. Supra etiam dixit in diuites eos irasci non iure: sed quia id ipsos iuuabat quia scilicet nihil irati dabant.

Arcius. Priscum uenatorem fuisse supra ostendit epigrãma. Retia dum cessant hunc monet ne præcipiti equo imprudentius feratur cum id non fiat sine capitis periculo. Partius: lentius & tardius. Veredi. equi a uelocitate rhedæ trahẽdæ dicti sũt quorũ aurigæ ueredarii appellabanť. Satisfecit prædæ: casu suo. Insidias. loca parata ad mortẽ.

Fallere: uestigia equi. Leuiore: quoniam querela de te esset grauior q̄ de aliis in deos. Laxæ habenæ: equi præcipitis. Equitem: sessorem. Rumpere leporem: defatigare. Rumpere equitem: interimere sessorem.

Vicquid. Traianus ornamenta priuatæ mensæ Domitiani cum primum ad imperiū peruenit: dicauit Ioui auctore Plinio in panagirico ad Traianum: hoc factum laudat poeta. Parrhasia: palatina. Flamas scythicas: smaragdos scythicos: quod placet potius q̄ de auro scythico quod a formicis & grypibus eruit nā smaragdi scythici præter cæteros commendabātur: & in gemmatis poculis erant. Stupet: cum admiratione īspicit. Lusus graues: hoc est preciosas lasciuias poculorum. Nuper: sub Domitiano. Iuppiter carebat ornamento & nos pauperes eramus: omibus opibus collatis in suppellectilem priuatam: nihil enī nobis dabat.

Nec sint saxa licet fallere plana solent.
Non deerunt qui tanta tibi spectacula præstent:
Inuidia fati sed leuiore cadunt.
Si te delectant animosa pericula: tuscis
Tutior est uirtus: insidiemur apris.
Quid te frena iuuant temeraria sæpius illis
Prisce datum est equitem rumpere q̄ leporem.

Adulatorium.

Quicquid parrhasia nitebit aula:
Donatum est oculis deisque nostris.
Miratur scythicas uirentis auri
Flammas iuppiter: & stupet superbus
Regis delitias grauesque lusus.
Hæc sunt pocula quæ decent tonantem:
Hæc sunt quæ phrygium decent ministrum.
Omnes cum ioue nunc sumus beati.
At nuper pudet: at pudet fateri.
Omnes cum ioue pauperes eramus.

In Labienum.

Ddixti. In eundem ferme sensum est quo in eum qui seruum edit. hic uendit tres agellos & totidem emit pueros. Addicere: est plus precii pollicēti aliquid uendere: quemadmodum res sub hasta.

Addixti labiene tres agellos.
Finisti labiene tres cinædos.
Pædicas labiene tres agellos

In Lentinum.

Vare tā. Lentini gulam accusat: qui febricitans nullo genere delitiarū abstinebat: conquerebaturque ꝙ febris nō discederet: poeta respondet eam recte agere: cum tam opulentum & delicatum dominum habeat. Setino: uino quod iudicio Augusti tenuit principatum. Niueam: expressam ex niuibus. Circunfusa rosis idest coronis rosaceis. Nigra: uncta amomo. Purpureo: nam tori purpura tegebantur. Damma Iippus erat sordidus & pauper: ut poeta alibi indicauit. Sit tam pulchræ: idest tam bene habeat.

Quare tam multis a te lentine diebus
Non abeat febris quæris: & usque gemis.
Gestatur tecum sella: pariterque lauatur:
Cœnat boletos: ostrea: sumen: aprum.
Ebria setino fit sæpe & sæpe falerno:
Nec nisi post niueam cæcuba potat aquam.
Circunfusa rosis & nigra recumbit amomo:
Dormit & in pluma purpureoque toro.
Cum sit tam pulchre: tam bene uiuat apud te:
Ad dammam potius uis tua febris eat.

Vm tu. Lætus ocio in quod ab urbe discesserat post.xxxiiii.annum ad Iuuenalem amicum scribit uersantem in laboribus urbanis:uitæque suæ quietem commemorat in qua & ætatem agere uult & mori. Duo ut supra dictum est fuerunt Iuuenales: quorũ alter consulatu & historia Taciti nobilis est:alter satyrarum scriptor sui temporis: testem non habuit præter Martialem qui ad eum scribit. Superba:ædita abundans auro & ferro. Fecit rusticum:uitæ rusticanæ addixit. Clamosa:ob clamorem uendentium res.

Ad Iuuenalem.

Dum tu forsitan inquietus erras:
Clamosa iuuenalis in suburra
Aut collem dominæ teris dianæ:
Dum per limina te potentiorum
Sudatrix toga uentilat:uagumque
Maior celius:& minor fatigant.
Me multas repetita post decembres
Accepit mea rusticumque fecit
Auro bilbilis & superba ferro.
Hic pigri colimus labore dulci
Boterdum plateamque celtiberis:
Hæc sunt nomina crassiora terris.
Ingenti fruor improboque somno:
Quem nec tertia sæpe rumpit hora:
Et totum mihi nunc repono:quicquid
Terdenos uigilaueram per annos.
Ignota est toga:sed datur petenti
Rupta proxima uestis:& cathedra.
Surgentem focus excipit superba
Vicine strue cultus iliceti.
Multa uillica quem coronat olla
Venator sequitur:sed ille quem tu
Secreta cupias habere sylua.
Dispensat pueris rogatque longos
Læuis ponere uillicus capillos.
Sic me uiuere:sic iuuat perire.

Dianæ:cuius foribus pẽdebant cornua boum cum in aliis ceruorum essent: auctor Plutarchus. Maior & minor celius:ad colliculos celii refert:qui ita surgebant ut ad radicem frequẽs esset habitatio ditiorum:nam cliuosus erat Botrodum: oppidum cum nemore. Plateam: oppidum finitimum. Dulci labore: animi relaxatione. Tertia hora: quæ romæ data est causidicis. Totum repono: quantum ego uigilauerã romæ:tãtum hic dormio & resartio quicquid romæ amisi. Quidam nostrorum temporum scriptor accipit hoc loco Repono pro scribo: heu dementiã hominis: o uerecundiam nonne hic de somno loqtur.nonne dicit se reparare somnum dormiendo: quem in urbe uigilando amiserat.plura in Iuuenalem diximus. Iuuenalis:Meliora ac plura reponit Persicus orborum lautissimus. Reponit:reparat:resarcit:ut hic. Toga:uestis quæ præstabat officium erga diuites. Petenti:scilicet cum surgo a cathedra:nam ibi reposita uesperi fuerat.& mortẽ ostendit hominis rusticantis:qui dum it dormitum uestem coniicit in cathedram solutus curis:& omnes delitias aspernatus cõtemnens repositoria. Rupta: auget paupertatem: dum ait cathedram quoque ipsam ruptã fuisse. Ruptum pro lacerato supra dixit: Qui sanet ruptos:alludens ad morbum & auaritiam suorum temporum. Vicini iliceti: proximi luci. Coronat:circundat: Sequitur me egredientem domo.Leuis:politus:nam rustici fiebant. Tonsi:abhorrentes a cultu urbano:ubi intonsi erant.

N Termis. Aemylius cū coenas captaret nolebat uideri id agere:& ne apud diuitē coenaret: post thermas ibidē sumebat tantum iētaculoꝝ: ut coena non īdigeret. iactabat ergo sæpe se non coenare foris quod habebatur ludibrio: poeta ostēdit cām quare id faciat quia scilicet in thermis lautum sumat prandium. In thermis: nam captatores coenarum lauabantur prius cum diuitibus in thermis: postea sequebantur coenam paratam. Sumit gustat: ita inanem hominis iactantiam eludit.

Vare. Themison discipulus fuit Asclopiadis medici: alter hic ē q sorore utebaẜ ꝓ uxore.

De Aemilio.

In thermis sumit lactucas oua lacertum
Et cœnare foris se negat æmilius.

Ad Fabullum.

Quare non habeat fabullæ quæris
Vxorem themison: habet sororem.

Vnicipē. Marcellam hispanā laudat: quæ & uoce & moribus romana plane uidebaẜ. Tā rarum. i. tātā grauitatē cum comitate coniūxisti. Certabit. grauitate & moribus Suburra regio urbis dicebatur: uel quod sub muro terreo carinarū eēt: uel ut Iunius scribit sub antiqua urbe. Peregrini partus: sēsus ē ne filii ex te nati cito te agnoscēt putantes te eē mulierē romanā: non hispanam. Risu autem filii se parentes agnoscere testatur Virgilius: īcipe parue puer risu cognoscere matrē. Peregrini partus. i. natus ex te peregrina. Ducat: putet romanā: & nō hispanā. Iubes esse: facis ut minus desiderē romā. Facis romā: representas mihi romam: cum te audio.

Ad Marcellam.

Municipem rigidi quis te marcella salonis:
Et genitam nostris quis putet esse locis?
Tam rarum: tam dulce sapis: pallatia dicent
Audierint si te uel semel esse suam.
Nulla nec in media certabit nata suburra
Nec capitolini collis alumna tibi.
Nec cito ridebit peregrini gloria partus
Romanam deceat quam magis esse nurum.
Tu desiderium dominæ mihi mitius urbis
Esse iubes: romam tu mihi sola facis.

Vam sit lusca. Philenis lusca & deformis erat tanta deformitate: ut si esset cæca minus uideretur: nam cum alterum habeat oculum: & cætera conueniant habet formā mentulæ: ut supra: Non basio te phileni lusca es.

De philenide.

Quam sit lusca philenis indecenter
Vis dicam breuiter tibi fabulle.
Esset cæca decentior philenis.

En tibus. Lælia anus accersitis capillis & dētibus uolebat puella uideri: oculi deformitatem quo carebat non poterat emēdare ī quo iocaẜ poeta.

In Leliam.

Dentibus atque comis: nec te pudet uteris emptis:
Quid facies oculo lelia: non emitur.

Ad iuuencum de couinno.

O iucunda couinne solitudo
Carruca magis essedoque gratum
Facundi mihi munus eliani
Hic mecum licet hic iuuence quicquid
In buccam tibi uenerit loquaris.

IOCVNDA. Couinnus currus britanicus erat qui sine auriga equis pusillis trahebatur: hunc donauit Elianus Martiali: eius laudat solitudinem. alloquiturque couinnum. Essedum genus currus. couinni meminit Lucanus. Et docilis rector monstrati belga couinni. Iuuante. quoniam ego ero adiutor.

Vector niger: sessor maurus. Equi libyci: equi massylei. Succinctus: uelox: contra discinctus piger. Manni: equi pusilli dicuntur: quos uulgo burdos uocabant: hi sine rectore currum regebant. Horatius: si per obliquum similis sagittæ terruit mannos: id est mánulos mannorum meminit Pompeius. Timerem tertiam aurem: id est non timerem ne ipse ad alium uerba nostra deferret. Sic: mutui sermonis libertate.

Vm rogo te. Thelesinum fœneratorem accusat: qui pecuniá non eius fidei: sed pignoribus credat. Habes dicis habere. Carus: delator tempore Domitiani ut in commentariis Iuuenalis testimonio epistolæ Plinii demonstrauimus. Adsit: defendat causá tuá. Exilii si fueris dánatus. Agellus eat: ueniat tecum agellus: ná hic credidisti pecuniam non mihi.

Non uector libyci niger caballi
Succinctus: nec cursor antecedit
Nusquam est mulio: mannuli tacebunt.
O si conscius esset hic auitus
Aurem non ego tertiam timerem
Totus quam bene sic dies abiret.

In Thelesinum.

Cum rogo te nummos sine pignore: nõ habeo inquis
Idem si pro me spondet agellus: habes.
Quid mihi non credis ueteri thelesine sodali
Credis colliculis arboribusque meis?
Ecce reum carus te detulit: adsit agellus
Exilii comitem quæris: agellus eat.

In seniam.

A latronibus esse te fututam.
Dicis senia: sed negant latrones.

In Cinnam.

Poto ego sextantes tu potas cinna deunces
Et quereris quod non cinna bibamus idem.

In auarum amicum.

Sexaginta teras cum limina mane senator
Esse tibi uideor desidiosus eques.
Quod non a prima discurram luce per urbem
Et referam lassus basia mille domum.
Sed tu purpureis ut des noua nomina fastis
Aut numidum gentes capadocum ue petas.
At mihi quem cogis medios abrumpere somnos
Et matutinum ferre patique lutum.
Quid petitur rupta cum pes uagus exit aluta
Et subitus crassæ decidit imber aquæ.
Nec uenit ablatis clamatus uerna lacernis.

Latroibus. Latrones dicunt q latus custodiút: unde idé & custodes sút qui assistút regi: & qui obsidét itinera. Senia cú nollet uideri fellatrix prædicabat se a latronibus fuisse fututá: poeta negat eos futuisse: & irrumasse: in qué sensú supra dixit: Hi puto non dubie se futuisse negát. Negát: q irrumát.

Oto ego. Cinnam conquerenté q Martialis aliud potaret uinú: q̃ ipse: reprimit hoc disticho: non dabat ei bonú uinú: quoniá nimiú potabat Bibere idé é bibere idé uinú: Bibere idé é tantundé potare: quod Martialis intelligens fatet se idem nõ potare intelligens tantundem: quibus uerbis notat ebrietaté Cinnæ. Deunces: uasa. xi: úcia℞ ad mensuram.

Exagita. Senatorem accusat: qui plurima diuitum limina adibat: ut salutaret: simul obiurgabat poetam: q desidiosus esset: cum ipse senator obiret officia i diuites: & Martialis eques idem non faceret: respõdet poeta: & cám docet cur idé múus nõ subeat: qa. s. ille ex salutationibus suis aut cõsulatú assequebat: aut magistratus: poeta ex his laboribus uix cœnulá. des .i. cõsulatú: Matutinú .i. iter matutinú. Vagus: nõ cõstructo calceo. Aquæ crassæ: sudoris.

Gelidam:refrigerato sudore. Non ego malo:non debeo magis uelle. Idē faciamus: id est eosdem labores. Non habeamus:idem.s.precium.

Ermogenes. Tigelius Hermogenes citharœdus fuit suauitate cantus Iulio Cæsari primum placuit:tum Cleopatræ:hic nomen fictū ē in fure appositū:nā hermogenes dicitur natus ex Mercurio:Autolycus aūt Mercurii filius furacissimus fuit:ē igitur Hermogenes alter Autolycus:sed his mappas subripiebat in quaꝝ furtis recensendis poeta risū mouet. Bebius Massa:spoliatæ prouinciæ accusatus est tēporibus Domitiani:quā accusationem peregit Pli. ut ipse multis in locis epistolarum testatur. Bebii item meminit tacitus:quē africæ prouintiæ procuratorem fuisse scribit. Massam Senetio bithinicæ ꝓuitiæ aduocatus oppugnauit uehemēter:quod non nulli scribūt de Massa numulario:nondum comperi:cum delatorem reum uellet nominare Iuuenalis inquit:Quem Massa timet quem munere palpat Carus. Trahit:subripit Halitus:spiritus ceruorum auctore Lucretio & Plinio serpentes etiam e cubiculo renitentes extrahit. Iris:quæ fit ex mixtura nubium:& percussione radiorum solis:ut scribit Plinius:aquas ad se trahit Lucretius:Tum color ī nigris existit nubibus arci:& cætera. Mirinus:gladiator erat:ut supra:Cum pe teret pars hæc mirinum. Is uolebat missionem impetrare:amicisque parauerat conuiuium. Læso debilitato:nā debilitati gladiatores uulneribus missionem īpetrabāt.Iuuenalis

Accedit gelidam seruus ad auriculam.
Et rogat ut cœnes secum letorius inquit:
Viginti nummis non ego malo famem.
Quod sit cœna mihi:tibi sit prouincia merces:
Et faciamus idem:nec mereamur idem.

De Hermogene fure.

Hermogenes tantus mapparum pontice fur est:
Quantus nummorum uix puto massa fuit.
Tu licet obserues dextram:teneasque sinistram:
Inueniet mappam qua ratione trahat.
Ceruinus gelidum sorbet sic alitus anguem:
Casuras alte sic rapit iris aquas.
Nuper cum myrino peteretur missio læso:
Subduxit mappas quattuor hermogenes.
Cretatam prætor cum uellet mittere mappam:
Prætori mappam surripit hermogenes.
Attulerat mappam nemo:dum furta timentur:
Mantile e mensa surripit hermogenes.
Hoc quoque si deerit medios distringere lectos:
Mensarumque pedes non timet hermogenes.
Quamuis non modico caleant spectacula sole:
Vela reducuntur:cum uenit hermogenes.
Festinant trepidi substringere carbasa nautæ:
Ad portum quotiens paruit hermogenes.

Sergiolus iā radere guttur Cœperat:& reqē secto separe lacerto. Cretatā:cādidā:nā prætores ex ludis suis mappā mittēbāt ī eū:hoc ē emittebāt ī eū q ī circo aurigaret. Trāquillus de Nerone aurigāte:Aliquo īquit libertoriā mittēte mappā:ūde magistratus solēt:Expone igiꝭ mitteret.i.emittere uellet:Auguriāti ī circo Hermogenes subiēs clā subripuit. Distrīgere:nudare & spoliare. Pedes mensaꝝ:nā ad pedes sedebāt serui. Vela:qbus theatrū tegiꝭ. Substringere:colligere. Calui linigeri:sacerdotes Isiaci dicebāt:q̄ & rasi eēnt & lineo uterenꝭ habitu:Nam tertio quoque die tondebantur:ne pilorū sordibus inter sacrificandum piaculum committerent:ut Herodotus. Lineum fuisse habitum illorum testatur Tacitus:qui ubi Tranquillus dixit de Domitiano:Mane Isiaci celatus habitu inter sacrificulos uanæ superstitionis:scribit solertia liberti lineo amictu turbæ sacrificolarum immixtus. Ouidius:Nunc dea linigera collitur celeberrima turba. Fiebant potissimū ægyptiorum sacerdotum uestes ex lanugine:quæ ex frutice gosipio nascebatur ad superiorem partem ægypti:alii xilon dixerunt:unde uestes xilinæ appellabantur.

Siſtrata: Iſidis ſacerdotes baculo: quem ſiſtrum appellabant utebantur: & ſupra poeta dixit: Et pilata ſubit: itaque reditque cohors.

Iccus: Aper cum pauper eſſet: parcam habebat menſam: uolebatque uideri id agere inſtituto & moribus ſuis: poeta deridet: aitque ſibi non uideri laudandum Aprum: q ſobrius ſit: quoniã ea laus ſit in ſeruo: hoc ait ſecutus ſectam ſuam epicuream: in qua non ſobrium eſſe: ſed indulgere gẽio laus erat. Non amicum: qa uolo amicũ q ĩdulgeat gẽio.

Linigeri fugiunt calui ſiſtrataque turba
Inter adorantes cum ſtetit hermogenes.
Ad cœnam hermogenes mappam non attulit unq̃
A cœna ſemper rettulit hermogenes.

Ad aprum.

Siccus ſobrius eſt aper: quid ad me:
Seruum ſic ego laudo: non amicum.

De hortis marcelle uxoris.

Hoc nemus: hi fontes: hæc textilis umbra ſupini
Palmitis: hoc riguæ ductile flumen aquæ.
Prataque: nec bifero ceſſura roſaria peſto
Quodque uiret iani menſe nec alget olus.
Quæque natat cluſis anguilla domeſtica lymphis?
Quæque gerit ſimiles candida turris aues.
Munera ſunt dominæ: poſt ſeptima luſtra reuerſo
Has marcella domos paruaque regna dedit.
Si mihi nauſicæ patrios concederet hortos:
Alcinoo poſſem dicere malo meos.

In Vacerram.

O iuliarum dedecus calendarum
Vidi uacerra ſarcinas tuas uidi.
Quas non retentas penſione pro bima
Portabat uxor ruffa crinibus ſeptem.
Et cum ſorore cana mater ingenti.
Furias putaui nocte ditis emerſas.
Has tu priores frigore & fame ſiccus:
Et non recenti pallidus magis buxo:
Irus tuorum temporum ſequebaris.

Oc nemus. Marcella cuius ſupra meminit irriguos hortos ei donauerat: quos hic epigãmate celebrat. Textilis: umbra dicitur: quæ ex textis & inſertis inuicem ramis fit. Supini: iacentis & hærentis. Ductile: quod aliũde deriuatur. Pæſtum: opp. Lucaniæ ubi roſæ uernãt bis ſingulis ãnis: ut triferæ dicuntur in ſannio. Olus de caule intelligit: cuius pꝑpetua uiriditate hyems: ẽt uernat: & colliculi Apitii ĩduſtria pruina ad condimenta parabantur. ſupra: Algentem modo qui reliquit hortum. Nec alget nec ullum ſignũ frigoris præbet. Turris: periſteriũ ſiue columbarium. Cãdida: nam calcæ ex præcepto Columellæ tectoria obſtruebantur colũbaria: ne feles & meles poſſent irrepere. Similes aues: columbas candidas. Regna agellum. Nauſicaa filia fuit Alcynoi regis phæacũ quæ naufragum Vlyxem ad regiam paternam ex litore produxit: longum extat Homeri carmen. horti autem & pomaria Alcynoi inclyta ſunt monumentis & græcorum & latinorum Bifera erant: ut ſcribit Homerus: & Papinius: qd bifera alcynoi referam pomaria regis. Malo meos potius uolo quos dedit: Marcella q̃ tuos.

Iuliaꝝ. Vacerrã deridet: q calẽdis iuliis rus migrabat: ut diues uideret & alicuius æſtimationis: nã calẽdis iuliis: ut ex Tranql. ĩ Tiberii uita pcipi licet: ſenatores migrabãt rus: nec ãte licebat ſecedere: niſi auaro & ignobili: poeta recẽſet Vacerræ totã ſupellectilem eũti rus: & eius qdẽ ĩopiã deridet: q ſolẽni die migrabat. Pro bina: ꝑ pẽſione duoꝝ annoꝝ Ingẽti. adulta & carẽte uiro. Irus: mẽdicus fuit Itacẽſis cui nihil erat roboris: præter liguã: erat aũt binomius: nã olĩ dicebat Arneus: poſtea Irus a loq̃citate mẽdicitatis: Homerus Arneo nomẽ erat: qd ĩdidit mater ĩfanti. Irũ pueri oẽs uocabãt: ſupra: Iro paupior licet fuiſſẽ

Cliuum aricinum: id est omnes pauperes: quia aricinum locum tenent. Tripes: qui tribus pedibus substentabatur. Matella: uas urinarium. Meiebat: effluebat. Suberat: supposita erat. Impudicus fedus. Geres: genus locaustarum: ut scribit Plinius: supra: Teque iuuant geres. Menæ: pisces qui colorem hyeme mutant. Casei tolosani: ex gallia caseus neumasensis optimus erat: afferrebantur inde tolosates mali saporis. Quadrima: quattuor annis seruata. Pulei manipulum seruare docet Cato in re rustica ad rustica cibaria condienda. Coronam: manipulum. Restes: appellant colligata allia. Derides: quid uideris deridere uillicos tam tenui supellectile: dum eorum paupertatem ipsis ad quos accedis repræsentas. Ponti: proseuchæ pontis: id est ista supellectile habitare inter mendicos ad pontem non cum uillicis. Gratis: sine pensione.

T pueros. locus est ex dictione Ficetum dicitur locus ubi multæ arbores ficulneæ sunt. Item ficetũ potest dici ubi multi sunt laborãtes fico morbo: cum Labienus hortos uendiderit: & emerit pueros laborantes fico morbo quem assidua subagitatio creabat. Ficum habet: id est multos ficosos: quũ poeta uideatur dicere: nihil nisi consitum ficis.

Riginta. Consiliũ est a perito: ut si uelis agere felicem uitam: nulli te facies nimium familiarem: nam neque felicitate amicorum nimium ita poteris efferri: nec calamitate nimium torqueri. siue enim nimium gaudeas: siue doleas nimium: perturbatio est uitæ quietæ. Iocunda: pars uoluptatis. Bicolor: niger & ruber. Candida turba: candidorum lapillorum. Cauere: declinare. Morsus tristem mœrorẽ animi.

Migrare cliuum crederes aricinum
Ibat tripes grabatus & bipes mensa:
Et cum lucerna corneoque cratere
Matella curto rupta latere meiebat.
Focum ferentis suberat amphoræ ceruix
Fuisse geres aut inutiles mænas
Odor impudicus urcei fatebatur.
Qualem marinæ misit aura piscinæ:
Nec quadra deerat casei tolosatis.
Quadrima nigri nec corona pulei
Caluæque restes alleoque cepisque
Nec plena turpi matris olla resina
Summiniane qua pilantur uxores.
Quid quæris edes uillicosque derides
Habitare gratis o uacerra cum possis:
Hæc sarcinarum pompa conuenit ponti.

De labieno.

Vt pueros emeret labienus uendidit hortos
Nil nisi ficetum nunc labienus habet.

Ad Iulium.

Triginta mihi quattuorque messes
Tecum si memini fuere iuli.
Quarum dulcia mixta sunt amaris:
Sed iocunda tamen fuere plura.
Et si calculus omnis huc & illuc
Diuersus bicolorque digeratur.
Vincet candida turba nigriorem.
Si uitare uelis acerba quædam:
Et tristes animi cauere morsus:
Nulli te facias nimis sodalem.
Gaudebis minus & minus dolebis.

Anq̃. Eodem argumento supra scripsit in Seniam: quæ ut fellationis crimen dissimularet dicebat se esse fututam a latronibus: nam hic Callistratus dicebat se esse præcisum: cum irrumationis crimen uellet tegere: quod poeta indicat ex coniectura. nemo enĩ scelus aliquod fatetur: nisi maius uelit dissimulare. Tanq̃ uiuas mecum: tanq̃ mihi soli omnia aperias. Tacet plura: uult dissimulare grauiora: & qui fellant: ut diximus tacent.

In Calistratum.

Tanq̃ simpliciter mecum calistrate uiuas:
Dicere præcisum te mihi sæpe soles.
Non es tam simplex q̃uis calistrate credi:
Nam quisquis narrat talia: plura tacet.

In Labullum.

Libras quattuor aut duas amico
Algentemque togam breuemque lænam
Interdum aureolos manu crepantis
Possint ducere qui duas calendas
Quod nemo nisi tu labulle donas:
Non es crede mihi: bonus quid ergo?
Vt uerum loquar optimus malorum.
Pisones senecasque memmiosque
Et crispos mihi redde: sed priores
Fies protinus ultimus bonorum.
Vis cursu pedibusque gloriari
Tigrim uince leuemque passerinum:
Nulla est gloria præterire asellos.

In nasutum.

Nasutus nimium cupis uideri:
Nasutum uolo: nolo polyposum.

Ad Candidum.

Hunc qui fœmineis noctesque diesque cathedris
Incedit tota notus in urbe nimis.
Crine nitens niger unguento perlucidus ostro
Ore tener: latus pectore: crure glaber.
Vxori qui sæpe tuæ comes improbus hæret
Non est quod timeas candide: non futuit.

Ibras. In Labullum qui paruis muéribus uolebat uideri liberalissimus: cum homines sui tẽporis auaros superaret: poeta ait eum dignum eẽ laude: facile enim est auaros liberalitate superare: ꝙ si contendet cum antiquis: erit illorum ultimus: quũ sibi uideatur suorum temporum primus. Aureoli nummismata erant. quæ præter cætera tinitum habebant: ut supra: Qui crepet aureolos forsitan unus erit. Ducere: substentare amicum duobus mensibus. Optimus: liberalissimus auarorum. Redde mihi: repræsenta liberalitate tua. Sed priores: antiquos nostri temporis. Fies ultimus: quia ultimum locum non assequeris. Tigrim: supra: Vtrũ ne currat Passerinus aut tigris: nam uelocissimi erãt: comparat Tigrim & Passerinũ antiquis: Asellos nouis & recentioribus.

Asutus. Nasuti dicuntur qui acriter iudicant: In eos scribit: qui ut scire aliquid uiderent acriter potius q̃ perire iudicabãt: ex metaphora igitur huiusmodi homiẽs appellat polyposos. polyposi sunt quorum nasus polypo morbo in fœdam magnitudinem excrescit. Nasutus nimium iudicator.

Vnc qui. Mollem designat: qui uxori Candidi amici hærebat: ut uir uideretur cũ esset cinædus. Non est ꝙ timeas: non debes timere. Glaber: crure: depilato crure. Improbus: insatiabilis. Non futuit: quia est cinædus. supra: Irrupi lupe non erat cinædus: qa scilicet ille futuebat: sed hic præcidebatur.

Di te. Sabellũ deridet: qui bellus nolebat dici cũ perabsurda sit appellatio uoce ipsa: ut dicas Sabelle belle: bellũ mutilato noĩe a Sabello: Belle: iocus est in uoce. Tabescas: fias tabidus. Alludit ad illud res putida: nã res putidæ tabescũt: uolo inqt potius bellũ q̃ Sabellũ. i. mallẽ tantũ bellũ præcurto nomine q̃ sabellum bellum. Nam bis bellũ ita in culcamus. Sabellæ bellæ: uocantis est & deridentis inculcationẽ nomĩs diceceris inepte.

Entiris. In Pontilianũ qui poetæ omne genus officii præstanti nihil dabat: sed polli cebat se daturũ post mortem: nihil ait se uelle Martialis nisi ut moriatur ut ostẽdat eum stultũ qui amico ex morte spem ꝓpo nat: cũ ea sit cã non conci liãdi amici: sed ut mortem optet. Dissimulo: ostẽdo non audiuisse. Vincor: ce do. Gemma: latronibus. Quã facis: pædicas. Ac cipiam bene te. i. bonis reli ctis bene tecum agam.

On est. In Tuccã qui & gulosus erat: & ita uo lebat uideri. eodẽ argumẽ to supra in eũ qui uolebat uideri pauper & erat.

Arbatus. Seniorũ nu ptias celebratas iusto ferme ritu testat̃ Iuue. Nu bit amicus dixit: & Nero suo Pythagoræ nupsit: qui & Doriphorus dicebat̃: nu per Callistratus Aphro nu pserat celebratis nuptiis in quo poeta urbis patiẽtiã de testat̃: ꝙ sileat tanq̃ partũ expectet. Rigido. i. mẽtu lato & mutoniato: erat enĩ draucus. Faces: tædæ ge niales: nã ante ferebant̃ fa ces una cũ aqua: ut ait Var ro. Talasso nuptiarũ deo ꝓpriũ erat carmen. supra: Quid si me talassionẽ Iu beas uerbis dicere nõ talias sionis. Vt pariat: ut illud Iuue. Interea tormentũ in gens nubentibus hæret: Quod nequeant parere & partu retinere maritos.

In sabellum.

Odi te quia bellus es sabelle:
Res est putida bellus & sabellus:
Bellum denique malo q̃ sabellum
Tabescas utinam sabelle belle.

In pontilianum.

Mentiris credo: recitas mala carmina laudo:
Cantas canto: bibis pontiliane bibo.
Pedis dissimulo: gemma uis ludere uincor:
Res una est sine me quam facis: & taceo.
Nil tamen omnino præstas mihi: mortuus inquis
Accipiam bene te: nil uolo sed morere.

In tuccam.

Non est tucca satis quod es gulosus:
Et dici cupis & cupis uideri.

De Calistrato & aphro.

Barbatus rigido nupsit calistratus aphro:
Hac qua lege uiro nubere uirgo solet.
Præluxere faces: uelarunt flammea uultus:
Nec tua defuerunt uerba talasse tibi.
Dos etiam dicta est: nondum tibi roma uidetur
Hoc satis: expectas nunquid & ut pariat.

In sabellum.

Facundos mihi de libidinosis
Legisti nimium sabelle uersus:
Quales nec didimi sciunt puellæ
Nec molles elephantidos libelli.

Acundos. Sabelli poetæ impudentiam carpit: qui composuerat carmen de uario concubitus genere: aitque eum non debuisse tanti facere igenii & eloquentiæ suæ lau dem: ut hæc scriberet puellæ Didimi: mangonis: qui Didimus dicebatur: nam Spasio & he mus puellas quidem habebant molli carmine eruditas. Papinius: diues Spasio: quos agit tumultus: Hunc intrant faciles hemi puellæ: sed didimus molliores habebat: nomen tali magistro conuenit: cũ supra legerimus didimũ spadonẽ & mollem. hoc magis placet: q̃ ut dicas didymi. i. phrygiæ a monte didymo. Elephantis scripsit uaria concubitus genera: ex eius libris Tiberius cubiculum instruxit editis picturis: quales libri designabant: & Vir gilii lasciuo carmine Elephantis nobilis est: ubi Lalage tabellam unam dicat Priapo.

Illic:in libris tuis. Nouem:nouem genera concubitus. Taceant:fellationem. Quo symplegmate:id est quo amplexu:Symplegma est complicatio. Catena: serie in specie catenæ. Tanti:id est tanti non debebas facere te haberi disertū:ut hæc scriberes: debuisses in aliis rebus eloquentiam & ingenium ostentare.

Nice cognato:Ad.M.Vnicum:qui elegiacum carmen scribebat: & abstinebat heroico:ne æmulus fratri uideretur:quemadmodum supra dixit de Turno in Memorem

Sunt illic ueneris nouem figuræ
Quales perditus audiat fututor.
Præstent & taceant quid exoleti
Quo symplegmate quinque copulentur
Qua plures teneantur a çatæna.
Extinctam liceat quid ad lucernam.
Tanti non erat esse te desertum.

Ad Vnicum.

Vnice cognato iunctum mihi sanguine nomen
Quique gerit studiis corda propinqua meis.
Carmina cum facias soli cedentia fratri
Pectore non minor es:sed pietate prior.
Lesbia cum tenero te posset amare catullo
Te post nasonem blanda corynna sequi.
Nec deerant zephiri:si te dare uela iuuabit
Sed tu littus amas:hoc quoque fratris habes.

Ad Phœbum.

Hædina tibi pelle contegenti
Nude tempora: uerticemque caluæ
Festiue tibi phœbe dixit ille
Qui dixit caput esse calciatum.

Ad Classicum.

Vendunt carmina:gallus & lupercus
Sanos classicæ nunc nega poetas.

In Habentem uarios mores.

Difficilis:facilis:iucundus:acerbus es idem
Nec tecum possunt uiuere:nec sine te.

In Lautum Inuitatorem.

Boletos & aprum sic tanquam uilia ponis
Et non esse putas hæc mea uota:uolo
Si fortunatum fieri me credis:& hæres

Cognato sanguine:quia erat affinis. Propinqua: qui eadē studia amas quæ ego. Lesbia: amica Catulli. Te posset amare: adeo eleganter scribis. Zephyri:fauor ingenii. Dare uela: scribere graue carmen:tractum a nauigantibus. Habes fratris:& in hoc fratris officium demonstras:quoniam non uis certare cum posses.

Aedina: Pellicea ueste utebantur olī quā scorteam uocabant: ut dicetur ī distichis: Phœbus nuper caput texerat indumento corii:quidā iocans dixit eū habere caput calceatum: quod urbāiter & uere dictum poeta laudat. Nuda tempora: nā hic carens pilis:pellem hædi apposuerat:ut ita caluam tegeret & ostentaret pilos. Endunt:Gallus & lupercus mali poetæ insani habebātur: tam malorum carminum emptores inueniebant iam sanos & prudentes esse dicit qui sciant uendere mala carmina.

Ifficilis:In uarium amicum cuius moribus modo alienabatur:modo alliciebatur. Tecum propter acerbitatem. Sine te: propter iucunditatem.

Oletos: Ex stomacho scribit epigrāma in captatorem: qui cœnam dabat ut scriberet hæres quā cœnā:& si lauta uidetur acerbissimam sibi esse scribit poeta: neque tangi a se:sed malle inuitari ad tenuem cœnam:quam possit reddere. Si tanquam uilia:si lege & non sic ut mendosi habent codices:tanquam uilia:id est tanquam paruifaciens ea. Mea uota:id est me capi iis cibis. Volo:gustabo.

&

Vale: non cœnabo tecũ. Protinus immo nihil .i. cum primum fuerimus cœnati: nihil erit: nam gulæ uoluptas statim finitur: præterea ea tota conuerteretur in emissionem uentris: quæ a cane lambetur: aut in lotium uersa fundetur i testam proximã uiæ: quodque grauius ẽ hoc unũ in cœna lautissima manet: ut sulphureo colore simus: & podagrosi. Spongia: & ad mensas tergendas utebantur: & ad uasa demissione uentris polluta: ea dicebatur spõgia dãnata: damnata enim instrumentũ dicimus turpibus misteriis dicata. Infelix spongia: dicata tã uili ministerio. Sciat: sentiat abstergendo. Damnatæ uirgæ: nã spongia uirgæ alligabatur. Nec quicunque cãis: id ẽ quid erit mihi coena: quã paulo post in stercus emissam canis lambet. Verecunde se ex ea coena nihil habitur significat: dũ uult ostendere se paruifacere. Testæ: uiis proximæ erant in quas prætereũtes meiebant. Titius in oratione qua legẽ fãniã suasit: Dũ eunt nulla est in angiporto amphora: quam nõ impleãt quippe: qui uessicam plenã uini habẽt. Pedes carnifices: podagrosi.

Albana: epulũ in albão ĩstituerat Domitiãus .i. nõ tanti facerẽ epulũ albanũ ut uellẽ pati hæc. Nec capitolini: ĩtelligit de .vii. uiris epuloĩbus q ĩ capitolio epulabantur. Dapes pontificũ: lautiores & luxuriosæ erãt: hæ dicebãtur adipales: ut alii scribũt adiiciales Festus: & Pli. auctores. uide Macrobiũ de coena Metelli pontificis q̃ lauta fuit. Ipse deus: uel Iuppiter uel impator. Imputet: si laudat & magnificat

Vappa: significat fæcẽ uini: ut Probo placet: ut alii scribũt uilius uinũ ẽ. Perfida .i. uenenata. Magister structor cœnarũ. Supba: felicia & magnifica. Capiãt: denũtiant & delectẽt

Subitas: ad ĩpatos cibos.

Vis scribi propter quinque lucrina: uale.
Lauta tamen cœna est: fateor lautissima: sed cras
Nil erit immo hodie protinus immo nihil:
Quod sciat infelix damnatæ spongia uirgæ:
Vel quicunque canis: iunctaque testa uiæ.
Mulorum leporumque & suminis exitus hic est:
Sulphureusque color: carnificesque pedes.
Non albana mihi sit comessatio tanti:
Nec capitolinæ pontificumque dapes.
Imputet ipse deus nectar mihi: fiet acetum
Et uaticani perfida uappa cadi.
Conuiuas alios cœnarum quære magister:
Quos capiant mensæ regna superba tuæ.
Me meus ad subitas inuitet amicus ofellas
Hæc mihi quam possum reddere cœna placet.

Ad Pædagogum.

Crinitæ line pædagoge turbæ:
Rerum quem dominum uocat suarum:
Et credit cui postumilla diues
Gemmas: aurea: uina: concubinas.
Sic te perpetua fide probatum
Nulli non tua præferat patrona:
Succurras misero precor furori:
Et serues aliquando negligenter
Illos: qui male cor meum perurunt:
Quos & noctibus & diebus opto
In nostro cupidus sine uidere
Formosos: niueos: pares gemellos:
Grandes: non pueros sed uniones.

Rinitæ: Linus pædagogus libertus Postumillæ tantæ erat apud patronam gratiæ: ut ei committerentur gemmæ: concubini: totum penu: poeta nunc geminos poscit cum uideatur uelle petere pueros geminos: petit uniones. Acumen poetæ ex eo est ꝙ ad exitum usque epigrammatis habet lectorem suspensum: quasi petiturus sit concubinos: quum tandem petat uniones.

Turbæ crinitæ: puerorum crinitorum. Nulli non: omnibus. Pares: laus est unionibus. Non pueros: scilicet peto ut putabas: sed uniones: & ita risum mouet.

Aphnonas:Diuitis auaritiã deridet:qui locum amoenum parauerat arboribus:porticibus:balneis:riuulis aquarum:nusquã aperta coenatione amicis.locũ igitur pulchrũ habebat ad non habitandum:cum nec dormiret illic nec coenaret. Daphnones:loca lauro consita:dicuntur latine laureta. Solus habes:superas alios lauretis.uel solus habes:qa hæc non communicas cũ amicis:quos coena non accipis:ut supra :Omnia solus habes. Iuuenalis:Gentis uitio nunq̃ partitur amicũ solus habet.platani ad umbram tantũ ferebãt

In Habentem amœnas edes.

Daphnonas platanos ac aereas cyparissos
Et non unius balnea solus habes.
Et tua centenis stat porticus alta calũnis:
Calcatusque tuo sub pede lucet onyx.
Puluereumque fugax hippodromõ ungula plaudit
Et pereuntis aquæ fluctus ubique sonat.
Atria longa patent: sed nec cœnantibus usquam
Nec somno locus est: quam bene non habitas.

De Fabullo.

Tam sæpe nostrum decipi fabullum
Miraris aule semper bonus homo tyro est.

Ad Semproniam.

Tempora pieria solitus redimire corona
Nec minus attonitis uox celebrata reis.
Hic situs est hic ille tuus sempronia ruffus
Cuius & ipse tui flagrat amore cinis.
Dulcis in elysio narraris fabulla campo:
Et stupet ad raptus tyndaris ipsa tuos.
Tu melior quæ deserto raptore redisti:
Illa uirum uoluit nec repetita sequi.
Ridet & iliacos audit menelaus amores.
Absoluit phrygium uestra rapina parim.
Accipient olim cum te loca læta piorum
Non erit in stygia notior umbra domo.
Non aliena uidet:sed amat proserpina raptas:
Iste tibi dominam conciliauit amor.

In Paternum.

Nummi cum tibi sint opesque tantæ:

Cyparissos:cupressos:cyparissus cupressũ significat:nam in delitiis erat cupressus quæ uariis aniãliũ figuris formabať. Nõ unius balnea:non priuata sed magnitudie ꝓpe publica. Stat:erecta est cẽtenis colũnis substẽtata. Onyx:lapis onichites:q in pauimẽtis & thermis erat preciosus.onyx pauimẽtũ ex onichite lapide. Hippodromos:spacium est quo equi cursus exerceť hippos græce latine significat equum dromos cursũ:hic accipit locũ spaciosũ quo currẽs equus posset euagari. Vngula fugax.i.ungula celeris. Vbique sonat:ubique resonat. Vbique: toto domicilio. Sed nusq̃ locus cœnãtibus.i.nusq̃ ẽ cœnatio & nec locus ubi dormias: cũ ergo nõ habeas hæc nõ habes ubi habites: erat enĩ inhospitalis:& amicos non accipiebat mensa.

Am sæpe: Notat uersutiã hoium suoꝝ:inter quos uir bonus semp decipiť.Fabullus igiť ea de cã sæpe decipiebať. Tyro ẽ: id est semper imperitus tã quã miles nouus inter ueteranos.

Empora:Ruffus ĩ tumulo celebrať:cuius uxor rapta fuerat: sed ea deserto raptore: redierat ad maritũ: hoc totum epigrãma non tã commemorat mortem Ruffi q̃ raptũ Semproniæ. Reis:clientibus non minus q̃ poeta. Tyndaris:Helena. Ad tuos raptus.i.dum audit te raptã rediisse ad uirum. Absoluit:id est liberat odio. Loca læta.i.elysii campi. Non aliena: non alieno animo. Iste amor:Ruffi:quo arsit in te.placet ꝙ potius fuerit rapta a Ruffo q̃ ꝙ fuerit coniunx. Dominam:Proserpinam.

Vmmi:In Paternũ auaꝝ iocať:q nihil amicis dabat afferens causam per iocum ꝙ ipse esset filius rapacitatis:tu inquit poeta nunq̃ fuisti filius uitii sed pater peritissimus.

Ciuis rarus.i.magni ciues. Luci scythici.i.templi Martis:nam uellus aureum .lx. sta diis a regia colchorum:ut scribit Diodorus:in templo Martis custodiebatur a dracone ui gili:quem Medea ueneficiis in gratiam Iasonis necauit:unũquodque templum suũ habe bat lucum:unde lucum pro templo accipimus.Scytichum autem propter Martẽ: q thrax & scytha est:& illic scythæ sunt:unde alibi geticum legimus Martem. Ecquid quæris:id.ẽ cur non quæris. Illudas quibus:id est quos fallas.

Rine: Fieri non potest ut Asfasius scribit:ut qui omino deformis ẽ bonus sit:ex hoc poeta in Zoilum scribit: quem ex oris deformitate malũ esse suspicatur. Lumine læsus:luscus scilicet Rem magnã facis:nã tanta deformitate hoies non solent esse boni:mirũ igit est si es bonus.

Ratis: In Eglem meretricẽ quæ cũ gratis fellaret:basia postea uẽdebat humane ĩquit poeta facit: q magno precio uẽdit basia:ne sæpius basiet: cum sit fellatrix. fellatricis enĩ osculũ impurissimum est Hoc:basiatores. Bene uendat:id est magno precio. Libram cosmiani: id est foliati unguenti.

Quater binos a noua moneta:id est octo flauios Basia non muta.i.non sine lingua inserta. Facit hoc humane: Nã si daret gratis multi basiarent: & oris foetore offenderẽtur. Lingere.i.fellare.alibi: Lingas non mihi.

Quantas ciuis habet paterne rarus
Largiris nihil incubasque gazæ
Vt magnus draco: quem canunt poetæ
Custodem scythici fuisse luci.
Sed causa ut memoras & ipse iactas
Diræ filius est rapacitatis.
Et quid tu fatuos rudesque quæris:
Illudas quibus auferasque mentem:
Huic semper uitio pater fuisti.

In zoilum.

Crine ruber: niger ore: breuis pede: lumine læsus:
Rem magnam præstas zoile si bonus es.

Ad Puellas.

Gratis qui uos dare iubet puellæ
Insulsissimus improbissimusque est.
Gratis ne date: basiate gratis:
Hoc egle negat: hoc auara uendit
Sed uendat: bene basiare quantum est:
Hoc uendit quoque: nec leui rapina
Aut libram petit illa cosmiani.
Aut binos quater a noua moneta
Ne sint basia multa nec maligna:
Nec clusis aditum neget labellis:
Humane facit hoc tamen: sed unum est
Gratis quæ dare basium recusat.
Gratis lingere nec recusat egle.

In Polycarmum.

Aegrotas uno decies aut sæpius anno:
Nec tibi sed nobis hoc polycarme nocet.
Nam quotiens surgis soteria poscis amicos
Sit pudor ægrota iam polycarme semel.

Egrotas: In Policarmum:qui ut munera ab amicis exigeret sæpius simulabat se ægrotare. Nam conualescẽtes dona ab amicis poscebant quæ diis uouerãt pro salute ea dicebantur soteria.Nam σωζω significat seruare:unde soteria dona data amico seruato: & reduci. Papinius carmen quod pro Rutili gallici salute cecinit: Soteria appellauit:hoc qđ diximus argumento. Nocet nobis:qa mittimus soteria. Aegrota semel.i. morere & absolue uitam una ægrotatione:hoc autem dixit ambigue:cum dicere uideatur opto ut in unam tantum ægrotationem incidas:nec sæpius ægrotes:intelligit moriaris.

Vr. Strepitus urbanos & dormientibus & medicantibus aliquid molestos fuisse Iuue. testat̃ ex Vmbritii p̃sona: eodẽ argumento Mart. hoc scribit afferẽs cãm q̃re secedat in nomẽtanũ suũ: nã prædiũ illic habuisse ipse sæpe supra testatus ẽ. Cur petã .i. accedã. Sicci: aridi & laborãtis inopia aquarum. Magistri ludi: nã uicinos habebat magistros: ut alibi indicat. Aerarii: dicunt̃ milites facientes stipendiũ: ærarii itẽ qui æs cudunt ut hic. Marculi: malleoli. Nummularius: trapezita. latine nummularius trapezita græce. Ociosus: q̃ in ocio ẽ.

Ad Sparsum.

Cur sæpe sicci parua rura nomenti:
Laremque uillæ sordidum petam quæris?
Nec cogitandi spatium nec quiescendi
In urbe locus est pauperi: negant uitam
Ludi magistri mane: nocte pistores:
Aerariorum marculi die toto:
Hinc ociosus sordidam quatit mensam
Neroniana nummularius massa.
Illinc paludis maleator hispanæ:
Tritum nitenti fuste uerberat saxum.
Nec turba cessat entheata bellonæ:
Nec fasciato naufragus loquax trunco.
A matre doctus nec rogare iudæus
Nec sulphuratæ lippus institor mercis.
Numerare pigri damna quis potest somni?
Dicet quot æra uerberent manus urbis.
Cum secta colcho luna uapulat rombo:
Tu sparse nescis ista: nec potes scire.
Petilianis delicatus in regnis
Cui plana summos despicit domus montes:
Et rus in urbe est: uinitorque romanus.

Massa neroniana: neronianũ argẽtum intelligit purissimũ: ut arbitror. nã ut Trãquillus scribit ĩ Nerone. Exegit ingenti fastidio & acerbitate nummũ asperũ: argentum pustulatũ: nã argentũ pustulatũ: q̃d alii codices habẽt pusulatũ erat purissimũ: & pusulla siue pustula erat bractea argẽti purissimi: ut supra legimus Felix pusulla siue pustula. De phiala id argentũ purissimum insequẽtia uerba Trãquilli demonstrat: q̃ scribit Neronẽ exigisse præter argẽtũ pusulatũ aurũ obrizon q̃d est purissimũ sæpius excoctũ in similẽ igni colorẽ. Vel mensa neroniana q̃d placet intelligit mensam Claudii fœneratoris alludens ad uetus cognomen. nã Claudii Nerones dicebant̃. Mẽsa neroniana .i. mẽsa Claudii: de q̃ ante ẽ locutus: Oppignerauit inquit annulũ modo ad mẽsam Claudii. Hispanæ: aurũ ex Hispania allatum rude in urbe conflabatur cudebaturque malleis ad ramẽta excutiẽda. In hispania tantũ ĩ balneis q̃ appellabãt chrysoplysia lauabat̃. Malleator: percussor. Paludis hiberæ. ramẽti aurei q̃d ex tago hispaniæ mittebat̃. Turba entheata bellonæ: cybelis in furorẽ actæ .i. coribãtes qui non cessãt a clamor̃ dũ sacra faciũt. Trunco fasciato .i. tabella: nam naufragi solebant mendicare alligata collo tabella naufraga. Rogare: mendicare. Iudæi nemus egeriæ incolẽtes mẽdicabãt. Institor: negociator. Mercis sulphuratæ .i. lignorũ sulphuratorũ. Lippus: ob opus sulphureũ: Dãna .i. q̃s posset numerare q̃tũ somnus amittit de suo. Rombus carmĩe magico luna de cælo trahi dicebat̃ ut despumaret herbas paratas ad ĩcantationẽ. Lucanus: Phæbeque serena non aliter diris uerborum obsessa uenenis palluit: præterea: donec suppositas p̃prior despumet ĩ herbas: eo t̃pe ut mulieres laborãti lunæ succurrerẽt æra uerberabãt: sic. n. incãtationẽ ĩpediri posse putabãt. Iuue. d̃ loq̃ci mulier̃: una laborãti possit succurrer̃ lunæ. Rõbus instr̃m magicũ erat quo deducta litia rẽ magicã adiuuabant. ut supra ex Theocriti descriptiõe & poetarũ nostrorũ uerbis recitauius. Colcho: magico: p̃pter Medeã quæ magicã exercuit. Quot mãus urbis .i. mulierũ romanarũ. Petilianis regnis: uel d̃ petilia lucanorũ metropoli q̃ illic agrũ habuit petiliã: Philocretes a Melibœa p̃fugus ædificauit: samnites muniuer̃t: In regnis petiliãis ĩ agro petilião: uel de domo Petilii ĩtelligit: quæ in sũmo ianiculo erat.

Nec maior autumnus.i.nec ē maior uindemia:nec plures fructus. Cursus essedo.i. spacium currendo:id est tu habes gestationē:nam gestatio erat locus ubi gestabantur ob ualitudinem:uel de hippodromo ut supra dixit:Puluereumque fugax hippodromon ungula plaudit. Somnus in profundo:id est altus somnus. Nec dies admissus.i. non tibi est lux nisi quando uolueris aperire molestias urbis:quas ne in cubiculo quidē licuit euitare.

Ncillariorum. Ancillariolus dicitur & qui ancillas sectatur:& qui ancillare officium præstat. Vxor obiurgans Alaudam maritum: ꝙ ancillare officium subiret: uel quod ancillas sectaretur appellabat eū ancillariorum: ipsa rem habebat cum lecticariis nam & ancillariolus & lecticariolus nomina sunt seruilia. Alaudæ: alludit ad nomen:cum utrunque sit seruile. Alauda: hic proprium nomen: alibi est auis nomen: quæ nomē dedit legioni. legionis alaudæ meminit Suet. & Cicero ī Antonium:& ad Atticum:& Pli.

Nec in falerno monte maior autumnus
Intraque limem clausus essedo cursus:
Et in profundo somnus: & quies nullis
Offenssa linguis:nec dies nisi admissus.
Nos transeuntis risus excitat turbæ:
Et ad cubile est roma tedio fessis:
Dormire quotiens libuit:imus ad uillam

Ad Alaudam.

Ancillariolum tua te uocat uxor:& ipsa
Lecticariola est:estis alauda pares.

De Importunis basiatoribus.

Tantum dat tibi roma basiorum
Post annos modo quindecim reuerso:
Quantum lesbia non dedit catullo.
Te uicinia tota te pilosus
Hircoso premit osculo colonus.
Hinc instat tibi textor inde fullo:
Hinc sutor modo pelle basiata:
Hinc menti dominus periculosi:
Hinc defioculus & inde lippus
Fellatorque: recensque cunnilingus.
Iam tanti tibi non fuit redire.

Antum. Basia sæpe detestatus est basiatores: idem facit nunc cum amicus reuersus a basiatoribus dissuauietur. Vicina:tribules. Osculo hircoso:fœtido. Defioculus:cui deest oculus dicit ita habet codex antiquus: alii codices habent dexioculum:hoc est qui dextrū tātum habet oculum:placet prior scriptura. Lippus utroque oculo stillante. Recens: qui nuper fuit in opere. Non tanti: hoc est non debeo tanti facere reditum: ut hæc uelis pati.

Ad Suum natalem.

Martis alūne dies roseam quo lampada primum:
Magnaque syderei uidimus ora dei.
Si te rure coli uiridesque pigebit ad aras:
Qui fueras latia cultus in urbe mihi:
Da ueniam seruire tuis quod nolo calendis:
Et qua sum genitus uiuere luce uolo.

Artis. Natalem in agro celebrat: quem ī urbe solebat colere lautius:causam affert quare non sit in urbe hoc die:quia scilicet uelit esse eo die liber:quod in urbe non dabatur. Alumne martis:calendæ martiæ. Roseam:phœbeam & solarem. Dei sydereii:id est huius diuinæ machinæ:id est cælum. Virides aras:ad cespites icultos & uirides. Cultus meis calendis:id est die mearum calendarum. Viuere: relaxare animum:ut sæpe est dictum.

Atali. Eodem argumento deridet eum qui celebret natalem suum lautis & laboriosis mensis & sponte tantum laboris suscipiat in accipiendis amicis: q̄tum nollet ferre si dominus imperaret. Pallere: anxios esse. Sabello: amico inuitato. Saccus niuarius: dicebatur pannus lineus quo niues attenuabant unde refrigerabant uina. Ita loquitur i distichis: Attenuare niues norunt & lintea nostra: Frigidior collo non salit unda tuo. attenuabat item uinum ut purum esset & frigidum: de eo hic intelligit. Liquidum: purū. Surgere tota cœna: id ē usque ad finē cœnæ: marmorea erant pauimenta in cœnationibus.

De Sabello.

Natali pallere suo ne calda sabello
Desit: & ut liquidum potet alauda merum.
Turbida sollicito transmittere cecuba sacco
Atque inter mensas ire redire suas.
Excipere hos illos: & tota surgere cœna
Marmora calcantem frigidiora gelu.
Quæ ratio est: hæc sponte tua perferre patique:
Quæ te si iubeat rex dominusque neges.

De Ligurra.

Versus & breue uiuidumque carmen
In te ne faciam times ligurra:
Et dignus cupis hoc metu uideri:
Sed frustra metuis: cupisque frustra:
In tauros libyci ruunt leones:
Non sunt papilionibus molesti.
Quæras censeo si legi laboras:
Nigri fornicis ebriumque poetam:
Qui carbone rudi putrique creta
Scribit carmina: quæ legunt cacantes:
Frons hæc stygmate non meo notanda est.

Ad Saturnum.

Antiqui rex magne poli mondique prioris:
Sub quo pigra quies nec labor ullus erat.
Nec regale nimis fulmen nec fulmine digna:
Scissa nec ad manes: sed sita diues humus.
Lætus ad hæc facilisque ueni solennia prisci
Gaudia: cum sacris te decet esse tuis.
Tu reducem patriæ sexta pater optime bruma
Pacifici latia reddis ab urbe numæ.
Cernis ut ausonio similis tibi pompa macello
Pendeat: & quantus luxurietur honos.
Quā non parca manus: largæque numismata mēsæ:

Ersus. Ligurra ut ali cuius preciu uideretur solebat iactar̄ se uereri ne Martialis aliquid i se scriberet: cui poeta respondet risu & contemptu. Viuidum: q̄ sit immortale. Dignus hoc metu: scilicet ut scribam in te. Papilionibus: prouerbiū est apud phalaridē: Elephas indus culices negligit. Si laboras legi si cupis fieri perpetuus. Rudi carbone: uaticinatur illius carmen cito interiturum: nam quæ carbone aut creta designātur cito euanescūt. Frōs hæc: notat eum esse seruilis conditionis. Notāda: id est non es dignus ut de te scribam.

Ntiqui. Saturnum inuocat ad saturnale epulum: quod parabatur luxuriosissime ob reditū Prisci Terentii: Cuius supra meminit. Prioris mundi: id est prioris sæculi. Rex: Saturne. Sub quo pigra quies: idem carmen est apud Ouidium. Regale: nimis terribile. Digna: qa non committebantur scelera. Scissa: euiscerata usque ad inferos aratione & effossionibus. Erat diues: producebat omnia. Prisci: nomē proprium. Reddis: restituis. Pacifici: qui pacem coluit. Similis pompa: id est apparatus obsoniorum. Macello: scilicet romano. Luxurietur: late expolita sit.

Tibi:in tuum honorem Precium:ut maiora merita referantur. Illi:prisco. Sic:ob secrantis est.

Ncto corduba.In cordubensem poetam qui poetæ carmina recitabat:quod dolet cũ sua recitet & nihil de se scribat:quod Martialis pro suo uelit ostentare:in quo par pari referre possit.nã erat malus poeta:rogatque cordubã illius patriã ut eũ moneat ne recitet. Venafrũ:cãpaniæ regio oleo nobilissima.tenet enĩ in eo principatũ:proximũ est liatianũ non procul: Tertio loco bæthicũ Hispaniæ: cũ quo de palma certat histrum.Blandiés poeta cordubæ eius oleum & uenafrano & histro anteponit. Vncto:ferente oleas. Testa histra:id est testa olei histri. Galesi albi: flu.tarentini qui reddit oues candida lana. Non mendax:quia lanæ bæthicæ non tingebantur. Viuo:natiuo. Nostro:hispano. Ferre: scilicet æquo animo. Mutuos honores:id est uersus:& ego pro meis recitarẽ. Securus:quia non timet ut recitentur carmina sua: cum non scribat.

Incẽtem.Coci olĩ conducebanſ ex macello. Inualescente aũt luxuria inter seruos habebantur: nuper cinna puerꝝ emptũ pulcherrimũ cocum fecit in quo poeta iocatur:ait enim eum hoc fecisse: quia sit gulosus:& cũ uideatur intelligere de cibis conditis intelligit eum tales pueros amare. Gulosus homo est:hoc est uult elegantes pueros solus.

Atutine.Excludit cliẽtẽ q mane accesserat & somnũ ĩterpellabat:nã & ipse ait ex urbe hac una đ cã exierat ut dormiret.interpellatũ fuisse somnũ ĩ urbe ipse dixit.Ambitiosa quæ delectãſ isto honore. Litibus amaris.i.molestiis:& ꝓpriũ epitheton ẽ litis. Negauit:non ꝓmisit mihi:etiam hic ut ĩ urbe faciebam.

Quæ saturne tibi pernumerentur opes.
Vt sit his pretium meritis & gratia maior:
Et pater & frugi sic tua sacra colit.
At tu sancte tuo sic semper amere decembri:
Hos illi iubeas sæpe redire dies.

Ad Cordubam.

Vncto corduba letior uenafro:
Histra nec minus absoluta testa:
Albi quæ superas oues galesi:
Nullo murice nec cruore mendax:
Sed tinctis gregibus colore uiuo.
Dic uestro rogo sit pudor poetæ:
Ne gratis recitet meos libellos:
Ferrem si faceret bonus poeta:
Cui possem dare mutuos honores.
Corrumpit sine talione celebs:
Cæcus perdere non potest:quod aufert.
Nil est deterius latrone nudo:
Nil securius est malo poeta.

De Cinna.

Vincentem roseo facieque comaque ministros
Cinna cocum fecit:cinna gulosus homo est.

Ad Clientes.

Matutine cliens urbis mihi causa relicte
Atria si sapias ambitiosa colas.
Non sum ego causidicus nec amaris litibus aptus:
Sed piger & senior pieridumque comes.
Otia me somnusque iuuant: quæ magna negauit
Roma mihi:rideo si uigilatur & hic.

De Phillide.

Formosa phillis nocte cum mihi tota:

Ormosa.In ebrietatem mulieris quæ pluris faciebat uinum q̃ ullum genus precii:eiusque amphoram petiit a poeta:cum prius ipse esset anxius an librã unguẽti:an lanas bæthicas pro coitu daret.

Largam omnibus modis: liberalem omni genere concubitus. Vtrum ne cosmi taber/næ: unguentariæ ut Cosmus. De moneta Cæsaris: id est Domitiani: id est flauios. Amphoram uini: non propter utilitatem precii hoc deridet potius quã propter genus premii: quod ebria popoſcerat.

Is quiquagenis. Amœnus domũ centũ milibus emerat: quã minore etiã precio uolebat uendere: ſed ut emptoré fall eret ingenti ornauerat apparatu: in hunc poeta iocatur.

Se præſtitiſſet omnibus modis largam:
Et cogitarem mane quod darem munus.
Vtrum ne coſmi nicerotis an libram:
An bæticarum pondus acre lanarum:
An de moneta cæſaris decem flauos
Amplexa collum baſioque tam longo
Blandita quam ſunt nuptiæ columbarum:
Rogare cœpit phillis amphoram uini.

Ad Amænum.

Biſquinquagenis domus eſt tibi milibus empta:
Vendere quam ſumma uel breuiore cupis.
Arte ſed emptorem uafra corrumpis amæne:
Et caſa diuitiis ambitioſa latet.
Gemmantes prima fulgent teſtudine lecti:
Et mauriſiaci pondera rara citri.
Argentum atque aurũ non ſimplex delphica portat:
Stant pueri dominosquos precer eſſe meos.
Deinde ducenta ſonas & ais non eſſe minoris:
Inſtructam uili uendis amæne domum.

De Idibus maronis.

Maiæ mercurium creaſtis idus:
Auguſtis redit idibus diana.
Octobres maro conſecrauit idus:
Idus ſæpe colas & has & illas:
Qui magni celebras maronis idus.

Ad Paulum.

Sic tanquam tabulas ſcyphoſque paule:
Omnes archetypos habes amicos.

Breuiore precio. i. minore. Corrũpis: alliiciẽdo eũ. Vafra: callida ambitioſa luxurians apparata. Diuitiis: magnificentia apparatus. Gẽmantes. argento quia incruſtabãtur argẽto: qđ Seruilius prius inſtituit: uel q̃a erãt pauonini ut in diſtichis dicẽus. Citrũ: arbor in atlante monte mauritaniæ: unde citreæ menſæ maximæ luxuriæ apud romanos: Vt ſupra dictũ eſt. Rara põdera. i. ingẽtia ligna & precioſa. Delphica: poteſt accipi pro noĩe ancillæ quæ ex delphis uenerit: ut alibi legimus delphicũ puerũ ut ĩtelligas delphicam ancillã expoſuiſſe uenientibus argentũ & aurũ. Nã & apud Homerũ ancillæ penu cuſtodiũt: parãtque menſam hoſpiti uenienti quod cũ multis in locis poeta oſtẽdat Eurycliã præſertim celebrat cuſtodientẽ penu Vlyxis: placet magis ut intelligas de cortyna quæ epulantibus & tẽplo delphico cõmunis ẽ. Tripodes enim ſiue cortynæ cum Apollini ĩ primis gratæ ſint: delphicæ ſunt appellatæ: ut Plinius ſcribit. Non eſſe minoris: non poſſe uendi uilius. Inſtructam: apparatam tantis diuitiis.

Aiæ mercu. Idus octobres natalem Virgilii celebrant. Natus enim eſt poeta Pompeio & Craſſo conſulibus: ut ſcribit Euſebius: Idibus octobris celebratione numinũ idus maiæ ſacræ ſunt propter Mercuriũ: cui eo die ſacrificant mercatores: ut ſcribit Macrobius. nam tunc natus dicit: & idus Auguſti propter Dianã quæ colebat in auentino ubi erat eius templũ. Creaſtis mercuriũ. i. idibus maiis natus eſt mercurius. Redit: celebrat. Conſecrauit: naſcens. Idus: diem natalem Virgilii.

Ic tãq̃. Paulũ auarũ carpit: q nihil dabat ueteribus amicis: ſed eos inter ſua bona connumerabat tanq̃ archetypa: quæ domino nihil ſumptus afferunt: ſed plurimum laudis.

Intea.In Aprum:qui quādiu pauper fuit solebat eos carpere:qui in thermis potabāt: factus diues luxuriosius ipse bibebat. Nuper:superiori tempore. Vanus:parui precii.ut supra:Et uani triplices. Lintea:quibus abstergeret se lotum. Sederet:custodiens uestem in apodyterio qui lotus erat:ubi ponebant uestes loturi. Entherocellici: dicūtur qui entherocellas curant.Hic morbus est cum intestina defluunt. Vnctor:medicus. Nudorum:eorum qui se lauabant. Stillam:id est guttam e uase quod guttum appellabant: & eo in balneis utebantur Iuuenalis: Et pleno cōponit lintea gutto. Venere propter hæreditatē. Sobrius:qui prius potauerit.

Diatheca dicunt tabulæ testamentariæ: uerbum ē græcū:quo illi in ea significatione utuntur. Diatheca:bona r̄licta testamēto. Quinque comati:qn que pueri relicti testamento.

IL non. Qui nil negat dicitur fellare: ut ipse exponet infra:nunc ī Lygdum scribit:quem difficiliorem supra conquestus est:nam fefellerat poetam sæpe expectantem:hūc tamē oli fuisse fellatorē īdicat uerecunde:ut miretur quare nunc sit tam difficilis.Iccirco superiorem locum in Gallam:Nil mihi Galle nega:ita īterpretor ut poscat fellationem.

Nil negabas:id ē dabas mihi fellationem.

Vgera. Pannicū causidicū deridet:q relicto foro agellū emerat ad busta Gallica: locus erat ad cloacā maximam: ubi coaceruata fuerunt ossa gallorum:qui urbem possederant:idē dicebatur ad Doliola:quoniam in nonnullis doliolis gallorum cineres inesse putarentur.putabāt tamen alii quædā mystica Numæ Pompilii illic condita eē.

Busta:præterea erāt in æsquiliis:quoniā illic sepeliebant cadauera:quod primus Mecœnas prohibuit ob aeris salubritatem:auctores sunt Varro Plutarchus & Porphyrio. Prope busta:in æsquiliis:uel ad cloacam maximā. Male compactæ:ruentis. Vrbanas lites: forum romanum ubi agebas causas. Parua:quia paruus erat agellus.qui uersabantur in ocio utebantur tunica. Pragmatici:dicebantur qui suppeditabant iura causidicis:auctor Quintilianus. Vendere:quoniā mittebāt tibi cliētes. Ptysana inuentū est græcorum: conficitur ex ordeo.Horatius.ptysanarium orizæ. Emis:quia non mittuntur amplius: neç ager suppeditat. Agricola:nam agrum emisti & colis.

Aeredem.Catullus hæredem scripserat poetam:urbane eius mortem optat: cum ait se non credere hoc nisi legerit.id enim legendum erat post mortem. Nisi legero: nisi fueris mortuus.

De Apro.

Lintea ferret apro uacuus cum uernula nuper:
Et supra togulam lusca sederet anus.
Atque olei stillam donaret opelicus unctor:
Nudorum tetricus censor & asper erat.
Frangendos calices effundendumque falernum:
Clamabat biberet qui modo lotus eques.
A sene sed postquam nummi uenere trecenti:
Sobrius a thermis nescit abire domum.
O quantum diathetra ualent & quinque comati
Tunc cum pauper erat:non sitiebat aper.

Ad Lygdum.

Nil non lygde mihi negas roganti:
At quondam mihi lygde nil negabas.

Ad Panicum.

Iugera mercatus prope busta latentis agelli:
Et male compactæ culmina fulta casæ.
Deseris urbanas: tua prædia: pannice lites:
Paruaque sed tritæ præmia certa togæ.
Frumentum milium ptisanamque fabāque solebas
Vendere :pragmaticus nunc uendis agricola.

Ad Catullum.

Hæredem tibi me catulle dicis:
Non credam: nisi legero catulle.

Vm tibi. Erant nonnulli calices: qui audaces dicebant infertis gemmis ex lapide obsidiano uitreo: nam usque eo processerunt officinæ uitri: ut pocula formarent: & pari prope artificio & toreumate quo argentea. Erant tamen exigui precii: nam & lapilli obsidiani inserti erāt ex specie uitri: ex qua dicauit Augustus quattuor elephantos. distichon de his calicibus extat: Non sumus audacis plebeia toreumata uitri: Nostra neque ardenti gemma feritur aqua. poeta hæc pocula mittit Flacco addito epigrammate. Circo flaminio: ubi fiebāt calices. Cataplus: nauigatio. Niliacus: nā ex ægypto crystalla afferebantur. Talia munera: scilicet tam uilia. Sollicitant: alliciunt ad furtum aquis nimium calidis: ut ī distichis: Nostra neque ardenti gemma feritur aqua. Securo: non obseruante: nam in manibus conuiuarū posita pocula preciosa custodiebantur a ministris. Iuuen. Custos affixus ibidē Qui numeret gemmas: ungues obseruet acutos. Non timuere. s. si frāgatur: præterea inquit: si male olēti uoles propinare: poteris faciles hos frāgere post ꝓpinationē: & leuis erit iactura.

Estinat. Politymus cogitabat de ducenda uxore: quod cū ageret ex auaritia: ut hr̄et dotē: iactabat id a se fieri quoniā affectus eēt tedio puerorū: neque aliquē reperiret q sibi placeret. poeta ostēdens eum quærere dotē: ait se eos malle pueros q̄ dotē. Inuitus: uerba Politymi. Hymnus: nomen pueri. Pastas: pigues tractū a suibus: q pinguescunt glādibus. Nasci puella: uel qđ mollis: uel qa negat. Horꝫ: uerba Mar. respondentis Politymo.

Mphora: Agricola cœnā captabat: & q̄uis sūma esset annonæ charitas & uini: tamen aliena mensa ebrius semper erat & repleto stomacho. Crudi: dicunt qui nimium edunt: quod decoquere non possunt. Ebrius: aliena mensa: nam captator est.

Vltis. Aethon nomen equi solis est ab ætho quod significat ardeo. Aethon item nomen proprium hic uiri: qui pedendi uitio ita laborabat: ut nuper in tēplo capitolino non poterit eo abstinere: sed affectus hoc supplicio ut triduo cœnauerit domi: didicit cōprimere nates: ne eadē pœna iterū afficeret: nā aliena mensa uictitabat. Vsque ī summos ungues: mos erat precantiū ut cælū respiciētes resupini sūmis pedū digitis insisterēt.

Ad Flaccum.

Cum tibi niliacus portet cristalla cataplus:
Accipe de circo pocula flammineo.
Hi magis audaces an sunt qui talia mittunt
Munera: sed gemmis utilis usus inest.
Nullum sollicitant hæc flacce thoreumata furem:
Et nimium calidis non uitiantur aquis.
Quid quod securo potat conuiua ministro:
Et casum tremulæ non timuere manus.
Hoc quoque non nihil est: quod propinabis in istis:
Frangendus fuerit si tibi flacce calix.

De Pueris.

Festinat polithimus ad puellas:
Inuitus puerum fatetur himnus:
Pāstas glande nates habet secundus:
Mollis dindimus est: sed esse non uult
Amphion potuit puella nasci:
Horum delitias superbiamque:
Et fastus quærulos amice malo:
Quam dotis mihi quinquies ducena?

De caritate uini.

Amphora uigēsis: modius datur ære quaterno:
Ebrius & crudus nil habet agricola.

De Ethonte.

Multis dum precibus iouem salutat:
Stans summos resupinus usque in ungues:
Ethon in capitolio pepedit:
Riserunt comites: sed ipse diuum

Offensus: affectus iniuria. Clientē: sequentē diuites. Domicoenio: ut tribus noctibus domi coenaret. Patroclus: tēporibus Neronis ad consulatū usque ex infimo genere ꝓue- ctus iuxta capitoliū inambulationē struxit cū latrinis: quas Martialis appellat sedes patro clianas a conditore. Cauerit sibi: prouiderit sibi crepando pædendo: unde uentris crepi tū dixerunt antiqui: & edictū Claudii extat ne quis comprimeret crepitum in senatu: cū deprehendisset senatorem ea de causa extinctum.

Offensus genitor trinoctiali
Affecit domicoenio clientem.
Post hoc flagitium misellus æthon:
Cum uult in capitolium uenire.
Sellas ante petit patroclianas:
Et pædit deciesque uiciesque:
Sed quamuis sibi cauerit crepando:
Compressis natibus iouem salutat.

Ad Bithinnicum.

Nil in te scripsi bithinnice: credere non uis:
Et iuuare iubes: malo satisfacere.

Ad Acticillam.

Donaui tibi multa quæ rogasti:
Donaui tibi plura quam rogasti:
Non cessas tamen usque me rogare.
Quisquis nihil negat atticillam fellat.

De Calistrato.

Ne laudet dignos laudet calistratus omnes:
Cui malus est nemo quis bonus esse potest?

De Vmbro.

Brumæ diebus feriisque saturni
Mittebat umber aliculam mihi pauper:
Nunc mittit alicam factus est enim diues.

De Menogene.

Effugere in thermis & circa balnea non est:
Menogenem omni tu licet arte uelis.

IL in te. In Bithinnicum: qui conquerebatur q̄ poeta in se carmē emisisset: & iusiurandum exigebat a Martiale negante. mos ī foro est ut qui iurare non uult soluat: Ex hoc urbane poeta dicit se scripturū in Bithinnicū. uult enim satisfacere potius q̄ iurare. Malo satisfacere: malo scribere in te: Argute dictum: nam qui a debitore poscit iusiurandum mallet eum soluere. aduersus se igitur carmen uidetur malle Bithinnicus: cum poscat iusiurandum a Martiale.

Onaui. Nil negare ē promittere omnia: nil item negare apud poetam est fellare. supra: Nil mihi galla nega: præterea At quondam mihi lygde nil negabas. ex hac elocutionis ambiguitate iocatur in Aticillam: nam quāuis plura ab eo accepisset: plura tamē poscebat: notans ī prudentiā eorū qui nil negant. eiusmodi enī homines ut Augustus dicere solebat uitā male instituerīt. Qui nil negat fellat. q. d. adeo tupe ē nil negare: ut idē ēt fellare significet.

E laudet. Nouam Calistrati uersutiam notat: qui ne quempiam laudaret: omnis laudabat. Is enim non uidetur laudare: qui neminem uituperat. Dignos: eos qui digni sunt laude. Ab eo cui nemo est malus: id est qui neminem uituperat. q. d. nulla est laus laudari ab eo qui omnes laudat.

Rumæ. Iocatur in auaritiam Vmbri: qui olim cum pauper esset in saturnalibus poetæ munus mittere solebat aliculam: nunc factus diues mittit alicam. Alicula est maioris precii q̄ alica: sed ex noīe iocaꝛ poeta: nā alicula diminutiuum esse uidetur minus alica: cum tamen maioris sit precii. Alicula alicæ genus: alterum dicebatur secundarium: tertium apherema: quod grande erat & uilius.

Ffugere. In Menogenem: qui cœnam ex thermis captabat: neque antea desistebat minima quæque officia præstare q̄ inuitaretur.

Trigonē:genus pilæ. Dextra & leua:nā in pila trigonali exercēda robur manus ſiniſtræ commendabaſ.Iccirco ſupra dixit:Nec laudet polii magis ſiniſtras. Et in diſtichis ita loq tur:Si me nobilibus ſcis expulſare ſiniſtris:Sum tua.mēdoſe in multis codicibus feneſtris pro ſiniſtris. Imputet:adſcribat laborē ſuū in exercendis pilis. Plenū:lana. Lintea:qui bus utebantur in balneis.ſupra:Lintea ferret apro. Sinus:infantis ſemper ſordidus. Dente:pectine. Achilleas:quales habuit Achilles:ut ſcribit Homerus pulcherrimas.

Captabit tepidum dextra leuaque trigonem:
Imputet exceptas ut tibi ſæpe pilas.
Colliget & referet lapſum de puluere follem:
Et ſi iam lotus iam ſoleatus erit.
Lintea ſi ſumas: :niue candidiora loquetur:
Sint licet infantis ſordidiora ſinu.
Exiguos ſecto comentem dente capillos
Dicit achilleas diſpoſuiſſe comas.
Fumoſæ feret ipſe propin de fece lagœnæ
Frontis & humorem colliget uſque tuæ.
Omnia laudabit mirabitur omnia:donec
Perpeſſus dicas tædia mille ueni.

De Fabiano.

Deriſor fabianu s herniarum:
Omnes quem modo colei timebant
Dicentem tumidas in hygrocela s:
Quantum nec duo dicerent catulli
In thermis ſubito neronianis:
Vidit ſe miſer & tacere cœpit.

Ad Politinum.

Nolueram politine tuos uiolare capillos:
Sed iuuat hoc precibus me tribuiſſe tuis.
Talis eras modo tonſe pelops :poſitiſque nitebas
Crinibus:ut totum ſponſa uideret ebur.

In Fabullum.

Pædiconibus os olere dicis:
Hoc ſi ſic ut ais fabulle uerum eſt:
Quid tu credis olere cunnilingis?

In non Arrigentem.

Triginta tibi ſunt pueri totidemque puellæ:
Vna eſt nec ſurgit mentula:quid facies?

Tropin: bibebant poſt balnea ut ad uomitionem incitarentur:quod in mulieribus notauit Iuuenalis id uinū apte appellat tropin:Nam inuerſionem ſignificat: qua ſtomachum agitat. De fæce uini:maſſyliani:quod fumoſum erat. Veni:cœnatum me cum.

Eriſor:In Fabianum qui alienas hernias: ſolebat deridere:ſed cum ſuas paulo ante īſpexiſſet: ſiluit. Subito:repente præter opinionem. Omnes colei timebāt: ſcilicet ne deriderentur. Hydrocellæ morbus erat ex genere entherocellarū: ut ſcribit Celſus:Cum inteſtina defluunt colliguntur que

Duo catulli: Catullus uirilium menſuram hyperbolice ſolet dicere. Catullus: Mentulam habet inſtar.xxx.iugera prati.

Olueram:Politymus tonſus factus eſt cum cogitaret de ducenda uxore:ut ſupra eſt dictum.poeta dicit noluiſſe ut tonderetur: uerebatur enī ne deformis uideretur:ſed iā lætatur hoc permiſiſſe cū totus ſit eburneus & uideatur formoſior. Pelops dicitur humerum eburneū habuiſſe a Cerere: quem imprudens comederat. Iccirco alludit ad fabulam. Totum ebur:totū candorem tuum.

Aediconibus: In Fabullum cunnilingū qui animam pædiconum male olere dicebat. Olere:ſcilicet male.

Riginta:Vaticinatur hunc fore cunnilingum & fellatorem cum mentula uti non poſſit & habeat pueros & puellas. Surgit:arrigit. Quid facies?quaſi.d.linges.

Is Cotta: Soleas ad conuiuium gestabant: quas deponebant coenaturi: ne pauimenta contaminarent: seruabanturque a seruis. Cotta pauperrimus iactabat se bis amisisse soleas: & propterea se incedere pedibus nudis. Deridet hominis inopiam & iactantiã: Nã ibat excalciatus ob inopiam: non q soleas amisisset: aut surreptum iri timeret. Turbã: facit comitatum. Sagax: ironice. Facere damnum: est pati damnum. Excalciati dicũtur qui deposuerunt calceos. Idem uerbum uenit in iocum aduersus seruum Luctatii: q dũ omni tempore & loco furaret. subreptãque numulario pecuniã: indidisset calceis: coactus ẽ calceos deponere: ubi repta pecunia in eũ dictum est numularius te excalciauit: hoc est pecuniam abstulit nã calceus significat æs unde deduxit uerbũ excalciare auferre æs & pecuniã.

Ongilianus: Habet nasum: q iudicat acriter. Habet itẽ nasum q nares habet. Tongilianus censor acerrimus in extremã deuenerat inopiam in hũc poeta iocat. Nil præter nasum: Hic accipit habere nasũ simpliciter: nã erat pauperrimus: in superiore uero pro censura: & mordacitate. Habet nasum.i.censurã. Nil præter nasum: nã est pauperrimus: & ex hac ambiguitate iocatur.

Vod lana: Focale de quo supra est dictũ: recitaturi oratores sumebãt: ut inter strepitus audirent nihil: ita.n.erat compositũ: ut aures tegeret demissũ a uertice. Carinus caluus ut caluitii deformitatem tegeret induerat focale. Vrbane ait poeta eũ non tueri aures: sed capillos. Non aures.i.non sũpsisti focale ꝑpter clamorem sed propter caluitium. Sed capil lis: nam propter caluitium id sumpsisti.

De Cotta.

Bis cotta soleas perdidisse quæstus:
Dum negligentem ducet ad pedes uernam:
Qui solus inopi præstat & facit turbam.
Excogitauit homo sagax & astutus
Ne facere posset tale sæpius damnum
Excalceatus ire cœpit ad cænam.

De Tongiliano.

Tongilianus habet nasum scio: non ego sed iam
Nil præter nasum tongilianus habet.

Ad Charinum.

Quod lana caput alligas charine
Non aures tibi: sed dolent capilli.

De Marone.

Pro sene sed caro uotum maro fecit amico
Cui grauis & feruens hemitritheos erat.
Si stygias æger non esset missus ad undas
Vt caderet magno uictima grata ioui.
Cœperunt certam medici spondere salutem
Ne uotum soluat nunc maro uota facit.

In Magulam.

Communis tibi cum uiro magulla
Cum sit lectulus & sit exoletus
Quare dic mihi non sit & minister?
Suspiras: ratio est times lagœnam.

Ro sene: Maro captator laborante aduersa ualitudine amico sene & diuite: uotum suscepit ꝑ illius salute: ut scilicet scriberetur hæres. Hac amoris significatione scriptus hæres: & post uotum medicis spondẽtibus illius salutem: contraria uota faciebat ut scilicet moreretur: ne si conualesceret: & promissam uictimam persolueret: & hæreditatem amitteret. Hemitriteos: genus febris tertianæ: ut scribit Celsus. Ne soluat uotum: quia uellet eum mori.

Ommunis: Magula uiro nupserat: q exoletũ hẽbat: quo & ipse & uxor utebat: sed cũ uir ẽẽt ueneficus: ac puero contẽtus uxorẽ negligeret: timebat uxor ne ueneno extinguere: ꝑpterea eodẽ ministro mensæ non utebat. hoc poeta ĩdicat. Times lagœnã.i.ueneficiũ: nã lagœna ministra est ueneficii. supra: Diceris hac cælebs factus quater esse lagœna.

Aepe rogare:Priscum deridet qui sæpe rogabat quales mores induceret si esset diues id enim nemo potest prædicere:nisi illud unum diuitem diuitis moribus usurum.
Qualis sim futurus:quales mores sim habiturus.
Va mœchum:Fabullæ uersutiam ita commemorat:ut mariti simplicitatem accuset nam hæc ut mœchum basiaret:puerum Morionem suis osculis madidum ei remittebat.idem faciebat mœchus:maritus stupidus hoc non animaduertebat. Quanto ẽ maior morio: q̃ stolidior est maritus:qui hoc non aīaduertit.

Ad Priscum.

Sæpe rogare soles qualis sim prisce futurus
Si fiam locuples:simque repente potens.
Quemquam posse putas mores narrare futuros:
Dic mihi si fias tu leo:qualis eris?

De Fabulla.

Qua mœchum ratione basiaret
Coram coniuge repperit fabulla:
Paruum basiat usque morionem.
Hunc multis osculis rapit madentem
Mœchus protinus:& suis repletum
Ridenti dominæ statim remittit:
Quanto morio est magis maritus.

In Tuccam.

Scribamus epos:cœpisti scribere:cessi:
Aemula ne starent carmina nostra tuis.
Transtulit ad tragicos se nostra thalia cothurnos:
Aptasti longum tu quoque syrma tibi.
Fila lyræ moui doctis exculta camænis:
Plectra rapis nobis ambitione noua.
Audemus satyras:lucilius esse laboras.
Ludo leues elegos:tu quoque ludis idem.
Quid minus esse potest:epigrammata figere cœpi:
Hinc etiam petitur iam mea fama tibi.
Elige quid nolis:quis enim pudor omnia uelle?
Et si quid non uis tucca relinque mihi.

Ad Ruffum.

Musei pathicissimos libellos:
Qui certant sybariticis libellis:
Et tinctas sale prurientẽ chartas

Cribamus: Epos carmẽ trimetrum: significat iambicũ cui dimetrum succedit pfecta clausula. Horatius: Pede ter percusso forte epos acer: ut nemo uarius dicit.eo qui utuntur epici poetæ sunt appellati. Accusat Tuccam: qui omne genus carminis attigebat ĩ quo uersaretur Martialis. Cessi tibi:scilicet scribẽti:nam destiti. Syrma. uestem tragicã significat. Ita locus Iuuenalis:Syrma uel antigones:id ẽ tragœdiam Antigones:quã scripsit Accius poeta: Nec placet eorum sententia:q syrma tractum orationis exponunt. Valerius: Quid hic cum tragicis uersibus: & syrmate facis.syrma a syro quod est traho dicitur: id est & tu tragœdiam cepisti scribere. Fila lyræ:carmen lyricum. Ambitiose:nimiũ cupide laudis. Noua:quia paulo ante accepimus. Lucillius primus satyrarũ scriptor. tanta fuit laude & æstimatione: ut non modo eius carminis poetis sed etiam aliis anteponeretur Fabio teste.Hunc carpit Horatius nimium ambitiose quẽ ait lutulentum fluere. Ludere dicuntur poetæ cum uersantur leuiori carmĩe Petitur: id est inuadit a te:ut superes:uel sis par famæ meæ.

Vsei:Museus laude lyræ ꝑpe par Orpheo:alter hic scripserat mollissimos libros:q nõ sine pruritu legi poterãt:hoꝝ lasciuiam significat poeta Instãtio ruffo. Sibaritici libri mollissimi fuerũt compositi tẽporibus Ouidii dicti:uel a Sibari poeta:uel a Sibari urbe:

quæ in ingentem luxum aucta se suis delitiis perdidit:.deleta enim est a crotoniatis intra lxx. dies. horum meminit Ouidius:Nec qui composuit nuper sibaritida fugit. Nec quæ con cubitus non tacuere suos:quo uersu Elephantidem meretricem notat: quæ genera concu bitus carmine est complexa. supra:Nec molles elephantidos libelli: & in priapeia Lalage uouet tabellam pictam exemplo horum librorum. Pathicissimos:mollissimos.

Vm tibi: Vxorem accusat:quæ conquerebatur poetam habere quosdam cinædos: q ut ipse ostendit plus uxori præstabant quã ma/rito faciat. Sollicitos toros: non afficit te ulla cu/ra. Sola:quia non acce/do ad alias. Ficus chia: saporem salis habet:Ficus marisca nullius est sapo/ris:auctor est Varro: inde uxorem dicit esse mariscã in cinædis chiam:quæ pla cet. ut supra: Hæc mihi quæ nouit:pungere chia sapit.

Instanti lege ruffe: sed puella
Sic tecum tua. ne talassionem
Indicas manibus libidinosis/
Et fias sine fœmina maritus.

In Zelotypam.

Cum tibi nota tui sit uita fidesque mariti:
Nec premat ulla tuos sollicitetque toros.
Quid quasi pellicibus torqueris inepta ministris
In quibus & breuis est: & fugitiua uenus.
Plus tibi quam domino pueros præstare probabo:
Hi faciunt ut scis fœmina sola uiro.
Hi dant quod non uis uxor dare: do tamen inquis
Ne uagus a thalamis coniugis erret amor.
Non eadem res est chiam uolo: nolo mariscam
Ne dubites quæ sit chia: marisca tua est.
Scire suos fines matrona & fœmina debet
Cede sua pueris utere parte tua.

Xor cum:Bassum ac cusat: q ex dote uxo ris multos emerat coma/tos:in quibus officiũ uxo/ri non præstabat: cum ta men mentulam uendide rit uxori pro dote:eũ igi/tur in ius uocat: aut certe monet ut eam seruet uxo ri emptrici.

In Bassum.

Vxor cum tibi sit puella: qualem
Votis uix petat improbus maritus
Diues: nobilis: erudita: casta.
Rumpis basse latus: sed incomatis
Vxoris tibi dote quos parasti:
Et sic ad dominam reuersa languet
Multis mentula milibus redempta.
Sed nec uocibus excitata blandis
Molli pollice nec rogata surgit.
Sit tandem pudor: aut eamus in ius
Non est hæc tua basse uendidisti.

Aethis:Instantium ruffum euntem in Hispaniam prouin/tiam:& succedentem Ma/cro qui eã administrabat. ut supra indicauit: Ibis lit toreas Macer salonas: hoc prosequitur epigramma/te. Bæthim alloquitur: ro gatque: ut lætis auspiciis uenientem magistratum suscipiat. Corona oliui fera: hoc propter ubertatẽ olearum dicit. Aurea: coloris auri: quia lanæ bæ thicæ coloris sunt ruffi. Bromius: Bacchus: co/pia uini. Pallas: propter copiam olearũ. Rector: id est dominus. Cui:in cuius gratia. Iter nauige rum: nauigationem.

Ad Bætim.

Bæthis oliuifera crimen redimite corona
Aurea qui nitidis uellera tingis aquis/
Quem bromius: quẽ pallas amat: cui rector aquarum
Albula nauigerum per freta pandit iter.

Oras nostras:hispaniam. Vt:ea felicitate. Onus:difficultatem:difficultas est succedere ei qui se bona gesserit.

E toga cordilis ne penula desit ouilis. In saturnalibus duo munerum genera mittebant̃ xenia primũ:& hi quibus data erant mittebant apophoreta. Xenia autem dicuntur munera hospitalia.i.amicorũ:nã xenos significat hospitem. Apophoreta dicunt̃ ab apophorin.i.referre:hæc Vespasianum & alios Imperatores dedisse legimus.Nã ipsi donati a populo xeniis remittebãt munera. Hi duo libri cõtinebũt singulis distichis utrũque muneris genus priore sunt xenia:posteriore leguntur apophoreta.Quod autem nonnulli putarũt apophoreta inscribi etiam lẽmata falsi sunt. nã lẽma non solum distichis sed cuiuscunque epigrãmatis breuiter præscriptũ argumentũ dici potest:licet Cicero philosophiæ præceptis seruiens Lemma aliter sit interpretatus hoc est comprehẽsionem. Lẽma præterea est genus argumẽtationis stoicæ quod in zenone scribit Diogenes. Primo epigrammate lusurus carmine poeta ĩ saturnalibus ait se malle uti hoc generẽ ludi:q̃ aut nucibus aut alea.nã nuces pueris in saturnalibus per mittebantur: alea uiris.

Omnibus lætis nostras instantius oras
Intret:& hic populis ut prior annus eat.
Non ignorat:onus quid sit succedere macro
Qui sua metitur pondera:ferre potest.

M.Valerii Martialis Xenia.

E toga cordilis & penula
desit oliuis
Aut inopem metuat sor
dida blatta famem.
Perdite niliacas musæ
mea damna papyros.
Postulat ecce nouos ebria
bruma sales.
Non mea magnanimo depugnat tessera talo:

Cordilla:est genus piscis ex tynno ut supra est declaratum. Cucullis: papyraceis salsa menta uendebantur. Papyrus: papyrum ostendit primus Alexander in ægypto condita Alexandria:nam antea palmarum foliis:postea quibusdam arborum libris: tum publica monumenta in plumbeis:priuata in linteis scribebantur. Nascitur autem papyrus in ægypto non excedens altitudinem duorum cubitorum:ut Plinius scribit:eius flore dii coronabantur.inde etiam chartæ fiebant uariis nominibus. Perdite: dando rebus uenalibus:

Penula:uestis seruorum.Ponit togam & penulam pro cucullis. Blattæ: uermes una cũ tineis corrodentes papyros. Metuat famem: idest ut blatta poscit pasci. Ebria bruma: idest dies hyemalis saturnalitius quo uino indulgetur. Non mea:puer nucibus: uiri alea ludebant. In alea hæc erant:talus:tessara:alueolus:senio:canis:uenus. Tessara erat talus quattuor laterum.Talus sex:ut infra dicetur.Talus autẽ dictus a talo pedis: nam talus in pede auctore Aristotele in secundo de animalibus tres habet partes exteriorem quam antiqui chias dixerunt:Interiorẽ quã colias:Superiorẽ quã antennas. Inde sæculum eruditius talum dolauit in sex latera:& imitatione pristinorũ nominum: uno quoque in latere sua nomina dederunt punctis.In quibus canis afferebat iacturam.Erat enim unius puncti: ut Pollux scribit.Senio & uenus uictoriam & lucrum.Persius: Quid dexter senio ferat Scire erat in uoto damnosa canicula quantum Raderet. Augustus præterea ita scribit: Talis iactatis ut quisque canẽ:aut senionẽ miserat:in singulos talos singulos denarios conferebat in medium quos tollebat uniuersos qui uenerem iecerat:nam uenus in talo colias dicebatur opposita cani:ut scribit Pollux. Colias Venus dicitur auctore Strabone a promontorio atticæ in quo colitur.Idem punctus dicebatur coris:& canis alio uerbo dicebatur chius. Iuxta Venerem coliadem in attica erat templum Panos:quo per Aristonem spolia delata sunt oraculo ita prædicto:Coliades mulieres remos timebunt. Mea tessara: meus ludus minor. Non depugnat talo:qui habet sex latera:& numero superat tesseram. A

Ebur: quia tali fiebant ex ebore. Fritillus alueolus & fimū dicit tabula qua alea exercet Porphyrio putat dici fritillū a sonitu ut puto quo alea mouet. Seneca in Claudiū: Iam quo tiens missurus erat resonante fritillo: Vtraque subducto fugiebat tessara talo. Antiqui præterea appellarunt pultem fritillam: qua natalium sacra celebrabantur. Ista alea: carminis. Nec facit damnum: idest non patitur damnum.

Asutus. Lectorem monet ne sua carmina reprehendat: quoniam ipse satis ea deriserit epigrāmate supiore.

Nasutus: Nasuti dicunt qui grauiore censura subsannant aliena: & Horatius a Persio dicit suspendere populum naso: hoc est deridere. Plura: q̄ ego dixerim. Licet: esset tibi tātus nasus. i. tanta censura. Latinum: mimum Domitiani q alios deridet. Est opus carne: dicit eos haber carnē qui possūt derideri. Habe uirus: morde & exerce maledicentia. Qui se mirat: qui sibi placet. Hoc nimiū nihil: non tamē hoc ē oīo nihil. Candidus aure. i. sine īuidia ad legēda epigrāmata. Fronte non matutina. i. exhilarata: nā matutina frons tristior est: contra post cœnā exhilarata.

Mnis. Xenoriū eodē uerbo usus est Pli. ad Corneliū scribēs: Xenia in qt dedi. Xenia aūt sūt munera: quæ amicis mittunt. Gracili libello: paruo. Turba xenioꝝ. i. disticha Duobus: alludit ad disticha quæ duorū carminum sūt. Triphon: bibliopolla Titulos: lēmata. Non facit ad stomachū idest non placet: & simul alludit ad esculēta quæ sūt ī distichis

Erus. Saturnalitia carmina sunt addita muneribus: quæ amicis mittebantur. duo autem erant genera: ut supra est dictum: alia enim dicebantur xenia: alia apophoreta. hæc xenia sunt in quibus initium habet tus: cum sacris dicatum sit. id colligitur in Arabia in Sabota monte excelso regione Saba: Saba uero mysterium significat ut græci interpretantur. Mineum dicitur a Mineis populis per quos primum uehitur: Carphiatū: Dactiacum: Masculum a Virgilio a rotunditate guttæ: cum iu ture fœmininum non reperiatur. olim in maxima penuria postea in abundantiam excessit armis Alexandri: qui subegit arabiam. Serus: alloquitur amicum. Germanicus: Traianum potes intelligere: qui Germaniam subegit: ut scribit Eusebius: sed magis placet de Domitiano intelligas. hoc distichon Domitiani temporibus inter saturnalia compositum esse. Pia tura: quæ mitto: Ita alibi ait deos cito Herculi cælum dedisse: sed sero daturos Domitiano. idē sæpe optat.

Senio nec nostrum cum cane quassat ebur.
Hæc mihi charta nuces: hæc est mihi charta fritillus:
Alea nec damnum: nec facit ista lucrum.

In Detractorem.

Nasutus sis usque licet: sis denique nasus.
Quantum noluerit ferre rogatus atlas.
Et possis ipsum tu deridere latinum:
Non potes in nugas dicere plura meas.
Ipse ego q̄ dixi: quid dentem dente iuuabit
Rodere: carne opus est: si satur esse uelis.
Ne perdas operam: qui se mirantur in illos:
Virus habe: nos hæc nouimus esse nihil.
Non tamen hoc nimium nihil est: si candidus aure:
Nec matutina si mihi fronte uenis.

Ad Lectorem.

Omnis in hoc gracili xeniorum turba libello
Constabit nummis quattuor empta tibi.
Quattuor est nimium: poterit constare duobus.
Et faciet lucrum bibliopolla tryphon.
Hæc licet hospitibus pro munere disticha mittas:
Si tibi tam rarus: q̄ mihi nummus erit.
Addita per titulos sua nomina rebus habebis:
Prætereas si quid non facit ad stomachum.

Tus.

Serus ut ætherea germanicus imperet aula:
Vtque diu terris: da pia tura ioui.

Aerea Ficedula. Ficedula a fico cuius cibo delectat dicit: pinguescit etiam uuis. Inter aues optimi saporis a Celso numerat. Saporis fatui est: condit autem sinapi aut pipere. Piper addere cibariis primus gloriat se inuenisse Catius apud Horatiu. Primus & inuenio piper album cum sale nigro: Incretum puris circũposuisse catillis. Piper quod albũ dicit in precio est. Lucet: præ pĩguedine. Cærea: pinguis. Cũ dat: cũ tibi obuenit forte.

Os Alicam. Alica ab alendo dicit: ut Pompeius scribit: inuenta est a Romanis: nã tonsa fiebat triplici genere: ut supra est dictum: minimo secundario apheremate: ætate Pompeii magni non reperiebat: utilis tamẽ habita ẽ: & saluberrima: siue potanda daret in modum ptysanæ: siue aqua mulsa. In tãto precio erat: ut Varro scribat morbum regiũ dictum esse: ꝙ mulsa preciosissimo remedio curabatur: licet aliter supra sit dictum ex sententia Cornelii. Mulsum: uinũ mulsum quo elota alica utaris. Eme: mulsum: nã omino indiges si uolueris uti alica. Diues: nã mulsum diuitis est.

Piper.

Cærea quæ patulo lucet ficedula lumbo:
Cum tibi forte datur: si sapis: adde piper.

Alica.

Nos alicam: mulsum poterit tibi mittere diues:
Si tibi noluerit mittere diues: eme.

Conchis faba.

Si spumet rubra conchis tibi pallida testa:
Lautorum cœnis sæpe negare potes.

Far.

Imbue plebeias clusinis pultibus ollas:
Vt satur in uacuis dulcia musta bibas.

Lens.

Accipe niliacam pelusia munera lentem:
Vilior est aliaca: carior illa faba.

Simula.

Nec poteris similem dotes numerare nec usus:
Pistori totiens cum sit & apta coquo.

I spumet. F. conchis. Conchis fabatiæ uirides dicebantur: conditæ liquamine coriandro cimino porro conciso & oleo: quod nisi plurimũ inesset nullus erat conchis sapor. Iccirco supra dixit in male cœnantem: Et bene si cœnas conchis inuncta tibi ẽ. hæc igitur si fuerit bene uncta poteris bene cœnare sine mensa diuitum. Spumet: multo oleo. Rubra testa: fictili uase rubro. Potes negare: subtrahere te. Mensis lautorum: nam domi conche bene cœnabis: Iuuenalis: Cuius conchæ tumes.

Mbue: Far. Far diu in precio fuit: quod in usum mensæ docuit Numa: id autem cum sit salubre si igne torreat: primus persuasit romanis id non esse purum nisi torreat: Iu sacris igitur bis erat tostum: & patiebat ignẽ: quoniã & olim fuerat igne purgatum: & tunc inurebatur: auctores sunt Pli. & Dionysius: inde farina dicitur. ccc. annis e frumento factũ est clusinũ ut Pli. Varro & columella scribũt: candore & magnitudine reliquũ superauit. Pulte diu romani uictitarunt: ut docet Ennius: cũ scribit in obsidione offam infantibus fuisse ereptã. plus ex farre clusino dulcẽ relinquit uasis saporẽ. docet igitur uinũ eiusmodi uase posse dulcescere: in quo puls farrea cocta fuerit. Imbuere: est primum saporẽ dare. Plebeias: quibus utuntur pauperes. Dulcia musta: idest uinum æque dulce ac est mustum. Satur: quum inde ederis pultem. Vacuis: exhaustis pulte.

Ccipe: Lens. Lens in ægypto peruenit duplici genere altero rotundiore & nigro: altero suæ figuræ. putauit antiquitas æqui animi fieri homines qui lente uterẽtur: unde lenti dicti sunt homines qui non mouentur ullo affectu. Pelusia: ægyptia. Vilior alica: i. minoris precii q̃ alica. nã iã de ea dixerat. Carior fabã. s. uiridi conchæ de q̃ paulo ante.

Ec poteris: Simila. Simila ex tritico fiebat minutim conciso. huius panis in maximo erat precio. Condimentis item plurimis seruiebat: ut scribit Apitius. Non numerare poteris: quia est minutim concisa. Pistores: qui faciebant farinam & panem coquebant. Pistori: qui inde panem faciet. Coquo: qui inde plurima parabit cibaria.

Vlio: Ordeum. Ordeũ olim panem dedit qui damnatus est: postea destinatum fuit reficiendis quadrupedibus: demũ excogitatum facere ptysanã ex eo: quæ ualidissima erat & saluberrima: ut Hyppocrates uno uolumine testatus est. Copo: uini uẽditor dicitur & potus. Monet igitur amicũ se mittere ordeũ: qd non dandũ sit quadrupedibus: cũ nup inuentũ sit facere ex eo ptysanã. Mulis tacituris: quos uelit tacere: nã hinniũt pigues ordeo.
Cauponi: q ex eo faciat ptysanã. Non det mulis: qa. s. sublatus sit usus ordei dandi quadrupedibus: ut scribit Pli.
Non tibi: ut. s. & facias ex eo panẽ: qd itẽ damnatũ ẽ auctore Pli. Coponi: ut. s. ex eo faciat ptysanã. nullus enĩ maior ex ordeo fructus pcipi potest: q̃ ut inde fiat ptysana qd postremo est inuentũ auctore Pli. Varro tamẽ canes pane ordeaceo alendos scribit.

Ordeum.

Mulio quod non det tacituris accipe mulis
Hæc ego coponi: non tibi dona dedi.

Frumentum triticeum.

Tercentum libyci modios de messe coloni
Summe: suburbanus ne moriatur ager.

Betæ.

Vt sapiant fatuæ fabrorum prandia betæ:
O q̃ sæpe petet uina piperque coquus.

Lactuca.

Claudere quæ cœnas lactuca solebat auorum:
Dic mihi: cur nostras inchoat illa dapes?

Ligna acapua.

Si uicina tibi nomento rura coluntur:
Ad uillam moneo rustice ligna feras.

Rapa.

Hæc tibi brumali gaudentia frigore rapa
Quæ damus: in cælo romulus esse solet.

Ercẽtũ: Frumẽtũ triticeũ. Frumentũ triticeũ qd sũma ubertate pueniebat: agri sæpius sati sterilescũt: mittit ergo copiã frumẽti libyci ne frequẽti satione agrũ suburbanum sterilẽ reddat: q compatus ẽ ad uoluptatẽ. Moriatur: sterilescat frequẽti satione
T sapiãt: Betæ. Betæ distiguunt ĩ duo genera ab aliis ĩ nigrã & cãdidã: ab aliis ĩ uernã & autũnalẽ. leuissimæ sũt oĩum herbarũ hortẽsiũ. Sed condiũt acri monia synapi: ut pli. docet ut Mar. uino & pipe. Ita cõditæ dicũt prãdia fabrorũ. ab aliis dicũt dapes rusticanæ. Fatuæ: saporis salsi expers. Prãdia: iẽtacula fabrorũ. Columella: Quæque fabis hilis fabrilia miscet: d faba fabrorũ loquẽs.
Laudere: Lactucæ. Lactucæ post cœnã olim sumebantur: ut Horati. docet: nunc prima mẽsa dicũt a lacte quo miconiũ unũ ĩter eas genus abũdat. Solũ olĩ cognitũ. In tria distiguũt genera: purpureas: crispas: cappadocas. Claudere: finire. Inchoat. i. sũit pria mẽsa.
I uicina: Ligna acapana. Ligna acapna dicunt quæ ardent sine fumo: a enim sine: capnos significat fumũ: Ea quo modo fiãt docet Cato in re rustica. Consperguntur eñi amurca & exponuntur ad solem ut eum inbibant liquorem. Nomenti uillã habebat poeta: loca uicina erant palustria & saliceta: unde Plutarchus scribit Cæsarem statuisse siccare nomentanas & pontinas paludes. monet igitur ut si ad loca nomento uicina uelit accedere ferat secum ligna acapna: quoniam illic sunt uiridia & palustria. Nomento: quod erat ad. x. lapidem. De quo alibi multa diximus.
Aec tibi: Rapũ. Rapum & rapa dicit simplici antiquitati cibus gratissimus: adeo ut legati afferentes aurũm Curio: quo eum corrumpere cogitabant: hominem reppererint rapa uoluentem. Græci rapam plumbeam in templo Delphici Apollinis dicarũt eius fatuitatẽ indicantes: sed ut Pli. scribit non erant romæ ubi Curius rapis contentus aurum contempsit. In tantã excrescunt magnitudinẽ ut. xl. librarũ aliquando fuerint conspectæ. Nursinæ palmã obtinent. Romulus: per Romulũ simplicẽ antiquitatẽ intelligit Romæ: quæ ut ppofuimus rapis utebatur. Fuit præterea alter Pollio Romulus qui supra centesimũ uixit annum mulsi potu & olei unguento. Gaudentia frigore: quia in usu sunt brumali tempore. Esse: comedere: quia non nouit aliũ cibum q̃ rapam. Vult ostendere fuisse in precio sæculo Romuli: adeo ut meliorem in cælo non optet cibum.

E tibi. Nitrum salis genus est quod circa Acathin & Mêphim ægypti prouenit. eo ægyptii utuntur ad ea quæ nolunt inueterascere. Cucumeres eo seruant recentes: & brassicæ ea aqua conspersæ. quia & Plinius de caule ita scribit. Nitrum etiam in coquendo uiriditatem custodit. Caulis multis a Catone laudibus celebratur: singulisque remediis adhibetur: eo dum imperite uteretur uxorem necauit. Brassica autem dicitur quasi passica: uel a præsecando ut Festo placet: quoniam præsecatur: hoc est præciditur ex thyrso. Brassica interior pars caulis. Pallentes: quia dum inueterascunt pallescunt. Fiat uiridis: renouetur.

Coliculi.

Ne tibi pallentes moueant fastidia caules:
Nitrata uiridis brassica fiat aqua.

Porri sectiui.

Fila tarentini grauiter redolentia porri
Edisti quotiens: oscula clausa dato.

Porri capitati.

Mittit præcipuos nemoralis aritia porros:
In niueo uirides stipite cerne comas.

Napi.

Nos amiternus ager felicibus educat hortis
Nursinas poteris parctius esse pilas.

Asparagi.

Mollis in æquorea quæ creuit spina rauenna:
Non erit incultis gratior asparagis.

Vua duracina.

Non habilis cyathis: & inutilis uua lyeo:
Sed non potanti me tibi nectar ero.

Chia ficus.

Chia seni similis baccho quam setia misit.
Ipsa merum secum portat: & ipsa salem.

Ila: Porri sectiui. Sectiuo porro usus ē Nero quotidie: siue alio cibo æstiuo tempore ad uocem seruandam. Acrius est q̃ capitatum. Tarenti optime prouenit. Sectiuum dictū quoniam in multas incisuras secatur. Idem sectile dicitur. Iuuenalis: Quis tecū sectile porrum. Oscula clausa: nolito aperire os ob fœtorem.

Ittit. Porrum capitatum Hostiæ & Aritiæ optime ꝓuenit. Columella Et mater aritia porri. Capitatū fiebat supposita tegula aut silice aut alio trāslatum ī caput excresceret: mitius est sectiuo. Nemoralis: a nemore uicino. Præcipuos: peculiares. Virides comas: idest folia uiridia.

Os: Napi. Napi ī tria distinguuntur genera: alii enim sunt Amiternini ubi principatum obtinent nursini: demum nostrates præstantiores sunt rapis. Amiternum patria Salustii non procul ab Aquila. Pilas: rapas a rotunditate: idest cum rapas habueris poteris napis abstinere.

Ollis: Asparagus. Asparagus ab asperitate dicit̄: uel potius ꝙ asparagus externa lingua significat uirgultum: olim tantum reperiebatur incultus passim: postea luxuria mortalium cæpit eos colere & educare: adeo ut Rauenna trium librarum asparagum aliquando produxisse dicatur: nunc mittuntur asparagi inculti non hortenses: & altiles. Plinius de asparagis: Nullum gratius iis solum q̃ rauennatium hortorum indicauimus: corrudam hunc intelligimus siluestrem asparagum: quem græci omnium aut myacanthum uocant: aliisue nominibus. Mollis: molli cultu. Spina: idest asparagus: nam ut Plinius scribit: asparagus in totum spina est. Aequorea: quia ad mare est. Incultis: sponte sua natis quos nunc mitto: quasi dicat rauenna ubi altiles spectantur asparagi: non habet meliores: q̃ hi sint inculti quos mitto.

Hia: Ficus chia. Ficus chia gratissima poetæ est: ut sæpe dixit. Ita a Macrobio nominatur. Pungit palatum: grato sapore & uini ueteris & salis. Aridis ficis ut auctore Catone excogitatum est: loco salis & casei: sed hic de sapore chiæ intelligit. Baccho seni: idest ueteri uino. Portat secum merum & salem: quia habet saporem salis & meri.

I tibi: Poma cydonia. Poma cydonia ex creta afferebantur ubi proueniunt tanta ubertate ut incuruatis ramis prohibeant parentem crescere: ea melle seruari docet Columella & Cato. fiunt enim prope melimella: quæ mellitum saporem habent sua sponte: & dicuntur mustea a celeritate mitescendi & maturitatis.

Oma: Nuces pineæ. Nuces pineæ in tarentinas: arpinas: pthias distinguuntur ipsæ dicatæ Cybeli ob copiam quæ in ida est ei sacra: sed arbor in tutela Siluani: poma loquũtur. Nostra ruina: ne nos ruentes cadamus in caput tuum.

Orba: Sorba noto extant nomine. In quattuor diuiduntur genera: Arida aluum sistunt: Recẽtia stomacho prosunt: docet Cato ea condiri melle. Durantia: quæ sistimus & siccamus. Ventres molles. i. fluxos. Puero: cuius uenter sæpe mollis est & laxus.

Vrea: Cariota. Cariotarũ petaliũ foliũ significat arboris. hic accipitur ꝓ ramusculo palmæ. Cariota fructus ẽ inter cætera genera cibo & succo uberrimus: inde uina fiebãt noxia capiti: ex quo nomẽ datũ ẽ fructui: nã cara significat caput: unde cariota eadẽ cariotis dicta est a Papinio: Et latẽte palma prægrãdes cariotides cadebãt: & a Martiale supra: Et notæ cariotides theatris: auctores sũt Pli. & Strabo ĩ ultio. Tegebaᵗ aũt leni bractea auri calẽdis Ianuariis: mittebaᵗque a paupibus. supra: Hoc liniᵗ sputo iani cariota calendis: Quam fert cum paruo sordidus asse cliens. In omen futuræ suauitatis in sequentis anni: ut Ouidius ex Iano in fastis: Quid uult palma sibi: rugosaque carica dixi: sed tamen q̃uis aurata sit solet mitti a paupere: qui auro caret. Potes accipere petalion pro bractea illa subtilissima qua tegebaᵗ cariota. Tamen hoc munus: q̃uis auratum sit.

Cydonia.

Si tibi cecropio saturata cydonia melle
Ponentur: dicas hæc melimella licet.

Nuces pineæ.

Poma sumus cybeles: procul hinc discede uiator:
Ne cadat in miserum nostra ruina caput.

Sorba.

Sorba sumus molles nimium durantia uentres:
Aptius hæc puero q̃ tibi poma dabis.

Petalion cariotarum.

Aurea porrigitur iani cariota calendis:
Sed tamen hoc munus pauperis esse solet.

Coctana.

Hæc tibi quæ torta uenerunt condita menta:
Si maiora forent coctana ficus erat.

Pruna damascena.

Pruna peregrinæ carie rugosa senectæ
Sume: solent duri soluere uentris onus.

Caseus Lunensis.

Caseus ætruscæ signatus imagine lunæ
Præstabit pueris prandia mille tuis.

Aec: Vas coctanorum. Syria quosdam fructus habet peculiares inter quos sunt coctana de genere ficorum: sed minora sunt. horum meminit Iuuenalis: Quo pruna & coctana uento. hæc mittebantur coronata menta: ut recentia seruarentur. Condita menta torta. i. corona mentæ. Si forent maiora: nam sunt minora ficis. ut scribit Plinius.

Runa: uas damascenorum. Damascena pruna erant peculiaria Syriæ: quæ uetustate fiunt rugosa: citantque uentrem. mittebanᵗ in saturnalibus: ut indicat Papinius: Quæ ramis pia germinat damascos. Damascena dicta a damasco urbe & monte in quo nascunᵗ supra etiam ea rugosa dixit. Carie: uetustate. Peregrinæ senectæ: qa ex Syria mittunᵗ.

Ascus: Caseus lunẽsis. Barbaræ gẽtes diu caseũ ignorarũt: & si lacte uictitabãt: Roma hoc bonũ italiæ ostẽdit: inter cætera caseos genera mittebanᵗ a Luna urbe inter ætruriam & liguriã nobili portu & marmore candidissimo. hic magnitudine admirãdus erat: nam singulæ massæ ad millena pondo nonnunq̃ premebaᵗ: auctor Pli. Aptæ igiᵗ erãt ad puerorũ turbã nũerosã alendã. Mille prãdia: multas iẽtationes. Luna: oppidũ ætruriæ.

I:Caseus uestinus. Caseus uestinus in precio erat testimonio plinii & Apitii:adeo ut uicẽ carniũ posset præstare. Hæc massa:hic caseus. De grege uestio.i.ex ouibus uestiis
On:Caseus fumosus. Caseo caprio sua ẽ gratia & laus:ut pli.scribit recenti maxíe:con ditur præserti fumo:qualis in urbe conficiebatur cunctis præferendus. Velabrum & maius & minus:ut Varro scribit in urbe erat:ubi ganeatæ epulæ parabantur.cũ ergo uelit significare caseũ urbanum appellat eum uelabrensem:quia in eo urbis loco condiebatur fumo:non quia fumus uelabrensis aptior eẽt ad condiendũ alio quocũque fumo. Qui bibit fumũ uelabrensẽ.i.q fit ĩ urbe: nã ut Pli. scribit: caseus q ĩ urbe fiebat præferebaẽ cæteris.

Caseus uestinus.

Si sine carne uoles ientacula sumere frugi:
Hæc tibi uestino de grege massa uenit.

Caseus uelabrensis.

Non quemcũque focum:nec fumum caseus omnẽ:
Sed uelabrensem qui bibit ipse sapit.

Casei trebulani.

Trebula nos genuit:commendat gratia duplex:
Siue leui flamma:siue domamur aqua.

Bulbi.

Cum sit anus coniunx:& sint tibi mortua membra:
Nil aliud bulbis:quam satur esse potes.

Lucanicæ.

Filia picenæ uenio lucanica porcæ:
Pultibus hinc niueis grata corona datur.

Oliuæ.

Hæc quæ picenis uenit subducta trapetis:
Inchoat atque eadem finit oliua dapes.

Mala Citrea.

Aut corcyrei sunt hæc de frondibus horti:
Aut hæc massili poma draconis erant.

Rebula: Casei trebulani. Trebula oppidũ erat ĩ agro reatino: ut Varro scribit ĩ originibus; erat præterea iuxta crustumiũ colonia romanoꝝ eodẽ nomine. Crustumini aũt casei laudatissimi erant præserti ex cãpo Cediciæ: auctoꝛ Pli. Trebulæ siue igne parentur siue aqua calida. Gratia duplex.i.duo usus siue igne siue aq̃ paraẽ hẽ mus gratũ saporẽ Coluẽlla
Vm:Bulbi. Bulbi sunt miores ascaloniæ multis generibus. Cato megari cos laudat:inter eos est epimenidũ: ut Theophrastus scribit:qd laudatissimũ p uenit ĩ libya. legitimis nuptiis apponunẽ sponsis:ut Varro & Apitius scribunt: cũ nucleis pineis aut cũ erucæ succo & pipe ad usũ ueneris. Mẽbra mortua:ita ut non possis arrigeẽ.i.illo medicamĩe.q.d.iis tantũ ꝓsũt bulbi:q ĩ usũ libidinis possũt recreari: iis uero qbus mẽbra mortua sũt:& coniũx anus nihil afferũt:præter saturitatẽ:quũ pruritũ excitare nequeãt.
Ilia:Lucanicæ. Lucanica dicta est a Lucania prouincia:in qua milites id farciminis genus inuenerũt.has fieri docet Apitius:pipere:cimino:satureia:concisis carnibus. Botellus eiusdem generis est:unde pultes coronatæ mensis apponebaẽ.supra: Et pultẽ niueam premens botellus. Pultes aũt fiebant uario & nomine & condimentorum genere:ut Iuliānæ:præterea cum iure œnogari cocti. Grata corona:apposita & condita.
Aec:Oliuæ picenæ. Oliuæ picenæ mensis seruabantur in cibum:nam his tota ducebatur cœna sumptis ab initio ad finem. Trapetum:torcular oliuariũ a trapo quod est uerto. Subducta:ablata:quia non torquebatur. Inchoat:sumitur in principio.
Vt:Mala citria. Mala citria eadem mala medica dicuntur:quæ Oppius antiquæ auctoritatis:Macrobius Pli.eadẽ esse demonstrant:quæ a Virgilio in Georgicis describuntur:Media fert tristes succos.hæc interiecta uestibus tineas arcent:unde uestis citrosa dicta est his seruata:ut Neuius appellat. Quid uelit Festus non intelligo: qui scribit uestẽ citrosam dictã a similitudine citri. Duo in terris pomaria commendabãtur Alcynoi & hesperidum. Iuuenalis: Qualia perpetuus phæacum autumnus habebat: Credere quæ possis surrepta sororibus afris. Draconis massyli.i.a dracone massyliæ in hortis hesperidum.

Vrripuit:Coloſtrum.Coloſtrum ſignificat lac:quod exprimitur ex uberibus armentorum anteq̃ nati pulli os admouere poſſint:cogiturque in ſpeciem pumicis: ſi aqua non adhibetur. Ariſtoteles trophalida appellat. Hædis nondum ſtantibus: id eſt non erigentibus ſe ad ubera. Pli.Eſt autem coloſtrum prima a partu ſpongioſa denſitas lactis Stomacho accommodatiſſimum caprinum: quoniam fronde magis q̃ herba ueſcuntur.

Aſciuum:Hædus.Hirci mactantur Baccho:cum uites lædant. Pecus laſciuū.i.hædus ut illud:Laſciua capella. Dat pœnas:mactatur. Deo:Baccho: qa corroſit uites. oſtēdit eū fore īutilē mēſis poſtea q̃ cœpit corroder̄ uites nā q̃diu ſugit lac: menſis eſt aptus.

Andida: Oua.Fractis ouis adhibebat̄ garū ſcombroꝝ.Scombros autē aptos ad garū mittūt mauritania:bæthica:carteia: & inſula Herculis ī hiſpania dicta ſcombria a multitudie ſcōbroꝝ:q illic capiūt̄ ad gaꝝ. Liquor heſperius .i.liquamē ſcombrorū: q capiūt̄ ī hiſpania.Salſamēto ſupra oua condita legimus: Diuiſis cibiū latebit ouis. Vnda cādida:ouoꝝ. Vitellos croceos: a color̄.

Acte.Porcellus lacteus dr̄ qui nondū aliud cibi gēus attigit q̃ lac: hic hēbat̄ gratiſſimi ſaporis. Ponat.i.apponat mihi:nā porcellū:lacteū pluris facio q̃ aprū Edat diues d̄ ſue ætolo.i.ipſe diues ſibi hēat ingētē aprū:quātus fuit ætolus īterfectus a Meleagro: modo ego edā porcellū lacteū.q.d.hūc pluris facio.

On Tuberes. Tuberes & Apiria:Sextus Papi. nouiſſimis Auguſti tēporibus attulit ī Italia zizipha ex ſyria:tuberes ex africa:q̃ utraque ſūt ſimiliora bacis:q̃ pomis & malis.Tuberes erāt ī precio duplici genere cādido & ſerico.Apirinon ab a ſine:pirinon.i.nucleus:genus mali granati eſt quod nucleo lignoſo caret:mitioriſque eſt ſaporis.hoc quoque ex affrica tranſlatum eſt nam illic circa carthaginem benigniſſime naſcitur:Plinius auctor.nunc hi fructus ferebantur.poeta habebat uillam in nomentano:quod ſupra dixit. Arboribus nomentanis: ideſt uillæ meæ nomentanæ. Non de libycis:unde.ſ.olim petenda erant.

Coloſtrum.

Surripuit paſtor:quæ nondum ſtantibus hædis
De primo matrum lacte coloſtra damus.

Hædi.

Laſciuum pecus & uiridi non utile baccho
Dat penas:nocuit iam tener ille deo.

Oua.

Candida ſi croceos circumfluit nuda uitellos:
Heſperius ſcombri temperet oua liquor.

Porcellus lacteus.

Lacte mero paſtum pigræ mihi matris alumnum
Ponat:& ætolo de ſue diues edat.

Apyrina & Tuberes.

Non tibi de libycis tuberes & apyrina ramis:
De nomentanis ſed damus arboribus.

Idem.

Lecta ſuburbanis mittuntur apyrina ramis:
Et uernæ tuberes:quid tibi cum libycis.

Sumen.

Eſſe putes nondum ſumē:ſic ubere largo
Effluit:& uiuo lacte papilla tumet.

Pulli gallinacei.

Si libycæ nobis uolucres:& phaſides eſſent:
Acciperes:at nunc accipe:cortis aues.

Ecta:Idem.Tuberes uernæ:domi nati. Quid tibi cum libycis: quid quæris libycos cum habeas domeſticos.i.natos in agro romano.

Sſe: Sumen. Sumen ex papillis porcæ lactantis fit quo plus lactis continebat:eo plus commendabatur. Putes:putare poſſis. Nondum:ſcilicet eſſe ſumen: ſed papillam. Largo ubere:nam ex ubere fiebat. Papillla:nam uidebat̄ papilla lacte tumens.

I Libycæ.Pulli gallinacei.Aues libycæ dicuntur gallinæ numidicæ: de quibus ſatis ſupra eſt dictum. Phaſidos aues:id eſt phaſiani. Aues cortis:pullos gallinaceos. Acciperes:id eſt tibi mitterem. Aues cortis:id eſt gallinas quas ſolas habeo.

Ilia:Præcoqua persica.Præcoqua persica dicuntur quæ æstate maturescunt cũ cætera mitescant post autũnum. Id genus excogitatum est.xxx.annis ãte imperium Vespasiani tanta æstimatione:ut singula singulis denariis uenirent. Plinius auctor: hoc fiebat noua insitione. Vilia:id est parui precii. Ramis maternis.i.nostræ matris in quibus eramus anteq̃ insita essemus. Adoptiuis:in quibus insita sumus. Cara.i.magni precii.

Icentina:Panes picentini.Picẽtes pane excogitato laudantur:quem conficiebãt ex alicæ materia macerata. nouem diebus ea subigebaẽ una passa:torrebaturque ĩ furno ĩposita ollis quoad frãgerẽẽ.hi ob duriciẽ frãgi non poterant:nisi lacte mulso ue molliti:ut docet Pli.Ceres picẽtia.i. panes picentini. Crescit: tumescit. Niueo nectare.i. lacte:quo auctore Pli.mollienbaẽ.aliter enim frangi non poterant.

Persica nucipersica.

Vilia maternis fueram us præcoqua ramis:
Nunc in adoptiuis persica cara sumus.

Panes picentini.

Picentinã ceres niueo sic nectare crescit:
Vt leuis accepta spongia turget aqua.

Boleti.

Argentum atque aurũ facile est:lænãque togãque
Mittere:boletos mittere difficile est.

Ficedula.

Cum me ficus alat:cum pascar dulcibus uuis:
Cur potius nomen non dedit uua mihi?

Tubera.

Rumpimus altricem tenero de uertice terram:
Tubera boletis poma secunda sumus.

Turdorum corona.

Texta rosis fortasse tibi uel diuite nardo:
At mihi de turdis facta corona placet.

Anas.

Tota quidem ponatur an as:sed pectore tantum
Et ceruice sapit:cætera redde coquo.

Turtur.

Dum pinguis mihi turtur erit:lactuca ualebit:
Et cocleas tibi habe:perdere nolo famem.

Rgẽtũ. Boleti ĩ maximo erãt precio nobiles ueneficio Claudii. Boletos: qa unusq̃sque uult uesci potius q̃ miteẽ amico

Vmpius:Tubera.Tubera ĩ lautis mẽsis fuisse Iuuẽalis carmẽ testaẽ: Radẽẽ tubera:si uer Tunc erit. Magnitudĩe liberali nõnũq̃ uisa sũt. Africana præstãt:ut scribit Pli. ide Iuue.illud: Tibi habe frumẽtũ Attilius ĩqt O libya disiũge boues: dũ tubera mittas. Imbres autũnales: eodẽ auctoẽ & crebra præsertĩ tõitrua ea gẽerãt: Idẽ Iuue.Et faciãt optatas tonitrua cœnas maiores. Sunt tenerrĩa uerno tpe. Iuue. si uer tũc erit.Id ĩ ãnalibus ẽ de tubeẽ: Laertio licinio prætori mordẽti tuber denariũ deprehẽsũ dẽtes primos ĩflexisse.mĩoris tamẽ precii sẽ ut poetæ pla.q̃ boleti.Rũpĩus terrã:qa rũpiẽ ubi nascũẽ

Exta.Corona turdoꝝ.In coronã pendẽtes turdi mittũẽ:qui inter aues primũ obtinẽt saporẽ iudice poeta:nobiles sunt loquacitate turdi Arippinæ: qui sermonẽ humanũ effingebat:hyeme ĩ germania apparẽt.Coronæ sutiles ĩ solẽnibus conuiuiis dabãẽ: primũ ex rosis:postea Plinio teste datæ sunt ex foliis nardi. Nardo diuite.i.precioso. Texta rosis.i.sutilis corona. Vel nardo diuite.i.luxuriosa:nam ex foliis nardi data est.

Ota:Anates.Anates a nãdo dictæ sũt:ut placet Ciceroni.haꝝ pectus tãtũ & ceruix gulæ dabaẽ:reliqua ĩutilia. Sapit ceruice.i.& ceruix grata ẽ. Redde coco:sũt.n. uilia.

Vm:Turtures.Turtures condiuntur ab Apitio qui saginatis animalibus non est contetus.poeta tanti facit:ut nihil ante gustandum erit:cum ponetur turtur.Lactucæ:cocleæ excitando stomacho prægustabantur.supra:Non dederunt tibi si soles ꝓpinin.i.prægustare. Valebis lactuca.i.non gustabo te. Perdere nolo famem.i.nolo consumere esuritionem hanc rebus uilioribus:cum habeam turturem & rem delicatam.

Vſteus. petaſo. Saliendum petaſonẽ monet Cato in re ruſtica. Id uerbũ apud alios auctores rarius præcipue commendatur: cum Muſteus. i. recens: quo uerbo plinius in hac ſignificatione ſæpe uſus ẽ: & Apitius condit petaſonem ex muſteis cũ bilibri ordei: & caricis. Propera: cito ede. Sit mihi nihil. i. non apponatur uetulus petaſo.

Eretana: perna. pernam antiqui dixerunt ĩ ſue partẽ cruribus ꝓpinquiorẽ: nã ſuẽ ita diuidebant ĩ pernã: petaſonem: & lardũ. Pli. pro cruribus accepit: nam caſtrandũ ſuẽ prioribus ꝑnis ſuſpẽdi iubet. Ex gallia a populis Mẽapiis & ex ætruria a ceretanis optĩe ꝑnæ mittebãtur. Mẽapii: galliæ populi utrãque rheni ripã ĩcolẽtes ꝑ paludes: & nẽora: his fiitimi ſũt ſycãbri. Lauti: delicatioris mẽſæ homĩes Maſſa ceræ: ꝑna ceretana: uel ꝺ mẽapiis. i. de mẽapia

E Fortaſſe. Vulua ſumen ex papillis porcaꝝ fit. ex hiſdẽ abſcindiẽ pars quã uuluã appellabãt quæ præſertĩ commẽdabãtur: ſi porca nondũ pepiſſet: ũde uuluã ſterilẽ dixit Apitius: quæ nondũ fœtu patuiſſet: & eã uariis condimẽtoꝝ generibus aptã gulæ: nũc mittitur uulua ex porca: quæ pepit. Vulua de uirgine porca. i. ſterili. Capit: delectat me.

Iliacũ. Colocaſiã nõnulli cyamũ dixerũt peculiaris ẽ ægypti: ũde eã ĩ italia ſerere didicerunt. Caulẽ hẽt arenoſũ cũ coctus ẽ: Fila itẽ ſtamẽ lanæ imitantia cũ comediẽ. ſupra: Tenui colocaſia filo: Ait q̃uis ĩ precio ſit colocaſia: tamen ob hoc eſſe parui facienda: ꝙ dum editur filis moleſta eſt. Olus niliacum. i. colocaſiam peculiarem ægypto. Lanas: tenuiſſima fila. Improba: nimia

Petaſo.

Muſteus eſt: propera caros nec differ amicos:
Nam mihi cum uetulo ſit petaſone nihil.

Perna.

Ceretana mihi fiet: uel maſſa licebit:
De menapis: lanti de petaſone uorent.

Vulua.

Te fortaſſe magis capiet de uirgine porca:
Me materna graui de ſue uulua capit.

Colocaſia.

Niliacum ridebis olus: lanaſque ſequaces
Improba cum morſu fila manuque trahe.

Iecur anſeris.

Aſpice quam tumeat magno iecur anſere maius:
Miratus dices: hoc rogo creuit ubi.

Glires.

Tota mihi dormitur hyems: & pinguior illo
Tempore ſum: quo me nil niſi ſomnus alit.

Cuniculus.

Gaudet in effoſis habitare cuniculus antris:
Monſtrauit tacitas hoſtibus ille uias.

Spice. Iecur ãſerinũ. Iecur ãſerũ in amplitudinẽ creſcit: præſertĩ ſi fartilia anſeri obiciuntur. idẽ cũ ita creuit exemptũ e uentre anſeris lacte mulſo ue augeẽ: habebaturque olim inter lautiſſima cibaria. Incertũ Scipio ne Metellus uir conſularis: an. M. Seſeius eadem ætate eques romanus id docuerit. Tumeat: tumidũ fit. Vbi. q. d. in tam anguſto uentre creſcere adeo non potuit: ſed lacte mulſo ue ut dixi exemptum tumeſcit.

Ota: Glires. Glires inter ſaginata animalia & dapes gãeatas habebãtur: adeo ut. Qu. Scaurus: & Marcus legem ſumptuariã ferẽtes prohibuerunt ne glires apponerentur. hyberno ſomno pingueſcunt. his Fuluius Lupinus uinatia in doliis excogitauit ad ſaginã hyeme iuueneſcunt. Quo. ſ. tempore hyberno.

Audet. Cuniculi uerbũ hiſpanum ẽ: ex genere leporũ habentur: tãta multitudĩe meſſes balearicas olim populebantur: ut ĩcolæ opẽ petierint ab Auguſto aduerſus cuniculos. horum foetus laurices dicũtur: qui ablati uberibus non purgatis interaneis ĩter lautas dapes apponebantur. ab his cuniculi uiæ ſubterraneæ picti ſunt: nam milites terram ita fodere ĩde didicerunt: ut Catoni placet de re mi. Antris effoſis: uiis ſubterraneis. Hoſtibus qui urbem obeſſam uiis ſubterraneis inde ingredi didicerunt.

Nter:Attagenæ.Auis īter raras epulas olim:sed postea gallia & hispania his uesci didi cerant:in Ionia præsertim optimi ē saporis:testis ē plinius:& Horatius:Non afra auis: non attagen ionicus:uocem quidem habet:sed cum capitur obmutescit. Alitū auium. Ascitur:Gallinæ altiles.Saginare gallinas deliaci primi inuenerunt. Id quo modo fiat columella & Varro docent tantæ olim gulæ:ut.C.Fannius ueteri interdicto phi buerit aliquid uolucrum apponi mensis:præter unam gallinam:quæ non esset altilis. Si altiles aūt apponebanť ars culīaꝝ erat:ut ab uno peđ laceratæ tota repositoria occuparēt.īde exit illud:sa tyricū: Quo gestu lepores uel quo gallia seceť. Elige baťad saginā:quaꝝ cutis ī ceruice fartilibus capiēdis apta uidebať. Dulci faria .i.elota mulso lacte ue ad hibito:& faria mihi.Tene bris breui tegicule: ut do cet Columella.reconditæ & luminibus clusis altiles fiūt. Ingeniosa:quæ sciue rit hæc excogitare.

Atagenæ.

Inter sapores fertur alitum primus
Ionicarum gustus atagenarum.

Gallina altilis.

Pascitur & dulci facilis gallina farina
Pascitur & tenebris:ingeniosa gula est.

Capo.

Ne nimis exhausto macresceret inguine gallus:
Amisit testes:nunc mihi gallus erit:

Idem.

Succumbit sterili frustra gallina marito:
Hanc matris cybiles esse dicebat auem.

Perdix.

Ponitur ausoniis auis hæc rarissima mensis:
Hanc in lautorum mandere sæpe soles.

Columbæ.

Ne uioles teneras pro duro dente columbas:
Tradita sic gnidiæ sunt tibi sacra deæ.

Palumbus torquatus.

Inguina torquati tardant hebetantque palumbi:
Non edat hanc uolucrem qui cupit esse salax.

Galbula.

Galbula decipitur calamis & retibus ales
Turget adhuc uiridi cum rudis uua mero.

E Nimis: Cappones. īterdcīs gallinis lege cēsoria iuētū ē diuerticu lū legi:nā cœperūt gallos saginare adhibito lacte: & conuulsis testibus:tamē ca strabāť apud ātiquos lūbis adustis cādēte ferro: aut i mis cruribus mox illito uulnere creta. Gallus:gal liaceus. Exhausto īguie.i. sāguine ī coitu. Amisit te stes:castratus ē. Nūc mihi erit.i.nūc mihi uř gallus: .i.castratus. gallū iqt nūc appellabo non ītelligēs de aue:sed castratū ut galli sa cerdotes Cybeles idē.Steri li castrato:nam Cybeles sa cerdotes castrati erant.
Onisť. Perdices inter hesternas aues hēnť: & lautissīas:tāti precii:ut ī paupis mēsā non uēirēt.Rarissīa preciosissīa.In lautoꝝ.s.mēsis.
E Violes.Colūbæ di catæ sūt Vēeri:eique mactāť. Proptius:Sed cape torquate uenus o regia colūbæ:ob meritū āte tuos guttura secta focos. Virgilius m r̄nas agnouit aues: monet amicū:cui mittit colūbinos:ut si secerdos fuerit Veneris:his abstineat:debet.n.deæ mactare non uesci.Tāti olī precii colūbæ erāt ut largius eques romanus quadrigētis dēariis uēdiderit āte bellū pompeianū.Gnidiæ deæ:Veneri cui sacra ē gnidos:nā debes eas macta re & non uesci:uel certe non uiolare:cū sint deæ sacræ:cuius es sacerdos:ꝙ placet.
Nguina.Palumbi & palumbes dicuntur:a columbis differunt:nam columbi assigna tas in altis ædificiis aut turribus celas frequētant:conueniuntque:agrestiores euagāť Torquati dicuntur a signo torquis:quod collo præferunt. Propertius: Torquate uenus o regina columba:salacitatem retardant. Salax:fortis in libidinem.
Albula.Galbula raro uisiť ī italia:nā cū foetū eduxit euolat:a colore dicta est galbu la. Viridibus adhuc uiuis:capiť uisco & retibus calamis uiscatis. Rudis:īmatura.

Annonicas. Catta auis ē pānoniæ peculiaris: Raro alibi ī italia q̄ ī ūbria capit. Aulus pudens poetæ amicissimus: ut supra sæpius est lectum ī umbria municipium habebat: & agrum: cum cattas caperet illic: non nisi ditioribus mittebat: quos coleret. Vmbria: ubi præcipua est catta. Domino: diuiti quem colit: nam dominum dicimus quem colimus. Mendosi codices habent. Dominæ: sed antiqui Domino: quod placet.

Iraris. Pauo in trimatu explicat caudam: quam ostentat aduerso sole ut irradiet. hāc auē īter epulas posuit primus Hortēsius ī cœna adipali sacerdotii sui. mēdose scriptū ē apud pliniū adialitii cœna sacerdotii: cū scribi oporteat adipali cœna sacerdotii: quā adialitii dixerūt mēdose legētes hāc dictionem: eadem uerba sūt apud Varronē ī re rustica. Explicat: pandit. Gēmantes: imitātes gēmas. Sæuo: eā laniaturo. Coquo. q. d. cū pauo edat tam pulchra spectacula non deberet laniari.

Cattæ.

Pannonicas nobis nunquam dedit umbria cattas:
Mauult hæc domino mittere dona pudens.

Pauo.

Miraris quotiens gemmantes explicat alas:
Et potes hunc sęuo tradere duro coquo.

Phenicopterus.

Dat mihi penna rubens nomen: sed lingua gulosis
Nostra sapit: quid si garrula lingua foret.

Phasianus.

Argiua primum sum transportata carina:
Ante mihi notum nil nisi phasis erat.

Numidicæ.

Ansere romano quamuis satur hannibal esset:
Ipse suas nunquam barbarus edit aues.

Anser.

Hæc seruauit auis tarpæi templa tonantis:
Miraris: nondum fecerat illa deus.

At mihi: Phœnicopterus. Phœicopterus a rubētibus alis nomen accepit: nā phœnix purpureum significat. & ptera alæ Inter mediocres aues recēset a Celso: sed quo maior ē eo ē gratior. Iuuēalis: Et phœīcopterus īgēs. huius linguā priūs Apitius nepotū grues altissimus: ut Pli. scribit optimi esse saporis docuit: ūde Vitellius ī patinā illā delitia℞ luxu nobilē habere noluit linguā phoenicopteri. Dat mihi: dicor phoenicopterus uocor a colore. Quid si. q. d. q̄to magis expectaretur līgua si accederet sermo & sciret exprimere uerba: quū alia℞ inquit auiū linguæ ꝓpter garrulitatē tātum expectantur: ut lusciniæ & cætera. ego non expector nisi propter saporem.

Rgiua: Phasiani. Ex ponto primū allatæ sunt hæ aues. Argute igitur ab argonautis se ex ponto allatas fuisse aiunt: illic tamen auriculas subrigunt inter plumas: quod alibi non faciunt. A phasi fluuio colcho℞ phasiani sunt dicti. Columella docet eos saginari a uariis in insulis italiæ adiacentibus. Argoa carmina: ab argonautis: q primi in ponto fuerunt. Nil nisi phasis. i. in ponto tantum eram. Phasis: ponti flu. de quo alibi.

Nsere. Gallinæ numidicæ africæ ēt dicūt & meleagrides: ut Pli. placet. Columella distiguit crista quā africæ ut ipse scribit habēt rubrā: meleagrides cæruleā. In genere gallina℞ sūt: conspsis plumis uariis notis. de his Papi. Quas udo numidæ legūt sub austro. Vltīæ pegrina℞ auiū sūt receptæ ī mēsas ꝓpter īgratū succū: ait igit Mart. āserē prius ī mēsis fuisse. Suas aues: gallinas numidicas qa nondū erāt datæ mensis eis temporibus.

Aec. Anseres. Anser ob excitatas excubias capitolias tantū fauoris meruit: ut publice āseres alerētur cēsoribus locātibus cibaria singulis ānis: Solēni præterea pompa singulis ānis īter ædē iuuētutis & sumani canes uiui affixi cruci sābuceæ circūferebant: āsere pului no insidente: nā canes q ī capitolio erant supati sunt uigilia anse℞: hoc a paucissimis traditur. Plutarchus ī libello de fortuna romano℞ & Pli. auctores iuniores anseres gancæ dicūt. Seruauit ī clāgore suo: quia excitauit excubias. Deus Domitianus. placet. n. potius de hoc: q̄ de Traiano: nā illa instaurauit. q. d. si fuissent tā minuta capitolia q̄ quæ instaurauit Domitianus: non irrepsisset hostis: quia olim ab ansere est proditus.

Vrbabis. Grues. Et grues ī saturnalibus Papinii cadunt. Papinius in saturnalibus: Casuræque uagis grues rapinis. nobiles carmine Homeri de eaꝝ pugna aduersus pigmeos. In mensas receptæ sunt: non tamen tanta gula: quanta ueniebāt tēporibus Vespasiani: nam Cornelius Nepos scribit diui Augusti tēporibus magis placuisse cinonias q̄ grues: sed grues manserunt inter primas aues: quibus dixi tēporibus ciconiis omnino repudiatis. Cū uolāt. y. litterā faciunt agmine disposito: Aues Palamedis dicuntur: quoniā ut Philostratus ī eo libello scribit q heroica īscribit: glorianti palamedi se tres lr̄as copisse buqs c arcbāt græci. ph. ch. th. Vlyxes repēte obiecit eā laudē eē gruū quæ. y litterā faciūt: iussitque eas suspici: nā præteruolabāt. Versus: ordines. Vnam auē. i. tā cōposite uolāt: ut si una sit aīssa turbet ordo Vstica. Rusticulæ. Male īterpretāt q rusticā gallinā hoc loco accipiunt cuius mētionē factā a columella non negauerī: eā enī scribit ī seruitute nō pareṝ & alēdā cibo ad saturitatē sed īter gallinas ē. hic autē de aue quæ sit e geneṝ pdicū ītelligēdū ē: qlis ē rusticula quā priuatū hr̄e īcessū: scrbit Pli. Eiusdē propē ē saporis: cuius est pdix sed minus grata: quoniam ut ipsa conquerit minore emitur precio: & Horatius pauonē hac una de causa

Grues.

Turbabis uersus: nec littora tota uolabit:
Vnam perdideris si palamedis auem.

Rusticula.

Rustica sum perdix: quid refert si sapor idem est?
Carior est perdix: si sapit illa magis.

Cygnus.

Dulcia defecta modulatur carmina lingua
Cantator cygnus funeris ipse sui.

Porphyriones.

Nomen habet magni uolucris tam parua gigantis:
Et nomen prasini porphyrionis habet.

Mulus.

Spirat in aduecto sed iam piger æquore mulus
Languescit: uiuum da mare: fortis erit.

Murena.

Quæ natat in siculo grandis murena profundo

mensis gratum scribit: qꝫ multo ueneat auro. Quid refert: quid utilitatis affert. Si ē idē sapor: cum perdice. q. d. non propterea expector. Carior: uenditur maiore precio. Sic maiore precio empta.

Vlcia. Cygni latine olores ob plumā unde lecti struebāt in precio erant. morituri flebilem emittunt cantum: ut credidit antiquitas id falsū eē aliquādo nonnulli deprehenderunt. mutua carne uescuntur. Ipse sui: hac de causa dicatus est Apollini: qa prædicit sua fata cantu. Lingua defecta. i. uitali motu pene destituta.

Omē. Porphyriones prælonga hēnt crura rubentia & rostra: præter aliaꝝ auiū naturā morsu bibūt: tīgūtque cibū sæpe aqua: & pede pinde ac māu ori admouēt. Inter gigātes ut apd̄ Lycophronis īterpretē ātiqssimū repio duo prīcipatū tenuerūt: porphyrio & Alcyoneus. Prassinus item auriga: cuius Tranquillus in Nerone meminit Prassinus purpurio dicebatur. laus est porphyrionis auis: qꝫ & gigantis & nobilissimi agitatoris appellatio nem habeat. Prassini: aurigæ.

Pirat. Mulli uiui. Mullus piscis a coloṝ mollioꝝ calciamētoꝝ nomē accepit: ut scribit Fenestella: cū expirat uersicolori squāmaꝝ mutatione nitescit. olī non reperiebaṝ ferme supra duas libras. Asinius Celer tēporibus Claudii mullū octo milibus nūmū emit: ne fabulosū uideaṝ qd̄ scribit Iuue. Mullū sex milibus emit: nūc mittiṝ uiuus ī aqua marina ad amicum: inde poeta scribit. In æquore aducecto: aqua marina: quæ una cum piscē aduecta est. Da mare uiuum. i. restitue eum mari uiuo. Fortis: ad fugiendum

Væ. Murenæ. Murēa ī tātis delitiis olī fuit: ut & nomē Licinioꝝ fāiliæ dederit Varrone teste: & mortua ī piscīa defleta sit a crasso pullato: habueritque ī aures baulis ab Antonia drusi. In sicilia obtiet prīcipatū: ubi præ pīguedīe ī sūmū pelagus erūpit & sole torrefacta neqt se curuaṝ ut: māu capiaṝ ut Var. scribit ī libro: q īscribiṝ gallus: tūc dicūṝ græce plotæ latīe flutæ a fluitādo: nā p sūmū æquor fluitant. Profundo: mari siculo ꝓpe rhegiū.

Exustam:quam est sole torrefacta.

Vauis lata gerat:Rombi.Rombus ē istrumētū magicū:ḋ quo supra:Rombus piscis noto ad ætatē nr̄am noīe:rauēnæ reliquos alibi superat magnitudo:nouā nōnūq̄ exigit patiam:qḋ satyrice ī Domitianū scriptū legimus:ad hoc alludēs poeta scribit.Patella mēsariū uas ē diminutiuū a patia.ē itē uas dicatū sacris ligneū resinatū:ī quā accipit̄ significatione apud Liuiū:cū scribit nihil relictū patribus præter patellā sacroꝝ causa.

Non ualet exustam mergere sole cutem.

Rombus.

Quamuis lata gerat patella rombum:
Rombus latior est tamen patella.

Ostrea.

Ebria baiano ueni modo concha lucrino:
Nobile nunc sitio luxuriosa garum.

Scillæ.

Cæruleus nos liris amat:quem silua matrice
Protegit:hinc scillæ maxima turba sumus.

Scarus.

Hic scarus æquoreis qui uenit obesus ab undis:
Visceribus bonus est:cætera uile sapit.

Coracinus.

Princeps niliacis raperis coracine macellis:
Pellæ prior est gloria nulla gulæ.

Echinnus.

Iste licet digitos testudine pungat acuta:
Cortice deposito mollis echinus erit.

Bria:Ostrea. Sergius Orata prius deprehēdit optimū eē saporē ostreis lucris:q̄obrē excogitatū ē ut aliūḋ aduecta ē lucrio compascerēt̄ sapoꝝ digno scebāt̄ an eēnt nata circeis an aduecta ex briānia quæ nouissima italica suparūt designata a Iuuenale:Rutupino ue edita fūdo. Lucria condiūt̄ ab Apitio pipere & liq̄mīe. Ebria:cōpasta alibi:ostrea tu sumis stagno saturato lucrio.Lucrino baiano:ad baias.Nobile gaꝝ:condit̄ ab Apitio pipere & liquamīe: qui ēt docuit eadē ut mullos necari ī garo socioꝝ qa fierēt melioris saporis.Sitio gaꝝ .i.uellē garo condiri. Luxuriosa ī maiores delitias.

Aeruleus.Sillæ pisculi sūt miturnenses:q gregatī degūt.loca ubi capiūt̄ cicero ī orōne ꝑ lege agraria fileta appelat:q̄uis nonnulli codices saliceta hēant.Lyris:fluuius ortus ī apēnino:præterlabit̄ miturnas:Mirica:uxor olī Fauni:littoris miturnēsis dea ē. Maxīa turba:qa gregatī natamus.

Ic.Scarus olī principatū tenuit:inter pisces solus rumīat:ut scribit Pli.herbis uescitur non aliis piscibus:noīe latino caret:ī mari carpatio frequēs ē:Ignotus olī italiæ:sed optanus:ut Pli.& Macr. scribūt: multos aliūde aduectos dissemīauit īter hostiā & campaniæ orā:edicto ut si intra.v.annos caperētur remitterentur icolumes.Ex piscinis non est aptus: nec si aliunde q̄ ex mari capitur gratus ē. Iecinora lautissimæ gulæ sunt:quibus non caru patina illa Vitelii:cuius meminit Tranquillus. Obesus:pinguis. Visceribus:iecinore. Cætera:in cæteris partibus. Vile sapit:uilis est saporis.

Rinceps niliaci.Coracinus principatū ī ægypto optinet īter pisces:queadmodū zeus siue faber gadibus:salpa circa ebusū:salmo in Aquitania. Peculiares autē ægypti pisces sunt alabetæ:coracini:siluri:ut Pli.& Strabo scribūt. Alexandria urbs condita est ab Alexandro ī ægypto Dynocrate architecto:ut Vetruuius scribit Alexander Pellæus dicit̄ a pella macedoniæ urbe.Dicit̄ igitur ab eo ī ægypto condita Alexandria pellæa.Macellū:locus obsoniorum. Pelleæ.i.alexandrinæ. Nulla gloria.i.nullius cibi laus. Est prior:potior gullæ pelleæ.i.alexandrinæ.

Ste.Echinnus spinas habet:quibus utitur pro pellibus:uoluitur in orbem cum mouetur:incitatus naues dicitur retinere si hæserit:quod a Plinio recitatum. Lucanus carmine inseruit syllaba prima producta usus cum alibi corripiatur:In mediis echinus aquis. Miseni oriuntur grati saporis:Horatius.Ostrea circeis:miseni oriuntur echinni. Acuta testudine.i.spinosa:ut in castaneis est.

Anguine de nostro. Murices inter conchilia numerantur: unde purpura tĩgitur: quæ in mediis eorum faucibus latet eorum testæ unguentis gestandis destinatæ sunt: unde supra legimus muricem unguenti. Esca sumus: capiuntur in cibum etiam.

N Venetis. Gobius & gobio dicit. Iuuenalis: Cũ sit tibi gobio tantũ. hic piscis captus ĩ regione ponti ex glacie mæotidis non ostendit motũ uitalé: nisi calore patinæ. Romæ exigui erat precii: in stagnis uenetis & frequẽtissimus capit & lautissimis mensis olĩ adhibebat: illic mutilatũ seruat nomen. Licet sit lau. hoc ẽ ueneti lautis me adhibent mensis.

Murices.

Sanguine de nostro tinctas ingrate lacernas
Induis: & non est hoc satis: esca sumus.

Gobius.

In uenetis sint lauta licet conuiuia terris:
Principium cœnæ gobius esse solet.

Lupus.

Laneus euganei lupus excipit ora timaui:
Aequoreo dulces cum sale pastus aquas.

Aurata.

Non omnis laudem pretiumque aurata meretur:
Sed cui solus erit concha lucrina cibus.

Acipensis.

Ad palatinas acipensera mittite mensas:
Ambrosias ornent munera rara dapes.

Lepus.

Inter aues turdus: si quis me iudice certet:
Inter quadrupes gloria prima lepus.

Aper.

Qui diomedeis metuendus seteger agris
Aetola cecidit cuspide talis erat.

Aneus. Lupus ẽ piscis a uoracitate lupia dictus: ut Varroni placet celebris ẽ præserti q capit inter duos pontes ĩ tyberi: nã q tãtũ degũt ĩ flumĩe nullius hñt saporis necesse ẽ siqdẽ cõmẽdari culinis a marinis aqs enãtẽ ĩ fluuiatiles: q̃les sũt q in liburnis ad ostia. Timaui alũt: nã & marias cõbibũt aquas & ꝓxĩo Timaui flumĩe abluunt. Lanei dicũt a cãdore carinũ. Recte ĩterpretatus ẽ Porhyrio: licet ambigens hoc dixerit piscẽ ĩter duos pontes apd Horatiũ accipi ꝓ lupo. Ora timaui eugãei: in populis eugãeis: ex hoc foro iulienses suum garum faciunt.

On. Aurata a colore dicta: ũde sergius orata dictus familiæ dedit nomẽ: ea maxĩe appetit a gulosis: quæ conchis educata fuerit ĩ Lucrio. Tales commẽdabat mulos Apitius: q & conchis & limo uescũt.

D palatĩas: Accipẽsis squãmas ad os uersas hẽt: & contra aquã natãdo meat. In precio olĩ maxĩo fuit: ut ex parasyto apud plautũ ĩ Baccharia ꝑcipit: cuius hæc sunt uerba: q mihi ĩ mari accipẽser latuit: cuius ego latus ĩ latebras dedã meis dẽtibus: Idẽ docet Cicero ĩ libello de fato apud quẽ dicit Scipioni numãtino Accipẽserẽ eẽ paucoꝝ hominũ. Idẽ disti chon poetæ ĩdicat: q̃obrẽ miror Pli. scribere: q eodẽ tpe uixit Accipenserẽ tũc non fuisse in precio simul diligẽtiã desidero ĩ Macrobio: q scribit opus plinianũ confectũ eẽ tpibus Traiani: cũ & multo ante compositũ fuerit: & dicatũ Tito Vespasiano. Palatinas: ĩpatorias. Accipensem. i. accipenserem. dicitur etiam accipensis. Munera rara: qualis ẽ accipẽser. Ornent dapes ambrosias. q. d. debeatur lautis & diuinis mensis.

Nter aues. Lepus. Et tẽporibus Augusti turdos fuisse sagĩatos Cornelius scribit: & ætate sua: in lepore idem fieri auctor ẽ Varro in tertio de re rustica. Iudice poeta & turdus inter aues & lepos inter quadrupedes est primus: & sapit melius.

Vi. Aper mittit: ex quo ut supra octoginta sapores Apitius excogitauit. Rutilius prĩmus integꝝ apposuit mensis tam luxuriosa imitatione: ut & terni aliquando postea ponerẽt. fuit aũt illius Rulli Rutili: ĩ quẽ Cicero scripsit ꝓ lege agraria. Magnitudo ĩ hoc animali in precio erat: a qua nũc commendatur. Cuspide ætola: Meleagri. Diomedis. i. ætolis: quia ætolus erat Diomedes. i. hic aper ætolo illi prope par est.

Ente timetur:Dãmæ.Dãmæ non mansuescunt:quod Plinius scribit:sed iure feræ dici non possunt:quemadmodum hirundines nec siluestres sunt:nec plane familiares. Conqueruntur nũc sibi arma deesse aduersus canes:cum cornibus careant & ualidis dentibus.Cornua:aduersus cães.Imbelles:sine armis.Nisi præda:capiur:nec reluctari possũus. Atutinarum:Erix.De istrice necesse est intelligas:qui ex genere erimacei:i india præsertim & africa habentur cute spinis contecta. Cum intendit cutem spinæ emittũtur e propinquo:cum pugnat aduersus canes ut ualidius iaculetur: sub primam lucem hæ capiũtur. Orix autem inter capreas numeratur: quas nonnulli solos dixerunt contrario pilo uestitas ad capud uerso. Matutinarũ quæ mane capiuntur: qa sepæ mortuis canibus capitur. Morte canum: nam canes iaculatione spinarũ necantur.

Dammæ.

Dente timetur aper: defendunt cornua ceruum

Imbelles dammæ quid nisi præda sumus?

Orix.

Matutinarum non ultima præda ferarum

Sæuus erix: constat quod mihi morte canum.

Ceruus.

Hic erat ille tuis dominus cyparisse capistris

An magis iste tuus siluia ceruus erat.

Lalisio.

Dum tener est onager: solaque lalisio matre

Pascitur: hoc infans sed breue nomen habet.

Caprea.

Pendentem summa capream de rupe uidebis

Casuram speres: decipit illa canes.

Dorcas.

Delicium paruo donabis dorcada nato

Iactatis solet hanc mittere turba togis.

Ic: Ceruus in precio erat: uel hac una de causa:ꝙ carnes tutum præstant a febribus:si mane edantur. Affirmat Pli.prĩcipem fœmĩam usam diu sine febribus uixisse quod uerum maxime putant si ex uulnere perierit ceruus ætas longissima est: cum nonnulli cerui commemorentur torquibus obducta carne contectis:qui Alexãdri fuisse dicuntur. Ceruia præterea Sertorii fatidica nobilitatem huic feræ dedit:seorsum celebrata est cerua cãpana a Sillio. Antiquiores non fuerunt ceruo Cyparassi:& altero Siluiæ uirgilianæ. Cipari ssus puer a phœbo amatus ceruã habuit:quã eques regebat. Ouidius:Nnnc eques ĩ tergo residẽs huc lætus & illuc Mollia purpureis frenabas ora capistris. Ceruus hic commendatur ãtiquate. Cyparissus uersus in arborem sui nominis dolore ꝙ eum interemerit ꝑ ĩprudentiã. Domitus:mãsue factus. Tuo capistro:ut illud Ouidii:Mollea purpureis frenabas ora capistris.

Vm.Lalisio.Onager cũ paruus ẽ dicit̃ lalisio:cuius sapore tũc africa gloriat̃: nã illic onagri hñtur in phrygia quoque & lycaonia circa montes frigidos:ut Strabo scribit. Lalisio igit̃ uerbũ punicũ ẽ:ut ex Pli.discius. Quã diu sola mr̃e.i.solo mr̃is lacte pascitur dicitur lalisio:quod Isiodorus quidã addit lalisionẽ pasci ĩ locis semotis uix sola mr̃e præsente:nec Aristoteles tradidit:nec Pli.sed ipse confinxit. Sed breue:nã cito adolescit:& in onagrum transit:ut feræ omnes beluæ grandiores. Sola ma.solo lacte matris pascitur.

Endentẽ. Capreæ in uaria distinguũtur genera:nam sunt pigargi:sterpsicerotes:Ibices:soli. Capreæ:quæ extremas rupes summa leuitate adeũt:canes sub rupibus collocati casurã expectãt:ut excipiant:sed ipsæ sũma agilitate ꝑ rupes omnes euadũt:falluntque canes. De sũma rupæ.i.ex rupe fragosa. Decipit canes:qui eam sectantur.

Elitium.Dorcades a Pli.dicunt̃:hæ non trãseũt montes lyris uicinos:ĩ delitiis potius habẽdæ q̃ mensis:Imprudenter igit̃ faciũt:qui eas mittũt nobilioribus:ut edãt:nam mittẽdæ sũt:ut dẽt filiis delitias. Iactatis togis:nobilioribus.Iactatis togis:potes & sic ĩtelligere:ut dicat uile eẽ munus:& quod mitti soleat uilioribus ꝑsonis quales sunt ministri togati: Iactatis togis:hoc est fessis & fatigatis togatis. Turba:scilicet diuitum.

Vlcher adest. Onager qua prouincia sit: supra est dictum. hoc distichon est tanq̃ e media ueneratione offerente se onagro uenationi: dum uenator indagaret elephantes. A laboriosa igitur uenatione elephantorum reuocat uenatorem ad onagrum: qui se obtulit ut ostẽdat maiorẽ eiusmodi uenatione uoluptatẽ inesse: cũ sine ullo periculo peragat. Dentis erithræi: elephanti q indicus dicitur. Sunt. n. & indici elephanti auctore Pli. Sinus: retia qbus non indigemus ad onagrum. Is. n. facilius & maiori uoluptate capit. Iuue. Impleuitque sinus. i. retia.

Onager.

Pulcher adest: onager mitti uenatio debet:
Dentis erycthrei: iam remouete sinus.

Oleum uenafrum.

Hoc tibi campani sudauit bacca uenafri:
Vnguentum quotiens sumus: & istud olet.

Garum Sociorum.

Expirantis adhuc scombri de sanguine primo:
Accipe fastorum munera cara garum.

Muria.

Antipolitani fateor sum filia thynni:
Essem si scombri: non tibi missa forem.

Mel atticum.

Hoc tibi thesei populatrix misit hymetti:
Pallados a siluis nobile nectar apis.

Faui Siculi.

Cum dederis siculos mediis de collibus hiblæ:
Cecropios dicas tu licet esse fauos.

Oc tibi. Oleum uenefranum in campania nobilissimum duabus de causis: q̃ & optimi esset saporis: & odorẽ unguẽti haberet: secunda palma erat oleo liciano ex proximo agro: de tertia palma contẽdebat hist ria & bætica: nobilitas ex carmĩe Iuue. etiam indicat: Ipse uenafrano piscem pfundit oliuo. Bacca: oliua. Sudauit: emisit per sudorẽ: non autẽ ad fæcem expressistis. Sumis unguẽtũ. i. olfacis unguentũ. Olet: ut Pli. scribit: unguẽto adhibet: unde id unguẽtum olet. Xpirantis: Garũ sociorũ: garũ erat liquamen salsum: quod olĩ ex garo pisce fiebat: unde nomen accepit didicit luxus e scombris piscibus facere tanta æstimatione ut singulis milibus nummũ uix singuli cõgii emerẽt: nõ tamẽ oẽs scõbri ad hoc erãt apti: sed q ex hispania mittebãt ab ĩsula Herculis q̃ scombria appellabat: aut a clazomenis asiæ palmã obtinuerẽt: aut a Põpeiis italiæ: aut a lepti africæ. Foroiuliẽses uero ex lupo pisce garũ conficiebãt. Præstantissimũ cognomẽ garũ socio℞ garo mẽdose ẽ apđ Pli. ubi de mullis ait eos necari ĩ socio℞ garo: nã ea res cognomẽ inuenit: deprauatũ ẽ p socio℞ infecto℞: quẽ errorẽ ĩdicat. xxxi. libro. ubi garo socio℞ apte noiat. Expirãtis: uiuẽtis. Fæcosũ: nã q̃ multã hẽbat fæcẽ cõmendabat: & ga℞ nihil aliud ẽ q̃ fæx liquore dẽso. Fæcosũ: ita habet codex antiquus. Si fasto℞ legis hoc refert ad epulas lautiores uel ad cerimoĩas ĩ qbus garo utebãt auctore Pli. cõfectione piscibus squãma carẽtibus. Ntipolitani: Amphora muriæ. Liquamĩa tres habebãt gradus: garũ primũ e scombris: alterum muria e thinis: tertiũ e minutioribus piscibus alec qui nihil uidebatur: q̃ fæx colata: Antipolis: opp. tribus ĩ locis: ut supra in asia in primis ubi capiebant thinni: unde muria ãtipolitana: e dalmatia itẽ mittebat & ex ætruria. mittit ãtipolitana nũc hoc disticho. Si essẽ scõbri. i. si essẽ ga℞ ex scõbro: qđ preciosissimũ ẽ. Non tibi missa forẽ: sed sũ missa: quia non sum tam preciosa. sum enim muria ex thinno non garum ex scombro. Oc tibi. Mel atticũ toto orbe celeberrimũ ẽ magnis laudibus: ut Pli. tradit præferti ad hymettũ montẽ: ũde marmora ẽt effodiũt: quæ hymettia dicũt: ut Strabo scribit. Populatrix: quæ populat flores. Hoc nectar. i. mel qđ ẽ pide ac si eẽt nectar. Hymetti thesei. i. hymetti attici a Theseo rge. A siluis pallados. i. a siluis atticis: nã athenæ sũt Palladis: Vm: Faui siculi. Hyblæum mel tã notæ gloriæ fuit: ut eius causa hybla ab Hyblone rege dicta auctore Thucydide pristinũ seruauerit nomen: cũ a megarensibus esset secundo condita: & megara dici deberet. Hybla mons: & oppidũ. Cecropios: dices eundẽ sapore hyblæi mellis & attici. q. d. hyblæũ nõ ẽ ĩferius attico. Licet dicas: poteris iur appellare.

Nosia: Passum uinũ post græcũ: ciliciũ: & africũ probatur. fit ex uua quã græci sticam: nos apianam dicimus ex scirpula: præterea diutius adustis sole uuis: aut feruenti oleo donec paulo amplius dimidium supersit tunsas leniter exprimunt: inde fit passum dulce tũ addita aqua uinaceis fit secundariũ: huius uini meminit Plautus in pseudulo: passũ mirrinam dulce quidẽ sed minoris precii: ut Varro morbum regium dictum putet: quod eo remedio curet auctore Varrone: & pli. supra: Nos alicam: mulsum poterit tibi mittere diues. Ait igit hoc disticho passũ a paupere hri loco mulsi. Solet eẽ mulsum pauperis: id est loco mulsi apud pauperem.

Passum.

Gnosia minoæ genuit uindemia cretæ:
Hoc tibi: quod mulsum pauperis esse solet.

Aec de uitifera. Vinũ picatũ: hoc ẽ picis odore excogitatũ est a Viennẽsibus auctore Pli. tũ eodẽ teste uites quæ eius odoris uuas hẽbant in italia sponte nasci cœperunt. Mittit ergo nunc uinũ, pica non medicatũ a Viẽnensibus: sed natũ in solo romano: id. n. erat gratius. Ipse romulus misit mihi. i. natũ est in agro romano.

Picatum uinum.

Hæc de uitifera uenisse picata uienna:
Ne dubites: misit romulus ipse mihi.

Ttica. Mulsũ uinũ de quo paulo ante dictũ ẽ magno ĩpendio fiebat attico melle tẽperatũ. huius confecturam docet Col. & Pli. Misceri: ꝓpinari a ganymede ĩ cælo. supra: Ambrosias ornent munera rara dapes.

Mulsum.

Attica nectareum turbatis mella falernum:
Misceri decet hoc a ganymede merum.

Oc. Albanũ cũ bona uina bonas ferme uuas e sui hre non soleant: uinũ albanũ habebat uuas prædulces: id oriebat ĩ uicinis collibus albæ: q̃ ab Iulo Aeneæ filio condita ẽ. Mitis uĩdemia: qa sunt uuæ prædulces. Quæ sibi placet: gloriat. Monte iuleo: albano ab Iulo æneæ conditore. Cellis cesa. nam Do. Cæsar secessu albano oblectabatur.

Albanum.

Hoc de cæsareis mitis uindemia cellis:
Misit iuleo quæ sibi monte placet.

Surrentinum.

Surrentina bibis: nec myrrhina picta nec aurum
Sume: dabunt calices hæc tibi uina suos.

Falernum.

De sinuesanis uenerunt massica prelis.
Condita quo quæris consule: nullus erat.

Setinum.

Pendula pontinos quæ spectat setia campos:
Exigua uetulos misit ab urbe cados.

Vrrẽtina. Surrẽtinũ uinũ a patria nomẽ accepit ubi orit. In cãpania olĩ in precio fuit ob salubritatẽ: sed Tiberius Cæsar dicere solebat medicos hoc iactare: ut ei auctoritatẽ afferrent alioqn eẽ generosũ acetũ. Caligula idẽ appellabat nobilẽ uappã: eodẽ ex loco afferebat terra: unde nobiles calices fictiles fiebãt. Picta: maculis distincta. Hæc uina surrentina. Suos calices: populares: nam surrentinos etiam habebis calices.

E sinuessanis. Falernũ. Falernũ in secũda palma fuit ĩ agro oriebat: q a ponte cãpano ĩcipit: nomen sortitũ a falerno agricola: q primus eas uites coluisse dr: si fabulosis Silii carmibus credimus imis collibus nascebat: mediis faustianũ: sũmis gauranũ. Centũ falerni ãphoris triũphalis cœnas Cæsar ornauit: eiusdẽ uini memĩt Anaxipolis comicus eadẽ massica dicebantur. Sinuessa iuxta falernum. Consule: nam consulum nomina amphoris addebantur. Horatius: O nata mecum consule manlio. Nullus erat: antequam consules essent diffusum fuit. ostendit uetustatem.

Endula. Setinũ diuus Augu. primus: postea reliq prĩcipes illius iudiciũ secuti prĩo loco statuerũt: nomẽ a setia urbe non ꝓcul a uelitris celebre ẽ testĩoniis. Pli. Strab. Silius: Ipsius mẽsis seposta lyæi setia. Pẽdula: ĩ colle sita. Pãpĩeos: uitiferos. Vetulos ca. uinũ uetus.

Aec.Fundanum uinum a fundis oppido Campaniæ ubi nascebatur:commendatur hoc disticho a uetustate:& a præcipua cæli temperie:quæ fuit.L.Opimio consule sexcentesimo & tricesimo quarto anno ab urbe condita:ea dicta est coctura: qua omnia uina eius anni solis opera præcipuum habuerunt saporem: nataque sunt magna copia:ut in ducentesimum annum fuerit seruata: deuenerintque in speciem mellis. unde uinum opimianum supra legimus:& expositum est.Cicero aniciana uina eadem uetustate celebrat ab Anicio consule. Opimi:consulis Opimii. Mulsum:uinum opimianum appellat: quoniam in speciem mellis erat.laus uini est ꝙ eo anno quo expressum esset iam mulsum: hoc est mulsum uideretur.

Fundanum.

Hæc fundāna tulit felix autumnus opimi:
Expressit mulsum consul: & ipse bibet.

Trifolinum.

Non sum de primo fateor trifolina lyæo:
Inter uina tamen septima uitis ero.

Cecubum.

Cecuba fundanis generosa coquuntur amyclis:
Vitis & in media nata palude uiret.

Signinum.

Potabis liquidum signina morantia uentrem:
Ne nimium sitias: sit tibi parca sitis.

Mamertinum.

Amphora nestorea tibi mamertina senecta:
Si detur quod uis nomen habere potest.

Tarraconense.

Tarraco campano tantum cessura lyæo:
Hæc genuit tuscis æmula uina cadis.

On sum. Tripholinum:an triphilinū sit legēdum non satis habeo compertum. Triphilam urbem fuisse multis in locis docet Strabo. sed in Italia Tripholinū agrum legimus nō triphilinum. Iuuenalis: Te tripholinus ager: fœcundis uitibus implet. Hoc uinū inter plebeia numerabaᷓ.

De primo lyæo: de primo uino. Septima uitis: id est septimo loco. Nam septem genera uini iā numerauit poeta.

Ecuba. Cecubum uinum principatū uendicauit. nascebatur ī Campania ī locis palustribus:sed interiit negligentia colonorum:& fossa præsertim Neronis: quam inchoauerat nauigabilem a baiano lacu hostiam usque. Amyclæ: urbs laconiæ patria Castoris:& Pollucis:eiusdem nominis iuxta Teracinam: quæ sunt deletæ a serpentibus ut historiæ credimus:quamuis ex uersu Lucilii ob silentium periisse appareat:nam ait mihi loqui necesse est: nam scio amcyclas tacendo periisse. Coquuntur:sole perueniunt ad maturitatem.

Otabis. Signinum a signia patria:cuius meminit Strabo Inter medicamenta numeratur:nam fluxum aluum sistit. Morantia sistentia. Ne nimium sistant:ne nimium morentur:ita habet codex antiquus: Sit sitis id est parce bibas & sitias.

Mphora: Mamertinum. Messana urbs siciliæ a græcis condita:ut meminerunt. Thucidides:& Strabo habitata olim a mamertinis Populis campaniæ:ut Polibius refert:uinum optimum ferebat: quod cum italicis & præstantissimis:ut Strabo ait certaret:nam de siculo itelligo omnino: neque aliqua est mihi suspicio de campano.messanense dictum est mamertinum a mamertinis qui tenuerunt messanam: Immo messanense non dicimus: sed mamertinum:ut Strabo tradit. Quod uis:id est potest & cecubum & falernum dici:ut supra: Et quicquid uoluit testa uocatur anus.

Arraco: Tarraconense. Tarraco oppidum hispaniæ nobile emporio & portu conditum a phocensibus uinū mittebat nobilissimum: sed lusitania maiore copia cum in tarraconensi sit maior elegantia. Silius in tertio: Phocaicæ dant emporiæ dat tarraco pubem Vitifero & latio tantum cessura lyæo. Tuscis cadis:uino tusco.

Omentana. Nomentanum uinum a nomēto patria ad.x.lapidem ubi ager olim erat sterilis: sed cura colonum optima uina cœpit ferrre: ibi Palæmon grāmaticus habuit & Martialis ut ipse dixit: & Quintus Mar. amicus: qui uina diligentius illic colebat: & habebat meliora: unde in eum dixit in tertio. Centenis ꝙ emis pueros & sæpe ducenis: quod sub rege Numa condita uina bibis. Meum bacchum: ex agro nomentano mitto tibi uinū Bibes commodiora: quia ipse potest dare meliora.

E spoletinis. Spoletinū sola uetustate cōditur: ut antiquissimū possit optimo musto falerno comparari. Cariosa: antiquissima.

Massica. Peligni pessimum mittebant uinū: ut supra īdicauit non hæc pelignis agitur uindemia prælis. Tuus libertus: cui peius uinum dandum est.

Mphora. Acetū in ægypto ex uino mareotico & ex uilioribus uini fiebat maiorī precio q̄ ipsū uinū eēt. Vilis significat contēnēdus & parui precii. Nō sit uilis: non contēnatur a te. Vilior. i. mīoris precii.

Vm. Massilianū uinū a massilia urbe Galliæ cōditū fumo ut supra: aut cocta fumis musta massilianis: præterea: īproba massiliæ qcqd fumaria cogūt docuerīt massiliēses medicari uinis non solū fumo: sed aloe: ut Pli. tradit. Expugnet: gregatī pascit. Cū multos habeat clientes potes dicere massiliense.

Eretana. Nepos agꝛ̃ ceretanum habuit: ut supra memīt: ubi uinū colēdo optimū seruabat: quo paucis cū amicis exhilarabat. Cū tribus: allusit ad triclinium: quod a triplici ordine dictum est.

Nomentanum.

Nomentana meum tibi dat uindemia bacchum:
Si te quintus amat commodiora bibes.

Spoletinum.

De spoletinis quæ sunt cariosa lagenis:
Malueris: quasi musta falerna bibas.

Pelignum.

Massica peligni mittunt turbata coloni:
Non tu: libertus sed bibat illa tuus.

Acetum:

Amphora niliaci non sit tibi uilis aceti:
Esset cum uinum uilior illa fuit.

Massilitanum.

Cum tua centenos expugnet sportula ciues:
Fumea massiliæ ponere uina potes.

Ceretanum.

Ceretana nepos ponat: setina putabis:
Non ponit turbæ: cum tribus illa bibet.

Tarentinum.

Nobilis & lanis & felix uitibus aulon
Det preciosa tibi uellera: uina mihi.

Vnguentum.

Vnguentum hæredi nunquam nec uina relinquas:
Ille habeat nummos: hæc tibi tota dato.

Corona Rosea.

Dat festinatas cæsar tibi bruma coronas:

Obilis: Tarētinū uinū. Aulon: iuxta tarētū opus achiuorū nobile uino: & lanis tarētinis. Habeas preciosas lanas. q. d. sola uīa mihi placēt. Loqꝛ̃ ex sētētia & secta Epicuri.

Nguentum hæredi. Vnguentum mittit: cuius luxum multis uersibus carpit Plinius: nam hæredi non relinquitur cum omnis alia suppellex preciosa ad hæredem perueniat: est enim comparatum ad luxum: & præsentem uoluptatem ex secta epicurea. Igitur Martialis hortatur amicum ad unguentum: & uinum: ut supra etiam dixit: Et potius plenos ære relinque cados. Hæc scilicet uina.

At. Coronæ roseæ in solennibus cœnis sumebanꝭ: sed cum non esset hyeme: ramē tis argēteis effigebāꝭ demū diligēti satione ī Cæsaris gratiā excogitatæ hyeme ponebāt: ūde illud supra: Mitte tuas messes: accipe nile rosas. Festinatas: āte legitimū tēpus.

Veris:quia uere prouenieban t. Nunc facta tua est:nam mensis october Domitianus dictus est auctore Tranquillo.Referatur igitur hoc ad nomen mensis quod placet:nã dicebatur Domitianus. Facta tua:id est tuo mense prouenit o Domitiane.

Ynthesibus.Vltimus est qui inscribitur Apophoreta:ut superioris initio dictum est.Tranquillus hoc uerbum usurpauit pro muneribus:quæ ab imperatore ciuibus remittebantur:ait enim Caligulam agitatori Cythico in apophoretis uicies sextertium contulisse:& Vespasianum dedisse apophoreta uiris in saturnalibus: mulieribus calendis martiis:addit hunc:cum nihil aliud habeat agẽdũ.

Quondam ueris erant : nunc tua facta rosa est:

M.Val.Martialis. Apophoreta.

Ynthesibus dum gaudet
eques dominusq̨ senatus?
Dumque decent nostrum
pillea sumpta iouem:
Nec timet ædilem moto
spectare fritillo:
Cum uideat gelidos iam
prope uerna lacus.
Diuitis alternas & pauperis accipe sortes:
Præmia conuiuæ det sua quisque suo.
Sunt apinæ tricheæque:& si quid uilius istis:
Quis nescit:uel quis tam manifesta negat?
Sed quid agam potius madidis saturne diebus:
Quos tibi pro cælo filius ipse dedit?
Vis scribam thebas:troiamque malasque mycenas?
Lude inquis nucibus:perdere nolo nuces.
Quouiscunque loco potes hunc finire libellum:
Versibus explicitum est omne duobus opus.

Synthesibus describit dies saturnales:quibus senatores & equites synthesibus utebantur: depositis togis: aliis diebus uti synthesi luxuriosum habebatur. Vnde illud notatur ĩ Neronem:quod synthesinam uestem idutus discalciatus aliquando in publicum prodierit.Sumebant præterea pilea a seruis ĩ libertatis indicium: quæ illis diebus permittebãtur. In monumentis tamẽ Cesii est seruos pileatos uenales fuisse in toga: quemadmodum in libello coronati uendebãtur:ut Cato docet:& uersus Aristophonis in Plutone. Nec timet spectar̃ ædilem:nec timet ædilem uenientem cũ ludit. Cum uideat uerna: id est cum uideat oĩa uernantia prope dies saturnales: quibus omnia uernabant. Gelidos lacus: describit in urbe:Etsi hyems erat :non placet legas. Verna : id est seruus est: nam nullus est sensus nisi ita exponas:q̨ uerna non timet ludere:quum uideat gelidos lacus:id est quũ uideat esse decembrẽ mẽsem:& saturnalia:quo tempore ludus aleæ permittebatur. Alternas sortes:mutua munera. Nostrum iouem:conueniunt clementiæ nostri imperatoris. Aedilem:ædiles præficiebantur aleæ prohibendæ in saturnalibus. Apinæ: nã res leuiores solebant mitti in apophoretis. Apinæ:ab apino fructu fragilis corticis. Tricæ impedimenta dicuntur : unde extricari expedire quasi tricæ: ut placet Marcello hoc est capilli : quibus gallinarũ incessus impeditur. Cicero hoc uerbo usus est :Tricas scilicet domesticas loquens de uxore. Quid agam potius:quã scribam tale carmen. Pro cælo:unde olim te deiecit. Troiam:bellum troianum. Micenas:id est classem miceneã. Nucibus:pueri nucibus ludebant in saturnalibus.

Emmata: Vt supra bis est expositum inscriptiones dicuntur quae argumenta continet quales sunt in distichis. Explosus est error eorũ qui putarunt hunc librum lemmata inscribi: cum id non magis huic libro q̃ superiori conueniat: supra pro argumẽto accepit. Si malueris scilicet legere solas inscriptiones: q pigeat legere disticha.

Ecta. Pugillares: tabellae sunt in quibus scribere licet: has ex ligno formauit Homeri carmen in causa Bellerophontis: quando ad litiorũ regẽ missus est: ut ante epistolas pugillares fuisse demonstrent. hi mittebant in saturnalibus: qa cultus hũani elegãtioris auctor habitus ẽ Saturnus. Primus luxus citreos coepit componere: cum ex citro ligno solae mẽsae magna aestimatione dolari solerẽt: ut supra est recitatũ. quae a dentibus elephãtinis sustinebant. Mẽdosa dictio ĩ plerisque codicibus inualuit. nã cum onus scribi oporteat. uide etiã ueteris scripturae opus est inuersum. In tenues tabellas: pugillares. Nobile onus: quia mẽsae fuissemus & substẽtatae a dente elephantino Dentis libyci.i. dẽtis elephãtini: quo mẽsae citreae sustinebantur.

Aede. Quincuplices tabellae dicebãt a numero quinque foliorũ: cũ alii pugillares leuioribus rebus eẽnt dicati: his trium phus decretus nunciabat ĩperatori uel consuli. hũc morẽ distichõ d̃mõstrat. Caera quĩcuplici: tabellis quĩcuplicibus. Calet caede iuuencorum.i. tepescit caesis iuuẽcis ĩ hecatombem.

Anguida. Pugillares eburnei dabant senioribus & lippis: ut aptior his esset uisus ad scribendum Nigra lr̃a: nigrum atramẽtum. Languida: debilia. Tristes caerae.i. obscurae tabellae caeratae: quibus alii solent uti.

Apophoreta..

Lemmata si quaeris cur sint ascripta docebo:
Vt si malueris lemmata sola legas.

Pugillares Citrei.

Secta nisi in tenues essemus ligna tabellas:
Essemus libyci nobile dentis onus.

Quincuplices.

Caede iuuencorum domini calet area felix:
Quincuplici caera cum datur altus honor.

Pugillares Eborei.

Languida ne tristes obscurent lumina caerae:
Nigra tibi niueum littera pingat ebur.

Triplices.

Nunc triplices nostros non uilia dona putabis:
Cum se uenturam scribet amica tibi.

Pugillares membranei.

Esse puta caeras: licet haec membrana uocetur:
Delebis: quotiens scripta nouare uoles.

Vitelliani.

Non dum legerit hos licet puella:
Nouit quid cupiant uitelliani.

Chartae epistolares.

Seu leuiter noto: seu caro missa sodali:
Omnes ista solet charta uocare suos.

Vnc. Triplices a tribus foliis: quincuplices a quinque: sed hi rebus amatoriis & leuioribus seruiebant.

Sse. Pugillares mẽbrani. Membrana charta inuenta est pergami in asia: ut Varro tradit: & repetitũ est a Plinio: unde pergamena dicta est. tanta crassitie pugillares inde fiebãt: ut non secus q̃ ex tabella scripta deleri possent. Puta has caeras.i. tabellas caeratas quia eundem usum praestabit. Nouare: iterum scribere.

On uitelliani. Vitellianae chartae uiris amicis scribentibus seruiebãt: ut triplices mulieribus ad uiros. Nouit: quid cupiant.

Eu. Cũ uaria essent chartarũ genera auctore Plinio: ea quae dicebat augusta auctoritatẽ retinebat in epistolis: haec nunc mittit. Ista charta: augusta. Suos: alludit ad inscriptionem: ut Cicero Lentulo suo. Leuiter noto: parum noto.

Os:Loculi eburnei:Loculi miores capsulæ dicebāt̄ i qbus seruabāt̄ pecūiæ:ūde Trāql. scribit galbā ex priuatis loculis cano tibicini dedisse pecuniam. Hi cum erant eburnei aureolis seruandis destinabāt̄. Flaua moneta:aurea. Ligna uilia.i.loculi lignei uiles. I qd.Loculi lignei cū uilē monetā seruarēt: parū diligēter exhauriebant̄:hærebatque fūdo sæpenumero denarius:ex hoc loquētes loculi lignei iocant̄. Fæce:fūdo.tractū a uino:cuius fæx est in fūdo. Erit munus:hēbis hoc munus. Locellus erit.s.munus:si nihil est pecuniæ.

Loculi Eborei.

Hos nisi de flaua loculos implere moneta
Non decet:argentum uilia ligna ferant.

Loculi lignei.

Si quid adhuc superest in nostri fæce locelli:
Munus erit:nihil est: ipse locellus erit.

Idem uitelliani.

Quod minimos cernis mitti nos credis amice:
Falleris.& nummos ista tabella rogat.

Chartæ maiores.

Non sunt munera quæ putas puella:
Cum donat uacuas poeta chartas.

Tali Eborei.

Cum steterit nullus uultu tibi talus eodem:
Munera me dices magna dedisse tibi.

Tessera.

Non sim talorum numero par tessera:dum sit
Maior:quam talis alea sæpe mihi.

Curricula.

Quærit compositos manus improba mittere talos:
Si per me misit:nil nisi uota facit.

Tabula Lusoria.

Hic mihi bisseno numeratur tessera puncto:
Calculus hic gemino discolor hoste perit.

Vod nūmos. Vitelliāi sunt loculi ex corio uitelliano cōfecti:cū autē id genus chartæ soleat mitti amicæ ut supra dixit:non dū legerit:& cætera.& loculus ex uitellianis fit inanis:iocat̄ tu inquit putas hāc chartam mitti amicæ cū sit uitelliana:sed falleris:nam ē loculus ianis ad pecuniā seruandā accōmodatus:& cū uelit ostender̄ īanē eē subdit. Rogat nūmos:qa nullus.s.itus hēt.

On.Chartæ maiores sūt loculi chartei grādiores:q puellæ mittunt̄ inanes:ut supra sunt uitelliani. Chartas:charteos loculos uacuos.

Vm steterit. Tali eburnei quo nūero sit initio supioris libri dictū ē.sunt pluriū angulo℞ q̄ tessaræ quæ q̄ttuor tantū ptes habēt sed ipsi sex.gloriātur igit̄ nūc q̄ nūq̄ eodē puncto consistāt:nā mō binos pferūt nūeros:mō ternos uicissique alternāt.Vultu eodē.i.eodē nūero pūctorū:nā quotiens ferme iacīunt̄ tali pūctū mutant. Magna mūera:quū eodē munere tātam uidebis uarietatem.

On sim.Tessara &si pauciores hēt ptes:tamē non minorē hēt ludū:cū grādior sæpe pecunia tessaris cōmittat̄ q̄ talis:ex hoc tessaræ putāt se non eē īferiores talis:quis nūero angulo℞ superēt̄. Pari nūero.i.nō habeā tot pūcta:nā ut apd̄ græcos scribit Pollux astragalus quē ego puto tessarā esse q̄ttuor tātū hēt latera nā uno later̄ duo pūcta altero qnque desūt.cybos āt.i.talus hēt sex latera.Maior alea.i.maior pecūia cōmittat̄ ludo meo q̄ talis Værit.Turricula instrm̄ erat quo cōcussi tali emittebāt̄:ne lusoris fraude cōpositi optato pūcto consisterēt.Horat.uerbo græco usus ē:talos mitteret ī pyrgū:nā pyrgus turri significat:hæc igit̄ gloriat̄ q̄ dolosæ manus fraudes cōpescat. Facere uota.i.optare & suscipē uota.manus ergo cū iacit talos p turriculā:nihil aliud potest facere q̄ uota:id ē potest optare bonum punctum certum præstare minime. Per me:turriculam.
Ic mihi:Tabula lusoria alueū puto intelligi.nā & in annalibus illud ē Pompeiū e tertio triūpho alueū lusoriū reportasse e gēmis:cū tessaris latum pedes tris:longū q̄ttuor.eadē tabula & tessaris & calculis seruiebat.In calculis autem ut infra dicetur:alii dicebantur milites:alii hostes.Hic numerat̄.i.hæc tabula seruit tessaræ calculis.

Lea. Nuces pmittebant pueris i saturnalibus: si præterea ludebāt uapulabāt a magr̄o. supra: Iā tristis nucibus puer relictis: clamoso reuocat a magistro. Parua alea: paruus ludus. Et non damnosa: quæ scilicet ferat aliquid damni. Nates: uerberatas a magistris.

Ortitus. Theca libraria: Theca repositorium cuiuscunque rei d icitur. Libraria siue calamaria: quæ communes librorum. hanc donauit sine calami s. Eam sortitus: cū eam tibi sorte data sit. Leuiora: calamos.

Nsidiosorum. Calculi idē latrones dicebātur: qui uitrei erāt duas in partes diuisi: cū alii milites: alii hostes dicerentur: Ouidi. Siue latrocinii sub imagine calculus ibit: Fac pereat uitreo miles ab hoste tuus. supra: sic uīcas no uiūque publiumque mandris: Et uitreo latrone clusos. Si ludis bella: si delectaris ludo latronū. Iste calculus: gēmeus uitreus.

Erit miles: & hostis: quia inde habebis tuos milites: & reliquos hostes.

Aec. Graphiariū a grapho dicit: q̄ significat scribo: latini stilū dixerūt unde extat fœdus Porsenæ cū romanis: ne alicui uti liceret ferro præterq̄ ad agriculturā: quo stili etiā cōprehēdebant: nā ut additū ē annalibus non satis tutū hēbat scribere stilo. Is si longior fuerit telū habet: & dr̄ graphiū q̄li Cæsar utebat & usus ē in uulnere cascæ. de graphio .i. stilo ad scribendū Suetonius i. Claudio: Graphiū & libellos quos tenebat in manu. Stilus aūt totus ferreus est. Puero: pueri stilo utebantur ad scribendum.

Nuces.

Alea parua nuces & non damnosa uidetur:
Sæpe tamen pueris abstulit ista nates.

Theca Calamaria.

Sortitus thecam calamis armare memento.
Cætera nos dedimus: tu leuiora para:

Calculi.

Insidiosorum si ludis bella latronum.
Gemmeus iste tibi miles & hostis erit.

Graphiarium.

Hæc tibi erunt armata suo graphiaria ferro:
Si puero dones: non leue munus erit.

Dentiscalpium.

Lentiscum melius: sed si tibi frondea cuspis
Defuerit: dentes penna leuare potest.

Auriscalpium.

Si tibi morosa prurigine uerminat auris:
Arma damus tantis apta libidinibus.

Acus aurea.

Splendida ne madidi uiolent bombicina crines:
Figat acus tortas: sustineatque comas.

Entiscū melius. Dentiscalpiū instrumentū quo dentes scalpebātur: id ex lentisco fiebat frutice celebrato monumētis Virgilii: Pli. & Ciceroni: aut certe ex penna rubra. supra: Stat exoletus subgeritque ructanti pinnas rubētes cuspidesque lētisci: Contra dētifriciū dicebat qcqd remediū dētibus tergēdis aptū erat. Lentiscū: instrumentū ex lentisco. Leuare: expurgari. Melius: quā penna. Frondea: cuspis lentisci.

I tibi. Auriscalpiū scalpendis auribus instrumentū olim in precio cum prurientē aurem scalpere summæ sit uoluptatis: antiqui uerminari dixerūt pro torqueri a uermibus qui facile se torquēt: auctor est Marcellus. Arma: instrumenta. Libidinibus tantis morosa prurigine: difficili & nimiū eleganti. nam morosi dicuntur qui nimiā quærūt elegantiā a moribus: quos peculiares & ab aliis separatos habere uidentur.

Enia. Acus aurea: acus piscis genus: acus item crinalis componendis crinibus inuēta ē qualem Propertius celebrat: amomo uncti crines in globū colligebant antequē uitta tegerentur: nullum enim seruabant ordinem: & decor omnis amittebatur si passis & uagantibus super induceretur uitta præsertim cum uncti essent. Capillorum igitur globus acu sustinebatur: hæc mittitur. Tenia: uerbo græco usus est: nā τενια græce latine uittā significat. Figat: globum. Madidos: amomo.

Vid pecten. locatur in caluum qui pectine non indiget: cum non habeat capillos: fie bat ex buxo ut nunc. Buxus multifido dente: periphrasis pectinis.

Austica. Sapo inuentus est a gallis capillis rutilādis ex seuo & cinere: cinis autē faginus & seuū caprinum in hoc tenent palmā. Germani eodem utebātur liquido & denso: sed uiri potius q̄ fœminæ: ut auctor est Plinius: ea dicuntur habere uim causticam: quæ siccitate adurunt ut cinis: nam ςικὸς græce latine significat ignitum. hoc uerbo multis in locis usus ē Pli. Mituli ī quit in cineribus uī causti cam habēt. sapo igit̄ nihil aliud ē q̄ spuma caustica: ī quo poeta seruata metha phora dixit accendit. Ca ptiuæ comæ: germanicæ: dictæ sūt in Domitiāi gra tiā: q germaniā domuerat supra hisdē uerbis usus ē. Spuma caustica: sapo. Accēdit: rutilat. Comis captiuis: germāis capillis: si sapone uti uolueris.

I. Mattiacū oppidum germaniæ ut Ptolome us scribit: q̄uis latinus co dex mēdose sit scriptus iu xta sūt Artauū & Nuessiū Sapo canis usui ē: ut rutilē tur crines: caluis nō neces sarius ex hoc constat disti chon. Mutare: rutilarōe Quo tibi calua. i. in quē usū erit tibi o calua muli er. q. d. nullū: nā caluis nō ē necessarius. Quo tibi: il lud īterpositū ē. si iā tibi legis: nec antiquam seruas scripturā: nec ullus ē sēsus alibi eadē elocutione usus est: Quo tibi decoctæ no bile frigus aquæ. Accipe pilas mattiacas. i. saponē factum in speciem pilarum: ut nunc apud tonsores cernimus. Quo tibi calua: id est quē usum potest tibi o calua præstare? nullum.

Pecten.

Quid faciet nullos hic inuentura capillos:
Multifido buxus quæ tibi dente datur.

Crines.

Caustica teutonicos accendit spuma capillos:
Captiuis poteris cultior esse comis.

Mattiacæ Pilæ.

Si mutare paras longæuos cana capillos:
Accipe mattiacas: quo tibi calua? pilas.

Vmbella.

Accipe quæ nimios uincant umbracula soles:
Sit licet & uentus: te tua uela tegent.

Gausapa.

In pompeiano tectus spectabo theatro:
Nam uentus populo uela negare solet.

Venabula.

Excipient apros: expectabuntque leones:
Intrabunt ursos: sit modo firma manus.

Culter uenatorius.

Si delecta geres longo uenabula rostro:
Hic breuis in grandem comminus ibit aprum.

Ccipe. Vmbella exiguū erat tentorium: quo singuli tegi poterant: unde diminutiuū accipit ab umbra. usui erat cū flāte uēto spectacula edebant̄ in theatro: nā uela supe riora oībus communia agitata solem admittebant. Tua uela: umbella tua.

N pōpeiano. Causea uerbū externū ē: qđ nusq̄ præterea legi: nisi apud Valeriū Max. significat aūt tentoriū: quo spectās populus solebat uti cū agitata uela uētis ea negarē tur. Tectus: causea. Negare uela: propterea utar causea: qua tectus spectabo.

Xcipient. Venabulum telum uenatorium: quod Piseus primus inuenit: ut Pli. placet: longiorem habebat cuspidem: excipiebatque quāuis feram modo forti dextera consi steret. Excipient: uulnere. Firma: fortis.

I delecta. Culter uenatorius duplici telo aduersus grandes feras utebant̄: altero lon giore: quod uenabulum dictum est: breuiore altero ut uenabulo mole feræ occupato hoc uulneratum conficerent: præcipuæ formæ fuisse uerba Tranquilli demonstrant: qui scribit Lyxā ex illyrico deprehensum fuisse in cubiculo Augusti cinctum cultro uenato rio. Cominus: prope. Gemes: proprium est uenatoris cum premit feram telo. Lōgo rostro: uel uenabuli uel feræ: quod placet: nam apri os acutum rostrum uidetur.

llicię.Paracon officii genus est sumpto nomine a uehiculis:quę præit.Varro.hic omnia erant idem sacerdos præter paracos.Paracos item significat principem po puli:qualis est tribunus.Paracos telum est ut hoc loco:quod nomen cum commu ne sit quod significat tribunum:poeta ex his facit distichon:& ait paracon telum: qđ mit/ titur esse omen futuri tribunatus:cum paracos caput populi significet.Qui parazonium scripserunt decepti sua interpretatione:a ueteri scriptura discesserunt & a sensu poetæ.

Hoc:paracon. Omen grati honoris:id est tribu/ natus. Arma digna cin/ gere latus tribunitium:cũ paracon significet caput populi.Sunt qui tueantur multis etiam contumeliis suum errorem contẽdant. que legendum esse para/ zonium quod sit ensis:di caturque a para quod est ab & zoni cingulum:quia scilicet a cingulo pendeat O impudentiam:si erro/ rem suum intelligunt:& defendunt.O ignorantiã

Paratorium.

Militiæ decus hoc & grati nomen honoris:
Arma tribunitium cingere digna latus.

Pugio.

Pugio:quem curuis signat breuis orbita uenis:
Stridentem gelidis hunc salo tinxit aquis.

Falx ex ense.

Falx me certa ducis placidos curuauit in usus:
Agricolæ nunc sum:militis ante fui.

& stultitiam si non percipiunt.proferte Martialis codicem ãtiquum:quem habetis quod lemma est parazon inquient:uel parazonium.O uanos homines:non pudet affirmare pa razonium extare usquam:quod nunquam legistis nisi a uobis deprauatum.Nullus codex nulla pagina tam mendosa est:quæ parazonium habeat.Atqui parazon dictio est imper fecta:ut Imp.pro imperatore:opt.max.pro optimo maximo:ne arguti uobis sunt oculi & admodũ curiosi: qui ex parazon parazoniũ legatis:ĩgeniũ uero nullũ:qđ ita parazon scri bi putetis.ut opt.ut max.ut imp.notas antiquas peruertitis:boni uiri Martialis uerba dis/ sipatis:inuertitis:confunditis.Proh dei immortalis fidem:quis unquam persuaderi pote rit parazon pro parazonium scriptum esse:nisi idem temerarius:insanus:amens sit? An a liæ inscriptiones apud hunc poetam usquam sunt mutilatæ:nimirum hæc una dictio im perfecta esse debuit.Quis præterea obsecro uos parazonium unquam uel apud græcos uel apud latinos scripsit?Paracon legendum esse contendimus:nam ne uobis quidam inficiã tibus immutata littera:parazon in antiquis extat codicibus:paracon autem caput populi esse Varro scribit:quemadmodum & parici quæstores dicebantur:qui solebãt creari cau sa rerum capitalium quærendarum:& siue parricos siue paracos legas:& Nonius & Festus id uerbum interpretari conati sunt.Nonius aliter ex Varronis testimonio:ait enim para/ con esse etiam populi caput:q̃ Festus:qui parricon legit:scribitque esse rei capitalis quæ/ storem.Nã quum uterque eã dictionẽ pro magistratu apud antiquos legeret originis rati one inuestigata.Nonius paracon legendũ putauit a paroco.i.uehiculis.Id quũ affirmaret ex Varronis uerbis:docuit paracon eẽ populi caput.Festus ut ꝓposui parricon legit a par ricidio:nã rei capitali præerat parricus.Quid multa?Paracos uox antiq̃ ẽ:& magistratum significat:uel quæstorẽ ut Pompeio placuit:uel caput populi.i.tribunum:ut ex Varrõe di scimus:ad qđ alludens disticho poeta mittit eodẽ nomine ensem:aitque quũ paracos di catur omen esse futuri tribunatus:illud tantũ istos offẽdit:ꝙ tribunus militũ non sit po puli caput.locus est poetæ dementissimi homines & non ad milites:sed tribunum argute alludit:qui populi caput est.Sed iam ualeant isti cum suo parazonio:quod merito tãquã filium amant.Ipsi enim id crearunt:ipsi fecerunt:neque usquam præterea reperitur:nos paracon legamus ex fide ueteris scripturæ:& Var.auctoritate.

Vgio.Telũ excauatum ferro temperato aquis salonis fluuii hispaniæ ĩ usu erat: nomẽ e pugno sumpsit:cui subest dum infert uulnus. Salo:hispaniæ fluuius. Stridentẽ: nam ferrum candens stridet mersum aquis. Breuis orbita:appellauit breuem orbitam signa uiarum qualia in ferro sunt bene temperato.

Alx.Falx agricolæ putatoria:se ex telis militaribus conflatam ait:cum pace a Domiti ano comparata armis opus non sit. Certa pax:firma. Placidos:imbelles. Ante:cũ essem telum:militare nondum pace comparata.

Vm.Securicula.Securim in bello Penthesilea prima inuenit:qua parua ciues romani utebantur in acie:bellis igitur ciuilibus multis ciuibus prodeuntibus in aciem & securiculam gestātibus:singulis facta est summa penuria huius teli; adeo ut .cccc.milibus nummum ueniisse dicatur. Auctio:tristis subhastatio bonorum ciuium: & proscriptorum a Cæsare:cuius tempus describit. Hæc securicula; quasi dicat omnia tunc fuerunt ferro uiliora.

Securicula.

Cum fieret tristis soluendis auctio nūmis:
Hæc quadringentis milibus empta fuit.

Ferramenta tonsoria.

Tondendis hæc arma tibi sunt apta capillis:
Vnguibus hæc longis; utilis illa genis.

Scrinium.

Constrictos nisi das mihi libellos:
Admittam tineas trucesque blattas.

Fasses calamorum.

Dat chartis habiles calamos menphitica tellus:
Texantur reliqua tecta palude tibi.

Lucerna cubicularia.

Dulcis conscia lectuli lucerna:
Quicquid uis facias licet: tacebo.

Cicindela.

Ancillam tibi sors dedit lucernæ;

Ondendis. Ferramēta tonsoria saturnalibus dabantur:quæ Augustus Cæsar etiam hisdem diebus dedit: Nam Tranquillo auctore dedit forpices:& eius generis res. In his alia erant resecādis unguibus:alia tondendis capillis & instrumentum resecandis unguibus tonsorum esse demonstrat Horatius; qui ociosum apud tonsorem resecare ūgues scribit. Illa:nouacula. Vtilis genis:scilicet tondendis.

Onstrictos. Scriniū Vnguenta seruabantur scrinio,& res preciosiores ex luxu persico. Alexāder id inuenit uicto Dario:nunc admissurum libros monet ;ut prius compingatur ne tineis aditus sit. Tineas:uermes corrodentes chartas. Blattas:uermes. Constrictos compactos. & scriniū Darii Alexander libris Homeri seruandis destinauit:ut scribit Plinius.

At:Fasces calamorum. Calami apti chartis ex ægypto mittebantur cum haberent cognationem quandam cum papyro; gnidii ex creta præstantiores sunt:ut ait Plinius:quamuis hoc nonnulli tribuant Gnido insulæ dicatæ Veneri:nascebantur item ad eundem usum in Asia:ad Aneticum lacum: ex calamis autem qui chartis non seruiunt domorum tecta in septentrione conficiunt:durantque altissima:ut Plinius tradit:gloriantes igitur calami ægyptii quasi soli chartis apti sint; aiunt reliquas harundines debere parare tecta. Tecta texantur:conficiantur. Reliqua palude.reliquis harūdinibus palustribus.q.dicant nos tantum chartis sumus habiles.

Vlcis.Lucerna cubicularis. Candelabrum prius in usu fuit:quam lucerna:ut Varro scribit:dicta hæc a luce:quod placet ex eodem auctore:uel a lychnos quod lucernam significat.cubicularis dicebatur:quæ una tantum flamma cubiculo seruiebat:ea quæ plures haberet flammas destinata esset conuiuiis illustrandis. Licet facias quicquid uis:relaxa animum in quamuis uoluptatem; & tuo arbitrio sis in cubiculo. Illud Propertii: Quam multa apposita narramus uerba lucerna.

Ncillam.Candela pauperiores utebantur:ut Festus scribit.quod & Iuuenalis ostendit: Cuius dispenso:& tempero filum.dicitur ancilla lucernæ:qđ cum lucerna hæreat imobilis:ipsa circungestatur in oēs angulos. Sors:nā sorte dabantur hæc munera.

Vigil: quæ ardet. Exigit: expellit. Vult enim ostendere ne paruum munus mittere uideatur: quāuis candela sit pauperis: tamen eam præstare eundē usum: quem cæreorū & lucernarū lumina. Data īquit est candela tibi quæ uigil: id est cum ardebit totas tenebras expellat: quasi dicat nihil plus alia lumina præstant. Audio temerarios quosdam commētariorum nostrorum calumniatores hoc loco a nobis dissentire: & uernaculam quandam uocem sectantes: non candelam sed cicindelam deleta ueteri scriptura pro lemmate proponere: aiunt enim cicindelam lampadem eē: quæ ex uitro partim aqua: partim oleo impletur: atque ita uulgo nominatur sumpto nomīe a lampadibus: quæ cicindelæ dicuntur: auctore Plinio. Id me ignorasse prædicant: quod me fateri non pudeat: cum ipsi idem male a uulgo didicerint pyralem: pyrantem: nitedulam: noctilucam cicindelam uolucrem esse iam pridem legi apud Plinium & grammaticos nostros: s. d cicindelam ipsi iactent pro lampade magnifaciant: & istud suum inuentum ament: me certe riualem non habebunt: qui eiusmodi uoces nisi antiquorum uel auctoritate: uel usu confirmentur: Facile uulgo utendas relinquo. Dicite obsecro qui docti haberi uultis: & eo nomine plurimum gloriamini ubi cicindelam ꝑ lampade legistis? Plinius. Id lampadis genus lychnum pēsilem appellat. Is autem quæ scriptoris est diligētia & cura si aut uitrea: aut ænea fuisset cicindela: aut certe lampas aliquo in loco appellasset. Quæ ista est temeritas? Quæ imprudentia? Quæ stultitia? Vt cum in omnibus codicibus reperiatis candelam pro lemmate scriptam cicindelam inculcetis: Et si diis placet etiam ostentetis: Nimium amatis uernaculam linguam & plebeiam: nam ut multa alia omittam in Polybio: quem totum aut peruertistis: aut certe reddidistis barbarum: pro conserere manus uenire ad manus non puduit sæpissime transferre: & pro sociis Hannibalis sequaces Hannibalis scribere. Cur nimirum: quia ita uulgo loquimur. O homines plebeios uulgares: & plane contemnendos: Sed de Polybio alia est lucubratio: qua infantiam uestram & puerilem sermonem facile uel refellimus: uel certe in communem utilitatē emendauimus. Videte ne quum parū Festi Pompeii uerba percipitis: nouū uobis concinnetis uerbum Festus enim: Cicindela inquit genus est muscarum: qđ noctu lucet uidelicet a candeo: unde etiā candelabra putant appellata. Aperire oculos q plautinis uobis sunt duriores: Adhibete aures Festo quasi clamanti non dixit cicindelam esse candelabrum: sed cicindelam muscam a candeo: id est mico: & ardeo deriuari: ꝙ noctu lucet: ūde etiam candelabra a candeo dicta putantur: ꝙ candeant & luceant. Candela inquam scribendum est: nam hæc in saturnalibus mittebatur. Inter munera autem saturnalitia: quæ apud Martialem sunt: nullum est candelæ distichon præter hoc. Codices & antiqui & recentes ita habēt. Videte quid inter meā & uestrā interpretationē interest: ego latinū uerbum: uos uulgare sequimini: ego antiquam scripturā: uos nullā nisi a uobis deprauatā. Vigil aūt candela expellit totas tenebras: non qa tota nocte ardeat: qđ calūniator noster deridet: sed quia cum nihil est. i. ardet: quocunque illata fuerit expellit totas tenebras & locū illustrat: ut non minoris usus uideatur: q̄ cæreus aut lucerna: quæ nihilo plus præstāt: & ex eo etiā laudatur ꝙ sit ancilla lucernæ preciosæ scilicet & unctæ: quoniā ut ꝓposui ea immobili hærente ipsa circūgestat in oēs āgulos domus: nā lucerna nec solet nec facile potest circūferri. Pudet refellere puerilem Iuuenalis interpretationē: aiunt enim quod apđ Iuuenalem est: Cuius dispēnso & tempero filum: quod ut ostenderemus candelam pauperis esse: nos paulo ante usurpauimus ita accipiendū: ut intelligas iuuenem e fenestra prætereuntes aspicere: quo testas in eos iaculet. Est ne hoc interpretari poetas: an peruertere cicindelā: quod nusq̄ extat pro lāpade. Videtis locum apud Iuuenalem apertum expositum facilem non intelligitis. Id enim dictum est de iuuene: qui occurrentes pulsabat pauperes non autem fenestra despiciebat. Sed nimium insector istam uestram sententiā quæ sua leuitate ab omnibus facile est explosa. De cæreo uero quod diximus candelabro & lucerna suis distichis explicatum est.

Tutas quæ uigil exigit tenebras.

Lucerna polimyxos.

Illustrem cum tota meis conuiuia flammis:

Llustrē. Lucerna polimyxos μύξος significat lucernæ angulū. lucerna polimyxos dr: quæ hēt multos angulos & totidē flāmas: auctores Suidas: q id confirmat epigrāmate.

Et Pollux qui cum scribit de naribus myxā ait nares appellari a Sophocle: unde & dimixa lucerna potest uideri dicta:ita & polymixa dicetur.i.habens multos angulos cū lichnis & flammis. Calūniator quasi polimychon & non polimyxon legerimus: hoc loco clamat: & obiurgat. Atqui & apud Suidam & apud Pollucē hæc iam diu legimus.sed olim quoniā scriptū reperiebā polimychon:ex ea quoque scriptura sentētiā alterā dixi. Quū uero emē darent commentarii hanc tantū ꝓbaui:ut.s.polimyxos legat. Itaque in hoc sine aduersa rio litigat:sed illud præte rire non possum:qđ scribit obelisco: Lychnon milita rem esse lampadē:ita est ut ait:qđ Pollux scribit testi monio Theopompi: & Ari stotelis ī quarto de repu. & Pli.notās suorū tēporū lu xū in tribunis militū: qui candelabra corinthia ma gno emebāt: Nec pudet in quit tribunos militū sala riis ea emere: qđ ipse non ī telligens Salinis scripsit ꝑ salariis: qa ut ipse interpre tat ex candelabri tribuni salina conflabant:qđ peri culū est sentire:nos ex hoc Plinii loco ī commētariis Iuuenalis diximus tribunū illis uersibus designari a poeta:Quē coccina lena:& cætera. Multum præterea flammarum & ænea lampas. Quod autem con tendit μυ σν pro secessu & angulo non posse accipi:longe fallitur. Sed de græcis litteris quas uix primis rudimentis didicit:non est a nobis cum eo disputandum: nam q̄uis parū græce sciamus:tamen si audiret:quum in acadæmia romana docemus:ubi litteras quoque græcas publica mercede profitemur:fortasse ita proficeret:ut aliquando græca in latinam uocem conuerteret:quod nondum potuit:nā in eo aliena usus est ope. Sed hæc in alia sunt lucubratione nostra:quam edere tot exemplis noluimus. Neque enim nos constantiæ no stræ poenitet:q̄uis lacessitos. Hæc:ut proposui conuiuiis illustrandis erat destinata. Tot myxas:idest tot angulos in speciem narium. Vna lucerna:quasi dicat usum compluriū lucernarum præsto:& tamen lucerna tantum appellor.

Totque geram myxos: una lucerna uocor.

Cæreus.

Hic tibi nocturnos præstabit cereus ignes:
Subducta est puero nanque lucerna tuo.

Candelabrum ligneum.

Esse uides lignum: serues nisi lumina: fiet
De candelabro magna lucerna tibi.

Candelabrum corinthium.

Nomina candelæ nobis antiqua dederunt:
Non norat parcos uncta lucerna patres.

Ic.Cæreus mittebat ditioribus:ut scribit Festus:nam illi soli his utebant.Cur autem mittant in saturnalibus:in superioribus libris fuit expositū: quia.s.Publitius tribu nus plebis cum diuites per occasionē saturnaliorū grauiora exigerent a pauperioribus mu nera:edixit ne quid mitteret præter cæreos. Lucerna maioris erat luxus: quod Pli. uel ex eo ostendit quū ait Loliā paulinā tot gēmis ꝓcessisse:ut ad lucernarū lumen spectaretur. Cæreus secundum tenebat locum:quam æstimationem hoc disticho poeta ostendit. Sub ducta lucerna,q.d.quum careas lucerna cæreo utaris.

Sse.Candelabrum ligneum.Candelabrū a candelis ibi ardentibus nomē accepit: ut Plinio & Varroni placet:nam funes in eo fixi accendebant.Ligneū fuisse hic indicat locus & credimus:cum Cicero lychno ligneolo delectaret:ut ipse scribit:& Cecilius in me retrice ita ait:Memini hic uidisse candelabrum ligneum ardentem. Vides lignū:me esse lignum. Magna lucerna:nam pariter ardebit candelabrum.

Omīa cādelæ.Cādelabrū corinthiū.Ex ære cœperūt fieri cādelabra: ī q̄bus æginetici hoīes supficiē optīe elaborabāt:Tarētini scapos.Nullū tamē erat corinthiū: q̄uis cori thia dicerent:ut Pli.tradit:sed ex ꝓximis coritho achaiæ urbibus mittebant: cū Mumius coritho deleta æra corīthia ī ꝓxīa oppidā dispserit.Non igit corinthiū ītelligas corinthi laboratū:sed ex ære corinthio:qđ ꝓpinquis locis datū est.Lucerna cādelabro successit ut ꝓposui maiore luxu:qđ etiā hic locus affirmat: & Varro scribit his uerbis: Candelabrū a candela:ex hoc enī funiculi ardentes figebant:lucerna post inuēta quæ dicta a luce:& cæte ra.Nomina candelæ:dicta sumus a candelis. Vncta:oleo. Parcos patres.q:d.cū maiores nr̄i parci eēnt uncta lucerna non utebant:sed id postea ē inuētū:ꝓpterea sūpsimus nomē a candela:quæ est hominis pauperis:& frugi:non aūt lucerna quæ nunc usurpatur.

Aec quæ. Pila paganica a pagis dicta est: ubi primum est inuenta: hæc nec tam mollis erat q̄ follis: nec tam dura q̄ pila rusticana ē: erat enī & ad rusticorum uoluptatem inuenta. Turget: plena est. Pluma difficili: asperiore. Arcta: stricta & dura. medium tenet inter follem & pilam.

I me: Pila trigonalis. In gymnasio hæc pila erat: in qua iactanda sinistrarū industria & fortitudo commendabatur. supra: Palmam det tibi de trigone nudo: Nec laudat polybi magis sinistras. Nā polybus sinistra in hoc ludo palmam obtinebat alibi: Captabit tepidum dextra leuaque trigonem: Imputet acceptas ut tibi sæpe pilas. Mendose igitur scriptum est fenestris: cum & antiqui codices sinistris habeant: & ita sit legendum. Sum tua: potes ludere. Rustice: indocte. Redde pilam: depone.

Te procul. Follis pila laxior erat: quæ pueros & senes exercebat spiritu tumefacta: qui nec paganice nec trigonali pares habebant uires. hac exercitatione usus est Augustus teste Tranquillo. Ite procul: facessite. Mitis ætas imbecillis.

Aec. Arpasto exercebantur tyrones in palæstra: in quo gymnasio opus erat uelocitate: dum arpastum e terra raptū certatim adolescētes tollerēt curuato dorso sese erigentes: nam palæstrita qui pectus retro flectit peritissimus olim habebat. infra de palæstrita: Non amo qui uincat: sed qui succumbere nouit: Et didicit melius tin anaclino palim. i. retroflexionē: qua aduersariū exceptū suspendit: mox deiicit in terrā facilius ea arte. huic industriæ arpastū assuefaciebant: q̄ drauci hoc exercerent. supra ostendit: Arpasto quoque subligata ludit: Et flauescit aphe: grauesque draucos Alternos facili rotat lacerto. Anteus palæstræ certamine claruit. Draucus antei. i. palæstrita studiosus Antei. Qui facit grandia colla: nā hac exercitatione ꝓducebat collū: cuius longitudine in palæstra opus est. Iuuenalis: Longis ceruicibus æquat Herculis anteum procul a tellure tenentis. Vano labore: molli & delicato arpasti labore: nam labores gymnasii uanos solet appellare: nam molliorum hominum sunt. mox: Quid pereunt stulto: & cætera.

Vid: Halteres. Quæstio ē Aristotelis i. v. ꝓbleumatū q̄re halteribus utētes agilius saliant. sūt enī halteres pondera: qbus pariter manibus comprehēsis exercemus corpore: uel ābulātes: uel saltātes: iis utimur ut agilius saliamus. Aristoteles saltās ponderibus susceptis innitit̄: & qui currit manus obquatiens se substentat: cur ille plus prosilit habens halteres q̄ non tenēs: hic uelocius currit manus obquatiens: q̄ non obquatiens. mollitiē huius gymnasii carpit.. Halteres ab halo: quod est salio. Pereunt: conficiunt. Stulto haltere. i. uano halteris labore. Melius exercet: meliorē præstat exercitationem.

E lutet. Galericulū capitis erat indumentū: quo crines operiebant̄: hoc capiti adoptauit Otho: ut scribit Tranqullus propter raritatē capillorū. In usu etiam erat palæstritis: ne crines ceromate contaminarentur. quid sit ceroma supra exposuimus. Pelle: galericulo ex pelle. Lutet: contaminet. Apto uerbo usus est: nam ceroma ex luto & oleo erat.

Pila paganica.

Hæc quæ difficilis turget paganica pluma:
Folle minus laxa est: & minus apta pila.

Pila trigonalis.

Si me nobilibus scis expulsare sinistris:
Sum tua: si nescis rustice: redde pilam.

Follis.

Ite procul iuuenes: mitis mihi conuenit ætas:
Folle decet pueros ludere: folle senes.

Harpasta.

Hæc rapit antæi uelox in puluere draucus:
Grandia qui uano colla labore facit.

Alteres.

Quid pereunt stulto fortes altere lacerti?
Exercet melius uinea fossa uiros.

Galericulum.

Ne lutet immundum nitidos ceroma capillos:
Hac poteris madidas condere pelle comas.

Pergamus: Strigiles. Stringere est radere: ut ait Marcellus: unde strigiles instrumenta erant: qbus sudantes in thermis radebant uncti oleo. Tranquillus scribit Augustū læsisse cutē nimio strigilis usu: & ita exponendū ē apud Iuue. Et sonat unctis strigilibus: nā parabant ad balnea: Et pleno componit lintea gutto: nā & lintea in usū balneorū ueniebant. supra: Lintea ferret apro. Pythagoras laudat: q̄ quendā se distringentē ita expresserit dicatū ab Agrippa ante thermas: ut Tiberius Impator id signū i cubiculū trāstulerit: qđ statim restituit efflagitāte populo Ton apoximenon. i. se distringentē. Strigiles græce stlēgites dicūt: & quæ e corpor eradūt strigmēta: quorū multitudinē miratus ē Strabo factā ab argonautis populoniæ. Pergamus ex Asia hoc instrm̄ misit.

Strigiles.

Pergamus has misit curuo destringere ferro:
Non tam sæpe teret linea fullo tibi.

Guttus corneus.

Gestauit modo fronte me iuuencus:
Verum rhinocerota me putabis.

Rhinoceros.

Nuper in ausonia domini spectatus harena:
Hic erit ille tibi cui pila taurus erat.

Crepitaculum.

Si quis ploratur collo tibi uernula pendet:
Hæc quatiat tenera garrula sistra manu.

Flagellum.

Proficias nihil hoc cædas licet usque: flagello:
Si tibi pulueteo de grege currit equus.

Dentifricum.

Quid mecum est tibi: me puella sumat:
Emptos non soleo polire dentes.

Has: strigiles. Distrīger: radere. Lintea: qbus utebant in balneis: hoc ē tute potes strigilibus ita purgar ut fullo non purget lintea sæpe: qa nō contamīabūt: si te prius strigilibus erasū linteis absterges.

Estauit: Guttus corneus. Guttus siue guttū uas erat: qđ guttatim aquā emittebat. hoc utebant i sacris ligneo ut placet Varroni: unde Curius negauit se ex præda hr̄e qcq̄ præter guttū faginū ad sacra. erat item corneus aptus ad balnea ex cornu rhinocerotis: unde & rhīoceros dicebat. & ita intelligendū ē apud Iuue. Cū rhinocerote lauari: ut de hoc uase sit locutus: nūc mittit guttus ex cornu iuuenci sed tanta arte laboratus: ut rhinocerotis uideatur. Iuuencus: sum ex cornu iuuenci.

Vper. Repetit spectaculū rhinocerotis: qui taurū non secus ac pilā iactauit: ut in spectaculis legimus. Arena ausonia: theatro Domitiani. Hic. i. hic guttus ē confectus ex cornu illius rhinocerotis: q taurū ut pilam iactau: t. Ita uas laudat a nobilitate materiæ.

I quis. Crepitaculū instrm̄ erat: qđ nomē assumpsit a frequēti crepitu: i delitiis puerorū ad fletū sedandū: qđ & Quin. ita docuit ne sonū reddant pene puerilium crepitaculorum. Vernula: puer. Garrula: sistra: crepitacula ad sedandū fletū: quæ sistra uident.

Roficias: Flagellū. Flagello utebāt aurigæ agitādis eqs Mēda ē i hoc disticho recētiorū codicū: nā i antiqs purpureo legit: & non puluereo: & ē ita legēdū. Prassinū agitatorē fuisse celeberrimū tēporibus Neronis celeritate equo℞ supra ex poetæ carmīe & Trāqlli testimonio recitauīus: eundē appellatū Purpurionē distichon supioris libri docet: Et nomē prassini purpurionis hēt. Appellat gregē purpureū equos purpurionis: q uelocitate præstabāt. Non pderit inqt tibi flagellū hoc o auriga si certaueris cū eqs purpureis: qa oīo supabūt. nō placet itelligas de equo spadice: cuius colorē honestū cōmēdat Vir. Cædes: uerberes. Currit tibi: certat tecū: uel dicat si hūeris equū ex grege equo℞ prassini: nō idigebis flagello: nā licet eū assidue uerberes: nihilo plus curret q̄ sponte. q. d. tā spōte currit q̄ cæsus.

Vid. Dentifricium frequens uerbū est apud Pli. dū poliendis dentibus remediū assignat: id eni appellat dentifriciū. dat non carenti oīno dentibus: & puellæ quæ habeat nigriores dentes. Quid mecū est tibi: dentifriciū ipsū alloquit anū habentē dētes emptos: & ait: Quid usus potero tibi o anus præstare: quæ habens dētes emptos: alibi ad Eglē dixit Emptis dētibus uti. Puella: quæ. s. suos hēt dētes. Emptos dētes: q̄les tu o anus habes.

Vod.Myrabolanum nomen arboris est ferentis glandem aptam unguentis in troglo ditis thebaide & arabia: ut Plinius scribit: unde nomen accepit. Myros enim significat unguentum: & ualanos glandem. hanc compositionem docet distichon poetae iocantis & Plinius affirmat. Cortices tamen ab unguentariis premebant: nuclei a medicis. Quod nec Virgilius nec Homerus. i. myrobalanum. Ex unguento. i. myro. Et balano: nam nec Homerus dixit unguentum: quod est latinum: nec Virgilius balanum: quod est graecum. Neuter igitur dixit unguẽtũ balanũ: sed solus Martialis. dicebatur autem myro balanum.

Vsticus. Aphronitrũ componitur ab aphros: qđ significat spumã: & nitrum: nã erat spuma nitri quae colligebatur ĩ Asia ĩ specubus: quos colligas appellabant. mittebatur ex aegypto in uasis picatis ne liquesceret. Rusticus: indoctus Spuma nitri. i. ita latine uocor: quũ litteras graecas ignoras. Graecus es: aphronitrũ. Ita codex antiquus habet ut dicat Graecus es: interrogantis. i. si scis graecas lrãs. Aphronitrum. i. dicor aphronitrum: quasi dicat apud graecum dicor aphronitrum.

Alsama. Balsamũ in sola iudaea nascitur: ut Theophrastus Plĩ. Trogus scribunt: in duobus tantũ hortis regiis arboris cortex uulneratur: unde succi manantis gutta colligitur in cornua lanis abstergẽtibus hoc dicitur opobalsamũ simile oleo crassiori durescit: & in rubrũ exit colorẽ miri odoris. huius praestãtiam laudat distichon quã uiris conuenire ait cũ unguenta assyria: ut amomũ & alia sua mollitie conueniant mulieribus. Menda est in recentioribus codicibus: in ueteribus minime: nam cũ scribi oporteat Nini: inuersum est cosmi: cum non perciperent Ninum hoc loco poni pro unguento assyrio: nam balsamũ iudaeũ ẽ. Delitias nini: unguẽta assyria: nã Ninus rex fuit assyriorum. Vos nurus: uobis. n. conuenit.

Ratum munus. Lomentum e farina fabae emendãdis rugis uteri aptum erat: quo mulieres utebantur ne in balneis spectatae ludibrio essent. supra: Lomento rugas uteri quod condere tentas. Sciffo: rugoso.

Vx. Laterna cornea a latendo est dicta laterna: nam lumen occultat: haec cornea dũ pellucet uidetur aurea: inde est distichon. Aurea: habens colorem aureum. Clusis flã. dum lumen est inclusum. Lucerna: quae in laterna collocatur.

Ornea. Laterna ex uessica. Sum fuscior: idest minus luminis habeo. q. d. non. Non putat uessicam: quia uideor cornea.

Bria. Tibiae. Monaulos dr̃ unica tibia: quã Mercu. iuenit auctor Plĩ. gẽmis uti docuit Marsias. Idẽ duas potes sumer & aliquãdo unicã: qđ disticho poeta docet. Tibicia: mulier.

Myrobalanum.

Quod nec uirgilius nec carmine dixit homerus:
Hoc ex unguento constat & ex balano.

Aphronitrum.

Rusticus es: nescis quid graeco nomine dicar:
Spuma uocor: nitri dicor & aphronitrum.

Opobalsama.

Balsama me capiunt: haec sunt unguenta uirorum:
Delitias cosmi uos redolete nurus.

Lomentum.

Gratum munus erit: sciffo nec inutile uentri:
Si clara stephani balnea luce petes.

Laterna cornea.

Dux laterna uiae clausis feror aurea flammis:
Et tuta est gremio parua lucerna meo.

Laterna ex uesica.

Cornea si non sum: nunquid sum fuscior? aut me
Vesicam contra qui uenit esse putat?

Fistula.

Quid me compactum ceris & arundine rides?
Quae primum extructa est fistula talis erat.

Tibiae.

Ebria nos madidis rumpit tibicina buccis:

Nos:duas.geminasq; aut tibiarũ certamẽ ꝓpositũ ẽ.xliii.olympiade:ut scribit Pausanias.
Aurino.Mammillare compescendis papillis indumentum erat inuentum: ex hoc io catur in mulierem mammosam. Taurino tergo:alludit ad carmen Virgilii: simul notat magnitudinem mammillarum.
Ambere:Muscaria.Pauonina flabella exigendis muscis inuenta muscaria dicunt: ea ex cauda pauonis fiebant:ut & Propertius canit:Argum autẽ in pauonẽ conuersum fabula est uulgatum. Eximiæ alitis.i.pauonis.

Sæpe duas pariter:sæpe monaulon habet.

Solæ lanatæ.

Defuerit si forte puer:soleasque libebit
Sumere:pro puero proderit ipse sibi.

Mamillare.

Taurino poteras pectus constringere tergo:
Nam pellis mammas non capit ista tuas.

Muscaria pauonica.

Lambere quæ turpes prohibet tua prandia muscas:
Alitis eximiæ cauda superba fuit.

Copta rhodiaca.

Peccantis famuli pugno ne percute dentes:
Clara rhodos coptam:quam tibi misit edat.

Priapus siligineus.

Si uis esse satur nostrum potes esse priapum:
Ipse licet rodas inguina purus eris.

Porcus.

Iste tibi faciet bona saturnalia porcus:
Inter spumantes ilice pastus apros.

Muscarium bubulum.

Sordida si flauo fuerit tibi puluere uestis:
Colligat hunc tenui uerbere cauda leuis.

Botulus.

Qui uenit botulus medio tibi tempore brumæ:
Saturni septem uenerat ante dies.

Eccantis. Copta rhodia panis durissimus qui ex rhodo mittebatur. Copton: itẽ insula est in ægypto sacra Isidi. Coptã panem durissimum: quæ per antiphrasim dicta est: nã copto significat incido.

I uis. Priapus siligineus. Vtraque inguina ex siligine fiebant apud antiquos aptissima esui: ut illud supra: Ipsa siligineis pinguescit adultera cũnis: nunc mittitur priapus siligineus. Tu eris purus: nõ fellabis: quia hæc inguina sunt siliginea: non uera inguina.

Ste.Porcus in domesticis tantũ suibus dicitur:unde uerbũ deduxit Columella poculator pro custode suũ:ut a suibus colendis subulcum dixerunt nunc i saturnalibus factus pinguis i silua inter apros. nam cum ita fiebãt astiles porci gratioris erant saporis & maioris æstimationis Bona saturnalia:lautam mensam saturnalitiam.

Ordida. Muscarium bubulum cauda bouis in speciem muscarii pauonini excutiendo pulueri delegata erat: quemadmodum pauonis cauda abigendis muscis. Cauda leuis:bubula. Tenui uerbere:pulsatione.

Otulus.Initio hyemis conficiebantur farcimina:inter quæ & botulus struebatur: gratus quidem omnibus mensis:sed celebratus præcipue in saturnalibus: dum ex eo corona fieret pulti:supra diminutiuo usus: Et pultem niueam premens botellus. Et Festus Pompeius botulum scribit esse farciminis genus.Saturnalia ad quartumdecimum calendas ianuarias uno tantum die rudis antiquitas celebrauit:mox in triduum sunt producta intercalatis diebus a Cæsare:quibus annus perficiebatur:accedente que edicto Augusti qui triduo ea obseruari iussit.sumebant igitur initium ad.xvi.calendas ianuarias: desinebant que in.xiiii.sed cum sigillaria & alia munera mittenda essent interiecta in.vii. creuerunt dies:ex quo numero.v.tantum festi habebantur. Medio tempore brumæ: idest mediis saturnalibus. Venerat:quia ante factus est initio hyemis.

Sittacus. Psittacus græce dicit psittacæ auis indica effingendi sermonis humani industria celebris: Imperatores salutat: ut Plinius tradit: inde exit distichon. Cæsar aue: nam ut dixi Imperatores salutat: & hoc in assentationem Imperatoris dicitur.

Orue. Coruus sermone exprimẽdo nulli cædit: nobilitatus olim funere publico quattuor seruis feretrũ subeuntibus: sepultus ad secundũ lapidem in flãmina. hic erat qui Cæsarẽ Augustũ magna omniũ admiratione salutabat: ore concipere hanc auẽ putat uulgus ĩserto maris rostro: qđ libidinis genus cum fellationi simillimũ sit: coruus dictus est fellator. Ex hoc iocat poeta quo pacto fellatio possit uideri ĩ coruo eẽ: cũ nulla inserat mentula sed rostrũ. Salutator: epitheton corui ex historia: nã olim aucto. Pli. & Mac. Aug. salutauit: Aue inqens Impator: aue triũphator.

Iet. Luscinia. Notissima est fabula Prognẽ in hirundinẽ conuersã eẽ: & philomelam sororẽ: cui Tereus linguã absciderat ĩ lusciniam. Probus tamẽ in commẽtariis bucolicoꝝ secutus quorundã græcorũ fidẽ scriptũ reliqt philomelã ĩ hirundinẽ: Prognẽ in lusciniã fuisse conuersã: Thucidides aliter: huius auis musicã compluribus uerbis laudat Pli. affirmãs eis studiũ tantũ esse: ut plerũque ad extremũ spiritũ certet mutuo cantu: solaque nec die nec nocte uocẽ intermittat. Augurium dedit suauitati carminis Stesichori poetæ: in cuius infantis ore cecinit. Tereos incesti: qui commisit stuprum cum philomela. Luscinias cæsarei iuuenes habuerunt græco & latino sermone dociles: præterea meditantes in diem & assidua noua loquentes longiore etiam contextu.

Psittacus.

Psittacus a uobis aliorum nomina discam:
Hoc didici per me dicere cæsar aue.

Coruus.

Corue salutator quare fellator haberis:
In caput intrauit mentula nulla tuum.

Luscinia.

Fiet philomela nefas incesti tæreos: & quæ
Muta puella fuit: garrula fertur auis.

Pica.

Pica loquax certa dominum te uoce saluto:
Si me non uideas: esse negabis auem.

Cauea.

Si tibi talis erit: qualem dilecta catullo
Lesbia plorabat: hic habitare potes.

Narthecium.

Artis ebur medicæ narthecia cernis habere:
Munera quæ cuperet parcius esse sua.

Flagra.

Ludite lasciui sed tantum ludite serui:

Ica. Pica loquacitate sermonis contendit cũ superioribus. Nec cederet nisi mẽoria falleret: Quãuis meditet assidue tradita uerba adeo uicta difficultate uerbi exprimẽdi plerũque ĩteriit. præstãtiã sermonis laudat distichon. Negabis auẽ: qa putabis eẽ hoĩem.

I tibi talis: Cauea eborea. Virgæ argenteæ ebori insertæ caueam faciebant qualem describit Papi. At tibi quãta domus rutila testudine fulgens: Connexusque ebori uirgarũ argẽteus ordo. nũc mittit exigua: quæ uix passerculũ capere posset: Hic ĩ cauea eborea.

Rtis ebur: Nartheciũ genus ferulæ est leuissimæ: unde baculi senibus dabant: excogitatis etiam remediis ex eadẽ arbore a medicis: quæ qdẽ uenenata hẽbant. sed mixtura emendabat ueneficiũ: Nartheciũ igit uirga medica est. Ebur dicitur uel a candore uel quoniã scipiones eburnei fiebãt magno precio: ut scribit Liuius. In quorũ locum succedit nartheciũ. Habebis munera quæ cuperet pactius esse sua: Laudat præstantiã muneris cum dicat pactium desiderare tale munus: nam pactius eẽ sua. Laudat orbus erat tpibus. M. cui munera mittebantur multa: Iuuenalis: Gallita & pactius. q. d. ne ipse quidem pactius cui multa mittũt munera tã præclaꝝ munus hẽt.

Vdite: Flagra: Flagris serui cædabãt: sed ĩ saturnalibus his. v. diebus: q festi hẽbant Do͠s seruis ius oẽ reittebat. Loqt nũc dominus depositis flagris. Sed tãtũ ludite: abstiẽte scelet.

Signata:clausa. Quinque diebus:id est in saturnalibus quibus uobis data est libertas. Nuisæ:Ferulæ.Ferula puerorũ magistri utebant̃ ad manus cædẽdas. Columella:Nec mitis manibus ferulas.Nobilitatẽ ferula accepit a furto promethei:qui ignẽ de cælo ferula detulisse dicit̃:hanc fabulã prius cecinit Hesiodus ĩ carmĩe rustico:historiã tradiderũt alii:q.s.primus Prometheus docuerit ignẽ optĩe ferula seruari:ægyptia ad id aptissima habebat̃.utrũque igit̃ usũ ferulæ distichon ostendit. Pueris:quia cædũtur ferulis.

Hæc signata mihi quinque diebus erunt.

Ferulæ.

Inuisæ nimium pueris:grataeque magistris:

Clara prometheo munere ligna sumus.

Pera.

Ne mendica ferat barbati prandia nudi:

Dormiat & tetrico cum cane pera rogat.

Scopæ.

In precio scopas testatur palma fuisse:

Gratæ magistris:quia his retinent pueros in officio. Ligna clara nobilia.Furto prometheo:nam ferula surreptũ ignem seruauit. Mendica:pera:philosophi cynici pera & scipione utebãtur:cum igit̃ nũc pera mittat̃ rogat ne detur cynico designans in quem usum frequenter accipiatur. Nudi barbati:idest philosophi cynici:q habebat longam barbam. Cane tetrico:idest cum cynico.

In precio.Scopæ domus quæ uenerunt purgamenta ex pauimento. Cicero:hic mihi quasi dissipare uidet̃:sunt enim ipsa uerricula:quæ ex uirgis ulmeis aridis fiebãt præcepto Catonis ad tergenda uasa:ex palma arbore ad mensarũ reliquias uerrendas.palmæ igit̃ precio scopæ olim erant in æstimatione:inualescẽte aũt luxu:ut ipsæ aiunt:poterunt haberi precio:qa preciosissimas reliquias ciborũ uerrant̃. Analecta reliquiæ dicũt̃:ut in superioribus libris expositũ est. Palma:ex qua.s.scopæ olim fiebant:ex tamarice etiã fiebat:ut scribit Pli.Tamarix inquit scopis tantũ nascit̃. Testat̃:argumento est scopas fuisse in precio. Sed analecta.i.reliquiæ ciborũ quas nunc uerrũt. Dabunt precium.i.afferent æstimationẽ scopis.Ita suorũ temporũ luxum notat:& apte opponunt̃ priore uersu. In precio:& sequenti. Sed preciũ:ita codices antiqui habent:alii habent ocia:sed mendosa scriptura.Quære in superioribus libris eo loco:Analecta quicqd & canes reliquerũt. Ibi aliã sententiã diximus de analectis:q.s. instra quædã essent ad reliquias colligendas. placet tamẽ sentire analecta reliquias esse.Qui otia legendũ putãt:aiũt hoc disticho pauimentorũ luxũ a poeta notari:q.s.quũ pauimẽta subtegulanea erãt:& barbarica dicebant̃ scopis euerri poterãt.postea iuẽit luxuria alia pauimentorũ genera elaborata arte picturæ quæ euerri non poterant:sed ex hiis manu purgamenta colligebant̃:unde & asarota dicta sunt ab a particula priuatiua:& a soroo uerro.De his locutus est Lucillus poeta:Ante pauimenta atque emblemata uermiculata:& Papinius:Superantque nouas asarota figuras. Faciunt mihi dificilem errorum multitudine confutationẽ:nã unde initiũ sumã:non satis statuere possũ.A Plinio hæc de pauimentis uerba accipiũt inuersa illa quidẽ:& plane confusa partĩ ignorantia:partim uerbis additis:quæ Pli.non scripsit:Sed qd ad disceptationẽ nostrã pertinet:in eo maxime occupati sunt:ut ostendant asarota non solita esse uerri scopis:sed purgari reliquiis manu collectis:propterea inquiunt ocia erãt scopis:q asarota non uerrebant.O uanitatem & uerecundiam uestram:Si scopæ iam cessant:nec ullum præstãt usum cur mittuntur ab amico:Nullum enim apud hunc poetam munus mittitur:cuius usum & commodum non ostendat:præsertim si id exiguum fuerit:ut scaptoriũ qd sequit̃ Defendet manus hæc scapulas.Solet enim poeta quũ parua mittuntur munera:ut ferulæ:scopæ:scaptorium:manuale:& reliqua id genus:ea aliqua usus commendatione extollere. Accipite q̃ arguta sit:& Mart.digna sententia istorum interpretatione: Nam si eos audiemus:ita erit exponendum. Mittimus nunc scopas:quæ olim in precio fuerunt:adeo ut ex palma arbore fierẽt:Nũc uero cessãt:& nullum præstãt usũ.Cur ergo mittũt̃ boni uiri: An ut iter tabulas & signa collocẽt̃.Discite tãdẽ aliquãdo melius & loq & sẽtir̃:pudeatque illud addere:Asarota non solita eẽ uerri:quũ asarota dicta sint:q diligẽter uerrãt̃:ut apd Pap.docuimus eo loco:Gaudet humus supatque nouis asarota figuris:quũ publice siluas profiteremur. non enĩ asarota ab a particula priuatiua dicũtur:sed ab a particula ĩtẽtiua:& quæ auget:quod apud græcos plerunque fit:& saroo uerro:nam diligentissime uerrbãt̃

Iuue. Verre pauimentū & nitidas ostende colūnas. Pli. de asarotis: Celeberrimus fuit ī hoc zēdorus qui Pergāi strauit: quē uocāt asaraton: & qui reddēs rationē quare asarotos dicaf: subdit quoniā purgamēta cœnæ ī pauimēto quoque euerri solēt ueluti relicta. Est ne ob scura Plinii īterpretatio cur dicātur asarota: quoniā. s. bene uerrāf: ut ipse scribit: Sed iam uos quoque ut arbitror pudet stultitiæ uestræ. Quid ergo ieptius q̄ dicere cœnæ purgamēta manu solita eē colligi. Quis īstruit quis potuit cernere: ut serui tāq̄ canes triclinia lustrarent purgamēta manu colligentes sordidi: & contaminati. Vbi hoc: uel legistis: uel uidistis unq̄: Codices præterea ferme oēs: Sed preciū hēnt non ocia: & ita ē legēdū. Nā laudanf scopæ ēt ꝙ olī fuerīt ī precio: ait poeta argumento eē ꝙ ex palmā arbor̄ nobilissīa fiebāt: nūc æstimationē accipient a delicatissimis ciboꝝ reliquiis quas uerrēt: & ita ut ꝓposui tēporū luxus notaf. De Lucilliano uersu nihil laboro: q̄uis eū quoque male accipiant Pli. enī non ut de aserotis Lucillū locutū ostendat hūc uersū refert: sed ut pauimēta āte cimbricū bellū frequentata fuisse demonstret: uerba hæc sunt Pli. Frequētata uero pauimenta āte cimbricū magna gratia animoꝝ: Inditio ē ille Lucillianus uersus. Ante pauimenta atque emblemata uermiculata: quem uersum Cicero quoque quod isti ignorabant in suo oratore anteq̄ Pli. inseruit. Sed iam satis explosimus eorum leuitatem & ignorantiam.

Ocia sed scopis nunc analecta dabunt.

Scalptorium.

Defendet manus hæc scapulas mordente molesto
Pulice: uel si quid pulice sordidius.

Manuale.

Ne toga barbatos faciat uel penula libros:
Hæc abies chartis tempora longa dabit.

Lectus pauonicus.

Nomina dat spondæ pictis pulcherrima pennis:
Nunc iunonis auis: sed prius argus erat.

Ephippium.

Stragula succincti uenator sume ueredi:
Nam solet a nudo surgere ficus equo.

Stibadia.

Accipe lunata scriptum testudine signum:
Octo capit: ueniat quisquis amicus erit.

Efendet. Scalptorium instrumentum erat eburneum in speciem manus confectum: quo pruritus scapularum terrebatur: cum manus eo protendi non possit. Scapulas: pruritum scapularum. Si quid sordidus: id est pediculus.

E Toga. Manuale tabulæ erant ex abiete quibus libri seruabantur: ne usu attriti fierēt pilosi aut sordidi. Hæc abies: hæc abiegna tabula. Barbatos: id est pilosos: ut supra Quæ duro nondum inhorruit mento.

Omina dat: Lectus pauoninus. Tabulæ citreæ erant in magno precio undatim imitātes oculos pauonum auctor est Pli. unde mensæ ex his confectæ pauoninæ dicebātur: & tricliniorum lecti discubitorii pauonini his tabulis operti. Lectos autem acere arbore aut citro fuisse opertos scribit Plinius: Mittitur igitur nunc lectus pauoninus ex tabula pauonis. Nomina dat spondæ: id ē lectus accepit nomen a pauone: nam dicitur pauoninus nam ex tabula citrea pauonina cōstit.

Tragula. Ephippium sella in equo dicitur: nam epi significat in ippos equum. Veredi equi uelocissimi in usu uenatorum. supra Parcius utaris moneo rapiente ueredo. hic ephippio indiget cum sæpe excutiat sessorem nudus. Stragula: id est ephippiū. quicqd sternitur stragula sūt. Solet surgere pectus. i. excuti sessor. Equo nudo: non hēnte ephippiū: ut supra dixit de ueredo: Hūc datū eē frāgere sæpius sessorē: q̄ leporē. Alia scriptura habet: Ficus: ut dicat ficus solet surger̄: ꝙ sessor sine ephippio ficosus fiat podice attrito dorso eq.

Ccipe: Stipadia. Stipadium locus erat aptus cœnationi: ut epistola Plinii docet: nunc mittitur triclinium testudineum in speciem stipadii: ubi octo poterant discumbere. de tricliniis factis supra est expositum. Scriptum: distinctum & pictum. Signa octo discūbentes. supra: Septem signa capit sex sumus adde: id est uoca Lupum. Lunata testudine: ī speciem lunæ. Veniat: ad octauum usque.

Oemineā.Gustatoriū mēsa erat ubi gustabāt tecti e testudinibus sectis:e qbus & lecti & triclinia operiebant quod inuentū ē tēporibus Neronis:quædā erāt testudines terrestres ī desertis libyæ inuētæ quæ ī opibus chersinæ dicebātur hoc ē terrestres:nā chersos significat terrā.Alebātur rore:neque eodē ī loco aliud aliqđ aīal nascebat. Erant præterea testudines aquaticæ:ex quaꝝ maribus testæ ītegēdis lectis aut tricliniis Palmā tenebāt.Loquitur gustatoriū ex ꝑsona testudinis affirmās se non cōstare ex terrestribus testudinibus: quæ uiliores sūt:sed ex marinis & ex maribus: nā sūt præstātiores. Fœmineā cherson:testudinē fœmineā. Præda mascula: mares captæ ī mari non chersinæ.

Gustatorium.
Fœmineam nobis cherson si credis inesse:
Deciperis:pelagi mascula præda sumus.

Mensa citrea.
Accipe felices atlantica munera siluas:
Aurea qui dederit dona minora dabit.

Mensa acerna.
Non sum cripsa quidem:nec siluæ filia mauræ:
Sed norunt lautas & mea ligna dapes.

Dentes eborei.
Grandia taurorum portant qui corpora:quæris:
An libycas possint sustinuisse trabes.

Quinque peda.
Puncta notis ilex:& acuta cuspide clausa:
Sæpe redemptoris prodere furta solet.

Pocula archetypa.
Non est ista recens nec nostri gloria cæli.
Primus in his mentor dum facit illa:bibit.

Ccipe:Mensa citrea. Atlas mauritaniæ mōs citrū arborē ꝓducit:unde mēsæ citreæ fiebāt tāta taxatione:ut haꝝ sūptū fœīnæ uiris exprobrarēt:cum ipsis margaritaꝝ luxus exprobraret:Vēditæ sſ magno precio ex hæreditate Asinii Polliōis & multoꝝ. ī his laus erat:ut media cōmissura non appareret:sustinebāturque pedibus elephantinis. Siluas felices mēsas preciosas ex atlante Minora dabit.q.d. hæc dona superant aurea.

On Mēsa acerna.Mēsa ex acere arbore cōfecta ꝓximā citreæ dignitatē obtinebat:& cū citreū desideraret succedebāt tabulæ acernæ. Mensa igitur acerna loquens ait se non minus lautis epulis onerari: q̄ citrea soleat. Non sum crispa: id est non sum citrea crispis uenis preciosa: nam citreæ quæ in uena erant crispæ magnæ erant taxationis:& tigrinæ dicebantur:auctor Plinius. Filia: non sum nata. Siluæ mauræ.i.citri atlantici:nam Atlas mauritaniæ est mons.

Randia:Dentes eburnei.Inualescente luxu excogitatū est pedes elephātinos mēsis citreis supponere:quod supra repetito carmine poeta sæpe ostēdit:& Ita exposuimus locū illū ī iactabūdo q in septis uolebat oīa coemere:ꝙ poposcerit ebur alte expositū.i.dētes elephātinos.Pli.hunc luxum detestatur in xii.naturalis historiæ:nondum inquit natum erat ius ex eodē ebore:ut deorum simulacra spectarentur:& pedes mensarum.nunc igitur pedes eburnei ex dentibus elephātoꝝ confecti habent hoc distichon. Portant.sustinent Taurorum:quia tauri iactātur ī theatro ab elephantis.Trabes libycas.i.mēsas citreas.

Vncta.Quincupedal a mensura quinque pedū nomē habet:hoc utebātur ad parietes ædificatos dimetiēdos tanto artificio:ut etiā si redēptor:hoc ē qui susceperat parietē ædificandū male exædificasset:hoc īstrumēto deprehēderet. Ilex:pertica ex ilice.Pūcta notis.i.distincta signis mensuraꝝ. Clausa acuta cuspide:compacta. Clausa:munita.prodere:deprehendere. Notis:mensura. Furta.si minus ædificauit.

On.pocula archetypa nota sſ uel huius poetæ carmīe:nā sæpe hoc uerbo usus ē:& nos didicimus ea eē pocula archetypa:q̄ ātiqssioꝝ opificū manibus elaborata ferebāt:unde alia ad exēplū effingeret.Mentor āt nobilis monumētis ātiquoꝝ sūmā laudē adeptus ē argēteis poculis elaborādis. Non ē gloria nr̄i cæli.i.non ē gloria artificii nr̄oꝝ tēpoꝝ:nā cælū sculptoris īstrumētū ē.q.d.hæc pocula nō sūt elaborata ad alienū exemplū:sed ipsa Mentoris artificio elaborata aliis exēplo stant:sūt.n.archetypa:& hæc forma primū in iis a Mentore edita est.

On sunt. Calices audaces. Calices audaces uitrei erant exigui precii ad circum maximum expositi suis officinis: de his supra extat carmen. Audaces dicti quod uasa chrystallina falsa specie imitarentur: nunc negant se appellandos esse a udaces: cum plebei sint & uitrei: & gemmas non habeant quae aquis calidis solent uitiari in aliis poculis. supra: Et nimium calidis non uicientur aquis. Vitri: cum sumus uitrei. Plebeia toreūata: uasa tornata plebeia. Feritur aqua ardenti. i. uiciatur aqua calida: ut alia pocula

Vamuis. Phiala aurea caelata cum aliis uasis caelaturae fiant gemmis: aut crustatiōe aliqua inserta: phialae caelabant ex sua tātum materia erāt aureae: adeo duarum unciarum phiala a Phithea sculpta incredibili aestimatione uenit: erant autem ī emblemate Vlysses & Diomedes palladium subripientes. nunc phiala se anteponit aliis uasis: hac una laude quod nihil habeat īsertum aut alienum: sed totum emblema ex eius constet materia. Magis glorior arte: id est maiorem habeam gloriam ex emblemate. Iste labor: emblema. Est meus: ex me.

Calices.

Non sumus audacis plebeia toreumata uitri:
Nostra nec ardenti gemma feritur aqua.

Phiala aurea celata.

Quāuis callaico rubeam generosa metallo
Glorior arte magis: nam meus iste labor.

Calices uatini.

Vilia sutoris calicem monumenta uatini
Accipe: sed nasus longior ille fuit.

Lances chrysendetae.

Grandia ne uiola paruo chrysendeta mulso:
Vt minimū: libras debet habere duas.

Vasa aretina.

Aretina nimis ne spernas uasa monemus:
Lautus erat tuscis porsena fictilibus.

Bascauda.

Barbara de pictis ueni bascauda britannis:
Sed me iam mauult dicere roma suam.

Ilia: Calices Vatinii. Vatinius beneuentanus calices cōficiebat ꝓminētibus nasis: mō singulis mō binis: mō quaternis: Iuuena. Et beneuentani sutoris nomen habentem Siccabis calicem nasorum quattuor. Vilia quidem erant uasa: sed Vatinii opificio commendabantur: ex hoc extat distichon. Sutoris: magistri. Nasus illa prudentia: & ars Vatinii: alludit ad nasum: nam Vatinius sutrinae alumnus distorti corporis erat temporibus Neronis: ut ex historia Cornelii Taciti propagatum est: q̄uis uilia haec sint: tamen a perito opifice confecta sunt. Longior nasus: calicis. erat enim nasutus Vatinius & peritus.

Randia. Lances chrysendetae patinae erāt latiores aureae: quibus pisces in primis gestabantur: sed preciosiores quales erant muli. Ne uiola: ne affice ignominia. Vt minimum: ad minimum.

RENTINA. Vasa arentina uasa fictilia: ex terra arentina fiebant magna laude: ut Plinius tradit: Rudis antiquitas fictilibus utebatur: quod Numa instituisse & docuisse dicitur. Agathocles siciliae rex cum ex humili conditione in regiam peruenisset dignitatē: prioris fortunae non oblitus: fictilibus perpetuo usus est. Nunc ait poeta Porsenam usum esse arretinis: duo designans & temporibus Porsenae haec in usu fuisse magna aestimatione: & arretinos illi paruisse. erat enim rex clusinorum in aetruria. Tuscis: arretinis.

ARBARA. Bascauda uas erat peregrinum: nam britānia hoc dedit seruato patriae nomine. Iuuenalis: Addas & bascaudes: & mille escalia. Escalia: id est escis apta. picti dicuntur britanni: quoniam glasti ea est herba similis plantagini succo tingebātur: ut horribiliores in bello essent: nam eo nigrescebant in speciem aethiopum: eorumque uxores eodem medicamento utebantur in quibusdam sacris Plutonis. Barbara: uasa peregrina. Pictis: glasto. Suam: quia dicit me romanam.

I Non:Panaca.Menda est apud ptholomeũ ꝓ panacis populis rhetiæ panari scriptũ est:ide mittebanť uasa uinaria de nomíe patuæ panaca dicta.Rheti ãt populi ĩ italiã usque supra Veronam & Comum extenduntur:habentque uina iudicio Virgilii falerno tantum cedentia:Strabonis sententia certantia cũ omnibus:grata Augusto:ut scribit Tranquillus.Rhetii a Rheto duce. Si non est ignota:id est si aliquando fuisti Veronæ. Potasti uina thetica:panaca. Mea testa:me panaco uale.

Panaca.
Si non ignota est docti tibi terra catulli:
Potasti testa retica uina mea.

Boletaria.
Cum mihi boleti dederint tam nobile nomen:
Prototomis:pudet heu:seruio colliculis.

Calices surrentini.
Accipe non uili calices de puluere natos:
Sed surrentinæ læue toreumá rotæ.

Colum niuarium.
Setinos moneo nostra niue frange trientes:
Pauperiore mero tingere lina potes.

Saccus niuarius.
Attenuare niues norunt & lintea nostra:
Frigidior colo non salit unda tuo.

Vrceoli ministratorii.
Frigida non desit:non deerit calda petenti:
Sed tu morosa ludere parce siti.

Vrceus fictilis.
Hic tibi donatur panda ruber urceus ansa:
Stoicus hoc gelidam fronte petebat aquam.

Vm mihi boleti. Boletaria uasa condiendis boletis cõparata ex forma:sed tamẽ destinabanť coliculis:q ĩter cibaria ganeata nũeranť sẽtẽtia Apitii:q id docuit tpibus Tiberii:conquerũť ꝗ cũ nomen hẽant a boletis colicu lis seruiãt. Prototomis coliculis.i.teneris & q primi succidũť. Nomen tã nobile:qa dicor boletaria:nã boleti nobilissimi erãt.alibi:Boletos mitteř difficile

Ccipe: Calices surrẽtini.Surrenti in cãpania æqua æstimatione terra erat:ex q̃ uasa confecta cũ arẽtinis certabant: sed præstabant leuitate: nam leuigabantur. Non uili: non ignobili. Leue:politum rota.

Etios:Colũ niuariũ. Niues seruatæ ĩ penu uina refrigerabant hoc pacto:nã cola hoc ẽ sacci niuibus ĩplebãť:p q̃s effusa uía colabãť gratissĩo frigore: hoc ẽ qđ sup ra dixit uina transmissa sacco sollicito: cola aũt lautioribus seruiebãt. hẽbanturque maioris precii:nam expolitis uiminibus:aut certe pãno crassiore cõstabãt:eadem uuis exprimũdis erant apta. Virgilius:Tu spisso uimine qualos: Colaque prelorum fumosis deripe tectis: conficiebantur item sacci ad eundem usum lintei:sed minore precio.Cola autem dicta sť a colando:nam inde uina colabantur Pli.Hi niues:illi glaciem potant:pœnasque montiũ in uoluptatem uertunt. seruatur algor æstibus:excogitaturque ut alienis mensibus nix algeat. Frange trientos setinos:cola uina setina:hoc est præstãtissimũ. Non inferiora nřa niue.i.per nostram niuẽ. Lina:hoc ẽ uinum uilius potes colare per saccos linteos

Ttenuare. Saccus niuarius ait se nõ ĩferiorẽ eẽ colo:quãdo niuibus suis colatũ uinũ nõ sit mĩus recẽs q̃ mãet ex colo niuario.Nřa lĩtea:pãni lĩtei.tuo colo.s.niuario. Salit:exit.

Rigida.Vrceoli ministratorii dicebãtur qbus frigida & aqua calida mĩistrabať mẽsæ cũ utraque uicissim miscebať.monẽt potatuꝶ ne nimis morosã tẽpationẽ & mixturã disquirat. Ludere:lasciuire. Siti morosa:difficili:& quæ nulla mansura contenta sit.

Ic tibi donať.Vrceus fictilis hoc loco commẽdať ab opificio:quo uel seuerissimũ con uiuã ad siti aquæ gelidæ quæ luxuriãtibus tãtũ dať allicere posset:Fronto:ĩ historia ẽ Cornelii Taciti de quo non loqť hoc loco:ẽ itẽ ĩ epistola Pli.Secũdi laudatus ab arte dicendi:Fronto tertius stoicus:cuius meminit poeta:quon iã recẽtioꝶ tẽpoꝶ erat.Pãsa ansa.lata ãsa & discreta:ut pãsi boues hẽntes cornua ĩ diuersum tẽdẽtia. Stoicus:q̃uis stoicus esset.

Os satyrus:Calathi. Calathi baccanalibus celebrandis dicati erant calices uinarii. Virgilius: Vina nouum fundam calathis arui sia nectar.horum usū nūc gloriat. Satyrus:comes Bacchi. Bacchus:cuius sacra peragimus. Tygris ebria:quæ uino delectatur.

Væ:Calices saguntini.Saguntū mittebat terrā uasis fictilibus aptā:Vnde lagoena saguntina a Iuuenale dicit saguntinis calicibus conferta pugna.nūc commendantur:q cū alia pocula tractent:& custodiantur magna sollicitudine:ī his nulla cura opus sit.sunt enim uasa uilia: & si franguntur aut nullam aut certe paruam afferunt iacturam. alibi: Ficta saguntino cymbia malo luto alibi Septenaria synthesis sagūti.Papi.Vnam mittere sinthesin: Quid horres alborum calicum:atque cacaborum.

Emmatum. Calices gemmati. Calicibus inserebantur gemmæ smaragdi in primis qui scythici dicūt:quoniā illic aducti cæteris præstāt: auctor est Pli.eo usque proceden te luxu:ut multi gemmas digitis detractas populis īsererent.Iuuena.Nam uiro ut multi gemmas ad pocula transfert a digitis. Ignibus scythicis .i. smaragdis scythicis perlucidis Aurum:id est poculum aureum.

Ac licet. Ampulla potoria unguentis.tātum dicata erat:sed in bibendi usum usurpata: potoriæ cognomen sibi adoptauit.Ex hoc iocatur poeta:aitque aliquē posse uti ampulla: si quidem uult potare unguenta. Foliata:unguenta quæ nardina dicebantur. Cosmi: unguentarii. Si sitis foliata.i.si unguētum foliatum optas bibere.

Calathi.

Nos satyrus:nos bacchus amat:nos ebria tigris
Perfusos domini lambere docta pedes.

Calices saguntini.

Quæ non sollicitus teneat:seruetque minister:
Sume saguntino pocula ficta luto.

Calices gemmati.

Gemmatum scythicis ut luceat ignibus aurum:
Aspice quot digitos exuit iste calix.

Ampulla potoria seu parcaria.

Hac licet in gemma quæ seruat nomina cosmi
Luxuriose bibas:si foliata sitis.

Crystallina.

Frangere dum metuis frangis crystallina:peccant
Securæ nimium sollicitæque manus.

Nimbus uitreus.

A ioue qui ueniet: miscenda ad pocula largas
Fundet nimbus aquas:hic tibi uina dabit.

Patella cumana.

Hanc tibi cumano rubicundam puluere testam
Municipem misit casta sibylla suam.

Rystallina.Ex gelu concreta preciosissima uasa erant:hæc mittebat oriens. Indica cæteris præstabant:nascebantur præterea in asia ad alabandam & drosiam Xenocrates: auctor est uas chrystallinum sextariorum quattuor ex india fuisse allatum:mittunt nūc monente poeta quo pacto seruari possint:ne frangantur:ut.s.seruus qui ea tractabit: nec nimium negligat:nec nimium sit sollicitus:nam & non curanti temere excidunt: & a timente substineri non possunt labantibus manibus. Peccant:sinunt excidere.

Ioue.Nimbus uitreus uas erat:cuius in primo meminimus:uitreum quo spargebatur in theatris crocum uino dulci mixtum.supra:Et cylices nimbis hic maduere suis.nomē datū ē a nībo cælesti:cuius instar odoramenta illa fundebat. Nimbus: cælestis. Hic Nimbus:cælestis. Hic nībus:hoc uas. Vina mixta:.s. croco.

Anc:Patina cumana.De patina cumana hoc scribi existimo:nam cum patinarum luxuriam multis uersibus redarguisset.Pli:addidit rhegiū & cumas his nobilitari: hoc est rhginas & cumanas esse in precio.erat autem hæc fictilis. Casta:uirginitate nobilis. Municipem:e municipio suo cumano.

Sſpicis.Calices uitrei ex ægypto aduehebanť elaborati magno opificio : pereunteſque ſæpe ī medio opere: dū opifex plus īduſtriæ adhibet ut faciat ornatiores. Ingeniū nili: calices ingenioſe factos ab ægyptiis. Plura: ex artificio. Perdidit opus.i.fregit.
Icalidū.Myrrina.Vaſa myrrina conſtabāt ex quodā humore ſub terra concreto in uarias maculas.Parthia:& carmania præſerti hæc uaſa ſuppeditabat. Myrrina itē genus uini erat conditi myrræ odore: ut Plautus ī perſa fabula docet:& ī pſeudulo: dū dulcia uina recēſet hæc ait: Ecquid habeāt roga: myrrinā : paſſū: defrutū: mella.nūc de uaſis loquiť: a quo colorē iocās ait poſſe his fieri calidū uinū : nā eorū maculæ ex purpura & lactis colore ignefcūt. odor etiā in his commendať auctore Pli. Myrra: uas myrrinū.eodē uerbo utiť Papi.ī Carino. Myrraſque graues.i.uaſa myrrina. Fit melior : qa odor in myrris cōmēdať.

Calices uitrei.
Aſpicis ingenium nili : quibus addere plura
Dum cupit: ah quotiens perdidit auctor opus.
Myrrhina.
Si calidum potas ardenti myrrha falerno:
Conuenit: & melior fit ſapor inde mero.
Lagœna uinaria.
Spoletina bibis uel marſis condita cellis:
Quo tibi decoctæ nobile frigus aquæ.
Niues.
Non potare niuem: ſed aquam potare rigentem:
De niue commenta eſt ingenioſa ſitis.
Idem.
Maſſiliæ fumos miſcere niualibus undis:
Parce puer : conſtet ne tibi pluris aqua.
Matella fictilis.
Dum poſcor crepitu digitorum & uerna moratur:
O quotiens pellex culcitra facta mea eſt.
Ligula argentea.
Quamuis me ligulā dicant equiteſque patreſque:
Dicor ab indoctis lingula grammaticis.

Poletina.Lagœna niuaria aq̄ ex niuibus expreſſa magni hēbať precii.apte igiť monet lagœna niuaria: ne aut ſpoletio : aut peligno uino hoc aq̄ gēus miſceret: ſed tātū falerno & aliis quo precio conuenit.loquiť aūt de aq̄ decocta : q̄ niuibus refrigerať: q̄lis ē apud Iuue. Frigidior geticis petitur decocta pruinis.& Pli.Seruatur algor æſtibus: excogitaťque ut alienis mēſibus algeat nix: decoquunt alias quas mox & illas hyemāt. Cellis marſis: pelignis. Quo tibi.i.in quē uſū erit tibi: Spoletia: peſſima.ſ.uina bibis: in quem igitur uſum poſcis aquā niueā: quæ præſtantiſſimo tantū uino ſolet infundi. Nobile frigus aquæ decoctæ.i.aqua hæc non eſt in tuum uſum: ſi aut pelignū: aut ſpoletinum bibis: quæ peſſima ſunt uina: ſed bonis adhibenda eſt.
On.Eadem lagœna. Eſt commenta: inuenit: id eſt excogitauit aquam decoctam. De niue: refrigeratam ex niue.
Aſſiliæ.Idem argumentum. Vndis niualibus: aqua refrigerata ex niue. Pluris conſtet: q̄ tale uinum.q.d.iſto uino eſt hæc aqua precioſior.
Vm.Matella fictilis uas urinarum: quod a domio poſcebatur pcuſſu digito.ſupra: digiti crepātis ſigna nouit eunuchus Et delicatæ ſuſcitator urinæ. Pellex : ab uxore dicitur meretrix uiri. Culcitra pellex: fit matellæ cum in eius locum perfunditur. Mea pellex: perfuſa eſt loco meo: quum ego deberem.
Vāuis.Ligula argētea.Ligula inſtrm̄ argēteū tractādis aromatis aptū: qđ ī ſaturnalibus mittebať.ē itē uiculi gēus quo calcei alligabāť: ut Feſtus ſcribit & Pollux apđ græcos .līgula uero gladius erat a ſimilitudīe līguæ dictus: auctor Gel.cū aūt & illud inſtrm̄ argenteū līguæ ſpeciē hr̄et: līgula dicebať a grāmaticis contēdētibus primitiui rationē ſeruādā eē.& cū a līgua līgula diceref līgulā eē accipiēdū: ſed ciuili q̄dā uſurpatiōe ligula dicebať Indoctis grāmaticis : uolētibus analogiā ſeruar̄.q.d.in uſu ē ligula in ratione: de qua ſunt ſolliciti grāmatici. Lingula: ſed idocte faciūt: q̄ ligulā uſui aduerſantes me appellant.

Vm.Coclearia a coclearum similitudine dicta sunt:nunc interrogat quare dicantur coclearia:cum non minus aliis cibis seruiant:q̄ cocleis: sed appellata sunt a specie coclearum non ab alicuius cibi usu.Oua autem & cocleæ mensarum initio apponebantur. supra:Et cocleas tibi habe:perdere nolo famem.

Nte:Annuli in usu equitum erant.Equites autem ante legem Othonis a Domitiano renouatam complures erant multis infra cēsum equestrem dignitatē occupantibus: sed post legem illam rari facti sunt:nam pauci poterant se equites ostentare: nam & a consessu in.xiiii. theatri arcebantur: & nusquam pro equitibus habebantur : qui infra censum erant.supra : Rarius nunc adhibetur eques. Equites dicebantur :qui faciebant stipendium equo : hi erāt alieni:nam in militiā conducebantu aliena stipe: ad quorum differentiam qui censu & dignitate erāt equites dicebantur : eqtes non alieni:sed sua tātum dignitate & censu equites Ita locus ille exponatˀ : ut supra : Aut quem prosequtur non alienus eques : id est eques diuitiis & censu non conductus militia : q alieni dicebantur ex historia.Itaque renouatæ legis

Coclearia.

Sum cochleis habilis : sed nec minus utilis ouis:
Nunquid scis potius cur cocleare uocer.

Annuli.

Ante frequens sed nunc rarus nos donat amicus:
Felix cui comes est non alienus eques.

Dactylotheca.

Sæpe grauis digitis elabitur annullus unctis:
Tuta mea fiet : sed tua gemma fide.

Toga.

Romanos rerum dominos gentemque togatam
Ille facit:magno qui dedit astra patri.

Idem.

Si matutinos facile est tibi rumpere sommos:
Attrita ueniet sportula sæpe toga.

a Domitiano annuli mittuntur hoc disticho. Ante:scilicet quam renouata esset Othonis lex. Frequens:id est multi qui se dicebant equites. Vt posset domino:id ē Cæsari plaudere iustus eques. Nunc:id est post renouatam legem. Rarus:id est pauci.Nam pauci sunt qui habeant censum equestrem:& annulos mittere possint tanquam equites.
Felix:ille potest uideri:cui eques non alienus comes est:Nam equites comites erant imperatorum:ut supra:ac si diceret adeo pauci nunc sunt equites:ut plane felix sit :q habet equitem comitem magnæ nunc dignitatis.

Aepe:Dactylotheca.Dactilotheca nomen non habet latinum.significat autem plures gemmas eodem repositorio collocatas:& repositorium ipsum .Id Scaurus Syllæ: priuignus primus inuenit. Pompeius dactylothecam mithridaticam ī capitolio dicauit. nunc loquitur & usum sui laudat. Elabitur:effluit. Grauis:ponderosus. Mea fide: mea custodia:quia seruabo gemmam id est annulum.

Omanos:Toga.Versus est uirgilianus: sed ut puto aliter acceptus a poeta quā scripserit Virgilius:Nam ille intelligit per gentem togatam romanum populum:cū toga olim romanorum tantum uestis esset nulla inter eos discretione.postea in usum uenit tantum eorum qui diuites sequebantur: unde togati sæpenumero dicti sunt a poeta anteambulones.Gentem igitur togatam ipse intelligit comites togatos:ut dicat Domitianum qui patrem cælo consecrauit facere ut romani sint domini rerum:& habeant togatos. Magno patri:id est Vespasiano. Astra:id est cælum. Gentem togatam:id ē comites togatos:uel arma dedit magno patri:quoniam Domitianus adhuc puer capitolium defendit cum Sabino patruo.Tacitus & Suetonius auctores. Dedit arma:suppeditauit præsidium. Magno patri:id est Ioui.

I.Idem est argumentum:quo indicatur usus togæ:quæ sumebatur ab his qui diuites salutabant:& eorum comites errabant per urbem. Multa sportula ueniet:id est dabitur tibi. Si facile est tibi:id est si facile potes mane surgere. Alibi de salutatione:Discursus uarios uagumque mane.Iuuenalis:Sollicitus ne tota salutatrix iam turba peregerit orbem.

Auperis.Endromis uestis uillosa:quæ in gymnasiis sumebatur ab his qui se exercebāt in palæstra:mittebatur e gallia quis nomen esset lacedæmoniū.supra; Quæ lacedæmoniū barbara nomen habet.Iuue.Endromidas tyrias & fœmineū ceroma. Exigui erat precii:licet a diuitibus tantū usurparetur: nā soli diuites in gymnasiis exerceri solebant. Pauperis ē munus:pauperes mittūt. Non ē usus pauperis: Nā soli diuites in gymnasio exercētur:unde alibi gymnasii labores modo uanos:modo stultos appellat.

Endromis.

Pauperis est munus:sed non est pauperis usus:
Hanc tibi pro togula mittimus endromida.

Canusinæ fuscæ.

Hæc tibi turbato canusina simillima mulso
Munus erit: gaude:non cito fiet anus.

Bardocucullus.

Gallia santonico uestit te bardocucullo:
Cercopithecorum penula nuper erat.

Canusinæ Ruffæ.

Roma magis fuscis uestitur gallia ruffis:
Et placet hic pueris militibusque color.

Penula scortea.

Ingrediare uiam cælo licet usque sereno:
Ad subitas nusquam scortea desit aquas.

Lacernæ coccineæ.

Si ueneto prasino ne faues:qui coccina sumis:
Ne fias ista transsfuga sorte uide.

Pileus.

Si possem totas cuperem misisse lacernas:
Nun tantum capiti munera mitto tuo.

Aec tibi:Canusinæ fuscæ. Lanæ canusinæ: nullo medicamēto suo tā tum uellere rutilæ erant: quas erithras appellabāt: Imitabāt igitur colorem mulsi:sed cū erant fuscæ: speciem mulsi mixti præ se ferebant:nunc mittunt fuscæ quæ hac una re possunt commēdari: ꝙ diu eundem retinebunt colorē nec cito uidebuntur attritæ. Simillima mulso turbato:id est mixto & cōfuso:ita enim subruffum uidebatur. Non fiet anus:id est non uidebit attrita.

Allia. Bardocucullus uestis gallica erat:cuius supra meminit. Hæc cum & uilis esset: & noua quadam forma consuta: uidebat penula cercophitecoꝝ.cercophiteci autē simiæ caudatæ sūt. Santones:populi galliæ. Penula:uestis.

Oma.Canusinæ ruffæ suo:ut diximus: uellere rubebant:sed ex his fuscæ tantum placebant romanis: Ruffæ autē gallis pueris & militibus. Fuscis togis:canusinis fuscis.

Ngrediare:Penula scortea pellibus consuta dicebatur:nam scorta apud antiquos pelles significabant:unde impudicæ mulieres nomen duxerunt. Vetus est ædilitiū edictum:ne quid scorteum hoc ē ex pellibus tēplis inferatur.Nefas enim erat aliquid morticinium adesse:ut scribit Varro.hæc autem arcendis pluuiis sumebantur. Ad subitas: id est si subito & repente plueret. Nunquam desit:quin tecum afferas.

I ueneto:Lacernæ coccineæ.De cocco satis in superioribus libris dictum est:cuius color notus est.nunc cum mittantur lacernæ coccineæ: iocatur poeta amicum monēs: ut si aut prassinæ aut uenetæ factionis est:nam Prassinus & Venetus agitatores suas habebant factiones:quemadmodum alii aurigæ habent:auctores sunt Festus & Tranquillus: Non īduatur ueste coccinea:hoc autem ait iocans ex colore:nam Prassinus agitatoris nomen:quamuis proprium sit: tamen in latinum conuersum significat uiridem: & uenetus color subobscurus erat. Qui igitur induit coccineas:a Prassino & a Veneto discedit. Ne fias trāsfuga:ne relinquas factiones. Hac sorte munere uestis amplius enim nec Veneti nec Prassini:quorum neutrius colorem habebis.

I Possem.Pileū libertatis indiciū i saturnalibus:in qbus cum lacernæ etiā sumerēt causam affert pauper quare eas non miserit cum pileo. Munera capiti: pileum.

On est. Lacernæ bæticæ. Lana bætica auctore Plinio rutila erat ut canusina. lacernæ ex ea confectæ nunc gloriantur: quod nullo medicamento sint coloratæ: sed sua tantum natura: in quo præferri uolunt tyriis: quæ aheno purpuræ tinguntur. Lana mendax: tincta. Sic placeant: id est esto quod placeant & sint gratæ tyriæ suo medicamine. Ouis: quia ita eram colorata: ut nunc sum in oue. Tinxit: nam in oue ita nata sum.

Ascia. Fascia pectoralis compescendis papillis dabatur ne nimium tumescentes deforme pectus redderent.

Nostra manus: id est ut papillæ stent intra gratam mensuram: id est ut manibus comprehendi possint: nam ita sunt gratiores.

Mphitheatrales: Lacernæ albæ. prodibant in spectaculum imperatores comite senatu & equestri ordine gestantibus omnibus lacernas albas nonnunquam supra: Sancto cum duce candidus sederet. hunc usum disticho profitetur lacernæ albæ. Vsus amphiteatrales: usus spectaculorum.

Ec. Vestis cœnatoria quæ intra domum sumebatur ad mensam suum profitetur usum. Numero tamen multitudinis & genere neutro supra dixit Cœnatoria mittat aduocato: & hoc loco. Nec fora: hoc dicit propter uestem quæ forensis dicebatur a foro: ut Cicero scribit: Vbi tantum gestabatur cœnatoria uoluit præferri forensibus: quia ipsa sunt ad quietem & ocium. Nobis fora: ut uesti forensi. Hoc opus est: hoc agimus nos. Pictis toris: pauoninis & cultis tricliniis.

Lacernæ Bæticæ.

Non est lana mihi mendax nec mutor aeno:
Si placeant tyriæ: me mea tinxit ouis.

Fascia pectoralis.

Fascia crescentes dominæ compesce papillas:
Vt sit quod capiat nostra tegatque manus.

Lacernæ.

Amphiteatrales nos commendamur ad usus:
Cum tegit algentes nostra lacerna togas.

Cenatoria.

Nec fora sunt nobis: nec sunt uadimonia nota:
Hic opus est pictis accubuisse toris.

Focale.

Si recitaturus dedero tibi forte libellum:
Hoc focale tuas asserat auriculas:

Læna.

Tempore brumali non multum læuia prosunt:
Calfaciunt uilli pallia uestra mei.

Gausapa uillosa uel mantile.

Nobilius uillosa tegant tibi lintea citrum:

I recitaturus. Focale capitis tegmentum erat ad aures promissum: quo recitaturi oratores utebantur: ut inter strepitus obaudirent actioni intenti a faucibus dictum. Fabius Quintilianus hoc delicatis tantum oratoribus & ualitudinariis permittit: ut eo disticho expositum est: Quid recitaturus circundas uellera collo? Conueniunt nostris auribus ista magis. Ex hoc distichi existit argumentum: ut ostendat focale non conuenire oratoribus: sed audientibus: ne obtundantur: inanem & delicatum nimis usum focalis designans. Asserat: uindicet a strepitu. Libellum: meum.

Empora. Lena uestis hyemalis apud græcos chlena dicta uillos grandiores habebat: & supinduebatur palliis. sola igitur non poterat frigus arcere: sed pallia supinducta crassitudine uillorum calefaciebat. Lenia. i. uestes lenæ. Mei uilli: pallia uestra quæ subsunt.

Obilius. Mantile: Mappa uilior erat: quamquis abusione uirgiliana alicuius uideatur auctoritatis: qui mantilia pro mappis dixit: Tonsisque ferunt mantilia uillis. mappæ autem uillosæ citris mensis ob nobilitatem erant delegatæ. mantilæ nullum mensæ genus repudiabat: erat enim uile.

Lintea: panni ex lino quæcunque sint. lintea item peculiari significatione in usu thermarum erant corporibus abstergendis: ea dicebantur lintea teritorta: quod sordes tererent e corporibus Nunc lintea uillosa mappam significat: quæ uillorum subtilitate erant in precio.

Orbibus ī noſtris:hoc eſt in mēſis rotundis quas tegimus:qđ dixit propter mēſas citreas quæ rotūdæ erāt:& orbes libyci appellatæ ſunt a Mart. Circulis:panis erat mixta faría caſeo & aqua:quē qui incondite faciebant lixulæ & ſemilixulæ dicebantur. hic autē accipit circulum pro omnis generis rotunditate ex quouis ligno:cum mantile dicat circulum etiam ſibi ſatis eſſe quem tegat adeo a citreis orbibus abeſt.

Vngere.Liburnica. liburnicæ lanæ ſimiliores erāt pilis q̄ uelleribus īutiles pexis ueſtibus textoꝝ tātū arte cōmēdatæ.unde togæ textæ tinctæ ruffo colore paꝝ eū retinebāt inficiētes ſupindutā lacernā.accuſaꝭ igiꝭ ille q liburnicis ſupinduat albas lucernas:nā ruffo colore īficiunꝭ. Iūgere:ſupinduere. Callaicas:rutilas: uel ab auro callaico:quod rutilum eſt:uel a lanis callaicis:quæ rutilæ ſunt.

Orbibus in noſtris circulus eſſe poteſt.

Cuculli Liburnici.

Iungere neſciſti nobis o ſtulte lacernas.
Indueras albas: exue callaicas.

Vndones Cilicii.

Non nos lana dedit: ſed olentis barba mariti.
Cinyphio poterit planta latere ſinu.

Sintheſis.

Dum toga per quinas gaudet requieſcere luces:
Hos poteris cultus ſumere iure tuo.

Tunicæ patauinæ.

Vellera cum ſumant patauinæ multa trilices:
Et pingues tunicas ſerra ſecare poteſt.

Spongia.

Hæc tibi ſorte datur tergendis ſpongia menſis:
Vtilis: expreſſo cum leuis imbre tumet.

Penula Gauſapina.

Is mihi candor ineſt: uillorum gratia tanta eſt:
Vt me uel media ſumere meſſe uelis.

Ceruical.

Tinge caput nardi folio: ceruical olebit:

On nos.Vdones cilicei Cilicia dicūꝭ īdumēta ex capris pilis cōtexta a cilicibus q ea primi inſtituerūt. Vdoēs uerbo peregrino calciamēta ſunt: nunc mittūꝭ:īdicātque ex quo generꝭ lanæ conſtēt. Mariti olētis:hirci. Plāta:pes. Sinu cinyphio:pilis hircinis:nā hirci cinyphii ſunt dicti a cinyphæ africæ flu. ad quē ſunt magna copia.

Vm.ſyntheſis ueſtis ſaturnalitia noti a ſupioribus libris ī luxū ſumpta nonnūq̄ a Nerone q̄uis ſaturnalia non agereꝭ: cum tantum ꝑinduaꝭ ſaturnalibus depoſita toga. Syntheſis itē uas fictile.ſupra:Septenaria ſyntheſis ſagūti: & Papi.unā mittere ſyntheſim qd horres Alborū calicum atque cacaborū. Tuo iure:ſine reprehenſione. Per quinque luces.i.in ſaturnalibus quæ durabant quinque diebus.

Ellera.Tunicæ patauīæ cōtextæ multa lana ī tātā cōplebāꝭ craſſitudinē ut pīde ac tabulæ ſecari poſſe uidereꝭ.Strabo copiā ueſtiū & pānoꝝ miſſā fuiſſe a patauis romā teſtaꝭ. Trilices:dicunꝭ triplici litio textæ. Sumāt:dū texūꝭ. Multa uellera:multam lanā.

Aec.Spongia græca dictio ē:unde integram ſeruauimus appellationem perfuſa aqua menſarum colorem inſtaurabat tergendo. Sorte:muneris. Tumet: inflaꝭ aqua: eadem īmundis uaſis tergendis erat in uſu.ſupra:Damnatæ ſpongia uirgæ.

S mihi.Penula gauſapina.penulæ ſeruorū ueſtes & pauperiorum ex lana appula optime texebāꝭ.pāni gauſapini uilloſi dicuntur:nam gauſape ſtramentum erat militare: groſſioribus pilis.penulæ igitur gauſapinæ:q̄uis hyemales eſſent:æſtate tamen poterant delectare:quod ſupra diximus:Menſe uel auguſto ſumere gauſapinas. Is candor:id eſt talis candor etiam.. Media meſſe:quāuis ſim hiemalis.

Inge.Ceruical ex plumis refertū ſubſtētādæ ceruici iacētiū paratū erat:eratque ī uſu tātū delicatoꝝ hoīum:iccirco cōducūꝭ apđ Iuue.ceruical amicæ:clamāte Pli.uſque eo ꝑceſſiſſe delitias:ut ne ceruices qđē uiroꝝ ſine pēnis ſuſtieri poſſit:īde monet eū cui mittiꝭ ceruical:ut tingat caput nardo tanquā luxurioſū & delicatū hoīem. Folio nardi:ex quo

foliatum unguentum fiebat. Pluma:ceruical. Tenet:seruat.

Tragula:Cubicularia gausapina.cubicularia stragula erãt cubiculi.gausapina.i.uillo sa:ut supra exposuimus.locaẽ in eũ qui habet uxorẽ anũ.Ei enim nihil possunt calorẽ suo prodesse:cum proxima uxore congeletur. Stragula uillosa:cubicularia. Tapetis purpureis:instar tapetorum. Congelat uxor:quasi dicat:& si uillosa sumus:nihil prosumus tibi ad calorem.

Perdidit unguentum:cum coma pluma tenet.

Cubicularia Gausapina.

Stragula purpureis lucent uillosa tapetis:
Quid prodest si te congelat uxor anus?

Lodices.

Nudo stragula ne toro paterent:
Iunctæ nos tibi uenimus sorores.

Amictorium.

Mammosas metuo:teneræ me trade puellæ:
Vt possint niueo pectore lina frui.

Cubicularia polymita.

Hæc tibi memphitis tellus dat munera:uicta est:
Pectine niliaco iam babylonis acus.

Zona.

Longa satis nunc sum:dulci sed pondere uenter
Si tumeat:fiam tunc tibi zona breuis.

Gausape quadratum.

Lodices mittet docti tibi terra catulli:
Nos elicaonia de regione sumus.

Semicinctium.

Det tunicam diues:ego te præcingere possum:
Essem si locuples munus utrunque darem.

Vdo:Lodices: Lodicibus totus lecti apparatus contegebaẽ. erant aũt geminæ in opertoriũ coeuntes:hũc usũ ex se docẽt. Nos:lodices. Toro nudo .i.lecto non operto nobis. Stragula essent nuda: nisi nos eẽmus q̃ ea tegimus.

Ammosã. Amictoriũ indumentũ erat pectoris dormiẽti:ne temere iactatus nocturno frigore offẽderet:erat aũt ex lino mulieribusque maxĩe in usu. Rogat nunc amictoriũ ut tradaẽ potius puellæ:quã mãmosæ. Lina.i.ego linteum. Niueo pectore:scilicet puellæ.

Aec tibi: Cubicularia polimyta.polimyta dicebãẽ multis litiis cõtexta. quæ Alexãdrini primi ĩuenerẽ: auctor ẽ Pli.in .viii. naturalis historiæ. tãta autẽ arte exercebãẽ: ut maiore ferme ĩdustria singula ĩ his distĩguerenẽ: q̃ babilonia acu possent:nã babilonii acu uestes intexerẽ cepẽrẽ:q̃uis Home.hoc texturæ gẽus tribuat helenæ: quã introduxit intexentẽ uaria certamĩa Troia ruẽte.Martialis memphiticam tellurem dixit:cum alii hoc de Alexandria scribãt: sed tamẽ Alexandria in ægypto est:ut memphiticam exponas.i.ægyptiam. Victa est:superata est. Niliaco:ægyptio.

Onga.zona puellæ datur monens se tã diu fore utilẽ ad cingendũ:quoad uẽter non ĩtumuerit.placet hoc rẽferas ad puellã potius exponẽs dulci ponderẽ.i.foetu:q̃ ad oẽs exponens dulci pondere hoc est gulæ uoluptate:quæ ciborum suauitate capta pondus immittit uentri.

Odices:Gausape quadratũ:Gausape stramẽtum erat:ut diximus militare grossioris uilli q̃dratũ dictũ a forma:ut ego arbitror:nã & Fenestella scribit: Triclinia se puero quadrata & compacta aut acere operta ac cedro coepisse.erat autẽ hoc gausape pauperiorum cum lodices stragulis in eundem usum lautioribus seruirent. Elicaonia:id est patauina: nam licaonia finitima pamphiliæ socios dedit Antenori:qui patauiũ condidit: dicta oli Elicaonia ab Elicaone rege:sed postea Licaoniam Strabo Plinius & Ptolomæus dixerunt supra:Si prior euganeas clemens elicaonis oras. Terra Catulli:Verona.

Et.Semicinctum.Compositione declarat quid sit:nam medium cingebat hominẽ tunica demissum. Vtrunque:togam & semicinctum.

Bria. Lanæ amethistinæ. Color in lanis amethistinis dictus ē a colore lapidis amethi sti. Amethistus autem a particula priuatiua: & methistis quod significat ebrius dicit: ex ratione nominis iocantur. cum sint ebriatæ purpura laconica: quærunt quare amethi stinæ dicantur: quasi non ebriæ: sed ut diximus appellationem sortitæ sunt a lapide non a nominis deriuatione. Tinctæ: purpura tyria. Tyriæ amethistæ dicebantur: & ita puto o portere scribi lemma lanæ tyriamethistinæ. Lana sobria: id est amethistina.

Lanæ amethistinæ.

Ebria sidoniæ cum sim de sanguine conchæ:
Non uideo quare sobria lana uocer.

Lanæ albæ.

Velleribus primis apulia: parma secundis
Nobilis: altinum tertia laudat ouis.

Lanæ tyriæ.

Nos lacedæmoniæ pastor donauit amicæ:
Deterior lædæ purpura matris erat.

Lanæ polentinæ.

Non tantum pullo lugentes uellere lanas:
Sed solet & calices hæc dare terra suos.

Idem.

Lana quidem tristis: sed tonsis apta ministris:
Quales non primo de grege mensa uocat.

Tomentum lingonicum.

Oppressæ nimium uicina est fascia: plumæ:
Vellera lingonicis accipe rasa sagis.

Elleribus: Lanæ albæ candore certabāt Plinio & Varrone ita distinguentibus: ut apulicā omnibus ante ferrent: secundam palmam darēt lanæ: quæ græci pecoris ī Italia dicebatur: tertiā milesiæ. Martialis hoc disticho alium seruat palmæ ordinē.
Parma: oppidum galliæ cisalpinæ. Tertia ouis: tertia palma lanarum.
Altinum: non procul a Taruisio erat: nobile oppidum.
Os: Lanæ tyriæ: Purpura tyria cæteris anteferebatur: quamuis laconia suum etiam locum uēdicaret. Gloriātur igitur lanæ tyriæ se ī laconia quoque ubi purpura est habitas fuisse preciosi muneris quod argute dicunt: dum aiunt se a Paride donatas fuisse Helenæ: & purpurā Lædæ: hoc est purpuram laconicam fuisse deteriorē. Pastor: Paris. Amicæ: Helenæ. Deterior: nobis.

On: Lanæ polentinæ. polentia oppidum ad alpes: quod & potentia dicebatur nigris lanis ferax: Nigrique ferax polentia uilli. In Hispania esse polentiam scribunt Plinius & Strabo: unde & lanæ mittuntur & calices fictiles: quemadmodum ex eadem prouincia saguntini & astei. Duplici igitur munere laudatur nunc polentia lanis scilicet & calicibus. Pullo uellere: lana nigra.

Ana. Idem indicat lana polentina se uestibus seruilibus aptam esse: his præsertī seruis: qui deformes sunt. Tristia: fusca. Tonsis ministris: deformibus. Mensa: officium mensæ.

Ppressæ. Tomentum leuconicum. Tomentum farcimen erat culcitrarum ex qua uis re. Tomentum autem leuconicum erat farcimen ex pilis & lana panno dentosa a leuconia regione. Tomentum a τέμω quod est incido: nam quid in farcimen inciditur: tomentum est. Cadurci galliæ populi in tomentis culcitrarum ex suo lino palmam obtinebant. Varro sagum: aut tomentum in culcitra solitum inculcari scribit. Fascia ut auctor est Porphyrio lecti sustinebantur: & Cicero defert ad coniectorem quendā somniasse se ouum pendere ex fascia lecti sui cubicularis. Cū igitur lectus erat plenus pluma ob tenuitatem facile opprimebatur ad fasciam usque. Tomentum igitur leuconicum meliorem potest præstare usum: quando ita lectum implet: ut fascia non sentiatur. Rasa: id est detonsa. Sagis leuconicis: ex sagis detonsa.

Omentū. Tomentū circēse erat e stramine grossiore: qđ legebat in palude circensi: nā circei olim paludē habebāt. antiquitas ī lectis stramēto utebat: auctores sunt Varro & Pli. sed inualescēte luxu ad tomentū leuconicū peruentū est: cū tātum pauperes stramēto uterent. Concisa: nā arundines palustres ad farcimen concidunt: unde & ipsæ tomētum sunt. Pli. de arundibus: Aut enī pro pluma strata caupanarum replet: Aut ubi linosi ore callo īduruit: & cætera. Pro leuconico: non enim potest leuconicum emere.

Tomentum Circense.

Tomentum conscia palus circense uocatur:
Hæc pro linconico stramina pauper emit.

Pluma.

Lassus amyclea potes requiescere pluma:
Interior cygni quam tibi lana dedit.

Fœnum.

Fraudata tumeat facilis tibi culcitra pluma:
Non uenit ad duros pallida cura toros.

Tintinabulum.

Redde pilam: sonat æs thermarum: ludere pergis:
Virgine uis sola lotus abire domum.

Discus.

Splendida cum uolitent spartani pondera disci.
Este procul pueri: sit semel ille nocens.

Cythara.

Reddidit euridicen uati: sed perdidit ipse:
Dum sibi non credit: nec pacienter amat.

Idem.

De pompeiano sæpe est electa theatro.
Quæ duxit syluas detinuitque feras.

Plectra.

Feruida ne trito tibi pollice pulsula surgat:

Assus. Pluma cygni tantis delitiis lectū implet ut non alia uti dicat Vēus hæc mollissima ē præserti quæ sup eminētibus pēnis subest. Interior lana. i. interior pluma cygni quæ lana uidetur. Pluma amyclæa. i. pluma cygni amyclæi: nā cygni assiduo epitheto amyclæi dicunt. Papi. Amycleos ad frena citauit olores.

Raudata. Fœnū. Et fœno ꝓ tomēto utebātur paupiores: q hac una re lætari possūt: ꝙ nulla ābitionis cura torquētur: ex hoc fœnū se antepoit plumæ: quādo qetē præbet sine ulla cura. Tumeat tibi īpleat a te. Fraudata pluma: exclusa pluma. Pallida: q̄ facit hoīes pallidos. Duros toros i. fœno repletos.

Edde. Tītinabulū īstrumētū erat quo e gymnasio lauaturi reuocabāt ad thermas paulo post claudēdas, monet igit is qui ī gymnasio est: ut si lauari uult sonāte tintinabulo ꝓperet: nam paulo post non erit lauandi locus: clausis thermis: oportebitque lauari aq̄ frigida si qdem lauari uolet. Redde pilā. i. depone pilā. supra: Si nescis rustice redde pilam. Aes: tintinabulum. Sola uirgine: solis aquis uirginis si quidem pergis ludere.

Plendida. Discus ludus quo pueri græce in gymnasio exercebantur: numeratus inter quinque exercitationes. iactabatur autē massa plumbea alutæ iuncta: in qua referēda & periculum erat: & apparebat ars: ut Pīdari interpres docet: hoc genere ludi Hiacynthus a Phœbo est necatus. Disci spartani: laconici. Volitant: iactantur. Semel nocens: satis sit ꝙ semel interfecerit Hiacynthum sparthanum.

Eddidit. Cythara inuenta ab Orpheo Eurydicem uxorem ab inferis impetrauit sed data lege ne respiceret sequentem: amoris impatiens respiciendo eam amisit. Sibi ipsi: non fidebat sibi.

E pompeiano. Idem in pompeiano theatro Orpheus recitatus est representatis siluis & feris: quæ sono allicerentur. supra extat de hoc epigramma.

Eruida. Plectrū instrm̄ quo fides plectunt hoc ē pcutiunt punsula ut alii codices habēt pulsula cytharæ fides ē: quæ ex imo acutiorē sonū reddit. hæc facile frangitur si percutitur digito: cū & digitus ipse terat utrūque īcommodū uitatur si adhibetur plectrum.

Garrula:resonãtia calefacta percussione. Si uis legere pustula intellige pustulã nasci i'd gito: si fidē pulsat sine plectro. calũniator pulsulã nusq̃ reperiri contēdit: accipe bone uir alterã sententiã si prior non placet: nã ea de causa utrãque diximus: ut si minus altera placeret: probares alterã. pulsulã legi posse & dictiōis ratio & antiq codicis scriptura suadet. nã pulsula illa in imo fides dicit: quoniã maxime pulsat præter cæteras. Ita codices antiq habēt. & quũ Mart. alia finxerit uerba: hoc quoque potuit deriuare: sed id non laboro magnopere: Nã quũ utrãque dixerim sententiã: alterã & ego non ignoraui: & tu probare debuisti.

Exornent docilem garrula plectra lyram.

Trochus.

Inducenda rota est: das nobis utile munus:
Iste trochus pueris: at mihi cantus erit.

Idem

Garrulus in laxo cur annulus orbe uagatur:
Cedat ut argutis obuia turba trochis.

Signum uictoriæ.

Hoc illi sine sorte datur: cui nomina rhenus:
Vera dedit decies adde falerna puer.

Sigillum Bruti.

Gloria tam parui non est obscura sigilli:
Istius pueri brutus amator erat.

Saurocton Corinthius.

Ad te rēptanti puer insidiose lacertæ:
Parce cupit digitis illa perire tuis.

Hiacyncthus in tabula pictus.

Flectit ab inuiso morientia lumina disco:
Oebalius phœbi culpa: dolorque puer.

Hermaphroditus marmoreus.

Masculus intrauit: fontemque remersit utrunque:
Pars est una patris: cætera matris habet.

Dana Picta.

Cur a te precium danæ regnator olimpi
Accepit: gratis si tibi læda dedit.

Nducēda: Trochus ferrũ rotundũ ē instar rotæ: qđ terræ ifixũ pilas ligneas admittit: uertit que dũ tãgit. cãtus ferꝝ significat quo rotæ uinciunt: auctor ē Fabius Quint. Trochus itaque pueris pōt eē ludus: grãdioribus cantus ad usũ rotæ uiciēdæ: nã i cãtu uertit. alii cãtus. i. armoniã dixerũt: qđ placet.

Rota ē trochus. i. dãdus. Cãtus: alludit ad illud ferrũ rotæ uiciēdæ. Annulus: trochus. Garrulus resonãs. Vagat: flectit. Turba obuia: hominũ.

Oc illi. Signũ uictoriæ Signa fictilia i saturnalibus mittebãt ueteri instituto: siue ut i monumētis ē epicardi auctore Macro. quoniã Hercules ex ponte sublitio hoīum simulacra ꝓ nũero socioꝝ amissorũ deiecit: ut nudi i patriã ueherēt: siue q̃ pelagi eadē simulacra īstituerit ꝓ hoībus: q oli Saturno mactabãt: redigentes crudele sacrũ ad mitiorē ritũ: cũ reliq̃ mũera dēt sorte: signũ īquit uictoriæ germanico extra sortē dandũ est: c.ĩ totiēs populo romano uictoriã peperit hoc signum uictoriæ. Decies: pro numero litterarum. Germanici. i. decem cyathos in hylaritatem: satis supra.

Loria. Lemma brutupedion. i. Bruti pusio: nã Brutus ille q in philippicis occubuit pueꝝ amando ei cognomen dedit: quē Apollodorus cognomine insanus æneum fecit: ut scribit Pli. nunc idē est fictilis. Sigilli: statuæ. Obscura: incognita.

D te. Sauronytius: sauros græce latine significat lacertã. nyto significat uulnero. sauronytius igit erat puer ære expressus obseruans lacertã obrepentē: ut uulneraret. Corinthius. i. ex ære corinthio fabricatus. Cupit perire: uidetur uelle mori.

Lectit. Hiacynthus puer pinctus moribundus ex uulnere disci.

Asculus. Hermaphroditus marmoreus. Fontem: salmacidis. Vtrunque: fœminam & uirum. Patris: Mercurii. Matris: Veneris.

Vr. Danæ picta corrupta auro a Ioue. Si læda: quæ erat pulchrior dedit gratis sine precio: cur accepit Danæ precium a te. q. d. non debuit.

Vm. Persona germani. Signũ erat captiui germani fictile. Batavi populi qui incolunt rhenũ domiti a Domitiano. Lusus: lasciui ingenii figuli: q ludens me ita effinxit. Pater: Domi. Timet: nã bataui hostes fuerãt Domi.

Lidit. Hercules corinthius. i. ex ære corinthio expressus in cunis necat angues ex historia fabulosa: inde poeta ludit disticho. Respicit: non auertit uultum. Hydra: quæ ab adulto fuit domita. Iam: quum uideret id a puero fieri.

Vm. Hercules fictilis Turiãus a fragellis accitus a Tarqnio rege iouis effigiẽ fictilẽ fecit ĩ capitolio & Herculẽ fictilẽ: q ppetuo cognomĩe dictus ẽ: Hercules fictilis. hoc igiẽ signũ Herculis ꝙ nũc mittiẽ cũ fictile sit hoc gloriatur ꝙ Hercules habeat suum cognomẽ qđ dicaẽ in urbe Hercu. fictilis. Sigillũ: paruum signũ. Meũ nomẽ appellari fictilem.

Ic mihi. Palladis clipeus quẽ ægidẽ appellabãt imagĩbus Domit. additus ẽ. inde Palladis imagĩes sine ægide formabanẽ. hoc ãt erat fãiliaritatis ĩdiciũ: cũ numĩe qđ ĩperator præcipue coluit: mittiẽ nunc imago Mineruæ argẽtea. Cæsar hẽt: respõdet Pallas. datã aũt ægidẽ Domitiano supra ĩdicauit Mar.: Accipe belligeræ crudum toraca Mineruæ.

Vtari. Hãc iuppiter taurus traiecit ĩ cretã. argute ĩqt poeta tũc oportuisse iouẽ mutari ĩ taurũ: cũ Io quã amabat uersa ẽ ĩ bouẽ fefellisset enim custodem & iniisset bouem.

Lamabat. Nota fabula ĩ freto sestiaco: cũ ad Hero puellã nataret mersus ẽ

Persona germanica.

Cum figuli lusus rufi persona uatini:
Quæ tu derides: hæc timet ora pater.

Hercules Corinthius.

Elidit geminos infans: nec respicit angues:
Iam poterat teneras hydra timere manus.

Hercules Fictilis.

Sum fragilis: sed tu moneo ne sperne sigillum:
Non pudet alciden nomen habere meum.

Minerua Argentea.

Dic mihi uirgo ferox cum sit tibi cassis & hasta:
Quare non habeas egida? cæsar habet.

Europa picta.

Mutari melius tauro pater optime diuum:
Tunc poteras: io cum tibi uacca fuit.

Leander Marmoreus.

Clamabat tumidis audax leander in undis:
Mergite me fluctus: cum rediturus ero.

Sigillum Giberti fictile.

Ebrius hæc fecit terris puto monstra prometheus:
Saturnalitio lusit & ipse luto.

Homeri Myobatrachomachia.

Perlege mæonio cantatas carmine ranas:
Et frontem nugis soluere disce meis.

quæ mors ob eam causam ei fuit acerba: quod ante optatum puellæ amplexum moreret: Audax: qui se commisit aquis natatu.

Brius. Sigillũ Giberi fictile ĩ saturnalibus dabaẽ. giberi: hoc ẽ gibbosi signũ. nã Clesippus fuluo giber & toto aspectu fœdus a gegaĩa fabricatus ẽ ex ære: ũde defluxit mos: ut talis hoĩs forma ĩ saturnalibus figereẽ. Prometheus prius fuit q fictile signũ fecit. Hæc monstra: hoĩem gibbosũ. Lusit: lasciuit. Luto: signo fictili ĩ saturnalibus mittendo.

Erlege. Homeri Vatrachomyomachia ex tribus uerbis compositũ: uatrachos significat ranã: myos muris: machi pugna: opus ẽ Homeri ita inscriptũ de murũ & ranaꝝ pugna. Contẽdunt tamẽ multi auctore Plutarcho hoc opusculũ ab Homero non fuisse scriptũ: sed Papi. & alii nostri ita crediderunt. Mittebanẽ aũt libri in saturnalibus: quoniam etiã Saturnus cultus humani auctor habitus ẽ: & eius tẽporibus Hercules primus in italia litteras docuit: unde Herculis numen cũ musis colebaẽ auctoribus Plutarcho & Macrob. Ranas: pugnam ranarum. Meonio: homerico. Soluere frontem: exhilarare.

Llas. Quadraginta. viii. libros edidit Homerus: quorum. xxiiii. excidium troianum complectuntur: reliqui errores Vlyssis: illi Ilias inscribuntur: hi odyssea ab Vlysse: mittuntur una compacti. Vlysses inimicas: & cætera: id est odysseæ liber. Multiplici pelle: id est multa charta pergamena: nam in. xlviii. libros surgit.

Ccipe. Virgilii culex. Culex uirgilianum opus quo culicis fatum defletur nihil magis admirandum habet quã q a poeta puero editus sit: ubi magnitudinem illã nonnunquam assurgendo designat quam in æneide impleuit. huius meminit Papi. Ante annos culicis maroniani. Vnde Lucanus: Cum iuuenis Orpheũ explevisset ait: Quid ad culicem Virgilii. Culicẽ: opus culicis maroniani. Positis nucibus: id est iocis & ludis saturnaliciis. q̃ si dicat leuiora in saturnalibus sunt legẽda. Arma uirum. i. æneida.

Vam breuis: Virgilius in membrana. Tria opera Virgilii eodẽ uolumine compacta: prĩa pagina poetæ personã profert: nam Tityrus prĩo uerbo carminis bucolici Virgilium designat. Membrana: uolumen. Maronem immensum: tria opera Virgilii.

Homerus in membranis.

Ilias & priami regnis inimicus ulysses:
Multiplici pariter condita pelle latent.

Virgilii Culex.

Accipe facundi culicem studiose maronis:
Ne nugis positis arma uirumque canas.

Virgilius in membrana.

Quam breuis immensum cœpit mẽbrana maronẽ:
Ipsius uultus prima tabella gerit.

Menandri Thais.

Hæc primum iuuenum lasciuos lusit amores:
Hæc glyceræ pueri thais amica fuit.

Cicero in membranis.

Si comes ista tibi fuerit membrana: putato:
Carpere te longas cum cicerone uias:

Propertius.

Cinthia facundi carmen iuuenile properti
Accepit: famam nec minus ipsa dedit

Liuius in membranis.

P ellibus exiguis artatur liuius ingens:
Quem mea non totum bibliotheca capit.

Aec pri. Menandrũ Thais. Comœdiæ: auctor apud græcos iuuenum amores & fraudes meretricias singulari ĩgenii laude expressit. celebrat autem Thaidem nobilissimum scortum: cui omnes meretricias uneres concedit: unde Thais Menandria dicta est a Propertio Glycera alterum scortum: qđ cum poemate non celebretur tanta carminis præstantia quanta Thais perscripta est nullum illecebrarum nomen est adeptum: quibus maxime ualebat. Thays igitur Glyceræ anteponitur carmine Menandri: nec Glyceræ scilicet fuit amica. Vere Thais amica fuit ob illecebras uisa est uere amica. meretricis laus est si persuaserit se amari. Hæc Thais Menandri: id est Thais in comœdia menandri. Lusit: decepit: quia illic erant amores iuuenum deceptorum.

I comes: Cicero in membranis. Allusio est ad chartas membranas: quæ a membris dicuntur: nam qui scriptus fuerit in membranis uidetur in membris esse. Ciceronẽ: qui in membris est. Cum Cicerone: nam in his membranis uiuit.

Inthia. monobyblos Propertii. Propertii carmen ita inscribitur qui ardentissime amauit Hostiam uicto nomine appellatam Cinthiam: nonnullorum iudicio prĩas tenet partes in carmine elegiaco auctore Quint. nam amoris affectus præsertim qui ardẽtiores sunt melius expressit nemo. Accepit famam: carmine Propertii. Nec minus dedit: nam poeta eo carmine claruit.

Ellis. Linius in membranis. Titi Liuii magnitudo exprimitur: qui orsus historiam a condita urbe in centum &. xxxx. libros excreuit descendẽs ad Augusti tempora. Pellibus exiguis: membranis.

Ic.Salustius cũ Thucidide certat auctore Quint.maiore laude futurus si uerbis Catonis Censorini ex originibus abstinuisset:nam inde magnã uerborũ copiam deduxit: disticho prodente furtũ:Et uerba antiqui multũ furate Catonis Crispe iugurthinæ conditor historiæ.Breuitas in eo lau da t̃ a Fabio.Laceratus ẽ a Leneo Pompeio Pompeii magni liberto:quoniã scripsisset Pompeium oris probi:animi inuerecundi . primam ĩ historia laudem obtinet. Corda doctorum:id est ut docti homines iudicant.

Aec massa:Volumen.

Sfit:Tibullus. Nemesis nomẽ ẽ deæ quæ caret noĩe latio:hæc colebatur ad uersus supbos in capitolio:male accipiũt q ꝓ fortuna ĩterpretãt̃ : est itẽ puella amata a Ioue:ut Iginius scribit : altera a Tibullo q planiã amauit sub noĩe deliæ delectatus paupertate :ut initio scribit: Me mea pauptas uitæ traducat ierti.Sed ĩde ẽ distichon: ꝙ ipse poeta scribit de amica:illa regat cũctos illi sũt oĩa curæ:At iuuet ĩ tota me nihil eẽ domo:ad qđ alludẽs Mart.ait:Quẽ iuuit:cui optatũ fuit. Nil esse in tota domo : qui ita scribit:at iuuet in tota me nihil esse domo.

Vnt . Lucãus historicis potius q̃ poetis imitandus: ut Fabius scribit : dũ grauitatẽ ciuilis historiæ seqt̃ historico q̃ poete ꝓpior:iudicio tamen ferme omnium in poetarum ordinem est redactus.

Antũ. Catullus uarietate caris:& ãtiquoꝝ uerboꝝ sĩplicitate laudẽ insĩgnẽ meruit clodiã amauit quã Lesbiã appellabat.sermionẽ peninsulã lacus benaci hẽt patriã ĩ agro uero nẽsi:sed uerona eũ sibi uẽdicat ciuẽ : quẽ Mãtuæ opponit ostẽtanti.Vir. Debet ob nominis laudem.

Salustius.

Hic erit ut perhibent doctorum corda uirorum
Primus romana crispus in historia.

Ouidius in mẽbranis metamorphosis.

Hæc tibi multiplici quæ structa est massa tabella:
Carmina nasonis quinque decemque gerit.

Tibullus.

Vssit amatorem nemesis lasciua tibullum:
In tota iuuit quem nihil esse domo.

Lucanus.

Sunt quidam qui me dicunt non esse poetam:
Sed qui me uendit bibliopola putat.

Catullus.

Tantum magna suo debet uerona catullo:
Quantum parua suo mantua uirgilio.

Calda & frigida aqua.

Hæc tibi quæ fiunt caldarum nomina dicunt:
Ipsa suas melius charta notabit aquas.

Mulæ pomiliæ.

His tibi de mulis non est metuenda ruina:
Altius interea pene sedere soles.

Catella gallicana.

Delitias paruæ si uis audire catellæ:
Narranti breuis est pagina tota mihi.

Asturco.

Hic breuis ad numerum rapidos qui colligit ungues

Aec.Caldæ aquæ & frigidæ uersu.Carmĩe descriptæ aquæ frigidæ & caldæ mittũt̃: sed ĩquit poeta hi uersus melius natarẽt aquas suas:q̃ emitti debeãt sui carmĩs laudẽ extenuãs. Quæ fuerunt:id est quæ aquarum nomina describunt. Dicunt:fatent̃. Melius natabit:mergenda est hæc charta.alibi:Vis puto cum libro Marce natare tuo.

Is.Mulæ pomiliæ:ex mulo & equa auctore Plinio nascitur Inus mulus exiguus : quem alii ginum dicunt.Sunt præterea inter mulas quæ pomiliæ dicuntur :hoc est nanæ:nã pomiliones nani sunt. Altius:q̃ sis in mula.

Elitias.Catella gallicana ĩ delitiis:ut melitea & Issea. Prima.i.breuis non sufficit.

Ic bre.Asturco.In Galitia & asturia ꝓuĩcia hispãiæ eq nascũt̃ pui:q crura alterna molliter explicãt glomerãdo:dicũturque asturcoẽs ab asturia ꝓuĩcia . ide eũdẽ ĩcessũ arte docer̃ præceptũ ẽ.đ his carmẽ extat Silii cũ de asturibus po.loqt̃:his puus sonipes nec martis notus.at idẽ aut ĩ cõcusso gloẽrat uestigia dorso:aut molli pacata celer trahit essedа collo.

Equus astur: qui uenit ex asturia. Ad numerum: in ordine. Auriferis gentibus: id est hispanis.

On: Canis uertagus. Canes uertagi qui sponte in uenationem exeunt leporibus insidiantur: quos morsu comprehensos domum referunt. Verbum est peregrinum: quis alii a uertendo & agendo uertagum inepte deducunt.

On. palæstrita in gymnasio uincebat maxime si cedens reducto pectore aduersariũ reflecteret. hæc exercitatio dicebatur clinopali: hoc ē inclinata palæstra nam cli no significat inclino: pali palæstra: unde Domi. con cubitum appellabat clino palem. tanq̃ palæstræ exer citationem: anaclinopali significat reflexionem in palæstra: tin anacliopalin .i. reflexionem ĩ palæstræ: in quo longo collo opus erat. ut supra: Grādia q ua no colla labore facit: & luuena. Longis ceruicibus æ quat Herculis anteum ꝓcul a tellure tenentis. Nouit succumbere. i. qui scit retroflectere pectus tanq̃ oneri suspensi aduersarii succumbat: Inde enim ad uersarium pendentem in clinato latere deiicit. Qui uincat. i. qui tantũ & simpliciter ac sine arte supet aduersariũ. q. d. plus delectat ĩ palæstra ars q̃ robur tantum.

Venit ab auriferis gentibus astur equus.

Canis uertagus.

Non sibi sed domino uenatur uertagus acer:
Illæsum leporem qui tibi dente feret.

Palæstrita.

Non amo qui uincit sed qui succumbere nouit:
Et dicit melius.

Simius.

Callidus enixas elidere simius hastas:
Si mihi cauda foret cercopithecus eram.

Puella gaditana.

Tam tremulum crissat tam blandum prurit: ut ipsũ
Masturbatorem fecerit hippolytum.

Cymbala.

Aera celenæos lugentia matris amores
Esuriens gallus uendere sæpe solet.

Puer cinædus.

Sit nobis ætate puer non pumice læuis
Propter quem placeat nulla puella mihi.

Cestos.

Collo necte puer meros amores
Ceston de ueneris sinu calentem.

Allidus: Simius Simiã genere tantum fœio proferre putauit Porphyrio in Horatium: Simium que ab Horatio scriptum tanq̃ inusitatum notauit: eodem genere hic profert a Martiale hac laude adhibita: ꝙ hastas immissas declinare sciat. Id Mutianus cum de simiarum ingenio scriberet non tradidit: neque eum secutus Plini. Illud tantum affirmant eas latrunculis e cæra fictis nonnunq̃ lusisse: nucesque distinguere uisu. Eludere: propulsare. Eram cercophithecus. i. simia caudata.

Am: Puella gaditana: A gadibus lasciua salutatione eruditæ puellæ mittebātur uene reos motus saltando edentes. nunc mittitur puella gaditana. Ipsum Hippolytũ: exemplum pudicitiæ. Fecerit masturbatorem: cogeret masturbari allectũ illecebris suis.

Era. Cymbala instrumenta sacerdotum Cybelis: quibus sacra numinis agentes sono lugebant Athyn puerum: quo Cybele olim potiri non potuerat. Celenæos: Phrygios Celene patria Athis phrygis & Marsiæ.

It pumice leuis: Nã expoliebantur pumicibus q̃ molles uolebāt uideri. Pli. Sed hi pumices q̃ sũt ĩ usu corpoꝝ leuigādoꝝ fœminis iã q̃dē & uiris: atque ut ait Catul. libris.

Ollo. Cestos significat balteũ ueneris quo Martis adulteria reprimebāť: cũ deus eo ce debať. de hoc plura dicta sũt ĩ imagīe iuliæ ĩ supioribus libris. qcũque hēbat hoc balteũ poterat quē uellet ad amorē icitare. Meros amores. i. cestō calētē. De siu Veneris: q̃ nup a Venere acceptus. Horatius flagellũ dixit Venerē alloquēs: sublimi ferias Cloē flagello.

Vme. Citheriacos. Idē. Amatorē Iouē. hoc eſt ex uerſu Homeri: q̄ ſcribit iouē cohibē dū balteo a Iunōe & cōpulſū ad amorē fuiſſe: cū alieis tamē amoribus ātea eēt deditus Vrrant: Notarius. Notarii dicebanť qui aliquo orante uerba ſingula excipiebāt notis deſignata hoꝝ uelocitas ī precio erat: auctor ē Plutarchus in uita Catonis uticenſis.
Currāt: uelocia ſint. Suū opus: extulit uerba. Dextra: Notarii. Peregit opus: ſcripſit.
Euis: Concha. Papyraceæ chartæ leuigabāť auctore Pli. dente concauo quod puto ſcribendū dente concha ue. Inde illud apud Cice. Res ageť tēperato calamo: & dētata charta: expoliebātur que ut ſplenderet: & ut facilior eēt curſus calamo.
Cortex maræotica. i. papyrus ægyptia: nā maræotis inſula eſt ægypti. Inoffenſa uia. i. leuigata ut calamus offendere non poſſit: & uſq̄ hærere.
On: Morio Hoc diſtichum ſupra recitauimus: Morio dictus erat. xx milibus emi. Redde mihi nūmos Gargiliane ſapit: Nā moriones dicūť q mētis ſimplicitate q̄dam & deformitate oris delectāt nihil ſcurrile ſuo excogitātes īgenio. hi cū aliis ſtulti uideanť ſapientes iudicanť a Martiale. ꝑpetua enī fruūtur qete nullis anxii curis: q̄lē uitā delegit Epicurus: & Mart. eū ſecutus. Stupor: hebetudo: hoc ē nō ſimulant ſe ſtupidos: ſed ita nati ſūt. Nec fingiť: ut a ſcurris. Non ſapit: nō anxius ē: & is grauitatē quādā ſuſtīet. Sapit: iudicādus ē ſapiens ut morio.
Ollia. Caput arietinū & cor bubulū in ſaturnalibus mittebanť ueteri īſtituto. Mariti phryxei: q̄lis Phryxum & Hellem traiecit arietis. Meruit: hoc aries ex quo ſæpe habuiſti tunicam. Iuuenalis: notans hunc morē capitis. ſ. ueruecini mittēdi: Et elixi ueruecis labra comēdit.

Idem.

Sume citheriaco medicatum nectare ceſton:
Vſſit amatorem balteus iſte iouem.

Notarius.

Currant uerba licet: manus eſt uelocior illis:
Nondum lingua ſuum: dextra peregit opus.

Concha.

Leuis ab æquorea cortex mareotica concha
Fiat: inoffenſa curret arundo uia.

Morio.

Non mendax ſtupor eſt: nec fingitur arte doloſa
Quiſquis plus iuſto non ſapit: ille ſapit.

Caput arietinum.

Mollia phryxei ſecuiſti colla mariti:
Hoc meruit tunicam: qui tibi ſæpe dedit.

Pumilio.

Si ſolum ſpectes hominis caput hectora credes:
Si ſtantem uideas: aſtianacta putes.

Parma.

Hæc quæ ſæpe ſolet uincique uincere raro:
Parma tibi ſcutum pumilionis erat.

Pueri comedi.

Non erit in turba quiſquam:
Sed poterit quiuis eſſe.

I ſolū. Pomilio latine: græce nanus diciť: Inter portenta oli erat: ſed ī delitias luxu tēporū eſt receptus auctore Pli. Caput: nā nanus habet magnū caput. Hectora: fortem & magnū ut Hector fuit. Aſtyanacta. i. paruū: ut fuit Aſtyanax filius Hectoris: q puer de turri deiectus eſt. Apte cum Hectorē patrē nominaſſet: ſubdit Aſtyanactem filium.
Aec. Parma magna īdigebat arte ī ludo theatrali ī quo Agatinus præcipuā obtiuit laudē. ē aūt breuior clipeus: ſcutū aūt longius. totū contegit hoīem: quæ igiť parma ē grādiori hoī eadē ē ſcutū pomiliōi: quæ totū tegit. hoc igiť ī laudē agatini quē ſupra laudauit uictorē in ludo parmæ. Vinci: ab Agatino. Tibi: magno. Scutū pomilionis: parui. ſ.
On. Pueri comœdi: qui in agendis comœdiis placebant corporis elegantia & arte: uerbo attico dicebanť diſexapothi: hoc eſt iocundiſſimi & maxime optandi: contra qui non placebant dicebanť miſumeni hoc eſt odio digni. Egregia nunc comœdorū puerorū turba mittiť. Miſumenos. i. dignus odio. Diſexapothos: iocundiſſimus & qui placebit.

Ic mihi. Fibula histrionis indumentum ab umbilico ad genua non tam ad pudēda uelanda: q̄ ad uenereum coitum reprimēdum: quo histriones raucescebant: unde fiebat ut mulieres in rem negatam pronæ magno precio coitum ab histrione conducerent: ut in superioribus libris copiosius est expositū. Iuuenalis: Soluitur his magno comœdi fibula. Futuāt: conducti a mulieribus. Carius: maiore precio. uerba sunt fibulæ respondentis.

Ræd o. Accipiter. prædo uolucrum: scilicet olim liber: nūc quoque capit aues: sed domino. Meret: dolet: q̄d domino: non sibi capiat aues.

Fibula.

Dic mihi simpliciter comedis & citharædis:
Fibula quid præstas carius ut futuant.

Accipiter.

Prædo fuit uolucrum famulus nunc aucupis: idem:
Decipit: & captas non sibi meret aues.

Calami aucupatorii.

Non tantum calamis: sed cantu fallitur ales:
Pallida dum tacita crescit arundo manu.

Obsonator.

Dic quotus es: quanti cupias cœnare: nec unum:
Addideris uerbum: cœna parata tibi est.

Corculum.

Pauper causidicus nullos referentia nummos:
Carmina cum scribas: accipe cor quod habes.

Coquus.

Non satis est ars sola coquo seruire palato:
Nanque coquus domini: debet habere gulam.

Craticula cum ueru.

Parua tibi curua craticula sudet ofella:
Spumeus in longa cuspide fumet aper.

Pistor dulciarius.

Mille tibi dulces operum manus ista figuras:
Extruit: huic uni parca laborat apis.

On. Calami aucupatorii uiscatis calamis aues arboribus insidentes ueteri aucupio capiebant: dum auceps in digitos surgens: eos subiiceret auium pedibus: hoc supra est expositum & confirmatum: carmine Silii: simul cantu mulcebantur ne interea euolarent. Silius: Vt qui uiscata populatur harundine lucos. Dū nemoris celsi ꝑcera cacumia sensim: Subtracta certat: & cætera sublimen calamo sequit̄: crescente uolucrem. Calamis uiscatis. Crescit: subiicitur.

Ic. Obsonator dicit̄ q emit obsonia: quo uerbo usus est Tranquil. Huius est pares conuiuaꝝ numero epulas parare precio: quo dominus iusserit. Quottus: quo numero. Nec addideris uerbum: nec moneas quid sit emendum.

Auper. Cor bubulum puto de crumena legendum esse in formam cordis: nam & bullam legimus formam cordis habuisse auctor̄ Macrobio: quæ nonnunquā ex loro fiebat mittitur nūc causidico q poeticæ nonnunquam dabat operā causis omissis reprehensor carminis Mart. supra: Carpere causidicus fertur mea carmina. dat̄ igitur ei cor bubulum angustissima crumena: cū male scribens carmina nullam consequatur pecuniam: Vel si placet intellige de corde bouis. Cor quod habes: id est accipe cor bouis: quia imprudens es & alter bos.

On. Coquus. Ars: coquinaria non satis est. Debet habere: scire gulam domini.

Arua. Craticula diminutiuum a crate: quæ ferrea est. Ofellam condiri e carnibus docet Varro. Hæc potest coqui craticula: cum aper & grandiores feræ torreantur ueru. Fumet: dum torretur. Cuspide: ueru.

Ille. Pistor dulciarius ad differentiam pistoris dicitur: qui panem tantum conficit hic enim mel adhibet: & crustula uariis figuris format. Ars adeo laudatur: ut dicat Mart. Apes mel suum conficere propter hunc unum. Ista manus: pistoris. Parca apis. quia melle abstinet. Laborat huic: id est propter hunc uirum mel conficit.

Ille. Ientacula cibi ge-neati dicuntur: qui a pueris emebātur summo mane a pistore: quasi igitur noctem saturnalitiā egisset: euagatus per munera singulis distichis: monet diem aduentare impositurus ultimam manū: a duabus autem rebus lucis aduentantis signum accipit: & a pueris ementibus ientacula & a gallis canentibus: qui auctore Plinio: genitia natura sunt ad excitandos mortales in opera: & somnum rumpendum.

Ientacula.

Surgite iam uendit pueris ientacula pistor:
Cristatæque sonant undique lucis aues.

M. Valerii Martialis Opus: Impressum Venetiis. Anno. M. CCCC. LXXX. feliciter explicit.

Domitii Calderini Veronensis defensio cum recriminatione i calumniatorem commentariorum in Martialem:quos nondum ediderat ad Corelium patris amplissimi cardinalis neapolitani nepotem.

Domitius Corelio Salutem.

ON potuimus assequi id quod uel tu optabas Coreli:uel studiis nostris maxime consentaneum erat:ut Martia.interpretationem sine ulla animorum contentione absolueremus. Ná qui partim nuper cœperat inuidere:partim odio habet iam diu:nullum detrahendi & insectandi finem facit:ꝗ q̄diu intra parietes ab eo actum est apud te:Theodorum Nicolaum præsulem Modrutiensium uiros plane bonos & doctos:æquissimo animo iniuriam tuli:aut certe dissimulaui. Sperabam enim magnopere fore aliquando:ut cum suæ æstimationis:ac dignitatis rationem haberet:tum ueteris obseruantiæ meæ:nam & si fidem in eum:beniuolentiam:pietatem nunq̄ ipsi uni:quod uideam:probare potui:Tamen officio meo plurimum delectabar cuius fructum uel ex eo capiebam maximũ:quod sapientissimorũ uirorum consiliis:Nicenique in primis uoluntati in cuius eram familia:me satisfacere intelligebá:fuissem ꝑfecto illo etiam amisso in eadem instituti ratione:a qua maledictis:iurgiis iniuriis grauissimis me nunq̄ depellere potuit:nisi pauloante epistola quadá agitatum iampridem animũ penitus exulcerasset:ita enim me lacessit:ita uocat in iustita accusat:ut silentium pro confessione sit futurum:quod sane grauissimum esset in hominem præsertim innocentẽ:& qui optimam causam habet.qua in re non magis me offendit:q̄ cauillatoria quadam uersutia:parum quidem illa digna libero homie:sed teste fortasse uel infirmitatis:uel facti iniquissimi.non enim scripsit ad me:non passus est suo nomine epistolam reddi:sed quendá subornauit qui ostenderet mẽtitus se aliunde accepisse.Si iure dissentit:cur apud nos hoc non profitet̃ ingenue & docet:Si iniuria oppugnat:cur audet scribere:conqueri:uociferari:declamare quotidie:quasi uero nihil ad eum magis pertineat:q̄ ꝗ Martialẽ profitemur:quũ multa pro hominis instituto & officio proposita sint:in quibus maiore cum laude uersari & possit & debeat.Equidem uel seuerissimi censoris:reprehẽsionem non aspernor:modo iusta sit:& pro animi æquitate profiscatur:huc enim industria:labores:uigiliæ nostræ omnes spectant:ut tuis aliorumque auribus dignũ aliquid afferamus:quod posteris etiam speremus utile futurũ.Id siue maliuolorũ obiurgatione:siue mea opera fiat:non laboro uehemẽter.Satis præstare uidebor:si mea causa quæ a multis incognita habent̃:& disputata fuerint:& lrarum monumẽtis commẽdata.qđ si nũc aliquid doceret:agerẽ illi gratias:& nos omnis maxime debere arbitrarer.sed qcqd ꝓponit:& iactat nr̃m est:nos dictauimus:in nostris est commentariis:præter contumelias quas ex suo ingenio addidit. Nos illic utrãque sentẽtiam complexi:alteram probauimus.In eo uero mecum præclare agit:quod non modo perpetuo epistolæ argumento:sed singulis ferme syllabis eum animum præ se fert:ut nemo non intelligat cur hæc mediterur:& tanta cura tantaque sollicitudine corruptis auditoribus scripta nostra perquirat.Vtinam is esset:qui esse debeat:nam & ego aliquando hæc cum eo communicassem:& ipse multis in locis melius sentiret. Remitto illi contumelias & maledicta quibus me intemperanter onerauit.tam autem immerito audio:q̄ ille inhoneste iactat.Tribuo hoc personæ quam sustinet:nihil scribam:quod ipsius animum merito offendat:causa tantum posita ueniam ad altercationem:ex qua uiri docti aperte diiudicabant:an ego aliquid inepte meis auditoribus dictauerim:an ipse scriptis nostris admonitus quædam ex Strabone:ex quo fonte sententiam nostram hausimus inuidiose admodum repetat & pronunciet.Susceptam autem olim sententiam:ex qua deturbari non uult parum tueatur.Singulis epistolæ partibus non respondebo:quod semper existimaui infirmi ingenii & ꝑturbati:oio alienũ a ueritatis cognitione.Illud ĩ primis præterire non possũ:q̄uis in quẽ scriptũ sit:ignorẽ.Iactat enĩ se quẽdá nebulonẽ nouo astu elusisse:ĩ quo uereor ne ipse accusãdus sit.Ná fieri negat:qđ cur fieret pauloante ĩterrogauerat.eorũ enĩ quæ proponebant̃ rationẽ illũ docere oportuit.Theophrastus quoque sese demonstrasse scribit cur ita non nullæ ĩ india arbores nascant̃ ex militũ Alexandri uerbis:ꝗ si aliter eas dẽ nasci audiuerit:alias itẽ causas allaturũ pollicet̃.Quod initio me communẽ amicũ appellat:facile patior:modo uterque ĩtelligat se non esse erga me ĩ officio. Quod gloriabundũ:ego neque hoc iactaui usq̄:neque hominẽ noĩaui.Extãt commẽtarii uerboꝝ nr̃orũ testes sempiterni.De mirina qđ refutaui scriptũ.libet enim omnẽ disceptationẽ ad ueritatẽ conferre:id erat in nonnullis codicibus qui ab ipsius recognitione defluxerãt.qua in re me ab eo dissentire plane ꝓfiteor:qđ ut uel iniquis iudicibus ꝓbet̃:rationes nr̃as ꝓponemus:

tum refellemus quæ de myrina exponunt. Epigrãmatis initium est apud.M.V. Martia.
Campis diues Apollo sic murynis: Ita codices uetustissimi habent: quod aperte fatetur. Quid emendasti igit inquiet Semurinis: quod in aliis codicibus mendose scriptũ fuerat. Sic murinis iussi scribere: nonne hoc est emendare: si dixi locũ hunc apud poetã inuersum me correxisse: non sum mentitus. Quid angit: quid ingemiscit: ut campis murinis legerẽ potius q̃ myrinis. hæc impulerũt poetã obtestatũ esse Apollinẽ sentio: p numen qđ omniũ nobilissimũ esset. Quis enim Apollinẽ rogauerit tortorẽ: qui in urbe colebat: omisso pala tino. Quis didymeũ erethibiũ potius q̃ chrysseũ uel delphicũ: Celeberrimũ aũt sminthe um fuisse Apollinẽ & Homeri carmine & antiquitatis religione: qua multis in locis eo nu mie colebat: uel unus Strabo: cuius uerba referamus satis demonstrabit quo loco multa sto machũ facere possent: nisi totũ in præsenti quidẽ causa cũ nonnullis eius in me officiis: tũ meæ in eũ obseruantiæ plane condonassem: nam se multa de smintheo Apolline addidis se ait: quæ fortasse magna ex parte ignorauerim: cũ tamẽ ex eodẽ loco ea accipiat: unde nos pauca quædã: quæ ad carmis interpretationẽ satis fore uiderent auditoribus recitauimus.
In urbe chryssa est Apollinis sminthei delubrũ: & signũ quod nominis ueritatem seruat. Nam mus quidã pedi statuæ subiacet: hanc statuam scopas parius fecit: historia siue fabula quæ de muribus narrat: huic loco congruit. Nã teucris e creta pfectis: de quibus primo Ca linus elegiarũ poeta tradidit: post multi sunt secuti: datũ erat oraculũ ibi eos sedem posi turos ubi terrigenæ adorirent: id circa Amaxicũ dicunt contigisse: maximãque agrestium murũ multitudinẽ noctu exortã quicquid armorum & utensilium inuenisset corrosisse: teucros ibi mansisse: atque idam ab ida quæ iu creta est appellasse. Heraclitus ponticus au ctor est mures circa templũ abũdare & sacros existimari. Simulacrũ uero ita instructũ esse ut murẽ pedibus premat: & paulopost: sed multis in locis sminthei nomen. Nã iuxta Ama xicum duo loca sunt quæ sminthia uocant: præter eũ qui est iuxta templũ. Item alia laris sæo agro proxima. In pariano etiã agro locus est sminthius appellatus. Item apud rhodũ & lyndũ & alia plurima loca: nunc templũ sminthiũ uocant. Hæc illa sunt quæ ipse iactat se addidisse: piget eius uerba referre: ne bis eadẽ repetamus. Non sentis q̃ ridiculum sit ho minẽ ex uno Strabonis loco uariã recensere historiã: ut uel plura addere uideat: q̃ nos acce pimus: uel inanẽ quandã eruditionẽ ostentet. Curio puer meus quẽ hoc anno e gallia du xi hunc locũ totũ transcripsisset: si iussissem: sed cũ pauca illa rettulissem ĩ cõmẽtarios nostros: nolui fabulosam historiã pluribus prosequi: hunc locũ. s. ignorabã: quem non mo do apud Strabonẽ legeram: Sed hisdem uerbis apud Eustachium in primum iliados: cuius testimonio in commentariis usus sum. Hæc iussi abs te ad Titum eius auditorẽ scribi: ut præceptori ostenderet. Sic enim fore sperabam: ut in opinione sua erroris plena & prorsus pueri tenaciter confirmaret. Litteras istas nec unq̃ uidi nec missas fuisse arbitror.
Quid enim me noua assensione confirmaret: cuius sententiã auditores iam exceperant. Quid se mihi præstaret auctorẽ: qui Homerũ Strabonẽ Eustachiũ duces haberẽ præstan tissimos: Quorum auctoritati ipse nec accedere debet: nec detrahere potest. Vide ne uolue rit uideri hoc commento non ignorasse: quod olim nequaq̃ perceperat. An inquit Do mitius Chryssam non procul a thebe patria Andromaches portum habere: ubi sit smin thei Apollinis delubrum: & hoc Strabo his uerbis testatur. Chryssa oppidum erat ad mare portum habens: cui proxima thebe imminet. hic fuit Apollinis sminthei delubrum. The bem patriam Andromaches fuisse ex carmine Homeri inseruimus. Grammaticos quosdam secutus a necatis muribus dictum iactauerat. In auctoribus nominum splen dorem sequi non soleo: sed quod probabile uideatur Fabii. Quinti. præcepto numina co lebantur: q aduersus infesta opem ferrent. Aegyptii ibin aduersus serpentes: Boetii Apol linem pronopionem aduersus culices: Lydi ob sedatam colebant pestilentiam. Idem sa lubritatis auctor habitus est: q terræ humorem radiis tollat: unde noxia creantur anima lia. Volui igitur in grammatico historiam naturæ accomodatam sequi: quoniam Heracli ti & Suidæ ex quo duo uerba græce inculcauit: aliorumque qui alia de causa smintheo ap pellationem datam sentiunt. Fabula mihi non probatur. Quid minus simile ueri est q̃ poetam elegantissimũ: & cuius in primis linguæ facilitas laudat: nouo atque insolenti uer bo uti uoluisse: & per sminthcũ murinũ dr̃e. Quis unq̃ murinũ Apollinẽ legit: aut muria loca: aut murinos cãpos: cũ smintheo Apolline & smintheis locis & smintheis cãpis oĩa sit plena. Nihil poetã deteruit: quo minus a mure murinus deduceret: q non modo nõ uitat uerba noua: sed cũ alia fingit: tũ ardelionẽ domicœniũ nusq̃ præterea iuẽta carmĩ ĩseruit. plurimũ pfecto iter meã & accusatoris sñiam itereft: murinũ nouũ & ĩsolẽs uerbũ putat.

ego & feſtiue factũ a poeta pro ſmintheo:& pl.uero ordeũ murinum dixit:& ꝓbandũ:nã cũ Apollinem Homerus ſmintheum dixit a ſmintheo.i.mure:ipſe latino nõie murinũ appellauit.idem enim eſt ſmintheus apud græcos quod apud nos murinus. Quẽ uerſum apud Strabonem a Gregorio Tiphernate latinum factũ ipſe etiam protulit ut alia: Sminꝛ theum præclare tendi dnãtor Apollo.Mart.ut eſt Homeri ſtudioſus:& uerſuum admodũ memor:quod multis in locis facile agnoſcas:eam ĩde flexit appellationẽ:& pro ſmintheo: quod latinis nouum erat.nã quis apud noſtros unꝗ̃ ſmintheũ dixit:murinũ apte:& conciꝛ ne pronũciauit:ut ſi clamat quis murinos campos legit:aut murinum Apollinẽ:audiat obꝛ ſecro quis myrinos campos:aut myirinum Apollinem uer ſcripſit:uel audiuit unꝗ̃:pleã eẽ omnia Apolline ſmintheo non ſatis exploratum habeo.Nullus enim noſtrorum eo uerbo uſus ẽ:& meo cubiculo mures quidem gregatim erant.Nullũ autem extat Apollinis ſmin thei ſimulacrum.Quid rides:ego etiam inceſſi omnibus læticiis:ꝙ nimiam habui uolupta tem.Noſti unde ſit illud cecilianum. Vt igitur ſimile aliquid experirer oſtendi tibi heri Martialem meum uetuſtiſſimum:in quo aperte & luce clarius ſcriptũ erat ſic murinis: ut ipſe cenſui emendandũ. Si Antonium oratorem audiuiſſet:hoc tacuiſſet ꝓfecto:qđ illius rationes:aut conuellit penitus:aut certe infirmat. Antiqua enim in codice manus nõ par uam fidem optineat neceſſe ẽ:conſtans præſertim & ubique eadẽ:quod pluribus de ſyllaba diſputando oportere affirmat Sic mu Trocheũ eſſe id nobis incompertum fuiſſe:nec ipſe quidem ſcribit:qui eam metri rationem uel pueris cognitam fatetur:ſyllabæ adeo peritũ eſſe neſciebam:qui uerſus aut nunꝗ̃ facit aut certe malos:quorum ipſum quoque pudeat. Non negauerim mures priorem ſyllabam producere:& murinis idem oportet:quod eo lo co in commentarios noſtros rettulimus. At cum reliqua omnia meæ ſententiæ conueniꝛ rent:multaque memoria repeterem:quæ primitiuorum numerum mutant:ut quem acce perint productum:corripiant:facile ſum paſſus Martialem in uerbo:quod ipſe pro ſminꝛ theo recens deriuauerat.Eadẽ ſyllabæ uenia uti:qui a numeris præſcriptis nonnũꝗ̃ diſceꝛ dit ueluti in deriuato a getulia primam & alteram ſyllabas corripuit:quibus longis cæteri utantur.Traducta eſt getulis:nec cepit harena nocentes. Virgilius:Hunc ego getulis ageꝛ rem ſi ſyrtibus exul:quod Epheſtio præcipue in ſyllabarum ratione auctoritatis fieri deꝛ bere ſcribit:ut ſi deriuatiua ſyllaba mutantur:colligantur potius in breuem:ꝗ̃ a breui in productam exeant:acer acerbus:lotum lotiũ:uado uadum:odi odium:moles moleſtus:lu ceo lucerna:offa ofella:currus currulis currule:ſedes ſedile.eodem genere primam contra xerunt ſyllabam:quum in primitiuo longa eſſet. Quare cum id exemplo a poeta fieret nolui conſtitutam:grauem:dignam auctore interpretationem non amplecti:ꝙ præſertim quæ de myrina comperiebam aures non implebant. Hic eſt alter epiſtolæ noſtræ locus:ꝗ in confirmatione totus uerſabitur. Quippe erroris ratio facile intelligi poteſt:quum ma xima inter.u.&.y.litteras affinitas ſit. Quæ tanta iſta eſt affinitas:Sunt ne ita ubique ce lebratæ nuptiæ:ut nuſꝗ̃ deſſidium appareat.Si myrinus aliquando poeta ſcripſit:cur in nullo antiquo codice illius manus extat:non fuiſſet:mihi crede:tantus librariorum omni um in hac menda conſenſus:ut ne per imprudentiam quidem aliquando myrinis ſcripſe runt:ſi ex aliquo exemplo deducendum erat:Sed murinis propagatum eſt:quod ab aucto re ſcriptum fuit.De myrina uero ne ignoraſſe uideamur:quod tradidimus:in commenta riis noſtris:ita ut puto ſcriptum eſt.Myrinam æoliæ urbem fuiſſe Homerus quidem ſtraꝛ bo:Ptholomeus teſtantur.ſed illic Apollinis cultum reperio.Num ſum deceptus. Quiſ unꝗ̃ legit myrinam urbem Apollinis numen habuiſſe.Homerum & Ptholomeum præter mitto:Strabonis ſententiã ſubiiciam uerbis latinis inſerto Homeri carmine:ut a Gregorio Tiphernate in noſtros numeros conuerſum eſt.In ilienſi campo cumulus quidam eſt:hũc homines proprio bateam nomine dicunt:Aſt immortales uolucris monumenta myrinæ. tum & myrina urbs ex ea nominata eſt. Alio præterea loco intra ſinum eſt myrina ad ſtaꝛ dia lx.æolica urbs:ubi Strabo Apollinem cultum in ea urbe tradidit:ut ſatis conſtet quod diximus Apollinem illic non coli celebri aliquo nomine.Mox ſubdit:Achiuorum portus ubi ſunt xii.deorum aræ ne hoc quidem ad Apollinem refertur:demum gryneum myrꝛ næorum oppidum:& Apollinis fanum & uetuſtiſſimum oraculũ. Gryneum Apollinem hiſtoria ſane traditum & uirgiliano carmĩe nobilem non ignorabam: Sed nec eundem di ci myrinum ex hoc Strabonis loco perſuadebit:nec quiſꝗ̃ uel apud græcos:uel apud nr̃os: unꝗ̃ ullo ſcripturæ genere:aut myrinos campos:aut Apollinẽ myrinũ nominauit. Quid enim gryneum celeberrimum appellatione perobſcura confundat: nimirum Martialis gryneum Apollinem myrinum nuncupauit: quaſi aut non potuerit gryneum dicere:

quod ab omnibus est concessum: aut licuerit myrinū appellare: nec ratio grāmatices. Ad eā enim particulam uenio. Myrios igitur campos a myrina urbe recte dici quis neget. quemadmodum a palestina urbe palestios: a solima solimos: & a gryneo oppido gryneū Apollinem. A myrina myrnæum dici non myrinum & analogia & usus ipse docuit: nec eadem ratio est in palestina & solima: quæ & si aliter ex se deriuatiua emittere debebant: tamen in græcorum latinorumque usum peculiari quadam lege recepta fuerunt. Nam & triūphos palestinos dicimus: & solimum puluerem: quæ non a nobis: sed auctoribus græcis instituta sunt. At idem myrneos dicunt non myrinos: & quidem cum diphthongo: quod uel ex superiore Strabonis loco satis percipi potuit. Deinde grynium myrinæorum oppidum: nō myrinorum: quo in nomine eorum auctoritatem non nimis sequi debemus: q̄ in palestinis & solimis. At si palestina & solima eiusdem generis omnino existimat: cur non palestinum & solimeum dicimus: ut myrinæum: quod Strabo supra usurpat: ea scilicet de causa: quod alius illorum nominum usus est: q̄ huius. Gryneum autem oppidum: & gryneum Apollinem: quid commune habet cum myrina & myrinus: quum & longe diuersus sit exitus: & grynium oppidum dicamus non gryneum: gryneum uero Apollinem. Conferamus aliquando nostras cum illius rationibus. Homerus smintheum nūcupat. Inde Martialis murinum suo uerbo: & apposito. eius celebritatem antiquorum monumenta testantur. Antiq codices sic murinis proferunt: non sic myrinis: quorum rationem habendam & olim Gelius & doctissimi homines omni tempore iudicauerunt. syllabam corripi non dissimili aliorum licentia demonstrauimus. Myrinum nec uetus scriptura probat: nec ullus unq̄ auctor enunciauit: nec ratio grammatices permittit. Utrum tandem magis nouum erit uerbū myrinum: ne quod æque damnatum est ab omnibus: atque omissum: an murinū ī quo poetæ ingenium existit: celeberrima appellatio exprimitur: Homerum: Heraclitum: Strabonem auctores habemus. Recte ergo poeta Apollinem myrinis campis diuitem uocat: siue qđ ramentis abundet aureis: siue ob fertilitatem regionis: seu quod templū eius ibi est lapide cādido sumptuosissimum. In campis Apollinis sminthei nullā fertilitatē habeo: quam referam præter helleborum: quod ibi præparari ipse scribit quū antycyræ id Theophrastus: & Pli. tribuat: qua ratione ditissimum sminthcū fuisse contenderim multorū ingenio id purgationis genus desiderante. Ego potius ita eum locum interpretor: ut poeta obsecrans Apollinem optet: ut sic campis murinis diues sit. i. religiosissime colatur. Nam poetarum est dites aras appellare: ad quas multæ hostiæ mactantur. diique non diuitias quibus non ī digent: sed cultum precantur: qui unus eorum numina amplificat: & plane facit diuina. Sic sis diues in campis murinis. i. sic colaris magnifice in campis smintheis: quos multis in locis fuisse Strabo ut proposuimus scriptum reliquit. Hæc Coreli secuti sumus ut campis murinis legeremus: potiusq̄ myrinis: quæ bonis & doctis hominibus me probaturum admodum confido: q; si redarguent: eorum sequar iudicium: & plurimum huic debebo: cui in eodem genere gratiam fortasse aliquando referre potero: immo nihil iam prohibet errantem docere. Nam si beneficium contulerit hac re satiffecero: sin minus uobis certe nostri officii gratia erit deuictus. Quid est inquies superioribus diebus cum apud librarios ex Martialis codice eius manus emendato nonum & decimum legerem: nonnullique auditores adessent: cum multa nos offenderunt: tum risu abstinere non potui: quum icidi ī illud epigramma cui est initium: Vare pretonias latia modo uite per urbes: Nobilis & centum dux memorāde uiris: quod ipse ita correxerat: lata modo uoce per urbes nobilis: simul dolui hominem tam imprudenter lapsum esse: cum libri antiqui scriptura latia uite habeat: & ita sit omnino legendum. Nam Varus centurio erat: quo nomine uitem latiam gestabat Plinius in naturali historia: Centurionum in manu uitis. Lucanus de sceua centurione: Qui longo latiam gerit ordine uitem. Iuuenalis: post hæc nodosam frangebat uertice uitē Siluis: Nam uitis honore perfunctus latiæ subito stimularat agrestis. denique lege cautum est: ut si miles centurioni castigare se uolenti uitem tenuerit: militiam mutet. cur autem lata uoce in uertendo scripserit: non satis dispicio: nisi de patrono apud centum uiros dictū putauerit quem ut alterum stentorem homericum: aut Trachalum: qui a tribus subselliis exaudiebatur fuisse oportuit. Siquidem lata uoce per urbes paretonias nobilis erat: quod q̄ ridendum sit uel ipse intelligit. Monebis igitur statim deprauatū locū recognoscat: ne uno exemplo compluribus menda imprimatur. Multa præterea apud hunc poetam aut inscitia parum intellecta: aut temeritate deprauata ex nobis & in superiores nouem libros didicit: & posthac audiet: quæ dissimulare non potest. Nam quod illius in censura collega & laboris: quem olim diuinum prædicebant sotius edidit in manibus est: in quo aliquādo

ipse ueniam impetrat:cum sermonem latinum nondum formauerit:sed quæ iam deprehensa sunt iudicibus aliquando deferentur. Quod q̄ plurima loca se notaturum denunciat:nihil respondeo. Id enim ea perturbatione animi addidit:qua reliqua scripsit:quod ĩ fine collocatum esse non miror. Nam pleraque noxia animalia aculeos uenenatos ex caudæ apice emittũt:nisi fortasse errorem putat quicquid ipse percipere non potest. Ego nec soleo mentiri:nec ipse debet. Illud certe multis testibus liquido affirmare possum:me intra paucos dies supra ducenta eius errata in lucem prolaturum:ex quibus:aut in Polybio peruertendo infantem:aut in Martialis & aliorum castigatione censorem iniquissimum plane agnoscas. Quid si de moribus disputare uoluerimus:deerit ne scribendi argumentum?an uerba? De scriptis meis concipiat animo & meditetur quæ uelit quomodo perfecta fuerint:quod ego quoque coram dixi uix sex librorum interpretationem: quæ apud nos est hactenus recognouimus:nam tradita auditoribus quotidie:aut confirmantur pluribus exemplis:aut melius explicantur:ut aliquando uel alieni hominis & iniquissimi iudicis aures impleant:quod uel hoc loco de quo disputauimus actum est. Nam multa diximus copiosius q̄ in commentariis sit:ut sententiam nostram facile ei percipere licuerit:& sese errore isto liberare. Id quod alibi plerunque præstamus: sed abortum a nobis rapit: quoniam partus formati pulchritudinem ac dignitatem inspicere non poterit. Tenes ne memoria Coreli q̄ inuectus sit in nostram de disticho illo sentẽtiam:Coccina famosæ donas & hianthina mœchæ: Vis dare quæ meruit munera:mitte togam. Ita enim docuimus: Hic famosæ & notissimæ mœchæ maximi precii uestes mittebat. poeta iocans non sine fellis aspergine monet ut mittat togam:siquidẽ uult mittere uestem mœcha famosa dignã: Nam mulieres in adulterio deprehensæ toga indutæ in publicum ducebantur. Martialis alibi:Thelyn uiderat in toga spadonem:Damnatam numa dixit esse mœcham. hoc cum legisset in commentariis nostris: quos ut proposui rudes ac impolitos quottidie surripit: non ueritus est apud te:& Nicolaum præsulem modrusiensium clara uoce affirmare me id falso suspicatum esse:neque ullis maiorum monumẽtis extare. Id cum audiuissem:statim inseri iussi Porphyrionis & Acronis uerba ĩ eum locum Horatii:ancilla pecces ue togata. Togatæ autem ut utriusque auctoris uerbis utamur:in publicum procedere:cogebanť fœminæ adulterii admissi conuictæ:& Iuuenalis:Est mœcha Labulla Damnetur:si uis etiam carphinia. talem Non sumet damnata togam. Nullum præterea uerbũ fecit: ne idẽ iterum contingat nostri opusculi editionem expectet necesse est:ne si quid interea susce perit:cum odisse ac inuidere potius q̄ docere uideatur:tum in maledicta incurrere:in quibus declinandis non minus prudentiæ existit:q̄ in ferendis moderationis.

M. Lucidi Phosphori Epigramma.

Quisqus amat lepidum uatem latiasque camœnas:
 Et uitam & mores noscere quisquis amat:
Ille mei Domiti generosos usque labores
 Perlegat:excultis quos dedit ingeniis.
Et quos ut posset multis prodesse peregit:
 Inque dies uarios officiosus habet.
Vos nimium tetricæ frontis miserique catones
 Ite procul:uestrum ferte supercilium.
At tu docta cohors:& tu romana propago
 Laudibus innumeris hunc celebrate uirum.
Tu quoque qui fueras mutilus mendosus & asper:
 A cunctis poteris nunc bene Marce legi.
Ecce tibi eximium partum est interprete nomen:
 Redde uicem:alternum diuide Marce decus.
Vt si forte labor fuit hic communis:& ipsa
 Gloria communis uestra duobus eat.

Prima alba
a domitii
itaque hoc
barbara

Sæcula
b non inter
illa fronte
caſta ſuo

Bilbilim
c ſignata
milia
erras

Munere
d ad gallum
occurris
rheno

Coccina
e pila
paucos
recens

Luxurieris
conſtituit
fictæ
ſi temperari

Cum uocor
g aura
fatua
conuiua

Mellus
h nullos
rara
ſolidum

Alcinous
i cum grauis
hemytriteus
ohe iam

Magiſter
k ſi quando
maris
concubino

Quæ legis
l non totam
ſpado
diademata

Dum tibi
m nam ſi
mihi
& piſcatorem

Et uirgi.
n feſta
o bene
longa

Mercari
o aſtra
non ante
commendare

Laurigeros
p æacides
non tota
equi ſolis

Quanta
q epaphæreſis
tres habuit
moro

Dicere
r inſcripſit
canuſinati
lingua

Luce
ſ ſuo citro
regna
ſordent

Tindaris
t cum ſtare
dulces
mapalia

Habere
u ructatrix
templa
iura

Dominam
x in commiſcentem
ſponſio
pythagoras

Formoſam
y iam niſi
rutæ
cum me

Non te
z explicitum
tetrici
palma

Illic
& daphnonas
cur
natali

Oras noſtras
A cærea
ne tibi
ſi caſeus

Pulcher
B hæc fundanum
ueris quia

Et pollux
C pergamus
nos duas

Aſpicis
D pauperis
orbibus

Equus
E dic mihi
domitii

Finis.